

**НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ ЗА УСВАЈАЊЕ ПРАВНИХ ТЕКОВИНА
ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ (2013-2016)**

Структура Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (2013-2016)

УВОД.....	7
1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ	14
1.1. ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДАВИНА ПРАВА	14
1.1.1. Устав.....	14
1.1.2. Народна скупштина.....	14
1.1.3. Влада.....	19
1.1.4. Државна управа	21
1.1.5. Изборни систем	32
1.1.6. Систем правосуђа.....	34
1.1.7. Политика борбе против корупције	34
1.1.8. Реформа одбране	34
1.2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА.....	40
1.2.1. Поштовање међународних инструмената за заштиту људских права	40
1.2.2. Грађанска и политичка права	44
1.2.3. Економска и социјална права	61
1.2.4. Културна права и заштита мањина.....	66
1.3. РЕГИОНАЛНА САРАДЊА И МЕЂУНАРОДНЕ ОБАВЕЗЕ	75
1.3.1. Регионална сарадња	75
1.3.2. Међународне обавезе	87
2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ	91
2.1. ПОСТОЈАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТРЖИШНЕ ЕКОНОМИЈЕ	91
2.1.1. Широки политички консензус о основама економске политике.....	91
2.1.2. Макроекономска стабилност.....	91
2.1.3. Цене и либерализација трговине.....	96
2.1.4. Способност финансијског сектора да усмери штедњу ка продуктивним инвестицијама....	98
2.1.5. Власништво и реструктурирање предузећа	103
2.1.6. Одсуство значајних препрека при уласку и изласку тржишта	105
2.1.7. Правни систем везан за економска питања.....	112
2.2. СПОСОБНОСТ СУОЧАВАЊА СА ПРИТИСКОМ КОНКУРЕНЦИЈЕ И СА ТРЖИШНИМ СИЛАМА УНУТАР ЕУ	114
2.2.1. Људски капитал.....	114
2.2.2. Физички капитал	119
2.2.3. Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ	131
2.2.4. Реструктурирање предузећа и значај малих и средњих предузећа.....	131
2.2.5. Утицај владине политике и законодавства на конкурентност	132
2.2.6. Секторске реформе с циљем повећања продуктивности и конкурентности	134
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ	137
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА	137
3.1.1. Хоризонтална питања	137
3.1.1.1. Стандардизација	139
3.1.1.2. Акредитација	141
3.1.1.3. Оцењивање усаглашености	142
3.1.1.4. Метрологија	144
3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа	145
3.1.2. Директиве старог приступа	146
3.1.2.1. Моторна возила	146
3.1.2.2. Хемијски производи и детерџенти	147
3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и <i>in vitro</i> медицински уређаји за дијагностику	147

3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака	150
3.1.2.5. Стакло	151
3.1.2.6. Текстил	151
3.1.2.7. Обућа	152
3.1.2.8. Ђубрива	153
3.1.2.9. Дрво	153
3.1.3. Директиве новог приступа	153
3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема	153
3.1.3.2. Једноставне посуде под притиском	154
3.1.3.3. Безбедност машина	155
3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама	155
3.1.3.5. Лифтови	157
3.1.3.6. Опрема под притиском	157
3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење	158
3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема	159
3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност	160
3.1.3.10. Пловила за рекреацију	160
3.1.3.11. Поморска опрема	161
3.1.3.12. Жичаре за превоз људи	161
3.1.3.13. Грађевински производи	161
3.1.3.14. Амбалажа и амбалажни отпад	162
3.1.3.15. Опрема за личну заштиту	162
3.1.4 Процедурална питања	162
3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА	163
3.2.1. Приступ тржишту рада	163
3.2.2. Координација система социјалне сигурности	166
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА	167
3.3.1. Пословно настањивање	167
3.3.2. Слобода пружања прекограничних услуга	168
3.3.3. Поштанске услуге	174
3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација	174
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА	175
3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања	175
3.4.2. Платни систем	177
3.4.3. Спречавање прања новца	179
3.5. ЈАВНЕ НАБАВКЕ	182
3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА	187
3.6.1. Право привредних друштава	187
3.6.2. Рачуноводство и ревизија	189
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ	190
3.7.1. Ауторско право и сродна права	190
3.7.2. Право индустријске својине	192
3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине	196
3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ	201
3.8.1. Конкуренција	201
3.8.2. Државна помоћ	203
3.8.3. Либерализација	205
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ	207
3.9.1. Банкарство	207
3.9.2. Осигурање	209
3.9.3. Тржиште капитала	211
3.9.4. Добровољни пензијски фондови	213
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ	215
3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија	215

3.10.2. Информационо друштво	220
3.10.3. Аудиовизуална политика.....	224
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ	227
3.11.1. Пољопривреда	227
3.11.2. Рурални развој	233
3.11.3. Организација пољопривредног тржишта	237
3.11.4. Политика квалитета.....	242
3.11.5 Органска производња.....	248
3.12. БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА	251
3.12.1. Безбедност хране и контрола	251
3.12.2. Здравље биља.....	254
3.12.3. Семе и садни материјал	256
3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе.....	258
3.12.5 Ветеринарска политика.....	263
3.12.7. Генетички модификовани организми.....	272
3.13 РИБАРСТВО.....	290
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА	294
3.14.1. Копнени транспорт.....	294
3.14.1.1. Друмски транспорт	294
3.14.1.2. Железнички транспорт	302
3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт	307
3.14.2. Водни саобраћај.....	309
3.14.3. Ваздушни саобраћај	314
3.15. ЕНЕРГЕТИКА.....	320
3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања	320
3.15.2 Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	326
3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења.....	332
3.16. ОПОРЕЗИВАЊЕ	334
3.17. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА	345
3.17.1. Опште смернице	345
3.17.2. Монетарна политика	346
3.17.3. Економска политика.....	351
3.18. СТАТИСТИКА.....	355
3.18.1. Законски оквир	355
3.18.2. Демографско-социјалне статистике.....	358
3.18.3. Статистички подаци о животној средини	361
3.18.4. Макроекономска статистика	363
3.18.5. Пословна статистика.....	366
3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика платног биланса.....	370
3.18.7 Пољопривредна статистика.....	373
3.18.8. Регистри (статистички).....	375
3.18.9. Класификације.....	377
3.18.10. Дисеминација.....	378
3.18.11 Информациона-комуникациона технологија.....	379
3.19 СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ	383
3.19.1. Радно законодавство	383
3.19.2. Безбедност и здравље на раду	385
3.19.3 Социјални дијалог	387
3.19.4 Запошљавање и Европски социјалне фонд	388
3.19.5 Социјална укљученост	391
3.19.6 Социјално осигурање	395
3.19.7 Спречавање дискриминације и једнаке могућности	397
3.19.8 Сарадња у области социјалне политике и запошљавања	399
3.20. ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА	401
3.20.1. Индустриска стратегија	401

3.20.2. Приватизација и реструктурирање	402
3.20.3 Пословно окружење	404
3.20.4. Политика малих и средњих педузећа	407
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ	414
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже.....	414
3.21.2. Трансевропске енергетске мреже	417
3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже	417
3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА	418
3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА.....	426
3.23.1. Судски систем.....	426
3.23.2. Политика борбе против корупције	444
3.23.3. Основна права.....	450
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ	454
3.24.1. Спољне границе.....	454
3.24.2. Управљање миграцијама	457
3.24.3. Визна политика.....	461
3.24.4. Азил	461
3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала	463
3.24.6. Борба против тероризма	471
3.24.7. Сарадња на пољу борбе против дрога.....	472
3.24.8. Царинска сарадња	473
3.24.9. Судска сарадња у кривичним и грађанским стварима.....	476
3.25. НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ.....	480
3.26 ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА.....	483
3.26.1 Образовање	483
3.26.2. Омладина.....	489
3.26.3 Култура.....	494
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	497
3.27.1. Стање.....	497
3.27.2. Хоризонтално законодавство	499
3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха	507
3.27.4. Управљање отпадом.....	524
3.27.5. Заштита и управљање водама	530
3.27.6. Заштита природе.....	539
3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком.....	546
3.27.8. Генетични модификовани организми.....	554
3.27.9. Хемикалије.....	554
3.27.10. Заштита од буке	559
3.27.11 Шумарство	562
3.27.12. Цивилна заштита	565
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА	568
3.28.1. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА	568
3.28.2. Заштита здравља.....	572
3.28.2.1. Биомедицина.....	572
3.28.2.2. Јавно здравље.....	577
3.28.2.3. Скрининг	577
3.28.2.4. Заразне болести	578
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА	580
3.30 ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ.....	589
3.30.1 Заједничка трговинска политика	589
3.30.2 Политика развојне и хуманитарне помоћи	594
3.31. СПОЉНА, БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАМБЕНА ПОЛИТИКА	594
3.31.1. Политички дијалог	594
3.31.2. Сарадња са међународним организацијама	595
3.31.3. Контрола наоружања.....	598

3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција	600
3.31.5. Заједничка безбедносна и одбрамбена политика	601
3.32. ФИНАНСИЈСКА КОНТРОЛА – ПОДГРУПА ЗА ФИНАНСИЈСКИ НАДЗОР	602
3.32.1. Спољна (државна) ревизија	602
3.32.2 Интерна финансијска контрола у јавном сектору	603
3.33. ФИНАНСИЈСКЕ И БУЏЕТСКЕ ОДРЕДБЕ	606

ПРИЛОГ А – ПЛАН УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ 609

А) ЛИСТА ПЛАНИРАНИХ ЗАКОНА И ПОДЗАКОНСКИХ АКТА ЗА 2013. ГОДИНУ	609
Б) ЛИСТА ПЛАНИРАНИХ ПОДЗАКОНСКИХ АКТА ЗА 2013. ГОДИНУ КОЈИ СЕ ДОНОСЕ НА ОСНОВУ РАНИЈЕ УСВОЈЕНИХ ЗАКОНА	628

ПРИЛОГ Б – ПЛАНИРАНА БУЏЕТСКА СРЕДСТВА 661

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ	661
2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ.....	662
3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ.....	663

ПРИЛОГ В – ПРЕЛИМИНАРНА ЛИСТА ПРАВНИХ ПРОПИСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КОЈИ ЋЕ БИТИ ПРЕВЕДЕНИ У ТОКУ 2013. ГОДИНЕ..... 669

УВОД

А. Преглед односа између Републике Србије и Европске уније 2000-2013

Србија, као део Савезне Републике Југославије, постала је део Процеса стабилизације и придруживања (СПП) новембра 2000. Од 2001. постале су јој доступне све мере и инструменти овог процеса, укључујући и уврштавање Србије на листу држава које имају могућност бесцаринског извоза највећег броја производа на тржиште ЕУ у оквиру тзв. Аутономних трговинских мера и пре потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању.

Ипак, одлука о отварању преговора за закључивање Споразума о стабилизацији и придруживању (у даљем тексту ССП) донета је тек априла 2005, након прихватања принципа „двоструког колосека” за преговоре са државном заједницом Србија и Црна Гора, када је ЕУ прихватила одвојене разговоре са Црном Гором и Србијом о трговинским односима у складу са надлежностима република чланица према Уставној повељи државне заједнице СЦГ. Преговори су званично отворени 10. Октобра, а прва званична рунда је одржана 7. новембра 2005. У мају 2006, преговори о ССП су отказани одлуком Европске комисије, да би били обновљени 10. јуна 2007. и успешно окончани парафирањем Споразума о стабилизацији и придруживању, 7. новембра 2007. Споразум о стабилизацији и придруживању и Прелазни споразум о трговини и трговинским питањима (у даљем тексту ПТС) су потписани 29. априла 2008. на састанку Савета за опште послове и спољне односе ЕУ у Луксембургу. Ипак, Европска унија је донела одлуку да не примењује ПТС док Србија не оствари задовољавајући ниво сарадње са Међународним кривичним трибуналом у Хагу.

Народна скупштина Републике Србије је 9. септембра 2008. ратификовала ССП и ПТС (Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране и Закон о потврђивању Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране, „Сл. гласник РС”, 83/08). ПТС је ступио на снагу 1. фебруара 2010. након што су га потврдиле институције ЕУ, децембра 2009. ССП је још у фази ратификације у ЕУ и до сада га је потврдило 26 од 27 држава чланица ЕУ. У намери да убрза процес интеграције и покаже посвећеност процесу, као и да би ојачала позицију пред планирано подношење захтева за пријем у чланство ЕУ, Србија је почела да примењује ПТС и спроводи своје обавезе у складу са њим 1. јануара 2009. ЕУ је почела да примењује ПТС 8. децембра 2009. након што је оценила да Србија остварује задовољавајући ниво сарадње са Међународним кривичним трибуналом у Хагу. Србија и ЕУ су ушле у пету годину примене ПТС 1. јануара 2013.

Паралелно са преговорима о овом Споразуму, текао је процес европске интеграције Републике Србије. Народна Скупштина је у октобру 2004. усвојила Резолуцију о придруживању Европској унији („Сл. гласник РС”, 112/04) којом се истиче да је стратешко опредељење Србије чланство у Европској унији. Влада је јуна 2005. усвојила Националну стратегију Србије за приступање Србије и Црне Горе Европској, као кровни документ читавог процеса европске интеграције. Ова Стратегија је предвидела активности које Република Србија треба да предузме до 2012. у свим секторима свога друштва, политике и права, како би била спремна да води приступне преговоре, тј. преузме обавезе које проистичу из чланства у Европској унији.

Од 2004, Република Србија сачињава годишње Акционе планове за спровођење Европског партнерства. Иако без правне обавезе, будући да ССП још није био потписан, Република Србија је од 2004. започела и са процесом усклађивања свога законодавства са правом ЕУ, и сваке године је, до 2008, усвајала годишње Акциони план за усклађивање.

Потписивањем ССП 2008, Република Србија је започела нову фазу односа са ЕУ. По први пут, односи са ЕУ се заснивају на уговорној основи. Потписивањем ССП, Србија се обавезала на постепено усклађивање домаћег законодавства са, раније правним тековинама европских заједница, а данас правним тековинама ЕУ (у даљем тексту право ЕУ), као и на његову доследну примену. Према члану 72. ССП, Србија је преузела обавезу да у договору са Европском комисијом, припреми посебан Програм за спровођење обавеза из ССП. ЕУ прати усклађивање законодавства и спровођење закона из тог програма. Усклађивање је, у складу са чланом 72, почело даном потписивања ССП, у складу са договореним транзиционим роковима.

Како би испунила обавезу предвиђену ССП, и на свеобухватан и системски начин утврдила вишегодишњи програм усклађивања свог законодавства са правом ЕУ, доказујући при том постојање

неопходног административног капацитета, Србија је 9. октобра 2008. усвојила Национални програм интеграције Републике Србије у ЕУ за период 2008-2012 (НПИ). У дотадашњој пракси процеса проширења ЕУ било је уобичајено да такав документ израђују државе које имају статус кандидата за чланство у ЕУ које се припремају за почетак приступних преговора. Међутим, Србија је, иако у том тренутку није имала статус кандидата, у циљу исказивања решености да поштује своје уговорне обавезе и показивања стварних административних способности донела одлуку да изради такав програм. Овим документом су биле предвиђене законодавне активности у наредне четири године са циљем даљег усклађивања са правом ЕУ. НПИ представља први вишегодишњи програм усклађивања са правом ЕУ. Испуњеност НПИ је у периоду од 1. јула 2008. до 31. децембра 2012. била на завидном нивоу од 88% (1030/1172), будући да је од 1,172 планиране мере усвојено је њих 1,030. Од тога је било предвиђено усвајање 243 закона, а усвојено их је 201, што представља 83% испуњености плана.

Упоредо са спровођењем ПТС и НПИ процес интеграције је текао даље. Тако су грађанима Србије за путовање у државе Шенгенског споразума укинуте визе 30. новембра 2009. Србија је званично поднела захтев за пријем у чланство ЕУ 22. децембра 2009. Савет министара спољних послова ЕУ је 14. јуна 2010. донео одлуку о почетку ратификације ССП са Србијом чиме је Европска комисија добила одобрење да почне процедуру оцењивања захтева Србије за пријем у чланство ЕУ. Србија је 25. новембра 2011. добила Упитник ЕК са 2,563 питања на основу којих је ЕК донела своју оцену о могућностима за пријем Србије у ЕУ. Србија је доставила одговоре за 45 радних дана, тј. 31. јануара 2011.

На основу одговора које је Србија доставила на Упитник, 12. октобар 2011. ЕК је објавила Мишљење о захтеву Србије за пријем у чланство (тзв. *Avis*) и препоручила давање статуса кандидата Србији и отварање приступних преговора уз навођење услова везаних за питање Косова и Метохије. На основу мишљења ЕК и напретка у дијалогу са привременим институцијама у Приштини, 1. марта 2012. Европски савет је усвојио закључак о додељивању статуса кандидата Републици Србији. Тиме је Србија званично добила статус кандидата за чланство у ЕУ.

У Годишњем извештају о напретку Србије, објављеном 2012. Европска комисија је поновила критеријуме за отварање приступних преговора наведених у Мишљењу из 2011. и потврдила да ће представити извештај чим процени да је Србија постигла одговарајући ниво испуњења критеријума за чланство, а нарочито кључног приоритета у смислу конкретних корака ка „видљивом и одрживом унапређењу односа са Косовом”.

Европски савет 13-14. децембра 2012. је поздравио и прихватио Закључке Савета од 11. Децембра о проширењу и Процесу стабилизације и придруживања, којим се Европска комисија и Високи представник позивају да током пролећа 2013. представе извештај на основу којих ће бити одлучено о почетку преговора о приступању Србије ЕУ.

Следећи корак ка чланству у ЕУ јесте отварање приступних преговора који ће водити даљем усклађивању домаћег законодавства са правом ЕУ.

У таквим околностима Србија доноси нови вишегодишњи програм усклађивања домаћег законодавства са правом ЕУ, под називом Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ (енг. *National Programme for the Adoption of the Acquis – NPAA*) – 2013-2016. Период његове примене ће бити од 1. марта 2013. до 31. децембра 2016.

Б. Циљеви Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ – НПАА (енг. *National Programme for the Adoption of the Acquis – NPAA*) – 2013-2016.

Од државе кандидата која се припрема за отварање приступних преговора се очекује усвајање документа под називом Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ (*National Programme for the adoption of the Acquis - NPAA*), у даљем тексту НПАА¹. Он дефинише развојне и стратешке циљеве, одговарајуће политике, реформе и мере потребне за реализацију ових циљева, утврђује детаљни план усклађивања законодавства и дефинише људске и буџетске ресурсе, као и остале фондове потребне за спровођење планираних задатака.

Како би се припремили за нове изазове и обавезе у процесу приступања ЕУ, испунили захтеве који проистичу из ССП/ПТС, затим како би се припремили за приступне преговоре и на свеобухватан начин одговорили на обавезе које ће у процесу преговарања о чланству у ЕУ Србија преузети,

¹ Ово је устаљена скраћеница за овај документ који израђују државе кандидати за чланство у ЕУ још од средине 90-тих година.

неопходно је припремити свеобухватни документ којим ће се омогућити интегрисање постојећих и планирање и праћење свих будућих Владиних активности у процесу приступања ЕУ, као и њихова ефикасна координација. Будући да је Србија 2008. усвојила НПИ и у претходних пет година га успешно спроводила, НПАА представља његов суштински наставак и даљу разраду, са додатком једног новог циља, а то је спровођење обавеза преузетих у току очекиваних приступних преговора.

НПАА треба да постане један од кључних докумената Владе у годинама које следе. Он ће служити као средство координације реформи на путу ка ЕУ и основа за израду годишњих планова рада Владе. Као систематски, транспарентан и добро припремљен план реформи у бројним областима, НПАА ће такође представљати важан извор информација намењених српском друштву и привреди са једне, и Европској комисији и државама чланицама ЕУ, са друге стране. Као такав, он представља драгоцену средство промовисања отворености рада Владе и целог процеса приступања Србије Европској унији.

НПАА утврђује не само обавезе које се тичу преношења права ЕУ у домаћи правни поредак, већ и задатке који се морају спроводити како би се испунили политички и економски критеријуми приступања ЕУ (критеријуми из Копенхагена 1993. и Мадрида 1995.).

НПАА дефинише развојне и стратешке циљеве, са једне стране, и политике, реформе и мере потребне за реализацију тих циљева, са друге стране. Он, такође, утврђује детаљан план, временски оквир и приоритете усвајања прописа и одређује органе одговорне за њихову припрему.

Комплетна реализација циљева из НПАА предвиђено је да се оконча 31. децембра 2016, након чега ће бити разматрано усвајање новог документа, а у зависности од напретка и резултата очекиваних у оквиру приступних преговора са ЕУ.

НПАА је документ Владе Србије. Он ће бити поднет Народној скупштини на упознавање, с обзиром да Скупштина мора бити редовно информисана о целом процесу. У току примене НПИ, Одбор за европске интеграције Народне скупштине је редовно разматрао извештаје Владе о спровођењу НПИ и таква пракса ће бити настављена и приликом извештавања о спровођењу НПАА. Део НПАА који се односи на усвајање закона којима се право ЕУ преноси у домаћи законодавни систем ће бити од изузетног значаја за планирање рада Народне скупштине, имајући у виду да Народна скупштина, као законодавни орган, прати распоред усвајања закона утврђен у НПАА, као и због адекватног увида у законодавну активност Владе и планирање сопствених активности.

В. Основ за доношење документа

Закључком 05 Број: 021-387/2012 од 26. јануара 2012, којим је усвојен Трећи измењени и допуњени Национални програм за интеграцију Републике Србије у Европску унију (НПИ), Влада је задужила Канцеларију за европске интеграције да достави Влади, ради разматрања и одлучивања, предлог националног програма за усвајање правних тековина Европске уније, припремљен у сарадњи са свим надлежним органима државне управе.

Споразумом о стабилизацији и придруживању уређено је да ће усклађивање домаћег законодавства са законодавством ЕУ започети даном потписивања Споразума и да ће се постепено, до краја прелазног периода од највише шест година, проширивати на правне тековине Заједнице на које упућује Споразум. С тим у вези, према члану 72. став 3. ССП, усклађивање ће се остварити на основу посебног програма, договореног између Европске комисије и Србије.

Г. Одређивање приоритета планираних документом

Приликом одређивања приоритета за усклађивање прописа, узети су обзир следећи документи:

- Прелазни споразума о трговини и трговинским питањима, као и Споразум о стабилизацији и придруживању²,
- Оцене изнете у Годишњем извештају Европске комисије о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. (у даљем тексту: Годишњи извештај), као и Аналитички извештај који прати Мишљење Европске комисије о захтеву Републике Србије за чланство у Европској унији (у даљем тексту: Аналитички извештај).

² Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Републике Србије, са друге стране, и Закон о потврђивању Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране и Републике Србије, са друге стране објављени су у „Службеном гласнику РС – Међународни уговори”, 83/08 од 10. септембра 2008.

- Планови надлежних институција које се односе на припрему Плана рада Владе за 2013.
- Секторске и опште државне стратегије, како би се постигла кохерентност у планирању и извршавању мера.
- Све време је било потребно водити рачуна о усвајању нових, као и укидању и измени постојећих прописа ЕУ.

Надлежне институције су имале задатак да одреде темпо и приоритете у процесу усклађивања прописа за 2013, на тромесечном нивоу, док је за наредне три године примене документа било потребно назначити само оквирне планове у погледу процеса усклађивања, који ће приликом годишњих ревизија бити прецизирани и усклађени са динамиком процеса приступања Републике Србије Европској унији.

Координација и консултације у вези са одређивањем приоритета и рокова су обављене у оквиру надлежних подгрупа Стручне групе, док су конкретна решења за темпо усклађивања припремљена од стране надлежних органа државне управе.

Д. Припрема документа кроз структуру тела за координацију процеса приступања

Припрема НПАА, као и НПИ, организована је у оквиру структуре тела успостављене Одлуком о оснивању Координационог тела за процес приступања Европској унији.

Влада је усвајањем Одлуке о оснивању Координационог тела за процес приступања Европској унији („Сл. гласник РС”, 93/12) и пратећим решењима о именовањима („Сл. гласник РС”, 111/12 и 116/12) извршила ревизију система тела за координацију процеса приступања Европској унији (Координационо тело, Стручна група Координационог тела, 35 подгрупа за припрему и преговоре о приступању ЕУ), узимајући у обзир избор нове Владе и одредбе Закона о министарствима („Сл. гласник РС”, 72/12).

На овај начин, остварен је континуитет у раду система тела за координацију процеса приступања Европској унији, који је први пут је успостављен Одлуком коју је Влада донела 2007, у оквиру процеса припреме НПИ. Од 2007, вршено је његово прилагођавање свим променама састава Владе и делокруга министарстава и посебних организација. Приликом израде поменуте координационе структуре узета су у обзир: искуства Европске уније у преговорима, најбоља пракса држава које су постале чланице приликом претходних проширења и величина и способност домаће администрације. Поменута структура обухвата три нивоа координације надлежних институција и заснива се на одредбама Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебних организацијама и службама Владе.

Ђ. Период примене документа

Планирано је да примена документа отпочне 2013. и обухвати период од четири године, закључно са 31. децембром 2016. Документ ће бити ревидиран на годишњем нивоу, у складу са оствареним корацима и развојем у процесу приступних преговора.

О спровођењу документа, Канцеларија ће припремати извештаје на тромесечном нивоу и достављати их Влади ради разматрања и одлучивања, а Народној скупштини и Народној банци Србије ради информисања. Канцеларија ће усвојене тромесечне извештаје објављивати редовно и на својој интернет страници.

Е. Структура документа

Структура НПАА укључује три основна дела документа и три прилога.

Основни делови документа:

1. Политички критеријуми
2. Економски критеријуми
3. Способност преузимања обавеза из чланства.

Прилози:

1. Прилог А – План усклађивања законодавства РС са правним тековинама Европске уније и преглед мера за спровођење;
2. Прилог Б – Планирана буџетска средства;

3. Прилог В – Мере планиране у оквиру процеса превођења и израде националне верзије правних тековина Европске уније.

Структура основних делова документа – Политички критеријуми, Економски критеријуми и Способност преузимања обавеза из чланства

Делови документа посвећени политичким и економским критеријумима, као и способности преузимања обавеза из чланства започињу приказом прегледа стања у одређеној области са најважнијим активностима у 2012. Након прегледа стања сваки поднаслов у оквиру основних делова документа обухвата:

Преглед приоритета за 2013. у погледу усклађивања законодавства садржи: опис приоритета који се жели постићи поједином правном мером; навођење конкретних прописа ЕУ са којима ће се вршити усклађивање, или конкретне одредбе прописа ЕУ где је то могуће или целисходно; степен усклађености са конкретним прописом ЕУ који ће бити остварен.

Истовремено, приказана је **веза планираног приоритета са стратешким документом** – нпр. веза са Аналитичким извештајем, Годишњим извештајем, ПТС, ССП, итд.

Такође, сваки поднаслов у оквиру основних делова документа садржи и **кратак преглед постојећег стања у погледу административних капацитета** (овај део садржи податке само за почетну годину примене НПАА, без пројекција за наредне три, а планирано је да буде разрађиван приликом сваке годишње ревизије документа).³

Мере за спровођење приоритета које обухватају све друге активности, укључујући и ванзаконодавне мере, које имају везе са процесом усклађивања законодавства, односно спровођења законодавства усклађеног са правним тековинама ЕУ су такође саставни део текстуалног дела документа. Приказане мере су дефинисане на начин да се могу односити на израду и усвајање стратегија, планова, програма, планова имплементације конкретних прописа ЕУ и других правних аката и њихово спровођење (законодавне мере којим се не врши пренос ЕУ прописа већ имплементација конкретног захтева из одредбе ЕУ прописа, одредбе ПТС или ССП, препорука из Годишњег извештаја или Аналитичког извештаја, или уводе економски инструменти неопходни за спровођење ЕУ прописа итд.), као и на преглед предвиђених институционалних мера (оснивање нових институција и радних тела) и на јачање административног капацитета (запошљавање нових кадрова, набавка техничке опреме, обуке и стручно усавршавање) у вези са процесом приступања ЕУ. Приликом навођења мера за спровођење приоритета приказана је веза са правном тековином ЕУ и стратешким документом којим је обавеза у погледу испуњења ове мере дефинисана – Аналитичким извештајем, Годишњим извештајем, ПТС, ССП.

Документ садржи и **пројекцију за наредне три године примене НПАА** – мере планиране за период 2004-2016 дефинисане су оквирно, полазећи од тога да ће план за сваку посебну годину примене документа бити разрађен и конкретизован приликом одговарајуће годишње ревизије НПАА.

У деловима документа у којима је у складу са тренутном ситуацијом то могуће, пружен је **преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ПТС и ССП** које су планиране за 2013.

У складу са дефинисаним приоритетима приказан је и преглед текуће и планиране **иностране развојне помоћи**, тј. пројеката и програма финансираних из средстава развојне помоћи који помажу спровођење НПАА, што укључује програме помоћи и сарадње са Европском унијом, друге мултилатералне изворе помоћи, билатералне програме помоћи, као и зајмове међународних финансијских институција (помоћи, донације, зајмови). Прегледом су обухваћени **програми и пројекти који ће у 2013. бити у фази реализације** (без обзира да ли је њихова реализација отпочела у ранијим годинама или 2013.), укупан буџет програма/пројекта, извор финансирања, као и кратак опис циљева програма/пројекта посебно у делу који се односи на спровођење НПАА.

Подаци исказани у оквиру *Политичких и Економских* критеријума значајно утичу на трећу целину документа – *Способност преузимања обавеза из чланства* – с обзиром да је целисходно да све предвиђене законодавне промене из треће целине буду усклађене са испуњавањем политичких критеријума и планираним темпом економских реформи.

У вези са дефинисањем приоритета у овом документу (законодавне активности или мера за спровођење приоритета), које ће Република Србија бити потребно да изврши у процесу приступних

³ Одлука о максималном броју запослених у органима државне управе, јавним агенцијама и организацијама за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” 109/09, 5/10, 29/10, 43/10, 46/10, 50/10, 51/10, 64/10, 67/10, 73/10, 74/10, 75/10, 79/10, 84/10, 87/10, 89/10, 97/10, 100/10, 1/11, 4/11, 12/2011, 32/11, 33/11, 34/11, 39/11, 44/11, 63/11, 80/11, 89/11, 93/11, 98/11, 2/12, 13/12, 18/12, 55/12, 93/12, 98/12 и 100/12).

преговора, у наредном периоду биће приказане обавезе које проистичу из мерила за отварање и затварање поглавља и осталих званичних докумената из процеса приступних преговора.

Прилог А – План усклађивања законодавства РС са правним тековинама ЕУ

За 2013. Прилог А садржи попис законодавних мера планираних за ову годину, приказаних према структури документа, и састоји се од две табеле а) и б):

- Табела а) садржи планиране законе и пратеће подзаконске акте;
- Табела б) садржи преглед планираних подзаконских аката који се доносе на основу раније усвојених закона.

У табелама су приказани прописи чије је усвајање планирано у току 2013, уз следеће пратеће податке: шифра планираног прописа (која се генерише уносом планираног прописа у електронску базу НПАА); назив прописа, надлежна институција за припрему прописа; место у структури НПАА; рок, приказан на тромесечном нивоу, за утврђивање/усвајање од стране Владе/надлежне институције; CELEX ознаке прописа ЕУ са којима је планирано усклађивање; ознаку да ли је наведени пропис ЕУ преведен, односно да ли је у процесу превођења.

У наредном периоду, приликом ревизија НПАА биће разрађен још један део Прилога А, који ће се односити на мере за спровођење дефинисаних приоритета у процесу приступања ЕУ. Овај део Прилога А ће садржати табеларни приказ свих мера за спровођење приоритета који су детаљно разрађени у текстуалним деловима НПАА, а које, између осталог, подразумевају доношење стратегија, планова, програма, оснивање нових институција, јачање административних капацитета и сл.

У вези са прегледом активности (законодавне активности или мера за спровођење приоритета) које ће Република Србија бити потребно да изврши у процесу приступних преговора у наредном периоду, у Прилогу А ће бити садржане и обавезе које проистичу из мерила за отварање и затварање поглавља.

Прилог Б - Планирана буџетска средства

Овај прилог, садржи пројекције у вези са буџетским средствима опредељеним за финансирање активности за остваривање критеријума за чланство у ЕУ, у 2013.

Табела планираних буџетских средстава је планирано да, када буду испуњени потребни предуслови у вези са применом програмског модела, пружи увид у буџетска средства расподељена према поглављима унутар одговарајућег дела у текстуалном делу НПАА, за активности и пројекте који се односе на процес приступања ЕУ, односно који се односе на испуњавање критеријума за приступање ЕУ.

Законом о буџету Републике Србије за 2008. први пут, пет директних корисника средстава буџета своје финансијске планове исказало је по програмском моделу буџета. У овом тренутку развој примене програмског модела буџета не омогућава припрему наведеног дела Анекса Б. У наредном периоду, припрема овог прилога биће организована у зависности од динамике увођења програмског модела буџета, имајући у виду да је у складу са Законом о буџетском систему планирано да ће програмски буџет бити уведен од доношења закона о буџету Републике Србије и одлука о буџетима локалне власти за 2015.

Такође, Законом о буџету Републике Србије за 2010. први пут је уведено исказивање буџетских средстава намењених за суфинансирање и претфинансирање пројеката одобрених у оквиру прве и друге компоненте Инструмента за претприступну помоћ – ИПА. У том смислу, прилог Б садржи и преглед информација о буџетским средствима за суфинансирање и претфинансирање ИПА пројеката и секторских програма у складу са Законом о буџету Републике Србије за 2013. и то за оне пројекте и секторске програме који су наведени у основним деловима документа.

Прилог В – Мере планиране у оквиру процеса превођења и израде националне верзије правних тековина ЕУ

Законодавне мере наведене у НПАА биће повезане са годишњим плановима превођења и израде националне верзије правних тековина ЕУ. На овај начин оствариће се системски приступ усклађивању правних тековина ЕУ и њиховог превођења, а што је један од услова за приступање ЕУ.

Национална верзија правних тековина ЕУ подразумева само правно обавезујуће акте ЕУ. Номинација приоритета за превођење обављаће се, као и до сада, преко портала за номиновање приоритета, а приоритете ће уносити координатори са стручну редактуру у релевантним органима државне управе. Неопходно је да номинацијом пре свега буду обухваћени правни акти ЕУ који су већ наведе-

ни у НПАА. На основу номинованих приоритета за превођење биће израђена листа која ће током године још једном бити ажурирана.

Електронска база НПАА садржаће податке о преведеним правним актима ЕУ, а после обављене стручне редактуре преводи ће бити доступни свим државним службеницима електронским путем.

Електронска база података која прати Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ

Као припремни корак за усвајање НПИ, у септембру 2008. године, оспособљена је и пуштена у рад електронска база података која је пратила овај документ. Поменута база ће наставити да функционише као пратећа база НПАА. Приступ бази, као и до сада, имају регистровани корисници, представници институција које су укључене у израду и реализацију НПАА. Електронска база података која подржава НПАА, пружа податке о вези између прописа ЕУ и домаћег правног система (тренутног и планираног), како би се створила јасна слика у ком тренутку, у којој мери, на који начин, као и којим домаћим правним актима ће прописи из одређених области права ЕУ бити пренети у домаћи правни систем.

Основна намена базе података јесте да олакша планирање и праћење извршавања обавеза у процесу усклађивања прописа са прописима ЕУ. НПАА база садржи податке о домаћим правним актима који су релевантни са становишта усклађивања домаћег законодавства са прописима ЕУ, као и податке о прописима Европске уније. Осим самих података о актима, у базу се уносе и подаци о међусобној повезаности, како домаћих правних аката, тако и домаћих прописа са прописима ЕУ. Подаци се односе на акте који су на снази („постојећи прописи”) као и на нацрте, односно предлоге аката чије се доношење планира по кварталима („планирани прописи”). Податке о домаћим актима уносе овлашћени представници институција које су надлежне за припрему прописа. Податке о прописима ЕУ, укључујући и промене (нови акти, престанак важења постојећих и томе сл.) у НПАА базу уноси Канцеларија за европске интеграције. Извор података о актима Европске уније јесте тзв. *Progress Editor*, апликација (програм) Европске комисије.

На основу података добијених из електронске базе врши се припрема редовних тромесечних и годишњих извештаје о спровођењу НПАА, који се ради разматрања и одлучивања достављају Влади, а ради информисања Народној скупштини и Народној банци Србије.

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ

1.1. Демократија и владавина права

1.1.1. Устав

Народна скупштина Републике Србије на седници одржаној 8. новембра 2006. донела је Одлуку о проглашењу Устава Републике Србије (*Службени гласник РС*, број 98/06). Народна скупштина је донела и Уставни закон о спровођењу Устава Републике Србије, на седници одржаној 10. новембра 2006. У складу са Уставним законом, донет је већи број закона којима се уређење власти прилагођава новодонетом највишем акту. Укупно посматрано, Устав Србије је готово у потпуности усаглашен са европским стандардима и добром праксом, као и са препорукама Венецијанске комисије, што наглашава и Европска комисија у свом Извештају о напретку Србије објављеном 10. октобра 2012. (страна 6. изворника на енглеском). Све евентуалне измене Устава које ће бити потребне у процесу даљег приближавања Србије пуноправном чланству у Европској унији ће бити донете у складу са поступком (чланови 203-205.) предвиђеним за промену Устава.

1.1.2 Народна скупштина

Преглед стања и планиране активности

Народна скупштина је највише представничко тело и носилац уставотворне и законодавне власти у Републици Србији. Састоји се од 250 народних посланика, чији пун мандат траје четири године и који се бирају тајним гласањем на непосредним изборима. Након парламентарних избора, одржаних 6. маја 2012. године, конституисан је нов сазив Народне скупштине, а право на посланичка места је стекло једанаест странака или коалиција. У овом тренутку (децембар 2012.), у Народној скупштини постоји тринаест посланичких група, док су осам народних посланика ван постојећих група и делују самостално.

Поред чињенице да је носилац уставотворне и законодавне власти које, у светлу принципа поделе власти, Устав Србије наводи приликом дефинисања положаја Народне скупштине, Народна скупштина врши и представничку, контролну и изборну функцију.

Представничка функција Народне скупштине се остварује кроз успостављање и развијање односа између грађана и народних посланика. За остваривање ове функције од посебног значаја је обезбеђивање јавности рада у Народној скупштини, путем телевизијског преноса седница Народне скупштине, објављивањем информација, аката и докумената, као и записника, извештаја и стенографских бележака са седница Народне скупштине и њених радних тела. У остваривању представничке функције Народне скупштине, народни посланици разматрају иницијативе, петиције, представке и предлоге у посланичким групама и на седницама одбора у оквиру њиховог делокруга, о чему извештавају Народну скупштину и њихове подносиоце.

Од великог је значаја и усвајање Закона о Народној скупштини (26. фебруара 2010. године), којим је остварена буџетска аутономија НС и креирано ново тело Колегијум (чине га председник Народне скупштине, потпредседници Народне скупштине и председници посланичких група у Народној скупштини), као и усвајање Пословника Народне скупштине (28. јул 2010. године), којим се јачају механизми контроле над извршном влашћу.

Када је у питању контролна функција Народне скупштине, а у складу са уставним принципом поделе власти на законодавну, извршну и судску, Народна скупштина врши надзор над радом Владе, служби безбедности, гувернера Народне банке Србије, Заштитника грађана и других органа и тела у складу са законом. У вршењу своје контролне функције Народна скупштина може користити следећих једанаест механизма предвиђених Уставом Републике Србије, Законом о Народној скупштини и Пословником Народне скупштине:

1. Интерпелацију у вези са радом Владе или члана Владе;
2. Гласање о неповерењу Влади или поједином члану Владе;
3. Постављање посланичког питања Влади или надлежном министру;
4. Одговарање на посланичка питања у вези с актуелном темом најмање једанпут у току месеца;

5. Тражење обавештења и објашњења од председника Народне скупштине, председника одбора, министра и функционера у другим републичким органима и организацијама о питањима из оквира права и дужности ових функционера из надлежности органа на чијем челу се налазе;
6. Обавезу Владе да извештава Народну скупштину о свом раду, а нарочито о вођењу политика, извршавању закона и других општих аката, остваривању плана развоја и просторног плана и о извршавању буџета Републике Србије;
7. Образовање анкетних одбора и комисија ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима;
8. Разматрање извештаја државних органа, организација и тела;
9. Информисање о раду министарства једном у три месеца. Пракса извештавања надлежног одбора о процесу европских интеграција и оствареном напретку уведена је још пре постојања пословничке обавезе о извештавању Владе;
10. Организовање јавног слушања о предлогу закона и о стању у одређеној области. Током 2012. године одржано је више јавних слушања, а од посебне важности за процес европских интеграција су „Народна скупштина на путу европских интеграција” и „Коришћење претприступних фондова Европске уније”;
11. Прибављање података и информација од значаја за рад одбора од надлежног министарства и другог републичког органа.

Посебну пажњу заслужује разматрање извештаја других државних органа, организација и тела. У складу са Пословником, након разматрања ових извештаја, надлежни одбор подноси извештај Народној скупштини, с предлогом закључка, односно препоруке. Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу, између осталог, разматра извештаје о раду следећих независних државних органа: Заштитника грађана, Агенције за борбу против корупције, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Повереника за заштиту равноправности, као и извештаје о раду Високог савета судства. Редовни годишњи извештај Повереника за заштиту равноправности за 2011. годину и извештај о раду Високог савета судства за 2011. годину овај одбор је разматрао 15. новембра 2012. године.

Када је у питању област финансија и привреде, од посебног значаја је разматрање извештаја Државне ревизорске институције, Комисије за заштиту конкуренције и Комисије за хартије од вредности. На седници Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава одржаној 26. децембра 2012. године, размотрена је Информација Државне ревизорске институције о извештајима државне ревизије за 2011. годину. У области просвете и културе, надлежни скупштински одбори разматрају извештаје Националног савета за високо образовање, Националног просветног савета и Националног савета за културу.

Што се тиче контроле рада у области одбране, унутрашњих послова и деловања служби безбедности, надлежна парламентарна тела су Одбор за одбрану и унутрашње послове и Одбор за контролу служби безбедности. Министри одбране и унутрашњих послова подносе Одбору за одбрану и унутрашње послове тромесечне информације о раду министарстава на чијем су челу. Ради стварања услова за што ефикаснији и независнији рад, а у складу са праксом сличних одбора у земљама Европске уније, Одбор за контролу служби безбедности је донео одлуку да седнице на којима се разматрају извештаји и друге поверљиве информације служби безбедности буду затворене за јавност. На три затворене седнице Одбора које су одржане у новембру 2012. године разматрани су извештаји о раду све три службе безбедности.

Народна скупштина ће и у наредном периоду наставити са коришћењем свих инструмената контроле извршне власти.

Изборна функција Народне скупштине има пре свега конститутивни карактер, али и одређене имплицитне елементе контроле. Вршећи ову функцију, Народна скупштина већином гласова свих народних посланика, у оквиру Уставом одређених надлежности, а ради остваривања своје изборне функције:

1. Бира чланове Владе, одлучује о престанку мандата Владе и министра. Народна скупштина је 27. јула 2012. године изабрала овај сазив Владе и гласала о њеном програму;
2. Бира и разрешава судије Уставног Суда Србије;

3. Бира председника Врховног касационог Суда, председнике судова, Републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце, судије и заменике јавног тужиоца;
4. Бира и разрешава гувернера Народне банке Србије, на предлог одбора Народне скупштине надлежног за финансије. На седници Народне скупштине одржаној 6. августа 2012. изабран је нови гувернер НБС;
5. Бира Заштитника грађана, на предлог одбора надлежног за уставна питања. Народна скупштина је на седници одржаној 4. августа 2012. године реизабрала Заштитника грађана;
6. Бира и разрешава друге функционере одређене законом. (Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Повереник за заштиту равноправности итд.).

Законодавну и уставотворну функцију Народна скупштина врши тако што доноси прописе из своје надлежности, којима изворно уређује друштвене односе. Народна скупштина доноси и мења Устав, потврђује међународне уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања, доноси законе и друге опште акте из републичке надлежности. Законодавна функција остварује се кроз законодавни поступак који има три фазе: 1) фазу законодавне иницијативе, односно предлагања закона, 2) фазу разматрања предлога закона и доношење закона и 3) проглашење закона.

1. Законодавну иницијативу имају народни посланици, који су Уставом овлашћени предлагачи закона. Овај облик законодавне власти они деле са другим Уставом овлашћеним предлагачима закона, а то су: Влада, скупштина аутономне покрајине, 30.000 бирача, као и Заштитник грађана и Народна банка Србије за предлоге закона из своје надлежности.
2. Разматрање и доношење закона у искључивој је надлежности Народне скупштине. Закони се разматрају у начелу и у појединостима. Народна скупштина у расправи у појединостима разматра амандмане који су поднети на поједине одредбе предлога закона у циљу њиховог побољшања.
3. У фази проглашења закона, председник Републике је дужан да донесе указ о проглашењу закона или да закон, уз писмено образложење, врати Народној скупштини на поновно одлучивање. Ако Народна скупштина одлучи да поново гласа, и закон изгласа, председник Републике је дужан да прогласи поново изгласани закон, а ако то не учини у Уставом предвиђеном року, указ доноси председник Народне скупштине.

Народна скупштина је током 2012. године, следила план законодавних активности предвиђених Националним програмом интеграције за период 2008 - 2012. година. Током 2012. године, од конституисања новог сазива, усвојено је укупно (укључујући и законе о потврђивању различитих међународних уговора са другим државама и међународним организацијама) 103 закона, од којих је одређен број са европске агенде.

Динамика и обим законодавне активности у наредном периоду ће, као што је и до сада био случај, зависити од овлашћених предлагача, а пре свега Владе Републике Србије.

За разматрање и претресање питања из надлежности Народне скупштине, предлагање аката, као и питања вођења политике, извршавања закона, других прописа и општих аката од стране Владе, али и ради вршења других послова одређених скупштинским Пословником, образују се одбори, који могу образовати пододборе. У претходном сазиву постојало је 30 одбора, а конституисањем новог сазива успостављено је следећих 20 сталних одбора:

1. Одбор за уставна питања и законодавство,
2. Одбор за одбрану и унутрашње послове,
3. Одбор за спољне послове,
4. Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу,
5. Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова,
6. Одбор за дијаспору и Србе у региону,
7. Одбор за привреду, регионални развој, трговину, туризам и енергетику,
8. Одбор за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава,
9. Одбор за пољопривреду, шумарство и водопривреду,
10. Одбор за просторно планирање, саобраћај, инфраструктуру и телекомуникације,

11. Одбор за образовање, науку, технолошки развој и информатичко друштво,
12. Одбор за Косово и Метохију,
13. Одбор за културу и информисање,
14. Одбор за рад, социјална питања, друштвену укљученост и смањење сиромаштва,
15. Одбор за здравље и породицу,
16. Одбор за заштиту животне средине,
17. Одбор за европске интеграције,
18. Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања,
19. Одбор за контролу служби безбедности,
20. Одбор за права детета.

Састав сталних скупштинских одбора, као и расподела места председника и заменика председника одбора, одговарају страначкој заступљености народних посланика у Народној скупштини. Највећи део задатака скупштинских одбора односи се на разматрање предлога закона који се налазе на дневном реду пленарних заседања. О предлогу закона на седници одбора прво се води начелни претрес, а затим претрес у појединостима. Претрес у појединостима обавља се по члановима предлога закона на које су поднети амандмани и о амандманима којима се предлаже увођење нових одредаба, а у претресу могу да учествују: чланови одбора, предлагач закона или његов представник, представник Владе ако она није предлагач и подносилац амандмана или сваки народни посланик који присуствује седници одбора. Након завршетка претреса, одбор подноси Народној скупштини извештај, који садржи мишљење и предлоге одбора. Одбор одређује известиоца који, по потреби, на седници Народне скупштине образлаже извештај одбора.

Посебно је важно истаћи значај законодавне функције у процесу усклађивања унутрашњег правног поретка са правном тековином Европске уније. У том смислу, од значаја је рад Одбора за европске интеграције, који, у складу са Пословником, има 17 чланова. Одбор има следеће надлежности: разматрање предлога закона и других општих аката са становишта њихове прилагођености прописима Европске уније и Савета Европе; разматрање планова, програма, извештаја и информација о поступку стабилизације и придруживања Европској унији; праћење реализације стратегије придруживања; предлагање мера за успостављање општег, националног споразума о придруживању Србије европским институцијама и развијање сарадње са одборима парламената других земаља и парламентарним институцијама Европске уније. Такође, Пословник НСПС предвиђа да Одбор даје претходно мишљење о оправданости скраћења времена за расправу, односно о скраћеном поступку, о коме, како је предвиђено чланом 93. Пословника, одлучује Народна скупштина.

Одељење за европске интеграције, као служба Одбора за европске интеграције, али и других одбора и народних посланика, основано је са намером да буде друга инстанца за контролу усклађености закона са прописима Европске уније. Због великог броја закона који су усвајани по хитном поступку, детаљнија анализа законских предлога често није било могућа. У овом сазиву је било више предлога закона чији су предлагачи били народни посланици, па је Одељење за европске интеграције сачињавало изјаве о усклађености и табеле усклађености тих предлога закона са прописима Европске уније.

У размени искустава и проналажењу најбољих пракси у испуњавању обавеза на путу европских интеграција, чланови Одбора за европске интеграције сарађују са цивилним сектором, а посебно са администрацијама земаља чланица ЕУ и са Европским парламентом. Сарадња Народне скупштине са Европским парламентом (ЕП) се превасходно одвија кроз годишње интерпарламентарне састанке Делегације Европског парламента за односе са Албанијом, Босном и Херцеговином, Србијом, Црном Гором и Косовом и делегације Народне скупштине састављене углавном од чланова Одбора за европске интеграције. Кроз овакву форму дијалога, делегација Европског парламента се информира о напретку Србије у вези са политичким, економским и критеријумима владавине права, после чега се усваја заједничко саопштење. Шести интерпарламентарни састанак са ЕП одржан је 27. и 28. Септембра 2012. године у Београду, а седми ће бити одржан марта 2013. године. По окончању процеса ратификације ССП, интерпарламентарни састанци се интензивирају, а биће формиран и Заједнички одбор за стабилизацију и придруживање. Заједнички састанци, односно седнице Заједничког одбора за стабилизацију и придруживање, јесу и биће још један вид заједничког надзора над оствареним прогресом у процесу.

Поред тога, посланици Народне скупштине учествују и на међупарламентарним округлим столовима представника националних парламената земаља западног Балкана и представника ресорних одбора Европског парламента у организацији Директората ЕП за демократску подршку (који је у саставу Генералног директората за спољну политику). У 2012. години одржано је пет округлих столова: два на тему пољопривреде, два из области заштите животне средине и један о стању људских права са посебним освртом на положај жена.

Теме интерпарламентарних округлих столова који ће бити одржани у наредном периоду, а у којима ће учествовати и представници НСРС, сачиниће ЕП на основу предлога парламената земаља Западног Балкана и Турске.

Од значаја је такође чињеница да представници Народне скупштине, од марта 2012. године, односно од момента када је Србија добила статус кандидата, учествују као посматрачи на интерпарламентарним конференцијама које организује земља која председава Саветом Европске уније. У 2012. години представници Народне скупштине су учествовали на седам скупова које су организовали данско и кипарско председавање. Према календару и позивима за учешће које је доставило ирско председавање за прву половину 2013. године представници НСРС ће учествовати на осам интерпарламентарних конференција надлежних одбора земаља чланица ЕУ.

Чланови Одбора за европске интеграције и других одбора Народне скупштине учествују у регионалним активностима, јачајући сарадњу на свим нивоима у региону, што је један од најважнијих политичких критеријума, као и један од спољнополитичких приоритета земаља у процесу европских интеграција. Одбори за европске интеграције парламената у региону делују у форми Конференције одбора за европске интеграције, земаља учесница Процеса стабилизације и придруживања југоисточне Европе (COSAP). Представници НСРС учествовали су на 6. COSAP конференцији, која је одржана 6. марта 2012. године у Тирани, а имају и билатералне односе са парламентима држава у региону. Такође је важно поменути да Народна скупштина учествује у Парламентарној димензији Процеса сарадње у Југоисточној Европи (ПДПСЈИЕ) и да је током председавања Србије овим процесом од јуна 2011. до јуна 2012. била домаћин четири састанка Радне групе за институционализацију ПДПСЈИЕ. У циљу унапређења регионалне сарадње током 2013. године, односно за време председавања Македоније и Молдавије, биће настављено учешће НСРС у овом процесу, у другим регионалним форумима, а биће исто тако настављена сарадња са парламентима суседних земаља.

Поред тога, Народна скупштина има своје сталне делегације које активно учествују у међународним парламентарним структурама у Савету Европе, ОЕБС-у, НАТО-у, и другим, а сарађује и са парламентима других земаља.

Изузетну сарадњу у процесу европских интеграција Народна скупштина остварује и са цивилним сектором и мисијама међународних организација у Србији, радећи на заједничким пројектима и организовању јавних слушања о предлозима закона на седницама Одбора за европске интеграције пре свега, а све у вези са посебном одговорношћу парламента и народних посланика на приближавање европских идеја и вредности грађанима Србије.

Имајући у виду значај парламентарне дипломатије, Народна скупштина ће и у наредном периоду улагати напоре ради интензивирања сарадње са Европским парламентом, другим институцијама Европске уније, парламентима земаља чланица ЕУ, али и парламентима других земаља.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У периоду јануар 2013 - јун 2014. године, у Народној скупштини ће се спроводити *Twinning* пројекат „Јачање капацитета Народне скупштине у процесу европских интеграција”, чија је вредност 1,5 милион евра и који се финансира из IPA I. Пројекат се спроводи у сарадњи са Парламентом Грчке, и први је пројекат ове врсте у коме учествује НС. Од посебног значаја за Национални програм за усвајање прописа Европске уније је друга компонента овог пројекта – Унапређење рада НС у процесу доношења закона, посебно у области усклађивања националних прописа са правним тековинама ЕУ. Главни циљ активности које ће бити реализоване у оквиру ове компоненте је јачање укупних капацитета НС у области усвајања европског законодавства и надзора над његовом адекватном применом.

Пројекат „Јачање надзорне функције и транспарентности парламента”, потписан 5. септембра 2012. године, који се финансира се од стране швајцарске Агенције за развој и сарадњу (СДЦ), а имплементира у сарадњи са УНДП, има за циљ пружање подршке Народној скупштини у циљу успостављања и јачања њених надзорних механизма, са посебним нагласком на одговорно

управљање државним буџетом и приближавање грађанима, нарочито на локалном нивоу. Укупна вредност пројекта је 1.086.004 ЦХФ за период од три године.

Пројекат „Јачање законодавних и контролних капацитета Народне скупштине” који ће се спроводити уз подршку Вестминстерске фондације за демократију, потписан је 5. јула 2011. године. Пројекат има за циљ да унапреди административне и истраживачке капацитете, као и да побољша законодавне и контролне функције Народне скупштине.

Пројекат увођења Е-парламента у рад Народне скупштине је трајао од новембра 2010. до октобра 2012. године, у вредности 1,8 милиона евра (обезбеђено од донатора) и резултираће увођењем електронског система у законодавне активности парламента. На основу споразума са Народном скупштином, Мисија ОЕБС у Србији је припремила Стратегију за увођење е-парламента, док је шведска Агенција за међународни развој и сарадњу обезбедила неопходна средства за њену реализацију. Највећи део вредности пројекта утрошен је за јавне набавке опреме и софтвера, док ће остатак бити употребљен за обуку посланика и скупштинске службе, као и за промоцију и управљање самим пројектом.

Пројекат „Јачање демократизације у сектору безбедности” је део ширег програма парламентарне подршке у оквиру Меморандума о сарадњи између Народне скупштине и Мисије ОЕБС-а у Србији. Пројекат се надовезује на претходна искуства стечена у сличним активностима, са циљем интензивирања парламентарног надзора над извршном влашћу, а посебно у домену сектора безбедности.

Меморандум о разумевању између Законодавног одбора Народне скупштине Републике Србије и Канцеларије ОЕБС за демократске институције и људска права (ОЕБС/ОДИХР), потписан је у Варшави 17. маја 2011. године. Резултат ове сарадње је документ "Процена законодавног процеса и процеса усвајања уредби у Републици Србији", који је представљен у Народној скупштини 7. Фебруара 2012. године.

Пројекат "Подршка спровођењу правних реформи у Србији, фаза 1 (2011-2013)" са ГИЗ фондацијом, потписан је 8. јуна 2011. године. Резултат успешне сарадње до сада је "Анкета о унапређењу законодавног процеса у Србији", која је представљена у Народној скупштини 25. септембра 2012. народним посланицима, представницима извршне и судске власти, цивилног друштва и академске и пословне заједнице.

Меморандумом о разумевању, који је потписан између Народне скупштине и *USAID* ("Програм поделе власти") 17. марта 2009. године, предвиђено је јачање капацитета Народне скупштине у циљу унапређења развоја организационих капацитета, постизање транспарентности и изградње финансијске независности. Овај пројекат треба да пружи подршку Народној скупштини у јачању капацитета за планирање, управљање и контролу трошења средстава скупштинског буџета.

Меморандум о сарадњи између Народне скупштине и Националног демократског института (НДИ) предвиђа планирање и дефинисање активности Народне скупштине уз помоћ програма усмерених на приближавање парламента грађанима. Отварање посланичких канцеларија широм Србије, започето 2010. године уз финансијску подршку НДИ, настављено је 2011. и 2012. године, са циљем јачања представничке улоге парламента, а предвиђен је и програм стажирања у служби Народне скупштине за студенте завршних година факултета.

Пројекат Вишекорисничка *IPA* 2013 - парламентарна димензија, у коме заједно учествују земље Западног Балкана и Турска, и чија је вредност 1,5 милиона евра, почеће са применом током 2013. Године, а предвиђено је да буде окончан током 2016. године. Циљ пројекта је унапређење размене искустава и добре праксе, као и сарадње парламената у региону, посебно у домену законодавног процеса и усклађивања националних прописа са правним тековинама ЕУ, као и боље комуникације парламената, грађана и медија у области европских интеграција.

1.1.3. Влада

Влада је носилац извршне власти у Републици Србији.

Према Уставу Републике Србије, Влада:

1. утврђује и води политику,
2. извршава законе и друге опште акте Народне скупштине,
3. доноси уредбе и друге опште акте ради извршавања закона,
4. предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте и даје о њима мишљење кад их поднесе други предлагач,

5. усмерава и усклађује рад министарстава и других органа државне управе и врши
6. надзор над њиховим радом,
7. врши и друге послове одређене Уставом и законом.

Влада је одговорна Народној скупштини за политику Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине и за рад органа државне управе.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника и министри.

Председник Владе води и усмерава рад Владе, стара се о уједначеном политичком деловању Владе, усклађује рад чланова Владе и представља Владу.

Министри су за свој рад и за стање у области из делокруга министарства одговорни председнику Владе, Влади и Народној скупштини.

Председник Републике Народној скупштини предлаже кандидата за председника Владе, пошто саслуша мишљење представника изабраних изборних листа.

Кандидат за председника Владе Народној скупштини износи програм Владе и предлаже њен састав, о чему Народна скупштина гласа истовремено.

Влада је изабрана ако је за њен избор гласала већина од укупног броја народних посланика.

Мандат Владе траје до истека мандата Народне скупштине која ју је изабрала, а почиње да тече даном полагања заклетве пред Народном скупштином.

Мандат Владе престаје пре истека времена на које је изабрана, изгласавањем неповерења, распуштањем Народне скупштине, оставком председника Владе и у другим случајевима утврђеним Уставом.

Влада којој је престао мандат, до избора нове Владе, може да врши само одређене текуће и неодложне послове одређене законом.

Члану Владе може да престане мандат пре истека времена на које је изабран, подношењем оставке и разрешењем од стране Народне скупштине, на предлог председника Владе.

Законом о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 - исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС и 72/12) утврђено је да је Влада у оквиру својих надлежности самостална. Влада је одговорна Народној скупштини за вођење политике Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине, за стање у свим областима из своје надлежности и за рад органа државне управе и ималаца јавних овлашћења на нивоу Републике.

У области старања о уставности и законитости, Влада је дужна да обустави од извршења општи акт општине, града и града Београда за који сматра да није сагласан Уставу или закону, решењем које ступа на снагу кад се објави у „Службеном гласнику Републике Србије”. Решење о обустави од извршења престаје да важи ако Влада у року од пет дана од објављивања решења не покрене поступак за оцену уставности и законитости општег акта.

Владу чине председник Владе, један или више потпредседника Владе и ресорни министри. Влада може имати министре без портфеља. Број потпредседника Владе и министара без портфеља одређује Народна скупштина при сваком избору Владе, на предлог кандидата за председника Владе. Ресорних министара има онолико колико је министарстава образовано Законом о министарствима.

Члан Владе не може бити на другој јавној функцији у државном органу, органу аутономне покрајине, општине, града, града Београда, нити вршити делатност која је по закону неспојива с дужношћу члана Владе, нити створити могућност сукоба јавног и приватног интереса. Члан Владе дужан је да се у свему повинује прописима којима се уређује сукоб интереса при вршењу јавних функција.

Председник Владе води и усмерава Владу, стара се о јединству политичког деловања Владе, усклађује рад чланова Владе, представља Владу и сазива и води њене седнице. Председник Владе може бити и министар.

Председник Владе може осталим члановима Владе, државним секретарима и директорима посебних организација и служби Владе давати обавезна упутства и посебна задужења, сходно програму и политици Владе. Председник Владе доноси одлуке и решења.

Председник Владе може да оснује савет за економски развој и савет за државне органе и јавне службе.

Потпредседник Владе усмерава и усклађује рад органа државне управе у областима које одреди председник Владе. Председник Владе може овластити потпредседника Владе да руководи пројектом из делокруга више органа државне управе. Потпредседник Владе може бити и министар.

Председник Владе одређује једног потпредседника Владе за првог потпредседника Владе, који га замењује за време одсутности или спречености са свим овлашћењима председника Владе, изузев

овлашћења на предлагање избора или разрешења члана Владе. Први потпредседник Владе помаже председнику Владе у вођењу и усмеравању Владе, старању о јединству политичког деловања Владе и усклађивању рада чланова Владе.

Министар може подносити Влади предлоге за уређивање питања из надлежности Владе и Народне скупштине и захтевати да Влада заузме став о питању из његове надлежности. Министар је дужан да обавештава Владу о свему што је битно за вођење политике и одлучивање Владе. Министар је одговоран за спровођење програма и политике Владе, за одлуке и мере које је донео или пропустио да донесе или предузме и за извршавање обавезних упутстава и посебних задужења која му је одредио председник Владе.

Влада одлуке доноси на седници, већином гласова свих чланова Владе. У случају да Влада има паран број чланова, одлука Владе је донета и ако за њу гласа најмање половина свих чланова Владе, под условом да је за одлуку гласао председник Владе.

Влада предлаже Народној скупштини законе и друге опште акте, буџет Републике Србије, даје мишљења о предлозима закона које није сама предложила и подноси годишњи извештај о свом раду.

Влада је дужна да заузме став о предлогу Народне скупштине који је поднет у питању из надлежности Владе, а може предложити Народној скупштини да расправи питање из надлежности Владе и да о њему заузме став.

Влада има Генералног секретара Владе, кога поставља и разрешава Влада на предлог председника Владе. Генералном секретару Владе мандат престаје постављањем новог Генералног секретара Владе, оставком или разрешењем.

1.1.4. Државна управа

Преглед стања

Државна управа је део извршне власти РС, који обавља управне послове у оквиру права и дужности РС. Према Уставу, она је самостална, везана Уставом и законом, а за свој рад одговорна је Влади. Имајући у виду значај државне управе, Влада је као један од приоритета свог рада поставила реформу у овој области на темељима општеприхваћених принципа европског управног права. Као основни стратешки документ у области државне управе, Влада је у новембру 2004. усвојила **Стратегију реформе државне управе у Републици Србији**. Активности на спровођењу овог стратешког документа су прецизиране у **Акционом плану за спровођење реформе државне управе**, који је саставни део Стратегије. До сада је Влада донела два акциона плана - први за период од 2004. до 2008. и други за период од 2009. до 2012.

Влада је успоставила институционални оквир за спровођење реформе државне управе. У том смислу стратешко управљање реформом Влада је поверила Савету за реформу државне управе. Влада је донела Одлуку о образовању Савета за реформу државне управе (6. маја 2009), као централног стратешког тела Владе за реформу државне управе, којим председава председник Владе и која прецизно дефинише задатке којима се промовише и прати спровођење Стратегије.

На оперативном нивоу, управљање реформама је поверено министарству надлежном за послове државне управе. С обзиром да је реформа државне управе трајан процес, у министарству надлежном за послове државне управе приступило се припремама за израду акционог плана за спровођење реформе државне управе у РС за наредни четворогодишњи период. Уз консултације са истакнутим стручњацима-консултантима, дошло се до закључка да је за будуће процесе реформе државне управе целисходније да се донесе нова – осавременењена стратегија државне управе са акционим планом, која ће обухватити ширу област, тзв. јавну управу – државна управа, локална самоуправа и други облици вршења јавних овлашћења, при томе задржавајући континуитет са првобитно усвојеним принципима на којима се заснива државна управа.

Стварање професионалне државне управе кључни је предуслов успешности реформе државне управе, а имајући у виду досадашњу ситуацију непостојања системског и сврсисходног приступа у решавању питања стручног усавршавања државних службеника, Влада је у јулу 2011. године донела **Стратегију стручног усавршавања државних службеника у РС за период 2011-2013. са Акционим планом за њено спровођење**, која даје основне смернице за успостављање новог - целовитог, свеобухватног и одрживог система стручног усавршавања државних службеника, који је у потпуности у функцији остваривања циљева реформе државне управе. Други битан разлог за увођење

новог система стручног усавршавања је утврђивања стандарда квалитета и садржине програма стручног усавршавања државних службеника, како општих тако и посебних.

Законодавни и институционални оквир

- **Правни оквир** организације и функционисања државне управе у Србији чини сет закона, који су усвојени од 2004. до данас, а у складу са Стратегијом реформе државне управе:
- Закон о Влади („Сл. гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12, 72/12, 74/12-УС);
- Закон о државној управи („Сл. гласник РС”, бр. 79/05, 101/07 и 87/11);
- Закон о јавним агенцијама („Сл. гласник РС”, бр. 18/05 и 81/05 - исправка);
- Закон о државним службеницима („Сл. гласник РС”, бр. 79/05, 81/05 - испр, 83/05 - исправка, 64/07 и 67/07 – исправка, 116/08 и 104/09);
- Закон о платама државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС”, бр. 62/06, 63/06 - исправка и 115/06 – исправка, 101/07 и 99/10);
- Закон о електронском потпису („Сл. гласник РС”, бр. 135/04);
- Закон о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС”, бр. 79/05 и 54/07);
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС”, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10);
- Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција („Сл. гласник РС”, број 43/04);
- Закон о електронском документу („Сл. гласник РС”, број 51/09);
- Закон о електронским комуникацијама („Сл. гласник РС”, број 44/10).

Поред ових закона, **Законом о министарствима** („Сл. гласник РС” број 72/12) се образују министарстава и посебне организације и уређује њихов делокруг. Такође, у случајевима када је то предвиђено самим законима, подзаконским актима се разрађују поједине одредбе наведених закона, како би се обезбедила њихова примена.

Државна управа РС уређена је **Законом о државној управи**.

Органи државне управе РС су:

I. Министарства, са органима управе у саставу:

1. Министарство унутрашњих послова
2. Министарство финансија и привреде
 - Управа царина
 - Пореска управа
 - Дирекција за мере и драгоцене метале
 - Управа за трезор
 - Управа за јавни дуг
 - Управа за дуван
 - Управа за спречавање прања новца
 - Управа за слободне зоне
3. Министарство спољних послова
4. Министарство одбране
 - Инспекторат одбране
 - Војнобезбедоносна агенција
 - Војнообавештајна агенција
5. Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе
6. Министарство саобраћаја

- Управа за утврђивање способности бродова за пловидбу
- Управа за транспорт опасног терета
- 7. Министарство грађевинарства и урбанизма
- 8. Министарство правде и државне управе
 - Управа за извршење кривичних санкција
 - Управни инспекторат
 - Дирекција за управљање одузетом имовином
- 9. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
 - Генерални инспекторат пољопривреде, шумарства и водопривреде
 - Управа за ветерину
 - Управа за заштиту биља
 - Републичка дирекција за воде
 - Управа за шуме
 - Управа за аграрна плаћања
 - Дирекција за националне референтне лабораторије
 - Управа за пољопривредно земљиште
- 10. Министарство просвете, науке и технолошког развоја
- 11. Министарство здравља
 - Управа за биомедицину
- 12. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине
 - Агенција за заштиту животне средине
- 13. Министарство културе и информисања
- 14. Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања
- 15. Министарство рада, запошљавања и социјалне политике
 - Управа за родну равноправност
 - Инспекторат за рад
 - Управа за безбедност и здравље на раду
- 16. Министарство омладине и спорта
- 17. Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација
 - - Управа за дигиталну агенду.

II. Посебне организације:

1. Републички секретаријат за законодавство
2. Републичка дирекција за робне резерве
3. Републички завод за статистику
4. Републички хидрометеоролошки завод
5. Републички геодетски завод
6. Републичка дирекција за имовину Републике Србије
7. Центар за разминурање
8. Завод за интелектуалну својину
9. Завод за социјално осигурање
10. Дирекција за водне путеве
11. Управа за јавне набавке
12. Републички сеизмолошки завод
13. Комесаријат за избеглице

14. Безбедносно-информативна агенција
15. Републичка агенција за мирно решавање радних спорова
16. Дирекција за железнице

Иако, строго гледано, нису органи државне управе, део система државне управе чине и службе Владе, које Влада оснива уредбом у складу са Законом о Влади и Уредбом о службама Владе („Службени гласник РС”, број 75/05).

Службе Владе су следеће:

1. Генерални секретаријат Владе
2. Канцеларија за сарадњу с медијима
3. Канцеларија за европске интеграције
4. Служба координационог тела владе Републике Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђа
5. Служба за управљање кадровима
6. Авио-служба Владе
7. Канцеларија Националног савета за сарадњу са Међународним трибуналом за кривично гоњење лица одговорних за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године
8. Канцеларија за одрживи развој недовољно развијених подручја
9. Канцеларија савета за националну безбедност и заштиту тајних података
10. Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом
11. Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа
12. Канцеларија за стручне и оперативне послове у преговарачком процесу
13. Канцеларија за ревизију система управљања средствима европске уније
14. Канцеларија за Косово и Метохију
15. Канцеларија за људска и мањинска права
16. Канцеларија за сарадњу са црквама и верским заједницама
17. Канцеларија за сарадњу с дијаспором и Србима у региону

Унутрашње уређење и систематизација органа државне управе (и служби Владе), као и тачан број и структура запослених, прописују се правилницима о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места сваког појединачног органа. Ови правилници морају бити засновани на начелима која су прописана Уредбом о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС”, бр. 81/07 – пречишћен текст, 69/08 и 98/12) и за њих је потребна сагласност Владе. Предлог сваког таквог акта претходно се доставља на мишљење Министарству правде и државне управе, Министарству финансија и привреде и Служби за управљање кадровима, како би се обезбедило поштовање релевантних законских одредби, поменутих начела организације и што рационалнија расподела послова и ресурса.

Закон о државним службеницима, на свеобухватан начин је уредио права и дужности државних службеника у РС, у складу са принципима Европског административног простора. У складу са Стратегијом реформе државне управе у РС, изабран је „ужи” концепт државног службеника, према којем су *државни службеници* само запослени у органима централне државне власти, али не и аутономних покрајина и локалне самоуправе.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Годишњим планом рада Владе за 2013. предвиђено је усвајање **Предлога закона о службеницима у јединицама локалне самоуправе** за други квартал 2013. Предлогом закон утврђују се права, обавезе и одговорности запослених у јединицама локалне самоуправе на принципима службеничког система, уз поштовање принципа професионализације и деполитизације.

С обзиром да су Законом о министарствима („Сл. гласник РС”, број 72/12), образована нова министарства, посебне организације и службе Владе што захтева и доношење Правилника о

унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, то се и поступци за попуњавање положаја могу покренути након њиховог доношења, а што се може очекивати почетком 2013.

Донет је **Закон о платама државних службеника и намештеника**. Применом принципа декомпресије плата, направљена је већа разлика у коефицијентима између различитих звања државних службеника, чиме су створени услови да се системом напредовања (кроз звања – вертикално, и кроз платне разреде, а без промене звања хоризонтално) пружи додатна мотивација запосленима да се истичу у раду. Народна скупштина РС усвојила је 11. децембра 2009. три закона на основу којих ће се спровести рационализација у државној и локалној администрацији:

- Закон о изменама и допунама Закона о државним службеницима („Службени гласник РС”, број 104/09)
- Закон о одређивању максималног броја запослених у републичкој администрацији („Службени гласник РС”, број 104/09)
- Закон о одређивању максималног броја запослених у локалној администрацији („Службени гласник РС”, број 104/09)

Плате у јавном сектору

I Државни службеници и намештеници

Закон којим се уређују плате у државним органима је Закон о платама државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС”, бр. 62/06, 115/06-исправка, 101/07 и 99/10).

На државне службенике и намештенике, у складу са Законом о платама државних службеника и намештеника, примењује се Уредба о накнадама трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник РС”, бр. 86/07 и 93/07) којом се уређују услови под којима државни службеници и намештеници остварују право на накнаду трошкова који настају у вези с њиховим радом у државном органу, начин накнаде и висина накнаде (нпр. трошкови: превоза за долазак и одлазак с рада, службеног путовања у земљи и иностранству, селидбе у иностранство, рада и боравка на терену, привременог или трајног премештаја у друго место рада), као и висина отпремнине.

II Председник Републике, изабрана лица у Влади и Народној скупштини, државни секретар

Акти којима се уређују њихове плате су Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС”, бр. 34/01, 62/06-др.закон, 63/06-исправка др.закона, 116/08-др. закон, 92/11 и 99/11-др.закон) и Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима („Сл. гласник РС”, бр. 44/08 и 2/12);

На изабрана и постављена лица у државним органима чија радна места нису положаји примењује се и Уредба о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима („Службени гласник РС”, бр. 115/07 и 31/08) којом се уређују њихова права на накнаду трошкова који настају у вези с њиховим радом у државном органу и друга примања, начин остваривања права и висина накнаде трошкова и других примања.

III Изабрана лица у правосуђу, Повереник за заштиту равноправности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Заштитник грађана, Агенција за борбу против корупције, Државна ревизорска институција, Војска Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Безбедносно-информативна агенција, Дипломатско – конзуларна представништва, Завод за извршење кривичних санкција, Пореска управа

Плате се утврђују на основу посебних закона, којим су због специфичности послова, на другачији начин утврђени обрачуни плата

IV Јавне службе (образовање, установе културе, социјална заштита, здравствене установе и организације за обавезно социјално осигурање и остале јавне службе)

Акти којима се уређују њихове плате су Закон о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС”, бр. 34/01, 62/06-др.закон, 63/06-исправка др. закона, 116/08-др.закон, 92/11 и 99/11-др.закон) и на основу Закона донета Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС”, бр. 44/01,...100/11 и 11/12);

V Локална самоуправа (изабрана, постављена лица и запослени)

Акти којима се уређују њихове плате су Закон о платама у државним органима и јавним службама („Сл. гласник РС”, бр. 34/01, 62/06-др.закон, 63/06-исправка др. закона, 116/08-др.закон, 92/11 и

99/11-др.закон) и Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима („Сл. гласник РС”, бр. 44/08 и 2/12);

У току је процедура усвајања Предлога закона о радним односима у јединицама локалне самоуправе којим би се обухватиле све специфичности рада на нивоу локалних самоуправа а које би у наредном периоду био базна основа за доношење закона којим би се регулисале плате у јединицама локалних самоуправа на бољи, систематичнији и транспарентнији начин.

VI Јавна предузећа и јавне агенције

Не примењују се прописи о платама и радним односима које важе за државне службенике и намештенике и запослене у јавним службама (просветни радници, запослени у здравству) већ се плате утврђују на основу Закона о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05 и 54/09) и њихових аката (правилници, колективни уговори, уговори о раду).

Да би се обезбедила заштита права грађана у њиховом односу са државним органима, донет је **Закон о Заштитнику грађана**. Ради остварења и заштите интереса јавности да зна и остварења слободног демократског поретка и отвореног друштва, крајем 2004. године донет је **Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја**, а крајем 2008. и **Закон о заштити података о личности**. Од 1. јануара 2009. године Повереник је надлежан и за област заштите података о личности. Мандат повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности Скупштина је обновила у децембру 2011. године. Скупштина је 11. децембра 2009. усвојила **Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама**, који између осталог предвиђа да инспекцијски надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове управе, преко управне инспекције.

Након усвајања наведеног закона Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности донео је ново Упутство за објављивање информатора о раду државних органа („Службени гласник РС”, број 68/10).

Од посебног значаја за модернизацију државне управе је увођење електронског пословања и електронског потписа у рад органа државне управе. **Законом о електронском потпису** који је усвојен 2004, као и **Законом о електронском документу** који је усвојен 2009. године, уређује се употреба електронског потписа у правним пословима и другим правним радњама, пословању, као и права, обавезе и одговорности у вези са електронским сертификатима. **Законом о електронским комуникацијама** који је усвојен 2010. године се, поред осталог, уређују заштита права корисника у области електронских комуникација, безбедност и интегритет електронских комуникационих мрежа и услуга и тајност електронских комуникација и друга питања од значаја за функционисање и развој електронских комуникација у Републици Србији. Стратегијом развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2009 до 2013. године („Службени глас РС”, бр. 83/09 и 5/10) која је заснована на усвојеним одређењима Владе за развој информационог друштва и реформу државне управе, као један од приоритета је одређена и реформа поступака која треба да укључи иновирање прописа који уређују канцеларијско пословање и поступање са архивском грађом. Имајући у виду стратешка одређења Владе и активности које су предвиђене на увођењу информационих технологија у рад органа државне управе, а ради успостављања правног оквира за примену електронског документа у комуникацији између органа државне управе Влада је донела Уредбу о електронском канцеларијском пословању којом је уређено поступање са електронским документом у канцеларијском пословању органа државне управе („Службени гласник РС”, број 40/10). За потребе извршења наведене уредбе, министар надлежан за послове државне управе, донео је Упутство о електронском канцеларијском пословању („Службени гласник РС”, број 102/10), којим су прописани технички услови које мора да испуњава информациони систем у ком се обављају послови канцеларијског пословања као и електронски документ са којим се поступа у информационом систему.

ЕУПАН – Неформална мрежа генералних директора за јавну администрацију

Република Србија је након добијања статуса кандидата 1. марта 2012. године стекла право, да у својству посматрача, учествује у раду ЕУПАН–а (European Public Administration Network) и у складу са тим, Министарство правде и државне управе је имало свог представника на 59. састанку генералних директора, који је одржан у време кипарског председавања у Никозији, 5. и 6. децембра 2012. године. ЕУПАН представља неформалну мрежу генералних директора надлежних за јавну администрацију у државама чланицама ЕУ, Европској комисији и државама посматрачима, обзиром да је реформа државне управе један од значајнијих приоритета Владе и Министарства правде и

државне управе, очекујемо да у складу са општеприхваћеним принципима европског управног права и кроз учешће у раду ЕУПАН-а да се побољша учинак, конкурентност и квалитет наше јавне администрације, разменом мишљења, искустава и добре праксе између држава чланица, Европске комисије, земаља посматрача и других организација.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства:

- Закон о општем управном поступку – усвајање Предлога закона очекује се у августу 2013. године
- Закон о изменама и допунама Закона о заштитнику грађана – усвајање Предлога закона очекује се у јуну 2013. године
- Измена и допуна Закона о државним службеницима ради усклађивања са Стратегијом стручног усавршавања државних службеника у Републици Србији за период 2011-2013. године („Службени гласник РС”, број 56/2011) и унапређења одређених решења Закона везана за постављења државних службеника на положаје како би се принцип професионализације предвиђен Законом што потпуније остварио. Усвајање Предлога закона очекује се у јуну 2013. године
- Закон о изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина – усвајање Предлога закона очекује се у августу 2013.
- Нацрт стратегије реформе јавне управе у Републици Србији очекује се у августу 2013. Године

Административни капацитети Министарства правде и државне управе

Постојеће стање

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде и државне управе, број: 121-2-8/2012-39 од 1. октобра 2012. године, систематизовано је укупно 212 радних места, са 267 државних службеника и 23 намештеника (од тог броја у Кабинету министра систематизовано је 6 радних места са 3 државна службеника и 5 намештеника).

У Министарству правде и државне управе у децембру 2012. године на неодређено време запослено је укупно 153 лица, од тога 8 лица на положају, 134 државних службеника и 11 намештеника. Квалификациона структура запослених је следећа: са високом стручном спремом запослено је 117 лица, вишу школску спрему има 13 запослених а средњу стручну спрему 23 запослена. Један државни службеник - приправник са вишом стручном спремом је у радном односу на одређено време.

У Дирекцији за управљање одузетом имовином, као органу у саставу, запослено је укупно 26 лица, од тога 1 лице на положају, 20 државних службеника и 5 намештеника. Високу стручну спрему има 17 запослених, вишу стручну спрему 2 запослена, а средњу стручну спрему 5 лица. Један државни службеник – приправник са високом стручном спремом је у радном односу на одређено време.

У Управном инспекторату, као органу у саставу, запослено је укупно 26 лица, од тога 3 лица на положају и 23 државна службеника. Високу стручну спрему има 25 запослена лица, а средњу стручну спрему једно лице.

Планови у 2013. години

Према пројекцији, планирани број запослених у 2013. години у Министарству правде и државне управе је 210 запослених, од тога 8 лица на положају, 175 државних службеника, 14 државних службеника – приправника и 13 намештеника.

У Дирекцији за управљање одузетом имовином, планирано је да у наредној години буде запослено укупно 32 лица, од тога 3 лица на положају, 24 државна службеника и 5 намештеника.

Управни инспекторат планира да у 2013. години има укупно 40 запослених, од чега 3 лица на положају и 37 државних службеника.

С обзиром да недовољан број извршилаца, у појединим организационим јединицама, донекле ограничава редовно обављање послова у складу са делокругом истих, а да током 2012. године нису спроведени сви конкурси за попуњавање радних места, планирано је да Министарство у току 2013. године отпочне поступак попуњавања упражњених радних места.

Предвиђено је да највећи број запослених у Министарству и органима у саставу има високу стручну спрему, укупно 231 лице (217 државни службеник и 14 приправника), док је са вишом стручном спремом планирано укупно 20 лица и 31 запослени са средњом стручном спремом.

Мере планиране за период 2014-2016.

Приоритети из области државне управе за 2014. годину:

- Измене Уредбе о оснивању СУК-а, односно усаглашавање са одредбама Закона о изменама и допунама Закона о државним службеницима којим се уређује стручно усавршавање државних службеника
- Доношење подзаконског акта којим се уређује поступак утврђивања програма стручног усавршавања
- У вези са реализацијом Стратегије стручног усавршавања неопходне активности које предстоје поред измене прописа, су организовање послова припреме, утврђивања и надзора над спровођењем општег програма стручног усавршавања у оквиру министарства надлежног за послове државне управе, и оспособљавање запослених за послове организовања припреме, утврђивања надзора за спровођење Програма општег стручног усавршавања
- Анализа Закона о управном спору у вези са новим решењима ЗУП-а уз подршку радне групе и сугерисање измена постојећег Закон о управним споровима, у контексту нових решења ЗУП-а.
- Рад на реформи инспекцијског надзора и припрема текста Нацрта закона о инспекцијском надзору, којим ће се уредити надлежност, начин рада и организација инспекције.
- *Приоритети из области државне управе за 2015. годину:*
- Закон о изменама и допунама Закона о управним споровима
- Закон о инспекцијском надзору
- Закон о референдуму и народној иницијативи

Након усвајања предвиђеног законодавства у области службеничког система, државне управе, али и децентрализације, реформа државне управе у Србији наставља са активностима које треба да омогуће пуну примену основних принципа дефинисаних Стратегијом реформе државне управе кроз више пројеката:

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекти Министарства из области државне управе који се финансирају из ЕУ фондова

Пројекат под називом „*Подршка реформи државне управе*” је започео са спровођењем у мају 2011. године и биће завршен у мају 2013. године. Укупна вредност пројекта је 1,7 милиона евра и финансира се из донације Европске уније (ИПА 2010). Пројекат треба да пружи допринос унапређењу делотворности, ефикасности и одговорности државне управе Републике Србије у складу са Стратегијом реформе државне управе у Републици Србији и у складу са захтевима процеса европских интеграција. Пројекат обухвата активности које се односе на припрему Стратегије реформе јавне управе, унапређивање стратешког управљања, рационализацији државне управе и обезбеђивање конзистентног стручног усавршавања државних службеника.

Пројекат под називом „*Подршка даљем развоју система за стручно усавршавање државних службеника*” представља саставни део Програма ИПА за 2012. годину (донација Европске уније). Спровођење пројекта треба да започне у другој половини 2013. године и планирано је да траје три године. Пројекат треба да пружи допринос успостављању ефикасне и ефективне државне управе оријентисане према грађанима, усклађене са принципима Стратегије реформе јавне управе и "Европског административног простора". Предвиђено је да пројекат обухвати активности које се односе на даљи развој система за стручно усавршавање државних службеника као саставног дела система за управљање људским ресурсима, у складу са Стратегијом стручног усавршавања државних службеника у Републици Србији и Акционим планом за њено спровођење.

Пројекат под називом „*Подршка даљем развоју електронске управе*” представља саставни део Програма ИПА за 2012. годину (донација Европске уније). Спровођење пројекта треба да започне у другој половини 2013. године и планирано је да траје три године. Пројекат треба да пружи допринос успостављању ефикасне и ефективне државне управе оријентисане према грађанима, усклађене са принципима Стратегије реформе јавне управе и "Европског административног простора". Предвиђено је да пројекат обухвати активности које се односе на даље унапређење електронске управе кроз

развој електронских сервиса на централном и локалном нивоу, размену података између државних органа, националне регистре и ИКТ инфраструктуру Владе.

Пројекти Министарства из области државне управе који се финансирају из програма билатералне помоћи

Пројекат под називом „*Подришка реформи државне управе у Републици Србији у периоду од 2010. до 2013. године*” је започео са спровођењем у јануару 2011. године и планирано је да траје до јануара 2014. године. Укупна вредност пројекта је 2,1 милион евра и финансира се из донације Краљевине Шведске (SIDA). Пројекат треба да пружи допринос даљем унапређењу владавине права и одговорности, транспарентности, ефикасности и ефикасности државне управе у Републици Србији. Пројекат обухвата активности које се односе на унапређење организационе структуре и увећање ефикасности органа државне управе, као и на правовремено спровођење појединачних активности које се односе на реформу државне управе.

Подршку изради Нацрта закона о службеницима у јединицама локалне самоуправе реализује се уз програм „Јачање локалне самоуправе у Србији, фаза II”, који се финансира из средстава Европске уније, а спроводи Савет Европе.

Управни инспекторат - Управна инспекција

Преглед стања

Законом о управној инспекцији, који је донет 17.11.2011. године и објављен у "Службеном гласнику Републике Србије" број 87 од 21.11.2011. године, уређују се организација, послови и начин рада управне инспекције, права, дужности и одговорности управних инспектора и друга питања од значаја за рад управне инспекције.

Управна инспекција представља облик унутрашњег надзора над спровођењем закона и других прописа и поступањем органа државне управе, служби судова, јавних тужилаштава, Републичког јавног правобранилаштва, служби Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда и служби органа чије чланове бира Народна скупштина, као и органа територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе у вршењу поверених послова државне управе и других ималаца јавних овлашћења, чије су садржина, границе и овлашћења утврђена овим и посебним законима.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Управна инспекција је у складу са препоруком које је упутио Заштитник грађана, у априлу 2012, о обезбеђивању адекватне употребе језика националних мањина, у свој Годишњи програм рада укључила спровођење инспекцијских надзора над применом Закона о службеној употреби језика и писама. Планирана мера надзора управне инспекције вршиће се у јединицама локалне самоуправе укључујући и Пријепоље, Сјеницу, Нови Пазар и Тутин, а реализоваће се до краја II квартала 2013. године.

Контролна улога Народне скупштине – независна регулаторна тела

Народна скупштина је Пословником Народне скупштине, који је донела у 2010, уредила поступак за остваривање своје контролне функције. Народна скупштина надзор над радом државних органа врши разматрањем извештаја које су они, у складу са законом, обавезни да достављају Народној скупштини. Пословником Народне скупштине уређен је поступак за разматрање ових извештаја на седници надлежног одбора и на седници Народне скупштине. Утврђено је да надлежни одбор након разматрања ових извештаја подноси Народној скупштини извештај о томе, као и предлог закључка, односно препоруке.

Народна скупштина је у 2011. први пут разматрала годишњи извештаје независних државних органа у складу са прописаним поступком и, након обављене расправе, усвојила закључке поводом тих извештаја, које је предложио Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу.

Одбор за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу, у складу са делокругом утврђеним Пословником Народне скупштине, разматра извештаје о раду независних државних органа: Заштитника грађана, Агенције за борбу против корупције, Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Повереника за заштиту равноправности. Подношење ових извештаја обавеза је наведених независних државних органа која проистиче из закона којима је уређен њихов рад.

Одбор је, на седницама одржаним 31. октобра и 15. новембра 2012. године, размотрио годишње извештаје о раду ових независних државних органа за 2011. годину и, у складу са чланом 238.

Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС” број 20/12 - пречишћени текст), о томе поднео извештај Народној скупштини, са предлозима закључака.

Одбор је, у предлогу ових закључака Народној скупштини, констатовао да извештаји наведених независних државних органа целовито представљају стање у областима о којима извештавају, као и сам рад независних органа. Одбор је предложио Народној скупштини да подржи напоре и активности независних органа на остваривању и заштити људских и мањинских права, као и у јачању интегритета и одговорности институција и функционера, као и запослених у јавној управи кад је у питању борба против корупције. Одбор је, поред осталог, предложио да Народна скупштина обавезе Владу да створи правни оквир за разматрање предлога и иницијатива које подносе независни државни органи у поступку доношења закона и других прописа, као и за извршавање обавезујућих одлука оних органа који их у вршењу својих надлежности доносе. Одбор је, такође, предложио Народној скупштини да обавезе Владу да створи услове за пуну самосталност у раду ових органа обезбеђивањем одговарајућих просторних и свих других материјалних услова, како би своја овлашћења у заштити и унапређењу људских права и слобода у овој области могли да врше у укупном капацитету. Народна скупштина се, према предложеним закључцима, обавезује да ће у поступку доношења закона обезбедити усклађеност законских решења које доноси у циљу стварања јединственог и конзистентног правног система, те са своје стране допринети да се достигне ниво права грађана који гарантују Устав, закон и међународни стандарди. Народна скупштина се, такође, обавезује да ће у вршењу своје законодавне, контролне и изборне функције поштовати препоруке садржане у извештајима независних државних органа.

Локална самоуправа

Преглед стања

Систем локалне самоуправе је уређен Законом о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/07) и Законом о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 34/10 и 54/11).

На систем и организацију локалне власти непосредно се одражавају и Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС”, број 129/07) и Закон о главном граду („Службени гласник РС”, број 129/07)

Устав Републике Србије је правни основ за функционисање и унапређење система локалне самоуправе (успостављен нови систем и организација власти: скупштина је највиши орган јединице локалне самоуправе; скупштина општине одлучује о избору извршних органа општине).

Важећи законодавни оквир

Закон о локалној самоуправи (усаглашен са новим Уставом и Европском повељом о локалној самоуправи) – омогућује ефикасније остварење Уставом зајамченог права грађана на локалну самоуправу, стабилност и одговорност локалних власти, као и деполитизацију и професионализацију органа управе.

- широк самостални делокруг јединица локалне самоуправе (створени услови за јачање процеса децентрализације),
- посредан избор извршних органа (председник општине, односно градоначелник и општинско, односно градско веће),
- поверавање појединих послова државне управе локалној самоуправи,
- уређено питање неспојивости функције одборника,
- предвиђена заштита мандата одборника и у судском поступку,
- уређен однос централне и локалне власти (однос сарадње и надзор законитости рада органа локалне самоуправе),
- јачање непосредне демократије – непосредно учешће грађана у остваривању локалне самоуправе (грађанска иницијатива; збор грађана и референдум),
- обезбеђена заштита локалне самоуправе,
- утврђени критеријуми за оснивање градова,
- финансирање локалне самоуправе уређено посебним законом – Законом о финансирању локалне самоуправе („Службени гласник РС”, број 62/06,47/11 и 93/12);

Закон о територијалној организацији Републике Србије

- утврђена територија територијалних јединица и друга питања од значаја за територијалну организацију Републике Србије,

- територијалну организацију Републике Србије чине општине, градови и град Београд, као територијалне јединице (150 општина, 23 града и град Београд као посебна територијална јединица) и аутономне покрајине као облик територијалне аутономије,
- оснивању нових јединица локалне самоуправе, укидању и промени територије постојећих, претходи одржавање референдума на тој територији (саветодавни референдум),
- детаљније (у односу на претходни закон) прописана процедура по којој се врше ове територијалне промене;

Закон о главном граду (доношењем закона извршено усклађивање са Уставом којим је предвиђено доношење посебног закона о главном граду)

- шири надлежност града Београда у односу на остале јединице локалне самоуправе, са тенденцијом даљег ширења доношењем посебних закона у различитим областима,
- велика самосталност и посебност када су надлежности у питању, а мање код организације власти.

Сагласно уставном овлашћењу градова да уређују и обезбеђују обављање и развој комуналних делатности, те да град има надлежности које су Уставом поверене општини, а законом му се могу поверити и друге надлежности, донет је Закон о комуналној полицији („Службени гласник РС”, број 51/09) као *lex specialis*.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства:

- Нацрт закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи
- Предлог закључка Владе у вези са изменама правила и процедура досадашњих критеријума за одређивање састава националних делегација за Конгрес локалних и регионалних власти Савета Европе
- Измене и допуне Закона о комуналној полицији
- Закон о службеницима у јединицама локалне самоуправе

Наведеним законским прописима уређује се област локалне самоуправе у складу са Уставом и секторским законима којима се уређују области у којима јединице локалне самоуправе имају надлежности, с тим да је важећи Закон о локалној самоуправи већ усклађен са Европском повељом о локалној самоуправи.

У вези са тим, напомињемо да не постоје конкретни прописи Европске уније са којима би требало ускладити наведене законе.

Административни капацитети:

Законом о министарствима (Сл. гласник број 72/2012, од 26. јула 2012. године) је оформљено Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе. За обављање послова из делокруга Министарства, образоване су следеће основне унутрашње јединице:

1. Сектор за регионални развој;
2. Сектор за инвестиције у инфраструктурне пројекте;
3. Сектор за локалну самоуправу;
4. Сектор за стратешке анализе и истраживање;
5. Сектор за европске интеграције, међународну сарадњу и пројекте и
6. Сектор за децентрализацију Републике Србије.

Сектор за децентрализацију је преузео надлежности некадашње Канцеларије Националног савета за децентрализацију РС.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години:

- Стратегија о стручном усавршавању запослених у јединицама локалне самоуправе
- Стратегија о децентрализацији
- Потписивање Додатног протокола Европској повељи о локалној самоуправи.

Мере планиране за период 2014-2016:

У периоду 2014-2016. године очекује се спровођење активности на изменама и допунама других закона (и, евентуално, подзаконских аката) којима се уређује област локалне самоуправе.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

MISP IPA 2008 – Подршка развоју локалне инфраструктуре

Програм подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе је пројекат који финансира ЕУ, а спроводи Делегација Европске уније у Србији.

Програм обухвата три различите компоненте: 1. Трансформација јавних комуналних предузећа, 2. Унапређење општинских капацитета за програмирање инфраструктуре локалних самоуправа и припрему пројеката и 3. Реализацију одабраних локалних/регионалних пројеката.

Вредност Пројекта МИСП – ИПА 2008 је 55,4 милиона € (45,4 милиона € обезбеђује ЕУ и Национално кофинансирање у износу од 10 милиона € из средстава НИП.)

MISP IPA 2010 - Municipal infrastructure support programme

Програм подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе је пројекат који финансира ЕУ, а спроводи Делегација Европске уније у Србији.

Програм обухвата две различите компоненте: 1. Унапређење општинских капацитета за програмирање инфраструктуре локалних самоуправа и припрему пројеката и 2. Реализацију одабраних локалних/регионалних пројеката

Вредност пројекта МИСП – ИПА 2010 је 41 милион € (31 милион € обезбеђује ЕУ и Национално кофинансирање у износу од 10 милиона €)

Јачање административних капацитета у области локалне самоуправе, ИПА 2012, пројекат је одобрен за финансирање.

Период реализације пројекта: 2013-2016. година

Општи циљ пројекта је даљи развој административних капацитета јединица локалне самоуправе у Србији кроз модерно управљање људским ресурсима и стручно усавршавање запослених.

Вредност пројекта је 2 милиона евра (1,8 милиона евра из средстава ИПА 2012 и 0,2 милиона евра кофинансирање Савета Европе)

Пројекат ће спроводити Савет Европе.

У периоду до децембра 2012. године успешно су спроведени пројекти који су имали за циљ да ојачају капацитете на локалном нивоу:

MSP IPA 2007 - Добра локална управа, планирање и обављање услуга

Реализација пројекта је почела у јануару 2010. и завршена је у јануару 2013. године. Циљ овог програма је да побољша капацитете добре управе и општинског менаџмента на локалном нивоу, побољша локалне услуге грађанима и повећа локални економски развој кроз јачање локалних организација, Сталне конференције градова и општинама, као и сарадњу између локалном и централног нивоа власти.

Вредност пројекта је била 7,700,000 €.

Јачање локалних самоуправа у Србији, фаза 2

Реализација пројекта је почела у априлу 2009. године и завршена 27. децембра 2012. године. Циљ пројекта је пружање подршке централним и локалним властима у Србији у даљој разради стратегије децентрализације и примени институционалних и правних реформи у области локалне самоуправе у Србији.

Вредност пројекта је била 2,2 милиона евра из средстава ИПА 2007. Пројекат је реализовао Савет Европе.

1.1.5. Изборни систем

Преглед стања

У РС су парламентарни, покрајински, локални и председнички избори одржани 6. и 20. маја 2012. године.

Према **Закону о избору народних посланика** („Сл. гласник РС”, бр. 35/2000, 69/2002, 57/2003 - УСРС, 72/2003 – др. закон, 18/2004, 85/2005 - др. закон, 101/2005 – др. закон, 104/2009 – др. закон, 28/2011 - УС и 36/2011) избор народних посланика за Народну скупштину РС врши се према пропорционалном изборном систему, на основу листа политичких странака, страначких коалиција, других политичких организација и листа које предложи групе грађана.

Председник Републике

Законом о избору председника Републике (111/2007-7, 104/2009-57 (др. закон)) утврђено је да се председник Републике бира на основу општег и једнаког изборног права на слободним и непосредним изборима, тајним и личним гласањем. Председник Републике бира се на пет година.

Закон о јединственом бирачком списку

Закон о јединственом бирачком списку („Службени гласник РС”, број 104/09) донет је 11. Децембра 2009. године, а почео да се примењује 24. децембра 2011. године. Закон о изменама и допунама Закона о јединственом бирачком списку („Службени гласник РС”, број 99/11) донет је 26. децембра 2011. године.

Законом се уређују органи надлежни за вођење и ажурирање бирачког списка, начин вођења и ажурирања бирачког списка, поступак вођења бирачког списка, изводи из бирачког списка, посебна права учесника на изборима, надзор, примена овог закона на изборе за председника Републике и на покрајинске, односно локалне изборе, као и друга питања значајна за вођење бирачког списка.

Бирачки списак води министарство надлежно за послове управе. Вођење бирачког списка од стране министарства надлежног за послове управе обухвата: анализирање података из бирачког списка и предузимање мера ради обезбеђења њихове међусобне усклађености и тачности, вршење промена у бирачком списку (упис, брисање, измена, допуна или исправка) након закључења бирачког списка и обављање других послова, у складу са овим законом.

Део бирачког списка за подручје јединице локалне самоуправе ажурира општинска, односно градска управа, као поверен посао. Ажурирање дела бирачког списка за подручје јединице локалне самоуправе од стране општинске, односно градске управе обухвата вршење промена у бирачком списку (упис, брисање, измена, допуна или исправка) по службеној дужности или на захтев грађана до закључења бирачког списка и друге послове, у складу са овим законом.

Закон о политичким странкама

Народна скупштина Републике Србије донела је 12. маја 2009. године **Закон о политичким странкама** („Службени гласник РС”, број 36/09), који је почео да се примењује 23. јула 2009. године и који уређује Уставом гарантовану слободу политичког удруживања у складу с међународним актима и усвојеним стандардима. У Регистар политичких странака уписана 91 политичка странка и то: 38 политичких странака и 53 политичке странке националне мањине.

Закон о локалним изборима

Након усвојених измена и допуна Закона о избору народних посланика, Народна скупштина у јулу 2011. године усвојила измене и допуне Закона о локалним изборима. Наиме, Изменама и допунама Закона о локалним изборима извршено је усклађивање са Одлуком Уставног суда Републике Србије од 21. априла 2010. године, којом су укинуте бланко оставке одборника; утврђене су затворене изборне листе и регулисано питање учешћа жена на локалним изборима (на изборној листи међу свака три кандидата по редоследу на листи мора бити најмање по један кандидат –припадник мање заступљеног пола), а што је све у складу са европским стандардом.

Народна скупштина донела је **Закон о финансирању политичких активности** 14. јуна 2011. године, овим Законом уређују се извори и начин финансирања, евиденција и контрола финансирања политичких активности странака и коалиција и група грађана

Закон о финансирању политичких активности („Сл. гласник РС”, број 43/2011), (у даљем тексту Закон) почео је да се примењује од 22. јуна 2011, осим одредаба чл. 16 и 17, које су ступиле на снагу 1. јула 2012. године. Ступањем на снагу овог закона престао је да важи Закон о финансирању политичких странака („Сл. гласник РС”, број 72/2003, 75/2003 - испр, 60/2009 – одлука УС и 97/2008) изузев одредбе члана 4. која се примењивала до ступања на снагу одредаба чл. 16. и 17. Закона.

Контролу и надзор над извештајима које воде и подносе политички субјекти који имају представнике у представничким телима (годишњи финансијски извештај, извештај о прилозима, извештај о имовини) као и евиденцијама (о прилозима, поклонима и имовини) врши Агенције за борбу против корупције.

Канцеларија за демократске институције и људска права ОДИХР представила је у Министарству правде и државне управе финални извештај Посматрачке мисије ОЕБС-а на општим изборима у Републици Србији и истакла позитивну оцену у извештају која се односи на поштовање људских

слобода и права и позитивно мишљење (с обзиром на веома кратак рок) за успостављање Јединственог бирачког списка.

Права грађана ЕУ на локалним изборима

Право гласа и наступање у својству кандидата на локалним изборима

Грађани Европске уније уживају бирачка права на локалним изборима у држави чланици пребивалишта на исти начин као и држављани те државе. Ово право је предвиђено чланом 22. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, а детаљније регулисано Директивом 94/80/ЕЗ од 19. Децембра 1994. године, која утврђује детаљне мере за вршење права гласања и кандидовања на локалним изборима за грађане Уније са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани.

Да би се наше законодавство ускладило са прописима ЕУ у овој области, потребно је извршити измену следећих прописа:

- Закона о јединственом бирачком списку,
- Закона о локалним изборима и
- Закона о локалној самоуправи

Временски оквир за усвајање предвиђених измена ова три прописа усклађиваће се у зависности од темпа процеса европских интеграција.

Промене у наведеним прописима требало би да обухватају:

- У Закону о јединственом бирачком списку, који је усвојен у децембру 2009. године („Службени гласник РС”, број 104/09), неопходно је унети измене и допуне како би се омогућило да се воде евиденције грађана ЕУ са пребивалиштем у Србији који ће имати бирачко право.
- Закон о локалним изборима прописује да активно и пасивно бирачко право на локалним изборима има пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој остварује изборно право. Ова одредба ће се изменити и омогућити имплементацију прописа ЕУ о активном и пасивном бирачком праву на локалним изборима грађана ЕУ са пребивалиштем у држави чланици чији нису држављани.

Важећи Закон о локалној самоуправи је у потпуности усклађен са Европском повељом о локалној самоуправи, а што се тиче услова за остваривање изборног права грађана ЕУ, могућа су прилагођавања са релевантним прописима ЕУ.

Прописи ЕУ чија ће се примена обезбедити изменом поменутих прописа РС су: Директива Савета 94/80/ЕЗ, Директива Савета 96/30/ЕЗ, Директива Савета 2006/106/ЕЗ.

1.1.6. Систем правосуђа

Погледати у поглављу 3.23 „Правосуђе и основна права”.

1.1.7. Политика борбе против корупције

Погледати у поглављу 3.23 „Правосуђе и основна права”.

1.1.8. Реформа одбране

Преглед стања

Спровођење реформе система одбране, на основу утврђене политике одбране, представља једно од фундаменталних стратешких опредељења Републике Србије у процесу њене интеграције у политичке, економске и безбедносне токове Европе и савременог света.

Циљеви реформе су изградња ефикасног и економски одрживог система одбране, изградња модерне, професионалне и ефикасне Војске Србије и унапређење демократске и цивилне контроле Војске Србије.

У досадашњем току реформе остварени су значајни резултати. Они се односе, како на креирање адекватног стратегијско-доктринарног, нормативно-правног, планског и организационо-функционалног оквира, тако и на област људских и материјалних ресурса, међународну сарадњу у области одбране, транспарентност послова одбране и демократску и цивилну контролу војске. Остварени резултати

допринели су, не само јачању позиције и угледа Републике Србије у међународној заједници, већ су се одразили и на пораст поверења грађана у Војску Србије, као и на пораст угледа војне професије у нашој земљи.

У претходном периоду, у процесу креирања одговарајућег стратегијско-доктринарног оквира за спровођење реформе одбране, усвојене су, 26. октобра 2009. године, **Стратегија националне безбедности Републике Србије** („Службени гласник РС”, број 88/09) и **Стратегија одбране Републике Србије**, („Службени гласник РС”, број 88/09), затим **План активности за спровођење Стратегије одбране Републике Србије** (2010. године), **Доктрина Војске Србије** (25. фебруар 2010. године) и **функционалне доктрине и доктрине видова** (2012. године).

Опредељења садржана у стратегијским документима су у складу са спољнополитичком оријентацијом Републике Србије и у потпуности потврђују европску политичку, економску и безбедносну перспективу Републике Србије.

Стратегијско-доктринарна документа ће се дограђивати у складу са стањем и перспективама безбедносног окружења Републике Србије, њених интереса, економских могућности и промена других чинилаца који их одређују.

У досадашњем процесу креирања одговарајућег планског оквира процеса реформе система одбране, усвојени **Дугорочни план развоја система одбране Републике Србије** (2011. године), **Средњорочни план и програм развоја система одбране у периоду од 2012-2017. година** (2012. године), Стратегијски преглед одбране Републике Србије (2009. године) и **Министарско упутство за 2013. годину** (2012. године).

Поред тога, напомињемо да је у Министарству одбране и Војсци Србије од 2011. године у току спровођење Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација — Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015), којим се унапређује процес реформе система одбране уградњом међународних стандарда, а пре свега стандарда Уједињених нација, Европске уније, НАТО и ОЕБС-а из области родне равноправности, у домаћу законску регулативу и стратегијска и планска документа.

Са циљем употпуњавања стратегијско-доктринарног и планског оквира процеса реформе система одбране, у току је израда нацрта Стратегијског прегледа одбране Републике Србије, Средњорочног плана и програм развоја система одбране у периоду од 2013-2018. година и доктринарних докумената нижег нивоа.

Република Србија је заокружила нормативно-правни оквир реформе система одбране доношењем свих неопходних системских закона који су компатибилни са процесом европских интеграција.

Устав Републике Србије, као највиши правни акт, дефинисао је место и улогу Војске Србије. Основни системски закони усвојени су 2007. године: Закон о одбрани, („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон и 104/09- др. закон), Закон о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09 и 101/10 - др. закон) и Закон о основама уређења служби безбедности Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07 и 72/12), а 2009. године из области одбране и безбедности усвојени су: **Закон о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије** („Службени гласник РС”, број 88/09), **Закон о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији** („Службени гласник РС”, бр. 88/09 и 55/12-УС), **Закон о цивилној служби** („Службени гласник РС”, бр. 88/09), **Закон о војној, радној и материјалној обавези** („Службени гласник РС”, бр. 88/09 и 95/10), као и измене и допуне **Закона о одбрани и Закона о Војсци Србије**. Усвајањем наведених закона створен је адекватан нормативно-правни оквир за наставак реформе система одбране и јачање механизма демократске и цивилне контроле Војске Србије.

Демократска и цивилна контрола војске коју у Републици Србији спроводе Народна скупштина, влада, судови, и јавност, представља значајно обележје демократски уређеног друштва и услов интеграције у савремене безбедносне структуре. Прихватајући демократску и цивилну контролу као један од постулата савременог демократског друштва, Република Србија је демократску и цивилну контролу војске подигла на степен уставног начела. У протеклом периоду, створене су нормативне и друге претпоставке за спровођење процедура демократске и цивилне контроле Војске Србије, која се реализује кроз контролу употребе и развоја Војске, интерну и екстерну контролу трошкова за војне потребе, праћење стања и обавештавања јавности о стању припрема Војске, обезбеђење слободног приступа информацијама од јавног значаја и утврђивање одговорности за вршење војних дужности. Такође, прописи о Заштитнику грађана који се односе на заштиту и остваривање права грађана,

примењују се и на професионалне припаднике Војске Србије (Закон о Војсци Србије, члан 29). Јачањем механизма демократске и цивилне контроле, Војска и систем одбране у целини постају ослонац укупном демократском развоју Републике Србије.

Увођење функције Генералног инспектора за војне службе безбедности, односно Војнополицијског инспектора за Војну полицију, у чијој надлежности је унутрашња контрола рада ових служби у погледу законитости примене прописаних овлашћења, представља значајну новину у односу на ранији период.

У оквиру процеса реформе система одбране спроведена је професионализације Војске Србије, због чега је од 1. јануара 2011. године обустављено служење војног рока, али је остављена могућност његове реализације по принципу добровољности.

Политика планирања материјалних ресурса за потребе одбране спроводи се уз поштовање принципа ефективности и транспарентности у обрачунавању и трошењу одобрених средстава. Реализацијом процеса управљања материјалним ресурсима обухваћени су и програми који доприносе јачању интероперабилности са оружаним снагама земаља чланица програма Партнерство за мир и НАТО.

Опремање наоружањем и војном опремом реализује се кроз истраживање, развој и набавку нових средстава и система, као и модернизацију постојећих перспективних борбених система. У процесу опремања наоружањем и војном опремом превасходно се користе научноистраживачки и производни капацитети Републике Србије, у складу са технолошким могућностима и економском оправданости. При набавци средстава из увоза предност се даје заједничким пројектима са страним партнерима, првенствено оним који укључују трансфер технологија и упошљавање привредних капацитета у Републици Србији.

У условима финансијске кризе, расте значај иницијатива међународних субјеката за обједињавање и дељење ресурса и развијање пројеката чијом ће се реализацијом смањивати трошкови у сфери одбране, а истовремено развијати способности кроз мултинационални приступ.

Имајући у виду да је сарадња кроз програме Европске одбрамбене агенције (ЕОА) добар начин да се достигну циљеви развоја капацитета које државе ЕУ вероватно не би могле достићи појединачно, Република Србија је током 2012. године започела приступање административном аранжману са ЕОА, као форме сарадње са државама које нису чланице ЕУ. Захтев за укључивање у ЕОА, Република Србија је поднела, пре свега, зато што кроз сарадњу и активности ЕОА види могућност за јачање домаће наменске индустрије и ширење тржишта. Увођење нових технологија представља неопходну потребу система одбране и стимулише његов даљи развој.

Инфраструктурни капацитети система одбране развијају се у складу са потребама одбране. Објекти и комплекси неперспективни са становишта функционисања Војске Србије обухваћени су Мастер планом располагања непокретностима на територији Републике Србије и планирана је њихова продаја.

Ефикасније управљање ресурсима одбране наставиће се кроз примену система планирања, програмирања, буџетирања и извршења (ППБИ) у Министарству одбране и Војсци Србије, чијом се имплементацијом обезбеђује оптимизовано управљање ресурсима ради одржавања и изградње способности Министарства одбране и Војске Србије за остваривање циљева политике одбране Републике Србије.

Основно опредељење у пројектовању финансирања система одбране је да се обезбеди изградња потребних способности елемената система одбране уз што повољнију структуру трошкова буџета одбране, односно, већег удела који се односи на инвестиције и оперативне трошкове, уз истовремено смањење учешћа персоналних трошкова. Ситуација у том погледу побољшана је 2012. године издвајањем дела средстава за војне пензије из укупног износа средстава за одбрану, имајући у виду да су ови трошкови чинили знатан део персоналних трошкова система одбране.

Поред тога што се очекује да ће буџетска средства која се издвајају за одбрану и даље наметати одређена ограничења развоју система одбране, наставиће се са настојањима да се обезбеде додатна средства за модернизацију и набавку савременог наоружања и војне опреме, пре свега, путем сопствених прихода, као и могућности донација.

У склопу реформе Војске Србије, интензивирани су билатерални и мултилатерални војни сарадња са државама у региону, најзначајнијим државама међународне заједнице и међународним безбедносним организацијама. Република Србија је спремна да својим ангажовањем у активностима међународних безбедносних структура, јача сопствену безбедност и да дијалогом и сарадњом доприноси миру и стабилности.

Кроз процес европских интеграција, Република Србија изражава спремност да изграђује капацитете и способности система националне безбедности и одбране у складу са стандардима и обавезама које произилазе из Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП) ЕУ. У 2012. години Република Србија је започела своје учешће на неформалним састанцима министара одбране ЕУ, у Војном комитету ЕУ, преговоре о чланству у ЕДА и ангажовање у две војне операције ЕУ.

У оквиру НАТО програма Партнерство за мир Република Србија испуњава преузете обавезе и развија сарадњу са осталим чланицама овог програма. Војска Србије учествује у мултинационалним војним вежбама на територији Републике Србије, као и на територијама држава чланица Партнерства за мир и НАТО.

Република Србија се залаже за интензивну сарадњу у области одбране у региону Југоисточне Европе и доприноси јачању стабилности и безбедности учешћем у свим регионалним иницијативама у области одбране: у својству члана у Процесу сарадње министара одбране земаља ЈИЕ – SEDM, Форуму за сарадњу у области одбране земаља Западног Балкана – SEEC, Центру за безбедносну сарадњу RACVIAC и Конференцији начелника Генералштабова балканских земаља, а својству посматрача у Америчко-јадранској повељи (А-5). У регионалним иницијативама Министарство одбране кроз пројектни приступ промовише могућности развијања и декларисања следећих националних капацитета у регионалне центре: Центар АБХО, Војномедицинску академију, Универзитет одбране, Базу „Југ“, Центар за мировне операције, Центар за уништавање муниције и наоружања Техничко-ремонтног завода Крагујевац.

Одредбом члана 5. тачка 4. Закона о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон и 104/09- др. закон) , прописано је да се одбрана земље остварује учешћем у мултинационалним операцијама, као и да у случају угрожавања мира и безбедности у свету, припадници Војске Србије у складу са законом и одлуком Народне скупштине, могу бити упућени у мултинационалне операције ван граница Републике Србије (члан 40.). Ангажовање у мировним мисијама реализује се на основу политичке одлуке државе, сопственим снагама или кроз билатералне договоре са неком од држава већих учесника.

Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије нормативно се уређује наведена област у складу са интересима Републике Србије исказаним у стратегијским документима, у циљу очувања безбедности и мира у свету, као и пружања хуманитарне помоћи другим државама у кризним ситуацијама. Имајући у виду савремени карактер мултинационалних операција овим законом омогућава се да у њима, поред припадника оружаних снага, учествују и друге државне институције.

Потписивањем Споразума о безбедносним процедурама за размену поверљивих информација и Споразума о успостављању оквира за учешће у операцијама Европске уније за управљање кризама између Републике Србије и Европске уније и усвајањем одлука Политичко-безбедносног комитета ЕУ о прихватању учешћа Републике Србије у операцијама ЕУ за управљање кризама, створен је услов за почетак ангажовања Војске Србије и других снага одбране у наведеним операцијама.

Припадници Војске Србије ангажују се у мултинационалним операцијама под мандатом Уједињених нација и Европске уније на основу Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама који доноси Народна скупштина Републике Србије. У функцији изградње и очувања мира у региону и свету, учешће припадника ВС у мултинационалним операцијама знатно је повећано током 2012. године. Припадници ВС тренутно учествују у 6 мултинационалних операција под мандатом Уједињених нација и 2 војне операције Европске уније: мисија ЕУ за обуку сомалијских снага безбедности у Уганди (EUTM Somalia) – 1 припадник ВС и војна операција поморских снага ЕУ против пирата у Сомалији (EUNAVFOR ATALANTA) – 2 припадника ВС. Република Србија је заинтересована да, у наредном периоду, повећа број својих представника и области њиховог ангажовања у мултинационалним операцијама ЕУ.

План припрема за учешће у мултинационалној операцији утврђује и спроводи Министарство одбране за припаднике ВС. Министарство одбране и Војска Србије су дужни да у сарадњи са надлежним органима организују и координирају све активности у вези са припремама припадника Војске Србије и других снага одбране који се упућују у иностранство ради извршавања одобрених мултинационалних операција.

Центар за мировне операције Војске Србије врши избор, селекцију, обуку, оспособљавање и припрему лица и учествује у обуци и припреми јединица за мултинационалне операције, као и праћење ангажовања припадника МО и ВС у мултинационалним операцијама ван граница Републике

Србије. У том контексту, овај центар надлежан је за планирање, развој и праћење стања и анализа способности ВС и других снага одбране за учешће у мултинационалним операцијама.

Ангажовањем припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама под мандатом Европске уније, у оквиру ЗБОП, Република Србија се интегрише у ову важну област активности Европске уније, што има повољан утицај на укупан процес европских интеграција Републике Србије. Операционализацијом партнерства по стандардима и обавезама које проистичу из ЗБОП, Република Србија, у значајној мери, наставља да доприноси интензивирању дијалога и убрзању процеса остваривања чланства у Европској унији.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Република Србија не треба да врши усклађивање правних прописа са правним тековинама ЕУ у области одбране у 2013. години. У наредном периоду предстоји усвајање одређеног броја правних прописа, што ће допринети достизању потребних стандарда у процесу реформе система одбране. Имајући у виду да доношење тих аката није класично усклађивање законодавства са правом ЕУ, не постоји потреба за њиховим уношењем у базу НПАА.

Са циљем испуњавања препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, у Министарству одбране је сачињен Нацрт закона о изменама и допунама Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији, сходно којем ће осетљиви подаци у вези са комуникацијама грађана бити надзирани само на основу судског налога. Доношење овог закона планира се за март 2013. године.

У марту 2013. године планирано је и доношење новог **Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме**.

Да би се прецизирале поједине одредбе, ради ефикаснијег извршавања обавеза и отклањања нејасноћа уочених у поступку анализе спровођења, планиране су измене и допуне Закона о одбрани за април 2013. године и Закона о Војсци Србије и Закона о војној, радној и материјалној обавези за мај 2013. године.

Доношење Закона о образовању у систему одбране ради нормативног уређивања специфичности образовања за потребе система одбране планирано је за септембар 2013. године.

Измене и допуне Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије планиране су за октобар 2013. године, са циљем прецизирања појединих одредби ради ефикаснијег спровођења закона.

Доношење Закона о војном здравственом осигурању и здравственој заштити планира се за децембар 2013. године, у функцији нормативног уређивања питања од значаја за систем здравствене заштите и здравственог осигурања војних осигураника.

Административни капацитети

У вези са процесом приступања ЕУ, у области реформе одбране не планирају се посебне мере, јер се са постојећим капацитетима система одбране могу коректно обављати послови из домена европских интеграција. Наиме, уважавајући одређење да је процес европских интеграција један од приоритетних националних интереса Републике Србије, као и значај унапређења односа са Европском унијом, Министарство одбране перманентно настоји да ојача институционалне и кадровске капацитете.

Организација Министарства одбране усклађена је са стандардима и организационим решењима примењеним у другим модерним државама. Генералштаб Војске Србије, у организационом погледу, представља посебну унутрашњу јединицу Министарства одбране. Организационе промене у Војсци Србије реализују се у складу са савременим начелима и стандардима организовања и функционисања војне организације, али и са захтевима које намеће процес професионализације Војске, потреба унапређивања оперативних и функционалних способности, као и начело финансијске одрживости.

У оквиру Министарства одбране, на пословима у вези процеса европских интеграција и учешћа Републике Србије у активностима ЗБОП ангажује се, пре свега, Група за европске интеграције и регионалне иницијативе Управе за међународну војну сарадњу Сектора за политику одбране а, по потреби, и остале организацијске јединице МО. Током 2011. године формиране су посебне целине у МО које посредно доприносе оспособљавању система одбране Републике Србије за учешће у активностима ЗБОП (Центар за симулације и учење на даљину Војне академије, Група за ПАРП и координацију стандардизације Управе за стратегијско планирање Сектора за политику одбране). За потребе унапређења израде и реализације пројеката Министарства одбране, од којих неки могу бити подржани путем донација, у 2012. години је формирана Дирекција за управљање пројектима у оквиру Сектора

за буџет и финансије. Током 2010. године успостављено је Војно представништво у Мисији Републике Србије при НАТО, које обавља и послове сарадње са ЕУ у области одбране. Војска Србије је декларисала снаге за ангажовање у мултинационалним операцијама под мандатом УН, које могу да се употребе и за учешће у операцијама Европске уније.

У функцији достизања потребних способности система одбране, посебна пажња се посвећује усавршавању кадра. У 2011. године формиран је Универзитет одбране, чији су наставни планови и програми и организација наставе усаглашени са Законом о високом образовању Републике Србије, а самим тим и са Болоњском декларацијом. Одлуком министра одбране о организовању четвртог нивоа каријерног усавршавања, у 2012. години су на Војној академији започеле Високе студије безбедности и одбране. У складу са одредбама Конвенције о поштовању људских права и равноправности полова и искуствима већине европских држава, у Војној академији се, почев од школске 2007/2008. године, отпочело са школовањем жена-кадета, а прва генерација завршила је школовање 2011. године. У систему одбране су прихваћени међународни стандарди учења и тестирања знања страног језика STANAG 6001 и информациона технологија – ECDL.

Интензивирана је сарадња са високошколским установама у земљи и иностранству, кроз сегмент унапређења и увођења заједничких студијских програма и размене кадета и слушалаца. Припадници Министарства одбране и Војске Србије се упућују на различите облике школовања и усавршавања у земљи и иностранству. Планирано је даље усавршавање кадра у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ.

У наредном периоду, организациона структура Министарства одбране и Војске Србије дограђиваће се у складу са потребама, а са циљем њене функционалне оптимизације, успостављања ефикаснијег управљања системом одбране, рационализације броја радних места и уравнотежавања односа броја војног и цивилног кадра, као и доследне примене начела демократске и цивилне контроле.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У вези са процесом приступања ЕУ, у области реформе система одбране не планирају се посебне мере.

У наредном периоду, тежишни задаци у процесу реформе система одбране су:

- праћење имплементације усвојених стратегијских, нормативно-правних и планских докумената у области одбране;
- обезбеђење стабилног финансирања система одбране;
- даља примена и унапређење система ППБИ;
- унапређивање и развој оперативних и функционалних способности ВС;
- достизање потребног нивоа интероперабилности;
- набавка и модернизација наоружања и војне опреме;
- јачање капацитета војне индустрије и интензивирање војно-економске сарадње;
- интензивирање активности на достизању циљева партнерства у оквиру НАТО програма ПзМ;
- оптимизација организацијско-формацијске структуре МО и ВС;
- побољшање статуса војног и цивилног кадра у систему одбране;
- интензивирање активности међународне сарадње у области одбране;
- учешће у мултинационалним операцијама и војним вежбама;
- јачање демократске и цивилне контроле Војске Србије;
- интеграција и укључивање војно здравствених установа Министарства одбране и Војске Србије у јединствени систем здравства Републике Србије;
- организација и функционисање верске службе у Војсци Србије;
- конверзија војних комплекса кроз реализацију Мастер плана.

Мере планиране у периоду 2014-2016

Република Србија не треба да врши усклађивање правних прописа са правним тековинама ЕУ у области реформе одбране у наредне три године примене НРАА. Међутим, Министарство одбране

планира да потпише Административни уговор са Европском одбрамбеном агенцијом, чија је ратификација и примена планирана за 2014. годину.

1.2. Људска права и заштита мањина

1.2.1. Поштовање међународних инструмената за заштиту људских права

Преглед стања

Република Србија ратификовала је све главне међународне правне инструменте из области људских права, али и даље се улажу напори да се примене међународни правни инструменти.

РС је чланица УН и има обавезу периодичног извештавања уговорним телима УН о спровођењу осам основних међународних уговора о људским правима: Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступка, Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације, Конвенције о укидању свих облика дискриминације жена, Конвенције о правима детета, Конвенције о правима особа са инвалидитетом и Међународне конвенције за заштиту свих лица од присилних нестанака. РС је чланица и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, Оквирне конвенције за заштиту националних мањина, Европске повеље о регионалним или мањинским језицима и Европске конвенција о спречавању мучења и нехуманих или понижавајућих казни или поступака.

Европски суд за људска права

До сада је Европски суд за људска права (ЕСЉП) донео 73 пресуде по жалби грађана налазећи да је Србија прекршила најмање једно право загарантовано Европском конвенцијом о људским правима (ЕКЉП) у 63 донете пресуде. Већина пресуда до сада се односе на предуго трајање судских поступака и неизвршење домаћих пресуда. Пред ЕСЉП је тренутно око 10.000 представки против Србије, због чега се она налази на шестој позицији од 47 држава чланица Савета Европе. Гледано у односу на број становника, Србија се налази на првој позицији. Могу се уочити четири велике групе представки. Прву групу чине представке везане за дугове друштвених предузећа по правоснажним пресудама из радних односа. У циљу извршавања пресуда које су донете тим поводом и које су постале правоснажне, у марту 2012. Влада је донела Уредбу о евидентирању доспелих неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршним пресудама за потраживања из радних односа. Сходно овој уреди рок за пријаву ових потраживања је крај 2012. Након тога би се утврдио обим укупног дуга по овом основу, а до марта 2013. би Влада требало да предложи програм мера за решавање овог проблема. Друга велика група предмета тиче се пензија на КиМ, чија исплата је престала од 1999., а ЕСЉП је у случају Грудиф установио да је тиме повређена Европска конвенција о људским правима. У циљу извршавања ове пресуде, која подразумева решавање системског проблема у вези са исплатама пензија формирана је интерресорна Владина радна група, која би до марта 2013. требало да предложи мере за решавање тог питања. Трећа и четврта група представки односе се на исплату ратних дневница резервистима и исплату старе девизне штедне штедишама из других бивших југословенских република. Ту се такође ради о системским проблемима, али пресуде у овим случајевима још нису постале правоснажне.

До сада је донето 6 завршних резолуција Комитета министара СЕ којима се констатује да је РС извршила све своје обавезе из донетих пресуда Суда. То значи, да се под надзором Комитета министара СЕ налази још 57 донетих пресуда. Такође, надзире се и исплата износа по склопљеним поравнањима. Заступник РС пред ЕСЉП се, у сарадњи са другим надлежним органима, стара о извршавању ових мера и о томе извештава Комитет министара Савета Европе.

Све одлуке Европског суда за људска права су преведене и објављене на сајту Европског суда за људска права, Министарства правде и државне управе и у „Сл. гласнику РС”;

Објављена је пета књига „Одлуке и пресуде Европског суда за људска права донете у односу на РС”, које су дистрибуиране свим државним органима;

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Приоритетни задаци за 2013. Сектора за заступање РС пред ЕСЈП:

- радити на смањивању броја представки против РС пред ЕСЈП кроз решавање тзв. системских проблема (решавати системске проблеме везане за дуговања друштвених предузећа из радних односа установљивањем обима обавезе Републике Србије по том основу и предлогом мера за решавање овог проблема од стране Министарства финансија и привреде; решавати системске проблеме у вези са исплатом косовских пензија, прописивањем услова за остваривање овог права, при чему је носилац овог посла Министарство рада и социјалне политике)
- унапредити поједина законска решења у циљу извршавања пресуда ЕСЈП и превентирања нових представки (на пример, у Закону у ванпарничном поступку предвидети одредбу у вези са периодичним преиспитивањем услова за враћање пословне способности);
- установити Савет за људска права (ово тело би се бавило најважнијим питањима у вези са људским правима, а нарочито најважнијим случајевима која РС има пред Европским судом за људска права).

Унапређење и остваривање људских права

Преглед стања

У 2012. у области људских и мањинских права, у надлежности Канцеларије за људска и мањинска права у примени су три закона – Закон о заштити права и слобода националних мањина („Сл. лист СРЈ”, 11/02 и „Сл. гласник РС”, 72/09 – др. закон), Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС”, 22/09) и Закон о националним саветима националних мањина („Сл. гласник РС”, 72/09).

Административни капацитети

У погледу стања у институционалном и административном смислу указујемо да је Законом о министарствима из 2012. предвиђено да ће се за обављање послова у вези са питањима од значаја за људска и мањинска права основати посебна служба. Истим Законом прописано је да Министарство правде и државне управе обавља послове државне управе који се односе на вођење регистра националних савета националних мањина, избор националних савета националних мањина и припрему прописа о људским и мањинским правима.

Канцеларија за људска и мањинска права Владе РС основана је Уредбом о Канцеларији за људска и мањинска права која је донесена 2. августа 2012. Према Уредби, Канцеларија врши стручне послове за потребе Владе и надлежних министарстава који се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права; праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународноправним актима о људским и мањинским правима и иницирање измена домаћих прописа; општа питања положаја припадника националних мањина; праћење положаја припадника националних мањина који живе на територији РС и остваривање мањинских права и на остваривање веза националних мањина са матичним државама.

Канцеларија за људска и мањинска права има 36 систематизованих радних места распоређених у три сектора, са 38 државних службеника и једним намештеником. У односу на претходну годину у 2013. основане су две нове групе - Група за припрему пројеката финансираних из ЕУ и Група за спровођење и праћење спровођења пројекта финансираних из ЕУ. У складу са мишљењем Министарства финансија и привреде планирано је повећање броја радних места у 2013. години.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Приоритет: Измене подзаконског акта о Савету Републике Србије за националне мањине (први квартал)

Уредбом о Савету РС за националне мањине („Сл. гласник РС” 52/09) прописано је да се Савет стара о очувању, унапређењу и заштити националних, етничких, верских, језичких и културних посебности припадника националних мањина и да су његови чланови председник и одређени министри у Влади РС, као и председници националних савета националних мањина. Полазећи од своје надлежности да иницира доношење прописа у области људских и мањинских права, Канцеларија за људска и мањинска права иницираће доношење измена подзаконског акта о Савету РС за националне мањине.

Приоритет који се жели постићи овом мером је обнова рада Савета и усклађивање његовог састава са променама које су у систему државне управе настале након образовања Владе РС 2012..

Приоритет: Подзаконски акт којим ће се регулисати примена афирмативних мера за упис ученика ромске националности (други, трећи и четврти квартал)

У циљу додатног неопходног унапређења спровођења Закона, Канцеларија ће такође иницирати доношење подзаконског акта којим ће се ближе регулисати примена афирмативних мера за упис ученика ромске националности у средње школе, како би се повећао број образованих Рома.

Подзаконски акт којим ће се ближе регулисати примена афирмативних мера за упис ученика ромске националности у средње школе биће усклађен са праксом Европског суда (случај Hellmut Marshal v. Land Nordrhein Westfalen - C – 409/95).

У Годишњем извештају о напретку, у вези са поштовањем и заштитом мањина и културним правима, наведено је да је „број уписане ромске деце у образовни систем повећан”, али и да „стопа напуштања школе за ромску децу остаје висока”.

Ванзаконодавне мере

Приоритет: Усвајање Стратегије за борбу против дискриминације и пратећег акционог плана (други, трећи и четврти квартал)

Канцеларија за људска и мањинска права планира да се током 2013. усвоји **Стратегија за борбу против дискриминације са пратећим акционим планом за њену имплементацију**. Стратегија садржи усаглашен систем мера, услова и инструмената јавне политике које РС треба да спроведе ради спречавања свих облика и посебних случајева дискриминације, посебно према одређеним лицима односно групама лица с обзиром на њихово стварно или претпостављено лично својство. Главни сегмент стратегије је усмерен на унапређење положаја следећих рањивих друштвених група које су најчешће и највише изложене дискриминацији и дискриминаторском поступању: припадници националних мањина, верских заједница и верских група, жене, ЛГБТ особе, особе са инвалидитетом, старије особе, деца, избеглице, интерно расељена лица и припадници других угрожених мигрантских група, као и лица чије здравствено стање може бити основ дискриминације.

Опис мере (приоритета)

Овом мером се жели постићи испуњавање препорука из Годишњег извештаја Европске комисије нарочито у смислу спречавања дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета. Стратегијом и акционим планом за њено спровођење биће предвиђене додатне мере за борбу против дискриминације и промоцију толеранције и развијен проактивни приступ у циљу остваривања већег укључивања ЛГБТ особа и бољег разумевања и толеранције друштва према њима.

Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома (други, трећи и четврти квартал)

Припремљена је радна верзија Нацрта Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома.

Опис мере (приоритета)

Акциони план за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома важио је до 2012. и неопходно је усвојити нови план којим би биле предвиђене конкретне мере, као и рокови и надлежности за њихово спровођење.

Навођење конкретних прописа са којима се врши усклађивање

Акциони план не захтева посебно усклађивање са прописима и тековинама ЕУ, јер је законодавство у овој области већ усклађено. Ипак, треба истаћи да ће Акциони план бити усклађен са Оквиром ЕУ за националне стратегије за интеграције Рома, као и са Смерницама Европске комисије за изразу националних стратегија за интеграцију Рома или интегрисаног сета мера.

Степен усклађености са конкретним прописом ЕУ

Нема

Навођење везе са стратешким документом

У Аналитичком извештају, између осталог, наведено је и да „Акциони план за спровођење Стратегије за Роме за период 2012 – 2014. није још увек усвојен”.

Усвајање и подношење државних извештаја о спровођењу међународних уговора у области људских и мањинских права

Канцеларија планира да током 2013. поднесе извештаје о примени међународних уговора у области људских и мањинских права

Опис мере (приоритета)

У склопу извештавања о примени међународних уговора у области људских и мањинских права биће спроведено више мера.

РС ће учествовати у другом циклусу Универзалног периодичног прегледа пред Саветом за људска права УН, 30. јануара 2013 (први квартал).

Заједнички основни документ о Републици Србији, референтни документ који представља саставни део свих државних извештаја о примени основних међународних уговора о људским правима ће бити ажуриран и достављен уговорним телима УН.

РС ће надлежном уговорном телу УН интегрисано представити Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације жена у јулу 2013.

Надлежним уговорним телима УН биће достављени Други периодични извештај о примени Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака, интегрисани Други и трећи периодични извештај о примени Конвенције о правима детета и Иницијални извештај о примени Конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака.

Савету Европе биће поднесен Трећи извештај о примени Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Други извештај о спровођењу Европске повеље о регионалним или мањинским језицима.

Мере планиране за период 2014-2016

Усвајање и подношење државних извештаја о спровођењу међународних уговора у области људских и мањинских права

Канцеларија планира да у периоду 2014. - 2016. поднесе извештаје о примени међународних уговора у области људских и мањинских права.

Други и трећи периодични извештај о примени Међународне конвенције о укидању расне дискриминације треба да буде достављен надлежном уговорном телу УН у јануару 2014.

Трећи периодични извештај о примени међународног пакта о грађанским и политичким правима треба да буде достављен надлежном уговорном телу УН до априла 2015.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- Трогодишњи програм за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији имплементира се у сарадњи са мисијом ОЕБС-а у Србији уз финансијску подршку Шведске агенције за развој и сарадњу. Очекивани резултати пројекта су обезбеђена правна помоћ у поступцима уписа у матичне књиге рођених, ревидиран Акциони план за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, развијени стандардни систем за извештавање о спровођењу политике за инклузију Рома, повећан број младих Рома укључених у спровођење инклузивних политика, пружена помоћ у учешћу ромског цивилног друштва, пружена подршка развоју локалних инклузивних тимова, додељени мали грантови за подршку спровођењу локалних инклузивних политика, одабране пилот општине којима ће бити додељени велики грантови за спровођење свеобухватних инклузивних програма. Пројекат се спроводи од новембра 2010. до новембра 2014. Буџет пројекта износи 3.098.800 евра.
- Спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији - ИПА 2012. Компонента V. Циљеви пројекта су: обезбеђење правне помоћи приликом накнадног уписа у матичне књиге рођених и/или вађење личних докумената за најмање 1000 Рома; у најмање 20 општина повећан број Рома када је реч о приступу основним правима, тржишту рада, образовању, социјалној заштити и здравственим услугама као резултат заједничког рада мобилних тимова на терену до краја спровођења мера; повећање за бар 10% броја Рома који учествују у грађанским иницијативама, посебно онима у вези са повећањем социјалне инклузије Рома; за најмање 5% смањен број ромске деце која напуштају школовање на свим нивоима/ разредима у поређењу са бројем ромске деце која се уписују у средње школе; ромска насеља у Србији мапирана и планови даље регулације, као и техничка документација за унапређивање услова становања и инфраструктуре у барем 20 општина завршено до краја спровођења мера; спроведено најмање три пилот програма задруга које нуде могућност запошљавања за најмање 50 Рома. Пројекат ће се спроводити од марта 2013. до јуна 2015. Буџет пројекта износи 4.800.000 евра.

- Пројекат ”Спровођење антидискриминационих политика - ИПА 2011” се спроводи од новембра 2012. до новембра 2014, у Канцеларији за људска и мањинска права и служби Повереника за заштиту равноправности. Сврха пројекта је ефикасно спровођење антидискриминационих политика у складу са европским стандардима и примерима добре праксе, оснаживање различитих механизма за ефикасно спровођење антидискриминационог законодавства и обука представника релевантних државних институција. Предвиђене су и активности у циљу оснаживања капацитета службе Повереника за заштиту равноправности.
- Израда Стратегије за борбу против дискриминације је подржана пројектом који финансирају владе Велике Британије 35.000 фунти и Холандије 30.100 евра, као и Балкански фонд за демократију 14.800 долара. Основни циљеви стратегије су смањење општег нивоа дискриминације у друштву и унапређен положај рањивих група.
- РС је једна од држава партнера на пројекту Савета Европе под називом „Борба против дискриминације на основу сексуалне оријентације и родног идентитета” заједно са Албанијом, Италијом, Летонијом, Црном Гором, Пољском. Циљ овог пројекта је подршка спровођењу Препоруке КМ/Рез (2010)5 Комитета министара Савета Европе о мерама за борбу против дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета. У оквиру овог пројекта, Канцеларија за људска и мањинска права је организовала иницијални национални семинар на коме су представљене препоруке Комитета министара, као и извештај Комесара за људска права Томаса Хамарберга на тему дискриминације ЛГБТ особа, из јуна 2011. Ово је први скуп посвећен унапређивању права ЛГБТ особа који је организовала једна државна институција.
- Стажирање за младе - припаднике националних мањина, у државним установама у Републици Србији. Пројекат на располагању има 29.248 евра на основу донације владе Велике Британије и 59.518 фунти на основу донације владе Холандије. На основу пројекта обезбеђено је шестомесечно стажирање у државним установама за највише дванаест дипломираних студената, или студената етничких албанаца, бошњака и рома; подстакнути млади из мањинских заједница да конкуришу за рад на места у државној управи у Србији. Пројекат се спроводи од октобра 2012. до априла 2013.

1.2.2. Грађанска и политичка права

Остваривање и заштита права осуђених лица/Забрана мучења и нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања

Преглед стања

Управа за извршење заводских санкција је у периоду од усвајања Националног програма интеграције Републике Србије у Европску унију до данас наставила са реализацијом приоритетних задатака у циљу решавања доминантних проблема.

Доношењем Закона о извршењу кривичних санкција („Сл. гласник РС” 85/05, 72/09 и 31/11) који је ступио на снагу 01.01.2006, са изменама и допунама из 2009. и 2011, домаће законодавство је у највећем делу усклађено са међународним стандардима из области извршења кривичних санкција и заштите права лица лишених слободе.

Управа за извршење кривичних санкција је у циљу превенције тортуре и других облика нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања предузела свеобухватне мере, које се односе на прописивање законодавних решења која гарантују забрану тортуре и понижавајућег или нечовечног поступања или кажњавања према лицима лишеним слободе и прописују механизме заштите права током извршења казне затвора, обуку запослених, план редовних надзора над радом завода од стране одељења за надзор у Управи и сарадњу са Заштитником грађана и организацијама за заштиту људских права које чине спољну контролу.

У току 2012. обезбеђена је делотворна примена законских решења која су у потпуности прихватила европске тенденције ка сталном подизању нивоа заштите права осуђених лица, полазећи од Европске конвенције за заштиту људских права и праксе Европског суда за људска права и инкорпорирајући у своје одредбе основне принципе постављене у Европским затворским правилима и Препорукама и стандардима Комитета за спречавање мучења и нечовечних или понижавајућих казни или поступака Савета Европе. Овим законом по први пут је уведен двостепени систем заштите права

осуђеника у оквиру Управе, предвиђена је судска заштита, створена могућност за спровођење контроле од стране државних тела изван система извршења, као и независне контроле од стране различитих домаћих и међународних организација и тела. Важно је напоменути функционисање система судске заштите, која се остварује покретањем управног спора, као независног облика контроле законитости коначних одлука којима је ограничено или повређено неко право осуђеног у првостепену и другостепену поступку у оквиру Управе. Заштита права осуђених лица обезбеђена је мониторингом затвора од стране домаћих и међународних организација, као и радом Заштитника грађана и Националног превентивног механизма.

У циљу растерећења смештајних капацитета казнено поправних установа донет је Закон о амнестији у новембру месецу 2012. Први ефекти Закона већ су видљиви, тако да је бројно стање са 11.300 лица лишених слободе смањено на 10.580 лица. Очекује се да ће тренутни ефекат примене Закона о амнестији бити отпуштање око 1100 осуђених лица, а укупан процењени ефекат је отпуштање 4.300 осуђених лица.

У складу са Стратегијом за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010. до 2015. („Сл. гласник РС”, 53/10 и 65/11) и Акционим планом за спровођење Стратегије у току је израда радне верзије Закона о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција и Закона о пробацији. Овим усклађивањем ће се раздвојити материја коју регулише Закон о извршењу кривичних санкција, од дела који регулише извршење алтернативних санкција.

Материјални услови у заводима, положај лица лишених слободе и унапређење система извршења алтернативних санкција

У складу са Стратегијом за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010. до 2015. („Сл. гласник РС”, 53/10 и 65/11), Акционим планом за спровођење Стратегије и препорукама датим у извештају Европског комитета за спречавање тортуре и нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања, који је сачињен након посете установама за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 01. до 11.02.2011, Управа предузима активности у циљу унапређења материјалних услова и здравствене заштите у заводима, спровођења адекватних програма за осуђена лица и остваривања права лица лишених слободе.

У првом кварталу 2012. године почео је са радом нови завод затвореног типа са посебним обезбеђењем у Падинској Скели са смештајним капацитетима за 450 осуђених лица.

Управа за извршење кривичних санкција је у оквиру пројекта ИПА 2010, у циљу обезбеђивања адекватне обуке осуђених лица успоставила пет производних програма (машински, дрвни, пољопривредни, сито штампе, пекарски и посластичарски) за које ће се обучавати осуђена лица у три највеће казнено поправне установе. У оквиру овог пројекта извршена је обука 60 тренера и 60 инструктора у заводима који ће радити са 500 осуђеника.

У првом кварталу (децембар 2012.) Влада Краљевине Норвешке је одобрила донацију за пројекат реконструкције Казнено поправног завода за малолетнике у Ваљево у складу са међународним стандардима.

Детаљни пројектни задатак новог затвора у Панчеву усвојен је у децембру 2012. а у наредном периоду прелази се на израду идејног и главног архитектонско-грађевинског пројекта, све финансирано од стране ЕУ кроз ИПФ 1 фонд.

У 2012. завршене су донације ЕУ финансиране из ИПА фондова за 2007. у Казнено поправном заводу у Нишу (изградња оградног зида са караулама) и у Васпитно поправном дому у Крушевцу (нови павиљони за смештај штићеника) и добијени су позитивни записници комисије за технички пријем.

У складу са донетом Стратегијом и Акционим планом унапређује се систем извршења алтернативних санкција. Управа је предузела активности за ширење мреже канцеларија за извршење алтернативних санкција, тако да се уз постојећих седам у току 2013. отворе нове канцеларије. Стварањем организационих предуслова омогућена је примена казне рада у јавном интересу и условне осуде са заштитним надзором на широј територији РС. Са друге стране примењују се нове алтернативне мере и санкције (извршење казне затвора до једне године без напуштања просторија у којима осуђени станује – тзв „кућни затвор” и мера за обезбеђење присуства окривљеног, забрана напуштања стана или места боравишта – тзв. „кућни притвор”) на целој територији РС.

Управа је у склопу пројекта за јачање система алтернативних санкција (ИПА 2010) добила опрему за електронски надзор из донације ЕУ, која је почетком 2012., успешно инсталирана. Обављено је више обука запослених за примену нове опреме, као и повереника који су директно задужени за извршење „кућног затвора”. У току је пројекат за јачање система алтернативних санкција који финансира ЕУ и у оквиру кога су се током 2012. реализовале три важне компоненте: побољшање законодавног институционалног оквира, побољшање метода рада, као и подстицање подршке у друштву која је неопходна за ефикаснији систем алтернативног кажњавања. Организоване су обуке за носиоце правосудних функција са циљем шире примене алтернативних санкција и уједначавања судске праксе. Овај пројекат је продужен до јула 2014.

У Управи за извршење кривичних санкција тренутно је запослено 4.430 лица.

Центар за обуку и стручно оспособљавање Управе за извршење кривичних санкција континуирано спроводи основне и специјалистичке обуке за запослене у складу са наставним планом и програмом рада.

Поред тога Центар координира у спровођењу програма обуке и оспособљавања осуђених у заводима за обављање занатских делатности и организовано полагање испита за добијање сертификата занатских комора, што ће им омогућити да се након истека казне лакше укључе у друштвену заједницу.

Заводске амбуланте су, у складу са финансијским могућностима, опремљене медицинском опремом, реновиране су болничке собе у затворима и ангажовано више медицинског особља. До краја првог квартала биће извршена набавка нове опреме за хематолошку и биохемијску лабораторију у Специјалној затворској болници у Београду. У току 2012., започет је пројекат у сарадњи са Министарством здравља добровољног и поверљивог саветовања и тестирања осуђених лица на ХИВ и пројекат активног скрининга на туберкулозу у затворима.

Извршено је умрежавање свих казнено-поправних завода у јединствену комуникациону и рачунарску мрежу.

Бројним инвестиционим захватима према утврђеном плану и програму рада Управе, а у складу са домаћим прописима и међународним стандардима проширени су смештајни капацитети и побољшани смештајни услови у казнено поправним установама. Казнено поправни завод у Пожаревцу-економија Звезда-изградња нових смештајних капацитета, Васпитно поправни дом у Крушевцу-реконструкција водоводне мреже, Окружни затвор у Београду и Специјална затворска болница-реконструкција система водоводних инсталација, Казнено поправни завод Падинска Скела-замена спољних топоводних инсталација, Окружни затвор у Лесковцу санација три блока, санитарних просторија, дела водоводне и канализационе мреже и централног грејања као и низ осталих пројеката санација и реконструкција.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

До краја трећег квартала биће израђен Нацрт закона о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција и Нацрт закона о пробацији. Законом о изменама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција увешће се нови институт-судија за извршење кривичних санкција. Судска заштита лицима лишеним слободе је била обезбеђена покретањем управног спора. Увођењем судије за извршење кривичних санкција, који ће бити успостављен на нивоу основних судова биће, обезбеђена делотворнија судска заштита, с обзиром да је реч о специјализованим судијама, као и надзор судског органа над извршењем кривичних санкција. Доношењем Закона о пробацији материја која регулише извршење алтернативних санкција биће одвојена у посебан закон. Овим законом ће се прописати посебни поступци извршења алтернативних мера и санкција у складу са новим решењима нашег казненог законодавства и у складу са Европским пробацијским правилима.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Материјални услови у заводима, положај лица лишених слободе и унапређење система извршења алтернативних санкција

- Законом о буџету за 2013. годину обезбеђена су средства за унапређење животних услова лица лишених слободе у износу од 196.500.000 РСД, тако да се наставља са реконструкцијом завода према плану и програму рада Управе.
- До краја трећег квартала биће отворено још седам канцеларија за извршење алтернативних санкција и запослено 30 службеника.

- Током 2013. биће организоване обуке за носиоце правосудних функција са циљем шире примене алтернативних санкција и мера.
- До краја трећег квартала почиње се са реконструкцијом и изградњом једног објекта у Казнено поправном заводу за малолетнике у Ваљевоу у складу са међународним стандардима из средстава донације Владе Краљевине Норвешке. Паралелно са реконструкцијом организује се и обука особља у заводу за успостављање и примену савремених облика третмана према малолетницима.
- До краја другог квартала отпочеће се са радом у новим објектима у Васпитно поправном дому у Крушевцу, који су изграђени по европским стандардима и финансирани из ИПА фонда.
- Прва транша кредита за почетак изградње затвора у Панчеву очекује се до краја 2013.
- До краја трећег квартала у циљу организовања активности за осуђене биће извршена обука 500 осуђених лица у оквиру ИПА пројекта увођења пет производних програма (машински, дрвни, пољопривредни, сито штампе, пекарски и посластичарски).
- У 2013. наставља се са реализацијом пројекта за јачање система алтернативних санкција, који финансира ЕУ.
- Почетком 2013. очекује се реализација ИПФ 3 фонда из ког ће се финансирати израда детаљног пројектног задатка као и идејног и главног архитектонско-грађевинског пројекта новог затвора у Крагујевцу.
- У 2013. као највећи захвати планирају се реконструкције павиљона Ц у Казнено поправном заводу у Нишу и више блокова у Окружном затвору у Београду (2.0 и 3.0) а по захтеву Европског комитета за спречавање мучења и нељудског и понижавајућег поступања (ЦПТ).
- Аплицирање код ИПА фонда за 2013. са пројектом Унапређење капацитета за тренинг, едукацију и запошљавање осуђених лица.
- До краја 2013. у оквиру пројекта „Успостављање институционалног третмана починилаца кривичног дела родно и сексуално заснованог насиља биће израђени специјализовани програми третмана, као и обучени запослени у служби за третман.
- До краја 2013. Одељење за третман и алтернативне санкције Управе ће почети са извршењем условног отпуста са надзором, у складу са новим решењима Кривичног законика и Закона о пробацији. Успостављањем надзора у току трајања условног отпуста, очекује се шира примена овог института у судској пракси. Такође, извршаваће се и обавезе одређене у преткривичном поступку, које тужилаштво може да одреди у циљу доношења одлуке о обустављању кривичног гоњења.
- Управа наставља са успостављањем ефикасније здравствене заштите и побољшања услова у Специјалној затворској болници. Реконструкција Одељења за лечење соматских болесника у Специјалној затворској болници у Београду биће завршена до краја трећег квартала. До краја 2013. Управа ће извршити набавку основне медицинске опреме за све здравствене службе у заводима. Такође, у 2013. се у сарадњи са Министарством здравља наставља скрининг у оквиру активног тражења оболелих од туберкулозе и поверљиво и добровољно саветовање и тестирање на вирус ХИВ-а и хепатитиса Ц.
- Законом о буџету за 2013., обезбеђена су средства за повећање броја запослених за 141 лице и то по службама: за здравствену заштиту 30, за третман и алтернативне санкције 30, за обезбеђење 70 и у интерној ревизији 11. Пријем у радни однос биће завршен до краја другог квартала.

Применом напред наведених мера и активности смањиће се преоптерећеност смештајних капацитета казнено поправних установа, биће побољшани материјални услови у заводима (посебан значај има унапређење услова за извршење казне малолетничког затвора), обезбедиће се делотворније остваривање права лица лишених слободе, увестиће се специјализовани програми третмана и успоставиће се ефикасан систем извршења алтернативних санкција, што ће допринети хуманизацији система извршења кривичних санкција у целини.

Мере планиране за период 2014-2016

Приоритетни задаци Управе за 2014. годину

Управа за извршење кривичних санкција је извршила усклађивање приоритетних активности на основу Стратегије за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији у периоду од 2010. до 2015. („Сл. гласник РС”, 53/10 и 65/11), Акционог плана за спровођење Стратегије, новог законодавног оквира и до сада постигнутих резултата.

- Завршавају се потребне реконструкције постојећих завода у складу са планом рада Управе.
- Наставља се са проширивањем смештајних капацитета и изградњом нових завода.
- Наставља се са пријемом нових запослених у складу са Правилником о систематизацији радних места, чиме се подиже ниво кадровске оспособљености Управе.
- Спроводи се обука и стручно оспособљавање запослених.
- Повереничка служба има искуство у извршењу условне осуде са заштитним надзором, казне рада у јавном интересу и тзв. „кућног затвора” и „кућног притвора”, проширена је њена делатност са извршењем нових алтернативних мера прописаних Законом о изменама и допунама Кривичног законика. Повереничка служба је организована као пробационе службе у развијеним системима.
- У свим установама је унапређен систем интегралне техничке заштите и функционише информациони систем.
- Реализују се програми третмана осуђених лица према специфичним потребама.
- Завршен је пројекат јачања система алтернативних санкција (ИПА 2010).
- Развија се постпенални прихват осуђених лица.

Приоритетни задаци Управе за 2015. годину

- Управа за извршење кривичних санкција функционише као реформисани систем који ефикасно примењује позитивно законодавство и међународне стандарде.
- Окончана је реконструкција објеката и завршава се изградња нових затвора, у складу са међународним стандардима. Примењују се индивидуализовани програми третмана, обуке и радног ангажовања осуђених, као и посебни програми за малолетне учиниоце кривичних дела, реализује се делотворна заштита права лица лишених слободе, унапређен је систем здравствене заштите, функционише систем безбедносне заштите, развија се постпенални прихват и организована је пробациона служба.
- Управа је кадровски оспособљена за оптимално извршење кривичних санкција.

Приоритетни задаци Управе за 2016. годину

- Решен је проблем преоптерећености смештајних капацитета у казнено поправним установама. Завршена је изградња два нова затвора у Панчеву и Крагујевцу, за смештај укупно 900 лица лишених слободе, у складу са међународним стандардима, редовно функционише пробациона служба и развијен је постпенални прихват.

Комисија за контролу кривичних санкција – Народна скупштина

Чланом 278 Закона о извршењу кривичних санкција предвиђена је обавеза Народне скупштине да, на предлог надлежног одбора, образује Комисију за контролу кривичних санкција.

Комисија се образује у саставу:

- три члана који се бирају из реда чланова или заменика чланова одбора у чијем је делокругу правосуђе, и
- два члана који се бирају из реда чланова или заменика чланова одбора у чијем су делокругу питања из области људских права, здравља или социјалне политике.

Комисија се образује са задатком да, у вршењу контроле извршења кривичних санкција и мере притвора, сагледава стање у области извршења кривичних санкција и предлаже мере за отклањање неправилности и мере за унапређење услова живота, третмана и заштите права лица лишених слободе. У вршењу ове контроле, Комисија:

Комисија подноси Народној скупштини извештај о раду, стању и проблемима у области извршења кривичних санкција и мере притвора и указује на потребу доношења или измене закона и предузимања других мера ради заштите права лица према којима се извршавају кривичне санкције и мере притвора.

Ова Комисија први пут је образована крајем 2011. С обзиром на то да је трајање мандата чланова Комисије везано трајањем мандата посланика у сазиву у коме је Комисија изабрана, било је потребно покренути поступак избора чланова Комисије у овом сазиву. Народна скупштина је, на Осмој седници, 15. децембра 2012., донела Одлуку о избору чланова Комисије за контролу кривичних санкција, те су се стекли услови да ово скупштинско радно тело почне са радом.

У складу са **Стратегијом развоја заштите менталног здравља од 2007.**, у периоду од пет до седам година, развијањем унутрашње организације здравствених установа, предвиђа се смањење болничких капацитета на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите посебно у специјалним болницама за психијатрију, односно коришћење ових капацитета за друге намене.

Стратегија развоја заштите менталног здравља предвидела је доношење закона о заштити особа са менталним сметњама. У складу са Стратегијом, Министарство здравља, је у оквиру своје надлежности, припремило је **Нацрт закона о заштити особа са менталним сметњама**. У поступку припрема нацрта поменутог закона, којим се уређују основна начела, организовање и спровођење заштите менталног здравља, начин и поступак, организација и услови лечења и обавезни смештај ментално оболелих особа у стационарним и другим здравственим установама, Министарство здравља спровело је јавну расправу у четири града Крагујевац, Ниш, Нови Сад и Београд уз учешће представника органа, организација, здравствених установа, као и свих заинтересованих субјекта, правних и физичких лица који учествују у остваривању здравствене заштите. Очекује се да наведени закон буде усвојен од стране Владе РС у **првој половини 2013.**

Предвиђена је пуна партиципација особа са менталним сметњама у одлучивању о свим правима која се њих непосредно тичу у остваривању права на здравствену заштиту.

Доношење овог закона је у складу са препоруком ЕК садржане у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2012., редни број 13.

Министар здравља образовао је, у складу са законом, Републичку стручну комисију за ментално здравље, која ће се посебно бавити питањима менталног здравља у Републици.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Почетком октобра 2012., почео је ИПА пројекат – Унапређење положаја корисника установа социјалне заштите који имају менталне поремећаје и унапређење услова њихове социјалне инклузије у локалне заједнице, чији је носилац Министарство рада, запошљавања и социјалне политике водеће, а министарство здравља је партнер у пројекту. Главни циљ пројекта је омогућити деинституционализацију и социјално укључивање особа са поремећајима менталног здравља. Вредност пројекта је 4,7 милиона евра (у складу са тачком 218. Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину – предузети акције у циљу промовисања инклузије људи са нарушеним менталним здрављем, како би се омогућило једнако уживање основних људских права и једнак приступ запошљавању, образовању и социјалним услугама).

МЗ је укључено у Пројекат „Унапређење положаја штићеника установа социјалне заштите који имају менталне поремећаје и унапређење услова њихове социјалне инклузије у локалне заједнице – ИПА пројекат” чији је носилац Министарство рада и социјалне политике.

Предвиђени резултати пројекта су:

1. План трансформације за 13 социјалних и 5 специјализованих психијатријских установа као и План развоја међусекторских социјално- здравствених услуга у локалној заједници.
2. Спровођење Плана трансформације и Плана развоја јачањем капацитета на националном и локалном нивоу кроз унапређење распона и квалитета међусекторских услуга за деинституционализацију особа са менталним сметњама.

3. Подршка изради Шеме донација за обезбеђивање социјалних и здравствених услуга у локалној заједници.

Рок: 3. квартал 2013.

Забрана ропства, положаја сличног ропству и присилног или принудног рада

Преглед стања

Забрана ропства, положаја сличног ропству и принудног рада прописана је чланом 26. Устава РС („Сл. гласник РС”, бр. 96/2006).

Законом о забрани дискриминације („Сл. гласник РС”, бр. 22/09) ропство, трговина људима, апартхејд, геноцид и етничко чишћење су окарактерисани као тешки облици дискриминације (члан 13., став 4.). Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова (члан 20., став 2.).

Потребно је нагласити да је Уставом Републике Србије (члан 16.) прописано да су опште-прихваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и да се непосредно примењују. С тим у вези, напомињемо да је РС ратификовала низ релевантних конвенција Међународне организације рада (МОП), од којих су најважније конвенција МОП број 29 о принудном раду и конвенција МОП број 105 која се односи на укидање принудног рада. Извештаји о примени наведених конвенција у Републици Србији достављени су у септембру 2011. Међународној организацији рада.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Оквирним распоредом редовног извештавања Међународне организације рада предвиђено је извештавање у 2013. о примени наведених конвенција у Републици Србији.

Право на брак и право на заснивање породице

Преглед стања

Право на брак и заснивање породице регулисано је Породичним законом („Сл. гласник РС”, бр. 18/2005), Закон о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС”, бр. 16/2002, 115/2005 и 107/2009) даје допринос укупним мерама друштвене бриге о деци, а односи се на побољшање услова за задовољавање основних потреба деце, посебне подстицаје за рађање и др. Током 2012. Сачињене су и дистрибуиране две Инструкције (локалним самоуправама и центрима за социјални рад) за примену припадајућих правилника уз овај закон.

Доношењем Закона о социјалној заштити („Сл. гласник РС” бр. 24/2011) дат је снажан подстрек развоју услуга у заједници намењених породици, посебно породици са децом са сметњама у развоју, са концептом доступности и територијалне распоређености. Тренутно, по подацима Републичког завода за социјалну заштиту, у Републици Србији успостављене су 44 услуге намењене подршци породици, које се финансирају из локалних буџета, чиме је обезбеђена њихова одрживост.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У првој половини 2013. планирано је доношење Правилника о изменама и допунама Правилника о условима, поступку и начину остваривања права на одсуство са рада ради посебне неге детета у циљу унапређења положаја родитеља деце са сметњама у развоју.

Планирана је израда анализе ефеката примене мера Стратегије подстицања рађања у циљу утврђивања потребе измена и допуна постојећих мера које нису дале задовољавајући ефекат у борби против ниског наталитета у Републици Србији. Такође, планирана је анализа примене Закона о финансијској подршци породици са децом са циљем ревизије постојећих права на дечји додатак и бољег начина помоћи породици са децом.

Подршка локалним самоуправама у развоју услуга у заједници намењених првенствено породици са децом планирана је у током целе 2013., са акцентом на породице са децом ниског узраста и децом са сметњама у развоју.

Мере планиране за период 2014-2016

Наставак активности и снажног подстицаја локалним самоуправама да развијају услуге намењене породици кроз успостављање наменских трансфера са националног нивоа за развој услуга, посебно најсиромашнијим општинама.

Циљ је да се услугама за породицу и децу обезбеди да свим корисницима којима су оне потребне буду и доступне.

Слобода мисли, савести и вероисповести

Преглед стања

У 2012. у области слободе мисли, савести и вероисповести, на снази је Закон о црквама и верским заједницама („Сл. гласник РС”, 36/06), а ради спровођења Закона донет је Правилник о садржини и начину вођења Регистра цркава и верских заједница („Сл. гласник РС”, 64/06). До септембра 2012. у Регистар цркава и верских заједница уписано је 24 цркве и верске заједнице и 364 организационе јединице цркава и верских заједница са својством правног лица.

У погледу правног положаја цркава и верских заједница, Закон уређује њихову аутономију која, између осталог, обухвата и могућност да цркве и верске заједнице својим актима могу мењати и укидати своје организационе јединице, органе и установе које имају својство правног лица. Закон предвиђа да правни субјективитет цркве и верске заједнице, као и њихове унутрашње организационе јединице, стичу уписом у Регистар који води надлежно министарство. Стицање правног субјективитета, међутим, различито је одређено за различите категорије цркава и верских заједница. Наиме, правни субјективитет је Законом признат традиционалним црквама и верским заједницама које су одређене као оне које имају вишевековни историјски континуитет и чији је правни субјективитет у прошлости био регулисан посебним законима, док се за све остале цркве и верске заједнице, укључујући и оне чији је правни статус био регулисан законима који су важили у бившој југословенској држави, предвиђа подношење захтева о којем се одлучује у посебном управном поступку.

Поступак регистрације нових цркава и верских заједница је у Републици Србији веома лак и једноставан. Закон о црквама и верским заједницама прописује да поред Захтева за упис, Статута, Одлуке о оснивању, приказа основа верског учења и података о сталним изворима прихода, цркву или верску заједницу може да оснује најмање 100 чланова односно 0,001% пунолетних грађана, држављана Републике Србије или страних држављана са сталним боравком на територији Републике Србије, тако да су могућности оснивања нових цркава и верских заједница велике и остварљиве.

У погледу стања у институционалном и административном смислу указујемо да је Законом о министарствима из 2012. предвиђено да ће се Влада, за обављање послова у вези са питањима од значаја за цркве и верске заједнице основати, посебну службу. Истим Законом прописано је да Министарство правде и државне управе обавља послове државне управе који се односе на вођење регистра цркава и верских заједница и припрему прописа о црквама и верским заједницама.

Административни капацитети

Канцеларија за сарадњу с црквама и верским заједницама Владе РС основана је Уредбом о Канцеларији за сарадњу с црквама и верским заједницама која је донесена 2. августа 2012. Према Уредби, Канцеларија врши стручне послове који се односе на: афирмацију и развој слободе вероисповедања, сарадњу државе са црквама и верским заједницама и унапређење њиховог положаја у друштву, афирмисање верских основа и садржаја српског националног идентитета, помоћ у заштити верских компонената у културном и етничком идентитету националних мањина, сарадњу државе са епархијама Српске православне цркве у иностранству, развој и афирмисање вредности религијске културе, подршку развоју верског образовања и помоћ при укључивању у систем образовања, пружање подршке и помоћи у сакралном градитељству и у заштити црквеног културног наслеђа, пружање помоћи у заштити правног и друштвеног положаја цркава и верских заједница, остваривању њихових законом утврђених права, уређивању и побољшању социјално-материјалног положаја носилаца вере (свештено монаштво, верски службеници, ђаци и студенти верских школа).

Слобода изражавања и слобода медија

Преглед стања

У септембру 2011. Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја система јавног информисања у Републици Србији којом се утврђују смернице развоја система јавног информисања у

Републици Србији до 2016, са основним циљем даљег јачања успостављених демократских односа у тој области.

Стратегија је заснована на Уставу Републике Србије, на стандардима, искуству, демократском регулаторном оквиру и најважнијим опредељењима Уједињених нација, Савета Европе и Европске уније садржаним у документима којима су право на слободу изражавања и приступ информацијама и њихов слободан проток и размену утврђени као једно од основних људских права.

Спровођењем Акционог плана стратегије, у потпуности ће се спровести препоруке ЕК садржане у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција.

Тренутно систем јавног информисања у Републици Србији регулисан је законским и подзаконским актима, који на општи и целовит начин, уређују ову област. То су следећи акти:

- Закон о јавном информисању („Сл. гласник РС”, 43/2003, 61/2005, 71/2009, 89/2010- одлука Уставног суда и 41/2011- одлука Уставног суда) који се ослања на Европску конвенцију о људским правима (Council of Europe, The European Convention on Human Rights, Rome 4 November 1950 and its Five Protocols);
- Закон о радиодифузији („Сл. гласник РС”, 42/2002, 97/2004, 76/2005, 79/2005 – други закон, 62/2006, 85/2005 и 41/2009) који ће се хармонизује са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама (Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services – Audiovisual Media Services Directive – CELEX No. 32010L0013);
- Закон о потврђивању Европске конвенције о прекограничној телевизији („Сл. гласник РС”, - Међународни уговори, 42/2009);
- Закон о ЈП НА „Танјуг” („Сл. лист СРЈ”, 11/1995);
- Закон о ЈП НИД „Панорама” („Сл. гласник РС”, 80/1992);;
- Уредба о Савезној јавној установи „Радио Југославија” „Радио Југославија” („Сл. гласник РС”, 3/2002);

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У циљу спровођења акционог плана Стратегије, стручна радна група Министарства културе и информисања (којој у функцији посматрача такође присуствују представници Делегације ЕУ и ОЕБС-а) започела је рад на медијским законима и то Закону о јавном информисању, Закону о електронским медијима и Закону о јавним сервисима. Радна група ће Министарству културе и информисања доставити усаглашене текстове закона са образложењем, који би у скупштинској процедури требало да се нађу у априлу 2013. године.

Хармонизација прописа са прописима ЕУ, који регулишу ову област, је у току.

- Регулатива ЕУ, у овој области, са којом се хармонизују домаћи прописи, подразумева **Директиву о аудиовизуелним медијским услугама (Audiovisual Media Services Directive CELEX 32010L0013)** и **Препоруку за заштиту малолетника**. Стандарди ЕУ у области медија подразумевају следеће документе:
- Протокол о систему јавног емитовања у земљама чланицама ЕУ (The Treaty on the Functioning of the European Union PROTOCOLS Protocol (No 29) on the system of public broadcasting in the Member States CELEX 12010E/PRO/29)
- Комуникација ЕК за примену правила државне помоћи јавном радиодифузног сервису (Communication from the Commission on the application of State aid rules to public service broadcasting CELEX 52009XC1027(01))
- Одлука о програму медија (Decision No 1718/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 concerning the implementation of a programme of support for the European audiovisual sector (MEDIA 2007) CELEX 32006D1718)
- Закључак о принципима аудиовизуелне политике Заједнице (Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Principles and guidelines for the Community's audiovisual policy in the digital age CELEX 51999DC0657)

- Одлука о интерактивном медијском садржају (Council Resolution of 19 December 2002 on interactive media content in Europe CELEX 32003G0118(03))
- Препорука о заштити малолетника и људског достојанства (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on the protection of minors and human dignity and on the right of reply in relation to the competitiveness of the European audiovisual and on-line information services industry CELEX 32006H0952)
- Препорука о развоју конкуренције Резолуција о појачаној размени информација (Council Resolution of 23 July 2001 on exchange of information and experience concerning conditions for professional artists in the context of EU enlargement CELEX32001G0731(01))
- Закључак о примени препорука за заштиту малолетника (REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS on the application of the Council Recommendation of 24 September 1998 concerning the protection of minors and human dignity and of the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on the protection of minors and human dignity and on the right of reply in relation to the competitiveness of the European audiovisual and online information services industry- PROTECTING CHILDREN IN THE DIGITAL WORLD - CELEX52011DC0556).

Административни капацитети

Према Закону о Министарствима, Сектор за медије стара се о развоју и унапређењу система јавног информисања. Те послове обавља четрнаесторо запослених, у склопу две уже организационе јединице: Одељења за нормативне послове, медијски плурализам и акредитацију страних дописника и дописништава и Одсека за европске интеграције у области информисања и културе.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Министарство културе и информисања тренутно ради, са Делегацијом ЕУ, на припремању документа Предлога пројекта за **ИПА 2012 пројекат Јачање медијских слобода**, у износу од 3.2 милиона евра, а који за циљ има да ојача слободу изражавања, демократизацију медија и примену ЕУ стандарда у домену медија кроз подршку имплементацији Стратегије развоја система јавног информисања у РС до 2016. године.

Слобода удруживања

Преглед стања

Према Уставу РС, који у члану 54. уређује да је мирно окупљање грађана је слободно. Окупљање у затвореном простору не подлеже одобрењу, ни пријављивању. Зборови, демонстрације и друга окупљања грађана на отвореном простору пријављују се државном органу, у складу са законом. Слобода окупљања може се законом ограничити само ако је то неопходно ради заштите јавног здравља, морала, права других или безбедности РС.

Министарство унутрашњих послова је припремило нови Нацрт закона о окупљању грађана који је тренутно у поступку доношења. Нови нацрт је усаглашен са Уставом РС и садржи савремена концепцијска решења. Експерт Венецијанске комисије је учествовао у раду Радне групе за анализу правног оквира слободе окупљања у Републици Србији, па су као резултат рада ове радне групе израђене препоруке за уређење права на слободу окупљања у РС и наведени нацрт је углавном усклађен са тим препорукама. Такође, Нацрт је усклађен са чланом 12. Повеље о основним правима ЕУ који се односи на слободу окупљања и удруживања.

Очекује се да ће у току 2013. бити донет нови Закон о окупљању грађана чиме ће се у потпуности отклонити све неусаглашености и недоумице до којих је долазило у примени закона од стране надлежног органа.

Уставом РС из 2006. као једно од људских права и слобода зајамчена је **слобода удруживања**. Наиме, чланом 55. Устава, између осталог, јемчи се слобода политичког, синдикалног и сваког другог удруживања и право да се остане изван сваког удружења, као и да се удружења оснивају без претходног одобрења, уз упис у регистар који води државни орган, у складу са законом.

Законом о политичким странкама („Сл. гласник РС”, 36/09) који је донет 12. маја 2009, а почео да се примењује 23. јула исте године, уређено је оснивање и правни положај политичких странака,

упис и брисање из регистра, престанак политичких странака и друга питања значајан за рад политичких странака.

Синдикално организовање

Преглед стања

Право на синдикално и послодавачко удруживање и деловање у Републици Србији гарантује се међународним уговорима, Уставом, законима и подзаконским актима, као и колективним уговорима.

Конвенцијом МОП број 87, која је потврђена Уредбом о ратификацији, постављени су принципи да радници и послодавци, без икаквих изузетака, имају право без претходног одобрења, да образују организације по своме избору, као и да приступају овим организацијама, под искључивим условом да се придржавају статута истих. Радничке и послодавачке организације имају право на доношење својих статута и административних правила, слободних избора својих представника, организовање свога управљања и делатности и формулисање свога акционог програма. Јавне власти морају се уздржавати сваке интервенције такве природе која би имала за циљ ограничење овога права или ометање законског извршења. Чланом 16. Устава Републике Србије прописано је да општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори представљају саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују.

Чланом 55. Устава Републике Србије јемчи се слобода политичког, синдикалног и сваког другог удруживања и право да се остане изван сваког удружења. Удружења се оснивају без претходног одобрења, уз упис у регистар који води државни орган, у складу са законом. Забрањена су тајна и паравојна удружења. Уставни суд може забранити само оно удружење чије је деловање усмерено на насилно рушење уставног поретка, кршење зајемчених људских или мањинских права или изазивање расне, националне или верске мржње.

У складу са **Законом о раду** („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05 и 54/09) синдикат може да се оснује у складу са општим актом синдиката. Услови за оснивање и деловање синдиката нису прописани законом, већ статутима самих организација. По закону, удружење послодаваца могу да оснују послодавци који запошљавају најмање 5% запослених у односу на укупан број запослених у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности, односно на територији одређене територијалне јединице.

Када је синдикат и удружење послодаваца основано потребно је да се упише у регистар који води министарство надлежно за послове рада, с обзиром да од дана уписа стичу својство правног лица (чл. 217. и 238. Закона о раду)

Право на синдикално организовање имају и припадници полиције и војске. Чланом 14. став 3. **Закона о Војсци Србије** („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09 и 101/10) професионални припадници Војске Србије имају право на синдикално организовање, у складу са прописима Владе. Синдикати и удружења послодаваца се бришу из регистра када престану да испуњавају услове за оснивање или на захтев саме организације. О забрани рада ових организација може да одлучи Уставни суд у случајевима утврђеним чл. 55. Устава.

Преглед приоритета за 2013. годину, са пројекцијама за 2014.-2016. годину

Са циљем спровођења законодавства о спречавању свих облика дискриминације, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике ће у даљем периоду обезбедити ефикаснију и доследнију примену Закона о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05 и 54/09), а посебно одредаба о забрани дискриминације, узнемиравања и сексуалног узнемиравања и то кроз рад Инспектората за рад. Изменама и допунама овог закона, постојеће одредбе ће бити допуњене, односно измењене и у делу који се односи на терет доказивања у случају дискриминације, у складу са одговарајућим прописима Европске уније.

Такође се планира доношење Акционог плана за унапређење социјалног дијалога којим би се дефинисале смернице и активности којима ће се обезбедити унапређење социјалног дијалога, повећање броја закључених колективних уговора и ефикасности рада социјално-економских савета.

Више информација о планираним законодавним активностима у Поглављу 19.

Цивилно друштво

Преглед стања

Народна скупштина РС донела 2009. Закон о удружењима („Сл. гласник РС” 51/09), који уређује Уставом гарантовану слободу удруживања и представља добар правни оквир за оснивање, рад и деловање домаћих и страних удружења у Републици Србији. Одредбе Закона у великој мери подстичу развој организација грађанског друштва у Србији, будући да је удружење дефинисано као добровољна и невладина, недобитна организација, заснована на слободи удруживања више физичких или правних лица, основана ради остваривања и унапређења одређеног заједничког или општег циља или интереса који нису забрањени Уставом или законом. У новембру 2010. усвојен је Закон о задужбинама и фондацијама, који је омогућио стварање правног оквира подстицајног за развој задужбинарства и фондација и њихово транспарентно управљање и пословање. У складу са Законом о удружењима (члан 38.). Влада је донела Уредбу о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења („Сл. гласник РС”, 8/12) којом су уређени критеријуми, услови и начини доделе средстава из буџета РС удружењима, чиме се обезбеђује транспарентност доделе средстава и уједначава процедура доделе финансијске подршке удружењима грађана и другим организацијама цивилног друштва од стране државних институција на републичком нивоу, као и из буџета покрајине и јединица локалне самоуправе.

Институционални оквир за системски и континуирани дијалог са цивилним друштвом успостављен је у јануару 2011, оснивањем Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом. Оснивање и делокруг Канцеларије дефинисани су Уредбом о оснивању Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом („Сл. гласник РС”, 26/10).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства и Мере планиране за период 2014-2016

Приоритетне мере и активности Канцеларије у наредном периоду односе се на правни, стратешки и финансијски оквир, као и механизме комуникације и сарадње. Побољшање правног, стратешког и финансијског оквира подразумева следеће мере и механизме комуникације и сарадње:

- Предлози за измене и допуне закона, у циљу стварања подстицајног окружења за развој цивилног друштва, и иницирање подзаконских аката којима се регулишу стандарди сарадње организација цивилног друштва и државних институција, и стандарди партиципаторног процеса са организацијама цивилног друштва приликом израде прописа;
- Израда и усвајање Националне стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва, са циљем да се дугорочно дефинишу проблеми организација цивилног друштва (ОЦД) у Србији, укаже на ограничавајуће факторе развоја ОЦД, дефинишу потребе цивилног друштва, правци развоја;
- Унапређење регулативе и механизма за транспарентно финансирање;
- Годишњи збирни извештаји о програмима и пројектима удружења и других ОЦД финансираним из националног буџета и буџета аутономне покрајине и локалних самоуправа;
- Процедуре за су-финансирање ЕУ пројеката;
- Формирање Савета за развој и сарадњу са цивилним друштвом, као институционалног оквира за доношење и праћење примене Националне стратегије;
- Организовање едукација и других облика подршке представницима државних институција о значају сарадње са организацијама цивилног друштва у изради прописа и спровођењу мера;
- Организовање обука за организације цивилног друштва у вези са учешћем у програму Еуропа за грађане и грађанке, учешћем у програмирању и коришћење претприступних фондова ЕУ за подршку цивилном друштву, као и о структури преговора о приступању ЕУ;
- Механизми редовне сарадње са ОЦД и партнерима (ресорна министарства, НСПС, донатори, универзитет, медији);
- Координација донаторске помоћи и донаторска саветодавна група.

У циљу промоције цивилног друштва и конструктивног дијалога и сарадње са државним органима, планирано је усвајање Акционог плана за повећање видљивости организација цивилног друштва и поверења јавности у њихов рад.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом корисник је техничке помоћи у оквиру програма ИПА Подршке цивилном друштву 2011-2013, у укупном износу од 1,200,000 евра. У оквиру пројекта спроводиће се активности које се односе на стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва, оснаживање институционалних капацитета Канцеларије и управљање средствима која се додељују организацијама цивилног друштва у оквиру Програма подршке цивилном друштву ИПА 2012 и ИПА 2013.

Право на образовање

У погледу права на образовање законодавни оквир је заокружен и усаглашен са међународним стандардима: Закон о основама система васпитања и образовања („Службени гласник РС” бр. 72/2009 и 52/2011) и Закон о високом образовању („Службени гласник РС” бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008, 44/2010 и 93/2012). У наредном периоду законски оквир ће се даље усавршавати ради ефикасније примене.

Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 72/09 и 52/11) утврђено је да право на квалитетно бесплатно образовање у образовно-васпитним установама, чији је оснивач Република, Аутономна покрајина или локална самоуправа, имају сви грађани под једнаким условима – припадници народа и националних мањина, страни држављани и лица без држављанства, особе са посебним способностима, особе из друштвено осетљивих група, као и они са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Лицима која су стекла стране школске исправе, признавањем се та исправа изједначава са одговарајућом јавном исправом стеченом у Републици Србији, у поступку који води Министарство просвете, науке и технолошког развоја када се ради о основном и средњем образовању, а за поступак признавања стране високошколске исправе надлежне су, по Закону о високом образовању самосталне високошколске установе.

Детаљније о образовном систему и законодавној активности видети у Поглављу 26.

Право на имовину

Ово питање је обрађено у оквиру Поглавља 23.

Једнакост полова и права жена

Преглед стања

С обзиром да је једна од Страна уговорница Конвенције УН за елиминацију свих облика дискриминације жена (CEDAW), Република Србија је припремила свој Други и Трећи периодични извештај о стању права жена и остваривања политика једнаких родних могућности, чије је представљање предвиђено за мај 2013. године на седници надлежног Комитета УН.

Примењујући Националну стратегију за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима од априла 2011. године („Сл. гласник РС” број 27/11), Република Србија је 4. априла 2012. године, потписала Конвенцију Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици од 2011. године. У току су припреме за ратификацију Конвенције.

Полазећи од Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности и Акционог плана уз ову Стратегију из 2009. године, односно, 2010. године („Сл. гласник РС” бр. 15/09 и 67/10), постигнуто је: 1) израђене су смернице, контролне листе и тренинг материјал за доносиоце одлука у државној управи и политичким странкама, синдикатима и удружењима послодаваца о спровођењу и поштовању родне равноправности, 2) развијен је *on-line* курс о родној равноправности у јавним службама, 3) урађена је Студија о положају жена из двоструко и вишеструко дискриминисаних група за учешће у јавном и политичком животу, 4) развијена је методологија за праћење равноправног учешћа мање заступљеног пола у јединицама локалне самоуправе уз идентификацију примера позитивне праксе.

Преглед приоритета за 2013. годину - Детаљније обрађен у Поглављу 19.

Преглед мера у периоду 2014-2016 - Детаљније обрађен у Поглављу 19.

Права детета

Преглед стања

Породичним законом („Сл. гласник РС”, бр. 18/2005) критеријуми правне интервенције сведени су на опште правне стандарде, међу којима су централни најбољи интерес детета и аутономија породице. Подзаконским актима уређена је организација, стандардизација основних служби социјалне заштите, вођење јединственог регистра усвојења, начин вођења евиденције и документације о усвојеној деци, ближи услови за заснивање хранитељства, вођење евиденције о лицима под старатељством и др.

Напори Републике Србије у унапређењу права деце настављени су. Снажан допринос даје усвајање **Закона о социјалној заштити** (април 2011) којим се одређују корисници права и услуга социјалне заштите као деца и млади, одрасли и старији. По први пут, као корисници социјалне заштите наводе се, између осталог: дете у ризику и дете жртва злостављања, занемаривања и експлоатације, затим дете жртва трговине људима, као и дете страни држављанин жртва трговине људима. Законом се забрањује пријем деце узраста од 0-3 године у установе социјалне заштите за смештај деце.

Такође, **Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организација у ситуацијама насиља над женама у породици и у партнерским односима** Влада је усвојила новембра 2011. године. У овом протоколу, који је на снази од дана доношења, по први пут се, у једном националном документу, експлицитно дефинише да се дететом жртвом насиља сматра дете сведок насиља у породици, имајући у виду последице насиља: „Деца се сматрају жртвама насиља у породици, не само када га директно трпе, већ и када су изложена актима насиља које један члан породице врши над другим члановима *као сведоци*”.

У области образовања, сигурност у установама образовања и васпитања и заштита од насиља и злостављања су основна права деце, која се посебно штите. Иако је и у овој ствари законодавни оквир усаглашен са међународним стандардима и развијен низ активности које прате спровођење законских одредби, систем заштите се непрекидно развија кроз:

- Подршку установама у примени постојећих законских и подзаконских аката која уређују заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања организацију конференција, сусрета школа, јачање мреже ментора и обуке запослених.
- Одржавање СОС телефонске линије за пријаву насиља у школама (континуирана обука нових стручњака, дефинисање и примена процедура и ангажовање и блиска сарадња са инспекцијским службама).
- Обуку тимова за кризне интервенције.
- Истраживање дигиталног насиља и коришћење добијених резултата у планирању обука за наставнике, ученике и родитеље; спровођење активности на превенцији спречавању дигиталног насиља.
- Обуку запослених у образовном систему (наставници, стручни сарадници и просветни саветници у школским управама) за превенцију родно заснованог насиља са посебним освртом на превенцију вршњачког сексуалног насиља.

Када се ради о **деци и ученицима са инвалидитетом, сметњама и тешкоћама у учењу**, на основу Закона о основама система васпитања и образовања донето је низ подзаконских аката који омогућавају реализацију инклузивне праксе у образовању и васпитању. Бесплатно предшколско васпитање и образовање за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом остварује се у оквиру редовних васпитних група, у којима је број повећан за 240 у односу на претходну 2010/2011. годину и посебних, односно развојних група (до 6 деце), њих укупно 40 са 258 деце у Републици Србији, као и за децу на дужем болничком лечењу у оквиру 90 болничких група (укупно 1.600 деце у 2011/2012. Години. За децу у посебним групама припрема се индивидуални васпитно-образовни план. Број деце и ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом се знатно повећао у редовним школама, почевши од 2010/2011. године, односно за преко 5%. У претходној години биле су организоване обуке за наставнике ради њихове припреме и подизање нивоа њихових компетенција за примену инструмената и

мера који обезбеђују равноправне услове образовања и овим ученицима. Иако су предузете неопходне мере за несметану примену Закона (донети су подзаконски акти, припремљени приручници и стручна упутства, формирана мрежа подршке запосленима у вртићима и школама), борба са предрасудама запослених, необавештеношћу родитеља о њиховим и правима деце у образовном систему, предрасудама дела родитеља деце без сметњи као и самих вршњака. Још увек је евидентна појава дискриминације ове популације на свим нивоима образовања на коју се реагује када она постане видљива. Велике тешкоће задаје и недостатак средстава за финансирање сервиса подршке на локалном нивоу и асистивних технологија.

Што се тиче **Рома** спроведено је низ мера у области образовања што је довело до охрабрујући резултата на свим нивоима образовања. Активности од значаја у наредном периоду (односе се и на друге категорије деце из рањивих група) биће усмерене на одржавање и повећавање обухвата; појачано праћење рада интерресорних комисија; проширење мреже педагошких асистената (процењује се да је потребно око 400 педагошких асистената) чија се обука финансира из средстава ИПА 2012, али средства за њихове плате зависе од буџетских могућности; оспособљавање просветних саветника у школским управама за редовно праћење образовања Рома и припремање лако употребљивог материјала (нпр. „check листе“) и процедуре примене и извештавања; институционално успостављање и праћење сарадње између редовних и специјалних школа за пружање подршке, по потреби, дефектолога редовним школама; утврђивање посебних пондера за ромске ученике; покретање акције обезбеђивања бесплатних уџбеника за ромске ученике старијих разреда.

Права **националних мањина** у области образовања остварују се у складу са израженим интересовањем и у сарадњи са националним саветима.

Припадници албанске националне мањине у општинама на југу Србије стичу образовање на свом језику на свим нивоима: припремни предшколски програм реализује се у 19 група у предшколској установи у Бујановцу, у шест основних и једној средњој школи, одељењима Правног и Економског факултета у Медвеђи (Универзитет у Нишу) и Одељењу у Бујановцу Економског факултета у Суботици (Универзитет у Новом Саду). У настави се користе како уџбеници издати у Републици Србији, тако и уџбеници, по одобрењу министра просвете, науке и технолошког развоја, увезени из Албаније.

У току је евалуација уџбеника на босанском језику и њиховој усклађености са наставним плановима и програмима за предмете Босански језик за први и пети разред основног образовања и васпитања и први разред гимназије и средње стручне школе.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја препоручило је Заводу за унапређивање образовања и васпитања да за школску 2013/2014. годину припреми програм завршног испита на бугарском језику.

Предлог програма за изборни предмет „Чешки језик са елементима националне културе“ за други, трећи, четврти, пети и шести разред основног образовања и васпитања достављен је Националном просветном савету на усвајање по предлогу Завода за унапређивање образовања и васпитања и Покрајинског секретаријата за образовање, управу и националне заједнице.

Национални савет румунске националне мањине покренуо је иницијативу да се у седам основних школа на територији Школске управе Зајечар организује настава Румунског језика са елементима националне културе, али је интересовање родитеља било мало, па је то питање одложено за наредни период.

На основу одредаба Правилника о издавању нискотиражних уџбеника („Службени гласник РС“ број 30/2010), у школској 2012/2013. години прикупљено је укупно 22.953.318,15 динара. Ова средства су расподељена на шест издавача са лиценцом, који су својим издавачким планом предвидели издавање нискотиражних уџбеника.

Преглед приоритета за 2013. годину

У току је израда II и III Периодичног извештаја о промени Конвенције о правима детета, који ће Комитету за права детета УН бити достављен у првом кварталу 2013. године.

Такође, током целе 2013. године биће интензивирани активности за спровођење законске одредбе садржане у закону о социјалној заштити о забрани смештаја деце од 0-3 године у установе социјалне заштите. У ове активности укључени су сви релевантни актери, са циљем подршке развоју услуга у заједници за родитеље и хранитељства, посебно деце са сметњама у развоју.

Планиран је наставак активности намењених заштити деце од насиља, спровођења Националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља, али и активности на примени Ланзарот конвенције Савета Европе.

У другој половини 2013. године планира се почетак израде нове Стратегије развоја социјалне заштите за период 2013-2020. година и значајан део овог документа биће усмерен за заштиту права детета, подршку породици са децом, наставку деинституционализације и развоја хранитељства.

Детаљније о образовном систему и законодавним активностима видети у Поглављу 26

Преглед мера у периоду 2014-2016

Унапређење политике заштите права детета кроз јачање међусекторске сарадње, посебно у области заштите од насиља и инклузије деце са сметњама у развоју, као и даљег смањења капацитета домова за децу са сметњама у развоју. Унапређење приступа услугама за децу и породицу и материјалној подршци сиромашним породицама са децом.

Право на правично суђење

Преглед стања

У погледу постојећег стања, важно је навести да без обзира на одсуство посебног законског оквира, постоје различите групе пружалаца правне помоћи. Могућност пружање правне помоћи од стране ових организација произлази из члана 67 Устава РС, који установљава обавезу адвокатуре и служби правне помоћи у јединицама локалне самоуправе да пружају правну помоћ. Службе правне помоћи у органима локалне самоуправе су посебно значајне имајући у виду доминантне потребе становништва за примарном правном помоћи. Ове службе имају широко деловање, имајући у виду број правних питања обухваћених њиховим радом и широку доступност у односу на изузетно велики број потенцијалних и остварених корисника. Адвокатска комора представља незамењив стуб пружања секундарне правне помоћи. Комора располаже одговарајућим стручним капацитетима и у одређеном броју случајева пружа право правну помоћ лицима слабијег имовинског стања. Невладине организације представљају групу пружалаца правне помоћи која је од великог значаја за специфичне рањиве и маргинализоване групе. Ове организације имају стручне капацитете, организациону инфраструктуру и могућности да приђу корисницима и током времена су се уско специјализовале за одређена правна питања, односно групе корисника. Невладине организације су једини пружаоци који путем СОС телефона пружају правну помоћ. За неке категорије корисника (као што су жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом итд), ова врста помоћи је кључна на путу ка остваривању њихових права. Правне клинике својом специјализацијом и ангажовањем већег броја стручњака различитих профила, представљају незамењив ресурс знања и правне помоћи за поједине категорије осетљивих друштвених група (као на пример, жртве насиља у породици, особе с инвалидитетом, избегла и расељена лица, Роме). Правне клинике на државним правним факултетима у Републици Србији имају задовољавајуће кадровске, просторне и техничке капацитете за укључивање у будући институционални систем бесплатне правне помоћи и, уз одговарајућа организациона прилагођавања и адекватну организацију рада, могу постати пружаоци квалитетне правне помоћи до нивоа заступања (давање правних информација, пружање правних савета и састављање поднесака). Такође, особе слабијег имовног стања имају право на бесплатну правну помоћ у складу са Законом о кривичном поступку у оквиру норми које дефинишу сиромашко право и обавезну одбрану.

У циљу прецизнијег регулисања остваривања права на бесплатну правну помоћ и адекватнијег приступа правди, Влада Србије је усвојила Стратегију развоја бесплатне правне помоћи у РС 2010. године, којом се утврђују смернице и основни принципи будућег законског и институционалног оквира система бесплатне правне помоћи. У 2011. години, Министарство правде је основало радну групу за израду Закона о бесплатној правној помоћи (ЗБПП), у којој учествују представници адвокатуре, невладиних организација, правног факултета, министарства, као и служби бесплатне правне помоћи. Рад на овом закону подржава Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа (МДФ ЈСС) у оквиру компоненте приступ правди. Радна група за израду Закона о бесплатној правној помоћи је у јануару 2012. године завршила рад на изради коначне радне верзије Закона који је упућен Савету Европе на експертизу. Коначно, у складу са Стратегијом развоја бесплатне правне помоћи у РС, успостављен је Савет за имплементацију стратегије.

Рад на Закону о бесплатној правној помоћи праћен је и истовременом разменом информација са радном групом Светске банке која врши анализу процесуирања кривичних предмета у кривично

правном систему Републике Србије. Налази ове студије ће указати на даље кораке ка делотворнијом процесуирању предмета и успешнијем повезивању појединаца са адекватним нивоом правне помоћи и заступања кроз читав кривични поступак. Резултати студије су доступни радној групи за израду Закона о бесплатној правној помоћи са циљем усаглашавања могућности подношења захтева за остваривање права на бесплатну правну помоћ. Крајем 2012. године, МПДУ извршило је измене важних правосудних закона, при чему је узет у обзир будући Закон о бесплатној правној помоћи, чиме је омогућено да се закон примењује након усвајања, без потребе да се накнадно врши усклађивање ових прописа.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства:

Конечна радна верзија Закона о бесплатној правној помоћи биће завршена на основу експертизе Савета Европе, кроз измене неких одредаба у циљу усклађивања са ставовима експерата. Очекује се да коначни текст, након консултација са релевантним министарствима, буде усвојен у другом кварталу 2013. године. Од ове активности зависиће и временски оквир будућих планираних активности. Радна група наставиће са радом на изради подзаконских аката везаних за практичну примену новог закона о бесплатној правној помоћи. Затим, један од основних приоритета током прве половине 2013. године јесте и достављање релевантних ажурираних података за процену трошкова система бесплатне правне помоћи Светској банци. Овај извештај ће бити достављен надлежним министарствима у РС. Такође, анализа оквирног броја и постојећих потреба рањивих група, са посебним освртом на могући пораст броја азиланата биће обављена почетком 2013. године. Након усвајања закона, планиран је почетак промотивних активности и пружање информација грађанима о закону о бесплатној правној помоћи. Истовремено, радиће се и на изради плана за обуку пружалаца бесплатне правне помоћи у вези са почетком примене закона. Један од основних приоритета јесте и израда упоредне анализе система земаља у региону и у ЕУ у погледу метода плаћања обавезне одбране и вештака, а у циљу информисања анализе трошкова система бесплатне правне помоћи. У погледу права на правично суђење и приступа правди, од значаја је и потенцијална измена члана 77. Законика о кривичном поступку, којом би се омогућиле веће гаранције остваривања права на правично суђење, нарочито када су у питању лица која немају довољно средстава да обезбеде одбрану.

Приликом израде радне верзије Закона о бесплатној правној помоћи радна група је узела у обзир следећа релевантна документа са циљем делимичног или потпуног усклађивања у зависности од могућности примене истог у правном систему Републике Србије:

1. Директива Савета 2002/8/ЕК од 27. јануара 2003. године за унапређење приступа правди у прекограничним споровима путем утврђивања минимума заједничких правила који се односе на правну помоћ у таквим споровима (32003L0008 Council Directive 2002/8/EC of 27 January 2003 to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes) – прекогранични спорови, ограничени на грађанску и привредну материју;
2. Директива Савета од 9. новембра 2004. за успостављање минимума заједничких правила везаних за правну помоћ у прекограничним споровима у грађанским стварима; (32004D0844 2004/844/EC: Commission Decision of 9 November 2004 establishing a form for legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes (notified under document number C(2004) 4285)
3. Одлука Комисије о успостављању стандардне форме трансмисије правне помоћи у грађанским стварима; (32005D0630 Commission Decision of 26 August 2005 establishing a form for the transmission of legal aid applications under Council Directive 2003/8/EC)
4. Оквирна одлука Савета о положају оштећеног у кривичним поступцима од 15.марта 2001. 32001F0220 (Члан 6 Посебна помоћ оштећеном)
5. Европска повеља о основним правима 32000X1218(01) (Члан 47 Право на ефективан правни лек и правично суђење)

Активности и приоритети рада у оквиру компоненте приступ правди и право на правично суђење у складу су са Стратегијом Владе Републике Србије која је усвојена 2010. године. На основу Стратегије, радна група за израду закона о бесплатној правној помоћи је овлашћена да утврди систем управљања и надзора над системом бесплатне правне помоћи, као и да дефинише круг пружалаца, ко-

ристећи све расположиве капацитете и ресурсе, а у циљу успостављања ефикасног и одрживог система који омогућава једнак приступ правди свим грађанима.

Административни капацитети

У погледу јачања административних капацитета, један од основних приоритета и дугорочних планова јесте обука и стручно усавршавање у погледу примене Закона о бесплатној правној помоћи. У оквиру сарадње Министарства правде и државне управе са Правосудном Академијом, обављаће се континуирана обука судија и тужилаца за примену новог закона. С друге стране, у оквиру Пројекта Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа (MDTF-JSS), израдиће се материјали за обуку пружалаца бесплатне правне помоћи у Републици Србији и вршиће се њихова обука у циљу ефикасније примене закона. Такође, планирана је набавка софтвера, чија би примена омогућила бржи и ефикаснији приступ правди свим грађанима.

Мере планиране за период 2014-2016

У периоду од 2014. до 2016. године, планира се активна примена Закона о бесплатној правној помоћи, као и евентуално усклађивање подзаконских прописа у складу са указаним потребама.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат под називом "Унапређење доступности правде у судовима у Србији" се финансира из програма билатералне помоћи Владе Краљевине Норвешке. Пројекат је са реализацијом отпочео 2011. и планирано је да се спровођење заврши до 2013. Укупна вредност пројекта је 4, 125 милиона евра. Општи циљ пројекта је унапређење административних капацитета у судовима, обнављање и унапређење поверења јавности у правосуђе у циљу успостављања транспарентнијег, отворенијег и ефикаснијег правосудног система. Пројекат се састоји од три компоненте: 1. *Унапређење рада судова и доступности правде*, 2. *Подршка реформи система малолетничког правосуђа* и 3. *Јачање капацитета Високог савета судства*.

1.2.3 Економска и социјална права

Сиромаштво

У периоду од 2003–2007. апсолутно сиромаштво у Србији је преполовљено и тиме је испуњен циљ Стратегије за смањење сиромаштва у Србији. Међутим, у 2008. тренд пада апсолутног сиромаштва је заустављен, а финансијска криза је утицала на поновно повећање броја сиромашних у земљи. Апсолутно сиромаштво је почело да расте у 2009, као последица погоршања општих економских трендова, а посебно негативних кретања на тржишту рада који су узроковани ефектима светске економске кризе. Стопа апсолутног сиромаштва повећана је са 6,1% у 2008. на 6,9% у 2009. Тренд раста апсолутног сиромаштва настављен је и током 2010, када је забележена стопа апсолутног сиромаштва од 9,2%. У погледу унапређења положаја Рома и Ромкиња, до краја 2012. остварени су значајни резултати – запослено је 178 ромских педагошких асистената, као и 75 ромских здравствених медијаторки у 59 општина. Показатељи везани за здравље Рома значајно су побољшани у последњих пет година. Усвојен је Закон о изменама и допунама Закона о личној карти, који омогућава издавање личне карте грађанима без сталног пребивалишта на територији Републике Србије, на две године. Усвојен је и Закон о пребивалишту и боравишту грађана, који ће решити проблем издавања личних докумената за лица без пребивалишта, односно боравишта. Такође, Влада Републике Србије образовала је у 2012. Канцеларију за људска и мањинска права која је надлежна за спровођење јавних политика и пројеката који се односе на социјално укључивање Рома и Ромкиња. Реформе које су реализоване у области образовања у претходном периоду допринеле су повећању квалитета, релевантности, праведности и ефикасности система образовања и васпитања, на свим нивоима образовања. Томе је нарочито допринело усвајање скупа закона и стандарда, као и Стратегије образовања у Републици Србији до 2020. Према расположивим подацима, последњих година расте број деце ромске националности и број деце са сметњама у развоју и инвалидитетом уписане у основне школе, повећана је нето стопа уписа у средње школе и број деце која су укључена у обавезни предшколски програм, као и број предшколских објеката, а у порасту је и број студената на свим нивоима студија.

Као почетак успостављања институционалног оквира за развој и спровођење политика социјалног укључивања, Влада Србије је успоставила Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва при Кабинету потпредседника Владе за европске интеграције, у оквиру пројекта „Подршка унапре-

ђењу процеса социјалног укључивања у Републици Србији”, чије спровођење се одвија уз подршку Швајцарске конфедерације. Тим је надлежан за јачање капацитета Владе да развија и спроводи политике социјалног укључивања засноване на примерима добре праксе у ЕУ.

У складу са приоритетом наведеним у Аналитичком извештају ЕК (2011): „Потребни су додатни напори да би се осигурало социјално укључивање осетљивих група, као што су Роми, особе са инвалидитетом, млади, стара лица и других у неповољном социјалном и економском положају”, у 2013. Влада Републике Србије ће наставити да спроводи пројекат „Подршка унапређењу процеса социјалног укључивања у Републици Србији”, уз подршку Швајцарске конфедерације, за унапређење социјалног укључивања у процесу приступања ЕУ. (*Видети такође Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање*)

Поступање са социјално осетљивим и особама са инвалидитетом и начело недискриминације и заштита мањинских и културних права

Социјално осетљиве групе

Преглед стања

Закон о социјалној заштити („Сл. гласник РС”, бр. 24/2011) донет је у Народној Скупштини 04. априла 2011. године и ступио је на снагу 12.04.2011. године. Током израде Закона о социјалној заштити консултовани су следећи међународни документи: Повеља о основним социјалним правима ЕУ, Међународна повеља о економским, социјалним и културним правима, Међународни пакт о грађанским и политичким правима, Међународна конвенција о елиминацији свих форми расизма и расне дискриминације, Конвенција о правима особа са инвалидитетом и Конвенција УН о правима детета. Овај закон усклађен је са циљевима Лисабонске стратегије, потписане 2007. године, као и са циљевима социјалне кохезије, који представљају приоритете реформских промена у социјалној заштити у Републици Србији.

Начела на којима почива нови закон су: пун обим остваривања људских права и социјална инклузија, забрана дискриминације, поштовање најбољег интереса корисника, активна улога корисника у дефинисању услуга, обезбеђивање контроле квалитета, развој услуга на локалном нивоу, партнерство јавног, невладиног и приватног сектора. Закон у потпуности подржава реформу остваривања концепта интегралне социјалне заштите и постизање два посебна циља: (1) унапређење заштите најсиромашнијих, обезбеђењем егзистенцијалног минимума и још ефикаснији систем давања; и (2) развијање мреже услуга у заједници, увођењем интегралне процене и планирања у заједници, систем квалитета, територијално и функционално доступне услуге. Закон пружа већу заштиту и сиромашним старијима на руралном подручју и подстиче раст капацитета социјалних услуга у невладиног и приватном сектору.

Нови закон не само да боље штити најсиромашније особе већ кроз развијен концепт социјалних услуга штити и све грађане којима је потребна подршка друштва. Наиме, Закон је донео низ нових решења која треба да унапреде положај и помогну социјално укључивање најсиромашнијих и особа које припадају осетљивим групама у нашем друштву – деци без родитељског старања, деци и младима са сметњама у развоју, особама са инвалидитетом, старима, Ромима, жртвама насиља, избеглицама и расељеним лицима (закон обезбеђује механизме за проширење помоћи сиромашнима кроз веће износе трансфера и мрежу социјалне заштите која укључује најугроженије групе грађана који су до сада имали тешкоћа да користе социјалну заштиту).

Важно је истаћи да је, у складу са овим законом, Ромима обезбеђено остваривање права на различите врсте материјалне подршке, а корисници социјалне заштите могу бити и страни држављани и лица без држављанства, наравно, у складу са законом и међународним уговорима.

Законом се успоставља систем базиран на плурализму и лиценцирању пружалаца услуга и стручних радника. Такође, закон истиче проактивну улогу и одговорност корисника, посебно радно способних лица и отвара могућност активације корисника.

Према чл. 41. Закона о социјалној заштити, жртве трговине људима - деца, млади и одрасли и старији су по први пут експлицитно одређени као корисници права или услуга социјалне заштите. Установе социјалне заштите, у сарадњи са другим актерима у заштити жртава трговине људима, испуњавају своје дужности предвиђене Конвенцијом Савета Европе о борби против трговине људима [ЦЕТС бр. 197] коју је потврдила Република Србија, односно пружају жртвама трговине људима, домаћим и страним: прикладан и сигуран смештај, психолошку и материјалну помоћ (сигурност и заштита жртве); саветовање и информисање, посебно о њиховим законским правима и услугама које

су им доступне, на језику који разумеју; приступ образовању за децу; потребну медицинску и другу помоћ жртвама које законито бораве на њеној територији, а које немају одговарајућа средства и којима је таква помоћ потребна; право на приступ тржишту рада, стручном усавршавању и образовању; сарадња са невладиним организацијама, другим надлежним организацијама или другим деловима цивилног друштва који се баве пружањем помоћи жртвама. Уредбом Владе Републике Србије о мрежи установа социјалне заштите ("Службени гласник РС", бр. 16/2012), обухваћена је мрежом установа социјалне заштите и установа под називом "Центар за заштиту жртава трговине људима", која обавља послове координације заштите жртава трговине људима и ургентног прихвата и заштите жртва трговине људима. У току су активности око стављања у функцију посебног објекта у коме ће бити смештен Центар за заштиту жртава трговине људима, као и формирање радне јединице овог центра - првог ургентног прихватилишта за жртве трговине људима, које ће бити финансирано из буџета Републике Србије.

Локална самоуправа је, у складу са Законом о социјалној заштити, та од које се очекује да развије локалне услуге социјалне заштите и да покрене процес дефинисања приоритетних потреба грађана и угрожених група и да назначи услуге које могу да одговоре тим потребама. Новина коју доноси нови Закон о социјалној заштити јесте подршка у финансирању ових услуга из буџета Републике путем наменских трансфера за све општине које се по степену развијености налазе испод републичког просека.

Преглед приоритета за 2013. годину

У току је опсежна реформа вођења евиденције и документације у систему социјалне заштите, као и начина прикупљања податка о корисницима и пруженим услугама, односно оствареним правима, као и начина њихове обраде и извештавања. Израђена је анализа захтева садржаних у смерницама међународних уговорних тела система УН за праћење примене међународних уговора, те су препоруке из те анализе, које се односе и на праћење положаја припадника Ромске заједнице и осталих посебно осетљивих група, увршћене у наведене активности, које су у току и чији се завршетак очекује до краја 2013.

Започеле су интерресорне активности, у којима учествује и Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, на изради нове Стратегије превенције и сузбијања трговине људима и заштите жртава у Републици Србији, која ће важити од 2012-2017. године.

Мере планиране за период од 2014. до 2016. године

Наставак активности на унапређењу положаја посебно осетљивих група, нарочито социјалне инклузије деце са сметњама у развоју и одраслих особа са интелектуалним сметњама и проблемима менталног здравља.

Планирана је израда стандарда социоздравствених услуга и подзаконског акта уз Закон о социјалној заштити, којим се регулише ова област за систем здравства и систем социјалне заштите (међусекторско питање), као и развој социоздравствених услуга у заједници и обука професионалаца из оба система за пружање ових услуга.

Особе са инвалидитетом

Преглед стања

Питања од значаја за равноправност и пуну укљученост особа са инвалидитетом у Републици Србији укључена су и у већи број правних прописа: Закон о раду („Службени гласник РС”, број 24/05, 61/05 и 54/09) забрањује дискриминацију на основу инвалидности и уређује заштиту особа са инвалидитетом на радном месту. Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10) детаљно је уређена обавеза поштовања стандарда приступачности приликом пројектовања и градње нових вишеспратница јавне и стамбене намене и прописане санкције за прекршиоце. Законом о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) је снажно афирмисан концепт инклузивног предшколског, основног и средњег васпитања и образовања за децу и младе са инвалидитетом. Закон о високом образовању („Сл. гласник РС”, бр. 76/05, 97/08, 44/10) предвиђа мере за изједначавање могућности за студирање студената са инвалидитетом. Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС”, бр. 22/09) садржи посебан члан којим се забрањује дискриминација на основу инвалидности, док је ова материја детаљно уређена Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС”, бр. 33/06). Закон о безбедности саобраћаја на

путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 53/10) садржи и неколико одредби којима се особама са инвалидитетом пружају једнаке могућности учешћа у саобраћају.

Поред уношења одредби од значаја за равноправност особа са инвалидитетом у опште стратешке документе и законе, Република Србија је усвојила и Стратегију унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији 2007-2015 и донела више значајних закона којима се уређује, пре свега, положај особа са инвалидитетом: 1) први антидискриминациони закон у нашој земљи - Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС”, бр. 33/06), 2) Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС”, бр. 36/09), као и 3) Закон о потврђивању Конвенције о правима особа са инвалидитетом и Закон о потврђивању Опционог протокола уз Конвенцију о правима особа са инвалидитетом („Сл. гласник РС”, бр. 42/09), чиме је овај међународни документ постао саставни део унутрашњег права наше земље.

Доследно и континуирано спровођење квалитетног законског оквира за положај особа са инвалидитетом у Србији један је од значајних изазова и предуслов истинске равноправности и пуне укључености ових особа у наше друштво.

По питању програма у циљу унапређења положаја особа са инвалидитетом, у складу са одредбама Закона о удружењима („Сл. гласник РС”, бр. 51/09), који прописује да се за активности од јавног интереса, у које се убрајају и програми заштите особа са инвалидитетом, додељују средства на основу спроведеног јавног конкурса, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике пружа финансијску и стручну подршку удружењима кроз три нивоа конкурсних процедура (приоритети свих конкурса припремају се у дијалогу са удружењима особа са инвалидитетом, уз поштовање смерница које су дате циљевима и задацима који су формулисани Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији):

1. Кроз први ниво пружа се непосредна финансијска подршка програмима и услугама намењеним унапређењу положаја особа са инвалидитетом које реализује 32 републичка и покрајинска Савеза, који окупљају 526 локалних удружења. Подносиоци предлога пројекта могу бити савези/удружења која делују на републичком или покрајинском нивоу и финансирање се врши месечно.
2. Други ниво финансирања намењен је свим социјално хуманитарним организацијама које су регистроване на територији Републике Србије и Министарство рада, запошљавања и социјалне политике - Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, у првој половини године расписује Јавни позив за подношење предлога пројекта за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за ту годину.
3. Кроз трећи ниво финансирања Министарство рада, запошљавања и социјалне политике - Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, почетком сваке календарске године расписује Стални отворени Конкурс чија је намена финансирање пројекта у циљу побољшања приступачности физичког окружења, унапређења просторно-техничких услова рада организација особа са инвалидитетом и хуманитарних и других програма.

Сектор за заштиту особа са инвалидитетом у овој години завршава и реализацију пројекта „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу” ДИЛС, финансираног на основу Споразума о зајму закљученог између Међународне банке за обнову и развој и Републике Србије закљученог 2009. године. Основни циљ наведеног пројекта био је да се након истека имплементације допринесе увођењу нових и значајном подизању квалитета постојећих услуга и активности које реализују удружења особа са инвалидитетом, а које се финансирају из Буџета Републике Србије кроз побољшање приступа, ефикасности, једнакости и квалитета социјалних услуга на локалном нивоу.

Развој наведених услуга кроз финансирање програма које реализују удружења корисника, у складу са одредбама члана 38. **Закона о удружењима** („Сл. гласник РС”, бр. 51/09), из средстава обезбеђених по основу **Закона о играма на срећу** („Сл. гласник РС”, бр. 84/04) у претходном периоду довео је до следећих резултата:

1. Кроз финансирање пројекта који за циљ имају превенцију институционализације и деинституционализације обезбеђено је:
 - Становање уз подршку за особе са инвалидитетом у Београду, Панчеву и Кули, где су корисници обучени и припремљени за самосталан живот.

- Оснивање и рад 20 дневних боравака у 17 градова Србије (Београд, Ваљево, Крушевац, Алексинац, Нови Пазар, Трстеник, Бор, Пирот, Брус, Ивањица, Александровац, Краљево, Смедерево, Топола, Сјеница, Озаци, Врбас), док је један од наважнијих резултата рада дневних боравака значајно смањен број деце и омладине која се налазе на трајном смештају у некој од установа социјалне заштите за смештај корисника са сметњама у развоју.
 - Развој стимулативних и инклузивних програма намењених деци, одраслим особама и старим особама са инвалидитетом представљају услугу која подразумева активности које имају за циљ стимулацију потенцијала корисника, подстицање боље социјалне интеграције особа са инвалидитетом и проширивања мреже социјалних контаката односно активности које имају за циљ побољшање квалитета живота ради очувања физичког и менталног здравља особа са инвалидитетом.
2. *Кроз финансирање пројеката који за циљ имају развој услуге подршке за самосталност корисника обезбеђене су:*
- Услуга персоналне асистенције - представља значајан вид подршке особама са инвалидитетом у активностима свакодневног живота. Према новом **Закону о социјалној заштити** („Сл. гласник РС”, бр. 24/2011) тенденција је да се финансирање ове услуге у потпуности преусмери на локални ниво.
 - Оснивање и рад 40 канцеларија у 40 градова на територији Републике Србије које глумим особама пружају услуге тумача знаковног језика.
 - Оснивање и рад СОС телефона и континуирано пружање правне помоћи особама са инвалидитетом.
 - Активности усмерене на израду базе података за особе оболеле од параплегије и квадриплегије у циљу добијања информација како о тренутном статусу ових особа, тако и о њиховим потребама.
 - Побољшање приступачности за особе са инвалидитетом – значајни резултати су постигнути код побољшања физичке приступачности за особе са инвалидитетом као основног предуслова за самосталност ових особа у свакодневном животу и раду и њихову друштвену интеграцију.
3. *Јачање капацитета организација особа са инвалидитетом:*
- Едукације у циљу подизања свести особа са инвалидитетом и шире јавности о особама са инвалидитетом ради њихове успешније друштвене интеграције.
 - Едукације у циљу подизања капацитета удружења особа са инвалидитетом.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У току је поступак усвајања Закона о социјалном предузетништву и запошљавању у социјалним предузећима којим се уређује социјално предузетништво, циљеви и начела социјалног предузетништва и оснивање социјалног предузећа, подстицање социјалног предузетништва, запошљавање у социјалном предузећу, евиденције и извештавање, надзор и друга питања од значаја за социјално предузетништво која посебно занимају јавност, улазе у сферу економско социјалних односа и афирмативном акцијом утичу на запошљавање, односно остваривање права на рад теже запошљивих категорија лица која су истовремено материјално и социјално угрожена. Усвајање наведеног закона се очекује у 4. кварталу 2013. године.

У наредном периоду неопходно је наставити са развојем партнерског односа и непосредне сарадње са удружењима корисника на локалном нивоу и пружати им како финансијску, тако и стручну помоћ у реализацији активности које доприносе инклузији корисника у друштвену заједницу.

Посебно је важан сегмент сарадње на релацији Министарство-јединица локалне самоуправе-удружење у циљу имплементације Закона о социјалној заштити („Сл. гласник РС”, бр. 24/2011) у делу којим се утврђује обавеза јединица локалне самоуправе да преузму финансирање услуга из локалних буџета.

Детаљно обрађено у делу НПАА – Поглавље 19 – Социјална политика и запошљавање - социјална укљученост

Роми – видети део 1.2.4. Културна права и заштита мањина

Заштита омладине

Законом о младима („Службени гласник РС” број 50/11) и Националном стратегијом за младе („Службени гласник РС” број 55/08) предвиђена је свеобухватна заштита популације старости од 15 до 30 година, а нарочито забрана дискриминације у овој популацији, право на образовање, информисање, безбедност, здравствену заштиту и социјалну укљученост.

Улога Социјално-економског савета

Законом о Социјално-економском савету Републике Србије („Службени гласник РС”, број: 125/04) дефинисано је да Савет разматра нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење. Мишљење се доставља министарству надлежном за одређену област које је припремало закон, односно други пропис. Министарство је дужно да у року од тридесет дана од дана достављања мишљења обавести Савет о својим ставовима. Ако министарство не прихвати мишљење, Савет мишљење може доставити Влади.

Мишљења Савета немају обавезујући карактер, а у складу са наведеним законом односе се на проблематику која третира питања утицаја економске политике и мера за њено спровођење на социјални развој и стабилност, политике запошљавања, политике зарада и цена, конкуренције и продуктивности, приватизације и структурног прилагођавања, заштите радне и животне средине, образовања и професионалне обуке, здравствене и социјалне заштите и сигурности, демографских кретања, колективног преговарања и других питања у складу са актима Социјално-економског савета.

Предуслов да Савет на било који начин утиче на законска решења јесте да надлежна министарства достављају нацрте закона на мишљење. У свим досадашњим Извештајима о напретку, Европска комисија је констатовала да је Савет недовољно консултован у изради законских решења. Дакле, предуслов да Савет обавља основну делатност зашто је формиран јесте да Влада, односно надлежна министарства испуњавају законску обавезу достављања закона из делокруга рада Савета на мишљење. Ово је и разлог зашто је и у Акционом плану⁴ као активност за коју је надлежна Влада дефинисано „редовно достављање нацрта закона из делокруга рада Савета на мишљење” у току 2013 године, а може се сматрати и приоритетом у свим наредним годинама.

У случајевима када су поједини нацрти закона достављани на мишљење, пре усвајања закључка на седницама Савета, своје стручно мишљење о нацртима закона су претходно преко Секретаријата Савета достављала Стална радна тела Савета, а пре свега Стално радно тело за законодавство, састављено такође на трипартитној основи.⁵ Успостављањем и радом Сталних радних тела унапређена је припрема седница подизањем квалитета материјала који се разматрају и помогнут рад Секретаријата Савета у којем је запослено само троје лица.

Од 2009. године, Секретаријат редовно припрема Извештај о раду, који се посебним закључком усваја на седници Савета и доставља свим релевантним институцијама у земљи и иностранству, те поставља и на интернет презентацију Савета (www.socijalnoekonomskisavet.rs). Извештај о раду за 2012. годину, План рада у 2013. години, те Финансијски план за 2013. годину биће усвојени на првој седници Савета у 2013. години.

1.2.4. Културна права и заштита мањина

Културна права

Преглед стања

Закон о култури усвојен је септембра 2009, а ступио је на снагу у марту 2010.⁶ Овим законом детаљније се одређује општи интерес у култури, набрајају се начела културног развоја и дефинишу приоритетне области културе и стваралаштва. Тако се, на пример, наводи да се **културна политика Републике Србије заснива на начелима** слободе изражавања у културном и уметничком стваралаштву, аутономији субјеката у култури, отворености и доступност културних садржаја јавности и

⁴ Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, који је Влада Србије усвојила на седници од 06.12.2012. године.

⁵ По потреби стручна мишљења су достављала и Стално радно тело за економска питања; за питања безбедности и здравља на раду и за колективно преговарање и мирно решавање радних спорова.

⁶ Овиме престаје важење Закона о делатностима од општег интереса у области културе

грађанима, уважавању културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости културног израза...⁷ Такође, **општи интерес у култури обухвата** стварање могућности за интензиван и усклађен културни развој, стварање услова за подстицање културног и уметничког стваралаштва, истраживање, заштиту и коришћење културних добара, откривање, стварање, проучавање, очување и представљање српске културе и **културе националних мањина** у Републици Србији, подстицање стручних и научних истраживања у култури, подстицање примене нових технологија у култури, нарочито информационих технологија и дигитализације, подстицање културног и уметничког **стваралаштва особа са инвалидитетом** и доступности свих културних садржаја особама са инвалидитетом...⁸ Поменути закон дата је могућност националним саветима националних мањина да се старају о спровођењу културне политике националне мањине и, у складу са законом, учествују у процесу одлучивања или сами одлучују о појединим питањима везаним за своју културу, оснивају установе културе и друга правна лица у култури.⁹

Када је у питању формирање Националног савета за културу који се образује као стручно-саветодавно тело, ради обезбеђивања сталне стручне подршке у очувању, развоју и ширењу културе (члан 15), **два члана националних мањина бирају се на предлог националних савета националних мањина** (члан 16). РС, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе могу оснивати установе ради очувања, унапређења и развоја културне посебности и очувања националног идентитета националних мањина, односно могу, на предлог националног савета националне мањине, изменом оснивачког акта за поједине постојеће установе утврдити да су од посебног значаја за очување, унапређење и развој културне посебности и очување националног идентитета националних мањина (члан 24). Такође, у **управни одбор** установе која се оснива у складу са претходно наведеним чланом 24. овог закона, најмање један члан управног одбора именује се на предлог одговарајућег националног савета националне мањине. Када више националних савета националних мањина даје предлог за члана управног одбора, предлог заједнички подносе сви заинтересовани национални савети националних мањина (члан 42). Када је у питању **надзорни одбор установе**, најмање један члан надзорног одбора именује се на предлог одговарајућег националног савета националне мањине (члан 46). Уметник, односно стручњак у култури који је својим радом у области културне делатности дао врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина у Републици Србији и који испуњава друге услове приписане овим законом и прописима донетим за спровођење овог закона, може стећи **статус истакнутог уметника**, односно истакнутог стручњака у култури (члан 68).

Мере за спровођење приоритета у 2013. Години

Поред редовних активности, Министарства намерава да 2013, одржава састанке са представницима мањина који живе на територији РС јужно од АП Војводине, а у циљу јачања њихових капацитета и достизања нивоа могућности покрајинских мањина. Планирано је да ово саветодавно тело уско сарађује са Министарством, да се реципрочно предочавају проблеми на терену, као и да се заједнички сагледају расположиве могућности.

Заштита мањина

Преглед стања

У складу са преузетим обавезама по Европској Повељи о регионалним и мањинским језицима и по Оквирној конвенцији за заштиту националних мањина Савета Европе, као и са обавезама из домаћег законодавства које се односе на право припадника националних мањина на информисање на матерњем језику, Министарство културе и информисања расписује редовне годишње конкурсе за суфинансирање пројеката/програма из области јавног информисања на језицима националних мањина.

Конкурс за суфинансирање ових пројеката за 2013. расписан је 22. новембра 2012. г. и закључује се 22. 12. 2012. г. Реализација Конкурса планирана је за први квартал 2013. г. Висина средстава одређених у Буџету за 2013. на истом је нивоу као у претходној години.

⁷ Закон о култури, чл. 3.

⁸ Закон о култури, чл. 6.

⁹ Закон о култури, чл. 5, 15. и 16. У септембру 2009. године усвојила **Закон о националним саветима националних мањина**, којим је, између осталог, установљено њихово право да оснивају установе културе и медија. Учињен је још један значајан корак у правцу интеграције националних мањина и сензибилизације јавности у Србији по питању очувања и унапређења њихових културних и језичких специфичности.

Опис стања у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа

Преглед стања

У општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа живе представници три националне групе – Срби, Албанци и Роми. Иако односе између Срба и Албанаца карактерише комплексна прошлост, општи је закључак да су међуетнички односи у овом делу Србије стабилни, са тенденцијом побољшања.

Ове општине означене су као неразвијене, са показатељима као што су висока стопа незапослености, сиромаштво, лоше развијена инфраструктура, негативни миграциони трендови, недостатак људских ресурса и бројни други проблеми. Услед неповољних економских аспеката из њих се исељава значајан број становника свих етничких група, углавном млади људи.

Након 2001. било је потребно усмерити активности на успостављање поверења међу етничким заједницама у Прешеву, Бујановцу и Медвеђи, али и развијати инфраструктуру и економски оснаживати ове општине. Стога је, све до недавно, фокус био искључиво на обезбеђивању мира и политичке стабилности, уз стална улагања у, пре свега, инфраструктурни развој општина. Иако и даље припадају групи неразвијених општина, захваљујући овим улагањима Прешево, Бујановац и Медвеђа данас су значајно другачији у односу на 2001.

Питање интеграције заједница, како на локалном нивоу, тако и интеграције Албанаца у друштвене, политичке и економске токове у Републици Србији, од изузетне је важности. Приоритет је и рад са младим људима, са циљем њиховог оснаживања и обезбеђења стабилног развоја и напретка општина. Образовање, као први и незаменљив стуб развоја и интеграција, центар је интересовања Владе РС и Координационог тела, као и представника међународне заједнице.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

На пољу економског развоја:

- Расписивање конкурса за субвенције приватним предузећима у 2013. у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа у износу од 60 милиона динара; први и други квартал: Опређеним средствима биће финансиране следеће мере: мера суфинансирања пројеката за развој пољопривреде за задруге, мала и средња привредна друштва и предузетнике који су регистровани за обављање примарне пољопривредне производње и мера суфинансирања пројеката малих и средњих привредних друштава и предузетника који имају тенденцију раста и новог запошљавања.
- Сајам инвестиционих улагања, први и други квартал –Координационо тело, у сарадњи са Привредном комором Србије, ће у Београду организовати сајам на којем ће се предузетници са југа Србије представити инвеститорима из земље и иностранства. Циљ ове активности је повећање инвестиција у општинама на југу Србије и повећање броја запослених.

На пољу образовања и интеграција:

- *Стипендије за студирање на факултетима Универзитета у Новом Саду, први, други, трећи, четврти квартал:* Од 2011. Служба Координационог тела стипендира младе из општина Бујановац и Прешево који желе да стекну високо образовање на факултетима Универзитета у Новом Саду. У првом кварталу, Служба Координационог тела ће у школама у Бујановцу и Прешеву организовати састанке са ђацима и њиховим родитељима и припремиће медијску кампању како би сви старости од 18 до 22 године имали могућност да сазнају о условима за добијање стипендија. У другом кварталу комисија Службе Координационог тела ће одабрати кандидате за стипендирање и за оне из албанске заједнице организоваће курс српског језика за лакше полагање пријемног испита. У трећем кварталу кандидати ће полагати пријемне испите и сви они који буду положили испите стећи ће услове за добијање стипендије Службе Координационог тела.
- *Стипендије за средњошколце из општина Прешево, Бујановац и Медвеђа, први, други, трећи и четврти квартал:* Служба Координационог тела од 2009. стипендира средњошколце из три општине на југу Србије. Месечни износ стипендије је 6.000 динара. Служба Координационог тела ће расписати конкурс за стипендирање средњошколаца. Имајући у виду висок степен сиромаштва и незапослености које карактерише ове три општине, стипендије Службе Координационог тела имају социјални карактер. Приликом доделе стипендија приоритет ће имати деца без једног или оба родитеља, а комисија за доделу стипендија во-

диће рачуна и о социјалном положају родитеља и старатеља и о успеху ђака у претходној школској години.

- *Стипендије за студенте одељења Економског и Правног факултета нишког Универзитета у Медвеђи, други и четврти квартал*: У октобру 2009. у Медвеђи су отворена одељења Економског и Правног факултета Универзитета у Нишу. Посебно ова два одељења огледа се у чињеници да студенти из албанске заједнице наставу слушају уз обезбеђен симултани превод предавања. Њима је омогућено да све тестове и колоквијуме полагају на матерњем језику, а Служба Координационог тела је обезбедила преводе уџбеника на албански језик. Студентима ова два одељења, који упишу наредну годину студија, Служба Координационог тела два пута годишње даје једнократне стипендије у износу од 7.000 динара.
- *Одељење Економског факултета из Суботице у Бујановцу, први, други, трећи, четврти квартал*: Економски факултет из Суботице Универзитета у Новом Саду октобра 2011. отворио је одељење факултета у Бујановцу, чиме је испуњен један од најважнијих зацртаних циљева Владиног програма за југ Србије. Настава на одељењу Економског факултета одвија се двојезично тако што студенти српске и ромске заједнице наставу похађају на српском језику, док студенти из албанске заједнице један део предмета слушају на албанском језику. Заједно са ЕУ Прогрес програмом и општином Бујановац, Служба Координационог тела обезбедила је део средстава за изградњу зграде одељења Економског факултета (1480 квадратних метара). Како би се обезбедила средства за опремање факултета, Служба Координационог тела ће помоћ тражити од међународних донатора. Завршетак грађевинских радова и опремање нових просторија очекује се до октобра 2013. У другом кварталу Служба Координационог тела ће обезбедити превод и штампање неопходних уџбеника за студенте из албанске заједнице.
- *Школа српског језика, први, други, трећи, четврти квартал*: Из донације амбасадe Велике Британије Служба Координационог тела обезбедила је средства за организовање бесплатне седмомесечне Школе српског језика за младе 15-30 година старости из албанске заједнице из општина Бујановац и Прешево. Настава ће бити окончана у мају 2013, а Служба ће објавити позив за нове учеснике у другом кварталу. Очекујемо да средства за организацију ове активности буду обезбеђена из донације.
- *Уџбеници за ђаке из албанске заједнице, први, други, трећи, четврти квартал*: Одлуком министра просвете и науке крајем 2010. формирана је радна група за решавање питање уџбеника на албанском језику. Њу чине представници Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Службе Координационог тела, Националног савета Албанаца, Националног просветног савета, Завода за унапређење образовања и васпитања, државни и приватни издавачи. До децембра 2012. обезбеђено је 77 уџбеника за ђаке основних школа који наставу слушају на албанском језику. Радна група ће у 2013. радити на обезбеђивању других уџбеника за ђаке основних школа и предшколског.
- *Школски прибор и торбе за ђаке првог разреда основне школе, други и трећи квартал*: За ученике првог разреда основних школа са територије три општине Служба Координационог тела обезбедиће школски прибор и ђачке торбе.
- *Конкурс за невладине организације, први, други, трећи квартал*: Служба Координационог тела наставиће да ради на оснаживању удружења у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа у циљу промоције духа толеранције, разумевања и сарадње. Служба Координационог тела ће у другом кварталу расписати конкурс за реализацију пројеката удружења.

Ванболничко породилиште у Прешеву

- У децембру 2012. завршена је прва фаза грађевинских радова на изградњи ванболничког породилишта у Прешеву. У буџету за 2013. Служба Координационог тела је издвојила део средстава за извођење друге фазе радова – изградњу котларнице и техно блока за породилиште. У финансирању ове фазе радова, учествоваће и општина Прешево, а очекује се и подршка Министарства здравља. Опрему ће бити неопходно обезбедити из донаторских средстава.

Инфраструктурни пројекти

- На седници Председништва Координационог тела (*први квартал*) биће донета одлука о распореду средстава из буџета Службе Координационог тела за улагање у инфраструктурне пројекте три општине. Председници општина ће листу приоритетних пројеката доставити Служби Координационог тела.

Мере планиране за период 2014-2016

- Економско оснаживање привредника три општине, подстицање привредног развоја и запошљавања, повећање инвестиција у три општине;
- Улагање у инфраструктурне пројекте три општине;
- Стипендирање младих из општина Бујановац и Прешево за студирање у Новом Саду;
- Подршка раду одељења Економског факултета у Бујановцу и одељењима Економског и Правног факултета у Медвеђи;
- Рад на даљем обезбеђивању учбеника за ђаке из албанске заједнице;
- Интеграција Албанаца у државне институције;
- Школа српског језика;
- Унапређење међуетничке сарадње међу младима из албанске, ромске и српске заједнице радом на пројектима на пољу културе (ИПА фондови);

Национални савети националних мањина

Преглед стања

Законом о националним саветима националних мањина („Сл. гласник РС”, 72/09) и подзаконским актима - Правилником о садржини и начину вођења регистра националних савета националних мањина („Сл. гласник РС”, 91/09), Правилником о начину вођења посебног бирачког списка (“Сл. гласник РС”, 91/09), Правилником о облику и садржини обрасца за прикупљање потписа бирача који подржавају електоре, бр. 91/09) и Уредбом о поступку расподеле средстава из буџета РС за финансирање рада националних савета националних мањина (“Сл. гласник РС”, 95/10), уређене су надлежности националних савета националних мањина у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма, поступак избора националних савета, њихово финансирање и друга питања од значаја за рад националних савета.

Национални програм за Роме

Приоритети председавања Србије Декадом Рома били су становање, сузбијање дискриминације у образовању, развој Европске ромске платформе и коришћење ЕУ фондова за програме намењене унапређивању положаја Рома, као и развој система мониторинга и евалуације. Током председавања Србије одржана су три састанка **Међународног управног одбора Декаде** (*International Steering Committee*), на којима су донети закључци у вези са приоритетним темама и три међународне радионице, на којима су разматрана стручна питања из области становања и развоја система мониторинга и евалуације. Одржан је и састанак представника земаља са простора бивше Југославије на којима је договорена сарадња на питањима избеглих, расељених и Рома повратника по основу споразума о реадмисији, стандардизације ромског језика и приступа фондовима ЕУ за ромске пројекте за земље у приступању. Приоритетна тема сузбијања дискриминације у образовању разматрана је на међународној конференцији „Право на образовање за свако дете: Уклањање баријера и подстицање инклузије ромске деце”, на којој је донет тзв. **Београдски документ**, који би требало да представља извесну мапу пута држава чланица Декаде у вези са унапређивањем образовања Рома.

Поред активности на међународном нивоу, у години председавања Декадом Рома Влада РС радила је и на успостављању основа за системски приступ унапређивању положаја Рома. Влада је усвојила 9. априла 2009. **Стратегију за унапређивање положаја Рома у Републици Србији**, у склопу настојања да ублажи неповољне социјалне и друштвене околности у којима живи већина припадника ромске националне мањине и да побољша њихов положај.

Основни приступ за унапређење положаја Рома у сфери становања почива на потреби легализације ромских насеља. За насеља за која се утврди да не могу бити легализована и унапређивана, Стратегија предвиђа да је потребно у периоду до њиховог расељавања/пресељења, побољшати животне услове на бази одговарајућих техничких решења за базну инфраструктуру (вода, струја,

приступни путеви, итд.). У свим ромским насељима треба обезбедити редовно комунално и техничко одржавање кроз одговарајући институционални систем који постоји и за друге делове града. Стратегија предвиђа да у систем одржавања насеља треба увести координаторе насеља као стално запослене у оквиру одговарајућих општинских, односно градских служби. Препоруке које Стратегија садржи за област запошљавања састоје се из општих препорука, препорука о мерама за повећање запослености и предузетништва међу Ромима и учешћа Рома у јавним службама и јавним радовима, као једној од мера које могу да повећају запосленост међу Ромима.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома (други, трећи и четврти квартал)

Акциони план за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома

Припремљена је радна верзија Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома за период 2012-2014. У овом процесу учествовали представници надлежних органа, Националног савета ромске националне мањине, ромских и удружења која се баве областима које обухвата Стратегија, као и међународних организација. Међу полазним документима за израду Акционог плана били су и Оквир ЕУ за националне стратегије интеграције Рома, као и Смернице ЕК за израду националних стратегија за интеграцију Рома или интегрисаног сета мера.

Интерминистарска радна група за спровођење Акционог плана за унапређење положаја Рома

Канцеларија је организовала први састанак интерминистарске радне групе за спровођење Акционог плана за унапређење положаја Рома. Тема састанка је била увођење саветника за инклузију Рома при министарствима надлежним за спровођење Акционог плана. Канцеларија ће, из донаторских средстава, запослити шест саветника у периоду од две године. Улога саветника ће бити да подрже спровођење ресорних мера у оквиру ромске стратегије, као и да допринесу бољој координацији између министарстава и Канцеларије за људска и мањинска права у овој области. Канцеларија намерава, у договору са ресорним министарствима, да распише конкурс за пријем саветника почетком 2013.

Поступање са социјално осетљивим и особама са инвалидитетом и начело недискриминације и заштита мањинских и културних права

Преглед стања

Управа за људска и мањинска права је координирала активностима надлежних органа у вези са расељавањем неформалног **ромског насеља у блоку 72 на Новом Београду**, које се реализује у складу са Смерницама за иселавања и расељавања заснована на развоју, које је израдио Специјални извештач УН за адекватно становање. У складу са препоруком Заштитника грађана, министар за људска и мањинска права, државну управу и локалну самоуправу образовао је посебну радну групу за ово питање, која је одржала осам састанака; Управа за људска и мањинска права координирала је процесом заједничких консултација са становницима насеља (одржано је 10 кругова консултација); организоване су посете понуђеном алтернативном смештају, расељавање је одложено до марта 2012, обезбеђен је огрев за све становнике насеља. **Добровољно пресељење становника је окончано крајем марта 2012.**

О расељавању ромског насеља код блока 72 на Новом Београду сачињен је, и преко Министарства спољних послова достављен извештај Специјалном извештачу УН за адекватно становање.

Расељавање наведеног насеља је први пут спроведено у складу са Основним принципима и смерницама за иселавања и расељавања заснованих на развоју, које је израдио Специјални извештач УН за адекватно становање.

Организована је конференција на којој су представљени извештај и резултати везани за ову активност. У сарадњи са ОЕБС-ом и градом Београдом сачињен је **нацрт пројектног задатка за Студију о локацијама на које су приликом принудних иселења смештени Роми из насеља код „Белвила” и других насеља у Београду.**

Припремљен је извештај о расељавању ромских породица из неформалног насеља код "Белвила" на Новом Београду на основу питања која су нам упутили Специјални извештач УН за адекватно становање, као компоненте права на одговарајући животни стандард, као и права да се не

трпи дискриминација по овом основу, Независног експерта за питања мањина и Специјалног извештајца за питања савремених облика расизма, расне дискриминације, ксенофобије и нетолеранције у складу са резолуцијама Савета за људска права 15/8, 16/6 и 16/33.

Мере афирмативне акције у образовању ромске деце

Преглед стања

Мере афирмативне акције у образовању ромске деце. Мере афирмативне акције у односу на припаднике ромске националне мањине примењују се у Србији од школске 2003/2004. године и у складу су са чланом 4. став 2. Закона о заштити права и слобода националних мањина којим се предвиђа обавеза државних органа да предузимају мере у циљу унапређења положаја лица која припадају ромској националној мањини и чланом 4. Оквирне конвенције за заштиту националних мањина СЕ који предвиђа обавезу држава чланица да предузимају мере за унапређење пуне и ефективне равноправности припадника националних мањина. Ове мере део су и Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у области образовања.

Канцеларија за људска и мањинска права прикупља податке и припрема спискове кандидата који испуњавају услове, које затим прослеђује Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

У школској 2012/2013. години применом мера афирмативне акције на факултете и високе школе уписано је 238 кандидата ромске националности, а у средње школе уписано је 367 ученика ромске националности. У претходној 2010/2011 години мерама афирмативне акције уписано је 104 студента и 256 ученика у средње школе. Од школске 2003/2004. до сада укупно уписано је 1092 студента и 1948 средњошколаца применом мера афирмативне акције.

Конкурси за доделу финансијских средстава удружења, савезима удружења, фондацијама и задужбинама регистрованим на територији Републике Србије

Поводом обележавања 8. априла, Светског дана Рома, реализован је конкурс на коме су три ромска удружења добила средства у укупном износу од око 2.000.000,00 динара за реализацију пројеката чији су циљеви упознавање шире друштвене заједнице са идентитетом, традицијом, културом и језиком ромске националне мањине, као и борба против дискриминације и подизање свести јавности о значају толеранције, равноправности и поштовања различитости.

Финансијска средства су додељена на основу конкурса удружењем која су доставила предлоге пројеката Канцеларији за људска и мањинска права, а којима се остварују следећи циљеви:

Превенција и помоћ у спровођењу политика у области азила и реадмисије, са посебним нагласком на унапређење превенције у наведеним областима у важећем законодавном оквиру и у складу са европским стандардима, са фокусом на ромску популацију; Ефикаснија имплементација постојећих стратешких докумената који се тичу положаја и статуса Рома у Србији, кроз израду релевантних извештаја и истраживања; Унапређење квалитета живота ромске популације кроз креирање и промовисање интегралних локалних услуга/сервиса/програма (међусекторских и међуопштинских); Превенција и сузбијање трговине људима кроз иновативне локалне програме као и кроз подизање свести о постојећим облицима трговине у Републици Србији, са фокусом на ромску популацију; Подстицање позитивног деловања шире друштвене заједнице према представницима ромске популације, као социјално угрожене популације у домену миграција – националних, регионалних и ка ЕУ.

Укупна средства која су распоређена овим конкурсом за изабране пројекте износе до 22.500.000,00 динара, односно до 2.000.000,00 динара, за изабрани пројекат. На конкурс се пријавило 59 удружења а средства су одобрена за 14 пројеката удружења.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Подзаконски акт којим ће се регулисати примена афирмативних мера за упис ученика ромске националности (други, трећи и четврти квартал)

Правилник о примени мера афирмативне акције

Канцеларија ће иницирати доношење подзаконског акта којим ће се ближе дефинисати критеријуми и процедуре приликом спровођења афирмативних мера за упис ученика/ца ромске националности у средње школе и на високошколске установе у Републици Србији.

Здравствена заштита Рома

Преглед стања

Министарство здравља је 2008. направило прву електронску базу података (за податке из пројеката Домова здравља, Завода за јавно здравље и ромских удружења грађана) а 2010. и другу базу (за податке које на терену прикупљају Здравствене медијаторке) и до данас евидентирало :

Мере планиране за период 2014-2016

У електронској бази је тренутно евидентирано 128.193 Рома, 37.227 породица, посета 316.987 (40.227 жена, 37.227 мушкараца, 50.739 деце) у 1045 насеља.

Циљеви Министарства здравља који се односе на унапређење здравља који ће представљати приоритете у наредном периоду 2012-2014:

1. Праћење здравственог стања ромске популације
2. Даље развијање сета индикатора за праћење здравственог стања ромске популације
3. Повећање доступности и квалитета здравствене заштите за ромску популацију
4. Организовање семинара и радионица за здравствене раднике и сараднике ради упознавања са специфичним потребама ромске популације, успостављање боље комуникације и разумевања
5. Унапређење рада патронажних сестара
6. Организовање едукације Рома о правима на здравствену заштиту
7. Унапређење рада здравствених медијаторки
 - Ангажовање здравствених медијаторки
 - Развијање система праћења рада здравствених медијаторки
 - Проширење рада Здравствених медијаторки у пружању помоћи
 - А) Угроженим групама у руралним срединама
 - Б) „Деци улице“
 - В) Бескућницима
8. Систематизација радног места здравствених медијаторки (запошљавање ромских здравствених медијаторки је неопходно јер оне директно подстичу Роме да користе услуге здравствене и социјалне заштите и све друге услуге при остваривању њихових грађанских и законских права и обавеза. На тај начин се подиже ниво знања и повећава укљученост Рома)
9. Побољшање здравственог стања ромске популације, посебно жена и деце
10. Појачати и даље развијати активности о здравом начину живота код ромске популације
11. Унапређивање животне околине и услова становања у свим ромским насељима
12. Укључивање Рома у саветовалишта у домовима здравља
13. Обезбеђење вакцинисања одраслог становништва које се бави прикупљањем секундарних сировина против тетануса и хепатит „Б“
14. Спровођење пројеката за унапређење здравља Рома (приоритети: обухват обавезном имунизацијом, побољшање репродуктивног здравља, превенција хроничних незаразних обољења, специфична здравствена заштита Рома који се баве сакупљањем секундарних сировина, болести зависности, ТБЦ и др).
15. Оспособљавање родитеља/ старатеља и деце за активан однос и преузимање одговорности за здравље
16. Побољшање нутритивног статуса одојчади и мале деце у ромским насељима
17. Унапређење животног окружења у ромској заједници

Редовно спровођење анализе хигијенско епидемиолошких услова у ромским насељима

Израда и спровођење предлога мера завода за јавно здравље за побољшање услова становања

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Сензибилизација здравствених радника за потребе рада са ромском популацијом се спроводи преко Пројекта за пружање унапређених услуга на локалном нивоу – ДИЛС и ПБИЛД пројекта за 13 општина југа Србије у сарадњи са УНИЦЕФ-ом.

Један од критеријума за одабир пројеката, које спроводе домови здравља са ромским удружењима грађана и Заводима за јавно здравље, јесте и да је једна од активности пројекта предвиђена наведена сензибилизација, као и едукације за Рома у погледу остваривања њихових права из здравствене заштите. Едукацију Рома о њиховим правима у области здравствене заштите обављају и здравствене медијаторке у склопу свог редовног посла.

Уз подршку Глобал фонда, Министарство здравља спроводи два велика пројекта везана за јавно здравље: „Контрола ТБЦ у Србији кроз спровођење стратегије директно опсервиране терапије”, којим су обухваћена 122 ромска насеља у 14 градова, укупно анкетирано 14815 Рома, едуковано 14941, откривено 8 нових случајева. Посебна циљна група деца до 14. године из ромских насеља, 8172 теста, подложно инфекцији туберкулозом 4% као и у укупној популацији деце - добар обухват имунизацијом у породицишту, а откривен само један случај, инциденција 13/100 000 и „Борба против ХИВ/СИДЕ у Србији”, кроз добровољно и поверљиво саветовање и тестирање на ХИВ, поделу профилактичких средстава и едукативне радионице кроз које је до сада прошло 20 564 младих Рома. Министарство здравља РС је покренуло и „Пројекат запошљавања и едукације ромских здравствених медијаторки”. Пројекат финансира и спроводи Министарство здравља РС, уз техничку подршку Организације за европску безбедност и сарадњу у оквиру програма за инклузију Рома финансираног од ЕУ. Посредством територијално надлежних Завода за јавно здравље и уз помоћ Ромских удружења грађана, спроведена је хигијенско-епидемиолошка процена за 228 насеља при чему је обухваћено 3297 домаћинстава.

Министарство здравља је спровело пројекат **„Запошљавање ромских здравствених медијатора: Економска анализа увођења ромских здравствених медијатора у систем јавних здравствених установа у Србији”** 2010. који је финансирао Фонд за отворено друштво. Једна од компоненти пројекта је и економска анализа коју је израдио Институт економских наука, у којој је утврђено колико је рад здравствених медијаторки унапредио здравље Рома и колико то кошта здравствени систем Србије.

Резултати анализе показују да постоје мерљиве и немерљиве користи за ромску популацију.

Мерљиви резултати: Ефекти изражени у новцу

- Уштеде у области примарне здравствене заштите
- Уштеде услед смањења лечења у стационарним здравственим установама

Ефекти изражени у продужењу животног века Рома:

- Продужење животног века беба и деце
- Продужење животног века одраслих особа
- Смањење стопе смртности ромске популације

Немерљиве предности:

- Увођење деце у образовни систем
- Ефикасно остваривање права из области социјалне заштите за рад неспособних и сиромашних Рома
- Смањење сиромаштва Рома
- Обезбеђивање материјалних услова за побољшање живота Рома
- Побољшање општих услова живота Рома
- Побољшање здравља Рома
- Укључивање Рома у реализацију пројеката
- Уређивање животних услова
- Активирање Рома у оквиру локалне заједнице
- Укључивање Рома у процес доношења одлука важних за живот њихових породица

У оквиру пројекта СВИФТ, Канцеларија Светске здравствене организације у Србији у сарадњи са још две УН агенције (ИОМ и UNOPS), Министарством здравља и градом Београдом, отворила је овлашћени рециклажни центар у Миријеву у децембру 2010. Делатност рециклажног центра СВИФТ је прикупљање и обрада секундарних сировина, превасходно папира, картона, пластике и метала. Нови Закон о управљању отпадом (усвојен у мају 2009.) доноси нове обавезе за привредне субјекте у области рециклаже отпада. Закон предвиђа да се секундарне сировине морају документовати и

предати лиценцираном оператеру за управљање отпадом. Задруга СВИФТ нуди ову услугу својим клијентима бесплатно.

1.3. Регионална сарадња и међународне обавезе

1.3.1. Регионална сарадња

Република Србија је снажно опредељена за развијање односа са непосредним суседима и земљама у региону ЈИЕ, афирмишући на тај начин један од приоритета своје спољне политике – јачање регионалне сарадње. Регионална сарадња, посебно кроз регионалне форуме и иницијативе, представља допуну ојачавању билатералних односа са суседима и државама региона ЈИЕ. Једнако, продубљена регионална сарадња Р. Србије, посебно кроз европске стратегије попут оне за Подунавље, а ускоро и за Јадранско-јонски макрорегион – иако важан корак на путу европске интеграције Р. Србије – не може постати замена процесу ЕУ интеграције Р. Србије.

Током друге половине 2011. и прве половине 2012, Република Србија је била средиште регионалне сарадње. У јуну 2012. окончано је наше председавање Процесом сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ, енг. SEЕСР) и Црноморском економском сарадњом (енг. BSEC). У априлу 2012, завршено је председавање Јадранско-јонском иницијативом (ЈИИ) и Иницијативом за миграције, азил и расељена лица (енг. MARRI). Крајем 2011. окончано је председавање Републике Србије Централно-европском иницијативом (енг. CEI).

Приоритети свих наших председавања су били: борба против организованог криминала и међународног тероризма, наставак реформи на свим нивоима, продубљивање дијалога са ЕК и институцијама ЕУ, јачање владавине права и заштита људских и права мањина, решавање питања избеглица, расељених и несталих лица, заштита животне средине, превенција и отклањања последица свих врста непогода, јачање парламентарне сарадње, стварање повољнијих услова за привлачење страних инвестиција, сарадња у области образовања, науке и културе.

Наведени приоритети и укупно наше деловање током председавања, били су у функцији нашег стратешког опредељења – стабилизације, сарадње и развоја у региону, као услова за напредак у европским интеграцијама.

Председавања регионалним иницијативама су потврдила да Република Србија поседује политички и институционални капацитет да компетентно председава и реализује амбициозне програме и то истовремено за више регионалних иницијатива. Организовано је више од 70 међународних конференција и састанака на експертском, министарском или највишем нивоу.

Република Србија је, поред горе поменутих, активан учесник и у другим бројним регионалним иницијативама као што су: Регионални савет за сарадњу (енг. RCC), Стратегија ЕУ за Подунавље (енг. EUSDR), Међународна комисија за слив реке Саве, Група за Тису, Иницијатива за сарадњу у Југоисточној Европи, Регионални центар за спровођење закона у Југоисточној Европи. Активно учествујемо и у једном броју регионалних иницијатива које су, иако аутономне, повезане са Регионалним саветом за сарадњу.

1. Процес сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ)

Преглед стања

Република Србија је председавала Процесом сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ) од јуна 2011. до јуна 2012. Ово председавање је потврдило доследно и снажно опредељење за интензивирање свих облика регионалне сарадње који би допринели стабилности региона и његовој европској интеграцији, као и међународној афирмацији. Изабран је нови Генерални секретар Горан Свилановић, чиме је Република Србија добила представника на значајној функцији у регионалним иницијативама.

Преглед приоритета за 2013. годину

Током једногодишњег председавања Републике Македоније ПСуЈИЕ, Србија има обавезу да са Македонијом и Румунијом, учествује на координационим састанцима Тројке ПСуЈИЕ, с обзиром да у њеном раду учествују представници претходне, садашње и будуће државе председавајуће овом регионалном иницијативом. Обавеза Србије је и да на експертском, министарском и највишем нивоу учествује на састанцима политичких директора ПСуЈИЕ, неформалним и формалном састанку

Министара спољних послова и на Самиту шефова држава или Влада земаља учесница ПСуЈИЕ. Србија учествује у дефинисању приоритета Процеса сарадње у Југоисточној Европи у контексту формулисања Радног програма РСС за период 2014-2016.

Административни капацитети

За ПС у ЈИЕ одређен је национални координатор за ПСуЈИЕ из Министарства спољних послова, питањем се бави Одељење за регионалне иницијативе и Сектор за Европску унију Министарства спољних послова, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Постоји помоћ за пројекте који се реализују у конкретним ресорним министарствима.

2. Регионални савет за сарадњу (РСС)

Преглед стања

Република Србија је активан учесник Регионалног савета за сарадњу (РСС). У Београду је 13. јуна 2012. одржан Годишњи састанак РСС, у оквиру завршног дела нашег председавања ПСуЈИЕ. Деловање РСС Република Србија види првенствено кроз промовисање усредсређене регионалне сарадње, формирање позитивног имиџа региона у целини, као и функционалну повезаност РСС са ПСуЈИЕ.

РСС учествује у програмирању вишекорисничке компоненте ИПА, са циљем да приоритети ИПА и других донатора буду усклађени са приоритетним потребама региона. Секретаријат РСС, са истим циљем, учествује и у раду Саветодавне групе међународних финансијских институција, као и у Управном одбору Инвестиционог оквира за Западни Балкан.

Преглед приоритета за 2013. годину

Србија као чланица РСС активно учествује у реализацији приоритета описаних у Стратегији и радном програму РСС за период 2011-2013.

Административни капацитети

Одређен је национални координатор за РСС из Министарства спољних послова, а надлежно је Одељење за регионалне иницијативе Сектора за Европску унију Министарства спољних послова и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере планиране за период 2014-2016

Мере планиране за период 2014-2016. биће усклађене са приоритетима формулисаним у Стратегији и радном програму РСС за период 2014-2016.

3. Централно-европска иницијатива (ЦЕИ)

Преглед стања

Током председавања Централно-европском иницијативом (ЦЕИ), настављено је или покренуто више иницијатива: оснивање новог Фонда ЦЕИ при ЕБРД за подршку европском интегрисању земаља ЦЕИ; ревизија скале контрибуција у ЦЕИ Фонду за сарадњу; иницијатива за оживљавање пословне димензије ЦЕИ; иницијатива за формирање ЦЕИ мреже невладиних организација и асоцијација; интензивирање сарадње у области науке и посебно са Европском комисијом; окончана је процедура за статус посматрача ЦЕИ у ГС УН и др. Интензивирање је политички дијалог земаља ЦЕИ: самит, састанак министара спољних послова, више скупова парламентарне димензије ЦЕИ, већи број министарских и експертских састанака, омладински форум и др.

Преглед приоритета за 2013. годину

Основни правци активности ЦЕИ дефинисани су Акционим планом за 2010-2012, као и одлукама МС МИП-ова из 2010. и 2011. и 2012 године. На састанку националних координатора ЦЕИ у Трсту прошле године, договорено је да се актуелни Акциони план ЦЕИ продужи до краја 2013. године и припреми нови за период 2014-2016, који би био у складу са ЕУ Агендом 2020 и релевантним финансијским Програмским периодом 2014-2020.

Активности ЦЕИ дефинисане су и приоритетима актуелног председавајућег (Мађарска): 1) унапређење видљивости ЦЕИ, 2) одрживи развој, 3) мобилност (у смислу транспорта који је

потребан како за развој туризма, тако за развој трговине) инклузија (односно укључивање-повезивање различитих култура).

Административни капацитети

За ЦЕИ одређен је национални координатор, а надлежно је Одељење за регионалне иницијативе Сектора за Европску унију МСП и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Нису предвиђене, с обзиром да се о томе стара Мађарска као председавајући ЦЕИ и Секретаријат ЦЕИ у Трсту. Србија као чланица ЦЕИ активно учествује у реализацији ових циљева и нарочито се ангажује у пројектима од посебног интереса за земљу.

Мере планиране за период 2014-2016

Очекује се нови Акциони план ЦЕИ 2014-2016 и конкретне обавезе ће проizaћи из тог програма.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Активност ЦЕИ се одвија кроз пројекте регионалне сарадње, који се ко-финансирају из Фонда за сарадњу, из фондова КЕП програма (Аустрија, Италија) посебних фондова Италије која је главни финансијер таквих пројеката, у сарадњи са ЕБРД. Поред тога, пројекти ЦЕИ ко-финансирани су и кроз сарадњу са Европском унијом, тако што ЦЕИ аплицира за финансијску подршку Европске комисија или се кандидује за учешће у њеним пројектима који се баве регионом ЦЕИ.

ЦЕИ спроводи већи број пројеката, између осталог ко-финансираних из ИПА програма за земље у региону. Један такав пројекат, који је од значаја за ЦЕИ је „Improving Cooperation in South-East Europe by Actions for Strengthening the Regional Cooperation Council”.

Што се тиче конкретно Србије, ЦЕИ је био ангажован у оквиру пројекта South-East European Transport Axis Cooperation – SEETAC, који је завршен крајем августа 2012. године.

4. Јадранско-јонска иницијатива (ЈЈИ)

Преглед стања

У току председавања Р. Србије Јадранско-јонском иницијативом (ЈЈИ) од 1. јуна 2011. до 31. маја 2012. организовано је више састанака и округлих столова из области развоја малих и средњих предузећа, транспорта, поморства, културе, туризма, заштите животне средине и руралног развоја. До-нацијом Р. Италије, ЈЈИ је од новембра 2012. и званично постала пројектно-оријентисана иницијатива.

Република Србија подржава дефинисање јадранско-јонског подручја као макро-региона и израду Стратегије ЕУ, по узору на већ постојеће стратегије за Балтик и Подунавље. Европски савет је 14. децембра 2012. у својим Закључцима дао мандат Европској комисији за израду Стратегије ЕУ за Јадранско-јонски макрорегион. Поморски сегмент који је већ израђен и представљен у Комуникацији о поморским аспектима стратегије за јадранско-јонски макрорегион, биће укључен у ову свеобухватну Стратегију. Република Србија је заинтересована да пружи адекватан допринос изради Стратегије.

Преглед приоритета за 2013. годину

Активности ЈЈИ дефинисане су приоритетима актуелног председавајућег ЈЈИ (Словеније), као и одлукама савета министара спољних послова који заседа једном годишње. Приоритети словеначког председавања су фокусирани за море и поморски појас и у том контексту ће обухватати следеће области: заштита животне средине, борба против шумских пожара, заштита културног наслеђа у територијалном мору и безбедност на мору.

Административни капацитети

За ЈЈИ одређен је национални координатор, а надлежно је Одељење за регионалне иницијативе Сектора за Европску унију МСП, као и релевантна одељења у ресорним министарствима.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Нису предвиђене, с обзиром да се о томе стара Словенија као председавајући ЈЈИ и Секретаријат ЈЈИ у Анкони.

Мере планиране за период 2014-2016

Стратегија ЕУ за јадранско-јонски макро-регион би могла бити усвојена 2014. године и конкретне обавезе би проizaшле из тог програма.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Италија је издвојила 200 хиљада евра за кофинансирање пројеката у оквиру ЈИИ. Области пројектне сарадње су области за које су потписани протоколи о сарадњи у ЈИИ (развој малих и средњих предузећа, рурални развој и туризам). Што се Србије тиче, одобрен је један пројекат у коме је носилац пројекта из Србије (Туристичка организација Србије), а у четири су партнери пројекта из Србије.

MARRI (Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative)

Преглед стања

Република Србија је председавала регионалном иницијативом МАРРИ (Регионална иницијатива за миграције, азил и расељена лица) у периоду април 2011 – април 2012. године. Република Србија је показала значајну активност и изузетну ангажованост везано за постављене приоритете председавања. Два приоритета су била у фокусу активности: 1) борба против трговине људима и 2) легалне миграције, односно преусмеравање илегалних и нерегуларних миграција у легалне токове. Формирана је нова мрежа за сарадњу (*Networking for Cooperation*) у области превенције и борбе против трговине људима. Максимално се радило на даљем усавршавању већ постојећих мрежа за сарадњу, међу којима су најзначајније: 1. мрежа за сарадњу граничних полиција на међународним аеродромима земаља чланица, 2. мрежа за сарадњу у области азила, 3. мрежа за сарадњу у области визних и конзуларних услуга, а на бази раније потписаног Меморандума о разумевању у области конзуларних услуга.

Административни капацитети

Постојећи административни капацитети на задовољавајући начин покривају активности Р. Србије у оквиру МАРРИ. Национални координатор за МАРРИ је представник МУП Србије. У Регионалном центру МАРРИ у Скопљу официјер за везу је представник МУП.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У координацији са актуелним председавајућим МАРРИ Босном и Херцеговином, као и са осталим земљама региона, Р. Србија ће интензивно спроводити мере везане за превенцију и контролу илегалних миграција са циљем да се ефикасније управља миграцијама. Србија ће и даље предузимати низ конкретних мера како би се број лажних азиланата у иностранству још значајније смањило.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Одређени пројекти у оквиру МАРРИ се реализују уз помоћ донација Швајцарске и Лихтенштајна. Пројекат MIDWEB (Migration for Development in the Western Balkans) се реализује, у сарадњи са ИОМ, на бази коришћења ИПА фондова.

6. ЕУ Стратегија за Подунавље (EUSDR – Europe Union Strategy for the Danube Region)

Преглед стања

Република Србија је наставила са интензивним активностима на имплементацији Стратегије ЕУ за Подунавље (EUSDR). Србија координира две приоритетне области Стратегије: бр.1б – инфраструктура: железнички, друмски и ваздушни саобраћај, заједно са Словенијом и бр.7 – наука и економија знања, заједно са Словачком. У свим приоритетним областима имамо представнике Републике Србије (*focal points*).

Р. Србија је поднела значајан број предлога пројеката, а очекује се да се за њихову реализацију добије финансијска подршка из новог Програма ЕУ (Дунавски транснационални програм) почев од 2014. године.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У циљу почетка реализације одређених подунавских пројеката Р. Србија је одвојила, у координацији са ЕУ, део средстава (око 19 милиона евра) која добија на основу ИПА, за следеће пројекте: инфраструктура за пречишћавање воде у Великом Градишту, ревитализација Голубачке тврђаве и пројекти унапређења инфраструктуре појединих подунавских општина.

Административни капацитети

Ресорна министарства и институције релевантне за ЕУ Стратегију за Подунавље су активне у домену своје надлежности. Локална самоуправа као и Невладине организације су такође укључене у реализацију Стратегије. Одређен је национални координатор за ЕУ Стратегију, његов заменик и специјални саветник.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Поред горе поменутих пројеката, треба поменути да се одређени подунавски пројекти већ финансирају из ИПА средстава, као напр NEWADA (Network of Danube Waterways Administration), затим NELI (Cooperation Network for Logistics and Nautical Education), BIOREGIO (Integrated Management of biological and landscape diversity for sustainable regional development) и SEERISK (Joint Disaster Management Risk Assessment and Preparedness in the Danube Macroregion)

Одређену развојну помоћ за подунавске општине је обезбедила Р.Аустрија (преко Аустријске развојне агенције).

7. Међународна комисија за слив реке Саве (International Commission for Sava River)

Преглед стања

До јуна 2013. године Република Србија председава Међународном комисијом за слив реке Саве. Активности су у складу са Стратешким акционим планом, као и Декларацијом којом су утврђене смернице за даљу имплементацију FASRB (Framework Agreement on the Sava River Basin). У области одрживог раста у сливу реке Саве дефинисани су приоритети развоја пловидбе, туризма и употребе хидроелектрана као обновљивог извора енергије и радило се на даљој интеграцији заштите воде и заштите од поплава и климатских промена. Пројекти Савске комисије у великој мери кореспондирају са циљевима ЕУ Стратегије за Подунавље.

Административни капацитети

Надлежна институција је Републичка дирекција за воде у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.П. Србија има члана Савске комисије из Републичке дирекције за воде.

Од значаја је поменути да се Република Србија током 2012. године у својим активностима у потпуности придржавала Плана о интегрисаном управљању Тисом (ITRBMP - International Tisza River Basin Management Plan).Р. Србија је члан Међународне групе за реку Тису.

8. Вишеградска група (В4)

Преглед стања

Вишеградска група (чланице: Чешка, Словачка, Мађарска и Пољска) се активно поставља према региону ЗБ, кроз дипломатске активности, промоцију пројеката, и имплементацију различитих програма.

Преглед приоритета за 2013. годину

Када је реч о иницијативама земаља В4 према земљама ЗБ, Република Србија подржава идеју предстојећег формирања Фонда за Западни Балкан, са циљем унапређења квалитета живота становништва на Западном Балкану, кроз финансирање пројеката цивилног друштва и појединаца.

Такође је заинтересована за реализацију иницијативе Пољске (актуелни председавајући) за стварање експертске мреже Западног Балкана о владавини права и основним правима (Western Balkans Expert Network on rule of law and fundamental rights).

Административни капацитети

Одељење за регионалне иницијативе Сектора за Европску унију МСП и релевантна одељења у ресорним министарствима се баве овом проблематиком.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Нису предвиђене, с обзиром да процес консултација у вези оснивања Балканског фонда, и започињања рада експертске мреже Западног Балкана о владавини права и основним правима, још увек није окончан.

Мере планиране за период 2014-2016

Нису предвиђене, с обзиром да се сарадња В4 – ЗЗБ, и конкретни пројекти који произилазе из те сарадње, одвијају на бази приоритета које одређује актуелни председавајући В4.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Међународни вишеградски фонд је међународна организација основана од стране влада држава чланица Вишеградске групе (В4) - Чешка, Мађарска, Пољска, и Словачка. Његова главна мисија је подстицање ближих контаката и сарадње између народа у региону кроз финансирање програма субвенција и индивидуалних стипендија. Буџет фонда (од 2012. године) износи 7 милиона евра. Што се тиче Србије до 2012. године из Међународног вишеградског фонда укупно је издвојено 475,890 евра. У 2011. години додељене су стипендије Вишеградског стратешког програма у износу од 27.500 евра и Вишеградске универзитетске студентске субвенције у износу од 14.000 евра.

Буџет Међународног вишеградског фонда чине контрибуције земаља чланица В4 (Чешка а, Мађарска, Пољска, и Словачка) у износу од 1,750,000 евра.

9. SELEC (Southeast European Law Enforcement Convention)

Преглед стања

Република Србија је током 2012. била активна у имплементацији Конвенције Регионалног центра за спровођење закона у Југоисточној Европи (енг. SELEC), као и програма и пројеката Иницијативе за сарадњу у Југоисточној Европи (енг. SECI). С обзиром на ступање на снагу нове Конвенције одржани су избори за новог генералног директора, затим директора за оперативне послове и руководиоца Одељења за правна и унутрашња питања.

Србија је активна у свим радним групама у оквиру SELEC, а пре свега у оквиру неколико специјализованих оперативних група (Task Force). SELEC Центар пружа подршку и раду посебне групе тужилаца земаља ЈИЕ (SEEPAG).

Административни капацитети

Р.Србија има своја два представника (официра за везу) у SELEC.- једног из МУП и једног из Управе царина. Активности SELEC су у надлежности МУП и Управе царина.

Мере планиране за период 2014-2016

Планирана је израда новог стратешког плана активности, а у том циљу биће интензивирањем рад SELEC Савета.

Питање избеглих и интерно расељених лица

У циљу превазилажења застоја у регионалном процесу решавања проблема избеглица и расељених лица из периода 1991 – 1995. године, а на подстицај УНХЦР-а, Србија је организовала Међународну министарску конференцију у Београду (март 2010), на којој је договорена израда заједничког регионалног програма за стамбено збрињавање најугроженијих избеглица и одржавање Донаторске конференције за прикупљање потребних средстава. У изради Заједничког регионалног програма (РП) учествовали су представници БиХ, РХ, РС, ЦГ, као и УНХЦР, ЕК, ОЕБС, Банке за развој СЕ (СЕВ) и Владе САД. Програм је потврђен на Министарској конференцији у Београду (новембар 2011). У програм су на захтев ЦГ, укључена и ИРЛ са КиМ у ЦГ из 1999. Буџет РП износи 584 милиона евра за збрињавање 74.000 избеглица, од чега је 45.000 најугроженијих избеглица у РС. За спровођење програма у РС неопходно је 335 милиона евра, од чега 10% издваја Србија. Програм ће трајати пет година и обезбедиће више врста помоћи - изградњу и поправку станова и кућа, откуп сеоских кућа, обезбеђење грађевинског материјала.

Преглед стања

Међународна донаторска конференција (Сарајево 24. април 2012.г.) прикупљено је укупно 260,5 милиона евра. Највећи донатори су ЕУ (230 милиона евра) и САД (10 милиона УСД годишње). Донаторским фондом ће руководити Банка за развој Савета Европе (СЕВ) која обезбеђује техничку помоћ, врши надзор непосредна је веза донатора и учесника процеса.

У току је процедура формирања Управног одбора РП са седиштем у Паризу у чијем раду ће учествовати 4 земље, међународне организације и донатори. Први инаугурациони састанак овог тела одржан је 30.11. 2012. СЕВ је формирао и Секретаријат РП и технички експертски тим који ће имати седиште у Београду и пружати техничку помоћ свакој од земаља у спровођењу програма.

Формиран је Регионални координациони форум (у коме су представници 4 земље и међународних организација (УНХЦР, ЦЕБ, ЕК, ОЕБС) чији је циљ праћење спровођења националних програма и рад билатералних и регионалних радних група, које су саставни део регионалног процеса. Састанци би се одржавали наизменично у свакој од земаља региона.

Преглед приоритета за 2013. годину

- одржавање иницијалног састанка Регионалног координационог форума (јануар 2013. године, Подгорица)
- Реализација првих националних пројеката у оквиру РП (по 2 милиона евра за сваку од 4 земље), пилот пројекти
- Разматра се могућност формирања Регионалног координационог центра са седиштем у Сарајеву (имао би за циљ да омогући размену података о потенцијалним корисницима). Очекује се да међународне организације доставе мишљење на нацрт описа послова Центра, за које се залажу земље региона.

Регионални програм би требало да у значајној мери допринесе побољшању услова живота и решавању важних питања која прате избеглички статус (лична документа, пензионо осигурање, конвалидација радног стажа, доспеле неисплаћене пензије). Највећи проблем представљају неисплаћене пензије.

Билатерална сарадња са земљама у региону

Србија је чврсто опредељена да у пуној мери развија односе, како са својим непосредним суседима, тако и са свим државама региона. Овакво опредељење произилази из јасног схватања да само стабилан, и у пуној мери посвећени сарадњи, може обезбедити све предуслове за дугорочан одржив развој.

Полазећи од овакве позиције, као и чињенице да је развијање добросуседске сарадње један од кључних услова у процесу европске интеграције Србије, нова Влада Републике Србије је, као један од кључних приоритета у свом раду, истакла интензивирање политичког дијалога са суседним земљама.

Босна и Херцеговина

Преглед стања – Србија је опредељена да доследно поштује Дејтонски споразум, као основ стабилности Босне и Херцеговине и региона и да уважава БиХ као суверену државу, коју чине два ентитета и три конститутивна народа. Србија има стабилне билатералне односе са Босном и Херцеговином које обележава задовољавајући интезитет политичког дијалога, чиме су отворене могућности за сарадњу и на међународном и регионалном плану.

Интезиван политички дијалог на највишем нивоу обележио је 2012. годину и одраз је континуиране добросуседске сарадње. У оквиру заједничких обавеза које проистичу из Споразума о стабилизацији и придруживању, потписан је Меморандум две државе о сарадњи у европским интеграцијама (јануар 2013. године у Сарајеву).

Привредна сарадња – БиХ је најзначајнији спољнотрговински партнер Србије по вредности извоза, а на осмом месту по вредности увоза. Укупна робна размена између Р.Србије и БиХ у 2011. години износила је 1.333,1 мил.€, од тога извоз 852,6 мил.€, а увоз 480,5 мил.€. За првих десет месеци 2012. године робна размена износила је 1.032,3 мил.€, од тога извоз 706,2 мил.€, док је увоз из БиХ смањен за 18,1 % у односу на исти период 2011. године и износио је 326,1 мил.€. Србија је са око 840 мил.€ други највећи страни инвеститор у БиХ (укупна вредност свих страних инвестиција у БиХ износи око 5 милијарди евра).

Билатерални уговори – До сада је са Босном и Херцеговином потписано и ступило на снагу укупно 50 међудржавних уговора, протокола и меморандума, а очекујемо ратификацију и скоро ступање на снагу следећих споразума: (1) Споразума о сарадњи у области туризма, (2) Споразума о сарадњи у заштити од природних и других катастрофа, (3) Споразум између Владе Републике Србије и Савета министара Босне и Херцеговине о привременом запошљавању држављана Републике Србије у Босни и Херцеговини и држављана Босне и Херцеговине у Републици Србији, (4) Меморандум између Савета министара Републике Албаније и Савета министара Босне и Херцеговине, Владе Републике Македоније, Владе Републике Србије, Владе Републике Словеније, Владе Републике Хрватске и Владе Црне Горе о регулисању дуга Републике Албаније по обрачунима везаним за робни промет између Републике Албаније и бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, (5)

Споразум између Републике Србије и Босне и Херцеговине о узајамном заступању у пружању конзуларне заштите у трећим земљама и (6) Споразума између Владе Р. Србије и Савета министара БиХ о пловидби пловним путевима на унутрашњим водама и њихово техничко одржавање.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи- ЕУ ИПА Програм прекограничне сарадње Србија-Босна и Херцеговина - ЕК је одобрила програм 18. децембра 2007. године, а 2008. године Србија и Босна и Херцеговина су формирале заједничке структуре програма – Заједнички надзорни одбор који се састоји од 16 представника две државе и Заједнички технички секретаријат у Ужицу са представништвом у Тузли. До сада су објављена два јавна позива за прикупљање пројеката у оквиру којих је пријављено 223 пројекта а 35 пројеката је у току или у процесу уговарања. Пројекте спроводе заједнички око 100 непрофитних институција (општине, јавна предузећа, невладине организације, школе, спортска друштва, итд.) из пограничних области обе државе.

Приоритети – Даљи развој билатералних односа и интензивирање политичког дијалога, решавање отворених питања, као што су протезање државне границе, повратак избеглица, сукцесија, као и повећање обима економске сарадње.

Република Хрватска

Преглед стања – Како је квалитет односа Републике Србије и Републике Хрватске кључан за стабилност читавог региона, постоји иницијатива да се односи две земље подигну на виши ниво. То пре свега, подразумева интензивирање дијалога на високом нивоу, категоризацију отворених питања и најзначајнијих поља сарадње (подељени у три групе), али и утврђивање механизма за њихово решавање и унапређење сарадње. Обнављање и интензивирање рада постојећих Мешовитих комисија за отворена питања представља основни метод за решавање спорних питања из прошлости.

Привредна сарадња – Економске односе са Републиком Хрватском углавном карактерише позитиван развој. Укупна робна размена је у сталном успону и у 2011. години износила је 687,6 мил. евра што представља повећање од 24,0% у односу на 2010. годину. У периоду јануар-август 2012. године српски извоз износио је 198,9 мил. евра и мањи је за 4,1%, док је увоз из Републике Хрватске износио је 259,0 мил. евра и већи је 18,7%. У наведеном периоду укупна робна размена износила је 457,9 мил. евра, што је за 7,6% више него у истом периоду прошле године. Због предстојећег уласка Републике Хрватске у ЕУ, 2009. године закључен је нови билатерални Споразум о економској сарадњи, који је потврђен у парламентима обе земље, а ступиће на снагу на дан приступања Републике Хрватске ЕУ.

Билатерални уговори – До сада је са Републиком Хрватском потписано 39 споразума. У току су преговори за закључење Споразума о ваздушном саобраћају, којим ће бити створена основа за успостављање редовних авио-линија, као и преговори за усаглашавање текста споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Хрватске о пловидби пловним путевима на унутрашњим водама и њиховом техничком одржавању.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ИПА Програм прекограничне сарадње Хрватска-Србија – Европска комисија је одобрила програм 2007. године, а 2008. године Републике Србија и Република Хрватска су формирале заједничке структуре програма – Заједнички надзорни одбор који се састоји од 15 представника две државе и Заједнички технички секретаријат у Загребу са представништвом у Сремској Митровици. До сада су објављена 2 јавна Позива за прикупљање предлога пројеката у оквиру којих је пријављено 264 пројекта а уговорено или је у процесу уговарања 29 пројеката. Пројекте спроводе заједнички преко 110 непрофитних организација (општине, јавна предузећа, невладине организације, школе, спортска друштва итд.) из пограничних области обе државе.

Приоритети – Република Србија је заинтересована за унапређење конструктивног политичког дијалога и стварање повољних претпоставки за трајно и суштинско решавање отворених питања, попут сукцесије, проблема граница, повратака избеглица, проблема пензија и конвалидације радног стажа, станарских права Срба, тајних оптужница, положаја Срба у Републици Хрватској и несталих лица.

Један од приоритета је и интензивирање рада Међудржавних комисија на решавању отворених питања, али и унапређење економске, културне, сарадње у процесу евроинтеграција и прекограничне сарадње локалних самоуправа

Република Македонија

Преглед стања – Билатерални политички односи су уређени Споразумом о регулисању односа и унапређењу сарадње из 1996. године, којим је Србија (СРЈ) признала Републику Македонију под њеним уставним именом и могу се окарактерисати као добри.

Од формирања Владе Републике Србије (јули 2012. године), интензивирана је сарадња посетом председника Србије Томислава Николића (Скопље, октобар 2012. године), пружајући основу за даље унапређење свих видова билатералних односа, укључујући посету председника Владе Србије Ивице Дачића (Скопље, крај јануара 2013. године).

У току је реализација посете МСП И. Мркића Р. Македонији (фебруар 2013. године), којом приликом би био потписан Споразум о сарадњи у оквиру процеса приступања Европској унији, што је у складу са обавезама које проистичу из Споразума о стабилизацији и придруживању.

Привредна сарадња – Економска сарадња је један од најразвијенијих облика укупних билатералних односа, имајући у виду да је Република Србија један од најважнијих спољнотрговинских партнера Републике Македоније.

У 2011. години, извоз у Републику Македонију износио је 376,5 мил.€, а увоз 236 мил.€. У периоду јануар-септембар 2012. године укупна робна размена износила је 440,3 мил.€ и већа је за 1,1% у односу на исти период 2011. године.

Споразум о економској сарадњи са Републиком Македонијом потписан је јуна 2009. године и овим Споразумом предвиђено је формирање Мешовите комисије за економску сарадњу.

Билатерални уговори – Билатералне односе прати солидна уговорно-правна основа, уз потврђен интерес обеју страна за даље активности на овом плану са циљем проширења укупне билатералне сарадње. На снази је 39 билатералних споразума и протокола, 5 је у процедури ступања на снагу. Поједини споразуми већ неколико година су у фази преговора: Споразум о нострификацији диплома, Споразум о имовинско-правним односима; Протокол о коришћењу здравствене заштите у војно-медицинским установама од стране радника у дипломатским и конзуларним представништвима, њихових породица и државних делегација (македонски Нацрт протокола из 2007. још увек се разматра у Министарству здравља Р.Србије); *Споразум о заштити културно – историјских споменика* (македонска страна је доставила нови предлог текста Споразума 30. септембра 2010.); *Споразум о заштити војних гробова* (македонској страни упућен на разматрање 4. марта 2010.); *Споразум о реципрочном отварању културно-информативних центара* (македонска страна континуирано потенцира ово питање у дијалогу; предложила да достави Нацрт споразума што још увек није учинила). У припреми је, као што је претходно наведено, потписивање Споразума о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Македоније у оквиру процеса приступања Европској унији, што је у складу са обавезом која проистиче из Споразума о стабилизацији и придруживању Србије и ЕУ.

Приоритети – Развијање најбољих могућих односа уз интензивирање политичког дијалога, али и превазилажење постојећих разлика и активан однос према решавању отворених питања: поштовање права на слободу вероисповести српске националне мањине у Републици Македонији и заштита културно-историјског наслеђа Републике Србије. Такође, посебна пажња је усмерена на унапређење сарадње у области економских односа и кооперације у области евроинтеграција две земље.

Црна Гора

Преглед стања – Кроз политички дијалог на високом нивоу (посета председника Републике Србије Томислава Николића 18. јануара 2013. године), односи са Црном Гором се крећу узлазном линијом, уз простор за њихово унапређење. У свим разговорима највиших званичника две државе изражено је заједничко опредељење за продубљењем и проширењем сарадње у свим областима, посебно на плану економије и евроинтеграција.

Привредна сарадња – Укупна робна размена у 2011. износила је 731,1 мил. €, (што је за 4,5% више него у 2010), а у периоду јануар-октобар 2012. - 608 мил. € (извоз 528,5-увоз 79,5). Србија је један од најзначајнијих спољнотрговинских партнера ЦГ и остварује значајан суфицит. Узлазни тренд у односима две државе се може очекивати у економији и у реализацији заједничких инфраструктурних пројеката, пре свега из области транспорта, као и у енергетском сектору. Постоји сагласност две државе код битних услова који обезбеђују унапређење економских односа: несметано кретање људи, роба, услуга, капитала, идеја, информација и свега што је у интересу обе привреде. Нарочито добра сарадња се остварује у областима енергетике, железничког саобраћаја и металургије.

Билатерални уговори – Наставља се рад на проширењу постојеће уговорно-правне основе. До сада је на снагу ступило 23 уговора, док је у процесу ратификације 12. На основу билатералног споразума, ДКП Републике Србије пружају конзуларно-правне услуге држављанима Црне Горе у земљама где она нема своја представништва. Конзуларна конвенције између двеју земље је потписана 14. јуна 2012. године.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ IPA програм прекограничне сарадње – Европска комисија је одобрила програм 2007. године, а 2008. године Србија и Црна Гора су формирале заједничке структуре програма – Заједнички надзорни одбор који се састоји од 12 представника две државе и Заједнички технички секретаријат у Пријеполу са представништвом у Бијелом Пољу. До сада су објављена 2 јавна позива за прикупљање предлога пројеката у оквиру којих је пријављено 160 пројеката а уговорено или је у процесу уговарања 29 пројеката. Пројекте спроводе заједнички 107 непрофитних институција (општине, јавна предузећа, невладине организације, школе, спортска друштва, итд.) из пограничних области обе државе.

Приоритети – Интензивирање политичког дијалога сусретима председника, премијера и ресорних министара, уз решавање отворених питања између две државе: разграничење, двојно држављанство, статус и положај Срба и српског језика у Црној Гори, расељена лица са КиМ у Црној Гори.

Румунија

Билатерални односи – Билатерални односи Републике Србије и Румуније су добри, засновани на традиционално пријатељским везама два народа. Од стране званичника обеју земаља односи су дуго оцењивани као „модел добросуседства”. Има се у виду и питање заштита права националне мањине у источној Србији, с обзиром на одређене примедбе румунске стране око незадовољавајућег положаја румунске заједнице. Стога је веома важно што су се две стране, приликом посете румунског премијера Србији (октобар 2012. године), сагласиле да сва отворена питања, треба решавати у дијалогу, са циљем даљег унапређења билатералних односа и јачања пријатељства. Поред тога, по том питању, одржавају се неформалне консултације представника Р. Румуније и Р. Србије у формату Међувладиних мешовитих комисија, а под покровитељством Високог представника ОЕБС-а Кнута Волебека (у октобру је одржан први састанак, а завршна рунда консултација се одржава крајем фебруара 2013. године у Хагу).

Економска сарадња - Румунија је значајан економски партнер Републике Србије, али ниво економске сарадње не одговара постојећим привредним и природним ресурсима и потенцијалима двеју земаља. Најзначајнији сегмент економских односа представља робна размена, која је у 2011. години достигла 1,7 милијарди евра, што Румунију сврстава на пето место највећих спољно-трговинских партнера наше земље.

Билатерални уговори – Уговорно-правна основа сарадње прати висок ниво укупних односа две земље и може се рећи да односе карактерише висок степен „покривености” билатералним споразумима. Наша земља са Румунијом има 118 потписаних споразума, а у поступку ратификације су још два споразума.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ Програм прекограничне сарадње Румунија-Србија –Европска комисија је одобрила програм 2007. године, а исте године Србија и Румунија су формирале заједничке структуре програма – Заједнички надзорни одбор у коме учествују представници националних, покрајинских и регионалних институција и невладиног сектора обе државе као и Заједнички технички секретаријат у Темишвару са представништвом у Вршцу. До сада је објављено два јавна позива за прикупљање пројеката, пријављено је укупно 362 пројекта од којих је за финансирање одабран 91 пројекат који заједнички спроводе (или ће спроводити након што се сви одабрани пројекти уговоре) око 220 румунских и српских непрофитних институција (општине, НВО, јавна предузећа, школе,...) из пограничних области обе државе. Спровођење програма је регулисано билатералним Меморандумом о разумевању.

Приоритети – Будући да унапређење билатералних односа са суседним земљама представља један од приоритета спољне политике Републике Србије, заједнички је интерес да се одржава континуиран политички дијалог на високом и највишем нивоу, са циљем да се укупни односи унапреде и да се нађу решења за евентуална отворена питања.

Приоритети за 2013. годину - У току су или предстоје преговори за закључивање: Споразума о социјалном осигурању/сигурности, Споразум о заштити војних гробова, Протокол о отварању

заједничке канцеларије на граничном прелазу Ђердап I – *Portile de Fier I*, Споразума о сарадњи на плану спречавања, ограничавања и ублажавања последица природних катастрофа, Споразум о запошљавању лица која живе у заједничком домаћинству са члановима дипломатско-конзуларних представништава и Споразума о малограничном промету.

У циљу унапређења билатералне сарадње, у наредном периоду потребно је да се реализује заједничко заседање две Владе. Неопходно је наставити и редовно одржавање Мешовите комисије за економску сарадњу и Мешовите комисије за мањине. Неопходно је наставити политички дијалог на високом нивоу.

Мађарска

Билатерални односи - Билатерални односи Р. Србије и Мађарске унапређени су кроз интензиван политички дијалог на високом и највишем нивоу. До интензивирања политичког дијалога са Мађарском дошло је октобра и новембра 2012. године, односно по формирању нове Владе Р. Србије. Парламентарна сарадња је врло развијена.

Економска сарадња је добра, али испод нивоа политичких односа. Њен доминантан облик је трговинска размена. У 2011. размена са Мађарском износила је 914,38 милиона евра (наш извоз 249 милиона, а увоз 665,38 милиона евра). У протеклих годину и по, економска сарадња није квалитативно продубљена и није било нових мађарских инвестиција у Србији. Узлазни тренд бележи пољопривредна сарадња. Мађарска је учествовала на Новосадском сајму пољопривреде као земља партнер, изабрана је за *TWINNING* партнера у овој области, а обезбедила је стручну праксу за двоје службеника Р. Србије у својој Агенцији за пољопривредна плаћања. Једини институционални оквир за економску сарадњу наших земаља на међу-владином нивоу остаје Мешовита комисија за економску сарадњу.

Билатерални уговори - Поступак консолидације уговорног стања није окончан. Покренули смо унутрашњу процедуру у циљу формирања листе уговора. Мађарска страна је изразила спремност да се потпише билатерални протокол у вези са овим сегментом сарадње. На снази су 122 споразума, а два су у поступку ратификације. Споразум између Владе Србије и Мађарске о друмској, железничкој и речној контроли државне границе потписан је 24. јануара 2012. године и ступиће на снагу 4. јануара 2013. године.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ Програм прекограничне сарадње Мађарска-Србија – Европска комисија је одобрила програм 2008. године, а исте године Србија и Мађарска су формирале заједничке структуре програма – Заједнички надзорни одбор у коме учествује 14 представници националних, покрајинских и регионалних институција и невладиног сектора обе државе као и Заједнички технички секретаријат у Будимпешти са представништвом у Суботици и Сегедину. До сада је објављено три јавна позива за прикупљање пројеката, пријављено је укупно 532 пројекта од којих је за финансирање одабрано 197 пројеката који заједнички спроводе (или ће спроводити након што се сви одабрани пројекти уговоре) преко 400 мађарских и српских непрофитних институција (општине, НВО, јавна предузећа, школе,...) из пограничних области обе државе. Спровођење програма је регулисано билатералним Меморандумом о разумевању.

Приоритети – Досадашњом разменом посета на високом и највишем нивоу потврђен је обострани интерес за свестрани развој укупних билатералних односа, а Р. Србија је заинтересована за јачање конструктивног политичког дијалога на свим нивоима и размену посета., што би било корисно и за обезбеђивање подршке Р. Мађарске предстојећим корацима Р. Србије ка чланству у ЕУ.

Приоритет за 2013- Очекује се потписивање Споразума о друмском превозу путника и ствари.

У циљу унапређења билатералне сарадње, у наредном периоду потребно је да се реализује заједничко заседање две Владе. Неопходно је наставити и редовно одржавање Мешовите комисије за економску сарадњу и Мешовите комисије за мањине. Неопходно је наставити политички дијалог на високом нивоу.

Република Бугарска

Преглед стања – Односи Р. Србије и Р. Бугарске су стабилни и карактерише их задовољавајући интензитет политичког дијалога. На линији оријентације Р. Србије да са суседним земљама заједнички решава евентуално отворена питања и унапређује односе, што је и један од предуслова за (бржу) интеграцију у ЕУ, што би, поред осталог, требало да омогући подршку нашим ЕУ интеграцијама.

Економска сарадња се одвија претежно путем робне размене, која је у току 2011. забележила даљи раст, уз дефицит на нашој страни (наш извоз 232,4 милиона, а увоз 344,2 милиона евра).

Бугарска се убраја у десет најважнијих спољнотрговинских партнера Србије. У области енергетике, сарадња се одвија кроз размену електричне енергије, учешће у регионалним и међународним организацијама и интеграцијама у процесу стварања тржишта електричне енергије у ЈИЕ и сарадњу у пројектима изградње енергетске инфраструктуре. Меморандум о гасној интерконекцији Србија-Бугарска потписан је децембра 2012. године. Изградња гасовода дужине 106 километара требало би да почне 2013. године, а завршетак је предвиђен за 2015. годину.

Билатерални уговори – Две земље су уговорно регулисале скоро све области билатералне сарадње. У току је усаглашавање текста новог Споразума о културно-просветној сарадњи. С обзиром да постоји већи број споразума из периода СФРЈ, који су још увек на снази, потребно је извршити сукцесију тих билатералних уговора односно одржавање експертских састанака служби два МСП-а.

На снази је 111 споразума, а 10 чека на ратификацију. У децембру 2012. године у Бриселу је потписан Споразум о гасној интерконекцији између две земље.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи ЕУ- ЕУ Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија – Европска комисија је одобрила програм 2007. године, а исте године Србија и Бугарска су формирале заједничке структуре програма – Заједнички надзорни одбор у коме учествују представници националних и регионалних институција и невладиног сектора обе државе као и Заједнички технички секретаријат у Софији са представништвом у Нишу. До сада је објављено два јавна позива за прикупљање пројеката, пријављено је укупно 367 пројекта од којих је за финансирање одабрано 123 пројекта који заједнички спроводе (или ће спроводити након што се сви одабрани пројекти уговоре) око 250 бугарских и српских непрофитних институција (општине, НВО, јавна предузећа, школе,...) из пограничних области обе државе. Спровођење програма је регулисано билатералним Меморандумом о разумевању.

Приоритети – Развијање билатералних односа кроз интензивирање политичког дијалога, као и активан однос према решавању, односно побољшању положаја мањине у Србији; као и питање протезања државне границе на реци Тимок. Пажња би требало да буде усмерена на унапређење сарадње у свим областима од заједничког интереса, првенствено на унапређење економских односа. Такође, за Р. Србију би била корисна бугарска искуства током процеса приступања ЕУ, нарочито у привлачењу и реализацији средстава из развојних фондова ЕУ.

Република Албанија

Преглед стања – На линији трајне оријентације да са суседима решава отворена питања и унапређује односе у правцу убрзања европских интеграција, нова Влада Р. Србије се определила за деблокирање односа са Албанијом, те стварање услова за постепено унапређивање билатералне сарадње. У том смислу, реализована је посета МСП Ивана Мркића Тирани, 22-23. октобра 2012. године, као прва посета МСП Р. Србије Албанији. Том приликом, обострано је изражена спремност за развој сарадње, пре свега на економском плану, као и у другим областима у којима постоје узајамни интереси.

Мањине – Решавање питања положаја српске мањине и заштите њених права у Албанији је од заједничког интереса, имајући у виду положај њиховог националног и културног идентитета. Српска мањина је и даље без права на употребу матерњег језика, нема школа, радио и ТВ програма, као ни писане штампе на српском. Р. Србија се залаже за закључивања билатералног Споразума о заштити права мањина.

Економска сарадња – Економска сарадња, иако скромна и испод потреба и могућности две земље, константно бележи пораст, а наглашен је и суфицит на нашој страни у трговинској размени (у периоду јануар – октобар 2012. године наш извоз је износио 58,5 милиона евра, а увоз 9,3 милиона евра). Релативно позитивном развоју сарадње у домену привреде у претходном периоду допринела је и примена мултилатералног СЕФТА споразума (почев од 2007. године).

Приоритети – Консолидација односа, заштита мањина и успостављање сарадње у областима од обостраног интереса, превасходно је у домену евроинтеграција и проширења економске сарадње.

Република Турска

Преглед стања – Значајан напредак у односима Р. Србије са Р. Турском, који је постигнут током последње три године (од посете председника А. Гула Србији, октобра 2009. године), настављен је политиком нове Владе Р. Србије, базиран на јачању политичког дијалога, регионалној сарадњи, као компоненти стабилизације и развоја земаља западног Балкана, уз унапређење економске сарадње. Политички дијалог на високом нивоу је развијен и интензиван, а комуникација, осим на

билатералном плану, одвија се и кроз форму тројних сусрета (Р.Србија – Турска – Босна и Херцеговина), на нивоу министара спољних послова и председника. Нова Влада Републике Србије је интензивирала односе и реализоване су међудржавне посете на највишем нивоу (у Београду и Анкари, крајем јануара и почетком фебруара 2013. године).

Економска сарадња – Упркос потписаним и имплементираним споразумима о слободној трговини и међусобном укидању виза, привредна размена између Србије и Турске, у износу од скоро пола милијарде америчких долара, иако дуплирана у последње две године, не одговара постојећем нивоу политичког дијалога и потенцијалу којим објективно располажу две земље. У укупној робној размени, у континуитету је присутан дефицит на нашој страни, па је тако наш извоз у 2011. години износи 131 милион евра, а увоз 292,6 милиона евра.

Приоритети – Приоритети у односима између Р. Србије и Р. Турске остају непромењени. То су, пре свега, иницирање сусрета и сарадње у циљу развоја економске сарадње и инвестиција, са акцентом на повећању нашег извоза и већег прилива турских инвестиција, одржавање комуникације и сусрета представника две земље ради очувања интензитета укупне сарадње и ради унапређења укупне стабилности и просперитета региона.

Република Грчка

Политички односи – Билатералне односе карактерише традиционално добра политичка сарадња, без отворених питања. То потврђује и интензиван и континуиран политички дијалог. Грчка је изузетно значајан партнер, који континуирано подржава Србију у свим стратешким спољнополитичким приоритетима.

Економска сарадња – Иако је Грчка један од највећих инвеститора у Србији (2,2 млрд. евра, реализоване у процесу приватизације, кроз *green field* инвестиције, као и заједничка улагања), а спољно-трговинска размена стабилна, билатерална економска сарадња у потпуности не одговара реалним потребама и могућностима две земље, те не прати достигнути ниво политичких односа. Због негативних ефеката економске кризе, један од значајнијих грчких инвеститора у Србији ОТЕ повукао се из власништва Телекома, продајући својих 20% удела у српском мобилном оператеру за 380 мил. евра, 26. јануара 2012. године.

Приоритети – Приоритети у односима између Р.Србије и Р. Грчке остају непромењени. То су, пре свега, сусрети на високом и техничком нивоу (редовно заседање Комитета за примену Меморандума о сарадњи два МИП за убрзање интеграционог процеса Р.Србије у ЕУ из 2010. године) ради одржавања грчке подршке европским интеграцијама Србије, посебно током њеног председавања ЕУ у првој половини 2014. године, као и по питању непризнавања једнострано проглашене независности Косова. Иницирање сусрета привредника и државних представника ради даљег развоја економске, трговинске и инвестиционе сарадње.

1.3.2. Међународне обавезе

Сарадња са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију

Предајом окривљеног Горана Хаџића, 22. јула 2011. године, Република Србија је окончала сарадњу са Трибуналом у погледу предаје окривљених. Република Србија је Трибуналу предала 45 од 46 окривљених за ратне злочине, чију је предају Трибунал захтевао од Србије, док је један окривљени преминуо пре предаје. Међу лицима која су предата Трибуналу су и двојица бивших председника Републике, бивши председник и потпредседник владе, тројица бивших начелника Генералштаба Војске Југославије, бивши начелник Службе државне безбедности и бројни војни и полицијски генерали.

Од укупно 2117 захтева за помоћ Тужилаштва МКТЈ, Република Србија је у потпуности одговорила на готово све примљене захтеве.

Од укупно 1214 захтева за помоћ одбрана оптужених пред МКТЈ, у периоду од краја 2004. године до данас, у потпуности је одговорено на готово све захтеве.

Ниједан захтев Тужилаштва Трибунала и одбрана окривљених да се оствари увид у архиве није одбијен.

Сви сведоци за које су Тужилаштво МКТЈ и одбране оптужених пред МКТЈ захтевали да буду ослобођени обавезе чувања тајне да би им се омогућило да дају свој исказ у поступцима пред Трибуналом, њих преко 750, ослобођени су дужности чувања тајне.

Поступљено је по свим захтевима Трибунала за уручење судских позива и других писмена лицима на територији Републике Србије.

Поступљено је по свим захтевима Трибунала за пружањем заштите сведоцима који се налазе на територији на којој органи Републике Србије имају надлежност.

Услови под којима су окривљени пуштени на привремени боравак на слободи поштовани су беспрекорно и у свим случајевима окривљени су враћани у Трибунал у складу са одлукама судских већа.

Према подацима Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије укупно је за кривична дела против међународног хуманитарног права пред надлежним домаћим органима до сада процесуирано 395 лица.

Пресуда Жалбеног већа Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију од 16. Новембра 2012. године којом су окривљени Анте Готовина и Младен Маркач ослобођени одговорности у вези са злочинима који су чињени над српским цивилним становништвом током акције хрватских снага под називом *Олуја*, као и ослобађајућа пресуда Претресног већа Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију од 29. новембра 2012. године на поновљеном суђењу окривљенима Рамушу Харадинају, Идризу Балају и Лахи Брахијају, довеле су до огорчења Републике Србије, те је Влада Републике Србије сарадњу са Трибуналом свела на технички ниво. Ово заправо значи да Република Србија неће обуставити сарадњу са Трибуналом, већ ће и у будућности поступати по захтевима за помоћ Тужилаштва Трибунала, као и одбрана окривљених пред Трибуналом, који се односе на приступ документацији, архивама и сведоцима. Међутим, са друге стране, након оваквих пресуда Србија неће учествовати у организацији и одржавању било каквих семинара, конференција, округлих столова и едукативних програма о значају рада Трибунала и његовом доприносу процесу суочавања са прошлошћу.

Уважене су препоруке Европске комисије из Годишњег извештаја о напретку Србије за 2012. годину које се односе на наставак активности у откривању мреже помагача хашким оптуженицима. О активностима Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије у овој области детаљно је обавештен главни тужилац Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију.

Тренутно је у току један предистражни поступак против два лица због постојања основа сумње да су помагала хашком оптуженику Стојану Жупљанину током његовом скривања. Поред тога, пред Првим основним судом у Београду у току је кривични поступак против 10 лица, оптужених за помагање у скривању хашког оптуженика Ратка Младића у периоду од 1. јуна 2002. до фебруара 2006. године.

У свим осталим случајевима, кривични поступци су окончани закључењем споразума о признању кривичног дела, које је својим пресудама потврдио Виши суд у Београду – Одељење за ратне злочине. Тако је (дана 20. септембра 2012. године) Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије закључило споразум о признању кривичног дела са Мирославом Јегдићем, који је правноснажном одлуком Вишег суда у Београду – Одељења за ратне злочине потврђен, те је Мирославу Јегдићу због извршења кривичног дела помоћ учиниоцу после извршеног кривичног дела из члана 333. став 3. КЗ Р. Србије, изречена условна осуда, тако што му је утврђена казна затвора у трајању од 6 месеци и истовремено одређено да се она неће извршити, ако окривљени за време од 2 године не учини ново кривично дело (условна осуда). Иначе, Јегдић је помагао у скривању оптуженом Ратку Младићу, који је боравио код Јегдића, у месту Мала Моштаница, у периоду од фебруара 2006. године до априла 2006. године.

Споразум о признању кривичног дела закључен је и са Браниславом Младићем 2. августа 2012. године. Наиме, утврђено је да је оптужени Ратко Младић 7. априла 2006. године отишао у село Лазарево, где га је све до 26. маја 2011. године, када је лишен слободе, скривао његов блиски сродник Бранислав Младић. На основу овог споразума Виши суд у Београду – Одељење за ратне злочине је 14. августа 2012. године окривљеном Браниславу Младићу због кривичног дела помоћ учиниоцу после извршеног кривичног дела из члана 333. став 3. КЗ РС изрекао условну осуду, тако што му је утврдио казну затвора у трајању од једне године и истовремено одредио да се она неће извршити ако окривљени за време од 3 године не учини ново кривично дело (условна осуда).

У погледу скривања Стојана Жупљанина, дана 23. октобра 2012. године Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије закључило је Споразум о признању кривичног дела са Владимиром Лијескићем, те је правноснажном одлуком Вишег суда у Београду – Одељења за ратне злочине 20. новембра 2012. године именованом због извршења кривичног дела из члана 333. став 3. КЗ РС, изречена условна осуда, тако што му је утврђена казна затвора у трајању од 6 месеци и истовремено

одређено да се она неће извршити ако окривљени за време од 2 године не учини ново кривично дело (условна осуда).

Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије, закључило је Споразум о признању кривичног дела (25.12. 2012. године), а Љубишом Лазићем. Рочиште поводом овог споразума је заказано пред Вишим судом у Београду за 13. фебруар 2013. године.

На крају, треба истаћи да су од укупно девет лица наведених у *Шифрарнику* који је пронађен код Стојана Жупљанина после његовог хапшења 11. јуна 2008. године у Панчеву, њих седам закључали споразуме о признању кривичног дела..

Напомињемо да је у вези помагања у скривању оптуженом Радовану Карацићу утврђено да су именованом помагали чланови најуже породице који се по закону не могу процесуирати, јер су у блиском степену сродства са оптуженим. Прецизније, ради се о рођеном брату Луки и његовој најужој породици.

Пред Првим основним судом у Београду настављен је главни претрес против 10 лица окривљених за помагање у скривању Ратка Младића. Оптужени су Станко Ристић, Љиљана Васковић, Борислав Ивановић, Предраг Ристић, Саша Бадњар, Ратко Вучетић, Татјана Јањушевић, Бојан Васковић, Марко Лугоња и Благоје Говедарица. Главни организатор скривања Ратка Младића, пензионисани пуковник Војске Републике Српске Јово Ђого, преминуо је 17. августа 2008. године, те је против њега обустављен поступак. Због болести једног од оптужених, суђење је одложено за 12. март 2013. године.

Представници Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије и Тужилаштва Босне и Херцеговине усагласили су 23. новембра 2011. године у Сарајеву текст посебног протокола о сарадњи тужилаштва у прогону осумњичених за ратне злочине, злочине против човечности и злочин геноцида. Преговори су вођени уз подршку Делегације ЕУ, Амбасаде САД и представника ОЕБС. Дана 21. децембра 2012. године, у Канцеларији Делегације ЕУ у Београду парафиран је Протокол о сарадњи Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије са Тужилаштвом Босне и Херцеговине.

Наведени протокол је званично потписан 31. јануара 2013. године у Бриселу.

Поступци пред Међународним судом правде

Пред Међународним судом правде у току је спор по тужби Р. Хрватске против Р. Србије (и нашој накнадно поднетој противтужби) због кршења Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида (*Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide - Croatia v. Serbia*).

Спор је 2. јула 1999. године покренула Р. Хрватска против СРЈ. СР Југославија је 2002. године истакла прелиминарне приговоре који су се односили на надлежност Суда да поступа у овом спору (будући да у време покретања спора СРЈ није била чланица УН, нити уговорна страна предметне Конвенције). Суд је, међутим, после више одлагања, 18. новембра 2008. године одлучио да је надлежан за поступање у овом спору.

Политички покушаји да се спор реши вансудским путем нису успели, иако је Р. Србија поступила по неким конкретним захтевима Р. Хрватске. Стога је Влада Р. Србије, 20. новембра 2008. године, одлучила да Министарство спољних послова предузме мере за припрему и подношење противтужбеног захтева у овом спору, како би се допринело утврђивању истине о сукобу и злочинима извршеним на територији Хрватске од 1991. до 1995. године и како би се побољшао процесни положај Р. Србије у овом предмету. Одговор на хрватску тужбу, са противтужбеним захтевом поднет је 4. јануара 2010. године.

Сарадња Р. Србије са Међународним кривичним судом

Република Србија, односно Савезна Република Југославија потписала је Римски статут Међународног кривичног суда 19. децембра 2000. године, а ратификовала га је 6. септембра 2001. Године (као 38 држава чланица). Споразум о привилегијама и имунитетима Република Србија је потписала 18. јула 2003. године, а ратификовала га је 7. маја 2004. године (као седма држава чланица).

Након ратификације ова правна докумената постала су саставни део унутрашњег правног поретка и Р. Србија је предузела свеобухватне активности у циљу њихове хармонизације са националним законодавством. Септембра 2009. године усвојен је Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом, који је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 72/2009 од 3.9.2009. године.

Р. Србија је јануара 2011. године закључила Споразум са Међународним кривичним судом којим се омогућава да лица осуђена од стране тог суда издржавају казне затвора у Р. Србији. Закон о

потврђивању овог споразума објављен је у "Службеном гласнику РС - Међународни уговори", бр. 3/2011 од 9.5.2011. године. Р. Србија је прва држава у региону југоисточне Европе која је закључила такав споразум са МКС.

Представник Р. Србије је учествовао на 11. заседању Скупштине држава чланица МКС које је одржано у Хагу од 14. до 22. новембра 2012. године. На поменутом заседању извршен је избор за заменике тужиоца и по први пут избор за 9 чланова Саветодавног комитета за номинације.

2. ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИЈУМИ

2.1. Постојање функционалне тржишне економије

2.1.1. Широки политички консензус о основама економске политике

У Србији постоји широки политички консензус о основама економске политике. Постигнут је у тешкој економској и социјалној ситуацији коалициони споразум на нивоу Владе и социјални договор између Владе, запослених и послодаваца да економска политика буде развојна, усмерена на опоравак и јачање привреде и подизање животног стандарда осиромашених грађана Србије. Развојно оријентисана економска политика резултат је договора државе, привреде и синдиката заснованог на принципу активног партнерства у раду Социјално-економског савета Владе.

Спроводећи развојно оријентисану економску политику Влада је посвећена развијању партнерског односа са привредом и стварању подстицајног амбијента за инвеститоре и привреднике, са циљем да обезбеди боље услове пословања у односу на наше окружење и допринесе подизању конкурентности наших предузећа и кредибилитету земље. У том погледу држава ће посебну пажњу посветити стварању услова за стабилнију националну валуту, повољнију цену капитала, ефикасније административне процедуре, подстицање привреде и извоза, повећање субвенција пољопривреди. Предузимањем тих мера омогућиће се опоравак српске економија са циљем да из кризе изађе уравнотеженија и спремна да започне одржив раст којим би конвергирала нивоу дохотка ЕУ, што и јесте крајњи економски циљ Србије.

Економска политика Владе је оријентисана не само на развој него и на штедњу. Сагласно томе, у условима економске кризе, држава и финансијски сектор имају кључну улогу у покретању националне економије, пре свега, новог инвестиционог развојног циклуса који ће обухватити првенствено пољопривреду и прехранбену индустрију, енергетику и инфраструктуру. Исто тако, привлачење страних инвестиција је важан приоритет за оживљавање српске привреде. Смањивање нерационалне јавне потрошње и повећање инвестиционе потрошње као кључни приоритети фискалне политике значајно ће допринети подстицању раста и повећању запошљавања. Уштеде на непродуктивним расходима омогућиће већа улагања у развој и отварање нових радних места. У том циљу донете су мере за смањење фискалног дефицита и јавног дуга као претпоставке за постизање макроекономске стабилности и одрживог раста.

Важну улогу у утврђивању и спровођењу економске политике Владе имају синдикати кроз активности у Социјално економском савету Републике Србије и Републичкој агенцији за мирно решавање радних спорова, а не путем штрајкова и у судском поступку. Тиме се кроз активно партнерство Владе, привреде и синдиката обезбеђује да терет економске кризе и трошкове транзиције деле сви слојеви становништва, уз заштиту социјално угроженог становништва.

2.1.2. Макроекономска стабилност

Преглед стања

У Србији постоји широк политички консензус о основама тржишне економије. У досадашњем транзиционом периоду Србија је предузела важне кораке ка успостављању функционалне тржишне економије и достигла одређени ниво макроекономске стабилности који омогућава привредним друштвима да доносе пословне одлуке у предвидивом окружењу. Развија се слободно деловање тржишних снага кроз процес приватизације и либерализације трговине и цена и процес укидања препрека за улазак на тржиште и за излазак са тржишта.

У погледу испуњавања економских критеријума Србија ће учинити даље напоре у реструктурирању привреде и побољшању пословног окружења, посебно јачањем владавине права и отклањањем административних препрека, јачањем конкуренције и улоге приватног сектора и стварањем флексибилнијих услова тржишта рада. Србија ће убрзати структурне реформе како би унапредила продуктивност привреде и унапредила пословну климу која ће омогућити пораст инвестиција и тиме повећала способност привреде за притисак конкуренције и тржишних снага из ЕУ.

Макроекономска кретања у периоду 2010-2011. година

Након рецесије у 2009. години и пада БДП-а од 3,5%, у 2010. години у Републици Србији забележен је привредни раст од 1,0%, вођен нето извозом. Поменути период карактерише промена структуре БДП-а и пад дефицита текућег рачуна платног биланса.

Посматрано са расходне стране, раст БДП-а у периоду пре кризе био је вођен потрошњом, што је довело до знатног раста нивоа дефицита текућег рачуна платног биланса који у 2008. години достигао ниво од чак 21,6% БДП-а. Висок дефицит текућег рачуна био је финансиран пре свега високим приливом капитала углавном од приватизација. Овакав тренд је преокренут избијањем светске економске кризе, када је дефицит пао на трећину нивоа из 2008.

Нето извоз је дао највећи позитиван допринос кретању БДП-а у 2009. и 2010. години, чему је допринела реална деречијација динара и пад домаће потрошње у датом периоду. Номинални раст извоза роба и услуга 2010. године у еврима износио је 18,8%, док је реални раст износио 12,1%. С друге стране, увоз роба и услуга био је номинално виши за 9,2%, док је реални раст износио 2,5%. Резултат тога је допринос нето извоза привредном расту од 2,6 п.п. у 2010. години. С друге стране, настављен пад приватне потрошње дао је негативан допринос расту БДП-а од -0,9 п.п. Захваљујући расту нето извоза и ниској домаћој тражњи дефицит текућег рачуна платног биланса износио је 6,7%.

Високе међугодишње стопе привредног раста забележене су и у прва два тромесечја 2011. године када је остварен раст БДП-а од 2,9% и 2,4%, респективно. Међутим, у другој половини године дошло је до знатног успоравања глобалне привредне активности чему је пре свега допринело продубљивање кризе јавног дуга у зони евра. У погоршаним условима у трећем и четвртном тромесечју остварен је реални раст БДП-а од 0,7% и 0,5% мг. На нивоу целе 2011. године остварен је привредни раст од 1,6%, који је са расходне стране био вођен реалним растом инвестиција од 27,1%, док је нето извоз негативно допринео расту БДП-а, пре свега услед раста увоза опреме у извозно-орјентисаним секторима. Повећан увоз опреме довео је и до вишег учешћа дефицита текућег рачуна у БДП-у које је у 2011. години износило 8,9%. Финансирање већег дефицита текућег рачуна омогућено је повећаним приливом по основу СДИ и портфолио инвестиција.

У области запошљавања и тржишта рада, у периоду од 2010. године забележени су негативни трендови. Већ у априлу 2010. године стопа незапослености износила је 19,2% и знатно је повећана у односу на октобар 2009. када је износила 16,6%. До краја 2010. године стопа незапослености се није повећавала, али су неповољна кретања настављена у 2011. години. Према Анкети о радној снази из априла 2012. године стопа незапослености износи 25,5%.

У периоду од 2010. године кретање инфлације је у највећој мери било условљено кретањем цена хране. С обзиром на високо учешће хране у индексу потрошачких цена, инфлација у Србији је посебно осетљива на ценовне поремећаје ове групе производа. Од средине 2010. међугодишња инфлација бележи раст и у октобру прелази горњу границу дозвољеног одступања од циља. Инфлаторни притисци потекли су у највећој мери од знатног раста цена хране. Такође, расту инфлације допринели су депрецијација динара из претходног периода и раст инфлационих очекивања. Раст цена хране био је последица глобално лоше пољопривредне сезоне, услед чега је дошло до раста светских цена хране. Поред тога, због неадекватних системских решења, цене хране у Србији су знатно нестабилније од цена у земљама у окружењу, што је утицало на њихов виши раст у другој половини године. Народна банка Србије је, у датом периоду, реаговала мерама усмереним ка спречавању преноса ефеката пољопривредног шока на инфлациона очекивања.

Међугодишња инфлација се током 2011. године кретала изнад горње границе дозвољеног одступања од циља. Разлози за то су поменути раст цена хране због пољопривредног шока из 2010. г. и базни ефекат из претходне године. Међугодишња инфлација је максималну вредност (14,7%) достигла у априлу 2011. године, након чега је отпочела пад, да би се у границе дозвољеног одступања од циља вратила у јануару

	2010.	2011.	2012.*	2013.*	2014.*	2015.*
БДП, у текућим ценама, млн динара	2.881.891	3.175.025	3.333.862	3.795.237	4.063.172	4.350.097
БДП, млн евра	28.006	31.140	29.503	33.002	34.728	36.555
БДП, реални раст, %	1,0	1,6	-2,0	2,5	3,0	3,0
Инфлација (ИПЦ), крај периода, %	10,3	7,0	13,0	5,4	4,0	4,0
Инфлација (ИПЦ), просек периода, %	6,5	11,0	7,3	11,0	4,0	4,0
Стопа незапослености, % ¹	19,2	23,0	25,8	25,8	24,0	23,0
Кретање просечног броја запослених, % ¹	-8,4	-6,0	-5,0	-1,1	1,4	1,0
Спољнотрговински дефицит, % БДП	-16,4	-17,1	-18,2	-14,5	-12,6	/
Дефицит текућег рачуна платног биланса, % БДП	-6,7	-8,9	-10,6	-7,9	-6,0	/
СДИ, нето, млн евра	860	1.827	200	1.200	1.600	/
СДИ, % БДП	3,1	5,9	0,7	3,6	4,6	/
Консолидовани фискални резултат ² , % БДП	-4,7	-5,0	-6,1	-3,6	-1,9	-1,0
Јавни дуг ² , % БДП	45,6	50,3	65,1	65,2	58,7	58,4
Спољни дуг ² , % БДП-а	84,9	77,5	87,7	87,5	85,4	85,2

*процена

Напомене:

1) Извор: Анкета о радној снази

2) Подаци и пројекције Министарства финансија и привреде изнети у Фискалној стратегији за 2013. са пројекцијама за 2014. и 2015. годину

Преглед стања и најважнијих активности у 2012. години

Економија Србије у транзиционом периоду од 2001. до 2008. остварила је пресечну стопу раста од 4,9%, уз пораст макроекономских неравнотежа које су на крају 2008. достигле економски неодрживе нивое. Спољнотрговински дефицит и дефицит текућег рачуна су износили респективно 27,7% БДП и 22,1% БДП. Фискални дефицит је износио 2,6% БДП. Инфлација је на крају године износила 8,6%.

Макроекономске неравнотеже су смањене у 2009. години као последица глобалне економске кризе. Инфлација је на крају године износила 6,6% као последица смањења домаће тражње. Спољнотрговински и текући дефицит је смањен респективно на 19,1% БДП и 7,3% БДП као последица дубљег пада увоза од пада извоза. Фискални дефицит је повећан на 4,5% БДП као последица ниже привредне активности и мањих јавних прихода. Мерама економске и монетарне политике ублажене су рецесионе тенденције и спречена већа макроекономска и финансијска нестабилност.

Глобална финансијска и економска криза је открила рањивост српске економије чији је раст заснован на домаћој тражњи финансираној приватизационим приходима од продаје друштвеног и државног капитала и обимним позајмицама из иностранства, пре свега приватног сектора. Криза је показала слабости потрошачки оријентисаног модела раста и ограничења на њему засноване економске политике која није могла да адекватно одговори на екстерне шокове и структурне слабости привреде које још увек негативно утичу на привредни раст земље.

У таквим околностима српска економија је склизнула у рецесију 2009. а затим је, након двогодишњег крхког опоравка, поново ослабила у 2012. години. Експанзивна јавна потрошња у првој половини 2012. године утицала је на раст инфлације и текућег дефицита и није довела до раста БДП. Реални пад БДП у 2012. години процењује се на 2%. Инфлација је достигла висок двоцифрени ниво од 12,2%. Стопа незапослености према АРС из октобра 2012. године је забележила високу стопу од 22,4%. Дефицит текућег рачуна имаће двоцифрени удео у БДП од око 11%. Фискални дефицит и јавни дуг забележиће неодрживо високе нивое респективно од око 6% БДП и око 65% БДП.

Протеклу 2012. годину обележила су неповољна макроекономска кретања – пад економске активности, раст инфлације и текућег дефицита, фискална експанзија. У 2012. години се очекује пад економске активности од око 2,0% који је у потпуности последица пада пољопривредне производње (-2,0 п.п.). Неповољна економска кретања у доброј мери су и последица рецесије у зони евра и знатног успоравања код већине земаља у региону. Посматрано са расходне стране негативан допринос БДП-у потекао је од приватних инвестиција и приватне потрошње, док је позитиван допринос потекао од нето извоза и државне потрошње.

Прву половину 2012. године карактерисала је висока фискална експанзија, због чега је нова влада била принуђена да донесе снажне мере фискалне консолидације по свом формирању, које би требало да преполове фискални дефицит у 2013. години и да зауставе брзи раст јавног дуга.

Повећано државно трошење у првој половини године резултирало је растом увоза и последично већим текућим дефицитом, који је у том периоду премашио 14% БДП-а, што је утицало и на знатну депрецијацију динара. Међутим, експанзија аутомобилске индустрије, мере фискалне консолидације и депрецијација из прве половине године су допринели значајном смањењу дефицита текућег рачуна у другој половини године. На нивоу године очекујемо да ће удео текућег дефицита у БДП-у износити око 10,6% БДП-а, што је пре свега последица раста расхода по основу отплате камата.

Политичка неизвесност, привремени прекид аранжмана с ММФ-ом, рецесија у зони евра и једнократан одлив капитала у телекомуникационом сектору, утицали су и на знатан пад страних директних инвестиција, за које процењујемо да су у току 2012. износиле 200 млн. ЕУР нето. Међутим, с обзиром да је већина поменутих фактора привременог карактера, и имајући у виду најаве, у току наредне године за очекивати је повећање страних директних инвестиција, на око 1,2 млрд. ЕУР.

Лоша пољопривредна сезона, слабљење динара из прве половине године, уз повећање ПДВ-а и акциза, условили су од маја снажан раст инфлације, која се кретала знатно изнад циљаних $4\pm 1,5\%$. Народна банка Србије је због раста инфлаторних притисака од јуна предузимала рестриктивне мере монетарне политике, а референтна стопа као њен основни инструмент тренутно износи 11,25%.

Имајући у виду негативне макроекономске трендове, економска политика Владе од августа је усмерена на фискалну консолидацију започета ребалансом буџета Републике и донетим фискалним мерама. Најзначајнија мера на приходној страни је повећање пореских стопа на индиректне порезе, а на расходној страни ограничени раст зарада запосленим у јавном сектору и пензија.

Најважније активности у 2012. години у области јавних финансија које доприносе макроекономској стабилности су:

- доношење Закона о изменама и допунама Закона о буџету Републике за 2012. годину и сета пратећих закона којима се спроводи фискална консолидација („Службени гласник РС” број 93/12);
- укидање сопствених прихода корисника буџетских средстава и интегрисање свих прихода и расхода у буџетски процес, што обезбеђује ефикасније трошење ових средстава путем реалнијег планирања и веће контроле;
- укидање 138 непотребних републичких и локалних парафискалних намета који су оптерећивали привреду и грађане и укидање 7 непотребних агенција, фондова и регулаторних тела;
- ограничавање раста плата у јавном сектору и пензија на 2% у октобру, што је у складу са буџетским могућностима;
- уједначавање правила за утврђивање зарада у укупном јавном сектору и утврђивање максималне месечне зараде у јавном сектору у номиналном нето износу од 162.740 динара;
- доношење Закона о буџету Републике за 2013. годину и сета закона којима се регулишу рокови за измиривање новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, условна пореска амнестија, плаћање доцњи и слично, са циљем да се обезбеди јачање ликвидности привреде и стабилизација јавних финансија („Службени гласник РС”, број 119/12).

Преглед приоритета у 2013. години

Економска политика у 2013. години биће усмерена на макроекономску стабилност као кључну претпоставку за раст привреде и повећање запослености.

Опоравак пољопривреде и даља експанзија аутомобилске индустрије бити главни фактори који ће, упркос лошој конјунктури у међународном окружењу, одредити раст БДП-а од 2,0% у 2013. години. Највећи позитиван допринос расту БДП-а очекујемо од нето извоза услед експанзије аутомобилске индустрије и осталих извозно-оријентисаних сектора. Негативан допринос потећи ће од финалне приватне и финалне државне потрошње, док ће и приватне, али и државне инвестиције имати позитиван допринос. У току 2014. главни генератор раста биће очекивани опоравак зоне евра и земаља у региону. Очекује се убрзање привредног раста у 2014. и 2015. години. Најављене и започете мере фискалне консолидације, експанзија аутомобилске индустрије као и депрецијација из претходног периода утицаће на побољшање стања текућег дефицита у 2013. и наредне две године.

НБС ће у наредном периоду остати посвећена остварењу ценовне стабилности у средњем року. Пад инфлације очекујемо од другог тромесечја, а њен повратак у границе дозвољеног одступања од циља крајем 2013. године ($4 \pm 1,5\%$). Томе ће, поред рестриктивних мера Народне банке, допринети очекивани пад цена хране с доласком нове пољопривредне сезоне, ниска агрегатна тражња, као и мере фискалне консолидације. У одсуству већих шокова инфлација би у току 2014. требало да се креће у границама дозвољеног одступања од циља.

Планирана инфлација за 2013. годину износи 5,5%, што је знатно мање него процењена инфлација за 2012. годину од 13,8%.

Предвиђено је за 2013. годину учвршћивање макроекономске стабилности кроз бољу координацију монетарне и фискалне политике са циљем да се обезбеди:

- смањење инфлације на 5,5% (децембар 2013/децембар 2012. године);
- смањивање фискалног дефицита на 3,6% БДП на крају 2013. године;
- смањивање дефицита текућег рачуна на 9% БДП на крају 2013. године.

Кључну улогу у учвршћивању макроекономске стабилности у 2013. години имаће фискална консолидација и монетарна политика. Томе ће посебно допринети продужено дејство донетих мера фискалне консолидације на приходној и расходној страни крајем септембра 2012. године, а које ће у 2013. години дати кључни допринос смањењу фискалног дефицита.

Наставак оштрог фискалног прилагођавања у 2013. години ће, уз рестриктивну монетарну политику усмерену на смањење инфлације, помоћи да инфлација успори раст и крајем 2013. године се врати у пројектоване оквире.

Мере планиране за период 2014-2016. године

У Републици Србији постоји најшири консензус да је макроекономска стабилност, која укључује унутрашњу и спољну стабилност, од кључне важности за успостављање и функционисање тржишне привреде и за одржив привредни раст, јер ствара климу предвидивости за привредне субјекте. Стога ће се у наредном периоду посебна пажња посветити успостављању и одржавању макроекономске стабилности која подразумева одговарајућу стабилност цена, одрживост јавних финансија и платнобилансну одрживост, што је видљиво у наредној табели која указује на значајније смањење макроекономских неравнотежа (инфлације, екстерних дебаланса, фискалног дефицита и нивоа јавног дуга) на крају 2016. године.

Индикатори макроекономске стабилности

	2012	2013	2014	2015	2016
Инфлација, крај периода, у %	13,8	5,5	5,0	4,5	4,0
Инфлација, просек периода, у %	7,5	11,1	4,8	4,5	4,0
Дефицит спољнотрговинског рачуна, % БДП	-18,9	-16,2	-14,4	-12,8	-11,0
Дефицит текућег рачуна, % БДП	-11,0	-9,0	-7,9	-7,0	-6,0
Консолидовани фискални дефицит, % БДП	-6,1	-3,6	-1,9	-1,0	0,0
Дуг сектора државе	65,1	65,2	58,7	58,4	56,9

Економска политика је оријентисана на стварање услова за дугорочно одрживу макроекономску стабилност, што је повезано са процесом стабилизације и придруживања Србије ЕУ и са испуњавањем услова за пуноправно чланство у Унији.

У том погледу одржива макроекономска стабилност подразумева постизање ниских и стабилних стопа инфлације и смањивање платнобилансне и фискалне неравнотеже. Кредибилна економска политика на тај начин ствара амбијент за стабилност и раст привреде, а кључну улогу у томе има фискална политика усмерена на кредибилно средњорочно фискално прилагођавање смањивањем текуће јавне потрошње.

Фискално прилагођавање као претпоставка макроекономске стабилности подржано је изменама Закона о буџетском систему којима су успостављена чврста фискална правила која се односе на јавну потрошњу, фискални дефицит и јавни дуг.

Општа и посебна фискална правила утврђена су 2010. године изменама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС” број 73/10). Фискална правила донета су са циљем да се обезбеди дугорочна одрживост фискалне политике кроз планирано смањивање текуће буџетске потрошње, пре свега плата у јавном сектору и пензија и истовремено повећање јавних инвестиција, тако да се

елиминише фискални дефицит општег нивоа државе 2016. године и смањи удео јавног дуга у БДП на 45% у 2020. години. За примену фискалних правила и подизање кредибилитета фискалне политике значајно је формирање Фискалног савета као независног државног органа који даје мишљење на Нацрт Фискалне стратегије и оцењује усклађеност фискалне политике са фискалним правилима.

Ради успостављања и одржавања макроекономске стабилности, поред фискалног прилагођавања, потребно је задржати постојећи монетарни режим у коме је основни циљ контрола инфлације и сагласно томе флексибилан девизни курс. Режим циљане инфлације и флексибилног курса омогућавају окретање српске привреде ка инвестицијама у секторе разменљивих добара и повећање извоза. Ниска и стабилна инфлација и стабилизација динара на реалној вредности стимулативни су за инвестиције, извоз и привредни раст.

Координација монетарне и фискалне политике од посебног је значаја за макроекономску стабилност. Она ће бити појачана у посткризном периоду када ће доћи до раста домаће и стране тражње са утицајем на инфлацију. Пожељна је комбинација релаксираних монетарне политике која би са нижим каматним стопама стимулисала приватни сектор и одговорне фискалне политике која обезбеђује смањење нивоа јавне потрошње, нижи фискални дефицит и нижи ниво јавног дуга.

Кључни услови за успостављање и одржавања макроекономске стабилности јесу:

- спровођење тржишних реформи и завршетак трансформације привреде са доминантним приватним сектором, тржишном оријентацијом, јачањем економских слобода и предузетништва, стимулативним пословним и инвестиционим амбијентом,
- убрзан и стабилан опоравак привреде након изласка из рецесије и повратак на више и одрживе стопе привредног раста засноване на повећању извоза, инвестиција и запошљавања, уз модернизацију националне привредне инфраструктуре, пре свега, енергетике, саобраћаја и телекомуникација,
- успостављање опадајућег тренда инфлације и њено свођење на низак и стабилан ниво кроз режим монетарне политике,
- фискално прилагођавање и смањење фискалног дефицита на одржив ниво, што ће зависити од раста привредне активности и увоза и од могућности смањивања појединих јавних расхода,
- прилагођавање текућег рачуна платног биланса и смањење екстерне неравнотеже на бази раста извоза, екстерних плаћања, нивоа домаће потрошње, капиталних прилива приватног сектора и финансијске подршке међународних финансијских организација и ЕУ.

2.1.3. Цене и либерализација трговине

Цене

Преглед стања

1. *Цене лекова.* Правни основ за контролу цена лекова садржан је у члану 58. став 1. Закона о лековима и медицинским средствима („Сл. гл. РС”, бр. 30/10 и 107/12), Влада је у новембру 2012. године донела Уредбу о критеријумима за формирање цена лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт („Сл. гл. РС”, бр. 108/12) и Одлуку о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт („Сл. гл. РС”, бр. 108/12). Уредбом се утврђују критеријуми за формирање цене на велико и цене на мало лекова који су добили дозволу за стављање у промет од Агенције за лекове и медицинска средства Србије и који се употребљавају у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт. У наредном периоду треба очекивати да ће под контролом остати само цене лекова који се издају на терет Фонда за здравствено осигурање.

Обухват лекова, чије цене утврђује Влада, у оквиру Индекса потрошачких цена, износи око 2,3%, колико је износио и у 2011. години.

2. *Цене у области енергетике.* Цене електричне енергије и природног гаса за *тарифне купце* су регулисане од стране Агенције за енергетику Републике Србије, као независног регулаторног тела а закључно са 1. октобром 2012. године, биле су контролисане и од стране Владе Републике Србије. Укупан обухват контролисаних цена у области енергетике у 2012. години износи 8,0% (електрична енергија за домаћинства учествује са 7,17%, а природни гас за домаћинства 0,85%), што је било за 0,2% више у односу на 2011. годину.

3. *Цене услуга јавних предузећа из инфраструктурних делатности.* У периоду од новембра 2011. до новембра 2012. године листа услуга јавних предузећа из инфраструктурних делатности чије

су цене контролисане, односно регулисане је остала непромењена, с тим што је обухват услуга, које се статистички снимају и чије се учешће¹⁰ може утврдити, у 2012. години је повећано за свега 0,01%, тако да износи 2,37% (од чега се свега 0,05% односи на поштанске услуге и превоз у унутрашњем железничком саобраћају на које сагласност даје Владе, а са 2,32% су обухваћене услуге фиксне телефоније и телефонске претплате које су на сагласност Републичке агенције за електронске комуникације).

4. *Цене производа и услуга јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе.* Цене наведених производа и услуга су и даље под административном контролом према Уредби о поступку привремене обуставе преноса трансферних средстава из буџета Републике Србије јединици локалне самоуправе, односно преноса припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит предузећа аутономној покрајини ("Сл. гл. РС", бр. 6/06 и 108/08). Овом Уредбом ограничава се дозвољени раст цена локалних јавних предузећа до нивоа пројектованог раста цена који Влада утврђује актом за сваку годину, док се не изврши неопходно усклађивање са пројектованим растом цена за ту годину. Укупно учешће цена комунално стамбених услуга и градског превоза у статистичкој листи потрошачких цена повећано је тако да у 2012. години износи 4,05%, док је у 2011. години износило 3,82%.

На основу новог Закона о јавним предузећима ("Сл. гласник РС", бр. 119/12), од 17. децембра 2012. године, очекује се промена постојеће Уредбе о преносу трансферних средстава, којом се више неће контролисати цене ових производа и услуга, већ само ниво зарада.

5. *Цене техничког прегледа возила, накнаде за уклањање возила, обуке и полагања возачког испита.* На основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима ("Сл. гл. РС", бр. 41/09, 53/10) Влада је крајем 2009. године донела одлуке на бази којих је одредила цену техничког прегледа возила и висину накнаде за уклањање возила („Сл. гл. РС”, број 109/09) и тиме проширила обухват, односно списак производа и услуга за које одређује цену, за **0,15%**. Такође, Влада је донела и Одлуку о одређивању најниже цене теоријске и практичне обуке кандидата за возаче и најниже цене за полагање возачког испита („Сл. гл. РС” бр. 105/12), чиме је обухват контролисаних цена повећан за додатних **0,54%**.

Комисија за заштиту конкуренције је у случајевима Закона о превозу терета у друмском саобраћају, Закон о превозу у друмском саобраћају, Закон о безбедности саобраћаја на путевима и Закон о изменама Закона о акцизама, указала да законска решења која се односе на утврђивање минималних цена услуга/производа нису у складу са одредбама Закона о заштити конкуренције и основним начелима слободне тржишне привреде. (*Погледати такође 3.8. Политика конкуренције*).

Административни капацитети

У Сектору за трговину, услуге, цене и заштиту потрошача Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, постоји Одсек за цене који има четири запослена који покривају област цена лекова, област цена у енергетици, област цена у инфраструктурним делатностима и област цена производа и услуга цена јавних предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, и шефа одсека.

Либерализација трговине

Преглед стања

Процес либерализацији спољне трговине Србије се интензивирао у претходној деценији закључивањем низа билатералних и мултилатералних споразума о слободној трговини.¹¹ Применом ових споразума, у 2012. г. достигнут је веома висок степен либерализације спољне трговине Србије, који се огледа у чињеници да се око 86.5% укупне размене Републике Србије са светом обавља са земљама са којима су потписани споразуми о слободној трговини, а чак 94,7% извоза Србије се пласира управо у ове земље, од тога највише у ЕУ (57%) и ЦЕФТА (30%).

У 2012. г. је извршено фазно снижавање царина у складу са динамиком утврђеном у сваком од раније ратификованих споразума, а окончање транзиционих периода, односно процеса формирање

¹⁰ Цене услуга једног оператора кабловске дистрибутивне мреже (Serbia Broadband-Српске кабловске мреже д.о.о.) се, због значајне тржишне снаге на тржишту, контролишу од стране Ратела-а, с тим што се не може проценити удео само овог оператора у индексу потрошачких цена.

¹¹ До сада су потписани следећи споразуми са: ЕУ, Руском Федерацијом, ЦЕФТА, ЕФТА, Турском, Белорусијом и Казахстаном.

зоне слободне трговине ће се реализовати са ЦЕФТА 2013. г¹², са ЕУ и ЕФТА 2014, а са Турском 2015. г.

Европска унија је најзначајнији спољнотрговински партнер Србије (*детаљније видети део 2.2.3 Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ*), док је ЦЕФТА по значају други најважнији партнер. Размена са ЦЕФТА чланицама просечно годишње обухвата око 16% укупне трговине са светом, 28% од укупног извоза и 8% од укупног увоза. Република Србија бележи константан суфицит у размени са ЦЕФТА који је у првих 10 месеци 2012. г. износио око 1,2 милијарде ЕУР. У односу на исти период у 2011. г, у првих 10 месеци 2012. забележен је пад извоза у ЦЕФТА чланице од 0,3% и пад увоза од 6,3%.

У претходном периоду је извршена додатна либерализација у оквиру ЦЕФТА споразума. Наиме, Србија примењује додатни Протокол о накнадној либерализацији трговине пољопривредно прехрамбеним производима, према Хрватској и Албанији од 15. децембра 2011, а према Молдавији од 13. јануара 2012. г. У складу са овим Протоколом потпуно је либерализована трговина са Албанијом и Молдавијом, док је са Хрватском извршена додатна либерализација, тако што се обострано, реципрочно/симетрично примењује бесцарински приступ за 67,8% тарифних линија, док су за 512 тарифних линија утврђене преференцијалне квоте са нултом царином у оквиру квоте и преференцијалне царине у оквиру царинске квоте за осетљиве основне пољопривредно-прехрамбене производе: месо, млеко, млечне и месне прерађевине, јабуке, пшеница, кукуруз, шећер, дуван, цигарете и др.

Формирањем Царинске уније Руске Федерације, Републике Белорусије и Републике Казахстан наметнула се потреба усклађивања слободне трговине Републике Србије са државама чланицама Царинске уније. Усклађивање Споразума о слободној трговини између Руске Федерације и Републике Србије у односу на све три земље чланице Царинске уније реализовано је Протоколом о изузецима из режима слободне трговине и правилима о пореклу робе уз Споразум о слободној трговини из 2000. г, који је потписан је 22. јула 2011. г. у Београду, а са Белорусијом потписивањем Протокола о изменама и допунама Споразума о слободној трговини из 2009. г. (од 15. јуна 2011).

Листа производа изузетих из режима слободне трговине, приликом извоза на царинску територију Руске Федерације, укључује: месо и јестиве отпатке од живине, сир и урду, бели шећер, пенушаво вино, неденатурисани етил алкохол, цигарете, протектиране пнеуматске гуме, предиво од памука, тканине од памука, специјалне тканине, компресоре за расхладне уређаје, тракторе, путничке аутомобиле и употребљавана моторна возила за превоз робе и путника.

Изузеци из режима слободне трговине приликом увоза на територију Републике Србије укључују: протектиране и употребљаване пнеуматске гуме, славине, вентиле и сличне уређаје, тракторе, путничке аутомобиле и употребљавана моторна возила за превоз робе и путника (Руска Федерација), бели шећер, неденатурисан етил алкохол, цигаре, протектиране и употребљаване пнеуматске гуме, пољопривредни трактори и шумски трактори, употребљавана моторна возила (Република Белорусија), сир, бели шећер, неденатурисан етил алкохол, цигаре, протектиране и употребљаване пнеуматске гуме, трактори, употребљавана моторна возила, путнички аутомобили. (Република Казахстан).

Током 2011.г. започети су, а током 2012. настављени преговори/консултације о Споразуму о слободној трговини са Украјином. Украјинској страни је понуђена значајнија либерализација трговине робом и услугама у оквиру билатералног Споразума о слободној трговини, уколико одустане од неких својих захтева према Републици Србији у преговорима о приступању Републике Србије СТО.

Такође, у 2012.г. започети су преговори о даљој либерализацији трговине пољопривредним производима са Републиком Турском, било повећањем тарифних квота у неким случајевима или другим облицима либерализације, тако да се наставак преговора о прилагођавању Споразума о слободној трговини очекује и у 2013

За више информација о приоритету у 2013. години, као и о мерама планираним за период 2014-2016. Погледати Поглавље 30.

2.1.4. Способност финансијског сектора да усмери штедњу ка продуктивним инвестицијама

Банкарство

Почев од 2001. године, у Републици Србији се спроводи реформа финансијског сектора, започета у делу банкарског сектора као најважнијег и преовлађујућег. Реформа је усмерена на развој стабилног и

¹² Иступањем Хрватске из ЦЕФТА, оствариће се потпуна либерализација са осталим ЦЕФТА чланицама

сигурног банкарског тржишта, као и хармонизацију регулативе са релевантним међународним стандардима. У периоду од 2001. до 2012. године, број банака је више него преполовљен (са 86 на почетку реформе на 32 у 2012. години), а банкарски сектор је приватизован и трансформисан како по основу *green-field* инвестиција, тако и путем преузимања постојећих приватних банака односно банака са претежним друштвеним или државним капиталом, тако да је око три четвртине укупне билансне активе сектора у већинском власништву добро ранжираних страних стратешких инвеститора.

У мил. ЕУР

	2008.	2009.	2010.	2011.	новембар 2012.
Број банака	34	34	33	33	32
Број запослених	32.342	31.182	29.887	29.228	28.590
Укупна актива	20.055,7	22.530,4	24.014,9	25.3254,0	25.527,8
Банке у власништву страних лица	15.109,1	16.736,8	17.656,0	18.776,6	19.073,1
Банке у власништву Републике Србије	3.209,1	3.940,0	4.301,8	4.512,1	4.689,3
Банке у власништву домаћих приватних лица	1.737,5	1.853,6	2.057,2	2.035,4	1.765,4
Укупна актива/БДП	61,4	77,8	85,7	81,3	89,7
Капитал	4.740,5	4.666,7	4.720,1	5.216,7	5.359,5
Банке у власништву страних лица	3.493,2	3.412,7	3.348,7	3.928,2	3.914,6
Банке у власништву Републике Србије	672,9	708,7	822,9	713,0	888,2
Банке у власништву домаћих приватних лица	574,4	545,3	548,6	575,4	556,8
Капитал/БДП	14,5	16,1	16,9	16,8	18,8
Укупни депозити	11.565,4	13.570,3	14.263,4	14.590,5	14.817,5
Штедња	4.780,6	6.013,7	7.105,8	7.611,2	8.181,6
Укупни депозити/БДП	35,4	46,9	50,9	46,9	52,1
Укупни кредити	11.597,8	13.236,5	14.528,7	17.556,4	16.919,4
Предузећа	6.694,6	7.267,5	8.096,1	8.197,1	8.433,4
Становништво	3.923,6	3.928,2	4.590,2	4.938,9	4.969,0
Укупни кредити/БДП	40,5	50,2	56,2	56,4	59,5
Адекватност капитала	21,9	21,4	19,9	19,1	16,4*

* последњи расположив податак је септембар 2012. године

Банкарски сектор у Републици Србији пролази кроз дужничку кризу у зони евра као добро заштићен, односно адекватно капитализован и ликвидан. Банке, као самостални правни субјекти, ослањају се првенствено на домаће изворе финансирања, и то девизну штедњу становништва, што их, уз смањење задужености из иностранства, чини мање изложеним утицају негативних кретања из окружења. Иако банке у Србији нису биле директно погођене, преливање светске економске кризе најпре се одразило на психолошки изазвано повлачење девизне штедње из банака. Тренд одлива штедње преокренут је у децембру 2008. године и од краја 2009. године, када је износила 6,0 млрд. ЕУР, тренд повећања штедње становништва је све до данас у узлазној путањи. Према последњим расположивим подацима, штедња становништва износи 8,2 млрд. ЕУР.

Стабилности банкарског сектора током кризе допринела је, како подршка матичних банка и благовремене мере Народне банке Србије усмерене на ослобађање додатне ликвидности кроз релаксирање захтева за издвајање обавезне резерве, тако и затечене солидне резерве ликвидности код самих банака, пре свега у форми хартија од вредности централне банке.

Ради спровођења тзв. Бечке иницијативе, којом су се матичне банке, односно већински инострани акционари банака које послују у Србији обавезали да одрже изложеност њихових група према Србији на нивоу с краја 2008. године, као и да одржавају показатеље адекватности капитала и ликвидности на прописаном нивоу, НБС је донела прописе којима се обезбеђује подршка финансијској стабилности земље. Банкама које су биле укључене у овај програм на располагању су били краткорочни кредити за подршку динарској ликвидности, девизне своп трансакције са Народном банком Србије ради подршке девизној ликвидности, те повластице у класификацији потраживања. Програм који је успостављен Бечком иницијативом престао је да важи 1. јануара 2011. године.

У Бриселу је 12. и 13. марта 2012. године у организацији Европске комисије одржан састанак (тзв. Бечка иницијатива 2.0) на којем су учествовали представници регулатора, супервизора, централних банака и фискалних власти home и host држава, као и представници банака и најважнијих

међународних финансијских организација. Том приликом је констатовано да је у интересу свих учесника да се очува стабилност и обезбеди одржива кредитна активност у региону. У складу с тим је на састанку успостављено 8 основних принципа чији је циљ минимизирање ризика од наглог неконтролисаног смањења активности (*disorderly deleveraging*) ЕУ банкарских група у региону, а који се односе на унапређење координације процеса регулисања и супервизије банкарских сектора, као и на спречавање негативних преливања између земаља ЕУ и земаља региона. Активности у вези са Бечком иницијативом 2.0 настављене су и у другој половини 2012. године. Упркос томе што нема обавезујућих елемената као иницијална верзија Бечке иницијативе, њени ефекти би требало да допринесу очувању стабилности банкарских сектора земаља у региону, укључујући и Србију.

Банкарски сектор је адекватно капитализован - стопа раста сопствених извора финансирања била је довољна да омогући одржавање учешћа сопствених средстава у укупној пасиви на нивоу од 21%. Показатељ адекватности капитала је износио 19.1% на дан 31. децембра 2011. године, односно 16.4% на дан 30. септембра 2012. године. Нижа вредност показатеља у 2012. години последица је, пре свега, повећања износа резерви за процењене губитке (које представљају одбитну ставку у обрачуну регулаторног капитала) услед погоршања квалитета кредитног портфолија банкарског сектора. Ипак, ова вредност је и даље довољно изнад регулаторног минимума у Србији (12%) и знатно изнад Базелског минимума (8%).

Такође, банкарски сектор је током 2012. године остао ликвидан. Просечни месечни показатељ ликвидности банкарског сектора је током 2012. године углавном био изнад 2 (изузев у октобру када је, због недеље штедње и поновног уговарања рочности следећег месеца, износио 1,52 али је већ на крају новембра износио 1,82) што указује да су ликвидна средства (ликвидна потраживања првог реда и остала потраживања која доспевају у наредних месец дана) била двоструко већа од збира обавеза без утврђеног рока доспећа и обавеза које доспевају у наредних месец дана. Ликвидна актива је на крају новембра 2012. године чинила 34,9% укупне билансне активе и 60,0% краткорочних обавеза.

Нето добитак пре опорезивања за првих 11 месеци 2012. године износио је 22,3 млрд РСД (око 198 мил ЕУР). То је значајан пад (27,1%) у поређењу са истим периодом 2011. године, узрокован пре свега високим директним отписима ненаплативих потраживања (порао за 6,6 млрд РСД, односно за око 59,0 мил ЕУР), што је такође утицало на пад ROA (0,9% у поређењу са 1,3% за првих 11 месеци 2011. године) и ROE (4,2% у поређењу са 6,4% за првих 11 месеци 2011. године). На ниску профитабилност је највише утицала једна банка у већинском државном власништву која је забележила висок износ отписа (без података за ову банку, ROA би износио 1,2% а ROE 5,8%).

Кредитни ризик је и даље доминантан ризик у пословању банака. Истовремено, погоршан је квалитет кредитног портфолија банака, што је очекиван тренд у условима успоравања економске активности и зарада, а нарочито у условима депресијације динара због девизно индукованог кредитног ризика. Проблематични кредити - НПЛ (брutto, са доцњом ≥ 90 дана) су на крају новембра 2012. године износили 372,9 млрд РСД (око 3,3 млрд ЕУР) уз показатељ бруто НПЛ од 18,9%, што представља најзначајнији отежавајући фактор у очувању стабилности банкарског сектора. Ипак, високе резерве и адекватност капитала банака за сада обезбеђују довољну покривеност њихових проблематичних пласмана. Регулаторна резервисања за билансну изложеност (тзв. *loan loss reserve*) и даље у потпуности покрива износ бруто НПЛ. На крају новембра ово покриће је износило 121,3% док је исправка вредности укупних кредита (по МСФИ) износила 51,2% бруто НПЛ-ова.

У оквиру развоја функције контроле пословања банака, процес супервизије се континуирано усклађује са међународним стандардима и препорукама добре праксе релевантних интернационалних струковних организација. Успостављена је доследна и транспарентна политика лиценцирања и делиценцирања учесника на финансијском тржишту. Надзор који Народна банка Србије обавља над банкарским сектором усмерава се на процену ризика и прати трендове у развоју супервизорске праксе.

Стандарди промовисани од стране Базелског комитета за банкарску супервизију имплементирају се како у погледу супервизорског процеса, тако и по питању регулативе у надлежности Народне банке Србије. Почела је потпуна примена новог сета подзаконских аката Народне банке Србије донетих на основу Закона о банкама којима се у Србији имплементирају Базел II стандарди, а који је на снагу ступио 31. децембра 2011. године.

У поступку надзора Народна банка Србије сарађује, осим са органима у Републици Србији, и са органима других држава који обављају супервизију, а начин међусобне сарадње утврђује се споразумом о сарадњи између Народне банке Србије и конкретног надзорног органа. Поред билате-

ралне сарадње, Народна банка Србије учествује у раду тзв. Колеца супервизора (College of Supervisors), организованих од стране надлежног регулаторног тела задуженог за супервизију банкарске групе на консолидованој основи.

Осигурање

Доношењем Закона о осигурању 2004. године је започето спровођење реформе сектора осигурања, као дела финансијског сектора. Надзор над осигурањем поверен је Народној банци Србије.

Реформа сектора осигурања је осим успостављања новог регулаторног оквира, обухватила и активности на: јачању система интерних контрола и функције управљања ризицима, развоју и имплементацији супервизије на бази ризика, едукацији и лиценцирању актуара, непосредним контролама субјеката надзора, развоју и имплементацији модела за обрачун резерви за штете, пројекту финансијске едукације становништва, пројекту осигурања од катастрофа и бројне друге активности. Сарадња са међународним и домаћим институцијама је један од важних фактора, који доприноси ефикасности супервизије целокупног финансијског система, а тиме и очувању финансијске стабилности земље. У складу с тим НБС је потписник неколико споразума о сарадњи у области супервизије осигурања и чланица је Међународног удружења супервизора осигурања (IAIS).

Као резултат наведених активности, осам година након започете реформе сектора осигурања, и поред ефеката индиректне изложености Србије утицајима светске финансијске кризе, обезбеђена је његова стабилност, и на тај начин остварен планирани циљ Народне банке Србије, а то је креирање и одржавање сигурног и стабилног сектора осигурања и обезбеђење поверења јавности у сектор осигурања, а ради заштите интереса осигураника и трећих лица.

Наиме, први ефекти кризе одразили су се на успоравање раста капитала друштава за осигурање, да би током 2009, 2010. и 2011. године дошло до успоравања номиналног раста укупне премије осигурања, али уз наставак тренда номиналног и реалног раста премија животних осигурања, као и техничких резерви и билансне суме. У наведеном периоду, у условима светске финансијске кризе, сектор осигурања је пословао позитивно, уз задовољавајући ниво солвентности.

Тренутно на тржишту послује 28 друштава за осигурање, од којих се искључиво пословима осигурања бави се 24 друштва, док пословима реосигурања 4 друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем бави се 7 друштава, искључиво неживотним осигурањем 11 друштава, а и животним и неживотним осигурањем 6 друштава. Посматрано према власничкој структури капитала од 28 друштава за осигурање 21 је у већинском страном власништву, а 7 друштава је у домаћем. У прилог резултата уређења тржишта осигурања говори и 13 *greenfield* лиценци које је НБС издала од 2005. године. У продајној мрежи, поред друштава за осигурање, учествује и: 19 банака које су добиле дозволу за обављање послова заступања, 82 правна лица и 107 физичких лица предузетника, а сертификат за заступање, односно посредовање добило је 13.851 физичко лице¹³.

Из упоредних показатеља трећег тромесечја 2012. године и истог периода 2011. године, може се закључити да је досадашњи тренд развоја тржишта осигурања задржан.

Број запослених расте по стопи од 0,5% и то са 11330 на 11388. Друштва за осигурање у страном власништву бележе преовлађујуће учешће у броју запослених са 64,7%.

Укупна премија у периоду од 1. јануара до 30. септембра 2012. године износила је 47,5 млрд. динара (413 мил. евра)¹⁴, што представља пораст од 6,7% у односу на исти период претходне године. У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 82,4%, док је учешће животних осигурања износило 17,6%. Пораст учешћа животних осигурања са 15,8% у истом периоду претходне године последица је пораста тих осигурања од 18,9%.

Премија неживотних осигурања у посматраном периоду бележи раст од 4,4% у односу на исти период 2011. године. Премија имовинских осигурања остварила је раст од 7,5%, обавезног осигурања од аутоодговорности раст од 2,5%, док је премија осигурања моторних возила – каско, услед очекиваног ефекта финансијске кризе у виду пада премије необавезних осигурања, поново забележила пад, овог пута од 3,3%.

Будући развој сектора осигурања би требао да буде у области животних осигурања обзиром да у Србији постоје добре претпоставке за његов развој, а то су: 7,3 милиона становника; око 1,7

¹³ Стање на дан 20. новембар 2012. године.

¹⁴ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. септембар 2012. године.

милиона запослених; раст банкарске штедње (депозитног потенцијала) становништва; очување поверења становништва у рад друштава за осигурање и др.

Неопходно је истаћи да брзина развоја животних осигурања у великој мери зависи од, с једне стране, развијености реалног окружења, тј. екстерних фактора (брuto домаћег производа, куповне моћи, развоја тржишта капитала, питања пореског третмана животних осигурања којим би се стимулисао развој ове врсте осигурања), а с друге стране, од спремности самих друштава за осигурање да развијају своје услуге у сегментима тржишта са потенцијалом за развој, уз едукацију потенцијалних осигураника и унапређење поступака управљања ризицима.

Добровољни пензијски фондови

Добровољни пензијски фондови у Републици Србији се јављају као резултат реформе пензијског система, која је започета доношењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Сл.гл. РС”, бр. 85/2005 и 31/2011). Први пензијски фонд је започео са пословањем у новембру 2006. године.

У протеклом периоду, поред оснивања нових пензијских фондова, дошло је до повлачења неких друштава за управљање са тржишта и спајања фондова, тако да тренутно на тржишту добровољних пензијских фондова послује пет друштава за управљање и девет добровољних пензијских фондова (једно друштво за управљање управља са три пензијска фонда, а два друштва управљају са по два фонда). Једно друштво за управљање је у државном власништву, док су остала четири друштва у крајњем приватном страном власништву.

Број корисника услуга добровољних пензијских фондова је у сталном порасту и у новембру 2012. године у систему постоји 179.577 корисника са закључених 239.962 уговора (један корисник може бити члан више фондова). Такође, просечни износ уплаћеног доприноса показује тенденцију пораста и то је углавном условљено повећавањем неопорезивог износа доприноса који се једном годишње усклађује са порастом цена на мало и чији је циљ подстицање грађана на овај вид штедње. У току 2012. године, просечан износ доприноса је био око 3.930 динара. Нето имовина пензијских фондова је у сталном порасту и у протеклих годину дана је порасла за око 25%, тако да је на крају новембра 2012. године износила око 15,5 милијарди динара. Удео нето имовине фондова у БДП-у на крају трећег квартала 2012. године износио је 0,46%. Раст нето имовине највећим делом је генерисан нето уплатама чланова фонда. У току 2012. године, учешће добровољних пензијских фондова у укупном промету на Београдској берзи просечно је износило 2,21%. FONDEX (индекс пензијских фондова који показује просечан пондерисани принос свих фондова) је у периоду од почетка пословања фондова забележио пораст од 8,2%, док је за последњих годину дана порастао за 11%.

Неки од главних разлога за још увек недовољну развијеност индустрије добровољних пензијских фондова се могу пронаћи у стању домаће економије, ниском животном стандарду становништва и недовољно развијеном финансијском тржишту, које не пружа широке могућности за диверсификацију улагања имовине фонда. У односу на почетак пословања пензијских фондова, стање на домаћем финансијском тржишту се, у том смислу, побољшало, имајући у виду појаву нових финансијских инструмената – корпоративних обвезница, дугорочних купонских обвезница Републике Србије, трезорских записа различитих рочности, као и акција неколико државних предузећа (након спроведене приватизације).

Потенцијал за даљи развој система добровољних пензијских фондова је велик, посебно имајући у виду значајан притисак на јавни буџет изазван старењем становништва, као и то да тренутно у пензијским фондовима штеди само 2,4% становништва, односно нешто мање од 10% запослених. Ефекти економске кризе су се одразили на развој сектора пензијских фондова, али се са опоравком економије земље и јачањем животног стандарда може очекивати и повећање броја корисника и висине уплата у приватне пензијске фондове, као и јачање улоге пензијских фондова као институционалних инвеститора на финансијском тржишту. Јасни сигнали о неопходности правовремене штедње за старост који су грађанима упућивали носиоци економске политике требало би да утичу на бржи развој добровољних пензијских фондова, а то ће са друге стране позитивно утицати на националну штедњу, развој финансијског тржишта и економије у земљи.

Тржиште капитала

Након иницијалног раста финансијског тржишта у Србији током 2006. и 2007. године, од 2008. године, као последица глобалне финансијске кризе, домаће тржиште капитала бележи драстичан пад који траје до данас. Према подацима Београдске берзе укупан остварени промет на берзи у току 2007.

године износио је 165 милијарди динара (2 милијарде евра), да би, уз константно опадање, укупан промет у току 2011. године износио 28,6 милијарди динара (280 милиона евра). Остварени промет током 2012. године био је нешто нижи од 25 милијарди динара (220 милиона евра). Из наведеног је очигледно да се опадајући тренд наставља и да је обим промета чак 9 пута мањи у односу на 2007. годину. Томе у прилог говори и чињеница да је у 2007. години учешће укупне тржишне капитализације друштава чијим се акцијама трговало на Београдској берзи у БДП-у износило око 45%, док је поменуто учешће у 2012. години износило свега 24%.

Криза на домаћем тржишту капитала утицала је и на драстично смањење вредности имовине под управљањем отворених инвестиционих фондова. Наиме, крајем 2007 године под управљањем отворених инвестиционих фондова било је укупно око 2,6 милијарде динара, док је на крају другог квартала 2012. године тај износ за око милијарду мањи.

Према подацима Комисије за хартије од вредности, укупан број брокерско-дилерских друштава смањен је са 84, колико их је било регистровано 2008. године, на 35 колико их је било регистровано на крају 2012 године. Са друге стране, број друштава за управљање инвестиционим фондовима смањен је са 14 (2008. година) на 6 (2012. године).

Основна карактеристика српског тржишта капитала је и даље мала тржишна капитализација у односу на БДП. Истовремено редукована је структура тржишног материјала и то тако што власничке хартије од вредности учествују у укупној вредности промета са 2%, а дужничке хартије од вредности са око 98%. Поред тога, понуда квалитетних финансијских инструмената је и даље скромна, првенствено имајући у виду недовољну понуду муниципалних и корпоративних обвезница, као и државних дужничких хартија од вредности.

На основу свега реченог, може се закључити да је домаће тржиште капитала још увек плитко и недовољно развијено са изузетно ниском ликвидношћу. Међутим, опоравак домаћег тржишта капитала у наредном периоду првенствено ће бити условљен целокупним привредним амбијентом и генерално привредним растом земље. Са друге стране, интензивно ће се радити на даљем унапређењу законодавног оквира који регулише област тржишта капитала, током 2013, који ће у највећој могућој мери бити хармонизован са прописима ЕУ.

У циљу развоја тржишта капитала у Србији и побољшања квалитета хартија од вредности којима се тргује, неопходан је излазак великих инфраструктурних компанија на берзу (Телеком Србије, ЕПС и др.). Овоме у прилог говори и чињеница да је излазак НИС-а на берзу, с обзиром на дотадашњи ниво ликвидности и промета који је био заступљен на Београдској берзи, у одређеној мери оживео тржиште. Поред тога што је био једна од најтргованијих акција на берзи са растом од преко 20%, НИС је наметнуо и високе стандарде корпоративне културе, који обезбеђују транспарентност и самим тим стварају услове за стицање поверења инвеститора у њихово пословање. Излазак ових компанија на берзу повећао би понуду квалитетног тржишног материјала, за улагања институционалних инвеститора, док би, са становишта самих компанија, омогућио тржишно вредновање њиховог капитала и отворио нови канал за обезбеђење додатних средстава.

Од посебне важности за развој домаћег тржишта капитала је даље јачање и унапређење надзорне функције на финансијском тржишту. У том смислу, Комисија за хартије од вредности, надзорно и регулаторно тело из ове области, ће као пуноправни члан Међународне асоцијације регулаторних тела за хартије од вредности ојачати национално тржиште капитала кроз регионалну и међународну сарадњу са циљем да се побољша квалитет домаће регулативе и повећа капацитет надзора домаћег регулаторног тела. Поред тога, унапређиваће се ниво професионалних знања и вештина и повећавати поверење инвеститора и јавности у домаће тржиште капитала.

За више информација погледати Поглавље 9. Финансијске услуге.

2.1.5. Власништво и реструктурирање предузећа

Текуће активности у 2012. години одвијају се у складу са законом и подзаконским актима којима се уређује приватизација, а који се односе на продају капитала и имовине путем јавног тендера, аукције и спровођењем поступка реструктурирања.

У току је детаљна анализа постојећег портфолија, уз сагледавање могућности унапређења приватизације оснаживањем постојећих инструмената приватизације, изменом регулаторног оквира уз покушај да се спроведе још један круг приватизације, док би покретање стечајног поступка био финални исход за сва неприватизована предузећа.

Реализацијом активности, у 2012. години, остварени приходи износе 6,7 милиона ЕВРА, уз инвестиционе обавезе од 7 милиона ЕВРА. У наставку, везано за власничку структуру предузећа, дајемо преглед предузећа из портфела Агенције за приватизацију:

ДРУШТВЕНА ПРЕДУЗЕЋА - 249
53 у реструктурирању
5 тендери
130 аукција
61 у припреми

ДРЖАВНА ПРЕДУЗЕЋА - 339
122 у реструктурирању
14 тендери
85 аукција
21 у припреми
97 без метода (привремени заступник капитала).

Овим прегледом нису обухваћена јавна предузећа, државна предузећа: Телеком ад Београд, Галеника ад Београд, предузећа која су издвојена из ЕПС-а, ЈАТ;

Преглед приоритета

Имајући у виду одредбе Закона о приватизацији, најзначајније активности у 2013. години, и у наредном периоду биле би:

1. завршетак приватизације друштвеног и државног капитала, сходно Закону о приватизацији, путем тендера, аукцијске продаје, продајом имовине и ликвидацијом/ стечајем;
2. продаја акција и удела из портфела Акционарског фонда (тржиште капитала);
3. приватизација друштвеног капитала у предузећима организованим по Уредби о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ и
4. учешће у изради Програма реструктурирања јавно комуналних предузећа у Републици Србији
 - Укупно, у периоду од усвајања Закона о приватизацији (јул 2001. године) до 25. децембра 2012. године, приватизовано/ продато је на:
 - аукцијама, 1.532 предузеће са продајном ценом од 864 милиона € и инвестицијама од 193 милиона €;
 - тендерима, 83 предузећа са продајном ценом од 1,02 милијарди € и инвестицијама од 877 милиона €, и на
 - тржишту капитала: 751 пакет акција, са продајном ценом од 639 милиона €.

Поред наведеног, у току су и активности везане за усвајање Програма реструктурирања јавно комуналних предузећа у Републици Србији (Програм). Програм се бави кључним проблемима у пословању јавно комуналних предузећа, од имовинских односа па до саме организације и пословања ових предузећа, без обзира на делатност у којој послују. С тим у вези, у периоду од 15. јула до 15. октобра 2011. године, спроведена је јавна расправа о предлогу Програма, и водила се на округлим столовима у градовима Србије, у периоду од 1. септембра до 13. октобра 2011. године. Сходно тачки 9. Програма јавне расправе (закључак Владе 05 број: 023-25547/2011-1 од 12. јула 2011. године) МЕРП је сачинио и проследио извештај о спроведеној јавној расправи Одбору за привреду и финансије Републике Србије. Надаље, очекује се усвајање на Влади Програма (у току I квартала 2013. године), након чега ће се приступити изради Мера и активности Програма. Предвиђа се да ће Програмом, која треба да доведе до ефикасног и ефективног рада ових предузећа, бити опредељени различити модели, као што је нпр. ЈПП концепт (јавно приватно партнерство, тј. концепт који подразумева интеракцију приватног и јавног сектора), концесије и слично, у складу са позитивним искуствима из европске праксе.

Реституција у поступку реструктурирања предузећа

Оквири поступања Агенције за реституцију у односу на предузећа независно од облика организовања одређени су Законом о враћању одузете имовине и обештећењу („Службени гласник РС” бр. 72/2011), и то посебно чл. 18. ст, 2 наведеног Закона којим је предвиђено да се **не враћају подржављена предузећа**.

Дакле, према одредбама Закона не враћа се имовина која је била у саставу подржављених предузећа. Ова одредба се односи и на предузећа која су тренутно у поступку реструктурирања, уколико је предметна имовина раније подржављена као имовина одузетих предузећа.

Евентуални изузетак од цитираног члана Закона представљало би враћање непокретности за које се утврди да су била у својини физичких лица, а да су након национализације постала део друштвених, односно државних предузећа.

Према чл. 9. ст. I Закона обвезник враћања подржављене имовине у *натуралном облику* је Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, јавно предузеће, привредно друштво или друго правно лице чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, привредно друштво са већинским друштвеним капиталом и задруга, укључујући и привредна друштва и задруге у поступку стечаја и ликвидације, а који је, на дан ступања на снагу овог закона, власник, држалац или носилац права коришћења, односно располагања на подржављеној имовини - у односу на право које му припада.

Према чл. 10 стичалац имовине који је, након подржавања имовине, у складу са законом, стекао право својине, остаје власник и држалац ствари. и његова стечена права не смеју бити повређена.

Чл. 15 предвиђа шта може бити предмет враћања: „Овим законом враћају се непокретне и покретне ствари у јавној својини Републике Србије. Аутономне покрајине односно јединице локалне самоуправе, у државној друштвеној и задружној својини, осим ствари у својини задругара у друштвеној и задружној својини коју је имао стекао уз накнаду”.

Предмет враћања су подржављене непокретности: грађевинско земљиште, пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, стамбене и пословне зграде, станови и пословне просторије и други објекти који постоје на дан ступања на снагу овог закона.

Предмет враћања су подржављене покретне ствари уписане у јавни регистар, као и друге покретне ствари које према прописима о културним добрима представљају културна добра и културна добра од великог и изузетног значаја, а која постоје на дан ступања на снагу овог закона,”

Конечно, чл. 18 Закона ст. 1 тач. 4, 5, 9, 10 предвиђа изузетке од враћања у натуралном облику и то: „Не враћа се право својине на непокретностима које на дан ступања на снагу овог закона имају следећу намену, односно статус:

- 4) непокретности које су неодвојиви саставни део мрежа, објеката, уређаја или других средстава која служе за обављање претежне делатности јавних предузећа, друштава капитала основаних од стране носилаца јавне својине, као и њихових зависних друштава, из области енергетике, телекомуникација, саобраћаја, водопривреде и комуналних делатности;
- 5) непокретности чије би враћање битно нарушило економску, односно технолошку одрживост и функционалност у обављању претежне делатности субјекта приватизације који није приватизован, као и субјекта који се продаје у поступку стечаја као правно лице а у чијој се имовини налазе;
- 9) непокретна имовина која је продата, односно стечена у поступку приватизације као имовина или капитал субјекта приватизације, у складу са законом којим се уређује приватизација;
- 10) непокретности које су продате у поступку стечаја над предузећима у већинској друштвеној, односно државној својини, као и непокретности које представљају имовину стечајних дужника у већинској друштвеној, односно државној својини која су као правна лица продати у поступку стечаја;

2.1.6. Одсуство значајних препрека при уласку и изласку тржишта

Доношењем адекватне законске регулативе, стварају се услови за несметано обављање привредне активности. Закон о привредним друштвима („Сл. гл. РС”, бр. 36/11, 99/11)(*детаљан приказ у Поглављу 6. Право привредних друштава*) и Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Сл. гл. РС”, бр. 99/11), чија је примена почела 1. фебруара 2012. године, регулишу поступак оснивања привредних субјеката (привредних друштава и предузетника), који се одвија у оквиру Агенције за привредне регистре, као централне институције која води привредне регистре као централизоване базе података о привредним субјектима. (*Више информација у оквиру Поглавља 3. Право пословног настањивања и слобода пружања услуга*)

Број основаних привредних друштава у 2012. години, по месецима, према подацима уписаним у Регистар привредних субјеката:

ОСНИВАЊА у 2012. год.		
МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	619	2.073

ОСНИВАЊА у 2012. год.		
МЕСЕЦ	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
фебруар	523	1.484
март	873	2.807
април	778	2.935
мај	811	3.118
јун	763	2.568
јул	690	2.452
август	747	2.345
септембар	630	2.352
октобар	854	2.753
новембар	679	2.869
децембар	545	2.055
УКУПНО	8.512	29.811

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА		
ОСНИВАЊА У 2012. ГОДИНИ – ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ		
Број	Шифра прет дел.	Назив претежне делатности
1.010	4690	Неспецијализована трговина на велико
388	7022	Консултантске активности у вези са пословањем и осталим управљањем
286	4120	Изградња стамбених и нестамбених зграда
274	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
190	4941	Друмски превоз терета
162	6201	Рачунарско програмирање
150	3511	Производња електричне енергије
145	7112	Инжењерске делатности и техничко саветовање
126	4711	Трговина на мало у неспецијализованим продавницама, претежно храном, пићима и дуваном
	6920	Рачуноводствени, књиговодствени и ревизорски послови; пореско саветовање

ПРЕДУЗЕТНИЦИ		
ОСНИВАЊА У 2012. ГОДИНИ – ТОП 10 ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ		
Број	Шифра Прет. Дел.	Назив претежне делатности
2.031	5610	Делатности ресторана и покретних угоститељских објекта
1.968	5630	Услуге припремања и послуживања пића
1.333	4711	Трговина на мало у неспецијализованим продавницама, претежно храном, пићима и дуваном
1.225	4932	Такси превоз
1.164	9602	Делатност фризерских и козметичких салона
965	4941	Друмски превоз терета
886	7022	Консултантске активности у вези са пословањем и осталим управљањем
753	4520	Одржавање и поправка моторних возила
658	4771	Трговина на мало одећом у специјализованим продавницама
656	4719	Остала трговина на мало у неспецијализованим продавницама

Према регистрованим подацима утврђено је да је код следећег броја привредних субјеката регистрован податак о друштвеном и државном капиталу:

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА СА ДРУШТВЕНИМ КАПИТАЛОМ		
Број	Правна форма	Статус
38	Акционарско друштво	Активно привредно друштво

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА СА ДРУШТВЕНИМ КАПИТАЛОМ		
18	Друго	Активно привредно друштво
219	Друштвено предузеће	Активно привредно друштво
70	Друштво са ограниченом одговорношћу	Активно привредно друштво
18	Јавно предузеће	Активно привредно друштво
59	Отворено акционарско друштво	Активно привредно друштво
11	Задруга	Активно привредно друштво
433	УКУПНО	

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА СА ДРЖАВНИМ КАПИТАЛОМ	
Број	Статус
869	Активно привредно друштво

Сви подаци наведени у претходним табелама су из базе Регистра привредних субјеката Агенције за привредне регистре, са пресеком на дан 26.12.2012. године.

Одсуство препрека за отпочињање привредне делатности је детаљније обрађено у оквиру Поглавља 3. *Право пословног настањивања и слобода пружања услуга* и Поглавља 6. *Право привредних друштава*.

Изразак са тржишта

Поред прописа везаних за оснивање привредних субјеката, извршене су измене и допуне закона који регулишу престанак истих. Законом о стечају („Сл.гласник РС”, бр. 104/09; 99/11 - др. закон и 71/12 - одлука УС) уређују се услови и начин покретања и спровођења стечаја над правним лицима. Стечај се проводи банкротством или реорганизацијом.

У погледу приступа тржишту, Закон о стечају је ступио на снагу у јануару 2010. године (допуњен је 2012. године), али велики број случајева још није решен. Услед тога, неопходно је стручним надзором над радом стечајних управника идентификовати узроке великог броја нерешених стечајева (тренутно су узроци углавном у дуготрајним парницама и честом одлагању заказаних рочишта). Исто тако, потребно је, заједно са Привредним апелационим судом, утицати на окончање поступака који се воде по закону од пре 2005. године (Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији).

Према новим решењима утврђеним Законом о стечају исказана је и спремност институција Републике Србије за стварање амбијента у коме су заштићени поверилачки интереси. Закон је омогућио правним лицима да у случају проблема у пословању, на време могу да реагују на најповољнији начин, како у интересу самог правног лица, тако и поверилаца и друштва у целини, тј. уведена је још једна значајна новина - унапред припремљени план реорганизације (УППР), као институт који је по први пут у примени у Републици Србији.

Досадашњи резултат у примени регулативе је довео и до позитивних резултата на страни скраћивања дужине трајања стечаја. Према подацима Агенције за лиценцирање стечајних управника, укупно просечно време трајања поступка за 4867 предмета је: 1 година, 5 месеци и 9 дана (активни, обустављени и закључени), а укупно просечно време трајања за предмете покренуте од 2. фебруара 2005. године (укупно 4430 предмета), по Закону о стечајном поступку и Закону о стечају је: 1 година, 5 месеци и 5 дана.

За предмете који су покренути по Закону о стечају (укупно 3311 предмета, од 23. јануара 2010. године), просечно време трајања је 1 година, 0 месеци и 27 дана.

Нови Закон о стечају омогућио је и ефикаснију контролу рада стечајних управника увођењем стручног надзора над радом стечајних управника, могућношћу изрицања дисциплинских мера у случају несавесног и противзаконитог поступања стечајног управника, као и увођења у правни систем Дисциплинског већа Агенције као органа стручног надзора. У поступку пред Дисциплинским већем Агенције од септембра 2010. године до 27. новембра 2012. године донете су коначне одлуке у 118 предмета, а девет предмета је процесно решено. Утврђено је 65 тежих и 46 лакших повреда дужности стечајних управника за које су изречене одговарајуће дисциплинске мере прописане законом.

Агенција за лиценцирање стечајних управника основана је Законом о Агенцији за лиценцирање стечајних управника („Сл.гласник РС”, бр. 84/04 и 104/09) и почела је са радом 24. фебруара 2005. године.

Закон о стечају („Сл. гласник РС”, бр. 104/09, 99/11 - др. закон и 71/12 - одлука УС), који је усвојен је 23. децембра 2009. године, а почео да се примењује 23. јануара 2010. године.

Новим Законом о стечају, као и Законом и изменама и допунама Закона о Агенцији за лиценцирање стечајних управника („Сл. гл. РС” број 104/09), прецизирана је улога Агенције, права и обавезе Агенције, као и овлашћења из делокруга рада Агенције као регулаторног тела, посебно у делу стручног надзора, другачије су дефинисани услови за добијање лиценце, дефинисани су услови за обнављање и одузимање лиценце, установљена правила вођења именика стечајних управника, уведен је стручни надзор над радом стечајног управника, дефинисане су мере које се при надзору могу изрећи, регулисан је начин избора стечајног управника методом случајног избора, стечајном управнику је Законом признат статус службеног лица, прописано обавезно осигурање стечајног управника, другачије су регулисани услови за разрешење стечајног управника, уведен је унапред припремљени план реорганизације.

Према подацима регистрованим у Регистру привредних субјеката, а по основу поднетих регистрационих пријава, у процесу ликвидације се налази 5.708 привредних друштава, док се у стечајном поступку налази 2.661 привредно друштво.

БРИСАЊА у 2012. год.		
Месец	ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	ПРЕДУЗЕТНИЦИ
јануар	685	3.912
фебруар	422	2.065
март	888	3.127
април	680	2.474
мај	782	2.553
јун	1.345	2.406
јул	1.338	2.834
август	181	2.492
септембар	172	2.263
октобар	228	2.930
новембар	244	2.591
децембар	276	2.136
УКУПНО	7.241	31.783

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА У СТЕЧАЈНОМ ПОСТУПКУ (стање у Регистру привредних субјеката, на дан 26.12.2012. год.)	
Број друштава	Шифра статуса
2.661	5

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА У ПРОЦЕСУ ЛИКВИДАЦИЈЕ (стање у Регистру привредних субјеката, на дан 26.12.2012. год.)	
Укупно	Шифра статуса
5.708	4

Регулаторна реформа

Преглед стања

Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа, обавља стручне послове за потребе Владе који се односе на спровођење регулаторне реформе и анализу ефеката прописа које предлажу министарстава и посебне организације, а који су регулисани Уредбом о Канцеларији за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа („Сл. гл. РС”, број 89/10).

Спровођење Свеобухватне реформе прописа

Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа (у даљем тексту: Канцеларија) је преузела послове из Јединице за спровођење свеобухватне реформе прописа (у даљем тексту: Јединица за спровођење СРП), чија је надлежност била једнократно и свеобухватно стављање ван снаге или измена прописа који су превазиђени и/или штетни за привреду. Закључно са 27.12.2012. године, статус препорука је био следећи:

Табела: Статус препорука Свеобухватне реформе прописа на дан 28.12.2012. године

Статус препорука	Број	Процењене уштеде у мил. евра
Спроведене	212	128,5
У поступку спровођења	27	18,4
Неспроведене	65	36,2
Препоруке од којих се одустало	36	
Укупно	340	183,1

Извор: Канцеларија за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа

Од 340 препорука за измену прописа који непотребно компликују пословање, а које је Јединица за свеобухватну реформу прописа формулисала и дала Влади на усвајање 2009. године, закључно са 28.12.2012. године, 212 препорука је спроведено, док је у поступку спровођења још 27 препорука. Процењује се да би реализација свих препорука могла да донесе привреди Србије укупне уштеде од 183,1 милиона евра на годишњем нивоу.

Контрола спровођења анализе ефеката прописа. Канцеларија је, такође, преузела и послове из Секретаријата Савета за регулаторну реформу привредног система Републике Србије.

Припремљен је текст предлога нове Стратегије регулаторне реформе у Републици Србији за период 2013- 2015. године (у даљем тексту: Стратегија), као и Акциони план за спровођење ове стратегије. Припремљена је и иницијатива за измену и допуну Пословника Владе, те достављена надлежним телима. Усвајањем предложених измена и допуна Пословника Владе уредила би се питања од суштинске важности за потпунију контролу законодавног процеса и регулаторне реформе од стране Канцеларије.

Канцеларија је израдила и упутство за примену Теста утицаја на мала и средња предузећа (у даљем тексту: МСП тест) и исто објавила на својој интернет страни.

Преглед приоритета за 2013. годину

Приоритети Канцеларије у 2013. години су унапређење система квалитета анализе ефеката прописа и даље праћење спровођења Свеобухватне реформе прописа.

Административни капацитети

У току је процес унапређења капацитета рада Канцеларије у циљу попуњавања извршилачких радних места, како би се наведени приоритети и активности обављале благовремено и потпуно.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Мере и активности које ће бити предузете у циљу спровођења наведених приоритета обухватају:

- усвајање већ припремљене Стратегије регулаторне реформе у Републици Србији за период 2013- 2015. године (у даљем тексту: Стратегија), као и Акционог плана за спровођење ове стратегије;
- усвајање припремљених измена и допуна Пословника Владе;
- доношење прописа којим се регулише методологија анализе ефеката прописа;
- израду мишљења на све пристигле нацрте закона;
- унапређење капацитета за израду анализе ефеката прописа у регулаторним телима и самој Канцеларији, кроз тренинге, консултације и континуирану обуку;
- праћење статуса нереализованих препорука из Свеобухватне реформе прописа, те давање иницијатива за њихову коначну и потпуну реализацију;
- афирмацију анализе ефеката прописа на локалном нивоу;
- даље унапређење интернет стране Канцеларије у циљу омогућавања боље комуникације и интерактивности између Канцеларије и свих страна заинтересованих за процес регулаторне реформе, те унапређења комуникације са приватним сектором, односно МСП и грађанима кроз пружање прилике да електронским путем пријављују административне баријере које им онемогућавају ефикасно пословање и/или отежавају свакодневне активности.

Стратешки референтни документи који су од суштинског значаја за постизање зацртаних приоритета Канцеларије, везани су за област привреде и финансија и јавне управе, а обухватају: Стра-

тегију регулаторне реформе у Републици Србији за период од 2008. до 2011. године, Стратегију и политику развоја индустрије Републике Србије за период од 2011. до 2020. године, Националну стратегију привредног развоја Републике Србије од 2006. до 2012. године, Стратегију развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период од 2008. до 2013. године, Стратегију подстицања и развоја страних улагања, и Стратегију реформе државне управе у Републици Србији.

Расположиви буџет Канцеларије за 2013. годину износи 25.800.000 динара.

Грађевинске дозволе

Преглед стања

Министарство грађевинарства и урбанизма тренутно има велики број поднетих захтева за издавање решења о грађевинској дозволи. Главни проблем који имају инвеститори тиче се поступака који претходе подношењу захтева за издавање грађевинске дозволе, односно (не)постојање планских докумената неопходних за издавање локацијске дозволе, процедура за упис права својине на парцели на којој се планира грађење, формирање грађевинске парцеле, добијање одговарајућих сагласности, када је то предвиђено одредбама посебних закона, висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта и др. Уколико је документација која се подноси уредна, одмах се приступа прегледању техничке документације. Међутим, досадашња пракса је показала да само ~1% пристигле документације, испуњава неопходне услове за отпочињање поступка. Током претходне године министарство је издало 75 решења о грађевинској дозволи.

Закон о планирању и изградњи потпуности је усклађен са Уредбом Европског парламента и Савета 1059/2003, којом се установљава заједничка номенклатура статистичких територијалних јединица. *Regulation (EC) No. 1059/2003. of the European Parliament and the Council of 26 May 2003 on the establishment of a common classification of Territorial Units for Statistics (NUTS).*

Планиране активности у 2013. години у погледу усклађивања законодавства

До краја II квартала, Министарство планира доношење Закона о изменама и допунама постојећег закона или комплетан нови Закон о планирању и изградњи, који ће дефинисати прецизан начин и поступак за издавање грађевинских дозвола, који ће довести до скраћења временског рока за добијање решења, као и финансијских растерећења односно ослобађања и измештања одређених такси и накнада, како за грађевинске тако и за употребне дозволе.

Административни капацитети

Очекује се да досадашњи проблем који је постојао у министарству а то је недовољан број обрађивача и техничка опремљеност, буде превазиђен усвајањем и применом нове систематизације, којом је предвиђена Група за грађевинске дозволе састављена од руководиоца има три саветника, што ће олакшати досадашњи процес рада. Чека се усвајање Кадровског плана на нивоу Владе Републике Србије за 2013. годину, након чега ћемо расписати Јавни конкурс за поменута радна места.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Министарство грађевинарства и урбанизма наставља да спроводи активности на финансирању израде планова детаљне регулације за неформална ромска насеља, чије доношење је у надлежности локалних самоуправа. Ови планови се доносе у циљу испуњавања свих законских услова за инфраструктурно опремање и унапређење услова становања ромских породица у овим насељима, те са крајњим циљем њихове коначне легализације. До сада, од десет планова детаљне регулације, чију израду је Министарство финансирало у осам локалних самоуправа, донето је четири урбанистичка плана, док су још три плана припремљена и налазе се у фази усвајања. Постојећи административни капацитети у надлежном одсеку за стамбене послове за реализацију планираних активности нису довољни, те ће у циљу њиховог унапређења у склопу реализације Националног програма за Србију, у оквиру компоненте ИПА - помоћ у транзицији и изградња институција за 2012. годину, сектора Подршка друштвеном развоју, кроз спровођење Мере 4 - Спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома у Републици Србији, бити обезбеђена додатна подршка Министарству у циљу реализације планираних активности на унапређењу становања Рома.

Пољопривредно земљиште

Сходно члану 1, став 3, Закона о пољопривредном земљишту (Службени гласник РС бр. 62/2006 и 41/2009) власник пољопривредног земљишта не може бити страном физичко, односно правно лице. Пољопривредно земљиште у државној својини не може се отуђити ни домаћем ни

страном правном или физичком лицу (члан 72, Закона о пољопривредном земљишту Службени гласник РС бр. 62/2006 и 41/2009).

Пољопривредно земљиште у државној својини може се дати у закуп, а купац може бити свако физичко или правно лице које је уписано у регистар пољопривредних газдинстава у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења регистра пољопривредних газдинстава, обрасцима захтева за упис и обнову регистрације и прилога, документацији која се прилаже уз захтев, начину чувања података, као и условима за пасивни статус пољопривредног газдинства (Службени гласник РС, бр. 111/2009 и 21/2010).

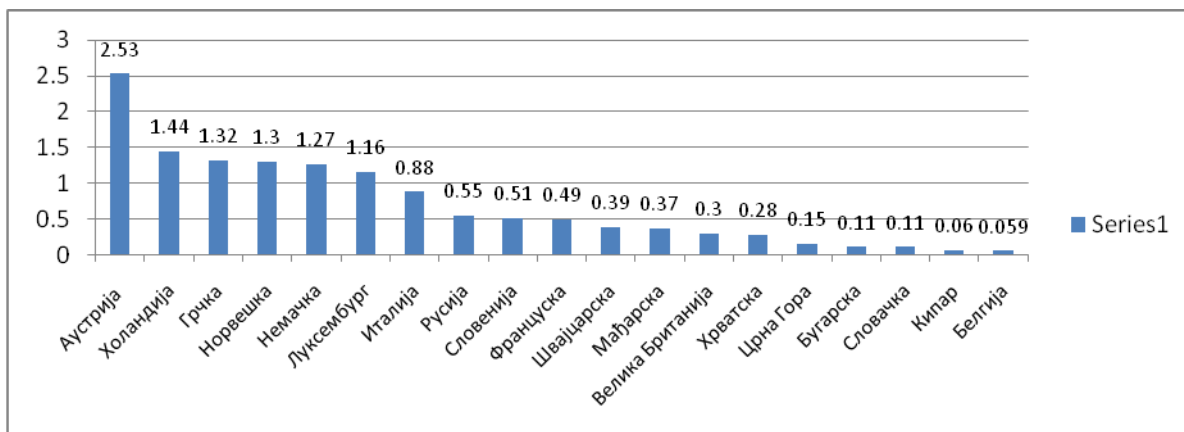
Такође не постоји план либерализација инвестиција у некретнине, у овом случају државне шуме. Наиме, Закон о шумама (Службени гласник РС бр. 30/10), чланом 98. и 99. онемогућава отуђење или давање у закуп шума и шумског земљишта које су у државној својини, осим у изузетним случајевима. Корисник шуме може, уз сагласност Владе, део шуме или шумског земљишта у државној својини, у којој не може да се организује рационално газдовање, да прода по тржишним условима или замени за шуму или шумско земљиште сопственика шуме ако су те шуме изоловане, односно ако су енклаве или полуенклаве у комплексу шума у државној својини.

Стране директне инвестиције у Србији

Према подацима Народне банке Србије (готовински прилив) и Републичког Статистичког завода (у добрима), нето вредност страних директних улагања у новцу и добрима, за период од јануара до октобра 2012, је износила 81 милион евра, највише због одлива грчког (грчка компанија "ОТЕ" је продала свој удео у "Телеком Србија" Влади Републике Србије) и данског (повлачење капитала из Теленора) капитала (преко 550 милиона евра), као и због одлива холандског капитала (око 900 милиона евра). Бруто прилив страних директних улагања у новцу за исти период је износио 1.6 милијарди евра, што представља пад од око 3.7% у односу на исти период прошле године (2011). Бруто страна улагања у новцу и добрима у прва три квартала 2012 су износила 1.56 милијарди евра. Према подацима Народне банке Србије, првих десет месеци 2012., када је реч о бруто улагањима у новцу, водеће позиције заузимају Холандија, Хрватска, Швајцарска, Италија, Аустрија, Грчка, Немачка, Кипар, Бугарска и Велика Британија, док Европска Унија са свим својим чланицама припада групи земаља са највишим степеном страних директних улагања у Србији. Нето приливи из Холандије су на знатно нижем нивоу због великог одлива, док су у случају Грчке само забележени нето одливи. Посматрајући приливе по гранама делатности, у прва три квартала 2012., највећи приливи су забележени у секторима производње, трговине на велико и мало - поправка моторних возила и мотоцикала, а потом у области грађевине, некретнина и финансијског пословања.

Према подацима Народне банке Србије, посматрајући период од 2000 до 2011. и структуру земаља, инвеститори из Европске Уније заузимају врх листе, (15 од 20 водећих инвеститора у Србији долазе из земаља чланица Европске Уније). Аустрија заузима прво место на листи најзначајнијих инвеститора у Србији праћена Холандијом, Грчком, Норвешком, Немачком, Луксембургом, Италијом, Русијом, Словенијом, Француском и Швајцарском.

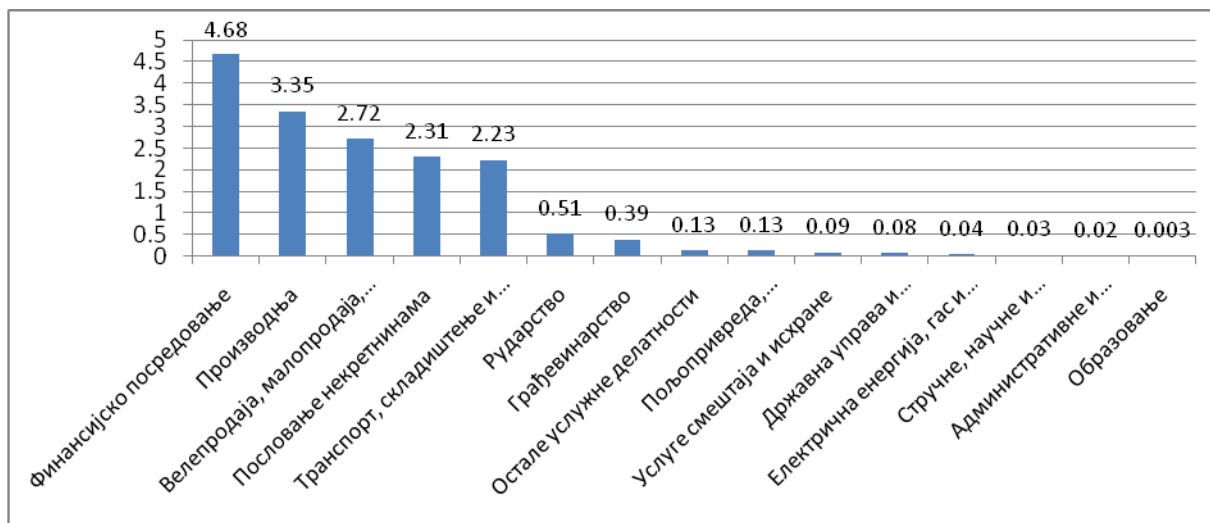
СДУ у новцу, у милијардама евра, 2000-2011.

Извор: Народна банка Србије

У протеклих шест година, сектор услуга се показао најатрактивнијим за стране улагаче. Према подацима Народне банке Србије, сектор банкарства и осигурања је забележио највећи прилив СДУ од 4,7 милијарди евра. Производни сектор је заузео друго место са приливом од 3,4 милијарде евра, праћен велепродајом и малопродајом - оправка мотора и моторних возила и некретнинама.

СДУ, по гранама делатности, бруто у милијардама евра, 2014-2011

Извор: Народна банка Србије

Од 2000, Србија је привукла више од 19 милијарди евра страних директних улагања.

2.1.7. Правни систем везан за економска питања

Преглед стања

Министарство правде и државне управе

Правни оквир је успостављен доношењем пакета правосудних и антикорупцијских закона у 2008. години. Нова мрежа судова функционише почев од 1. јануара 2010. године. Агенција за борбу против корупције званично је почела са својим радом 1. јануара 2010. године, док је Дирекција за управљање одузетом имовином основана као орган у саставу тадашњег Министарства правде и почела је да функционише 1. марта 2009. године.

Након утврђених недостатака у функционисању нове судске мреже, повећању броја заосталих предмета и финансијским трошковима који су уследили, урађена је анализа од стране надлежних органа на основу које се приступило одређеним изменама пакета правосудних и процесних закона, као и доношењу нове Националне стратегије реформе правосуђа и пратећег Акционог плана. *О напред наведеним изменама више информација у Подгрупи 23: „Правосуђе и основна права”.*

Посебно важан аспект представља иницијална и континуирана обука коју у овој области спроводи Правосудна академија. Правосудна академија има потписан споразум о сарадњи са ЕИПА институтом из Луксембурга који сваке године организује семинаре за судије привредних судова, те судије имају могућност да унапређују своје знање и прате новине у релевантном праву ЕУ. Такође, ИРЗ фондација из Немачке има дугорочан договор са Правосудном академијом у коме се обавезује о организацији семинара на тему заштите конкуренције како за судије привредних судова, тако и за судије Управног суда.

Више информација о постојећем стању у области правосуђа у Подгрупи 23: „Правосуђе и основна права”.

У погледу антикорупцијских закона од изузетне важности је доношење Закона о изменама и допунама Кривичног законика којим се врши усклађивање са препорукама ГРЕКО комитета Савета Европе и препорукама Европске комисије. Наиме, уводе се одређена нова кривична дела попут злоупотребе положаја одговорног лица, уговарања исхода такмичења и злоупотребе у поступку јавне набавке, а одређена кривична дела са коруптивним елементима се рedefинишу, допуњују или у одређеном делу мењају попут злоупотребе службеног положаја, примања мита и давања мита. Након

прибављања експертизе Европске комисије и одржане јавне расправе, Закон о изменама и допунама Кривичног законика усвојен је у Народној скупштини у децембру 2012. године.

Радна група коју је формирало Министарство правде и државне управе, у складу са препорукама Савета Европе и Европске комисије, ради на тексту Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела. Овај закон ће ући у скупштинску процедуру у другом кварталу 2013. године.

Важно је напоменути да је Министарство правде и државне управе у сарадњи са Агенцијом за борбу против корупције, осталим релевантним чиниоцима, као и својим међународним партнерима приступило изради нове Стратегије за борбу против корупције и пратећег Акционог плана.

Више информација о напред наведеном у Подгрупи 23: „Правосуђе и основна права” и Подгрупи 24: „Правда, слобода и безбедност”.

Министарство финансија и привреде

Израда правног оквира за регулисање својине као централног облика друштвеног и правног поретка започета је доношењем Закона о јавној својини („Сл.гл. РС”, бр. 72/11) којим је уређено право јавне својине и одређена друга имовинска права Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Јавну својину чини право својине Републике Србије – државна својина, право својине аутономне покрајине – покрајинска својина и право својине јединице локалне самоуправе – општинска, односно градска својина.

Законом о планирању и изградњи („Сл.гл. РС”, бр. 72/09, 81/09, 64/10 I 24/11), предвиђена је, под одређеним условима, могућност да грађевинско земљиште које је у државној својини пређе у приватну својину. Министарство финансија и привреде одлучује по жалбама на решења о том праву, а против решења министарства може се покренути управни спор.

Донет је Закон о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл.гл. РС”, бр. 72/11) којим су уређени услови, начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину, која је на територији Републике Србије применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији, као и других прописа, на основу аката о подржављењу, после 9. марта 1945. године одузета од физичких и одређених правних лица и пренесена у општеном, државну, друштвену или задружну својину.

Више информација о напред наведеном у поглављу 23 „Правосуђе и основна права” тачка 3. основна права, право на имовину.

Преглед приоритета у 2013. години у погледу усклађивања законодавства

Министарство правде и државне управе

Министарство правде и државне управе је Програмом рада Владе предвидело усвајање низа закона након чијег усвајања ће доћи до јачања независности, непристрасности и професионализма судства и тужилаштва, извршиће се реорганизација правосудне мреже, утицаће се на смањење заосталих судских предмета, ефикасније ће се вршити процесуирање и доношење правноснажних судских пресуда, омогућиће се одлучнија и целисходнија борба против организованог криминала и корупције и смањиће се ниво корупције на најмању могућу меру (тзв. нулта толеранција корупције).

Више информација о напред наведеном у Подгрупи 23: „Правосуђе и основна права” и Подгрупи 24: „Правда, слобода и безбедност”.

Све активности које тренутно спроводи Министарство правде и државне управе усмерене су ка јачању владавине права и демократије и што бољем функционисању правосудног система у Републици Србији који ће допринети повећању угледа Републике Србије у пословном свету и привући стране инвестиција без којих је немогуће у већој мери покренути српску привреду и на тај начин допринети општем благостању нашег друштва.

2.2. Способност суочавања са притиском конкуренције и са тржишним силама унутар ЕУ

2.2.1. Људски капитал

Тржиште рада

Основни проблеми у области запошљавања, са којима се суочава Република Србија, су недостатак послова као последица недовољне привредне активности и ниска запосленост.

Неповољни демографски трендови (негативан природни прираштај) допринели су погоршању основних индикатора тржишта рада. Основна промена у структури становништва огледа се у померању активног у неактивно становништво. Смањење активног у укупном становништву је резултат смањења броја запослених и истовремено повећања неактивног становништва.

Неусаглашеност понуде и потражње радне снаге (одређен број слободних радних места за којим постоји потреба послодаваца остаје непопуњен, а са друге стране постоји велики број лица са занимањима за која не постоји потреба на тржишту рада), висок удео дугорочно незапослених и прилив вишка радника из предузећа која су у процесу реструктурирања и приватизације (процес приватизације предузећа и јавних установа још увек није завршен, у 2009. години је покренут процес принудне ликвидације предузећа), неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, висока стопа незапослености младих, значајне разлике између регионалних тржишта рада (неповољније стање је у јужним у односу на северне делове земље, као и у руралним у односу на градска подручја) и ниска мобилност радне снаге, високо учешће незапослених који припадају теже запошљивим категоријама (вишак запослених, особе са инвалидитетом, лица без квалификација, рурално становништво, Роми, жене, млади, старији, избегла и расељена лица и др.), као и велики број особа ангажованих у неформалној економији јесу фактори који карактеришу и условљавају неповољну ситуацију на тржишту рада Републике Србије.

Број становништва радног узраста (15-64), према подацима Анкете о радној снази (АРС) из априла 2012. године, износи око 4.719.000 (2.084.000 запослених лица, 735.000 незапослених лица и 1.900.000 неактивних). Број активног становништва износи око 2.819.000, што представља 59,7% укупног становништва радног узраста.

Кретање основних индикатора тржишта рада 2011-2012 за становништво старости 15-64, Република Србија

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Стопа активности	58,9%	59,9%	59,7%
Мушкарци	67,5%	68,7%	68,7%
Жене	50,4%	50,9%	50,7%
Стопа запослености	45,5%	45,3%	44,2%
Мушкарци	52,2%	52,5%	51,1%
Жене	38,8%	37,9%	37,1%
Стопа незапослености	22,9%	24,4%	26,1%
Мушкарци	22,7%	23,5%	25,6%
Жене	23,1%	25,6%	26,7%
Стопа неактивности	41,1%	40,1%	40,3%
Мушкарци	32,5%	31,3%	31,3%
Жене	49,6%	49,1%	49,3%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Кретање основних индикатора тржишта рад по регионима, за становништво старости 15-64

Старосна категорија 15-64	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косова и Метохије
Стопа активности	59,9%	58,4%	60,9%	59,7%	...
Стопа запослености	46,3%	42,4%	45,0%	43,2%	...
Стопа незапослености	22,8%	27,5%	26,1%	27,7%	...

Старосна категорија 15-64	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косова и Метохије
Стопа неактивности	40,1%	41,6%	39,1%	40,3%	...

Извор: АРС – април 2012, Републички завод за статистику

Запосленост

Стопа запослености у Републици Србији је ниска. У 2012. години стопа запослености наставља да опада, а лица која остају без запослења прелазе у незапослене, не у неактивне, чиме се зауставило смањивање континента радне снаге и повлачење са тржишта рада.

Број запослених и стопа запослености

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Број запослених	2.191.392	2.141.920	2.083.604
Стопа запослености	45,5%	45,3%	44,2%
Мушкарци	52,2%	52,5%	51,1%
Жене	38,8%	37,9%	37,1%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Укупан број запослених лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи око 2.084.000, што је мање од броја запослених у априлу 2011. године за 4,9% или за око 108.000 лица. Стопа запослености лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи 44,2%, што значи да је опала за 1,3 процентна поена у односу на април 2011. године (45,5%).

Вишу стопу запослености од опште стопе имају Београдски регион (46,3%) и Регион Шумадије и Западне Србије (45,0%), док најнижу стопу запослености има Регион Војводине (42,4%).

Неформална запосленост је изражена. Рад у „сивој” економији у Републици Србији повезује се са ниским зарадама и ниском продуктивношћу, ниским нивоом заштите на раду, лошим радним условима, без плаћеног здравственог и социјалног осигурања. У предузећима која послују у „сивој” економији највише се запошљавају неквалификовани и нестручни радници. Рад у неформалној економији, који је највише распрострањен међу младима (26,3%), опада са вишим старосним добом и стицањем радног искуства. Учешће неформално запослених лица радног узраста (15-64) у укупној запослености лица радног узраста износи 15,5%, што представља смањење од 2,2 процентна поена у односу на април 2011. године (17,7%). Број неформално запослених износи око 323.000, што у апсолутном износу представља смањење од око 65.000 запослених у неформалној економији или 16,7% у односу на април 2011. године (388.000).

Број неформално запослених и њихово учешће у укупној запослености

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Број неформално запослених	387.876	338.424	323.053
Учешће неформално запослених	17,7%	15,8%	15,5%
Мушкарци	17,4%	16,2%	15,1%
Жене	18,1%	15,4%	16,0%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Наведена кретања на тржишту рада потврђују и административни подаци који показују **формалну запосленост (истраживање РАД)**. Формална запосленост наставила је да опада. Укупан број формално запослених у марту 2012. године износио је 1.730.000 лица, што је мање од броја формално запослених у марту 2011. године за 2,3% односно за око 40.000 лица. Број запослених код правних лица опао је за 0,4% или за око 5.000 лица, док је број предузетника и њихових запослених опао за 8,4% или за око 36.000 лица.

Укупна формална запосленост, у хиљадама

	Март 2011.	Септембар 2011.	Март 2012.
Укупно регистровани запослени	1.770	1.737	1.730
Запослени код правних лица	1.344	1.336	1.339
Предузетници и запослени код њих	427	401	391

	Март 2011.	Септембар 2011.	Март 2012.
Јавни сектор	469	469	470
Из буџета	328	328	328
Јавна предузећа	141	141	142

Извор: Истраживање РАД, Републички завод за статистику

Незапосленост

Незапосленост у Републици Србији је висока. Број незапослених, као и стопа незапослености, континуирано расте од 2008. године, као последица утицаја економске кризе на тржиште рада.

Број незапослених и стопа незапослености

Старосна категорија 15-64	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Број незапослених	649.155	690.782	735.209
Стопа незапослености	22,9%	24,4%	26,1%
<i>Мушкарци</i>	22,7%	23,5%	25,6%
<i>Жене</i>	23,1%	25,6%	26,7%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Укупан број незапослених лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи око 735.000, што је више од броја незапослених у априлу 2011. године за 13,3% или за око 86.000 лица. Стопа незапослености лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи 26,1%, што значи да се повећала за 3,2 процентна поена у односу на април 2011. године (22,9%).

Нижу стопу незапослености од опште стопе има само Београдски регион (22,8%), Регион Шумадије и Западне Србије (26,1%) има стопу која је једнака општој, док највишу стопу незапослености има Регион Јужне и Источне Србије (27,7%).

Незапослена лица на евиденцији Националне службе за запошљавање

У октобру 2012. године регистровано је 752.678 лица на евиденцији НСЗ, од чега је 391.827 жена или 52,1%. У односу на октобар 2011. године (737.870 лица), број незапослених је повећан за око 15.000 лица или за 2%.

Пројекције кретања на тржишту рада за период 2013–2015. године

Пројекција запослености заснива се на пројектованом расту БДП и повећању инвестиција. Према пројекцијама, укупна запосленост ће успорити пад у 2013. години, након оштрог пада у претходне четири године. Очекује се кумулативни раст регистроване запослености у наредне три године од 3,3%.

Укупна незапосленост ће забележити благо смањивање, док ће се истовремено и анкетна стопа незапослености у наредном трогодишњем периоду благо смањивати.

Процене кретања стопе незапослености

	2013.	2014.	2015.
Стопа незапослености	26,1%	25,2%	23,8%

Извор: IMF, World Economic Outlook, април 2012, МФП - процене за Републику Србију

Од посебног значаја за продуктивно запошљавање у наредном периоду јесте усаглашавање политика запошљавања, образовања и научно-технолошког развоја ради подизања нивоа знања и вештина и запошљавања према потребама тржишта рада.

Карактеристике запослености

Уколико се посматра запосленост по секторима (пољопривреда, индустрија и услуге), према подацима Анкете о радној снази из априла 2012. године, највећи проценат запослених (15-64) је у сектору услуга 54,9% или око 1.145.000 запослених, затим у сектору индустрије 27,2% или око 566.000 запослених и сектору пољопривреде 17,9% или око 373.000 запослених. У периоду април 2011.-април 2012. године, највећи пад запослености бележи се у сектору пољопривреде -9,0% (смањење од 37.000 лица), затим у сектору индустрије -5,4% (смањење од 32.000 лица), док је у сектору услуга забележено најмање смањење броја запослених -3,3% (смањење од 38.000 лица).

Запосленост по секторима, становништво 15-64

	Април 2011.		Новембар 2011.		Април 2012.	
Запослени укупно	2.191.392	100%	2.141.921	100%	2.083.604	100%
<i>Пољопривреда</i>	409.860	18,7%	391.935	18,3%	373.049	17,9%
<i>Индустрија</i>	598.228	27,3%	604.025	28,2%	565.726	27,2%
<i>Услуге</i>	1.183.304	54,0%	1.145.961	53,5%	1.144.829	54,9%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Ако посматрамо запосленост према врсти радног односа, према подацима Анкете о радној снази из априла 2012. године, онда је највећи број запослених радника (запослени за плату) 72,9% или 1.520.000 запослених, док је број samozапослених 418.000 лица или 20,1% и помажућих чланова домаћинства 146.000 или 7% (ове две категорије називамо рањивом запосленостју). У периоду април 2011.-април 2012. године, код свих облика запослености према врсти радног односа забележен је пад броја запослених, али се највећи пад бележи код помажућих чланова домаћинства -10,4% (смањење од 17.000 лица), затим код samozапослених -5,5% (смањење од 24.000 лица), док се најмањи пад бележи код запослених радника -4,2% (смањење од 67.000 лица).

Запослени према радном статусу, становништво 15-64

	Април 2011.		Новембар 2011.		Април 2012.	
Запослени укупно	2.191.392	100%	2.141.921	100%	2.083.604	100%
<i>Запослени радници</i>	1.586.210	72,4%	1.554.071	72,6%	1.519.669	72,9%
<i>Самозапослени</i>	442.725	20,2%	447.434	20,9%	418.305	20,1%
<i>Помажући чланови домаћинства</i>	162.456	7,4%	140.416	6,5%	145.630	7,0%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Карактеристике незапослености

Тржиште рада у Републици Србији карактерише неусклађеност између понуде и потражње радне снаге, појачана нескладом у квалификационој и старосној структури, висока дугорочна незапосленост, висока стопа незапослености младих од 15-24 година и висока стопа незапослености лица са нижим и средњим нивоима образовања, уз велике регионалне диспропорције у незапослености.

Посматрано према годинама старости, нешто мање од половине незапослених (44,0%) су лица која припадају двама најмлађим старосним групама (15-24, 25-34), чије је учешће у укупној незапослености (15+) у априлу 2012. године износило 16,3% и 27,7%.

Структура незапослених према образовном нивоу делује прилично стабилно. Незапосленост је највише распрострањена међу онима са средњим нивоом образовања, будући да је нешто више од две трећине незапослених завршило средњу школу (66,8% у априлу 2012. године). Превазилажење постојеће ситуације, пре свега неповољне квалификационе структуре незапослених, застарелих знања и неадекватних способности у првом реду подразумева реформу и иновирање система образовања, посебно система средњег стручног образовања и образовања одраслих, као и успостављање система кратких обука на тржишту рада.

Незапосленост у Републици Србији има дугорочни карактер. Многи запослени, једном када постану незапослени, остају у том статусу у веома дугом периоду. Међународно искуство показује да се вероватноћа налажења посла смањује пропорционално дужини незапослености, што може довести до трајног искључивања са тржишта рада и повећања ризика сиромаштва. Стопа дугорочне незапослености за лица радног узраста (15-64) у априлу 2012. године износи 20,4% и повећала се за 3,6 процентних поена у односу на април 2011. године (16,8%). Удео дугорочно незапослених лица (оних који посао траже годину дана и дуже) у броју незапослених радног узраста 15-64 је висок и у априлу 2012. године износи 78,1%. Дуго чекање на запослење доводи до губитка мотивације, знања и смањивања могућности за запошљавање.

Незапосленост жена у Републици Србији израженија је од незапослености мушкараца. Међутим, разлика у стопама незапослености између мушкараца и жена у априлу 2012. године се смањила и износи само 1,1 процентни поен (26,7% за жене и 25,6% за мушкарце). Разлике у стопама активности и запослености код жена и мушкараца и даље су веома велике. У априлу 2012. године стопа активности жена износила је 50,7%, а мушкараца 68,7%, што представља разлику од 18 процентних поена. Стопа запослености жена од 37,1% значајно је нижа од стопе запослености мушкараца 51,1% (разлика износи 14 процентних поена).

Незапосленост младих старосне доби 15-24 у Републици Србији је веома изражена и знатно је изнад опште стопе незапослености (50,9% у односу на 26,1%), што значи да је свака друга млада особа у Србији незапослена. Стопа незапослености младих се у априлу 2012. године повећала за 1 процентни поен у односу на април 2011. године (49,9%). Стопа запослености младих се у априлу 2012. године повећала за 0,2 процентна поена, а стопа активности за 1 процентни поен у односу на април 2011. године.

Незапосленост старијих 55-64 година - раст стопе незапослености у овој старосној групи, у периоду април 2012.-април 2011. године, износи 4,5 процентних поена (са 14,6% у априлу 2011. на 19,1% у априлу 2012. године), што у апсолутном износу представља повећање броја незапослених за око 22.000 лица. Стопа запослености ове старосне групе је смањена за 1,6 процентних поена (са 31,8% у априлу 2011. на 30,2% у априлу 2012. године), што у апсолутном износу представља смањење броја запослених за око 12.000 лица. Стопа активности је повећана за 0,1 процентни поен (са 37,2% у априлу 2011. на 37,3% у априлу 2012. године), што у апсолутном износу представља повећање броја активних за око 11.000 лица.

Циљеви политике запошљавања

Политика запошљавања детаљно је обрађена у Поглављу 19. Социјална политика и запошљавање у делу Запошљавање и европски социјални фонд.

Стратешки правци у области запошљавања утврђени су **Националном стратегијом запошљавања за период 2011-2020. година** ("Сл.гл. РС", број 37/11), која је усвојена маја 2011. године. Основни циљ политике запошљавања Републике Србије до 2020. године је успостављање ефикасног, стабилног и одрживог тренда раста запослености и усклађивање политике запошљавања, као и институција тржишта рада, са тековинама ЕУ. Активности ће приоритетно бити усмерене ка повећању запослености кроз улагање у људски капитал и веће социјално укључивање. *(За више информација погледати Поглавље 19. Социјална политика и запошљавање).*

Појединачни циљеви политике запошљавања у 2013. години дефинисани су **Националним акционим планом запошљавања за 2013. годину** ("Сл.гл. РС", број 117/2012) *(За више информација погледати Поглавље 19. Социјална политика и запошљавање).*

Стање на тржишту рада Републике Србије, показатељи Анкете о радној снази, као и анализа података које у извештајима доставља Национална служба за запошљавање утичу на одређивање приоритета за деловање у оквиру дефинисаних циљева. Мере активне политике запошљавања у 2013. години приоритетно ће бити реализоване кроз пакет услуга за младе, пакет услуга за вишкове запослених, креирање и реализацију специфичних мера и активности усмерених према теже запошљивим лицима и посебно осетљивим групама на тржишту рада и подстицање samozapošljavanja, социјалног предузетништва и задругарства.

Незапосленост младих

Посматрано према годинама старости, нешто мање од половине незапослених (44,0%) су лица која припадају двема најмлађим старосним групама (15-24, 25-34), чије је учешће у укупној незапослености (15+) у априлу 2012. године износило 16,3% и 27,7%. Посматрано према годинама старости, нешто мање од половине незапослених (44,0%) су лица која припадају двема најмлађим старосним групама (15-24, 25-34), чије је учешће у укупној незапослености (15+) у априлу 2012. године износило 16,3% и 27,7%.

Незапосленост младих старосне доби 15-24 у Републици Србији је веома изражена и знатно је изнад опште стопе незапослености (50,9% у односу на 26,1%). Стопа незапослености младих се у априлу 2012. године смањила за 1 процентни поен у односу на новембар 2011. године (51,9%). Међутим, и поред смањења стопе незапослености, она показује да је свака друга млада особа у Републици Србији незапослена¹⁵.

Министарство омладине и спорта, у складу са својим надлежностима спроводи активности на спровођењу мера које су усмерене ка повећању запошљивости младих у оквиру спровођења Националне стратегије за младе и Стратегије каријерног вођења и саветовања.

Активности које се спроводе су: информисање младих о могућностима запошљавања, samozapošljavanja и условима започињања сопственог бизниса, обуке за бизнис планирања, финансијског

¹⁵ Извор података: Анкета о радној снази, (АРС) април 2012. Објавио Републички завод за статистику

пословања, маркетинга, радне етике, обуке за активно тражење посла и каријерно информисање младих, сајмови запошљавања.

Образовање

Влада Републике Србије усвојила је 25.10.2012. године Стратегију развоја образовања у Србији до 2020. године („Сл.гл. РС” бр. 107/2012), као визију пожељног а могућег будућег стања система образовања у Републици Србији до 2020. године и даље (2020+). Стално подизање квалитета система образовања и повећање инвестиција у образовање уз системске промене, успостављање образовног система који обезбеђује већу флексибилност и сигурност на тржишту рада, као и јачање веза између образовних институција, истраживачких центара и привреде подстицањем програма сарадње, основни су параметри за унапређивање система образовања Републике Србије.

Повећање јавног финансирања образовања са текућих 4,5% на 6,0% бруто друштвеног производа до 2020. године усмераваће се, првенствено, на обезбеђивање и побољшање ресурса и услова који воде ка повећању квалитета образовања. Очекује се да Акциони план за спровођење Стратегије буде донет у другом кварталу 2013. године.

За стратешка опредељења до 2020. године: повећање обухвата, релевантности и ефикасности завршавања образовања утврђени су квантитативни индикатори по нивоима образовања и васпитања и узрасту, почев од најмлађих, деце од шест месеци да се за децу од 5,5 до 6,5 година оствари потпуни обухват кроз целодневне и полудневне облике припремног предшколског програма; да се осипање сведе до највише 5%, а основну школу завршава 93% генерације; да неку од средњих школа упише најмање 95% оних који су завршили основну школу, односно 88% генерације, а четворогодишње средње школе завршава најмање 95% уписаних;) да се у високо образовање упише 40% оних који су завршили средње образовање, њих 70% уписаних заврши у року или с једном годином закашњења; да на мастер академским студијама настави школовање око 50% студената који заврше основне академске студије и на докторским студијама најмање 10% студента који заврше мастер академске студије; да најмање 10% студијских програма докторских студија буду заједнички с иностраним универзитетима; а најмање 7% становника буде обухваћено неким од програма образовања одраслих и целоживотног учења.

За Преглед приоритета у 2013. години у погледу усклађивања законодавства погледати Поглавље 26.

Неформално образовање. У оквиру спровођења циљева Националне стратегије за младе, неформално образовање младих је један од приоритетних циљева.

Током 2012. године Министарство омладине и спорта (Сектор за омладину) финансирало је укупно 82 пројекта удружења младих, удружења за младе и локалних канцеларија за младе који су били директно и индиректно усмерени на неформално образовање и у оквиру којих су спровођене активности неформалног образовања за 7.280 корисника.

2.2.2. Физички капитал

Саобраћај

Преглед стања

Најважнији сегменти Трансевропске мреже на територији Републике Србије су:

1. Коридор X са својим крацима—Хб (Београд-Будимпешта) и Хц (Ниш-Софија), је најзначајнији друмски и железнички правац на територији Републике Србије. Он је дефинисан као део Југоисточне мултимодалне осе дефинисане у Завршном извештају ГВН (HLG - High Level Group); део је Основне регионалне транспортне мреже (Core Regional Transport Network) и повезује Аустрију/Мађарску, Словенију/Хрватску, Републику Србију и Бугарску/Македонију/Грчку. На њему се у Републици Србији налази 792 км путева и 760 км железничких пруга;
2. Коридор VII (река Дунав) који спаја Централну Европу преко Републике Србије са Црним морем и део је Југоисточне мултимодалне осе, погранична је река и протиче преко територије Републике Србије на дужини од близу 600 км. Република Србија је окружена Паневропским коридорима и њиховим крацима: Будимпешта—Арад—Крајова—Софија—Солун (Коридор IV), Арад—Букурешт—Констанца (крак Коридора—IVa), Будимпешта—Шамац—Сарајево—Плоче (крак

Коридора–Vц), Валона–Тирана–Скопље–Софија (Коридор VIII). Такође, у окружењу Републике Србије налази се Јадранска магистрала, која ће дуж јадранске обале спојити краке Коридора–Va и Vц (Ријека–Плоче) преко Црне Горе, са Коридором VIII у Валони.

Европска комисија, у оквиру програма ИПА - Инструмент за претприступну помоћ и међународне финансијске институције ЕИВ, ЕБРД и WB помажу велике инвестиционе пројекте у Републици Србији, оријентисане на хитне пројекте одржавања, изградње и реконструкције инфраструктуре и пројекте изградње институционалних капацитета. Европска унија је кроз фонд ИПА уложила око 85 милиона евра у област транспорта од 2007. године. Само из програмског пакета за 2011. годину издвојено је 13,8 милиона евра и то за модернизацију железничког Коридора X (документација за пругу Нови Сад – Суботица и железничку обилазницу око Ниша) и изградњу приступних саобраћајница Жежељевом мосту. Последњих година све више средстава се издваја и за конкретне инфраструктурне пројекте попут изградње Жежељевог моста кроз програмски пакет ИПА 2009 уз национално суфинансирање. Наставак оваквог тренда значајно ће допринети модернизацији саобраћајне и инфраструктуре и укључивању у европске транспортне токове, за шта Република Србија нема довољно сопствених средстава.

Железнички саобраћај

Република Србија има стратешки положај на железничком тржишту југоисточне Европе. Од укупно 3.809 km железничке мреже, 272 km су двоколосечне пруге, 1.247 km је електрификовано. Колосеци су ширине 1435 mm, изузев музејско- туристичке пруге „Шарганска Осмица” на којој је ширина колосека 760 mm.

Електрична и техничка опрема датира из периода 1969 - 2000. На 60% пруга, брзина је мања од 60 km/h, а на само 3,2% износи преко 100 km/h. Товарни капацитет је мањи од 18t/по осовини на 39% дужине пруга.

„Железнице Србије” ад располажу са око 333 вучних возила, 8.491 теретних и 784 путничких кола. Железничка возна средства су релативно стара и непоуздана. Просечна старост железничких возних средстава прелази 30 година.

Кичму железничке мреже у Србији представља Коридор X (Салзбург-Љубљана-Загреб-) Шид-Београд-Ниш- Прешево(-Скопље-Велес-Солун) са крацима преко Суботице према мађарској и Димитровграда према бугарској граници, укупне дужине 872 km (25% мреже), на којој се реализује преко 50% транспортних активности. „Железнице Србије” ад суочене су у свом пословању са светском економском кризом и њеним последицама, али и лошим стањем инфраструктуре и застарелим возним средствима, услед вишедеценијских недовољних финансијских улагања.

Држава је обезбеђивањем буџетских гаранција за железницу потврдила своју опредељеност да подржи активности на целокупној реформи и модернизацији железничког саобраћаја.

Следећи инфраструктурни пројекти модернизације и рехабилитације железничке инфраструктуре су у фази реализације или тек треба да се реализују:

- Пројекат изградње Жежељевог моста, као део реконструкције Коридора X, који ће допринети повећању протока у друмском и железничком транспорту на овом делу коридора. Укупна инвестиција је 45,3 милиона евра, од тога 26,2 милиона евра је из IPA фонда, 12,7 милиона евра обезбедиће Војводина, а 6,4 милиона евра Град Нови Сад. Изградња ће бити реализована до новембра 2013. године.
- Пројекат Систем за анализу стања пруга, који се финансира из ИПА фонда у износу од 3 милиона евра, почео је у октобру 2010. године и трајаће до краја 2013. године. Општи циљ Пројекта је да развије и уведе надгледање стања инфраструктуре и информационог система, као помоћ у планирању одржавања и реконструкцији пруге и тачне податке о праћењу хода воза, у складу са ЕУ стандардима.
- Остали пројекти детаљније су описани у поглављима у поглављима 3.14.1.2, 3.14.1.3. и 3.21.1.

Поред завршетка наведених пројеката планирана је реконструкција и модернизација Коридора X, како би се повећала пројектована брзина од 160 km/h до 220 km/h, односно смањило време путовања. Неопходна средства за завршетак реконструкције процењују се на преко 4 милијарде евра у наредних 8 година.

Такође, реализовани пројекти или у фази реализације су следећи пројекти набавке и ремонта железничког возног парка:

- Из кредита ЕБРД II у укупном износу 60 милиона евра набављено је: 782 теретна вагона, потпорни струг за обраду точкова и реконструисана је хала за смештај струга и вертикални ЦНЦ струг.
- Испоручено је 12 дизелмоторних возова, чију набавку је финансирала ЕУРОФИМА у износу од 43 милиона CHF.
- Из зајма ЕБРД III издвојено је 100 милиона евра за набавку преко 20 нових електромоторних возова за регионални путнички саобраћај. Рок завршетка 2015. године.
- Из зајма ЕБРД IV обезбеђено је за набавку до 15 вишесистемских локомотива 65 милиона евра. Планирано је да се овај пројекат реализује до 2015. године.
- Из руског државног кредита који је потписан јануара 2013. године обезбеђена су средства за набавку одређеног броја дизелмоторних возова процењене вредности око 75 милиона евра.

Субвенције „Железнице Србије” ад у 2012. години у оквиру Буџета Републике Србије износиле су 13.810 милијарди динара (око 120 милиона евра), док је за 2013. годину предвиђено да средства субвенције буду 14.565 милијарди динара (око 126 милиона евра). „Железнице Србије” ад су наставиле процес реструктурирања што је детаљније појашњено у оквиру потпоглавља 3.14. Транспортна политика, односно 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Интермодални транспорт

У току су активности на реализацији изградње интермодалног терминала у Батајници, што је појашњено у оквиру потпоглавља 3.14. Транспортна политика, односно 3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт.

Будући интермодални терминал ће имати директну везу са Коридором X, тј. биће повезан са железничком станицом у Батајници, а преко сервисног пута за петљу Батајница (чија се изградња тренутно завршава). Површина интермодалног терминала са приступним саобраћајницама износи око 13 ha. Интермодални терминал по Идејном пројекту ће имати: 3 железничка колосека-дужине од по 650 m (2 претоварна за утовар и истовар конテナ и 1 додатни манипулативни колосек; 4 саобраћајне траке за камионе (1 пролазна, 1 утоварно-истоварна, 1 резервна и 1 трака за излаз у случају опасности; контејнерско складиште (3 контејнерске линије за привремено складиштење конテナ, фриго-конテナ, изменљивих транспортних судова и конテナ са опасним теретом), паркинг за теретна и путничка возила, управну зграду за терминал и зграду за царинске органе и од мобилних средстава: 1 маневарска дизел локомотива, 1 мобилни кран (*reach stacker*) и опрему за пробу кочница. Такође, Пројектом је планирана изградња приступног железничког колосека у дужини од 600 m и приступног пута у дужини од 700 m.

Према анализи тржишта и саобраћајних токова интермодални терминал је пројектован за опслуживање 7-12 контејнерских возова, односно да задовољи годишњи капацитет од око 80.000 TEU. Интермодални терминал ће имати могућност за просторно/фазно ширење и опремање, сходно захтевима тржишта, да задовољи годишњи капацитет од 240.000 TEU. У близини интермодалног терминала планиран је развој логистичког центра на површини од 80 ha.

Друмски транспорт

У Србији друмски транспорт представља динамичан и доминантан вид превоза који учествује са око 80% у укупном обиму превезеног терета, односно око 74% у укупном броју превезених путника. Предузећа која обављају друмски превоз терета и путника су углавном у потпуности приватизована (изузети су неколико предузећа којима предстоји приватизација) и функционишу у условима слободне конкуренције, а улога државе је ограничена на уређивање ове области у смислу издавања лиценци, дозвола за друмски превоз, надзор, итд. Управљање државним путевима I и II реда, као и управљање саобраћајем на путевима, према Закону о јавним путевима, је у надлежности ЈП „Путеви Србије”. Ово предузеће управља са око 10.000 km путева у Србији. Предузећа за путеве која су према уговору са јавним предузећем надлежна за одржавање, рехабилитацију и реконструкцију јавних путева су сва приватизована.

Захваљујући порасту приватних транспортних предузећа и присуству страних улагања у сектор друмског транспорта конкуренција се интензивира великом брзином. Императив је сачувати и

побољшати конкурентност домаћих превозника професионалним и рационалним управљањем предузећем и транспортним операцијама придржавајући се принципа недискриминације, фер конкуренције, побољшањем безбедности и квалитета пружене услуге. Повољнији економски услови за предузећа, флексибилност и способност да брзо одговори на захтеве савремене економије омогућили су највеће учешће друмског транспорта на транспортном тржишту. Узимајући у обзир географски положај Србије као транзитне земље друмски транспорт, нарочито међународни, има важну улогу у економском развоју захваљујући константном порасту.

Ваздушни транспорт

Директорат цивилног ваздухопловства. Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије основан је Законом о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11 и 93/12), као јавна агенција над којом оснивачка права врши Влада у име Републике Србије.

Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд. Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA д.о.о. Београд основана је Уговором између Владе Републике Србије и Владе Републике Црне Горе као друштво са ограниченом одговорношћу ради пружања услуга контроле летења у ваздушном простору Републике Србије, Републике Црне Горе, 55% горњег ваздушног простора Босне и Херцеговине као и међународних вода јужног дела Јадранског мора.

Аеродром „Никола Тесла”. Одлуком Владе РС број 023-4432/2010-1 од 17.06.2010. године, о промени правне форме Јавно предузеће Аеродром Никола Тесла Београд је променило правну форму из јавног предузећа у затворено акционарско друштво. Због промене правне форме извршена је процена капитала и то са стањем на дан 01.01.2010. године. Према процени, основни капитал АД Аеродром Никола Тесла, на дан 01.01.2010. године, износи 214.556.965,99 еура или 20.573.610.000,00 динара. Основни капитал је конвертован у 34.289.350 обичних акција појединачне номиналне вредности од 600,00 динара.

JAT Ервејз. На основу одредби Закона о Влади, Влада Републике Србије донела је 16. новембра 2012. године, Одлуку о образовању Радне групе за анализу стања и припрему предлога мера за стабилизацију и опоравак „JAT AIRWAYS” АД Београд, на време од годину дана од дана ступања на снагу Одлуке.

Задатак Радне групе је да анализира стање у привредном друштву и сагледа актуелне тржишне околности у делатности авио-саобраћаја и да на основу тога припреми Влади предлог мера ради стабилизације, опоравка и профитабилног пословања Акционарског друштва за ваздушни саобраћај „Jat Airways” Београд.

Водни транспорт

Спајањем Северног и Црног мора каналом Рајна-Мајна-Дунав, Дунав својим делом у Републици Србији може да представља један од најзначајнијих елемената у економији и транспортној политици Републике Србије. Република Србија има изразито развијену мрежу од 1600 km водних путева и канала, и то: Дунав 588km, Сава 211km, Тиса 164km, Тамиш 41km и канали ДТД-а 599km.

Водни транспорт Републике Србије чине: водни путеви, луке, пристаништа и флота. Водни путеви се уређују, одржавају и обележавају сходно обавезама земље да на свом делу међународног водног пута река Дунав и Сава и међудржавног водног пута реке Тисе, обезбеди услове за безбедну пловидбу свих пловила. Тренутно се у Републици Србији предузимају мере у циљу отклањања критичних места која угрожавају безбедну пловидбу..

У складу са стандардима ЕУ приступило се увођењу Речних информационих сервиса (РИС) који обезбеђују праћење свих бродова на нашем делу реке Дунав. Завршетак овог пројекта и пуштање у рад РИС-а на рекама Дунав и Сава очекује се до марта 2013. године.

Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 121/12) луке и пристаништа проглашена су добром од општег интереса, док је стратешко и административно управљање лукама по Landlord моделу поверено Агенцији за управљање лукама (детаљније обрађено у Поглављу 21.1).

Улагања у водни транспорт Републике Србије имају и значајан еколошки аспект. Наиме, потрошња горива за исту количину превезене робе најмања је у водном транспорту.

Електронске комуникације

Преглед стања

Закони: Влада је донела 6 стратешких докумената за област електронских комуникација: Стратегију развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. Стратегију за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији, Стратегију развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012, Стратегију развоја радиодифузије у Републици Србији до 2013, Стратегију развоја информационог друштва до 2020. и Стратегију развоја поштанског саобраћаја у Републици Србији. Закон и стратешки документи којима је уређена област електронских комуникација наведени су у поглављима 3.3.3. *Поштанске услуге и 3.10. Информационо друштво и медији.*

На тржишту електронских комуникација Републике Србије остварен је приход у износу од око 1,6 милијарди евра, што је за око 10% више него претходне године. Овакав раст прихода је на нивоу просечне годишње стопе раста (CAGR) прихода од услуга у сектору електронских комуникација (CAGR за период од 2005-2011 је 9,52%). У 2011. у бруто друштвеном производу Републике Србије приходи од телекомуникација имали су удео од око 5,66% (у 2010. години учешће је износило 5,29%). Укупне инвестиције у сектору електронских комуникација у 2011. години износиле су око 243 милиона евра.

Посматрајући удео сваке од грана (услуга) на тржишту електронских комуникација у Републици Србији у 2011. години у укупним приходима није дошло до значајних промена у односу на претходну годину. Наиме, приходи остварени од пружања услуге мобилне телефоније у износу од скоро 847 милиона евра чине највећи део прихода остварених у 2011. години и чине готово 53% укупних прихода. Такође, реализоване инвестиције у мобилну телефонију у 2011. години чине више од половине свих инвестиција реализованих на тржишту електронских комуникација у Републици Србији и износе 57%.

Настављен је пораст броја корисника Интернета у Србији и у 2011. години, који сада износи 3.828.721, што представља повећање од 68% у односу на 2010. годину (2.275.900). Захваљујући континуираном развоју телекомуникација у области широкопојасног приступа Интернету, број корисника широкопојасног приступа је у порасту у односу на 2010. Такође, број корисника дајалап приступа наставља драстично да се смањује, што је тренд како у земљама ЕУ, тако и у земљама у окружењу.

У јавној фиксној телефонској мрежи, У 2011. години, лиценцу за јавну фиксну телекомуникациону мрежу и пружање услуга, имали су следећи оператори:

- „Телеком Србија” а.д. Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија” а.д.
- „Media Works” д.о.о. који је променио име у Орион телеком д.о.о.
- „Теленор” д.о.о.

Телеком Србија а.д. је пружао услуге преко јавне фиксне телекомуникационе мреже и јавне фиксне бежичне телекомуникационе мреже (FWA). Оператор *Орион* телеком пружао је услуге преко јавне фиксне бежичне телекомуникационе мреже (FWA), док је *Теленор*, у складу са условима из лиценце, током 2011. године започео комерцијално пружање услуга јавне фиксне телекомуникационе мреже.

Приход од пружања фиксних телефонских услуга свих ималаца лиценци (Телеком Србија а.д., Орион телеком д.о.о. и Теленор д.о.о.) на територији Републике Србије у 2011. години износи 35,7 милијарди динара, од чега се 760 милиона динара односи на приходе од услуга које се пружају преко јавне фиксне бежичне телекомуникационе мреже (FWA). Приход од међународног саобраћаја у 2011. години износи 8,1 милијарду динара, што чини укупан приход од око 43,8 милијарди динара. Приходи од CDMA у 2011. години учествују у укупним приходима од пружања фиксних телефонских услуга са 1,7%. У 2011. години, реализоване инвестиције у услуге фиксне телефоније износе око 5,8 милијарди динара, што је за 2 милијарде динара или за 25% мање од инвестиција у претходној години.

У 2011. години на тржишту мобилне телефоније у Републици Србији присутна су три оператора:

- Предузеће за телекомуникације Телеком Србија а.д. - Мобилна телефонија Србије MTS
- Теленор д.о.о.
- Vip mobile д.о.о.

У 2011. години су остварени приходи од услуга мобилне мреже у износу од 86,5 милијарди динара, односно 846,7 милиона евра. Укупне инвестиције на овом сегменту тржишта електронских

комуникација, повећане су у односу на претходну годину и износе 14,16 милијарди динара. Посматрано у динарима, током 2011. године забележен је пораст прихода од мобилне телефоније од око 8,7% у поређењу са претходном годином, када су износили 79,6 милијарди динара. Изражени у еврима, приходи су забележили раст од 10,08%, а ова разлика у односу на раст посматран у динарима је последица нижег просечног курса евра у 2011. години у односу на 2010. годину. Укупан број корисника мобилне телефоније је незнатно повећан у поређењу са претходном годином и износи 10.182.023. Из године у годину је приметно успоравање раста броја корисника, што потврђује просечна годишња стопа раста. Просечна годишња стопа раста броја корисника мобилне телефоније у периоду од 2003 – 2011. године је позитивна и износи око 15%, али је нижа у односу на период 2003 – 2010. године када је износила око 17%.

Тржиште Интернета у Републици Србији је и у 2011. години наставило тренд раста из претходних година. Укупан број широкопојасних прикључака у Републици Србији у 2011. години је износио преко 1,2 милиона (не рачунајући претплатнике мреже 3G) што је око 95% свих интернет прикључака (не рачунајући претплатнике мреже 3G). Најзаступљенији начин приступа Интернету у Републици Србији у 2011. години био је ADSL приступ са око 623 хиљаде прикључака и чинио је 51% свих широкопојасних прикључака (не рачунајући претплатнике 3G мреже). У Регистар, односно евиденцију оператора су у децембру 2011. године, у Србији, била уписана 232 Интернет оператора.

Укупни приходи од пружања Интернет услуга су у 2011. години повећани за око 10% у односу на 2010. годину и износе око 14,9 милијарди динара. Укупан број претплатника Интернет услуга у 2011. години износио је преко 1,2 милиона. Међутим, уколико се у обзир узме могућност приступа Интернету и путем 3G мобилне мреже (коришћењем мобилних телефона), укупан број потенцијалних претплатника у 2011. достигао је број од приближно 3,8 милиона, што је за 59% више него претходне године. Број Интернет прикључака на 100 становника у 2011. години износио је приближно 53, а број прикључака широкопојасног приступа Интернету на 100 становника се такође кретао у овом оквиру услед изузетно малог учешћа ускопојасног приступа. Уколико се приликом прорачуна не узму у обзир претплатници 3G мобилне мреже, пенетрација широкопојасног приступа Интернету износи готово 17%. Пенетрација фиксног широкопојасног приступа се креће око 13%, сто у поређењу са подацима за претходну годину представља задовољавајући проценат у односу на земље у окружењу док је испод просека за ЕУ (према доступним подацима за 2010. годину: земље кандидати и потенцијални кандидати за ЕУ – 10,6%, земље ЕУ - 26,6%).

Тржиште дистрибуције медијских садржаја у Републици Србији није се у 2011. години, у својој структури и технологијама преноса, у многоструком променило у односу на претходну годину. Наиме, у 2011. години за пружање ове услуге било је регистровано 82 оператора (у 2010. години 80 оператора) који су своје услуге пружали преко следећих јавних телекомуникационих мрежа:

- кабловске дистрибутивне мреже (коаксијалне, хибридне и оптичке) – KDS, које укључују и аналогу и дигиталну KDS, 76 оператора;
- јавне фиксне телефонске мреже – IPTV, 3 оператора;
- сателитске дистрибутивне мреже (Direct to Home) – DTH, 3 оператора.

Највећи оператор дистрибуције медијских садржаја у Републици Србији у 2011. години, посматрајући број претплатника и остварене приходе, и даље је привредно друштво Serbia Broadband – Српске кабловске мреже д.о.о. (SBB), са преко 50% тржишта.

Особеност тржишта у 2011. била је значајан раст броја претплатника IPTV у износу од 37% у односу на претходну годину (раст KDS претплатника био је 14%). Имајући то у виду, као и број потенцијалних IPTV претплатника од око 3 милиона (претплатници фиксне телефоније), може се очекивати да ће у наредном периоду доћи до промене укупне слике тржишта дистрибуције медијских садржаја.

У области информационог друштва, развој је усмерен ка остваривању циљева предвиђених Стратегијом развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године („Сл. гл. РС”, бр. 51/10). Значајан напредак постигнут је подстицањем развоја е-управе, чиме је побољшана економска ефикасност и квалитет живота грађана. Створен је регулаторни амбијент за увођење и развој е-управе, који обухвата Стратегију развоја електронске управе („Сл. гл. РС”, бр. 83/09, 5/10) као и законодавни оквир за е-документ, е-потпис, е-трговину, сајбер криминал, и заштиту података о личности. Поред осталих иницијатива, у Србији је створена е-услуга портал.

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација завршило је пројекат „Дигитална школа”, који се односио на набавку рачунара, рачунарске опреме, одговарајућег софтвера и инсталацију локалне мреже у свим основним школама на територији Републике Србије. Министарство је подстакло развој е-образовање кроз организовање и спровођење наградног конкурса за наставнике основних школа „Дигитални час”. Такође, у циљу омогућавања лакше комуникације грађана са органима јавне власти Министарство је спровело конкурс за израду веб и мобилних апликација кроз програм „Унапређење комуникације грађана и органа јавне власти посредством Интернета”.

У области информационог друштва учињен је напредак доношењем Закона о електронском документу („Сл. гл. РС”, бр. 51/09), Закона о електронској трговини („Сл. гл. РС”, бр. 41/09), подзаконских аката за имплементацију Закона о електронском потпису, и то: Правилник о ближим условима за издавање квалификованих електронских сертификата („Сл. гл. РС”, број 26/08); Правилник о техничко-технолошким поступцима за формирање квалификованог електронског потписа и критеријумима које треба да испуне средства за формирање квалификованог електронског потписа („Сл. гл. РС”, број 26/08, 13/10); Правилник о Регистру сертификационих тела која издају квалификоване електронске сертификате у Републици Србији („Сл. гл. РС”, број 26/08), Правилник о евиденцији сертификационих тела („Сл. гл. РС”, бр. 48/05, 82/05 и 116/05) и подзаконског акта за имплементацију Закона о електронском документу: Правилник о издавању временског жига („Сл. гл. РС”, бр. 112/09). Ови правилници су усклађени са најновијим стандардима ЕУ, препорукама и процедурама у овој области.

Поштански сектор у Републици Србији са више од 40 оператора, који пружају поштанске услуге у области прикупљања, прераде и транспорта писмоносних пошиљака, пакета, као и експрес преноса пошиљака тренутно запошљава око 18.800 радника што представља 0,79% свих запослених у Републици Србији. Укупни приходи које је поштанска делатност остварила у 2011. години износе око 11 милијарди динара, што чини око 0,32% БДП-а за 2011.

Законом о поштанским услугама („Сл. гл. РС”, бр. 18/05 и 30/10), као и Законом о потврђењу аката Светског поштанског савеза („Сл. гл. РС”, број 42/2009), утврђена је обавеза Републике Србије за обезбеђивање универзалне поштанске услуге, коју у овом тренутку обавља јавни поштански оператор тј. Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Србија” (скраћено Пошта Србије). Оснивач ЈП ПТТ саобраћаја „Србија” је Република Србија, а оснивачка права у име оснивача, врши Влада. Предузеће послује са средствима која су 100% у државној својини.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У области поштанског саобраћаја спроводе се активности на унапређењу стратешког оквира у циљу редефинисања праваца развоја поштанског саобраћаја у наредне четири године. Формирана је Радна група за израду нове поштанске стратегије, сачињена од представника Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Републичке агенције за поштанске услуге и Саобраћајног факултета. Наведена Група приводи крају рад на овом акту, а јавна расправа је заказана за почетак фебруара 2013. године. Новим стратешким оквиром дефинисаће се динамика даље хармонизације поштанског законодавства са регулативом ЕУ, наредни кораци у вези процеса либерализације, као и даље активности на унапређењу поштанског тржишта у Републици Србији.

Поред наведеног, планирано је да се у првој половини донесе и Закон о потврђењу аката са 25. Конгреса Светског поштанског савеза, као и да се наставе активности са усклађивањем законодавног оквира са поштанским директивама.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У претходном периоду спроводиле су се и активности у циљу корпоратизације јавног поштанског оператора тј. ЈП ПТТ саобраћаја ”Србија”. Наиме, Министарство финансија и привреде је носилац пројекта корпоративизације ЈП ПТТ саобраћаја ”Србија” на основу IDF гранта (IDF Grant for Incorporation of State Owned Enterprises Project – IDF Grant No. TF 096223). Радна група МФП је тренутно ангажована на одабиру консултантске куће која ће исти реализовати. Планирано је да пројекат реализује до краја априла 2013. године, када ће бити донет Оснивачки акт јавног поштанског оператора.

Енергетика

Преглед стања

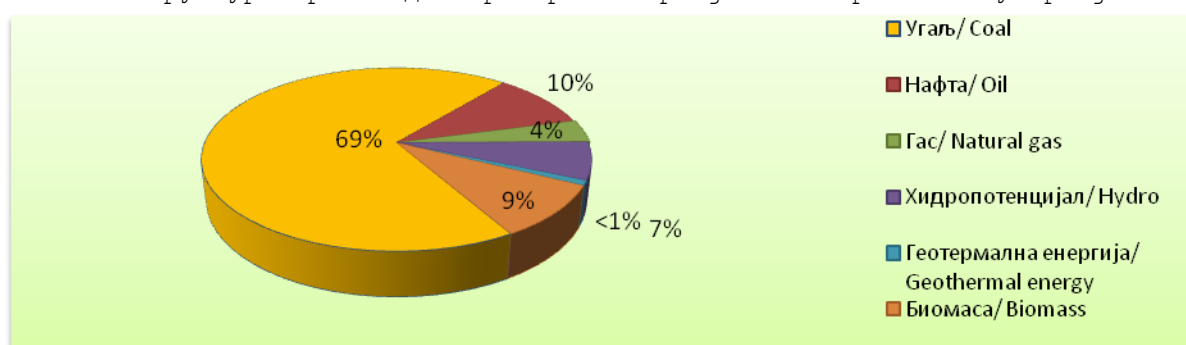
У оквиру енергетског система Републике Србије обавља се експлоатација домаће примарне енергије (угља, нафте, природног гаса, обновљивих извора енергије), увоз и извоз електричне енер-

гије и енергената (пре свега нафте и природног гаса), производња електричне и топлотне енергије, експлоатација и секундарна прерада угља, као и транспорт и дистрибуција електричне и топлотне енергије и енергената до крајњих потрошача финалне енергије.

Енергетски биланс Републике Србије за 2011. годину садржи годишње податке о енергетским токовима за територију Републике Србије, без Аутономне покрајине Косово и Метохија. Билансом није у потпуности приказано коришћење обновљивих извора енергије, будући да је овај део енергетске статистике још увек у процесу успостављања при Републичком заводу за статистику. У Србији је у 2011. години произведено 11,163 Мтое примарне енергије. Овом производњом задовољено је готово 70 % од укупних потреба за примарном енергијом. Структура домаће производње примарне енергије је следећа: производња угља износи 7,823 Мтое од укупне домаће производње примарне енергије, а остали део се односи на производњу сирове нафте, хидропотенцијал, производњу нафте, огревно дрво и природни гас.

Укупна потрошња примарне енергије у 2011. години износила је 16,192 Мтое. Увозна зависност Србије у 2011. години износила је 30,28%. Током 2011. највише је увезено сирове нафте и нафтних деривата 52%, природног гаса 24%, угља 14% итд.

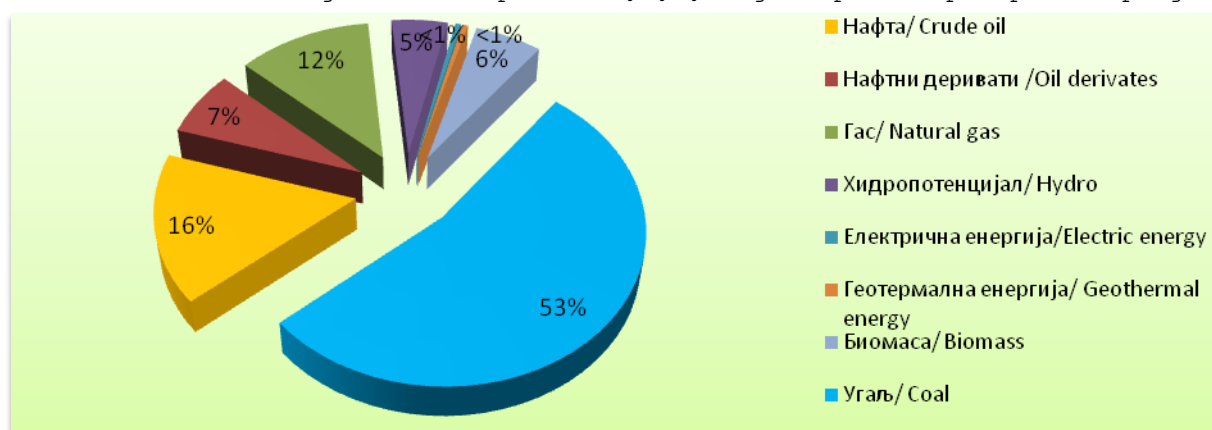
Слика 1. Структура производње примарне енергије по енергентима у Србији 2011.

У структури потрошње за процесе трансформација, доминира потрошња угља 64 %, затим сирове нафте 21 %, нафтних деривата 3 %, природног гаса 6 % и хидропотенцијала 6 %.

Графички приказ учешћа појединих енергената у укупној потрошњи примарне енергије дат је на Слици 2.

Слика 2. Учешће појединих енергената у укупној потрошњи примарне енергије

Укупна потрошња финалне енергије у Србији у 2011. години износила је 10,042 Мтое од чега је у неенергетске сврхе потрошено 0,79 Мтое, док је потрошња финалне енергије у енергетске сврхе износила 9,252 Мтое.

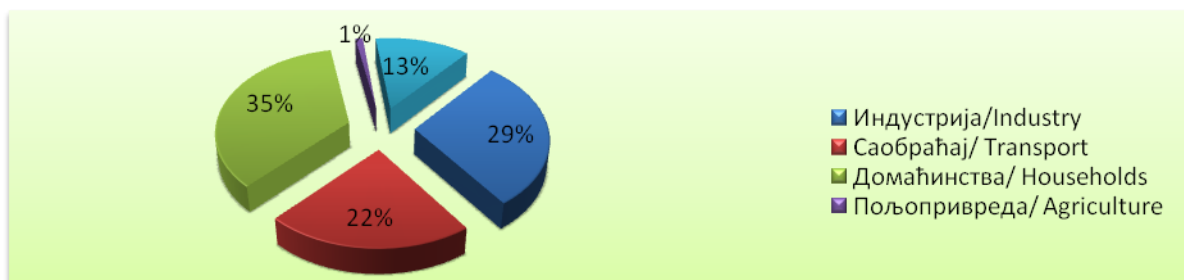
По секторима потрошње, финалне енергије се највише трошило у сектору домаћинства 35%, затим индустрије 29%, па саобраћаја 22%, док су остали сектори учествовали са 14%.

Расподела потрошње финалне енергије у енергетске сврхе по секторима потрошње је приказана на Слици 3.

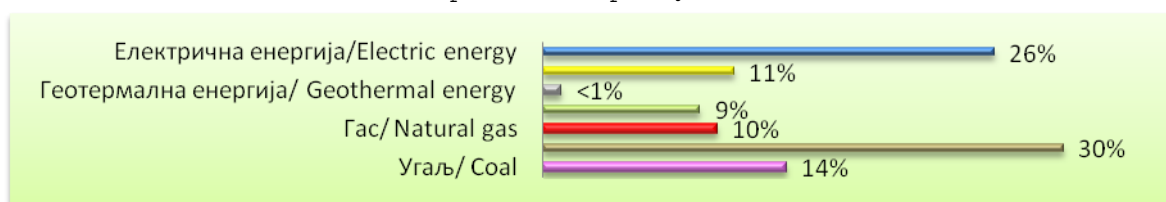
Са друге стране, од енергената у потрошњи финалне енергије доминира нафта са 30% и електрична енергија са 26%, затим следе угаљ са 14%, природни гас и топлотна енергија са по 10%,

док обновљиви извори енергије (огревно дрво) учествују са 11%. Учешће појединих енергената у укупној финалној потрошњи енергије у енергетске сврхе је приказано на Слици 4.

Слика 3. Расподела потрошње финалне енергије у енергетске сврхе по секторима потрошње

Слика 4. Учешће појединих енергената у укупној финалној потрошњи енергије у енергетске сврхе у 2011.

Стратешки оквир

Енергетска политика се сагласно Закону о енергетици, дефинише кроз три основна документа: Стратегија развоја енергетике, Програм остваривања Стратегије и Енергетски биланс. Стратегија развоја енергетике до 2015. године је документ којим се сагледава укупан развој енергетике Србије. Стратегија развоја енергетике усвојена је у Народној Скупштини 2005. године и дефинише дугорочне циљеве развоја и њихове приоритете. Детаљан приказ свих активности, мера и пројекта које је потребно реализовати садржан је у документу Програм остваривања Стратегије. Програм остваривања Стратегије припремљен је за период од 2007. до 2012. године, усвојен је у јануару 2007. године („Службени гласник РС” бр. 17/07 и 73/07), а измене и допуне овог Програма усвојене су у 2009. години године („Службени гласник РС” бр. 99/2009) и у априлу 2010. године („Службени гласник РС” бр. 27/2010). Програм остваривања Стратегије дефинише све мере, активности и пројекте које је потребно спровести у свим сегментима енергетике укључујући и заштиту животне средине, са циљем остваривања, у Стратегији, дефинисаних циљева.

Енергетски биланс Републике Србије израђује се сваке године. Билансом су обухваћени енергетски токови за три године: реализација биланса претходне године, процена стања за текућу годину и план за наредну годину. Овај документ усваја Влада Републике Србије на предлог Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине.

У току је израда нове Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, којом би се дефинисали нови правци развоја сагласно активностима и обавезама које проистичу из Уговора о оснивању Енергетске заједнице и процесу придруживања ЕУ. Након усвајања нове Стратегије, приступиће се изради новог Програма остваривања Стратегије.

Реструктурирање секторских компанија

У електроенергетском сектору, Влада је основала две потпуно независне компаније Јавно предузеће за производњу, дистрибуцију и трговину електричном енергијом, ЈП „Електропривреда Србије” (ЈП ЕПС) и предузеће за пренос и управљање преносним системом, ЈП „Електро mreжа Србије” (ЈП ЕМС), која су отпочела са радом 01. јула 2005. године. Завршене су све активности везане за издвајање предузећа неелектропривредних делатности која су пословала у саставу ЈП ЕПС и ЈП ЕМС - издвојено је укупно око 20 предузећа. Број запослених је са 60.000 у 2001. години, сведен крајем 2012. године на 36.700, међу којима је и око 5.000 радника са Косова и Метохије. Обе компаније су у 100% државном власништву. Влада је извршила и имовинско раздвајање ЈП ЕМС-а од ЈП ЕПС-а.

ЈП ЕПС је организован као вертикално интегрисано предузеће - холдинг који је у 100% власништву Републике Србије а сам је 100% власник кћерки фирми – зависних компанија. Кћерке

фирме су независни правни субјекти са својим посебним менаџментом и засебним рачуном, функционално међусобно раздвојени, у складу са *acquis*-ом.

ЈП ЕПС као матично предузеће купује електричну енергију од производних компанија и фактурише рачун електродистрибутивним компанијама. Уколико из својих извора нема довољно производње за подмирење потреба тарифних купаца, ЈП ЕПС је по закону обавезан да недостајуће количине обезбеди на тржишту.

Све зависне компаније имају законску обавезу интерног рачуноводственог раздвајања сваке појединачне делатности, коју надгледа Агенција за енергетику.

Постоји јасна потреба да се ЈП ЕПС трансформише у модерно организовано друштво капитала, тј. да се корпоративизује. Активности на рационализацији и реструктурирању ЈП Електропривреда Србије у 2013. години одвијаће се у циљу обезбеђивања потребних, економских, организационих и кадровских услова за реализацију пословних циљева и инвестиционог развоја у условима битно измењене регулативе. У овом планском периоду приоритетне активности биће усмерене на промену правне форме и стварање услова за почетак рада и пословања ЈП ЕПС контролног друштва у форми акционарског друштва.

Извори финансирања нових неопходних инвестиција у електроенергетском сектору до 2015. године, обезбедиће се из средстава компаније ЈП ЕПС, кредита, и од очекиваног стратешког партнера.

У складу са Фискалном стратегијом за 2013. годину, са пројекцијама за 2014. и 2015. годину, који је усвојила Влада на предлог Министарства финансија и привреде, (Макроекономски оквир за период 2013-2015. година), у наредне три године наставиће се либерализација цена у Србији. Постепена спољнотрговинска либерализација и унапређење политике конкуренције индиректно ће допринети формирању цена у конкурентским условима. Наставиће се усклађивање цена у области природних монопола на економским принципима, у оквиру кога ће се даље одвијати пренос надлежности за одобравање повећања цена у инфраструктурним делатностима на регулаторна тела. Најважније мере су повећање цене електричне енергије на економски ниво као нужан услов за оспособљавање ЈП Електропривреда Србије за суочавање са конкуренцијом и за реализацију нових инвестиција. Агенција за енергетику при одређивању цена електричне енергије узимаће у обзир економски оправдане трошкове и профит који обезбеђује средства за нове инвестиције и развој електропривреде.

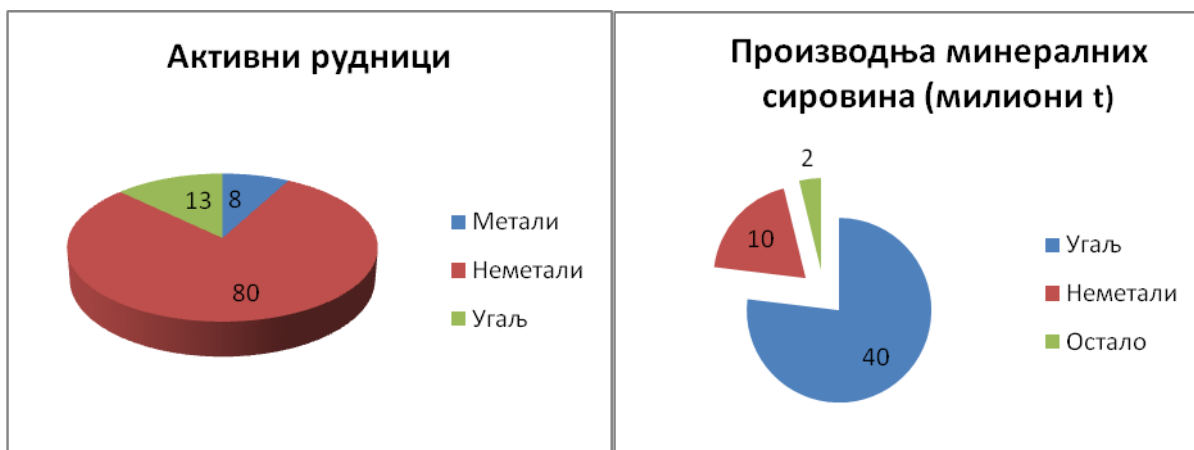
У Србији је 2005. године дошло до реорганизације националне нафтне компаније у којој су биле обједињене све делатности из области нафте и гаса. Одлуком Владе Републике Србије, 1. Октобра 2005. године, почела су са радом следећа предузећа: Акционарско друштво за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса „Нафтна индустрија Србије”; Јавно предузеће за транспорт нафте нафтоводима и транспорт деривата нафте продуктоводима „Транснафта” и Јавно предузеће за транспорт, складиштење, дистрибуцију и трговину природним гасом „Србијагас”.

Очекује се даља реорганизација ЈП „Србијагас” у складу са одредбама Закона о енергетици (Службени гласник РС” бр. 57/11, 80/11 - исправка, 93/12 и 124/12) којим је прописано да оператор система који је део вертикално или хоризонтално интегрисаног предузећа, мора бити независан у погледу правне форме, организације и доношења одлука од осталих активности које се не односе на управљање транспортним системом, односно складиштем природног гаса при чему се власништво над средствима транспортног система не мора одвојити од вертикално интегрисаног предузећа.

У сектору рударства Јавно предузеће за подземну експлоатацију угља (ЈП ПЕУ) је у поступку реструктурирања.

Минералне сировине

Укупна производња минералних сировина у протеклих неколико година износи око 52.000.000 тона на годишњем нивоу, од чега производња угља износи 40.000.000 тона, док на производњу неметала одлази 10.000.000 тона. Што се тиче активних рудника са физичким обимом производње и инсталираним капацитетима у раду, рудника неметала има укупно 80, од чега су 74 активна, 3 рудника су у стечају, а 3 рудника у реструктурирању, док активних рудника метала има 8, од чега РТБ Бор има 4 рудника. Активних рудника угља има укупно 13, од чега РБ Колубара има 4 површинска копа, ТЕ Костолац 1 површински коп, а ЈППУ РЕМБАС – Ресавица има 8 рудника. Број регистрованих лица за експлоатацију минералних сировина износи 269.

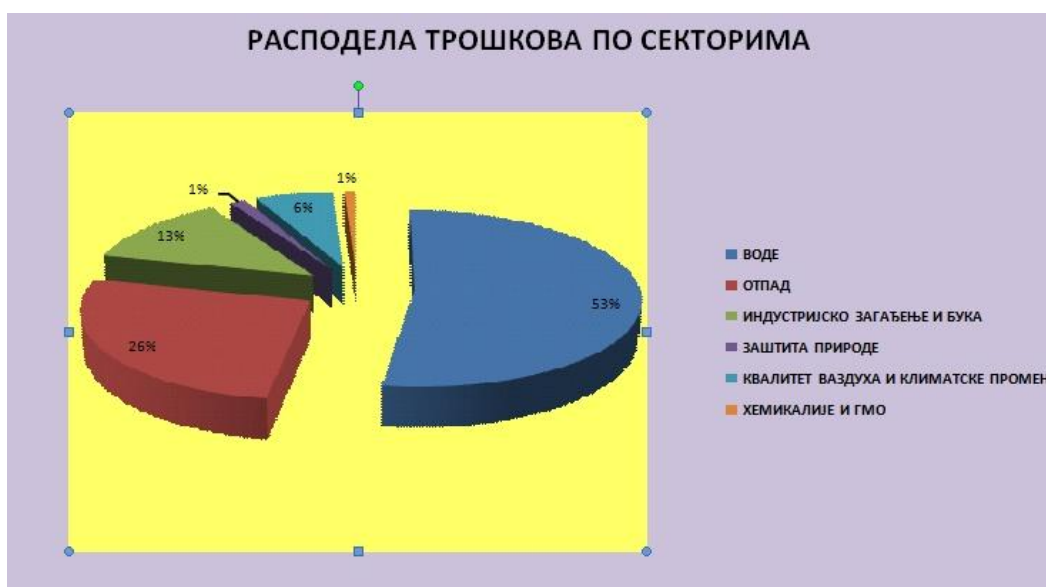

За више информација о планираним законодавним активностима Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања у 2013. години, погледати поглавља 3.15. (Енергетика) и 3.27 (Животна средина).

Стање инфраструктуре у области животне средине

Постоје бројни ограничавајући фактори који утичу на капацитете за пуно спровођење тековина ЕУ у области животне средине: тренутно стање инфраструктуре у животној средини и почетни ниво услуга; унакрсно субвенционисање и одсуство примене економије обима у области комуналних делатности; ограничена приуштивост (енг. affordability) на нивоу прихода по домаћинству, што ограничава повраћај пуне цене трошкова од крајњих корисника у односу на стварну цену комуналне услуге; недовољна приуштивост на националном нивоу, која представља проценат бруто домаћег производа (БДП) који Република Србија може да издвоји за пројекте у животној средини; недовољан капацитет администрације да испланира и оптимално програмира све доступне финансијске ресурсе; недовољни административни капацитети на локалном нивоу и недовољна свест грађана о значају ове политике и трошковима и добитима.

Према тренутној процени из Националне стратегије апроксимације у области животне средине (Национална стратегија), полазећи од стања постојеће инфраструктуре у животној средини и екстраполације ситуације у земљама које су релативно скоро постале чланице ЕУ, процењује се да ће укупни трошкови за испуњавање свих правних тековина ЕУ у области животне средине бити око 10,6 милијарди евра (од данашњег дана па до 2030. године). Најзахтевнији су сектор вода (5,6 милијарди евра), отпад (2,8 милијарди евра) и сектор индустријског загађења (1,3 милијарди евра). В. наредни графикон.

Укупни трошак је 1,400 евра/по глави становника, нешто виши од просека од 1,150 евра/по глави становника (у еврима за 2010. годину) који је проценила ЕУ за претходни талас земаља приступница. Тренутно се 0,4% БДП издваја за ресор животне средине, у складу са проценама које су дате у Националном програму заштите животне средине (НПЗЖС) и у извештају „Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду од 2011. до 2013. године”. Иако је стварно издвајање из БДП за животну средину у Републици Србији вероватно много веће, могуће до 0.9% БДП, управо због непостојећих доприноса са локалног нивоа, из индустријског и приватног сектора који нису узети у обзир, не постоје доступни докази који би изменили слику од 0,4%.

Укупни трошкови апроксимације се састоје од три компоненте: капитални трошкови (CAPEX), оперативни издаци (OPEX), укључујући и трошкове замене и одржавања инфраструктурних инвестиција, и трошкови који су везани за повећање броја запослених (ADMIN), укључујући плате, све пратеће доприносе, режије, потребе обуке као и неопходне техничке студије (в. графикон доле).

Ови токови су израчунати узимајући у обзир краткорочне инвестиције за које су преузете обавезе (нпр. имплементација Националне стратегије управљања отпадом) и секвенцијалне дистрибуције којом се избегава да OPEX премаши ограничења приушћљивости цена. Највиши годишњи трошкови су између 1,1 и 1,4 милијарди евра за период од 2019. до 2023. године, под методолошком претпоставком Стратегије, да би 2019. година била прва година чланства, од којег момента се очекује веће учешће средстава из ЕУ фондова у структури трошкова (в. графикон доле).

С друге стране, резиме анализе трошкова и користи (Cost Benefit) примене правних тековина ЕУ садржан у Националној стратегији указује на то да ће током периода до 2030. године, користи од транспозиције и имплементације надмашити трошкове за отприлике 2,4 пута.

Финансијска празнина, након одбијања трошкова кроз накнаде од корисника и примену економских инструмената у складу са начелом „загађивач плаћа”, мора бити покривена из комбинованих инструмената, а преваходно из бесповратних средстава ЕУ, IPA фондова и структуралних фондова

(након пуног чланства). Преостали извори могу бити: средства међународних финансијских и кредитних институција; средства билатералних донатора; инвестиције привредног сектора; инвестиције јавног сектора (укључујући централни буџет; буџете локалне самоуправе и др. економске инструменте нпр. наменске буџетске фондове и сл.). Истовремено биће неопходно концентрисати напоре и средства државе на јачање административних капацитета за интегрисано финансијско планирање и пројектовање и успоставити одржив, трајан, предвидив и континуиран механизам за вишегодишње финансирање политике животне средине.

2.2.3. Степен и темпо трговинске интеграције са ЕУ

Европска унија, као најзначајнији трговински и економски партнер Србије, већ више од једне деценије има веома високо учешће у укупној робној размени Србије са светом. Трговинска интеграција са ЕУ се из године у годину повећавала, а у 2012. учешће ЕУ у укупном извозу Србије је достигло ниво од 57%. И на увозној страни ЕУ има веома високо учешће од 57,4% које је, поређења ради, чак пет пута веће у односу на Руску Федерацију¹⁶, другог по значају увозног партнера Србије.

Са друге стране, Србија не заузима високо место у робној размени ЕУ са светом и представља тек 39 спољнотрговинског партнера ЕУ¹⁷, што је и логично имајући у виду економску снагу, величину и однос српског и европског тржишта.

Формирање зоне слободне трговине између Србије и ЕУ ће се у складу са Прелазним трговинским споразумом (ПТС) остварити у периоду од 6 година почевши од 2009. Србија је од 1. јануара 2012.г. ушла у четврту годину примене ПТС и извршила снижавање царина у складу са предвиђеном динамиком, па је тако просечна царинска заштита у 2012. на увоз робе из ЕУ износила 1,8%.¹⁸ У 2013.г. процес либерализације ће се наставити, а просечна царинска заштита на увоз производа из ЕУ ће износити 0,9%. У 2014. ће бити укинуте све царине, изузев на поједине пољопривредне производе, тако ће на крају транзиционог периода Србија укинути царине на 95,1% тарифних линија.

Степен трговинске интеграције се најбоље огледа кроз кретање робне размене између Србије и ЕУ. Наиме, размена се кретала узлазним трендом све до светске економске кризе, која се подударила са почетком примене Прелазног трговинског споразума. Касније током 2011. и 2012.г. долази до опоравка у трговинским токовима, а даљи раст извоза се предвиђа за 2013, првенствено услед раста извоза аутомобилске индустрије и пољопривреде. Поред тога, може се оценити да за сада Србија боље користи предности ПТС јер око 82% извоза у ЕУ у 2012.г. представља преференцијални извоз, док када је ЕУ у питању учешће преференцијалног увоза у односу на укупни увоз из ЕУ износи око 60%.

Србија у извозу у ЕУ испуњава у потпуности квоту за шећер и вино, док су квоте за рибу и јунеће месо на веома ниском степену искоришћености од око 5%, са друге стране ЕУ има извозну квоту само за вино и у потпуности је испуни сваке године.

Србија у размени са ЕУ бележи висок дефицит у трговини индустријским производима, док се у размени пољопривредних производа континуирано, већ дуги низ година остварује суфицит са наше стране и то у износу од око 500 милиона евра просечно на нивоу године. Извоз Србије у ЕУ за првих десет месеци 2012.г. је 4,2 милијарди евра (раст од 3,4% у односу на исти период претходне године), док је увоз износио 7,1 милијарди евра и забележио стопу раста од 5,2%. Остварен је дефицит од 2,9 милијарди евра уз покривеност увоза извозом од 58,9%, а главне извозне дестинације Србије у ЕУ су Немачка, Италија, Румунија и Словенија, а највише се увози из Немачке, Италије, Мађарске и Румуније.

2.2.4. Реструктурирање предузећа и значај малих и средњих предузећа

Реструктурирање, у смислу Уредбе о поступку и начину реструктурирања субјеката приватизације („Службени гласник РС”, бр. 52/05, 96/08 и 98/09), тренутно се спроводи за 175 предузећа. Сагласно последњим изменама и допунама Закона о приватизацији („Службени гласник РС”, бр. 38/01, 18/03, 45/05, 123/07, 123/07 – др. закон, 30/10 – др. закон и 93/12), орочена је заштита

¹⁶ Русија учествује са 12% у укупном увозу Србије из света.

¹⁷ У увозу у ЕУ Србија учествује са незнатних 0,3% (49 место), а у извозу ЕУ учешће Србије је 0,6% (33 место).

¹⁸ Просечна царина на МФН основи у 2012.г. је износила 8,6%.

од принудног извршења предузећа у реструктурирању до 30. јуна 2014. године. У складу са претходним, Агенција за приватизацију у сарадњи са Светском банком припрема акциони план, којим се предвиђа разрешење статуса ових предузећа успешним окончањем реструктурирања путем приватизације, односно још једним покушајем продаје у случајевима где је то могуће и/или покретањем стечајног поступка или разрешењем на трећи начин. Напомињемо, да се Закон о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011), не примењује за привредна друштва у поступку приватизације.

Српска привреда још увек осећа последице светске економске кризе, чији су ефекти само делимично ублажени мерама економске политике, што за последицу има даље успоравање привредне активности МСПП, које је заменило динамичан раст из периода пре почетка кризе. У односу на 2010. годину, у 2011. години настављен је тренд повећања броја привредних субјеката, као и МСПП, али је смањен број новооснованих, а повећан број угашених МСПП. Запосленост у МСПП сектору опала је за додатних 3,5 одсто. Дошло је и до пада остварене бруто додате вредности за 3,2 одсто и профита, такође за 3,2 одсто.

Слабљења пословних резултата МСПП сектора у периоду кризе узроковано је падом тражње, отежаном наплатом потраживања, смањеним инвестицијама, презадуженошћу, смањеном кредитном способношћу и смањеном ликвидношћу, што је резултирало њиховим слабијим положајем на тржишту. У таквим околностима до изражаја су у потпуности дошли и структурни проблеми овог сектора: доминантно учешће микро и малих предузећа и предузетника уз низак просечан број запослених по предузећу; концентрисаност на уско локално тржиште; велика условљеност од спољних извора финансирања; недовољна укљученост у ланце добављача и слаба повезаност са великим предузећима, техничко-технолошко заостајање и неконкурентност. МСПП у највећем броју послују у неразмјенивим секторима индустрије, а њихове производе карактерише низак ниво обраде, што су кључни ограничавајући фактори њиховог ефикаснијег укључивања у међународну токове. Сем тога, МСП у Србији су неуједначено регионално заступљена, тако да највише МСПП послује у Београдском и Јужнобачком округу, а најмање у Топличком и Пиротском округу.

Упркос негативним утицајима економске кризе, охрабрујуће је да су МСПП успела да у 2011. години, остваре и позитивне резултате и тиме доказала да представљају веома живав и прилагодњив сектор привреде. Предузећа и предузетници, који су пребродили први удар кризе, постали су конкурентнији и окренули се извозу, који је у 2011. години порастао за 6 одсто, а покривеност увоза извозом МСПП сектора први пут је премашила 50 одсто.

Услед овако деликатног положаја МСПП, Влада Републике Србије заједно са Министарством финансија и привреде одлучно ће се посветити креирању нове економске политике која ће имати за приоритет убрзан развој пословног амбијента и предузетништва у Србији.

Нова економска политика подразумева фискалну консолидацију, доношење и измену низа закона који ће, са једне стране обезбедити макроекономску и финансијску стабилност, а са друге стране омогућити брз опоравак српске привреде и предузетништва.

Најважније мере спроведене у 2012. години обухватиле су унапређење пословног окружења кроз укидање више од 130 парафискалних намета, реформу наплате ПДВ и побољшање ликвидности кроз доношење Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, као и кроз субвенционисане кредите за ликвидност.

Активности планиране на плану унапређења и развоја МСПП су детаљно обрађене у Поглављу 20 „Предузетништво и индустријска политика”.

2.2.5. Утицај владине политике и законодавства на конкурентност

Партиципација Србије у различитим међународним програмима за подизање конкурентности

Министарство финансија и привреде у циљу унапређења конкурентности привреде Србије учествује у Оквирном програму за конкурентност и иновативност (СIP), посебном Програму за предузетништво и иновације (EIP) који има за циљ да подстакне конкурентност европских предузећа, пре свега МСП преко четири врсте инструмената: 1) финансијски инструменти, 52% буџета; 2) услуге за подршку пословању (нарочито информисању и повезивању малих и средњих предузећа), 17% буџета; 3) подршка иницијативама које јачају предузетништво и иновативност, 25% буџета и 4) иницијативе за побољшање одређених политика, 6% буџета.

Резултати учешћа организација- предузећа и институција из Републике Србије:

1. Пројекти који се суфинансирају из средстава програма:
 - Европска мрежа предузетништва (ЕЕН);
 - Европска мрежа амбасадора женског предузетништва WENS;
 - Ментори женског предузетништва у Србији WEM;
 - Мрежа изврности кластер организација Југоисточне Европе” (SEENECO);
 - Услуге заштите животне средине за МСП,
 - Праћење имплементације европског статута о задругарству - Сателитски рачуни за задруге и удружења;
 - Културне руте у региону средњег и доњег Дунава;
 - Европске изврне дестинације– приступачност туристичких дестинација;
2. Чачанска банка у складу са споразумом са Европским инвестиционим фондом даје кредите под повољнијим условима за МСП, а у оквиру финансијских инструмената СРП;
3. Коришћење алата за јачање иновативности и предузетништва које су развијају у оквиру Програма;
4. Учешће у иницијативама Европске уније које се финансирају из СРП „Европска недеља малих предузећа” (European SME Week), као и Такмичење за најбољу идеју у области предузетништва („European Enterprise Promotion Awards”);
5. Финансирање учешћа наших експерата на састанцима, форумима и конференцијама које имају за циљ идентификовање препрека и креирање пословног амбијента за развој предузећа (нарочито МСП), размену добре праксе на ЕУ нивоу, промоцију иновативности и предузетништва на националном и ЕУ нивоу и др.

С обзиром да се спровођење СРП завршава 2013. године, у складу са вишегодишњим буџетским периодом ЕУ, започеће припреме за укључивање у нове програме ЕУ – COSME и HORIZON 2020.

2009. године је донет Закон о заштити конкуренције („Сл.гл. РС”, бр. 51/09), који је у потпуности усклађен са законодавством Европске уније. Након 3 године примене Закона од стране Комисије за заштиту конкуренције, као самосталног и независног тела за надзор, и надлежних судова, потребно је преиспитати стечена искуства управне и судске праксе. *Детаљније о овоме видети у Поглављу 3.8. (Политика конкуренције).*

Уредба о примени прописа о државној помоћи на подстицаје из Закона о регионалном развоју је донета и објављена у „Службеном гласнику РС” бр. 116/12. (Усклађивање свих пописаних шема државне помоћи).

Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године планиране су мере које треба да побољшају конкурентност привреде Републике Србије за које ће се рокови утврдити Акционим планом за спровођење Стратегије.

На нивоу средњег образовања то је: развој механизма идентификације потребних квалификација у регионалним привредним коморама и на нивоу локалне самоуправе за период од једне до пет година; утврђивање нове мреже средњих стручних школа усклађене са потребама привреде и са демографским кретањима у региону и локалној средини; успостављање најмање пет регионалних технолошких центара за одређене секторе, коришћењем капацитета привреде и постојећих школских објеката и домова ученика; доношењем прописа којима се уређује рад регионалних технолошких центара, начин финансирања њиховог рада, рад наставник/инструктора у овим центрима али и „гостујућих” наставника; верификација свих средњих стручних школа; усклађивање понуде образовних програма са подацима о незапосленима на тржишту рада и економским и технолошким потребама државе и региона.

На нивоу високог образовања то је: усаглашавање студијских програма са потребама привреде, као и сарадња у реализацији стручне праксе студената, како би студенти на студијама стекли што више знања, вештина и компетенција које су од значаја за потребе послодаваца; додатно формално и неформално образовање запослених у привреди како би могли да одговоре новим захтевима посла којим се баве или оних којима желе да се баве; агажовање истакнутих стручњака у настави на високошколским установама, не само као гостујућих, већ и у звању спољних професора; заједнички рад на иновационим пројектима који се реализују у иновационим центрима при високошколским установа-

ма уз ангажовање и студената и стручњака из привредних друштава, с циљем реализације идеја које могу довести до развоја иновација; заједничка примењена и развојна истраживања, у којима се на одговарајући начин ангажују ресурси универзитета (додатно образовање, истраживачке активности, заједничке лабораторије, ангажовање наставника и студената и др.); обезбеђивање услова који ће омогућити да сваки универзитет може да оснује бар један пословни инкубатор како би помогао предузетничке иницијативе својих дипломираних студената и тиме допринео стварању нове индустрије засноване на научном знању. *Приоритети у 2013. (видети поглавље 3.26.1)*

2.2.6. Секторске реформе с циљем повећања продуктивности и конкурентности

Влада ће се одговорно бринути о природним ресурсима земље и обезбедиће одговарајућа улагања у пољопривреду, рударство, енергетику, саобраћај и телекомуникациону инфраструктуру. У циљу промене привредне структуре водиће се активна индустријска и друге секторске политике.

Водиће се активна индустријска политика са циљем да се повећа конкурентност и извоз индустријског сектора као предуслова за вишу стопу раста и повећање удела разменљивих добара. У том циљу обезбедиће се одговарајућа подршка извозу софистицираних производа металске, аутомобилске, електронске, прехранбене, фармацеутске и наменске индустрије, пре свега, кроз привлачење страних инвестиција. Томе ће значајно допринети завршетак реструктурирања већих индустријских система и ефикаснији поступак стечаја. Посебно ће се подржати развојни пројекти у области индустрије који дају највећи допринос уравнотежењу платног биланса, ангажују високе технологије и обучену радну снагу, имају високу додатну вредност, ангажују у производном ланцу велики број малих и средњих предузећа и доприносе повећању броја запослених. Ради ублажавања последица другог таласа глобалне економске кризе, посебно кризе у еврозони, на привреду Србије и стварања услова за економски опоравак донет је план антикризних мера за привреду. Кључна мера је субвенционисање камата на кредите за ликвидност привреде и стамбену изградњу. Поред тога, важне мере за подстицање и растеређење привреде су скраћивање рокова за наплату потраживања од Републике, локалних самоуправа и јавних предузећа, укидање непотребних парафискалних намета и такси које плаћају предузећа, као и непотребних агенција и фондова. У условима кризе држава ће на одговарајући начин интервенисати ради покретања производње и инвестиција, посебно у регионима са високом стопом незапослености. Пружаће се бесповратна помоћ и субвенционисати кредити малим и средњим предузећима, почев од предузетника који се баве разним занатима до предузетника који се баве информационим технологијама и извозом услуга.

Изменама одговарајућих прописа укинута је 138 парафискалних намета, од којих су 22 приходи локалних самоуправа. Изменама Закона о фискалним касама укинута је обавеза коришћења фискалне касе за предузетнике „паушалце”, који у оквиру производне делатности продају сопствене производе, односно пружају услуге физичким лицима. Највеће уштеде су остварене пре свега за мала предузећа и предузетнике: укинута је тзв. „фирмарина”.

Реални сектор је у значајној мери реструктуриран и приватизован у протеклом транзиционом периоду, а преостале реформе у циљу даљег развоја приватног сектора односиће се на:

- завршетак приватизације друштвених предузећа и ефикасније спровођење стечаја неуспешних предузећа;
- убрзање процеса реструктурирања јавних предузећа и наставак њихове припреме за приватизацију (већинску или мањинску);
- либерализација инфраструктурних делатности;
- боља заштита конкуренције;
- подстицање извозних способности привреде;
- подстицање развоја малих и средњих предузећа.

На основу глобалног индекса конкурентности Република Србија је у 2012-2013. години заузела 95. место. Овако низак степен конкурентности иницирао је формулисање мера које је усвојила Влада на предлог Националног савета за конкурентност Републике Србије. Мере су подељене на сегменте који обухватају:

- област инфраструктуре (дозволе за градњу, просторни планови, комуналне таксе, унапређење железничког транспорта и др.);
- област енергетске ефикасности (рационалније коришћење енергије, обновљиви извори енергије, паритет цена енергената и др.);
- област ефикасности тржишта добара (реформа прописа, заштита конкуренције и др.);
- област ефикасности тржишта рада, развоја људског капитала и иновација (научно-истраживачки рад, технолошки паркови и др.);
- област унапређења ефикасности јавне управе (доношење ефикаснијих прописа у оквиру разних надлежности државне управе)

Министарство финансија и привреде у циљу унапређења конкурентности привреде предузима мере на стварању нормативне и институционалне основе за усаглашавање српске техничке регулативе са европским законодавством и праксом, као и активности усмерене на унапређење рада националних тела за стандардизацију, акредитацију и метрологију. Напори Сектора за инфраструктуру квалитета на стварању привредног амбијента погодног за интеграцију у европску и светску привреду су такође усмерени и на развој мреже тела за оцењивање усаглашености производа у складу са захтевима техничких прописа и оспособљавање привреде за имплементацију хармонизоване техничке регулативе.

Циљ изградње институција инфраструктуре квалитета у земљи која тежи прикључењу Европској унији је пре свега чланство националних институција инфраструктуре квалитета у одговарајућим европским институцијама што ће омогућити узајамно признавање резултата испитивања производа и сертификата, које привредним субјектима Републике Србије олакшавају пласман производа на тржиште Европске уније, као и равноправан положај на том тржишту.

Ради унапређења конкурентности српске привреде потребно је да се даље ради на афирмацији свих механизма узајамног препознавања и признавања резултата испитивања производа и сертификата издатих у Србији, као што су склапање уговора о узајамном признавању (билатералних и мултилатералних), чланство у међународним системима тела за оцењивања усаглашености и сл.

За више информација погледати Поглавље 1. Кретање роба.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. Слобода кретања роба

3.1.1 Хоризонтална питања

Преглед стања

Министарство финансија и привреде (у даљем тексту: МФП) задужено је за сва хоризонтална питања у области слободе кретања робе. Координациона улога у области техничких прописа и инфраструктуре квалитета (стандардизација, акредитација, метрологија и оцењивање усаглашености) проилази из члана 4. Закона о министарствима („Сл. гласник РС”, бр. 72/12).

Хоризонтални правни оквир у овој области успостављен је доношењем четири системска закона у периоду од 2008. до 2010, као и усвајањем свих подзаконских аката за њихово спровођење, које је окончано у 2012. години.

Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, бр. 36/09) представља основ за преношење европских директива, уколико прописивање техничких захтева и спровођење поступака оцењивања усаглашености за производе није прописано посебним законима, али такође омогућава и прописивање техничких захтева у областима у којима не постоје хармонизовани прописи на нивоу ЕУ.

У случају да за поједине производе нису прописани технички захтеви по напред наведеним основама, у погледу безбедности производа на тржишту и током употребе примењује се Закон о општој безбедности производа („Сл. гласник РС”, бр. 41/09). Овај закон суштински је усклађен са основним захтевима Директиве 2001/95/ЕЗ о општој безбедности производа и у потпуности преузима захтеве Директиве 87/357/ЕЕЗ о обмањујућим производима.

Ступањем на снагу Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС”, бр. 36/09) обезбеђени су услови за брже и ефикасније усвајање европских стандарда, односно испуњавање услова за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију. На основу Закона о стандардизацији, извршена је трансформација Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: ИСС). У складу са изменама оснивачког акта ИСС од јануара 2010. има статус јавне установе. Како је до краја 2012. ИСС испунио свој циљ и обавезу, у погледу преузимања најмање 80% европских стандарда, тј. преузео преко 85% европских стандарда, створили су се услови да ИСС обавља и друге послове који нису везани искључиво за доношење стандарда.

Основни хоризонтални оквир за организовање система метрологије у Републици Србији представља Закон о метрологији („Сл. гласник РС”, бр. 30/10). Приликом израде овог закона узети су у обзир документи Међународне организације за законску метрологију (*International Organization of Legal Metrology – OIML D1 и OIML D9*) и регулативе ЕУ која се односи на метрологију. Процес усклађивања хоризонталног законодавства из области метрологије заокружен је доношењем Правилника о начину утврђивања испуњености услова за именовање тела за оцењивање усаглашености, крајем 2012.

Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/10), који је донет у циљу усклађивања са Уредбом (ЕЗ) 765/2008 ступио је на снагу октобра 2010. Систем акредитације је тиме усклађен с правилима из Уредбе (ЕЗ) 765/2008 као и захтевима стандарда *ISO IEC 17011* - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености. Законом о акредитацији Акредитационо тело Србије (у даљем тексту: АТС) успостављено је као јавна установа.

Горе наведена 4 системска закона, са подзаконским актима, преузимају све европске принципе у хоризонталном смислу, јер су приликом њихове израде узета у обзир нова решења референтних правних аката ЕУ која се односе на трговање робом и то Одлуке 768/2008/ЕЗ, Уредбе 765/2008/ЕЗ и Уредбе 764/2008/ЕЗ (тзв. „*new good's package*”).

Административни капацитети

Ради ефикасног обављања послова који се односе на стратегију и политику развоја у области слободе кретања робе, као и обавеза које произлазе из члана 77. Споразума о стабилизацији и

придруживању, половином 2008. у Министарству финансија и привреде је формиран Сектор за инфраструктуру квалитета који тренутно има 23 запослена.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Током 2013. планира се интензиван рад на изради Стратегије унапређења инфраструктуре квалитета у Републици Србији (у даљем тексту: Стратегија ИК), да би се овај дугорочни стратешки документ усвојио у 2014. Циљ Стратегије је да постави приоритете развоја за наредни период у овој области, у складу са потребама индустрије и новим законодавним оквиром. Тиме ће се испунити једна од препорука Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012.

У истој години започеће се са припремним активностима на ревизији Закона о стандардизацији и Закона о метрологији (детаљније у наредном поглављу).

Мере планиране за период 2014-2016.

Доношењем Стратегије ИК, која према плану треба да буде усвојена у 2014, дефинисаће се наредни кораци за уједначен развој свих компонената инфраструктуре квалитета: стандардизације, метрологије, акредитације и оцењивања усаглашености.

Од 2014. до 2016. планира се измена Закона о стандардизацији и Закона о метрологији, односно ревизија подзаконских аката ради обезбеђивања потпуне усаглашености са најновијим европским законодавством. Измене и допуне закона о стандардизацији, доносе се ради усаглашавања са новом Уредбом (ЕЗ) 1025/2012, што ће омогућити ИСС да буде позитивно оцењен од европских организација за стандардизацију (*CEN* и *CENELEC*) и примљен у пуноправно чланство ових европских организација. Поред тога ревизија закона о стандардизацији, омогућиће ИСС-у да обавља додатне делатности чиме ће ИСС повећати сопствене приходе.

Паралелно са усклађивањем прописа за безбедност производа са европским хармонизованим законодавством (који ће током 2014. и 2015. бити у завршној фази), један од средњорочних приоритета представља припрема и спровођење плана за уређење нехармонизованог подручја, чији циљ је преиспитивање усклађености српских техничких прописа, у областима које нису хармонизоване на нивоу ЕУ, са одредбама чл. 34-36. Уговора о оснивању ЕУ.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

1. Уз подршку билатералног програма *ACCESS – „Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SME”*, Немачке организације за међународну сарадњу – *GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)* припрема се Стратегија ИК. Део овог програма спроводи се као техничка подршка намењена подизању капацитета институција инфраструктуре квалитета, првенствено Дирекције за мере и драгоцене метале, Акредитационог тела Србије и Института за стандардизацију Србије.
2. Ради олакшавања регионалне трговине и слободног протока робе у региону ЦЕФТА и Западном Балкану, као и припрема за чланство ових земаља у ЕУ, спроводи се Пројекат „Инфраструктура квалитета у региону Западног Балкана и Турске. Овај пројекат реализује се од августа 2011. до фебруара 2014, а финансира из вишекорисничке ИПА 2011. Укупна вредност пројекта је 2,65 мил. ЕУР. Основне активности пројекта су:
 - Оцена напретка институција инфраструктуре квалитета земаља у региону;
 - Регионалне шеме за проверу стручне оспособљености лабораторија у приоритетним областима привреде земаља региона (*proficiency testing*);
 - Обуке из области инфраструктуре квалитета (стандардизације, акредитације, метрологије, оцењивање усаглашености, тржишног надзора и др.);
 - Јачање регионалне сарадње у области инфраструктуре квалитета (*networking*).
3. Пројекат ИПА 2010 – „Јачање система надзора тржишта у Србији за прехранбене и непрехрамбене производе” спроводи се у циљу смањења изложености потрошача у Србији небезбедним производим, путем унапређења система тржишног надзора. Главни корисник пројекта је Министарство спољне и унутрашње и трговине и телекомуникација, а вредност пројекта је 2,85 мил ЕУР. Поред јачања тржишног надзора пројекат ће пружити подршку

министарствима надлежним за прописивање техничких захтева за индустријске производе за транспоноване 5 европских директива.

4. У току је припрема Програма јачања пословног окружења, инфраструктуре и иновација, из ИПА 2013, у оквиру кога мера „Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености” има за крајни циљ унапређење конкурентности српске индустрије на тржишту ЕУ. У оквиру ове мере предвиђене су две операције: набавка опреме за тела за оцењивање усаглашености (предвиђена вредност 5 мил. ЕУР) и техничка подршка (предвиђена вредност 1 мил. ЕУР) институцијама инфраструктуре квалитета, телима за оцењивање усаглашености и предузећима, ради пуне примене хармонизованих техничких прописа.

3.1.1.1. Стандардизација

Преглед стања

Правни основ за доношење српских стандарда и сродних докумената садржан је у члану 6. Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС”, 36/09). При изради годишњих програма рада ИСС и годишњих планова доношења српских стандарда и сродних докумената у обзир се узимају, пре свега, приоритети који проистичу из процеса приступања Републике Србије (РС) Светској трговинској организацији (СТО), као и из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), којим су утврђене обавезе које РС мора да испуни пре придруживања Европској унији (ЕУ).

Пуноправно чланство ИСС у Европском комитету за стандардизацију (*CEN*) и Европском комитету за електротехничку стандардизацију (*CENELEC*) један је од услова које РС мора да испуни ради придруживања ЕУ. Један од основних и најтежих услова за стицање статуса пуноправног члана у поменутиим организацијама је преузимање 80% европских стандарда и хармонизационих докумената¹⁹ у српску стандардизацију. Од 2007. до 2012. ИСС је интензивно радио на испуњењу овог услова. Истовремено, ИСС је повукао скоро све раније објављене српске стандарде који су били у супротности са преузетим европским стандардима или, просто, застарели и нерелевантни. Динамика преузимања европских стандарда и сродних докумената, као и повлачења објављених српских стандарда у поменутом периоду приказана је у табели 1.

До 31.12.2012. ИСС је преузео као српске стандарде око 88% европских стандарда и хармонизационих докумената за које је до тог датума истекао последњи рок за објављивање на националном нивоу.

Табела 1 – Преглед броја објављених српских стандарда и сродних докумената по годинама, језицима и документима са којима су идентични, као и броја повучених стандарда по годинама, у периоду од 1.1.2007. до 31.12.2012.

Година	Број објављених српских стандарда и сродних докумената			Број објављених српских стандарда идентичних са европским стандардима (<i>SRPS EN</i>)				Број повучених српских стандарда
	Српски језик	Енглески језик	Укупно	<i>CEN</i>	<i>CENELEC</i>	<i>ETSI</i>	Укупно	
2007.	65	393	458	274	11	0	285	128
2008.	512	2314	2826	1990	613	0	2603	344
2009.	252	3257	3509	2312	1136	4	3452	386
2010.	284	3496	3780	2161	1513	0	3674	609
2011.	226	4127	4353	2797	1310	7	4114	1308
2012.	206	5020	5226	3714	1010	275	4999	6371
Укупно:	1545	18607	20152	13248	5593	286	19127	9146

Административни капацитети

У ИСС-у је у току 2012. било запослено 64 извршиоца. За 2013. предвиђено је да се тај број увећа за још два извршиоца (укупно 66 извршилаца), што представља оптимум за ефективно и ефикасно обављање послова.

¹⁹ Те документе објављује *CENELEC* и они имају исти статус као европски стандарди.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

ИСС планира да у 2013. заврши преузимање свих преосталих европских стандарда и да даље активности на преузимању европских стандарда обавља синхронизовано са активностима европских организација за стандардизацију. Другим речима, да се сваки новообјављени европски стандард преузме као српски, у року који важи за све земље које су пуноправни чланови *CEN*-а и *CENELEC*-а, односно ЕУ. Тај рок је обично шест месеци.

У плану доношења стандарда и сродних докумената за 2013. предвиђен је рад на укупно 2.302 пројекта српских стандарда и сродних докумената (1.635 из општих области стандардизације и 667 из електротехничких области стандардизације). Од тог броја, 259 пројеката предвиђено је за објављивање на српском језику, а осталих 2.043 биће објављено на енглеском језику. Број такозваних хармонизованих стандарда, односно стандарда који се користе ради испуњавања захтева техничких прописа, на којима се планира рад у 2013. је 491. Пошто ће неки од пројеката који су започети у 2012. бити реализовани у 2013, укупан број стандарда и сродних докумената које ће ИСС објавити у 2013. износи 2.849, од чега је 369 на српском, а 2.480 на енглеском језику. Од тог броја, 2.068 ће бити усаглашено са европским стандардима и сродним документима, 738 са међународним стандардима и сродним документима (663 са *ISO*, 7 са *IEC*, 26 са *ISO/IEC*, 16 са *ISO/TS*, 11 са *ISO/TR*, 6 са *ASTM* и 9 са *UNECE*), а планира се доношење и 43 изворна српска стандарда, као резултат преиспитивања у 2012. и доношења одлуке о ревизији и/или измени постојећих издања.

С обзиром на то да је ИСС у 2012. испунио услов за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију *CEN* и *CENELEC* који се односи на преузимање европских стандарда и хармонизационих докумената у националну стандардизацију, за прву половину 2013. планира се интензиван рад на припремању и превођењу документације неопходне за подношење пријаве за пуноправно чланство, као и подношење саме пријаве у мају 2013. (уколико се оснивач ИСС сагласи с тим и преузме одговарајуће обавезе). Поред тога, посебна пажња биће посвећена и усаглашавању постојећих интерних правила стандардизације са критеријумима које, морају да испуњавају сви пуноправни чланови европских организација за стандардизацију од 1.1.2012, како би се створила адекватна основа за равноправно учешће ИСС у европској стандардизацији.

Осим тога, ИСС планира да још интензивније ради на промовисању значаја стандардизације и примени стандарда, као и на едукацији свих заинтересованих страна у процесу доношења стандарда како на националном тако и на европском и међународном нивоу.

У октобру 2012. Европски парламент и Савет Европске уније усвојили су нову Уредбу о европској стандардизацији (бр. 1025/2012), којом се, између осталог, утврђују смернице за рад националних тела за стандардизацију. Стога ће једна од важних активности у 2013. бити преиспитивање и евентуална измена аката којима се утврђују делатност и начин рада ИСС, ради њиховог усклађивања са том уредбом.

Мере планиране за период 2014-2016.

Општи циљ ИСС је да се успостави ефикасан и ефективан систем националне стандардизације који ће трајно омогућавати да се у прихватљивом року успешно задовоље потребе оснивача и чланова ИСС и свих других заинтересованих страна, као и да се створе неопходни услови за што скорији пријем РС у ЕУ, што је истовремено и крајњи циљ државне стратегије.

У периоду од 2014. до 2016. стратегија ИСС биће усмерена на остваривање следећих стратешких циљева:

1. Задржавање статуса пуноправног члана у међународним и европским организацијама за стандардизацију, као и активно учествовање у креирању и спровођењу политика и стратегија тих организација;
2. Успостављање стабилног извора средстава у буџету РС за редовно финансирање интензивног превођења преузетих европских стандарда са енглеског на српски језик како би се корисницима стандарда у РС олакшала њихова примена (и то првенствено стандарда који су неопходни за испуњавање захтева техничких прописа) и обезбедио одржив систем селекције и превођења најпотребнијих новообјављених европских стандарда;
3. Даље унапређивање и интензивирање информативно-издавачких и промотивно-едукативних активности у оквиру законом утврђене делатности ИСС;

4. Проширење делатности ИСС новим активностима и пословима, уз помоћ одговарајућих измена важећег закона о стандардизацији и подзаконских аката;
5. Континуирани развој и унапређење информационих ресурса ИСС како би се омогућила несметана размена докумената са европским и међународним организацијама за стандардизацију, побољшала комуникација са свим заинтересованим странама и квалитет публикација и услуга ИСС подигао на виши ниво;
6. Континуирано промовисање значаја стандардизације и ефеката примене стандарда у јавности, као и едукација свих заинтересованих страна ради њиховог равноправнијег и ефективнијег учествовања у процесу доношења стандарда на националном, европском и међународном нивоу, са посебним акцентом на укључивање што већег броја малих и средњих предузећа;
7. Бројније и активније учествовање представника ИСС и других заинтересованих страна у РС у раду европских и међународних техничких комитета за области стандардизације које су од посебног националног интереса;
8. Континуирано обучавање запослених у ИСС како би могли да на најбољи начин извршавају обавезе које ће ИСС имати као пуноправни члан европских организација за стандардизацију;
9. Континуирано побољшавање свих интерних процеса и процедура, укључујући и евентуални ре-инжењеринг пословних процеса, у циљу повећања ефективности и ефикасности свих перформанси рада ИСС;
10. Повећање броја чланова ИСС-а за једну половину садашњег броја (88).

3.1.1.2 Акредитација

Преглед стања

Положај и рад националног тела за акредитацију у Републици Србији, као и друга питања од значаја за акредитацију уређена су Законом о акредитацији („Сл. гласник РС” бр. 73/2010), Статутом Акредитационог тела Србије („Сл. гласник РС” бр. 97/2011) и Одлуком о изменама и допунама Оснивачког акта Акредитационог тела Србије („Сл. гласник РС”, бр. 14/11).

Акредитационо тело Србије (АТЦ) је 24.5.2012. постало пуноправни члан Европске организације за акредитацију (ЕА) када је и донета одлука о потписивању мултилатералног споразума (*EA MLA*) о признавању акредитације и то за следеће области акредитације: лабораторије за испитивање, медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, контролна тела и сертификациона тела за сертификацију производа.

Мултилатерални споразум (*EA MLA*) се потписује на основу резултата спроведеног детаљног колегијалног оцењивања (*peer evaluation*) од стране ЕА. Ова врста оцењивања, сходно Уредби (ЕЗ) бр.765/2008 Европског парламента и Савета, функционише на бази поузданих и транспарентних критеријума и поступака оцењивања. Потписивањем овог споразума потврђује се еквивалентност система акредитације који се спроводи у Републици Србији са системима акредитације у земљама чланицама ЕУ и ствара се претпоставка да национални органи прихватају сертификате о акредитацији тих акредитационих тела и исправе издате од стране тела за оцењивање усаглашености које су они акредитовали.

Такође, АТЦ је 15.5.2009. постао придружени члан Међународне организације за акредитацију лабораторија - *ILAC*, а од 24.5.2012. је пуноправни члан *ILAC*-а и потписник *ILAC MRA* споразума (Mutual Recognition Agreement) за области испитивања и еталонирања (24.5.2012). 24.10.2012. је потписан и *ILAC MRA* споразум за област контролисања. Од 29.12.2011. године АТЦ је постао члан Међународног акредитационог форума - *IAF* потписивањем Меморандума о разумевању између АТЦ-а и *IAF*-а, односно АТЦ је 25.10.2012. потписао и *IAF MLA (Multilateral Agreement)* споразум за област сертификације производа.

АТЦ је до сада акредитовао: 102 контролна тела, 14 сертификационих тела за сертификацију производа, 8 сертификационих тела за сертификацију система менаџмента, 55 лабораторија за еталонирање, 8 медицинских лабораторија и 298 лабораторија за испитивање.

Реализовано у 2012:

- припрема *Стратешких циљева 2012-2017* и израда или измена докумената система менаџмента АТЦ-а ради њиховог потпуног усаглашавања са документима европске и међународних организација из области акредитације - *EA*, *ILAC*-а и *IAF*-а;

Административни капацитети

Људске ресурсе АТС-а чине: стално запослено особље (укупно 35) и екстерно ангажовани оцењивачи и технички експерти. АТС располаже са 105 оцењивача за све врсте акредитација и 101 техничким експертом. У поступку именовања у статус оцењивача тренутно се налази 85 кандидата за оцењиваче.

Такође, за поступак одлучивања о акредитацији АТС ангажује 82 експерта за различите области оцењивања усаглашености који учествују у раду комисија за одлучивање о акредитацији.

У складу са Статутом формиран је Управни одбор АТС-а који одлучује о пословању АТС-а, утврђује пословну политику и прати њено спровођење и који броји 5 чланова.

У АТС-у су образовани Савет за акредитацију као саветодавно тело односно *стални технички комитети* као стручна тела. Савет за акредитацију даје стручна мишљења у погледу развоја система акредитације, даје иницијативе за проширење области деловања АТС-а, даје мишљење у вези примене захтева стандарда за акредитацију у појединим областима, предлаже оснивање сталних и привремених техничких комитета као радних тела за одређене области акредитације и заузима ставове према другим стручним питањима. У Савет за акредитацију именовано је 11 особа које су представници заинтересованих страна

Поред Савета за акредитацију формиран су и *стални технички комитети* за одређене врсте акредитације (технички комитет за лабораторије унутар ког функционишу три привремена техничка комитета, технички комитет за контролна тела и технички комитет сертификациона тела са три привремена техничка комитета). Задаци техничких комитета су: тумачење захтева и докумената међународних организација у појединим врстама и областима оцењивања усаглашености и акредитацији, разматрање предлога *EA, ILAC/IAF* докумената, пружање помоћи АТС-у на пословима проширења активности, учешће у утврђивању критеријума компетентности за оцењиваче у појединим областима оцењивања усаглашености, идентификовање потенцијалних оцењивача и пружање помоћи АТС-у у погледу признавања шема међулабораторијских поређења и ПТ шема.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- Након потписивања *EA MLA* споразума приоритет је одржавање споразума и проширења обима истог (током редовног оцењивања заказаног за септембар 2013) како би поменути споразум био потписан и за области сертификације система менаџмента и сертификације особа;
- Сарадња са пројектима техничке помоћи које финансира ЕУ („Стратегија развоја инфраструктуре квалитета” *GIZ/ACCESS*, „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској”, регионални ИПА 2011 пројекат).

Мере планиране за период 2014-2016.

- Одржавање потписаних мултилатералних споразума са европском и међународним организацијама за акредитацију,
- Примена директива Новог приступа транспонованих у законодавство Републике Србије (правилници) и друго законодавство ЕУ, што последично подразумева и развој нових шема акредитације,
- Повећање компетентности запослених АТС-а и екстерно ангажованих оцењивача.

3.1.1.3. Оцењивање усаглашености

Преглед стања

У складу са Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, техничке захтеве као и поступке за оцењивање усаглашености производа са тим захтевима прописују надлежна министарства, у складу са својим делокругом. Крајем 2009. усвојени су подзаконски акти²⁰

²⁰ Подзаконски акти Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, који ближе уређују материју оцењивања усаглашености су:

1. Уредба о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знака усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/09);
2. Уредба о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/09);

којима се детаљније регулише оцењивање усаглашености, када је и започето именовање тела за оцењивање усаглашености, у складу са овим Законом, односно новим техничким прописима.

Поступци оцењивања усаглашености утврђени Уредбом о начину спровођења оцењивања усаглашености усаглашени су са модулима дефинисаним у Одлуци о заједничком оквиру за трговање производима бр. 768/2008/ЕЗ).

Административни капацитети

У Министарству финансија и привреде, у Сектору за инфраструктуру квалитета, посебна организациона јединица надлежна је за питања оцењивања усаглашености, у којој ради троје запослених. Министарство је формирало комисије за именовање тела за оцењивање усаглашености из своје надлежности, у складу са техничким прописима којима су преузете европске директиве новог приступа. Рад ових комисија координира поменута организациона јединица. У комисијама, поред запослених из МФП, учествују и стручњаци АТС, ИСС, као и други експерти ван Министарства уколико је то неопходно.

Неопходна је даља едукација и унапређење кадровских капацитета у оквиру свих министарстава која доносе и спроводе техничке прописе, посебно у делу који се односи на именовање/овлашћивање и признавање иностраних исправа о усаглашености издатих од стране иностраних тела за оцењивање усаглашености.

Укупно је именовано 15 тела за спровођење оцењивања усаглашености према прописима који су хармонизовани са европским директивама, и то у области машина, нисконапонске електричне опреме, електромагнетске компатибилности, лифтова, судова и опреме под притиском и телекомуникационе терминалне опреме.

Мере планиране за период 2014-2016.

Радиће се на даљем унапређењу континуираног надзора над именованим телима за оцењивање усаглашености, као и даље оспособљавање и развој истих, ради припреме за пуну имплементацију прописа Европске уније.

Приоритети развоја и унапређивања оцењивања усаглашености у Србији биће ближе одређени и на основу Стратегије развоја инфраструктуре квалитета, у оквиру које се анализира стање постојеће мреже тела за оцењивање усаглашености и њихова спремност да одговоре захтевима српске привреде.

Министарство финансија и привреде ће након потпуне хармонизације техничких прописа у појединим индустријским секторима анализирати могућности за иницирање и координирати активности у вези са потписивањем АСАА²¹ споразума, којим ће се омогућити да Србија постане део унутрашњег тржишта и пре пуноправног чланства у ЕУ.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Ради унапређења капацитета тела за оцењивање усаглашености, у погледу обуке кадрова и набавке опреме, припрема се предлог пројекта који би био финансиран из фондова ИПА 2013 – „Подршка развоју индустрије јачањем капацитета органа надлежних за инфраструктуру квалитета и пружаоца услуга оцењивања усаглашености” (*Support to industry development through strengthening capacities of authorities in charge of NQI and providers of conformity assessment (CA) services*) у оквиру Програма јачања пословног окружења, инфраструктуре и иновација. Очекује се да ће пројекат бити одобрен током 2013.

-
3. Уредба о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености („Службени гласник РС”, број 98/09).
 4. Правилник о начину стављања знакова усаглашености на производе, као и употреби знакова усаглашености („Службени гласник РС”, број 25/10).
 5. Уредба о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде (“Сл. гласник РС”, бр. 45/10).

²¹ АСАА Споразум о оцењивању усаглашености и прихватању индустријских производа, који се закључује са ЕУ ради обезбеђења слободног протока роба за одређене групе производа.

3.1.1.4. Метрологија

Преглед стања

Метролошки систем у Републици Србији моделован је у складу са међународним и европским трендовима и њега чине следећи субјекти: Министарство надлежно за послове метрологије - МФП; Дирекција за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: ДМДМ); Метролошки савет; именована тела за оцењивање усаглашености, овлашћена тела за оверавање мерила и акредитоване лабораторије за еталонирање.

МФП надлежно је за креирање стратегије и политике у области метрологије, а Дирекција за мере и драгоцене метале за њено спровођење. ДМДМ, као Национална метролошка институција, је државни орган у саставу МФП који омогућује спровођење надлежности прописаних Законом о метрологији. ДМДМ обавља стручне послове из области научне метрологије, законске метрологије (што обухвата првенствено оцењивање усаглашености мерила са метролошким захтевима, као нпр. захтеви прописани у директивама *MID* и *NAWI*, односно одобрење типа и оверавање мерила - за мерила за која нема овлашћених тела, испитивање претходно упакованих производа, метролошки надзор и слично) и истовремено има улогу Националног метролошког института.

Србија је члан Метарске конвенције, Међународне организације за законску метрологију (*OIML*), Европске асоцијације националних метролошких института (*EURAMET*) и придружени члан Европске сарадње у законској метрологији (*WELMEC*).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Доношење и примена:

- Правилника о мерилима којим ће се транспоновати Директива 2004/22/ЕЗ о мерним инструментима (*Measuring Instruments Directive – MID*) и Директива 2009/137/ЕЗ;
- Правилника о вагама са неаутоматским функционисањем којим ће бити транспонована Директива 2009/23/ЕЗ која се односи на ваге са неаутоматским функционисањем (*Non-Automatic Weighting Instruments – NAWI*), као и
- Правилника о претходно упакованим производима којим ће бити транспоноване директиве које се односе на претходно упаковане производе 76/211/ЕЕЗ, 75/107/ЕЕЗ и 2007/45/ЕЗ.

Наведени правилници биће у потпуности усклађени са наведеним директивама.

Административни капацитети

У Дирекцији за мере и драгоцене метале укупно је 117, а систематизовано 126 радних места. Од укупног броја запослених 35 запослених обавља послове у ужим унутрашњим јединицама за подручје Ниша, Крушевца, Новог Сада, Зрењанина и Суботице. У раду радних група за транспоновање директива Европске уније, са представницима МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета, учествује од 5% до 10% запослених.

Јачаће се капацитети Дирекције за мере и драгоцене метале ради припреме за будуће обављање функције именованог тела (*Notified body*) за она мерила за која постоји интерес привреде.

Мере планиране за период 2014-2016.

Планирано је доношење Закона о изменама и допунама Закона о метрологији, који ће се припремати током 2013. Нацрта закона о изменама и допунама Закона о метрологији, предвиђена је првенствено ради побољшања услова за потпуно транспоновање европских директива и њихову ефикасну примену кроз унапређење метролошког надзора.

Након тога радиће се на припреми и доношењу одређених подзаконских аката ради усклађивања са Законом о изменама и допунама Закона о метрологији (2014), као и доношење Правилника о аеросолима (2015), којим ће бити транспоноване директиве Европске уније 75/324/ЕЕЗ и 94/1/ЕЗ.

Поред обука и техничке подршке реализоване преко пројеката ЕУ (националних и регионалног), у претходном периоду Дирекција је уз помоћ опреме набављене из програма *CARDS* унапредила своје лабораторије тј. могућности еталонирања и мерења у Републици Србији. Ради даљег унапређења капацитета ДМДМ припрема се предлог пројекта који би био финансиран из фондова ИПА 2013, којим се предвиђа јачање лабораторија ДМДМ и припрема за пуну имплементацију европског хармонизованог законодавства у области метрологије.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Поред обука и техничке подршке реализоване преко пројеката ЕУ (националних и регионалног), у претходном периоду Дирекција је уз помоћ опреме набављене из програма *CARDS* унапредила своје лабораторије тј. могућности еталонирања и мерења у Републици Србији.

Ради даљег унапређења капацитета ДМДМ припрема се предлог пројекта који би био финансиран из фондова ИПА 2013, којим се предвиђа јачање лабораторија ДМДМ и припрема за пуну имплементацију европског хармонизованог законодавства у области метрологије.

3.1.1.5. Надзор над тржиштем - безбедност производа

Преглед стања

Почетком септембра 2010. Влада је донела Стратегију тржишног надзора („Сл. гласник РС”, број 68/10), којом је утврдила основне правце даљег развоја у овој области. Стратегија тржишног надзора захтева нови приступ у спровођењу активности тржишног надзора у Републици Србији и утврђује обавезу надлежних органа да у периоду спровођења ове стратегије преузму одговорност за примену начела која тржишни надзор чине делотворним тако да доприносе лојалној конкуренцији на тржишту, заштити потрошача и заштити других аспеката јавног интереса. Поред осталог, ова стратегија обавезује органе тржишног надзора да примене методе процене ризика усмерене на небезбедне производе, услуге и праксе са озбиљним и намерним неправилностима уз коришћење координираног приступа. Од органа тржишног надзора се очекује да мере предузимају у сарадњи са другим органима за спровођење мера и да постоји усмеравање оперативних програма и мера. На овај начин се тежи увођењу јединственог приступа у примени истих мера за исте повреде прописа према свима који чине те повреде. Тежи се смањењу броја контрола а повећању резултата. У том смислу успостављена је сарадња између Тржишне инспекције, Санитарне инспекције, Инспекције за заштиту животне средине, као и између Тржишне инспекције, Управе царина и Сектора за инфраструктуру квалитета МФП, која је заснована на протоколу о сарадњи и која се даље развија кроз имплементацију заједничких активности у пројекту за јачање система тржишног надзора Републике Србије.

Јадан од кључних задатака заснованих на Стратегији тржишног надзора, јесте доношење Закона о тржишном надзору са циљем потпуније примене ЕУ принципа у области тржишног надзора и потпунијег усклађивања са Уредбом (ЕЗ) 765/2008 Европског парламента и Савета од 9.7.2008. којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговином производима и укида Уредба (ЕЕЗ) 339/93.

Скупштина Републике Србије је 6.12.2011. усвојила Закон о тржишном надзору („Сл. гласник РС” бр. 92/11). Закон уређује спровођење активности и предузимање мера тржишног надзора у делокругу надлежних органа тржишног надзора, уређује сарадњу између органа тржишног надзора и царинског органа, размену информација и комуникацију са заинтересованим странама, планирање и праћење активности тржишног надзора. Овај закон представља основ за конституисање Савета за безбедност производа који има за циљ да унапреди координацију у области тржишног надзора за непрехрамбене производе.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У циљу бољег разумевања односа између Директиве о општој безбедности производа 95/2001/ЕЗ) и секторских прописа, у 2013. урадиће се детаљна анализа Закона о општој безбедности производа са препорукама за даље усклађивање са правом ЕУ.

У оквиру регионалне сарадње у области тржишног надзора, започета је анализа процедуре узорковања производа ради испитивања усаглашености са хармонизованим техничким прописима.

Административни капацитети

Сектор тржишне инспекције има 477 запослених (од којих је 100 тржишних инспектора задужено за контролу примене техничких прописа) и као једна од унутрашњих организационих јединица у Министарству спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, обавља активности и предузима мере тржишног надзора. Сектор тржишне инспекције је координатор у систему за размену

информација о опасним производима који је успостављен Законом о општој безбедности производа и подзаконским актима за спровођење наведеног закона²².

Мере планиране за период за 2014-2016.

Реализоваће се препоруке засноване на Анализи Закона о општој безбедности производа за даље усклађивање са прописима ЕУ.

Имплементираће се информациони систем који подржава рад органа тржишног надзора и даље развијати информациону инфраструктуру, укључујући систем за брзу размену информација о опасним производима-*RAPEX*.

Урадиће се и донети Упутство о начину коришћења база података органа тржишног надзора укључених у систем брзе размене информација о опасним производима и одржавању система информационе подршке, на основу овлашћења из члана 15. став 5. Закона о тржишном надзору („Службени гласник РС”, број 92/11).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Уз помоћ пројекта ИПА 2010 „Јачање система тржишног надзора у Србији за непрехрамбене и прехрамбене производе”, који је започет 16.7.2012. и трајаће до 16.7.2014 извршиће се конституисање и рад Савета за безбедност производа у 2013-2014. Укупан буџет пројекта је 2.85 милиона евра. Поред подршке транспонувању прописа ЕУ у области безбедности производа, кључне активности овог пројекта усмерене су развоју информационог система који подржава рад органа тржишног надзора (систем управљања информацијама) и едукацији тржишних инспектора, санитарних инспектора, представника Управе царина и органа у области инфраструктуре квалитета на примени техничког законодавства у складу са принципима тржишног надзора и најбољим праксама држава чланица ЕУ.

3.1.2 Директиве старог приступа

3.1.2.1. Моторна возила

Преглед стања

- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 53/10)
- Закон о међународном друмском превозу у друмском саобраћају („Сл. лист СРЈ”, бр. 6/98, 5/99-испр., 44/99, 74/99 и 4/2000-испр. и „Сл. гласник РС”, бр. 101/2005, 101/2005-др.закон и 18/2010)
- Уредба о ратификацији Споразума о прихватању једнообразних услова за хомологацију и узајамно признавање хомологација опреме и делова моторних возила и („Сл. лист ФНРЈ”, бр. 5/62 - међународни уговори).
- Закон о потврђивању међународног Споразума о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа („Сл. гласник РС”, бр. 11/2011 – Међународни уговори)
- Правилник о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 64/10 и 69/10);
- Одлука о одређивању робе за чији је увоз, извоз, односно транзит прописано прибављање одређених исправа („Сл. гласник РС”, бр. 7/10), односи се на увоз нових возила са точковима;
- Уредба о увозу моторних возила („Сл. гласник РС”, бр. 23/10), односи се на увоз коришћених моторних возила категорије М и Н;
- Правилник о испитивању возила („Сл. гласник РС”, бр. 8/12).

²² Уредба о успостављању и начину рада система брзе размене информација о опасним производима („Сл. гласник РС” број 89/09) Правилник о облику и садржини обавештења о опасном производу („Сл. гласник РС”, бр. 112/09).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У четвртном кварталу 2013. планирано је преношење Директиве 2007/46/ЕЗ из области возила са точковима доношењем Уредбе о хомологацији возила категорија М, Н и О, делимично усклађене са Директивом број 2007/46/ЕЗ са свим изменама и допунама. Законски основ за доношење наведене Уредбе везан је за усвајање измена и допуна Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 53/10).

Административни капацитети

Према Закону о безбедности саобраћаја на путевима, на предлог министарства надлежног за послове саобраћаја, Влада је формирала Агенцију за безбедност саобраћаја у чијој надлежности је, у складу са законом, област моторних и прикључних возила. Имплементацију прописа који се односе на друмска, моторна и прикључна возила обавља Агенција за безбедност саобраћаја у оквиру које се обављају и послови хомологације, везани за тахографе, у вези са базом података о техничким карактеристикама возила.

За транспоновање и имплементацију Директиве 2007/46/ЕЗ са свим изменама и допунама, надлежна је АБС - Сектор за возила. У оквиру овог Сектора Одељење за хомологацију возила, опреме и делова има 8 запослених који покривају 126 прописа из међународног Споразума о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опрему и делове који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу ових прописа, од којих је један запослени ангажован за доношење Уредбе о хомологацији возила категорија М, Н и О, којом ће се транспоновати Директива 2007/46/ЕЗ са свим изменама и допунама. Неопходно је даље јачање административних капацитета.

Мере планиране за период за 2014-2016.

У периоду 2014 – 2016. планирано је преношење Директиве 2002/24/ЕЗ и Директиве 2003/37/ЕЗ из области возила са точковима доношењем Уредбе о хомологацији возила категорија Л и Т, делимично усклађене са директивама 2002/24/ЕЗ и 2003/37/ЕЗ са свим изменама и допунама. Законски основ за доношење наведене Уредбе везан је за усвајање измена и допуна Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, бр. 41/09 и 53/10).

3.1.2.2. Хемијски производи и детерџенти

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.9. Хемикалије.

3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и *in vitro* медицински уређаји за дијагностику

Преглед стања

Ради усаглашавања са директивама и другим прописима Европске уније из области лекова и медицинских средстава донет је нови Закон о лековима и медицинским средствима („Сл. гласник РС”, бр. 30/10 и 107/12). Овим законом уређују се услови и поступак издавања дозволе за стављање лека у промет, односно упис лекова и медицинских средстава у регистре које води Агенција за лекове и медицинска средства Србије, производња и промет лекова и медицинских средстава и надзор у овим областима, рад Агенције за лекове и медицинска средства Србије и друга питања значајна за област лекова и медицинских средстава. Такође, законом су прописани послови које обавља Агенција за лекове и медицинска средства као поверене послове, уређен је њен положај, општи акти које доноси, њена саветодавна и стручна тела, тарифе за послове које обавља, као и надзор над њеним радом.

У овај закон делимично су пренети следећи прописи ЕУ:

1. За лекове који се употребљавају у хуманој медицини: Директива 2001/83/ЕЗ измењена и допуњена директивама 2002/98/ЕЗ, 2003/63/ЕЗ, 2004/24/ЕЗ, 2004/27/ЕЗ, 2008/29/ЕЗ, 2009/53/ЕЗ и 2009/120/ЕЗ и уредбе 726/2004 и 1394/2007;
2. За лекове који се искључиво употребљавају у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕЗ измењена и допуњена директивама 2004/28/ЕЗ, 2009/9/ЕЗ и 2009/53/ЕЗ и уредбе 726/2004 и 2377/90;

3. За медицинска средства која се користе у хуманој медицини: директиве 90/385/ЕЕЗ, 93/342/ЕЕЗ и 98/79/ЕЗ;
4. За производњу хуманих лекова: Директива 2003/94/ЕЗ, а за производњу ветеринарских лекова Директива 91/412/ЕЕЗ и Смернице Добре произвођачке праксе (део I и II) са Анексима;
5. За претклиничко испитивање лекова: директиве 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ;
6. За клиничко испитивање лекова који се користе у хуманој медицини: директиве 2001/20/ЕЗ и 2005/28/ЕЗ и Смернице Добре клиничке праксе;
7. За клиничко испитивање лекова који се искључиво користе у ветеринарској медицини: Директива 2001/82/ЕЗ;
8. За промет лекова на велико: Смернице Добре праксе у дистрибуцији 94/3 и 63/03.

Овим законом су делимично имплементиране и Директиве 93/42/ЕЕЗ и Директиве 98/79/ЕЗ, док је Директива 2007/47/ЕЗ делимично имплементирана кроз подзаконска акта донете за спровођење овог закона.

До сада су усвојени следећи прописи, подзаконски акти овог Закона:

- Правилник о ближим условима и начину уписа лека у Регистар традиционалних биљних, односно хомеопатских лекова („Сл. гласник РС” бр. 100/11),
- Правилник о галенским лековима који се употребљавају у хуманој медицини („Сл. гласник РС” бр. 85/11),
- Правилник о класификацији општих медицинских средстава („Сл. гласник РС” бр. 46/11),
- Правилник о начину и поступку уписа, садржају пријаве и трошковима уписа у регистар произвођача активних супстанци („Сл. гласник РС” бр. 4/11),
- Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава („Сл. гласник РС” бр. 64/11),
- Правилник о начину оглашавања лека, односно медицинског средства („Сл. гласник РС” број 79/10),
- Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на лекове („Сл. гласник РС” бр. 64/11),
- Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на медицинска средства („Сл. гласник РС” бр. 64/11),
- Правилник о начину уписа медицинског средства у Регистар медицинских средстава и садржају захтева за упис медицинског средства у Регистар медицинских средстава („Сл. гласник РС” бр. 57/10),
- Правилник о начину уписа, садржају пријаве и трошковима уписа у регистар лабораторија које врше лабораторијска испитивања („Службени гласник РС” бр. 4/11),
- Правилник о обрасцу и садржини легитимације инспектора за лекове и медицинска средства („Сл. гласник РС” бр. 69/10),
- Правилник о садржају дозволе за стављање лека у промет („Сл. гласник РС” бр. 30/12),
- Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања лека, додатном обележавању, као и садржају упутства за лек („Сл. гласник РС” бр. 41/11),
- Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања медицинског средства, као и садржају упутства за употребу медицинског средства („Сл. гласник РС” бр. 64/11),
- Правилник о садржају обрасца сертификата Добре лабораторијске праксе, подацима који се уписују у Регистар издатих сертификата, као и начину вођења Регистра („Сл. гласник РС” бр. 100/11),
- Правилник о садржају обрасца сертификата о примени Смерница Добре произвођачке праксе („Сл. гласник РС” број 100/11),

- Правилник о садржају обрасца сертификата о примени Смерница Добре произвођачке праксе за лекове који се употребљавају у ветеринарској медицини („Сл. гласник РС” бр. 34/12),
- Правилник о садржају захтева и документације, као и начину добијања дозволе за стављање лека у промет („Сл. гласник РС” бр. 30/12),
- Правилник о садржају захтева, односно документације за одобрење клиничког испитивања лека и медицинског средства, као и начин спровођења клиничког испитивања лека и медицинског средства („Сл. гласник РС” бр. 64/11),
- Правилник о условима за израду галенских лекова („Сл. гласник РС” бр. 10/12),
- Правилник о условима за производњу лекова, садржају обрасца дозволе за производњу лека и Регистру издатих дозвола за производњу лекова („Сл. гласник РС” бр. 18/12),
- Правилник о условима за производњу медицинских средстава („Сл. гласник РС” бр. 10/12),
- Правилник о условима за промет на мало медицинских средстава у специјализованим продавницама („Сл. гласник РС” бр. 10/12),
- Правилник о условима за промет на велико лекова и медицинских средстава, подацима који се уписују у Регистар издатих дозвола за промет на велико лекова и медицинских средстава, као и начину уписа („Сл. гласник РС” бр. 10/12).
- Правилник о условима, садржају документације и начину одобрења измене или допуне дозволе за стављање лека у промет („Сл. гласник РС” бр. 30/12).
- Листа лекова који се издају без рецепта и који се могу рекламирати у средствима јавног информисања на дан 31. децембра 2010. („Сл. гласник РС” бр. 14/11, 91/11, 77/12, 111/12),
- Смернице Добре произвођачке праксе. („Сл. гласник РС” број 86/10).

Медицинска средства могу бити у промету у Републици Србији ако су уписана у Регистар медицинских средстава.

Упис у Регистар медицинских средстава врши се на основу:

1. Сертификата о усклађености који је издат од надлежног нотификационог тела, односно изјаве о усклађености;
2. Дозволе за стављање у промет медицинског средства које није усаглашено с директивама Европске уније за област медицинских средстава.

У области медицинских средстава примењује се хармонизовани српски стандард *ISO 13 485* који се односи на систем квалитета производње медицинских средстава.

Надзор у овој области врши Агенција за лекове и медицинска средства Србије у поступку уписа у Регистар медицинских средстава и контролу квалитета, као и Министарство здравља путем инспекцијског надзора производње и промета медицинских средстава.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. години приоритет је припрема и усвајање измена и допуна Закона о лековима и медицинским средствима, ради усклађивања са прописима ЕУ, а између осталог и са Директивом 89/105/ЕЕЗ од 21.12.1988. у вези транспарентности мера којима се уређују цене лекова за употребу у хуманој медицини и њихово укључивање у оквир националног система здравственог осигурања.

Поред тога, планира се и доношење следећих подзаконских аката, који ће такође бити усклађени са горе поменутом директивом:

- о програму и начину стицања лиценце, као и начину одузимања лиценце за обављање послова квалификованог фармацеута одговорног за пуштање у промет одређене врсте лека у одређеном фармацеутском облику;
- о обрасцу и садржини рецепта за лекове који се издају уз лекарски рецепт, као и начину издавања и прописивања лекова;
- о начину, поступку и условима за уништавање лекова и медицинских средстава, полазних супстанци и другог материјала који се употребљавају у поступку производње и промета лекова и медицинских средстава на велико, односно промета на мало медицинских средстава у специјализованим продавницама, као и израда галенских, односно магистралних лекова;

- о документацији потребној за увоз лекова који немају дозволу за лек, као и начину увоза лекова који немају дозволу за лек.

Административни капацитети

За послове у овој области постоји Одсек за лекове и медицинска средства, који се састоји од 5 људи: 1 правник, 1 економиста, 3 фармацеута (од којих је један шеф одсека).

У Агенцији за лекове и медицинска средства Србије, ради обављања сродних, међусобно повезаних послова, постоје: Национална контролна лабораторија, Национални центар за фармако-вигиланцу, Национални центар за информације о лековима и медицинским средствима, Центар за хумане лекове, Центар за подршку, Фармацеутски сектор, Медицински сектор, Ветеринарски сектор, Сектор за медицинска средства, Сектор за стављање у промет хуманих лекова, Сектор за процену документације о леку, Административни сектор, Сектор за финансије, Група за информациону технологију, Физичко-хемијска лабораторија, Биолошка лабораторија и Одељење за управљање квалитетом и подршку као и послови руковођења управљања квалитетом и канцеларија директора, што чини укупно 96 запослених.

Мере планиране за период за 2014-2016.

У периоду 2014-2016. планира се континуиран рад на спровођењу Закона о лековима и медицинским средствима, као и прописа донетих за његово спровођење. Такође, наставиће се праћење, анализа и имплементација прописа ЕУ у области лекова и медицинских средстава, ради хармонизације и унапређења прописа у овој области у Републици Србији.

3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака

Преглед стања

Након о здравственој исправности предмета опште употребе донет је и објављен у „Сл. гласнику РС” бр. 92/2011.

На основу члана 6. став 2 овог Закона, предвиђено је доношење Правилника о здравственој исправности и начину декларисања дечијих играчака и предмета намењених деци о одојчади, као и Правилника о здравственој исправности и начину декларисања козметичких производа и козметичких производа са посебном наменом.

Првобитни рок за њихову израду је био 2012. година, али правилници нису завршени у предвиђеном року због нереалних рокова за израду ових прописа имајући у виду постојеће административне капацитете, због недостатка превода директива, али и због могућег недостатка правног основа у постојећем Закону.

Оформљене су радне групе, које су започеле са радом на припреми нацрта Правилника почетком јуна 2012. Очекује се да ће транспоновање наведених директива, односно припрема ових правилника бити подржана кроз спровођење ИПА Пројекта 2010 „Јачање српског система за надзор тржишта прехранбених и непрехранбених производа”, у коме је један од корисника Министарство здравља.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади - Директива 2009/48/ЕЗ. Правилником ће се предвидети услови које у погледу здравствене исправности и безбедности треба да испуњавају дечије играчке. Тиме ће се извршити делимично преузимање Директиве 2009/48/ЕЗ.

Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања козметичких производа, козметичких производа са посебном наменом и амбалаже за паковање ових производа - Директива 76/768/ЕЕЗ и Уредба 1223/2009. Правилником ће се предвидети услови које у погледу здравствене исправности и безбедности треба да испуњавају козметички производи и козметички производи са посебном наменом. Тиме ће се извршити делимично усклађивање са Директивом 76/768/ЕЕЗ и Уредбом 1223/2009.

Административни капацитети

У Министарству здравља постоји Сектор за инспекцијске послове у оквиру кога је Одељење за санитарну инспекцију у коме је запослено 155 републичких санитарних инспектора. На преношењу и спровођењу прописа ЕУ ради укупно четворо запослених. У Покрајинском секретаријату за здравство,

социјалну политику и демографију АП Војводина (Сектор за санитарни надзор и превентивно-медицинску делатност – Одељење за санитарну инспекцију) запослено је 55 покрајинских санитарних инспектора, док на преношењу и спровођењу прописа ЕУ ради 40 процената од укупно 210 запослених. Што се тиче других институција које раде на имплементацији прописа ЕУ, постоји и мрежа института и завода за јавно здравље, као и друге акредитоване и овлашћене лабораторије.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планира се јачање капацитета, имплементација транспоновоаног законодавства и даље праћење законодавством ЕУ.

Више информација о стању и приоритетима у области безбедности играчака биће дато у оквиру Подгрупе 28.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Предвиђено је учешће у ИПА Пројекту 2010 под називом „Јачање српског система за надзор тржишта прехранбених и непрехранбених производа” који би подржао транспоновање директива 2009/48/ЕЗ, 76/768/ЕЕЗ и усклађивање са Уредбом 1223/2009.

3.1.2.5. Стакло

Преглед стања

За производе од кристалног стакла, у Републици Србији тренутно не постоје посебни технички прописи којима су прописани технички захтеви за састав и означавање производа од кристалног стакла, као и методе за одређивање хемијских и физичких својстава врста кристалног стакла, те се надзор тржишта у погледу безбедности и означавања производа спроводи применом Закона о општој безбедности производа од стране Сектора тржишне инспекције у Министарству спољне и унутрашње трговине и телекомуникација .

У 2013. години не планирају се законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 69/493/ЕЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно 8 запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве и 3 планирана прописа међу којима је пропис којим ће се транспоновати директива за стакло.

Мере планиране за период за 2014-2016.

МФП планира транспоновање Директиве 69/493/ЕЕЗ која се односи на производе од кристалног стакла, доношењем Правилника о техничким и другим захтевима за производе од кристалног стакла у 2014. Након транспоновања ове директиве у домаће законодавство и преузимања одговарајућих европских стандарда на подручју производа од кристалног стакла спроводиће се активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

3.1.2.6. Текстил

Преглед стања

Ова област је тренутно регулисана следећим прописима: Наредбом о текстилним производима који у промету морају бити снабдевени уверењем о квалитету („Сл. лист СРЈ”, бр. 14/92), Правилником о техничким и другим захтевима за означавање обележавања и паковања текстилних производа („Сл. гласник РС” бр. 56/09), Наредбом о обавезном атестирању памука („Сл. гласник СФРЈ” бр. 65/84, 44/88), Наредбом о обавезном атестирању вуне („Сл. гласник СФРЈ” бр. 65/84) и Правилником о обавезном атестирању јуте и о условима које морају испуњавати организација удруженог рада овлашћена за атестирање тих производа („Сл. гласник СФРЈ” бр. 8/91).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Доношење техничких прописа у области текстила у надлежности је МФП. У 2013. планирана је израда Правилника о означавању и обележавању текстилних производа. Овим правилником ће се у српско законодавство у потпуности преузети Уредба (ЕУ) 1007/2011.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Уредбе 1007/2011 надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно 8 запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве и 3 планирана прописа међу којима је пропис којим ће се транспоновати Уредба 1007/2011.

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникације – Сектор тржишне инспекције спроводи тржишни надзор за текстилне производе.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Након усклађивања домаћег законодавства са Уредбом 1007/2011 ЕУ у области текстила и преузимања одговарајућих европских стандарда, спроводиће се активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање текстилних производа на тржиште Републике Србије.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Транспоновање Уредбе 1007/2011 ЕУ ће бити подржано пројектом ИПА 2010–„Јачање система надзора тржишта у Србији за прехранбене и непрехрамбене производе”.

3.1.2.7. Обућа

Преглед стања

Ова област је тренутно регулисана Правилником о техничким и другим захтевима за означавање, декларисање и начин паковања готове коже и крзна, производа од природне и вештачке коже („Сл. гласник РС”, бр. 56/09).

У складу са наведеним правилником, производи на које се примењује овај правилник, осим захтева прописаних посебним техничким прописима, приликом стављања на тржиште или у употребу, морају да испуне и захтеве утврђене српским стандардом *SRPS G.B1.035 – Готова кожа, крзно, производи од природне и вештачке коже. Означавање, декларисање и начин паковања*.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. планирана је израда израда Правилника о означавању и обележавању обуће. Овим правилником ће се у српско законодавство у потпуности пренети Директива 94/11/ЕЗ која се односи на означавање материјала који се употребљава за главне саставне делове обуће намењене продаји потрошачу. Доношење техничких прописа у области обуће у надлежности је МФП.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 94/11/ЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно 8 запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве и 3 планирана прописа међу којима је пропис којим ће се транспоновати Директива 94/11/ЕЗ.

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције спроводи тржишни надзор за обућу

Мере планиране за период за 2014-2016.

Након транспоновања Директиве 94/11/ЕЗ у домаће законодавство и преузимања одговарајућих европских стандарда, спроводиће се активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Транспоновање Директиве 94/11/ЕЗ ће бити подржано пројектом ИПА 2010 – „Јачање система надзора тржишта у Србији за прехранбене и непрехрамбене производе”.

3.1.2.8. Ђубрива

Преглед стања

У области ђубрива (средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта) Република Србија је усклађена са релевантним прописима ЕУ. Закон о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) је, у делу који се односи на минерална ђубрива, потпуно усклађен са Уредбом 2003/2003/ЕЗ, осим одредби Уредбе које није могуће пренети у национално законодавство (чланови Уредбе који се односе на процедуре Европске комисије, укључујући и обавештавање ЕК од стране држава чланица у вези са националним одредбама, као и прелазне и завршне одредбе ове Уредбе). Већина чланова Уредбе (6, 9, 16-23) су пренети у одговарајуће подзаконске прописе.

Поред минералних ђубрива, овим законом су регулисана и средства за исхрану биља и оплемењивачи земљишта органског порекла, произведена од нуспроизвода животињског порекла који нису намењени за исхрану људи. Усклађеност у овом делу са Уредбом 1069/2009 је постигнута подзаконским прописом, који садржи везу са одговарајућим националним прописом у области ветеринарства, а који је донет у складу са поменутом Уредбом.

На основу Закона о средствима за исхрану биља и оплемењивачима земљишта донети су и сви подзаконски прописи за његову примену.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. планиране су активности на изменама подзаконских прописа у складу са изменама Анекса Уредбе Европског Парламента и Савета бр. 2003/2003/ЕЗ за минерална ђубрива донетих до 2012.

Административни капацитети

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља (3 извршиоца у Одељењу за средства за заштиту и исхрану биља, 34 граничних фитосанитарних инспектора и 55 фитосанитарних инспектора) и њихов образовни профил у области средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта (дипломирани инжењери пољопривреде) је довољан да подржи примену закона.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планирају су активности на изменама подзаконских прописа у складу са изменама Анекса Уредбе 2003/2003/ЕЗ за минерална ђубрива.

3.1.2.9. Дрво

Имајући у виду да су на европском нивоу директиве које се односе на дрво стављене ван снаге, МФП тренутно нема планове за уређење ове области.

3.1.3. Директиве новог приступа

3.1.3.1. Нисконапонска електрична опрема

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона у надлежности је МФП.

Правилник о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона објављен је 12.3.2010. у „Сл. гласнику РС”, бр. 13/10, а ступио је на снагу 20.3.2010. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2006/95/ЕЗ.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона који је објављен 24.5.2012. у „Сл. гласнику РС”, бр. 55/12. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

У 2013. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 2006/95/ЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање

усаглашености има укупно осам запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 2006/95/EЗ) и 3 планирана прописа којима ће се преузети европске директиве старог приступа.

Надзор над применом прописа из области нисконапонске електричне опреме спроводи Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникације – Сектор тржишне инспекције.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ (у случају промена законодавства ЕУ) на подручју електричне опреме намењене за употребу унутар одређених граница напона, а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника.

3.1.3.2. Једноставне посуде под притиском

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области једноставних посуда под притиском у надлежности је МЕРЗ.

Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености једноставних посуда под притиском („Сл. гласник РС”, бр. 87/11) је ступио на снагу 29.11.2011, а његова примена је почела 1.7.2012. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2009/105/EЗ.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области једноставних посуда под притиском који је објављен 21.12.2011. у „Сл. гласнику РС”, бр. 97/11. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

У 2013. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 2009/105/EЗ надлежно је МЕРЗ - Сектор за нафту и гас. У овом Сектору има укупно девет запослених од којих четворо покрива укупно 4 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа и друге техничке прописе из области нафте и деривата нафте, природног гаса и опреме под притиском.

Надзор над применом прописа из области једноставних посуда под притиском спроводи Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине – Сектор за контролу и надзор – Инспекција опреме под притиском и Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација – Сектор тржишне инспекције.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ (у случају промена законодавства ЕУ) области једноставних посуда под притиском, а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда за потпуну имплементацију Правилника.

3.1.3.3. Безбедност машина

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области машина у надлежности је МФП. Правилник о безбедности машина објављен је 12.3.2010. у „Сл. гласнику РС”, бр. 13/10, а ступио је на снагу 20.3.2010. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2006/42/ЕЗ о машинама. Приликом израде овог правилника, осим наведене директиве ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области машина који је објављен 24.5.2012. у „Сл. гласнику РС”, бр. 55/12. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

У 2013. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 2006/42/ЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно осам запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 2006/42/ЕЗ) и 3 планирана прописа којима ће се преузети европске директиве старог приступа.

Надзор над применом прописа из области машина спроводе Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникације – Сектор тржишне инспекције и Министарство рада, запошљавања и социјалне политике – Инспекторат за рад.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ на подручју безбедности машина (у случају промена законодавства ЕУ), а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника.

3.1.3.4. Експлозивни за цивилну употребу и опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама

Експлозивни за цивилну употребу

Преглед стања

Надлежност Министарства унутрашњих послова у овој области обухвата област експлозива за цивилну употребу.

Ову област тренутно регулише Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима ("Сл. гласник СРС", бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и "Сл. гласник РС", бр. 53/93, 67/93, 48/94 и 101/2005 - др. закон) и подзаконски прописи донети на основу њега. Овај закон није усклађен са европским директивама.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Планиране су активности на изради Нацрта закона о експлозивним материјама и потпуној имплементацији: Директиве 93/15/ЕЕЗ о експлозивима за цивилну употребу (*CIVEX*), Директиве 2004/57/ЕЗ о идентификацији пиротехничких производа, и Директиве 2007/23/ЕЗ у вези стављања у промет пиротехничких производа.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 93/15/ЕЕЗ о експлозивима за цивилну употребу (*CIVEX*), Директиве 2004/57/ЕЗ о идентификацији пиротехничких производа и Директиве 2007/23/ЕЗ

у вези стављања у промет пиротехничких производа, надлежно је МУП - Сектор за ванредне ситуације. У оквиру овог Сектора Управе за превентивну заштиту, ангажовано је двоје запослених, који осим на изради ових прописа раде и на изради других прописа из делокруга овог Сектора.

Мере планиране за период 2014-2016.

Планира се израда подзаконских прописа проистеклих из новог закона о експлозивним материјама, нпр. правилник који ће регулисати техничке захтеве за експлозиве, правилници који ће регулисати начин вођења евиденције коришћења експлозива и евиденције правних лица које се баве прометом ових материја, правилник односно уредба о посебним захтевима за објекте у којима се користе експлозивне материје, правилник који ће регулисати извођење ватромета, правилник којим се прописују услови о стручној оспособљености за употребу експлозива, уредба која ће регулисати мере за безбедно уништавање експлозива и пиротехнике.

Опрема и системи заштите у потенцијално експлозивним срединама

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама у надлежности је МФП.

Ова област регулисана је Правилником о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама („Сл. гласник РС”, бр. 1/2013). Овај правилник је у потпуности усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 94/9/ЕЗ. Приликом израде овог правилника, осим наведене директиве ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008. У прелазним и завршним одредбама овог правилника предвиђено је да се овај правилник примењује од 1.1.2015.

Овај правилник биће праћен списком српских стандарда из области опреме и заштитних система који саставља и објављује министар надлежан за послове привреде, односно министар надлежан за послове стандардизације, техничких захтева за производе, акредитацију и метрологију у „Сл. гласнику РС”, у складу са законом, овим правилником и посебним прописом. У питању су српски стандарди којима се преузимају одговарајући хармонизовани (европски) стандарди које доноси ИСС.

До почетка примене наведеног правилника, у примени је Наредба о обавезном атестирању електричних уређаја за експлозивне атмосфере („Сл. лист СРЈ”, број 35/95).

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 94/9/ЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно осам запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 94/9/ЕЗ) и 3 планирана прописа којима ће се преузети европске директиве старог приступа.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У првом кварталу 2013. планирано је доношење и објављивање списка српских стандарда из области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама којима су преузети одговарајући европски хармонизовани стандарди које доноси ИСС.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште односно у употребу.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области опреме и заштитних система намењених за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама (у случају промена законодавства ЕУ), а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника.

3.1.3.5. Лифтови

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области лифтова у надлежности је МФП. Правилник о безбедности лифтова објављен је 29.12.2010. у „Сл. гласнику РС”, бр. 101/10. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 95/16/ЕЗ о лифтовима укључујући и Директиву 2006/42/ЕЗ у делу који се односи на измене Директиве 95/16/ЕЗ. Приликом израде овог правилника, осим наведених директива ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области лифтова који је објављен у „Сл. гласнику РС”, број 6/11. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

У 2013. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 95/16/ЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно осам запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 95/16/ЕЗ) и 3 планирана прописа којима ће се преузети европске директиве старог приступа.

Надзор над применом прописа из области лифтова спроводи грађевинска инспекција која, у складу са Законом о планирању и изградњи објеката („Сл. гласник РС” број 72/09, 81/09, 64/10 и 24/11).

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области лифтова (у случају промена законодавства ЕУ), а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника.

3.1.3.6. Опрема под притиском

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области опреме под притиском у надлежности је Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине (МЕРЗ). Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености опреме под притиском („Сл. гласник РС”, бр. 87/11) је ступио на снагу 29.11.2011, а његова примена је почела 1.7.2012.. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 97/23/ЕЗ.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области опреме под притиском који је објављен 21.12.2011. у „Сл. гласнику РС”, бр. 97/11. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

У 2013. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 97/23/ЕЗ надлежно је МЕРЗ - Сектор за нафту и гас. У овом Сектору има укупно девет запослених од којих четворо покрива укупно 4 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа и друге техничке прописе из области нафте и деривата нафте, природног гаса и опреме под притиском.

Надзор над применом прописа из области опреме под притиском спроводи Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине – Сектор за контролу и надзор – Инспекција опреме под притиском.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ (у случају промена законодавства ЕУ) области опреме под притиском, а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда за потпуну имплементацију Правилника.

3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење

Топловодни котлови, гасни апарати

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области топоводних котлова и гасних апарата у надлежности је МЕРЗ.

Област гасних апарата у Републици Србији регулисана је тренутно следећим прописима:

1. Правилник о техничким нормативима за покретне гасне пећи за грејање без прикључка на димњак („Сл. лист СФРЈ”, број 43/80)
2. Наредба о обавезном атестирању гасних апарата („Сл. лист СРЈ”, број 58/94)
3. Наредба о обавезном атестирању покретних гасних пећи за грејање без прикључка на димњак („Сл. лист СФРЈ” број 1/82)

Наведеним прописима дефинисани су услови и начини за израду и испитивање, односно атестирање појединих гасних апарата.

Послове везане за оцењивање усаглашености гасних апарата тренутно обављају тела акредитована за сертификацију производа.

Наведеним прописима нису дефинисани услови за израду и оцењивање усаглашености топоводних котлова. Не постоје тела која оцењују усаглашеност ових производа.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. планира се доношење Правилника о гасним апаратима којим ће се у потпуности транспоновати Директива 2009/142/ЕЗ.

Овај правилник биће праћен списком српских стандарда из области гасних апарата (којима ће се преузети европски хармонизовани стандарди) и чијом применом ће се остварити усаглашеност са битним захтевима правилника.

У 2013. планира се доношење Правилника о топоводним котловима којим ће се у потпуности транспоновати Директива 92/42/ЕЕЗ.

Овај правилник биће праћен списком српских стандарда из области топоводних котлова (којима ће се преузети европски хармонизовани стандарди) и чијом применом ће се остварити усаглашеност са битним захтевима правилника.

Административни капацитети

За транспновање и имплементацију Директиве 2009/105/ЕЗ надлежно је МЕРЗ - Сектор за нафту и гас. У овом Сектору има укупно девет запослених од којих четворо покрива укупно 4 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа и друге техничке прописе из области нафте и деривата нафте, природног гаса и опреме под притиском.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ (у случају промена законодавства ЕУ) гасних апарата и топоводних котлова, а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда за потпуну имплементацију Правилника.

Уређаји за хлађење

Преглед стања

У складу са Уговором о оснивању Енергетске заједнице („Сл. гласник РС”, број 62/06) и одлукама Министарског Савета енергетске Заједнице, *D/2010/02/MC-EnC* од 24.9.2010. и *D/2011/03/MC-EnC* од 6.10.2011, између осталог Република Србија се обавезала да примени Директиву 2010/30/EУ Европског парламента и Савета о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије помоћу означавања и стандардних информација о производу, која замењује и укида Директиву 92/75/ЕЕЗ и одговарајуће прописе који прецизније дефинишу обавезе у погледу означавања енергетске ефикасности појединих врста уређаја међу којим и Уредба (ЕУ) 1060/2010 којим се допуњава Директива Европског парламента и Савета 2010/30/ ЕУ у односу на енергетско означавање расхладних апарата за домаћинство.

Тренутно не постоји правни оквир за доношење наведене директиве али је припремљен Нацрт закона о ефикасном коришћењу енергије, који ће створити неопходан правни основ. Доношење овог закона очекује најкасније крајем 2013.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је уз помоћ међуресорне радне групе припремило Нацрт правилника о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја за домаћинство, којим се директно преносе захтеви Уредбе (ЕУ) бр. 1060/2010, који није могуће донети до усвајања закона којим ће се уредити ефикасно коришћење енергије.

Очекује да ће правилник бити усвојен крајем 2013. а тиме и извршити потпуно усклађивање са овим прописом.

Административни капацитети

У Одсеку за енергетску ефикасност тренутно су запослене 4 особе. У погледу примене ове директиве није планирано даље јачање административних капацитета, али ће за пуну примену Закона бити неопходно проширење на најмање 10 запослених.

3.1.3.8. Радио и телекомуникацијска терминална опрема

Преглед стања

У погледу радио и телекомуникационе терминалне опреме министарство надлежно за телекомуникације је још 2011. усвојило Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми, а у 2012. су вршене измене („Сл. гласник РС”, бр. 67/11 и 11/12). Наставиле су се активности на имплементацији Правилника о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми и 29.5.2012. (као Министарство културе информисања и информационог друштва, надлежно за телекомуникације) именовало Републичку агенцију за електронске комуникације (РАТЕЈ) за тело за оцењивање усаглашености РиТТ опреме са битним захтевима из Правилника на основу овлашћења из члана 13. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, бр. 36/09) и члана 7. став 4. Уредбе о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС”, бр. 98/09). Републичка агенција за електронске комуникације је именована за послове: 1) прегледа техничке документације са издавањем Изјава о усаглашености са свим битним захтевима из чл. 4. и 8. Правилника из Прилога 3. Правилника, у складу са чланом 16. став 2. тачка 1. Правилника и 2) прегледа техничке документације са издавањем Потврде о усаглашености са свим битним захтевима из чл. 4. и 8. Правилника у складу са чланом 18. Правилника.

Министарство је такође почетком јула 2012. усвојило Списак српских стандарда из области радио опреме и телекомуникационе терминалне опреме (Сл. гласник РС бр. 68/12). Састављање и објављивање Списка српских стандарда из области радио опреме и телекомуникационе терминалне опреме је обавеза која проистиче из Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености а та обавеза је везана за почетак примене Правилника о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми, с обзиром да именовано тело примењује овај документ у поступку оцењивања усаглашености. Овим актом је усвојена листа стандарда коју објављује Европска коми-

сија, а у вези са имплементацијом Директиве ЕУ 1999/5 са којом је Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми у потпуности усклађен.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У циљу потпуне хармонизације предвиђене су даље измене овог правилника ради додатног усклађивања са најављеном ревизијом Директиве 1999/5/ЕЗ.

Административни капацитети

За транспоновање и спровођење Директиве 1999/5/ЕЗ задужене су 2 особе у Сектору за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај Министарства за унутрашњу и спољну трговину и телекомуникације.

3.1.3.9. Електромагнетска компатибилност

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области електромагнетске компатибилности у надлежности је МФП.

Правилник о електромагнетској компатибилности објављен је 12.3.2010. у „Сл. гласнику РС”, бр. 13/10. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 2004/108/ЕЗ. Приликом израде овог правилника, осим наведене директиве ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области електромагнетске компатибилности који је објављен 24.5.2012. у „Сл. гласнику РС”, бр. 55/12. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

У 2013. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 2004/108 ЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно осам запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 2004/108/ЕЗ) и 3 планирана прописа којима ће се преузети европске директиве старог приступа.

Надзор над применом прописа из области електромагнетске компатибилности спроводи Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникације -Сектор тржишне инспекције.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Даљи развој у овој области биће усмерен на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ на подручју електромагнетске компатибилности, а неопходно је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника о електромагнетској компатибилности.

3.1.3.10. Пловила за рекреацију

Преглед стања

Закон о поморској пловидби („Сл. гласник РС”, број 87/11) уређује ову област. Министарство саобраћаја је надлежно за уређење ове области.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У току је израда Правилника о условима за стављање на тржиште пловила за рекреацију, условима које морају да испуњавају именована тела, као и начин и поступак њиховог именовања, којим се у потпуности имплементирају Директива 94/25/ЕЗ и Директива 2003/44/ЕЗ које се односе на стављање на тржиште пловила за рекреацију.

Административни капацитети

У Министарству саобраћаја, у Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе има троје запослених који раде на изради прописа.

3.1.3.11. Поморска опрема

Преглед стања

Закон о поморској пловидби ("Сл. гласник РС", број 87/11) уређује ову област. Министарство саобраћаја је надлежно за уређење ове области.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Планирано је да се до краја јуна 2013. донесе подзаконски акт којим ће се у потпуности имплементирати Директива Савета 96/98 од 20.12.1996. о поморској опреми.

Административни капацитети

У Министарству саобраћаја, у Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе има троје запослених који раде на изради прописа.

3.1.3.12. Жичаре за превоз људи

Преглед стања

До сада област жичара није била регулисана у оквиру надлежности Министарства саобраћаја.

Административни капацитети

У Министарству саобраћаја – Сектору за железнице и интермодални транспорт тренутно није запослен ни један службеник који се бави овом облашћу. Министарство саобраћаја ће у наредном периоду од 2014. до 2016. у складу са политиком јачања институционалних капацитета предвидети одређени број запослених службеника и за ову област.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Министарство саобраћаја ће у сарадњи са Министарством грађевинарства и урбанизма, Дирекцијом за железнице и осталим релевантним институцијама у планираном периоду припремити Закон о жичарама којим ће бити транспонована Директива 2000/9/ЕК Европског парламента и Савета од 20.3.2000. у вези са инсталацијом жичара пројектованих за превоз људи.

3.1.3.13. Грађевински производи

Преглед стања

У области грађевинских производа законодавство Републике Србије није хармонизовано са европским, односно донети су само поједини технички прописи и то Правилник о техничким и другим захтевима за бетонски челик и Правилник о техничким и другим захтевима за хладнообликоване заварене шупље профиле за челичне конструкције од нелегираних и финозрних челика, а Предлог правилника за цемент је у поступку објављивања.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. планирано је преузимање Уредбе (ЕУ) 305/2011, односно израда и усвајање Уредбе о грађевинским производима, уз претходну измену Закона о планирању и изградњи, чија измена је планирана до јула 2013. Усклађивање Уредбе ће зависити од планова привреде Републике Србије, јер ће у радној групи за преузимање Уредбе бити представници произвођача грађевинских производа.

Административни капацитети

У Министарству грађевинарства и урбанизма, Сектору за грађевинарство и грађевинско земљиште образовано је Одељење за енергетску ефикасност и грађевинске производе у оквиру којег је Група за грађевинске производе у којој је предвиђено пет запослених са високим образовањем. Сада је запослено двоје и њихов образовни профил у области грађевинских производа је довољан за организовање и праћење израде Уредбе о грађевинским производима, али за имплементацију Уредбе, израду подзаконских аката и спровођење прописа ће требати запослити нове административне капацитете, односно још троје лица.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планирају се активности на изради подзаконских аката и техничких прописа у складу Уредбом о грађевинским производима, као и програма и пројеката имплементације прописа у области грађевинских производа.

3.1.3.14. Амбалажа и амбалажни отпад

Ова област је обрађена у оквиру тачке 3.27.4. Управљање отпадом.

3.1.3.15. Опрема за личну заштиту

Преглед стања

Доношење техничких прописа из области опреме за личну заштиту (ЛЗО) у надлежности је МФП.

Правилник о личној заштитној опреми објављен је 29.12.2011. у „Сл. гласнику РС”, бр. 100/11, ступио је на снагу 6.1.2012, а примењује се од 1.1.2013. Правилник је усклађен са свим начелима и битним захтевима из Директиве 89/686/ЕЕЗ, као и њеним изменама из Директиве 93/68/ЕЕЗ, Директиве 93/95/ЕЕЗ и Директиве 96/58/ЕЕЗ. Приликом израде овог правилника, осим наведених директива ЕУ, узета су у обзир и решења из референтних прописа ЕУ у области техничког законодавства, а нарочито из Одлуке Европског парламента и Савета о заједничком оквиру за трговање производима број 768/2008.

Правилник је праћен списком српских стандарда из области ЛЗО који је објављен у „Сл. гласнику РС”, број 10/12. Овај списак се редовно ажурира у складу са списком хармонизованих стандарда објављених у Службеном листу ЕУ.

У 2013. години се не планирају законодавне активности у овој области.

Административни капацитети

За транспоновање и имплементацију Директиве 89/686/ЕЕЗ надлежно је МФП - Сектор за инфраструктуру квалитета. У оквиру овог Сектора Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености има укупно осам запослених од којих троје, ангажовано у Групи за техничке прописе, покрива укупно 7 прописа којима су преузете европске директиве новог приступа (између осталих и Директива 89/686/ЕЕЗ) и 3 планирана прописа којима ће се преузети европске директиве старог приступа.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планиране активности у овој области биће усмерене на успостављање сталне међусобне сарадње између надлежног министарства које доноси прописе, министарства које те прописе примењује, ИСС-а, АТС-а, тела за оцењивање усаглашености, као и привредника и потрошача на које се ти прописи примењују, а све у циљу спровођења активности на унапређењу инфраструктуре за оцењивање усаглашености, односно надзора над применом новог оквира за стављање ових производа на тржиште.

Такође, даље ће се пратити и усклађивати домаће законодавство са законодавством ЕУ из области опреме за личну заштиту (у случају промена законодавства ЕУ), а планирано је и преузимање целокупног броја хармонизованих стандарда и обука за потпуну имплементацију Правилника.

3.1.4 Процедурална питања

Преглед стања

Уредба о поступку пријављивања и начину информисања који се односе на техничке прописе, оцењивање усаглашености и стандарде („Сл. гласник РС”, бр. 45/10) је у потпуности усклађена са Директивом 98/34/ЕЗ која је допуњена Директивом 98/48/ЕЗ, које прописују поступак пружања информација у области техничких прописа и стандарда и правила о услугама информационог друштва, донете ради спречавања креирања препрека за трговину на јединственом тржишту ЕУ.

Циљ Уредбе је да се обезбеди ефикасно спровођење Споразума о техничким препрекама трговини Светске трговинске организације (ТБТ Споразум) и регионалног ЦЕФТА споразума где је у оквиру ЦЕФТА региона интензивира рад на успостављању система објављивања и обраде иностраних нотификација о нацртима техничких прописа других држава (дефинисање процедуре за обраду иностраних нотификација, њихово евентуално превођење, достављање надлежним

министарствима, привредним коморама, удружењима, произвођачима, прикупљање коментара и формирање националног става о нотификованом техничком пропису).

Почетком 2012, у оквиру ЦЕФТА, започет је процес пријављивања домаћих техничких прописа у фази припреме (укупно 6 пријављених нацрта техничких прописа из РС у 2012.).

У складу са Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености МФП је успоставило Информативни центар који је надлежан за пружање информација о техничким прописима и са њима повезаним поступцима оцењивања усаглашености, као и за пријављивање техничких прописа у припреми у складу са правилима СТО, ЦЕФТА и Директивом 98/34/ЕЗ. Даном уласка у СТО и ЕУ, Информативни центар ће бити у потпуности оперативан у смислу пријављивања техничких прописа у припреми.

Такође је развијен и апликативни софтвер под називом ТЕХНИС који се састоји од електронске базе података и интернет портала (www.tehnis.merr.gov.rs) преко кога се унапређује рад Информативног центра за техничке прописе, како у погледу информисања тако и у погледу пријављивања техничких прописа у припреми.

У складу са Правилником о садржини и начину вођења регистара који се односе на техничке прописе („Сл. гласник РС”, бр. 33/10) у електронском облику, као јавна књига, води се регистар техничких прописа, техничких прописа у припреми, именованих тела за оцењивање усаглашености, као и регистар признатих иностраних исправа о усаглашености.

Административни капацитети

Информативни центар надлежан за пружање информација о техничким прописима, као и за пријављивање техничких прописа у припреми (*TBT Enquiry point*), формиран је у Одсеку за регистре, пројекте и сарадњу са међународним организацијама, Сектора за инфраструктуру квалитета МФП и у њему двоје запослених, поред других послова, обављају и послове који се односе на информисања и нотификацију (отприлике са трећином радног времена).

Како би даном уласка у СТО и ЕУ, Информативни центар у потпуности био оперативан предвиђа се формирање посебне организационе јединице у којој би по један запослени био задужен за пријављивање техничких прописа према СТО, односно за примену Директиве 98/34/ЕЗ.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У 2013. планира се унапређење рада Информативног центра иновирањем апликативног софтвера и успостављањем интерних процедура за пријављивање односно управљање иностраним нотификацијама. Такође се планира даља едукација запослених у Информативном центру МФП, као и запослених у другим органима који припремају и спроводе техничке прописе.

Мере планиране за период за 2014-2016.

Планира се ревизија постојеће Уредбе у смислу усаглашавања са Уредбом (ЕЗ) 1025/2012 којом су измењене одредбе Директиве 98/34/ЕЗ које се односе на пријављивање стандарда.

Ради ефикасне примене прописа који се односе на пријављивање техничких прописа у фази припреме, неопходна ће бити едукација свих органа који учествују у изради и доношењу техничких прописа.

3.2. Слобода кретања радника

3.2.1. Приступ тржишту рада

Преглед стања

Слобода кретања радника је регулисана Уредбом бр. 1612/68 Савета од 15. октобра 1968. у оквиру ЕУ, која је допуњена новом Директивом 2004/38/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године.

Обавезе које је Република Србија до сада преузела преко чланства у Савету Европе, односно ратификовањем Ревидиране европске социјалне повеље (РЕСП) 29. маја 2009. године и њеним ступањем на снагу од 01.11.2009. године, у неким елементима се поклапају са обавезама које ће држава имати чланством у ЕУ. То се највише односи на члан 19. Повеље, који је Република Србија прихватила готово у целини, а који се односи на право радника миграната и њихових породица на

заштиту и помоћ и садржи одредбе о забрани дискриминације радника миграната по основу држављанства. Први извештај о примени измењене Ревидиране европске социјалне повеље достављен је Савету Европе у октобру 2011. године.

Област запошљавања и рада страних држављана регулисана је савезним **Законом о условима за заснивање радног односа са страним држављанима** („Службени лист СФРЈ”, бр. 11/78 и 64/89; „Службени лист СРЈ”, број 42/92). У складу са овим Законом страни држављани могу засновати радни однос ако имају одобрење за стално настањење, односно за привремени боравак у Републици Србији и ако добију одобрење за заснивање радног односа. Страни држављани могу засновати радни однос са организацијом, односно послодавцем, без одобрења за заснивање радног односа и без јавног оглашавања, ако имају одобрење за привремени боравак или стално настањење у Републици Србији и ако радни однос заснивају за обављање стручних послова утврђених уговором о пословно-техничкој сарадњи, о дугорочној производној кооперацији, о преносу технологије и о страним улагањима.

Према **Закону о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Сл. гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10) послове посредовања за запошљавање у иностранству и обезбеђивање заштите лица у поступку запошљавања у иностранству обављају Национална служба за запошљавање и приватне агенције за запошљавање које пружају обавештења о могућностима и условима за запошљавање у иностранству, условима рада и живота, правима и обавезама на раду, о облицима и начину заштите у складу са уговором о запошљавању у иностранству, као и о правима по повратку са рада из иностранства, у складу са законом.

Закон о раду примењује се на права, обавезе и одговорности из радног односа страних држављана и лица без држављанства која раде код послодавца на територији Републике Србије, тако да су страни држављани изједначени са домаћим држављанима у погледу права на накнаду за рад (плату) и услове рада и права на чланство у синдикатима и остваривању права из колективног уговора.

Доношењем **Закона о управљању миграцијама** („Сл. Гласник РС”, број 107/12) у новембру 2012. године у Републици Србији установљен је јединствен систем за управљање миграцијама који подразумева прикупљање и анализу података, стварање јединственог система за прикупљање, организовање и размену података, утврђивање и предлагање приоритета миграционе политике, предлагање и предузимање мера за њено спровођење и координацију органа државне управе који учествују у управљању миграцијама. Редовно извештавање о стању у области управљања миграцијама и редовно праћење спровођења мера миграционе политике допринеће стварању јединствене политике у овој области, у којој је недостатак координације између релевантних институција уочен као један од проблема у Извештају о напретку Србије за 2012. годину.

У поступку признавања стране високошколске исправе имаоцу се утврђује право у погледу наставка образовања, односно у погледу запошљавања и у надлежности је самосталних високошколских установа. Поступак је уређен **Законом о високом образовању** („Службени гласник РС” бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008, 44/2010 и 93/2012).

Административни капацитети

За поступак признавања страних школских исправа о стеченом основном и средњем образовању надлежно је Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

За обављање стручних и других послова који се односе на управљање миграцијама утврђене Законом о управљању миграцијама, и са њим повезане управне послове, обавља Комесаријат за избеглице и миграције, као и Координационо тело за праћење и управљање миграцијама, чији је задатак да усмерава послове из области праћења и управљања миграцијама.

Област запошљавања је у надлежности Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, Националне службе за запошљавање и приватних агенција, које посредују у запошљавању.

На пословима миграција и запошљавања у иностранству у оквиру Сектора за запошљавање Министарства рада, запошљавања и социјалне политике систематизовано је једно извршилачко место за миграције и једно извршилачко место за надзор над агенцијама за запошљавање. Одређени број извршилаца у Сектору за запошљавање распоређених на друге послове укључују се у обуке ради едукације у области кретања радника.

У Дирекцији Националне службе за запошљавање, у оквиру Одељења за спровођење међу-државних споразума и накнада, обављају се послови заштите грађана који се запошљавају у иностранству и запошљавање страних држављана и на тим пословима ради пет запослених. У фили-

јалама Националне службе за запошљавање послове посредовања при запошљавању у иностранству и запошљавање страних држављана обављају саветници за запошљавање.

У оквиру Националне службе за запошљавање отворени су Миграциони сервисни центри, и то у Београду, Нишу, Новом Пазару, Новом Саду, Краљеву, Крушевацу и Бору. У овим центрима запослени - саветници у миграционим сервисним центрима су обучени за рад, како би се обезбедиле информације, давали савети и упутства мигрантима и потенцијалним мигрантима о ризицима илегалне миграције и о могућностима за запошљавање у земљи и иностранству у оквиру легалних миграција, ради смањивања ризика нелегалних миграција.

У Републици Србији тренутно постоји 56 приватних агенција за запошљавање. Надзор над радом Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање врши Министарство рада, запошљавања и социјалне политике.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У четвртном кварталу 2013. године приоритет у погледу усклађивања законодавства у области приступа тржишту рада представљаће усвајање новог **Закона о запошљавању странаца**.

Новим законом о запошљавању странаца извршиће се усклађивање са Директивом 2004/38/ЕЗ о праву грађана ЕУ и чланова њихових породица да се слободно крећу и борава на територији државе чланице и Уредбом 492/2011 о слободи кретања радника, што подразумева омогућавање држављанима држава чланица слободан приступ тржишту рада у Републици Србији. Мере које се буду усагласиле са Директивом 2004/38/ЕЗ и Уредбом 492/2011, примењиваће се само на држављане чланица ЕУ, и то када Република Србија буде пуноправни члан Европске уније. Такође, овим новим Законом извршиће се делимично усклађивање са директивама ЕУ које се првенствено односе на кретање и боравак странаца, међутим делом се везују и за могућност запошљавања и обезбеђивања остваривања права на рад под одговарајућим условима (Директиве бр. 2003/109/ЕЗ, 2004/81/ЕЗ, 2001/55/ЕЗ, 2003/9/ЕЗ, 2004/83/ЕЗ, 2009/52/ЕЗ, и 2004/114/ЕЗ).

Предузеће се и низ активности у циљу јачања институционалних капацитета за будуће учешће Национална службе за запошљавање у ЕУРЕС-у.

У току 2013. године биће донета подзаконска акта која ће омогућити примену Закона о управљању миграцијама и кроз која ће се законски оквир додатно ускладити са Уредбом (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. године о статистици Заједнице о миграцијама и међународној заштити и укидању Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 311/76 о састављању статистика о страним радницима. По доношењу подзаконских аката, наставиће се са изградњом јединственог информационог система.

Средње образовање и васпитање, као део јединственог система, уређује се Законом о средњем образовању и васпитању чије се доношење очекује у 2013. години. Нацртом закона је предвиђено да се стицање средњег општег, стручног и уметничког образовања обезбеђује свим грађанима под једнаким условима – између осталог, страним држављанима и лицима без држављанства. За разлику од ранијег решења овим нацртом је предвиђено да се признавањем страна школска исправа изједначава са одговарајућом јавном исправом стеченом у Републици Србији, без обзира да ли се признавање тражи ради наставка школовања или запошљавања.

Мере планиране за период 2014-2016

У периоду за наредне три године очекује се рад на заокруживању законодавног оквира кроз усвајање подзаконских аката за примену новог Закона о запошљавању странаца.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Посебним Насловом V ССП-а уређено је Кретање радника, пословно настањивање, пружање услуга, кретање капитала где су дате основе за уређивање положаја радника и чланова њихових породица, приступ стручном усавршавању, пословном настањивању, положај привредних друштава и њиховог пословања, кретања кључног особља и физичких лица која пружају услуге. ССП-ом се изричито предвиђа обавеза да се у договореним роковима усклади домаће законодавство са прописима који спадају у правне тековине Европских заједница. *(Детаљније о мерама у делу Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства).*

3.2.2. Координација система социјалне сигурности

Преглед стања

У оквиру координације система социјалне сигурности, у Републици Србији, социјално осигурање обухвата пензијско-инвалидско осигурање, здравствено осигурање, осигурање за случај незапослености, а у ширем смислу и право на дечји додатак, односно све гране социјалног осигурања које су обухваћене основним прописима Европске Уније (Уредба Савета бр. 883/2004 о координацији националних система социјалног осигурања у земљама ЕУ, Уредба Савета број 987/2009 за спровођење Уредбе 987/2009).

Законски оквир социјалног осигурања у оквиру слободе кретања радника представљају билатерални споразуми о социјалном осигурању, којима се врши координација система социјалне сигурности. Поред тога, Законом о здравственој заштити обезбеђена је и здравствена заштита странаца, који су стално настањени или привремено бораве или пролазе преко територије Републике Србије (за оне држављане земаља са којима нису закључени билатерални споразуми о социјалном осигурању).

Република Србија примењује уговоре о социјалном осигурању са 28 држава, од чега 18 са државама Европске уније (Аустрија, Кипар, Словачка, Велика Британија, Луксембург, Француска, Мађарска, Данска, Бугарска, Чешка, Италија, Немачка, Шведска, Словенија, Холандија, Пољска, Белгија, Румунија).

Већина ових уговора је закључена у време постојања Југославије и Република Србија их примењује као сукцесор у односу на међународне уговоре. Одређени уговори (старије конвенције које је закључила бивша Југославија) заснивају се на принципу држављанства, тј. примењују се на држављане држава уговорница и чланове њихових породица. Сви уговори закључени у последњих 20 година заснивају се на начелу осигурања, односно примењују се на сва лица која јесу или су била обухваћена законодавством уговорне стране, као и на чланове породице тих лица. Овим уговорима обухваћени су основни европски принципи и начела садржани у релевантним прописима ЕУ, као што су: начело сабирања периода осигурања за остваривање права из социјалног осигурања, једнак третман држављана земаља уговорница, изједначеност територија држава уговорница, начело очувања стечених права, начело исплате пензија на територији друге државе уговорнице, начело *pro rata temporis* – одређивања сразмерног дела давања, итд.

У оквиру права на слободно кретање радника, основни прописи који регулишу право на социјалну заштиту радника миграната у Републици Србији су нови **Закон о социјалној заштити** („Сл. гл. РС” бр. 24/2011). Разлози за доношење овог закона налазе се у поштовању међународних стандарда и обавеза преузетих ратификацијом међународних уговора, пре свега оних који се односе на гаранције људских права и слобода и права детета, у испуњењу стандарда у овој области и обезбеђењу социјалне сигурности грађана, који представља основни пропис у области социјалне заштите. Затим, **Закон о финансијској подршци породици са децом**, који даје допринос укупним мерама друштвене бриге о деци и односи се на побољшање услова за задовољавање основних потреба деце, као што су накнада зараде за време породилског одсуства, одсуства са рада због неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета; родитељски додатак; дечји додатак; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу са сметњама у развоју; регресирање трошкова боравка у предшколској установи деце из материјално угрожених породица.

Административни капацитети

У погледу координације система социјалне сигурности, надлежни органи су: Министарство рада, запошљавања и социјалне политике (за област пензијско-инвалидског осигурања, осигурања за случај незапослености, материнства и породичних давања), Министарство здравља (за област здравственог осигурања). Надлежне институције за спровођење билатералних уговора о социјалном осигурању су: Републички фонд за пензијско-инвалидско осигурање, Републички завод за здравствено осигурање и Национална служба за запошљавање, као и Завод за социјално осигурање, као орган за везу у примени билатералних споразума о социјалном осигурању.

Мере планиране за период 2014-2016

У наредном периоду приоритети ће бити регулисање односа у области социјалне сигурности, кроз закључивање билатералних уговора са државама чланицама ЕУ са којима до сада нису уређени односи.

Такође, јачаће се капацитети надлежних органа, као и осталих надлежних институција даљим усавршавањем запослених, пре свега кроз упознавање са релевантним прописима ЕУ. С обзиром да ће се приступањем ЕУ повећати и обим посла за надлежне органе и институције због координација система социјалне сигурности са већим бројем држава, биће потребно и повећање броја извршилаца на овим пословима.

3.3. Право пословног настањивања и слобода пружања услуга

3.3.1. Пословно настањивање

Преглед стања

Могућност и остваривање пословног настањивања су регулисани **Законом о привредним друштвима** („Службени гласник РС” бр. 36/11, 99/11) и **Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре** („Службени гласник РС” бр. 99/11) чија је примена отпочела 1. фебруара 2012. године, чиме је поступак регистрације постао још ефикаснији, бржи и повољнији.

Током 2012. године извршено је усклађивање привредних друштава у складу са одредбама новог Закона о привредним друштвима и то: до 30. априла за друштва са ограниченом одговорношћу и до 15. јула за акционарска друштва.

Даном почетка примене новог Закона о привредним друштвима престала је примена одредаба Закона о приватним предузетницима, изузев оних које се односе на ортачке радње, које су престале да важе 01.01.2013. године. Власници постојећих ортачких радњи су дужни да своју форму обављања делатности промене у правну форму привредног друштва, а ако то не учине до 01.03.2013. године, регистратор ће их превести у форму ортачког друштва.

Поступак оснивања се одвија у оквиру једношалтерског система регистрације, који је успешно успостављен у Агенцији за привредне регистре 2009. године, чиме је омогућено да привредни субјекти приликом регистрације оснивања, које се обавља у року од два дана од дана подношења регистрационе пријаве, добију јединствени матични број, порески идентификациони број (ПИБ), као и пријаву надлежним фондовима социјалног и здравственог осигурања. Јединствени матични број за новоосноване привредне субјекте додељује Републички завод за статистику, а исти је инкорпориран у решењу о регистрацији Агенције за привредне регистре. Од 1. октобра 2012. године, привредни субјекти више немају обавезу уплаћивања таксе за добијање овог броја, која је износила око 11 евра.

Нови Закон о привредним друштвима је донео више новина у складу са директивама компанијског права ЕУ, као што је укидање обавезе уплате новчаног улога приликом оснивања, што је додатно олакшало поступак оснивања друштава.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Током 2013. године се не очекују законодавне активности у области компанијског права, а даље активности ће се односити на примену постојећих прописа.

Административни капацитети

Административни капацитети Агенције за привредне регистре се нису мењали, тако да је и даље на пословима регистрације и вођења 14 регистара ангажовано око 370 запослених. Административни капацитети Министарства финансија и привреде из ове области дати у *Поглављу 6*.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Како се не планира законодавна активност током 2013. године, нису предвиђене ни мере за спровођење приоритета.

Мере планиране за период 2014 - 2016

У периоду од 2014-2016 се у оквиру Агенције за привредне регистре планира даље унапређење поступка регистрације, успостављање нових регистара (Регистар установа, Регистар дисквалификованих лица, Регистар пољопривредних уговора о финансирању), као и побољшање техничких услова за унапређење електронских сервиса, што ће, заједно са постојећом правном регулативом у овој области, допринети даљем отклањању препрека приликом отпочињања пословања и успостављању повољнијег пословног окружења.

У наведеном периоду се очекује и да поступак електронске регистрације постане оперативан, а што је сада условљено потпуним спровођењем поступка сертификавања електронског потписа, који је код малог броја привредних субјеката извршен, затим од успостављања система који ће омогућити наплату накнаде за електронску регистрацију, с обзиром да Агенција није буџетски корисник, већ остварује приходе наплатом накнаде за услуге које пружа у поступку регистрације, као и од прописа којима ће бити регулисано архивирање електронских докумената. Тренутно је Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре прописана могућност подношења електронске пријаве путем корисничке апликације за пријем електронских докумената и доказа о уплати накнаде, који нису још у функцији, а управо из наведених разлога. Регулисањем напред наведених питања од стране надлежних органа биће могуће спровођење поступка електронске регистрације, што се очекује у периоду од 2014-2016. године.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Доношењем Закона о привредним друштвима су испуњене обавезе из поглавља II Споразума о стабилизацији и придруживању, Пословно настањивање, чланови 52-56, па је предвиђено да домаћа и страна физичка и правна лица могу оснивати привредна друштва и огранке на територији Републике Србије под једнаким условима. Закон је у потпуности сачињен у складу са компанијским директивама, тако да је могућност остваривања пословног настањивања регулисана на јединствен начин за домаћа и страна физичка и правна лица.

3.3.2. Слобода пружања прекограничних услуга

Преглед стања

Област слободе пружања услуга није уређена посебним актом, већ секторским законодавством, односно не постоји кровни закон у овој области. Делокруг Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација са аспекта уређења слободе пружања услуга регулисан је следећим прописима:

- Закон о трговини („Службени лист СРЈ”, 32/93, 50/93, 41/94, 29/96, 37/2002; („Службени гласник РС”, 85/2005, 101/2005 и 53/2010).
- Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, број 79/2005 и 73/2010).
- Закон о електронској трговини („Службени гласник РС”, број 41/2009).
- Закон о заштити конкуренције („Службени гласник РС”, број 51/2009).
- Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене („Службени лист СЦГ”, број 7/05 и 8/05)
- Закон о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС”, број 88/11)
- Прописи из области телекомуникација:
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, број 44/2010)
- Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, број 44/2010)

Поред наведеног, у свакој области постоји већи број прописа који регулише различите врсте услуга.

У области спољне трговине, до усвајања нових закона на снази је Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене („Службени лист СЦГ”, бр. 7/05 и 8/05). Као што је напоменуто у Поглављу 30, Влада је ове године усвојила Националну контролну листа наоружања и војне опреме Републике Србије („Сл. гласник РС”, број 112/12). У поступку издавања дозвола за обављање послова спољне трговине контролисаном робом примењује се и Одлука о критеријумима за издавање дозвола за извоз наоружања, војне опреме и робе двоструке намене („Сл. лист СЦГ”, бр. 11/2005). На снази су у овој области и Правилник о начину вођења регистра лица која могу да обављају спољну трговину контролисаном робом („Сл. лист СЦГ”, бр. 12/2005, „Сл. гласник РС”, бр. 73/2006, 96/2007 и 80/2012) и Правилник о обрасцу захтева за издавање дозволе, обрасцу дозволе и другим обрасцима докумената који прате спољну трговину контролисаном робом („Сл. гласник РС”, бр. 96/2007 и 80/2012).

Изменама и допунама Закона о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС”, бр 88/11) које је Народна Скупштина Републике Србије усвојила новембра 2011. године и које су почеле да се примењују од 01. фебруара 2012. године, извршено је прецизније дефинисање термина „лица у спољнотрговинском пословању” и укључени су, поред већ обухваћених правних лица, предузетника и физичких лица, и огранци домаћих и страних правних лица којима се даје једнако право на бављење спољнотрговинским пословањем. У складу са препоруком ЕК, наглашено је да се исти третман даје домаћим и страним лицима. Изменама и допунама Закона, лица у спољнотрговинском пословању могу да врше услуге у складу са својом пословном способношћу (што је регулисано Законом о привредним друштвима).

Изменама и допунама Закона о спољнотрговинском пословању („Службени гласник РС”, бр 88/11, допуњени су чланови 6. и 7. који дефинишу принципе спољнотрговинског пословања у делу који се односи на услуге. У делу V Закона, који се односи на спољнотрговински промет услуга, у члану 27. наведено је да се промет услуга врши у складу са законом, међународним споразумима и преузетим обавезама Републике Србије и да је пружање услуга домаћих лица у другој држави или царинској територији слободно. У истом члану, такође је наведено да на територији Републике Србије, страна лица пружају услуге у складу са прописима који уређују пружање појединих врста услуга.

Из домена социјалне заштите, чланом 10. Закона о социјалној заштити („Службени гласник РС” број 24/11), поднаслов *Оснивање установа социјалне заштите*, прописано је да се установе социјалне заштите оснивају ради остваривања права у области социјалне заштите и пружања услуга социјалне заштите, као и ради обављања развојних, саветодавних, истраживачких и других стручних послова у социјалној заштити и остваривања другог законом утврђеног интереса. Установу социјалне заштите може основати Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе и друго правно и физичко лице. Центар за социјални рад може основати само јединица локалне самоуправе, а завод за социјалну заштиту и установу за васпитање деце и омладине може основати само Република Србија односно аутономна покрајина.

Детаљне податке о прегледу стања у области културе и информисања (медији) погледати у Поглављу 10.

У области ветеринарства, за усклађивање, припрему, доношење и спровођење Закона о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012), као и осталих закона који регулишу област ветеринарства и безбедности хране, као и прописа донетих у складу са истим, је надлежно Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за ветерину. Правна лица и предузетници који обављају ветеринарску делатност морају од Управе за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, пре почетка рада да добију решење о испуњености услова за обављање ове делатности, у складу са посебним прописима који регулишу поједине области, по врстама делатности која се у њима обављају.

Законом о ветеринарству уређени су услови за обављање ветеринарске делатности у Србији. Ветеринарском делатношћу може да се бави правно лице које је регистровано у Регистар привредних субјеката и које је уписано у Регистар правних лица за обављање ветеринарске делатности (Правилник о садржини и начину вођења регистра правних лица за обављање ветеринарске делатности и регистра предузетника који обављају послове ветеринарске делатности – „Службени гласник РС”, број 11/08) које води Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Правно лице оснива се као: ветеринарска амбуланта, ветеринарска станица, ветеринарска клиника (Правилник о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и у погледу стручног кадра које мора да испуњава правно лице за обављање ветеринарске делатности („Службени гласник РС” бр. 42/2006) ветеринарска апотека, (Правилник о условима у погледу објеката, опреме, средстава за рад, као и у погледу стручног кадра које мора да испуњава ветеринарска апотека („Службени гласник РС” бр. 91/2009)) центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање (Правилник о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и о условима у погледу стручног кадра које мора да испуњава центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање – „Службени гласник РС”, број 8/08) и лабораторија, и послују по прописима о привредним друштвима. Правно лице (Правилник о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и у погледу стручног кадра које мора да испуњава правно лице за обављање ветеринарске делатности – „Службени гласник РС”, број 42/06) горе поменуто уписује се у Регистар ако испуњава услове у погледу стручног кадра, просторија (објекат), техничких услова и одговарајуће опреме. Поједине послове из оквира ветеринарске

делатности могу да обављају ветеринарски специјалистички завод, ветеринарски институт, Национална референтна лабораторија за нарочито опасне заразне болести са листе ОИЕ и вишешколске установе и вишешколске јединице, које се баве образовањем ветеринара. Правно лице које се бави узгојем стоке и сточарском производњом може за потребе сопственог сточарства да оснује ветеринарску службу као ветеринарску станицу са статусом правног лица. Ветеринарске послове у ветеринарским правним лицима могу обављати само ветеринари (доктори ветеринарске медицине односно дипломирани ветеринари) који имају лиценцу–дозволу за обављање ветеринарске делатности. Лиценцу издаје Ветеринарска комора Србије на период од пет година. Ближи услови и поступак за издавање, продужавање и одузимање лиценце прописани су Статутом коморе и Законом о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05). Услови за добијање лиценце су завршене универзитетске студије ветеринарске медицине и положен стручни испит. Пружање услуга није у потпуности усклађено са правилима ЕУ-

У области туризма, процедура добијања лиценце организатора путовања регулисана је Законом о поступку регистрација у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС”, број 99/2011), Законом о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 99/2011-др.закон и 93/2012) и Правилником о садржини захтева за издавање свечане форме лиценце за организовања и реализовање туристичких путовања у земљи и иностранству („Службени гласник РС”, број 55/2012). Лиценцу за организовање туристичких путовања на захтев подносиоца издаје Регистратор туризма, решењем са роком важења од 3 године, које је коначно и на основу кога се врши регистрација организатора путовања у Регистар туризма.

Ако су испуњени сви законом прописани услови за регистрацију, Регистратор, у року од пет дана од дана подношења регистрационе пријаве, доноси решење којим се захтев из регистрационе пријаве усваја и регистрацију без одлагања спроводи у Регистар.

Закон о туризму прописује да организатор путовања може обављати организовање и реализовање туристичких путовања у земљи и иностранству, као и организовање и реализовање путовања ученика и студената у иностранство ради учења страног језика или стручног усавршавања са могућношћу обављања привремених и повремених послова ако испуњава услове прописане законом и ако има лиценцу за обављање тих послова.

Правилником о гаранцијама путовања о врсти и условима гаранције путовања, начину активирања и другим условима које мора да испуни организатори путовања у зависности од врсте организованог путовања („Службени гласник РС”, број 50/2012) ближе су прописани услови гаранција путовања у случају инсолвентности организатора путовања и гаранција путовања ради накнаде штете која је проузрокована путнику неиспуњењем, делимичним испуњењем или неуредним испуњењем обавеза организатора путовања, које су одређене општим условима и програмом путовања. У циљу постизања максималне заштите путника, али и стварања повољнијег амбијента за рад организатора путовања, ово министарство континуирано ради на праћењу добре европске праксе у овој области, а све у циљу унапређења регулативе.

Чланови 94. и 98. Закона о туризму прописују услове које туристички водич, локални туристички водич и туристички пратилац морају да испуњавају како би пружали услуге. Наведеним законом и Правилником о програму и начину полагања стручног испита за туристичког водича и туристичког пратиоца („Службени гласник РС”, бр. 40/2010 и 55/2012) прописана су знања и вештине, као и програм полагања стручног испита за туристичког водича и туристичког пратиоца.

Анализом стања на туристичком тржишту уочена је повећана потреба туристичких агенција за квалификованим и стручним кадровима, а у циљу побољшања квалитета организовања туристичких путовања. У оквиру мера фискалне консолидације, реформе парафискалних намета Народна скупштина је 25. септембра 2012. године донела већи број закона.

С тим у вези, у 2012. години извршена је измена Закона о туризму чиме је омогућено великом броју лица полагање стручног испита за туристичке водиче и туристичке пратиоце без накнаде у дели полагања теоријског дела стручног испита и у погледу израда легитимација и ознака, док су трошкови практичног дела испита знатно смањени. Овим је обезбеђена преквалификација односно стручно усавршавање већем броју лица под веома повољним условима.

У области адвокатских услуга, а у циљу унапређења адвокатске професије, као и у циљу испуњавања стандарда независности, самосталности и саморегуларности адвокатуре, током 2011. године донет је нови Закон о адвокатури („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС) у чијој изради је учествовала Адвокатска комора Србије у сарадњи са локалним коморама.

Један од разлога за доношење овог закона је усклађивање нормативног оквира Републике Србије са међународним документима који уређују област адвокатуре, као што су: Основни принципи Уједињених нација о улози адвоката из септембра 1990. године, Препорука Р (2000) 21 Комитета министара Савета Европе о слободи бављења адвокатуром од 25. октобра 2000. године и стандарди Савета адвокатских комора Европе. Поред тога, будући да се Република Србија налази у процесу приступања Светској трговинској организацији, где је једно од питања либерализација тржишта у домену услуга, било је потребно да се Законом на детаљнији начин, у односу постојећа законска решења, уреде услови за обављање послова пружања правне помоћи у Републици Србији од стране адвоката страних држављана. У том смислу, посебну новину представљају услови за упис адвоката - страног држављанина, наиме, Закон у члану 14. предвиђа да се страни држављанин може се уписати у именик адвоката у Републици Србији ако се бави адвокатуром у матичној држави у складу са прописима те државе и ако, у зависности од врсте уписа, испуњава друге прописане услове. Оваквим законским решењем се на потпуно другачији начин утврђују услови за обављање адвокатуре у Републици Србији за адвокате стране држављане у односу на претходни закон, јер се напушта принцип узајамности и прецизно законом прописују услови за обављање адвокатуре страних адвоката што представља један од основних захтева Светске трговинске организације у процесу приступања Републике Србије овој организацији, у делу који се односи на либерализацију услуга.

Одредбе члана 37. Закона о адвокатури којима се уводи обавеза адвоката да се осигура од професионалне одговорности, закључењем уговора о колективном осигурању, ступиле су на снагу 17. маја 2012. године. Истог дана ступиле су на снагу и одредбе Закона које регулишу адвокатски испит и конституисање Академије. Одредбама члана 86. Закона о адвокатури предвиђено је оснивање (од стране Адвокатске коморе Србије) Адвокатске академије, као посебног тела задуженог за сталну стручну обуку адвоката, адвокатских приправника, дипломираних правника и лица запослених у адвокатским канцеларијама и друштвима, усавршавање теоријских и практичних знања и вештина адвоката потребних за стручну, независну, самосталну, делотворну и етичну адвокатуру, специјализацију адвоката и издавање уверења о специјализацији у одређеној области права и адвокатуре. Оснивање, организација и рад Адвокатске академије се уређују Статутом и другим актима Адвокатске коморе Србије. Правилник о Адвокатској академији је усвојен у априлу 2012. године, а ступио је на снагу 01. маја 2012. године.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Предвиђена је измена и допуна Закона о електронској трговини, трећи квартал 2013. године, измена и допуна Закона о заштити потрошача, четврти квартал 2013. године и измена и допуна Закона о заштити конкуренције, трећи квартал 2013. године.

У области туризма, норматива је усклађена са европским законодавством. У циљу упознавања са најбољом европском праксом у вези са гаранцијама путовања (полисе осигурања, банкарске гаранције, гарантни фондови) крајем 2012. године немачка организација ГИЗ је обезбедила консулганта професора Волганга Рихтера. Консултацијама присуствују како представници министарства тако и представници асоцијација туристичких агенција (Јута, Атас, Антас), удружења осигураваача, удружења банака, Привредне коморе Србије, као и представници асоцијације заштите потрошача, те представници Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникације који су ангажовани на припреми измена и допуна Закона о заштити потрошача.

Детаљни подаци о прегледу приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства у области спољне трговине налазе се у Поглављу 30, у области социјалне заштите у Поглављу 19, а у области ветеринарства се налази у Поглављу 12 Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.

Административни капацитети

У Министарству спољне и унутрашње трговине и телекомуникација послови из области услуга се обављају у Сектору за трговину, услуге, цене и заштиту потрошача у коме је ангажовано 39 запослених. За област услуга је надлежна Група за услуге и национални бренд Србије која броји 4 запослена. Према новој систематизацији радних места планиран је пријем у стални радни однос још једног запосленог.

У области туризма, туристички инспектори су надлежни за надзор на целој територији Републике Србије и овлашћени су да поднесу пријаву надлежном суду за учињено кривично дело или привредни преступ, односно поднесу захтев за покретање прекршајног поступка када утврде повреду закона из своје надлежности за коју је прописана санкција. У Сектору туристичке инспекције

запослено је 99 службеника који су организационо распоређени у пет одељења. Финансијска средства за рад обезбеђују се из буџета на основу годишњег оперативног плана.

У области адвокатских услуга, Одредбама члана 87. Закона о адвокатури предвиђено је полагање адвокатског испита. Испит се састоји од провере познавања домаћих и међународних прописа и правних аката који се односе на адвокатуру. Програм адвокатског испита, издавање уверења о положеном испиту, начин образовања комисије за полагање адвокатског испита, избор чланова, начин рада и одлучивања Комисије прописују се статутом и другим актима Адвокатске коморе Србије. Правилник о адвокатском испиту је усвојен у априлу 2012. године, а ступио је на снагу 01. маја 2012. године.

Детаљне податке о административним капацитетима из области спољне трговине погледати у Поглављу 30, у области социјалне заштите у Поглављу 19, у области културе и информисања (медији) у Поглављу 10, а у области ветеринарства у Поглављу 12.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

За транспоноване Директиве о услугама 2006/123/ЕЗ се припрема пројектни предлог „Развој сектора услуга у Републици Србији” у складу са ЕУ стандардима, са којим се аплицира за средства из ИПА фондова. У четвртом кварталу 2013. године ће бити израђена Студија као стручна основа за транспозицију Директиве о услугама.

Детаљне податке о мерама за спровођење приоритета у 2013. години из области спољне трговине погледати у Поглављу 30, у области социјалне заштите у Поглављу 19, у области културе и информисања (медији) у Поглављу 10, а у области ветеринарства у Поглављу 12.

У области туризма, најважнији догађаји у 2013. години су прослава 1700. године Миланског едикта која ће бити организована током целе године широм Србије, а маја 2013. године у Београду биће одржана 95. седница Извршног савета Светске туристичке организације.

У циљу унапређење конкурентности туризма у Републици Србији планирано је континуирано усклађивање легислативе ради успостављања правне сигурности, обезбеђење стандарда квалитета заштите потрошача и стварање позитивног амбијента за укупан развој туризма као и унапређење људских ресурса у области туризма у складу са међународним стандардима, посебно имајући у виду туристичке професије као што су туристички водичи, локални туристички водичи, туристички пратиоци, редари на скијалиштима. Исто се односи и на усклађивање стандарда за категоризацију угоститељских објеката за смештај са стандардима усвојеним од стране европског удружења хотелијера „ХОТРЕК”.

У оквиру ИПА пројекта направљен је коначан предлог Ревизије стратегије развоја туризма у Републици Србији до 2015. године.

Мере планиране за период 2014 – 2016

У оквиру Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација планирана је израда **Закона о услугама** за четврти квартал 2014. године, којом ће се транспоновати Директива о услугама 2006/123.

Детаљне податке о мерама планираним за период 2014-2016. године из области спољне трговине погледати у Поглављу 30, у области социјалне заштите у Поглављу 19, културе и информисања (медији) у Поглављу 10, а у области ветеринарства у Поглављу 12.

У области туризма, увидом у податке Извештаја Светског економског форума 2011. (*World Economic Forum - The Travel And Tourism Competitiveness Report 2011*) о конкурентности туристичке привреде, утврђено је да је потребно ојачати позиције Републике Србије посебно у областима у којима смо у доњем делу табеле. Не само да је потребно подићи ниво квалитета инфраструктуре за ваздушни и железнички саобраћај, те друмских путева, за које су надлежна друга ресорна министарства, већ ово министарство треба да обезбеди и већа средства у буџету за развој туризма. Исто тако је неопходно информативном кампањом заинтересовати угоститеље да категоризују своје угоститељске објекте за смештај, подстаћи пословање актера туристичке привреде преко интернета, те иницирати бројне тренинге запослених у туризму јер су све то параметри који утиче на конкурентност нашег туризма. У овом периоду је неопходно усвајање нове Стратегије развоја туризма.

У области адвокатских услуга, Министарство правде и државне управе ће у периоду 2014 - 2016 размотрити могућност доношења Закона о изменама и допунама Закона о адвокатури у смислу потпуног усклађивања са два поменути директивама које се односе на практиковање професије адвоката у земљи чланица која није земља у којој су квалификације прибављене односно које

унапређују слободу пружања услуга адвоката, као и у смислу њихове имплементације у правосудни систем Републике Србије. У случају да потпуно усклађивање није могуће у наведеном периоду, услед неједнаких услова обављања адвокатске делатности на територији Републике Србије за адвокате који су то право стекли у некој од држава чланица ЕУ истовремено без права да адвокати регистровани у Србији имају исту могућност у државама чланицама ЕУ, потребне измене и потпуно усклађивање са наведеним директивама ће се извршити пре пријема Србије у ЕУ, што није у супротности са европском праксом, јер је промену законодавства у овој области Република Словенија извршила непосредно пре пријема у ЕУ, а у циљу балансирања интереса професије и потребе придруживања ЕУ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Доношењем Закона о услугама ће бити испуњене обавезе из поглавља III Споразума о стабилизацији и придруживању, Пружање услуга, чланови 59-61., којим је на јединствен начин за домаћа и страна физичка и правна лица регулисана могућност пружања услуга под једнаким условима. Чланом 61. прецизније су дефинисани услови пружања транспортних услуга.

У области културе, у складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању, као и Европским партнерством, основни приоритет Министарства културе и информисања је убрзање процеса усклађивања закона и подзаконских аката, у надлежности Министарства, са стандардима и правним тековинама ЕУ. Хармонизација прописа са прописима Европске уније, који регулишу ову област, је у току. Домаћи прописи се хармонизују са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама.

У области туризма, одредба Споразума и која се односе на нормативну садржину прописа - Наслов VIII – Политике сарадње, Члан 96. Туризам. Наведеним чланом утврђено је да ће сарадња између страна у области туризма тежити јачању протока туристичких информација (путем међународних мрежа, банки података, итд) подстицању развоја инфраструктуре повољне за инвестиције у области туризма, учешћу Србије у важним европским туристичким организацијама и проучавању могућности за заједничко деловање и јачање сарадње између туристичких предузећа, стручњака и влада и њихових надлежних агенција у области туризма и пренос знања и искуства (know-how) (путем обуке, размене, семинара). У оквиру сарадње узеће се у обзир правне тековине Заједнице везане за ову област. Сарадња може бити интегрисана у регионални оквир сарадње.

У области адвокатских услуга, Закон о адвокатури је делимично усклађен са обавезама које произилазе из релевантних прописа Европске уније и то:

- Директива Савета Европске Уније од 22. марта 1977. године о омогућавању адвокатима ефективне слободе пружања услуга (77/249/ЕЕЗ) (Службени гласник Л 078, 26/03/1977 П. 0017 - 0018) - Council Directive of 22 March 1977 to facilitate the effective exercise by lawyers of freedom to provide services (77/249/EEC) (Official Journal L 078 , 26/03/1977 P. 0017 - 0018) , CELEX 31977L0249;
- Директива Европског Парламента и Савета Европске уније 98/5/ЕЗ од 16. фебруара 1998. године о олакшаном трајном обављању адвокатске делатности у државама чланицама у којима није стечено адвокатско звање (Службени гласник Л 77, 14.3.1998) - Directive 98/5/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 to facilitate practice of the profession of lawyer on a permanent basis in a member state other than that in which the qualification was obtained (OJ L 77, 14.3.1998), CELEX 31998L0005.

Разлог за делимично испуњавање обавеза је у томе што би потпуно отварање тржишта за адвокате из земаља чланица ЕУ било у супротности са интересима домаће адвокатуре будући да Република Србија није члан ЕУ, те самим тим адвокати из Републике Србије не могу под истим условима обављати адвокатску делатност у земљама чланицама ЕУ.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Детаљни подаци о текућој и иностраној планираној развојној помоћи из области спољне трговине налазе се у Поглављу 30, у области социјалне заштите у Поглављу 19, у области културе и информисања (медији) у Поглављу 10, а у области ветеринарства у Поглављу 12.

3.3.3. Поштанске услуге

Преглед стања

Важећи Закон о поштанским услугама („Службени гласник РС”, бр 18/05 и 30/10) је усклађен са Директивом 97/67/ЕЗ.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Доношење Стратегије развоја поштанских услуга у Србији са Акционим планом за спровођење Стратегије за период 2013-2016 предвиђено је за II квартал 2013. године.

Административни капацитети

У оквиру министарства, послови из области поштанског саобраћаја, обављају се у Сектору за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај и Сектору за нормативне и управне послове. У наведеном сектору је образовано Одељење за поштански саобраћај и надзор, у чијем саставу се налазе:

- Група за инспекцијски надзор (3 запослена на неодређено време) и
- Група за планирање и развој у области поштанског саобраћаја (4 запослена на неодређено време).

Мере планиране за период 2014 – 2016

Поменути Акционим планом за спровођење Стратегије развоја поштанских услуга у Србији дефинисаће се временски план усклађивања националног законодавства са Директивом 2002/39/ЕЗ (*Directive 2002/39/EC of the European Parliament and of the Council of 10 June 2002 amending Directive 97/67/EC with regard to the further opening to competition of Community postal services*) и Директивом 2008/06/ЕЗ (*Directive 2008/6/EC of the European Parliament and of the Council of 20 February 2008 amending Directive 97/67/EC with regard to the full accomplishment of the internal market of Community postal services*).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Обавезе из поглавља III Споразума о стабилизацији и придруживању, Пружање услуга, чланови 59-60, којим је на јединствен начин за домаћа и страна физичка и правна лица регулисана могућност пружања услуга под једнаким условима.

3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација

Преглед стања

Законодавни оквир у области признавања професионалних квалификација је још увек у припреми. Квалификација је, Нацртом закона о образовању одраслих (у току је припрема за достављање Влади), дефинисана као формално признање стечених кључних и стручних компетенција утврђених стандардима, у складу са тим законом. Национални оквир квалификација је још у фази припреме. На општем плану још увек се не разуме постојање разлике између стеченог нивоа образовања и квалификације.

Европска унија је одавно постала свесна да рестриктиван приступ у уређењу стручних квалификација у истој мери неповољно утиче на покретљивост радне снаге као и дискриминација на националној основи, па је покренула процес усаглашавања минимума захтева у погледу трајања, врсте образовања и радног искуства, најпре за групу седам професија. Листе су касније прошириване, јер је мобилност стручњака кључни елемент конкурентности, па је признавање квалификација стечених у другој држави постало један од основних чинилаца јединственог тржишта.

Признавање образовања стеченог у иностранству регулисано је законима који уређују систем образовања без обзира да ли се признавање тражи ради наставка школовања или запошљавања. Поступак признавања страних школских исправа спроводе Министарство просвете, науке и технолошког развоја за ниво основног и средњег образовања, односно самостална високошколска установа за ниво високог образовања.

За признавање квалификација, међутим, надлежан може бити само онај орган управе који прописује услове за обављање делатности, утврђује програме за полагање стручних испита и издаје дозволе за рад. Будући да је, у процесу поделе надлежности за прописе Европске уније током при-

према НПИ, надлежност додељена тадашњем Министарству просвете, образована је међуресорна радна група, која је припремила радну верзију нацрта закона о поступку признавања квалификација за регулисане професије, чиме је, у ствари, започет рад на усклађивању са Директивом 2005/36/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7. септембра 2005. о признању стручних квалификација (текст од значаја за ЕЕП).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Закон о признавању квалификација за регулисане професије (усклађивање са Директивом 2005/36/ЕЗ о признавању професионалних квалификација - 32005L0036): четврто тромесечје.

Административни капацитети

Радна верзија Нацрта закона о признавању квалификација за регулисане професије, за почетак не предвиђа формирање нових институција. Предвиђа се да министар надлежан за послове образовања именује националног координатора, да се у сваком ресорном министарству формира надлежно тело за признавање, у оквиру већ постојећих служби, односно повере ти послови одговарајућим институцијама. Такође, ће се формирати контакт центар, у року од годину дана по ступању на снагу закона, а до тада ће задатке контакт центра обављати највероватније ENIC центар у Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Радном верзијом нацрта закона о признавању квалификација за регулисане професије обухваћен је општи систем признавања и слобода пружања услуга преко границе, али не и систем аутоматског признавања који обухвата признавање стечене квалификације: лекарима, стоматолозима, фармацеутима, медицинским сестрама општег смера, бабицама, ветеринарским хирурзима и архитектама, због недовољне сарадње са ресорним министарствима, која треба да се укључе у рад уколико се не изјасне за припрему посебних закона. Припремљени текст биће достављен свим министарствима на коментаре, с обзиром да предвиђа нове надлежности за министарства и формирање нових служби у министарствима. На основу коментара и сугестија ресорних министарстава биће припремљен тест нацрта и достављен Влади у последњем кварталу 2013. године.

Мере планиране за период 2014 – 2016

У периоду 2014-2016 дограђиваће се систем и усаглашавати акти у свим областима и припремати одређене службе у министарствима за поступак признавања квалификација уз техничку подршку Европске комисије (обуке, експертске мисије).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Министарство просвете, науке и технолошког развоја и сва ресорна министарства ће наставити блиску сарадњу са Европском комисијом током рада на усаглашавању прописа из своје надлежности са Законом о признавању квалификација за регулисане професије, односно Директивом 2005/36/ЕЗ и припреми кадрова за примену ових прописа.

3.4. Слободно кретање капитала

3.4.1. Режим кретања капитала и текућих плаћања

Преглед стања

Кретање капитала регулисано је **Законом о девизном пословању** („Службени гласник РС”, бр. 62/2006, 31/2011 и 119/2012).

У Закону о девизном пословању прихваћен је принцип постепене либерализације кретања капитала и у том смислу либерализовани су дугорочни капитални послови, делимично су либерализовани депозитни послови резидената, а прописана су ограничења у краткорочним капиталним пословима.

Законом о девизном пословању и подзаконским актима донетим на основу тог закона либерализовани су следећи капитални послови:

- директне инвестиције резидената у иностранство и нерезидената у Републици Србији,

- портфолио улагање резидената у иностранство у власничке хартије од вредности које нису директне инвестиције, као и у дугорочне дужничке хартије од вредности које се врши у складу са законом и подзаконским актом Народне банке Србије,
- послови са финансијским дериватима између резидената и нерезидената који се врше у складу са подзаконским актом Народне банке Србије,
- кредитно задуживање резидената по комерцијалним и финансијским кредитима за увоз робе и извођење инвестиционих радова у иностранству, а по финансијским кредитима за друге намене у складу са подзаконским актом Народне банке Србије,
- динарски кредити између резидената и нерезидената у складу са законом и подзаконским актом Народне банке Србије,
- пребијање дуговања или потраживања по кредитним пословима са иностранством на начин који пропише Народна банка Србије.

Делимично су либерализовани депозитни послови резидената у иностранству - банке могу слободно да држе девизе код банке у иностранству, а остали резиденти у складу са подзаконским актом Народне банке Србије. Према том пропису одређене категорије физичких лица могу слободно да држе девизе на рачуну код банке у иностранству, а правна лица на основу одобрења Народне банке Србије ради обављања одређених активности у иностранству.

У Закону о девизном пословању су задржана ограничења у погледу улагања резидената у иностране краткорочне хартије од вредности и нерезидената у краткорочне хартије од вредности у Републици Србији. Ово ограничење не односи се на банке које те послове обављају под условима које је прописала Народна банка Србије, као ни на домаће инвестиционе и добровољне пензионе фондове и друштва за осигурање, који ту врсту улагања врше у складу са законима који уређују њихово пословање.

У делу кредитних послова, задржано је ограничење које се односи на коришћење краткорочних финансијских кредита из иностранства за намене које утврди Народна банка Србије. Такође, резидент – правно лице може одобрити финансијски зајам само нерезиденту који је у већинском власништву резидента - зајмодавца, уз обавезу прибављања средства обезбеђења из иностранства.

У 2012. години донет је Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању („Службени гласник РС” бр. 119/2012) који је ступио на снагу 25.12.2012. године. У Закону о изменама и допунама Закона о девизном пословању извршена је даља либерализација капиталних послова, која се огледа у следећем:

- омогућено је кредитно задуживање резидената – физичких лица у иностранству са роком отплате кредита дужим од годину дана, као и кредитно задуживање резидената – огранака страних правних лица код матичног лица са роком отплате кредита дужим од годину дана,
- резидент – правно лице може одобрити финансијски зајам нерезиденту који је у већинском власништву зајмодавца, без услова да се зајам одобрава из добити коју резидент оствари пословањем у иностранству,
- уведена је могућност да и огранци страних правних лица врше пребијање дуговања и потраживања по основу кредитних послова са иностранством у девизама,
- омогућена је куповина и продаја дуговања и потраживања између резидената и нерезидената по кредитним пословима са иностранством,
- извршено је методолошко усклађивање класификације кредитних послова са иностранством са прописима Европске уније.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Имајући у виду да је Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању ступио на снагу крајем децембра 2012. године, није планирано да се у току 2013. године врши даље усклађивање са прописима Европске уније који регулишу област кретања капитала, али ће се наставити праћење ових прописа.

Административни капацитети

Министарство финансија и привреде као овлашћени предлагач Закона о девизном пословању тај закон припрема у сарадњи са Народном банком Србије. Подзаконска акта за спровођење Закона о

девизном пословању доноси Влада РС на предлог Министарства финансија и привреде као и Народна банка Србије. У циљу јачања административних капацитета Министарства финансија и привреде и Народне банке Србије у области кретања капитала, вршиће се даље усавршавање запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са земљама у региону и Европској унији.

Мере планиране за период 2014-2016

Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њених држава, с једне стране и Републике Србије, с друге стране (ССП), који је потписан 29. априла 2008. године, Србија се обавезала да ће у току прве четири године од ступања на снагу овог споразума предузимати мере које ће омогућити стварање потребних услова за даљу постепену примену правила Заједнице о слободном кретању капитала (члан 64. ССП-а). Закон о девизном пословању ће се у том периоду усагласити са Директивом 88/361/ЕЕЗ која регулише област кретања капитала - Council Directive 88/361/EEC for implementation of Article 67 of the Treaty, од 24. јуна 1988.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У ССП-у (наслов V, Поглавље IV: Текућа плаћања и кретање капитала) је садржан оквир за регулисање кретања капитала и текућих плаћања. Потписивањем споразума Србија се обавезала да ће осигурати, након четири године од ступања на снагу овог Споразума, слободно кретање капитала које се односи на портфолио инвестиције и финансијске зајмове и кредите с роком доспећа краћим од годину дана, као и да неће уводити никаква нова ограничења која се односе на кретање капитала и текућа плаћања између лица с пребивалиштем у Србији, односно Заједници, као и да неће додатно ограничавати постојећа решења (члан 63. ССП-а).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У Народној банци Србије је 1. фебруара 2011. године започела реализација пројекта техничке помоћи Европске централне банке „Јачање институционалних капацитета Народне банке Србије”, који се финансира из средстава претприступне помоћи Европске уније (ИПА), и који се завршава 1. фебруара 2013. године. У оквиру пројектне области Либерализација кретања капитала, представници Народне банке Србије су заједно са представницима централних банака Аустрије и Кипра, који су укључени у овај пројекат, припремили Предлог стратегије за либерализацију кретања капитала, у делу који је у надлежности Народне банке Србије.

3.4.2. Платни систем

Преглед стања

Законодавни оквир у области платних система у Републици Србији чине **Закон о Народној банци Србије** („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), **Закон о платном промету** („Службени лист СРЈ”, бр. 3/2002, 5/2003, и „Службени гласник РС”, бр. 43/2004, 62/2006, 111/2009 – др. закон и 31/2011) и **Закон о девизном пословању** („Службени гласник РС”, бр. 62/2006 и 31/2011), као и подзаконска акта која су донета на основу наведених закона.

Закон о Народној банци Србије прописује да Народна банка Србије уређује, контролише и унапређује несметано функционисање платног промета у земљи и са иностранством, у складу са законом.

Област платног промета у земљи регулисана је Законом о платном промету и подзаконским актима који произилазе из овог закона. Овим законом уређују се послови платног промета, као и права и обавезе банака и клијената. Закон о платном промету и подзаконски акти које је Народна банка Србије донела на основу овлашћења из тог закона (Одлука о облику, садржини и начину коришћења јединствених инструмената платног промета, Одлука о условима и начину отварања, вођења и гашења рачуна код банке, Одлука о ближним условима и начину давања и одузимања банака лиценце за обављање платног промета и други) делимично су усклађени са Директивом о платним сервисима на унутрашњем тржишту 2007/64/ЕЗ (*Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC*).

Област платног промета са иностранством регулисана је Законом о девизном пословању, као и подзаконским актима које је Народна банка Србије донела на основу овлашћења из тог закона

(Одлука о условима и начину обављања платног промета са иностранством, Упутство за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, Одлука о јединственој структури за идентификацију и класификацију рачуна и о плану рачуна за примену међународних правила и IBAN стандарда, Одлука о условима отварања и начину вођења рачуна нерезидената, Одлука о условима отварања и начину вођења девизних рачуна резидената и другим).

Током 2012. године приведен је крају текст Нацрта закона о платним услугама и Нацрта закона о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности, који су објављени на веб сајту Народне банке Србије. Што се тиче Нацрта закона о платним услугама у току су измене појединих његових одредаба у циљу усаглашавања са примедбама и сугестијама добијеним од банака, Привредне коморе Србије и других релевантних субјеката.

Материја коју регулише Нацрт закона о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности до сада није била правно уређена у Републици Србији и овим законом ће бити платни системи бити у обавези да утврде коначност поравнања у случају покретања поступка над учесником због неспособности измиривања обавеза. Нацрт закона о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности је достављен на мишљење Централном регистру, депоу и клирингу хартија од вредности, Удружењу банака Србије, Министарству финансија и привреде, Министарству спољне и унутрашње трговине и телекомуникација и Пореској управи и није било никаквих примедби на текст закона.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Током 2013. године наставиће се са активностима на изради новог Закона о платним услугама, чијим усвајањем би се извршило даље усклађивање са Директивом 2007/64/ЕЗ о платним сервисима на унутрашњем тржишту (*Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC*) и Директивом 2009/110/ЕЗ о електронском новцу (*Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC*).

Доношењем овог закона ће се, у складу са Директивом о платним сервисима на унутрашњем тржишту, на целовит, свеобухватан и веома детаљан начин уредити права и обавезе пружалаца платних услуга и корисника платних услуга. Одредбама овог закона регулисаће се правила везана за садржину и информације оквирних уговора о платним услугама, врсте платних услуга, обавезе информисања и обавештавања, рокове извршавања трансакција, валутирање, рефундацију средстава, исправку грешака, време пријема налога, ограничену одговорност корисника и бројна друга питања. Једна од најважнијих новина које наведени акт доноси је отварање тржишта за друге институције осим банака – платне институције. Како би се повећала конкуренција и дао подстицај ефикасном и јефтинијем пружању платних услуга, овај закон ће омогућити да и друге институције, поред банака, могу пружати платне услуге. У складу са наведеним законом биће успостављен режим лиценцирања и супервизије платних институција, који је прилагођен врстама услуга које пружају и ризицима који су иманентни тим услугама. Одредбама Закона о платним услугама уредиће се и једна до сада законом нерегулисана област на нашем тржишту - издавање електронског новца. Начелно посматрано, одредбама овог закона биће уређене две целине које се тичу електронског новца: општи део, који је заједнички за све издаваоце тог новца, а тиче се начина издавања и откупа електронског новца, и посебни део, који се тиче лиценцирања и пословања специфичних привредних друштава која ће се бавити издавањем електронског новца - институција електронског новца.

Такође, доношењем Закона о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности извршило би се усклађивање са Директивом 98/26/ЕЗ о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности (*Directive 98/26/EC of the European Parliament and of the Council of 19 May 1998 on settlement finality in payment and securities settlement systems*). Одредбама овог закона обезбедиће се смањење системског ризика у наведеним системима уређивањем неопозивости и коначности извршавања налога за пренос, као и реализације средстава обезбеђења у случају покретања поступка над учесником због неспособности измиривања обавеза.

Планирано је да до краја 2013. године Предлог закона о платним услугама и Предлог закона о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности буду

поднети Народној скупштини Републике Србије на усвајање. Предлог закона о платним услугама биће поднет Народној скупштини Републике Србије на усвајање тек када буду припремљени Предлог закона о принудној наплати, Предлог измена закона о Народној банци везано за лиценцирање и надзор платних институција и институција електронског новца и Предлог измена закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Такође, пре подношења Предлога закона о платним услугама разрешиће се и сва спорна питања везана за заштиту корисника финансијских услуга, као и за поједине одредбе важећег Закона о платном промету, које неће бити предмет будућег Закона о платним услугама.

Доношењем Закона о платним услугама и Закона о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности извршио би се и приоритет за област платних система наведен у оквиру Аналитичког извештаја, који прати Мишљење Европске комисије о захтеву Републике Србије за чланство у ЕУ и у Извештају о напретку Републике Србије за 2012. годину (43), а који се односи на усклађивање законодавства Србије са правним тековинама ЕУ које регулишу област платних система.

Административни капацитети

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за платни систем, са три уже организационе јединице – одељења, надлежне за методологију и развој, управљање ризицима, надгледање платних система и оперативне послове платног система. У Сектору за платни систем је тренутно запослено 24 лица.

Јачање административних капацитета Народне банке Србије у области платних система реализује се кроз пројекат Јачање институционалних капацитета НБС, који се финансира из ИПА фондова. Пројекат је почео 1. фебруара 2011. године и завршава се 31. јануара 2013. године. Како је пројекат предвидео подршку у транспонувању Директиве о платним сервисима на унутрашњем тржишту и Директиве о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности, као и подршку развоју функције надгледања платних система, усаглашавања статистичких података из области платног система са ЕЦБ стандардима и изградњи институционалних капацитета у области управљања ризиком и примени *stress* тестова у платним системима, у претходне две године у овој области су организоване студијске посете и обуке за запослене Народне банке Србије који су били ангажовани у овој области.

Даљим усавршавањем запослених кроз различите видове техничке помоћи и сарадње са централним банкама земаља у региону и Европској унији, јачаће се административни капацитети Народне банке Србије у области платних система.

Мере планиране за период 2014-2016

Планирано је да до краја 2014. године почне примена Закона о платним услугама и Закона о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности, као и да буду донети сви подзаконски акти који произилазе из ових закона.

3.4.3. Спречавање прања новца

Преглед стања

Управа за спречавање прања новца Републике Србије основана је 2002. године доношењем Закона о спречавању прања новца. Закон је изменама и допунама из 2009. и 2010. године усклађиван са међународним стандардима из ове области. Најважнији међународни стандарди у овој области су ФАТФ Препоруке и Директива 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета Европе о спречавању злоупотреба финансијског система за прање новца и финансирање тероризма (Third Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing).

У току 2012. године најважније активности Управе за спречавање прања новца биле су израда националне процене ризика, обука надлежних државних органа и обвезника као и издавање лиценци за овлашћена лица, извештавање међународних институција о активностима у области прања новца и финансирања тероризма и израда типологија прања новца у Републици Србији.

Управа за спречавање прања новца је приступила изради националне процене ризика која се спроводи у оквиру МОЛИ пројекта. Национална процена ризика је рађена уз подршку стручњака и на основу методологије Светске банке. Учесници су организовани у неколико радних група/модула,

ризик се процењује у пет сектора, а процењује се обим прљавог новца, усклађеност закона на националном нивоу, банкарски сектор, небанкарски финансијски сектор (тржиште капитала, осигурање, лизинг, добровољни пензијски фондови) и нефинансијски сектор. Србија је прва држава у свету која је покренула свеобухватну националну процену ризика, а последњим променама ФАТФ Препорука спровођење националне процене ризика од прања новца уведено је као обавезан међународни стандард у борби против прања новца и финансирања тероризма.

Током 2012. године Управа за спречавање прања новца је, у сарадњи са Саветом Европе и ОЕБС-ом, организовала семинаре и радионице које су имале за циљ подизање свести и знања о важности примене прописа за борбу против прања новца и финансирања тероризма. Семинари и радионице били су намењени представницима државних органа који су део система као и обвезницима по Закону о спречавању прања новца.

Изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма од 2010. године прописано је да Управа за спречавање прања новца организује и спроводи стручне испите за стицање лиценце за овлашћена лица. Поседовање лиценце је услов за обављање послова познавања и праћења странке од стране овлашћених лица. Сврха увођења лиценци је првенствено потврђивање стручног знања овлашћених лица који су значајна карика система борбе против прања новца и финансирања тероризма. У периоду од септембра 2011. до децембра 2012. године организовани су и спроведени испити за стицање лиценци за обављање послова овлашћеног лица (compliance officer) за послове осигурања, брокерско-дилерске послове, овлашћена лица у банкама, обвезницима који се баве мењачким пословима и обвезницима у области поштанског саобраћаја. До данас је уручено више од 600 лиценци за обављање послова овлашћених лица.

Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/09, 71/09 и 91/10) регулисано је деловање, активности и овлашћења Управе за спречавање прања новца. Овим законом уједно је у потпуности имплементирана Директива 2005/60/ЕЗ Европског парламента и Савета Европе о спречавању злоупотреба финансијског система за прање новца и финансирање тероризма (Third Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Почетком 2013. године Управа за спречавање прања новца приступиће изради измена и допуна Закона о спречавању прања новца како би се закон ускладио са 40 нових ФАФТ Препорука које су донете у фебруару 2012. године.

Управа за спречавање прања новца је израдила Нацрт закона о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма. Нацрт је урађен у складу са ФАТФ 40 Препорука и у складу са међународним стандардима из ове области. Нацрт закона је послат надлежним државним органима на мишљење. Почетком 2013. године Нацрт закона биће ревидиран у складу са примедбама које имају надлежни државни органи, након тога ће уследити доношење Закона у скупштинској процедури.

У току су преговори за доношење нове (Четврте) Директиве Европског парламента и Савета Европе о спречавању злоупотреба финансијског сектора за прање новца и финансирање тероризма, са којом ће се усклађивати Закон о спречавању прања новца.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

За 2013. годину планирано је доношење Националне стратегије и Акционог плана за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма. Национална стратегија која је тренутно на снази важи до 2013. године. Управа за спречавање прања новца ће активно радити на оснивању Тренинг центра, чији ће задатак бити обука представника Управе за спречавање прања новца за пружање потребне помоћи осталим државним органима у што ефикаснијој примени Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма. Тренинг центар би био задужен за подизање свести о значају и важности примене прописа у борби против прања новца. Наставиће се са организовањем семинара, радионица и обука намењених обвезницима по Закону о спречавању прања новца и финансирања тероризма, чији је циљ подизање нивоа свести и знања о мерама и радњама које су обвезници дужни да предузимају. Такође, током 2013. године биће организовани стручни испити за стицање лиценце за овлашћена лица.

Административни капацитети

У циљу ефикасније употребе постојећих и изградње нових капацитета у Управи за спречавање прања новца, од марта 2012. године, на снази је нова организација Управе за спречавање прања новца. Уместо организације и систематизације радних места која је важила од јуна месеца 2011. године, новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места предвиђено је следеће устројство и систематизација:

1. Одељење за аналитику, које се састоји од два одсека:
 - Одсек за преданалитику
 - Одсек за финансијску анализу
2. Одељење за међународну сарадњу и правне послове
3. Одељење за надзор, са две групе:
 - Група за надзор рачуновођа и ревизора
 - Група за надзор осталих обвезника
4. Група за информационе технологије
5. Група за финансијско-материјална питања

Унета су унапређења у Одељење за аналитику у коме је формиран одсек за преданалитику што има за циљ ефикаснију и тачнију анализу тиме што ће се и мануелно и кроз информациони систем успостављати међусобне везе између пријављених трансакција како би се аналитичарима скренула пажња на евентуално постојање сумње на прање новца или финансирање тероризма и аналитичарима олакшао финансијско-обавештајни рад. И поред активног ангажовања, Управа за спречавање прања новца није имала успеха у обезбеђењу адекватног простора који ће бити у стању да прими број запослених који је предвиђен унутрашњом организацијом и систематизацијом радних места. Тренутан број запослених је 32, а унутрашњом организацијом и систематизацијом предвиђен број запослених је 40. Због непроналаска адекватног простора и немогућности ангажмана, из тих разлога, предвиђеног броја запослених, развој капацитета Управе у том смислу не само да стагнира, него постоји извесан ризик и да се постојећи капацитет уруши.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Према Споразуму о стабилизацији и придруживању, Управа за спречавање прања новца надлежна је за имплементацију и усклађивање са европским законодавством у области „текућа плаћања и кретање капитала” (Поглавље 4). Чланом 84. Споразума о стабилизацији и придруживању у области која је регулисана под насловом VII „правосуђе, слобода и безбедност” предвиђена је обавеза Управе за спречавање прања новца да усклади национални законодавни систем са међународним стандардима у области спречавања прања новца и финансирања тероризма. Овде је предвиђено усклађивање првенствено са ФАТФ Препорукама, које су обавезне за све чланице Савета Европе. Према овом споразуму, предвиђен је период од четири године од ступања на снагу споразума за имплементацију и усклађивање са текovinaма европског права. Након истека овог рока Европска унија ће извршити евалуацију степена усклађености.

Према Аналитичком извештају Европске комисије (3.4. Поглавље 4. „слободно кретање капитала”), Управа за спречавање прања новца је надлежна за имплементацију одговарајућих прописа како би се национални систем ускладио са законодавством Европске уније. У овом извештају оцењено је да је српско законодавство делимично усклађено са прописима Европске уније у овој области.

Обавезе које произилазе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Аналитичког извештаја се имплементирају кроз измене и допуне Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Управа за спречавање прања новца је носилац до сада најзначајнијег и највреднијег пројекта у држави који је намењен борби против прања новца и финансирања тероризма. Пројекат је вредан 2.365.000 евра и највећим делом га финансира Европска унија (2 милиона евра), уз учешће Савета Европе (200.000,00 евра) и буџета Републике Србије. Пројекат је почео са реализацијом новембра 2010. године и трајаће до новембра 2013. године. Сврха пројекта је и да унапреди капацитете система за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији у смислу законодавних

решења, стручне оспособљености и оперативних капацитета. Поред Управе за спречавање прања новца, која је главни корисник овог пројекта, корисници су и органи за спровођење закона, надзорни и правосудни органи, као и професионална удружења и цивилни сектор. Главни циљ пројекта МОЛП је да унапреди демократију и владавину права кроз спречавање и контролу прања новца и финансирања тероризма, као и других облика економског и финансијског криминала у Србији у складу са европским и осталим међународним стандардима.

3.5. Јавне набавке

Преглед стања

Нови Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС” број 124/12 од 29. децембра 2012.) усвојен је 29. децембра 2012, а ступио на снагу 8 дана након објаве у Службеном гласнику РС. Претходни Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС” број 116/08) биће релевантан до почетка примене новог Закона који почиње да се примењује од 1. априла 2013.

Претходним Законом о јавним набавкама (у даљем тексту: Закон) отклоњени су недостаци који су уочени у примени до тада важећег Закона о јавним набавкама, уведена су нова решења која су наручиоцима јавних набавки омогућила брже спровођење поступака јавних набавки, елиминисана је колизија између појединих одредби и уграђена европска правила о јавним набавкама, ради ефикасније имплементације Закона.

Наиме, претходни Закон је усклађиван са правним тековинама Европске уније о јавним набавкама, и то: Директивом 2004/18/ЕЗ, Директивом 2004/17/ЕЗ, Директивом 89/665/ЕЕЗ, Директивом 92/50/ЕЕЗ, као и са закључцима и препорукама Европске комисије из Извештаја о напретку Србије за 2006. и 2007. годину.

Међутим, иако је претходни Закон оцењен као корак напред у регулисању области јавних набавки, уочени су одређени проблеми у његовој примени. У том смислу, требало је предвидети нова решења која би, пре свега, повећала транспарентност поступака јавних набавки и транспарентност у извршењу уговора о јавној набавци; обезбедила ефикаснију заштиту права у поступцима јавних набавки и надзор над применом овог закона, као и спречила коруптивне механизме (незаконитости у примени законских одредби или ситуације које нису уређене законским одредбама али које могу проузроковати одређене коруптивне ефекте) и сукоб интереса у систему јавних набавки.

Осим тога, иако је претходни Закон усклађиван са одговарајућим директивама Европске уније, јавила се потреба за даљим усаглашавањем са законодавством Европске уније и најбољом Европском праксом у овој области, као и са домаћим прописима који су у међувремену донети. Тако на пример, претходни Закон није уређивао поједине поступке јавне набавке који су предвиђени директивама у овој области (конкурентни дијалог, систем динамичне набавке и оквирни споразум), није се примењивао на набавке за које је посебним прописом одређено да могу бити проглашене поверљивим и које је надлежни орган својом одлуком, заснованом на овлашћењима из посебног прописа одредио као поверљиве (набавке у области одбране и безбедности), није предвиђао општи речник набавке, као референтни систем класификације предмета јавне набавке. Такође, поједина решења садржана у претходном закону нису била у потпуности усклађена са одговарајућим директивама у овој области (тако на пример, набавке на које се Закон не примењује; начин одређивања процењене вредности јавне набавке; рокови за подношење понуде у поступцима јавних набавки; јавне набавке у областима водопривреде, енергетике, рударства, телекомуникација и саобраћаја; поштовање услова узајамности и избор између једнаких понуда; поступак заштите права и др.).

Новим Законом о јавним набавкама се извршило даље усклађивање са прописима ЕУ који регулишу јавне набавке, и то првенствено са Директивом 2004/18/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 31. марта 2004. године, о координацији поступака за доделу уговора о јавним набавкама добара, услуга и извођења радова (*Directive 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts - Celex No. 32004L0018*), превасходно у делу који се односи на увођење оквирног споразума, система динамичне набавке, Униформног речника јавних набавки (CPV), као и увођење новог поступка-конкурентни дијалог, затим уведени су еколошки стандарди и стандарди енергетске ефикасности (као могући делови техничких спецификација), као и резервисане набавке. Затим усклађивање са Директивом 2004/17/ЕЗ Европског парламента и Савета којом се

усклађују поступци набавке субјеката који послују у секторима водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга превасходно у делу који се односи на дефиницију делатности, изузетке и поступке јавних набавки у овим секторима (*Directive 2004/17/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 coordinating the procurement procedures of entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors – Celex No. 32004L0017*).

Такође, усвајањем новог Закона, извршило се усклађивање са Директивом Европског парламента и Савета 2007/66/ЕЗ, од 11. децембра 2007. године, о побољшању ефикасности поступака заштите права везано за доделу уговора о јавним набавкама, нарочито у делу који се односи на изрицање алтернативних санкција (*Directive 2007/66/EC of the European Parliament and of the Council of 11 December 2007 amending Council Directives 89/665/EEC and 92/13/EEC with regard to improving the effectiveness of review procedures concerning the award of public contracts - Celex No. 32007L0066*).

На крају, али не и најмање важно, усвајањем новог закона извршило се делимично усклађивање са Директивом Европског парламента и Савета 2009/81/ЕЗ, од 13. јула 2009, о јавним набавкама у области одбране и безбедности, првенствено у погледу дефинисања набавки у овим секторима (*Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of procedures for the award of certain works contracts, supply contracts and service contracts by contracting authorities or entities in the fields of defence and security, and amending Directives 2004/17/EC and 2004/18/EC - Celex No. 32009L0081*).

Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама, донет 22. новембра 2011. године (Службени гласник РС, број: 88/11). Законом се по први пут у правни систем Републике Србије уводи појам јавно-приватно партнерство и по први пут ће државни и локални органи бити у могућности да своје потребе за инфраструктуром и јавним услугама реализују по овом моделу уз јасно утврђена правила поступања.

Уређивање услова, начина и поступка закључивања јавних уговора, заснива се на следећим начелима: заштите јавног интереса, ефикасности, транспарентности, једнаког и правичног третмана, слободне тржишне утакмице, пропорционалности, заштите животне средине, аутономије воље и равноправности уговорних страна, слободе кретања робе, слободе пружања услуга, забране дискриминације, итд

Законом су уређена питања поступка у којима државни и локални органи долазе до најадекватнијих приватних партнера за реализацију пројеката јавно приватног партнерства. Поступак избора приватног партнера је или поступак јавне набавке одређен законом којим се уређују јавне набавке или поступак давања концесије одређен овим законом.

Ако реализација пројекта ЈПП подразумева давање концесије, односно пружање услуга са правом на експлоатацију конкретне услуге и правом на наплату, поступак избора приватног партнера спроводи се у складу са одредбама овог закона. Ако концесија која се додељује има претежно обележја концесије за јавне радове, на поступак одабира концесионара/приватног партнера примењују се поступци јавне набавке, одређени законом којим се уређују јавне набавке. Ако јавно тело ради реализације пројекта ЈПП ангажује саветнике, на њихов избор примењује се закон којим се уређују јавне набавке.

Извори права ЕУ који су коришћени и имплементирани у Закон о јавно-приватном партнерству и концесијама су следећи:

- Уговор о функционисању Европске уније - Наслов I *Унутрашње тржиште*, члан 26, и НАСЛОВ VII, Поглавље 3, *Усклађивање закона*, члан 114.
- Директива 2004/18/ЕЗ;
- Директива 2004/17/ЕЗ ;
- Директива 2009/81/ЕЗ;
- Директива Савета 92/13/ЕЕЗ од 25. фебруара 1992. године, која усклађује законе, прописе и административне одредбе које се односе на примену правила Заједнице на поступке набавке субјеката који послују у секторима воде, енергије, саобраћаја и телекомуникација;
- Директива Савета 89/665/ЕЕЗ од 22. децембра 1989. године о усаглашавању закона, прописа и административних одредаба у домену примене поступака ревизије код доделе уговора о јавним набавкама и јавним радовима;

- Пропис (ЕЗ) бр. 2195/2002 Европског парламента и Савета о Општем вокабулару јавних набавки;
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1564/2005 од 7. септембра 2005. године којом се утврђују стандардни обрасци за објављивање обавештења у оквиру поступака јавне набавке и укидање Уредбе;
- Саопштење Комисије о примени права Заједнице о јавним набавкама и концесијама за институционализују јавно-приватних партнерства;
- Саопштење комисије Европском парламенту, Савету, Европском економском и социјалном комитету и Комитету региона - Мобилизација приватних и јавних инвестиција за опоравак и дугорочне структурне промене: развијање јавно-приватних партнерстава;
- Саопштење о примени Члана 296. Уговора за набавке у области одбране.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Министарство финансија и привреде је припремило нацрте Уредбе о надзору над реализацијом јавних уговора закључених ради спровођења пројеката јавно-приватног партнерства са и без елемената концесије, као и Правилника о поступку, начину вођења и садржини регистра јавних уговора. У завршној фази израде је и Методологија *Value for Money*, која је поверена међународним консултантима.

На основу овлашћења која су садржана у новом Закону о јавним набавкама, очекује се да се у прописаном року, наведене институције донесу подзаконска акта²³ која се односе на:

Влада Републике Србије

1. Списак наручилаца из члана 2. Предлога Закона – списак наручилаца утврђује Влада на предлог министарства финансија и Управе за јавне набавке на почетку буџетске године. Рок за усвајање: 6. април 2013, али је почетак примене закона 1. април 2013. те би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
2. Списак наручилаца из члана 117. (наручиоци у области водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга) – списак наручилаца утврђује Влада на почетку буџетске године, на предлог министарства надлежног за послове финансија, министарства надлежног за водопривреду, енергетику и саобраћај и Управе за јавне набавке. Рок за усвајање: 6. април 2013, али је почетак примене закона 1. април 2013. те би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
3. Списак наручилаца из члана 7.(за тачке 1), 6) и 7)) – Влада утврђује списак наручилаца. Рок: било би сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
4. Списак наручилаца из члана 49. – утврђује Влада на основу предлога министарства надлежног за послове финансија и Управе за јавне набавке. Рок за усвајање: II квартал 2013.
5. Списак предмета набавке из члана 49. – списак предмета који се односи на централизоване набавке које ће спроводити Управа за заједничке послове републичких органа – ближе уређује Влада. Рок за усвајање: II квартал 2013.
6. Уредба Владе којом утврђује општи речник набавке (члан 56.) – CPV (*Common Procurement Vocabulary*). Рок за усвајање: 1. април 2013.
7. Поступак јавне набавке у области одбране и безбедности и списак добара, услуга и радова из става 1. члана 127. – уређује и утврђује Влада. Рок за усвајање: 6. април 2013, али је почетак примене закона 1. април 2013. те би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
8. Уредба о надзору над реализацијом јавних уговора закључених ради спровођења пројеката јавно-приватног партнерства са и без елемената концесије. Рок за усвајање: 31. март 2013.
9. Правилник који се односи на план за борбу против корупције у јавним набавкама. – усваја Влада на основу предлога Агенције за борбу против корупције и Управе за јавне набавке. Рок за усвајање: IV квартал 2013.

²³ Подзаконски акти који се доносе на основу овлашћења из новог Закона биће донети у року од 3 месеца од дана ступања на снагу овог закона. Подзаконски акти из члана 21. став 6 и члана 22. Став 2 новог Закона, биће донети у року од 9 месеци од дана ступања на снагу новог Закона.

Управа за јавне набавке

1. Садржина интерног акта из члана 22. предлога Закона, којим се уређују фазе процеса јавне набавке. Рок за усвајање: IV квартал 2013.
2. Услови и критеријуми за именовање и начин рада грађанског надзорника - члан 28. Рок за усвајање: 6. април 2013, али је почетак примене закона 1. април 2013. те би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013
3. Форма и садржина плана набавки и извештаја о извршењу плана набавки (члан 51.) Рок за усвајање: 6. април 2013, али је почетак примене закона 1. април 2013, те би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
4. Обавезни елементи конкурсне документације (члан 61.) Рок за усвајање: 6.април 2013, али је почетак примене закона 1. април., те би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
5. Начин доказивања испуњености услова (члан 77.) Рок за усвајање: 6. април 2013, али би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
6. Садржина извештаја о јавним набавкама и начин вођења евиденције о јавним набавкама (члан 132.) Рок за усвајање: 6. април 2013, али би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.
7. Начин и програм стручног оспособљавања и начин полагања стручног испита за службеника за јавне набавке (члан 134.) Рок за усвајање: 6. април 2013, али би било сврсисходно да се акт усвоји до 1. априла 2013.

Министарство надлежно за послове финансија

1. Списак међународних организација и финансијских институција (члан 7.)
2. Форма и садржина кредитног захтева (члан 61.)
3. Преференцијали (члан 86.)
4. Правилник о поступку, начину вођења и садржини регистра јавних уговора (доноси га министар надлежан за послове финансија и привреде). Рок за усвајање: 31. март 2013.
5. Правилник о садржини регистра понуђача и документације која се подноси уз пријаву на регистрацију понуђача.

Рокови за усвајање аката под редним бројем 1, 2, 3 и 5: Подзаконски акти који се доносе на основу овлашћења из Закона о јавним набавкама биће донети у року од три месеца од дана ступања на снагу овог Закона. Подзаконски акти из члана 21. став 6. и члана 22. став 2. овог Закона биће донети у року од девет месеци од дана ступања на снагу овог Закона.

Усвајањем новог Закона о јавним набавкама и његовом имплементацијом у значајној мери би требало да се изврши приоритет који се односи на смањење корупције у области јавних набавки наведен у оквиру Аналитичког извештаја, који прати Мишљење Европске комисије о захтеву РС за чланство у ЕУ. Такође, усвајањем новог закона и његовом имплементацијом у значајној мери би требало да се изврши приоритет који се односи на (ретко) предузимање одговарајућих мера од стране надлежних органа у случајевима утврђене злоупотребе јавних средстава наведен у Извештају о напретку РС за 2012. годину.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У септембру 2011. године Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја јавних набавки у Републици Србији (у даљем тексту: Стратегија). Саставни део Стратегије представља, између осталог, и Акциони план који би требало да садржи циљеве, активности и носиоце активности у реализацији наведене Стратегије. Ипак, поменути Акциони план, за разлику од Стратегије која је позитивно оцењена, како од домаћих актера у систему јавних набавки тако од стране међународних институција и организација које делују у Србији, није на адекватан начин испунио своју сврху, а то је имплементација Стратегије. Стога је препозната неопходност усвајања новог, ревидираног Акционог плана, који би био адекватан инструмент за имплементацију Стратегије. С тим у вези, Управа за јавне набавке предложила је да се у Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, унесе предлог за усвајање новог, ревидираног Акционог плана за имплементацију Стратегије

(преорука бр. 80.; рок: 1. јул 2013), што је и усвојено и уврштено у верзију Акционог плана коју је Влада Републике Србије усвојила на седници одржаној 6. децембра 2012. године.

Административни капацитети

Према новом Закону о јавним набавкама предвиђено је да ће послови припреме и израде Закона о јавним набавкама и израде највећег броја подзаконских аката убудуће бити у надлежности Управе за јавне набавке. Управа за јавне набавке је посебна организација за обављање стручних послова у области јавних набавки, ради обезбеђивања услова за економичну, ефикасну и транспарентну употребу јавних средстава за јавне набавке и подстицања конкурентности и равноправности понуђача у поступцима јавних набавки.

У Управи за јавне набавке тренутно је 18 запослених, од чега 7 правника, 6 економиста и 5 референата са средњом стручном спремом. Запослени су распоређени у следеће организационе јединице: Сектор за послове јавних набавки (који обухвата Одсек за развој и унапређење система јавних набавки, Групу за праћење поступака јавних набавки и Групу за стручне послове у области јавних набавки), Група за кадровске и опште послове и Група за финансијско материјалне послове.

У плану је повећање капацитета Управе за јавне набавке, у складу за измењеним, знатно увећаним надлежностима наведеног органа, који би укључивао и измену организационе структуре (нова систематизација). С тим у вези, Управа за јавне набавке предложила је да се у Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција 2012. годину унесе предлог за одобравање додатног броја запослених Управи за јавне набавке у складу са новим надлежностима према предлогу новог Закона (преорука бр. 83.; рок: 1. април 2013), што је и усвојено и уврштено у верзију Акционог плана коју је Влада Републике Србије усвојила на седници одржаној 6. децембра 2012. године.

Стручну помоћ при реализацији пројеката јавно-приватних партнерстава и концесија у складу са овим законом врши **Комисија за јавно приватно партнерство** коју је образовала Влада, на предлог:

1. кабинета председника Владе,
2. министарства надлежног за послове економије и регионалног развоја,
3. министарства надлежног за послове финансија;
4. министарства надлежног за послове инфраструктуре,
5. министарства надлежног за послове рударства,
6. министарства надлежног за послове комуналних делатности,
7. министарства надлежног за послове заштите животне средине,
8. аутономне покрајине,
9. и града Београда.

До краја 2012. године, Комисија за ЈПП је дала 3 позитивна мишљења на Предлоге пројеката за реализацију јавно-приватног партнерства са и без елемената концесије.

Мере планиране за период 2014-2016

У наведеном року (до 31.12.2016. године) планира се усклађивање домаћих прописа из области јавних набавки са новим директивама ЕУ у области јавних набавки (за које се очекује да буду усвојене у 2013. години) и то:

- Предлог Директиве Европског парламента и Савета о јавним набавкама, од 20. децембра 2012. - (Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on public procurement)-Celex No. 52011PC0896 и
- Предлог Директиве Европског парламента и Савета о јавним набавкама субјеката који послују у секторима водопривреде, енергетике, саобраћаја и поштанских услуга, од 20. децембра 2012. (Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors) - Celex No.52011PC0895.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Према Споразуму о стабилизацији и придруживању, предност дата домаћим понуђачима у поступцима јавних набавки, по ступању на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању, претвориће се у предност изражену у цени и у периоду од пет година ће се постепено смањивати у складу са динамиком наведеном у члану 76. Споразума.

У вези са чланом 76. Споразума о стабилизацији и придруживању, треба истаћи да нови Закон смањује (у 3 од 4 случаја) предност коју имају домаћи понуђачи у односу на предност прописану претходним Законом о јавним набавкама. Наиме, у члану 86. новог Закона, наводи се да:

- у случају примене критеријума економски најповољније понуде, а у ситуацији када постоје понуде домаћег и страног понуђача који пружају услуге или изводе радове, наручилац мора изабрати понуду најповољнијег домаћег понуђача под условом да разлика у коначном збиру пондера између најповољније понуде страног понуђача и најповољније понуде домаћег понуђача није већа од 10 у корист понуде страног понуђача.
- у случају примене критеријума економски најповољније понуде, а у ситуацији када постоје понуде понуђача који нуде добра домаћег порекла и понуде понуђача који нуде добра страног порекла, наручилац мора као најповољнију понуду изабрати понуду понуђача који нуди добра домаћег порекла под условом да разлика у коначном збиру пондера између најповољније понуде понуђача који нуди добра страног порекла и најповољније понуде понуђача који нуди добра домаћег порекла није већа од 10 у корист понуде понуђача који нуди добра страног порекла.
- у случају примене критеријума најниже понуђене цене, а у ситуацији када постоје понуде домаћег и страног понуђача који пружају услуге или изводе радове, наручилац мора изабрати понуду домаћег понуђача под условом да његова понуђена цена није већа од 15 % у односу на најнижу понуђену цену страног понуђача.
- у случају примене критеријума најниже понуђене цене, а у ситуацији када постоје понуде понуђача који нуде добра домаћег порекла и понуде понуђача који нуде добра страног порекла, наручилац мора изабрати понуду понуђача који нуди добра домаћег порекла под условом да његова понуђена цена није преко 20 % већа у односу на најнижу понуђену цену понуђача који нуди добра страног порекла.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Планирана су два битна пројекта ЕУ која се односе на јавне набавке. Оба се односе на средства из IPA-2013. Први је „Public Administration Reform – Public Finance”, у оквиру којег ће један под-пројекат у форми техничке помоћи (или твининга) бити додељен Управи за јавне набавке. Други је „Prevention and Fight Against Corruption”, чији ће носилац бити Министарство правде и државне управе, у којем је Управа за јавне набавке један од (више) корисника.

3.6. Право привредних друштава

3.6.1. Право привредних друштава

Преглед стања

Закон о привредним друштвима („Сл. гл. РС” бр. 36/11, 99/11) и **Закон о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре** („Сл. гл. РС” бр. 99/11), су донети 2011. године, а њихова примена је почела 1. фебруара 2012. године. Закони су донети у складу компанијским директивама (Другом директивом 77/91/ЕЗ и њеном допуном Директивом 2006/68/ЕЗ, Директивом 2005/56/ЕЗ о прекограничним спајањима компанија са ограниченом одговорношћу, Директивом 2007/36/ЕЗ о правима акционара, Директивом 2007/63/ЕЗ о допуни треће и шесте директиве, Директивом 2009/101/ЕЗ (кодификована Прва директива), Директивом 2009/102/ЕЗ о једночланим привредним друштвима), које су у потпуности имплементирани у њихове одредбе.

Законом о привредним друштвима је предвиђено више новина које су заједно са наведеним прописима допринеле побољшању пословног окружења. Неке од њих су: реорганизовање органа управљања и успостављање једнодомног или дводомног система управљања, смањивање новчаног улога за оснивање друштава са ограниченом одговорношћу на износ од 100 динара (око 1 евро),

прописивање одредби које се односе организовање седнице скупштине акционара и регулисање права акционара у складу са компанијском директивом 2007/36/ЕЗ, прописивање статусних промена на јаснији начин у складу са Трећом и Шестом директивом и њиховом допуном, директивом 2007/63/ЕЗ, затим регулисање оснивања огранака страних привредних друштава у складу са Једанаестом директивом 89/666/ЕЗ, оснивање једночланих друштава у складу са директивом 2009/102/ЕЕЗ, регулисање поступка регистрације у оквиру јавног, централног, електронског регистра, у коме се воде подаци о привредним друштвима у складу са директивом 2009/101/ЕЗ.

Од почетка примене нових закона поступак оснивања привредних субјеката је побољшан. Једна од битних новина које су томе допринеле су одредбе закона којима је укинута обавеза уплате минималног улога приликом оснивања привредног друштва, који се сада мора само уписати, а уплатити у року одређеном у оснивачком акт. Услед наведеног број административних процедура које привредни субјекти морају предузети приликом оснивања је смањен, и у већини случајева се састоји од: доношења оснивачког акта и његовог оверавања код органа надлежног за оверу потписа, подношења пријаве Регистру привредних субјеката који се води код Агенције за привредне регистре, и по добијању решења, отварање рачуна код пословне банке.

Регистрација оснивања привредних друштава се и даље обавља у оквиру једношалтерског („*one stop shop*”) система регистрације у Агенцији за привредне регистре, који омогућава да се подношењем једне пријаве на једном месту – у Агенцији – добије решење које садржи податке о субјективности привредног друштва.

Почев од 1. октобра 2012. укинута је обавеза уплате таксе за доделу јединственог матичног броја, која је износила око 11 евра. Републички завод за статистику и даље додељује овај број привредним субјектима, али без наплате таксе за његово издавање.

Такође, током 2012. године у Агенцији за привредне регистре спроведен је поступак усаглашавања привредних друштава са одредбама новог Закона о привредним друштвима. Друштва са ограниченом одговорношћу су поступак усклађивања својих органа управљања извршила до 30. априла, а акционарска друштва су поступак усклађивања својих аката, статута и органа управљања извршила до 15. јула. Како је, као једна од новина наведених закона, прописана обавеза објављивања и регистровања оснивачких аката друштава, њихових измена, пречишћених текстова и статута акционарских друштава, извршено је и објављивање великог броја ових аката у Регистру, услед чега су постали доступни свим заинтересованим лицима претрагом податка на интернет страни Агенције. Такође, у Регистру се врши и објављивање позива за седницу скупштине акционара, нацрта уговора о статусним променама, одлука о повећању и смањењу капитала.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

С обзиром да је 2012. године почела примена нових прописа који регулишу положај привредних субјеката, а који су усаглашени са компанијским директивама, у току 2013. године се не планира законодавна активност у овој области.

Административни капацитети

Административни капацитети Агенције се нису мењали, тако да је и даље на пословима регистрације и вођења 14 регистара ангажовано око 370 запослених.

Ни административни капацитети у Министарству финансија и привреде се нису мењали у односу на другостепени управни поступак (и вануправни) и у том смислу систематизован је један одсек са 4 запослена и шефом истог одсека.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Како се не планира законодавна активност током 2013. године, нису предвиђене ни мере за спровођење приоритета.

Мере планиране за период 2014-2016

У периоду од 2014-2016. године се у оквиру Агенције за привредне регистре планира даље унапређење поступка регистрације, успостављање нових регистара (Регистар установа, Регистар дисквалификованих лица, Регистар пољопривредних уговора о финансирању), као и побољшању техничких услова за унапређење електронских сервиса, што ће, заједно са постојећом правном регулативом у овој области, допринети даљем отклањању препрека приликом отпочињања пословања и успостављању повољнијег пословног окружења.

У наведеном периоду се очекује и да поступак електронске регистрације постане оперативан, а што је сада условљено потпуним спровођењем поступка сертификавања електронског потписа, који је код малог броја привредних субјеката извршен, затим од успостављања система који ће омогућити наплату накнаде за електронску регистрацију, с обзиром да Агенција није буџетски корисник, већ остварује приходе наплатом накнаде за услуге које пружа у поступку регистрације, као и од прописа којима ће бити регулисано архивирање електронских докумената. Тренутно је Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре прописана могућност подношења електронске пријаве путем корисничке апликације за пријем електронских докумената и доказа о уплати накнаде, који нису још у функцији, а управо из наведених разлога. Регулисањем напред наведених питања од стране надлежних органа биће могуће спровођење поступка електронске регистрације, што се очекује у периоду од 2014-2016. године.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Доношењем Закона о привредним друштвима су испуњене обавезе из поглавља II Споразума о стабилизацији и придруживању, Пословно настањивање, чланови 52-56, па је предвиђено да домаћа и страна физичка и правна лица могу оснивати привредна друштва и огранке на територији Републике Србије под једнаким условима у складу са националним третманом оснивача из иностранства. Закон је у потпуности сачињен у складу са компанијским директивама, тако да је могућност остваривања пословног настањивања регулисана на јединствен начин за домаћа и страна физичка и правна лица.

3.6.2. Рачуноводство и ревизија

Преглед стања

Најзначајније активности у области рачуноводства и ревизије у току 2012. године обухватале су:

1. Припрему новог Нацрта закона о рачуноводству и Нацрта закона о ревизији. Израда нових законских решења резултат је потребе за даљом хармонизацијом домаћих прописа из области корпоративног рачуноводства и ревизије са одговарајућим прописима Европске уније;
2. Израду табела усклађености актуелног Закона о рачуноводству и ревизији са одговарајућим прописима ЕУ.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Приоритети за 2013. годину су усвајање новог Закона о рачуноводству и Закона о ревизији, чије је доношење планирано за први квартал 2013. године, као и доношење подзаконских аката у периоду након усвајања нових закона.

1) Закон о рачуноводству

Новим Законом о рачуноводству биће извршено даље усклађивање са правним тековинама ЕУ (**Четврта директива** 78/660/ЕЕЗ - Fourth Council Directive (78/660/ECC) based on Article 54 (3) (g) Treaty on the annual accounts of certain types of companies (consolidated version 2012) и **Седма директива** 83/349/ЕЕЗ - Seventh Council Directive (83/349/EEC) of 13 June 1983 based on the Article 54 (3) (g) of the Treaty on consolidated financial statements (consolidated version 2009), у делу који се односи на:

1. нормативну основу за финансијско извештавање друштава од јавног интереса – пуна примена Међународних рачуноводствених стандарда (МРС/МСФИ);
2. нормативну основу за финансијско извештавање малих и средњих правних лица;
3. дефинисање микро правних лица и утврђивање нових критеријума за разврставање правних лица на велика, средња, мала и микро;
4. увођење колективне одговорности органа управљања и надзорног органа у правном лицу за финансијске извештаје.

Планирано је да Влада усвоји нови Закон о рачуноводству у првом кварталу 2013. године.

2) Закон о ревизији

Досадашњи Закон о рачуноводству и ревизији био је у делу ревизије делимично усклађен са **Осмом директивом** 2006/43/ЕЗ - Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council of

17 May 2006 on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts amending Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC and repealing Council Directive 84/253/EEC (consolidated version 2008), а потреба за даљим усклађивањем домаћег законодавства са европским правним тековинама условила је израду посебног Закона о ревизији.

Новим Законом о ревизији предвиђено је постизање потпуне усклађености са захтевима Осме директиве ЕУ. На свеобухватан начин биће уређена питања која се односе на:

1. лиценцирање ревизора (теоријско знање и практично искуство), међусобно признавање лиценци, континуирана професионална едукација, оснивање и регистрација друштава за ревизију, јавни регистри, питања професионалне етике, независности, поверљивости, примене Међународних стандарда ревизије (МСР) и др;
2. контролу квалитета рада ревизора и друштава за ревизију. Неопходно је да контролу обављају инспектори који су лиценцирани овлашћени ревизори;
3. оснивање тела за јавни надзор које ће имати крајњу одговорност у вези надзора над радом Коморе овлашћених ревизора и контроле квалитета рада ревизора и друштава за ревизију, као и остваривање међународне сарадње са сличним телима из земаља чланица ЕУ;
4. додатне одговорности и обавезе за друштва за ревизију која обављају ревизију друштва од јавног интереса.

Планирано је да Влада усвоји нови Закон о ревизији у првом кварталу 2013. године.

Административни капацитети

У складу са постојећим капацитетима Министарства финансија и привреде, у Сектору за финансијски систем запослена су три лица у чијој надлежности је доношење прописа из области рачуноводства и ревизије.

Мере планиране за период 2014-2016. година

Мере планиране за период 2014-2016. година укључују даљи рад на усклађивању прописа из области рачуноводства и ревизије са релевантним прописима ЕУ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У вези примене Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица (у даљем тексту: Споразум), са једне стране, и Републике Србије са друге стране, у делу који се односи на рачуноводство и ревизији примењује се општи рок за усклађивање законодавства према члану 72. Споразума, тј. 6 година од дана ступања на снагу Споразума.

Приоритети за 2013. годину су усвајање новог Закона о рачуноводству и Закона о ревизији, чије је доношење планирано за први квартал 2013. године, као и доношење подзаконских аката у периоду након усвајања нових закона.

3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Право интелектуалне својине је у надлежности неколико институција у систему државне управе Републике Србије и то: ЗИС-а (ауторско и сродна права, патенти, жигови, индустријски дизајн, ознаке географског порекла, топографије интегрисаних кола) и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (заштита биљних сорти, односно заштита права оплемењивача биљних сорти).

3.7.1. Ауторско право и сродна права

Преглед стања

Тренутно је на снази Закон о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 и 119/2012 од 24.12.2012. г) Одредбе Закона су усклађене са следећим прописима Европске уније: 1. Директива 2001/29/ЕЗ о хармонизацији одређених аспеката ауторског права и сродних права у информатичком друштву; 2. Директива 2006/116/ЕЗ о року трајања заштите ауторског и одређених сродних права; 3. Директива 2009/24/ЕЗ о правној заштити рачунарских програма; 4. Директива 2006/115/ЕЗ о праву закупа и праву послуге и одређеним правима сродним ауторском праву у области интелектуалне својине; 5. Директива 96/9/ЕЗ о правној заштити база података; 6. Директива

93/83/ЕЕЗ о координацији одређених правила у вези са ауторским правом и сродним правима примењених на сателитско емитовање и кабловско реемитовање; 7. Директива 2001/84/ЕЗ о праву препродаје у корист аутора оригинала уметничког дела.

Ради спровођења одредби Закона које регулишу право аутора и носилаца сродних права на накнаду за приватно копирање (чл. 39. и 146. Закона), Влада је донела Уредба о утврђивању листе техничких уређаја и предмета за које постоји обавеза плаћања посебне накнаде носиоцима ауторског и сродних права („Сл. гласник РС”, бр. 45/2010 од 3.7.2010 године) којом се даље уређује питање уређаја и предмета за чију продају односно увоз се плаћа накнада за приватно копирање, а самим тим се имплементира и одредба чл. 5.2б. Директиве 2001/29/ЕЗ.

У складу са Националном стратегијом развоја интелектуалне својине 2011.г. ступио је на снагу Закон о оптичким дисковима („Сл. гласник РС”, бр. 52/11, од 14.07.2011.г) којим је успостављена државна контрола над производњом и продајом оптичких дискова, са циљем ефикаснијег спровођење права интелектуалне својине и смањења стопе пиратерије у Републици Србији.

Најновије измене и допуне Закона о ауторском и сродним правима, које је Скупштина Републике Србије усвојила 15. децембра 2012.г ступиле су на снагу 24.12.2012. године. Европска Комисија је имала одређене примедбе на поједине одредбе Предлога закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима. У току скупштинске процедуре, предлагач је амандманима незнатно изменио и допунио предложене одредбе како би отклонио примедбе Европске Комисије (ЕК), међутим, ЕК је остала при ставу да одређене измене закона ограничавају ауторско и сродна права на начин који није у складу са прописима ЕУ и правилима конкуренције.

Такође, током 2012, ЗИС је добио мишљење од Генералног директората за унутрашње тржиште ЕК у погледу усклађености Закона о ауторском и сродним правима са приоритетним прописима ЕУ, у коме су идентификоване одредбе прописа ЕУ које нису на адекватан начин транспоноване у националне прописе. Истовремено, очекују се коментари стручних служби ЕК на усклађеност закона са Директивом 96/9/ЕЗ, Директивом 2006/116/ЕЗ и Директивом 2009/24/ЕЗ.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Законом о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима извршиће се усклађивање са Директивом 2011/77/ЕЗ која прописује дуже рокове заштите за поједина сродна права него што је то било прописано Директивом 2006/116/ЕЗ. Изменама и допунама закона биће узети у обзир коментари стручних служби ЕК о усклађености закона са Директивом 96/9/ЕЗ и Директивом 2009/24/ЕЗ. Рок за утврђивање предлога Закона је IV квартал 2013. године.

Административни капацитети

У Групи за ауторско и сродна права који се налази у оквиру Сектора за ауторско и сродна права и међународну сарадњу, на овим пословима ангажовано је 4 запослених.

Организациона јединица/ Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте
Група за ауторско и сродна права/Сектор за ауторско и сродна права и међународну сарадњу/ЗИС	4	4	Детаљније обрађено у 3.7.3

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Изменама и допунама Закона из децембра 2012.г. укинута је Комисија за ауторско и сродна права. Послове које је до сада обављала Комисија, а које се односе на давање сагласности о предлозима тарифа, односно доношење тарифа у случају да изостане споразум о тарифама између колективних организација и репрезентативних удружења корисника, према новом Закону, преузео је Завод за интелектуалну својину. За обављање ових послова планира се отварање два нова радна места.

У оквиру Националне стратегије развоја интелектуалне својине за период 2011-2015, а у области ауторског и сродних права, планирано је даље усклађивање са Директивом 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета министара од 29. априла 2004. г. о спровођењу заштите права интелектуалне својине. Активности у вези са спровођењем права интелектуалне својине детаљније су описане у поглављу 3.7.3.

У циљу сталног праћења прописа ЕУ и усклађивања домаћег законодавства са прописима и стандардима ЕУ, запослени имају континуиране обуке.

Мере планиране за период 2014-2016

Мере планиране за период 2014-2016

Даље усклађивање са правним тековинама ЕУ, а на основу консултација са стручњацима из Директората за унутрашње тржиште ЕК.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У складу са чланом 40. став 3. ПС и члановима 72. и 75. став 3. ССП постоји потреба да се Закон додатно усклади са појединим одредбама Директиве 2004/48/ЕЗ о спровођењу заштите права интелектуалне својине, као и са Директивом 2011/77/ЕЗ која прописује дуже рокове заштите за поједина сродна права, него што је то било прописано Директивом 2006/116/ЕЗ (види поднаслов "Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства").

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У области ауторског и сродних права ЗИС није аплицирао за конкретан пројекат који би био подржан од стране неког претприступног фонда или програма. Запослени у групи за ауторско и сродна права, заједно са помоћником директора, унапређују своја знања из ове области највише кроз сарадњу са Светском организацијом за интелектуану својину и другим специјализованим институцијама у ЕУ.

3.7.2. Право индустријске својине

Преглед стања

У последњем извештају о напретку Републике Србије из 2012.г, као и Аналитичком извештају уз Мишљење ЕК о спремности Републике Србије за додељивање статуса кандидата који је објављен 2011.г, у области индустријске својине примећен је знатан напредак у области законодавства.

У јануару 2012.г. ступио је на снагу нови Закон о патентима („Сл. гласник РС”, бр. 99/11, 27.12.2011.г). Овим законом, између осталог, извршено је даље усклађивање са правним тековинама ЕУ посебно са:

1. Директивом Европске уније бр. 98/44/ЕЗ од 6. јула 1998. године о правној заштити проналазака из области биотехнологије
2. Директивом Европске уније бр. 2004/48/ЕЗ од 29. априла 2004. године за спровођење права интелектуалне својине
3. Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1610/96 Европског парламента и Савета од 23. јула 1996. године, која се односи на признавање сертификата о додатној заштити производа за заштиту биља
4. Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 469/2009 од 6. маја 2009. године, која се односи на признавање сертификата о додатној заштити за лекове
5. Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 816/2006 Европског парламента и Савета од 17. маја 2006. године, која се односи на принудне лиценце за патенте који се односе на производњу фармацеутских производа за извоз у земље са проблемима јавног здравља.

Крајем 2011.г. ступили су на снагу: Закон о заштити пословне тајне („Сл. гласник РС”, бр. 72/11, од 26.09.2011.г), а у складу са одредбом чл. 39. Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (у даљем тексту: ТРИПС споразум) и одредбама Париске конвенције о заштити индустријске својине (чл. 10*Bis*), и Закон о изменама и допунама Закона о заштити права оплемењивача биљних сорти („Сл. гласник РС”, бр. 88/11, од 24.11.2011.г) који је додатно усклађиван са препорукама УПОВ секретаријата, а у циљу добијања статуса државе чланице у УПОВу.

Тренутно је у току процедура усвајања Предлога Закон о заштити топографија полупроводничких производа. Овим Предлогом обухваћене су примедбе ЕК и постигнута је усклађеност са Директи-

вом Савета министара 87/54/ЕЕЗ од 16. децембра 1986. г. о правној заштити топографија полупроводничких производа.

О области права индустријске својине на снази су и следећи закони:

- Закон о жиговима („Сл. гласник РС” бр. 104/2009 од 16.12.2009. године). На последњој седници Владе у 2012.г. утврђен је предлог Закона о измена и допунама Закона о жиговима (29.12.2012.г). Овим предлогом извршено је додатно усклађивања са Директивом 2004/48/ЕЗ Европског парламента и савета од 29. априла 2004. године о спровођењу права интелектуалне својине, као и са Директивом 2008/95/ЕС о усклађивању закона држава чланица у области жигова.
- Закон о правној заштити индустријског дизајна („Сл. гласник РС” бр. 104/2009 од 16.12.2009. године)
- Закон о ознакама географског порекла („Сл. гласник РС”, бр. 18/2010 од 26.03.2010. године).

Важећи прописи су великој мери усклађени са правним тековинама ЕУ. Током 2012, ЗИС је добио мишљење у погледу усклађености закона из области интелектуалне својине са приоритетним прописима ЕУ од Генералног директората за унутрашње тржиште ЕК у коме су идентификоване одредбе прописа ЕУ које нису на адекватан начин транспоноване у националне прописе. На основу ових коментара ради се на изменама и допунама закона из области индустријске својине.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

На основу оцена усклађености ЕК, током 2013.г ЗИС ће извршити даљу хармонизацију свих закона из области интелектуалне својине са приоритетним прописима ЕУ из ове области. Као што је и у прилогу ЗИСа за Годишњи извештај ЕК за 2012.г. наведено, усвајање предлога Закона о изменама и допунама Закона о патентима, Закона о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна, Закона о изменама и допунама Закона о ознакама географског порекла планирано је за другу половину 2013.г.

а) Патенти

Законом о изменама и допунама Закона о патентима планирана је даља хармонизација са Директивом 98/44/ЕЗ о правној заштити биотехнолошких проналазака, а у циљу постизања потпуне усклађености са свим одредбама осим одредаба које се тичу комунитарног исцрпљења права. Усвајањем овог Закона ојачаће се правна заштита коју имају подносиоци пријава и носиоци права из области биотехнологије. Наиме, одредбе Закона које се односе на депоновање и на доступност биолошког материјала ће се у потпуности ускладити са Директивом 98/44/ЕЗ и на тај начин ће се на територији Републике Србије достићи сличан ниво заштите за проналаске из области биотехнологије као на унутрашњем тржишту на ЕУ у складу са одредабама чл. 40 ПТС, односно чл. 75 ССП. Планиран рок за утврђивање предлога Закона је IV квартал 2013.г.

б) Жигови

Ступање на снагу Закона о изменама и допунама закона о жиговима.

в) Индустријски дизајн

Законом о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна у делу којим се уређују општи услови за заштиту индустријског дизајна треба извршити додатно усклађивање са релевантном директивом ЕУ ради постизања потпуне усклађености са Директивом 98/71/ЕЗ о правној заштити дизајна, чиме ће се испунити одредбе чл 40 (став 3) ПТС, односно чл. 75 ССП-а. Према плану рада Владе, Предлог Закона о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна треба да буде усвојен на Влади септембра 2013. године.

г) Ознаке географског порекла

Изменама и допунама Закона о ознакама географског порекла у делу којим се уређује систем заштите ознака географског порекла и услови за заштиту треба извршити додатно усклађивање са Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 510/2006 о заштити географских ознака и ознака порекла ради постизања потпуне усклађености. Планирани рок за утврђивање Предлога закона је септембар 2013.г. Реализација овог приоритета у складу је са Акционим планом за реализацију Националне стратегије развоја интелектуалне својине 2011-2015.

д) Топографије полупроводничких производа

Усвајање предлога Закона о заштити топографија полупроводничких производа је у току и планирани рок је I квартал 2013, а у складу са Акционим планом за реализацију приоритета из Извештаја ЕК за 2012.г и Националном стратегијом развоја интелектуалне својине 2011-2015.г.

Административни капацитети

Организациона јединица/институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа ²⁴
Сектор за патенте/ЗИС	26	23
Сектор за знаке разликовања/ЗИС	21	18
Сектор за информационе услуге/ЗИС	21	11
Сектор за регистре, правне и финансијске послове/ЗИС	20	7
Група за међународну сарадњу/Сектор за ауторско и сродна права и међународну сарадњу/ЗИС	4	4
Центар за едукацију и информисање/ЗИС	4	3
Група за инвентивну делатност-МОД	3	2
Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност / Управа за заштиту биља-МПШВ	4	3

Тренутно у ЗИС ради 98 запослених, од 101 систематизованих радних места. ЗИС има директора и пет помоћника директора који руководе радом сектора. Сектори ЗИС-а су следећи: Сектор за патенте, Сектор за знаке разликовања, Сектор за информационе услуге, Сектор за ауторско и сродна права и међународну сарадњу и Сектор за регистре, правне и финансијске послове. Такође, као посебна организациона јединица од 2010.г, у оквиру ЗИС-а формиран је Центар за едукацију и информисање, у чијој су надлежности активности везане за едукацију различитих група корисника и ширење информација и подизање свести о значају интелектуалне својине. У последњем Извештају ЕК о напретку, позитивно је оцењен рад Центра у области едукације запослених у институцијама за спровођење права и организацији промотивних активности.

У складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у **Министарству одбране**, спровођење поступка правне заштите проналазака и техничких унапређења од значаја за одбрану и безбедност је у делокругу рада Управе за стратегијско планирање, Сектора за политику одбране. У Управи за стратегијско планирање, у оквиру Одељења за научноистраживачку и инвентивну делатност, формирана је Група за инвентивну делатност у оквиру које се спроводи поступак правне заштите поверљивих проналазака. Наведене послове у Групи обављају два лица, доктор машинских наука и дипломирани правник са положеним заступничким испитом у области права индустријске својине.

У оквиру **Управе за заштиту биља**²⁵, МПШВ, Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност обавља послове који се односе на заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност (генетички модификован организми), сарадњу са међународним организацијама (UPOV, CPVO) и националним службама других земаља у области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности, вођење потребних регистара из области заштите права оплемењивача биљних сорти и биолошке сигурности, координирање рада Стручног савета за заштиту права оплемењивача биљних сорти и Стручног савета за биолошку сигурност, припрему података за израду и ажурирање националних база података за заштиту права оплемењивача биљних сорти и биолошку сигурност. У Групе за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност тренутно ради четворо стално запослених (руководилац групе и још троје извршилаца). Послове заштите биљних сорти, поред руководиоца Групе, обавља двоје запослених.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Завод континуирано ради на имплементацији мера из акционог плана који прати реализацију Националне стратегије развоја интелектуалне својине 2011-2015.г. Најзначајније мере за 2013.г. односе се на спровођење права и обрађене су у поглављу 3.7.3. Од осталих планираних активности за

²⁴ Овај број не обухвата број запослених у институцијама које се баве спровођењем права интелектуалне својине, а о чему ће бити више речи у поглављу 3.7.3.

²⁵ Заштита права оплемењивача биљних сорти се налази у два поглавља 3.7. и 3.12.

2013.г. значајно место заузимају активности које имају за циљ да подрже иновативност и конкурентност малих и средњих предузећа, а односе се на унапређење електронских услуга ЗИС-а, подизање свести о значају интелектуалне својине и јачању едукације свих група корисника, на комерцијализацију проналазака, односно трансфер технологије, као и на утврђивања економске вредности интелектуалне својине. Добијањем статуса кандидата, почела је да се остварује континуирана сарадња са Европским заводом за хармонизацију унутрашњег тржишта (ОХИМ). Ова сарадња се остварује кроз учешће запослених из Сектора за знаке разликовања у раду координационих састанака (*Liaison meetings*) на којима се у циљу даље хармонизације праксе држава чланица у поступку заштите жигова и индустријског дизајна разматрају разна актуелна питања из праксе.

Запослени у Групи за инвентивну делатност као и лица на дужности у организационим јединица Министарства одбране, која као испитивачи учествују у поступку суштинског испитивања поверљивих проналазака, редовно се усавршавају и учествују у едукацијама у организацији Завода за интелектуалну својину, везаним за област индустријске својине.

У погледу стручног усавршавања запослених у Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност МПШВ, предвиђено је даље учешће у програму сарадње са Канцеларијом ЕУ за биљне сорте (*Community Plant Variety Office-CPVO*), са којом Управа за заштиту биља и Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност сарађује од 2009. године.

Мере планиране за период 2014-2016

Током 2014.г. планира се наставак активности у циљу проналажења решења за финансијску одрживост ЗИС-а, као и даљи рад на унапређивању електронске комуникације Завода са корисницима услуга, како би се 2015.г. омогућило електронско подношење пријава. У том циљу Завод је конкурисао за средства из ИПА фонда за 2013.г.

Пројекција додатних усаглашавања Закона о жиговима 2014-2015.г. На основу анализе и коментара на табеле усклађености које је ЗИС добио од ЕК, Закон о жиговима у највећем делу оцењен као потпуно усаглашен. У овом периоду радиће се на усаглашавању одредаба, које су према овој оцени остале недовољно усаглашене.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

У складу са чланом 75. (став 1 и став 4) ССП, односно чланом 40 (став 1 и став 4) ПС и Анексом VII ССП, односно Анексом VI ПС, Република Србија је регулисала чланство у свим међународним организацијама из ове области, осим чланства у ТРИПС-у. Република Србија је 5. јануара 2013.г. постала 71. чланица Међународне уније за заштиту нових биљних сорти (*International Union for the Protection of New Varieties of Plants - UPOV*).

Изменама и допунама закона из области интелектуалне својине које су планиране за 2013.г, испуниће се одредбе члана 75 ССП, односно члана 40 ПС, којим се Република Србија обавезала да у року од пет година од ступања на снагу споразума обезбеди ниво заштите права интелектуалне својине који је сличан ономе који постоји у ЕУ.

Преглед текуће и планиране развојне иностране помоћи

ЗИС је фебруара 2012. поднео предлог пројекта под називом „Израда стратешких смерница развоја системске ИТ инфраструктуре” у оквиру другог позива ПРОФИД програма за реформу државне управе 2010-2013.г.

Са циљем реализације Националне стратегије развоја интелектуалне својине 2011-2015, а која је у складу са Стратегијом реформе државне управе и Стратегијом развоја е-управе 2009-2013.г, ЗИС је поднео нацрт пројекта под називом „Модернизација рада Завода унапређивањем ИКТ основе увођењем нових и осавремењавањем постојећих електронских сервиса” у оквиру припреме ИПА 2013 финансијског програма. Имплементацијом овог пројекта омогућило би се успостављање и унапређење електронских сервиса ЗИС-а и то: система електронског подношења пријава за заштиту жигова, индустријског дизајна и патената, електронских регистара свих права индустријске својине, система управљања документима, као и увођење електронске архиве, а што су предуслови за успостављање система за размену информација са другим институцијама. Предложени буџет пројекта износи 865.000,00 евра.

У погледу стручног усавршавања запослених у **Управи за заштиту биља, Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност** предвиђено је даље учешће у програму који има за циљ

унапређење система заштите права оплемењивача биљних сорти у Републици Србији и усклађивања са ЕУ системом (*Multi-beneficiary Program on Participation of Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the former Yugoslav Republic of Macedonia, Montenegro, Serbia, Kosovo under UNSC Resolution 1244/99 and Turkey in CPVO*). Канцеларија ЕУ за биљне сорте (*CPVO*) покрива трошкове обука за запослене у Управи за заштиту биља и стручњаке из огледних станица у којима се обавља испитивање сорти у *DUS* тестовима. За ове намене нема других посебних финансијских издвајања. Наставак сарадње са *CPVO* је планиран и за 2013. годину. Даље јачање административних капацитета вршиће се такође и коришћењем *TAIEX* инструмената у виду организовања семинара, стручних радионица, експертских мисија и студијских посета у складу са предлозима који су упућени Канцеларији *TAIEX*-а на разматрање.

3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине

Преглед стања

У оквиру Аналитичког извештаја истакнуто је да су административни капацитети институција за спровођење права интелектуалне својине ојачани, али да је подела надлежности и даље нејасна. Због постојања великог броја институција које учествују у спровођењу права интелектуалне својине истакнута је потреба за успостављањем координационог механизма, система за размену информација, као и успостављање методологије за статистичку обраду података како би се омогућило праћење спровођења права интелектуалне својине. Такође је истакнута потреба за укључивањем привредних субјеката и потрошача у акције спречавања кривотворења и пиратерије, као и потреба за обезбеђивањем складишних капацитета и уређаја за уништавање кривотворене и пиратске робе. У погледу организације и рада судова и тужилаштава, истакнута је потреба за специјализацијом тужилаца, судија и судских већа за рад са предметима из свих сегмената права интелектуалне својине.

Према Извештају ЕК о напретку за 2012.г, у области спровођења права интелектуалне својине у Републици Србији, забележен је изванредан напредак, и то пре свега у следећим областима:

- Едукације државних органа, које је организовао Едукативно информативни центар ЗИС-а,
- Развоја ИТ капацитета и смањења административних препрека, које је остварила Управа царина и чије је резултате у области заштите права интелектуалне својине у 2011. години, препознала Светска царинска организација уручивши јој, на годишњем заседању јуна 2012. године, специјалну награду,
- Сарадње са носиоцима права и успостављање три регистра и то: регистар произвођача софтвера, регистар дистрибутера софтвера и регистар софтвера, које је реализовала Пореска управа,
- Обезбеђивања складишних капацитета за складиштење робе којом се повређује неко од права интелектуалне својине, које је обезбедила Тржишна инспекција.

У овом извештају ЕК, истакнуто је да и даље не постоји механизам формалне сарадње између надлежних институција, као и то да је учешће привредних субјеката и потрошача у акцијама које имају за циљ спречавање кривотворења и пиратерије и даље недовољно. У погледу судске заштите истакнута је потреба за изменама Закона о територијалној организацији судова у Србији, а са циљем концентрације предмета који се односе на право интелектуалне својине и специјализације судија, судских већа и тужилаца.

Током 2011.г у циљу унапређења ове области, донет је Закон о оптичким дисковима („Сл. гласник РС”, бр. 52/11, од 14.07.2011.г) којим је успостављена државна контрола над производњом и продајом оптичких дискова. Циљ доношења закона био је да се омогући ефикасније спровођење права интелектуалне својине, пре свега ауторског и сродних права и на тај начин смањи стопа пиратерије у Републици Србији. Такође 2011.г. ступио је на снагу и Закон о заштити пословне тајне у циљу обезбеђења ефикасне заштите од нелојалне конкуренције у смислу члана 10*bis* Париске конвенције.

Током 2011. и 2012.г, у погледу едукативно-информативних активности ЗИС-а, а у складу са препорукама из Аналитичког извештаја, организован је низ обука које су биле намењене едукацији запослених државних службеника који се баве спровођењем права интелектуалне својине. Осим едукације која је организована за све институције које имају надлежност за ову област, ЗИС је, у складу са Националном стратегијом развоја интелектуалне својине, отпочео активности на успостављању Сталног координационог тела за спровођење права. Формирана је Радна група за

израду нацрта Закона о изменама и допунама Закона о посебним овлашћењима ради ефикасног спровођења права интелектуалне својине, а који је усклађен са одредбама ТРИПС-а, III Део–Спровођење права интелектуалне својине. Такође, ЗИС је у сарадњи Пактом за стабилност југоисточне Европе, а уз подршку Немачке владе, иницирао пројекат израде студије коју су спровели стручњаци Макс Планк института за интелектуалну својину и конкуренцију. Резултат студије је детаљна анализа и Правно мишљење о усклађености националних закона из области интелектуалне својине са Директивом о спровођењу права интелектуалне својине 2004/48/ЕК од 29.04. 2004.г, заједно са предлозима за измене закона. Завод је, у складу са Националном стратегијом развоја интелектуалне својине и реализацијом обавеза које проистичу из ССП-а (чл. 75 став 3) односно ПТС (чл. 40 став 3), током 2012.г. отпочео активности на изради нацрта закона о изменама и допунама закона из области ИС. Предлог Закона и изменама и допунама Закона о жиговима, усклађен са овим препорукама, усвојен је на седници Владе 29.12.2012.г. Усвајање предлога закона о изменама и допунама: Закона о ауторском и сродним правима, Закона о заштити индустријског дизајна, Закона о патентима и Закона о заштити географских ознака порекла планира се у другој половини 2013.г.

У погледу унапређења рада судова и тужилаштва, у складу са једном од мера за реализацију Национална стратегије развоја интелектуалне својине, а са циљем реализације препорука из годишњег извештаја ЕК и испуњавања одредби чл. 75 став 3 ССП-а, односно чл. 40 став 3 ПТС-а, Завод је у јулу 2011.г. поднео иницијативу Министарству правде за измену чланова 23. и 25. Закона о уређењу судова, којима се дефинише судска надлежност за спорове из области интелектуалне својине. Овим изменама предлаже се да допуном чл. 23. овог закона виши суд буде наложен за сва кривична дела против права интелектуалне својине, без обзира на запрећену казну, док би допуном чл. 25. истог закона привредни суд био стварно надлежан за све спорове због повреда права интелектуалне својине, без обзира да ли се ради о физичким или о правним лицима. Осим тога, планирано је и да се изменама и допунама Закона о парничном поступку за спорове због повреда права интелектуалне својине успостави искључива месна надлежност суда по месту регистрације односно заштите права интелектуалне својине, што подразумева да ће искључиво месно надлежан бити Привредни суд у Београду, с обзиром да је седиште Завода за интелектуалну својину у Београду. У погледу наведених измена постоји подршка Министарство правде и државне управе, које је надлежно за измене и допуне Закона о уређењу судова и Закона о парничном поступку. Овим изменама обезбедила би се концентрација судова који суде у случајевима повреде права интелектуалне својине.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Законима о изменама и допунама: Закона о ауторском и сродним правима, Закона о патентима, Закона о правној заштити индустријског дизајна, Закона о заштити ознака географског порекла, извршиће се даље усклађивање са одредбама Директива 2004/48/ЕЗ Европског парламента и Савета о спровођењу права интелектуалне својине од 29. априла 2004 године, како би се постигла пуна примена одредбе чл.40(3) ПС, односно чл 75(3) ССП и достигао се сличан ниво заштите права интелектуалне, индустријске и комерцијалне својине као и на територији ЕУ укључујући и спровођење права. Конкретним изменама и допунама утицаће се на јачање грађанско правне заштите коју имају носиоци права. Рок за доношење осталих наведених закона је друга половина 2013.г.

Такође, у складу са препорукама ЕК и Националном стратегијом развоја интелектуалне својине за период 2011. до 2015. године („Службени гласник РС”, број 49/11), у оквиру активности које се односе на сузбијање и санкционисање повреда права интелектуалне својине, предвиђено је преиспитивање расподеле надлежности инспекцијских органа према Закону о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине („Службени гласник РС”, бр. 46/06 и 104/09 – други закони), а који је усклађен са одредбама ТРИПС-а део III. За реализацију тог циља формирана је Радна група која ће радити на изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине.

Министарство правде и државне управе ће током 2013. године размотрити могућност измене напред наведених чланова Закона о уређењу судова и Закона о парничном поступку, а све у циљу усклађивања са прописом Европске уније Протокол о решавању спорова у погледу повреде и валидности комунитарног патента(41989А0695(03)) и његовог инкорпорисања у законодавство Републике Србије у највећој могућој мери.

Административни капацитети

Према постојећој систематизацији радних места ЗИС нема предвиђено радно место за координацију активности у вези са спровођењем права интелектуалне својине.

Специјализована организациона јединица - Одељење за заштиту интелектуалне својине **Управе царина**, налази се у саставу Сектора за контролу примене царинских прописа (на централном нивоу) и броји 11 царинских службеника. Административни капацитети Управе царина Србије детаљније су описани у поглављу 24 – Правда, слобода и безбедност и поглављу 29 – Царинска унија. Управа царина је успоставила електронски систем размене информација са носиоцима права интелектуалне својине и њиховим овлашћеним заступницима. Од момента стављања у функцију, Управа царина Републике Србије је са овлашћеним заступницима носилаца права интелектуалне својине потписала 3 уговора о коришћењу информационог система за електронско пословање и поднето је и усвојено 20 захтева за предузимање мера на граници. Постојећа функционалност електронског система INES огледа се у прикупљању и обради података који се односе на робу која је привремено задржана због сумње у повреду неког права интелектуалне својине (деловодни бројеви, бројеви декларација, назив царинарнице/царинске испоставе под чијим надзором је роба смештена, датум задржавања, подаци о роби, увозницима, извозницима, статус предмета) и на релевантне информације из Захтева за предузимање мера за заштиту права интелектуалне својине, које носиоци права/ овлашћени заступници достављају у писаној и електронској форми. Начин извештавања путем система INES конципиран је према различитим критеријумима који омогућавају ефикасно извештавање. Такође, у циљу лакшег и ефикаснијег детектовања кривотворене робе, у овом тренутку, 140 царинских службеника на терену користи ИПМ базу (*Interface Public Members*) Светске царинске организације.

Пореска управа, као надлежан орган, спровођење заштите права интелектуалне својине у погледу рачунарских програма и база података, у складу са Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, обавља преко пореских инспектора Сектора за развој и рачунарску подршку и пореске полиције Сектора пореске полиције. Сектор за развој и рачунарску подршку, Одељење за контролу легалности софтвера има 25 високо обучених пореских инспектора који врше контролу легалности софтвера и база података.

Сектор **тржишне инспекције** у саставу Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, врши инспекцијски надзор над производњом и прометом робе којом се повређују права интелектуалне својине, као и надзор над производњом и прометом робе заштићене ауторским и сродним правима, а у складу са Законом о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, а према одредбама закона из области интелектуалне својине укључујући и Законом о оптичким дисковима. Од укупног броја (477) запослених у Сектору тржишне инспекције 40 државних службеника/тржишних инспектора је, решењем Министра спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, распоређено на радна места која, по опису послова и задатака, претежно обухватају непосредан инспекцијски надзор усмерен на идентификовање кривотворења и пиратерије и предузимање мера ради ефикасне заштите права интелектуалне својине, координацију, праћење и унапређење тих активности, поступање са одузетом робом (транспорт, складиштење, уништавање и друге пратеће активности у вези са спровођењем права интелектуалне својине), а у складу са наведеним законима. Током 2009/2010 на основу члана 81. Закона о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине ("Службени гласник РС, број 99/09), два инспектора додатно су ангажована ради обављања поверених послова који се односе на спровођење ауторског и сродних права на територији АП Војводине.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Националном стратегијом развоја интелектуалне својине за период 2011. до 2015. године („Службени гласник РС”, број 49/11), у оквиру активности које се односе на сузбијање и санкционисање повреда права интелектуалне својине, предвиђено је преиспитивање расподеле надлежности инспекцијских органа према Закону о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине („Службени гласник РС”, бр. 46/06 и 104/09 – други закони). Формирана је Радна група која има задатак да припреми текст нацрта Закона о изменама и допунама важећег Закона са циљем концентрације надлежности на мањи број органа који имају капацитет за инспекцијски посао. Планирано је јачање административних капацитета ЗИС-а у погледу спровођења права интелектуалне својине, отварањем новог радног места за координацију спровођења права

У поступку реализације је и формирање сталног координационог тела за сарадњу између полиције, инспекција, Управе царина и Пореске управе. Планирани рок за реализацију ове активности је II квартал 2013.г. и у складу је са Акционим планом за реализацију приоритета из Извештаја о напретку.

Управи царина даље унапређење софтвера за прикупљање, обраду и размену информација и трансформација система ИНЕС у систем ИНЕС+ одвијаће се у оквиру регионалног пројекта који имплементира Царинска агенција Италије, под називом „*Maintenance of the SEED System in Western Balkan Region*” (*SEED – Systematic Electronic Exchange of Data* - системска електронска размена података). Активности ће се спроводити по утврђеној динамици: II квартал 2013.г – усклађивање система извештавања са моделом извештавања у ЕУ, које ће бити флексибилно за даље усклађивање са евентуалним изменама и допунама; IV квартал 2013.г - односиће се на достављање информација (документације) о привременом задржавању робе од стране царинских службеника на граници, електронским путем Управи царина, Одељењу за заштиту интелектуалне својине. Такође, у складу са Националном стратегијом развоја интелектуалне својине за период 2011-2015. године, за IV квартал 2013. године предвиђена је припрема кадровских, организационих и правних претпоставки за успостављање координатора за заштиту права интелектуалне својине у Царинарницама. Координатори ће обављати послове координације између Одељења за заштиту интелектуалне својине Управе царина и царинских службеника на граници.

Део обавезне теоријске стручне обуке за царинске службенике у Центру за стручно образовање Централне Управе царина, посвећен је заштити права интелектуалне својине на граници Основне, напредне и специјалистичке обуке царинских службеника спроводе се у континуитету и у сарадњи са релевантним међународним и националним институцијама (WCO, WIPO, ЕРО, USPTO, INTERPOL/EUROPOL, Завод за интелектуалну својину Србије, Привредна комора Србије, Агенција за лекове и медицинска средства), носиоцима права интелектуалне својине, царинским администрацијама земаља ЕУ (Царинска агенција Италије, Царинска администрација Данске, Царинска администрација Француске).

Пореска управа, Одељење за контролу легалности софтвера, у складу са дугорочним циљевима у погледу смањења стопе пиратерије за 1-2% годишње, односно: смањење степена коришћења нелегалног софтвера; сузбијање сиве економије; повећање буџетских прихода и смањење високо-технолошког криминала, током 2013. планира следеће активности:

- Наставак активности на промоцији и превенцији,
- Пореске контроле легалности коришћења рачунарских програма и база података код пореских обвезника – планирано је да се обаве контроле код 500 пореских обвезника;
- Даља обука пореских инспектора;
- Увођење система даљинске контроле легалности софтвера - У оквиру „Пројекта ИИС Пореске управе” и Портала е-Порези који ће пореским обвезницима понудити могућност подношење пореских пријава електронским путем од 2013.године, и обавезати их на подношење истих електронским путем од половине 2014. године, планира се у 2013.години отпочињање рада на „Пројекту даљинске контроле легалности софтвера”, кроз двосмерну електронску комуникацију између Пореске управе и пореских обвезника.
- Унапређење система анализе ризика за одабир пореских обвезника за контролу, са циљем ефикаснијег система избора пореских обвезника код којих се обављају контроле;
- Контрола извозника софтвера – са циљем смањења непознатог тржишта извозника софтвера, Одељење за контролу легалности софтвера ПУ ће, у сарадњи са инспекторима за контролу јавних прихода Пореске управе, и уз подршку Привредне коморе Србије, Министарства унутрашњих послова и Пореске полиције, вршити контролу извозника софтвера и идентификовање произвођача софтвера који нису званично забележени као произвођачи софтвера.

Сектор пореске полиције, као организациони део Пореске управе, у 2013.г ће током вршења редовних активности радити и на идентификовању постојања повреда права интелектуалне својине.

Мере планиране за период 2014-2016

У документу Национална стратегија развоја интелектуалне својине идентификовано је да постојећи административни капацитети МУП-а у домену спровођења права интелектуалне својине

нису довољни. За успешно спровођење права интелектуалне својине, с обзиром на пораст кршења права ИС на интернету, било би потребно формирати посебну групу (од 3-5 запослених) који би се бавила откривањем повреда права ИС на интернету. Потребан број запослених могао би бити обезбеђен прерасподелом у оквиру МУП-у. Ова јединица би могла да пружа логистичке податке и другим институцијама укљученим у спровођење, и то тако што би им прослеђивала прикупљене податке у случајевима када даље поступање није у надлежности МУП-а. Реализација ове мере планирана је за 2015.г.

Након успостављања **Координационог тела за спровођење права интелектуалне својине** током 2014. и 2015.г. приступиће се реализацији Плана рада који између осталог подразумева успостављање система за једнообразно евидентирање и статистичку обраду података у вези са санкционисањем повреда права интелектуалне својине.

Оквирни планови **Управе царине** у погледу даљег унапређења заштите права интелектуалне својине на граници су следећи:

Током 2014. године, у оквиру пројекта „*Maintenance of the SEED System in Western Balkan Region*”, предвиђено је даље унапређење софтвера које подразумева пласирање релевантних информација царинским службеницима на граници. Те информације достављају носиоци права интелектуалне својине електронским путем (њихови овлашћени заступници) и омогућавају лакше разликовање оригиналне и кривотворене робе (фотографије, детаљан опис робе, вредност оригиналне робе, опис паковања или амбалаже, очекивани датум доласка / одласка пошиљке, врста превозног средства, подаци о увозницима, извозницима, држаоцима робе, земљама производње и путевима превоза).

Током 2015. године, планира се стварање техничких услова (обезбеђење опреме, рачунара, дигиталних фото-апарате, аутомобила) за ефикасан рад координатора за заштиту интелектуалне својине на граници. У складу са наведеним, спроводиће се одговарајуће обуке. Током 2016. године планира се стварање организационих и техничких услове за електронско повезивање Управе царина са релевантним институцијама које се баве спровођењем права интелектуалне својине, а у складу са Националном стратегијом развоја интелектуалне својине за период 2011-2015. године.

Са постојећим техничким и људским капацитетима, Одељење за проверу легалности софтвера **Пореске управе** ће у периоду од 2014. до 2016. године, наставити активности из претходне године. Планира се повећање обухвата контрола коришћења легалних софтвера, тако да се за 2014. годину планира 550, а за 2015. и 2016. године по 600 контрола пореских обвезника.

Пореска управа у погледу успостављања система даљинске контроле легалности софтвера, а у оквиру „Пројекта ИИС Пореске управе” и Портала е-Порези у 2014.г планира увођење обавезне електронске комуникације чиме ће поступак даљинске контроле биће потпуно успостављен.

У 2015. години Пореска управа планира почетак активности на интернет пиратерији.

Сектор пореске полиције, за обављање активности из своје надлежности планира јачање административних капацитета, набавку опреме и стручно усавршавање.

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, **Сектор тржишне инспекције** планира повећање административних капацитета. Планирано је у 2015. години повећање броја извршилаца на терену у МГТ-Сектору тржишне инспекције, и то: за два извршиоца у Београду, за једног у Нишу и једног у Новом Саду. У 2016. години планирано је повећање броја извршилаца на терену, и то: за два извршиоца у Београду, за једног у Нишу и једног у Новом Саду.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Један од најзначајнијих приоритета ЗИС-а односи се на усклађивање закона из области интелектуалне својине, као и Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине са Директивом 2004/48/ЕЗ, о спровођењу права интелектуалне својине. С тим у вези усвајање предлога закона о изменама и допунама: Закона о ауторском и сродним правима, Закона о патентима и Закона о заштити индустријског дизајна, планирана за другу половину 2013.г, чиме ће се одредба из чл. 40. став 3. ПС испунити у планираном року.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У погледу коришћења средстава из ИПА фондова МТТ је корисник следећих пројеката:

1. ИПА 2011- Спровођење права интелектуалне својине са укупним буџетом од 2.800.000 еура, од чега је 1.500.000 предвиђено за пројекат набавке машина за уништавање пиратских и кривотворених производа, а 1.300.000 еура за *Twinning* пројекат.
2. ИПА 2010- Као у поглављу: СЛОБОДАН ПРОТОК РОБЕ

У циљу унапређења капацитета за уништавање кривотворене робе, из средстава пројекта **ИПА 2011, Спровођење права интелектуалне својине** – са посебним акцентом на уништавање пиратизованих и кривотворених производа (*Enforcement of Intellectual Property Rights - with emphasis on destruction of pirated and counterfeited products*), опредељено је 1.500,000 EUR за набавку машина за уништавање кривотворених и пиратских производа. Корисници пројекта су Завод за интелектуалну својину Србије и Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација - Сектор тржишне инспекције, а Управа царина Србије је партнер и то у делу који се односи на набавку и коришћење машина за уништење кривотворених и пиратизованих производа и у делу који се односи на израду јединствених процедура за спровођење права интелектуалне својине. У 2013. години извршиће се набавка машина за безбедно уништавање производа којима се повређује право интелектуалне својине. Маchine ће се користити под надзором Тржишне инспекције и Управе царина у складу са Меморандумом о сарадњи који ће током 2013. године, у сврху спровођења ове програмске компоненте, закључити МТТ-Сектор тржишне инспекције и МФП-Управа царине. У оквиру истог програма, у септембру 2013. године, започеће *TWINNING* пројекат који има за циљ јачање административних капацитета за спровођење права интелектуалне својине у МТТ-Сектор тржишне инспекције, МФП-Управа царине и Министарство унутрашњих послова. Овај програм ће подржати и даљу хармонизацију прописа и процедура за спровођење права интелектуалне својине са Директивом 2004/48 ЕЗ и одредбама ТРИПС-а, кроз измену и допуну Закона о посебним овлашћењима за ефикасну примену права интелектуалне својине. Такође, усклађивање процедура за спровођење права (идентификацију и повлачење са тржишта робе којом се повређују права интелектуалне својине) и за уништавање пиратских и кривотворених производа, нарочито у оквиру надлежности Тржишне инспекције, Управе царина, Министарства унутрашњих послова и правосудних органа, треба да допринесе ефикаснијој имплементацији прописа који су преузели обавезе из ЕУ прописа и препорука из Годишњег извештаја ЕК.

3.8. Политика конкуренције

3.8.1. Конкуренција

Преглед стања

Закон о заштити конкуренције („Сл. гласник РС”, бр. 51/09) је у примени од 1. новембра 2009. и у значајној мери је оснажио улогу Комисије као самосталне и независне организације, што је битан предуслов за ефикасно и делотворно спровођење политике конкуренције у Републици Србији. Овим Законом је уведен низ материјалноправних и процесноправних решења, која су отклонила одређене недостатке претходне законске регулативе чиме се допринело већој ефикасности Комисије. На предлог Комисије за заштиту конкуренције, Влада Републике Србије усвојила је следеће уредбе:

1. Уредба о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Сл. гласник РС” бр.89/2009);
2. Уредба о критеријумима за утврђивање релевантног тржишта („Сл. гласник РС” бр. 89/2009);
3. Уредба о облику и садржини службене легитимације службених лица Комисије за заштиту конкуренције (“Сл. гласник РС”, бр. 89/2009);
4. Уредба о садржини захтева за појединачно изузеће рестриктивних споразума од забране („Сл. гласник РС” бр.107/2009)

5. Уредба о споразумима о специјализацији између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Сл. гласник РС”, бр. 11/2010);
6. Уредба о споразумима о истраживању и развоју између учесника на тржишту који послују на истом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Сл. гласник РС”, бр. 11/2010);
7. Уредба о споразумима између учесника на тржишту који послују на различитом нивоу производње или дистрибуције који се изузимају од забране („Сл. гласник РС”, бр. 11/2010);
8. 8) Уредба о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера („Сл. гласник РС”, бр. 50/2010);
9. 9) Уредба о условима за ослобађање обавезе плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције из става („Сл. гласник РС”, бр. 50/2010).

Поред наведених прописа, Комисија је усвојила и следећа упутства и смернице:

- Упутство о примени правила о заштити конкуренције на удружења учесника на тржишту;
- Упутство за откривање намештених понуда у поступцима јавних набавки;
- Смернице за примену Уредбе за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала;
- Смернице за примену члана 69. Закона и Уредбе о условима за ослобађање обавеза плаћања новчаног износа мере заштите конкуренције.

Закон и подзаконски акти су усклађени са одредбама чланова 101. и 102. Уговора о функционисању ЕУ и секундарним законодавством ЕУ, као и са одредбама члана 38. Прелазног трговинског споразума.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У току 2013. се очекује ревизија Закона о заштити конкуренције чији је предлагач Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација. У првом кварталу 2013. ће бити формирана радна група, у другом ће бити спроведена јавна расправа о нацрту Закона, а у трећем кварталу ће бити усвојен на Влади.

Циљ ревизије је даље унапређење правног оквира заштите конкуренције, уважавајући достигнути ниво правне хармонизације и релевантну управну и судску праксу.

Доношењем измена Закона о заштити конкуренције отклониће се недостаци закона наведени у Годишњем извештају о напретку Србије за 2012. годину

Административни капацитети

Савет има пет (5) чланова, од којих се три (3) налазе у сталном радном односу, а два (2) су ангажована без заснивања сталног радног односа.

Стручна служба Комисије има укупно 33 запослена, од чега 20 запослених раде на предметима (*case handlers*), од чега је 10 правника, 8 економиста и 2 инжењера.

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, као ресорно надлежно за законодавство из ове области, не располаже специјализованим административним капацитетом за област конкуренције.

Мере планиране за период 2014-2016

Током периода 2014-2016, наставиће се даље усклађивање прописа из области заштите конкуренције са правом ЕУ и предлагање Влади подзаконских аката којима ће се транспоновати правила ЕУ у правни систем Републике Србије. Законодавни оквир заштите конкуренције је у великој мери усклађен са правом ЕУ, нарочито општа правила која се односе на рестриктивну праксу, изузећа споразума од забране и контролу концентрација. С друге стране, постоје правни прописи ЕУ који регулишу специфична питања заштите конкуренције који још увек нису у потпуности транспоновани у наш систем. Ово се нарочито односи на заштиту конкуренције у појединим привредним секторима (транспорт, пољопривреда, осигурање и др), као и на питања која су на општији начин регулисана Законом и уредбама, али постоје и посебни прописи ЕУ којима су та питања детаљније уређена, као

на пример Уредба о уговорима о вертикалним споразумима и усаглашеној пракси у сектору моторних возила 461/2010 (32010R0461) или Уредба о уговорима о преносу технологије 772/2004 (32004R0772).

Обавезе из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању

Обавеза из ПТС-а (ССП-а)	Мера	Надлежно тело	Временски рок
ПТС Члан 38. став 1, тачке i и ii (ССП - 73, став 1, тачке i и ii)	усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције	Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	III квартал 2013.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У октобру 2012. отпочео је пројекат „Јачање институционалних капацитета Комисије за заштиту конкуренције у Републици Србији”, који је финансиран из IPA фонда, чије је трајање 30 месеци, тј. до марта 2015. а вредност 2,5 милиона евра. Основне три компоненте пројекта, односно његови циљеви су: унапређење капацитета Комисије; јачање капацитета тржишних регулатора у погледу заштите конкуренције и унапређење културе заштите конкуренције у Републици Србији.

Током 2012. извршена је набавка и инсталирање форензичког софтвера за Комисију за заштиту конкуренције, која је финансирана из IPA фонда. Финансијска средства која су издвојена за овај пројекат износе око 180 000 евра. Набавка форензичког софтвера је спроведена у циљу опремања Комисије неопходним техничким условима за спровођење ненајављеног увиђаја. У оквиру тог пројекта, извршена је и обука запослених у Комисији да рукују наведеном опремом.

3.8.2. Државна помоћ

Преглед стања

На предлог Министарства финансија, Влада је донела Закон о контроли државне помоћи („Службени гласник РС”, бр. 51/09).

Како би се омогућила пуна примена овог закона било је неопходно прописати правила за доделу државне помоћи, што је учињено доношењем Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС”, бр. 13/10, 100/11 и 91/12).

Поступак и начин пријављивања државне помоћи уређен је доношењем Уредбе о поступку и начину пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС”, број 13/10).

Такође, министар финансија је донео Правилник о методологији израде годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Службени гласник РС”, број 3/11).

Ради испуњавања обавезе прописане чланом 74. Споразума о стабилизацији и придруживању, Влада је донела Уредбу о изменама и допунама Уредбе о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС”, број 100/11), којом су прописана правила за доделу државне помоћи предузећима која обављају услуге од општег економског интереса, односно јавним предузећима и предузећима којима су додељена посебна права.

Од марта 2010. године (када је почела пуна примена Закона о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, бр. 51/09) до децембра 2012. Комисија за контролу државне помоћи је одржала 42 седнице, на којима је донела укупно 484 аката. Неспорно је да је још увек велики број пријава које се разматрају у поступку накнадне контроле. С тим у вези, Одељење за контролу државне помоћи ће убудуће чинити све да јача свест давалаца државне помоћи, како би што више пријава подносили у поступку претходне контроле, чиме би се избегао евентуални налог за повраћај недозвољене државне помоћи.

Комисија за контролу државне помоћи је покренула 9 поступака накнадне контроле, на основу сопствених информација, што говори о оперативној независности овог тела и спремности да у пуној мери контролише државну помоћ.

Одлучујући о пријавама државне помоћи, које је оцењивала у поступку накнадне контроле, Комисија је, сходно овлашћењу датом у члану 13. став 6. Закона о контроли државне помоћи, закључком наложила усклађивање 23 државних помоћи, за које је утврдила да су неусклађене са Уредбом о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС”, бр. 13/10, 100/11 и 91/12).

На основу Правилника о методологији израде годишњег извештаја о додељеној државној помоћи („Сл. гласник РС”, број 3/11) израђен је Годишњи извештај за 2010. годину и Годишњи

извештај за 2011. годину. Ови извештаји су свеобухватни, јер садрже податке о државним помоћима додељеним на свим нивоима власти, укључујући и јединице локалне самоуправе.

Комисија је израдила сопствени меморандум, печат и интернет страницу.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Извршити потпуну усклађеност шема државне помоћи и пружити подршку даваоцима државне помоћи приликом припреме пратећих аката потребних за имплементацију усклађених шема државне помоћи.

У складу са препорукама из Годишњег извештаја о напретку за 2012. Комисија за контролу државне помоћи ће свакодневно јачати своју оперативну независност приликом доношења одлука. Поступци накнадне контроле дозвољености државне помоћи, које ће покретати на основу сопствених информација, или информација добијених из других извора, говоре о независности ове комисије и одлучности да у пуној мери контролише државну помоћ.

Такође, биће неопходна блиска сарадња давалаца државне помоћи са Одељењем за контролу државне помоћи, како би се смањивао број поднетих пријава државне помоћи у поступку накнадне контроле. Потребно је организовати семинаре на тему правила за доделу државне помоћи и нарочито обучавати даваоце државне помоћи о процедурама за подношење пријава државне помоћи.

Комисија за контролу државне помоћи ће са посебном пажњом пратити доделу државне помоћи јавним предузећима и предузећима која обављају услуге од општег економског интереса, како би, уколико државне помоћ не буде пријављена, Комисија покренула поступак накнадне контроле *ex officio*.

Административни капацитети

У Одељењу за контролу државне помоћи има укупно 8 запослених, колико је и предвиђено Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија и привреде.

Комисија за контролу државне помоћи има 5 чланова.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Прелазним споразумом о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни трговински споразум) утврђена је обавеза Републике Србије да изврши попис шема државне помоћи које су успостављене пре оснивања Комисије за контролу државне помоћи и да такве шеме државне помоћи усклади са критеријумима наведеним у Прелазном трговинском споразуму, у периоду не дужем од четири године од дана ступања на снагу овог споразума. С тим у вези, сачињен је попис свих неусклађених шема државне помоћи, које су усвојене Закључком Владе 05 Број: 401-6830/2011-1 од 9. септембра 2011.

Како би Република Србија испунила обавезу усклађивања пописаних шема државне помоћи, Влада је донела Закључак 05 Број: 401-2452/2012-1 од 19. априла 2012. којим су задужени даваоци државне помоћи, да до 31. децембра 2012. шеме државне помоћи ускладе са правилима за доделу државне помоћи. Министарство финансија и привреде је упутило позив свим кабинетима министара из чије надлежности су пописана акта, да формирају радне група са представницима Одељења за контролу државне помоћи, како би радили на усклађивању пописаних шема државне помоћи.

Узимајући у обзир да се државна помоћ у Републици Србији контролише тек од марта 2010. и да даваоци државне помоћи немају довољно искуства у примени правила за доделу државне помоћи, Министарство финансија и привреде је ускладило све пописане шеме државне помоћи и предлог за усклађивање доставило надлежним министарствима.

У току је поступак усклађивања пописаних шема државне помоћи усвојених Закључком Владе 05 Број: 401-6830/2011-1 од 9. септембра 2011.

Табела: Кратак преглед мера у вези са спровођењем ПТС-а и ССП-а које су планиране за 2013. годину

Обавеза из ПТС-а (ССП-а)	Планиране мере за спровођење обавеза	Надлежна тела за спровођење	Рок
ПТС Члан 38. тачка 4 (73 ССП) Оперативна независност у раду Комисије за контролу државне помоћи	Комисија за контролу државне помоћи (ККДП) свакодневно јача своју оперативну независност. С тим у вези, ККДП је израдила сопствени меморандум, печат и интернет страницу. ККДП ће, као и до сада, покретати поступке накнадне контроле дозвољености државне помоћи, на основу сопствених информација, или информација добијених из других извора.	Министарство финансија и привреде, Комисија за контролу државне помоћи, Влада у целини	Одмах по ступању на снагу ПТС
ПТС Члан 38. тачка 6 (73 ССП) Усклађивање шема државне помоћи.	Закључком Владе 05 Број: 401-2452/2012-1 од 19. априла 2012. задужени су даваоци државне помоћи из чије надлежности су пописане шеме државне помоћи, да до 31. децембра 2012., ускладе ове шеме са правилима за доделу државне помоћи. На предлог Министарства финансија и привреде (МФП) формиране су радне групе са представницима давалаца државне помоћи, чији је циљ усклађивање пописаних шема државне помоћи. МФП је израдило предлоге за усклађивање свих пописаних шема државне помоћи. Ови предлози су достављени даваоцима државне помоћи из чије надлежности су пописане шеме државне помоћи, како би започели процедуру доношења усклађених шема државне помоћи. Поступак за усклађивања пописаних шема државне помоћи је у току.	Министарство финансија и привреде, Комисија за контролу државне помоћи, (Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство културе и информисања)	До краја 2012.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи:

Контрола државне помоћи има техничку подршку Framework пројекта (који се финансира из средстава ЕУ), чији је циљ: усклађивање постојећих шема државне помоћи, помоћ у вези са пријавама државне помоћи и идентификовање потреба за будућом техничком подршком која ће се финансирати из IPA 2011.

USAID пружа техничку подршку чији је циљ усклађивање постојећих шема државне помоћи из области запошљавања и анализа ефеката додељених државних помоћи.

Техничка помоћ за саветодавни центар за економска и правна питања (Policy and Legal Advice Center - PLAC), која се финансира из IPA 2011, планирана је да започне од марта 2013. Контрола државне помоћи је једна од области подршке, чији ће удео бити накнадно дефинисан.

3.8.3. Либерализација

Преглед стања

У Републици Србији послују 24 јавна предузећа чији је оснивач Република Србија, 4 акционарна друштва (Железнице Србије, ЈАТ Airways, Аеродром „Никола Тесла”, и Телеком Србија), као и 6 предузећа са формом друштва са ограниченом одговорношћу, чији је оснивач Република Србија а која обављају делатност од општег интереса. Укупан број запослених у ова укупно 34 предузећа износи око 93.000. Број предузећа чији је оснивач аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе износи око 650 и број запослених у њима износи око 67.000.

Пред сектором јавних предузећа, као и предузећима која имају другачију правну форму, али обављају делатност од општег интереса, предстоји процес структурних реформи који подразумева њихово организационо и финансијско реструктурирање, корпоративизацију и потпуну и делимичну

приватизацију. Део тог процеса је започет, а главни део тек предстоји и подржан је са техничког и финансијског аспекта од стране Светске банке. Сагласност на цене производа и услуга углавном је у надлежности одговарајућих регулаторних тела за одређене области (енергетика, телекомуникације, поштанске услуге и др.) или се врши преко моделског механизма који спроводи одговарајуће ресорно министарство, тако да је либерализација цена јавних предузећа у значајној мери извршена.

Реформске активности везане за сектор јавних предузећа трасиране су и доношењем новог Закона о јавним предузећима, који је усвојен 15. децембра 2012. од стране Народне скупштине Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 119/12), који као новине уводи укидање управних одбора и увођење једнодомног, односно дводомног управљања јавним предузећима, што је у складу са Законом о привредним друштвима; деполитизацију и професионализацију управљања јавним предузећима; обавезу спровођења јавног конкурса од стране независне стручне комисије и јасно дефинисање процедуре избора директора и чланова надзорног одбора јавног предузећа; дефинисање услова које треба да испуњавају директор и чланови надзорног одбора; увођење института Комисије за ревизију; јачање финансијске дисциплине јавних предузећа; јачење контролне функција Владе над радом и резултатима пословања јавних предузећа; јавност у раду јавних предузећа.

У члану 2 новог Закона о јавним предузећима укинута је информисање као делатност од општег интереса. У члану 3, став 1 поменутог закона прописано је да делатност од општег интереса обављају јавна предузећа. Имајући у виду да је информисање даном ступања на снагу поменутог закона не представља делатност од општег интереса, престала је и могућност да се формирају јавна предузећа у области информисања. У прелазним и завршним одредбама, прописано је да предузећа која су основана пре ступања на снагу поменутог закона, настављају да раде, по одредбама тог закона, до њихове власничке трансформације.

Детаљни подаци о законодавном и институционалном оквиру, административним капацитетима, циљевима и приоритетима у области:

- поштанских услуга - погледати Поглавље 3
- телекомуникација и информационог друштва – погледати Поглавље 10
- енергетике - погледати Поглавље 15
- док се наведени подаци који се односе на област јавних путева, железнице, пловидбе и лукама у унутрашњим водама налазе у Поглављу 21

Административни капацитети

Министарство финансија и привреде, односно његов организациони део под називом Сектор за јавна предузећа, са укупним бројем од 11 радних места у систематизацији радних места министарства, представља организациони део за комплетан мониторинг пословања јавних предузећа, почев од програма пословања које свако предузеће доноси за текућу пословну годину, до кварталних извештаја преко којих ће се пратити њихово остваривање, као и вршења бројних других активности које се односе на реформске активности и функционисање јавних предузећа.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

За 2013. по основу одредби Закона о јавним предузећима, предвиђено је доношење 6 подзаконских аката и то: за прописивање мерила и критеријума на основу који се јавна предузећа разврставају у групу предузећа са једнодомним или дводомним управљањем, за прописивање услова и критеријума за утврђивање и висину стимулације директору и извршним директорима за остваривање позитивних резултата пословања, за начин обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима, за привремену обуставу трансферних средстава јединицима локалне самоуправе, за обрасце за извештаје о реализацији програма пословања и за обрасце за извештаје о роковима измирења обавеза. Најкасније до 30. јуна 2013. предвиђено је расписивање конкурса за избор директора у јавним предузећима.

Преглед текуће и планиране иностране помоћи

У току је пројекат корпоратизације ЈП ПТТ саобраћаја „Србија” на основу ИДФ гранта (IDF Grant for Incorporation of State Owned Enterprises Project – IDF Grant No. TF 096223) и Радна група МФП је планирала да се пројекат заврши до априла 2013. године, када ће бити донет Оснивачки акт јавног поштанског оператора тј. када ће се спровести корпоратизација јавног поштанског оператора Републике Србије.

3.9. Финансијске услуге

3.9.1. Банкарство

Преглед стања

Законодавни оквир области пословања и контроле пословања банака у Републици Србији чине **Закон о Народној банци Србије** („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), **Закон о банкама** („Службени гласник РС”, бр. 107/2005 и 91/2010) и **Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање** („Службени гласник РС”, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010), као и подзаконска акта која су донета на основу наведених закона, пре свега Закона о банкама. Такође, на банке се примењују и **Закон о заштити корисника финансијских услуга** („Службени гласник РС”, бр. 36/2011), Закон о преузимању имовине и обавеза одређених банака ради очувања стабилности финансијског система Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 102/2012), Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/2011 и 99/2011), Закон о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 111/2009 и 99/2011 - др. закон), Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/2009, 72/2009 и 91/2010), Закон о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон и 71/2012 – одлука УС) и Закон о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/2001 и „Службени гласник РС”, бр. 30/2010), а од значаја су и Закон о Агенцији за осигурање депозита („Службени гласник РС”, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010), као и Закон о осигурању депозита („Службени гласник РС”, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010). На банкарске послове примењују се одредбе Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85, 57/89 и „Службени лист СРЈ”, бр. 31/93 и „Службени лист СЦГ”, бр. 1/2003 – Уставна повеља).

Прописи донети на основу Закона о банкама

Дана 31. децембра 2011. године на снагу је ступио нови сет одлука донетих на основу Закона о банкама којима се у Србији имплементирају Базел II стандарди, и то:

- Одлука о адекватности капитала банке („Службени гласник РС”, бр. 46/2011);
- Одлука о управљању ризицима банке („Службени гласник РС”, бр. 45/2011, 94/2011 и 119/2012);
- Одлука о извештавању о адекватности капитала банке („Службени гласник РС”, бр. 45/2011 и 46/2011- исправка);
- Одлука о извештавању банака („Службени гласник РС”, бр. 45/2011, 94/2011 и 87/2012);
- Одлука о објављивању података и информација банке („Службени гласник РС”, бр. 45/2011), и
- Одлука о контроли банкарске групе на консолидованој основи („Службени гласник РС”, бр. 45/2011).

Релевантне подзаконске прописе Народне банке Србије који су донети на основу Закона о банкама представљају и Одлука о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке („Службени гласник РС”, бр. 94/2011 и 57/2012), Одлука о спровођењу одредаба Закона о банкама које се односе на давање прелиминарног одобрења за оснивање банке, дозволе за рад банке и појединих сагласности Народне банке Србије, као и на утврђивање критеријума за одређивање првокласне банке („Службени гласник РС”, бр. 43/2011), Одлука о ближим условима и начину вршења контроле банака („Службени гласник РС”, бр. 43/2011) и Одлука о спољној ревизији банака („Службени гласник РС”, бр. 41/2007, 59/2008 и 67/2012).

Законом о банкама уређује се оснивање, организација и пословање банака, начин управљања и престанак рада банака, врсте ризика којима је у свом пословању банка изложена или може бити изложена, обавеза њиховог идентификовања, мерења, процене и управљања тим ризицима, као и поступак контроле над бонитетом и законитошћу пословања банака. Такође, Законом о банкама се уређује начин сарадње Народне банке Србије са домаћим и страним регулаторним телима, ради вршења контролне функције, њеног унапређења и обављања других послова утврђених овим законом. Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање уређују се услови и поступак стечаја и ликвидације банака.

Изменама и допунама Закона о банкама из 2010. године, створен је правни оквир који је омогућио усклађивање у великој мери са правним тековинама ЕУ које спроводе Базел II стандарде, и то пре свега Директивом 2006/48/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године о започињању и обављању послова кредитних институција (Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions - Celex No. 32006L0048) и Директивом 2006/49/ЕЗ Европског парламента и Савета од 14. јуна 2006. године о адекватности капитала инвестиционих друштава и кредитних институција (Directive 2006/49/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on the capital adequacy of investment firms and credit institutions - Celex No. 32006L0049).

Поред ступања на снагу и пуне примене горе наведених Одлука којима се имплементирају Базел II стандарди, најважније законодавне активности у претходном периоду биле су доношење измена Закона о Народној банци Србије, усвојених 4. августа и 5. новембра 2012. године, у складу са којима се образује Управа за надзор над финансијским институцијама у оквиру Народне банке Србије, која је између осталог надлежна и за контролу пословања банака. Положај, организација и начин рада Управе биће ближе уређени Статутом Народне банке Србије, који треба да буде донет до 6. фебруара 2013. године.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Европска комисија је у јулу 2011. године упутила предлоге Уредбе и Директиве (Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on prudential requirements for credit institutions and investment firms и Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms and amending Directive 2002/87/EC of the European Parliament and of the Council on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate), којима у ЕУ треба да се имплементирају Базел III стандарди и који треба да ставе ван снаге Директиве 2006/48/ЕЗ и 2006/49/ЕЗ. Имајући у виду да ће наведени предлози бити усвојени током 2013. године, а да ће њихова примена вероватно почети 2014. године, за 2013. годину нису планиране законодавне активности, већ је након усвајања ових аката у ЕУ планирано да Народна банка Србије усвоји Стратегију за имплементацију Базела III, а да се прописи којима би било извршено усклађивање са овим актима донесу у наредном периоду, у складу са динамиком која ће бити предвиђена том стратегијом.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Ради спровођења приоритета усклађивања са Базел III стандардима, Народна банка Србије током 2013. године планира да усвоји Стратегију за имплементацију Базела III. Том стратегијом биће утврђени начин и динамика увођења Базел III стандарда, односно релевантних тековина ЕУ у правни оквир Републике Србије. У складу са роковима који буду изнети у овој стратегији, Народна банка Србије ће припремити нацрте прописа (закона односно подзаконске регулативе), са циљем усклађивања с релевантним тековинама ЕУ.

Административни капацитети

Народна банка Србије је институција која је надлежна за спровођење Закона о банкама и доношење подзаконских аката по основу тог закона.

Законом о Народној банци Србије уређени су положај, организација, овлашћења и функције Народне банке Србије, као и однос Народне банке Србије према другим органима Републике Србије, међународним организацијама и другим институцијама. Самосталност Народне банке Србије предвиђена је Уставом Републике Србије, а Законом о Народној банци Србије прописано је да је Народна банка Србије самостална и независна у обављању својих функција. Основни циљ Народне банке Србије је постизање и одржавање стабилности цена. Поред овог основног циља, Народна банка Србије за циљ има и очување финансијске стабилности. Народна банка Србије, између осталог, даје дозволе за рад банкама, друштвима за осигурање, друштвима за управљање добровољним пензијским фондовима и даваоцима финансијског лизинга и врши надзор над њиховим пословањем. Народна банка Србије, у складу са чланом 8. Закона о банкама и чланом 65. Закона о Народној банци Србије, сарађује са страним и домаћим регулаторним телима ради вршења и унапређења своје контролне функције.

У поступку надзора Народна банка Србије сарађује, осим са органима у Републици Србији, и са органима других држава које обављају супервизију, а начин међусобне сарадње утврђује се споразумом о сарадњи између Народне банке Србије и конкретног надзорног органа. Поред билатералне сарадње, Народна банка Србије учествује у раду тзв. Колеџа супервизора (College of Supervisors), организованих од стране надлежног регулаторног тела задуженог за супервизију банкарске групе на консолидованој основи.

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за контролу пословања банака, са 6 ужих организационих јединица – одељења, надлежних за послове: посредне контроле, непосредне контроле, правних питања, истраживања и развоја, специјалне контроле и надзор финансијског лизинга. Поред континуираног стручног усавршавања запослених, а у циљу јачања институционалних капацитета, у току је и екстерни конкурс за пријем нових запослених у Сектор за контролу пословања банака. У Сектору је тренутно запослено 87 лица.

Мере планиране за период 2014-2016

У овом периоду планирано је да се изврши усклађивање домаћих прописа из области контроле пословања банака са правним тековинама ЕУ којима ће бити уведени Базел III стандарди. Овим усклађивањем биће испуњен приоритет за област банкарства наведен у Извештају Европске комисије о напретку РС за 2012. годину, а који се односи на усклађивање са захтевима Базела III.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Усклађивањем у току горе наведеног периода обезбеђује се и постепена либерализација успостављања финансијских услуга, односно испуњава се преузета обавеза сагласно члану 59. став 3. ССП-а.

3.9.2. Осигурање

Преглед стања

Законодавни оквир делатности осигурања у Републици Србији чине **Закон о Народној банци Србије** („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), **Закон о осигурању** („Службени гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004 – исправка, 61/2005, 61/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС, 107/2009, 99/2011 и 119/2012), **Закон о обавезном осигурању у саобраћају** („Службени гласник РС”, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 – одлука УС) и **Закон о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање** („Службени гласник РС”, бр. 61/2005, 116/2008 и 91/2010), као и подзаконска акта која су, на основу наведених закона, донели НБС и Влада РС. Такође, на субјекте у делатности осигурања примењују се и Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/2011 и 99/2011), Закон о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 111/2009 и 99/2011 - др. закон), Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/2009, 72/2009 и 91/2010), Закон о стечају („Службени гласник РС”, бр. 104/2009, 99/2011 - др. закон и 71/2012 – одлука УС), Закон о општем управном поступку („Службени лист СРЈ”, бр. 33/97 и 31/2001 и „Службени гласник РС”, бр. 30/2010), а на уговоре о осигурању - Закон о облигационим односима („Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85, 57/89 и „Службени лист СРЈ”, бр. 31/93 и „Службени лист СЦГ”, бр. 1/2003 – Уставна повеља).

Законом о осигурању уређују се услови и начин обављања делатности осигурања и надзор над обављањем те делатности. Законом о обавезном осигурању у саобраћају уређују се врсте обавезног осигурања у саобраћају, оснива се Гарантни фонд и поверавају се јавна овлашћења Удружењу осигуравача Србије. Законом о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање уређују се услови и поступак стечаја и ликвидације друштава за осигурање.

Наведени прописи су делимично усаглашени са прописима ЕУ у области услуга осигурања, који регулишу: животно и неживотно осигурање, интермедијацију у осигурању, обавезно осигурање од аутоодговорности и реорганизацију и стечај друштава за осигурање. Настојање да се домаће законодавство усклади са комунитарним нормативним решењима из области осигурања у директној је повезаности са степеном развоја домаћег тржишта осигурања и тржишта капитала и објективном могућношћу домаћих друштава за осигурање да послују у новим условима.

Најважније законодавне активности у претходном периоду су измене и допуне Закона о обавезном осигурању у саобраћају, које су усвојене 29. децембра 2011. године, и којима је извршено

даље усаглашавање одредаба Закона са прописима ЕУ који регулишу захтеве за осигурање авио-превозиоца и авио-компанија. Даљим изменама овог закона, усвојеним 28. септембра 2012. године, примена важећих најнижих сума осигурања од аутоодговорности, прописаних чланом 86. Закона о осигурању имовине и лица („Службени лист СРЈ”, бр. 30/96, 57/98 – исправка, 53/99 и 55/99 – исправка и „Службени гласник РС”, бр. 55/2004 – др. закон, 51/2009 – др. закон и 93/2012 – др. закон) продужава се до 13. октобра 2014. године. Изменама Закона о Народној банци Србије, усвојених 4. августа и 5. новембра 2012. године, образује се Управа за надзор над финансијским институцијама у оквиру Народне банке Србије, која између осталог врши и супервизију осигурања. Положај, организација и начин рада Управе ближе ће бити уређени Статутом, који треба да буде донет до 6. фебруара 2013. године. Изменом Закона о осигурању која је усвојена 15. децембра 2012. године, обавеза разграничења животних и неживотних осигурања композитних друштава за осигурање одложена је до 31.12.2013. године.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Планирана приоритетна регулаторна активност за 2013. годину је усвајање новог Закона о осигурању, који би био предложен од стране Народне банке Србије до краја 2013. године, и којим би се извршило даље усклађивање са прописима ЕУ који регулишу животну и неживотну осигурање (Солвентност I), и то са: Директивом 2002/83/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5. новембра 2002. године о животном осигурању (Directive 2002/83/EC of the European Parliament and of the Council of 5 November 2002 concerning life assurance - Celex No. 32002L0083) и Трећом Директивом Савета 92/49/ЕЕЗ од 18. јуна 1992. о координацији закона, уредби и других прописа који се односе на послове неживотног осигурања и допуњавају се Директиве 73/239/ЕЕЗ и 88/357/ЕЕЗ (Third Council Directive 92/49/EEC of 18 June 1992 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to direct insurance other than life insurance and amending Directives 73/239/EEC and 88/357/EEC – Celex No. 31992L0049).

Такође, усвајањем овог Закона, извршило би се делимично усклађивање са Директивом Европског парламента и Савета 2009/138/ЕЗ, од 25.11.2009. године, о започињању и обављању послова осигурања и реосигурања (Солвентност II) (Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) - Celex No. 32009L0138), у делу у коме је у оквиру режима Солвентност II преузет режим Солвентност I.

Новим законом би се, сагласно наведеним прописима ЕУ, регулисала и следећа питања: слобода оснивања огранка и слобода пружања услуга осигурања, рад огранака из трећих држава, надзор групе друштава за осигурање, квалификовано учешће и блиске везе, обавеза информисања осигураника и управљање ризицима и систем интерних контрола.

Усвајањем новог Закона о осигурању делимично би се извршио приоритет утврђен за услуге осигурања у оквиру Аналитичког извештаја, који прати Мишљење Европске комисије о захтеву РС за чланство у ЕУ, као и препорука (49) садржана у Акционом плану за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку РС за 2012. годину, а која се односи на усклађивање са Директивом Солвентност II и ефикасно имплементирање исте у средњорочном периоду.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Усвајањем и имплементацијом новог Закона о осигурању обезбедиће се и постепена либерализација успостављања финансијских услуга, сагласно обавезама преузетим чланом 59. у оквиру Поглавља 3. – Наслов V. ССП-а.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Ради спровођења наведеног приоритета за услуге осигурања, Комисија за послове надзора над обављањем делатности осигурања утврдила је, на седници одржаној 2. новембра 2012. године, Стратегију за увођење Солвентности II. Стратегијом су утврђени начин и фазе увођења Солвентности II у РС, а као главни циљ опредељено је спровођење новог регулаторног оквира осигурања. У вези са наведеним, НБС ће с једне стране јачати институционалне капацитете, кроз стручна усавршавања запослених, а с друге стране, ради реализације наведене Стратегије, биће потребно да се изврши запошљавање нових кадрова.

У зависности од динамике усвајања Омнибус II Директиве, као и мера имплементације - делегираних аката Комисије и техничких стандарда и упутстава ЕИОРА-е, као и националних мера за извршавање Солвентности II у ЕУ, Стратегија ће се постепено унапређивати.

Административни капацитети

У оквиру Народне банке Србије, организован је Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања, са кабинетом генералног директора и 4 уже организационе јединице – одељења, надлежна за послове: посредне контроле, непосредне контроле, актуарске послове и статистику и за правна питања. У Сектору је, тренутно, запослено 43 лица.

Народна банка Србије (Сектор за надзор над обављањем делатности осигурања), сагласно члану 4. став 1. тачка 5. Закона о Народној банци Србије и члану 142. Закона о осигурању, врши надзор над обављањем делатности осигурања, издаје дозволу за обављање послова осигурања, реосигурања, посредовања и заступања у осигурању и послова непосредно повезаних са пословима осигурања, даје сагласност на акте и радње прописане Законом о осигурању, доноси акте прописане тим законом, обрађује статистичке и друге податке, води регистре и разматра приговоре осигураника, корисника осигурања и трећих оштећених лица на рад друштава за осигурање. Такође, Народна банка Србије доноси прописе ради спровођења Закона о осигурању.

Министарство финансија и привреде, у складу са чланом 243. Закона о осигурању, покреће поступак приватизације друштвеног и државног капитала у друштвима за осигурање и врши надзор над овим поступком.

У складу са одредбама Закона о обавезном осигурању у саобраћају, Министарство финансија и привреде врши надзор над вршењем јавних овлашћења од стране Удружења осигураваача Србије.

У оквиру Сектора за финансијски систем у Министарству финансија и привреде, организована је Група за осигурање која тренутно броји два запослена лица. У плану је јачање кадровских капацитета за област осигурања, кроз стручна усавршавања и повећање броја запослених.

Мере планиране за период 2014-2016

У овом року (до 31.12.2016. године) планира се потпуно усклађивање домаћих прописа из области осигурања са правном тековином ЕУ, и то у области: директног осигурања и реосигурања, надзора групе друштава за осигурање, реорганизације и стечаја друштва за осигурање (режим Солвентност II), финансијских извештаја друштва за осигурање, интермедијације у осигурању, осигурања од аутоодговорности и финансијских конгломерата, а у зависности од динамике имплементације ових прописа у ЕУ, као и степена развоја услуга осигурања у РС.

3.9.3. Тржиште капитала

Преглед стања

Организовано тржиште капитала у Републици Србији је Београдска берза на којој се трговање одвија на регулисаном тржишту и мултилатералној трговачкој платформи (МТП). Регулисано тржиште подељено је на три сегмента: *Prime Listing*, *Standard Listing* и *Open Market* на којима је укључено у трговање укупно 143 хартија од вредности различитих издаваоца. Од укупно 50 тренутно регистрованих овлашћених учесника на тржишту капитала у Републици Србији, 35 су брокерско-дилерска друштва, а преосталих 15 су овлашћене банке. Београдска берза је организатор и мултилатералне трговачке платформе на којој је листирано 975 компанија.

Министарству финансија и привреде поверена је законодавна надлежност у области тржишта капитала. У том смислу, у надлежности Министарства су **Закон о тржишту капитала**, **Закон о инвестиционим фондовима**, **Закон о преузимању акционарских друштава** и **Закон о добровољним пензијским фондовима**. Надзор и израда подзаконске регулативе из ове области поверена је Комисији за хартије од вредности, а за Закон о добровољним пензијским фондовима Народној банци Србије.

Комисија за хартије од вредности је независно и самостално тело основано 1990. године. Комисија има 5 чланова, укључујући и председника Комисије, које бира и разрешава Народна скупштина Републике Србије. Комисија за хартије од вредности је одговорна за законито функционисање тржишта капитала, са циљем заштите инвеститора и обезбеђивање правичности, ефикасности и транспарентности тог тржишта.

У том смислу Комисија врши надзор над применом:

1. Закона о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 31/2011) при чему део послова из надлежности прописане чл. 262. овог закона обавља као поверене послове;
2. Закона о преузимању акционарских друштава („Службени гласник РС”, бр. 46/2006);
3. Закона о инвестиционим фондовима („Службени гласник РС”, бр. 46/2006)

За обављање послова из своје надлежности, Комисија је одговорна Народној Скупштини Републике Србије.

У оквиру својих надлежности и на основу наведених закона, Комисија: доноси акта ради спровођења закона, одобрава издавање хартија од вредности са и без јавне понуде, одобрава статус професионалног инвеститора, одобрава понуде за преузимање; даје дозволе за рад: организатору тржишта, брокерско-дилерским друштвима и кастоди банкама, друштву за управљање инвестиционим фондом, за организовање и оснивање отвореног и затвореног инвестиционог фонда; даје сагласност на измене акта и на именовање чланова управе овлашћених учесника, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности и друштава за управљање, на статусне промене и стицање квалификованог учешћа у капиталу брокерско-дилерског друштва, организатора тржишта, друштава за управљање; прати стање и кретање на организованом тржишту и предузима мере за отклањање поремећаја на том тржишту; врши надзор над пословањем брокерско-дилерских друштава, организатора тржишта, Централног регистра хартија од вредности, друштава за управљање, инвестиционих фондова, овлашћених банака, кастоди банака, издавалаца хартија од вредности, инвеститора, професионалних инвеститора.

Комисија једном годишње подноси Народној скупштини извештај о свом раду, као и извештај о кретањима на тржишту капитала у Републици, док једном у шест месеци информише Владу о свом раду.

Комисија за хартије од вредности Републике Србије примљена је у IOSCO, као редован члан 2002. године, а на билатералном нивоу има потписана два Протокола о сарадњи (са Русијом и Републиком Српском) и више Меморандума о разумевању и то са Федерацијом БиХ, Грчком, Хрватском, Румунијом, Црном Гором, Македонијом, Словенијом.

Област тржишта капитала уређена је следећим законима:

Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 31/11), који је усвојен у мају 2011 године, а чија је примена почела у новембру 2011. године, усаглашен је са Директивама ЕУ из ове области у мери у којој се њихови принципи могу инкорпорирати у домаћу регулативу водећи рачуна о будућем правцу развоја тржишта капитала у Републици Србији, у смислу његовог унапређења и интеграције са финансијским тржиштима у региону. Поменути закон делимично је усклађен са следећим Директивама ЕУ:

- 32004L0039 Директива 2004/39/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године, о тржиштима финансијских инструмената, којом се мења и допуњава Директива Савета 85/611/ЕЕЗ и 93/6/ЕЕЗ и Директива Европског парламента и Савета 2000/12/ЕЗ и на основу које престаје да важи Директива Савета 93/22/ЕЕЗ;
- 32003L0006 Директива 2003/6/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 28. јануара 2003. о трговању на основу инсајдерских информација и манипулацијама на тржишту (злоупотреби тржишта);
- 32003L0071 Директива 2003/71/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 4. новембра 2003. године, о проспекту који се објављује приликом јавне понуде или укључивања у трговање хартија од вредности, којом се мења и допуњава Директива 2001/34/ЕЗ;
- 32004L0109 Директива 2004/109/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 15. децембра 2004. о усклађивању захтева за транспарентношћу везаним за информације о издаваоцима чије су хартије од вредности укључене у трговање на регулисаном тржишту и измени и допуни Уредбе 2001/34/ЕЗ;
- 31997L0009 Директива 97/9/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 3. марта 1997. године о системима за обештећење инвеститора.

Закон о инвестиционим фондовима је делимично усклађен са правним тековинама ЕУ, и то директивом:

- 2009L0065 Директива 2009/65/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 13. јула 2009. године, о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности (UCITS).

Основни циљ измена и допуна **Закона о преузимању акционарских друштава** било је усаглашавање са новим Законом о привредним друштвима, који је почео да се примењује у фебруару 2012. године, као и правним тековинама ЕУ. Поменути закон је у великој мери усклађен са Директивом ЕУ:

- 32004L0025 Директива 2004/25/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 21. априла 2004. године о понудама за преузимање.

Комисија за хартије од вредности је у току 2012. године на основу Закона о преузимању акционарских друштава донела следећи подзаконски акт: Правилник о садржини и форми понуде за преузимање акција (објављен у „Службени гласник РС” бр. 10/2012).

Преглед приоритета у 2013. години у погледу усклађивања законодавства

До краја 2013. године радиће се на даљем усаглашавању Закона о инвестиционом фондовима са регулативом ЕУ коју је потребно имплементирати у процесу придруживања ЕУ, а у зависности од обавеза које буде преузимала Република Србија. Првенствено ће се у обзир узети следећа директива:

- **32009L0065** Директива 2009/65/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 13. јула 2009. године, о координацији закона, прописа и административних одредби које се односе на подухвате везане за колективне инвестиције у преносиве хартије од вредности (UCITS).

У складу са препорукама Европске комисије, датим у Извештају о напретку Србије за 2012. годину, радиће се на усаглашавању са правним тековинама ЕУ у области институција колективног инвестирања (UCIT).

Административни капацитети

У оквиру Министарства финансија и привреде, Сектор за финансијски систем - Група за хартије од вредности и тржиште капитала (2 запослена) надлежна је за предлагање регулативе из области тржишта капитала, тумачење истих и давање сагласности на подзаконска акта Комисије за хартије од вредности.

У оквиру Комисије за хартије од вредности запослено је укупно 42 лица, од којих је 30 са високом стручном спремом, 5 са вишом стручном спремом, 4 са средњом стручном спремом и 3 је нискоквалификованих радника који представљају техничко особље.

Мере планиране за период 2014-2016

У овом периоду настојаће се спровести даље усклађивање горе наведених закона са регулативом из ових области.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Даље усаглашавање законског оквира из области тржишта капитала са правним тековинама ЕУ утицаће на постепену либерализацију успостављања финансијских услуга описаних у Анексу VI ССП-а, односно испуњење преузетих обавеза у складу са чланом 91. и чланом 59. став 3. ССП-а.

3.9.4. Добровољни пензијски фондови

Преглед стања

Законодавни оквир делатности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима у Републици Србији чине **Закон о Народној банци Србије** („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), **Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима** („Службени гласник РС”, бр. 85/2005 и 31/2011, у даљем тексту: Закон), као и подзаконска акта која је, на основу наведених закона, донела НБС. Такође, на пословање добровољних пензијских фондова и друштава за управљање примењују се и Закон о привредним друштвима („Службени лист РС”, бр. 36/2011 и 99/2011), Закон о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС”, бр. 46/2006, 111/2009 и 99/ 2011 - др. закон), Закон о спречавању

прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС”, бр. 20/2009, 72/2009 и 91/2010), Закон о општем управном поступку („Службени лист РС”, бр. 33/1997, 31/2001 и 30/2010), Закон о тржишту капитала („Службени гласник РС”, бр. 31/2011) и Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС”, бр. 36/2011).

Законом се уређује организовање и управљање добровољним пензијским фондовима, оснивање, делатност и пословање друштава за управљање добровољним пензијским фондовима, послови и дужности кастоди банке, као и надлежност Народне банке Србије у вршењу надзора над обављањем делатности друштава за управљање добровољним пензијским фондовима.

Измене Закона, настале као резултат сагледавања реалног стања на финансијском тржишту, ефеката међународне финансијске кризе која се рефлектовала и на домаће финансијско тржиште, као и услед потребе усаглашавања са прописима ЕУ, ступиле су на снагу 17. маја 2011. године. Услед усаглашавања са изменама Закона, током 2011. године, усвојено је и 14 подзаконских аката којима се ближе уређује законска материја:

- Одлука о ближим условима и начину издавања појединих дозвола и сагласности друштву за управљање добровољним пензијским фондом („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о начину обрачуна накнада друштва за управљање добровољним пензијским фондом („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о садржају и форми образаца финансијских извештаја друштава за управљање добровољним пензијским фондовима („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о садржају и форми образаца финансијских извештаја добровољног пензијског фонда („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за добровољне пензијске фондове („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за друштва за управљање добровољним пензијским фондовима („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о начину заштите права и интереса клијената друштава за осигурање и друштава за управљање добровољним пензијским фондовима („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о обављању екстерне ревизије и садржини извештаја екстерног ревизора („Службени гласник РС”, бр. 60/2011 и 61/2011 – исправка);
- Одлука о процени и обрачунавању тржишне и нето вредности имовине добровољног пензијског фонда и утврђивању јединствене почетне вредности инвестиционе јединице („Службени гласник РС”, бр. 60/2011 и 61/2011 – исправка);
- Одлука о ближим условима и максималним висинама улагања имовине добровољног пензијског фонда, као и начину улагања те имовине у иностранству („Службени гласник РС”, бр. 43/2011);
- Одлука о ближој садржини и стандардизованом формату проспекта и скраћеног проспекта добровољног пензијског фонда („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о отварању, вођењу и преносу индивидуалних рачуна чланова добровољног пензијског фонда („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о посредницима друштва за управљање добровољним пензијским фондом и издавању дозволе за обављање послова информисања о добровољном пензијском фонду („Службени гласник РС”, бр. 60/2011);
- Одлука о начину вршења надзора над друштвом за управљање добровољним пензијским фондом („Службени гласник РС”, бр. 60/2011).

Закон је у великој мери усклађен са Директивом 2003/41/ЕЗ о активностима и надзору над институцијама о делатностима и надзору институција за пензије уговорене по основу рада (Directive 2003/41/EC of the European Parliament and of the Council of 3 June 2003 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision, CELEX 32003L0041, у даљем тексту: Директива), и то са одредбама Директиве које се могу применити на постојећи систем добровољних пензијских фондова у нашој земљи, имајући у виду да у Србији не постоје институције које нуде уговорно обезбеђење пензија које финансира послодавац.

Током 2012. године, извршене су измене Закона о Народној банци Србије, усвојене 4. августа и 5. новембра 2012. године, у складу са којима се образује Управа за надзор над финансијским институцијама у оквиру Народне банке Србије, која је између осталог надлежна и за супервизију добровољних пензијских фондова. Положај, организација и начин рада Управе биће ближе уређени Статутом Народне банке Србије, који треба да буде донет до 6. фебруара 2013. године.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

С обзиром да су 2011. године усвојене измене Закона и подзаконских аката, у 2013. години се не очекују нове измене регулативе у области добровољних пензијских фондова којима би се вршило усклађивање са легислативом ЕУ.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Нису планиране ванзаконодавне активности које су у вези са законодавством ЕУ.

Административни капацитети

У Народној банци Србије, организован је Сектор за надзор над делатношћу добровољних пензијских фондова, у оквиру кога постоје две организационе јединице: Одељење за надзор над делатношћу добровољних пензијских фондова и Група за тржишне ризике. Тренутно је у Сектору запослено 14 особа.

У оквиру своје надзорне функције, Народна банка Србије издаје и одузима дозволе за рад друштву за управљање и дозволе за организовање и управљање фондом, даје и повлачи сагласност на предложене чланове управе друштва, изриче писмене опомене и издаје налоге за отклањање утврђених неправилности, одобрава правила пословања друштва, проспекте и други маркетиншки материјал, води регистар добровољних пензијских фондова, прима дневне извештаје кастоди банке о вредности имовине фонда и вредности инвестиционе јединице, прима месечне и годишње финансијске извештаје друштава за управљање и фондова и др.

Мере планиране за период 2014 - 2016.

С обзиром да се у наредном периоду очекује измена Директиве, у складу са тим вршиће се и измена регулативе којом се уређује пословање добровољних пензијских фондова како би се постигло усаглашавање са релевантним прописима ЕУ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Усклађивањем у току горе наведеног периода обезбеђује се и постепена либерализација успостављања финансијских услуга сагласно члану 59. став 3. ССП-а.

3.10. Информационо друштво и медији

3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија

Преглед стања

До јула 2012. Министарство културе, информисања и информационог друштва је било носилац Подгрупе 10, а од јула 2012. те надлежности је преузело Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација (у даљем тексту: Министарство).

Област електронских комуникација је првенствено уређена:

- Законом о електронским комуникацијама („Сл. гласник РС”, 44/2010, у даљем тексту: ЗЕК) који се ослања на Европски регулаторни оквир у области телекомуникација из 2002 (сет од 5 Директива: Оквирна Директива, Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services – (Framework Directive), CELEX No. 32002L0021; Директива о приступу, Directive 2002/19/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities (Access Directive), CELEX No. 32002L0019; Директива о ауторизацији, Directive 2002/20/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on the authorisation of electronic communications networks and services (Authorisation Directive), CELEX No. 32002L0020; Директива о универзалном сервису (Directive 2002/22/EC of the European Parliament and of

the Council of 7 March 2002 on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services (Universal Service Directive), CELEX No. 32002L0022) Директивом о приватности у области електронских комуникација (Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications), CELEX No. 32002L0058).

- Стратегијом развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. („Сл. гласник РС”, 68/2010);
- Стратегијом за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма („Сл. гласник РС”, 52/2009, 18/2012);
- Стратегијом развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012. („Сл. гласник РС”, 84/2009).

Ради ефикасног коришћења радиофреквенцијског спектра и управљања истим, на предлог Републичке агенције за електронске комуникације (у даљем тексту: РАТЕЛ), а у вези са Планом намене радиофреквенцијских опсега („Сл. гласник РС”, 112/2004, 86/2008), Министарство је у 2012. донело:

- Правилник о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричке аналогне ФМ и ТВ радиодифузне станице за територију Републике Србије („Сл. гласник РС”, 9/2012, 30/2012).

Такође и Влада РС је донела Уредбу о утврђивању Плана намене радио-фреквенцијских опсега („Сл. гласник РС”, 99/2012) на основу предлога који је утврдило Министарство, а који је припремио РАТЕЛ. (*The European Table of Frequency Allocations and Applications in the Frequency Range 9 kHz to 3000 GHz (ECA TABLE)*)

У вези са Стратегијом о преласку са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског сигнала сагласно ЗЕК-у, а на предлог РАТЕЛ-а, Министарство је донело:

- Правилник о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступ мултиплексу у терестричкој дигиталној радиодифузији („Сл. гласник РС”, 55/2012).

На основу Закона о електронским комуникацијама, а на предлог РАТЕЛ-а, Министарство је у 2012. донело и следеће правилнике:

- Правилник о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Сл. гласник РС”, 11/2012, у даљем тексту: Правилник о РиТТ опреми) који се усклађује са Директивом о РиТТ опреми (Directive 1999/5/EC of the European Parliament and of the Council of 9 March 1999 on radio equipment and telecommunications terminal equipment and the mutual recognition of their conformity CELEX No. 31999L0005)
- Правилник о универзалном сервису („Сл. гласник РС”, 24/2012); (Директива о универзалном сервису, 2002/22/ЕЗ).
- Правилник о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Сл. гласник РС”, 16/2012);
- Правилник о условима у погледу кадрова, опреме и простора које мора да испуњава привредно друштво, предузеће или друго правно лице за вршење мерења и испитивања рада електронских комуникационих мрежа и услуга, припадајућих средстава, електронске комуникационе опреме и терминалне опреме („Сл. гласник РС”, 13/2012);
- Правилник о техничким и другим захтевима при изградњи пратеће инфраструктуре потребне за постављање електронских комуникационих мрежа, припадајућих средстава и електронске комуникационе опреме приликом изградње пословних и стамбених објеката („Сл. гласник РС”, 123/2012)

РАТЕЛ је донео следеће подзаконске акте у 2012.:

- Измене и допуне Плана нумерације („Сл. гласник РС”, 35/2012), (Оквирна Директива, 2002/21/ЕЗ; Директива о ауторизацији, 2002/20/ЕЗ; Директива о универзалном сервису, 2002/22/ЕЗ)

- Правилник о висини накнада за пружање услуга из надлежности Републичке агенције за електронске комуникације („Сл. гласник РС”, 41/2012). (Директива о ауторизацији, 2002/20/ЕЗ)

У оквиру спровођења прописа и регулаторних одлука, РАТЕЛ је, сагласно члану 59. ЗЕК-а и у складу са Препоруком Европске комисије 2007/879/ЕЗ о релевантним тржиштима производа и услуга у оквиру тржишта електронских комуникација („*Commission Recommendation of 17 December 2007 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation CELEX No. 32007H0879*) донео Одлуку о одређивању релевантних тржишта подложних претходној регулацији („Службени гласник РС”, број 59/11) којом су одређена релевантна тржишта на територији Републике Србије подложна претходној регулацији²⁶, те је решењима из новембра 2011. одредио операторе са значајном тржишном снагом (у даљем тексту: оператори са ЗТС). У складу са обавезом објављивања одређених података у форми стандардне понуде која је одређена за велепродајна тржишта, стандардне понуде су објављене и примењују се од 1.4.2012. (Т3, Т6 и Т7), односно од 1.6.2012 (Т2, Т4 и Т5). РАТЕЛ је поново спровео анализу Т5 и Т8 у циљу утврђивања евентуалних промена у периоду од претходне анализе, након чега су у октобру 2012. обављене јавне консултације у вези са новим Извештајима о анализама Т5 и Т8 (други круг анализа). Дана 28.12.2012. донета су решења о одређивању оператора са ЗТС на Т5 и Т8, чији су саставни део извештаји о анализи релевантних тржишта, а операторима су одређене обавезе у складу са ЗЕК-ом, и решења и извештаји су објављена на сајту РАТЕЛ-а.

Осим тога, у складу са одредбом члана 44. ЗЕК-а и Правилником о РиТТ опреми, РАТЕЛ је решењем ресорног министра од 29.5.2012. именован као тело за оцењивање усаглашености радио и телекомуникационе терминалне (РиТТ) опреме. Сходно томе, РАТЕЛ је почео са применом Правилника о РиТТ опреми од 1.6.2012 (ССП, чл. 77).

Такође, у Букурешту је 18.4.2012. закључен Регионални договор о радиокомуникацијској служби на унутрашњим пловним путевима (*Regional Arrangement on the Radiocommunication Service for Inland Waterways - RAINWAT*).

РАТЕЛ је 1.3.2012. стекао право да присуствује састанцима Тела европских регулатора за електронске комуникације (*Body of European Regulators for Electronic Communications – BEREC*).

Министарство унутрашњих послова (у даљем тексту: МУП) је 12.3.2012. основало радну групу, односно формиран је стручни тим за израду предлога реализације пројекта „Система 112”. Носилац пројекта на државном нивоу су представници Сектора за ванредне ситуације. Радна група за пројекат „Систем 112” иницијално има 16 чланова, а њен први састанак је одржан 3.4.2012. Циљ формирања ове радне групе је израда предлога пројекта за функционисање система 112 на територији Републике Србије. Предлог пројекта је поред основних питања, која се односе на функционисање система, укључио и финансијску компоненту, односно трошкове који по овом основу могу настати. У току године је извршена едукација различитих линија рада МУП РС (у смислу упознавања са идејом и начином функционисања система).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

До краја 2013. у плану Министарства је:

- Доношење Правилника о техничким захтевима за уређаје и програмску подршку за законито пресретање електронских комуникација и задржавања података о електронским комуникацијама, у III кварталу 2013, ради даљег усклађивања са Директивом о приватности у области електронских комуникација, 2002/58/ЕЗ.
- Измене и допуне Правилника о РиТТ опреми, у III кварталу 2013, ради додатног усклађивања са најављеном ревизијом Директиве 1999/5/ЕЗ.

²⁶ Малопродајно тржиште приступа јавној телефонској мрежи на фиксној локацији (Т1); Велепродајно тржиште оригинације позива у јавној телефонској мрежи на фиксној локацији (Т2); Велепродајно тржиште терминације позива у јавној телефонској мрежи (Т3); Велепродајно тржиште (физичког) приступа елементима мреже и припадајућим средствима (укључујући дељени и потпуни рашчлањени приступ локалној петљи) (Т4); Велепродајно тржиште широкопојасног приступа (Т5); Велепродајно тржиште изнајмљених линија (Т6); Велепродајно тржиште терминације позива у мобилној мрежи (Т7); Малопродајно тржиште дистрибуције медијских садржаја (Т8) и Малопродајно тржиште јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације (Т9).

- Израда Стратегије развоја широкопојасних мрежа и сервиса до 2016. како би се наставило са остваривањем циљева из Стратегије Европе за паметан, одржив и инклузиван развој, конкретно везано за „Дигиталну агенду за Европу” (*Europe 2020 Strategy [Com(2010) 2020]*) и пуна имплементација европског регулаторног оквира у IV кварталу 2013.

У 2013. РАТЕЛ предвиђа доношење следећих подзаконских аката :

- Усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о начину контроле коришћења радио-фреквенцијског спектра, обављања техничких прегледа и заштите од штетних сметњи у III кварталу 2013. (Оквирна Директива, 2002/21/ЕЗ)
- Усвајање Правилника о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења у IV кварталу 2013. (Оквирна Директива, 2002/21/ЕЗ) и (Директива о Ауторизацији, 2002/20/ЕЗ).
- Упућивање Предлога плана расподеле фреквенција у фреквенцијским опсезима 3400-3600 MHz и 3600-3800 MHz, на основу Плана намене радио-фреквенцијских опсега („Сл. гласник РС”, 99/12) Министарству на даљу надлежност у IV кварталу 2013.

Административни капацитети

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација са Управом за Дигиталну агенду као органом у саставу, образовано је новим Законом о министарствима („Сл. гласник РС”, 72/2012). У складу са одредбама чл. 2, 19, 34. и 36. наведеног Закона, одређују се послови у надлежност овог Министарства у области телекомуникација, информационог друштва и поштанског саобраћаја.

Законом о електронским комуникацијама дефинисана је подела надлежности између Владе, Министарства и РАТЕЛ-а, чиме је вођење политике у области телекомуникација раздвојено од оперативних и регулаторних функција.

РАТЕЛ је основан ЗЕК-ом као самостална, односно независна организација која врши јавна овлашћења са циљем обезбеђивања услова за ефикасно спровођење и унапређивање утврђене политике у области електронских комуникација. Надлежности РАТЕЛ-а утврђене су ЗЕК-ом.

Новим Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места Министарства, број: 110-00-9/2012-02 који је ступио на снагу 18.10.2012. сада се, у оквиру овог Министарства, послови из области телекомуникација, поштанског саобраћаја и информационог друштва, обављају у Сектору за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај. У оквиру овог сектора, обављају телекомуникација се бави 13 запослених лица.

Такође, европским интеграцијама, у области електронских комуникација, информационог друштва и поштанског саобраћаја, се бави и Група за Европске интеграције и међународну сарадњу, у оквиру Сектора за европске интеграције. Ова Група броји 3 запослена који покривају све области из делокруга Сектора за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај.

У оквиру РАТЕЛ-а, послове из области регулативе, анализе тржишта, радиокомуникација, контроле спектра, оцењивања усаглашености РИТТ опреме и европских интеграција обавља укупно 64 лица.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Такође, Министарство предвиђа и следеће активности у 2013. које не спадају у законодавне активности али су посредно повезане са преношењем ЕУ регулаторног оквира:

- Акциони план за развој електронских комуникација 2013-2014, у I кварталу ;
- Израда пословног модела Јавног предузећа „Емисиона техника и везе” (ЈП ЕТВ) који се односи на процес дигитализације у II кварталу ;
- Израда пројекта дистрибуционе мреже у III кварталу ;
- Израда Плана расподеле са циљем усклађивања са Планом намене радио-фреквенцијског опсега у II кварталу ;
- Израда предлога модела за подстицање развоја широкопојасног приступа у IV кварталу 2013;
- Усвајање Плана преласка на дигитално емитовање у IV кварталу ;
- Анализа стања изграђене мреже електронских комуникација у Републици Србији, као основе за развој широкопојасног приступа (атлас инфраструктуре) у IV кварталу 2013;

- Анализа доступности широкопојасног приступа у IV кварталу;
- РАТЕЛ-ово стицање својства посматрача и права да присуствује састанцима Тела европских регулатора за електронске комуникације (*BEREC*) и то састанцима Одбора регулатора (*Board of Regulators - BoR*) и Мреже за контакт (*Contact Network – CN*) *BEREC*-а, значајно ће допринети реализацији многих активности у.
- Планиране активности МУПа за 2013. се односе на тежњу за јединственим софтвером који ће бити свеобухватан и односити се на правремено реаговање у инцидентним ситуацијама, обједињујући све елементе система. Такође у свим областима које сачињавају делове система тежиће се побољшању (Тетра, ГИС, комуникације и сл), како би се дошло до јединственог решења.

Мере планиране за период 2014–2016.

У 2014. Министарство планира да ради на даљем развоју конкурентности тржишта електронских комуникација у сарадњи са РАТЕЛ-ом, подстицањем и омогућавањем услова за доношење регулативе за избор и предизбор оператора, регулативе за виртуелне мобилне операторе, стварањем услова за издавање појединачних дозвола за широкопојасни фиксни бежични приступ, по спроведеном поступку јавног надметања, итд. Такође у 2014. се предвиђају значајне активности везане за коришћење и доделу дигиталне дивиденде (прикупљање података о искоришћењу дигиталне дивиденде у Европи и израда студије о могућностима искоришћења дигиталне дивиденде у Србији, израда плана за ослобађање делова радио фреквенцијског спектра у складу са усвојеним фазама плана преласка, одлука о додели дигиталне дивиденде, расписивање јавног надметања за доделу дигиталне дивиденде). До 2016. се предвиђа и додатно усклађивање ЗЕК-а, ради даљег усклађивања са најновијим регулаторним оквиром ЕУ из 2009. и Директивом о условном приступу (*Directive 98/84/EC of the European Parliament and of the Council of 20 November 1998. on the legal protection of services based on, or consisting of, conditional access, CELEX No. 31998L0084*).

РАТЕЛ за 2014. планира усвајање подзаконских аката који се односе на универзални сервис, и то: Одлуке у вези са обимом и начином објављивања података о понуди услуга универзалног сервиса и Правилника о начину документовања прекомерних трошкова и мерила за остваривање права на накнаду прекомерних трошкова за пружање услуга универзалног сервиса. Такође, предвиђа се да ће следећи круг анализе релевантних тржишта бити спроведен 2014, односно 2015, с тим што РАТЕЛ континуирано прати развој релевантних тржишта, а по потреби и додатних тржишта, те је сагласно одредби члана 60. ЗЕК-а остављена могућност вршења анализе тржишта и у року краћем од три године, уколико се за то укаже потреба. На крају, у периоду 2014-2016. предвиђа се да, на основу иницијативе покренуте у новембру 2012, Уредба о роингу у јавним мобилним телефонским мрежама (*Regulation (EU) No 531/2012 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2012 on roaming on public mobile communications networks within the Union, CELEX No. 32012R0531*) буде укључена у преговоре о стабилизацији и придруживању Републике Србије Европској унији.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Дигитализација:

Пројекат ”Поддршка процесу преласка на дигитално емитовање” у Србији, (10SER01/16/21) финансиран је из ИПА 2010. у укупној вредности од 10,5 милиона евра у оквиру кога је набављена опрема и висини од 8 милиона евра, уз техничку помоћ (2,5 милиона евра).

Опрема финансирана из ИПА фондова укључује Интернет протокол (IP) и видео опрему, предајнике, мерно возило и мерну опрему, микроталасне линкове и привремене антенске системе. Већи део опреме је искоришћен за потребе пилот мреже, путем које се од априла 2012. емитује дигитални сигнал са 15 локација широм Србије и покрива око 40% становништва.

Техничка помоћ има задатак да:

- Унапреди капацитете Министарства и других заинтересованих страна, и структурира оперативну радну групу за процес дигитализације, која ће помоћи у планирању и спровођењу процеса преласка са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији, на основу плана са јасним показатељима успеха;
- Реализује медијски план, са посебним фокусом на креирању и успостављању оперативног националног кол-центра, портала и других облика информисања гледалаца, увозника и

продаваца техничке робе и локалних самоуправа о преласку на дигитално емитовање телевизијског сигнала;

- Креира свеобухватни и нивелисан скуп *DVB-T2* мрежних услуга за ЈП ЕТВ и припадајућу тарифну листу;
- Креира свеобухватни и детаљни национални оквир за издавање дозвола за емитовање (укључујући и поступак за добијање дозвола, са јасно дефинисаним условима) уз неопходна подзаконска акта, које ће одобрити Влада РС;
- Унапреди капацитете Министарства и ЈП ЕТВ у планирању и развоју мреже за дигитално емитовање телевизијског сигнала у *DVB-T2* формату и помоћ око набавке опреме за ову нову мрежу.

У оквиру техничке помоћи, током 2012. консултанци су саветодавно помагали у припреми предлога подзаконских аката које је донело Министарство, а посебно су помогли у изменама Стратегије за прелазак са аналогног на дигитално емитовање радио и телевизијског програма у Републици Србији. Пројекат ће бити завршен у III кварталу 2013.

Таекс

У просторијама РАТЕЛ-а је од 12. до 13. јуна 2012. у оквиру *TAIEX-a*, одржана „Радионица о телекомуникационој регулативи ЕУ”.

У мају 2012. одржан је само један *TAIEX-a*, семинар на тему „Регулатива у области електронских комуникација у ЕУ” који је био намењен судијама и с обзиром на добар одзив учесника, планира се наставак тог семинара који треба да се одржи у јануару 2013. на тему: „Решења о одређивању оператора са значајном тржишном снагом и одлуке управних судова поводом тих решења”. Што се тиче студијских посета предвиђене су четири посете у 2013. у вези са дигиталном дивидендом, *DVB-T2* пријемницима, колокацијом и заједничким коришћењем инфраструктуре, и широкопојасним интернетом.

3.10.2. Информационо друштво

Преглед стања

Област информационог друштва у Републици Србији првенствено је уређена:

- Законом о електронској трговини („Сл. гласник РС”, 41/2009); (Прати Директиву о електронској трговини (Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce') CELEX No. 32000L0031)) као и Директиве 98/48/EЗ о изменама Директиве 98/34/EЗ. (Directive 98/48/EC of the European Parliament and of the Council of 20 July 1998 amending Directive 98/34/EC laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations)
- Законом о електронском потпису („Сл. гласник РС”, 135/2004) (Директива о електронском потпису, Directive 1999/93/EC of European Parliament the Council of 13. decemmmber 1999 on a Community framework for electronic signatures, CELEX No. 31999L0093);
- Законом о електронском документу („Сл. гласник РС”, 51/2009) (Директива о електронском потпису, 1999/93/EC)
- Стратегијом развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. („Сл. гласник РС”, 51/2010);
- eSEE Agenda+ за развој информационог друштва у југоисточној Европи (ЈИЕ) у периоду 2007-2012. година, коју је Република Србија потписала октобра 2007;
- Акционим планом за спровођење eSEE Agenda+ за развој информационог друштва у ЈИЕ у периоду 2007 – 2012. („Сл. гласник РС”, 29/2009);
- Стратегијом развоја електронске управе за период од 2009. до 2013. заједно са Акционим планом („Сл. гласник РС”, 83/2009);

Током 2012. нови прописи из ове области нису доношени.

Такође, што се тиче тренутног стања треба напоменути да Републички завод за статистику у свом редовном плану истраживања на основу Уредбе о утврђивању Плана званичне статистике за 2012. ("Сл. гласник РС", 103/11) спроводи истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у Републици Србији у домаћинствима/појединачно и предузећима. Поменута истраживања се редовно спроводе од 2006. и оба истраживања су спроведена и у 2012. и у потпуности су усаглашена са основном Уредбом (*Regulation (EC) No 808/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 concerning Community statistics on the information society, CELEX 32004R0808*) као и осталим уредбама које представљају допуну горе поменуте уредбе.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

До краја 2013. планира се:

- Успостављање националне листе услуга од поверења ((Trusted Service List (TLS)) у складу са одлуком Европске комисије 2009/767/EC (Commission Decision of 16 October 2009 setting out measures facilitating the use of procedures by electronic means through the 'points of single contact' under Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council on services in the internal market) у II кварталу;
- Израда Националног оквира интероперабилности у II кварталу . ради даљег усклађивања са комуникацијом ЕК (Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, towards interoperability for European public services; COM(2010) 744 final));
- Измена и допуна Закона о електронској трговини у III кварталу. ради даљег усклађивања са Директивом о електронској трговини 2000/31/ЕЗ.

Административни капацитети

- Видети под институционални оквир у области телекомуникација.
- Као орган у саставу Министарства је и Управа за Дигиталну Агенду која броји 11 запослених.
- Што се тиче Републичког завода за статистику, у раду Групе за статистику употребе информационо-комуникационих технологија на горе поменутим истраживањима, учествују три државна службеника.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- Израда Акционог плана за реализацију стратегије информационог друштва (2013-2014) у I кварталу ;
- Израда плана оптимизације државне информационо комуникационо технолошке (ИКТ) инфраструктуре у III кварталу;
- Израда стандарда који треба да испуњавају електронске услуге да би биле доступне особама са инвалидитетом у IV кварталу ;
- Доношење смерница за унапређење улоге ИКТ у образовању у IV кварталу;

Мере планиране за период 2014 – 2016.

У 2014. предвиђено је да се ради на правном уређењу регистроване електронске поште, правном уређењу наплате провизије код плаћања такси и доприноса платним картицама. Такође се предвиђа и доношење Закона о платним услугама и електронском новцу ради даљег усклађивања са Директивом о платним услугама (*Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC (Text with EEA relevance) CELEX No. 32007L0064*) и Директивом о електронском новцу (*Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EC (Text with EEA relevance) CELEX No.32009L0110*)).

Такође, Републички завод за статистику планира наставак спровођења редовних годишњих истраживања о употреби ИКТ-а у Републици Србији, у домаћинствима/појединачно и предузећима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Подршка развоја е-Управе и набавку информационо-комуникационе опреме и софтвера

Пројекат ”Подршка спровођењу процеса реформе државне управе”, који се финансира кроз ИПА 2010. има за циљ да допринесе успешном спровођењу процеса реформе државне управе који се односе на ефикасности државне управе, државне службе запошљавања, службе за управљање кадровима, обуке и е-Управе. Један од резултата је увођење е-Управе као што је наведено у Акционом плану за 2009-2012. укључујући развој Портал е-Управе и унапређење јавних услуга кроз повезивање постојећих и успостављање нових услуга на националном и локалном нивоу. Набавка опреме за е-Управу је успешно окончана у децембру 2011. и опрема је смештена у просторијама Јавног предузећа „ПТТ Србија” (ЈП ПТТ).

Пројекат се завршава крајем 2012, а Министарство је задужено за компоненте 2 и 4, којима је предвиђено писање националног оквира за *интероперабилност (National Interoperability Framework)* и унапређење три сервиса (грађевинске дозволе, порези и сервиси издавања личних докумената).

Помоћ развоју малих и средњих предузећа (МСП)

Пројекат „*Support to SME Development*”, у вредности од 5 981 000 евра, покрива 3 сектора – мала и средња предузећа, трговину и информационо друштво. Пројекат има 2 компоненте, прва је ТАМ БАС коју ЕБРД спроводи већ 7 година у Србији, а који има за циљ да помогне предузећима да кроз стручне савете консултаната унапреде своје пословање (вредност 3,281,000 евра); друга компонента је е-Пословање (вредност 2,7 милиона евра).

Компонента 2

Ова компонента треба да креира неопходне мере да се створи чврст темељ и окружење за бржи раст у коришћењу електронског пословања како од стране малих и средњих предузећа тако и потрошача. Ова компонента треба да покрене развој и коришћење е-Пословања јачањем правног и институционалног оквира, развијањем техничког окружења и подстицањем коришћења електронске трговине у пословању, увођењем е-Сервиса за предузећа.

У оквиру компоненте анализираће се садашње стање електронског пословања и стање развоја електронских сервиса за предузећа, а потом ће се израдити план за унапређење тих услуга. Поред тога, овај пројекат ће створити правне и институционалне претпоставке за увођење оквира за е-Наручивање и електронских рачуна (фактура) и њихове пуне имплементације.

Очекивани резултати компоненте 2:

- Унапређење правног оквира за е-Пословање;
- Јачање капацитета корисника пројеката ради ефикасног спровођења и примене припремљених аката;
- Побољшање услова за МСП приликом коришћења е-Пословања (укључује израду израду портала за е-Пословања у оквиру портала за МСП Националне агенције за регионални развој);
- Израда техничке документације у складу са захтевима Европске комисије за неопходне услуге и набавке да би се успоставила инфраструктура за пружање електронских услуга привреди, као и успостављање услуга електронског наручивања и електронског рачуна;
- Промоција коришћења е-Пословања у привреди.
- Овај пројекат ће почети да се реализује током 2013, а финансира се из ИПА 2012.

Програм ICT PSP

Министарство за телекомуникације и информационо друштво је испред Републике Србије 23.10.2009. у Бриселу, са Европском комисијом потписало Меморандум о разумевању који се односи на учешће Републике Србије у програму Уније ”Програм подршке развоју политике информационо-комуникационих технологија (*ICT PSP*)”, који је део Оквирног програма за конкурентност и иновативност - *CIP*. Скупштина Републике Србије је усвојила Закон о потврђивању овог меморандума 29. 6.2010.

Компаније и институције из Србије су изузетно успешне у овом програму и током 2010. у оквиру Позива 4, одобрена су 4 пројекта за финансирање са партнерима из Србије, укупног буџета од око 700000 евра; у 2011. на Позиву 5, одобрено је 10 пројеката са партнерима из Србије укупног

бюдета за партнере из Србије око 1,1 милиона евра, а успешност српских фирми и институција износила је преко 60% (односно поднетих пројеката и пројеката одобрених за финансирање. Европски просек износи 10%) . У 2012. у оквиру Позива 6 одобрена су 3 пројекта са партнерима из Србије укупног буџета од око 700000 евра.

Годишње контрибуције Републике Србије износиле су за 2010. -189.459 евра, за 2011. - 276.140 евра и за 2012. - 318.721 евра, што значи да су компаније и институције из Србије повукле око 3 пута више него што је дато као контрибуција за учешће у овом програму.

У сарадњи са Европском комисијом 2.3.2012. организован је Инфо дан за све заинтересоване институције и компаније за учешће у програму. Преко 100 учесника је учествовало на Инфо дану, а актуелни позив за пројекте представили су представници Европске комисије.

Јачање капацитета за учешће у Седмом оквирном програму за истраживање и технолошки развој (FP7), тематска област информационе и комуникационе технологије (ИКТ)

Министарство културе, информисања и информационог друштва у сарадњи са Министарством просвете и науке (надлежним за цео Седми оквирни програм за истраживање и развој) активно је пружало подршку истраживачима да се укључе у Седми оквирни програм за истраживање и развој, а за тематску област ИКТ. У сарадњи са Европском комисијом 7.12.2011. у Београду, Министарство културе, информисања и информационог друштва је организовало у сарадњи са Европском комисијом Инфо дан који је имао циљ да ближе представи актуелни Радни програм за ИКТ тему, Позив 8 и Позив 9. Ово је била прилика за све учеснике да добију одговоре на питања у вези Програма, као и шанса да се међусобно упознају и размене контакте, што је од великог значаја за успешно подношење пројеката. Додатно у сарадњи са Министарством просвете и науке и немачким GIZ-ом, Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација је у октобру 2012. организовало радионицу „Како побољшати успешност имплементације ФП7 пројеката”. Радионица је окупила преко 100 учесника из истраживачких организација.

На позивима који су затворени у децембру 2011. (позиви који се односе на јавно приватно партнерство – PPP позив), јануару 2012. (Позив 8) и априлу 2012. (Позив 9) одобрено је укупно 5 пројеката са 8 партнера из Републике Србије, а укупни буџет који су добиле фирме и институције из Србије за извођење пројеката износи око два милиона евра.

FP7 се завршава 31.12.2013, а могућа документа која ће бити донета у току 2013. односила би се евентуално на учешће Републике Србије у програму „Horizon2020” који оперативно почиње 1.1.2014.

Програм ЕУ за сигурнији Интернет

Меморандум о сагласности о учествовању Републике Србије у Програму ЕУ за сигурнији Интернет потписан је 30.10.2011. у Бриселу, Белгија. Циљ програма је заштита деце и младих на интернету кроз иницијативе за подизање свести и борба против илегалних и штетних садржаја на мрежи и оснивање Центра за сигурнији Интернет.

Овај програм се надовезује на претходне активности Министарства у оквиру пројекта „Кликни безбедно” у којима је вршена едукација деце, родитеља и наставника у школама како да безбедно користе Интернет и како да та знања пренесу другима. Министарство је креирало сајт www.kliknibezbedno.gov.rs и током година поред бројних едукативних и информативних материјала, организовало више радионица за едукацију свих о безбедном коришћењу Интернета. Програм је ступио на снагу у априлу 2012. када је Министарство спољних послова обавестио Европску комисију да су се створили услови за учешће Републике Србије у овом програму Уније. У новембру 2012. Република Србија је уплатила контрибуцију за учешће у програму након чега се приступило процедури уговарања пројекта „Центар за сигурни интернет”. Координатор пројекта је Фонд Б92, а партнери су МУП и МТТ. Циљ пројекта је оснивање Центра за сигурни интернет, кол-центра за дојаву о злоупотребама на Интернету и умрежавање Центра са европским центрима за сигурнији Интернет.

ТАИЕХ

У области информационог друштва у 2012. није одржан ниједан ТАИЕХ-, али се у 2013. планира један семинар на тему „Управљање интернет доменима”.

3.10.3. Аудиовизуална политика

Преглед стања

У септембру 2011. Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја система јавног информисања у Републици Србији којом се утврђују смернице развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016. са основним циљем даљег јачања успостављених демократских односа у тој области. Стратегија је заснована на Уставу Републике Србије, на стандардима, искуству, демократском регулаторном оквиру и најважнијим опредељењима Уједињених нација, Савета Европе и Европске уније садржаним у документима којима су право на слободу изражавања и приступ информацијама и њихов слободан проток и размену утврђени као једно од основних људских права. Спровођењем Акционог плана стратегије, у потпуности ће се спровести препоруке Европске комисије садржане у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција.

Тренутно, систем јавног информисања у Републици Србији, регулисан је законским и подзаконским актима који на општи и целовит начин, уређују ову област. То су следећи акти:

- Закон о јавном информисању („Сл. гласник РС”, 43/2003, 61/2005, 71/2009, 89/2010- одлука Уставног суда и 41/2011- одлука Уставног суда) који се ослања на Европску конвенцију о људским правима (*Conncil of Europe, The European Convention on Human Rights, Rome 4 November 1950 and its Five Protocols*)
- Закон о радиодифузији („Сл. гласник РС”, 42/2002, 97/2004, 76/2005 , 79/2005 – други закон, 62/2006, 85/2005 и 41/2009) који треба да се усагласи са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама (Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services – Audiovisual Media Services Directive – CELEX No. 32010L0013)
- Закон о потврђивању Европске конвенције о прекограничној телевизији („Сл. гласник РС”, - Међународни уговори, 42/2009);
- Закон о ЈП НА „Танјуг” („Сл. лист СРЈ”, 11/1995);
- Закон о ЈП НИД „Панорама” („Сл. гласник РС”, 80/1992);
- Уредба о Савезној јавној установи „Радио Југославија” („Сл. гласник РС”, 3/2002);
- Стратегија развоја радиодифузије до 2013. („Сл. гласник РС”, 115/2005).

Закон о јавном информисању („Сл. гласник РС”, 43/2003, 61/2005, 71/2009, 89/2010 - одлука Уставног суда и 41/2011 - одлука Уставног суда) уређује право на јавно информисање као право на слободу изражавања мишљења, као и права и обавезе учесника у процесу јавног информисања. Законом се гарантује право на слободно оснивање и слободан рад јавних гласила. Закон о јавном информисању је усклађен са Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, Међународним пактом о грађанским и политичким правима и препорукама Савета Европе које се односе на слободу изражавања и информисања.

Законом о радиодифузији („Сл. гласник РС”, 42/2002, 97/2004, 76/2005 , 79/2005 – други закон, 62/2006, 85/2005 и 41/2009), којим се, у складу са међународним конвенцијама и стандардима, уређују услови и начин обављања радиодифузне делатности, основана је Републичка радиодифузна агенција (РРА), као и установе јавног радиодифузног сервиса. Законом се, такође, утврђују услови и поступак за издавање дозвола за емитовање радио и телевизијског програма као и друга питања од значаја за област радиодифузије.

У циљу спровођења Акционог плана стратегије, стручна радна група Министарства културе и информисања (којој у функцији посматрача такође присуствују представници Делегације Европске уније и ОЕБС-а) започела је рад на медијским законима, и то Закону о јавном информисању, Закону о електронским медијима и Закону о јавним сервисима. Радна група је до краја децембра 2012. требало да Министарству културе и информисања достави усаглашене текстове закона са образложењем, али је њен рад продужен до краја фебруара и стога се очекује да се у скупштинској процедури нађу у II кварталу 2013. У раду стручне групе учествују и представници Савета РРА.

Хармонизација прописа са прописима Европске уније, који регулишу ову област, је у току. Регулатива Европске уније у овој области, са којом се хармонизују домаћи прописи, подразумева Директиву о аудиовизуелним медијским услугама, 2010/13/EУ и Препоруку за заштиту малолетника.

Кад је у питању радиодифузија треба напоменути да Стратегија развоја радиодифузије у Републици Србији до 2013. престаје да важи у последњем кварталу 2013, па је сходно томе Савет РРА донео одлуку о оснивању радне групе која ће радити на доношењу Стратегије развоја радиодифузије од 2013. до 2018. и позвао све релевантне институције (Министарство културе и информисања, Министарство спољне унутрашње трговине и телекомуникација и РАТЕЛ) да учествују у њеном раду.

Стандарди ЕУ у области медија подразумевају следеће документе:

- Протокол о систему јавног емитовања у земљама чланицама ЕУ;
- Комуникацију ЕК за примену правила државне помоћи Јавном радиодифузног сервису;
- Одлука о програму медија;
- Закључак о принципима аудиовизуелне политике заједнице;
- Одлука о интерактивном медијском садржају;
- Препорука о заштити малолетника и људског достојанства;
- Препорука о развоју конкуренције;
- Резолуција о појачаној размени информација;
- Закључак о примени препорука за заштиту малолетника.

У правном систему Републике Србије, материја јавног информисања регулисана је и кроз одређени број других закона, који у основи регулишу друге области али имају додирне тачке и са јавним информисањем, као што су:

- Закон о локалној самоуправи („Сл. гласник РС”, 129/2007);
- Закон о главном граду („Сл. гласник РС”, 129/2007);
- Закон о националним саветима националних мањина („Сл. гласник РС”, 72/2009);
- Закон о оглашавању („Сл. гласник РС”, 79/2005);
- Закон о обележавању дана жалости на територији Републике Србије („Сл. гласник РС”, 101/2005, 30/2010);
- Закон о приватизацији („Сл. гласник РС”, 38/01, 18/03, 45/05, 123/07 - др. закон, 123/07, 30/10 - др. закон, 93/12, 119/12);
- Закон о контроли државне помоћи („Сл. гласник РС”, 51/2009).

У складу са Стратегијом завршена је трансформација Савезне јавне установе Југословенски преглед. СЈУ Југословенски преглед постала је део ЈП „Службеног гласника Републике Србије”.

Савет РРА је у априлу 2012, на основу одредбе из члана 16. Закона о радиодифузији, дао позитивно мишљење на текст Предлога правилника о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступ мултиплексу у терестријалној дигиталној радиодифузији, и у септембру 2012. на предлог Уредбе о утврђивању плана намене радио-фреквенцијског опсега.

У складу са спровођењем Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012, Савет РРА је именовao особе у оквиру Службе за надзор и правне службе, које ће, на основу доспелих представки или у ех offiсio поступку, искључиво пратити садржаје који у себи имају дискриминишући говор или говор мржње и извештаје о томе достављати Савету ради доношења одлуке.

Појачан је и надзор над програмским садржајем емитера којима је издата дозвола за емитовање програма на територији Републике Србије и Јавних радиодифузних сервиса, као и појединих регионалних емитера, а на основу распореда које утврди Служба за надзор програма емитера.

У вези са одредбама из члана 14. Директиве о аудиовизуелним медијским услугама, 2010/13/ЕУ, напомињемо да је Савет РРА утврдио Листу догађаја од националног интереса за грађане у Републици Србији, која се примењује од 08.12.2010. а која је допуњена 9.5.2011. На тој листи се налазе сви домаћи културни догађаји и светски и домаћи спортски догађаји који су од значаја за јавност Републике Србије и иста се примењује од стране емитера. Листа је објављена на транспарентан начин и то на сајту Републичке радиодифузне агенције, а у складу са Директивом.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Министарство културе и информисања у 2013. предвиђа да предузме следеће законодавне активности:

- Предлог закона о јавном информисању у II кварталу;
- Предлог закона о електронским медијима у II кварталу ради даљег усклађивања са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама 2010/13/EU
- Предлог закона о недозвољеном обједињавању и јавности власништва јавних гласила у II кварталу;
- Предлог закона о јавним радио-телевизијским сервисима у II кварталу.
- Републичка радиодифузна агенција предвиђа следеће активности:
- Током 2013. представници Савета РРА активно ће учествовати у раду групе која се бави спровођењем Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији
- У III кварталу 2013. предвиђено је доношење измена Правилника о мерилима за утврђивање висине накнаде за емитовање радио и/или телевизијског програма. Висина накнаде зависи и од програмског садржаја емитера, а који ће морати да се усклађује са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама 2010/13/EU. Правилник о мерилима, са одређеним изменама, примењиваће се и у току поступка дигитализације јер ће и тада имаоци дозвола плаћати одговарајуће накнаде за емитовање програма
- У III кварталу 2013. РРА ће започети са доношењем ближих правила о начину примене интерпретативног саопштења Комисије о одређеним аспектима одредби о телевизијском оглашавању из Директиве "Телевизија без граница" (*Commission interpretative communication on certain aspects of the provisions on televised advertising in the 'Television without frontiers' Directive – CELEX no. 52004XC0428(01)*), за које је РРА дефинисана као првонадлежна институција.
- У IV кварталу. РРА ће донети Стратегију развоја радиодифузије од 2013. до 2018. у складу са надлежностима предвиђеним Законом о радиодифузији и важећим прописима. Агенција ће Стратегију донети у сагласности са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама 2010/13/EU, Законом о електронским комуникацијама и другим важећим општим актима из области медија.

У складу са препорукама Европске комисије из Годишњег извештаја о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012, РРА ће спроводити следеће активности у циљу унапређења надзора када је реч о дискриминишућем говору или говору мржње:

1. Едукација особа које су задужене за праћење садржаја који у себи имају дискриминишући говор или говор мржње (трајна активност);
2. Скраћивање процедуре пред Саветом РРА за поступања по представкама које у себи имају дискриминишући говор или говор мржње (рок до следећег извештајног периода априла 2013);
3. Појачан надзор над програмским садржајем свих емитера којима је издата дозвола за емитовање програма на територији Републике Србије и Јавних радиодифузних сервиса, као и појединих регионалних емитера, а на основу распореда које утврди Служба за надзор (трајна активност).

Административни капацитети

Према Закону о министарствима, Сектор за медије стара се о развоју и унапређењу система јавног информисања. Те послове обавља 14 запослених, у склопу две уже организационе јединице: Одељења за нормативне послове, медијски плурализам и акредитацију страних дописника и дописништава и Одсека за европске интеграције у области информисања и културе.

На основу Закона о министарствима („Сл. гласник РС”, 72/2012), Министарство културе и информисања обавља послове државне управе који се односе на развој и унапређење културе и уметничког стваралаштва, праћење и истраживање у области културе, обезбеђивање материјалне основе за делатности културе, укључујући и развој и унапређење и филмског и стваралаштва у области других аудио-визуелних медија.

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству културе и информисања постоји *Сектор за савремено стваралаштво и креативне индустрије*, у оквиру кога се, између осталог, обављају и послови који се односе на праћење и анализирање стања у области кинематографије и предлагање мера за унапређивање и финансирање. Те послове обавља 1 извршилац - координатор за кинематографију. Област кинематографије покрива и Филмски центар Србије, установа за обављање културно-образовне делатности – индиректни буџетски корисник при Министарству културе и информисања, основана да омогући и управља процесом стратешког развоја и реконструкције кинематографије у Србији.

У циљу праћења процеса европских интеграција у оквиру РРА, а према Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији послова и задатака РРА, именоване су 4 особе за унос података и праћење процеса европских интеграција. Те послове обављају запослени у Правној служби, Служби за односе са јавношћу и међународне односе и Служби заједничких послова. До усвајања Закона о електронским комуникацијама на пословима европских интеграција радиће још 6 запослених из Правне службе, а након усвајања на примени Директивом о аудиовизуелним медијским услугама 2010/13/ЕУ радиће 39 запослених из Службе за надзор и анализу програма емитера.

Мере планиране за период 2014 – 2016.

У складу са Стратегијом развоја система јавног информисања у Републици Србији, којом ће бити дефинисан сет медијских закона, РРА ће донети подзаконска акта из своје надлежности, а у складу са Директивом о аудиовизуелним медијским услугама 2010/13/ЕУ. Ти документи ће се односити на следеће области: заштита малолетника у програмском садржају емитера, медијска писменост и заштита националне културе у програмском садржају, кодекс понашања емитера, класификација програма према ЕБУ стандардима, конверзија дозвола са аналогног на дигитално емитовање и уређивање редоследа емитера у мултиплексу.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

ИПА 2012. пројекат Јачање медијских слобода

Министарство културе и информисања тренутно ради са делегацијом Европске уније на припремању документа Опис послова и задатака (*Terms of reference*) за ИПА 2012. пројекат "Јачање медијских слобода", у износу од 3.2 милиона евра, а који за циљ има да ојача слободу изражавања, демократизацију медија и примену ЕУ стандарда у домену медија кроз подршку имплементацији Стратегије развоја система јавног информисања у Републици Србији до 2016.

Дигитална телевизија у Југоисточној Европи – „SEE Digi TV”

Републичка радиодифузна агенција је партнер на пројекту „Дигитална телевизија у Југоисточној Европи – *SEE Digi TV*”, који се спроводи у оквиру програма ЕУ о претприступној помоћи (*IPA CBC*) и за који је предвиђено да се реализује до краја III квартала 2013. Циљ пројекта је да се убрза процес дигитализације емитовања програма, али и да допринесе широј употреби услуга информационих технологија. Будући да ће се пројекат тицати различитих интересних група, а нарочито емитера и индустрије, позитивни утицаји пројекта би требало да буду рефлектовани и шире, на економију и друштво у целини. Пројекат се бави и дигиталном дивидендом и социјалном инклузијом, са циљем да се створи регион једнаких могућности. Методологија која се користи на пројекту "*SEE Digi TV*" има за циљ успостављање заједничке "функционалне платформе" за ефикасан и координисани приступ дигиталним технологијама. За ефикасно успостављање платформе, идентификована су четири тематска оквира, као компоненте заједничке платформе: правни, технички, економски и оквир односа са јавношћу, који су дефинисани за решавање свих пројектних активности у складу са јасним и унапређеним фокусом.

3.11. Пољопривреда и рурални развој

3.11.1. Пољопривреда

Преглед стања

У периоду 2008-2012 донето је више стратешких докумената, од којих су најважнији: *Закон о пољопривреди и руралном развоју* („Сл. гласник РС” 41/09), који је дефинисао циљеве пољопривредне

политике и начине њиховог остваривања, врсте подстицаја у пољопривреди, Регистар пољопривредних газдинстава, као и успостављање и функционисање Управе за аграрна плаћања. На основу овог закона донети су *Национални програм пољопривреде 2010-2013* („Сл. гласник РС” 83/10) и *Национални програм за рурални развој 2011-2013* („Сл. гласник РС” 15/11), којима су ближе одређени средњерочни и краткорочни циљеви пољопривредне политике.

Када је реч о аграрној политици Републике Србије у наведеном периоду, мера регресирања репроматеријала представља најобимнију аграрну меру подршке ратарској и повртарској производњи. Односи се на директна плаћања по хектару обрадиве и регистроване површине, а подразумева регресирање инпута у пољопривредној производњи. Примена мере има за циљ повећање приноса ратарских и повртарских култура. Услови за остваривање права на регресирање репроматеријала су мењани од године до године, што је стварало проблем корисницима у планирању производње ратарских и повртарских култура.

Област **директних плаћања** регулисана је *Предлогом Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју*, сачињеног крајем 2012., тако да се постојећи систем подршке учинио предвидивим за дужи низ година, у циљу бољег планирања примарне пољопривредне производње. *Предлог Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју* делимично је усклађен са Уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке за фармере у оквиру Заједничке пољопривредне политике (*Council Regulation (EC) No 73/2009, 32009R0073R(05)*), Уредбом Савета (ЕЗ) о органској производњи и обележавању органских производа (*Council Regulation (EC) No 834/2007, 32007R0834R(02)*), Уредбом Комисије (ЕЗ) о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (ИПА) (*Commission Regulation (EC) 718/2007, 32007R0718R(02)*) и Уредбом Савета (ЕЗ) о подршци руралном развоју од стране Европског фонда за пољопривреду и рурални развој (ЕАФРД) (*Council Regulation (EC) 1698/2005, 32005R1698R(07)*), пре свега у погледу оријентације пољопривредне политике Републике Србије у наредном периоду и њене усмерености на непроизводно везана директна плаћања, али уз задржавање појединих облика директних плаћања, чија је реализација везана за врсту производње. Оваква правац политике је у складу са оријентацијом Заједничке пољопривредне политике ЕУ ка преласку од производно везаних ка производно невезаним директним плаћањима, али уз задржавање одређеног нивоа производно везаних директних плаћања (у областима производње где је то неопходно).

Предлог Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју први пут уводи основе за имплементацију механизма ”унакрсне усклађености” (*cross compliance*) и модулације, садржаних у ЗПП ЕУ, при чему ће детаљна примена ових механизма бити реализована постепено, у наредном периоду, с обзиром да још увек нису створени услови за потпуну имплементацију ових механизма код пољопривредних газдинстава, као корисника директних плаћања. С обзиром да критеријуми, који су садржани у *cross compliance* условима обухватају више области (стандарди квалитета животне средине, заштита јавног здравља, заштита здравља животиња и биљака, заштита добробити животиња и заштита пољопривредног земљишта), комплетна примена *cross compliance* механизма захтева успостављање и усклађивање критеријума у свим предметним областима. Примена овог механизма у српској пољопривреди захтеваће детаљну и свеобухватну едукацију пољопривредних произвођача, при чему би главну улогу у едукацији имале саветодавне стручне службе, које би претходно биле обучене и припремљене за овакву врсту едукације пољопривредника од стране креатора аграрне политике. Контролу испуњења услова по основу ”унакрсне усклађености” вршиле би надлежне инспекције, на унапред прописаном узорку.

Важећим Законом о пољопривреди и руралном развоју Републике Србије, чланом 33. („Сл. гласник РС” 41/09), предвиђено је да Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде води **систем пољопривредних књиговодствених података** у циљу праћења нивоа прихода и трошкова регистрованих пољопривредних газдинстава и породичних пољопривредних газдинстава, оцењивања ефикасности пољопривредне производње и анализирања мера пољопривредне политике.

Успостављање овог система, према напред наведеном члану Закона, потпомогнуто је пројектом: „Успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији - FADN” (EuropeAid/129873/C/SER/RS), чија је имплементација планирана у периоду од 04. октобра 2011. до 03. октобра 2013. (детаљнији опис пројекта садржан је у делу поглавља, које се односи на преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи).

Важећим Законом о пољопривреди и руралном развоју Републике Србије, чланом 12., тачка 3. („Сл. гласник РС” 41/09), Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде води **Систем**

тржишних информација пољопривреде Србије (СТИПС), који обједињује податке о ценама житарица, воћа и поврћа, о ценама из кланица и ценама живе стоке, као и о ценама инпута за пољопривредну производњу на националном нивоу. Мрежу прикупљања података и извештавања чине репортери, које чине саветодавци из Пољопривредне саветодавне Стручне службе Србије и Пољопривредне саветодавне стручне Службе АП Војводина.

Током 2009. у систем извештавања о ценама укључени су извештаји о ценама инпута за пољопривредну производњу, који укључују цене пестицида, ђубрива и семенског материјала, при чему се подаци објављују два пута годишње.

Подаци се добијају из 18 градова са целе територије Србије, и то са 5 кванташких и 18 зелених пијаца. За наведену тематику нема посебних ЕУ прописа, с обзиром да је наведена област регулисана општом Уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council Regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)*).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Најзначајнији правни акт, који ће регулисати реализацију подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, а чије је доношење предвиђено за први квартал 2013.год., представља Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју. Опис овог акта наведен је у делу поглавља, које се односи на преглед стања.

Предлог Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју делимично је усклађен са европском легислативом, и то са уредбама: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке за фармере у оквиру Заједничке пољопривредне политике (*Council Regulation (EC) No 73/2009, 32009R0073R(05)*), Уредба Савета (ЕЗ) о органској производњи и обележавању органских производа (*Council Regulation (EC) No 834/2007, 32007R0834R(02)*), Уредба Комисије (ЕЗ) о успостављању инструмената претприступне помоћи (ИПА) (*Commission Regulation (EC) 718/2007, 32007R0718R(02)*) и Уредба Савета (ЕЗ) о подршци руралном развоју од стране Европског фонда за пољопривреду и рурални развој (ЕАФРД) (*Council Regulation (EC) 1698/2005, 32005R1698R(07)*), при чему прати основну орјентацију правца Заједничке пољопривредне политике у погледу преласка са производно-везаних (*coupled payment*) на производно-невезана плаћања (*decoupled payment*), као и увођење механизма модулације и поштовање стандарда „унакрсне усклађености”.

Примена овог закона обезбеђује стабилност пољопривредне политике Републике Србије у наредном периоду, као и конзистентност и транспарентност исте. Законско дефинисање врста мера, као и минималних износа плаћања по свакој од мера (што је дефинисано Законом) пољопривредним произвођачима омогућава прецизније планирање наредног производног циклуса, као и целокупног пословања.

У области аграрне политике Републике Србије до краја 2013.год. предвиђено је доношење још једног стратешког документа, *Стратегије пољопривреде и руралног развоја*. Ово је документ којим се одређују дугорочни правци развоја пољопривреде, и то: успостављање тржишне економије, повећање профитабилности пољопривреде Републике Србије и брига о развоју руралних области.

На основу *Стратегије пољопривреде и руралног развоја* у 2013. години ће бити донети и Национални програм за пољопривреду и Национални програм руралног развоја за наредни средњерочни период (до седам година), како је предвиђено чланом 5. и чланом 6. *Закона о пољопривреди и руралном развоју* („Сл. гласник РС” 41/09). Националним програмом за пољопривреду утврђују се средњорочни и краткорочни циљеви пољопривредне политике, начин, редослед и рокови за њихово остваривање, као и очекивани резултати реализације пољопривредне политике у задатом периоду. Национални програм руралног развоја садржи мере и све друге активности које ће се спроводити у задатом периоду у области руралног развоја, као и очекиване резултате и ефекте имплементираних политике руралног развоја.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Царинска политика			
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за аналитику и статистику	1 стално запослен	1 стално запослен	
Статистика пољопривреде			
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за аналитику и статистику	2 стално запослена	1 стално запослен	Републички завод за статистику
Републички завод за статистику – Одељење статистике пољопривреде и шумарства	11 стално запослених	6 стално запослених	
Систем рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (FADN)			
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за аналитику и статистику	1 стално запослен	1 стално запослен	
Систем тржишних информација пољопривреде Србије (СТИПС)			
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за аналитику и статистику	1 стално запослен	1 стално запослен	

Наведене области су у надлежности Сектора за пољопривредну политику, Одсека за аналитику и статистику, који има 5 стално запослених (шеф Одсека + 4 извршиоца), при чему 4 запослених ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа (шеф Одсека + 3 извршиоца), према областима наведеним у горњој табели.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Одлука о одређивању пољопривредних и прехранбених производа за које се плаћа посебна дажбина при увозу и износу посебне дажбине, Уговором о оснивању ЕЗ и Уговором о функционисању ЕУ успостављена је Царинска унија између држава чланица, чиме су укинуте царине и све дажбине једнаког дејства као царине између њих. Такође, државе чланице су поменути уговорима пренеле на ЕУ искључиву надлежност у заједничкој трговинској политици и дефинисању јединствене царинске тарифе. Међутим, како Србија није чланица ЕУ у овом тренутку, није могуће постићи усклађеност са овим захтевом прописа ЕУ. С друге стране одлуком се спроводе обавезе из ССП и ПС (чланови и анекси су наведени ниже, у делу који се односи на приоритете за 2014. г, 2015 г, 2016 годину).

Када је реч о унапређењу Система тржишних информација пољопривреде Србије, од 1. јануара 2013. у систем се уводе нови производи за извештавање: цене млека и млечних производа, као и цене јаја и живинског меса. Ове информације ће се прикупљати са зелених пијаца и објављивати на седмичном нивоу, осим цена млека, које ће се прикупљати из млекара, а објављивати на месечном нивоу.

Након усклађивања стандарда за одређене пољопривредне-прехранбене производе (усклађивање са ЕУ стандардима) планира се *Уредба о прикупљању цена производа и извештавање о*

ценама пољопривредно-прехрамбених производа. Ова Уредба била би донета на основу Закона о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС” 41/09) и делимично усклађена са уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council Regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234*).

У области успостављања Система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима Пројектом „Успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији” предвиђена је израда *Националног петогодишњег плана за увођење FADN система у Републици Србији*.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- *Национални петогодишњи план за увођење FADN система у Републици Србији*. Транспонују се следећи прописи: Уредба Савета (ЕЗ) 1217/2009 о успостављању мреже за прикупљање рачуноводствених података о приходу и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској Заједници (*Council Regulation (EC) No 1217/2009, 32009R1217*); Уредба Комисије (ЕЗ) 1291/2009 о избору газдинстава која достављају податке у сврху одређивања прихода пољопривредних газдинстава (*Commission Regulation (EU) No 1291/2009, 32009R1291*); Уредба Комисије (ЕЗ) 1242/2008 о успостављању типологије пољопривредних газдинстава у Заједници (*Commission Regulation (EC) No 1242/2008, 32008R1242*); Овај план ће бити усвојен захваљујући пројекту: Успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији – FADN;
- *Правилник о систему рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији – FADN*. Транспонују се следећи прописи: Уредба Савета (ЕЗ) 1217/2009 о успостављању мреже за прикупљање рачуноводствених података о приходу и пословним активностима пољопривредних газдинстава у Европској Заједници (*Council Regulation (EC) No 1217/2009, 32009R1217*); Уредба Комисије (ЕЗ) 868/2008 о повратним подацима фарми који се користе за одређивање прихода пољопривредних газдинстава и анализу пословних активности тих газдинстава (*Commission Regulation (EC) No 868/2008, 32008R0868*); Уредба Комисије о реализацији (ЕУ) о повратним подацима фарми који се користе за одређивање прихода пољопривредних газдинстава и анализу пословних активности тих газдинстава (*Commission Implementing Regulation (EU) No 385/2012, 32012R0385*); Уредба Комисије (ЕЗ) о избору газдинстава која достављају податке у сврху одређивања прихода пољопривредних газдинстава (*Commission Regulation (EU) No 1291/2009, 32009R1291*); Уредба Комисије (ЕЗ) 1242/2008 о успостављању типологије пољопривредних газдинстава у Заједници (*Commission Regulation (EC) No 1242/2008, 32008R1242*); Уредба Комисије (ЕЗ) 1200/2009 о примени Уредбе (ЕЗ) бр. 1166/2008 Европског парламента и Савета о анкетама о структури фарми и анкетама о методама пољопривредне производње, у погледу коефицијента условних грла и дефиницијама карактеристика (*Commission Regulation (EC) No 1200/2009, 32009R1200*). Правилник усвојен захваљујући пројекту: Успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији – FADN.

2014. г, 2015 г, 2016 година

- Одлука о одређивању пољопривредних и прехрамбених производа за које се плаћа посебна дажбина при увозу и износу посебне дажбине за 2015. годину. Уговором о оснивању ЕЗ и Уговором о функционисању ЕУ је успостављена Царинска унија између држава чланица чиме су укинуте царине и све дажбине једнаког дејства као царине између њих. Такође, државе чланице су поменути уговорима пренеле на ЕУ искључиву надлежност у заједничкој трговинској политици и дефинисању јединствене царинске тарифе. Међутим, како Србија није чланица ЕУ у овом тренутку није могуће постићи усклађеност са овим захтевом прописа ЕУ. Постоји повезаност овог прописа са ССП: Наслов IV - Слободан проток робе, чл. 18 и 27 ПС - Наслов II - Слободан проток робе, чл. 3 и 15, и то: Анекс III (члан 12) – Концесије Србије на пољопривредне производе Анекс V (члан 15) – Концесије Србије на рибу и рибље производе Протокол 1(члан 10) – Трговина прерађеним пољопривредним производима Анекс II (члан 1) – царине које се примењују на увоз робе

пореком из Заједнице у Србију. Ова Одлука се доноси за сваку појединачну годину (2014. г, 2015 г, 2016 годину).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Применом Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима закљученим између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Сл. гласник РС” 83/08), спроводи се договорена либерализација царина и царинских дажбина за пољопривредне производе, при увозу из земаља чланица Европске уније у Републику Србију. За примену тог Споразума, кориговане преференцијалне стопе царина за увоз из ЕУ, садржане су у оквиру *Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе* која је у потпуности усклађена са Комбинованом номенклатуром ЕУ.

На основу члана 3. став 8. *Закона о Царинској тарифи* („Сл. гласник РС” 62/05, 61/07 и 5/09), Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније, која ће се примењивати на сврставање производа у Царинској тарифи. Након доношења ове уредбе, а на основу члану 2. *Закона о посебним дажбинама при увозу пољопривредних и прехрамбених производа* („Сл. лист СРЈ” 90/94), којим је прописано да Влада одређује пољопривредне и прехрамбене производе за које се плаћа посебна дажбина при увозу пољопривредних и прехрамбених производа и утврђује износ, Влада у децембру текуће године за наредну годину доноси *Одлуку о одређивању пољопривредних и прехрамбених производа за које се плаћа посебна дажбина при увозу и износу посебне дажбине*. Овај документ се базира на: ССП – Наслов IV: Слободан проток робе, члан 18 и 27; Анекс III, члан 12 – Концесије Србије на пољопривредне производе; Анекс V, члан 15 – Концесије Србије на рибу и рибље производе; Протокол 1, члан 10 – Трговина прерађеним пољопривредним производима; Анекс II, члан 1 – Царине које се примењују на увоз робе пореклом из Заједнице у Србију.

Обавеза из ПТС или ССП	Назив мере	Тела надлежна за њено спровођење	Временски рок
Члан 25. ССП Члан 10. ПТС + Протокол 1	Преференцијални увоз прерађених пољопривредних производа	МФП МПШВ МСУТТ	Од 1. јануара 2013. за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013.
Члан 27. ССП Члан 12. ПТС + Анекс III	Преференцијални увоз пољопривредних производа	МФП МПШВ МСУТТ	Од 1. јануара 2013. за преференцијалне стопе царине, сезонске царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013.
Члан 28. ССП Члан 13. ПТС + Протокол 2	Преференцијални увоз вина	МФП МПШВ	Од 1. јануара 2013. за преференцијалне стопе царине, односно квота за 2013.
Члан 30. ССП Члан 15. ПТС + Анекс V	Преференцијални увоз рибе и производа од рибе	МФП МПШВ	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- Пројекат успостављања Система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (FADN) (идентификациони број пројекта: Europe Aid/129873/C/SER/RS) представља пројекат техничке помоћи, финансиран од стране Европске уније (прва компонента IPA-2010 програмског циклуса). Буџет предвиђен за овај пројекат износи 2.045.000 евра. Циљ пројекта је да допринесе економском, финансијском и укупном развоју пољопривредних газдинстава Републике Србије и пољопривредног сектора у целини у складу са ЕУ критеријумима, чиме би се повећала продуктивност и конкурентност српске пољопривреде, као и интеграција са ЕУ. Сврха пројекта је успостављање система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији, у складу са стандардима Европске уније и у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју. Очекивани резултати пројекта јесу: припремљен национални петогодишњи план за увођење FADN система у Републици Србији, урађена легислатива из ове области, успостављен

одговарајући ИТ систем за обраду, смештање, анализирање и чување података, успостављен и развијен институционални оквир у овој области и имплементиран пилот пројекат за прикупљање података. У процесу одобрења је продужетак горе наведеног пројекта, са буџетом 1.500.000 евра. Продужетак пројекта ће омогућити одрживост и гаранцију успостављања FADN система у потпуности, а у складу са циљем текућег пројекта. У процесу одобрења је и набавка опреме, финансирана од стране Европске уније, а у оквиру прве компонента IPA-2013 програмског циклуса. Предвиђени буџет износи 896.450 евра, од чега индикативни буџет – допринос ЕУ износи 761.982,50 евра, док је предвиђено национално кофинансирање 134.467,50 евра. Буџет је намењен за куповину неопходне опреме за успостављање, функционисање и одрживост FADN система. Имплементација је предвиђена након завршетка процеса одобрења.

- Пројекат који се односи на **Развијање политике пољопривреде и руралног развоја земаља југоисточне Европе за приступање ЕУ** (пројекат бр. TCP/RER/3403), потписан је на основу Генералног Споразума између FAO и МПШВ, укупне вредности 430.000 долара, финансиран од стране FAO. Циљ пројекта је успостављање развијене политике пољопривреде и руралног развоја земаља југоисточне Европе за приступање ЕУ, пре свега израда неопходних стратегија, акционих планова и сл.

3.11.2. Рурални развој

Преглед стања

У периоду 2008-2012 постојала је интензивна законодавна активност у области руралног развоја, која је имала за циљ даље приближавање пољопривреде и руралне политике основним принципима Заједничке пољопривредне политике ЕУ. У овом временском периоду је почела припрема и израда IPARD програма, као основе за коришћење средстава претприступне помоћи ЕУ намењене руралном развоју. У овом периоду је по основу *Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде* („Сл. гласник РС” 30/10), промењена власничка структура саветодавних-стручних служби, с обзиром да су из друштвеног власништва преведене у државно власништво и од стране Владе РС основане су као посебна правна лица.

Током 2010. усвојен је *Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде* („Сл. гласник РС” 30/10), којим се ближе регулише област саветодавства.

У 2009. години усвојен је *Закон о пољопривреди и руралном развоју* („Сл. гласник РС” 41/09), који је обезбедио правни основ за успостављање Управе за аграрна плаћања, као IPARD агенције и будуће платне агенције. Овим законом дефинисане су врсте подстицаја и регистар пољопривредних газдинстава.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

За 2013.год. у области руралног развоја предвиђено је доношење низа прописа, којима се област руралног развоја усклађује са законским нормама ЕУ. Највећи део планираних правних аката у 2013.год. везан је за доношење прописа неопходних за успостављање **IPARD структуре**.

Изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју (предвиђеним за трећи квартал) створиће се услови за успостављање IPARD механизма, односно креирање неопходне правне и институционалне структуре за IPARD, при чему је предвиђена потпуна усклађеност са Уредбом Савета (ЕЗ) 1085/2005 о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 795/2004 којом се прописују детаљна правила за имплементацију јединствене шеме плаћања, прописаних Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1782/2003 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке у оквиру ЗПП и успостављању одређених шема подршке за фармере (*Council Regulation No 1085/2005, 32005R1085*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) 718/2007 о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/2007, 32007R0718R(02)*).

У складу са циљем стварања услова за реализацију IPARD мера, планирано је доношење *Уредбе о поступку спровођења IPARD асистенције ЕУ*, која би у потпуности била усклађена са Уредбом Савета (ЕЗ) 1085/2005 о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 795/2004 којом се прописују детаљна правила за имплементацију јединствене шеме плаћања, прописаних Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1782/2003 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке у оквиру ЗПП и успостављању одређених шема подршке за фармере (*Council Regulation No 1085/2005, 32005R1085*) и

Уредбом Комисије (ЕЗ) 718/2007 о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/2007, 32007R0718R(02)*). Овом уредбом би се регулисало успостављање правног основа за дефинисање процедура за спровођење IPARD асистенције ЕУ у оквиру Управе за аграрна плаћања као IPARD агенције. Овај акт био би донет на основу *Закона о пољопривреди и руралном развоју* („Сл. гласник РС” 41/09) и његово доношење је планирано за трећи квартал 2013. године.

Документ, којим би се омогућила реализација средства из претприступне помоћи намењених руралном развоју, представља *Закон о потврђивању секторског споразум о спровођењу пете компоненте IPA*, који би у потпуности био усклађен са ЕУ Уредбом Савета (ЕЗ) 1085/2005 о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 795/2004 којом се прописују детаљна правила за имплементацију јединствене шеме плаћања, прописаних Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1782/2003 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке у оквиру ЗПП и успостављању одређених шема подршке за фармере (*Council Regulation No 1085/2005, 32005R1085*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) 718/2007 о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/2007, 32007R0718R(02)*). Законска основа за овај документ у домаћем законодавству био би *Закон о децентрализованом управљању средствима претприступне помоћи* (који је тренутно у радној верзији, предлагач је Министарство финансија и привреде), а доношење је планирано за трећи квартал.

Сам IPARD програм, који обједињује и дефинише све превиђене мере, представља документ који би био донет у другом кварталу текуће године, на основу *Закона о децентрализованом управљању средствима претприступне помоћи*, и у потпуности усклађен са ЕУ Уредбом Савета (ЕЗ) 1085/2005 о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 795/2004 којом се прописују детаљна правила за имплементацију јединствене шеме плаћања, прописаних Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1782/2003 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке у оквиру ЗПП и успостављању одређених шема подршке за фармере (*Council Regulation No 1085/2005, 32005R1085*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) 718/2007 о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/2007, 32007R0718R(02)*).

Реализација пете IPA компоненте захтева доношење Уредбе о децентрализованом систему управљања средствима Европске уније у оквиру пете компоненте инструмента претприступне помоћи, што је планирано за други квартал на основу *Закона о децентрализованом управљању средствима претприступне помоћи*, уз потпуно усклађивање са ЕУ прописима (*Council Regulation No 1085/2005, 32005R1085; Council Regulation No 718/07, 32007R0718R(02)*). На овај начин би се створили законски предуслови за успостављање институционалне структуре за управљање системом за IPARD.

Доношење *Уредбе о спровођењу IPARD програма* предвиђено је за други квартал ове године, на основу *Закона о децентрализованом управљању средствима претприступне помоћи*, уз потпуну усклађеност са Уредбом Комисије (ЕЗ) 718/2007 о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/2007, 32007R0718R(02)*).

Дефинисање и реализација мере 101 унутар IPARD програма биће дефинисана *Правилником о спровођењу мере 101 унутар IPARD програма*, чије је доношење предвиђено за четврти квартал, уз потпуну усклађеност са Уредбом Комисије (ЕЗ) 718/2007 о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/2007, 32007R0718R(02)*). Документ би се донео на основу *Закона о спровођењу Секторског споразума* или *Закона о децентрализованом управљању средствима претприступне помоћи*.

По истом основу би се донела уредба везана за дефинисање и реализацију мере 103 унутар IPARD програма, и то доношењем *Правилника о спровођењу мере 103 унутар IPARD програма*, који би у потпуности био усклађен са Уредбом Комисије (ЕЗ) 718/2007 о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/2007, 32007R0718R(02)*) и донет на основу *Закона о спровођењу Секторског споразума* или *Закона о децентрализованом управљању средствима претприступне помоћи*.

У области **саветодавства** предвиђено је доношење *Правилника о начину обављања саветодавних послова у области пољопривреде*, чије је доношење предвиђено за четврти квартал 2013. год, а на основу *Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде* („Сл. гласник РС” 30/2010). *Правилник* би у потпуности био усклађен са Уредбом Савета (ЕЗ)

73/2009 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке за фармере у оквиру ЗПП (Council Regulation 73/2009, 32009R0073).

Такође, у области саветодавства у 2013.год. предвиђено је доношење *Правилника о лиценци, идентификационој картици и регистру пољопривредних саветодаваца*, који би био донет у четвртном кварталу 2103.год., а на основу *Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде* („Сл. гласник РС” 30/2010) и у потпуности усклађен са Уредбом Савета (ЕЗ) 73/2009 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке за фармере у оквиру ЗПП (Council Regulation 73/2009, 32009R0073).

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Одељење за рурални развој	7 стално запослених + 3 запослена по уговору	4 стално запослена + 2 запослена по уговору	
Управа за аграрна плаћања	67 (57 стално запослених, 10 по уговору)	29 (сви стално запослени)	

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Поред усвајања IPARD програма који се односи на буџетски период ЕУ 2007-2013 планирана је израда стратешког документа (IPARD 2 али, назив ће бити накнадно дефинисан), неопходног за реализацију претприступне помоћи ЕУ за период 2014-2020 из области руралног развоја. Документ ће бити у потпуности усаглашен са ЕУ прописима (*Commission Regulation No 1085/2005, 32005R1085; Commission Regulation No 718/07, 32007R0718*). Предвиђена је и израда подзаконских аката за његово спровођење.

Планирана је измена и допуна *Закона о пољопривреди и руралном развоју*, у делу који се односи на опис послова Управе, дефинисање контроле на лицу места и успостављање правног основа за усвајање процедура Управе за имплементацију IPARD програма. Као наставак комплетирања правног оквира уследиће и усвајање Уредбе о децентрализованом систему управљања средствима Европске уније у оквиру пете компоненте инструмента претприступне помоћи и Уредбе о поступку спровођења IPARD асистенције ЕУ. Првом уредбом успоставиће се институционални оквир за IPARD, док ће другом бити дефинисан процедурални оквир неопходан за спровођење IPARD програма у Управи за аграрна плаћања, као IPARD агенцији.

Што се тиче административних капацитета вршиће се радне анализе потреба у складу са потребама за спровођење „стратешког документа”. Кроз те анализе биће изражена и потреба за тренинзима, обукама и ширење персоналног капацитета.

Планирано је формирање Националног савета за рурални развој на основу Одлуке о изменама Одлуке о образовању Националног савета за рурални развој, који представља институционалну основу за формирање Надзорног одбора IPARD у складу са захтевима Секторског споразума. Планирано је повећање броја запослених у складу са потребама акредитације Одељења за рурални развој, као будућег Управљачког тела (Managing Authority), за коришћење претприступних фондова ЕУ.

Планирано је да Одељење за рурални развој има 16 запослених од којих ће 12 обављати послове Управљачког тела (програмирање, надзор, евалуација, извештавање, промоција).

У циљу спровођења мера руралног развоја, које су предвиђене програмом претприступне помоћи ЕУ, као и Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, у оквиру Одељења

као и на терену биће организовани тренинзи, семинари и радионице намењени, како обуци запослених у Одељењу, тако и обуци саветодавних служби и осталих актера руралног развоја.

У циљу јачања административних капацитета планирани су тренинзи, курсеви, обуке и радионице везани за програмирање, надзор, евалуацију, извештавање и јавне набавке у складу са ЕУ прописима (PRAG- Практични водич за уговорне поступке за екстерне активности ЕК).

Управа за аграрна плаћања има недовољан број запослених, па се планира попуна радних места до максималног броја предвиђеног Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПШВ (105), као и упућивање захтева за проширењем броја запослених планираних поменути Правилником. До краја марта 2013. године биће спроведене обуке запослених у склопу Твининг пројекта (IPA 2007), док се у наставку године планира спровођење обуке у оквиру оквирног уговора (*Framework Contract*) и новог Твининг пројекта (IPA 2012) који би требао да отпочне крајем 2013. год.

Такође, планирано је измештање седишта Управе за аграрна плаћања из Шапца у Београд, којим би требало да се додатно побољшају капацитети Управе.

Мере планиране за период 2014-2016

За овај трогодишњи период планирана је израда „Стратешког документа”, неопходног за реализацију претприступне помоћи ЕУ за период 2014-2020 из области руралног развоја, као и његово усвајање од стране Владе РС. Документ ће бити у потпуности усаглашен са Уредбом Савета (ЕЗ) 1085/2005 о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 795/2004 којом се прописују детаљна правила за имплементацију јединствене шеме плаћања, прописаних Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 1782/2003 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке у оквиру ЗПП и успостављању одређених шема подршке за фармере (*Commission Regulation No 1085/2005, 32005R1085*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) о примени Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента претприступне помоћи (IPA) (*Commission Regulation No 718/07, 32007R0718*). Такође, као пратећи документи, предвиђена је израда подзаконских аката за имплементацију овог документа.

У 2014. год. очекује се акредитација и расписивање првог позива за IPARD, у оквиру IPA 2013 програмског циклуса. Очекиван износ средстава из ЕУ буџета је 10 милиона евра. У тој години биће отпочет рад на припреми за нови програмски период ЕУ 2014-2020, кроз твининг пројекат. Отпочеће се рад на успостављању Система идентификације земљишних парцела (LPIS), у складу са Уредбом Савета (ЕЗ) 73/2009 о успостављању заједничких правила за шеме директне подршке за фармере у оквиру ЗПП (*Council Regulation 73/2009, 32009R0073R*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) 1122/2009 која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 73/2009 у погледу унакрсне усклађености, модулације и интегрисаног система администрације и контроле, у оквиру шема директне подршке за фармере, предвиђених том Уредбом (*Commission Regulation (EC) No 1122/2009, 32009R1122*).

Током 2015. год. очекује се прва исплата средстава крајњим корисницима, што ће бити настављено током 2016. год.

У 2016. год. очекује се комплетирање акредитационог пакета и упућивање захтева за нову акредитацију за IPARD 2, као и наставак рада на успостављању Система идентификације земљишних парцела. До краја 2016. очекује се и завршетак исплате из IPA 2013 програмског периода, при чему је за IPARD 1 тражено 10 милиона евра, што је износ средстава, који се мора реализовати од момента уговарања, па у наредне три године (сходно правилу „ $n+3$ ”).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- **Пројекат реформе пољопривреде Србије у транзицији** представља пројекат, базиран на Споразуму о зајму између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој (IBRD), чији је буџет конципиран из: *Global Environment Facility* (GEF) донације у износу 3.306.853,04 евра, IBRD кредита у износу 12.496.889,97 евра и учешћа крајњих корисника у износу 462.776,00 евра. Циљ пројекта је стварање ефикасног руралног развоја у складу са ЕУ претприступним програмима. Глобални еколошки циљ је очување екосистема на Старој планини. Пројекат се спроводи кроз четири компоненте: 1) Јачање система подршке развоју села и пољопривреде; 2) Проширивање знања и изградња капацитета пољопривредних произвођача и прерађивача; 3) Одрживо коришћење земљишта и еколошко управљање Парком природе „Стара планина”; и 4) Пројектно управљање и координација. Пројекат је продужен до краја маја 2013.год.

- У оквиру IPA 2007 реализује се пројекат **Јачање капацитета Републике Србије за коришћење ЕУ фондова за рурални развој, у претприступном периоду**, а на основу Вишегодишњег индикативног планског документа (MPID). Укупан буџет пројекта износи 4.000.000 евра, при чему је вредност твининг уговора 2.000.000 евра, Уговор о техничкој сарадњи за компоненту LEADER износи 1.500.000 евра, док је за опрему намењено 500.000 евра. Циљ твининг компоненте је успостављање потребних процедура за имплементацију IPARD програма, успостављање мониторинга и евалуације програма за рурални развој, припрема за акредитацију IPARD оперативне структуре.
- Посебан део политике руралног развоја представља тзв. LEADER приступ или „одозго на горе” приступ . Овај приступ у основи подржава руралне заједнице да у корист локалног становништва, по приоритетима, ускладе своје потребе и израде планове локалне стратегије развоја како би привукли фондове и достигли одрживи рурални развој. LEADER компонента је оријентисана на два нивоа, и то национални и локални ниво. Очекивани резултати на националном нивоу су спроведене обуке за јачање људских ресурса, израђен нацрт Смерница за имплементацију LEADER у Србији, а укључују и оцењивање предлога пројеката локалних група. На локалном нивоу, циљ пројекта је пружање подршке за оснивање локалних група LEADER типа. Компоненте која се односи на набавку опреме, оријентисана је на опремање Управе за аграрна плаћања рачунарском опремом.
- Као део IPA 2012 реализоваће се пројекат **Изградња институционалних капацитета и подршка пољопривреди и руралном развоју за имплементацију IPARD у Републици Србији**, који се базира на Вишегодишњем индикативном планском документу (MPID). Вредност пројекта је 4.000.000 евра, при чему је предвиђено финансирање из IPA, као и национално кофинансирање. Циљ пројекта је изградња капацитета у оквиру Управе за аграрна плаћања и Одсека за рурални развој, као оперативних структура IPARD, као и увођење идентификационог система у парцелацији земљишта (LPIS).

3.11.3. Организација пољопривредног тржишта

Преглед стања

У области **сточарске производње** у периоду 2008-2012 припремљен је и усвојен *Закон о сточарству* („Сл. гласник РС” 41/09), као и 10 правилника који ближе дефинишу ову област, а који су у складу са ЕУ правилима. Током 2012. приступило се промени одређених чланова *Закона о сточарству*, као и изради *Правилника о квалитету свињских трупова и полутки* према важећим европским правилима, у складу са Уредбом Савета (ЕЗ) 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council Regulation 1234/2007, 32007R1234R(07)*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) 1249/2008 која прописује детаљна правила за имплементацију скала Заједнице за класификацију говеђих, свињских и овчијих трупова и извештавању о њиховим ценама (*Commission Regulation 1249/2008, 32008R1249R(03)*). Оба прописа биће завршена током 2013.

Када је реч о **воћарској и повртарској производњи** у посматраном периоду, Република Србија је 2012. постала пуноправна чланица међународне организације OECD – Шеме за свеже воће и поврће, која поред имплементације међународних стандарда за воће и поврће (UNECE/OECD), подразумева и реорганизацију инспекцијског система контроле квалитета воћа и поврћа у промету на домаћем тржишту, извозу и увозу, као и израду подзаконског акта који ће бити у складу са Уредбом Комисије о реализацији (ЕУ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1234/2007 у области сектора производње и прераде воћа и поврћа (*Commission Implementing Regulation (EU) No 543/2011, 32011R0543R(03)*), односно израду *Правилника о тржишним стандардима квалитета за воће и поврће*.

У области **виноградарске производње и производње вина**, у периоду 2008–2012 Република Србија је донела низ прописа везаних за организацију тржишта вина којима је у своје законодавство пренела основе правне тековине ЕУ везане за сектор вина. Као базни закон, 2009. године донет је *Закон о вину* („Сл. гласник РС” 41/09 и 93/12), којим је у складу са Уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council Regulation 1234/2007, 32007R1234R(07)*) и другим прописима који ближе регулишу поједина питања у вези са сектором

вина, уведена обавеза уписа произвођача грожђа у Виноградарски регистар и произвођача вина у Винарски регистар у складу са реформисаним системом Европске уније. По основу овог закона у периоду 2009-2012 донети су правилници у складу са Уредбом Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (*Commission Regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)*) којима је пре свега регулисано успостављање Виноградарског регистра и Винарског регистра у Републици Србији.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У области **сточарске производње**, као један од приоритета у текућој години, наведена је потреба за изменом Закона о сточарству, којом би се извршила измена рада одгајивачких организација и организација са посебним овлашћењима као и зоотехничких поступака, а у циљу усклађивања са међународно признатим методама. Измена овог документа била би делимично усклађена са Одлуком Комисије која прописује критеријуме за признавање одгајивачких организација и асоцијација које воде или успостављају главну матичну евиденцију за квалитетна приплодна грла врста говеда (*Commission Decision 84/247, 31984D0247*), Директивом Савета о квалитетним приплодним грлима говеда (*Council Directive 157/2009, 32009L0157*), Одлуком Комисије која прописује критеријуме за одобрење и надзор одгајивачких асоцијација и одгајивачких организација које успостављају или воде главну матичну евиденцију за квалитетна приплодна грла свиња (*Commission Decision 89/501, 31989D0501*), Одлуком Комисије која прописује критеријуме за увођење у главну матичну евиденцију квалитетних приплодних свиња (*Commission Decision 89/502, 31989D0502*), Директива Савета о квалитетним приплодним грлима оваца и коза (*Council Directive 89/361, 31989L0361*) и Одлуком Комисије која прописује критеријуме за одобрење одгајивачких организација и асоцијација које успостављају или воде главну матичну евиденцију за квалитетна приплодна грла оваца и коза (*Commission Decision 90/254, 31990D0254*). Активности по основу овог приоритета предвиђене су за други квартал текуће године.

Такође, у области сточарске производње предвиђено је и доношење Правилника о квалитету свињских трупова и полутки, који би био делимично усклађен са ЕУ прописима: Уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council Regulation 1234/2007, 32007R1234R(07)*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за имплементацију скала Заједнице за класификацију говеђих, свињских и овчијих трупова и извештавању о њиховим ценама (*Council Regulation 1249/2008, 32008R1249R(03)*). Доношење овог прописа, које је предвиђено за четврти квартал, базира се на *Закону о сточарству* („Сл. гласник РС” 41/09) и њиме би се регулисала област разврставања свиња на класе на линији клања.

У области **воћарске и повртарске производње** у 2013. год. предвиђено је доношење Правилника о тржишним стандардима квалитета за воће и поврће, који би био у потпуности усклађен са Уредбом Комисије о реализацији (ЕУ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1234/2007 у области сектора производње и прераде воћа и поврћа (*Commission Implementing Regulation (EU) No 543/2011, 32011R0543R(03)*). Законска основа у домаћем законодавству за доношење овог прописа је члан 55. *Закона о безбедности хране* („Сл. гласник РС” 41/09), а предвиђени термин за усвајање је трећи квартал текуће године. Овим Правилником прописују се тржишни стандарди за воће и поврће, услови и начин спровођења контроле усаглашености воћа и поврћа с тржишним стандардима, извештавања о усклађености воћа и поврћа с прописаним тржишним стандардима, начин спровођења инспекцијског надзора те мере и рад инспектора, услови уписа и начин вођења Регистра трговаца воћем и поврћем, као и услови за овлашћивање трговаца за контролу усклађености воћа и поврћа с тржишним стандардима.

Када је реч о **виноградарској производњи и производња вина**, планирано је доношење Правилника о садржини и начину вођења винаријске евиденције, који би био у потпуности усклађен са Уредбом Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (*Commission Regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)*). Прописивање евиденција које воде произвођачи вина и које се односе на производњу њихових

производа служиће за утврђивање различитих података који се декларишу, као и за вршење инспекцијског надзора над производњом. Законска основа за доношење овог правилника у домаћем законодавству је члан 20. став 3. Закона о вину („Сл. гласник РС” 41/09 и 93/12) и његово доношење је предвиђено за четврти квартал 2013. год.

У области **ратарске производње** предвиђено је доношење правилника у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, којима би се ближе дефинисали услови, рокови, начин подношења захтева и обрасци за подношење захтева.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Сточарска производња			
Сектор за пољопривредну политику – Група за сточарство и прераду сточарских производа	3 стално запослена	2 стално запослена	
Ратарска производња			
Сектор за пољопривредну политику – Одсек за биљну производњу и прераду биљних производа - Група за производњу и прераду ратарских производа	3 стално запослена + 1 запослен по уговору (60 радних дана)	3 стално запослена	
Воћарска и повртарска производња			
Сектор за пољопривредну политику – Група за повртарство, воћарство и алкохолна пића	1 стално запослен	1 стално запослен	
Виноградарска производња и производња вина			
Сектор за пољопривредну политику – Група за виноградарство и винарство	1 стално запослен + 1 запослен по уговору (60 радних дана)	1 стално запослен + 1 запослен по уговору (60 радних дана)	

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Воћарска и повртарска производња: Израда (усвајање) планских, програмских или стратешких докумената и планова имплементације конкретних ЕУ прописа и других правних аката у овој области је планирана у 2013., тј. планирана израда домаћег прописа којим ће се омогућити имплементација Уредбе Комисије о реализацији (ЕУ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1234/2007 у области сектора производње и прераде воћа и поврћа (*Commission Implementing Regulation (EU) No 543/2011, 32011R0543R(03)*) у делу који се тиче тржишних стандарда за воће и поврће, услова и начина спровођења контроле усаглашености воћа и поврћа с тржишним стандардима, извештавања о усклађености воћа и поврћа с прописаним тржишним стандардима, начина спровођења инспекцијског надзора те мере и рад инспектора, услови уписа и начина вођења Регистра трговаца воћем и Регистра трговаца поврћем, као и услови за овлашћивање трговаца за контролу усклађености воћа и поврћа с тржишним стандардима.

За 2013. предвиђено је јачање административних капацитета, тј. повећање броја запослених који ће у оквиру Групе за повртарство, воћарство и алкохолна пића, Сектора за пољопривредну политику, радити на потпуном преносу ЕУ прописа у српско законодавство и имплементацији ових прописа, у смислу примања једног запосленог по уговору у трајању од 60 радних дана који би водио комплетан сектор повртарства. Постојеће стално запослено лице води сектор воћарства и комплетно

је ангажовано на данском пројекту тј. Програму подршке приватном сектору за воће, јагодичасто и бобичасто воће у јужној Србији.

Планирано је расписивање два конкурса у току године за инвестиције у примарној производњи за подизање производних засада воћа у пет округа на југу Србије, посебно за пролећну и посебно за јесењу садњу 2013.

Такође, планирано је и расписивање два конкурса у току године за инвестиције у произвођачко-прерађивачке капацитете у вези засада воћа у пет округа на југу Србије, посебно за пролећну и посебно за јесењу садњу 2013. год.

Оба конкурса су резултат данско-српског пројекта који се односи на Програм подршке приватном сектору за воће, јагодичасто и бобичасто воће у јужној Србији. Детаљи пројекта наведени су у делу који се односи на преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи у овом поглављу.

Виноградарска производња и производња вина: Израда (усвајање) планских, програмских или стратешких докумената и планова имплементације конкретних ЕУ прописа и других правних аката у овој области није планирана у 2013., али је планирана израда домаћег прописа који је у складу са Уредбом Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (*Commission Regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)*) у делу који се тиче вођења винаријске евиденције.

За 2013. нису планиране измене постојеће институционалне надлежности у вези са организацијом тржишта вина, а предвиђено је јачање административних капацитета, тј. повећање броја запослених који ће у оквиру Групе за виноградарство и винарство, Сектора за пољопривредну политику радити на потпуном преносу ЕУ прописа у српско законодавство и имплементацији ових прописа.

Такође, предвиђена је набавка уређаја за контролу обављених послова мерења површине винограда (*Trimble*), софтвера за базу за Виноградарски регистар, Винарски регистар и винаријску евиденцију, аутомобила, уређаја за прецизно мерење површине винограда и сл.

Предвиђено је даље коришћење ТАИЕХ инструмената.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година:

- Доношење подзаконских аката (правилника) по основу Закона о вину усаглашених са прописима ЕУ. Транспонују се следећи прописи: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council regulation (EC) No 1234/2007; 32007R1234R(07)*); Уредба Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (*Council regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)*); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 о заједничкој организацији тржишта вина, у погледу програма подршке, трговине са трећим земљама, производних потенцијала и контроле сектора вина (*Commission regulation (EC) No 555/2008, 32008R0555R(06)*); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (*Commission regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)*). Правилници ће бити усвојени на основу Плана рада Владе за 2014. годину;
- Успостављање Виноградарског регистра. Транспонују се следећи прописи: Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (*Commission regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)*); Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)*). Мера за реализацију је

успостављен Виноградарски регистар тј. произвођачи грожђа уписани у Виноградарски регистар до краја 2014. год.;

- Успостављање електронског вођења Винарског регистра. Транспонују се следећи прописи: Commission regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04); Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07). Мера за реализацију је успостављање електронске базе Винарског регистра;
- Успостављање електронског вођења винаријске евиденције. Транспонују се следећи прописи: Commission regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04); Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07). Мера за реализацију је започето електронско вођење винаријске евиденције од стране произвођача вина.

2015. година

- Доношење подзаконских аката (правилника) по основу Закона о вину усаглашених са прописима ЕУ: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)); Уредба Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Council regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 о заједничкој организацији тржишта вина, у погледу програма подршке, трговине са трећим земљама, производних потенцијала и контроле сектора вина (Commission regulation (EC) No 555/2008, 32008R0555R(06)); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (Commission regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)). Правилници ће бити усвојени на основу Плана рада Владе за 2015. годину;
- Вођење Виноградарског регистра. Транспонују се следећи прописи: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (Commission regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)). Мера за реализацију су ажурирани подаци у Виноградарском регистру;

2016. година

- Доношење подзаконских аката по основу Закона о вину усаглашених са новим прописима ЕУ, донетим током 2013-2016. године. Подзаконски акти ће бити усвојени на основу Плана рада Владе за 2016. годину; Вођење Виноградарског регистра. Транспонују се следећи прописи: Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу виноградарског регистра, обавезног декларисања и прикупљања информација за праћење тржишта вина, као и пратеће документације за пошиљке винских производа и регистара које у сектору вина треба да се воде (Commission regulation (EC) No 436/2009, 32009R0436R(04)) ; Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)). Мера за реализацију су ажурирани подаци у Виноградарском регистру.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У области виноградарске производње у 2013. год. планирано је коришћење ЕУ финансијске помоћи у оквиру шесте транше фондова двоструке намене, а која се односи на **Успостављање неопходних база и техничко опремање у циљу достизања ЕУ захтева у пољу производње грожђа**

и вина (укупан буџет је 448.000 евра, а извор финансирања је ЕУ). У току је процедура одобравања наведене финансијске помоћи од стране Делегације ЕУ у Републици Србији.

У области воћарске производње у периоду 2012. до 2014. год. спроводи се **Програм подршке приватном сектору за воће, јагодичасто и бобичасто воће у јужној Србији**. Пројекат се спроводи на основу Споразума између Владе Краљевине Данске и Владе Републике Србије. Очекивани резултат програма је унапређење продуктивности и конкурентности сектора за одабрано воће и производе од тог воћа, које се гаји у јужној Србији, док је општи циљ да се у оквиру сектора воћа, јагодичасти и бобичасти воћа, у пет одабраних округа у јужној Србији (Јабланички, Нишавски, Пчињски, Пиротски и Топлички) допринесе припреми Републике Србије за чланство у ЕУ, јачању одрживог раста приватног сектора у овим окрузима, повећању извоза свежег воћа и производа од тог воћа, повећању прихода, отварању нових радних места, посебно за младе људе и жене и смањењу миграција из наведених округа.

Програм се састоји из две главне компоненте, при чему свака компонента може да се примени на сваки од пет вредносних ланаца у целости или делимично, а у зависности од секторске потражње за подршком. Прва компонента се односи на изградњу капацитета пољопривредних стручних служби, обуке, побољшање сарадње између произвођача, развој и побољшање сарадње дуж целог вредносног ланца од произвођача до потрошача и извозника, укључујући анкетање тржишта и сарадњу на питањима маркетинга, док се друга компонента реализује кроз грант шема за инвестирање у примарну производњу и обраду воћа. Бесповратна средства ће се користити кроз две грант шеме кофинансирања за све делове вредносног ланца почев од формирања нових плантажа и модернизације пољопривредне опреме и механизације до процеса прераде и маркетинга.

Влада Републике Србије је преко МПШВ обезбедила суфинансирање за спровођење Програма за компоненту 2 у износу од 3.300.000 евра.

У првој години имплементације Програма, Влада Републике Србије је учествовала у суфинансирању друге компоненте Програма у износу од 1.650.000 евра, а у 2013. и 2014. године са износом 825.000 евра за сваку години у складу са Програмом.

Влада Републике Србије ће преко МПШВ координирати са општинама у циљу обезбеђивања 300.000 евра из општинских пољопривредних фондова у складу са Програмом.

Влада Краљевине Данска ће кроз програм Министарства иностраних послова Данске, обезбедити 40.000.000 данских круна за спровођење Програма (што приближно одговара износу од 5.350.000 евра).

3.11.4. Политика квалитета

Преглед стања

Област **заштите географског порекла** пољопривредних и прехранбених производа је дефинисана *Законом о ознакама географског порекла* („Сл. гласник РС” 18/10). Закон о ознакама географског порекла (у даљем тексту: ЗОГП) има шире подручје примене у односу на Уредбу Савета (ЕЗ) о заштити географских ознака и имена порекла за пољопривредне и прехранбене производе (*Council Regulation No 510/2006, 32006R0510*), која се само односи на пољопривредне и прехранбене производе, док се ЗОГП односи поред пољопривредних и прехранбених производа и на све природне и индустријске производе, производе домаће радиности и на услуге. МПШВ је донео Правилник о условима, начину и поступку контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла (Службени гласник РС”, број 73/10) који прописују услове, начин и поступак контроле квалитета и посебних својстава пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла. На основу овог правилника овлашћено је девет контролних кућа, који врше контролу процеса производње на основу одобреног Плана контроле од стране МПШВ, а који се мора израдити на основу елабората/спецификације производа. Такође, донет је *Правилник о облику и садржини ознаке географског порекла, као и о начину контроле означавања пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла* („Сл. гласник РС” 92/12). Овај правилник прописује да пољопривредни и прехранбени производи са географским пореклом, и то свако појединачно оригинално паковање мора да буде означено контролном маркицом. Укупно имамо 27 производа са ознаком географског порекла, и четири производа који су у поступку регистрације. Потребно је у наредном периоду ЗОГП потпуно ускладити са Уредбом (ЕУ) Европског парламента и Савета о шемама квалитета за пољопривредне и

прехрамбене производе (*Regulation (EU) No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council, 32012R1151*).

У области **производње вина**, у периоду 2008-2012 Република Србија је донела низ прописа везаних за политику квалитета којима је у своје законодавство пренела основе правне тековине ЕУ везане за сектор вина. Као базни закон, 2009. донет је *Закон о вину* („Сл. гласник РС” 41/09 и 93/12), који је у складу са Уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council Regulation (EC) 1234/2007, 32007R1234R(07)*) и другим прописима који ближе регулишу поједина питања у вези са сектором вина, дефинисан систем ознака географског порекла (PDO/PGI) у складу са реформисаним системом Европске уније. На основу овог закона у периоду 2009-2012 донети су правилници којима је у складу са европским прописима (Уредба Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (*Council Regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)*), Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (*Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)*), Уредба Комисије која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета бр. 479/2008 у погледу категорија производа вина од грожда, енолошке праксе и применљивих ограничења (*Commission Regulation (EC) No 606/2009, 32009R0606R(02)*) између осталог регулисано овлашћивање енолошких лабораторија, квалитет и декларисање вина, као и успостављање и признавање ознака географског порекла вина.

У области **производње алкохолних пића** у периоду 2008-2012 Република Србија је донела низ прописа везаних за организацију тржишта ракије и других алкохолних пића, којима је у своје законодавство пренела део правне тековине ЕУ везане за сектор алкохолних пића. Као базни закон, 2009. донет је *Закон о ракији и другим алкохолним пићима* („Сл. гласник РС” 41/09), у складу са Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (*Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04)*) и другим прописима који ближе регулишу поједина питања у вези са сектором алкохолних пића. По основу овог Закона у периоду 2009-2012 донети су следећи правилници из ове области: Правилник о условима у погледу објеката, просторија, одговарајуће опреме и уређаја које мора да испуњава произвођач ракије и других алкохолних пића, Правилник о категоријама, квалитету и декларисању ракије и других алкохолних пића и Правилник о садржини и начину вођења регистра произвођача ракије и других алкохолних пића.

На трећем састанку Пододбора за пољопривреду и рибарство, одржаном у јуну 2012. године, предметни закон је добио примедбе да није усаглашен са европским прописима у потпуности, посебно у области која се односи на ”географску ознаку ракија и других алкохолних пића”. Како би постојећи закон претрпео више од 50% измена текста, приступило се изради новог *Предлога закона о јаким алкохолним пићима*, који ће у потпуности бити усаглашен са Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (*Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04)*).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У области **виноградарске производње и производње вина**, током 2013. год. планирано је доношење *Закона о изменама Закона о вину*, који би био у потпуности усклађен са Уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)*) и Уредбом Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (*Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)*). Изменама овог закона би се извршила измена система контроле производње вина са географским пореклом увођењем механизма контроле по принципу сертификације и друга усаглашавања са новом јединственом организацијом тржишта (СМО) за вино. Реализација ових законодавних активности предвиђена је за први квартал 2013. године.

У истој области планирано је и доношење Правилника о техничким и кадровским условима које треба да испуни Контролна организација, начину вођења послова везаних за географско порекло,

начину и поступку рада контролне организације, контроли производње грозђа намењеног за производњу вина са географским пореклом и контроли производње вина са географским пореклом. Доношење овог документа предвиђено је за други квартал 2013., а у складу са чланом 38 ставом 5 Закона о вину („Сл. гласник РС” 41/09 и 93/12). Овим правилником ће бити прописани услови које треба да испуни Контролна организација, којој се поверавају послови везани за географско порекло вина и контрола производње вина са географским пореклом, као и дефинисање њеног начина рада и вршења послова контроле. Правилник ће у потпуности бити у складу са ЕУ регулативом у овој области, и то са уредбама: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)), Уредба Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Council regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)) и Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)).

За четврти квартал 2013. предвиђено је доношење *Правилника о границама и називима виноградарских подручја, дозвољеним и препорученим сортама за виноградарска подручја, максималним приносима за та виноградарска подручја и другим карактеристикама везаним за производњу грозђа и вина у виноградарским подручјима*, који би био у потпуности усклађен са Уредбом Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)), Уредбом Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Council regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)) и Уредбом Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)). Законска основа у домаћем законодавству за доношење овог документа је члан 6 став 3 Закона о вину („Сл. гласник РС” 41/09 и 93/12). Овим правилником ће се извршити дефинисање граница, назива и карактеристика виноградарских подручја, неопходних за успостављање ознака географског порекла вина и планирање развоја виноградарско-винског сектора.

У области **производње алкохолних пића** предвиђено је доношење *Закона о јаким алкохолним пићима*, који би у потпуности био усклађен са Уредбом ЕУ (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04)). Доношење овог законског предлога предвиђено је за четврти квартал 2013., и њиме би се уредила производња, географска ознака, испитивање квалитета, декларисање и промет јаких алкохолних пића, као и друга питања од значаја за јака алкохолна пића.

У области **квалитета пољопривредно-прехранбених производа**, у текућој години је предвиђено доношење *Правилника о декларисању, презентацији и рекламирању хране*, у трећем кварталу 2013., уз потпуну усклађеност са Директивом Европског парламента и Савета о усклађивању законодавства држава чланица које се односи на обележавање, презентацију и рекламирање прехранбених производа (Council Directive 2000/13/EC, 32000L0013R(03)), а на основу члана 30 став 3 *Закона о безбедности хране* („Сл. гласник РС” 41/09). Овим правилником прописале се општи захтеви и начин декларисања упаковане хране, неупаковане хране и неки од услова за рекламирање и презентацију хране.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Виноградарска производња и производња вина			
Сектор за пољопривредну политику - Група за виноградарство и винарство	1 стално запослен + 1 запослен по уговору (60 радних дана)	1 стално запослен + 1 запослен по уговору (60 радних дана)	
Производња алкохолних пића			
Сектор за пољопривредну политику - Група за повртарство, воћарство и алкохолна пића	2 стално запослена	2 стално запослена	
Гео порекло			
Сектор за пољопривредну политику - Група за унапређење квалитета пољопривредних и прехранбених производа	2 стално запослена	2 стално запослена	

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Планирана је израда прописа којим ће се омогућити имплементација ЕУ Уредбе Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (*Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)*) у делу који се односи на спровођење годишњих контрола коришћења ознака за вина са географским пореклом и дефинисања граница и карактеристика виноградарских подручја.

За 2013. планиране су измене постојеће институционалне надлежности у циљу увођења механизма контроле у области ознака географског порекла вина по принципу сертификације, а све у складу са европским уредбама: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)*), Уредба Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (*Council regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)*) и Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (*Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)*). Предвиђено је и јачање административних капацитета, тј. повећање броја запослених који ће у оквиру Групе за виноградарство и винарство, Сектора за пољопривредну политику радити на потпуном преносу ЕУ прописа у српско законодавство и имплементацији ових прописа.

Током 2013. предвиђено је да се кроз реализацију твининг пројекта (IPA 2008) SR08IBAG02 „Јачање капацитета и техничка подршка за обнову рејонизације виноградарских подручја и система ознака за вина са географским пореклом” спроводе активности везане за израду нове рејонизације

виноградарских подручја и имплементацију прописа о ознакама географског порекла вина. Такође, предвиђено је даље коришћење ТАИЕХ инструмената.

Планирана је израда прописа којим ће се омогућити имплементација ЕУ Уредбе (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (*Council Regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04)*) у делу који се тиче производње, географских ознака, испитивање квалитета, декларисање и промет јаких алкохолних пића, као и друга питања од значаја за јака алкохолна пића.

За 2013. предвиђено је јачање административних капацитета, тј. повећање броја запослених који ће у оквиру Групе за повртарство, воћарство и алкохолна пића, Сектора за пољопривредну политику радити на потпуном преносу ЕУ прописа у српско законодавство и имплементацији ових прописа.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година:

- Доношење подзаконских аката (правилника) по основу Закона о вину усаглашених са прописима ЕУ: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council regulation (EC) No 1234/2007; 32007R1234R(07)*); Уредба Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (*Council regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)*); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (*Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)*); Уредба Комисије која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета бр. 479/2008 у погледу категорија производа вина од грозђа, енолошке праксе и применљивих ограничења (*Commission regulation (EC) No 606/2009, 32009R0606R(02)*); Уредба Савета (ЕЗ) која прописује општа правила за дефинисање, опис и презентацију ароматизованих вина (*Council Regulation (EEC) No 1601/91, 31991R1601R(05)*). Правилници ће бити усвојени у складу са Планом рада Владе за 2014. годину;
- Установљавање ознака географског порекла за вина у складу са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (*Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)*); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (*Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)*). Мера за реализацију су установљене ознаке географског порекла за вина у складу са ЕУ прописима и уписане на Листу ознака за вина географским пореклом;
- Доношење подзаконских аката по основу Закона о јаким алкохолним пићима усаглашених са прописом ЕУ: Уредба (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (*Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04)*) и измена ове Уредбе која се очекује у 2013.) и измена ове регулативе која се очекује у 2013. Мера за реализацију јесте усвојени нови закон – Закон о јаким алкохолним пићима који је усаглашен са релевантним ЕУ прописом. Подзаконски акти ће бити усвојени у складу са Планом рада Владе за 2014. годину;
- Правилник о условима у погледу објеката, просторија, одговарајуће опреме и уређаја које мора да испуњава произвођач алкохолних пића. Транспонују се следећи прописи: Уредба (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (*Council Regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04)*) и измена ове Уредбе која се очекује у 2013.
- Правилник о категоријама, квалитету и декларисању алкохолних пића. Транспонују се следећи прописи: Уредба (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису,

презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (Council Regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04) и измена ове Уредбе која се очекује у 2013.

2015. година:

- Доношење подзаконских аката (правилника) по основу Закона о вину усаглашених са прописима ЕУ: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)); Уредба Савета о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 1234/2007 о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Council regulation (EC) No 491/2009, 32009R0491R(02)); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)); Уредба Комисије која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета бр. 479/2008 у погледу категорија производа вина од грозђа, енолошке праксе и применљивих ограничења (Commission regulation (EC) No 606/2009, 32009R0606R(02)) Правилници ће бити усвојени у складу са Планом рада Владе за 2015. годину;
- Установљавање ознака географског порекла за вина у складу са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и презентације одређених производа сектора вина (Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)). Мере за реализацију су установљене нове ознаке географског порекла за вина у складу са ЕУ прописима и уписане на Листу ознака за вина географским пореклом.
- Доношење подзаконских аката по основу Закона о јаким алкохолним пићима усаглашених са Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04) и измена ове Уредбе која се очекује у 2013.). Мера за реализацију јесте усвојени нови закон – Закон о јаким алкохолним пићима који је усаглашен са релевантним ЕУ прописом. Подзаконски акти ће бити усвојени у складу са Планом рада Владе за 2015. годину;
- Правилник о садржини и начину вођења регистра произвођача алкохолних пића и регистра географске ознаке јаких алкохолних пића у складу са: Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04) и измена ове Уредбе која се очекује у 2013.). Правилник о садржини захтева, техничке документације/фајла и елабората за заштиту географских ознака алкохолних пића у складу са: Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04) и измена ове Уредбе која се очекује у 2013.).

2016. година:

- Доношење подзаконских аката по основу Закона о вину усаглашених са новим прописима ЕУ донетим током периода 2013-2016 године, а у складу са Планом рада Владе за 2016. годину;
- Установљавање ознака географског порекла за вина у складу са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању заједничке организације пољопривредног тржишта и специфичних одредби за одређене пољопривредне производе (Јединствена СМО уредба) (Council regulation (EC) No 1234/2007, 32007R1234R(07)); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује одређена детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 479/2008 у погледу заштите имена порекла и географске ознаке, традиционалних назива, обележавања и

презентације одређених производа сектора вина (Commission regulation (EC) No 607/2009, 32009R0607R(06)). Мере за реализацију су установљене нове ознаке географског порекла за вина у складу са ЕУ прописима и уписане на Листу ознака за вина географским пореклом;

- Доношење подзаконских аката по основу Закона о јаким алкохолним пићима усаглашених са прописима ЕУ: Уредба (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04) и измена овог прописа која се очекује у 2013.). Мера за реализацију јесте усвојени нови закон – Закон о јаким алкохолним пићима који је усаглашен са релевантним ЕУ прописом. Подзаконски акти ће бити усвојени у складу са Планом рада Владе за 2016. годину; Правилник о условима које мора да испуњава акредитована лабораторија у погледу техничке опремљености и професионалне оспособљености, референтне методе за физичко-хемијске анализе јаким алкохолних пића, као и начин сензорног испитивања квалитета. Транспонују се следећи прописи: Уредба (ЕЗ) Европског парламента и Савета о дефиницији, опису, презентацији, обележавању и заштити географске ознаке алкохолних пића (Council regulation (EC) No 110/2008, 32008R0110R(04) и измена ове Уредбе која се очекује у 2013.); Уредба Комисије (ЕЗ) која прописује референтне методе за анализу алкохолних пића (Council regulation (EC) No.2870/2000, 32000R2870R(01)); Уредба Комисије (ЕЗ) о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 2870/2000 која прописује референтне методе за анализу алкохолних пића (Council regulation (EC) No 2091/2002, 32002R2091).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Током 2013. наставиће се реализација твининг пројекта SR08IBAG02 (предвиђено је да пројекат траје до јула 2013., али је могућ и продужетак) одобреног у оквиру IPA 2008 **Јачање капацитета и техничка подршка за обнову Рејонизације виноградарских подручја и Система ознака за вина са географским пореклом**. Вредност пројекта у оквиру твининг компоненте је 850.000 евра (извор финансирања је ЕУ) и 50.000 евра (извор финансирања је буџет Републике Србије), а у оквиру компоненте техничке подршке 350.000 евра (извор финансирања је ЕУ). Циљ пројекта је уско повезан са трансформацијом система географског порекла вина у складу са захтевима Европске уније (прелазак са индивидуалног права коришћења ознаке географског порекла за вина на ЕУ систем који подразумева колективно право коришћења једне ознаке географског порекла што укључује и доношење подзаконских аката везаних за ознаке географског порекла вина у складу са ЕУ прописима) и обновом рејонизације виноградарских подручја у Републици Србији којом ће се дефинисати виноградарски региони као виноградарска подручја у оквиру којих се производи регионално вино (PGI вина у Европској унији) и виноградарски рејони, односно виноградња у којима ће се обављати производња квалитетних вина са географским пореклом (PDO вина у Европској унији).

3.11.5 Органска производња

Преглед стања

Од јануара 2011. органска производња у Републици Србији регулисана је *Законом о органској производњи* („Сл. гласник РС” 30/10) и *Правилником о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње* („Сл. гласник РС” 48/11 и 40/12). Закон и подзаконска акта припремани су у складу са *Уредбом Савета (ЕЗ) о органској производњи и обележавању органских производа (Council Regulation (EC) No 834/2007, 32007R0834R(02))*, Уредбом Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа у погледу органске производње, обележавања и контроле (*Commission Regulation (EC) No 889/2008, 32008R0889R(06)*) и Уредбом Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у погледу аранжмана за увоз органских производа из трећих земаља (*Commission Regulation (EC) No 1235/2008, 32008R1235R(01)*). Имајући у виду да неке одредбе ЕУ прописа нису транспоноване у важећи закон, да нису прописане одговарајуће казнене одредбе, да правни оквир не обезбеђује ефикасан систем контроле, да је контролним организацијама остављен кратак рок за акредитацију код Акредитационог тела Србије у складу са стандардом SRPS EN 45011 (ISO/IEC Упутство 65), да је ЕК усвојила детаљна правила о

производњи вина 2012., новембра 2012. припремљен је *Нацрт Закона о органској производњи и органским производима*, који би током 2013. требало да буде усвојен.

Током 2013. планирано је доношење *Националног акционог плана за развој органске производње за период 2013-2017 године*, који ће дефинисати мере и активности у циљу интензивнијег развоја органске производње.

У *Закону о органској производњи* („Сл. гласник РС” 30/10), чланом 8. прописано је да послове у вези са органском производњом обавља Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Дирекција за националне референтне лабораторије. Организација и улога Дирекције за националне референтне лабораторије детаљније је представљена у поглављу 3.12.1. Безбедност хране.

Законом о органској производњи и органским производима чије усвајање је планирано за 2013., предвиђено је да сви послови везани за органску производњу буду у надлежности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Као главни законски акт, који регулише ову област, у другом кварталу 2013. предвиђено је усвајање *Закона о органској производњи и органским производима*, који би био делимично усклађен са европским прописима, и то: Уредба Савета (ЕЗ) о органској производњи и обележавању органских производа (*Council Regulation (EC) No 834/2007, 32007R0834R(02)*), Уредба Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа у погледу органске производње, обележавања и контроле (*Commission Regulation (EC) No 889/2008, 32008R0889R(06)*), Уредба Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у погледу аранжмана за увоз органских производа из трећих земаља (*Commission Regulation (EC) No 1235/2008, 32008R1235R(01)*), Уредба Комисије (ЕЗ) о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 889/2008 која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007, у погледу прописивања детаљних правила о органској производњи у области аквакултуре и производње алги (*Commission Regulation (EC) No 710/2009, 32009R0710R(01)*) и Уредба Комисије о реализацији измене Уредбе (ЕЗ) бр. 889/2008 која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007, у погледу детаљних правила о органским винима (*Commission Implementing Regulation (EC) No 203/2012, 32012R0203*). Законом ће се регулисати неопходни услови за органску производњу (која укључује примарну производњу, прераду, обележавање, складиштење, превоз и промет органских производа), вршење контроле и сертификације, као и надзор над радом овлашћених контролних организација у складу са новом регулативом ЕУ.

Такође, у истом кварталу предвиђено је и доношење *Правилника о условима увоза органских производа, издавања потврде и начину продаје органских производа*, који би био делимично усклађен са Уредбом Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у погледу аранжмана за увоз органских производа из трећих земаља (*Commission Regulation (EC) No 1235/2008, 32008R1235R(01)*). Овим правилником ће се прописати услови за увоз органских производа, документација која је потребна за издавање потврде да је органски производ произведен у складу са законом којим се уређује органска производња, поступак издавања потврде, као и услови и начин продаје органских производа.

Национални Акциони План за развој органске производње за период 2013-2017 година представља документ, којим ће се дефинисати мере у области органске производње и чијим спровођењем ће се интензивирати развој органске производње у Републици Србији. Такође, очекује се и повећање удела површина под органском производњом у укупној пољопривредној површини до 2016. год. Његово усвајање предвиђено је за други квартал 2013., а као плански документ, не усклађује се са ЕУ прописима.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Дирекција за националне референтне лабораторије – Одсек за органску производњу	5 стално запослених	2 стално запослена	МПШВ - ДНРЛ овлашћује контролне организације за вршење контроле и сертификације у области органске производње.
Сектор за пољопривредну политику – Група за унапређење квалитета пољопривредно-прехрамбених производа	1 стално запослен	1 стално запослен	

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У складу са *Законом о органској производњи* и са ЕУ прописима, Министарство води збирну евиденцију о органској производњи и евиденцију о овлашћеним контролним организацијама (достављање статистичких података ЕК прописано је чланом 93 Уредбе Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа у погледу органске производње, обележавања и контроле (*Commission Regulation (EC) No 889/2008, 32008R0889R(06)*). Такође, на основу базе репродуктивног материјала, произвођачи утврђују да ли је репродуктивни материјал из органске производње доступан на тржишту или морају поднети захтев за коришћење репродуктивног материјала из конвенционалне производње. С тим у вези, за 2013. год., уколико буде расположивих средстава, планирана је набавка софтверског програма за вођење комплетне базе података о органској производњи.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

Подзаконска акта којима ће се ближе уредити питања у области органске производње. Транспозиција следећих прописа: Уредба Савета (ЕЗ) о органској производњи и обележавању органских производа (*Council Regulation (EC) No 834/2007, 32007R0834R(02)*); Уредба Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа у погледу органске производње, обележавања и контроле (*Commission Regulation (EC) No 889/08, 32008R0889R(06)*); Уредба Комисије која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у погледу аранжмана за увоз органских производа из трећих земаља *Commission Regulation (EC) No 1235/2008, 32008R1235R(01)*; Уредба Комисије (ЕЗ) о измени Уредбе (ЕЗ) бр. 889/2008 која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007, у погледу прописивања детаљних правила о органској производњи у области аквакултуре и производње алги *Commission Regulation (EC) No 710/2009, 32009R0710R(01)*; Уредба Комисије о реализацији измене Уредбе (ЕЗ) бр. 889/2008 која прописује детаљна правила за примену Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007, у погледу детаљних правила о органским винима (*Commission Implementing Regulation (EC) No 203/2012, 32012R0203*). Подзаконски акти ће бити усвојени у складу са Планом рада Владе за 2014. годину.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат **Подршке производњи органске хране у јужној Србији** базиран је на Меморандуму о разумевању, потписаном између МПШВ, Центра за развој Јабланичког и Пчињског округа и Аустријске развојне агенције. Укупан буџет пројекта је конципиран кроз национално кофинансирање

у износу од 30.000 евра, Аустријске развојне агенције у вредности од 720.000 евра и учешће корисника 25.000 евра. Циљ пројекта је увећање броја произвођача и површине под органском производњом у Јабланичком и Пчињском округу. Реализација пројекта је почела крајем 2011. год, уз планирано трајање од две године, али се очекује продужење пројекта.

Изградња капацитета и помоћ у развоју служби подршке за органску производњу у Србији (Пројекат бр. GCP/ SRB /001 /HUN) базира се на Генералном Споразуму између FAO и МПШВ, чији је укупан буџет 467.775 долара, финансиран од стране FAO. Циљ пројекта је изградња капацитета и помоћ у развоју служби подршке за органску производњу у Србији.

3.12. Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика

3.12.1. Безбедност хране и контрола

Преглед стања

Законом о безбедности хране („Службени гласник РС”бр. 41/2009), који укључује правне тековине ЕУ, извршена је подела надлежности у области безбедности хране, између Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (МПШВ) и Министарства здравља, као унутар самог министарства, што је донело унапређење рада субјеката у пословању храном и надлежних инспекцијских служби. Овом поделом прекинуто је дугогодишње преклапање надлежности два Министарства. Произвођач (субјекат у пословању храном) је јасно дефинисан као одговоран за своју производњу, утврђен је принцип анализе, процене и управљања ризиком. Имплементација система самоконтроле базираних на принципима HACCP код произвођача хране је обавезна по закону и пратећим прописима. Инспекција спроводи циљане и планиране службене контроле ради спровођења надзора у објектима, у складу са новим прописима.

Доношењем Закона о безбедности хране („Службени гласник РС”бр. 41/2009), створен је правни основ за транспонување прописа из тзв. Хигијенског пакета ЕУ (Уредба ЕЦ 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004 и 183/2005). У прилогу је достављена листа донетих прописа у Управи за ветерину, МПШВ, у којој су наведени сви закони и пратећи прописи, по областима безбедности хране и ветеринарства (здравствена заштита животиња, идентификација животиња, лекови и медицинских средстава, добробит животиња, одобравања и регистрације објеката, хигијена хране и хране за животиње, међународни промет и сертификација, службена контрола, споредни производи животињског порекла, квалитет, идентификација производа и декларисања и др. (у даљем тексту: Прилог 1 - Листа донетих прописа).

На основу Закона о безбедности хране, Одељење пољопривредне инспекције формирало је Централни регистар Министарства пољопривреде, а у исти се уписују сви објекти субјеката надзора на територији РС који су у надлежности Министарства, а база је формирана тако да ће приступ истој бити омогућен од стране свих делова Министарства. Објекти регистровани и одобрени у Управи за ветерину биће саставни део Централног регистра.

На основу Закона о безбедности хране иницирана је потреба стварања Информационог система за подршку Контроли у унутрашњем промету 2008. године у Одељењу за пољопривредну инспекцију. До сада је извршено низ активности: израда прототипа модела података и корисничких форми (без функционалности) за све модуле, као и израда модула. Међутим због недостатака финансијских средстава фаза – подизање система (комуникационе линије, инсталација, обука) која је планирана није извршена и иста остаје у плану до 2016. године.

У сарадњи са представницима Министарства здравља у изради је и Нацрт Правилника о декларисању, рекламирању и презентацији хране који ће бити усклађен Директивом ЕЗ 2000/13.

Дирекција за националне референтне лабораторије је основана Законом о безбедности хране 2009. године. Први запослени су распоређени у Дирекцију крајем 2009 године а физички пребачени у комплекс Дирекције, адреса Батајнички друм бб, у јануару 2010. године. Реконструкција лабораторија је вршена током 2010. и 2011. године. Твининг пројекат „Јачање капацитета Дирекције за националне референтне лабораторије” је започео у марту 2011. године и завршава се марта 2013. године. Планирано је продужење овог пројекта до краја 2013. године. Опрема за Дирекцију је добијена преко ИПА 2010 пројекта. Инсталирање опреме је започето у новембру 2012. год. и трајаће

до фебруара 2013. год. Како опрема која је обезбеђена у претходном периоду није комплетна, потребно је извршити набавку остатка опреме.

Формирана је интерминистарска радна група за измену и допуну Закона о безбедности хране којим се утврђује правни статус Националних референтних лабораторија.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

- Правилник о регистрацији одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла и храном за животиње и споредних производа животињског порекла – транспонују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба ЕЦ бр 852/2004 Celex 32004R0852, Уредба ЕЦ бр 853/2004 Celex 32004R0853, Уредба ЕЦ бр 183/2005 Celex 32005R0183, Уредба ЕЦ бр 1069/2009 Celex 32009R1069; рок: III квартал 2013; веза са домаћим документима: АП, ССП члан 97., Члан 73. Закона о ветеринарству (Сл. гласник РС, бр. 91/05, 30/10 и 93/2012); овим правилником биће дефинисане листе регистрованих објеката којима није потребна процедура за одобравање и вођење целог поступка прописаних Законом и одобрених објеката који подлежу овој процедури, прописује се процедура, поступак и неопходна документација за одобравање објеката, поступак инспекције, као и обавезе и права субјеката у пословању храном; усклађује се начин одобравања објеката са ЕУ поступком.
- Правилник о начину успостављања и организације система брзог обавештавања и узбуњивања за безбедност хране и хране за животиње – транспонују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба (ЕУ) бр. 16/2011 Celex br. 32011R0016; рок: III квартал 2013; веза са домаћим документима: АП, ССП члан 97., Члан 38. став 5. Закона о безбедности хране („Службени гласник РС”, број 41/09); Циљ овог правилника је да обезбеди успостављање Система брзог обавештавања и узбуњивања на територији Републике Србије, као и укључивање тог система у систем брзог обавештавања за безбедност хране или хране за животиње Европске Уније или на међународном нивоу, у складу са међународним споразумом и законом којим се уређује безбедност хране.
- Правилник о декларисању, презентацији у рекламирање хране – транспонују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Директива 2000/13/ЕС, 32000L0013R(03); рок: III квартал 2013; веза са домаћим документима: члан 72. и 78. ССП, члан 30., став 3. Закона о безбедности хране („Сл. гласник РС” 41/09); овим правилником прописују се општи захтеви и начин декларисања упаковане хране, неупаковане хране и неки од услова за рекламирање и презентацију хране.
- Правилник о здравственој исправности адитива – транспонују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба (ЕЗ) 1333/2008, Уредба (ЕЗ) 1129/2011, Уредба (ЕЗ) 1130/2011, Уредба (ЕЗ) 1131/2011 и Уредба (ЕЗ) 231/2012; рок: II квартал 2013.; веза са домаћим документима: Члан 72 и 78 ССП, Закон о безбедности хране.
- Правилник о здравственој исправности и начину садржају и ближним условима декларисања и означавања посуђа, прибора, уређаја, амбалаже и материјала који долазе у контакт са храном – транспонују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба (ЕЗ) 2023/2006, 1935/2004, Директива 84/500/ЕЗ, 2007/42/ЕЗ, Уредба (ЕЗ) 282/2008, 450/2009 и 10/2011; рок: IV квартал 2013.; веза са домаћим документима: Члан 72. и 78. ССП, Закон о здравственој исправности предмета опште употребе, Закон о безбедности хране.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу (исто значи) ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Управа за ветерину МПШВ	370 стално запослених 419 систематизованих радних места 21 Уговора о делу 49 слободних радних места	Сви запослени су у неком делу редовног посла ангажовани на припреми, транспозицији и имплементацији ЕУ законодавства	У имплементацији прописа учествују и лабораторије/институти (2 научна +10 специјалистичких института), овлашћене од стране Министарства и акредитоване за испитивање безбедности хране, хране за животиње и заразних болести животиња
1) Министарство здравља РС (Сектор за инспекцијске послове - Одељење за санитарну инспекцију) 2) Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина (Сектор за санитарни надзор и превентивно-медицинску делатност - Одељење за санитарну инспекцију) – поверени послови	1) 155 републичких санитарних инспектора 2) 55 покрајинских санитарних инспектора	(1) 4 запослена (2) 40% од укупно 210 запослених	Мрежа института и завода за јавно здравље и друге акредитоване и овлашћене лабораторије (вршење лабораторијских анализа)
Дирекција за националне референтне лабораторије	23 Од укупног броја стално запослених петоро ради на пословима органске производње и 3 на пословима у оквиру банке биљних гена	7	

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У циљу планираних активности у погледу реализације приоритета у имплементацији прописа, Управа за ветерину, МПШВ има у плану да припреми вишегодишње и годишње планове службених контрола, планове мониторинга безбедности хране на тржишту, планове мониторинга безбедности хране на граници, планове мониторинга зооноза и болести које се преносе храном.

У складу са Законом о безбедности хране потребно је формирати Савет за безбедност хране који ће активно учествовати у припреми стручних и научних мишљења министарствима и другим заинтересованим странама, прикупљању и анализирању научно техничких података који се односе на дефинисање и праћење ризика који имају утицај на безбедност хране и хране за животиње, припреми водича за добру пољопривредну, произвођачку и хигијенску праксу и др.

Дирекција за националне референтне лабораторије МПШВ планира повећање броја запослених, попуњавањем постојећих радних места у складу са систематизацијом радних места, а такође и ангажовање потребних стручњака из других институција у складу са потребама и обимом послова.

Одељење пољопривредне инспекције је планирало је за период 2013 – 2016 следеће:

- Јачање кадровских капацитета и унапређење Информационог система, унапређење рада путем јачања сарадње са институцијама из региона и усвајање позитивних искустава и пракса, обуку инспектора за рад на софтверским апликацијама;

- Одржавање система уноса података о субјектима у пословању храном у Централни регистар;
- Подизање Информационог система Одељења;
- Имплементација система безбедности хране НАССР код произвођача и наведена активности ће бити још интензивније настављена у 2013. години;
- Учешће инспектора у 2013. години у свим обукама и стручним усавршавањима које се у оквиру Министарства планирају ради спровођења усвојених прописа ЕУ

Мере планиране за период 2014-2016

Транспозиција (2014.):

- Правилник о начину испитивања присуства трихинела у месоу - веза са ЕУ прописом: Уредба ЕЦ 2075/2005 о посебним правилима за испитивање присуства *Trichinella* у месоу Selex 32005R2075; циљ: развијање референтне методе за лабораторијско испитивање, флексибилност код испитивања малог броја животиња, могућност обезбеђивања статуса „слободни од трихинелозе” одређеним газдинствима; веза са домаћим документима: Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012).
- Правилник о обогаћивању хране - веза са ЕУ прописом: Уредбе 1925/2006, 1161/2011 и 1170/2011; циљ: дефинисање услова у погледу коришћења додатака храни у сврху њеног обогаћивања; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о помоћним средствима у производњи хране - веза са ЕУ прописом: Директива 88/344/ЕЗ; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о нутритивном декларисању хране - веза са ЕУ прописом: Директиве 90/496/ЕЗ, 2003/120/ЕЗ и 2008/100/ЕЗ; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о помоћним средствима у производњи хране - веза са ЕУ прописом: Директива 88/344/ЕЗ; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о ензимским препаратима - веза са ЕУ прописом: Уредба (ЕЗ) 1332/2008, Уредба (ЕЗ) 234/2011; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о аромама - веза са ЕУ прописом: Уредбе (ЕЗ) 1334/2008, 1331/2008 и 2232/96, 2065/2003 и 627/2006; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о обогаћивању хране - веза са ЕУ прописом: Уредбе (ЕЗ) 1925/2006, 1161/2011 и 1170/2011; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о нутритивном декларисању хране - веза са ЕУ прописом: Директиве 90/496/ЕЗ, 2003/120/ЕЗ и 2008/100/ЕЗ; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о нутритивним и здравственим изјавама - веза са ЕУ прописом: Уредба (ЕЗ) 1924/2006, 107/2008 и 109/2008; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.
- Правилник о условима за означавање, стављање у промет и следљивост нове хране - веза са ЕУ прописом: Уредбе (ЕЗ) 258/97 1829/2003, 1882/2003 и 1332/2008; веза са домаћим документима: Закон о безбедности хране.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

(део 3.12.1 Безбедност хране и контрола и 3.12.5 Ветеринарска политика обрађени су заједно у наставку текста)

3.12.2. Здравље биља

Преглед стања

У периоду 2008-2012. године у области здравља биља усвојен је Закон о здрављу биља (“Сл. гласник РС”, бр. 41/09) и успостављен је правни оквир за систем заштите здравља биља усклађен са Директивом Савета 2000/29, selex 32000L0029. У оквиру Twinning пројекта „Институционално јачање капацитета Управе за заштиту биља” сачињена је ТОС - табела (Table of Correspondence - ТОС) у односу на Директиву Савета 2000/29/ЕЗ.

Законом о здрављу биља створен је правни основ за:

- успостављање система заштите здравља биља као у другим земљама чланицама ЕУ у смислу усклађености фитосанитарних мера које се примењују на јединственом заједничком тржишту;
- примену међународно признатих начела, стандарда, процене ризика и других научно заснованих мера у области заштите здравља биља;
- међусобну сарадњу и размену података и информација из база података који се односе на област здравља биља;
- успостављање Регистра произвођача, прерађивача, увозника и дистрибутера биља, биљних производа и прописаних објеката, као и систем биљног пасоша;
- обављање фитосанитарних прегледа и издавање биљног пасоша за одређено биље које се премешта унутар јединственог тржишта;
- спровођење посебног надзора (survey) над одређеним штетним организмима на биљу;
- успостављање заштићених зона;
- успостављање посебно регулисаних подручја;
- успостављање и развој информационог система и обавезу извештавања и вођења потребних евиденција.

На основу Закона о здрављу биља, усвојен је детаљан план за усвајање подзаконских аката у оквиру Националног програма за интеграцију Републике Србије у ЕУ (НПИ) за период 2009-2012. година. Усвојено је 44 правилника и наредби чиме је испуњен НПИ до трећег квартала 2012. године.

Обавезе планиране за трећи и четврти квартал 2012. године ће бити ревидиране и пренете у 2013. годину. Ово се односи на мере надзора над штетним организмима које су Одлуком Европске Комисије у систему привремених хитних мера. Доношење ових мера је и у националном интересу, уз напомену да је у ЕУ у припреми комплетна ревизија законодавства из области здравља биља.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

- Правилник о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању кромпирових цистоликних нематода –транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Директива Савета 2007/33/ЕЗ; рок: први квартал; веза са домаћим документима: Члан 97. ССП, Закон о здрављу биља; овим прописом биће дефинисани надзор и истраживање кромпирових цистоликних нематода (КЦН) у РС као и фитосанитарне мере када су у питању КЦН.
- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења *Anoplophora chinensis* (Forster) – транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Одлука Комисије 2008/840/ЕЗ; рок: други квартал; веза са домаћим документима: Члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.
- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења *Dryocosmus kuriphilus* Yasumatsu – транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Одлука Комисије 2006/464/ЕЗ; рок: други квартал; веза са домаћим документима: Члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.
- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења *Rhynchophorus ferrugineus* – транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Одлука Комисије 2007/365/ЕЗ; рок: трећи квартал; веза са домаћим документима: Члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.
- Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења *Gibberella circinata* – транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Одлука Комисије 2007/433/ЕЗ; рок: четврти квартал; веза са домаћим документима: Члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.
- Наредба о мерама за спречавање ширења Potato spindle tuber viroid транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Одлука Комисије 2007/410/ЕЗ; рок: четврти квартал; веза са домаћим документима: Члан 97. ССП, Закон о здрављу биља.

Административни капацитети

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља, пре свега фитосанитарних инспектора, није довољан да подржи примену закона.

Организациона јединица	Укупан број запослених их	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Одељење за здравље биља и биљни карантин	8	8	У имплементацији прописа су укључене 32 Пољопривредне стручне службе (ПСС) и овлашћене лабораторије Института и Факултета
Одељење граничне фитосанитарне инспекције	35	У имплементацији прописа учествују фитосанитарни инспектори Одељења граничне фитосанитарне инспекције и Одељења фитосанитарне инспекције (унутрашње).	
Одељење фитосанитарне инспекције	55		

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У области здравља биља сваке године доноси се Програм мера заштите здравља биља за текућу годину у складу са одређеним буџетским средствима и Закључком Владе у РС. Планови имплементације садржани су у Програму мера заштите здравља биља нпр. Правилник о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању кромпирових цистоликих нематода – усклађивање имплементација Директиве Савета 2007/33/ЕЗ.

Планира се доношење Правилника о Програму мера заштите здравља биља за 2013. годину као имплементациони пропис посебног надзора над штетним организмима у РС.

Није планирано јачање административних капацитета (повећање броја запослених), иако садашњи број инспектора у Управи за заштиту биља није довољан да подржи примену закона.

Планиране су активности у оквиру ТАИЕХ програма.

Мере планиране за период 2014-2016

У 2014, 2015. и 2016. години пратиће се ревизија ЕУ законодавства и планирати активности у складу са тим изменама.

3.12.3. Семе и садни материјал

Преглед стања

У области семена и садног материјала пољопривредног биља (семе и садни материјал), Законом о семену пољопривредног биља ("Сл. гласник РС", бр. 45/05), Законом о садном материјалу воћака, винове лозе и хмеља ("Сл. гласник РС", бр. 18/05) и подзаконским актима донетим на основу ових закона (правилницима) Република Србија је делимично усклађена са релевантним прописима ЕУ, односно са "маркетинг директивама" (Marketing Directives EU), и то Директивом Савета 66/401/ЕЕЗ, Директивом Савета 66/402/ЕЕЗ, Директивом Савета 2002/54/ЕЗ, Директивом Савета 2002/55/ЕЗ, Директивом Савета 2002/56/ЕЗ, Директивом Савета 2002/57/ЕЗ, Директивом Савета 68/193/ЕЕЗ, Директивом Савета 98/56/, Директивом Савета 2008/90/ЕЗ, Директивом Савета 2008/72/ЕЗ, уз напомену да су у називима наведени само основни бројеви директива.

Поред наведених материјалних националних прописа, примењују се и одредбе осталих подзаконских аката, а у складу са раније донетим законима везаним за ову област и то:

- Правилник о квалитету семена пољопривредног биља („Сл. лист СФРЈ, бр. 47/87, 60/87, 55/88, 81/89, Сл. лист СРЈ, бр. 16/92, 8/93, 21/93, 30/94, 43/96, 10/89, 15/01, 58/02 и „Сл. гласник РС”, бр. 23/09, 64/2010 и 72/2010), којим је дефинисано испитивање и норме квалитета семена и
- Правилник о здравственом прегледу усева и објеката за производњу семена, расада и садног материјала и здравственом прегледу семена, расада и садног материјала („Сл. лист СРЈ”, бр. 66/99 и 13/2002, "Сл. лист СЦГ", бр. 10/2003 и 13/2003 и "Сл. гласник РС", бр. 39/2006, 59/2006, 115/2006, 119/2007 и 107/2008), на основу кога се врши контрола здравственог стања семена и садног материјала.

Напомињемо да је производња, дорада и промет шумског репродуктивног материјала регулисана посебним прописима у надлежности Управе за шуме.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У овом тренутку у 2013. години, нису планиране активности на измени закона и подзаконских аката у делу који се односи на семе и садни материјал.

У периоду 2010/2011. година, у поступку транспозиције прописа, а све у складу са плановима (НПИ) и преузетим обавезама, био је припремљен Нацрт закона о семену и садног пољопривредног и украсног биља који је био у највећем делу усклађен са релевантним прописима ЕУ и истовремено су били предпостављени услови да се подзаконским актима у потпуности усагласе прописи Републике Србије са прописима ЕУ из ове области, међутим до усвајања новог закона није дошло.

У 2013. години нису планиране активности на измени закона, по препоруци експерата из ЕУ са којима смо у контакту, обзиром да су правне тековине ЕУ у области семена и садног материјала у поступку велике ревизије и да се њихово доношење очекује следеће године.

Напомињемо да ће се одмах по усвајању нових правних аката на нивоу ЕУ, кренути у поступак доношења новог Законом о семену и садном материјалу пољопривредног и украсног биља и потребних подзаконских прописа којим би се у потпуности регулисала ова област на националном нивоу и усагласила са новом регулативом ЕУ.

Административни капацитети

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља и њихов образовни профил у области семена и садног материјала није довољан да подржи примену закона. Посебан проблем је непостојање институција са прецизно дефинисаним активностима. Јавља се преклапање појединих послова и надлежности које врше пољопривредне стручне саветодавне службе услед организационих и других недостатака.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за семе и садни материјал	4	3	*
Одељење фитосанитарне инспекције	55	2	

* У наведеној табели није приказан број запослених у пољопривредним стручним саветодавним службама који су укључени у поступак сертификације семена и садног материјала, као ни број запослених у лабораторијама које врше испитивање квалитета семена.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Израда (усвајање) планских, програмских или стратешких докумената, планова имплементације конкретних ЕУ прописа и других правних аката, као и домаћих имплементационих прописа у овој области није планирана у 2013. години, обзиром на чињеницу да није планирана измена основних материјалних прописа.

Такође, услед ограничења броја запослених у органима државне управе нису планиране измене постојеће институционалне надлежности, нити јачање административних капацитета (повећање броја запослених), осим што је планирано повећање броја фитосанитарних инспектора за 6 извршилаца.

Даље јачање административних капацитета вршиће се коришћењем ТАИЕХ инструмената и других обука.

Мере планиране за период 2014-2016

У 2014, 2015. и 2016. години, одмах по усвајању нових правних аката на нивоу ЕУ у овој области, планиране су активности на измени закона и подзаконских аката у делу који се односи на семе и садни материјал.

Признавање сорти пољопривредног биља

Преглед стања

Законом о признавању сорти пољопривредног биља („Сл. гласник РС”, бр. 30/2010) имплементирани су директиве: Директива Савета 2002/53/ЕЗ усклађена у делу о обавези формирања националног регистра сорти пољопривредног биља и у делу признавања сорти пољопривредног биља; Директива Савета 2002/55/ЕЗ усклађена у делу признавања сорти повртарског биља; Директива Савета 2003/90/ЕЗ - допуњује основну Директиву у погледу протокола за испитивање појединих биљних врста; Уредба Комисије (ЕЗ) 637/2009 уређује давање имена сортама пољопривредног и повртарског биља; Директива Савета 92/34/ЕЕЗ уређује тржиште садног материјала воћа и биљака намењених за производњу воћа- усклађен у делу који се односи на допуштеност промета само за сорте које су уписане у Регистар сорти пољопривредног биља; Директива Комисије 2009/74/ЕЗ - уређује таксономске називе врста пољопривредног биља

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Нема планираних активности у погледу усклађивања законодавства са *acquis*-јем ЕУ.

Административни капацитети

Садашњи број запослених у Управи за заштиту биља и њихов образовни профил у области признавања сорти није довољан да подржи примену закона.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Управа за заштиту биља – Одсек за признавање сорти	7	6	-
Управа за заштиту биља – Одељење граничне фитосанитарне инспекције	35	-	-
Управа за заштиту биља – Одељење фитосанитарне инспекције	55	-	-

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У поступку транспозиције прописа, а све у складу са плановима (НПИ) и преузетим обавезама 2010. године донет је Закон о признавању сорти пољопривредног биља који је усаглашен се директивама ЕУ и ковенцијом УПОВ. Законом је утврђено доношење Правилника односно подзаконских аката који се имплементирају одмах по доношењу.

У циљу планираних активности у погледу реализације приоритета у имплементацији прописа јачање административних капацитета потребно је повећање броја запослених.

Планиране су активности у оквиру ТАИЕХ програма.

Мере планиране за период 2014-2016

У 2014, 2015. и 2016. години пратиће се ревизија ЕУ законодавства и планирати активности у складу са тим изменама.

3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе

Преглед стања

Законом о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) транспонована је у национално законодавство Директива Европског савета бр. 91/414/ЕЕЗ о стављању у промет средстава за заштиту биља (СЗБ) и основне одредбе Уредбе Европског парламента и Савета бр. 396/2005/ЕЗ о резидуама СЗБ у храни и храни за животиње.

Међутим, Европска унија (ЕУ) је, као резултат ревизије Директиве бр. 91/414/ЕЕЗ, доношењем Шестог акционог програма животне средине и Тематске стратегије о одрживој примени пестицида,

као и поједностављења примене прописа у овој области и обезбеђења доследности међу државама чланицама, у 2009. години донела нови законодавни оквир у области СЗБ, који обухвата Уредбу бр. 1107/2009/ЕЗ (о ауторизацији СЗБ, ступила на снагу 14. јуна 2011. године), Уредбу бр. 1185/2009/ЕЗ (о статистици у области СЗБ, ступила на снагу 30. децембра 2009. године), Директиву бр. 2009/128/ЕЗ (о одрживој примени СЗБ, ступила на снагу 25. новембра 2009. године) и Директиву бр. 2009/127/ЕЗ (о машинама за примену СЗБ, ступила на снагу 15. децембра 2009. године).

Анекси Директиве бр. 91/414/ЕЕЗ, од I до VI, који се односе на ауторизацију и стављање у промет СЗБ, су измењени и допуњени на основу Уредби Европске комисије ради имплементацију Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ.

Иако је Законом о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09) транспонована Директива бр. 91/414/ЕЕЗ, као и неке од одредби нових ЕУ прописа (ађуванти, интегрално управљање штетним организмима, инспекција машина за примену СЗБ, едукација крајњих корисника, дистрибутера и саветодаваца, вођење евиденција) област СЗБ и резидуа је и даље делимично усклађена са законодавством ЕУ. Треба имати у виду да ће пуна имплементација закона у делу ауторизације СЗБ почети од 31.12.2013. године. До 31.12.2013. године на ауторизацију СЗБ примењује се Закон о заштити биља.

Из тих разлога, стање у области ауторизације СЗБ у Републици Србији изузетно је сложено, обзиром да закон још увек није у потпуности имплементиран, а да је ЕУ од јуна 2011. године увела нова правила за одобравање активних супстанци и ауторизацију СЗБ.

Подзаконски прописи за примену закона у области ауторизације СЗБ која ће се, због одложене примене закона, примењивати од 31.12.2013. године су донети, изузев листе одобрених активних супстанци и јединствених начела за процену и ауторизацију средстава за заштиту биља. Ови подзаконски прописи су донети транспонованем анекса Директиве бр. 91/414/ЕЕЗ који су измењени и допуњени на основу Уредби Европске комисије ради имплементацију Уредбе бр. 1107/2009/ЕЗ.

Подзаконски пропис за примену хармонизованих нивоа резидуа СЗБ у храни и храни за животиње је донет у 2010. години, а о узорковању хране ради службене контроле хране на присуство резидуа СЗБ у 2012. години.

Званични програм мониторинга остатака СЗБ у храни, у складу са захтевима ЕУ, није успостављен.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Узимајући у обзир да Закон о средствима за заштиту биља (донет на основу Директиве бр. 91/414/ЕЕЗ) још увек није имплементиран у делу ауторизације СЗБ, као и да је Европска комисија у свом Аналитичком извештају и Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину дала процену да процедура за регистрацију нових средстава за заштиту биља није усаглашена са правним тековинама ЕУ и да тек треба да се успостави званични програм мониторинга остатака пестицида у складу са захтевима ЕУ, у 2013. години наставиће се са усклађивањем законодавства са новим и измењеним законодавним оквиром ЕУ.

У том циљу, планиране су следеће законодавне активности:

1. усвајање од стране Владе РС Предлога Закона о средствима за заштиту биља, који ће бити усклађен са Уредбом бр. 1107/2009/ЕЗ (осим одредби које се односе на одобравање активних супстанци, паралелни увоз, компаративну процену СЗБ и привремену ауторизацију СЗБ), Уредбом бр. 396/2005/ЕЗ (осим одредби које се односе на успостављање максималних нивоа резидуа), Уредбом бр. 1185/2009/ЕЗ (осим одредби који се односе на извештавање Европској комисији и извештавање Европске комисије Европском парламенту и Савету о спровођењу Уредбе), Директивом бр. 2009/128/ЕЗ (осим одредби које се односе на извештавање Европској комисији и извештавање Европске комисије Европском парламенту и Савету) и Директивом бр. 2009/127/ЕЗ; рок за усвајање предлога Закона од стране Владе РС је четврти квартал 2013.
2. измену подзаконског прописа који се односи на листе активних супстанци коју СЗБ могу да садрже;
3. доношење подзаконских прописа који се односе јединствена начела за процену и ауторизацију СЗБ и мониторинг резидуа у храни;

4. доношење новог подзаконског прописа о нивоима резидуа СЗБ у храни и храни за животиње, како би се пренеле све измене које су у међувремену ступиле на снагу у ЕУ од објављивања подзаконског прописа у РС (од априла 2010. године).

У плану је доношење следећих подзаконских аката:

- Правилник о МДК остатака СЗБ у храни и храни за животиње и храни и храни за животиње за које се утврђују МДК остатака СЗБ - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Анекси I, II, III, IV, V и VII Уредбе бр. 396/2005/ЕЦ; рок: други квартал; законска основа: Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09); циљ: дефинисање максимално дозвољених количине резидуа СЗБ у храни и храни за животиње у складу са ЕУ.
- Правилник о пострегистрационој контроли СЗБ за 2013. годину - транспонују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба 788/2012/ЕУ; рок: трећи квартал; законска основа: Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09); циљ: успостављање званичног програма мониторинга резидуа СЗБ у складу са захтевима ЕУ.
- Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини и начину вођења листе одобрених супстанци, листе забрањених супстанци и листе средстава за заштиту биља; - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Уредба 540/2011/ЕУ; рок: трећи квартал; законска основа: Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09); циљ: укидање дозвола за СЗБ која садрже активне супстанце које нису одобрене на нивоу ЕУ.
- Правилник о елементима за процену активне супстанце, односно основне супстанце и средстава за заштиту биља - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Уредба 546/2011/ЕУ; рок: трећи квартал; законска основа: Закон о средствима за заштиту биља („Сл. гласник РС”, бр. 41/09); циљ: дефинисање процедуре за ауторизацију нових СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ.

Наведени законски и подзаконски акти планирани за 2013.г. у вези су са националним документима: Акциони план Владе Србије (тачке 120. и 121.), као и са спровођењем обавеза из члана 97. ССП .

Административни капацитети

Садашњи број запослених и њихов образовни профил у Управи за заштиту биља у области СЗБ није довољан да подржи транспозицију прописа ЕУ у национално законодавство, као ни њихову имплементацију.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Управа за заштиту биља – Одељење за средства за заштиту и исхрану биља	5	2 – транспозиција 3 – имплементација	Процена СЗБ у поступку ауторизације, у 2013. години, на основу конкурса бити поверена, спољним институцијама.
Управа за заштиту биља – Одељење граничне фитосанитарне инспекције	35	1 – транспозиција 34 – имплементација	-
Управа за заштиту биља – Одељење фитосанитарне инспекције	55	1 – транспозиција 54 – имплементација	-

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Израда (усвајање) планских, програмских или стратешких докумената као и домаћих имплементационих прописа у овој области није планирана у 2013. години, обзиром на чињеницу да се планира усвајање од стране Владе РС Предлога новог Закона о средствима за заштиту биља у четвртм кварталу 2013. године, а у првом кварталу 2014. године усвајање од стране Народне

Скупштине, као и да је Фитосанитарна стратегија, усвојена 2011. године од стране Управе за заштиту биља, ревидирана у делу који се односи на СЗБ.

Израђен је план имплементације конкретног ЕУ прописа у оквиру Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, који се односи на успостављање система мониторинга резидуа пестицида који је усаглашен са ЕУ захтевима у оквиру Правилника о пострегистрационој контроли СЗБ за 2013. годину, чије усвајање је планирано до трећег квартала 2013. године.

Измене постојеће институционалне надлежности нису планиране, као ни јачање административних капацитета, у смислу повећања броја запослених, иако садашњи број запослених у Управи за заштиту биља и њихов образовни профил није довољан да подржи транспозицију прописа ЕУ у национално законодавство, као и њихову имплементацију. Недостатак кадрова, нарочито у делу процене СЗБ ће се превазићи ангажовањем спољних оцењивача у оквиру института и факултета, који ће се ангажовати јавним конкурсом, расписаним у децембру 2012. године. Избор институција извршиће се до краја јануара 2013. године.

Даље јачање административних капацитета у Управи за заштиту биља и спољних оцењивача извршиће се у оквиру пројеката ИПА 2008 „Усклађивање националне регулативе у области регистрације, промета и контроле СЗБ са регулативом Европске уније и њихова примена”, који ће, са продужењем, трајати до 1. јуна 2013. године, као и коришћењем ТАИЕХ инструмената.

Додатно особље, неопходно за обављање нових задатака који се односе на транспозицију и имплементацију прописа о одрживој примени СЗБ ангажоваће се уговорима о повременим и привременим пословима.

Мере планиране за период 2014-2016

Пошто је нови законодавни оквира у области СЗБ у ЕУ свеобухватан и комплексан, ЕУ је поставила и различите рокове за примену појединих одредби. Иако је нови систем за ауторизацију СЗБ почео да се примењује у јулу 2011. године примена ових законских аката у појединим земљама чланицама тренутно је у току, као на пример "зонални систем за ауторизацију". Рокови за успостављање система обуке за професионалне кориснике СЗБ и система за обавезне редовне инспекције машина за примену СЗБ су почели да се примењују, а у практичном смислу, то значи да неколико десетина хиљада корисника треба да буду обучено о новим обавезама и образовани пре истека рокова утврђених у законодавству ЕУ.

Стога је неопходно да се на годишњем нивоу ревидира постојећа усвојена Фитосанитарна стратегија укључујући нове циљеве који произилазе из новог ЕУ законодавног пакета, као и да се поставе реални рокови за израду акционих планова и програма у области фитосанитарне политике.

Имајући у виду наведено, циљ је да се до краја 2016. године:

- донесе план ре-регистрације СЗБ, који ће бити ревидиран на годишњем нивоу, а којим ће се извршити провера усаглашености техничких спецификација извора активних супстанци у регистрованим СЗБ са техничким спецификацијама извора активних супстанци на основу којих је донета одлука о одобравању на нивоу ЕУ;
- да се за ауторизацију нових СЗБ користи поступак признавања ауторизација урађених на нивоу земаља чланица ЕУ, као и процене идентичности;
- да се поред успостављања годишњег програма мониторинга резидуа СЗБ у храни успостави и годишњи план мониторинга формулација СЗБ;
- да се усвоји Национални акциони план одрживе примене СЗБ, са мерама, активностима и индикаторима за његову имплементацију, а нарочито у делу успостављања система обука професионалних корисника, редовне инспекције уређаја за примену СЗБ и стварања предуслова за спровођење принципа интегралног управљања штетним организмима (ИПМ);
- Обезбедити одговарајућу хардвер/софтвер опрему за успостављање фитосанитарног информационог система.

2014.

Транспозиција

- Ауторизација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ

- Успостављање система одрживе примене СЗБ
- Успостављање система прикупљања података о промету и примени СЗБ

Веза са ЕУ прописима: Уредба 1107/2009/ЕЗ, Уредба 396/2005/ЕЗ, Уредба 1185/2009/ЕЗ, Директива 2009/128/ЕЗ, Директива 2009/127/ЕЗ

Мера за реализацију приоритета: Усвајање у Скупштини Закона о средствима за заштиту биља
Стратешки/плански документ: План рада Владе за 2014. годину.

Имплементација/ Спровођење

- Успостављање званичног програма мониторинга резидуа СЗБ у складу са захтевима ЕУ; веза са ЕУ прописима: Уредба 788/2012/ЕУ
- Ауторизација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ

Веза са ЕУ прописима: Уредба 1107/2009/ЕЗ.

Мера за реализацију приоритета: Усвајање Правилника о пострегистрационој контроли средстава за заштиту биља за 2014. годину; План ре-регистрације СЗБ.

Стратешки/плански документ: Фитосанитарна стратегија.

2015.

Транспозиција

- Одржива примена СЗБ

Веза са ЕУ прописима: Директива 2009/128/ЕЗ.

Мера за реализацију приоритета: Усвајање Националног акционог плана одрживе примене СЗБ, доношење подзаконског прописа о редовној инспекцији уређаја за примену СЗБ

Стратешки/плански документ: Фитосанитарна стратегија

Имплементација/ Спровођење

- Ауторизација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ
- Успостављање пост-регистрационе контроле формулација СЗБ

Веза са ЕУ прописима: Уредба 1107/2009/ЕЗ

Мера за реализацију приоритета: доношење плана за ре-регистрацију СЗБ, доношење подзаконског прописа о пост-регистрационој контроли формулација СЗБ.

Стратешки/плански документ: Фитосанитарна стратегија

Јачање капацитета

- ИПА 2012: Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности опреме и уређаја за примену
- Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде пестицида која се користи

2016.

Транспозиција

- Одржива примена СЗБ

Веза са ЕУ прописима: Директива 2009/128/ЕЗ

Мера за реализацију приоритета: Доношење подзаконског прописа о основним принципима интегралног управљања штетним организмима

Стратешки/плански документ: Фитосанитарна стратегија, Национални акциони план одрживе примене СЗБ.

Имплементација/ Спровођење

- Ауторизација СЗБ усаглашена са правним тековинама ЕУ
- Одржива примена СЗБ

Веза са ЕУ прописима: Уредба 1107/2009/ЕЗ, Директива 2009/128/ЕЗ

Мера за реализацију приоритета: План ре-регистрације СЗБ, успостављен систем редовне инспекције уређаја за примену СЗБ

Стратешки/плански документ: Фитосанитарна стратегија, Национални акциони план одрживе примене СЗБ.

Јачање капацитета

- ИПА 2012: Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности опреме и уређаја за примену
- Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде пестицида која се користи

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Основ за јачање институционалних капацитета и стварање јединице за координацију (Одељење за средства за заштиту и исхрану биља) ауторизационих процедура СЗБ и процену СЗБ (спољне институције изабране на јавном конкурс) је пројекат одобрен у оквиру ИПА 2008 „Усклађивање националне регулативе у области регистрације, промета и контроле СЗБ са регулативом Европске уније и њихова примена”, који ће, уз продужење које је у току, трајати до 1. јуна 2013. године. Вредност пројекта је 1,2 милиона евра.

Даље јачање институционалних капацитета планирано је у оквиру ИПА 2014, подношењем предлога пројекта, који ће представљати наставак пројекта ИПА 2008. Пројекат ће бити усмерен на помоћ Републици Србији у поступку ре-регистрације СЗБ и ауторизације нових СЗБ, јер РС ни као земљи кандидату нису доступни документи потребни у поступку ауторизације (техничка спецификација извора активних супстанци на нивоу ЕУ на основу којих се врши процена еквивалентности извора активних супстанци у СЗБ у РС). Вредност пројекта ће такође бити око 1,2 милиона евра. Такође, користиће се и ТАИЕХ инструменти.

У оквиру ИПА 2012 одобрена су два пројекта, и то:

- Пројекат „Успостављање одрживе примене средстава за заштиту биља и система редовне контроле техничке исправности опреме и уређаја за примену пестицида која се користи”, који ће бити спроведен кроз један твининг за индикативни износ од 1,3 милиона евра и један уговор о набавци мобилне опреме за инспекцију опреме и уређаја за примену пестицида, за који је планирано 1,2 милиона евра; циљ овог пројекта је успостављање оквира за достизање одрживе примене СЗБ и у РС;
- Пројекат „Израда одрживог информационог система Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде”, који ће бити спроведен кроз један уговор о услугама за индикативни износ од 1,5 милион евра, у оквиру кога ће се успоставити и фитосанитарни информациони систем, који између осталог обухвата и област СЗБ, којим се спровођење службених контрола и вођење регистара и евиденција успоставља на начин који задовољава стандарде ЕУ.

3.12.5 Ветеринарска политика

Преглед стања

Законом о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/2005, 30/2010 и 93/2012), Законом о безбедности хране („Службени гласник РС” бр. 41/2009) и Законом о добробити животиња („Службени гласник РС” бр. 41/09), створен је правни основ за транспоновање прописа из области ветеринарства, тзв. Хигијенског пакета, сета прописа из области хране за животиње и споредних производа животињског порекла, здравствене заштите и добробити животиња, прописа везаних за међународни промет, сертификацију и обављање службене ветеринарске контроле. Подзаконска акта прате одговарајући водичи, упутства и инструкције у циљу олакшања спровођења прописа и усклађивања са прописима ЕУ. У складу са Законом о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС” бр. 30/2010 и 107/ 2012) донето је више подзаконских аката који регулишу ову област.

У наставку је достављена листа донетих прописа у Управи за ветерину, МПШВ, под називом „**Прилог 1 - Листа донетих прописа**”, где су наведени сви закони и пратећи прописи, по областима безбедности хране и ветеринарства (здравствена заштита и добробит животиња, идентификација животиња, лекови и медицинских средстава, резидуе, одобравања и регистрације објеката, хигијена хране и хране за животиње, међународни промет и сертификација, службена контрола, споредни

производња животињског порекла, квалитет, идентификација производа и декларисања и др.). У табели је поред законског оквира за доношења наведених прописа приказан и сет ЕУ прописа са којима су наведени прописи усклађивани.

Здравствена заштита животиња

У области здравствене заштите животиња, у претходном периоду донето је 14 правилника, који регулишу области раног откривања, дијагностику, мере за спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразних болести животиња. Ови прописи се примењују.

У наставку приказан је део прописа са којима је вршено усклађивање правилника са прописима ЕУ и то су:

- Директива Савета 2001/89/ЕЗ о мерама Заједнице везане за контролу класичне куге свиња;
- Уредба Комисије ЕЗ/1266/2007 о примени правила из Директиве Савета 2000/75/ЕЗ, из контроле, праћења, надзора и ограничења о кретању појединих животиња пријемчивих врста у односу на болест плавог језика;
- Директива Савета 77/391/ЕЕЗ о утврђивању мера за рано откривање и искорењивање заразне болести бруцелозе, туберкулозе и леукозе код говеда и Директива Савета 78/52/ЕЕЗ која утврђује критеријуме за националне планове убрзаног искорењивања бруцелозе, туберкулозе и леукозе код говеда, са унетим елементима сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Директиви Савета 64/432.;
- Директива Савета 92/66/ЕЕЗ о утврђеним мерама за контролу Newcastle болести;
- Директива Савета 92/35/ЕЕЗ о утврђеним мерама за борбу против болест Афричког куге коња;
- Директива Савета 2005/94/ЕЗ о мерама Заједнице за контролу птичијег грипа;
- Уредба Комисије (ЕЗ) 1177/2006 о примени Уредбе (ЕЗ) 2160/2003 Европског Парламента и Савета о условима и примени посебних мера контроле у оквиру националних програма контроле салмонеле код живине;
- Директива Савета 2003/85/ЕЗ о мерама Заједнице за контролу слинавке и шапа;
- Уредба 999/2001 Европског Парламента и Савета о правилима за превенцију, контролу и ерадикацију одређених трансмисивних спонгиоформних енцефалопатија .

Детаљније погледати листу прописа по областима, у наставку, означен са „**Прилог 1 - Листа донетих прописа**”.

У оквиру ИПА пројекта ”Подршка за контролу и искорењивање класичне куге свиња и беснила у Републици Србији”, од 2010. године спроводи се орална вакцинација лисица и других дивљих месоједа против беснила два пута годишње (до сада пет кампања), као и мониторинг оралне вакцинације лисица против беснила и мониторинг дивљих свиња на класичну кугу свиња. Спровођење наведених активности резултирало је значајним смањењем броја регистрованих случајева беснила у Републици Србији, тако да је у 2012. години регистровано 16 случајева.

Обележавање и следљивост животиња

У области обележавања и следљивости животиња, систем за обележавање и регистрацију, праћење кретања и следљивости говеда – АИР апликација, је у потпуности функционалан и интегрисан са лабораторијским информационом системом – ЛИМС. Рад овог система је у потпуности усклађен са прописима ЕУ. Апликација за праћење кретања свиња, оваца и коза са пратећим корисничким упутством, је урађена и биће пуштена у рад са почетком обављања послова из Програма мера за 2013. годину. У изради је: електронски регистар места на којима се врши промет живих животиња, апликације за регистрацију и идентификацију копитара, апликације за регистрацију и идентификацију пчелињих друштава. У припреми је нови „on spot” образац који ће обухватити и контролу здравствене заштите и добробити животиња на газдинствима и на местима на којима се врши промет животиња и биће у примени у 2013 години.

Сви прописи из области обележавања и следљивости животиња су усклађени са прописима ЕУ и то:

- **Правилник о начину обележавања говеда и вођења евиденције о обележеним говедима ("Сл. гласник РС", бр. 57/09 и 14/10), са Уредбом Савета 1760/2000/ЕЗ о успостављању**

система идентификације и регистрације говеда у погледу обележавања говедине и производа од говеђег меса и укида Регулативу Савета 820/97/ЕЗ; Уредбом Комисије 911/2004/ЕЗ о примени Уредбе 1760/2000 Европског парламента и Савета о ушним маркама, пасошима и регистру на газдинствима; Уредбом Комисије 1082/2003 о детаљним правилима за примену Уредбе 1760/2000/ЕЕЗ у погледу минималног броја службених контрола који треба да буде реализоване у склопу система за идентификације и регистрације у систему за обележавање говеда; Уредбом Комисије 499/2004/ЕЗ о допуни Уредбе 1082/2003 у вези са ограничењем и моделом извештавања у сектору говедарства и Уредбом Савета (ЕЗ) 820/97 о систему за идентификацију и регистрацију говеда у погледу обележавања говеђег меса и производа од говеђег меса;

- **Правилник начину обележавања и регистрације копитара, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара („Службеном гласнику РС”, број 72/10)** са Уредбом Савета 504/2008/ЕЗ о примени Директивом Савета 90/426/ЕЕЗ о условима здравља животиња, кретања и увоза копитара из трећих земаља; Директивом Савета 90/427/ЕЕЗ о зоотехничким и родословним условима о кретању копитара унутар Заједнице; Одлуком Комисије 93/623/ЕЕЗ о идентификационом документу (пасошу) као прилогу о регистрацији копитара;
- **Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације свиња („Службеном гласнику РС”, број 94/10)** са Директивом Савета 2008/71 о идентификацији и регистрацији свиња, Директивом Савета 64/432/ЕЕЗ о здравственим проблемима који имају утицај на кретање животиња говеда и оваца у Заједници и Директивом Савета 2008/71 о идентификацији и регистрацији свиња;
- **Правилник о начину обележавања и регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације оваца и коза (“Службени гласник РС”, 6/11 и 57/11)** са Уредбом Савета(ЕЗ) 21/2004; Уредбом Комисије (ЕЗ) 1505/2006; Одлуком Савета 2006/968/ЕЗ;
- **Правилник о начину обележавања и регистрације паса и мачака („Службеном гласнику РС” број 23/12)** са прилог нови пасоши за кућне љубимце израђен у складу са Одлуком Савета 2003/803/ ЕЗ .

Детаљније погледати у листи прописа у наставку „Прилог 1 - Листа донетих прописа”.

Добробит животиња

Усвојен је Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС" бр. 41/09), који је припремљен у складу са прописима ЕУ, који су наведени у наставку „Прилог 1 - Листа донетих прописа”, односно са Европским конвенцијама, препорукама Европске федерације ветеринара (FVE), као и препорукама Светске организације за заштиту здравља животиња (OIE). Овај Закон се односи на заштиту добробити различитих категорија животиња у различитим условима држања, па тако обухвата добробит фармских, животиња током превоза, животиња током клања и лишавања живота, добробит животиња намењених у огледне и друге научне сврхе, добробит животиња које се користе за изложбе и такмичења, службене животиње, добробит кућних љубимаца, као и добробит дивљих животиња у заточеништву.

Прописи из области добробити животиња, по областима, делимично су или у потпуности усклађени са ЕУ прописима, и то:

- добробит животиња на фармама - Директива Савета 98/58/ЕЗ о заштити животиња које се држе у фармске сврхе, Директива Савета 2000/50/ЕЗ о минималним захтевима за прикупљање информација током инспекције производних места на којима се држе одређене животиње у фармске сврхе, Директива Савета 2008/119/ЕЗ о минималним стандардима за заштиту телади, Директива Савета 2008/120/ЕЗ о минималним стандардима за заштиту свиња, Директива Савета 1999/74/ЕЗ о минималним стандардима за заштиту кока носилца, Директива комисије 2002/4/ЕЗ о регистрацији објеката за држање кока носилца, прописаних Директивом Савета 1999/74/ЕЗ, Директива Савета 2007/43 о минималним прописима за заштиту бројлера, Европска Конвенција о заштити животиња које се држе у фармске сврхе (ETS No. 87);

- добробит животиња током превоза - Уредба Савета (ЕЗ) бр 1/2005 о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и амандман на Директиве 64/432/ЕЕЗ и 93/119/ЕЗ и Уредбу (ЕЗ) бр 1255/97, Уредба Савета 1255/97/ЕЗ о минималним стандардима које морају испунити одморишна места и промена плана превоза, наведеног у Директиви Савета 91/628/ЕЕЗ, са изменама и допунама, Европска Конвенција о заштити животиња током међународног превоза (ETS 065), Ревидирана Европска Конвенција о заштити животиња током међународног превоза (ETS 193);
- добробит животиња приликом клања и лишавања живота - Одлука Савета 93/119/ЕЗ о заштити животиња у време клања и лишавања живота, Европска Конвенција о заштити животиња за клање (ETS No.102);
- добробит животиња намењених у огледне и друге научне сврхе - Директива Савета 86/609/ЕЕЗ, са изменама и допунама, Европска Конвенција о заштити кичмењака, који се користе у огледне и друге научне сврхе (ETS No. 123);
- добробит животиња у зоолошким вртovima - Директива Савета 1999/22/ЕЗ о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima и
- добробит кућних љубимаца., Европска Конвенција о заштити кућних љубимаца (ETS 125).

У наставку текста, под називом „**Прилог 1 - Листа донетих прописа**”, у делу добробити животиња наведена су појединачна документа европског законодавства по областима (фарме, клање животиња, превоз, обављање огледа, зоолошки вртovi, и кућни љубимци) са којима су наведени правилници усклађивани.

Поред наведених прописа, усвојени су још и Закон о ратификацији Европске конвенције о заштити кућних љубимаца (ETS 125) и Закон о ратификацији Европске конвенције о заштити кичмењака намењених у огледне и друге научне сврхе (ETS 123).

Службена контрола

Ветеринарско-санитарна контрола (службена контрола) спроводи се у складу са Законом о ветеринарству, Законом о добробити животиња, Законом о лековима и медицинским средствима, Законом о безбедности хране и низом пратећих прописа који регулишу област ветеринарства и безбедности хране.

Правилником о начину и поступку спровођења службене контроле хране животињског порекла и начину вршења службене контроле животиња пре и после њиховог клања ("Службени гласник РС", бр. 99/10), који је усклађен са Уредбом (ЕЗ) бр 854/2004 Европског парламента и Савета, којом се дефинишу посебни прописи за организацију службених контрола хране животињског порекла намењених за исхрану људи, у Републици Србији, ближе је регулисана област обављања службених контрола хране животињског порекла.

Службену контролу обављају ветеринарски инспектори у производњи, унутрашњем и спољнотрговинском промету. Ова контрола се обавља у складу са законима, правилницима, донетим плановима и програмима контроле, посебним упутствима и инструкцијама о примени прописа и ЕУ регулатива, уз непрекидну едукацију у свим областима.

Међународни промет, сертификација и VIP контрола

У области међународног промета, сертификације и обављања ветеринарске граничне контроле на граничним прелазима Републике Србије, у складу са ЕУ прописима донети су, и у примени су, прописи о хигијенско-техничким и радним условима на VIP-овима, о изгледу, поступку припреме, изгледа, попуњавања, издавања и контроле издавања Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за извоз/ увоз и транзит, листи пошиљака које потпадају под ветеринарско-санитарни надзор, начин обављања службене контроле и др. Ради бржег преузимања прописа ЕУ и брже примене израђују се и упутства, инструкције, информације везане за међународни промет са земљама чланицама ЕУ и др. земљама.

Прописи из области међународног промета, сертификације и службене контроле на VIP-овима делимично су или у потпуности усклађени са:

- Директивама Савета 91/496/ЕЕЗ и 97/78/ЕЗ о принципима обављања ветеринарских контрола на граници,;

- Одлуком Комисије 2007/275/ЕЗ која се односи на списак животиња и производа животињског порекла који су предмет контроле на граничним контролним пунктовима, која се спроводи се на основу Директиве Савета 91/496 о утврђеним принципима којима се регулише организација ветеринарске контроле животиња које улазе у Заједницу, као и допунама Директиве 89/662/ЕЕЗ, 90/425/ЕЕЗ и 90/675/ЕЕЗ и 97/78/ЕЗ, Одлуком Комисије 2002/349 којом се утврђује списак производа који треба да буду контролисани на граничним контролним пунктовима у тесној сарадњи са царином и у складу са комбинованом номенклатуром из Уредбе Савета 2658/87 о царинској и статистичкој номенклатури Заједничке царинске тарифе;
- Директивом Савета 96/93/ЕЗ о издавању сертификата за животиње и производе животињског порекла и у складу са посебним прописима ЕУ, додатком А Директиве Савета 89/662/ЕЕЗ, која се односи на ветеринарске контроле у трговини унутар Заједнице са циљем стварања јединственог унутрашњег тржишта и додацима А и Б Директиве Савета 90/425/ЕЕЗ о ветеринарским зоотехничким контролама које се примењују у трговини одређеним живим животињама и производима унутар Заједнице у циљу успостављања унутрашњег тржишта, члана 2. Директиве Савета 89/662/ЕЕЗ и члана 2. Директиве Савета 90/425/ЕЕЗ;
- Уредбом (ЕЗ) 998/2003 Европског парламента и Савета о захтевима за здравље животиња који важе за не-комерцијална кретања кућних љубимаца и допуну Директива Савета 92/65/ЕЕЗ, и
- Уредбом (ЕЗ) 288/2004 и Уредбом 136/2004, као и са Директивом 97/78/ЕЗ којим се регулише поступак и мере које се спроводе код пошиљака којима се забрањује увоз у ЕУ.

Ветеринарско санитарна контрола се обавља на граничним прелазима у складу са утврђеним ветеринарско санитарним условима прописаним за увоз и транзит пошиљака, који су усклађени са ЕУ прописима. Овим су уведене новине у рад граничне ветеринарске инспекције: уведена је најавна пошिल्ка животиња и производа животињског порекла, образац Заједничког ветеринарског улазног документа ЗВУД (енг. CVED), у складу са Одлуком комисије о упознавању са документом пријављивања за ветеринарску контролу животиња који улазе у ЕЗ из трећих земаља (ЕЗ) 282/2004 (Celex br. 32004D0282) и са Одлуком комисије (ЕЗ) 136/2004 (Celex 32004D0136) о ветеринарској процедури за сталну ветеринарску контролу на граничним испоставама Заједнице за производе увезене из трећих земаља.

Приступ граничном прегледу се променио: гранични ветеринарски инспектор обавља преглед документације, врши идентификацију пошिल्ке као и физички преглед пошिल्ке, а по потреби узимају узорке. Хигијенско-технички услови које испуњавају гранични прелазни на којима постоји организована ветеринарско санитарна контрола усклађени су са ЕУ стандардима који су прописани у Одлуци Комисије 2001/812/ЕЗ (Celex 32001D0812) о захтевима за одобравање VIP-ова одговорних за ветеринарску контролу производа који стижу у ЕУ из трећих земаља;

У јануару 2012. године Србија је започела учешће у Систему контроле промета пошиљака животиња и пошиљака животињског порекла, по моделу ЕУ (TRACES систем - уведен у складу са Одлуком комисије 92/486/ЕЕЗ и Одлуком комисије 2004/292/ЕЗ). До сада је одржано укупно 16 обука (укључујући и у ЕУ извозно одобреним објектима); обучени су и гранични ветеринарски инспектори који успешно уносе ЗВУД-ове у TRACES систем приликом увоза пошиљака у Републику Србију.

У претходном периоду па све до краја 2012. године, инспекције FVO (DG SANCO) обавиле су више мисија у Републици Србији, ради утврђивања статуса земље, утврђивања еквивалентности система и примену норми и ЕУ стандарда у извозним објектима. Као резултат доношења и примене прописа који су усклађивани са ЕУ прописима на листу за извоз на тржиште ЕУ стављени су следећи објекти: 5 објеката за извоз говеђег меса; 1 објекат за извоз производа од меса живине; 1 објекат за извоз полупроизвода од меса и МСМ; 6 објеката за извоз производа од меса; 3 објекта за извоз производа рибарства; 3 објекта за извоз млека и производа од млека; 18 објеката за извоз из објеката за сакупљање и руковање споредним производима животињског порекла; 24 објеката за прераду споредних производа животињског порекла; 7 објеката за извоз хране за кућне љубимце; 22 објеката за извоз трофеја и 3 објекта за извоз ђубрива. Процес стварања предуслова за стицање статуса земље, а након тога и објављивање објеката на листу за извоз у ЕУ, се перманентно одвија, у зависности од спровођења и примене свих донетих прописа од стране свих надлежних служби, институција,

субјекта у пословању храном и других заинтересованих страна. Комисија FVO (DG SANCO) обавља контролу и ревизију по областима на основу утврђеног стања.

Обуке у области ветеринарске политике и безбедности хране

Запослени из УВ, субјекти у пословању храном, ветеринарски инспектори, представници лабораторија, факултета и други, у претходном периоду, имали су низ обука из области здравствене заштите и добробити животиња, безбедности хране, хране за животиње и споредних производа животињског порекла, међународног промета и сертификације. Наведени семинари су организовани од стране УВ МПШВ, Канцеларије за ЕУ интеграције, ФВМ Универзитета у Београду, кроз ТАИЕХ, TWINING, BTSF и IPA пројекте и путем билатералне помоћи.

Овим обукама и додатном опремом постојеће знање је надограђено, како у поступцима спровођења службених контрола, тако и у креирању политике безбедности хране, заштите здравља и добробити животиња, међународном промету, TRACES систему и сертификацији.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Национални програм за унапређење објеката који се баве производњом хране и стратегија за управљање споредним производима животињског порекла је у припреми. За овај процес Србија је добила финансијску помоћ од стране Инструмента за претприступну помоћ ЕУ - ИПА 2012. год, који треба да пружи финансијску подршку већ започетим реформама и усаглашавању закона са правним тековинама ЕУ.

У припреми су прописи којима ће се уредити услови, начин и поступак издавања Међународних ветеринарских потврда (сертификата) при увозу/ извозу/ транзиту поштиљака животиња, производа животињског порекла, хране и хране за животиње, сировина пореклом од животиња, споредних производа и др. Управа за ветерину прати измене ЕУ регулатива и у складу са истим врши измене и допуне закона и пратећих прописа.

Планирано је усвајање следећих прописа:

- Правилник о измени Правилника о уређењу сточних пијаца, вашара, сајмова, изложби и догона („Службени гласник РС” бр. 31/78), уз примену прописаних мера из правилника о здравственој заштити животиња, односно означавања и следљивости животиња и Уредбом Савета (ЕЗ) 1255/97. Доношење новог Правилника о утврђивању услова у објектима у којима се врши промет животиња и нових контролних листи (образаца) којима би се побољшао ниво контроле газдинстава где се држе животиње и места на којима се врши промет животиња планирано је за трећи квартал 2013. године.
- Правилник о измени Правилника о ветеринарско-санитарним условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те поштиљке – транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Имплементирајућа Одлука Комисије 2011/874/ ЕУ везана за листу трећих земаља и територија одобрених за увоз паса, мачака и крзнашица за некомерцијално кретање Celex br. 32011D0874 и Одлука Комисије 2010/734/ЕУ за птице и кућне љубимце Celex br. 32010D0734; рок: трећи квартал; веза са домаћим документима: АП, Члан 97. ССП, члан 124. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/2012); у складу са наведеним Одлукама ЕУ извршиће се допуна листе земаља и територија одобрених за увоз и нови здравствени сертификат за увоз и некомерцијално кретање животиња у складу са Уредбом (ЕЗ) 998/2003.
- Правилник о измени Правилника о врстама поштиљки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа поштиљки на граничним прелазима – транспонују се следећи ЕУ прописи (делимична усклађеност): Уредба Комисије (ЕУ) 28/2012 Celex 32012R0028, Имплементирајућа Одлука Комисије 2012/31/ЕУ Celex 32012D0031, Имплементирајућа Одлука Комисије (ЕУ) 468/2012 Celex 32012R0468; рок: четврти квартал; ; веза са домаћим документима: АП, Члан 97. ССП, члан 120. и 124. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/2012); у складу са наведеним Уредбама и Одлукама Комисије ЕУ извршиће се допуна табели поштиљака које подлежу ветеринарско - санитарној контроли и нова Међународна ветеринарска потврда (сертификат) за увоз мешовитих производа у РС.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу (исто значи) ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Управа за ветерину МПШВ	370 стално запослених 419 систематизованих радних места 21 Уговора о делу 49 слободних радних места	Сви запослени су у неком делу редовног посла ангажовани на припреми, транспозицији и имплементацији ЕУ законодавства	У имплементацији прописа учествују и лабораторије/институти (2 научна + 10 специјалистичких института), овлашћени од стране Министарства и акредитоване за испитивање безбедности хране, хране за животиње и заразних болести животиња

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У складу са Законом о ветеринарству и пратећим прописима, у Републици Србији се сваке године доноси Правилник о утврђивању Програма мера здравствене заштите животиња, за наступајућу годину, којим се ближе утврђују конкретне мере здравствене заштите животиња, рокови, начин спровођења тих мера, субјекти који ће их спроводити, извори и начин обезбеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле и спровођења мера утврђених овим програмом.

Активности се планирају у складу са Акционим планом и Извештајем ЕК о напретку и мерама које се предузимају са циљем смањења броја оболелих животиња и постизања статуса слободног стада од заразних болести, као и спречавања злоупотребе забрањених супстанци и ветеринарских лекова код животиња и у храни животињског порекла, у циљу заштите здравља људи, на домаћем тржишту и при увозу. Планови и програми мониторинга доносе се у складу са Уредбом ЕЦ 178/002 (Европски Закон о храни) и Уредбом ЕЦ 882/2004 (Правилник ЕУ о службеним контролама). Одредбе ових прописа транспоноване су у одређене чланове Закона о безбедности хране („Службени гласник РС” бр. 41/2009).

У оквиру ИПА пројекта „Подршка за контролу и искорењивање класичне куге свиња и беснила у Републици Србији”, у 2013. године и даље ће се спроводити орална вакцинација лисица и других дивљих месоједа против беснила, као и мониторинг оралне вакцинације лисица против беснила и мониторинг дивљих свиња на класичну кугу свиња.

Управа за ветерину је такође припремила Упутство за добробит животиња током клања, Упутства о начину попуњавања и издавања сертификата, Упутства и чек листе за обављање службених контрола и више Инструкција о примени донетих прописа. У складу са прописима отпочета регистрација зоолошких вртова, прихватилишта, одгајивачнице итд.

Уведене су бројне промене у области заштите животиња намењених за огледне и друге научне сврхе – формирање Етичког савета за добробит огледних животиња, образовање Етичке комисије за заштиту добробити огледних животиња, у оквиру научно-истраживачких организација које спроводе огледе на животињама. Заједничка сарадња УВ, МПШВ и Етичког савета за добробит огледних животиња је од кључног значаја у стварању предуслова за спровођење европских норми, а у циљу несметаног развијања наше науке у складу са европским правилима који захтевају високе стандарде у погледу заштите добробити огледних животиња.

У плану је израда протокола о сарадњи Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине у циљу координиране контроле примене одредаба Правилника о условима за заштиту добробити животиња које морају испунити зоолошки вртови и мини зоолошки вртови, као и елементима за одређивање мини зоолошког врта ("Службени гласник РС" бр. 75/10), а који је у надлежности оба министарства.

У наредном периоду УВ планира наставак едукација и то у области: здравствене заштите и добробити, животиња, идентификацији животиња, безбедности хране и хране за животиње, споредних производа животињског порекла, међународног промета и сертификације и обављања службених контрола.

Набавка опреме и оперативних софтвера за рад инспекцијских служби, специјалистичких института и лабораторија је континуирана и набавља се у складу са потребама служби и развојем метода испитивања.

Активирање нове апликације за контролу кретања оваца и коза планирано у другом кварталу 2013.

Потребно је направити централни информациони систем (нову интернет апликацију) за све граничне прелазе којим би се сви повезали са Управом за ветерину и лабораторијама. Неопходно је повезати сва складишта и производне објекте у којима се складиште увезене пошиљке чиме би се постигла следљивост. Треба предвидети да корисници новог система буду и шпедитери који би имали редуковани приступ систему само у домену најаве пошиљке преко ЗВУД-а и пријаве за преглед пошиљке. У перспективи, потребно је предвидети могућност интегрисања новог информационог система са информационом системом царине.

Мере планиране за период 2014-2016

2014.

Транспозиција

- Правилник о садржају личног пртљаг у коме се преносе производи животињског порекла; веза са ЕУ прописима: Уредба ЕЗ 206/2009 којом се дефинише лични пртљаг коме се преносе производи животињског порекла Celex 32009R0206; мера за реализацију приоритета: Потребно је извршити измену и допуну Закона о ветеринарству у члану 122, став 2.
- Потпуна усклађеност Закона о добробити животиња ("Службени гласник РС" бр. 41/09) са ЕУ прописима; веза са ЕУ прописима: Директива Савета 2007/43, Celex 3207L0043, Уредба Савета (ЕЗ) 1099/2009 Celex 3209R1099, Директива 2010/63/ЕУ Celex 32010D0063, Уредба Савета (ЕЗ) 1/2005 Celex 32005R0001; ; мера за реализацију приоритета: Измене и допуне Закона о добробити животиња ("Службени гласник РС" бр. 41/09).
- Потпуна усклађеност Правилника о условима и средствима за лишавање животиња живота, начину поступања са животињама непосредно пре клања, начину омамљивања и искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омамљивања, као и програму обуке о добробити животиња током клања ("Службени гласник РС", бр. 14/10); веза са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) 1099/2009 о заштити животиња у време клања Celex 32009R1099.
- Потпуна усклађеност Правилника о условима у погледу превозних средстава у којима се превозе животиње ("Службени гласник РС", бр. 14/10); веза са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) 1/2005 Celex 32005R0001, Директива 64/432/ЕЕЗ Celex 31964L0432, Директива 93/119/ЕЗ Celex 31993L0119, Уредба (ЕЗ) 1255/97 Celex 31997R1255.
- Потпуна усклађеност Правилника о програму обуке о добробити животиња током превоза као и садржини и начину вођења регистра превозника животиња ("Службени гласник РС", бр. 73/10); веза са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) 1/2005 Celex 32005R0001 и амандман на Директиву 64/432/ЕЕЗ Celex 31964L0432, Директива 93/119/ЕЗ Celex 31993L0119, Уредба (ЕЗ) 1255/97 Celex 31997R1255.
- Потпуна усклађеност Правилника о садржини овлашћења за превоз животиња, као и о елементима за одређивање дужег и краћег превоза животиња ("Службени гласник РС", бр. 28/11); веза са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) 1/2005 Celex 32005R0001 и амандман на Директиву 64/432/ЕЕЗ Celex 31964L0432, Директива 93/119/ЕЗ Celex 31993L0119, Уредба (ЕЗ) 1255/97 Celex 31997R1255.
- Потпуна усклађеност Правилника о ближим условима које морају да испуњавају места за утовар, претовар и истовар животиња, места за одмор и контролне станице ("Службени гласник РС", бр. 92/10); веза са ЕУ прописима: Уредба Савета (ЕЗ) 1/2005 Celex 32005R0001 и амандман на Директиву 64/432/ЕЕЗ Celex 31964L0432 и Директиву 93/119/ЕЗ Celex 31993L0119 и Уредбу (ЕЗ) 1255/97 Celex 31997R1255.
- Потпуна усклађеност Правилника о изгледу у садржају плана превоза и начину превоза животиња којим се обезбеђује заштита здравља и добробити животиња ("Службени гласник

PC" бр. 14/12) са Уредбом Савета (ЕЗ) 1/2005 и амандман на Директиву 64/432/ЕЕЗ и 93/119/ЕЗ и Уредбу (ЕЗ) 1255/97.

- Потпуна усклађеност Правилника о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгајају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама ("Службени гласник РС", бр. 6/10) са Директивом Савета 2007/43 Celex 32007L0043.
- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз сировог млека и производа од млека у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз; веза са ЕУ прописима: Уредба Комисије ЕУ 605/2010 Celex 32010R0605, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 914/2011 Celex 32011R0914, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 957/2012 Celex 32012R0957.
- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз одређених производа од меса за исхрану људи у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз; веза са ЕУ прописима: Одлука Комисије 2007/777/ЕЗ Celex 32007D0777, Одлука Комисије 2008/638/ЕЗ Celex 32008D0637, Одлука Комисије 2008/817/ЕЗ Celex 32008D0817, Одлука Комисије 2008/864/ЕЗ Celex 32008D0864, Уредба Комисије (ЕУ) 925/2010 Celex 32010R0925, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 536/2011 Celex 32011R0536, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 991/2011 Celex 32011R0991 Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 110/2012 Celex 32012R0110, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 532/2012 Celex 32012R0532, Имплементирајућа Одлука Комисије 2012/479/ЕУ Celex 32012R0479.
- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз меса и одређених врста животиња у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз; веза са ЕУ прописима; Уредба Комисије ЕУ 206/2010 Celex 32010R0206, Уредба Комисије ЕУ 810/2010 Celex 32010R0810, Уредба Комисије ЕУ 144/2011 Celex 32011R0144, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 342/2011 Celex 32011R0342, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 801/2011 Celex 32011R0801, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 1112/2011 Celex 32012R1112, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 497/2012 Celex 32012R0497, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 546/2012 Celex 32012R0546, Имплементирајућа Уредба Комисије (ЕУ) 644/2012 Celex 32012R0644

Јачање капацитета

Упркос тренду смањења броја запослених и смањењу буџета, адекватна имплементација захтевала би повећање броја запослених за 50% у периоду 2014-16.

2015.

Транспозиција

- Потпуна усклађеност Правилника о условима за упис у регистар за огледе на животињама и садржини и начину вођења тог Регистра, програму обуке о добробити огледних животиња обрасцу захтева за одобрење спровођења огледа на животињама, начину неге, поступања и лишавању живота огледних животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о држању, репродукцији, промету, односно спровођењу огледа на животињама ("Службени гласник РС", бр. 39/10) са законодавством ЕУ; веза са ЕУ прописом: Директива Европског Парламента и Савета о заштити животиња које се користе у научне сврхе 2010/63/ЕУ Celex 32010L0063.
- Потпуно усклађивање Правилника о условима за заштиту добробити животиња које морају испунити зоолошки вртови и мини зоолошки вртови, као и елементима за одређивање мини зоолошког врта ("Службени гласник РС" бр. 75/10) са законодавством ЕУ; веза са ЕУ прописима: Директива Савета 1999/22/ЕЗ о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima Celex 31999L0022.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

(односи се на 3.12.1 Безбедност хране и контрола и 3.12.5 Ветеринарска политика)

У оквиру ИПА пројекта "Подршка за контролу и искорењивање класичне куге свиња и беснила у Републици Србији", од 2010. године спроводи се орална вакцинација лисица и других дивљих

месоједа против беснила, два пута годишње (до сада пет кампања), као и мониторинг оралне вакцинације лисица против беснила и мониторинг дивљих свиња на класичну кугу свиња. Спровођење наведених активности дало је резултате са значајним смањењем броја регистрованих случајева беснила у Републици Србији, тако да је у 2012. години регистровано 16 случајева.

УВ наставља у 2013. године, активности у оквиру TWINING пројекта "Имплементација Закона о безбедности хране и Закона о добробити" кроз низ састанака, обука и докумената. Запослени са TWINING партнерима планирају у наредном периоду припрему неопходних мониторинг планова, водича и инструкција, као и обуку свих заинтересованих страна.

Предлог пројекта IPA 2012 "Унапређење објеката који се баве производњом хране животињског порекла и управљање споредним производима животињског порекла", одобрен је од стране ЕУ Комисије и избор земље чланице као партнера, као и почетак реализације очекује се у другој половини 2013. год. Приликом примене нових, транспонованих прописа који су у складу са тзв. Хигијенским пакетом ЕУ, показало се да постоји недовољна примена стандарда хигијене хране и ниска свест међу субјектима у пословању храном, као и проблема у систему управљања споредним производима животињског порекла, те је РС неопходна подршка у овим областима.

У току је завршна фаза предлога пројекта IPA 2013 "Јачање капацитета у области зооноза и болести које се преносе храном и наставак подршке за контролу / искорењивање класичне свињске куге и беснила". Циљ овог пројекта је да се превенира развој и ширење болести код животиња, њихов пренос на људе, контрола и смањење антимикробне резистенце у храни, животињама које ће бити храна и код људи.

Твининг пројекат „Јачање капацитета Дирекције за националне референтне лабораторије је започео у марту 2011. год. и завршава се марта 2013. год. Планирано је продужење овог пројекта до краја 2013. год. Твининг пројекат обезбеђује стручно техничку подршку Дирекцији на пољу стручних обука запослених кадрова и кадрове запослене у другим лабораторијама и институцијама и обезбеђује и другу врсту стручно техничке помоћи на пољу израде процедура, акредитацији, инсталацији и провери опреме и другим техничким питањима

3.12.7. Генетички модификовани организми

Преглед стања

Област генетички модификованих организама у Републици Србији уређена је:

- Законом о генетички модификованим организмима ("Сл. гласник РС", бр. 41/09) и
- Законом о безбедности хране ("Сл. гласник РС", бр. 41/09).

Законом о генетички модификованим организмима (који је на снази од 10.06.2009. године) прописана је употреба генетички модификованих организама (у даљем тексту: ГМО), односно поступак за издавање одобрења за употребу у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО и производа од ГМО, услове за употребу у затвореним системима и за намерно увођење у животну средину ГМО, руковање, паковање и превоз ГМО и производа од ГМО, као и друга питања од значаја за ГМО и производе од ГМО. Овај закон уређује експериментални рад са ГМО (затворен систем – лабораторија, стакленик; увођење у животну средину – експериментални рад у пољу (огледна поља, демонстрациони огледи)).

Република Србија је усвојила Закон о ратификацији Картагена протокола о биолошкој заштити уз Конвенцију о биолошкој разноврсности, са анексима ("Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05), и постала члан Картагена протокола о биолошкој заштити у мају 2006. године.

Законом о безбедности хране поред општих правила безбедности хране, услова за стављање у промет хране и хране за животиње, обавеза и одговорности субјеката у пословању храном и храном за животиње, система брзог обавештавања и узбуњивања, хитних мера и управљања кризним ситуацијама, хигијене и квалитета хране и хране за животиње, прописује и начин првог стављања у промет генетички модификоване хране (ГМО храна) и генетички модификоване хране за животиње (ГМО храна за животиње), начин издавања дозвола за прво стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње, евиденцију издатих дозвола, следљивост и посебно означавање ГМО хране и ГМО хране за животиње, као и инспекцијски надзор у овим областима.

У члану 2. Закона о ГМО дефинисана је забрана комерцијалног гајења ГМО, као и забрана стављања у промет ГМО и производа од ГМО. Закон, са одредбом која декларативно забрањује пре

свега стављање у промет ГМО и производа од ГМО, није у складу са Споразумом о слободном транспорту роба Светске трговинске организације, а ни са законодавством ЕУ у овој области. Ова забрана онемогућава промет роба, односно оних ГМО и производа од ГМО који су већ одобрени за стављање у промет, пре свега на тржишту Европске Уније. Због тога имамо захтев и Европске Комисије и Светске трговинске организације да из Закона о ГМО избришемо члан 2, као и допис Извршног секретара Картагена протокола о биолошкој заштити (Ref.:SCBD/BS/WDY/ps/81050 од 29.11.2012.) да се национално законодавство мора легално и административно изменити у циљу имплементације Картагена протокола о биолошкој заштити.

С друге стране члан 3. Закона о ГМО дефинише изузеће од члана 2. овог закона. Члан 3. гласи: "Генетички модификован организам не сматра се пољопривредни производ биљног порекла који количински садржи до 0,9% примеса генетички модификованог организма и примеса пореклом од генетички модификованог организма.

Семенски и репродуктивни материјал не сматрају се генетички модификованим организмима уколико количински садрже до 0,1% примеса генетички модификованог организма и примеса пореклом од генетички модификованог организма."

Овако како је дефинисано чланом 3. овог закона, ствара се могућност за увоз и стављање у промет у Републици Србији пољопривредног производа (производ који се састоји, или садржи или је добијен од ГМО, ГМО храна или ГМО храна за животиње) који садржи било коју генетичку модификацију (чак и оне које су још увек у експерименталној фази-односно нису дозвољене за стављање у промет нигде у свету), јер се генетички модификованим организмом не сматра пољопривредни производ биљног порекла уколико количински садржи до 0,9% генетичке модификације, односно може се увести и ставити у промет семенски и репродуктивни материјал који количински садржи до 0,1% генетичке модификације јер се не сматра ГМО.

Област ГМО хране и ГМО хране за животиње је такође регулисана и Законом о безбедности хране. Према овом закону ГМО храна и ГМО храна за животиње јесте:

- генетички модификовани организми који се користе као храна и храна за животиње;
- храна и храна за животиње која садржи или се састоји од генетички модификованих организама;
- храна и храна за животиње произведена или која садржи састојке произведене од генетички модификованих организама.
- Храна и храна за животиње не сме да:
- има штетан утицај на здравље људи, здравље животиња или животну средину;
- ствара заблуду код потрошача;
- се разликује од хране и хране за животиње, односно састојака хране и хране за животиње коју би по својој намени требало да замени, у мери која доводи у питање њену прехранбену вредност.

За прво стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње на територији Републике Србије, или да се таква храна нађе у промету, субјект у пословању храном, односно храном за животиње мора имати дозволу, у складу са одредбама овог закона и посебних прописа. Дозволу решењем издаје министар, а на основу претходно прибављеног научног мишљења Стручног савета, у складу са прописом који се односи на услове за стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње.

Из напред наведених законских одредби, област употребе ГМО хране и ГМО хране за животиње је потребно додатно уредити, јер са једне стране Закон о генетички модификованим организмима забрањује комерцијално гајење и стављање у промет ГМО и производа од ГМО, па и ГМО храну и ГМО храну за животиње, а са друге стране Закон о безбедности хране који прописује процедуре за издавање дозволе за стављање у промет ГМО хране и ГМО хране за животиње.

Према Закону о генетички модификованим организмима намерно увођење ГМО у животну средину представља експериментално (ограничено) увођење ГМО у животну средину у сврху извођења огледа, демонстрационих огледа и развоја нових варијетета.

Поступак за издавање одобрења за намерно увођење ГМО у животну средину покреће се на основу пријаве ствараоца, корисника или њиховог овлашћеног заступника у Републици Србији.

Пријава се подноси и у случају када је ГМО добијен укрштањем два или више ГМО применом класичних метода, а доставља се Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност Управе за заштиту биља МПШВ.

До доношења подзаконских аката у складу са новим Законом о генетички модификованим организмима, примењиваће се подзаконски акти донети на основу старог Закона о генетички модификованим организмима ("Сл. лист СРЈ", бр. 21/01 и "Сл. гласник РС", 101/05-др.закон), ако нису у супротности са новим Законом о генетички модификованим организмима, и то:

Правилник о ограниченој употреби генетички модификованих организама ("Сл. лист СРЈ" бр. 62/02) - хармонизован са Директивом 90/219/ЕЗ,

Правилник о увођењу у производњу генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама ("Сл. лист СРЈ", бр. 62/02) - хармонизован са Директивом 2001/18/ЕЗ – примењује се део правилника који се односи на свесно, намерно пуштање ГМО у животну средину у било коју сврху осим изношења на тржиште,

Правилник о садржини и подацима Регистра генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама ("Сл. лист СРЈ", бр. 66/02),

Правилник о садржини и обрасцу пријаве за употребу у затвореним системима генетички модификованих организама, начину заштите поверљивих података из пријаве, као и о садржини пријаве за обнављање одобрења за употребу у затвореним системима („Сл. гласник РС”, бр. 69/2012) – делимично хармонизован са Директивом 2009/41/ЕЗ.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са Годишњим извештајем ЕК, Аналитичким извештајем и Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, планиране су следеће активности:

- Усвајање од стране Владе Предлога Закона о генетички модификованим организмима (било да то буде нови Закон о ГМО или Измене и допуне Закона о ГМО), који ће бити усклађен са Директивом 2001/18/ЕЗ о намерном увођењу ГМО у животну средину, Уредбом 1829/2003 о генетички модификованој храни и храни за животиње, Уредбом 1830/2003 о обележавању и следљивости ГМО, Уредбом 1831/2003 о адитивима за храну за животиње, Уредбом 1946/2003 о прекограничном промету ГМО, Уредбом 65/2004 о одређивању идентификационог броја, Директивом 2009/41 о ограниченој употреби генетички модификованих микроорганизама; рок: други квартал; веза са домаћим документима: ССП члан. 72 78, и 97, АП (редни бр.118); опис: уређује ограничену употребу ГМО, намерно увођење ГМО у животну средину, стављање у промет ГМО и производа од ГМО.
- Измене и допуне Закона о безбедности хране – предлог је да се из овог закона избрише све што се односи на ГМО храну и ГМО храну за животиње, пошто ће ово уређивати нови Закон о ГМО;

Измене подзаконских прописа који се односе на ограничену употребу ГМО, увођење у производњу ГМО и производа од ГМО, регистар ГМО и производа од ГМО; доношење нових подзаконских прописа, а у складу са новим Законом о ГМО који би требао да се усвоји 2013. године:

- Правилник о употреби ГМО у затвореним системима - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Директива 2009/41; рок: четврти квартал; веза са домаћим документима: ССП члан. 72 78, и 97, Закон о ГМО; опис: процедура и услови употребе ГМО у затвореном систему.
- Правилник о стављању у промет ГМО и производа од ГМО - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Уредба 1829/2003, Уредба 1946/2003, Директива 2001/18, Уредба ЕК 641/2004; рок: четврти квартал; веза са домаћим документима: ССП члан. 72 78, и 97, Закон о ГМО; опис: процедуре ауторизације ГМО и производа од ГМО за стављање у промет.
- Правилник о обележавању и следљивости ГМО и производа од ГМО - транспонују се следећи ЕУ прописи (потпуна усклађеност): Уредба 1830/2003, Уредба 65/2004; рок: четврти квартал; веза са домаћим документима: ССП члан. 72 78, и 97, Закон о ГМО; опис: успостављање система следљивости и обележавања ГМО и следљивости хране и хране за животиње производа произведених од ГМО.

Административни капацитети

Управа за заштиту биља, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде надлежна је за послове из области биолошке сигурности (генетички модификованих организама-ГМО), које обавља Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност. У Групи за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност тренутно је четворо стално запослених (руководилац групе и још троје извршилаца). Послове из области биолошке сигурности обавља један запослени.

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Управа за заштиту биља, (МПШВ) -Група за заштиту биљних сорти и биолошку сигурност	2 (један на пословима биолошке сигурности (ГМО) уз руководиоца групе)	2	

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Израда (усвајање) планских, програмских или стратешких докумената као и домаћих имплементационих прописа у овој области није планирана у 2013. години, обзиром на чињеницу да није усвојен нови Закона о ГМО.

Измене постојеће институционалне надлежности нису планиране, као ни јачање административних капацитета, у смислу повећања броја запослених, иако садашњи број запослених у Управи за заштиту биља и њихов образовни профил није довољан да подржи примену закона. Недостатак кадрова за Процену ризика при раду са ГМО се надомешћује ангажовањем спољних оцењивача у оквиру научних института и факултета, који су ангажовани као Стручни савет за биолошку сигурност, образован решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије бр. 119-01-122/2009-09 од 24.09.2009. године, а на основу члана 5. Закона о генетички модификованим организмима.

Даље јачање административних капацитета вршиће се такође и коришћењем ТАИЕХ инструмената.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи (3.12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика)

Редни број	Назив	Верификација	Референтни документ	Извор и износ финансирања	Очекивани резултати
1.	ИПА 2008 пројекат: Подршка контроли и искорењивању класичне свињске куге и беснила у Републици Србији	МПШВ (Управа за ветерину)	МРПД (Вишегодишњи индикативни плански документ)	Извор – 01 и 06 8.300.000 € (Уговор о техничкој сарадњи, Уговор за набавку опреме)	Набавка опреме, вакцина и ИТ опреме, вакцинација из ваздуха. Дефинисање Стратешких вишегодишњих планова за беснило и за класичну свињску кугу.

Редни број	Назив	Верификација	Референтни документ	Извор и износ финансирања	Очекивани резултати
2.	ИПА 2008 пројекат: Усклађивање националног законодавства са законодавством ЕУ за пуштање у промет и контролу производа за заштиту биља и спровођење нових законских уредби	МПШВ (Управа за биље)	МIPD (Вишегодишњи индикативни плански документ)	1.300.000 € (Twinning уговор 1.296.821,52€)	Имплементација законодавства, радних процедура, одобрење, коришћење и контрола средстава за заштиту биља у складу са ЕУ стандардима.
3.	ИПА 2009 пројекат: Јавне услуге кампање за вакцинацију против беснила и свињске куге и набавке вакцина против беснила и опреме за надзор болести животиња	МПШВ (Управа за ветерину)	МIPD (Вишегодишњи индикативни плански документ)	ИРА 6.000.000 € (Уговор о техничкој сарадњи и уговор о набавкама вакцина и лабораторијске опреме)	Набавка вакцина и вакцинација дивљих месоједа против беснила; Набавка лабораторијске опреме за надзор заразних болести животиња /ККС; Информисање јавности о ККС и беснилу; Набавка ИТ опреме за развој ГИС компоненте
4.	ИПА 2010 пројекат: Набавка лабораторијске опреме, возила за пренос лабораторијског материјала и јачање капацитета у Дирекцији за националне референтне лабораторије Републике Србије	МПШВ (Дирекција за националне референтне лабораторије)	МIPD (Вишегодишњи индикативни плански документ)	Извор – 06 6.500.000 €, (Twinning 1.500.000€, Набавка опреме 5.000.000€) Извор – 06 Оквирно за 2013: ИРА ***Делегација ЕУ је обавестила МПШВ да се обуставља даља испорука опреме обзиром на крајње рокове за имплементацију ИПА 2010 пројектног циклуса. МПШВ је у фази преговора за продужетак пројекта и изналагање решења за финансирање предметне неиспоручене опреме	Успостављање лабораторија за контролу ланца исхране, чија је сврха заштита здравља људи, животиња, биљака и животне средине, као и промоција привреде државе кроз пружање доброг квалитета хране на домаћем и међународном тржишту. Успостављање потпуно оперативне ДНРЛ у складу са ЕУ стандардима

Редни број	Назив	Верификација	Референтни документ	Извор и износ финансирања	Очекивани резултати
5.	ИПА 2011 пројекат: Подршка безбедности хране, добробити животиња и контроли / искорењивању класичне свињске куге и беснила	МПШВ (Управа за ветерину)	МIPD (Вишегодишњи индикативни плански документ)	ИРА 6.000.000 €	Циљ компоненте пројекта која се бави безбедношћу хране је усклађивање прописа и израда процедура за службене контроле, категоризација субјеката чије се пословање заснива на производњи и промету хране, едукација свих учесника у процесу. Циљеви компоненте пројекта у чијем је фокусу добробит животиња јесте усклађивање прописа у складу са ЕУ стандардима, увођење одговарајућих стандарда, јачање свести о значају добробити животиња, адекватна едукација итд. Набавка вакцина и вакцинација против куге и беснила
6.	ИПА 2012 пројекат: Изградња капацитета за унапређење хране животињског порекла и управљање споредним производима животињског порекла	МПШВ (Управа за ветерину)	МIPD (Вишегодишњи индикативни плански документ)	ИРА 2.000.000 €	Побољшање стандарда и система инспекцијске у области производње и прераде млека и производа од меса и АБП менаџмент
7.	ИПА 2012 пројекат: Имплементација одрживе примене средстава за заштиту биља и успостављање система за контролу опреме и уређаја за примену средстава за заштиту биља	МПШВ (Управа за биље)	МIPD (Вишегодишњи индикативни плански документ)	ИРА 2.500.000 €	Изградња капацитета за побољшање примене средстава за заштиту биља, и успостављање система за контролу опреме и уређаја за примену средстава за заштиту биља

Редни број	Назив	Верификација	Референтни документ	Извор и износ финансирања	Очекивани резултати
8.	ИПА 2012 пројекат: Наставак подршке контроли/искорењивању класичне свињске куге и беснила у Републици Србији	МПШВ (Управа за ветерину)	МРРД (Вишегодишњи индикативни плански документ)	ИРА 7.100.000 €	Наставак програма за искорењивање болести животиња
9.	ИПА 2012 пројекат: Развој одрживог информационог система за инспекцијске службе у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде	МПШВ	МРРД (Вишегодишњи индикативни плански документ)	ИРА 1.500.000 €	Развијање стратегије за интегрисане системе инспекције у целом сектору кроз стандардизацију процедура и капацитета за побољшање комуникације
10.	Изградња и реконструкција граничних прелаза Прешево и Батровци	МПШВ (Управа за ветерину и Управа за биље)	Меморандум о разумевању о управљању фондом двоструке намене Програма помоћи у храни, потписан 2003. године између Владе РС и ЕАР (правни наследник је Делегација ЕУ)	18.090.397,00 дин ЕУ финансирање 18.090.397,00 дин из V транше Counterpart fund-a Износ је исплаћен Дирекцији за изградњу која спроводи пројекат	Потписан је уговор између Дирекције за изградњу Србије и министарства по којем Дирекција преузима комплетну имплементацију од израде пројекта до праћења извођења радова. Уговор је потписан 16.11.2011.

**Листа донетих прописа у управи за ветерину
(3.12 – Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика)**

Закон о ветеринарству (Службени гласник РС бр. 91/05, 30/2010 и 93/ 2012

Израђен у складу са:

1. Здравствена заштита животиња - Директива Савета 2003/85/ЕЗ; Директива Савета 2001/89/ЕЗ; Одлука Комисије 2002/106(ЕЗ); Директива 2000/75/ЕЗ и Одлука Комисије 2001/75/ЕЗ; Директива: 92/35/ЕЕЗ; 92/66/ЕЕЗ мере; 93/53/ЕЕЗ; 2000/27/ЕЗ; 95/70/ЕЗ; Уредба (ЕЗ) бр. 999/01; 2160/2003.; Директива 2003/99/ЕЗ; 92/119/ЕЕЗ; Одлука 2000/428/ЕЗ; Директива 82/894/ЕЕЗ; Уредба 494/98/ЕЗ; 1082/2003/ ЕЗ о имплементацији Уредбе 1760/2000 ЕЗ; 1760/2000/ЕЗ; 90/638/ЕЕЗ; Уредба 349/2005/ЕЗ.

2. Храна животињског порекла и храна за животиње - Уредба (ЕЗ) бр. 852/2004; Уредба (ЕЗ) 882/2004; Уредбе (ЕЗ) 2073/2005; Уредба (ЕЗ) 853/2004; Уредба (ЕЗ) 854/2004; Уредба 2074/2005; Директива 92/118/ ЕЕЗ; Директива (ЕЗ) 2002/99; Уредба Савета (ЕЗ) бр. 2075/2005; Уредба (ЕЗ) бр. 1774/2002; Директива бр. 2002/33/ЕЗ којом се укидају Директиве 90/425/ЕЕЗ и 92/118/ЕЕЗ;

Директива 96/25/ ЕЕЗ; Директиве 70/524/ЕЕЗ, 74/63/ЕЕЗ, 82/471/ЕЕЗ и 93/74/ЕЕЗ; Директива бр. 2002/32/ ЕЗ ; Директива 93/74 ЕЕЗ; Директива 82/471/; Директива 90/167ЕЕЗ; Уредба (ЕЗ) бр. 1831/2003; Директива бр. 96/23/ЕЗ; Одлука Комисије 2007/275/ЕЗ.

3. Ветеринарски прегледи у унутрашњем и међународном промету - Директиве Савета 64/432/ЕЕЗ, 91/68/ЕЕЗ , 96/93/ЕЗ, 91/496/ЕЕЗ; Директиве 89/662/ЕЕЗ, 90/425/ЕЕЗ и 90/675/ЕЕЗ; Уредба (ЕЗ) Бр. 282/; Директива 97/78/ЕЗ начин и 90/426/; Уредба (ЕЗ) бр. 136/2004; 94/360/ЕЗ: Одлука на основу Директиве 90/675/ЕЕЗ; 97/794/ЕЗ: Одлука којом се одређују детаљна правила примене Директиве 91/496/ЕЕЗ ; Уредба (ЕЗ) бр. 745/2004 и 998/2003; Директива 92/65/ЕЕЗ; 2000/25/ЕЗ: Одлука; 2000/208/ЕЗ; 2002/349/ЕЗ: Директива 89/556/ЕЗ; Директива 88/407/ЕЕЗ; Директива 90/429/ЕЕЗ; Одлука 2003/803/ЕЗ; Директива 83/91/ЕЕЗ; 77/96/ЕЕЗ.

Закон о безбедности хране „Службени гласник РС”бр. 41/2009)

Израђен у складу са: Уредбом (ЕЗ) 178/2002 и делимично усклађен са Уредбама (ЕЗ) 852/2004; 853/2004; 854/2004; 882/2004; Уредба (ЕЗ) 2073/2005; Уредбе (ЕЗ) 183/2005; Директива Савета 89/662/ЕЕЗ; Одлука Комисије 2007/275/ЕЗ) и др.

Закон о добробити животиња („Службени гласник РС” бр. 41/2009)

Израђен у складу са: Директивом Савета 98/58/ЕЗ; Одлука Савета 78/923/ЕЕЗ, Одлука Комисије (2006/778/ЕЗ), Директива Савета 2008/119/, Директива Савета 2008/120/ЕЗ, Директива Савета 1999/74/ЕЗ, Директива Комисије 2002/4/ЕЗ, Директива Савета 2007/43, Уредба Савета (ЕЗ) бр 1/2005, Уредба Савета 1255/97/ЕЗ, Уредба Савета 1040/2003/ЕЗ, Одлука Савета 93/119/ЕЗ, Директива Савета 86/609/ЕЕЗ, Директива Савета 2003/65/ЕЗ, Директива Савета 1999/22/ЕЗ, Европска Конвенција о заштити животиња које се држе у фармске сврхе (ETS No. 87), Европска Конвенција о заштити животиња током међународног превоза (ETS 065), Ревидирана Европска Конвенција о заштити животиња током међународног превоза (ETS 193), Европска Конвенција о заштити животиња за клање (ETS No.102), Европска Конвенција о заштити кичмењака, који се користе у огледне и друге научне сврхе (ETS No. 123), Европска Конвенција о заштити кућних љубимаца (ETS 125) и др.

Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС” бр. 30/2010 и 107/ 2012)

Израђен у складу са:

Директива Савета 91/412/ЕЕЗ

Директива 2001/82/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 6. новембра 2001, о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе

Директива 2004/28/ЕЗ Европског Парламента и Савета од 31. марта 2004 којом се мења Директива 2001/82/ЕЗ о коду Заједнице који се односи на ветеринарске медицинске производе

Ratification of the Law of the European Convention for the Protection of Vertebrate animals intended for experimental and other scientific purposes (European Convention for the Protection of Vertebrate animals intended for experimental and other Scientific Purposes, Strasbourg 18 March 1986. (Official Gazette of International Agreements RS, No. 1 /10)

Law on Ratification of the European Convention for the Protection of pets (the International Convention for the Protection of pets from Strasbourg on 13 November 1987). (Official Gazette of International Agreements RS, No. 1 /10)

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

1. ЗДРАВЉЕ ЖИВОТИЊА

Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести плавог језика, као начин њиховог спровођења („Службени гласник РС” бр. 18/2009)	Директива Савета 2000/75/ЕЗ Уредба Комисије ЕЗ/1266/2007
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести ензоотске леукозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од ензоотске леукозе говеда („Службени гласник РС” бр. 51/2009)	Директиве Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Директиви Савета 64/432
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести туберкулозе говеда, начину њиховог спровођења, као и начину утврђивања статуса газдинства слободног од туберкулозе говеда („Службени гласник РС” бр. 51/2009)	имплементиране одредбе Директива Савета 77/391, 78/52, 82/400 и унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Директиви Савета 64/432;
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести бруцелозе говеда, као и начин утврђивања статуса газдинства слободних од бруцелозе говеда („Службени гласник РС” бр. 55/2009)	извршено усклађивање са Директивама Савета 77/391, 78/52, 82/400; унети елементи сертификације животиња и газдинстава слободних од болести сходно Директиви Савета 64/432
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести беснила и начину њиховог спровођења („Службени гласник РС” бр. 78/2009)	Национални пропис
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести атипичне куге живине („Службени гласник РС” бр. 95/2009)	Директива Савета 92/66/ЕЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начину њиховог спровођења. („Службени гласник РС” бр. 102/2009)	Директива Савета 2001/89/ЕЗ

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести афричке куге коња, као и начину њиховог спровођења („Службени гласник РС” бр. 6/ 2010)	Директива Савета 92/35/ЕЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Правилник о утврђивању мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести авијарна инфлуенца као и начину њиховог спровођења ("Службени гласник РС", бр. 7/2010)	Директива Савета 2005/94/ЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Правилник о утврђивању мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања инфекција живине одређеним серотиповима салмонеле ("Службени гласник РС", бр. 7/2010)	Уредба Комисије (ЕЗ) 1177/2006 Уредба (ЕЗ) 2160/2003 Уредба Комисије (ЕЗ) No 1003/2005 Уредба Комисије (ЕЗ) No 2073/2005
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања везикуларне болести свиња као и начину њиховог спровођења; (Службени гласник РС бр. 10/2010)	Директива Савета 92/119/ЕЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл.гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Правилник о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивања заразне болести слинавке и шапа (Службени гласник РС бр. 15/2010)	Директива Савета 2003/85/ЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Правилник о мерама за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијања и искорењивање заразне болести афричка куга свиња; (Службени гласник РС бр. 32/2010)	Директива Савета 2002/60/ЕЗ Директива 92/119/ЕЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Правилник о утврђивању мера раног откривања и дијагностике заразних болести трансмисионих спонгиформних енцефалопатија, начину њиховог спровођења као и мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање ове заразне болести ("Службени гласник РС", бр. 96/10)	Уредба 999/2001
2. ИДЕНТИФИКАЦИЈА ЖИВОТИЊА		
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Правилник о начину обележавања говеда и вођењу евиденције о обележеним говедима („Службени гласник РС” бр.57/09)	Уредба Савета 1760/2000/ЕЗ; Уредба Комисије 911/2004/ЕЗ; Уредба Комисије 1082/2003; Уредба Комисије 499/2004/ЕЗ;

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о измени и допуни правилника о начину обележавања говеда и вођењу евиденције о обележеним говедима (Службени гласник РС бр. 14/2010)	Уредба Савета 1760/2000, Директиве Савета 64/432, 911/2004, 1082/2003, 499/2004, 96/23, Уредба Савета 820/97
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о начину обележавања пчелињих друштава и регистра пчелињака („Службени гласник РС” бр. 54/2010)	
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о начину обележавања и регистрације копитара као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације копитара („Службени гласник РС” бр. 72/2010)	Уредба Савета 504/2008/ЕЗ; Директива Савета 90/427/ЕЕЗ; Одлука Комисије 93/623/ЕЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о начину обележавања и регистрације свиња, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације свиња ("Службени гласник РС", бр. 94/10)	Директивом Савета 64/432/ЕЕЗ и Директива Савета 2008/71 о идентификацији и регистрацији свиња; Одлука Комисије 2000/678/ЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о начину обележавања и регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације оваца и коза ("Службени гласник РС", бр. 6/11)	Уредба Савета (ЕЗ) 21/2004; Уредба Комисије (ЕЗ) 1505/2006; Одлука Комисије 2006/968/ЕЗ
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о изменама правилника о начину обележавања и регистрације оваца и коза, као и о службеној контроли идентификације, обележавања и регистрације оваца и коза („Службени гласник РС”, бр. 57/11)	Уредбе Савета(ЕЗ) бр 21/2004; Уредба Комисије(ЕЗ) 1505/2006; Одлука Савета 2006/968/ЕЗ
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о утврђивању програма мера здравствене заштите животиња за 2012. годину („Службеном гласнику РС” број 21/12”)	Одлука Комисије 2010/433/ЕУ; Директива 2001/89/ЕЗ
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о начину обележавања и регистрације паса и мачака („Службеном гласнику РС” број 23/12) и Прилог нови пасоши за кућне љубимце	Одлука 2003/803/ЕЗ
3. ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА		
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 41/2009)	Правилник о условима за добробит животиња у погледу простора за животиње, просторија и опреме у објектима у којима се држе, узгају и стављају у промет животиње у производне сврхе, начину држања, узгајања и промета појединих врста и категорија животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о животињама („Службени гласник РС” бр. 6/2010)	Уредба Савета 98/58/ЕЗ, Европском конвенцијом о заштити животиња на фармама (ETS No. 87), Директивом Савета 2008/119/ЕЗ, Директивом Савета 2008/120/ЕЗ, Директивом Савета 1999/74/ЕЗ, Директивом Комисије 2002/4/ЕЗ, Директивом Савета 2007/43

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 94/09)	Правилник о условима и средствима за лишавање животиња живота, начину поступања са животињама непосредно пре клања, начину омамљивања и искрварења животиња, условима и начину клања животиња без претходног омамљивања, као и програму обуке за добробит животиња током клања. (Службени гласник РС бр. 14/2010)	Директива Савета 93/119/ЕЗ; Одлука Савета 88/306/ЕЕЗ, закључак на Европску конвенцију о заштити животиња Намењених клању Европска конвенција о заштити животиња за клање ETS 102
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 94/09)	Правилник о условима у погледу превозних средстава у којима се превозе животиње („Службени гласник РС” број 14/10)	Уредба Савета (ЕЗ) 1/2005 о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и амандман на Директиву 64/432/ЕЕЗ и 93/119/ЕЗ и Уредба (ЕЗ) 1255/97, Европском конвенцијом о заштити животиња током међународног превоза
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 41/2009)	Правилник о условима за упис у регистар за огледе на животињама и садржини и начину вођења тог Регистра, програму обуке о добробити огледних животиња обрасцу захтева за одобрење спровођења огледа на животињама, начину неге, поступања и лишавању живота огледних животиња, као и садржини и начину вођења евиденције о држању, репродукцији, промету, односно спровођењу огледа на животињама ("Службени гласник РС", бр. 39/10)	Директива Савета 86/609/ЕЕЗ о апроксимацији закона, прописа и административних мера земаља чланица, који се односе на заштиту животиња које се користе у огледне и друге научне сврхе; 2003/65/ЕЗ амандман на Директиву Савета 86/609/ЕЕЗ Европском Конвенцијом о заштити кичмењака намењених у огледне и друге научне сврхе, ETC бр. 123/
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 41/2009)	Правилник о програму обуке о добробити животиња приликом њиховог превоза, као и садржини и начину вођења регистра превозних средстава ("Службени гласник РС", бр. 73/10)	Уредба Савета (ЕЗ) 1/2005 о заштити животиња током превоза и повезаним операцијама и амандман на Директиву 64/432/ЕЕЗ и 93/119/ЕЗ и Уредба (ЕЗ) 1255/97, Европска конвенцијом о заштити животиња током међународног превоза
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 41/2009)	Правилник о условима за заштиту добробити животиња које морају испунити зоолошки вртови и мини зоолошки вртови, као и елементима за одређивање мини зоолошког врта ("Службени гласник РС" бр. 75/10)	Директива Савета 1999/22/ЕЗ која се односи на држање дивљих животиња у зоолошким вртovima
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 41/2009)	Правилник о условима које мора да испуњавају места за утовар, претовар и истовар животиња, места за одмор и контролне станице ("Службени гласник РС", бр. 92/10)	Уредба Савета 1/2005/ЕЗ о заштити животиња током транспорта; Уредба Савета 1255/97/ЕЗ; Уредба Савета 1040/2003/ЕЗ, амандман на Уредбу Савета 1255/97/ЕЗ; Европска конвенцијом о заштити животиња током међународног превоза

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 41/2009),/	Правилник о садржини овлашћења за превоз животиња, као и о елементима за одређивање дужег и краћег превоза животиња („Службени гласник РС” бр. 28/11)	Уредба Савета 1/2005/ЕЗ о заштити животиња током превоза
Закон о добробити животиња ("Службени гласник РС", број: 41/2009)	Правилник о обрасцу и садржини плана превоза као и начину превоза животиња којим се обезбеђује заштита живота и добробити животиња („Службени гласник РС” бр. 48/11)	Уредба Савета 1/2005/ЕЗ о заштити животиња током превоза
4. ХИГИЈЕНА ХРАНЕ		
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)/	Правилник о облику и садржини жига, односно потврде о безбедности дивљачи за исхрану људи, као и начину и поступку обележавања хране животињског порекла (Службени гласник РС бр 44/07)	Уредба (ЕЗ) 853/2004 Уредба (ЕЗ) 854/2004
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05)/	Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране које морају да испуњавају објекти за промет одстрелене дивљачи, као и начин вршења службене контроле одстрелене дивљачи ("Службени гласник РС", бр. 68/2010)	Уредбе Комисије (ЕЗ) 852/2004; 853/2004; 882/2004
Закон о безбедности хране (Сл. гласник РС 41/09)	Правилник о општој и посебној хигијени хране у било којој фази производње, прераде и промета („Службени гласник РС” бр. 72/2010)	Уредба ЕЗ 2073/2005 о микробиолошким критеријумима за храну, Уредба ЕЗ 853/2004 о посебној хигијени хране животињског порекла
Закон о безбедности хране (Сл. гласник РС 41/09)	Правилник о хигијени хране ("Службени гласник РС", бр.73/ 10)	Уредба ЕЗ 852/2004 о хигијени хране
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о начину и поступку спровођења службене контроле хране животињског порекла и начину вршења службене контроле животиња пре и после њиховог клања ("Службени гласник РС", бр. 99/10)	Уредба (ЕЗ) бр 854/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. којом се дефинишу посебни прописи за организацију службених контрола хране животињског порекла намењених за исхрану људи.
Закон о безбедности хране (Сл. гласник РС 41/09) Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10);	Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране животињског порекла, као и о условима хигијене хране животињског порекла („Службени гласник РС” бр. 25/11)	Уредба (ЕЗ) бр 853/2004 Европског парламента и Савета од 29. априла 2004 којом се дефинишу посебни прописи из области хигијене хране животињског порекла.

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

5. РЕЗИДУЕ

Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о утврђивању Програма систематског праћења резидуа фармаколошких, хормонских и других штетних материја код животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла и хране за животиње („Службени гласник РС” бр. 91/2009)	Директива Савета 96/23 о мониторингу одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла и Одлуком Комисије 97/747/ЕЗ о нивоу и фреквенци узорковања
Закон о лековима и медицинским средствима Сл. Гласник РС 84/04)	Решење о забрани промета и употреби супстанци и лекова намењених употреби у ветеринарској медицини за третирање животиња које се користе за исхрану људи („Службени гласник РС” 96/2009)	Директива ЕЗЦ 96/22 о забрани употребе одређених супстанци са хормонским и тиреостатским дејством у узгоју животиња
Закон о ветеринарству (Сл. гласник бр. 91/ 05 и 30/10)	Инструкција о правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла, бр 323-07-01577/2010-05	Одлука ЕЗ 98/179 о правилима службеног узорковања за мониторинг одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла

6. ЛЕКОВИ И МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА

Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 84/04 и 84/05)	Правилник о клиничком испитивању лекова који се употребљавају искључиво у ветеринарској медицини ("Службеном гласнику РС", бр. 24/2008)/	Прописи ЕУ у области ветерине: Директива ЕУ 91/412/ ЕЕЗ Директива ЕУ 2001/82/ЕЗ Директива ЕУ 2004/28/ЕЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 84/04 и 84/05)	Правилник о условима за увоз лекова и медицинских средстава који немају дозволу за стављање у промет (Службени гласник РС бр.37/08)	Прописи ЕУ у области ветерине: Директива ЕУ 91/412/ ЕЕЗ Директива ЕУ 2001/82/ЕЗ Директива ЕУ 2004/28/ЕЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о садржају и начину обележавања спољњег и унутрашњег паковања лека, додатном обележавању, као и садржају упутства за лек (Службени гласник РС бр.41 / 2011)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о начину контроле квалитета лекова и медицинских средстава (Службени гласник РС бр. 64/ 2011)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о условима за промет на велико лекова и медицинских средстава, подацима који се уписују у Регистар издатих дозвола за промет на велико лекова и медицинских средстава, као и начину уписа (Службени гласник РС бр.10/2012)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.		
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о условима за производњу лекова, садржају образаца дозвола за производњу лека и регистру издатих дозвола за производњу лекова ("Службени гласник РС бр ", бр. 18/2012)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о садржају захтева и документације, као и начину добијања дозволе за стављање лека у промет ("Службеном гласнику РС", бр. 30/2012)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о садржају дозволе за стављање лека у промет ("Службеном гласнику РС", бр. 30/2012)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о условима, садржају документације и начину одобрења измене или допуне дозволе за стављање лека у промет ("Службеном гласнику РС", бр. 30/2012)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ
Закон о лековима и медицинским средствима (Сл. Гласник РС 30/10)	Правилник о садржају обрасца сертификата о примени смерница добре произвођачке праксе s за лекове који се употребљавају у ветеринарској медицини ("Службеном гласнику РС", бр. 34/2012)	Директива Комисије 91/412/ЕЕЗ Директива 2001/82/ЕЗ Директива 2004/28/ЕЗ
7. КВАЛИТЕТ ХРАНЕ		
Закон о министарствима (Сл. гласник РС 65/08)	Правилник о квалитету сировог млека („Службени гласник РС” бр. 21/2009)	Уредба (ЕЗ) 853/2004,
Закон о безбедности хране (Сл. гласник РС 41/09)	Правилник о квалитету производа од млека и стартер култура („Службени гласник РС” бр. 33/2010)	
Закон о безбедности хране (Сл. гласник РС 41/09)	Правилник о изменама и допунама правилника квалитету производа од млека и стартер култура ("Службени гласник РС", бр. 69/10)	
Закон о безбедности хране („Службени гласник РС”, бр. 41/09)	Правилник о квалитету уситњеног меса, полупроизвода од меса и производа од меса („Службеном гласнику РС”, број 31/12)	
8. ХИГИЈЕНА И КВАЛИТЕТ ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ		
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС” бр. 41/09)	Правилник о условима за декларисање, означавање и рекламирање хране за животиње („Службени гласник РС” бр. 4/2010)	Директива Савета 79/373/ЕЕЗ Директива Савета 91/357/ЕЕЗ

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о хигијени хране за животиње с посебним потребама (Службеном гласнику РС”, број 53/10)	Директива 93/74/ ЕЕЗ
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС” бр. 41/09)	Правилник о општим и посебним условима хигијене хране за животиње (“Службени гласник РС”, бр. 78/10)	Уредба (ЕЗ) 183/2005
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС” бр. 41/09)	Правилник о измени правилника о квалитету хране за животиње („Службеном гласнику РС”, број 113/12)	
9. ОБЈЕКТИ		
Закон о ветеринарству (Сл. гласник РС” бр.91/05)	Правилник о садржини и начину вођења регистра правних лица за обављање ветеринарске делатности и регистра предузетника који обављају послове ветеринарске делатности (Службени гласник РС бр. 11/2008)	
Закон о ветеринарству (Сл. гласник РС” бр.91/05)	Правилник о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и о условима у погледу стручног кадра које мора да испуњава центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање (Службени. Гласник РС бр. 8/08)	
Закон о ветеринарству (Сл. гласник РС” бр.91/05)	Правилник о садржини и начину вођења Регистра објеката за држање животиња („Службени гласник РС” бр. 17/2009)	
Закон о ветеринарству (Сл. гласник РС” бр.91/05)	Правилник о садржини и начину вођења Регистра правних лица за обављање ветеринарске делатности и Регистра предузетника који обављају послове ветеринарске делатности (“Службени гласник РС” бр. 17/09)	
Закон о ветеринарству (Сл. гласник РС” бр.91/05)	Правилник о условима у погледу објеката, опреме, средстава за рад, као и у погледу стручног кадра које мора да испуњава ветеринарска аптека („Службени гласник РС” бр. 91/2009)	
Закон о безбедности хране („Сл. гласник РС” бр. 41/09)	Правилник о садржини и начину вођења Централног регистра објеката, („Службени гласнику РС” бр. 20/2010)	Уредба (ЕЗ) 178/2002

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о условима објеката, просторија, опреме и уређаја које морају да испуњавају ветеринарско-специјалистички заводи и ветеринарски институти (Службени гласник РС бр. 38/10)	
Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о условима у погледу објеката, опреме, средстава за рад као и у погледу стручног кадра које морају да испуњавају лабораторије („Службени гласнику РС”, број 45/10)	
Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10)	Правилник о изменама правилника о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад, као и у погледу стручних кадрова које мора да испуњава центар за репродукцију животиња и вештачко осемењавање ("Службени гласник РС", бр. 93/10)	Директива Савета 92/65/ЕЕЗ Уредба Комисије (ЕУ) 176/2010
Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05 и 30/10)	Правилника о условима у погледу објеката, опреме и средстава за рад и у стручног кадра које мора да испуњава центар за складиштење и дистрибуцију семена вештачко осемењавање ("Службени гласник РС", б/11)	Директива Савета 92/65/ЕЕЗ Уредба Комисије (ЕУ) 176/2010
10. МЕЂУНАРОДНА ТРГОВИНА И СЕРТИФИКАЦИЈА, КОНТРОЛА НА ГРАНИЦИ		
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Наредба о предузимању мера за спречавање уношења заразне болести животиња трансмисионих спонгиформних енцефалопатија у Републици Србији („Службени гласник РС” бр. 8/2009)	Уредба (ЕЗ) 999/2001/ЕЗ; Одлука комисије 2007/453/ЕЗ
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о измени и допуни правилника о обрасцима и садржини легитимације ветеринарског инспектора и граничног ветеринарског инспектора, изгледа знака и службеног одећа граничног ветеринарског инспектора и начину вођења евиденције о издатим легитимацијама, („Службени гласник РС” бр. 14/09 и измена 85/2009)	
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о хигијенско-техничким и радним условима које морају да испуњавају гранични прелази на којима постоји организована ветеринарско-санитарне контрола (Службени гласник РС бр. 30/2010)	Одлука Комисије 2001/812/ЕЗ

ПРОПИСИ ДОНЕТИ У 2008. – 2012.

Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о врсте пошиљки које подлежу ветеринарско санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарних прегледа на граничном прелазу. („Службени гласник РС” бр. 56/2010)	Директива Савета 91/496/ЕЕЗ; Директива Савета 97/78/ЕЗ Одлука Комисије 2007/275/ЕЗ,
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о садржини и изгледу обрасца, као и начину издавања заједничког ветеринарског улазног документа („Службени гласник РС” бр. 70/2010)	Одлука Комисије(ЕЗ) 282/2004 ; Одлука Комисије (ЕЗ) 136/2004.
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о начину и поступку издавања Међународних ветеринарских потврда (сертификата) за пошиљке животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла, хране за животиње, споредних производа животињског порекла и пратећих предмета, као и евиденција о издатим сертификатима ("Службени гласник РС", бр. 76/10)	Директива Савета 96/93/ЕЗ
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошиљке ("Службени гласник РС", 11/11)	Уредба (ЕЗ) 998/2003
Закон о ветеринарству ("Службени гласник РС", бр. 91/05 и 30/10)	Наредба о одређивању граничних прелаза преко којих ће се вршити увоз и транзит пошиљки и пратећих предмета који подлежу ветеринарско санитарној контроли ("Службени гласник РС", бр. 14/11)	
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о начину и поступку пријављивања пошиљке за преглед, поступку и мерама за поступање са пошиљком којој је забрањен увоз („Службеном гласнику РС”, број 9/12)	Уредбе (ЕЗ) 288/ 2004 і 136/ 2004 и Директива Савета 97/78/ЕЗ
11. СПОРЕДНИ ПРОИЗВОДИ ЖИВОТИЊСКОГ ПОРЕКЛА		
Закон о ветеринарству („Сл. гласник РС” бр. 91/05 и 30/ 10)	Правилник о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла ветеринарско санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС” бр. 31/11)	Уредба (ЕЗ) 1774/2002 Уредба (ЕЗ) 1069/2009

3.13 Рибарство

Преглед стања

Национално законодавство у области аквакултуре и рибарства се налази у оквиру Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је надлежно за производњу рибе и других водених организама у објектима за аквакултуру, док је Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања одговорно за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда што обухвата привредни и рекреативни риболов.

Основни пропис којим је обухваћена аквакултура, односно гајење риба, млађи и оплођене икре, као и осталих водених организама у објектима за њихово гајење и кавезима је Закон о сточарству („Сл. Гласник РС” 41/09).

Основни прописи који обухватају области ветеринарства, безбедности хране и хране за животиње, промет, увоз и извоз рибе и производа рибарства, везани за област рибарства, регулисани су Законом о ветеринарству („Сл. Гласник РС” 91/05; 30/10 и 93/12), Законом о безбедности хране („Сл. Гласник РС” 41/09), Законом о добробити животиња („Сл. Гласник РС” 41/09) и Законом о лековима и медицинским средствима („Сл. Гласник РС” 30/10 и 107/12).

1. **Спровођење мера здравствене заштите риба**, прописано је подзаконским прописима који регулишу област здравствене заштите животиња и Програмом мера здравствене заштите животиња, који се доноси за сваку наступајућу годину.
2. **Прописи који се односе на област рибарства, донети у складу са поменутиим законима и усклађени са ЕУ прописима, су:**
 - Правилник о утврђивању програма систематског праћења резидуа фармаколошких, хормонских и других штетних материја код животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла и хране за животиње („Сл. Гласник РС” 91/09), донет у складу са Директивом Савета 96/23 (31996L0023) о мониторингу одређених супстанци и резидуа у живим животињама и производима животињског порекла и Одлуком Комисије 97/747 (31997D0747) о нивоу и учесталости узорковања;
 - Правилник о врстама пошиљака које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и о начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа пошиљки на граничним прелазима („Сл. Гласник РС” 56/10), донет у складу са Директивом Савета 91/496 (31991L0496R) која утврђује принципе којима се регулише организација ветеринарске контроле на животињама које улазе у Заједницу из трећих земаља, Директивом Савета 97/78 (31997L0078) која утврђује принципе којима се регулише организација ветеринарске контроле производа који улазе у Заједницу из трећих земаља и Одлуком Комисије 2007/275 (32007D0275) у вези листе животиња и производа који треба да буду подвргнути контроли на граничним инспекцијским прелазима;
 - Правилник о општој и посебној хигијени хране у било којој фази производње, прераде и промета („Сл. Гласник РС” 72/10), донет у складу са Уредбом 853/2004 (32004R0853) о посебној хигијени хране животињског порекла и Уредбом 2073/2005 (32005R2073) о микробиолошким критеријумима за храну;
 - Правилник о хигијени хране („Сл. Гласник РС” 73/10) донет у складу са Уредбом 852/2004 (32004R0852) о хигијени хране;
 - Правилник о начину и поступку издавања међународних ветеринарских потврда (сертификата) за пошиљке животиња, производа животињског порекла, хране животињског порекла, хране за животиње, споредне производе животињског порекла и пратећих предмета, као и евиденцији о издатим сертификатима („Сл. Гласник РС” 76/10), донет у складу са Директивом Савета 96/93 (31996L0093) о сертификацији животиња и производа животињског порекла;

- Правилник о општим и посебним условима хигијене хране за животиње („Сл. Гласник РС” 78/10), донет у складу са Уредбом 183/2005 (32005R0183) о условима хигијене хране за животиње;
- Правилник о начину и поступку спровођења службене контроле хране животињског порекла и начину вршења службене контроле животиња пре и после клања („Сл. Гласник РС” 99/2010), донет у складу са Уредбом (32004R0854) у ком су наведена посебна правила за организацију службене контроле хране животињског порекла намењене за исхрану људи;
- Правилник о ветеринарско-санитарним условима, односно општим и посебним условима за хигијену хране животињског порекла, као и о условима хигијене хране животињског порекла („Сл. Гласник РС” 25/11), донет у складу са Уредбом (32004R0853) о посебној хигијени хране животињског порекла;

У циљу процене система контроле, везане за производњу производа рибарства намењених извозу у Европску Унију (ЕУ), експертска комисија FVO, DG(SANCO), је у периоду од 22-27.02.2010. обавила инспекцију у Републици Србији. Као резултат предузетих мера, на листу DG(SANCO) за извоз на тржиште земаља чланица ЕУ, стављени су: дана 28.07.2010. године „Рибопродукт” Д.О.О. Пожега, дана 19.01.2011. године „Skvadra” Д.О.О. Београд и 03.02.2012. године ДТД „Рибарство” из Бачког Јарка.

Крајем априла 2010. године припремљена је Инструкција којом се утврђују здравствени, општи и посебни хигијенски захтеви, организација службене контроле у објектима одобреним за извоз рибе и производа рибарства и производња безбедне хране за извоз на тржиште Европске Уније, намењена субјектима у пословању храном, извозним објектима, надлежним службама, ветеринарским инспекторима и акредитованим лабораторијама, везано за примену следећих прописа ЕУ:

- Анекс III Уредбе 854/2004 (32004R0854), организације службене контроле производа и хране животињског порекла за исхрану људи;
- Уредбе 882/2004 (32004R0882), организације службене контроле;
- Поглавље III Део II Анекс II Уредбе 2074/2005 (32005R2074), референтне методе утврђивања свежине риба и производа рибарства;
- Уредбе 2073/2005 (32005R2073), микробиолошки критеријуми хране;
- Директиве Савета 96/23 (31996L0023), Одлуке Комисије 97/747 (31997D0747) и 2004/432 (32004D0432), мониторинг одређених супстанци, резидуа у живим животињама и производима животињског порекла;
- Уредба 1881/2006 (32006R1881), максимални ниво одређених контаминената у храни;
- Уредба 852/2004 (32004R0852) и Одељак VII Анекс III Уредбе (ЕЦ) 853/2004 (32004R0853), спровођења опште и посебне хигијене хране и
- Одлука комисије 93/140 (31993D0140), детаљна правила која се односе на визуелну инспекцију у сврху откривања паразита у риби и производима рибарства.

Обављена је службена контрола и примена прописа у извозним објектима и лабораторијама, како би се смањила разлика између домаћих и европских норми, односно донети су прописи који су усаглашавани са прописима ЕУ, са даљом тенденцијом усаглашавања.

У складу са Уредбом Комисије 1250/2008 (32008R1250) у погледу сертификације захтева за увоз производа рибарства, шкољки и осталих мекушаца за људску употребу, припремљена је Међународна ветеринарска потврда (сертификат) и Упутство о попуњавању и издавању овог сертификата.

Управа за ветерину је у периоду 2010-2012. обавила све планиране обуке ветеринарских инспектора, субјеката у пословању храном и лабораторија, у ветеринарској области, области о безбедности хране и хране за животиње, начина попуњавања и издавања сертификата и начину примене прописа, упутстава и инструкција, као и упознавање са применом прописаних норми и стандарда ЕУ за рибе и производе рибарства.

Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања нема предвиђених буџетских средстава за субвенционисање риболовног рибарства (capture fisheries). Међутим, одредбама Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда прописано је да је накнада за коришћење рибарског подручја приход буџета Републике Србије и користи се преко Фонда за

заштиту животне средине. На територији Аутономне покрајине, приход је буџета Аутономне покрајине и користи се преко покрајинског буџетског фонда за заштиту животне средине. Током 2012. године донет је Закон о престанку важења закона о фонду за заштиту животне средине („Сл. Гласник РС” 92/12) којим је престао са радом и Фонд за заштиту животне средине, па ће средства намењена за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда бити другачије распоређена.

Статистика рибарства спроводи редовна годишња истраживања и прикупља податке о производњи конзумне рибе и млађи у рибњацима, делимично у складу са Уредбом ЕУ која се односи на статистику у аквакултури (Regulation (EC) No 762/2008 (32008R0762), on the submission by Member States of statistics on aquaculture and repealing Council Regulation (EC) No 788/96 (31995R0788)), као и податке о улову рибе у рекама, језерима и каналима. Добијени подаци односе се на број запослених на рибарском подручју, површину рибарског газдинства и рибњака, производњу млађи и конзумне рибе, број професионалних рибара, број издатих дозвола за спортске и рекреативне риболовце и количину уловљене рибе.

Истраживањима су обухваћена правна лица, њихови делови, предузетници, пољопривредна газдинства, органи локалне управе и друге установе које се баве производњом конзумне рибе и млађи, као и корисници рибарских подручја у складу са Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. Гласник РС” 36/09).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Током 2013. године, у другом кварталу, планира се успостављање Националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа, којом ће се испунити захтев Европске комисије који се односи на увоз рибе и производа од рибе, као и за стављање у промет ових производа на ЕУ тржишту. Национална шема сертификације биће делимично усклађена са Уредбом Савета број 1005/2008 о успостављању система заједнице за спречавање, одвраћање и елиминацију нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова (Council Regulation (EC) No 1005/2008).

Републички завод за статистику ће обављати активности које се односе на спровођење редовних истраживања у складу са Уредбом о утврђивању плана статистичких истраживања.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Уколико је имплементација прописа из вашег домена надлежности поверена другим институцијама и (или) другим нивоима власти, молимо прецизирајте.
Група за сточарство	3	1	
Одсек за статистику сточарства и рибарства	5	2	
Одсек за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда	5	1	

Административни капацитети Управе за ветерину приказани у Поглављу 12. НПАА.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- У циљу реализације планираних активности, у погледу реализације приоритета у имплементацији прописа, Управа за ветерину има у плану да припреми вишегодишње и годишње планове службених контрола, планове мониторинга безбедности хране на тржишту, планове мониторинга безбедности хране на граници, планове мониторинга зооноза и болести које се преносе храном.
- У циљу имплементације Уредбе 1005/2008 (32008R1005) кроз националну шему сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа неопходно је направити план, током 2013. године, како ће се ова шема реализовати у објектима који се баве прерадом рибе. На реализацији овог плана ће радити Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Такође, у циљу имплементације националне шеме сертификације улова за

увоз и извоз рибе и рибљих производа неопходно је израдити детаљна упутства за њену примену.

- Тренутно нису планиране институционалне промене, али уколико се укаже потреба за њима у процесу реализације националне шеме сертификације улова, оне ће бити разматране.
- У Поглављу 12 НПАА су наведене активности које имају за циљ унапређење нивоа безбедности хране, унапређење објеката, контроле на границама, као и мере здравствене заштите и добробити животиња, а које ће обухватити и област рибарства.
- Републички завод за статистику ће спроводити редовна истраживања у складу са Уредбом о утврђивању плана статистичких истраживања.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година:

- Редовна истраживања статистике рибарства, у складу са Уредбом Савета 762/2008 о статистици у аквакултури (Regulation (EC) No 762/2008 (32008R0762), on the submission by Member States of statistics on aquaculture and repealing Council Regulation (EC) No 788/96 (31996R0788)). Мера за реализацију овог приоритета је спровођење Годишњег извештаја о производњи конзумне рибе и млађи у рибњацима и Годишњег извештаја о улову рибе у рекама, језерима и каналима, а у складу са Уредбом о утврђивању плана статистичких истраживања;
- Примена националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа, у складу са Уредбом Савета број 1005/2008 о успостављању система заједнице за спречавање, одвраћање и елиминацију нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова (Council Regulation (EC) No 1005/2008). Мера за реализацију овог приоритета је спровођење националне шема сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа.

2015. година:

- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз производа рибарства, шкољки и осталих мекушаца у Републику Србију и изглед обрасца уверења за увоз у складу са Уредбом Комисије 1250/2008 у погледу сертификације захтева за увоз производа рибарства, шкољки и осталих мекушаца за људску употребу (Commission Regulation (EC) No 1250/2008);
- Правилник о ветеринарско санитарним условима за увоз животиња из аквакултуре и њихових производа и изглед обрасца уверења за увоз у Републику Србију у складу са уредбом Комисије 1251/2008 о условима и захтевима за сертификацију за стављање на тржиште и увоз у Заједницу аквакултурних животиња и производа од њих и утврђивање листе векторских врста (Commission Regulation (EC) No 1251/2008);
- Побољшање обухвата редовних истраживања статистике рибарства у складу са Уредбом 762/2008 о статистици у аквакултури (Regulation (EC) No 762/2008 (32008R0762)). Мера за реализацију је ажурирање адресара извештајних јединица за спровођење редовних статистичких истраживања на основу постојећих административних и других извора, и спровођење тих истраживања, у складу са Уредбом о утврђивању плана статистичких истраживања;
- Примена националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа у складу са Уредбом Савета број 1005/2008 о успостављању система заједнице за спречавање, одвраћање и елиминацију нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова (Council Regulation (EC) No 1005/2008). Мера за реализацију је спровођење националне шема сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа.

2016. година:

- Редовна истраживања статистике рибарства, у складу са Уредбом Савета 762/2008 о статистици у аквакултури (Regulation (EC) No 762/2008 (32008R0762), on the submission by Member States of statistics on aquaculture and repealing Council Regulation (EC) No 788/96 (31996R0788)). Мера за реализацију овог приоритета је спровођење Годишњег извештаја о производњи конзумне рибе и млађи у рибњацима и Годишњег извештаја о улову рибе у

рекама, језерима и каналима, а у складу са Уредбом о утврђивању плана статистичких истраживања;

- Примена националне шеме сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа у складу са Уредбом Савета број 1005/2008 о успостављању система заједнице за спречавање, одвраћање и елиминацију нелегалног, непријављеног и нерегулисаног риболова (Council Regulation (EC) No 1005/2008). Мера за реализацију је спровођење националне шема сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Планиране мере нису у директној вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Нема текуће и планиране финансијске помоћи, пројеката и програма у области рибарства.

3.14. Транспортна политика

3.14.1. Копнени транспорт

3.14.1.1. Друмски транспорт

Преглед стања

У области друмског транспорта на снази су Закон о међународном превозу у друмском саобраћају („Сл. лист СРЈ”, 60/98, 5/99 - исправка, 44/99, 74/99 и 4/00 – исправка и „Сл. гласник РС”, 101/05 – др. закон, 101/05 – др. закон и 18/10), Закон о превозу у друмском саобраћају („Сл. гласник РС”, 46/95, 66/01, 61/05, 91/05, 62/06 и 31/11), Закон о уговорима о превозу у друмском саобраћају („Сл. лист СРЈ”, 26/95), Закон о јавним путевима („Сл. гласник РС”, 101/2005, 123/2007, 101/2011 и 93/2012) и Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, 41/2009, 53/2010 и 101/2011).

На основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима Министарство саобраћаја је у 2012. донело Правилник о подели моторних и прикључних возила и техничким условима за возила у саобраћају на путевима којим је извршено усклађивање са следећим прописима ЕУ: Директивом 2007/46/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5.9.2007. којом се успоставља оквир за одобрење типа за моторна и прикључна возила, као и система, делова и посебних техничких јединица намењених тим возилима (*Directive 2007/46/EC of the European Parliament and of the Council of 5 September 2007 establishing a framework for the approval of motor vehicles and their trailers, and of systems, components and separate technical units intended for such vehicles (Framework Directive) CELEX No. 32007L0046*); Директивом 2002/24/ЕЗ Европског парламента и Савета од 18.3.2002. која се односи на одобрење типа за моторна возила са два или три точка и која укида Директиву 92/61/ЕЗ (*Directive 2002/24/EC of the European Parliament and of the Council of 18 March 2002 relating to the type-approval of two or three-wheel motor vehicles and repealing Council Directive 92/61/EEC, CELEX No. 32002L0024*); Директивом 2003/37/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26.5.2003. о одобрењу типа за пољопривредне и шумске тракторе, њихова прикључна возила и замењиве вучене машине, заједно са њиховим системима, деловима и посебним техничким јединицама и која укида Директиву 74/150/ЕЕЗ (*Directive 2003/37/EC of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on type-approval of agricultural or forestry tractors, their trailers and interchangeable towed machinery, together with their systems, components and separate technical units and repealing Directive 74/150/EEC - CELEX No. 32003L0037*); Директивом 70/156/ЕЕЗ Савета од 6.2.1970. о приближавању закона држава чланица који се односе на одобрење типа за моторна и прикључна возила (*Council Directive 70/156/EEC of 6 February 1970 on the approximation of the laws of the Member States relating to the type-approval of motor vehicles and their trailers - CELEX No. 31970L0156*); Директивом 96/53/ЕЗ Савета од 25.7.1996. која за поједина возила која се крећу Заједницом одређује максималне дозвољене димензије у унутрашњем и међународном саобраћају, као и максималне дозвољене тежине у међународном саобраћају (*Council Directive 96/53/EC of 25 July 1996 laying down for certain road vehicles circulating within the Community the maximum authorized dimensions in national and international traffic and the maximum authorized*

weights in international traffic - CELEX No. 31996L0053); Директивом 2002/7/ЕЗ Европског парламента и Савета од 18.2.2002. која допуњује Директиву 96/53/ЕЗ која за поједина возила која се крећу Заједницом одређује максималне дозвољене димензије у унутрашњем и међународном саобраћају, као и максималне дозвољене тежине у међународном саобраћају (*Directive 2002/7/EC of the European Parliament and of the Council of 18 February 2002 amending Council Directive 96/53/EC laying down for certain road vehicles circulating within the Community the maximum authorised dimensions in national and international traffic and the maximum authorised weights in international traffic - CELEX No. 32002L0007*) и Уредбом 678/2011 (ЕУ) Комисије од 14.7.2011. која замењује Анекс II и допуњује Анексе IV, IX и XI Директиве 2007/46/ЕЗ Европског парламента и Савета којом се успоставља оквир за одобрење типа за моторна и прикључна возила, као и система, делова и посебних техничких јединица намењених тим возилима (*Commission Regulation (EU) No 678/2011 of 14 July 2011 replacing Annex II and amending Annexes IV, IX and XI to Directive 2007/46/EC of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the approval of motor vehicles and their trailers, and of systems, components and separate technical units intended for such vehicles (Framework Directive) - CELEX No. 32011R0678*).

Успостављен је систем дигиталних тахографа у Републици Србији и отпочело је издавање картица за дигиталне тахографе.

Министарство унутрашњих послова је на основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима у 2012. донело следеће правилнике:

- Правилник о начину вођења регистра привредних друштава, односно средњих стручних школа, за које је издата дозвола за оспособљавање кандидата за возаче („Сл. гласник РС”, 53/12) који је усклађен са Директивом 2006/126/ЕЗ Европског парламента и Савета од 20.12.2006. о возачким дозволама (*Directive 2006/126/EC of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 on driving licences - CELEX No. 32006L0126*);
- Правилник о садржају, начину вођења и роковима чувања евиденција из области оспособљавања кандидата за возаче („Службени гласник РС” број 53/12) који је усклађен са Директивом 2006/126/ЕЗ;
- Правилник о теоријској и практичној обуци за возаче („Службени гласник РС” број 53/12) који је усклађен са Директивом 2006/126/ЕЗ;
- Правилник о организовању, спровођењу и начину полагања возачког испита, вођењу и роковима чувања евиденција о возачком испиту и условима које мора да испуни возило на којем се обавља возачки испит („Сл. гласник РС”, 53/12) који је усклађен са Директивом 2006/126/ЕЗ;
- Правилник о условима које мора да испуњава насељено место у којем се обавља полагање практичног испита кандидата за возаче и вођењу евиденције о местима која испуњавају прописане услове („Сл. гласник РС”, 79/11) који је усклађен са Директивом 2006/126/ЕЗ;
- Правилник о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно огранак привредног друштва или средња стручна школа који врше оспособљавање кандидата за возаче („Сл. гласник РС”, 53/12) који је усклађен са Директивом 2006/126/ЕЗ;
- Правилник о регистрацији моторних и прикључних возила („Сл. гласник РС”, 69/10, 101/10, 53/11 и 22/12) који је усклађен са Директивом Савета од 29.4.1999. о документима за регистрацију возила (*Council Directive 1999/37/EC of 29 April 1999 on the registration documents for vehicles - CELEX No. 31999L0037*), Директивом 2006/126/ЕЗ и Уредбом Савета (ЕЗ) 2411/98 од 3.11.1998. о признавању различитих ознака држава чланица у којима су регистрована моторна и прикључна возила у саобраћају унутар Заједнице (*Council Regulation (EC) No 2411/98 of 3 November 1998 on the recognition in intra-Community traffic of the distinguishing sign of the Member State in which motor vehicles and their trailers are registered - CELEX No. 31998R2411*)

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са приоритетима, **Министарство саобраћаја** планира доношење следећих прописа:

1. Закона о превозу терета у друмском саобраћају којим ће се извршити усклађивање са Уредбом (ЕЗ) бр. 1071/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља заједничка правила о условима које треба испунити за обављање делатности превоза у друмском

транспорту и која укида Директиву Савета 96/26 ЕЗ (*Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC – CELEX 32009R1071*) и Уредбом (ЕЗ) бр. 1072/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о заједничким правилима за приступ тржишту међународног друмског превоза терета (*Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international road haulage market - CELEX 32009R1072*)

2. Закона о превозу путника у друмском саобраћају којим ће се извршити усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 1071/2009 и Уредбом (ЕЗ) број 1073/2009 Европског парламента и Савета од 21.10.2009. о општим правилима за приступ међународном тржишту услуга аутобуских превозника и измене и допуне Уредбе (ЕЗ) број 561/2006 (*Regulation (EC) No 1073/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international market for coach and bus services, and amending Regulation (EC) No 561/2006 - CELEX 32009R1073*)

Приоритет који се жели постићи предложеним решењима Нацрта закона о превозу терета у друмском саобраћају и Нацрта закона о превозу путника у друмском саобраћају којима се, поред осталог, врши усклађивање услова за приступ професији превозника са прописима ЕУ је отварање нових тржишних могућности за домаће привредне субјекте.

У члану 16. став 4. Протокола 4 о копненом транспорту предвиђено је да ће стране обезбедити усклађеност својих закона о приступу професији превозника у друмском теретном транспорту због узајамног признавања.

3. Закона о радном времену посада на возилима којим ће се наше законодавство ускладити са следећим прописима ЕУ у области радног времена посада на возилима: Уредбом (ЕЗ) 561/2006 Европског парламента и Савета од 15.3.2006. о усклађивању одређеног социјалног законодавства које се односи на друмски транспорт и којом се мењају и допуњују Уредба Савета (ЕЕЗ) 3821/85 и (ЕЗ) 2135/98 и укида Уредба Савета (ЕЕЗ) 3820/85 (*Regulation (EC) No 561/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the harmonisation of certain social legislation relating to road transport and amending Council Regulations (EEC) No 3821/85 and (EC) No 2135/98 and repealing Council Regulation (EEC) No 3820/85 - CELEX No. 32006R0561*), Директивом 2002/15/ЕЗ Европског парламента и Савета од 11.3.2002. о организацији радног времена лица која обављају друмски транспорт (*Directive 2002/15/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2002 on the organisation of the working time of persons performing mobile road transport activities - CELEX No. 32002L0015*) и Директивом 2009/5/ЕЗ од 30.1.2009. која мења Анекс III Директиве 2006/22 Европског парламента и Савета о минималним условима за примену Уредби Савета (ЕЕЗ) 3821/85 и 3820/85 о социјалном законодавству које се односи на друмски транспорт (*Commission Directive 2009/5/EC of 30 January 2009 amending Annex III to Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities - CELEX No. 32009L0005*). Закон ће бити потпуно усклађен са наведеним прописима.

4. Правилника о начину утврђивања испуњености услова за издавање дозволе за обављање послова професионалног возача

5. Правилник о програму обуке и семинара унапређења знања, начину полагања испита, изгледу и садржају обрасца дозволе за обављање послова професионалног возача, и уверењу о успешно завршеној провери знања за обављање послова возача

Овим правилницима ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве 2003/59/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15.7.2003. о почетној квалификацији и периодичној обуци возача одређених друмских возила за превоз робе или путника; која допуњује Уредбу Савета (ЕЕЗ) бр. 3820/85 и Директиву Савета 91/439/ЕЕЗ и ставља ван снаге Директиву Савета 76/914/ЕЕЗ (*Directive 2003/59/EC of the European Parliament and of the Council of 15 July 2003 on the initial qualification and periodic training of drivers of certain road vehicles for the carriage of goods or passengers, amending Council Regulation (EEC) No 3820/85 and Council Directive 91/439/EEC and repealing Council Directive 76/914/EEC - CELEX No. 32003L0059*). Након измена и допуна Закона о безбедности саобраћаја на путевима, оба правилника ће бити у потпуности усклађена са наведеном директивом.

Министарство унутрашњих послова планира доношење следећих прописа:

1. Правилника о техничком прегледу возила којим ће се наше законодавство ускладити са Директивом Савета 96/96/ЕЗ од 20.12.1996. о усклађивању закона држава чланица у вези са друмским тестовима за моторна возила и њихове приколице (*Council Directive 96/96/EC of 20 December 1996 on the approximation of the laws of the Member States relating to roadworthiness tests for motor vehicles and their trailers - CELEX No. 31996L0096*)

2. Правилника о садржају и начину вођења евиденција о испуњености услова за учешће у саобраћају на путу возила и возача и условима у погледу времена управљања и одмора возача, као и услова предвиђених другим прописима од којих зависи безбедност саобраћаја који ће се делимично ускладити са Европским споразумом у вези са радом посада на возилима која које обављају међународне друмске превозе (AETR).

На основу Закона о транспорту опасног терета („Сл. гласник РС”, 88/10) биће донети следећи правилници којим ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве 2008/68/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24.9.2008. о транспорту опасног терета у унутрашњем саобраћају (*Directive 2008/68/EC of the European Parliament and of the Council of 24 September 2008 on the inland transport of dangerous goods – CELEX No. 32008L0068*):

1. Правилник о садржини сертификата о одобрењу за возило и ближим условима под којима се издаје, односно враћа сертификат о одобрењу за возило
2. Правилник о програму и начину полагања испита за стручну оспособљеност за обављање послова возача возила за транспорт опасног терета, саставу комисије и износу трошкова полагања испита
3. Правилник о садржини сертификата за возача, року важења и условима за продужење важења сертификата за возача и вођењу регистра издатих сертификата за возача
4. Правилник о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно друго правно лице под којима му се издаје, односно одузима овлашћење за стручно оспособљавање кандидата за возача возила за транспорт опасног терета.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума за 2013. годину

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС,АП Да /Не
Закон о превозу терета у друмском саобраћају	32009R1071 32009R1072	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 61, Годишњи извештај Европске комисије о напретку Републике Србије, Аналитички извештај
Закон о превозу путника у друмском саобраћају	32009R1071 32009R1073	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 61, Годишњи извештај Европске комисије о напретку Републике Србије, Аналитички извештај
Закон о радном времену посада на возилима	32006R0561 32002L0015 32009L0005	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП члан 108, Протокола 4, члан 16.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС,АП Да /Не
Правилник о начину утврђивања испуњености услова за издавање дозволе за обављање послова професионалног возача	32003L0059	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП члан 108.
Правилник о програму обуке и семинара унапређења знања, начину полагања испита, изгледу и садржају обрасца дозволе за обављање послова професионалног возача, и уверењу о успешно завршеној провери знања за обављање послова возача	32003L0059	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП члан 108.
Правилник о техничком прегледу возила	31996L0096	Потпуна усклађеност	II квартал	ССП члан 61
Правилник о садржини сертификата о одобрењу за возило и ближим условима под којима се издаје, односно враћа сертификат о одобрењу за возило	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.
Правилник о програму и начину полагања испита за стручну оспособљеност за обављање послова возача возила за транспорт опасног терета, саставу комисије и износу трошкова полагања испита	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.
Правилник о садржини сертификата за возача, року важења и условима за продужење важења сертификата за возача и вођењу регистра издатих сертификата за возача	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.
Правилник о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно друго правно лице под којима му се издаје, односно одузима овлашћење за стручно оспособљавање кандидата за возача возила за транспорт опасног терета	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.

Административни капацитети

Административни капацитети Министарства саобраћаја:

- У Сектору за друмски транспорт систематизовано је 57 радних места, а распоређена су 54 извршиоца. Седам државних службеника су задужени за праћење прописа Европске уније из области друмског саобраћаја.

- У Сектору за путеве и безбедност саобраћаја систематизовано је 27 радних места, а распоређена су 25 извршиоца од којих се 6 државних службеника баве европским интеграцијама.
- У Сектору за европске интеграције и међународну сарадњу²⁷ је систематизовано 10 радних места, а распоређена су 6 државних службеника.
- У Управи за транспорт опасног терета систематизована су 17 радних места. Постављени су директор и помоћник директора – Сектор за развој и унапређење транспорта опасног терета.
- У Министарству просвете, науке и технолошког развоја на раду у вези са Подгрупом за транспорт ангажован је један државни службеник у Сектору за европске интеграције и развојне и истраживачке програме и пројекте у образовању и науци.
- У Агенцији за безбедност саобраћаја систематизовано је 65 радних места од којих је 50 попуњено. Током 2013. пословима европских интеграција бавиће се 3 службеника.
- Основано је Тело за координацију безбедности саобраћаја на путевима које чини 7 министара а подршку раду овог тела обезбеђује 7 стручних радних група.
- У Групи за саобраћај и телекомуникације у Републичком заводу за статистику Србије запослена су три службеника.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У току је спровођење пројекта „Техничка помоћ за унапређење безбедности саобраћаја”, чији ће резултат бити израда Националне стратегије безбедности саобраћаја на путевима и формирање јединствене базе података од значаја за безбедност саобраћаја. Израда Националне стратегије безбедности саобраћаја на путевима, као и Акционог плана допринеће даљем усклађивању законодавства и институција са европским законодавством у области безбедности саобраћаја на путевима.

У току је спровођење пројекта Интегралне подршке за рад система за издавање међународних дозвола у друмском транспорту како би се остварило олакшано функционисање међународног и домаћег друмског транспорта. Као резултат пројекта очекује се утврђивање годишњих планова расподеле дозвола за превоз ствари, ефикасна администрација дозвола, усаглашени редови возње у међународном и домаћем превозу путника, ефикасан и ефективан начин администрације и опслуге клијената у систему као и информисање домаћих превозника кроз формиран интернет портал.

Мере планиране за период 2014-2016

На основу Закона о превозу терета у друмском саобраћају биће донети подзаконски прописи којима ће се уредити:

У 2014. години

1. начин доказивања доброг угледа и ближи услови за губитак доброг угледа превозника и организатора превоза,
2. програм стручне оспособљености за послове управљања у области јавног превоза терета у друмском саобраћају,
3. технички услови у погледу буке и емисије загађивача и техничко-експлоатационе услове у погледу безбедности,
4. врсте и начин коришћења мултилатералних дозвола,
5. изглед и садржина обрасца дозволе и посебне дозволе.

У 2015. години

1. садржај и начин вођења евиденције привредног друштва, другог правног лица и предузетника, односно пољопривредника који обавља превоз терета за сопствене потребе,
2. садржина и начин вођења евиденције лица одговорних за превоз,
3. врсте исправа којима се доказује финансијска способност привредног друштва, другог правног лица или предузетника,

²⁷ Запослени у Сектору за европске интеграције и међународну сарадњу су задужени за све видове саобраћаја

4. начин и поступак спровођења испита о стручној оспособљености, висина таксе за полагање испита о стручној оспособљености, образац сертификата о стручној оспособљености, поступак издавања сертификата о стручној оспособљености као и начин вођења евиденције о одржаним испитима и издатим сертификатима о стручној оспособљености,
5. начин расподеле и критеријуме за годишње утврђивање укупног броја извода лиценци,
6. висина таксе за издавање лиценце или извода лиценце превозника,
7. садржина и начин вођења регистра лиценци превозника и извода лиценце превозника и регистра лиценци организатора,
8. начин издавања и одузимања лиценце превозника, извода лиценце превозника и лиценце организатора превоза као и начин стављања на увид јавности информације о привремено одузетим лиценцама и одузетим лиценцама,
9. висина таксе за поступак утврђивања појединачног плана и висина таксе за издавање дозвола,
10. подаци које садржи Општи део плана расподеле, начин примене критеријума за утврђивање појединачног плана, садржај и образац захтева за утврђивање појединачног плана и ревизије појединачног плана, поступак и начин преузимања дозвола из појединачног плана, рокови за коришћење појединачних дозвола и обавезе раздуживања листова из дневника временских и мултилатералних дозвола, начин њиховог коришћења, начин стављања на увид домаћим превозницима подаци које садржи Општи део плана расподеле, критичност контингентата као и податке које садржи појединачни план расподеле,
11. случајеви под којима надлежни орган за царинске послове, без појединачне сагласности Министарства, издаје посебну дозволу страном превознику чије је теретно или скуп возила регистровано на територији државе са којом је закључен међународни уговор, а нису размењене дозволе и страном превознику чије је теретно или скуп возила регистровано на територији државе са којом није закључен међународни уговор, а нису размењене дозволе,
12. садржина и начин вођења евиденције о искоришћеним појединачним, коришћеним временским и мултилатералним дозволама страних превозника, односно обављеним превозима домаћих превозника у циљу контроле коришћења страних дозвола,
13. изглед и садржина обрасца службене легитимације, односно изглед службене значке,
14. изглед и коришћење службеног одела.

На основу Закона о превозу путника у друмском саобраћају биће донети подзаконски прописи којима ће се уредити:

У 2014. години

1. техничко-експлоатациони услови и технички услови у погледу буке и емисије загађивача
2. садржина и начин вођења евиденције о издатим путним налозима
3. изглед и садржина лиценце за превоз и извода лиценце и садржина и начин вођења евиденције лиценци за превоз и извода лиценци и висина накнаде за издавање лиценце
4. садржина и начин вођења регистра издатих и одузетих лиценци за превоз и извода лиценци
5. садржина обрасца реда вожње и садржина и начин вођења регистра и овере реда вожње у међумесном превозу, висина накнаде за регистрацију и оверу реда вожње у међумесном реду вожње
6. начин одузимања, чувања и поступања са привремено одузетим путничким возилом којим се обавља ауто-такси превоз

У 2015. години

1. програм, начин и висина трошкова полагања, услови за ослобађање од полагања стручног испита или дела стручног испита за стицање лиценце директора или одговорног лица, начин вођења евиденције лиценци директора или одговорног лица, као и изглед и садржина обрасца лиценце директора или одговорног лица
2. изглед и садржина обрасца лиценце за пружање станичних услуга, садржина и начин вођења регистра издатих и одузетих лиценци за пружање станичних услуга

3. изглед и садржина обрасца и начина вођења евиденције полазака и долазака аутобуса
4. саобраћајно-технички и други услови за изградњу, одржавање и експлоатацију аутобуских станица и аутобуских стајалишта
5. изглед и садржина обрасца захтева за издавање дозволе за линијски превоз за домаћег превозника, изглед и садржина обрасца дозволе за линијски превоз, садржина и начин вођења регистра издатих дозвола за линијски превоз, висина накнаде за дозволу за линијски превоз
6. изглед и садржина путног листа у ванлинијском превозу, начин попуњавања путног листа и рок чувања
7. изглед и садржина обрасца службене легитимације, односно изглед службене значке (2015)
8. изглед, садржина и коришћење службеног одела.

У 2016. години

1. садржина и начин вођења регистра аутобуских стајалишта,
2. изглед и садржина обрасца реда вожње у међународним превозу, поступак усаглашавања предложених редова вожње домаћих превозника, висина трошкова спровођења поступка усаглашавања предложених редова вожње и поступка за измену одобреног реда вожње, ценовника или итинерера домаћих превозника,
3. изглед и садржина обрасца извештаја о обављању линијског превоза по одобреном реду вожње,
4. услови додељивања дозвола за ванлинијски превоз домаћим превозницима и начин коришћења и раздуживања дозвола за ванлинијски превоз које су размењене са надлежним органом државе преко чије територије се обавља превоз,
5. изглед и садржина обрасца дозволе за повремени превоз и обрасца дозволе за наизменични превоз и висина накнаде за дозволу за ванлинијски превоз
6. висина накнаде за дозволу за сопствене потребе,
7. садржина и начин вођења регистра привредних друштава, других правних лица, предузетника или физичких лица која обављају превоз за сопствене потребе.

1.1.2014. почеће Нови програм Европске уније за истраживање и иновације који ће се односити на период 2014-2020, а представљаће једну од акција за развој и стварање нових радних места са укупним буџетом од 80 милијарди евра. Хоризонт 2020 представљаће велико поједностављење путем јединственог скупа правила, а објединиће све тренутне програме за финансирање истраживања и иновација. Република Србија заједно са Генералним директоратом за истраживање Европске комисије треба да потпише у току 2013. Меморандум којим би се омогућило истраживачима из Србије да равноправно учествују у пријављивању предлога пројеката као и финансијске обавезе Републике Србије за учествовање у Хоризонт 2020.

Републички завод за статистику Србије прикупља све податке о статистици саобраћаја, осим података о мобилности путника и робе у друмском саобраћају за сопствене потребе. У 2015. је планирано да се почне са истраживањем саобраћаја за сопствене потребе, а потребно је спровести једно пробно истраживање у 2013. и три пробна истраживања у 2014.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Република Србија је почела са једностраном применом Прелазног споразум о трговини и трговинским питањима између Европске уније и Републике Србије у јануару 2009. са изузетком либерализације транзитног саобраћаја која је започела 1.2.2010. ступањем на снагу Прелазног споразума. За спровођење либерализације транзитног саобраћаја, сходно Прелазном споразуму надлежно је Министарство саобраћаја. Либерализација се врши у континуитету.

Р.б.	Обавеза из ПТС или ССП	Назив мере	Тело надлежно за спровођење	Временски рок за спровођење (квартал)
1	Либерализација транзитног саобраћаја	Примена члана 34 ПТС	Министарство саобраћаја	Врши се у континуитету

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат Техничка помоћ за унапређење безбедности саобраћаја, финансиран од стране Светске банке, је детаљније описан у наслову Мере за спровођење приоритета у 2013. години.

Спровођење твининг пројекта Усклађивање са *acquis communautaire* у области транспорта – фаза 2 је у току. Сврха пројекта је наставак хармонизације закона и усаглашавање подзаконских аката у циљу имплементације *Acquis*²⁸, као и јачање капацитета у Министарству саобраћаја. Пројекат се финансира из програма ЕУ - *IPA* 2008.

3.14.1.2. Железнички транспорт

Преглед стања

Припремљени су Нацрт закона о железници и Нацрт закона о безбедности и интероперабилности железнице и упућени су надлежним државним органима ради прибављања мишљења. Овим законима кроз транспонување железничких пакета директива ЕУ, извршено је даље усклађивање железничког законодавства Србије са прописима ЕУ и то посебно у деловима који се односе на: приступ и коришћење инфраструктуре, лиценцирање, обавезе учесника код услуга од општег интереса, односно обавезе јавног превоза и послове Дирекције за железнице са јасним прецизирањем њене функције у области регулисања тржишта железничких услуга и у области регулисања безбедности и интероперабилности железничког саобраћаја.

Реализован је Пројекат „Развој железничког регулаторног тела у Србији” који је окончан у првој половини 2012. Резултат пројекта су: дефинисање предлога регулаторног оквира за железнички сектор у Србији, идентификација економских регулаторних функција Дирекције за железнице, идентификација Дирекције за железнице као тела за безбедност за железнички сектор у Србији и израда плана за повећање капацитета.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Као приоритети за 2013. у погледу усклађивања законодавства, планирани су:

1. **Закон о железници** који ће обезбедити побољшање ефикасности железничког система Републике Србије, његово интегрисање у тржиште транспортних услуга, као и интеграцију српских железница у железнички систем Европске уније. Закон ће бити делимично усклађен са: Директивом Савета 95/18/ЕЗ од 19.6.1995. о издавању лиценци превозницима у железничком саобраћају (*Council Directive 95/18/EC of 19 June 1995 on the licensing of railway undertakings - CELEX No. 31995L0018*), Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 1370/2007 од 23.10.2007. о услугама јавног превоза путника у железничком и друмском саобраћају на основу које престају да важе Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 1191/69 и број 1107/70 (*Regulation (EC) No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by road and repealing Council Regulations (EEC) No. 1191/69 and 1107/70 - CELEX No. 32007R1370*), Директивом 2001/14/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26.2.2001. о додели капацитета железничке инфраструктуре и наплати накнада за коришћење железничке инфраструктуре и сертификатима за безбедност (*Directive 2001/14/EC of the European Parliament and of the Council of 26 February 2001 on the allocation of railway infrastructure capacity and the levying of charges for the use of railway infrastructure and safety certification CELEX No. 32001L0014*) и Директивом Савета 91/440/ЕЕЗ од 29.7.1991. о развоју железница Заједнице (*Council Directive 91/440/EEC of 29 July 1991 on the development of the Community's railways CELEX No. 31991L0440*);
2. **Закон о безбедности и интероперабилности железнице** кроз који ће се вршити усклађивање прописа у овој области са одредбама Закона о железници и директивама ЕУ. Законом ће бити одређени услови које морају испуњавати железничка инфраструктура и железничка возила и постројења, објекти, уређаји и опрема који се користе у железничком саобраћају, железнички радници и друга лица и услови који су од значаја за остваривање безбедног, уредног и несметаног одвијања железничког саобраћаја. Овај закон биће делимично усклађен са Директивом 2004/49/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29.4.2004.

²⁸ Имплементација *Acquis* за све видове саобраћаја

о безбедности на железницама Заједнице, којом се мењају и допуњавају Директива Савета 95/18/ЕЗ о издавању лиценци железничким предузећима и Директива 2001/14/ЕЗ о додели капацитета железничке инфраструктуре и наплати накнада за коришћење железничке инфраструктуре и сертификацији безбедности (Директива о безбедности на железници) (*Directive 2004/49/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on safety on the Community's railways and amending Council Directive 95/18/EC on the licensing of railway undertakings and Directive 2001/14/EC on the allocation of railway infrastructure capacity and the levying of charges for the use of railway infrastructure and safety certification (Railway Safety Directive) - CELEX No. 32004L0049*), Директивом 2007/59/ЕЗ од 23.10.2007 (Directive 2007/59/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the certification of train drivers operating locomotives and trains on the railway system in the Community - CELEX No. 32007L0059) и Директивом 2008/57/ЕЗ Европског парламента и Савета од 17.6.2008. о интероперабилности железничког система унутар Заједнице (*Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the interoperability of the rail system within the Community - CELEX No. 32008L0057*) ;

Такође, Министарство саобраћаја на основу донетог Закона о железници донеће током 2013. следеће подзаконске акте:

1. Уредбу о Методологији вредновања елемената за одређивање накнада за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја, која се усклађује са Директивом Савета 91/440/ЕЕЗ;
2. Уредбу о правилима о обрачунавању накнаде за обавезу јавног превоза која се усклађује са Уредбом (ЕЗ) број 1370/2007;
3. Правилник о садржини и форми изјаве о мрежи који се усклађује са Директивом 2001/14/ЕЗ.

Дирекција за железнице, у циљу усклађивања националних прописа са правним тековинама ЕУ, планира у 2013. да донесе следеће подзаконске акте:

У складу са Законом о железници:

1. Правилник о начину доказивања испуњености услова за издавање лиценце за превоз који ће бити усклађиван са Директивом Савета 95/18/ЕЗ;
2. Правилник о поступку издавања, суспензије, измене или одузимања лиценце за превоз, њеном облику и садржини и начину провере испуњености прописаних услова који ће бити усклађиван са Директивом Савета 95/18/ЕЗ;
3. Правилник о висини накнаде за издавање лиценци за превоз који ће бити усклађиван са Директивом Савета 91/440/ЕЕЗ;
4. Правилник о начину доказивања испуњености услова за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром који ће бити усклађиван са Директивом Савета 95/18/ЕЗ;
5. Правилник о поступку издавања и одузимања лиценце за управљање железничком инфраструктуром, садржини те лиценце и начину провере испуњености прописаних услова који ће бити усклађиван са Директивом Савета 95/18/ЕЗ;
6. Правилник о висини накнаде за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром који ће бити усклађиван са Директивом Савета 95/18/ЕЗ.

У складу са Законом о безбедности и интероперабилности железнице:

1. Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром који ће бити усклађиван са Уредбом (ЕУ) бр. 1169/2010 Комисије од 10.12.2010. заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености у погледу захтева за добијање одобрења за безбедност на железници (*Commission Regulation (EU) No 1169/2010 of 10 December 2010 on a common safety method for assessing conformity with the requirements for obtaining a railway safety authorisation – CELEX No. 32010R1169*);
2. Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за превоз који ће бити усклађиван са Уредбом (ЕУ) бр. 1158/2010 Комисије од 9.12.2010. године о заједничким безбедносним методама за оцену усаглашености у погледу захтева за издавање сертификата о безбедности на железници

(Commission Regulation (EU) No 1158/2010 of 9 December 2010 on a common safety method for assessing conformity with the requirements for obtaining railway safety certificates 32010R1158);

3. Правилник о заједничким показатељима безбедности и методама за израчунавање економских последица несрећа у железничком саобраћају који ће бити усклађиван са Директивом 2004/49/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29.4.2004. о безбедности на железницама Заједнице, којом се мењају и допуњавају Директива Савета 95/18/ЕЗ о издавању лиценци железничким предузећима и Директива 2001/14/ЕЗ о додели капацитета железничке инфраструктуре и наплати накнада за коришћење железничке инфраструктуре и сертификацији безбедности (Директива о безбедности на железници).

На основу Закона о транспорту опасног терета („Сл. гласник РС”, 88/10) биће донети следећи правилници којим ће се извршити усклађивање домаћег законодавства са одредбама Директиве 2008/68/ЕЗ:

1. Правилник о условима за издавање одобрења за тип амбалаже, односно посуде под притиском или цистерне за транспорт опасног терета
2. Правилник о условима за издавање и одузимање овлашћења и именована тела за оцењивање усаглашености типа амбалаже, посуде под притиском или цистерне за транспорт опасног терета
3. Правилник о ближим условима у погледу стручне оспособљености које стручно лице, које испитује посуду под притиском или цистерну, мора да испуњава, као и образац Регистра овлашћених стручних лица за испитивање посуде под притиском и цистерне за транспорт опасног терета, образац извештаја о испитивању и изглед жига.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума за 2013. годину

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспортује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС, АП (Да/Не)
Закон о железници	31995L0018 32007R1370 32001L0014 31991L0440	Делимична усклађеност	I квартал 2013	ССП чл. 61. и 108.
Закон о безбедности и интероперабилности железнице	32004L0049 32007L0059 32008L0057	Делимична усклађеност	I квартал 2013	ССП чл. 61. и 108.
Уредба о Методологији вредновања елемената за одређивање накнада за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја	31991L0440	Потпуна усклађеност	IV квартал 2013	ССП чл. 61. и 108.
Уредба о правилима о обрачунавању накнаде за обавезу јавног превоза	1370/2007/ЕС	Потпуна усклађеност	IV квартал 2013	ССП чл. 61. и 108.
Правилник о садржини и форми изјаве о мрежи	2001/14/ ЕС	Потпуна усклађеност	IV квартал 2013	ССП чл. 61. и 108.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОС ТИ (делимична- потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС,АП (Да/Не)
Правилник о начину доказивања испуњености услова за издавање лиценце за превоз	31995L0018	Потпуна усклађеност	III квартал 2013	ССП чл. 61.
Правилник о поступку издавања, суспензије, измене или одузимања лиценце за превоз, њеном облику и садржини и начину провере испуњености прописаних услова	31995L0018	Потпуна усклађеност	III квартал 2013	ССП члан 61.
Правилник о висини накнаде за издавање лиценци за превоз	31995L0018	Потпуна усклађеност	III квартал 2013	ССП члан 61.
Правилник о начину доказивања испуњености услова за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром	31995L0018	Потпуна усклађеност	IV квартал 2013.	ССП члан 61.
Правилник о поступку издавања и одузимања лиценце за управљање железничком инфраструктуром, садржини те лиценце и начину провере испуњености прописаних услова	31995L0018	Потпуна усклађеност	IV квартал 2013.	ССП члан 61.
Правилник о висини накнаде за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром	31995L0018	Потпуна усклађеност	IV квартал 2013.	ССП члан 61.
Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром	32010R1169	Потпуна усклађеност	II квартал 2013	ССП члан 61.
Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за превоз	32010R1158	Потпуна усклађеност	II квартал 2013	ССП члан 61.
Правилник о заједничким показатељима безбедности и методама за израчунавање економских последица несрећа у железничком саобраћају	32004L0049	Потпуна усклађеност	II квартал 2013	ССП члан 61.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)-навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС,АП (Да/Не)
Правилник о условима за издавање одобрења за тип амбалаже, односно посуде под притиском или цистерне за транспорт опасног терета	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.
Правилник о условима за издавање и одузимање овлашћења и именована тела за оцењивање усаглашености типа амбалаже, посуде под притиском или цистерне за транспорт опасног терета	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.
Правилник о ближим условима у погледу стручне оспособљености које стручно лице, које испитује посуду под притиском или цистерну, мора да испуњава, као и образац Регистра овлашћених стручних лица за испитивање посуде под притиском и цистерне за транспорт опасног терета, образац извештаја о испитивању и изглед жига	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.

Административни капацитети

У Сектору за железнице и интермодални транспорт запослено је осам државних службеника и три инспектора за област железнице. 5 службеника су задужени за праћење прописа из области железнице и интермодалног транспорта.

У Дирекцији за железнице је запослен 31 државни службеник. С обзиром на то да у Дирекцији нема издвојена организациона јединица која би се бавила само европским интеграцијама, послови припреме правних тековина на српском језику и друге активности у оквиру припреме РС за интеграцију у ЕУ у делу железничког транспорта обављају се у Одељењу за међународну сарадњу где има 7 извршилаца а усклађивање националних прописа са прописима ЕУ у Одељењу за прописе које има 5 извршилаца.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Сектор за железнице и интермодални транспорт спроводиће приоритете за 2013. кроз:

- израду уговора о обавези јавног превоза, измену Методологије вредновања елемената за утврђивање висине накнаде за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја, успостављање принципа и критеријума за доделу капацитета железничке инфраструктуре и њихово спровођење и измену Методологије за утврђивање оправдане пуне цене коштања превоза кроз Техничку помоћ за „Железнице Србије” ад при реструктурирању одабраних области.
- ревизију железничког дела Стратегије развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године у оквиру Техничке подршке за железничку инфраструктуру (Мастер план за железнице).

Мере планиране за период 2014-2016

Наставиће се усклађивање техничко-технолошког система српских железница са правним тековинама ЕУ, односно израда и примена подзаконских аката за област железничког саобраћаја.

Планирано је успостављању Тела за истраживање несрећа у свим видовима транспорта (осим друмског транспорта).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У области железничког саобраћаја спроводе се следећи пројекти:

- Техничка помоћ АД „Железнице Србије” при реструктурирању одабраних области реализује се од априла 2012. и финансира из средстава *ИПА* 2008, у износу од 0,5 милиона евра.
- Техничка помоћ за железничку инфраструктуру (Мастер план за железнице) која треба да помогне у припреми инвестиционог плана за имплементацију железничке компоненте у Мастер плану транспорта у Републици Србији
- Израда Идејног пројекта реконструкције и модернизације деонице Ниш-Брестовац, укупне дужине око 22 km са Студијом о процени утицаја на животну средину и Студијом оправданости, који се финансира из средстава пројекта „Подршка у припреми за коришћење ИПА III компоненте” (PPF4).
- Пројекат израде Пројектне документације за пругу Нови Сад - Суботица - мађарска граница, у износу од 6,8 милиона евра, који се финансира средствима *ИПА* 2011
- Пројекат израде Пројектне документације за железничку обилазницу око Ниша, у износу од 1,5 милиона евра, који се финансира средствима *ИПА* 2011.
- Пројекат израде Пројектне документације за пругу Сталаћ – Ђунис, у износу од 1,5 милиона евра који се финансира из средстава Инвестиционог оквира за Западни Балкан (WBIF)
- Наставак реализације програма ТАИЕХ, кроз организовање три стручне радионице, две експертске мисије и две студијске посете.
- Планирано је спровођење пројекта Помоћ у успостављању тела за истраживање несрећа у свим видовима транспорта (осим друмског који није обухваћен транспортним *acquis*), чији резултат ће бити препорука организације тела за истраживање несрећа са описом процедура.

3.14.1.3. Интермодални (комбиновани) транспорт

Преглед стања

Област интермодалног (комбинованог) транспорта регулисана је законима којима су потврђени билатерални споразуми између Републике Србије и Мађарске, Републике Бугарске и Хрватске, који се односе на међународне комбиноване превозе робе и логистичке центре. Такође, примењују се Европски споразум о важним међународним линијама за комбиновани транспорт и пратећим постројењима (АГТЦ) и Протокол о комбинованом транспорту на унутрашњим пловним путевима уз овај европски споразум.

У току 2012. поновљена је процедура за усвајање Нацрта закона о железници којим је дата основа за регулисање области комбинованог транспорта.

Априла 2012. завршен је пројекат „Омогућавање интермодалног транспорта у Србији”, који је финансиран из програма ЕУ - ИПА 2008. Пројекат је обухватао израду пројектне документације за изградњу интермодалног терминала у Београду-Батајница, односно израду Идејног пројекта, Студије оправданости, Процене утицаја на животну средину, Анализу трошкова и користи и Тендерску документацију за радове и опрему. За време трајања Пројекта, а сходно Закључку Владе из фебруара 2012, потписан је Протокол о сарадњи на изградњи интермодалног терминала са логистичким центром између Републике Србије - Министарства за инфраструктуру и енергетику, града Београда и Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу града Београда, којим се између осталог, именује да Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу града Београда буде инвеститор у Пројекту, а све до оснивања заједничког предузећа (Република Србија-Град Београд), које ће бити власник/управљач интермодалног терминала и логистичког центра.

Настављено је институционално јачање интермодалног оператера „Србијакомби” д.о.о. (ћерка фирма „Железнице Србије” ад) које обавља послове као специјализовано друштво које се

првенствено бави организацијом комбинованог железничко-друмског транспорта, са циљем успостављања јефтинијег, бржег, продуктивнијег и еколошки прихватљивог транспорта.

Министарство саобраћаја константно је укључено у активности Стратегије ЕУ за Дунавски регион, коју реализује 14 земаља подунавског региона, од којих су 8 земаља чланице ЕУ (Немачка, Аустрија, Словачка, Словенија, Чешка, Мађарска, Румунија и Бугарска) и 6 које нису чланице ЕУ (Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Црна Гора, Молдавија и Украјина). Дунавска стратегија се спроводи у 11 приоритетних области, а приоритетна област 1б: Унапређење мобилности и интермодалности за друмски, железнички и ваздушни саобраћај поверена је Републици Србији и Републици Словенији да заједнички координирају и спроводе ову приоритетну област према свим земљама у Дунавском региону.

У току 2012. за ову приоритетну област прикупљено је преко 150 пројеката из различитих земаља чланица Дунавске стратегије (из Србије 32 пројеката). Пројекти су распоређени по активностима приоритетне области 1б и груписани према статусу, од стране координатора и на основу тога, додељена су Писма препоруке за пројекте који испуњавају критеријуме из стратегије, чиме се олакшава приступ финансијским фондовима.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У оквиру Нацрта закона о железници уврштене су одредбе који регулишу област комбинованог транспорта. Овим одредбама је прецизиран појам комбинованог транспорта, врсте, начин и поступци одвијања, као и акти које ће Влада донети у смислу ближег уређивања одвијања комбинованог транспорта и унапређења ове области кроз државну помоћ и стимулативне мере. Одредбе које регулишу област комбинованог транспорта нису усклађене са прописима ЕУ, али ће се кроз подзаконске акте вршити усклађивање са одговарајућим прописима ЕУ који се односе на комбиновани транспорт.

Административни капацитети

Административни капацитети Сектора за железнице и интермодални транспорт у Министарству саобраћаја су наведени у поглављу 3.14.1.2.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Наставиће се активности на реализацији Пројекта изградње интермодалног терминала у Београду-Батајница који је описан у наслову Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи.

Мере планиране за период 2014-2016

За 2014. планирано је доношење подзаконских аката на основу Закона о железници, којима ће се уредити:

- одвијање комбинованог транспорта до и од терминала за комбиновани транспорт, као и документа која железнички превозник треба да поседује у обављању тог вида транспорта,
- државне помоћи и стимулативне мере у складу са прописима који регулишу област комбинованог транспорта,
- начин означавања и ближи услови које морају да испуне товарне јединице, друмска возила, железничка возна средства и железничка инфраструктура у обављању комбинованог транспорта.

У оквиру ових подзаконских аката вршиће се усклађивање са Директивом Савета 92/106/ЕЕЗ.

Републички завод за статистику Србије је планирао за 2014. увођење интермодалног саобраћаја у редовно истраживање.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Министарство саобраћаја заједно са градом Београдом и Дирекцијом за грађевинско земљиште и изградњу града Београда наставиће активности на реализацији Пројекта изградње интермодалног терминала у Београду-Батајница, па је за 2013. планирано усвајање Плана генералне регулације, проглашење јавног интереса, експропријација итд. Укупна процењена инвестиција за изградњу интермодалног терминала износи око 19 милиона евра (укључујући 3,5 милиона евра за експропријацију), а намера је да се финансијска средства за реализацију пројекта обезбеде из програма ЕУ/ИПА 2013, буџета РС и буџета Града Београда.

У оквиру Twinning пројекта „Усаглашавање законодавства из области транспорта са законодавством ЕУ – фаза 2”, који траје до марта 2013, извршиће се усклађивање са Директивом

Савета 92/106/ЕЕЗ од 7.12.1992. о успостављању заједничких правила за поједине врсте комбинованог транспорта терета између држава чланица (*Council Directive 92/106/EEC of 7 December 1992 on the establishment of common rules for certain types of combined transport of goods between Member States - CELEX No. 31992L0106*) и Директивом Савета 91/440/ЕЕЗ.

3.14.2. Водни саобраћај

Преглед стања

У периоду од 2010. до краја 2012. усвојена су два закона из области водног саобраћаја, и то: **Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама** („Сл. гласник РС”, 73/10 и 121/2012) и **Закон о поморској пловидби** („Сл. гласник РС”, 87/11). На основу два поменута закона до краја 2012. усвојена су два подзаконска акта којима је извршено делимично усклађивање са прописима ЕУ, и то: Правилник о звањима, условима за стицање звања и овлашћењима чланова посаде бродова трговачке морнарице („Сл. гласник РС”, 64/12) којим су у домаће законодавство унете одредбе Директиве Савета 96/50/ЕЗ од 23.07.1996. о усклађивању услова за издавање овлашћења о оспособљености заповедника за превоз робе и путника на унутрашњим водним путевима у оквиру Заједнице (*Council Directive 96/50/EC of 23 July 1996 on the harmonization of the conditions for obtaining national boatmasters' certificates for the carriage of goods and passengers by inland waterway in the Community - CELEX No. 31996L0050*) и Правилник о начину обављања пробне вожње бродова и о зонама пловидбе бродова („Сл. гласник РС”, број 99/12) којим су у домаће законодавство унете одредбе Директиве 2006/87/ЕЗ Европског парламента и Савета од 12.12.2006. којом се утврђују технички захтеви за бродове унутрашње пловидбе и укида Директива Савета 82/714/ЕЕЗ (*2006/87/EC Directive of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 laying down technical requirements for inland waterway vessels and repealing Council Directive 82/714/EEC - CELEX No. 32006L0087*).

У току 2012. у Народну скупштину упућен је Предлог закона о државној припадности и упису пловила, којим се у домаће законодавство уносе одредбе Уредбе (ЕЗ) 789/2004 Европског парламента и Савета од 21.4.2004. о преносу уписа теретних и путничких бродова између уписника бродова који се воде у оквиру Заједнице, којом се укида Уредба Савета (ЕЕЗ) 613/91 (*Regulation (EC) No 789/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on the transfer of cargo and passenger ships between registers within the Community and repealing Council Regulation (EEC) No 613/91 - CELEX No. 32004R0789*) и Уредбе Савета (ЕЕЗ) 2919/85 којом се прописују услови за приступање споразумима у складу са измењеном и допуњеном Конвенцијом о пловидби реком Рајном бродова који припадају рајнској пловидби (*Council Regulation (EEC) No 2919/85 of 17 October 1985 laying down the conditions for access to the arrangements under the Revised Convention for the navigation of the Rhine relating to vessels belonging to the Rhine Navigation - CELEX No. 31985R2919*). У току 2012. у Народну скупштину упућен је и усвојен Закон о изменама и допунама Закона о пловидби и лукама на унутрашњим водама којим се врши даља разрада појединих чланова Директиве 2006/87/ЕЗ.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Као приоритети за 2013. у погледу усклађивања законодавства, планирани су:

1. Закон о водном транспорту којим ће се уредити приватноправна материја права унутрашње пловидбе и поморског права, односно услови за стицање звања возара, облигационоправна и стварноправна материја, извршење и обезбеђење на бродовима, одговорност бродовласника, пловидбене хаварије и друго. Законом ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба следећих секундарних извора права ЕУ: Директиве Савета 87/540/ЕЕЗ од 9.11.1987. о приступу професији возара робе унутрашњим водним путевима у домаћем и међународном транспорту и узајамном признавању диплома, овлашћења и осталих доказа званичних квалификација за ову професију (*Council Directive 87/540/EEC of 9 November 1987 on access to the occupation of carrier of goods by waterway in national and international transport and on the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications for this occupation – CELEX No. 31987L0540*), Уредбе Савета (ЕЗ) 1356/96 од 8.7.1996. о заједничким правилима која се примењују на превоз робе или путника унутрашњим водним путевима између држава чланица у циљу успостављања слободе пружања тих превозних услуга (*Council Regulation (EC) No 1356/96 of 8 July 1996 on common rules applicable to the transport of goods or passengers by inland waterway between Member*

States with a view to establishing freedom to provide such transport services - CELEX No. 31996R1356), Уредбе (ЕУ) 1177/2010 Европског парламента и Савета од 24.11.2010. о правима путника који путују морем и унутрашњим водним путевима и којом се мења и допуњује Уредба 2006/2004/ЕЗ (*Regulation (EU) No 1177/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 concerning the rights of passengers when travelling by sea and inland waterway and amending Regulation (EC) No 2006/2004 Text with EEA relevance - CELEX No. 32010R1177*), Уредбе Савета (ЕЕЗ) 3921/91 од 16.12.1991. којом се прописују услови под којима возари нерезидентни могу да превозе робу и путнике унутрашњим водним путевима у оквиру државе чланице (*Council Regulation (EEC) No 3921/91 of 16 December 1991 laying down the conditions under which non-resident carriers may transport goods or passengers by inland waterway within a Member State - CELEX No. 31991R3921*), Уредбе (ЕЗ) 392/2009 Европског парламента и Савета од 23.4.2009. о одговорности возара који превози путнике морем у случају незгода (*Regulation (EC) No 392/2009 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the liability of carriers of passengers by sea in the event of accidents - CELEX No. 32009R0392*) и Директиве 2009/20/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23.4.2009. о осигурању бродовласника за поморска потраживања (*Directive 2009/20/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the insurance of shipowners for maritime claims - CELEX No. 32009L0020*);

2. Уредба о врсти услуга речних информационих сервиса (RIS) и почетак њихове обавезне примене којом ће се уредити врсте услуга RIS-а и почетак њихове обавезне примене. Уредбом ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба следећих секундарних извора права ЕУ: Уредбе Савета (ЕЗ) 414/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за планирање, примену и оперативну употребу Речних информационих сервиса из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 414/2007 of 13 March 2007 concerning the technical guidelines for the planning, implementation and operational use of river information services (RIS) referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32007R0414*), Уредбе Комисије (ЕЗ) 416/2007 од 22.3.2007. о техничким смерницама за саопштења бродарству из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 416/2007 of 22 March 2007 concerning the technical specifications for Notices to Skippers as referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32007R0416*), Уредбе Комисије (ЕЗ) 415/2007 од 13.3.2007. о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EC) No 415/2007 of 13 March 2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32007R0415*), Уредбе Комисије (ЕУ) 164/2010 од 25.1.2010. о техничким смерницама за електронско извештавање са бродова из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Regulation (EU) No 164/2010 of 25 January 2010 on the technical specifications for electronic ship reporting in inland navigation referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32010R0164*), и примена Уредбе Комисије (ЕУ) 689/2012 од 27.7.2012. којом се мења и допуњује Уредба 415/2007 о техничким смерницама за лоцирање и праћење пловила из члана 5. Директиве 2005/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о усаглашеним Речним информационим сервисима на унутрашњим водним путевима Заједнице (*Commission Implementing Regulation (EU) No 689/2012 of 27 July 2012 amending Regulation (EC) No 415/2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive*

2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community - CELEX No. 32012R0689);

3. Правилник о звањима, условима и начину стицања звања и овлашћења чланова посаде поморских бродова трговачке морнарице, обука, програм и начин полагања стручног испита као и програм и начин полагања испита за стицање посебних овлашћења којим ће се уредити услови за стицање овлашћења о оспособљености помораца. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве 2008/106/ЕЗ Европског парламента и Савета од 19.11.2008. о минималном нивоу обуке помораца (*Directive 2008/106/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the minimum level of training of seafarers - CELEX No. 32008L0106*);
4. Правилник о условима за признавање класификационих друштава којим ће се уредити услови за признавање класификационих друштава. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве 2006/87/ЕЗ Европског парламента и Савета од 12.12.2006. којом се утврђују технички захтеви за бродове унутрашње пловидбе и укида Директива Савета 82/714/ЕЕЗ;
5. Правилник о програму и начину полагања стручног испита за стицање звања чланова посаде бродова трговачке морнарице којим ће се уредити програм и начин полагања стручног испита за стицање звања чланова посаде бродова трговачке морнарице. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве Савета 96/50/ЕЗ о усклађивању услова за издавање овлашћења о оспособљености заповедника за превоз робе и путника на унутрашњим водним путевима у оквиру Заједнице (*Council Directive 96/50/EC of 23 July 1996 on the harmonization of the conditions for obtaining national boatmasters' certificates for the carriage of goods and passengers by inland waterway in the Community - CELEX No. 31996L0050*);
6. Правилник о техничким правилима за бродове унутрашње пловидбе којим ће се уредити техничка правила за бродове унутрашње пловидбе. Правилником ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве 2006/87/ЕЗ;
7. Правилник о обрасцу сертификата о посебним знањима у области *ADN*, као и о року важења и условима за продужење важења сертификата о посебним знањима у области *ADN*, као и о начину вођења регистра издатих сертификата о посебним знањима у области *ADN* којим ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директивом 2008/68/ЕЗ;
8. Правилник о ближим условима за издавање овлашћења за привредно друштво, односно друго правно лице којем се издаје, односно одузима овлашћење за стручно оспособљавање кандидата за лице са одговарајућим сертификатом о посебним знањима у области *ADN* којим ће се извршити уношење у домаће законодавство одредаба Директиве 2008/68/ЕЗ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума за 2013. годину

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС,АП (Да/Не)
Закон о водном транспорту	31987L0540 31996R1356 32010R1177 31991R3921 32009R0392 32009L0020	делимична усклађеност потпуна усклађеност делимична усклађеност потпуна усклађеност потпуна усклађеност потпуна усклађеност	IV квартал 2013	ССП, чл. 61. и 108.
Уредба о врсти услуга RIS-а и почетак њихове обавезне примене	32007R0414 32007R0416 32007R0415 32010R0164 32012R0689	делимична усклађеност делимична усклађеност делимична усклађеност делимична усклађеност делимична усклађеност	II квартал 2013	ССП, чл. 61. и 108.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС,АП (Да/Не)
Правилник о звањима, условима и начину стицања звања и овлашћења чланова посаде поморских бродова трговачке морнарице, обука, програм и начин полагања стручног испита као и програм и начин полагања испита за стицање посебних овлашћења	32008L0106	потпуна усклађеност	IV квартал 2013	ССП, чл. 61. и 108.
Правилник о условима за признавање класификационих друштава	32006L0087	делимична усклађеност	IV квартал 2013	ССП, чл. 61. и 108.
Правилник о програму и начину полагања стручног испита за стицање звања чланова посаде бродова трговачке морнарице	31996L0050	делимична усклађеност	IV квартал 2013	ССП, чл. 61. и 108.
Правилник о техничким правилима за бродове унутрашње пловидбе	32006L0087	делимична усклађеност	IV квартал 2013	ССП, чл. 61. и 108.
Правилник о обрасцу сертификата о посебним знањима у области ADN, као и о року важења и условима за продужење важења сертификата о посебним знањима у области ADN и као и о начину вођења регистра издатих сертификата о посебним знањима у области ADN	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.
Правилник о ближим условима за издавање овлашћења за привредно друштво, односно друго правно лице којем се издаје, односно одузима овлашћење за стручно оспособљавање кандидата за лице са одговарајућим сертификатом о посебним знањима у области ADN	32008L0068	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП чл. 61. и 108. Протокол 4, члан 18.

Административни капацитети

Тренутно је у Министарству саобраћаја, Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе, запослено укупно 49 државних службеника од чега 40 у лучким капетанијама, као подручним јединицама министарства (Бездан, Апатин, Нови Сад, Београд, Панчево, Смедерево, Велико Градиште, Кладово, Прахово, Сремска Митровица, Сента и Тител) и 8 државних службеника у Сектору за водни саобраћај и безбедност пловидбе. На пословима европских интеграција раде 3 државна службеника.

У Управи за утврђивање способности бродова за пловидбу је у складу с Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацијом радних места, попуњено 48 радних места (државни службеници и намештеници) и једно радно место на основу уговора о привремено повременим пословима. У послове европских интеграција директно је укључено 5 запослених службеника Управе.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Стратегије развоја водног саобраћаја са краткорочним, средњорочним и дугорочним плановима изградње и развоја водних путева, лука и пристаништа биће усвојена, чиме ће се стратешки оквир у овој грани транспорта Републике Србије усагласити са смерницама из Одлуке 661/2010/ЕЗ Европског парламента и Савета од 7.7.2010. о смерницама Уније за развој Трансевропске транспортне мреже (*Decision No 661/2010/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network - CELEX No. 32010D0661*)

Отпочеће са радом Агенција за управљање лукама, чиме ће се извршити усаглашавање са смерницама из Саопштења Комисије - Саопштења о европској лучкој политици (*Communication from the Commission - Communication on a European Ports Policy - CELEX No. 52007DC0616*).

Мере планиране за период 2014-2016

За 2014. планирано је усвајање следећих подзаконских аката:

1. Правилник о врсти, садржини, обрасцима и начину вођења бродских књига и исправа;
2. Правилник о начину организације и успостављања RIS-а, учесницима, циљевима и функцијама RIS-а, врстама информација које пружа RIS центар, сервисима које пружају технички системи у оквиру RIS-а, начину и условима за издавање уверења о одобрењу типа, као и техничким захтевима за пренос RIS информација, *INLAND ECDIS* опрему, електронско извештавање са бродова, електронска саопштења бродарству, као и за лоцирање и праћење пловила.

За 2015. планирано је усвајање следећих подзаконских аката:

1. Уредба о обавезама бродара у погледу здравствене заштите и неге помораца запослених на њиховим бродовима, минималним условима које морају да испуњавају бродови, њихова опрема и уређаји ради пружања одговарајуће медицинске неге чланова посаде, опреми и обавезној садржини бродске апотеке, начину вршења контроле медицинског и санитетског материјала, као и обрасцу и начину вођења уписника о садржини бродске апотеке;
2. Уредба о врсти поморске опреме на домаћим бродовима, условима и захтевима за поморску опрему којом се опремају домаћи бродови и условима за стављање такве опреме на тржиште, стандардима за вршење тестирања, врсти, садржини, начину и условима за вршења поступака оцене усаглашености, начину и условима за вршење контроле рада поморске опреме којом су опремљени домаћи бродови, условима које морају да испуњавају именована тела за статутарну сертификацију поморске опреме, начину и поступку њиховог именовања и одузимања овлашћења за рад, обрасцу декларације о усаглашености, као и обрасцу, садржини и начину истицања знака усаглашености;
3. Уредба о условима које морају да испуњавају *ro-ro* трајекти и брзи путнички бродови и компаније које управљају овим бродовима, врстама, начину, роковима и условима за вршења прегледа го-го трајеката и брзих путничких бродова, условима под којима се може забранити употреба ових бродова, посебним условима које морају да испуњавају инспектори који врше преглед го-го трајеката и брзих путничких бродова, као и о достављању извештаја о спроведеном техничком прегледу ових бродова Европској комисији;
4. Уредба о условима које морају да испуњавају компаније које управљају *ro-ro* путничким трајектима, као и признате организације које у име Републике Србије врше технички надзор над овим бродовима, роковима важења исправе о усаглашености (DOC) и сведочанства о

управљању безбедношћу брода (SMC), признавању ових исправа издатих од стране држава чланица Европске уније, условима за признавање ових исправа издатих од стране држава које нису чланице Европске уније, као и о роковима вршења контроле функционисања успостављеног система управљања безбедношћу;

За 2016. планирано је усвајање следећих подзаконских аката:

1. Уредба о условима и начину за безбедно укрцавање и искрцавање бродова за превоз расутог терета, дужностима и одговорностима заповедника, техничким захтевима за бродове за превоз расутог терета, као и о поступку у случају штете настале током укрцавања или искрцавања;
2. Правилник о садржини, обрасцима, начину издавања и вођења докумената које домаћи брод предаје при доласку и/или одласку из луке обалне државе, условима за издавање и броју примерака докумената који морају да се налазе на броду при доласку и/или одласку из луке обалне државе, лицима надлежним за потписивање докумената, као и о мерама које компанија треба да предузме у циљу ефикасног спровођења процедура за долазак и/или одлазак путника и посаде са брода у луци;
3. Правилник о условима, начину рада и вршења контроле рада признатих организација, као и начину подношења захтева Европској комисији за признавање организација које нису признате од Европске комисије за обављање техничког надзора и статутарну сертификацију бродова;
4. Правилник о класама путничких бродова, техничким захтевима и стандардима за безбедну пловидбу путничких бродова, техничким захтевима у односу на лица смањене покретљивости, врстама прегледа, условима и начину издавања бродског сведочанства о безбедности путника, као и о обрасцу бродског сведочанства о безбедности путника;
5. Правилник о посебним техничким захтевима за стабилитет *ro-ro* путничких бродова, начину испитивања испуњености техничких захтева у односу на стабилитет *ro-ro* путничких бродова, као и о условима и начину издавања, односно обрасцу сведочанства о испуњености техничких захтева у односу на стабилитет *ro-ro* путничких бродова;
6. Правилник о садржини и обрасцу распореда радног времена чији су саставни део одабрани делови МОР Конвенције број 180. и *STCW* Конвенције, као и образац и запис о сатима одмора помораца.

3.14.3. Ваздушни саобраћај

Преглед стања

Ваздушни саобраћај регулисан је Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, 73/2010, 57/2011 и 93/2012), Законом о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Сл. гласник”, 87/2011), ратификованим међународним уговорима и подзаконским прописима донетим за извршење Закона о ваздушном саобраћају.

Закон о ваздушном саобраћају је начелно обухватио само основне принципе садржане у европским уредбама и директивама²⁹ и предвидео основ за доношење подзаконских аката који ће у потпуности преузети уредбе ЕУ и применити упутстава ЕУ. На тај начин законодавство Републике Србије у потпуности ће се ускладити са *acquis communautaire*.

Од посебног значаја је одредба члана 265. поменутог закона којом је прописано да „Поред других прописа за чије је доношење овлашћен, Директорат доноси и прописе из области ваздухопловства који су садржани у Анексу I Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10.6.1999) о успостављању

²⁹ Израз „*Directive*” који се у *ECAA* споразуму преводи као „упутство”, за потребе Националног програма усвајања правних тековина Европске уније (*NPAA*) преводиће се као „директива” у складу са Приручником за превођење правних аката.

Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА споразум). Мултилатерални споразум потврђен је законом који је објављен у „Сл. гласнику РС – Међународни уговори”, 38/09.”

Овакав начин усклађивања има и практичан значај: прописи ЕУ у области ваздухопловства се често мењају, а ажурност у усклађивању са тим прописима могуће је остварити само кроз поступак измене и допуне одговарајућег подзаконског акта.

У 2012. донет је Закон о изменама Закона о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, 93/2012). Поред тога, донета су и бројна подзаконска акта којима су имплементирани прописи Европске уније, као што су:

- Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету („Сл. гласник РС”, 54/2012) којим се преузимају у домаће законодавство Уредба Комисије (ЕЗ) 633/2007 од 7.6.2007. која утврђује захтеве за примену протокола за пренос порука о лету ради најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења (*Commission Regulation (EC) No 633/2007 of 7 June 2007 laying down requirements for the application of a flight message transfer protocol used for the purpose of notification, coordination and transfer of flights between air traffic control units - CELEX No. 32007R0633*) и Уредба Комисије (ЕУ) 283/2011 од 22.3.2011. којом се мења и допуњава Уредба Комисије (ЕЗ) 633/2007 у погледу транзиционих аранжмана из члана 7 (*Commission Regulation (EU) No 283/2011 of 22 March 2011 amending Regulation (EC) No 633/2007 as regards the transitional arrangements referred to in Article 7 - CELEX No. 32011R0283*);
- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза („Сл. гласник”, 54/2012) којим се преузима Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 1008/2008 од 24.9.2008. о заједничким правилима за обављање авио-превоза у *Заједници* (*Regulation (EC) No 1008/2008 of the European Parliament and of the Council of 24 September 2008 on common rules for the operation of air services in the Community - CELEX No. 32008R1008*);
- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Сл. гласник РС”, 54/2012) којим се примењује Директива 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13.6.2003. о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству (*Directive 2003/42/EC of the European Parliament and of the Council of 13 June 2003 on occurrence reporting in civil aviation - CELEX No. 32003L0042*), Уредба Комисије (ЕЗ) 1330/2007 од 24.9.2007. којом се утврђују правила за извршење о прослеђивању података заинтересованим странама о догађајима у цивилном ваздухопловству из члана 7. става 2. Директиве 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EC) No 1330/2007 of 24 September 2007 laying down implementing rules for the dissemination to interested parties of information on civil aviation occurrences referred to in Article 7(2) of Directive 2003/42/EC of the European Parliament and of the Council - CELEX No. 32007R1330*) и Уредба Комисије (ЕЗ) 1321/2007 од 12.11.2007. којом се утврђују правила за извршење о укључивању података о догађајима у цивилном ваздухопловству који се размењују сагласно Директиви 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета у централну базу података (*Commission Regulation (EC) No 1321/2007 of 12 November 2007 laying down implementing rules for the integration into a central repository of information on civil aviation occurrences exchanged in accordance with Directive 2003/42/EC of the European Parliament and of the Council - CELEX No. 32007R1321*);
- Правилник о преузимању прописа Европске уније о заједничким правилима за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, 54/2012) којим се преузима Уредба Комисије (ЕУ) 255/2010 од 25.3.2010. о заједничким правилима за управљање протоком ваздушног саобраћаја (*Commission Regulation (EU) No 255/2010 of 25 March 2010 laying down common rules on air traffic flow management - CELEX No. 32010R0255*);
- Правилник о дозволама контролора летења и центрима за обуку („Сл. гласник РС”, 54/2012) којим се преузима Уредба Комисије (ЕУ) 805/2011 од 10.8.2011. која прописује детаљна правила за дозволе контролора летења и одређене сертификате у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) 216/2008 (*Commission Regulation (EU) No 805/2011 of 10 August 2011 laying down detailed rules for air traffic controllers' licences and certain certificates pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council - CELEX No. 32011R0805*);

- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља („Сл. гласник РС”, 54/2012) којим се преузима Уредба Комисије (ЕЗ) 1265/2007 од 27.10.2007. о захтевима у погледу размака говорних канала земља ваздух за потребе Јединственог европског неба (*Commission Regulation (EC) No 1265/2007 of 26 October 2007 laying down requirements on air-ground voice channel spacing for the single European sky - CELEX No. 32007R1265*);
- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, 23/2012) којим се преузимају: Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 216/2008 од 20.2.2008. о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Директива Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) 1592/2002 и Директива 2004/36/ЕЗ (*Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council of 20 February 2008 on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency, and repealing Council Directive 91/670/EEC, Regulation (EC) No 1592/2002 and Directive 2004/36/EC - CELEX No. 32008R0216*); Уредба Комисије (ЕЗ) 690/2009 од 30.7.2009. о изменама и допунама Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) 216/2008 о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, којом се укидају Директива Савета 91/670/ЕЕЗ, Уредба (ЕЗ) 1592/2002 и Директива 2004/36/ЕЗ (*Commission Regulation (EC) No 690/2009 of 30 July 2009 amending Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and the Council on common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency, and repealing Council Directive 91/670/EEC, Regulation (EC) No 1592/2002 and Directive 2004/36/EC CELEX No. 32009R0690*) и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 1108/2009 од 21.10.2009. о изменама и допунама Уредбе (ЕЗ) 216/2008 у области аеродрома, управљања ваздушним саобраћајем и услуга у ваздушној пловидби и стављању ван снаге Директиве 2006/23/ЕЗ (*Regulation (EC) No 1108/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 amending Regulation (EC) No 216/2008 in the field of aerodromes, air traffic management and air navigation services and repealing Directive 2006/23/EC - CELEX No. 32009R1108*);
- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету („Сл. гласник РС”, 23/2012) којим се преузима Уредба Комисије (ЕЗ) 1032/2006 од 6.7.2006. која утврђује захтеве за аутоматске системе за размену података о лету у сврху најаве, координације и примопредаје летова између јединица контроле летења (*Commission Regulation (EC) No 1032/2006 of 6 July 2006 laying down requirements for automatic systems for the exchange of flight data for the purpose of notification, coordination and transfer of flights between air traffic control units - CELEX No. 32006R1032*);
- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази („Сл. гласник”, 23/2012) којим се у домаће законодавство преузима Уредба Комисије (ЕЗ) 1033/2006 од 6.7.2006. која предвиђа захтеве у погледу процедура за планове лета у предполетној фази у оквиру Јединственог европског неба (*Commission Regulation (EC) No 1033/2006 of 4 July 2006 laying down the requirements on procedures for flight plans in the pre-flight phase for the single European sky - CELEX No. 32006R1033*) и Уредба Комисије (ЕУ) 929/2010 од 18. октобра 2010. која мења и допуњава Уредбу Комисије (ЕЗ) бр. 1033/2006 у погледу ICAO одредби из члана 3. став 1 (*Commission Regulation (EU) No 929/2010 of 18 October 2010 amending Regulation (EC) No 1033/2006 as regards the ICAO provisions referred to in Article 3(1) - CELLEX No. 32010R0929*);
- Правилник о преузимању европских прописа о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације Европског система за управљање ваздушним саобраћајем (SESAR) („Сл. гласник”, 23/2012) којим се у домаће законодавство преузимају Уредба Савета (ЕЗ) 219/2007 и Уредба Савета (ЕЗ) 1361/2008 од 16.12.2008. којом се мења и допуњава Уредба (ЕЗ) 219/2007 од 27.2.2007. о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације европског система за управљање ваздушним саобраћајем (SESAR) (*Council Regulation (EC) No 1361/2008 of 16 December 2008 amending Regulation (EC) No 219/2007 on the establishment of a joint undertaking to develop the new generation European air traffic management system (SESAR) - CELEX No. 32008R1361*).

Законом о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају преузете су: Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 261/2004 од 11.2. 2004. о заједничким правилима у погледу накнаде штете и помоћи путницима у случају ускраћивања укрцавања или отказивања летова или кашњења летова и о укидању Уредбе (ЕЕЗ) 295/91 (*Regulation (EC) No 261/2004 of the European Parliament and of the Council of 11 February 2004 establishing common rules on compensation and assistance to passengers in the event of denied boarding and of cancellation or long delay of flights, and repealing Regulation (EEC) No 295/91 - CELEX No. 32004R0261*), Уредба Савета (ЕЗ) 2027/97 од 9.10.1997. о одговорности авио-превозилаца у ваздушном превозу према путницима и њиховом пртљагу, која је измењена Уредбом 889/2002/ЕЗ Европског парламента и Савета (*Council Regulation (EC) No 2027/97 of 9 October 1997 on air carrier liability in respect of the carriage of passengers and their baggage by air - CELEX No. 31997R2027*) и Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) 1107/2006 од 5.7.2006. о правима лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу у авио-превозу (*Regulation (EC) No 1107/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 concerning the rights of disabled persons and persons with reduced mobility when travelling by air - CELEX No. 32006R1107*).

Овај закон је усклађен и са одредбама Конвенције о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем (Монтреалска конвенција) коју је Народна скупштина Републике Србије потврдила 13.5.2009. („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, 38/2009), нарочито у погледу система одговорности у превозу ваздушним путем, одговорности авио-превозиоца, двостепености система одговорности, ограничених могућности ослобођења од одговорности и модернизације превозних докумената (увођење електронске путне карте и ваздухопловног товарног листа и сл).

Република Србија је ратификовала бројне међународне уговоре из области ваздушног саобраћаја, а неки од њих су:

- Конвенција о међународном цивилном ваздухопловству (Чикаго, 07.12.1944, ратификована 28.11.1953, ПС број 280 и Додатак „Сл. лист ФНРЈ”, 3/1954);
- Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених Нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10.6.1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ЕСАА), („Сл. гласник”, 38/2009), којим смо се нарочито руководили приликом одређивања приоритета за усклађивање прописа;
- Споразум о транзиту у међународном ваздушном саобраћају, потписан у Чикагу 07.12.1944. („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, 9/1977);
- Конвенција о међународном праву на ваздухоплову (Женева, 19.06.1948. („Сл. лист СФРЈ-Међународни уговори”, 7/1991));
- Конвенција о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем (Монтреал, 28. мај 1999), („Сл. гласник”, 38/2009);
- Конвенција о кривичним делима и неким другим актима извршеним у ваздухоплову (Токио, 14.09.1963) („Сл. лист СФРЈ”, 47/1970 (додатак));
- Конвенција о сузбијању незаконите отмице ваздухоплова (Хаг, 16.12.1970) („Сл. лист СФРЈ”, 33/1972).

Поред наведених, Република Србија је закључила и ратификовала бројне билатералне споразуме, од којих 20 са државама чланицама Европске уније. Споразумом између Европске заједнице и Државне заједнице Србија и Црна Гора о одређеним аспектима ваздушног саобраћаја (Хоризонтални споразум), („Сл. гласник РС”, 38/2009). измењене су поједине одредбе билатералних споразума са државама чланицама Европске уније, како би се одредбе о власништву, контроли превозника, порезу на гориво и тарифама у саобраћају ускладиле са прописима ЕУ.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Даљим усклађивањем нашег законодавства с правним тековинама Европске уније (*acquis communautaire*), транспозицијом европских прописа у национално законодавство, а посебно праћењем имплементације већ транспонованих прописа омогућиће се даље унапређење нивоа

безбедности и обезбеђивања у ваздухопловству, стварање услова за унапређење ваздухопловне индустрије, успостављање вишег степена ефикасности у раду ваздухопловних субјеката, унапређење домаћег тржишта ваздухопловних услуга, несметано учешће унутар заједничког европског ваздухопловног подручја, унапређење активности националног надзорног тела у ваздушној пловидби, реорганизација ваздушног простора у функционални блок или блокове, стварање претпоставки за флексибилно коришћење ваздушног простора, поспешивање јачања целокупног система управљања ваздушним саобраћајем, даља хармонизација обезбеђивања у ваздухопловству са прописима међународних ваздухопловних организација и законодавством ЕУ, унапређење надзора у ваздухопловству према европским стандардима, очување стандарда у школовању ваздухопловног особља и у издавању дозвола ваздухопловном особљу, одржавање и коришћење ваздухоплова и успостављање надлежности Центра за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова.

Република Србија интензивно ради на даљој имплементацији *acquis communautaire* у области ваздухопловства, при чему су приоритети:

1. Правилник о додељивању слотова и усклађивању редова летења на аеродромима којим ће се преузети Уредба Савета (ЕЕЗ) 95/93 од 18.1.1993. о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима Заједнице (*Council Regulation (EEC) No 95/93 of 18 January 1993 on common rules for the allocation of slots at Community airports - CELEX No. 31993R0095*).

2. Правилник о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима којим ће се преузети Директива Европског парламента и Савета 2002/30/ЕЗ од 26.3.2002. о успостављању правила и процедура у погледу увођења оперативних ограничења везаних за емисију буке на аеродромима Заједнице (*Directive 2002/30/EC of the European Parliament and of the Council of 26 March 2002 on the establishment of rules and procedures with regard to the introduction of noise-related operating restrictions at Community airports - CELEX No. 32002L0030*).

3. Правилник о дозволама и центрима за обуку и здравственим способностима летачког и помоћног особља и ваздухопловно-медицинским центрима којим ће се преузети Уредба Комисије (ЕУ) 1178/2011 од 3.11.2011. којом се прописују технички захтеви и административни поступци у вези с посадом ваздухоплова у цивилном ваздухопловству у складу са Уредбом (ЕЗ) 216/2008 Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EU) No 1178/2011 of 3 November 2011 laying down technical requirements and administrative procedures related to civil aviation aircrew pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council - CELEX No. 32011R1178*) и Уредба Комисије (ЕУ) 290/2012 од 30.3.2012. којом се мења Уредба (ЕУ) 1178/2011 којом се прописују технички захтеви и административни поступци у вези с посадом ваздухоплова у цивилном ваздухопловству у складу са Уредбом (ЕЗ) 216/2008 Европског парламента и Савета (*Commission Regulation (EU) No 290/2012 of 30 March 2012 amending Regulation (EU) No 1178/2011 laying down technical requirements and administrative procedures related to civil aviation aircrew pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council - CELEX No. 32012R0290*).

Циљ који се жели постићи доношењем овог прописа је потпуно усклађивање са најновијим прописима у овој области, како би се обезбедила могућност издавања ЕУ дозвола ваздухопловног особља од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије и међусобног признавања тих дозвола унутар ЕУ.

4. Правилник о делатностима у ваздушном саобраћају којим ће се преузети Уредба Комисије (ЕУ) 965/2012 од 5.10.2012. којом се прописују технички захтеви и административни поступци у вези с ваздухопловним делатностима у складу са Уредбом (ЕЗ) 216/2008.

Циљ који се жели постићи доношењем овог прописа је да се у потпуности ускладимо са најновијим прописима у овој области, како би се обезбедило да наши авио-превозиоци испуњавају исте захтеве као и други европски превозиоци, што им омогућава да имају исти положај на заједничком европском ваздухопловном подручју.

5. Правилник о прихвату и отпреми на аеродрому којим ће се преузети Директива Савета 96/67/ЕЗ од 15.10.1996. о приступу тржишту опслуживања на земљи на аеродромима Заједнице (*Council Directive 96/67/EC of 15 October 1996 on access to the ground handling market at Community airports - CELEX No. 31996L0067*).

Циљ који се жели постићи доношењем овог прописа је да се у потпуности ускладимо са Директивом Савета 96/67/ЕЗ од 15.10.1996. о приступу тржишту опслуживања на земљи на аеродромима Заједнице, сходно примедбама из Извештаја о примени *ЕСАА* споразума од стране Републике Србије из 2011.

6. Уредба о начину истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова којом ће се преузети Уредба Европског парламента и Савета (ЕУ) 996/2010 од 20.10.2010. о истраживању и спречавању удеса и незгода у цивилном ваздухопловству којом се укида Директива 94/56/ЕЦ (*Regulation (EU) No 996/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on the investigation and prevention of accidents and incidents in civil aviation and repealing Directive 94/56/EC - CELEX No. 32010R0996*).

Циљ који се жели постићи доношењем овог прописа је да се уреди начин на који Центар за истраживање удеса и озбиљних незгода врши безбедносно истраживање удеса и озбиљних незгода цивилних ваздухоплова, услови под којима се именује Комисија за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова и начин њеног рада, начин извештавања о исходу безбедносног истраживања, учешће овлашћених представника надлежних органа страних држава у безбедносном истраживању удеса и озбиљних незгода који су се догодили на територији Републике Србије, учешће овлашћеног представника Републике Србије у безбедносном истраживању удеса и озбиљних незгода које врши надлежни орган стране државе, обавештавање о удесима и озбиљним незгодама цивилних ваздухоплова и начин информисања јавности о току безбедносног истраживања удеса и озбиљних незгода.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума за 2013. годину

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа (квартал)	ВЕЗА СА ССП, ПТС,АП (Да/Не)
Правилник о додељивању слотова и усклађивању редова летења на аеродромима	31993R0095	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП, члан 108. и Годишњи извештај Европске комисије о напретку Републике Србије
Правилник о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима	32002L0030	Потпуна усклађеност	II квартал	ССП, члан 108
Правилник о дозволама и центрима за обуку и здравственим способностима летачког и помоћног особља и ваздухопловно-медицинским центрима	32011R1178 32012R0290	Потпуна усклађеност Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП, члан 108
Правилник о делатностима у ваздушном саобраћају	32012R0965	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП, члан 108
Правилник о прихвату и отпреми на аеродрому	31996L0067	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП, члан 108. и Годишњи извештај Европске комисије о напретку Републике Србије
Уредба о начину истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова	32010R0996	Потпуна усклађеност	IV квартал	ССП, члан 108. и Годишњи извештај Европске комисије о напретку Републике Србије

Административни капацитети

У Министарству саобраћаја, Сектору за ваздушни саобраћај систематизована су 3 радна места за извршиоце и распоређена су 3 извршиоца. Пословима европских интеграција не бави се ниједан извршилац. Постоји потреба за још 3 извршиоца и то 2 ваздухопловна инжењера и једног правника.

Процена укупног броја запослених у Директорату цивилног ваздухопловства РС на дан 31.12.2012. износи 136 запослених. Број запослених који непосредно раде на пословима европских интеграција на дан 31.12.2012. је 30. Планирани укупан број запослених у Директорату цивилног ваздухопловства РС на дан 31.12.2013. је 137 запослених. Планирани број запослених који ће непосредно радити на пословима европских интеграција на дан 31.12.2013. је 30.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Усвајање Националног програма безбедности у цивилном ваздухопловству, Националне политике управљања ваздушним простором, оснивање Националног ваздухопловног комитета, започињање рада Центра за истраживање удеса и озбиљних незгода надлежног за обављање стручних послова који се односе на организацију и спровођење безбедносног истраживања удеса и озбиљних незгода цивилних ваздухоплова, као и за прикупљање и анализу података од значаја за ваздухопловну безбедност и предлагање мера за спречавање нових удеса представљају мере за спровођење приоритета.

Мере планиране за период 2014-2016

За 2014. је планирано доношење Правилника о примени Директиве Европског парламента и Савета 2006/93/ЕЗ од 12.12.2006. о ограничавању експлоатације авиона који су обухваћени у Делу II, поглавље 3, Књига 1 Анекса 16 Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, друго издање (1988) (*Directive 2006/93/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the regulation of the operation of aeroplanes covered by Part II, Chapter 3, Volume 1 of Annex 16 to the Convention on International Civil Aviation, second edition (1988) - CELEX No. 32006L0093*).

За 2015. је планирано доношење Правилника о преузимању Уредбе Савета (ЕЕЗ) 2299/1989 од 24.7.1989. о правилима понашања за компјутерски систем резервација (*Council Regulation (EEC) No 2299/1989 of 24 July 1989 on a code of conduct for computer reservation systems - CELEX No. 31989R2299*).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

EASA IPA II програм (Програм) спада у програме финансиране из средстава развојне помоћи који помажу спровођење НРАА. Програм је започет 2012. у складу са Споразумом о европском доприносу између Европске комисије и ЕАСА-е од 24.1.2012. и предвиђено је да траје 2 године. Корисници овог програма су ваздухопловне власти земаља Западног Балкана. Износ од 700.000 евра је наведен на почетним састанцима као укупан буџет програма, али није званично потврђен. Програм представља наставак активности програма *EASA CARDS* (2007-2008) и *EASA IPA* (2009-2010) тј. пружања техничке помоћи државама придруженим странама *ECAA* споразума. Основни циљеви Програма су: усклађивање са проширењем надлежности *EASA*, реструктурирање ваздухопловних власти, примена националних програма безбедности у цивилном ваздухопловству, наставак примене програма обуке, даље унапређење регионалне сарадње, хармонизација са постојећим ЕУ пројектима помоћи. У овом тренутку није доступан целокупан план активности за 2013, али се очекује да реализација појединих активности започне у фебруару 2013.

3.15. Енергетика

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Преглед стања

Законодавни оквир у сектору енергетике дефинисан је **Законом о енергетици** („Сл. Гласник РС”, 57/11, 80/11-испр, 93/12 и 124/12) као кровним законом, а усклађивање је вршено са Директивом 2003/54/ЕЗ Европског парламента и Савета од 26.6.2003. о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије којом се укида Директива 96/92/ЕЗ (*Directive 2003/54/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 96/92/EC CELEX No. 32003L0054*), Директивом 2003/55/ЕЗ

Европског парламента и Савета од 26.6.2003. о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса којом се укида Директива 98/30/ЕЗ (*Directive 2003/55/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 98/30/EC CELEX No. 32003L0055*), Уредбом (ЕЗ) 1228/2003 Европског парламента и Савета од 26.6.2003. о условима за приступ мрежи за прекограничне размене електричне енергије (*Regulation (EC) No 1228/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2003 on conditions for access to the network for cross-border exchanges in electricity CELEX No 32003R1228*), Уредбом Европског парламента и Савета 1775/2005 о условима за приступ мрежама за транспорт природног гаса (*Regulation (EC) No 1775/2005 of the European Parliament and of the Council of 28 September 2005 on conditions for access to the natural gas transmission networks CELEX No 32005R1775*), Директивом Европског парламента и Савета 2005/89/ЕЗ од 18.1.2006. о мерама за обезбеђивање сигурности снабдевања електричне енергије и инвестиције у инфраструктуру (*Directive 2005/89/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 concerning measures to safeguard security of electricity supply of infrastructure investments CELEX No 32005L0089*), Директивом Европског парламента и Савета 2004/67/ЕЗ од 26.4.2004. о мерама за одржавање сигурности снабдевања природним гасом (*Council Directive 2004/67/EC of 26 April 2004 concerning measures to safeguard security of natural gas supply CELEX No 32004L0067*), Директивом Европског парламента и Савета 2001/77/ЕЗ од 27.9. 2001. о поспешивању електричне енергије произведене из обновљивих извора енергије на интерном тржишту електричне енергије (*Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 on the promotion of electricity produced from renewable sources in the internal electricity market CELEX No 32001L0077*) и Директивом Европског парламента и Савета 2003/30/ЕЗ од 8.5. 2003. о поспешивању употребе био горива и осталих горива која воде порекло из обновљивих извора енергије за потребе саобраћаја (*Directive 2003/30/EC of the European Parliament and of the Council of 8 May 2003 on the promotion of the use of bio fuels or other renewable fuels for transport CELEX No32003L0030*), Стратегијом развоја енергетике Републике Србије („Сл. Гласник РС”, 44/05), Програмом остваривања Стратегије („Сл.гласник РС”, 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10), Енергетским билансом Републике Србије и Законом о ратификацији Уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене Мисије Уједињених нација на Косову у складу са резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација („Сл. Гласник РС” 62/06).

Током 2012. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је:

- започело израду Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. са пројекцијама до 2030,
- усвојило Енергетску Стратегију Енергетске заједнице на Министарском Савету Енергетске заједнице у октобру 2012,
- усвојило Одлуку којом се утврђује Енергетски биланс Републике Србије за 2013. годину.

Агенција за енергетику Републике Србије (АЕРС) је, у складу са својим, законом утврђеним овлашћењима, од свог оснивања до краја 2012. интензивно радила на доношењу/одобравању аката којима се имплементирају прописи Европске уније, а уједно се извршавају обавезе које је Република Србија преузела Уговором о оснивању Енергетске заједнице. На основу наведеног усвојени су, односно одобрени следећи акти:

Одређивање цена

- Методологија за одређивање цене приступа систему за пренос електричне енергије („Сл. Гласник РС”, 93/12) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о заједничким правилима за унутрашње тржиште електричне енергије и укидање Директиве 2003/54/ЕЗ (*Directive 2009/72/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in electricity and repealing Directive 2003/54/EC CELEX No 32009L0072*) и Уредбом (ЕЗ) 1228/2003 Европског парламента и Савета);

- Методологија за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију електричне енергије („Сл. Гласник РС”, 105/12) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ и Директивом 2009/72/ЕЗ);
- Методологија за одређивање цене електричне енергије за јавно снабдевање („Сл. Гласник РС”, 93/12) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ и Директивом 2009/72/ЕЗ)
- Методологија за одређивање цене приступа систему за транспорт природног гаса („Сл. Гласник РС”, 93/12) (усклађивање са Директивом 2003/55/ЕЗ и Директивом **2009/73/ЕЗ Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса и укидању Директиве 2003/55/ЕЗ, (Directive 2009/73/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 2003/55/EC CELEX No. 32009L0073)**);
- Методологија за одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање („Сл. Гласник РС”, 93/12) (усклађивање са Директивом 2003/55/ЕЗ и Директивом 2009/73/ЕЗ);
- Методологија за одређивање цене приступа систему за дистрибуцију природног гаса („Сл. Гласник РС”, 123/12) (усклађивање са Директивом 2003/55/ЕЗ и Директивом 2009/73/ЕЗ);

Одређивање трошкова прикључка на систем

- Методологија о критеријумима и начину одређивања трошкова прикључка на систем за пренос и дистрибуцију електричне енергије („Сл. Гласник РС”, 60/06, 79/06, 114/06, 14/07, 9/09 и 77/12) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ и Директивом 2009/72/ЕЗ);
- Методологија о критеријумима и начину одређивања трошкова прикључка на систем за транспорт и дистрибуцију природног гаса („Сл. Гласник РС”, 48/08, 54/08 и 77/12) (усклађивање са Директивом 2003/55/ЕЗ и Директивом 2009/73/ЕЗ);

Правила рада система

- Правила о раду преносног система („Сл. Гласник РС”, 55/2008 и 3/2012) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ и Уредбом 1228/2003);
- Правила о раду дистрибутивног система – пет правила („Сл. гласник РС” 4/2010, 5/2010 и 8/2010) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ и Директивом 2009/72/ЕЗ);

Расподела прекограничних капацитета

- Правила за расподелу прекограничних капацитета за 2013. (усклађено са Директивом 2003/54/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ и Уредбом 1228/2003);
- Одлуке о давању сагласности на Споразум између Јавног предузећа „Електромреже Србије” и MAVIR ZRt. о поступку и начину расподеле права коришћења прекограничних капацитета за 2012. и 2013. (усклађено са Директивом 2003/54/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ и Уредбом 1228/2003);
- Одлука о давању сагласности на Споразум између Јавног предузећа „Електромрежа Србије” и *Transelectrica SA*, о поступку и начину расподеле права на коришћење прекограничних капацитета и приступу прекограничним преносним капацитетима за 2013. (усклађено са Директивом 2003/54/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ и Уредбом 1228/2003);

Остала правила

- Правила о промени снабдевача („Сл. Гласник РС”, 93/12) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ, Директивом 2003/55/ЕЗ и Директивом 2009/73/ЕЗ);
- Правила тржишта електричне енергије („Сл. Гласник РС”, 120/12) (усклађивање са Директивом 2003/54/ЕЗ и Директивом 2009/72/ЕЗ);

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Током 2013. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине планира да усвоји:

- Уредбу о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом, која ће бити усклађена са Директивом 2003/54/ЕЗ - I квартал 2013.
- Уредбу о условима за испоруку и снабдевање природним гасом, која ће бити усклађена са Директивом 2003/55/ЕЗ - II квартал 2013.

- Стратегију развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године - IV квартал 2013.
- Превентивни акциони план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом, који ће бити усклађен са Директивом 2009/73/ЕЗ - IV квартал 2013.
- Кризни план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом, који ће бити усклађен са Директивом 2009/73/ЕЗ - IV квартал 2013.
- Одлуку о утврђивању Енергетског биланса Републике Србије за 2014 - IV квартал 2013.
- Измене и допуне Закона о енергетици, које ће бити усклађене са Директивом 2009/73/ЕЗ, Директивом 2009/72/ЕЗ, Уредбом (ЕЗ) 714/2009 Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о условима за приступ мрежи за прекограничне размене електричне енергије и којом се укида Уредба (ЕЗ) 1228/2003, (*Regulation (EC) 714/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the network for cross-border exchanges in electricity and repealing Regulation (EC) No 1228/2003 CELEX No. 32009R0714*) и Уредбом (ЕЗ) 715/2009 Европског парламента и Савета од 13.7.2009. о условима за приступ преносних мрежа природног гаса и укидању Уредбе (ЕЗ) 1775/2005, (*Regulation (EC) No 715/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the natural gas transmission networks and repealing Regulation (EC) No 1775/2005 CELEX No. 32009R0715*) - IV квартал 2013.

Током 2013. Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања планира да усвоји:

- Закон о геолошким истраживањима и рударству који ће бити делимично усклађен са Директивом 94/22/ЕЗ Европског парламента и Савета од 30.5.1994. о условима за давање и коришћење одобрења за предвиђање, истраживање и производњу угљоводоника (*Directive 94/22/EC of the European Parliament and of the Council of 30 May 1994 on the conditions for granting and using authorizations for the prospection, exploration and production of hydrocarbons CELEX No. 31994L0022*) - IV квартал 2013.
- Стратегију управљања минералним ресурсима Републике Србије, којом ће се пројектовати неопходан развој сектора енергетских минералних сировина у циљу одржавања енергетске стабилности и независности државе као и неопходан развој сектора металних и неметалних индустријских и других сировина у домену већ покренутих пројеката иностраних компанија али и будућег планираног инфраструктурног развоја државе - IV квартал 2013.

Током 2013. АЕРС планира да:

- Одобри Правила рада транспортног система за природни гас ради усаглашавања са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ и Уредбе 715/2009, а пре свега у смислу успостављања система алокације капацитета и управљања загушењима на транспортном систему за природни гас. Тиме би се, пре рока утврђеног под окриљем Уговора о енергетској заједници (1.1.2015.), извршило усаглашавање са релевантним одредбама 3. Енергетског пакета Европске уније.) - I квартал 2013.
- Донесе Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом (ради усаглашавања са захтевима Директива 2009/72/ЕЗ и 2009/73/ЕЗ, као и Уредби 714/2009 и 715/2009) – III квартал 2013.
- Донесе Методологију за одређивање цене приступа складишту природног гаса (ради усаглашавања са захтевима Директиве 2009/73/ЕЗ) - III квартал 2013.

Административни капацитети

Број запослених на пословима који су усмерени на транспозицију и спровођење прописа Европске уније по институцијама износи:

- Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине - 24
- Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања - 3
- Агенција за енергетику Републике Србије – 20

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Према финансијском плану Агенције за енергетику Републике Србије за 2013. предвиђено је запошљавање три нова извршиоца.

Мере планиране за период 2014-2016. година

Током 2014. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине планира да усвоји:

- Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије (који ће бити у складу са директивама Европске уније из области енергетике и животне средине),
- Одлуку о утврђивању Енергетског биланса Републике Србије за 2015.

Током 2015. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине планира да усвоји:

- Одлуку о утврђивању Енергетског биланса Републике Србије за 2016.
- Извештај о степену реализације Стратегије развоја енергетике и Програма остваривања Стратегије.

Током 2016. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине планира да усвоји:

- Измене и допуне Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије,
- Одлуку о утврђивању Енергетског биланса Републике Србије за 2017.
- Извештај о степену реализације Стратегије развоја енергетике и Програма остваривања Стратегије.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума за 2013. годину

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа у 2013. (квартал)	ВЕЗА СА ССП, Уговор о оснивању Енергетске заједнице (Да/Не)
Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом	32003L0054	Делимична усклађеност	I квартал	ССП члан 109.
Уредба о условима за испоруку и снабдевање природним гасом	32003L0055	Делимична усклађеност	II квартал	ССП члан 109..
Измене и допуне Закона о енергетици	32009L0072 32009L0073 32009R0714 32009R0715	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Превентивни акциони план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	32009L0073	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Кризни план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	32009L0073	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У циљу подизања капацитета сектора енергетике у стратешком планирању у Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине се реализују следећи пројекти:

- „*IMIS – Integrated Management Information System for the Energy Sector*”, пројекат финансиран из фонда ИПА 2010. Овај пројекат је једна од три компоненте пројекта под називом *“Implementation of Energy Component of the National Strategy for Sustainable Development”* чија је укупна вредност 2.500.000 евра. Циљ компоненте ИМИС је успостављање информационог система у области енергетике и рударства, и реализује се у две фазе. Прва фаза се односила на израду дизајна базе и програмирање базе података. Ова фаза је завршена у децембру 2012. те је започела друга фаза која траје 12 месеци и у оквиру које ће се вршити тестирање базе .
- Пројекат изградње трафостанице Врање 4 снаге 400/110 kV и проширење капацитета трафостанице Лесковац 2 почео је у 2010. а његова реализација ће се наставити и у 2013.
- Пројекат Наставак техничке помоћи ЈП „Србијагас” који се финансира из ИПА 2010 има за сврху да подигне капацитете ЈП „Србијагас” као систем оператера у складу са обавезама преузетих из Уговора о оснивању енергетске заједнице, а односи се на тржиште природног гаса.
- Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕ Никола Тесла Б у износу од 20 милиона евра, који има за циљ да допринесе унапређењу стања животне средине на подручју Обреновца.
- Реконструкција електростатичких филтера у ТЕ Никола Тесла А и ТЕ Морава у износу од 17.350.000 евра који има за циљ да унапреди стање животне средине у складу са директивама ЕУ.
- *“Norwegian assistance to Serbian energy policy in the field of local energy planning”*. Пројекат се реализује из донације Краљевине Норвешке у износу од 1.461.880 норвешких круна. Циљ пројекта је побољшање капацитета и трансфера знања локалних власти у области енергетског планирања и развој одрживе комуникације са општинама у циљу прикупљања података.
- *Preparation of Second Energy Efficiency Action Plan and Development of Energy Indicators*. Пројекат ће се финансирати из фонда ИПА 2012. Сврха пројекта је да обезбеди датаљнији приказ података у енергетским билансима у области енергетске потрошње по секторима са детаљном базом/енергетским индикаторима за припрему Другог националног акционог плана за енергетску ефикасност.
- Програм „Рехабилитација система даљинског грејања у Републици Србији фаза IV” *KfW*. Циљеви Програма су побољшање животног стандарда грађана и заштита животне средине који се спроводе кроз техничку рехабилитацију и институционалну трансформацију система даљинског грејања (топлана) у 20 општина/градова Србије. Укупна вредност Програма износи 58,25 милиона евра. Програмом предвиђене техничке мере суфинансирају Немачка развојна банка (*KfW*) са 45 милиона евра меког зајма и Република Србија са 9,25 милиона евра субвенција. Консултантске услуге које прате Програм финансирају се из донације у износу од 2 милиона евра коју је Влада Савезне Републике Немачке преко *KfW* одобрила Републици Србији док је додатних 2 милиона евра обезбеђено донацијом ЕУ из *EWBJF* (Заједнички европски фонд за Западни Балкан). Реализација Програма почела је у јануару 2012. Сва документа која чине правни основ Програма потписана су између Републике Србије и *KfW*. Такође, потписани су и тзв. Трилатерални уговори између Владе Републике Србије, општина и топлана којима је право учешћа у Програму и коришћење средстава Програма пренето на 20 учесника. Израдом и усвајањем Инвестиционих планова за све учеснике, у септембру је окончана припремна фаза Програма и 1. октобра је започета његова имплементација. До сада су расписана 3 тендера за набавку опреме и услуга уградње који ће бити реализовани у 2013. У току је припрема још 4 тендера који ће бити објављени у наредном периоду и чија реализација је планирана у овој години. Укупна вредност набавки планираних за 2013. износи око 22 милиона евра од којих ће бити реализовано око 13 мил. евра и то 10,6 мил. евра из Зајма *KfW* а 2,8 мил. евра из Субвенција Републике Србије. Остатак до 22 милиона евра чине цеви чија уградња ће бити уговорена 2013. а чија испорука и уградња се планира током 2014. Имплементација Програма ће трајати до краја 2015. до када је, усвојеним Планом набавки, предвиђено спровођење укупно 30 тендера за набавку

опреме и радова. У току је интензивна активност на спровођењу институционалних мера. У оквиру ових активности, планирана је почетком марта радионица намењена највишим представницима 20 локалних самоуправа (председници општина и градоначелници) у организацији Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине и *K/W* која има за циљ подстицање локалних органа на хитну примену наплате по утрошку што је и уговорна обавеза свих учесника која мора бити спроведена најкасније у грејној сезони 2013/2014.

Пројекти који су кандидовани за ИПА 2013 ће почети са реализацијом 2014, а то су:

- Помоћ у побољшању транспорта гаса у ЈП „Србијагас” у циљу унапређења тржишта природног гаса у складу са ЕУ стандардима у износу од 3,3 милиона евра. Циљ пројекта је пружање подршке у испуњавању обавеза ЈП „Србијагас” као ОТС (оператора транспортног система), који има обавезу Оператора тржишта, да успостави тржиште гаса у Републици Србији. Испуњење овог циља ће помоћи успостављању ефикаснијег и транспарентног националног и регионалног тржишта и повећати сигурност снабдевања,
- Изградња гасне интерконекције Србија – Бугарска (Повезивање гасоводног система Србије са гасоводним системом Бугарске) у износу од 70 милиона евра. Изградњом интерконекције Србија-Бугарска постиже се:
 - Унапређење енергетске сигурности Србије и Бугарске;
 - Унапређење енергетске сигурности Југоисточне Европе;
 - Унапређење енергетске сигурности Европе;
 - Развој прекограничне инфраструктуре;
 - Развој гасификације јужног дела Србије и гасификација суседних држава;
 - Унапређење могућности трговине природним гасом и развој националног и регионалног тржишта;
 - Унапређење животне средине, смањење CO₂ емисије и могућности растерећења електроенергетског система;
 - Повећање трговине гасом у Републици Србији и региону,
 - Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода ТЕ Костолац Б у износу од 7 милиона евра. Циљ пројекта је да се све отпадне воде које се генеришу у току процеса производње електричне енергије (зауљене отпадне воде и атмосферске воде оптерећене нафтом и нафтним дериватима (мазут), и отпадне воде које ће настати одсумпоравањем димних гасова, мокрим кречњачким поступком) пречисте пре испуштања у реципијент што би допринело унапређењу стања животне средине у Костолцу, као и на подручју града Пожаревца.
- АЕРС у оквиру стручног усавршавања наставља пројекат „*Capacity Building for the Energy Agency of the Republic of Serbia*” (ИПА 2011). Овај пројекат има за циљ даље унапређење капацитета АЕРС у погледу регулације цена, развоја националног и регионалног тржишта енергије и јачања регионалне сарадње, стварања адекватног регулаторног оквира за увођење интелигентних мерних система и надзора над квалитетом снабдевања енергијом, као и побољшања организационих и управљачких капацитета АЕРС.

Такође, АЕРС намерава да кандидује пројекат Техничка помоћ за имплементацију 3. Пакета прописа ЕУ о унутрашњем тржишту енергије у вредности 1.5 милиона евра, који би се реализовао у периоду 2014/2015 из ИПА фонда.

3.15.2 Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Преглед стања

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине је у 2012. усвојило:

- Први акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2010. до 2012. (НПЕЕ), у складу са одлуком Министарског савета Енергетске заједнице бр. 2009/05/МС-ЕнС од 18.12.2009.

- Поједностављени Национални акциони план за обновљиве изворе енергије (НАПОИЕ), урађен у складу са обрасцем предвиђеним Директивом 2009/28/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23.4.2009. о промоцији коришћења енергије из обновљивих извора и изменама и потом укидања Директива 2001/77/ЕЗ и 2003/30/ЕЗ, (Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC CELEX No. 32009L0028) и достављен Енергетској заједници.
- Измене и допуне Закона о енергетици, са циљем да се поједностави, олакша и промовише коришћење обновљивих извора енергије.

Преглед приоритета за 2013. у погледу усклађивања законодавства

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине планира да усвоји:

- Национални акциони план за обновљиве изворе енергије (усклађен са Директивом 2009/28/ЕЗ) - II квартал 2013.
- Закон о ефикасном коришћењу енергије [усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ Европског парламента и Савета од 5.4.2006. о енергетској ефикасности коришћења крајње енергије и енергетским услугама којом се укида Директива Савета 93/76/ЕЕЗ, (Directive 2006/32/EC of the European Parliament and of the Council of 5 April 2006 on energy end-use efficiency and energy services and repealing Council Directive 93/76/EEC CELEX No. 32006L0032), Директивом 2010/31/ЕУ Европског парламента и Савета од 19.5.2010. о енергетској ефикасности зграда, (Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings CELEX No. 32010L0031) и Директивом 2010/30/ЕУ Европског парламента и Савета од 19.5.2010. о навођењу потрошње енергије и других ресурса код производа који утичу на потрошњу енергије помоћу означавања и стандардних информација о производу, (Directive 2010/30/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010. on the indication by labelling and standard product information of the consumption of energy and other resources by energy-related products CELEX No. 32010L0030)] - IV квартал 2013.
- Други акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период 2013-2016, (усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Уредбу о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање енергетске ефикасности као и динамику увођења ознака енергетске ефикасности (усклађена са Директивом 2010/30/ЕУ) - IV квартал 2013.
- Уредбу о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије (усклађена са Директивом 2009/28/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Уредбу о подстицајним мерама за производњу биогорива, (усклађена са Директивом 2009/28/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Уредбу о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије и критеријумима за оцену испуњености тих услова (усклађена са Директивом 2009/28/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Уредбу о начину обрачуна и висини накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије (усклађена са Директивом 2009/28/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Правилник о гаранцији порекла електричне енергије (усклађен са Директивом 2009/28/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Правилник о начину и роковима достављања података неопходних за праћење спровођења Акционог плана (усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Правилник о методологији за праћење, верификацију и евалуацију ефеката спровођења Акционог плана (усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ) - IV квартал 2013.
- Правилник о начину означавања производа који утичу на потрошњу енергије, облику, изгледу, садржини ознаке енергетске ефикасности и другим питањима (усклађен са Директивом 2010/30/ЕУ) - IV квартал 2013.

- Правилник о обрасцу на коме се достављају обједињени статистички подаци о испорученој енергији (усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ) - IV квартал 2013.

Мере за спровођење приоритета у 2013. Години

Планирана је израда и следећих прописа:

- Уредба о утврђивању годишњих планираних циљева уштеде енергије граничну вредност потрошње енергије којом се одређује која привредна друштва су обвезници система, као и образац пријаве о оствареној потрошњи енергије - III квартал 2013.
- Уредба којом се утврђује годишњи програм финансирања активности и мера унапређења енергетске ефикасности - IV квартал 2013.
- Правилник о овлашћивању организације за вршење обуке за полагање испита за енергетског менаџера и енергетског саветника - IV квартал 2013.
- Правилник о критеријумима под којима корисници средстава Буџетског фонда могу бити изузети од обавезе вршења енергетског прегледа -IV квартал 2013.
- Правилник о ближим условима за расподелу и коришћење средстава Буџетског фонда, начину расподеле тих средстава, као и начину праћења наменског коришћења средстава и уговорених права и обавеза - IV квартал 2013.

Мере планиране за период 2014-2016. година

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине планира да усвоји:

- Уредбу којом се прописује врста производа који морају да испуњавају захтеве еко-дизајна-усклађена са Директивом 2009/125/ЕЗ Европског парламента и Савета од 21.10.2009. која успоставља оквир за постављање Еколошким дизајном услова за енергију у вези производа (*Directive 2009/125/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for the setting of ecodesign requirements for energy-related products CELEX No. 32009L0125*)
- Правилник о обрасцу извештаја о остваривању циљева уштеде енергије, усклађен са Директивом 2009/125/ЕЗ,
- Правилник о врстама података, року, начину и обрасцу на којем се достављају подаци о извршеном енергетском прегледу, усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ
- Правилник о садржини извештаја о спроведеном енергетском прегледу, усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ
- Правилник о методологији за спровођење енергетског прегледа, усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ
- Правилник о облику и структури модела уговора за поједине врсте енергетских услуга када се финансирају средствима буџетског фонда, или када су корисници из јавног сектора, усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ
- Правилник о минималним критеријумима у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке роба и услуга, усклађен са Директивом 2006/32/ЕЗ.

У складу са Директивом 2009/28/ЕЗ биће сачињен Извештај о реализацији индикативне путање за достизање циља обновљивих извора енергије до 2020. у оквиру Националног акционог плана за обновљиве изворе енергије.

Планирана је израда следећих прописа:

- Правилник о начину спровођења обуке и садржини програма за теоретску и практичну обуку за енергетске менаџере и енергетске саветнике, висину и начин плаћања трошкова за похађање обуке,
- Правилник о ближим условима, програму и начину полагања испита,
- Правилник о условима под којима би опремање грејне инсталације мерним уређајима било технички неизводљиво или у односу на дугорочно процењену уштеду енергије није економски исплативо,

- Правилник о обиму и врсти података који се прикупљају из обавезних техничких прегледа, као и садржини и обрасцу извештаја који омогућавају утврђивање и праћење индикатора потрошње енергије у транспорту,
- Уредба којом се прописују минимални захтеви енергетске ефикасности које морају да испуњавају нова и ревитализована постројења и системи за преношење и системи за дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије,
- Правилник о садржини елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу топлотне или електричне енергије, система или делова система за преношење, односно дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије.

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине планира да усвоји:

- Правилник о захтевима еко-дизајна, поступку утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна и начину означавања производа, усклађен са Директивом 2009/125/ЕЗ,
- Правилник о техничким прописима којима се прописују технички захтеви за поједине врсте или групе производа у погледу еко-дизајна, усклађен са Директивом 2009/125/ЕЗ,
- Правилник о контроли рада котлова односно других ложишта, укључујући систем за грејање, усклађен са Директивом 2010/31/ЕУ,
- Правилник о контроли система за климатизацију, Усклађен са Директивом 2010/31/ЕУ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума за 2013. годину

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа у 2013. (квартал)	ВЕЗА СА ССП, Уговор о оснивању Енергетске заједнице (Да/Не)
Национални акциони план за обновљиве изворе енергије	32009L0028	Делимична усклађеност	II квартал	ССП члан 109.
Закон о ефикасном коришћењу енергије	32006L0032	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Други акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период 2013-2016	32006L0032	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Уредба о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање енергетске ефикасности као и динамику увођења ознака енергетске ефикасности	32010L0030	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије	32009L0028	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Уредба о подстицајним мерама за производњу биогорива	32009L0028	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.

НАЗИВ ПЛАНИРАНОГ ПРОПИСА	ЕУ ПРОПИС који се транспонује (ако је сврсисходно, извршити упућивање на део или члан ЕУ прописа)	ОЧЕКИВАНИ СТЕПЕН УСКЛАЂЕНОСТИ (делимична-потпуна усклађеност)- навести за сваки ЕУ пропис	РОК за усвајање прописа у 2013. (квартал)	ВЕЗА СА ССП, Уговор о оснивању Енергетске заједнице (Да/Не)
Уредба о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије и критеријумима за оцену испуњености тих услова	32009L0028	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Уредба о начину обрачуна и висини накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије	32009L0028	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Правилник о гаранцији порекла електричне енергије	32009L0028	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Правилник о начину и роковима достављања података неопходних за праћење спровођења Акционог плана	32006L0032	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Правилник о методологији за праћење, верификацију и евалуацију ефеката спровођења Акционог плана	32006L0032	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Правилник о начину означавања производа који утичу на потрошњу енергије, облику, изгледу, садржини ознаке енергетске ефикасности и другим питањима	32010L0030	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.
Правилник о обрасцу на коме се достављају обједињени статистички подаци о испорученој енергији	32006L0032	Делимична усклађеност	IV квартал	ССП члан 109.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

- У Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине спроводе се пројекти из области енергетске ефикасности који имплементирају директиве Европске уније из области енергетске ефикасности, а то су:
- Пројекат успостављања и јачања система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије у Републици Србији. Пројекат се финансира из *JICA* у износу од 1.000.000 евра са циљем да се успостави систем енергетског менаџмента у складу са Законом о ефикасном коришћењу енергије,
- Успостављање информационог система за енергетски менаџмент у општинама. Донација УНДП вредна је 1 милион долара. Огледа се у донацији базе података која се користи у Хрватској, уз учешће буџета Републике Србије од око 40.000 долара кроз „*Cost Sharing Agreement*”. Циљ пројекта је да се омогући праћење потрошње енергије и управљање њеном потрошњом на локалном нивоу,
- Пројекат Израде Другог акционог плана за енергетску ефикасност за период 2013-2015 и успостављање енергетских индикатора у секторима потрошње. Финансира се из ИПА 2012 са укупно 1.7 милиона евра. Главни циљеви пројекта су успостављање енергетских

индикатора и утврђивање стања у потрошњи енергије и израда квалитетног Другог акционог плана енергетске ефикасности,

- Унапређење енергетске ефикасности у зградама јавне намене - школама. Финансира се из развојне помоћи *KfW*: 15 милиона евра из развојног кредита и 1.5 милиона евра из *WBIF* донација. Циљ пројекта је унапређење услова за живот и рад ученика и наставног особља у школама кроз унапређење енергетске ефикасности ових објеката односно уштеде енергије на нивоу најмање 20% у односу на просечни ниво потрошње објекта, чиме се директно доприноси циљу уштеде енергије државе.
- Регионални програм енергетске ефикасности у Западном Балкану финансира *EBRD* (регионални пројекат) који прати кредитна линија за унапређење енергетске ефикасности. Период реализације пројекта је 2013-2016, а главни циљ је стварање тржишта енергетских услуга и спровођење у пракси ЕСКО принципа реализације пројекта у јавном сектору. Ово је све у директној вези са захтевима Директиве 2006/32/ЕЗ,
- Енергетска одрживост малих заједница (општина) у јадранској регији *ALTERENERGY* 2011-2015. Финансира се из Адриатик фонда у износу од 330.000 евра. Главни циљеви су унапређење капацитета локалних заједница да планирају, реализују и управљају енергетским уштедама и пројектима и унапређење свести код грађана и у локалној привреди о бенефитима који се остварују спровођењем мера енергетске ефикасности.
- Пројекат Унапређење енергетске ефикасности кроз поступке јавних набавки у циљу избалансираног економског раста у земљама Југоисточне Европе - *EFFECT*. Стратешки партнер је *ASP*, пројекат је финансиран од *LP Abruzzo Regional Energy Agency*. Циљ пројекта је размена искустава на примени критеријума енергетске ефикасности у јавним набавкама у циљу идентификације добре праксе и њено даље коришћење,
- Пројекат „Успостављање платформе за праћење и оцену спровођења акционог плана енергетске ефикасности”, који је финансиран од стране *GIZ ORF-E* (регионални пројекат). Циљ пројекта је да се успостави електронска платформа кроз коју би се омогућио лакши процес праћења и оцене спровођења акционог плана.
- „Помоћ у испуњавању обавеза према Енергетској заједници у делу примене регулативе Европске уније у погледу енергетске ефикасности” се финансира из Норвешке донације и локалног доприноса од 10%, а укупна вредност пројекта је 194.000 евра. Главни циљ пројекта је да ојача капацитет Одсека за енергетску ефикасност за спровођење неопходних активности у циљу унапређења енергетске ефикасности а пре свега у погледу спровођења акционих планова енергетске ефикасности и припреме законске регулативе.

Истовремено планирани су пројекти из области обновљивих извора енергије у циљу примене Директиве 2009/28/ЕЗ који ће бити финансирани из извора комерцијалних банака, међународних финансијских институција, билатералних донација и претприступних фондова ЕУ. То су:

- Пројекат изградње мини хидроелектрана у Републици Србији (500 милиона евра, комерцијалне и развојне банке),
- Пројекат искоришћења биомасе (108,3 милиона евра, *KfW*),
- Пројекат смањења баријера за развој тржишта биомасе у Србији (16,8 милиона долара, *Global Environmental Fund* преко *UNDP* уз учешће РС),
- Предлог Програма и системског оквира за производњу и коришћење енергије из биомасе као обновљивог извора, за период 2011-2020 са посебним освртом на пелете и брикете (100 милиона евра, банкарски кредити),
- Изградња биорафинерије за производњу биоетанола - II генерација биогорива, капацитета до 200.000 т/год (120 милиона евра, средства компанија, комерцијални кредити, међународне финансијске организације),
- Пројекат коришћења отпадног дрвета са тока реке Дунав за производњу топлотне енергије – набавка опреме (690.000 евра, јавно приватно партнерство),
- Пројекат ревизије Катастра малих хидроелектрана (1,5 милиона евра, ИПА 2013)

- Пројекат изградње *СНР* постројења 3 MW - ПКБ Падинска скела (7.918.000 евра, донација Швајцарске Конфедерација уз учешће града Београда). Споразум о донацији је потписан у децембру 2012.

Завршена је друга компонента пројекта „Спровођење енергетске компоненте Националне стратегије одрживог развоја” ИПА 2010 подкомпоненте А и Б. „Промоција обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности”. Резултат пројекта је шест претходних студија оправданости, три у области коришћења геотермалне енергије и три у области комбиноване производње топлотне и електричне енергије који користе биомасу као примарну енергију.

3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

Преглед стања

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (СРПНА) је основана у децембру 2009. од стране Владе Републике Србије, као регулаторна организација, на основу члана 5. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Сл. Гласник РС”, 36/09 и 93/12), ради обезбеђивања услова за квалитетно и ефикасно спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и мера нуклеарне сигурности при обављању радијационих делатности и нуклеарних активности. Надлежности за инспекцијски надзор из области нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом и заштите од јонизујућих зрачења су у оквиру Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине.

СРПНА је од почетка обављања делатности донела 18 подзаконских прописа од укупно 23, а на основу одредби Закона. Донети прописи су усклађени са прописима Европске уније:

- - Правилник о начину вођења евиденције о нуклеарним материјалима („Сл. гласник РС”, 27/11), који је усклађен са Уредбом Комисије (Евроатом) бр. 302/2005 од 8.2.2005, о примени мера заштите Евроатом (Commission Regulation (Euratom) No 302/2005 of 8 February 2005 on the application of Euratom safeguards - Council/Commission statement, CELEX No. 32005R0302);
- - Правилник о границама садржаја радионуклида у води за пиће, животним намирницама, сточној храни, лековима, предметима опште употребе, грађевинском материјалу и другој роби која се ставља у промет („Сл. гласник РС”, 86/11), који је усклађен са Уредбом Комисије (Евроатом) бр 944/89 од 12.4.1989 којом се утврђују максимално дозвољени нивои радиоактивне контаминације у мањим намирницама после нуклеарне несреће или било ком другом случају радиолошке опасности (Commission Regulation (Euratom) No 944/89 of 12 April 1989 laying down maximum permitted levels of radioactive contamination in minor foodstuffs following a nuclear accident or any other case of radiological emergency CELEX No. 31989R0944) и Уредбом Комисије (Еуратом) бр 770/90 од 29.3.1990. којом се утврђују максимално дозвољени нивои радиоактивне контаминације хране за животиње, након нуклеарне несреће или било ком другом случају радиолошке опасности (Commission Regulation (Euratom) No 770/90 of 29 March 1990 laying down maximum permitted levels of radioactive contamination of feedingstuffs following a nuclear accident or any other case of radiological emergency, CELEX No. 31990R0770).

Током 2012. се започело са имплементацијом прописа донетих до краја 2011.

У 2012. донет је један подзаконски акт и то:

Правилник о примени извора јонизујућих зрачења у медицини („Сл. Гласник РС”, 1/12), који је делимично усклађен са Директивом Савета 97/43/Евроатом од 30.6.1997. о здравственој заштити појединаца против опасности јонизујућег зрачења у односу на медицинска излагања и укидању Директиве 84/466/Евроатом, (Council Directive 97/43/Euratom of 30 June 1997 on health protection of individuals against the dangers of ionizing radiation in relation to medical exposure, and repealing Directive 84/466/Euratom CELEX No. 31997L0043) и Директивом Савета 96/29/Евроатом од 13.5.1996. којом се утврђују основне безбедносне стандарде за заштиту здравља радника и јавности на опасности које произилазе од јонизујућег зрачења, (Council Directive 96/29/Euratom of 13 May 1996. laying down basic safety standards for the protection of the health of workers and the general public against the dangers arising from ionizing radiation CELEX No. 31996L0029).

Преглед приоритета за 2013. у погледу усклађивања законодавства

СРПНА планира да усвоји следеће прописе:

- Уредбу о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности усаглашена са Директивом савета 96/29/Евроатом, Директивом савета 97/43/Евроатом и Директивом Савета 2003/122/Евратом од 22.12.2003. о контроли високе активности радиоактивним изворима и неконтролисаних извора, (Council Directive 2003/122/Euratom of 22 December 2003 on the control of high-activity sealed radioactive sources and orphan sources CELEX No. 32003L0122) - IV квартал 2013.
- Уредбу о безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала - Convention on the Physical Protection of Nuclear Material and Nuclear Facilities - IV квартал 2013.
- Уредбу о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента, усаглашена са Директивом Савета 89/618/Евроатом од 27.11.1989. о информисању јавности о здравственој заштити мерама које се примењују и кораци које треба предузети у случају радиолошког ванредног стања (Council Directive 89/618/Euratom of 27 November 1989 on informing the general public about health protection measures to be applied and steps to be taken in the event of a radiological emergency CELEX No. 31989L0618) - IV квартал 2013.

Планирана је израда Програма управљања радиоактивним отпадом у оквиру којег је предвиђена израда Стратегије управљања радиоактивним отпадом, која је дефинисана Директивом Савета 2011/70/Евроатом од 19.7.2011. о успостављању Заједничког оквира за одговорно и безбедно управљање потрошеног горива и радиоактивног отпада (*Council Directive 2011/70/Euratom of 19 July 2011 establishing a Community framework for the responsible and safe management of spent fuel and radioactive waste CELEX No. 32011L0070*).

Административни капацитети

СРПНА има 20 запослених од којих се 4-6 запослених са по 10% радног времена бави транспозицијом прописа, а десеторо ради на спровођењу прописа. Систематизована радна места за израду прописа нису попуњавана услед недостатка средстава.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У 2013. је планиран већи број обука, стипендија и експертских мисија у циљу јачања стручних капацитета регулаторног тела.

Мере планиране за период 2014-2016.

СРПНА ће радити на:

- - Изменама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности у смислу усклађивања са Директивом Савета 2011/70/Евроатом, Директивом Савета 2009/71/Евроатом, Директивом Савета 89/618/Евроатом, Одлуком Савета 87/600/Евроатом од 14.12.1987. о аранжманима за рану размену информација у случају радиолошке опасности (Council Decision 87/600/Euratom of 14 December 1987 on Community arrangements for the early exchange of information in the event of a radiological emergency CELEX No. 31987D0600), Уредбом Савета (Евроатом) бр. 1493/93 од 8.6.1993. о испорукама радиоактивних материја између држава чланица (Council Regulation (Euratom) No 1493/93 of 8 June 1993 on shipments of radioactive substances between Member States CELEX No. 31993R1493), Директивом Савета од 20. 11. 2006. бр. 2006/117/Евроатом о надзору и контроли испорука радиоактивног отпада и истрошеног горива (Council Directive 2006/117/Euratom of 20 November 2006 on the supervision and control of shipments of radioactive waste and spent fuel CELEX No. 32006L0117), Директивом Савета 2003/122/Евроатом, Директивом Савета 96/29/Евроатом и Директивом Савета 97/43/Евроатом,
- - Увођењу система управљања квалитетом и завршним обукама кроз израду писаних процедура и успостављање система издавања дозвола у складу са Директивом Савета 2009/71/Евроатом, Уредбом Савета 1493/93 и Директивом Савета 96/29/Евроатом.
- - Формирању институција односно јачању независности, стварању адекватног буџета за рад Агенције и довољним стручним ресурсима, а све у складу са Директивом Савета 2009/71/Евроатом.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат „Формирање националног регистра нуклеарних материјала, извора јонизујућих зрачења, радиоактивног отпада и излагања и јачање других релевантних функција регулаторног тела” - ИПА 2010 вредности 1 милион евра. Кроз пројекат се имплементирају Директива Савета 2009/71/Евроатом од 25.6.2009. успостављање оквира Заједнице за нуклеарну сигурност нуклеарних постројења (*Council Directive 2009/71/EURATOM of 25 June 2009 establishing a Community framework for the nuclear safety of nuclear installations CELEX No. 32009L0071*) и Директива Савета 2011/70/Евроатом којом се прописује обавеза формирања и јачања компетентног регулаторног тела у области нуклеарне сигурности и заштите од јонизујућих зрачења које мора бити функционално независно у доношењу регулаторних одлука у свом делокругу. Такође, Директивом је прописано да регулаторно тело мора располагати са довољним људским и финансијским ресурсима за обављање свих регулаторних надлежности.

3.16. Опорезивање

Преглед стања

Законодавна активност Сектора за фискални систем Министарства финансија и привреде:

1. Закон о акцизама,
2. Закон о дувану,
3. Закон о фискалним касама,
4. Закон о порезу на доходак грађана,
5. Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање,
6. Закон о порезима на имовину,
7. Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара,
8. Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга,
9. Закон о пореском поступку и пореској администрацији,
10. Закон о порезу на додату вредност,
11. Закон о порезу на премије неживотног осигурања,
12. Закон о порезу на добит правних лица и
13. Закон о републичким административним таксама.

1. Закон о акцизама („Службени гласник РС”, бр. 22/01, 73/01, 80/02, 80/02-др. закон, 43/03, 72/03, 43/04, 55/04, 135/04, 46/05, 101/05-др. закон, 61/07, 5/09, 31/09, 101/10, 43/11, 101/11, 93/12 и 119/12)

1. Директива Савета 2011/64/ЕЕЗ од 21. јуна 2011. године о структури и стопама акцизе на дуванске прерађевине (32011L0064) – делимично усклађен. Структура опорезивања акцизом дуванских прерађевина у потпуности је усаглашена са наведеном Директивом, с тим да је разлог за делимичну усклађеност садржан у томе што је минимални износ акцизе на дуванске прерађевине предмет даљег усаглашавања са стандардима ЕУ.
2. Директива 2003/96/ЕЗ од 27. октобра 2003. године о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије (32003L0096) – делимично усклађен. Опорезивање енергената и електричне енергије не одступа од комунитарних захтева у погледу висине минималне акцизе на нафтне деривате који су предмет опорезивања Законом о акцизама. Међутим, Законом о акцизама није предвиђено акцизно оптерећење осталих енергената (кокс, мазут, земни гас и др.) и електричне енергије.
3. Директива о фискалном обележавању гасних уља и керозина 95/60/ЕЗ од 27. новембра 1995. год.(31995L0060) – неусклађен.
4. Структурна директива о алкохолним пићима 92/83/ЕЕЗ од 19. октобра 1992 год (31992L0083) –неусклађен.

5. Директива о приближавању стопа акциза на алкохолна пића 92/84/ЕЕЗ од 19. октобра 1992. год.(31992L0084) – неусклађен
6. Уредба Комисије (ЕЗ) бр 3199/93 од 22. новембра 1993 о међусобном признавању процедура за потпуну денатуризацију алкохола ради ослобађања од акцизе (31993R3199) – неусклађен
7. Директива Савета 2008/118/ЕЗ од 16. децембра 2008 о општем систему акциза и о укидању Директиве 92/12/ЕЕЗ (32008L0118) – делимично усклађен. Кретање и контрола акцизних производа, систем акцизних складишта, категорија обвезника акцизе су институти који већ егзистирају у Закону о акцизама, с тим да су исти делимично усаглашени са поменутом директивом, при чему ће се потпуна хармонизација постићи у складу са роковима предвиђеним Споразумом о стабилизацији и придруживању.

Имајући у виду наведене директиве ЕУ, произилази да је Закон о акцизама делимично усклађен са истим, с тим да ће у наредном периоду опорезивање акцизом дуванских прерађевина, енергената и алкохолног пића бити предмет даљег усаглашавања. Када је реч о опорезивању алкохолних пића према проценту чистог алкохола у готовом производу, како је то регулисано стандардима ЕУ, Закон о акцизама ће бити измењен најкасније у складу са роковима предвиђеним Споразумом о стабилизацији и придруживању, при чему се напомиње, да се исти износ акцизе, у зависности од врсте алкохолног пића, плаћа на алкохолна пића произведена у земљи и из увоза. У вези са материјом којом се регулишу кретање и контрола акцизних производа, акцизних складишта, као и проширења концепта обвезника акцизе, истичемо да поменути институти већ егзистирају у Закону о акцизама, као и да су делимично усаглашени са законодавством ЕУ, с тим да ће се потпуна хармонизација постићи у складу са роковима предвиђеним Споразумом о стабилизацији и придруживању.

Напомињемо да је у 2012. години Народна скупштина усвојила Закон о изменама и допунама Закона о акцизама („Службени гласник РС”, број 93/12), од 26. септембра 2012 године, као и Закон о изменама и допунама Закона о акцизама („Службени гласник РС”, број 119/12), од 17. децембра 2012 године.

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Закона о акцизама („Службени гласник РС”, број 93/12) јесу постизање циљева у домену политике акциза, као што су даља постепена хармонизација акцизне политике са прописима и стандардима Европске уније, проширење предмета опорезивања акцизом, посебно када се ради о дериватима нафте и кафе, промена структуре опорезивања акцизом цигарета, другачији начин остваривања права на рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, а све у циљу смањења појаве сиве економије у промету акцизних производа, посебно деривата нафте, и самим тим, обезбеђивања стабилнијег прилива средстава од акциза у републички буџет. Такође, у циљу прецизирања предмета опорезивања акцизом, овим законом врши се повезивање акцизних производа са тарифним ознакама номенклатуре Царинске тарифе.

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Закона о акцизама („Службени гласник РС”, број 119/12) су даља постепена хармонизација акцизне политике са прописима и стандардима Европске уније, као и обезбеђивање стабилнијег прилива средстава од акциза у републички буџет. Полазећи од потребе да се опорезивање акцизом деривата нафте и дуванских производа прилагоде променама које ће наступити услед започетог процеса придруживања Републике Србије ЕУ, као и другим међународним организацијама (СТО и др), постојећи правни оквир требало је уредити на начин којим би се обезбедила дугорочна извесност акцизне политике, утврђивањем износа, односно стопа акцизе на деривате нафте и дуванске производе до 2016. године, уз истовремено очување стабилности буџетских прихода од акциза на деривате нафте и дуванске производе и транспарентност опорезивања наведених производа. Прописано је, када је реч о опорезивању акцизом дуванских производа, успостављање оптималног односа специфичне и пропорционалне компоненте акцизе, по периодима примене. На овај начин свде се на најмању меру негативне последице које по висину прихода од акциза може имати и смањење укупног тржишта, а што је једна од очекиваних последица спровођења Оквирне конвенције о контроли дувана. У циљу повећања укупног акцизног оптерећења цигарета, а имајући у виду да према европском законодавству, укупно акцизно оптерећење (специфична акциза + ad valorem акциза) не сме бити испод 57% малопродајне цене једне паклице цигарета у категорији просечне пондерисане малопродајне цене цигарета и да укупна акциза не може бити нижа од 64€ на 1000 комада цигарета у категорији просечне пондерисане малопродајне цене, овим законом, прописано је повећање специфичне компоненте акцизе, по периодима примене. Поред тога, прописује се стопа ад валорем акцизе на дуван за пушење и остале дуванске прерађевине

по периодима примене. Такође, циљ усвојеног законског решења, када је у питању опорезивање акцизом деривата нафте, је постепено изједначавање износа акцизе на моторне бензине, гасна уља и ТНГ, који се користе за погон путничких аутомобила, тако да би се у наредном периоду износ акцизе на безоловни бензин и гасна уља изједначио, с тим да би износ акцизе на ТНГ, као еколошко гориво, а сагласно законодавству ЕУ, остао нешто нижи. Осим тога, усаглашавање са системом опорезивања акцизом деривата нафте у Европској унији, извршено је у смислу опорезивања деривата нафте у зависности од намене коришћења истих. Имајући у виду да европско законодавство подстиче примену различитих ослобађања или снижених стопа опорезивања за коришћење енергената за индустријске сврхе, овим законом прописују се право на рефакције плаћене акцизе на поједине деривате нафте који се користе у индустријске сврхе, односно као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије.

Према томе, хармонизација акцизне политике испољава се, пре свега, у даљем усаглашавању са системом опорезивања акцизом деривата нафте у Европској унији са Директивом о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије 2003/96/ЕЗ, од 27. октобра 2003. године, и Директивом Савета 2011/64/ЕУ, од 21. јуна 2011. године, о структури и акцизним стопама које се примењују на дуванске прерађевине од 1. јануара 2011. године – кодификација.

2. Закон о дувану („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 90/07, 95/10, 36/11 и 93/12)

1. Директива Савета 2001/37/ЕЗ од 05.06.2001. о усклађивању закона, прописа и административних одредби држава чланица које се односе на производњу, обележавање и продају дуванских производа (Службени гласник Л 194/26, 18.07.2001) која је измењена Уредбом Савета 596/209 од 18.06.2009. (32001L0037) – делимично усклађен. Опис дуванских производа, дозвољене количине састојака у цигаретама, методи мерења количине катрана, никотина и угљен монооксида у цигаретама, методи мерења исправности означавања на паковањима цигарета, означавање, здравствена упозорења, начин обележавања општег упозорења, начин обележавања општег и посебног здравственог упозорења су у највећој мери усаглашени са наведеном Директивом, с тим што ће се потпуна хармонизација постићи у складу са роковима предвиђеним Споразумом о стабилизацији и придруживању.
2. Директива Савета 95/59/ЕЗ од 27. новембра 1995. о порезима изузев пореза на промет који утиче на потрошњу произведеног дувана (Службени гласник Л 291/1, 06.12.1995. стр. 40-45) која је измењена Директивом Савета 1999/81/ЕЗ од 29.07.1999, Директивом Савета 2002/10 ЕЗ од 12.02.2002. и Директивом Савета 2010/12/ЕУ од 16.02.2010.(31995L0059) – делимично усклађен. Подела дуванских производа на: цигарете; цигаре и цигарилосе; дуван за пушење (фино резани дуван за увијање цигарета и остале дуван за пушење), дефиниције цигарета; цигара и цигарилоса и дувана за пушење и осталих дуванских производа, као и одређивање малопродајних цена дуванских производа у највећој мери су усаглашени са наведеним Директивама, с тим што ће се потпуна хармонизација постићи у складу са роковима предвиђеним Споразумом о стабилизацији и придруживању.

Имајући у виду наведене директиве ЕУ, произилази да је Закон о дувану у највећем делу усаглашен са прописима ЕУ, с тим да ће у наредном периоду бити предмет даљег усаглашавања, а у циљу постизања потпуне хармонизације са стандардима ЕУ. При томе напомињемо да је део Закона о дувану који се односи на дефиниције, поделе и састав дуванских производа, односно обележавања дуванских производа у надлежности министарства надлежног за послове пољопривреде, односно министарства надлежног за послове здравља.

3. Закон о фискалним касама („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 93/12) - Не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

4. Закон о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС”, бр. 24/01, 80/02, 135/04, 62/06, 65/06-исправка, 31/09, 44/09, 18/10, 50/11, 91/11-УС, 93/12 и 114/12-УС) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

5. Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11 и 101/11) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

6. Закон о порезима на имовину („Службени гласник РС”, бр. 26/01, 45/02-УС, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11 и 57/12-УС) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

7. Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара („Службени гласник РС”, бр. 26/01, 80/02, 43/04, 132/04, 112/05, 114/06, 118/07, 114/08, 31/09, 106/09, 95/10, 101/10, 24/11, 100/11 и 120/12) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

8. Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга („Службени гласник РС”, број 119/12) - Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

9. Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02-исправка, 23/03-исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05-др. закон, 62/06-др. закон, 61/07, 20/09, 72/09-др. закон, 53/10, 101/11, 2/12-исправка и 93/12)

1. Директива Савета 77/799/ЕЕЗ од 19. децембра 1977. године о међусобној помоћи надлежних власти држава чланица у области директног опорезивања(31977L0799) – неусклађен;
2. Директива Савета 2004/106/ЕЗ од 16. новембра 2004. године о изменама Директива Савета 77/799/ЕЕЗ од 19. децембра 1977. године о међусобној помоћи надлежних власти држава чланица у области директног опорезивања32004L0106 - неусклађен
3. Директива савета 2011/16/ЕЗ од 15. фебруара 2011. године о административној сарадњи у области опорезивања и укидању Директиве 77/799/ЕЕЗ(32011L0016) – неусклађен;
4. Директива савета 2003/48/ЕЗ од 26. маја 2008. године о опорезивању прихода од штедних улога у форми камате(32003L0048) – неусклађен;
5. Директива савета 2008/55/ЕЗ од 3. јуна 2003. године о међусобној сарадњи(32008L0055) – неусклађен.

Напомињемо да је у 2012. години Народна скупштина РС усвојила Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији на скупштинском заседању 25. септембра 2012. године, који је објављен у „Службеном гласнику РС”, број 93/12 и ступио на снагу осмог дана од дана објављивања, односно 6. октобра 2012. године, с тим што се чланови овог закона који се односе на измене код преузимања надлежности Пореске управе за порески прекршајни поступак, за преузимање другостепеног поступка по жалбама против решења јединица локалне самоуправе, затим обрачуна камате и утврђивање пореске обавезе лицу које обавља нерегистровану делатност, примењују од 1. јануара 2013. године, односно чланови овог закона који се односе на обавезу искључивог подношења електронских пореских пријава за правна лица која нису велики порески обвезници, као и за предузетнике, примењују од 1. јула 2014. године.

Основни разлог за доношење овог закона је преношење надлежности на Пореску управу за обављање послова државне управе у области игара на срећу који су били у надлежности Управе за игре на срећу, као и послова државне управе који су били у надлежности Девизног инспектората. Такође, од 1. јануара 2013. године Пореска управа преузима надлежност и за првостепени порескопрекршајни поступак за јавне приходе које утврђује, контролише и наплаћује, као и за одлучивање по правним лековима уложеним против пореских управних аката које од 1. јануара 2013. године донесу јединице локалне самоуправе. Уређује се опорезивање лица која обављају нерегистровану, односно непријављену делатност, по стопи по којој се опорезују други приходи физичких лица према закону којим се уређује опорезивање дохотка грађана, без признавања нормираних трошкова. Опорезивање ових делатности вршило би се од 1. јануара 2013. године. Прописује се измена метода обрачуна каматне стопе на износ мање или више плаћеног пореза и споредних пореских давања тако што се, уместо комфорне методе обрачуна, уводи метод простог интересног рачуна од сто, почев од 1. јануара 2013. године. Прописује се нови рок (уместо досадашњих 12 уводи се рок од 24 месеца), на који се може извршити одлагање плаћања пореског дуга и смањује стопа камате која се обрачунава за време одложеног плаћања пореског дуга обвезнику који је захтев за одлагање поднео пре доспелости тог дуга или је сам пријавио доспелу пореску обавезу. У циљу смањења трошкова пореског поступка пореским обвезницима – прописује се да правна лица која нису сврстана у велике пореске обвезнике, као и предузетници, од 1. јула 2014. године, пореске пријаве подносе искључиво електронским путем.

10. Закон о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 86/04-исправка, 61/05, 61/07 и 93/12)

1. Директива Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност(32006L0112³⁰) – делимично усклађен. Закон о порезу на додату вредност је у великој мери усклађен са наведеном директивом. Делимично су усклађене одредбе којима се прописују начела за утврђивање места промета услуга, листа добара и услуга чији се промет опорезује по посебној стопи ПДВ и поједине одредбе којима се прописују пореска ослобођења без права на одбитак претходног пореза.
2. Директива Савета 2009/132/ЕЗ од 19. октобра 2009. године о утврђивању области примене члана 143. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност (32009L0132) – делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом огледа се у томе што Законом о порезу на додату вредност нису прописана поједина пореска ослобођења предвиђена овом директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са наведеном директивом.
3. Тринаеста директива Савета 86/560/ЕЕЗ од 17. новембра 1986. године о хармонизацији правних прописа држава чланица о порезима на промет - поступци за повраћај ПДВ пореским обвезницима који нису резиденти на територији Заједнице(31986L0560) – усклађен.
4. Директива Савета 2007/74/ЕЗ од 20. децембра 2007. године о ослобађању робе увезене од стране путника из трећих земаља од ПДВ (32007L0074) - делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом односи се на то што нису прописана количинска ограничења за увоз појединих акцизних производа од стране путника из иностранства за која се може остварити пореско ослобођење, а која су предвиђена наведеном директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са предметном директивом.
5. Директива Савета 2006/79/ЕЗ од 5. октобра 2006. године о пореским ослобођењима при увозу робе у малим пошиљкама некомерцијалног карактера пореклом из трећих земаља (32006L0079) – делимично усклађен. Законом о порезу на додату вредност су прописана пореска ослобођења код увоза добара. Делимична усклађеност са наведеном директивом огледа се у томе што нису прописана количинска ограничења за увоз појединих производа у малим пошиљкама некомерцијалног карактера за која се може остварити пореско ослобођење, а која су предвиђена наведеном директивом. Поред тога, Закон о порезу на додату вредност се позива на одредбе царинских прописа којима се прописују поједина ослобођења од плаћања царине, што није у потпуности у складу са овом директивом.
6. Директива Савета 2008/9/ЕЗ од 12. фебруара 2008. године о детаљним правилима за повраћај ПДВ, предвиђен Директивом 2006/112/ЕЗ, пореским обвезницима који нису пословно настањени у држави чланици повраћаја него у другој држави чланици (32008L0009) – неусклађен. Наведена директива се односи на поступак повраћаја ПДВ пореским обвезницима из држава чланица ЕУ, за промете извршене између пореских обвезника у оквиру ЕУ.

Народна скупштина Републике Србије је у 2012. години усвојила Закон о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС”, број 93/12).

Разлог за доношење овог закона, између осталог, је и наставак процеса усаглашавања са стандардима Европске уније у области опорезивања потрошње ПДВ. С тим у вези, усвојена су

³⁰ Директиве CELEX ознака: 32006L0138, 32007L0075, 32008L0008, 32008L0117, 32009L0047, 32009L0069, 32009L0162, 32010L0023, 32010L0045, 32010L066, 32010L088 садржане су у пречишћеном тексту Директиве Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, док су директиве CELEX ознака: 31991L0680 и 32006L0069 укинуте Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, па из тог разлога нећемо посебно анализирати степен усклађености нашег прописа са наведеним директивама.

решења која значе даље усаглашавање са прописима Европске уније, пре свега са поменути директивама. То су: да се систем наплате може применити за одређену категорију пореских обвезника, да се у области грађевинарства, код промета објеката и промета секундарних сировина, укључујући и непосредно повезане услуге, може прописати да обавезу обрачунавања и плаћања ПДВ има прималац добара и услуга, да републички органи, органи територијалне аутономије и локалне самоуправе буду обвезници ПДВ за промет добара и услуга који врше у оквиру својих надлежности, а који може да доведе до нарушавања конкуренције, да се за услуге одобравања приступа мрежи природног гаса и мрежи за пренос електричне енергије местом промета сматра место примаоца услуга, да се дефинишу услуге које се пружају електронским путем, да се укине опорезивање по посебној пореској стопи ПДВ промета услуга одржавања улица, путева и других јавних површина и јавне расвете у градовима и другим насељима, да се укине пореско ослобођење без права на одбитак претходног пореза за услуге оцене кредитне способности и услуге из области науке, да се друкчије уреди право на рефакцију ПДВ страном обвезнику итд.

Према томе, хармонизација у области опорезивања потрошње ПДВ испољава се у даљем усаглашавању са системом опорезивања потрошње ПДВ у Европској унији, и то, пре свега, са пречишћеним текстом Директиве Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност од 1. јануара 2011. године.

Напомињемо да је Директивом Савета 2007/74/ЕЗ, од 20. децембра 2007. године, о ослобађању робе увезене од стране путника из трећих земаља од ПДВ и акциза, укинута и замењена Директива Савета 69/169/ЕЕЗ, од 28. маја 1969. године, за хармонизацију правних и управних прописа о ослобађању од ПДВ и акциза при увозу у прекограничном путничком саобраћају и директиве о изменама и допунама ове директиве³¹, које су престале да важе, па с тога више нису предмет усклађивања.

11. Закон о порезу на премије неживотних осигурања („Службени гласник РС”, број 135/2004). Не постоји одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

12. Закон о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, бр. 25/01, 43/03, 80/02, 80/02-др. закон, 84/04, 18/10, 101/11 и 119/12)

1. Директива Савета 2003/49/ЕЗ од 3. јуна 2003. године о заједничком систему опорезивања камата и ауторских хонорара између повезаних друштава различитих држава. (32003L0049) – делимично усклађен. Законом о порезу на добит правних лица прописано је право обвезника на порески кредит по основу пореза који је платила његова нерезидентна филијала у другој држави на камате и ауторске накнаде. Напомињемо, да је последњим изменама Закона о порезу на добит правних лица право на порески кредит за порез по одбитку плаћен у другој држави по основу камата и ауторских накнада, проширено је на све резидентне обвезнике без обзира на повезаност између резидентног обвезника и исплатиоца прихода у другој држави.
2. Директива Савета 90/435/ЕЕЗ од 23. јула 1990. године о заједничком систему опорезивања матичних и зависних привредних друштава различитих држава - чланица ЕУ, Замењена Директивом 2011/96/ЕУ од 30. новембра 2011. године. (31990L0435) – делимично усклађен. Законом о порезу на добит правних лица прописано је право на порески кредит резидентног матичног друштва по основу пореза по одбитку који је плаћен на дивиденде остварене од нерезидентне филијале и пореза који је нерезидентна филијала платила на добит из које је дивиденда исплаћена матичном резидентном правном лицу.
3. Директива Савета 90/434/ЕЕЗ од 23. јула 1990. године о заједничком систему опорезивања у случају спајања, деобе, преноса имовине и замене удела привредних друштава различитих држава – чланица ЕУ. Замењена Директивом 2009/133/ЕЗ од 19. октобра 2009. године. (31990L0434) – делимично усклађен. Закон о порезу на добит правних лица садржи одредбе о одлагању настанка пореске обавезе по основу капиталних добитака у случају статусне промене.

³¹ Директиве CELEX ознака: 31972L0230, 31978L1033, 31978L1033, 31982L0443, 31985L0348, 31988L0664, 31989L220, 31991L0191, 31991L0673, 31994L0004, 31994L0075.

4. Директива Савета 2005/19/ЕЗ од 17. фебруара 2005. године која мења и допуњује Директиву 90/434/ЕЕЗ из 1990. године о заједничком систему опорезивања у случају спајања, деобе, преноса имовине и замене удела привредних друштава различитих држава – чланица ЕУ. (32005L0019) – делимично усклађен. Закон о порезу на добит правних лица садржи одредбе по основу којих пореска обавеза по основу капиталних добитака (у случају статусних промена) настаје у тренутку кад правно лице које је имовину стекло статусном променом изврши продају те имовине.

Закон о порезу на добит правних лица концепцијски одговара и у највећој је мери усклађен са одговарајућим упутствима ЕУ и општим правилима регулисања на подручју непосредних пореза.

Напомињемо да је у 2012. години Народна скупштина РС усвојила Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 119/12, од 17. децембра 2012 године).

Разлози за доношење Закона о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС”, број 119/12) садржани су првенствено у потреби стварања услова за повећање прилива и наплате јавних прихода по основу пореза на добит правних лица. У том смислу, стопа пореза на добит правних лица је повећана са досадашњих 10% на 15 %. Такође, овим законом укинут је одређени број пореских подстицаја.

Решења из овог закона нису супротна прописима ЕУ, већ су усмерена на даље усаглашавање са прописима ЕУ. Наиме, у делу Закона који је предмет усаглашавања са прописима ЕУ – међукомпанијске дивиденде, извршено је прецизирање, у смислу да је највећи износ пореског кредита који резидентно матично друштво може искористити по основу пореза по одбитку који је плаћен на дивиденде остварене од нерезидентне филијале и пореза који је нерезидентна филијала платила на добит из које је дивиденда исплаћена једнак порезу који би обвезник био дужан да плати применом Законом прописане опште стопе пореза на добит правних лица на основицу која је једнака оствареној бруто дивиденди увећаној за порез на добит из које је исплаћена та дивиденда. Поред тога, извршено је смањење процента повезаности који се захтева за постојање права на порески кредит код међукомпанијских дивиденди, тако да ће резидентно матично правно лице моћи да умањи обрачунати порез на добит правних лица за износ пореза који је његова нерезидентна филијала платила у другој држави на добит из које су исплаћене дивиденде, као и за износ пореза по одбитку који је нерезидентна филијала платила у другој држави на те исплаћене дивиденде, уколико је непрекидно у периоду од најмање годину дана који претходи подношењу биланса поседовало 10% или више акција, односно удела нерезидентне филијале (досадашње решење је 25% или више акција, односно удела). Међутим, уколико резидентно матично правно лице остварује приход од дивиденди од стране своје нерезидентне филијале у којој имају мање од 10% акција (или удела), порески кредит оствариваће само за износ пореза по одбитку који је нерезидентна филијала платила у иностранству на исплаћене дивиденде матичном правном лицу, на начин прописан овим законом.

Право на порески кредит за порез по одбитку плаћен у другој држави по основу камата и ауторских накнада, проширено је на све резидентне обвезнике без обзира на повезаност између резидентног обвезника и исплатиоца прихода у другој држави. То значи да, уколико резидентни обвезник из друге државе оствари приходе од камата и ауторских накнада, на које је плаћен порез по одбитку у тој другој држави, може умањити обрачунати порез на добит правних лица у Републици за износ пореза по одбитку плаћеног у тој другој држави. Напомињемо да је према досадашњем решењу само матично правно лице – резидентни обвезник могао да умањи обрачунати порез на добит правних лица за износ пореза по одбитку који је његова нерезидентна филијала платила у другој држави на камате и ауторске накнаде.

13. Закон о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03-исправка, 53/04, 42/05, 61/05, 101/05-др. закон, 42/06, 47/07, 54/08, 5/09, 54/09, 35/10, 50/11, 70/11, 55/12 и 93/12). Не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно вршити усаглашавање.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Измене Закона о акцизама, Закона о дувану, Закона о фискалним касама, Закона о пореском поступку и пореској администрацији, Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, Закона о републичким административним таксама, Закона о порезу на добит правних лица, Закона о порезу на додату вредност нису предвиђене годишњим планом Владе за 2013. годину.

Измене Закона о порезима на имовину, Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара и Закона о порезу на доходак грађана планиране су годишњим планом Владе за 2013. годину, али не постоје обавезујући прописи Европске уније са којима је потребно извршити усклађивање.

Доношење Закона о накнадама за коришћење јавних добара планирано је годишњим планом Владе за 2013. годину - планирано усвајање - први квартал 2013. године. Наиме, чланом 18. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11 и 93/12) прописано је да се накнаде могу уводити за коришћење добара која су законом утврђена као природна богатства, односно добра од општег интереса и добра у општој употреби и не могу се уводити ниједним другим законом осим законом којим ће се уредити обвезник плаћања накнаде, основица за плаћање накнаде, висина накнаде, начин утврђивања и плаћања накнаде, као и припадност накнаде.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Приоритети Пореске управе и мере за реализацију

1. Технолошка модернизација (предвиђен буџет: 699.192.000,00 РСД);
2. Развој нових функционалности Интегрисаног информационог система - Набавка софтвера (предвиђен буџет: 219.999.897,00 РСД);
3. Пријем и обрада пореских пријава претежно у електронском облику;
4. Активности на усмеравању ресурса Пореске управе на откривању кривичних дела која имају највећи степен друштвене опасности, а огледа се у радњама извршења кривичног дела пореске утаје где постоји висок степен организованости извршилаца у предузимању радње извршења и могуће или већ настале последице у погледу висине изгубљених јавних прихода;
5. Активности на унапређењу контрола и подизању квалитета кривичних пријава;
6. Интензивирање активности на сузбијању сиве економије;
7. Наставак рада по пројекту САПС - Систем за аутоматско праћење случајева, чија је сврха евидентирање и праћење кретања предмета;
8. Међународна сарадња: успостављање сарадње од значаја за откривање пореских кривичних дела, посебно код пореза на додату вредност, размена информација и искустава са земљама Европске уније и са осталим земљама у региону; даље унапређење сарадње са међународним организацијама: Италијанском финансијском полицијом сходно закљученом уговору, ММФ, ОЕБС;
9. Унапређење сарадње са МУП-ом, Управом царине и Управом за спречавање прања новца, кроз организовани облик размене информација и успостављања координације преко запослених који би били задужени за непосредни контакт и координацију; сачињавање протокола и споразума којима се уређује координација и сарадња са дефинисаним процедурама;
10. Повећање броја запослених који непосредно предузимају радње на откривању пореских кривичних дела и њихових извршилаца, унапређење професионалног развоја запослених и њихово перманентно стручно усавршавање, кроз континуирану обуку путем семинара, радионица и сл.

Мере за реализацију приоритета Пореске управе у 2013. години

- Измене постојеће методологије код откривања пореских кривичних дела и сачињавање инструкције за поступање;
- Контрола увозника појединих врста добара која имају највеће учешће у промету у сивој зони;
- Контрола промета појединих врста добара у крајњој потрошњи, која се продају ван легалних токова директно физичким лицима, без евидентирања промета у пословним књигама, а у циљу расветљавања сумњивих трговинских токова из легалне у сиву зону;
- Континуиран рад на побољшању нормативног оквира за спровођење стратегије у откривању пореских кривичних дела и њихових извршилаца (Законик о кривичном поступку, Кривични законик, Закон о пореском поступку и пореској администрацији и др.);

- Унапређење процене ризика у смислу утврђивања прецизнијих критеријума за селектовање пореских обвезника код којих постоји висок ризик од пореске утаје, као и утврђивање додатних критеријума и комбиновање истих;

Као мера за остваривање приоритета, у Пореској управи је донет Оперативни план наплате за први квартал 2013. године и сачињен Предлог Стратешког плана интерне ревизије за 2013.-2015. годину.

Мере планиране за период 2014-2016.

До краја 2016. године Закон о акцизама ће се ускладити са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о акцизама, и то са: Директивом Савета 2011/64/ЕЕЗ, од 21. јуна 2011. године, о структури и стопама акцизе на дуванске прерађевине; Директивом 2003/96/ЕЗ, од 27. октобра 2003. године, о реструктурирању основа Заједнице за опорезивање енергената и електричне енергије; Директивом о фискалном обележавању гасних уља и керозина 95/60/ЕЗ, од 27. новембра 1995. год; Структурном директивом о алкохолним пићима 92/83/ЕЕЗ, од 19. октобра 1992 год; Директивом о приближавању стопа акциза на алкохолна пића 92/84/ЕЕЗ, од 19. октобра 1992. год; Уредбом Комисије (ЕЗ) бр 3199/93, од 22. новембра 1993. године о међусобном признавању процедура за потпуну денатуризацију алкохола ради ослобађања од акцизе, као и Директивом Савета 2008/118/ЕЗ, од 16. децембра 2008. године, о општем систему акциза и о укидању Директиве 92/12/ЕЕЗ.

До краја 2016. године Закон о дувану ће се у потпуности ускладити са прописима ЕУ, и то Директивом Савета 2001/37/ЕЗ, од 05. јуна 2001. године, о усклађивању закона, прописа и административних одредби држава чланица које се односе на производњу, обележавање и продају дуванских производа (Службени гласник Л 194/26, 18.07.2001), која је измењена Директивом Савета 596/209, од 18.06.2009) и Директивом Савета 95/59/ЕС, од 27. новембра 1995. године, о порезима изузев пореза на промет који утиче на потрошњу произведеног дувана (Службени гласник Л 291/1, 06.12.1995. стр. 40-45), која је измењена Директивом Савета 1999/81/ЕЗ, од 29.07.1999, Директивом Савета 2002/10 ЕЗ од 12.02.2002. и Директивом Савета 2010/12 ЕУ од 16.02.2010.

Измене Закона о порезима на имовину ће бити усмерене на промену начина вредновања пореске основице за лица која воде пословне књиге, а планиране су до краја 2013. године. Постојеће, начелно исправно, решење код којег је пореска основица за порез на имовину ових лица утврђена као вредност у њиховим књигама тренутно је извор значајне пореске евазије, будући да велики број обвезника систематски потцењује ову вредност из пореских разлога. Стога је неопходно да се за пореске сврхе уведе обавезна независна процена тзв. фер вредности имовине ових лица која би се спроводила сваких 3 до 5 година. Ова измена је неопходна и као делимична приходна компензација већ законски предвиђеног укидања накнаде за коришћење грађевинског земљишта која је значајан приход локалних самоуправа.

Измене Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара, које су планиране до краја 2013. године, као и измене Закона о пореском поступку и пореској администрацији врше се у циљу наставка активности на спровођењу фискалне реформе.

Измене Закона о порезу на доходак грађана, које су планиране до краја 2013. године, највећим делом ће обухватити измене у опорезивању зарада. Кретање прихода по основу пореза на зараде зависи од кретања масе зарада и кретања запослености. С обзиром да се очекује раст зарада у складу са растом продуктивности, а очекује се умерено побољшање стопе запослености, реално је очекивање да ће приход по основу пореза на доходак имати благи раст у случају измена пореске политике.

У погледу доприноса за обавезно социјално осигурање треба имати у виду да ови приходи представљају највећи појединачни облик јавних прихода, после пореза на додату вредност. Кретање учешћа овог јавног прихода има сличну путању као и учешће пореза на зараде. Јачање пореске дисциплине и промене у систему наплате и контроле омогућиће да се пројектоване вредности и остваре.

До краја 2016. године Закон о порезу на додату вредност ће се ускладити са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о порезу на додату вредност, а пре свега са Директивом Савета 2006/112/ЕЗ о заједничком систему пореза на додату вредност, као и са Директивом Савета 2009/132/ЕЗ о утврђивању области примене члана 143. тач. (б) и (ц) Директиве 2006/112/ЕЗ у погледу ослобађања одређених коначних увоза добара од пореза на додату вредност.

До краја 2016. године приступиће се даљем усаглашавању са Законом о порезу на добит правних лица са прописима ЕУ који су релевантни за нормативну уређеност Закона о порезу на добит

правних лица, и то са: Директивом Савета 90/434/ЕЕЗ, од 23. јула 1990. године, Директивом Савета 90/435/ЕЕЗ, од 23. јула 1990. године, Директивом Савета 2003/49/ЕЗ, од 3. јуна 2003. године, Директивом Савета 2003/123/ЕЗ, од 22. децембра 2003. године, Директивом Савета 2005/19/ЕЗ, од 17. фебруара 2005. године.

Мере Пореске управе

1. Модернизација и проширење постојећег Информационог система у циљу увођења е-Управе до средине 2014. године и унапређење њеног функционисања (Развој нових функционалности Интегрисаног Информационог система – набавка софтвера; Предвиђен буџет: 1.867.324,00)
2. Утврђивање пореског ризика пореских обвезника методом анализе ризика за све пореске облике;
3. Увођење у праксу и ефикасно коришћење алата који омогућавају електронску пореску контролу;
4. Доношење Оперативних планова наплате за 2014. и 2015. годину.

Административни капацитети

Пореска управа

Функција	Централа	Центар за вел. пор. обвезнике	Центри за обраду, информ.	Регионал. канцеларије	Укупно
1. Број локација организационих јединица	2	1	1	172	
2. Број запослених на пословима:					
Регистрације пореских обвезника и сервисима за пореске обвезнике	11	4	59	13	87
Подношења пријава, обраде података и плаћања		17		1.525	1.542
Наплате неизмирених дуговања	21	12		695	728
Повраћаји ПДВ-а (нпр. обрада података и верификација ризика)	19				19
Контрола (укључујући активности одабира контрола и контроле повраћаја ПДВ-а)	67	65		2.435	2.567
Истраге пореских проневера	28			207	235
Жалбе	10			78	88
ИТ развој и подршка	68	4		68	140
Правни	15	6			21
Израда политике и стратегије на корпоративн. нивоу (укључујући и израду страт. реформе и унапређења поштовања пореских прописа)	6				6
Управљање реформом и пројектима	5				5
Управљање ресурсима (људским и осталим)	50	12		615	677
Интерна ревизија и унутрашња контрола	15			37	52
Извршно руководство	16	4		180	200
Остале функције	20	6		156	182
Укупан број запослених у ПУС	351	130	59	6.009	6.549

Напомињемо да је број инспектора теренске контроле (на основу података о издатим налозима у 2012. години) 663.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Не доводи се у питање примена одредбе члана 22. Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима, као ни примена одредаба члана 37. ССП-а и члана 100. ССП-а, посебно у делу који се односи на забрану фискалне дискриминације, и то са становишта:

- Закона о акцизама, с обзиром на то да се свим обвезницима акцизе и произвођачима и увозницима акцизних производа укључујући и алкохолна пића прописују исте обавезе, чиме се ни посредно ни непосредно не дискриминишу увозници наведених производа у односу на домаће произвођаче истих.
- Закона о дувану, с обзиром на то да се свим обвезницима акцизе и произвођачима и увозницима дуванских производа прописују исте обавезе, чиме се ни посредно ни непосредно не дискриминишу увозници наведених производа у односу на домаће произвођаче истих.
- Закона о порезима на имовину, Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара, Закона о порезу на доходак грађана, Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, Закона о порезу на добит правних лица, с обзиром на то да не уређује питања опорезивања производа и услуга између Републике Србије и Европских заједница и њихових држава чланица.
- Закона о пореском поступку и пореској администрацији, с обзиром на то да се ради о закону којим се уређује порески поступак, а не питања опорезивања производа и услуга између Републике Србије и Европских заједница и њихових држава чланица
- Закона о порезу на додату вредност, с обзиром на то да се ради о закону којим се уређује опорезивање потрошње у Републици Србији, а не питања опорезивања производа и услуга између Републике Србије и Европских заједница и њихових држава чланица.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

1.ИПА 2008 – Твининг пројекат за пореске системе и системе наплате јавних прихода

Циљеви пројекта: Циљ овог пројекта је да подржи и изгради административне и оперативне капацитете Управе Царине и Пореске управе Републике Србије како би се побољшала ефикасност и успешност радног учинка у области пореског система у складу са примерима најбоље праксе ЕУ, са посебним нагласком на смањењу учесталости пореских утаја и превара у смислу међународне трговине.

Завршна конференција - 13/02/2013

Рокови: Датум почетка 28.11.2011, датум завршетка:15.02.2013.

Буџет: 1.4 милиона €

Извори финансирања: ЕУ

2.ИПА 2011 – Модернизација Пореске управе

Циљеви пројекта: *Општи циљ* пројекта је успостављање ефикасног пореског система у складу са захтевима ЕУ док се *специфични циљ* састоји у повећању капацитета наплате пореза Пореске управе, која је клијентски оријентисана и ефикасна у управљању људским ресурсима, у складу са најбољом праксом ЕУ.

Активности: Имплементација активности се остварује кроз три уговора о услугама.

Рокови: Почетак имплементације пројекта се очекује у првом кварталу 2013. године

Буџет: 9.470.000 € (од тог износа национално кофинансирање је 1.870.000. €)

Извори финансирања: ЕУ и Министарство финансија и привреде.

3.ММФ – Пројекат техничке подршке Швајцарске конфедерације за југоисточну Европу

Циљеви пројекта: Унапређење капацитета Пореске управе и то у следећим областима: стратешко планирање, основне функције Пореске управе и функције подршке.

Рокови: датум завршетка – април 2014. године

Извори финансирања: SECO - Државни секретаријат за економске послове Швајцарске

4. Поједностављење пореских облика и трансферне цене - IFC, 2012

Циљеви пројекта: Поједностављење административних процедура како би се смањили трошкови поштовања пореских прописа, поготову за мала и средња предузећа, као и побољшање правног оквира и ефикасности администрације код међународних процедура опорезивања са нагласком на трансферне цене.

Буџет: Оквирна вредност пројекта је 550 хиљада америчких долара. Планирано кофинансирање 20% (приближна вредност 100 хиљада америчких долара).

Извори финансирања: МФК и Република Србија

5. Подршка процесу реформи Пореске управе Републике Србије – GIZ, 2012

Циљеви пројекта: унапређење капацитета Пореске управе у следећим областима.

Активности:

- Реформа организационе структуре
- Едукација пореских обвезника
- Управљање пословним процесима

Побољшање капацитета Пореске полиције

Рокови: Прва фаза пројекта се завршава крајем 2014. године.

Буџет: 2 милиона евра.

Извори финансирања: Влада Републике Немачке.

3.17. Економска и монетарна политика

3.17.1. Опште смернице

Преглед стања

Република Србија је успоставила правни и институционални оквир који регулише јавне и монетарне финансије и у великој мери одговара европским и међународним стандардима. Донети су закони који регулишу монетарни и банкарски систем, као и закони који регулишу систем јавних финансија и порески систем. Реч је о следећим системским законима: **Закон о Народној банци Србије, Закон о банкама, Закон о пореском поступку и пореској администрацији, Закон о буџетском систему, закони који регулишу порески, царински и финансијски систем, Закон о јавном дугу, Закон о јавним предузећима, Закон о јавним набавкама, Закон о државној ревизорској институцији** и др. У припреми је Закон о накнадама за коришћење јавних добара и др. Национално законодавство које се односи на област усклађивања економске и монетарне политике у великој мери је усклађено са одредбама правне тековине ЕУ.

Донетим системским законима који су усклађени са правним тековинама ЕУ створен је правни оквир за вођење економске и монетарне политике. Законом о Народној банци Србије утврђена је одговорност НБС за вођење монетарне политике усмерене првенствено на стабилност цена и финансијског система. Законом о буџетском систему утврђена је одговорност Владе Републике Србије за вођење фискалне политике и управљање јавним финансијама са циљем да се обезбеди стабилност јавних финансија и фискална одрживост. Влада и НБС кроз координацију монетарне и фискалне политике стварају услове за макроекономску стабилност и привредни раст.

Законом о буџетском систему утврђено је да Влада сваке године 15. јуна усваја Фискалну стратегију, а 1. октобра усваја ревидирану Фискалну стратегију, којом дефинише макроекономски и фискални оквир за наредну буџетску годину и пројекције за наредне две фискалне године. У складу с тим оквиром постављају се основни циљеви и смернице економске и фискалне политике, као и смернице за управљање јавним финансијама и за ефикасну контролу трошења буџетских средстава. Тиме је обезбеђено предвидиво средњорочно планирање јавних финансија за наредни трогодишњи период, уз претпоставке и ризике који одређују дефинисане пројекције и политике за средњорочни период. Фискална стратегија представља прву фазу у процесу израде буџета и садржи макроекономске и фискалне претпоставке на којима се заснива буџет Републике, Покрајине и локалних самоуправа, као и финансијски планови организација обавезног социјалног осигурања.

Законом о Народној банци Србије утврђено је да Народна банка Србије сваке године доноси Програм монетарне политике за наредну годину којим утврђује циљеве за инфлацију (са дозвољеним

одступањем) за три узастопне године, у складу са Меморандумом о циљању инфлације као монетарној стратегији која се примењује од 1. јануара 2009. године.

У претприступној фази процеса интеграције у ЕУ економска и монетарна политика утврђиваће се у наведеним документима Владе и НБС који немају снагу закона. Израда ових докумената је у складу са праксом земаља ЕУ која се показала ефикасном у креирању предвидивог оквира економске и монетарне политике у средњорочном периоду.

Главне институције одговорне за утврђивање, координацију и спровођење економске и монетарне политике су: Министарство финансија и привреде и Народна банка Србије.

3.17.2. Монетарна политика

Преглед стања

Закон о Народној банци Србије („Службени гласник Републике Србије”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012) – (у даљем тексту: Закон о НБС) представља основни законски оквир за утврђивање и спровођење монетарне политике Народне банке Србије, као и за утврђивање и спровођење политике и режима курса динара. Закон о девизном пословању („Службени гласник Републике Србије”, 62/2006, 31/2011 и 119/2012), поред осталог, обезбеђује законски оквир за рад домаћег девизног тржишта и формирање курса динара према страним валутама.

Закон о Народној банци Србије

Основни циљ Народне банке Србије је постизање и одржавање стабилности цена (члан 3. став 1), а поред овог основног циља, има за циљ и очување финансијске стабилности. Народна банка Србије подржава спровођење економске политике Владе Републике Србије, послујући у складу с начелима тржишне привреде, не доводећи у питање остваривање свог основног циља (члан 3. став 2). Народна банка Србије је самостална и независна у обављању својих функција и подлеже надзору Народне скупштине и њој је одговорна за свој рад (члан 2. став 2). Сходно томе, она доставља Народној скупштини: програм монетарне политике за наредну годину ради информисања, полу-годишњи и годишњи извештај о монетарној политици – уз образложење свих фактора који су утицали на спровођење те политике, годишњи извештај о стабилности финансијског система, као и годишњи извештај о пословању и резултатима рада (члан 71).

Према Закону о НБС, Извршни одбор НБС утврђује монетарну и девизну политику, као и активности ради очувања и јачања стабилности финансијског система, а посебно утврђује: програм монетарне политике НБС, референтну каматну стопу и друге каматне стопе које НБС примењује у спровођењу монетарне политике, услове и начин издавања хартија од вредности, услове и начин на који НБС спроводи операције на отвореном тржишту, политику одобравања краткорочних кредита, политику курса динара, основице за обрачунавање обавезне резерве и стопе обавезне резерве, као и начин, услове и рокове издвајања и коришћења средстава обавезне резерве банака; политику управљања девизним резервама, као и смернице за управљање тим резервама, и друге инструменте и мере монетарне и девизне политике (члан 14).

Савет НБС, поред осталог, утврђује режим курса динара, на предлог Извршног одбора НБС, уз сагласност Владе, и доноси стратегију управљања девизним резервама, на предлог Извршног одбора НБС (члан 23. тач. 2. и 3).

Такође, и друге одредбе Закона о НБС односе се на монетарну и девизну политику, односно инструменте монетарне политике. Према том закону, Народна банка Србије може издавати краткорочне и дугорочне хартије од вредности које гласе на домаћу или страну валуту, с тим што дугорочне хартије може издавати ради управљања девизним резервама (члан 35). Операције на отвореном тржишту Народна банка Србије може спроводити куповином и продајом хартија од вредности и обављањем других послова с тим хартијама и другим финансијским инструментима (члан 35). Правни основ за одобравање краткорочних кредита банкама садржан је у члану 38. поменутог закона, по коме Народна банка Србије може банкама одобравати кредите с роком доспећа до годину дана, на основу залог хартија од вредности, девиза и других утврђених средстава обезбеђења. Такође, ради одржавања ликвидности банака, Народна банка Србије може прописати друге мере за одржавање ликвидности банака (члан 42).

Забрана монетарног финансирања утврђена је чланом 62. Закона о НБС којим је, поред осталог, прописано да Народна банка Србије не може одобравати кредите, позајмице, прекорачења по рачуну или друге видове кредитних олакшица Републици Србији, аутономној покрајини или јединици

локалне самоуправе, јавним предузећима и другим правним лицима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, односно у којима Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе имају контролно учешће. Поред тога, Народна банка Србије не може непосредно куповати хартије од вредности које издају ови субјекти.

Законом о НБС је прописано да Народна банка Србије самостално води политику курса динара и да, уз сагласност Владе, утврђује режим курса динара (члан 43). Према Одлуци о утврђивању режима курса динара („Службени гласник РС”, бр. 95/2010), Народна банка Србије спроводи режим руковођено пливајућег курса динара.

Законом о НБС утврђено је и да Народна банка Србије управља девизним резервама у складу са начелима ликвидности и сигурности. Народна банка Србије одлучује о формирању и коришћењу девизних резерви, као и о управљању и располагању тим резервама, у складу са монетарном и девизном политиком и смерницама за управљање девизним резервама, на начин којим се доприноси несметаном испуњењу обавеза Републике Србије према иностранству (члан 50).

Закон о НБС представља правни оквир којим се регулише планирање издавања и издавање новчаница и кованог новца, апоенска структура и основна обележја новчаница и кованог новца, пуштање у оптицај и повлачење из оптицаја новчаница и кованог новца, утврђивање најнижег апоена у оптицају на који се заокружују обрачуни у готовинском платном промету, услови под којима се могу репродуковати новчанице и ковани новац који су у оптицају или су повучени из оптицаја, поступање са фалсификатима новчаница и кованог новца. Такође, овај закон представља оквир за управљање токовима готовине, снабдевањем банака новчаницама и кованим новцем и преузимањем од банака новчаница и кованог новца.

Измене и допуне Закона о НБС из 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 76/2012 и 106/2012), нису се односиле на измене инструмената и мера монетарне политике.

Монетарна политика и инструменти монетарне политике

У складу са Меморандумом Народне банке Србије о циљању (таргетирању) инфлације као монетарној стратегији и Споразумом Народне банке Србије и Владе Републике Србије о циљању (таргетирању) инфлације, Народна банка Србије, почев од 1. јануара 2009. године, примењује режим инфлационог таргетирања. Према основним принципима овог режима, циљана стопа инфлације, као годишња процентуална промена индекса потрошачких цена, једина је нумеричка смерница за монетарну политику коју спроводи Народна банка Србије. Циљана стопа инфлације постиже се променама референтне каматне стопе која се примењује у спровођењу главних операција монетарне политике.

Циљеви за инфлацију утврђују се у виду континуираног распона укупне инфлације, са централном вредношћу, мерене годишњом процентуалном променом индекса потрошачких цена. Циљеве у погледу укупне инфлације, Народна банка Србије утврђује у сарадњи са Владом РС и објављује их у виду меморандума о утврђивању средњорочних циљева за инфлацију.

Програм монетарне политике за текућу годину, садржи основне циљеве и задатке Народне банке Србије, полазећи од основног циља те политике – постизање циљане инфлације у средњем року, чиме се доприноси одржавању стабилности финансијског система и остваривању одрживог економског раста.

Нормативни и оперативни оквир Народне банке Србије укључује следеће основне инструменте монетарне политике:

1. Каматне стопе Народне банке Србије

Референтна каматна стопа представља главни инструмент монетарне политике, док остали инструменти монетарног регулисања имају помоћну улогу – доприносе неометаној трансмисији утицаја референтне каматне стопе на тржиште, као и развоју финансијских тржишта. Референтна каматна стопа је каматна стопа која се примењује у спровођењу главних операција монетарне политике и та стопа представља оперативни циљ за краткорочне каматне стопе на тржишту новца. Ова улога референтне каматне стопе подржана је симетричним коридором каматних стопа – од каматне стопе на депозитне олакшице, као најниже, до каматне стопе на кредитне олакшице, као највише каматне стопе које Народна банка Србије примењује на новчаном тржишту. Референтну каматну стопу утврђује Извршни одбор, на седницама које се одржавају по унапред утврђеном и објављеном оквирном календару, а на основу анализа и прогноза макроекономских и инфлаторних кретања.

У 2012. години Народна банка Србије је у циљу остварења утврђених циљева монетарне политике, односно смањења стопе инфлације, у више наврата повећавала референтну каматну стопу, а укупно за 1,75 п.п, и то са 9,50 п.п. колико је износила у јануару на 11,25 п.п. колико износи у децембру.

2. Операције на отвореном тржишту

Законом о НБС прописано је да Народна банка Србије може издавати краткорочне и дугорочне хартије од вредности које гласе на домаћу или страну валуту. У складу са овим законом, а на основу посебних одлука Извршног одбора и гувернера, Народна банка Србије издаје краткорочне благајничке записе, кад је то потребно ради повлачења вишкова ликвидности из банкарског сектора.

Народна банка Србије обавља операције на отвореном тржишту у складу са посебном одлуком Извршног одбора о условима и начину на који Народна банка Србије спроводи операције на отвореном тржишту, упутством донетим за спровођење те одлуке, као и општим уговорима о обављању репо и/или трајне куповине и продаје хартија од вредности закљученим с банкама (*master agreement*). Овај нормативни оквир омогућава разноврсне врсте операција и начине њиховог спровођења: репо и трајна куповина и продаја хартија од вредности; организовање аукција по фиксној и варијабилној каматној стопи; могућност билатералне купопродаје хартија од вредности и др. Предмет операција су хартије од вредности Народне банке Србије и хартије од вредности Републике Србије. Трансакције са хартијама од вредности обављају се електронски, преко веб платформе „Монетарне операције Народне банке Србије”. Клиринг и салдирање хартија од вредности врши се преко Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, и то истог дана када су закључене трансакције (Т+0), по DVP (*Delivery Versus Payment*) моделу. Учесници у трансакцијама куповине и продаје хартија од вредности могу бити само банке које испуне прописане услове.

У 2011. години Народна банка Србије је изменила нормативни оквир за спровођење операција на отвореном тржишту с обзиром да је започела да организује и спроводи операције на отвореном тржишту преко сопствене веб платформе. Новина је и да су ове операције, зависно од њихових циљева, динамике и начина спровођења, разврстане на: главне операције, операције дужих рочности и операције финог подешавања. Такође, тада је донета нова одлука којом се утврђује рочност, врста и смер главне операције - двонедељна реверзна репо трансакција повлачења ликвидности. Услед значајног смањења ликвидности банкарског сектора у првој половини 2012. године, Народна банка је јула 2012. године променила смер и рочност главних операција, тако да је у периоду од 18.7.2012 до 19.12.2012, обезбеђивала банкама ликвидност путем једнонедељних репо трансакција. Услед раста ликвидности банкарског сектора, Народна банка је од 19. децембра 2012. године поново почела да повлачи ликвидност из банкарског сектора путем главне операције - једнонедељне реверзне репо трансакције.

Такође, у циљу ефикасног спровођења операција Народна банка је донела нову одлуку којом се утврђују проценти умањења/увећања номиналне вредности хартија од вредности приликом спровођења операција на отвореном тржишту.

Ради ефикасније координације мера монетарне и фискалне политике, Народна банка Србије и Министарство финансија РС успоставили су активну сарадњу и координацију деловања на тржишту хартија од вредности у смислу усаглашавања емисија хартија од вредности ових емитената.

3. Обавезна резерва

У складу са одлуком Извршног одбора о обавезној резерви банака, Народна банка Србије у поступку спровођења монетарне политике користи обавезну резерву као класичан инструмент монетарног регулисања. Основне карактеристике овог инструмента су да се обавезна резерва обрачунава на динарске, динарске девизно индексираних и девизне обавезе по депозитима, кредитима, хартијама од вредности и друге обавезе, по диференцираним стопама, и то тако да се овим инструментом стимулишу динарски извори финансирања. Обрачуната динарска обавезна резерва издваја се у динарима, а обрачуната девизна - у еврима (само изузетно може се издвајати у САД доларима). У обрачунском периоду, који траје месец дана, банке имају обавезу да одржавају просечно дневно стање издвојене обавезне резерве у висини обрачунате резерве, тј. примењује се систем упросечавања обавезне резерве у току обрачунског периода, чиме се банкама омогућава лакше управљање ликвидношћу.

Процес тзв. унификације обавезне резерве у смислу смањења броја изузетака из обавезне резерве и уједначавања стопа обавезне резерве почео је 2011. године. Стопе обавезне резерве на

динарску основицу нису мењане током 2012. године и износе 5% на изворе средстава до две године, односно 0% на изворе средстава преко две године. Стопе девизне обавезне резерве су у току 2012. године кориговане у складу са актуелним и очекиваним тржишним кретањима. Тако су, у условима смањења међугодишње инфлације, стопе девизне обавезне резерве смањене са 30% и 25% сходно рачности извора средстава банака, на 29% и 22% респективно (осим на динарске девизно-индексиране обавезе банака на које су стопе обавезне резерве повећане на 50%). По овом основу ослобођен је део девизне ликвидности банкарског сектора. Такође, у циљу стабилизације кретања на девизном тржишту, у три наврата је мењана и валутна структура издвајања девизне обавезне резерве у смислу повећања дела девизне обавезне резерве који се издваја у динарима - са 15% и 10% сходно рачности извора средстава, на 32% и 24% респективно. Овим је додатно ослобођена девизна ликвидност банкарског сектора док је динарска ликвидност стерилисана, а имплементираних измене деловале су стабилизујуће на девизно тржиште.

4. Сталне олакшице

Посебном одлуком Извршног одбора уређене су кредитне олакшице – кредити за регулисање дневне ликвидности банака на бази хартија од вредности: *intraday* и *overnight* кредити, а другом посебном одлуком уређене су депозитне олакшице – депоновање вишкова ликвидних средстава банака код Народне банке Србије. Коришћење ових сталних олакшица је аутоматизовано и одобравају се на захтев банке, при чему кредитне олакшице могу користити само банке које испуњавају прописане услове. У току 2011. године измењен је колатерал за дневне и преконоћне кредите тако да га чине искључиво динарске хартије од вредности које издају Република Србија и Народна банка Србије. Оваквом одлуком Народна банка Србије је и кроз овај инструмент монетарне политике, настојала да подржи развој динарског тржишта и допринесе смањењу девизног ризика у финансијском систему. Депозитне олакшице су и током 2012. године углавном коришћене крајем обрачунског периода обавезне резерве. Кредитне олакшице се у форми дневног кредита користе углавном у данима када се врше већа плаћања (плаћање ПДВ-а и акциза), док се преконоћни кредит минимално користи.

Постојећи инструменти и мере монетарне политике, и то операције на отвореном тржишту и сталне олакшице, укључујући и улогу референте каматне стопе са коридором каматних стопа, су по својим основним карактеристикама и функцијама, у значајној, односно могућој мери, усаглашени са монетарним инструментима ЕЦБ-а. Што се тиче обавезне резерве, одступање од прописа ЕУ је значајније, што је опредељено функцијом овог инструмента, тј. чињеницом да овај инструмент има битну улогу у повлачењу структурног вишка ликвидности домаћег банкарског сектора.

Поред коришћења ових монетарних инструмената, у 2011. години Народна банка Србије је донела нове одлуке из области девизног тржишта, чиме је унапређен оквир за могуће учешће централне банке на том тржишту, обављањем спот и своп купопродаје девиза – аукцијски или билатерално. Сходно режиму руковођено пливајућег девизног курса, интервенције Народне банке Србије на девизном тржишту ограничене су на случајеве ублажавања знатних дневних осцилација курса динара, угрожености финансијске и ценовне стабилности и заштите адекватног нивоа девизних резерви.

У циљу подстицања међубанкарске своп трговине и развоја инструмената за управљање ликвидношћу и заштиту од девизног ризика, Народна банка Србије је увела и тромесечне своп аукције купопродаје девиза за динаре. У оквиру мера за обезбеђење динарске ликвидности банкарског сектора на дуже рокове, Народна банка Србије организује једном месечно аукције на којима банке, под прописаним условима, могу да подносе захтеве за коришћење динарског кредита са роком доспећа до дванаест месеци. Међутим, због задовољавајуће стабилности банкарског система није било значајније тражње банака за овом врстом кредита.

Такође, 2012. године, новом одлуком Извршног одбора регулисана је могућност да банкама које имају привремених тешкоћа у одржавању ликвидности, а ради очувања финансијске стабилности, Народна банка Србије одобрава кредите у динарима с роком доспећа до дванаест месеци (функција *Lender of Last Resort*).

Управљање девизним резервама Народне банке Србије

Послови управљања девизним резервама регулисани су Законом о НБС, стратегијом управљања девизним резервама и смерницама за управљање девизним резервама. Сагласно Закону о НБС,

Савет Народне банке Србије доноси стратегију управљања девизним резервама, док Извршни одбор утврђује смернице за управљање девизним резервама.

Структуру девизних резерви чине потраживања Народне банке Србије у девизама на рачунима у иностранству, хартије од вредности на рачунима Народне банке Србије у иностранству, специјална права вучења и резервна позиција код Међународног монетарног фонда, злато и други племенити метали и ефективни страни новац.

Народна банка Србије управља девизним резервама на основу стратешких и тактичких смерница. Одељење за управљање ризицима и контролу ризика предлаже стратешке смернице директно Извршном одбору Народне банке Србије и током године информисаће Извршни одбор о изложености ризику портфолија Народне банке Србије достављањем месечног извештаја. Инвестициони комитет предлаже тактичке смернице за управљање девизним резервама Народне банке Србије које утврђује Извршни одбор Народне банке Србије и информисаће Извршни одбор о управљању девизним резервама путем достављања месечног извештаја о управљању девизних резерви Народне банке Србије.

У складу са препоруком експерата ЕЦБ, у оквиру реализације ИПА пројекта у 2012. години у пројектној области "Управљање девизним резервама" извршена је измена у вези усвајања тактичких смерница које ступају на снагу даном утврђивања од стране Извршног одбора НБС. Тиме је елиминисан временски геп који је постојао између дана утврђивања смерница од стране Извршног одбора и дана почетка примене тактичких смерница почетком сваког квартала, чиме је обезбеђена већа оперативност и ажурност кроз могућност примене тактичких смерница од дана доношења. Такође, извршена је измена и у погледу динамике утврђивања тактичких смерница, тако да се оне утврђују два пута годишње а по потреби и чешће, што је у складу са праксом централних банака најразвијених земаља.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. години планирано је да се прошири листа прихватљивог колатарала у монетарним операцијама које спроводи Народна банка Србије, и то у репо трансакцијама с хартијама од вредности и у колатарализованим кредитима за одржавање дневне ликвидности банака, тако што би се на тој листи, поред хартија од вредности НБС и државних хартија од вредности, нашле и хартије од вредности одређених међународних финансијских институција. Проширењем ове листе колатарала извршиће се даље, постепено усклађивање с Смерницама монетарне политике и процедурама Евросистема (*Guideline on monetary policy instruments and procedures of the Eurosystem*) (ECB/2011/14 и (ECB/2012/25). Прописи Народне банке Србије који уређују ову материју и даље ће остати делимично усклађени с наведеним релевантним прописом ЕЦБ-а.

Административни капацитети

На пословима у вези са усаглашавањем операција и инструмената монетарне политике Народне банке Србије са операцијама и инструментима ЕЦБ тренутно је ангажовано седморо запослених, који ове послове обављају уз своје редовне активности. Упоредо са интензивирањем процеса усаглашавања монетарног оквира НБС са регулаторним оквиром ЕУ и ЕЦБ биће постепено повећавано ангажовање на тим пословима.

На пословима у вези са усаглашавањем управљања девизним резервама Народне банке Србије са европском законском регулативом, односно са прописима ЕЦБ и ЕУ тренутно је ангажовано шест запослених, који ове послове обављају уз своје редовне активности. Са интензивирањем процеса усаглашавања управљања девизним резервама Народне банке Србије са европском законском регулативом биће повећавано ангажовање на овим активностима.

Административни капацитети у 2013. години. У 2013. години ће на пословима нормативног усклађивања операција и инструмената монетарне политике Народне банке Србије са операцијама и инструментима ЕЦБ-а бити ангажовано седморо запослених, а на пословима у вези са усаглашавањем управљања девизним резервама Народне банке Србије са европском законском регулативом, односно са прописима ЕЦБ и ЕУ биће ангажовано шест запослених. Ових укупно 13 запослених радиће на наведеним пословима уз своје редовне активности.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Ради проширења планиране листе колатарала у монетарним операцијама Народне банке Србије, чиме се врши даље, постепено усклађивање домаћих прописа с прописима ЕУ, односно с

Смерницама монетарне политике и процедурама Евросистема (Guideline on monetary policy instruments and procedures of the Eurosystem (ECB/2011/14 i (ECB/2012/25)), извршиће се измене следећих прописа: Одлуке о условима и начину спровођења операција на отвореном тржишту, Одлуке о условима и начину одобравања кредита за одржавање дневне ликвидности банака на основу залог хартија од вредности и Одлуке о утврђивању процента умањења/увећања номиналне вредности хартија од вредности.

Мере планиране за период 2014-2016

Остваривање планираних активности у овом периоду одређено је остваривањем краткорочних приоритета и повећавањем степена сарадње са ЕУ и њеним институцијама, односно убрзавањем процеса приступања и придруживања Републике Србије ЕУ.

Активности које ће бити предузете у овом периоду биће усмерене на усаглашавање домаћих прописа са прописима у оквиру комунитарног права, укључујући Смернице ЕЦБ ЕСВ/2000/15, ЕСВ/2006/4, ЕСВ/2006/28, ЕСВ/2007/6, ЕСВ/2009/11 и ЕСВ/2003/12 којима се утврђује управљање девизним резервама ЕЦБ-а и централних банака домицилних земаља.

Кад је реч о усаглашавању операција и инструмената монетарне политике Народне банке Србије са операцијама и инструментима ЕЦБ, Народна банка Србије у обављању своје монетарне функције, а ради остваривања циљева у погледу обезбеђења ценовне и финансијске стабилности, континуирано унапређује нормативни и оперативни оквир за примену инструмената и мера монетарне политике, уз настојање максимално могућег усаглашавања тог оквира са прописима ЕУ и Европске централне банке. Овај тренд Народна банка Србије ће наставити и у наредном периоду, у зависности од достигнутог степена економске и финансијске стабилности, развијености финансијских тржишта, позиције ликвидности банкарског система као и других услова у којима се спроводи и планира монетарна политика. При томе, треба имати у виду да је крајње усаглашавање монетарних операција и инструмената Народне банке Србије са регулаторним оквиром ЕУ и ЕЦБ везано за прединтеграцију њених монетарних операција у Евросистем.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Из Споразума о стабилизацији и придруживању не произлазе конкретне обавезе у овој области за Народну банку Србије.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Народна банка Србије је у сарадњи са Делегацијом Европске уније и Европском централном банком договорила продужење текућег ИПА пројекта (који се финансира из ИПЕ 2008) ради реализације три нове пројектне идеје: јачање функције финансијске стабилности, унапређење процеса и инфраструктуре информационог система НБС и усклађивања рачуноводственог и финансијског извештавања НБС са стандардима ЕЦБ-а.

Такође се спроводи и twinning light пројекат „Capacity Development of Human Resources in the National Bank of Serbia” који се финансира из средстава ИПА 2010.

3.17.3. Економска политика

Преглед стања

На основу Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12) Влада сваке године Народној скупштини подноси Фискалну стратегију којом утврђује краткорочне и средњорочне циљеве фискалне политике за период од три узастопне фискалне године, у складу са фискалним принципима и правилима утврђеним овим законом.

Према одредбама овог Закона Нацрт фискалне стратегије припрема министар финансија и подноси га у року утврђеним буџетским календаром Влади на разматрање, пре него што се овај нацрт достави Фискалном савету на мишљење. Фискални савет као независни државни орган разматра Нацрт фискалне стратегије и даје мишљење министру финансија. Са прибављеним мишљењем Фискалног савета, министар припрема предлог Фискалне стратегије кога усваја Влада у року утврђеним буџетским календаром. Након усвајања Влада подноси Фискалну стратегију на разматрање Народној скупштини која извештава Владу да ли има коментаре и препоруке. Влада на предлог министра финансија у року утврђен буџетским календаром усваја ревидирану Фискалну стратегију, узимајући у обзир ажурирани макроекономски оквир.

Полазећи од европских интеграција као стратешког циља економске политике, Влада сваке године утврђује предвидиву економску и фискалну политику за три узастопне фискалне године у свом документу Фискална стратегија. Правни основ за доношење средњорочне Фискалне стратегије је Закон о буџетском систему. Истовремено, Влада припрема Претприступни економски програм (ПЕП) почев од 2012. године када је Србија 1. марта добила статус земље кандидата за чланство у ЕУ. Овим документом утврђује се свеобухватан и предвидив макроекономски и фискални оквир за вођење економске политике и спровођење потребних структурних реформи у наредном средњорочном периоду.

Полазећи од одредби Закона о буџетском систему Влада је 28. новембра 2012. године донела Фискалну стратегију за 2013. годину са пројекцијама за 2014. и 2015. годину („Службени гласник РС”, број 116/12), којом је утврђен макроекономски и фискални оквир за вођење економске и фискалне политике у наредне три године. Фискалном стратегијом је предвиђено да економска политика у кратком року буде усмерена на успостављање тржишне привреде и на макроекономску стабилност, док ће у средњем року бити усмерена на убрзање привредног раста и структурних промена, све у циљу стварања конкурентне српске економије оспособљене да одговори на притисак конкуренције и тржишних снага из ЕУ. У том погледу економска политика је детерминисана испуњавањем обавеза чланства у ЕУ из Споразума о стабилизацији и придруживању (СПП) и Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ (NPAА), као и обавезама испуњавања политичких и економских критеријума постављених на састанку Европског савета у Копенхагену 1993. године.

У области усклађивања економске и фискалне политике Србија од 2006. године у оквиру фискалног надзора учествује у претприступном усклађивању достављањем годишњих економских и фискалних програма. У том погледу Србија спроводи економску политику која је усмерена на стварање услова за дугорочну макроекономску стабилност и испуњавање економских критеријума из Копенхагена и обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању ЕУ. Планирана економска политика за наредне три фискалне године темељи се на начелима стабилности цена, здравих јавних финансија и одрживости платног биланса, што ће позитивно деловати на привредни раст и стварање нових радних места и на јачање конкурентности привреде.

У области економске политике у првој половини 2012. године није остварен напредак, док је у другом делу 2012. године Србија напредовала. Влада је у августу и септембру реално сагледала стање у привреди и јавним финансијама и на бази тога припремила ребаланс буџета Републике за 2012. годину и програм мера фискалне консолидације. Народна скупштина је 29. септембра 2012. године донела Закон о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије („Службени гласник РС”, број 93/12) и већи број пратећих закона са којима је отпочела консолидација јавних финансија. Поред тога, Влада је у октобру и новембру припремила буџет Републике за 2013. годину и Фискалну стратегију за 2013. годину са пројекцијама за 2014. и 2015. годину. Влада је тим документима планирала консолидацију јавних финансија и подстицање привредног раста кроз смањење обима јавне потрошње и промену њене структуре и кроз спровођење структурних реформи које унапређују реални и јавни сектор. Народна скупштина је 1. децембра 2012. усвојила Закон о буџету Републике Србије за 2013. годину („Службени гласник РС” број 114/12), а 15. децембра и сет финансијских закона који доприносе ликвидности привреде, објављени у „Службени гласник РС”, број 119/12.

Економска политика у 2012. години је била суочена са снажним екстерним и интерним ограничењима. Спори опоравак светске економије и рецесија еврозоне и ЕУ 27 условили су смањење извозне тражње и капиталних прилива као главних покретача раста српске економије. Економска активност у земљи је ослабила у условима неповољног међународног окружења, као и у неповољним временским условима у зимском и летњем периоду.

На погоршање макроекономске ситуације утицала је неповољна структура српске економије и ниска конкурентност, неликвидност привреде и слаба кредитна подршка банака реалном сектору, недовољне инвестиције приватног и јавног сектора и оштре макроекономске неравнотеже. Инфлација је забележила пораст и достигла двоцифрен ниво. Незапосленост је висока. Повећан је дефицит текућег рачуна платног биланса. Фискални дефицит и јавни дуг су достигли неодржив ниво. У таквим околностима привреда Србије је ушла у рецесију и оствариће према проценама реални пад БДП у 2012. години од 2%.

У циљу побољшања макроекономске и фискалне позиције Србије новоформирана Влада је од августа 2012, године предузела низ корака на плану економске и фискалне политике, без којих би земља склизнула у дужничку кризу. У првој фази рада Влада је реално сагледала економске прилике

у земљи и стање јавних финансија и на тим основама је крајем септембра предложила Народној скупштини ребаланс буџета Републике за 2012. годину и једанаест пратећих закона којима је започета фискална консолидација. Тиме је заустављен брзи раст фискалног дефицита и јавног дуга и спречен банкрот државе.

Народна скупштина је, на предлог Владе, на седници од 25. октобра 2012. године донела сет закона којима се спроводи програм фискалне консолидације, и то: Закон о изменама и допунама закона о буџету Републике Србије за 2012. годину, Закон о изменама и допунама закона о буџетском систему, Закон о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност, Закон о изменама и допунама Закона о фискалним касама, Закон о изменама и допунама Закона о акцизама, Закон о изменама и допунама Закона о дувану, Закон о изменама и допунама Закона о финансирању локалне самоуправе, Закон о допуни Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана, Закон о изменама и допунама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, Закон о изменама Закона о републичким административним таксама и Закон о утврђивању максималне зараде у јавном сектору.

Именама закона којима се спроводe мере фискалне консолидације обезбеђује се смањење фискалног дефицита, успоравање раста јавног дуга и укидање парафискалних намета који оптерећују привреду. Циљ измена је увођење реда у јавне финансије и поједностављивање пореског система. Именама ових закона укинута су сопствени приходи свих директних буџетских корисника, осим судства, што обезбеђује бољу контролу и рационалније коришћење буџетских средстава. Законом о утврђивању максималне зараде у јавном сектору смањене су највише плате у агенцијама и јавним предузећима и усклађене са нивоом плата у државној управи. Поред тога, укинута су непотребне агенције, управе, дирекције и фондови чије се надлежности подударају са надлежностима министарстава. Важна структурна мера је усклађивање раста зарада у јавном сектору и пензија са реалним могућностима буџета, почев од октобра 2012. године.

Да би се смањило буџетски дефицит и јавни дуг ставио под контролу и, при томе, гарантовале исплате плата и пензија из буџета, било је неопходно умерено повећање пореза на потрошњу, пре свега, опште стопе ПДВ са 18% на 20%, с тим што се уводи могућност да мала и средња предузећа и предузетници плате ПДВ када робу наплате. Истовремено, подигнут је цензус за обавезни улазак у ПДВ систем на 8 милиона динара. Законом су уведени пенали за државу уколико касни са повраћајем ПДВ-а привредницима. Задржана је снижена стопа ПДВ од 8% на све животне намирнице у циљу очувања стандарда становништва.

Народна скупштина у децембру је усвојила и сет финансијских закона са циљем да се стабилизују јавне финансије и побољша ликвидност привреде, и то: Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица, Закон о изменама и допунама Закона о акцизама, Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, Закон о условном отпису камата и мировању пореског дуга, Закон о изменама и допунама Закона о девизном пословању, Закон о изменама и допунама Закона о Фонду за развој Републике Србије, Закон о измени и допуни Закона о приватизацији, Закон о затезној камати, Закон о измени Закона о осигурању, Закон о преузимању обавеза здравствених установа према веледрогеријама по основу набавке лекова и медицинског материјала и претварању тих обавеза у јавни дуг Републике. Донет је и Закон о јавним предузећима којим се уводи професионализација управљања у јавним предузећима и обезбеђује транспарентност пословања јавних предузећа.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Економска политика за 2013. годину је утврђена Фискалном стратегијом за 2013. годину са пројекцијама за 2014. и 2015. годину („Службени гласник РС”, број 116/12) и Законом о буџету Републике Србије за 2013. годину („Службени гласник РС” број 114/12). Фискалном стратегијом утврђени су краткорочни и средњорочни циљеви и приоритети економске и фискалне политике, а Законом о буџету Републике за 2013. годину, утврђена је фискална политика за наредну буџетску годину.

Административни капацитети

У склопу јачања административних капацитета, током 2012. године одобрен је *USAID* Пројекат за боље услове пословања, подршка Министарству финансија и привреде за Сектор за макро-економске и фискалне анализе и пројекције.

Током 2012. године радило се на развоју модела за пројекцију структурног дефицита и унапређење аналитичких капацитета.

У 2013. години планира се развој економетријског модела за макроекономске и фискалне пројекције.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У средишту планиране економске и фискалне политике у 2013. години и наредне две године су: програм мера за подстицање привреде, програм мера фискалне консолидације, програм мера за смањење јавног дуга и план структурних реформи.

Најважније мере за подстицање привреде у 2013. години су: субвенционисање камата на кредите банака за ликвидност привреде, субвенционисање камата на кредите банкама за станоградњу, подстицање привреде преко кредита Фонда за развој Републике и подстицање вагоноградње.

Фискална консолидација биће најважнији приоритет економске политике у 2013. години. У том погледу утврђени су основни циљеви и мере фискалне политике.

Основни циљеви фискалне политике у 2013. години су: смањење дефицита општег сектора државе на 3,6% БДП, смањење дефицита републичког буџета на 3,3% БДП и успоравање раста јавног дуга и задржавање његовог удела на око 65% БДП.

Основне мере фискалне консолидације у 2013. годину су:

1. Мере на приходној страни: повећање стопе пореза на доходак са 10% на 15% (дивиденде и удели у добити, приходи од камате), повећање стопе пореза на добит са 10% на 15%, уз укидање појединих олакшица, повећање стопе ПДВ-а са 18% на 20%, повећање акцизе на цигарете, повећање акцизе на деривате нафте и ефикаснија наплата пореских и непореских прихода.
2. Мере на расходној страни: ограничени раст плата у јавном сектору и пензија усклађен са реалним могућностима буџета, смањење укупних расхода за субвенције, осим пољопривреди, ограничавање нивоа јавних набавки и смањење расхода за робу и услуге, ефикаснија контрола трошења буџетских средстава, повећање капиталних расхода и повећање расхода за социјалну заштиту.

Припрема и започињање структурних реформи, такође је кључни приоритет економске политике у 2013. години. Фискалном стратегијом је утврђен средњорочни план структурних реформи којима се унапређује пословно окружење, земљишна политика, извоз, тржиште рада и јавни сектор у целини. За остваривање напретка у спровођењу плана структурних реформи од кључне важности је да се у 2013. години припреме и започну планиране структурне реформе, да би се у наредном периоду реализовао потенцијал економског раста Србије. У томе кључну улогу имају надлежна министарства.

Мере планиране за период 2014-2016.

Економска политика за наредни средњорочни период утврђена је Фискалном стратегијом за 2013. годину са пројекцијама за 2014. и 2015. годину („Службени гласник РС”, број 116/12) као и Претприступним економским програмом за период 2013-2015. године кога ће Влада доставити Европској комисији 31. јануара 2013. године.

Република Србија, почев од 2006. године доставља Европској комисији сваке године Економски и фискални програм за средњорочни период. Добијањем статуса кандидата за члана ЕУ 1. марта 2012. године, Република Србија ће, након пет узастопних ЕФП, израдити и доставити Европској комисији Претприступни економски програм за период од 2013. до 2015. године. На тај начин Србија као држава кандидат за члана ЕУ наставља да учествује у претприступном надзору економске политике.

Фискалном стратегијом за средњорочни период и Претприступним економским програмом за средњорочни период утврђује се макроекономски и фискални оквир са главним циљевима и смерницама економске и фискалне политике и кључним структурним реформама у реалном и јавном сектору. Економска политика и структурне реформе које ће се спроводити у наредном средњорочном периоду стварају услове за макроекономску стабилност и амбијент за убрзање привредног раста и воде испуњавању економских услова за чланство у ЕУ у процесу стабилизације и придруживања.

Фискалном стратегијом за 2013. годину се пројекцијама за 2014. и 2015. годину утврђени су приоритетни циљеви и активности економске и фискалне политике у средњорочном периоду. При

томе, убрзање европских интеграција, након добијања датума за отварање претприступних преговора са ЕУ, представља стратешки циљ економске политике.

Основни средњорочни циљеви економске политике у периоду до 2016. године су: макроекономска стабилност, опоравак и јачање српске економије и повећање запослености и животног стандарда.

Развојно оријентисане мере економске политике у средњем року су: подстицање опоравка и јачања привреде у кратком и средњем року, привлачење страних инвестиција, посебно у извозне секторе, нижа цена капитала и већа подршка банака реалном сектору, покретање новог инвестиционог развојног циклуса ради јачања сектора разменљивих добара (пољопривреде и индустрије), унапређење инфраструктурних стубова развоја (транспорт, енергетика, телекомуникације, водопривреда, ИТ индустрија), унапређење пословног окружења (стабилнији курс динара, повољнија цена капитала, подстицаји извозницима, субвенције пољопривреди, ефикасније административне процедуре) и смањење нерационалне јавне потрошње и повећање инвестиционе потрошње како би се подстакао привредни раст и запошљавање.

Основни циљеви средњорочне фискалне политике као кључне компоненте макроекономске политике су: смањење фискалног дефицита на 1% у 2015. години, смањење удела јавног дуга на 58,4% у 2015. години и утврђивање одрживе путање смањења јавног дуга на 45% БДП у 2020. години.

Основне смернице фискалне политике у средњем року су: побољшање управљања јавним финансијама на националном и локалним нивоима, нижи удели јавних расхода, фискалног дефицита и јавног дуга у БДП, промена структуре јавне потрошње кроз смањење текућих расхода и повећање капиталних расхода, успостављање конкурентног пореског система и предвидиве пореске политике, уз јачање пореске дисциплине и јачање фискалне одрживости кроз спровођење структурних реформи, посебно реформи јавног сектора.

Фискални оквир за период 2013-2015, креиран у складу са општим фискалним правилима, предвиђа: стабилан удео јавних прихода у БДП од 43,7% у наредне три године, смањење удела јавних расхода у БДП са 49,8% у 2012. на 44,7% у 2015. години, смањење удела фискалног дефицита у БДП са 6,1% у 2012. на 3,6% у 2013, 1,9% у 2014. и 1% у 2015. години, смањење удела дуга сектора државе са 65,2% у 2013, на 58,7% у 2014. и на 58,4% у 2015. години.

Мере фискалне консолидације и чврста буџетска контрола представљају основу за смањење нивоа јавног дуга. Кључне претпоставке за смањење нивоа јавног дуга су просечни годишњи раст БДП по стопи од 3,2% у периоду 2013-2015. године и по стопи од 4% у периоду 2016-2020. године, ограничење раста гаранција на задуживање на 1% БДП годишње, релативна стабилност девизног курса (просечна годишња депрецијација динара од 2%).

Фискалном стратегијом за 2013. годину са пројекцијама за 2014. и 2015. годину утврђен је план структурних реформи реалног и јавног сектора који ће се спроводити у наредне три фискалне године ради учвршћивања макроекономске стабилности и покретања привредног раста.

Кључне планиране структурне реформе односе се на: унапређење пословног окружења, јачање извозног потенцијала земље, унапређење тржишта рада, унапређење пореског система и политика, унапређење управљања јавним финансијама, завршетак приватизације и реструктурирања државних предузећа до 30. јуна 2014. године, смањење и укидање директних и индиректних субвенција државним предузећима од 1. јануара 2015. године, успостављање ефикасног система планирања, доделе и трошења свих буџетских субвенција, унапређење јавног пензијског система, унапређење јавног здравственог система, унапређење јавног образовног система, унапређење система социјалне заштите и унапређење локалних јавних финансија.

3.18. Статистика

3.18.1. Законски оквир

Преглед стања

Званична статистика Републике Србије уређена је Законом о званичној статистици („Сл. Гл. РС”, бр. 104/09). Закон о званичној статистици усклађен је са Уредбом Европске уније бр. 322/97 о статистици Заједнице (Council Regulation (EC) No 322/97 of 17 February 1997 on Community Statistics) и одредбама садржаним у Уредби 831/2002, Уредби Европског савета 223/2009 (Regulation (EC) No

223/2009 of the European Parliament and of the Council), као и са Основним начелима званичне статистике (The Fundamental principles of official statistics, UNSCE 1994) и European Statistics Code of Practise.

Спровођење великих статистичких акција – пописа регулисано је посебним законима и то: Законом о попису становништва, домаћинства и станова 2011. године („Сл. Гл. РС”, број 104/09 и 24/11) и Законом о попису пољопривреде 2012. године („Сл. Гл. РС”, број 104/09 и 24/11).

Закон о званичној статистици утврђује производњу и дисеминацију података и информација званичне статистике и организацију система званичне статистике у Републици Србији. Званична статистика је дефинисана као активност која обезбеђује, на непристрасним основама, бројчане и репрезентативне податке и информације о масовним економским, демографским и друштвеним појавама и о појавама из области радне и животне средине, и то за све кориснике и најширу јавност.

Законом о званичној статистици је одређено да послове званичне статистике обављају следећи одговорни произвођачи званичне статистике:

1. Републички завод за статистику;
2. Народна банка Србије;
3. Градска управа града Београда – за територију града Београда;
4. Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем статистичком програму.

Републички завод за статистику је надлежан за највећи део истраживања из реалног сектора и део екстерног сектора (извоз и увоз робе и др). Градска управа града Београда је надлежна за прикупљање и обраду података статистичких истраживања за територију града Београда из највећег дела области статистике. Остали одговорни произвођачи званичне статистике, наведени у петогодишњем програму, спроводе истраживања у оквиру надлежности и делокруга свога рада.

Народна банка Србије (НБС) је надлежна институција за прикупљање, обраду и анализу података монетарне, финансијске и платнобилансне статистике, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга у Републици Србији.

Подаци монетарне статистике обрађују се у складу са Законом о Народној банци Србије („Сл. Гл. РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - др. закон 44/2010, 76/2012 и 106/2012) и Законом о званичној статистици („Сл. Гл. РС”, бр. 104/2009). Закон о Народној банци Србије прописује да НБС може да пропише обавезу за банке и друге финансијске организације, као и за правна лица и предузетнике да евидентирају, прикупљају, обрађују и достављају одређене податке. Према Закону о званичној статистици НБС је одговорни произвођач званичне статистике задужен за прикупљање, израду и објављивање података званичне статистике у складу с петогодишњим статистичким програмом. НБС је надлежна за прикупљање потребних података и израду платног биланса, међународне инвестиционе позиције и стања спољног дуга земље сагласно Закону о Народној банци Србије, Закону о званичној статистици и Закону о девизном пословању („Сл. гласник РС”, бр. 62/06 и 31/11). Чланом 37. Закона о девизном пословању утврђено је да НБС израђује пројекцију платног биланса и прати остварење пројекције. Овим чланом је Народној банци Србије дато право да прикупља податке од резидената потребних за израду пројекције и праћење извршења платног биланса и да доноси подзаконске акте којима се уређује достављање ових података.

Почетком 2011. године Републички завод за статистику, Министарство финансија и НБС потписали су Споразум о сарадњи у области макроекономске и финансијске статистике којим је дефинисана институционална подела надлежности између произвођача званичне статистике у погледу прикупљања, обраде и дистрибуције статистичких података.

Закон о званичној статистици посебно разрађује надлежности, обавезе и овлашћења Републичког завода за статистику као главног произвођача и дисеминатора званичних статистичких података и одговорног стручног носиоца, организатора и координатора система званичне статистике који представља званичну статистику у међународном статистичком систему.

У систему званичне статистике Републички завод за статистику извршава највећи део активности које се односе на: организацију и спровођење статистичких истраживања; утврђивање јединствених методологија и јединствених статистичких стандарда; развој, одржавање и коришћење административних и статистичких регистара; формирање и одржавање система националних рачуна; међународну статистичку сарадњу; развој и унапређење статистичког система и стручну сарадњу и координацију са другим одговорним произвођачима званичне статистике. Имајући у виду да

Републички завод за статистику представља посебну стручну организацију у систему државне управе, његов делокруг рада, у складу са наведеним активностима, дефинисан је и Законом о министарствима („Сл. Гл. РС”, број 72/12).

Закон о званичној статистици уређује да се активности званичне статистике заснивају се на петогодишњем статистичком програму и годишњим примењивим плановима.

Програм је донела Народна скупштина у форми Одлуке о Програму званичне статистике у периоду од 2011. до 2015. године („Сл. Гл. РС”, број 23/11). Петогодишњи програм је усклађен са следећим правним актима Европске уније: Одлуком 1578/2007/ЕЗ о Статистичком програму Заједнице од 2008. до 2012. и Уредбом 223/2009 (Decision No 1578/2007/Ec of the European Parliament and of the Council Of 11 December 2007 on the Community Statistical Programme 2008 to 2012 and Regulation (Ec) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009.) Овај програм садржи: стратегију развоја званичне статистике у Републици Србији за период од пет година; преглед очекиваних резултата развоја званичне статистике; преглед најзначајнијих инфраструктурних и развојних активности које не могу да се сврстају у одређене области; одговорне произвођаче званичне статистике и очекиване проблеме и услове за реализацију програма.

Влада је, до сада, у форми уредби донела планове званичне статистике за 2011., 2012. и 2013. годину. План садржи: ближу разраду Програма званичне статистике у периоду од 2011. до 2015. године; листу статистичких истраживања која треба спровести, са информацијом о томе да ли је њихово спровођење обавезно или не; листу административних извора, као и листу података добијених методом сталног праћења и посматрања, који се користе у званичној статистици и развојне активности наведене у петогодишњем програму.

Такође, за обављање послова званичне статистике су од значаја и следећи правни акти које је припремио Републички завод за статистику: Закон о класификацији делатности („Сл. Гл. РС”, број 104/09); Уредба о класификацији делатности („Сл. Гл. РС”, број 54/10), Уредба о методологији разврставања јединица разврставања према Класификацији делатности („Сл. Гл. РС”, број 54/10) и Уредба о номенклатури статистичких територијалних јединица („Сл. Гл. РС”, бр. 110/09 и 46/10).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Четврти квартал.

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2014. годину. Уредба ће бити у потпуности усклађена са следећим правним актима Европске уније: Уредба 223/2009 и Предлог уредбе о Европском статистичком програму 2013-2017 (Regulation (Ec) No 223/2009 and Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council No 52011PC0928 on the European statistical programme 2013-2017).

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2015. годину. Уредба ће бити у потпуности усклађена са следећим правним актима Европске уније: Regulation (Ec) No 223/2009 и Proposal for a Regulation No 52011PC0928.
- 2015. година
- Одлука о Програму званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. године;
- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2016. годину;
- Оба акта ће бити у потпуности усклађена са следећим правним актима Европске уније: Regulation (Ec) No 223/2009 и Proposal for a Regulation No 52011pc0928.
- 2016. година
- Уредба о утврђивању Плана званичне статистике за 2017. годину. Уредба ће бити у потпуности усклађена са следећим правним актима Европске уније: Regulation (Ec) No 223/2009 и Proposal for a Regulation No 52011PC0928.

3.18.2. Демографско-социјалне статистике

Преглед стања

Демографија и попис – Попис становништва, домаћинстава и станова спроведен је од 1. до 15. (20) октобра 2011. године у Републици Србији. Пост пописна анкета, на репрезентативном узорку од 250 пописних кругова, спроведена је у периоду од 21. октобра до 5. новембра 2011. године. Примењена методолошка решења, дефиниције и класификације обележја, усклађене су с Међународним препорукама за пописе становништва и стамбених јединица око 2010. године, које су заједно израдили UNECE и EUROSTAT (Recommendations for the 2010 Censuses of Population and housing), као и са Уредбом (ЕС) број 763/2008 Европског парламента и Савета о попису становништва и стамбених јединица.

Главне активности на реализацији пописа током 2012. године биле су усмерене на обраду пописних података, табелирање и дисеминацију. У последњем кварталу 2012. године објављене су две књиге пописа за становништво, и то: Национална припадност и Старост и пол.

У оквиру виталне статистике производе се и објављују подаци о рођеним и умрлим лицима, о склопљеним и разведеним браковима, у складу са препорукама Уједињених нација. У оквиру процена и пројекција становништва обухваћени су индикатори по старости и полу.

Истраживање о унутрашњим миграцијама становништва спроводи се на бази података који су у електронској форми, и преузимају се од Министарства унутрашњих послова. У току су организационо-методолошке припреме за успостављање истраживања о спољним миграцијама.

Статистика образовања прати све нивое редовног - формалног образовања. Стручно усавршавање (у предузећима) и доживотно учење (неформално образовање) статистички се не прате због непостојања законске регулативе у овој области (о овој врсти образовања статистика располаже подацима из АРС-а).

Републички завод за статистику је у оквиру ИПА 2009 пројекта за статистику, током 2011. и 2012. године, спровео прикупљање података о образовању одраслих (Анкета о образовању одраслих AES), према методологији Евростата, за 2010. годину и доставио базу микроподатака Евростату. Примењена методологија у складу је са уредбама ЕУ 452/2008 од 23. априла 2008. године.. Прикупљени подаци пружају могућност анализе учешћа одраслих у целоживотном образовању, као и могућност међународне упоредивости.

Наука и технологија - R&D статистика, обезбеђује основне индикаторе о организацијама које се баве научноистраживачком и развојном делатношћу. Ово истраживање обезбеђује податке о људским ресурсима – истраживачима и финансијским показатељима (трошковима и улагању у R&D). Спроводи се на основу Одлуке бр. 1608/2003/ЕК Европског парламента и Савета у вези са производњом и развојем статистике науке и технологије и Уредбе Комисије бр. 753/2004 о статистици науке и технологије.

Спроведено је истраживање о иновационим активностима пословних субјеката ИНОВ у периоду 2008-2010 и послати резултати Евростату, на основу Уредбе Комисије бр. 1450/2004 о имплементацији Одлуке бр. 1608/2003/ЕК.

У оквиру ИПА 2009 пројекта, током 2011. и 2012. године, спроведено је истраживање о каријерама доктора наука (CDH) према методологији Евростата, за 2010. годину. Агрегирани резултати и пратећи извештаји достављени су Евростату.

У оквиру статистике криминалитета обезбеђују се индикатори о малолетним и пунолетним учиниоцима кривичних дела, одговорним и правним лицима учиниоцима привредних преступа и о привредним споровима. У току 2011. године спроведена је ревизија истраживања о малолетним учиниоцима кривичних дела.

Републички завод за статистику је у оквиру ИПА 2009 пројекта за статистику, током 2011. и 2012. године, спровео пробно прикупљање података о приходима и расходима у области социјалне заштите, као и података о корисницима пензија, по ESSPROS (Европски систем интегрисане статистике социјалне заштите) методологији Евростата, за 2010. годину. Примењена методологија у складу је са уредбама ЕУ 1322/2007, 458/2007, 10/2008. Прикупљени подаци пружају могућност свеобухватне анализе социјалне заштите у земљи, као и могућност међународне упоредивости.

Истраживање о коришћењу времена (Time Use Survey) спроведено је у периоду фебруар 2010/фебруар 2011. према стандардима Евростата, а 2012. године је објављена публикација са резултатима истраживања.

Тржиште рада - Анкета о радној снази спроводи се као полугодишње истраживање (у априлу и октобру). Методологија је потпуно хармонизирана са захтевима Евростата, у складу је са уредбама ЕУ 577/98/ и 377/2008 у вези организације истраживања и слања података Евростату, као и дефиниција основних варијабли, изузев варијабле DEGURBA којом се дефинише степен урбанизације на националном нивоу, који у нашој земљи још није дефинисан. У 2012. години оквир за избор узорка био је Попис становништва, домаћинства и станова из 2002. године. Величина узорка на годишњем нивоу је око 19 000 домаћинстава.

Зараде и трошкови рада - Месечна и полугодишња истраживања о запосленима и о зарадама запослених, путем којих се прати кретање броја запослених и зарада запослених, делимично су усклађена са прописима ЕУ. Републички завод за статистику је у оквиру ИПА 2009 пројекта за статистику, током 2011. и 2012. године, извршио проширење упитника Месечног истраживања о запосленима и о зарадама запослених и спровео пробно истраживање, у циљу обезбеђивања неопходних варијабли за израчунавања Индекса трошкова рада (Labour Cost Index), као и обезбеђивања података о часовима рада, неопходних за хармонизацију краткорочних статистика у складу са Уредбом 450/2003 Европског Парламента и Савета Европе која се односи на индекс трошкова рада (Regulation (EC) No 450/2003 of the European Parliament and of the Council of 27 February 2003 concerning the labour cost index) и Уредбом 1216/2003 која се односи на имплементацију Уредбе бр. 450/2003 Европског Парламента и Савета Европе (COMMISSION REGULATION (EC) No 1216/2003 of 7 July 2003 implementing Regulation (EC) No 450/2003 of the European Parliament and of the Council concerning the labour cost index) у погледу рачунања Индекса трошкова рада (Ласперов индекс) и критеријума за писање Извештаја о квалитету.

Уредба бр. 224/2007 од 1. марта 2007. године којом се допуњује Уредба (ЕК) бр. 1216/2003 у погледу делатности за које се обезбеђује индекс трошкова рада (COMMISSION REGULATION (EC) No 224/2007 of 1 March 2007 amending Regulation (EC) No 1216/2003 as regards the economic activities covered by the labour cost index) се не примењује јер се не располаже серијом података од 2000. године и не врши се ни десезонирање. Од 2009. године спроводи се Годишње истраживање о трошковима рада према стандардима ЕУ, у четворогодишњој динамици.

Анкета о потрошњи домаћинстава спроводи се по међународним стандардима и препорукама Евростата од 2003. године. Овим истраживањем обезбеђују се основни индикатори о приходима, расходима и потрошњи домаћинстава, као и о животном стандарду, а резултати се објављују квартално и годишње.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Први квартал

- Почетак објављивања књига коначних резултата пописа за становништво, домаћинства, породице и стамбене јединице. Сви континенти и рашчлањивање обележја у публикационим и документационим табелама биће потпуно усклађени са Уредбом (ЕС) бр. 1201/2009, којом су утврђене техничке спецификације, дефиниције и нивои рашчлањивања обележја. Постигнути квалитет пописних података, у складу са чланом 6 Уредбе (ЕС) бр. 763/2008 и у складу са Уредбом (ЕУ) број 1151/2010 биће саставни део извештаја;
- Почетак рада на увођењу истраживања GBAORD;
- Припрема методолошких инструмената за спровођење истраживања CIS-2012.
- Други квартал
- Израда Процене становништва за 2012. годину;
- Спровођење истраживања CIS-2012 на терену;
- Примена резултата Пописа становништва, домаћинства и станова из 2011. године као оквира за избор узорка Анкете о радној снази;
- Почетак рада на увођењу EU-SILC истраживања, које ће биће у потпуности усклађено са Уредбом 1177/2003 Европског парламента и Савета, донетом 16. јуна 2003, а у вези статистике Заједнице о примањима и животном стандарду (EU-SILC) (Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council of 16 June 2003 concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC)).
- Трећи квартал

- Израда резултата спровођења истраживања CIS-2012 и израчунавање индикатора за IUS (Innovation Union Scoreboard 2013);
- Спровођење Анкете о радној снази на кварталном нивоу.
- Четврти квартал
- Ревизија методологије и образаца Виталне статистике (Дем-1-статистика рођења, Дем-2 статистика умрлих, Дем-3 статистика закључених бракова и Рб-1 статистика разведених бракова) са методологијом примењеном у Попису становништва, домаћинства и станова 2011. године и препорукама Уједињених нација;
- Наставак рада на истраживању о унутрашњим миграцијама становништва, а које се спроводи на бази података који се у електронској форми преузимају од Министарства унутрашњих послова;
- Наставак рада на увођењу истраживања о спољним миграцијама на основу Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 862/2007 од 11. јула 2007. године о Статистици Заједнице о миграцији и међународној заштити (Regulation (EC) No 862/2007 of the European Parliament and the Council on Community statistics on migration and international protection). Влада Србије усвојила је 8. новембра 2012. године Закон за управљање миграцијама којим се уређује управљање миграцијама, начела, надлежност органа као и јединствени систем прикупљања и размене података у области управљања миграцијама;
- Ревизија Процена становништва за међупописни период 2002-2011, на бази старосно-полне структуре из Пописа становништва, домаћинства и станова 2011;
- Израда Скраћених апроксимативних таблица за 2012;
- Израда Пројекција становништва 2011-2041, на бази резултата Пописа становништва, домаћинства и станова 2011;
- Ревизија истраживања о пунолетним учиниоцима кривичних дела;
- Обезбеђивање регионалних индикатора за R&D;
- Припрема и слање резултата спровођења истраживања CIS-2012 и Quality Report-а Евростату;
- Припрема методологије за пилот истраживање GBAORD;
- Спровођење редовног Истраживања о трошковима рада планирано је у 2013. години, према Уредби 530/1999 од 19. марта 1999. која се односи на структурну статистику зарада и трошкова рада (Council Regulation (EC) No 530/1999, of 9 March 1999 concerning structural statistics on earnings and on labour costs), Уредби 1726/1999 од 27. јула 1999., којом се имплементира Уредба 530/1999 у односу на трошкове рада у погледу дефиниција и трансмисије информација о трошковима рада. (Council Regulation (EC) No 1726/1999 of 27 July 1999, Implementing Council Regulation (EC) No 530/1999) concerning structural statistics on earnings and on labour costs as regards the definition and transmission of information on labour costs) и Уредби 1737/2005 од 21. октобра 2005. којом се допуњује Уредба 1726/1999, у погледу дефиниција и трансмисије информација о трошковима рада (Commission Regulation (EC) No 1737/2005 of 21 October 2005, amending Regulation (EC) No 1726/1999 as regards the definition and transmission of information on labour costs).

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- С обзиром на то да је планирано да крајем 2014. године UNECE у сарадњи са EUROSTAT-ом, припреми финалну верзију Међународних препорука за пописе становништва и стамбених јединица око 2020. године, планира се да се у 2014. години започну опсежне методолошко-аналитичке припреме наредног пописа у Републици Србији;
- Увођење истраживања о спољним миграцијама;
- Израда Детаљних таблица морталитета 2010-2012;
- Прилагођавање методологије праћења нивоа и поља образовања према ISCED 2011 класификацији;

- Увођење истраживања о људским ресурсима у научнотехнолошким областима (HRST);
- Предвиђено је спровођење Сезонског истраживања о коришћењу времена (Light Time Use survey). Теренски рад треба да започне током 2014. године;
- Увођење виктимолошког истраживања - Уредба Европског парламента и Савета о европским статистикама о безбедности од криминала (Regulation of the European parliament and of the council on European statistics on safety from crime).
- 2015. година
- Израчунавање здравих година живота, на основу података о инвалидитету (Попис 2011) и Таблица морталитета;
- Увођење праћења учешћа културних институција и појединаца у прекограничним пројектима (у сарадњи са Министарством културе);
- Спровођење пилот Истраживање о структури зарада (Structure of Earning Survey-SES), у оквиру ИПА 2012 пројекта, које би обезбедило индикаторе неопходне за постизање потпуне усаглашености са ЕУ.
- 2016. година
- Достављање индикатора образовања према УОЕ упитнику;
- Обезбеђивање регионалних и ЕРА индикатора.

3.18.3. Статистички подаци о животној средини

Преглед стања

Републички завод за статистику Србије производи податке од значаја за приказивање стања животне средине у области отпада и опасних хемикалија, вода, загађења ваздуха, као и „agri-environment” индикаторе и рачуне животне средине.

У области статистике отпада подаци о генерисању, третирању и одлагању отпада прикупљају се редовним годишњим истраживањем из сектора Класификације делатности: Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром. Истраживање је усклађено са Уредбом о статистици отпада (Waste Statistics Regulation 2150/2002 EC). Резултати истраживања су објављени у посебној публикацији Статистика отпада у Републици Србији за период 2008-2010. Подаци за 2010. годину и Извештај о квалитету података (Quality Report), достављени су Евростату преко eDAMIS апликације.

База података о опасним хемикалијама обезбеђује се годишњим истраживањем о потрошњи опасних хемикалија из сектора Класификације делатности: Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и Снабдевање водом и управљање отпадним водама, као из статистичке базе индустрије о производњи хемикалија и статистике увоза и извоза. Листа хемикалија припремљена је у складу са Уредбом о регистрацији, евалуацији и ауторизацији хемикалија, 1907/2006/ЕЗ (REACH – Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemical substances).

У области вода, редовним статистичким истраживањима у годишњој периодици, прикупљају се подаци о хватању и начину коришћења подземних, изворских и површинских вода, врсти пречишћавања и испуштању отпадних вода према месту настанка и испуштања. Подаци се прикупљају са пет статистичких истраживања из сектора Класификације делатности: Пољопривреда, шумарство и рибарство, Рударство, Прерађивачка индустрија, Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром и Снабдевање водом и управљање отпадним водама као и из области Класификације делатности, којима припадају извештајне јединице које су задужене за управљање водним ресурсима, заштитом од штетног дејства вода, изградњом и одржавањем хидрографевинских објеката и околине. Статистичка истраживања су усклађена са захтевима и препорукама Евростата (OECD/Eurostat Joint Questionnaire on Inland waters), делимично са Оквирном директивом за воде 2000/60/ЕЗ (Water Framework Directive 2000/60/EC) и са Директивом о третирању отпадних вода (Urban Waste Water Directive 91/271/ЕЕС и 98/15/EC). У децембру ове године подаци о копненим водама за период 2000-2011 достављени су Евростату према упитнику „OECD/Eurostat JQ on Inland Waters” као и према Упитнику за регионалне податке из области животне средине (REQ-2012-Regional Environmental Data).

У области загађења ваздуха, подаци о потрошњи фосилних горива прикупљају се у више годишњих истраживања и припремају према Конвенцији о прекограничном загађењу ваздуха на великим даљинама (CLRTAP – Convention on long-range transboundary air pollution, 81/462/EEC) за израчунавање емисија SO₂ и NO_x за које је задужена Агенција за заштиту животне средине. SIDA пројектом започета је хармонизација са Конвенцијама о прекограничном загађењу ваздуха и Оквирном конвенцијом УН о климатским променама (CLRTAP/UNFCCC – United Nations Framework Convention on Climate Change) у енергетском сектору, пољопривреди, саобраћају и прерађивачкој индустрији.

Обављена је припрема за промену обрасца у оквиру постојећег истраживања о инвестицијама у основне фондове (ИНВ-01) у циљу развијања квалитетније базе података о трошковима за заштиту животне средине, у складу са Евростатовим методолошким оквирима (Environmental expenditure statistics – Industry data collection handbook, General Government and Specialised Producers data collection handbook).

У оквиру SIDA пројекта за развој статистике за балканске земље (2009 –2012) израђен је први сет Евростатових табела и попуњен Упитник „Рачун материјалних токова” у складу са Уредбом за европске рачуне животне средине број 691/2011/ЕУ. Извршено је слање истог Евростату путем еДамиса. Такође, започет је рад на развијању базе података о порезима у вези са животном средином у складу са поменутом Уредбом за европске рачуне животне средине (број 691/2011/ЕУ).

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Усклађивање статистичких истраживања према међународним захтевима у циљу комплетирање базе података статистике заштите животне средине за израчунавање националних, структурних и индикатора животне средине, миленијумских циљева и одрживог развоја.

Први квартал

- Тестирање методолошких инструмената за пробно истраживања из области отпада према Уредби 2150/2002 у грађевинарству и услужним делатностима (IPA 2011 Multi-beneficiary statistical programme) методом узорка. Усклађивање методолошких инструмената за спровођење статистичких истраживања из области опасних хемикалија и статистике вода (у складу са захтевима IPA 2011 Multi-beneficiary statistical programme) у циљу ажурирања и комплетирања базе података животне средине.
- Други квартал
- Развој софтвера за обраду података добијених пробним истраживањем о отпаду. Визуелна и логичка контрола података;
- Провера квалитета података, утврђивање недостатака базе података статистике вода.
- Трећи квартал
- Анализа резултата, валидација података пробног истраживања о отпаду. Консултације са експертима Евростата;
- Истраживање и утврђивање нових извора података у статистици вода.
- Четврти квартал
- Израда финалних резултата пробног истраживања о отпаду. Одабир најбољих методолошких решења. Припрема методолошких инструмената за увођење редовног истраживања.
- Припрема базе података за израчунавање емисија у складу са конвенцијама о загађењу ваздуха (CLRTAP/UNFCCC).
- Увођење промена у обрасцу у оквиру постојећег истраживања о инвестицијама у основне фондове (ИНВ-01);
- Унапређење квалитета обрачунатих индикатора Материјалних токова;
- Дефинисање извора за развој Модула рачуна животне средине „Порези у вези са животном средином”.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Имплементација Уредбе 2150/2002 о статистици отпада (Regulation (EC) 2150/2002) и Уредбе 849/2010 у статистичка истраживања о отпаду из грађевинарства и услужних делатности.
- Усклађивање статистичких истраживања о захватању, коришћењу и испуштању вода са препорукама Евростата (Directive 2000/60/EC и JQ-IWA/Eurostat/ OECD) у циљу израчунавања SIs, CSIs и SDIs.
- Припрема методолошких инструмената за формирање „agri-environment” индикатора.
- Унапређење квалитета података Рачуна материјалних токова;
- Унапређење квалитета података о трошковима за заштиту животне средине у складу са резултатима добијеним из истраживања о инвестицијама у основне фондове (ИНВ-01);
- Рад на развоју Модула рачуна животне средине „Порези у вези са животном средином”.

2015. година

- Комплетирање базе података неопходних за израчунавање емисија у ваздух у складу са CLRTAP/UNFCCC према расположивој бази података из сектора енергетике, транспорта, прерађивачке индустрије.
- Комплетирање базе података о коришћењу опасних хемикалија и о копненим водама.
- Проширење базе података о отпаду у складу са Уредбом 2150/2002 са подацима о отпаду из пољопривреде, користећи статистичку базу података и друге административне изворе.
- Унапређење квалитета података Рачуна материјалних токова;
- Израда детаљног описа методологије обрачуна индикатора Рачуна материјалних токова;
- Унапређење квалитета података о трошковима за заштиту животне средине;
- Израда Модула рачуна животне средине „Порези у вези са животном средином”.

2016. година

- Проширивање базе података за израчунавање емисија у ваздух у складу са конвенцијама CLRTAP/UNFCCC са недостајућим секторима.
- Коришћење базе података о потрошњи опасних хемикалија за израчунавање емисија у воду и ваздух.
- Усклађивање са Директивом 2007/60/EЗ о управљању ризицима од поплава (Directive 2007/60/EC on the assessment and management of flood risks) базе података о копненим водама.
- Проширење базе података о отпаду у складу са Уредбом 2150/2002 са недостајућим подацима, користећи статистичку базу података и друге административне изворе.
- Унапређење квалитета података Рачуна материјалних токова;
- Израда детаљног описа методологије обрачуна трошкова за заштиту животне средине.
- Израда детаљног описа методологије обрачуна пореза у вези са животном средином.

3.18.4. Макроекономска статистика

Преглед стања

Годишњи макроекономски подаци расположиви су од 1997. године. Бруто домаћи производ у текућим ценама обрачунава се независно производном методом, за ниво сектора и области Класификације делатности 2010 (усклађене са NACE Rev.2), и расходном методом. Израђен је и скуп рачуна за економију као целину и све институционалне секторе.

Обрачун бруто домаћег производа производном методом расположив је и у сталним ценама (цене претходне године) за период 2001 - 2010. Обрачуни су изведени за ниво сектора и области Класификације делатности 2010, методом екстраполације, применом индиректне једноструке (single) индикатор методе, комбинацијом индикатора аутпут и инпут. Током 2011. и 2012. године, у оквиру пројеката међународне помоћи, припремљен је и независни обрачун БДП-а у сталним ценама,

расходном методом. Овај обрачун позитивно је оцењен од стране међународних експерата, а резултати обрачуна биће публиковани у првом кварталу 2013. године.

Ревизија годишњих и кварталних података, у текућим и сталним ценама, извршена је 2011. године. Разлози за ревизију били су прелазак на Класификацију делатности 2010 (чија примена је започета јануара 2011. године), као и прелазак са обрачуна сталних цена са фиксном базом на обрачун у ценама претходне године.

Кроз пројекте међународне помоћи настављен је рад на обрачуну необухваћене економије у циљу побољшања обухвата БДП-а и са производне и са расходне стране. Са производне стране, активности су биле усмерене ка побољшању обрачуна аупута и међуфазне потрошње за сопствене потребе, а са расходне стране ка даљем унапређењу обрачуна личне потрошње домаћинстава и бруто инвестиција у основне фондове.

Обрачун регионалног БДП-а као део система националних рачуна Републике Србије уведен је 2010. године. Овај обрачун заснован је на принципима ESA95 и Номенклатури статистичких територијалних јединица Републике Србије (НСТЈ), која је усклађена са европском Класификацијом статистичких територијалних јединица – NUTS. Регионални БДП обрачунава се по производном методу, на нивоу НСТЈ 2 (регион), а подаци су расположиви од 2009. године.

Током 2011. и 2012. године наставило се и са радом на Supply-Use табелама. У току 2011. године припремљена је методологија, обрасци и остали инструменти за спровођење истраживања „Структура расхода и прихода пословања правних лица и предузетника”. Истраживање је спроведено у периоду април-јун 2012. године, а у току су активности на обради података.

Резултати кварталних обрачуна бруто домаћег производа, у текућим и сталним ценама (цене претходне године), расположиви су за период од првог квартала 2001. године. Обрачуни БДП-а изведени су по производном методу, за ниво области и сектора Класификације делатности 2010, дезагрегацијом расположивих годишњих података на кварталне и екстраполацијом кварталних вредности текуће године, коришћењем одговарајућих индикатора. Поред наведених, расположиви су и подаци о десезонираном БДП-у, за период од првог квартала 2001. године.

Флеш оцена кварталног БДП-а (стопа реалног раста) објављује се од марта 2010. године, у форми саопштења за јавност, 30 дана по истеку референтног квартала. Оцена се заснива на месечним индикаторима и економетријским моделима.

Методолошки оквир за израду основних макроекономских агрегата и система рачуна чине: Систем националних рачуна 1993 (SNA93), Европски систем националних и регионалних рачуна 1995 (ESA95) – Уредба Европске комисије 2223/96, методологије и препоруке Евростата за обрачун сталних цена (Handbook on Price and Volume Measures in National Accounts) и кварталних националних рачуна (методологија Евростата Handbook on Quarterly National Accounts и Међународног монетарног фонда (Quarterly National Accounts Manual), као и друге методологије и препоруке међународних организација које су усаглашене са SNA93 и ESA95.

У складу са променама постојећих методолошких оквира (SNA93 и ESA95), усвојен је План имплементације SNA2008 (односно ESA2010) у којем су дефинисани фазе и кораци увођења нових међународно прихваћених статистичких стандарда.

Активности на примени стандарда Европске уније у области малопродајних цена започете су у оквиру CARDS националног пројекта и настављен кроз ИПА 2007, ИПА 2008 и ИПА 2009 мулти корисничке програме. Рад на обрачуну Хармонизованог индекса потрошачких цена одвијао се према планираним роковима. У току 2012. године урађен је експериментални обрачун Хармонизованог индекса потрошачких цена за период 2005-2012 који задовољава минимум стандарда датих у Сажетом прегледу прописа за обрачун Хармонизованог индекса потрошачких (Compendium of HICP reference documents, 2001 Edition) као и све промене прописане уредбама Европске комисије које су усвојене после публикаовања овог прегледа.

Од 2009. године Истраживање о паритетима куповне моћи спроводи се у обиму и по роковима који су дефинисани у Методологији за обрачун паритета куповне моћи (Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities, 2005 Edition). Законски оквир за спровођење овог истраживања за земље Европске Уније регулисаном је Уредбом бр. 1448/2007 (Regulation EC No 1445/2007 establishing common rules for the provision of basic information on Purchasing Power Parities and for their calculation and dissemination).

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Први квартал

- Публиковање резултата обрачуна БДП-а у сталним ценама по расходном методу;
- Публиковање резултата кварталних обрачуна бруто домаћег производа по расходном методу, у текућим и сталним ценама;
- Достављање Хармонизованог индекса потрошачких цена Евростату у месечној периодици од јануара 2013. године;
- Дефинисање извора података за израду индекса цена станова (House Price Indices).
- Други квартал:
- Трансмисија података Евростату у складу са Програмом трансмисије (Уредба Европске комисије 1392/2007); Овај приоритет је у вези са Акционим планом.
- Прикупљање података за обрачун индекса цена станова
- Трећи квартал:
- Успостављање система прикупљања података о ценама здравствених услуга за потребе обрачуна паритета куповне моћи.
- Четврти квартал:
- Имплементација ESA2010 према плану рада у оквиру регионалног пројекта IPA2011;
- Унапређење система обрачуна и побољшање обухвата макроекономских агрегата у оквиру система националних рачуна;
- Унапређење годишњих рачуна за институционалне секторе;
- Дефинисање методологије и извора података за обрачун бруто додате вредности за НСТЈЗ (округ) на нивоу сектора Класификације делатности 2010; Дефинисање методологије и извора података за израду рачуна домаћинства и обрачун расположивог дохотка домаћинства за НСТЈ 2 (регион);
- Дефинисање извора података за израду стандардних табела из Програма трансмисије о основним агрегатима у сектору Држава (табела 2) и примањима по основу пореза и социјалних доприноса (табела 9) у оквиру регионалног пројекта IPA2011;
- Анализа резултата истраживања и израда небалансираних Supply-Use табела;
- Рад на увођењу Класификације личне потрошње по намени на петомесном нивоу (COICOP level 5) за Хармонизовани индекс потрошачких цена и Паритете куповне моћи;
- Израда детаљног описа извора података и методологије Хармонизованог индекса потрошачких цена (HICP Inventory);
- Експериментални обрачун индекса цена станова;
- Примена процедура и правила у прикупљању података и обрачуна паритета куповне моћи према правилима прописаним у новој методологији (Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities, 2012 Edition).

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Ревизија серије података у складу са ESA2010;
- Ажурирање детаљног описа методологије и извора података за обрачун годишњег бруто домаћег производа;
- Обрачун бруто додате вредности за НСТЈ 3 (округ) на нивоу сектора Класификације делатности 2010; Израда рачуна домаћинства и обрачун расположивог дохотка домаћинства за НСТЈ 2 (регион);
- Десезонирани квартални обрачун на нивоу области и сектора Класификације делатности 2010 (NACE Rev. 2), и по категоријама употребе бруто домаћег производа;
- Квартални обрачун промена у стању залиха као независне категорије употребе БДП-а;

- Израда детаљног описа методологије и извора података за обрачун кварталног бруто домаћег производа (QNA Inventory);
- Израда стандардних табела из Програма трансмисије о основним агрегатима у сектору Држава (табела 2) и примањима по основу пореза и социјалних доприноса (табела 9);
- Балансирање Supply-Use табела;
- Евалуација постигнутих резултата у обрачуну индекса цена станова и наставак рада на овом пројекту;
- Обрачун Индекса потрошачких цена са фиксним таксама (HICP at constant tax rates, HICP-ST);
- Обрачун Индекса потрошачких цена за регулисане цене (HICP – administered prices, HICP-AP).
- 2015. година
- Дефинисање методологије и извора података за обрачун бруто инвестиција у основне фондове за НСТЈ 2 (регион) на нивоу сектора Класификације делатности 2010;
- Извођење пробних кварталних обрачуна бруто домаћег производа према приходном методу;
- Израда финансијских рачуна сектора Државе;
- Наставак рада на балансирању Supply-Use табела и израда балансиране Supply-Use табеле;
- Наставак рада на обрачуну индекса цена станова;
- Дефинисање извора података за израду индекса трошкова становања у сопственим становима (Owner-Occupied housing indices);
- Даљи развој статистике цена у складу са препорукама Евростата (Multipurpose price statistics);
- 2016. година
- Даље усавршавање методологије и резултата годишњих и кварталних обрачуна бруто домаћег производа;
- Пробни обрачуни бруто инвестиција у основне фондове за НСТЈ 2 (регион) на нивоу сектора Класификације делатности 2010; Обрачун броја запослених за НСТЈ 2 (регион) на нивоу сектора Класификације делатности 2010 у часовима рада; обрачун реалне стопе раста регионалног БДП-а за НСТЈ 2 (регион);
- Усклађивање система Supply-Use табела са секторским рачунима;
- Примена нових метода за прикупљање података (бар код читачи, Интернет ..);
- Формирање микро базе података о ценама;
- Израда стратегије развоја статистике цена у складу са пројектом Статистика цена следеће генерације који се спроводи у Европској Унији (PRIX – Price statistics next generation).

3.18.5. Пословна статистика

Преглед стања

Све пословне статистике су од почетка 2011. године усклађене са Класификацијом делатности (NACE Rev.2).

Структурне пословне статистике (SBS) су високо усаглашене са Уредбом 295/2008 која се односи на структурне пословне статистике (Анекси 1-4 и 8). Дефиниције варијабли које се обрачунавају су усаглашене са дефиницијама из Уредбе 250/2009. Од референтне 2011. године обрачунавају се индикатори за статистику страних подружница у Србији (Inward FATS), где постоји делимична усаглашеност са Уредбама 716/2007 и 747/2008, које се односе на ову статистику и дефиниције варијабли у оквиру ње.

Краткорочне пословне статистике (STS) су делимично усклађене са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006 од 28. септембра 2006. године којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике (Commission Regulation (EC) No 1503/2006 of 28 September 2006

implementing and amending Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics as regards definitions of variables, list of variables and frequency of data compilation).

Статистика индустрије објављује месечне индексе индустријске производње и месечне индексе промет у индустрији, који су делимично усклађени са поменутиим регулативама. У обрачуну месечног индекса индустријске производње према економској намени примењује се и Номенклатура главних индустријских групација, која је у потпуности усклађена са Уредбом(ЕЗ) Бр. 656/2007 од 14. јуна 2007. године којом се допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 586/2001 од 14 јуна 2007. год. у вези имплементирања Уредбе (ЕЗ) Бр 1165/98 која се тиче краткорочних статистика, а у вези дефинисања главних индустријских групација (Commission Regulation (EC) No 656/2007 of 14 June 2007 amending Regulation (EC) No 586/2001 on implementing Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics as regards the definition of main industrial groupings (MIGS)).

Обрачун месечног индекса цена произвођача индустријских производа такође је усклађен са Класификацијом делатности (НАСЕ Rev.2), класификацијом по намени производа (MIG) и СРА. Број запослених и зараде прате се у свим областима на месечном нивоу. У области услуга промет се прати квартално.

Статистика грађевинарства објављује месечне индексе о издатим грађевинским дозволама, који су усклађени са регулативама које се односе на краткорочне статистике, као и кварталне индексе грађевинске производње, који су делимично усклађени са овим регулативама.

Статистика трговине на мало и велико објављује краткорочне статистичке индикаторе за четири сектора (трговине на мало, трговине на велико, трговина на велико и мало моторним возилима и поправка моторних возила и мотоцикала, услуге смештаја и исхране) који су у великој мери усклађени са регулативама које се односе на краткорочне статистике. Интензивно се ради на анализи података Пореске управе (ПДВ-пријаве) у циљу коришћења података за квалитетнији избор узорка, добијања резултата за скуп предузетника на месечном нивоу, комплетирања обухвата и растеређења пословних субјеката.

Статистика годишње индустријске производње по производима (Prodcom) примењује Номенклатуру индустријских производа, која је у потпуности усклађена са Уредбом (ЕЗ) Бр 830/2011 од 30. августа 2011. године, која установљава "Продком листу" индустријских производа на начин који је предвиђен Уредбом (ЕЕЗ) бр. 3924/91 (Commission Regulation (EU) No 830/2011 of 30 August 2011 establishing for 2011 the "Prodcom list" of industrial products provided for by Council Regulation (ЕЕС) No 3924/91).

Статистика туризма је у знатној мери усклађена са одредбама Извршне Уредбе Комисије (ЕУ) број 1051/2011 од 20. октобра 2011, за спровођење Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског парламента и Савета о европској статистици туризма, која се односи на структуру извештаја о квалитету и достављање података (Commission Implementing Regulation (EU) No 1051/2011 of 20 October 2011, implementing Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council concerning European statistics on tourism, as regards the structure of the quality reports and the transmission of the data).

Статистика енергетике израђује годишње енергетске билансе за: електричну и топлотну енергију, угаљ, нафту и деривате нафте, природни гас, геотермалну енергију, огревно дрво (евидентна производња), дрвне брикете, дрвне пелете и дрвени угаљ. Сви наведени годишњи енергетски биланси су потпуно усклађени са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1099/2008 од 22 октобра 2008. године у вези енергетске статистике (Regulation (EC) No 1099/2008 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 on energy statistics (Text with EEA relevance)). Такође се врши попуњавање годишњих упитника Међународне агенције за енергију и Евростата и слање упитника у Евростат (преко eDAMIS-a) и у УН.

Статистика саобраћаја објављује податке о друмском (само јавни превоз), железничком, унутрашњим пловним путевима, цевоводном и ваздушном саобраћају, који су у складу са дефиницијама датим у Речнику за статистику саобраћаја, од стране EUROSTAT/ЕСМТ/UNECE. Статистички подаци о мобилности путника и о роби у друмском саобраћају за сопствене потребе, као и подаци о поморском саобраћају још увек се не производе. Статистичко истраживање о превозу робе унутрашњим пловним путевима је у складу са Директивом 1119/80 ЕЕЗ. Статистичко истраживање путника и робе железницом је у складу са Директивом 1177/80 ЕЕЗ. Подаци о превозу путника, терета и поште у ваздушном саобраћају је у складу са Уредбом ЕЕС 437/2003. У свим истраживањима номенклатура робе NST 2007 се примењује од 2009. Показатељи о врстама паковања

и транспорта опасних материја су уведени 2009 године. Подаци о железничком, друмском, речном саобраћају и транспорту нафте нафтоводом у годишњој периодици се достављају ITF-а, UNECE-и EUROSTAT-у (интернет верзија заједничког упитника). У годишњој периодици подаци о превозу у друмском саобраћају се достављају (IRF World Road statistics Questionnaire). У годишњој периодици подаци се достављају UN статистици - Annual transport Questionnaire. У кварталној периодици подаци се достављају ITF (Short-term quarterly trends survey).

Истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у домаћинствима (појединци), предузећима и финансијским институцијама редовно се спроводе. Обрачунавају се сви индикатори у складу са основном Уредбом 808/2004 (Regulation (EC) No 808/2004 concerning Community statistics on the information society), као и осталим регулативама из ове области.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Први квартал

- Почетак припреме за увођење пословне демографије (Анекс 9 Уредбе 295/2008) у оквиру ИПА 2011 пројекта
- Примена нове базне 2010. године за обрачун индекса индустријске производње и индекса промета у индустрији, у складу са Уредбом (ЕЗ) Бр 1165/98
- Други квартал
- Слање података за индекс индустријске производње и индекс промета у индустрији у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕЗ) Бр 1165/98
- Примена нове базне 2010. године за обрачун индекса грађевинске производње у складу са Уредбом (ЕЗ) Бр 1165/98.
- Слање података за индикатор промета и индикатор обима продаје (дефлационирани промет) у трговини на мало у Евростат преко eDAMIS-а у складу са одредбама регулативама које се односе на краткорочне статистике.
- Трећи квартал
- Примена номенклатуре индустријских производа, за годишње истраживање индустрије, која је у потпуности усклађена са Уредбом (ЕЗ) Бр 907/2012 од 20 августа 2012. год. која установљава "Продком листу" индустријских производа на начин који је предвиђен Уредбом (ЕЕЗ) Бр 3924/91 (Commission Regulation (EU) No 907/2012 of 20 August 2012 establishing for 2012 the "Prodcom list" of industrial products provided for by Council Regulation (EEC) No 3924/91)
- Слање података за издате грађевинске дозволе и индекс грађевинске производње у Евростат преко eDAMIS-а у складу са Уредбом (ЕЗ) Бр 1165/98.
- Слање дела годишњих показатеља (за претходну годину) у статистици туризма у Евростат преко eDAMIS-а на основу Извршне Уредбе Комисије (ЕУ) број 1051/2011 од 20. октобра 2011, за спровођење Уредбе (ЕУ) број 692/2011 Европског парламента и Савета о европској статистици туризма, која се односи на структуру извештаја о квалитету и достављање података.
- Четврти квартал
- Унапређење статистике пословних услуга у СБС.
- Стварање техничке и кадровске инфраструктуре за примену Анекса Ц и Анекса Д Уредбе (ЕЗ) Бр. 1099/2008 од 22 октобра 2008. год. у вези енергетске статистике (Regulation (EC) No 1099/2008 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 on energy statistics)
- Побољшање евиденција скупа пословних јединица која обављају трговину на мало (сектор G, област 45, КД) на основу података Статистичког пословног регистра и података административних извора (ПДВ пријава), због квалитетнијег избора јединица за узорак, у складу са препорукама Уредбе 1178/2008 (Commission Regulation (EC) No 1178/2008 of 28 November 2008 amending Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics and Commission Regulations (EC) No 1503/2006 and (EC) No 657/2007 as regards adaptations following the revision of statistical classifications NACE and CPA).

- Хармонизација статистике ваздушног, речног и железничког саобраћају са методологијом Евростата.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Почетак увођења индикатора пословне демографије у СБС;
 - Наставак усклађивања обрачуна индекса индустријске производње и индекса за промет у индустрији са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006, којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике.
 - Наставак усклађивања обрачуна индекса грађевинске производње са Уредбом (ЕЗ) Бр. 1503/2006, којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике .
 - Ангажовање на пословима у вези Анекса Ц и Анекса Д Уредбе (ЕЗ) Бр. 1099/2008 од 22. октобра 2008. године у вези енергетске статистике (Regulation (EC) No 1099/2008 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2008 on energy statistics);
 - Комплетирање обухвата пословних субјеката који су регистровани за услуге оправки у сектору G (област 45) КД на основу података Статистичког пословног регистра (обухват локалних јединица) и података административних извора (пре свега ПДВ пријава), у складу са препорукама Commission Regulation (EC) No 1178/2008 of 28 November 2008 amending Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics and Commission Regulations (EC) No 1503/2006 and (EC) No 657/2007 as regards adaptations following the revision of statistical classifications NACE and CPA);
 - Припрема за слање серије индикатора из сектора I (област 56) у Евростат преко eDAMIS-а планирано је да се у складу са решењима из Уредбе 1158/2005 (Regulation (EC) No 1158/2005 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2005 amending Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics);
 - Припреме за увођење статистике интермодалног саобраћаја у редовну статистичку продукцију;
 - Спровођење пробног истраживања о превозу робе у друмском саобраћају за сопствене потребе у складу са Уредбом (ЕЗ) 98/1172 ЕЕЗ;
 - Хармонизација статистике мобилности путника са методолошким захтевима Евростата.
2015. година
- Наставак увођења индикатора пословне демографије у СБС;
 - Обрачун посебних агрегираних СБС индикатора за групе делатности (дефинисано у Анексу 1, Уредба 251/2009);
 - Праћење промена у вези са варијаблама о издатим грађевинским дозволама у складу са допунама/изменама Уредбе (ЕЗ) Бр. 1503/2006 којом се имплементира и допуњује Уредба (ЕЗ) Бр. 1165/98 у вези варијабли краткорочне статистике;
 - Коришћење административних извора података у већој мери у циљу смањења оптерећења извештајних јединица за истраживања из сектора I области 56 КД;
 - Почетак спровођења редовног истраживања о превозу робе у друмском саобраћају за сопствене потребе у складу са Уредбом (ЕЗ) 98/1172 ЕЕЗ.
2016. година
- Увођење статистике домаћих подружница ван Србије (Outward FATS) у сарадњи са Народном банком Србије
 - Коришћење административних извора података у највећој могућој мери у циљу смањења оптерећења извештајних јединица за истраживања из сектора G, области 45, 46 и 47 КД
 - Примена Уредбе 2010/216 и 2009/42 у области статистике безбедности у саобраћају
 - Прилагођавање статистика пошта и телекомуникација Директивама 2008/6 и 97/67.

3.18.6. Монетарна, финансијска, трговинска статистика и статистика платног биланса

Преглед стања

Монетарна статистика обухвата билансе НБС, банака, других финансијских организација, као и консолидовани биланс укупног банкарског сектора. Подаци монетарне статистике се обрађују у складу са „Приручником о монетарној и финансијској статистици” (Monetary and Financial Statistics Manual) Међународног монетарног фонда (ММФ). Поред монетарне статистике, НБС прати и поједине финансијске индикаторе (каматне стопе банака на депозите и кредите, каматне стопе на државне обвезнице).

Статистика каматних стопа банака на кредите и депозите у потпуности је усклађена са регулативом Европске уније (Уредба Европске централне банке (ЕЗ) број 63/2002 од 20. децембра 2001. године о статистици каматних стопа монетарно финансијских институција на депозите и кредите становништва и нефинансијских привредних друштава и Уредба Европске централне банке (ЕЗ) број 290/2009 од 31. марта 2009. године којом се мења Уредба број 63/2002 (ЕЗ) о статистици каматних стопа монетарно финансијских институција на депозите и кредите становништва и нефинансијских привредних друштава).

Током 2012. године започет је процес усклађивања билансне статистике монетарно финансијских институција и осталих финансијских посредника (небанкарских финансијских институција која се баве кредитним пословима: даваоци финансијског лизинга, привредна друштва која се баве пословима факторинга и форфетинга). У оквиру ИПА пројекта „Јачање институционалних капацитета НБС” започет је процес израде финансијских рачуна као дела националних рачуна за све институционалне секторе.

Платни биланс и међународна инвестициона позиција Србије усклађене су са методологијом Међународног монетарног фонда, односно са „Приручником о платном билансу, пето издање” (BPM5). Укупан спољни дуг јавног и приватног сектора у Републици Србији прати НБС у складу са препорукама ММФ-а садржаним у упутству „Приручник о статистици спољног дуга” (External Debt Statistics), при чему се унутрашњи и спољни јавни дуг са аспекта буџетског система прати и у Министарству финансија.

Током 2012. године НБС је први пут послала податке Eurostat-у у складу са BOP Vademecum, што је представљало једну од фаза испитивања усклађености платно-билансне статистике са захтевима Европске уније у оквиру IPA 2009 Multi-beneficiary Statistical Cooperation Programme – пројекат „Balance of payments and Outward FATS”. У оквиру ИПА пројекта „Јачање институционалних капацитета НБС”, област статистике у 2012. години припремљена су два акциона плана која треба да буду усвојена од стране Извршног одбора НБС.

Акционим плановима за „Прелазак на нову методологију платног биланса - Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање (BPM6) Међународног монетарног фонда” и „Унапређење директног извештавања као извора података платног биланса” утврђене су активности и временски рокови у којима ће оне бити извршене. Активности у акционим плановима усклађене су са новом Уредбом 555/2012 (Commission Regulation (EU) No 555/2012 of 22 June 2012 amending Regulation (EC) No 184/2005 of the European Parliament and of the Council on Community statistics concerning balance of payments, international trade in services and foreign direct investment, as regards the update of data requirements and definitions), којом се допуњује Уредба 184/2005 (Regulation (EC) No 184/2005 of the European Parliament and of the Council of 12 January 2005 on Community statistics concerning balance of payments, international trade in services and foreign direct investment).

Статистика спољне трговине робом садржи детаљне податке разврстане по земљама партнерима, по робама према Комбинованој номенклатури (CN2012) и СМТК рев. 4, по врстама транспорта, по преференцијалним стопама у случају увоза робе и по предузећима и њиховим трговинским карактеристикама и у надлежности је Републичког завода за статистику.

Основни принципи, стандарди и процедуре који се користе у обрачунама индикатора у трговини са светом засновани су на препорукама Уједињених нација објављеним у публикацији Уједињених нација „Међународна трговина робом: Концепти и дефиниције 2010” серија М, број 52/2011. Прикупљање, обрада и дисеминација података је и у складу са релевантним препорукама законодавства Европске уније, тзв. Extrastat законодавством у које спадају следећи прописи:

„Статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице Европске уније, Уредба 471/2009 (Regulation (EC) No 471/2009 of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 on Community statistics relating to external trade with non-member countries); статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице уније што се тиче размене података између националних царинских органа и статистичких органа, прикупљања података и процене квалитета, Уредба 92/2010 (Regulation (EU) No 92/2010 of 2 February 2010 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to external trade with non-member countries, as regards data exchange between customs authorities and national statistical authorities, compilation of statistics and quality assessment); статистика уније која се односи на спољну трговину са земљама које нису чланице уније што се тиче покривености трговине, тачности података, прикупљања података о трговини по карактеристикама предузећа и по валутама из унетим као фактурна вредност и специфичне робе или специфично кретање роба, Уредба 113/2010 (Regulation (EU) No 113/2010 of 9 February 2010 of the European Parliament and of the Council on Community statistics relating to external trade with non-member countries, as regards trade coverage, definition of the data, compilation of statistics on trade by business characteristics and by invoicing currency, and specific goods or movements) и Уредба 927/2012 од 31.10.2012 допуњујући Анекс 1 Уредбе 2658/87 о тарифи и статистичким номенклатурама и заједничкој царинској тарифи (Regulation (EU) No 927/2012 of 9 October 2012 amending Annex I to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff).

У статистици спољне трговине примењују се следеће класификације и номенклатуре:

- Номенклатура царинске тарифе заснована на Комбинованој Номенклатури и HS класификацији, која је у надлежности Министарства финансија и царинског органа.
- Стандардна међународна трговинска класификација СМТК, рев. 4.
- Класификација делатности (КД).
- Класификација земаља ISO – 3166 alpha=2 код.
- Класификација робе према економској намени ВЕС (широке економске групе).
- Класификација производа према степену обраде.
- Класификација према економској намени по методологији ЕУ(MIG).

Номенклатура царинске тарифе заснива се на Хармонизованом систему назива и шифарских ознака 2012 и на Комбинованој номенклатури ЕУ 2013. Стандардна међународна трговинска класификација Рев. 4 уведена је 2010. године.

Ревизијом пројекта спољне трговине 2004. уведена је ВЕС класификација према економској намени за потребе националних рачуна и MIG класификација економске намене по методологији ЕУ.

Класификација земаља се заснива на класификацији ISO alpha-2 у прикупљању података док се у публикавању података користи Номенклатура земаља и територија ЕУ (Уредба 1833/2006).

Републички завод за статистику спроводи и комплексне статистичке обрачуне увозно-извозних индекса јединичних вредности, физичког обима и односа размене. Овај комплексни статистички обрачун је потпуно хармонизован са принципима и стандардима који се користе у свету па самим тим и са оним који важе у ЕУ. Подаци се публикују у месечној и кварталној динамици.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Током 2013. године планирана је финализација статистике небанкарских финансијских институција које се баве кредитним пословима. У другом тромесечју биће завршена билансна статистика даваоца финансијског лизинга (у складу са Смерницом ЕЦБ од 1. августа 2007 о монетарним и финансијским институцијама и статистици финансијских тржишта, сеlex број 32000009).

У следећој табели дат је преглед активности које су планиране за 2013. годину по тромесечјима, а које имају за циљ усклађивање статистике платног биланса и међународне инвестиционе позиције са прописима и праксом Европске уније.

Назив активности	2013			
	Прво тромесечје	Друго тромесечје	Треће тромесечје	Четврто тромесечје
Увођење првог сета нових образаца директног извештавања		X		
Први резултати добијени коришћењем нових образаца			X	
Увођење другог сета нових образаца директног извештавања			X	
Први резултати за <i>OFATS</i> и спољни <i>FISIM</i>				X
Изградња БоП регистра				X
Изградња статистике хартија од вредности				X

Први квартал

- Усклађивање "Методологије статистике спољне трговине" објављене 2007. године у едицији Републичког завода за статистику Србије "Методологије и стандарди" ISSN 1451 - 7477, број 20 у делу који се односи на прикупљање података са чланом 16 Уредбе број 113/2010 која се односи на прикупљање података о трговини робом разврстаној по валутама исказаним у фактурној вредности робе. Прикупљени и обрађени подаци, за унапред дефинисана обележја, достављају се Евростату у годишњој динамици.
- Годишње усаглашавање са променама у Комбинованој номенклатури царинске тарифе ЕУ која ће важити у 2013. години.
- Други квартал
- Увођење новог индикатора FOB/FOB трговински биланс због усклађивања статистике робне трговине са статистиком платног биланса и статистиком националних рачуна и усаглашавање са препорукама датим у приручнику BPM6 Међународног монетарног фонда. Одговорне институције су Републички завод за статистику и Народна банка Србије.
- Трећи квартал
- Увођење четврте ревизије намене производа по широким економским групама (BEC rev.4) и усклађивање података за претходне године по новој ревизији.
- Увођење нових додатних извора података за извоз и увоз електричне енергије чиме би се ускладили са поглављем 4 Уредбе број 113/2010.
- Четврти квартал
- Увођење нових индикатора по трговинским карактеристикама предузећа. Један од најважнијих нових индикатора је категоризација предузећа према њиховој контроли или статусу власништва. Увођењем овог индикатора би се могла боље сагледати међународна оријентација предузећа и њихово место у глобалној економији а истовремено би се следиле активности у Евростату када је у питању прикупљање података о трговини по трговинским карактеристикама предузећа.

Мере планиране за период 2014-2016

До краја 2014. године планирана је финализација финансијских рачуна (у складу са Смерницом Европске централне банке од 21. новембра 2002 о захтевима статистичког извештавања Европске централне банке у области кварталних финансијских рачуна) и билансне статистике монетарно финансијских институција (у складу са Уредбом (ЕЗ) број 25/2009 Европске централне банке од 19. децембра 2008 о билансу стања сектора монетарно финансијских институција).

Такође, у периоду од 2014 – 2016 биће настављено са радом на усклађивању статистике платног биланса и међународне инвестиционе позиције са захтевима Eurostat-а и Европске централне банке (selex број 32012R0555):

- Изградња одговарајуће инфраструктуре за укључивање у резултате међународне трговине робом трансакција које се одвијају путем Интернета.
- Увођење СРС класификације за потребе националних рачуна и економских анализа.
- Увођење нових извора података за прикупљање података о међународној трговини бродовима и авионима са циљем да се идентификује моменат промене власништва над бродовима и авионима између правних особа које тргују овим специфичним робама. На овај начин би се додатно ускладили са поглављем 4 Уредбе број 113/2010.

3.18.7 Пољопривредна статистика

Преглед стања

Редовним годишњим истраживањима биљне производње, прикупљају се подаци о засејаним површинама у јесењој и пролећној сетви, пожетим површинама и приносима поврћа, воћа и грожђа. Подаци за привредна друштва, земљорадничке задруге и друге облике организовања са статусом правних лица прикупљају се годишњим извештајима из књиговодствених и других евиденција у потпуном обухвату, док подаци за породична пољопривредна газдинства представљају процене засноване на подацима катастра.

Подаци о производњи грожђа сакупљају се три пута годишње, а подаци о производњи воћа пет пута у току године (процене и коначни подаци), по општинама и врстама воћа.

Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства је задужено за израду биланса хране и вина.

Подаци о броју стоке - по врстама и броју живине, као и подаци о сточној производњи добијају се спровођењем годишње Анкете о броју стоке за породична пољопривредна газдинства и редовним годишњим истраживањима о сточарству за привредна друштва, земљорадничке задруге и друге облике организовања са статусом правних лица, у складу са Уредбом 1165/2008 која се односи на статистику сточарства и производњу меса (Regulation (EC) No 1165/2008 concerning livestock and meat statistics and repealing Council Directives 93/23/EEC, 93/24/EEC and 93/25/EEC). На основу добијених података у овом истраживању, као и на основу података о клању стоке у кланицама, врши се обрачун прираста стоке у живој маси и производња меса (брutto домаћа производња) на годишњем нивоу.

Од сарадњи са Министарством пољопривреде, водопривреде и шумарства - Управа за ветерину, спроводи се месечно истраживање о клању стоке у регистрованим кланицама.

На основу препорука ЕУ у вези са статистиком млека – Директива 96/16/ЕЗ (Council Directive No 96/16/EC, statistical surveys of milk and milk products and Commission Decision No 97/80EC, implementation of Council Directive No 96/16 on statistical surveys of milk and milk products), спроводе се делимично усклађена месечна и годишња истраживања о млеку и млечним производима.

У периоду од 01. октобра до 15. децембра 2012. године, спроведен је Попис пољопривреде 2012. у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године („Сл. Гл. РС”, бр. 104/09 и 24/11 – измене). Примењени инструменти, обухват, обележја и стандардизација концепта и дефиниција у складу су са Светским програмом пописа пољопривреде 2010. (ФАО – УН) и методологијом Евростата за спровођење Истраживања о структури пољопривредних газдинстава и производном методу у пољопривреди (Уредба 1166/2008 - Regulation (EC) No 1166/2008, on farm structure surveys and the survey on agricultural production methods).

Средства за финансирање Пописа пољопривреде обезбеђена су делом из буџета Републике Србије, а делом из претприступних фондова ЕУ у оквиру IPA 2011. Истраживања у оквиру припремних активности за Попис пољопривреде (пробни пописи и Претпописни тест пописа пољопривреде) били су финансирани из IPA 2009.

Републички завод за статистику бави се прикупљањем статистичких података о површинама земљишта, начину коришћења земљишта, засејаним површинама и врстама усева, као и површинама осталих засада, угара и необрађених ораница путем редовних статистичких истраживања. Прикупљање статистичких података се не врши путем даљинског (сателитског) снимања.

Развој економских рачуна за пољопривреду почео је у 2010. години и покрива период од 2007. до 2009. године. Рад је покренут у оквиру ИПА 2008 мулти-корисничког програма ЕУ - Пројекат 7 "Економски рачуни за пољопривреду и цене", у оквиру којег је израђен детаљан Опис извора података и методологије економских рачуна за пољопривреду (EAA Inventory - Eurostat's standard report structure for its Member States) као основа за развој система рачуна у пољопривреди.

У току 2011. и 2012. године урађени су експериментални обрачуни елемената рачуна производње (аутпут, међуфазна потрошња, бруто додата вредност, потрошња фиксног капитала и нето додата вредност) за период од 2007. до 2009. године. У складу са тако добијеним резултатима унапређена је методологија израде економских рачуна за пољопривреду.

Методолошки оквир за израду економских рачуна за пољопривреду чине: Европски систем рачуна (ESA 95 – European System of National and Regional Accounts), Уредба Европског парламента и Савета (ЕС) бр. 138/2004 о економским рачунима за пољопривреду у Заједници (Regulation (EC) No 138/2004 of the European Parliament and of the Council on the Economic Accounts for agriculture in the

Community), као и Упутство за израду економских рачуна за пољопривреду (Manual on the Economic Accounts for Agriculture and Forestry, Rev.1.1).

У оквиру статистике цена у пољопривреди побољшана је листа пољопривредних производа, као и листа производа за обрачун цена инпута у пољопривреди, у складу са препорученом методологијом ЕУ.

Такође, у 2012. години уведено је истраживање о ценама репроматеријала и средстава за рад (инпута) у пољопривреди. Израђена је и нова пондерациона шема за обрачун индекса цена у пољопривреди, након чега је унапређена методологија обрачуна цена и индекса цена у пољопривреди.

Методолошки оквир за обрачун цена у пољопривреди чини Приручник за статистику цена у пољопривреди ЕУ (Handbook for EU Agriculture Price Statistics, version 2.0 from March 2008).

Републички завод за статистику спроводи истраживање о површинама под шумама на сваке три године, док се истраживања о подизању, гајењу и искоришћавању шума, штетама у шумама и истраживање о путевима, средствима за транспорт и механизацији, спроводе једном годишње. Истраживање о производњи и продаји шумских сортимената се ради на месечном нивоу, док се истраживање о ловству спроводи сваке друге године.

Статистика рибарства спроводи редовна истраживања и прикупља податке о производњи конзумне рибе и млађи у рибањацима, у складу са Уредбом ЕЗ 762/2008 (Regulation (EC) No 762/2008, on the submission by Member States of statistics on aquaculture and repealing Council Regulation (EC) No 788/96) као и податке о улову рибе у рекама, језерима и каналима.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Први квартал

- Контролни Попис пољопривреде (Постпописна анкета) који ће се спровести од 14. до 31. јануара 2013. године, у складу са Законом о попису пољопривреде 2011. године („Сл. Гл. РС”, бр. 104/09 и 24/11) и Уредбом 1166/2008 о спровођењу Истраживања о структури пољопривредних газдинстава и производном методу у пољопривреди (Regulation (EC) No 1166/2008, Regulation (EC) No 1200/2009);
- Израда рачуна производње у ценама произвођача и базним ценама, у текућим и сталним ценама (цене претходне године) за период 2007-2009;
- Прерачун пондера за обрачун индекса цена у складу са новом листом производа;
- Проширење индексне листе за производе пољопривреде и рибарства;
- Израда пондера за обрачун индекса цена репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди.
- Други квартал:
- Обрада података добијених у Контролном Попису пољопривреде;
- Израда рачуна производње у ценама произвођача и базним ценама, у текућим и сталним ценама (цене претходне године) за период 2010-2011;
- Експериментални обрачун индекса цена произвођача производа пољопривреде и рибарства;
- Израчунавање индекса цена репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди.
- Трећи квартал:
- Обрада података Пописа пољопривреде;
- Почетак израде Стратегије истраживања статистике пољопривреде заједно са Министарством пољопривреде, водопривреде и шумарства, према препоруци Европске Комисије;
- Дефинисање извора података за израду рачуна формирања дохотка и рачуна предузетничког дохотка;
- Прерачун пондера за обрачун индекса цена у складу са новом листом производа;
- Проширење индексне листе за производе пољопривреде и рибарства;
- Експериментални обрачун индекса цена произвођача производа пољопривреде и рибарства;

- Израда пондера за обрачун индекса цена репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди;
- Израчунавање индекса цена репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди.
- Четврти квартал:
- Израда елаборационих табела за израду рачуна формирања дохотка и рачуна предузетничког дохотка.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Хармонизација статистике биљне производње, у складу са Уредбом 543/2009 (Regulation (EC) No 543/2009, concerning crop statistics), у оквиру пројекта ИПА 2011;
- Хармонизација статистике сточарства и производње меса, у складу са Уредбом 1165/2008 (Regulation (EC) No 1165/2008 concerning livestock and meat statistics and repealing Council Directives 93/23/EEC, 93/24/EEC and 93/25/EEC), у оквиру пројекта ИПА 2011;
- Хармонизација статистике млека, у складу са Директивом 96/1/ЕЗ и Одлуком 97/80/ЕЗ (Council Directive No 96/16/EC, statistical surveyes of milk and milk products and Commission Decision No 97/80EC, implementation of Council Directive No 96/16 on statistical surveyes of milk and milk products);
- Израда рачуна формирања дохотка и рачуна предузетничког дохотка за период 2007-2011;
- Ажурирање детаљног описа извора података и методологије економских рачуна за пољопривреду (ЕАА Inventory);
- Проширење листе производа пољопривреде и рибарства и листе репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди;
- Ажурирање детаљних описа извора података и методологије цена и индекса цена у пољопривреди (АПС Inventory, АПИ Inventory)
- 2015. година
- Сарадња са Министарством пољопривреде, водопривреде и шумарства у циљу хармонизације статистике која се односи на структуру (капацитет) инкубатора, према врсти живине, броју насађених јаја и употреби пилића, у складу са Уредбом 617/2008 (Commission Regulation (EC) No 617/2008 laying down detailed rules for Implementing Regulation (EC) No 1237/2007 as regarding marketing standards for eggs for hatching and farmyard poultry chicks);
- Побољшање квалитета података (обухвата) статистике рибарства;
- Побољшање квалитета података (обухвата) годишњих истраживања статистике шумарства;
- Дефинисање извора података за израду рачуна капитала;
- Прерачун пондера за обрачун индекса цена у складу са новом листом производа пољопривреде и рибарства и листе репроматеријала и средстава за рад у пољопривреди.
- 2016. година
- Спровођење истраживања о структури пољопривредних газдинстава, на узорку;
- Експериментални обрачуни елемената рачуна капитала;
- Ажурирање детаљног описа извора података и методологије економских рачуна за пољопривреду (ЕАА Inventory);
- Ажурирање детаљних описа извора података и методологије цена и индекса цена у пољопривреди (АПС Inventory, АПИ Inventory).

3.18.8. Регистри (статистички)

Преглед стања

Статистички пословни регистар (СПР) уведен је ослањајући се у концептуалном смислу у потпуности на релевантне регулативе ЕУ. СПР је формиран на основу Уредбе Савета Европске заједнице о координацији увођења пословних регистара за статистичке сврхе у Заједници – (ЕЕЗ) бр.

2186/93 (Council Regulation (EEC) No 2186/93 of 22 July 1993, on Community co-ordination in drawing up business registers for statistical purposes) и Уредбе Савета Европске заједнице о статистичким јединицама за праћење и анализу производног система заједнице – (ЕЕЗ) No 696/93 (Council Regulation (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community).

Реинжењеринг и унапређење СПР спроведени крајем 2009. и почетком 2010. године у потпуности су преузели измене и допуне дефинисане Уредбом Европског парламента и Савета о успостављању заједничког оквира пословних регистара за статистичке сврхе и опозивом Уредбе савета (ЕЕЗ) No 177/2008 (REGULATION (EC) No 177/2008 of the European Parliament and Council of 20 February 2008 establishing a common framework for business registers for statistical purposes and repealing Council regulation (EEC) No 2186/93).

Осим ових аката коришћен је Евростатов Приручник са препорукама за вођење пословног регистра Евростата као битан инструмент за вођење, развој и унапређење.

СПР је почео достављање података (datasets) BUSREG_A_A Евростату преко eDamisa.

Регистар просторних јединица (РПЈ) успостављен је 1990. године на основу Закона о регистру просторних јединица („Сл. гласник РС”, бр. 18/89). РПЈ омогућује да се на стандардизован начин једнозначно одређују и идентификују просторне јединице. Подаци о просторним јединицама у РПЈ-у усклађени су са одредбама Закона о територијалној организацији („Сл. гласник РС”, бр. 129/07), Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС”, бр. 129/07) и Закона о државном премеру и катастру („Сл. гласник РС”, бр. 72/09).

Од 2010. године у РПЈ је уведен и шифарски систем (кодови) за Номенклатуру статистичких територијалних јединица (НСТЈ). Дефинисани су кодови – шифре за функционалне територијалне јединице нивоа НСТЈ1, НСТЈ2 и НСТЈ3 по узору на NUTS класификацију. НСТЈ је интегрисана у Регистар просторних јединица и ГИС.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Први квартал

- Почетак дефинисања индикатора квалитета СПР базе, индикатори квалитета података из административних извора и припреме оквира за израду одговарајућих софтверских решења.
- Други квартал
- Анализа нових административних извора (Централни регистар обавезног социјалног осигурања, Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности, Регистар фискалних каса).
- Припремне активности на увођењу шифре институционалног сектора (подсектора) из SNA 2008 (ESA 2010) базу СПР у табелу предузећа.
- Трећи квартал
- Почетак активности на увођењу система управљања укупним квалитетом (TQM на основу EFQM).
- Припремне активности на увођењу јединице Група предузећа у СПР.
- Четврти квартал
- Завршетак израде унапређеног софтверског решења и израда алгоритма за аутоматско додељивање шифре институционалног секторима сваком предузећу у СПР
- Редовно праћење и ажурирање свих промена просторних јединица у РПЈ-у
- Имплементација статистичких података у ГИС и дисиминација просторних података Евростату (GISCO)
- Израда методологије Регистра пољопривредних газдинстава.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Усвајање нове законске регулативе везане за вођење Регистра просторних јединица и израда нове методологије везане за РПЈ;
- Формирање базе података Регистра пољопривредних газдинстава.

- 2015 - 2016. година
- Потпуно усклађивање СПР с регулативима и препорукама ЕУ
- Формирање посебне организационе јединице за Групе предузећа и профајлинг

3.18.9. Класификације

Преглед стања

Већина класификација и номенклатура које се користе у свим фазама статистичког производног процеса усклађене су са међународним стандардима. Током 2012. година коришћене су следеће класификације и номенклатуре:

- Класификација делатности (КД 2010) - NACE Rev. 2 је без икаквих измена преузета стандардна класификација делатности која се користи у Европском статистичком систему. Уредба (ЕЗ) бр. 1893/2006 Европског парламента и Савета од 20. децембра 2006. године којом се уводи статистичка класификација економских делатности NACE Rev. 2 и мења Уредба Савета (ЕЗ) бр. 3037/90 као и одређене уредбе (ЕЗ) које се односе на посебне статистичке области. (Regulation (EC) No 1893/2006 of 20 December 2006 establishing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2 and amending Council Regulation (EEC) No 3037/90 as well as certain EC Regulations on specific statistical domains)
- Статистичка класификација производа према делатности у Европској економској заједници (СРА), верзија 2008. (Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community, 2008 version) (СРА 2008). Класификација производа по делатностима (СРА) је класификација производа директно везана за класификацију делатности. Уредба 451/2008 (Regulation (EC) No 451/2008 establishing a new statistical classification of products by activity (СРА) and repealing Council Regulation (EEC) No 3696/93)
- Стандардна међународна класификација занимања – (ISCO 08) - Препоруке Комисије 2009/824/ЕЗ (Commission Recommendation 2009/824/EC of 29 October 2009 on the use of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08))
- Стандардна међународна класификација образовања (ISCED 97)
- Номенклатура статистичких територијалних јединица (НСТЈ) која је усклађена са номенклатуром NUTS (Nomenclature Territorial Units for Statistics) – Уредба 1059/2003 (REGULATION (EC) No 1059/2003 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 May 2003 on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS) (OJ L 154, 21.6.2003, p. 1)).
- Класификација личне потрошње према намени адаптирана за потребе хармонизованих индекса потрошачких цена (2000)- COICOP/HICP 2000
- Класификација функција државе (COFOG). (Classification of the Functions of Government (COFOG))
- Класификација према намени непрофитних институција које пружају услуге домаћинствима (COPNI). (Classification of the Purposes of Non-Profit Institutions Serving Households (COPNI))
- Национална номенклатура Царинске тарифе у складу је са Комбинованом номенклатуром CN-2012 (Уредба Комисије 1006/2011 - Commission Regulation (EU) No 1006/2011 of 27 September 2011 amending Annex I to Council Regulation (EEC) No 2658/87 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff)
- Стандардна међународна трговинска класификација, Ревизија 4 (СМТК, рев. 4)(Standard International Trade Classification, Revision 4 (SITC, Rev. 4))
- Класификација према основним економским категоријама (Classification of Broad Economic Categories (BEC))
- Класификација главних индустријских група према економској намени ЕУ (MIGS 2009) (Main Industrial Groupings (MIGS), 2009. (Уредба Комисије 656/2007 - Commission Regulation (EC) No 656/2007 of 14 June 2007 amending Regulation (EC) No 586/2001 on implementing Council Regulation (EC) No 1165/98 concerning short-term statistics as regards the definition of main industrial groupings (MIGS))

- Номенклатура статистике спољне трговине. (NSFT – Nomenclature of External Trade Statistics)
- Номенклатура земаља формално се заснива на класификацији ISO alpha-2, а користи се и Geonomenclature 2006 (Уредба Комисије 1833/2006 - Commission Regulation (EC) No 1833/2006 of 13 December 2006 on the nomenclature of countries and territories for the external trade statistics of the Community and statistics of trade between Member States).
- Класификација врста грађевина (1998). (Classification of Types of Constructions (CC 1998)
- Prodcom листа. (Prodcom list). Уредба Комисије 36/2009 - Commission Regulation (EC) No 36/2009 of 11 July 2008 establishing for 2008 the ‘Prodcom list’ of industrial products provided for by Council Regulation (EEC) No 3924/91.
- Европски каталог отпада (EWC) - (European Waste Catalogue (EWC)) Commission Regulation (EU) No 849/2010 of 27 September 2010 amending Regulation (EC) No 2150/2002 of the European Parliament and of the Council on waste statistics)

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Четврти квартал

- Редовно праћење измена међународних стандарда у области класификација и номенклатура. Измене врше оне међународне организације које су доносиле и уводиле ове стандарде у статистички систем.

Мере планиране за период 2014-2016

- Прилагођавање националних стандарда у области класификација и номенклатура у складу са изменама међународних стандарда. Неке класификације се ревидирају сваке године, на основу измена одговарајућих номенклатура, нпр. CN, Prodcom list. Може се претпоставити да ће се нова серија ревизија, пре свих, економских класификација одвијати у периоду 2014 – 2016.

3.18.10. Дисеминација

Преглед стања

Главни канал дисеминације је веб сајт Завода www.stat.gov.rs. Објављени статистички подаци доступни су бесплатно корисницима. Сајт је редизајниран 2010. године у оквиру Пројекта ИПА 2007. Публикације су доступне корисницима у електронским форматима (пдф и ексел) и у штампаној верзији. Дисеминациона база података на веб сајту садржи око 400 индикатора и омогућава директан приступ корисницима који податке могу преузети у ексел, хтмл и пдф формату. Електронска библиотека садржи статистичке публикације и обрасце (око 7300 наслова) које објављује Завод, на српском и енглеском језику, као и раритетне публикације из 19. века.

Континуирано се повећава број корисника, тако да се у 2012. години очекује преко 5 милиона посета заводском веб сајту. Корисници су обавештени о датуму објављивања публикација и саопштења за јавност путем Календара публикација и Календара саопштења за јавност, који се објављују дана 31. децембра за сваку наредну годину.

У оквиру Пројекта ИПА 2009. развијена је веб апликација за корисничку подршку и израђена је база корисника која омогућава добијање извештаја о структури корисника, структури статистичких области, броју захтева и др.

Завод врши дисеминацију најновијих података и кроз одржавање редовних конференција за новинаре и брифинга. Изграђена је добра комуникација са медијима, као веома важном циљном групом, ради информисања најшире јавности и јачања поверења у званичну статистику.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Други квартал

- Побољшање и развијање подршке корисницима - User support service (US) на веб сајту Евростата приликом коришћења европских података и метаподатака, као и промовисање могућности коришћења европске статистике у јавности.

Трећи квартал

- Проширење асортимана производа дисеминације како би се задовољиле потребе корисника који користе ЕСС (Европски статистички систем) као извор података ЕУ статистике који пружа квалитетне статистичке информације засноване на принципима слободног приступа европској статистици према Предлогу Уредбе 2011PC0928.

Четврти квартал

- Израда Стратегије дисеминације 2014-2016 и усаглашавање стратегије са Уредбом бр 223/2009, Правним оквиром европске статистике, Законом о статистици - и поштовање принципа наведених у Кодексу праксе Европске уније.

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Израда нових и ажурирање постојећих процедура: саопштења за јавност, обрада захтева корисника, организовање конференција за новинаре и др. према Стратегији дисеминације.
- 2015. година
- Унапређење веб сајта: брже и лакше ажурирање сајта и постављање нових садржаја применом CMS и развој графичког приказивања података по територији – ГИС.
- 2016. година
- Израда Стратегије дисминације 2017-2020. и усаглашавање стратегије са Уредбом бр. 223/2009.

3.18.11 Информациона-комуникациона технологија

Преглед стања

У развоју целокупне статистике, њеној хармонизацији са међународним стандардима и европској интеграцији веома је важна подршка коју обезбеђује ИКТ сектор.

Обрада података обавља се на ПЦ платформи у складу са студијом изводљивости урађеној у оквиру пројекта међународне помоћи ИПА 2007. У оквиру пројекта међународне помоћи ИПА 2012 треба да дође до значајног унапређења ИКТ инфраструктуре.

За унос, обраду и табелирање статистичких података, развијен је ИСТ, систем заснован на мета-подацима. Овим системом се обрађује већина статистичких истраживања.

У циљу приближавања статистичких података крајњим корисницима, развијена је дисеминациона база података коју је могуће претраживати преко званичног Веб сајта Завода.

У оквиру Републичког завода за статистику 2008. године оформљен је САТИ центар (капацитета 19 телефонских линија). Проширење постојећег капацитета урађено је 2010. године увођењем 12 нових телефонских линија.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Предложене активности за период 2013-2016 треба да омогуће унапређење интероперабилности и ефикасности електронског пословања како унутар Републичког завода за статистику, тако и са националним и међународним организацијама са којима Завод сарађује.

Приоритети су направљени на основу ИКТ стратегије и ИКТ политика изведених из студије изводљивости урађене у оквиру пројекта ИПА 2007, усвојених 13.07.2011. године и усаглашени са: Кодексом праксе европске статистике, Уредбом 223/2009 о европском статистичком систему (Regulation (Ec) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council), Оквиром европске интероперабилности (European Commission IDABC 2004. The European Interoperability Framework (EIF) Version 1.0, и European Commission IDABC (2007) Gartner and the European Interoperability Framework (version 2.0)

Други квартал

- Повезивање апликације за одржавање јединственог шифарског система у целокупан процес статистичке продукције;
- Анализа постојећег стања везано за интеграцију ИСТ система и дисеминационе базе података.

- Трећи квартал
- Анализа постојећег стања назива и формата података у статистичком систему;
- Консолидација постојећих web сервиса као припрема за прелазак на сервисно оријентисану архитектуру (COA).
- Четврти квартал
- Дефинисање предлога решења за стандардизацију назива и формата података у статистичком систему;
- Параметризација генерисања индикатора на основу микроподатака из ИСТ система у дисеминациону базу података;
- Инсталација, тестирање и прилагођавање Евростат-овог SDMX-RI;
- Почетак развоја нових web сервиса као припрема за прелазак на сервисно оријентисану архитектуру (COA).

Мере планиране за период 2014-2016

2014. година

- Почетак развоја алата за генерисање web упитника за прикупљање статистичких података;
- Пилот пројекат за имплементацију SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Почетак реализације примена стандардизованих назива и формата података у статистичком систему;
- Почетак реализације система преноса података из ИСТ система у дисеминациону базу података.
- 2015. година
- Наставак реализације примена стандардизованих назива и формата података у статистичком систему;
- Наставак реализације система преноса података из ИСТ система у дисеминациону базу података;
- Почетак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Унапређење ИКТ инфраструктуре – ИПА2012 . (везано за реализацију ИПА 2012).
- 2016. година
- Наставак имплементације SDMX инфраструктуре за размену статистичких података и метаподатака у постојећи статистички информациони систем;
- Централизација система за бекапирање и архивирање података на новој платформи (везано за реализацију ИПА 2012).

Административни капацитети

На основу препоруке из Годишњег извештаја ЕК која је ушла у Акциони план за 2013. годину јасно је исказана потреба за повећањем броја запослених у Републичком заводу за статистику како би се обезбедила свеобухватна имплементација статистичког акија (acquis).

Број запослених у институцијама (организационим јединицама) које се баве статистиком:

- Републички завод за статистику -485
- Народна банка Србије -47
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – 5
- Министарство финансија и привреде -12
- Укупно -549

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразум

Обавезе из ПТС-а	Назив и члан документа	Институција	Временски рок
У року од 4 године од дана ступања на снагу овога Споразума Србија ће доставити Европској комисији своје податке о бруто домаћем производу (БДП) по глави становника који су усклађени на нивоу НУТС II. Тело из става 4. и Европска комисија ће потом заједно оценити подобност регија у Србији, и на основу тога максимални интензитет помоћи, да би се израдила карта регионалне помоћи на основу одговарајућих смерница Заједнице.	ЧЛАН 38.7(б) ПТС (ССП Члан 73) <i>Конкуренција и остале економске одредбе</i> Прелазни споразум о трговини и трговинским питањима између европске заједнице, са једне стране, и републике Србије, са друге стране	Републички завод за статистику	На основу члана 123. тачка 3. Устава Републике Србије, а у вези са чланом 8. тачка 2) Закона о званичној статистици („Сл. Гл. РС”, бр. 104/09) и члана 4. тачка 9. и чл. 5. и 6. Закона о регионалном развоју („Сл. Гл. РС”, број 51/09 и 30/10), Влада је донела Уредбу о номенклатури статистичких територијалних јединица („Сл. Гл. РС”, бр. 109/09, и 46/10) а Завод за статистику је у најкраћем року (3 године пре рока датог у ПТС и ССП) почео да доставља податке о бруто домаћем производу (БДП) по глави становника који су усклађени на нивоу НУТС II
Сарадња у области статистике између страна примарно ће бити усмерена на приоритетне области које се односе на правне тековине Заједнице у области статистике. Нарочито ће бити усмерена на развој ефикасног и одрживог статистичког система, који је у стању да пружи поуздане, објективне и тачне податке потребне за планирање и праћење процеса транзиције и реформе у Србији. Сарадња такође треба да омогући Статистичком заводу Републике Србије да на бољи начин удовољи потребама својих корисника у земљи (како државној управи тако и приватном сектору). Статистички систем треба да поштује основна статистичка начела која су донеле Уједињене нације, Европски Кодекс статистичке праксе и европско статистичко право, као и развој у складу са правним тековинама Заједнице. Стране ће нарочито сарађивати ради обезбеђења поверљивости личних података, прогресивног повећања сакупљених података и преноса у Европски статистички систем и размене информација о методима, преноса знања и искустава и обуке.	Члан 90 Сарадња у области статистике Споразум о стабилизацији и придруживању	Републички завод за статистику	Републички завод за статистику ће према приоритетима и роковима датим у оквиру Поглавља 3.18 - Статистика, радити на развоју ефикасног и одрживог статистичког система, базираног на начелима из члана 90 (ССП)

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

ИПА 2011 регионални програм – Вишекориснички програм статистичке сарадње

Трајање пројекта: 01/09/2012 – 01/09/2014

Укупан буџет: 1,221,529.82 Еура

Допринос ЕУ: 90%

Сврха овог међународног програма статистичке сарадње јесте да се побољша прикупљање и квалитет званичних статистика, као и да се одржи постигнута усаглашеност у оквиру већ реализованих програма статистичке помоћи.

Основни циљеви су унапређење процеса интеграције РЗС-а у Европски статистички систем јачањем РЗС-а и његове улоге координатора у статистичком систему Републике Србије, као и унапређења квалитета статистичких података.

Пројекат је усмерен на наставак пружања подршке Заводу, са циљем бољег задовољења потреба корисника, пружајући им податке који су тачни, поуздани, правовремени и у складу са *acquis communautaire*.

ИПА 2011 национални програм - Директна финансијска подршка за усаглашавање са Европским статистичким системом

Трајање пројекта: 29/09/2011 – 28/09/2013

Укупан буџет: 39,852,249.82 Еура

Допринос ЕУ: 60%³²

Пројекат се састоји од три компоненте:

1. Попис становништва, домаћинства и станова 2011.
2. Попис пољопривреде 2012.
3. Истраживања националних рачуна (Истраживање о структури прихода и расхода правних лица и предузетника)

Основни циљ овог пројекта је усаглашавање националног статистичког система са Европским статистичким системом. Ово је неопходно како би се омогућила хармонизација расположивих статистичких података на нивоу Републике Србије са расположивим подацима на нивоу сваке државе чланице Европске уније (ЕУ), што је предуслов за приступање Србије ЕУ.

ИПА 2012 национални програм - Јачање националног статистичког система унапређењем методологија, стандарда и применом случајева добре праксе

Трајање пројекта: 01/09/2013 – 31/08/2015

Укупан буџет: 4,800,000.00 Еура

Допринос ЕУ: 100%

Пројекат се састоји од три компоненте:

1. Консолидација, оптимизација и стандардизација ИТ система
2. Унапређење институционалних капацитета, система и извора за производњу статистике националних рачуна (у складу са ESA 95)
3. Унапређење производње индикатора одрживог развоја

Основни циљеви пројекта су хармонизација методологија, стандарда и примена добре праксе за производњу поузданих статистичких основа неопходних за национални, друштвени и економски систем у погледу приступања ЕУ, као и доступност релевантних статистика и индикатора као основа за израду јавних политика у свим кључним областима.

ИПА 2008 национални програм - Истраживање о примањима и животном стандарду

Трајање пројекта: 31. март 2014. године

Укупан буџет³³: 680,077.00 Еура

³² 19,5 милиона евра из националног програма ИПА 2011 и 4,5 милиона евра из националног програма ИПА 2009

³³ Укупна вредност пројекта је 830.000 Еура, од чега за РЗС 680,077. Светска банка је имплементациона агенција.

Допринос ЕУ: 100%

Циљ овог пројекта је да пружи подршку Републичком заводу за статистику у развијању капацитета и система неопходних за успешно спровођење „Истраживања о примањима и животном стандарду” (Survey on Income and Living Conditions - SILC). Резултати пројекта су добијање основних података о социјалној укључености у Републици Србији и изградња капацитета за праћење и анализу показатеља социјалне укључености.

Национални пројекат „Партнерство у области статистике” финансиран од стране Шведске агенције за међународну развојну помоћ (СИДА)

Трајање пројекта: 01/12/2012 – 30/11/2015

Укупан буџет: 1,604,600.00 Еура

Допринос финансијера (Влада Краљевине Шведске): 100%

Пројекат се састоји од следећих компоненти:

- Статистика животне средине (статистика емисије издувних гасова, расходи и рачуни за животну средину);
- Статистика цена (цене пољопривредних производа, цене услуга и транспорта, цене увозних производа);
- Истраживање о пословној и потрошачкој клими;
- Истраживање о коришћењу времена;
- Статистичка методологија.

Менаџмент и контрола квалитета у статистици.

Циљ пројекта је подршка развоју одрживог статистичког система у Србији који омогућава да одлуке које доносе надлежни органи буду засноване на релевантним и поузданим статистичким подацима, са циљем задовољавања потреба текућих политика а истовремено да буду у складу са захтевима у процесу приступања Србије Европској унији. Од посебног значаја је финансијска подршка за два истраживања: о пословној и потрошачкој клими и о коришћењу времена. Пројекат се изводи у сарадњи са Статистиком Шведске.

3.19 Социјална политика и запошљавање

3.19.1. Радно законодавство

Преглед стања

Радни односи су уређени Законом о раду, као општим законом о радним односима, и законима који се примењују у појединим областима рада. Закон о раду („Службени гласник РС” бр. 24/05, 61/05 и 54/09) има карактер општег закона и важи за све запослене и све послодавце, ако посебним законом није другачије одређено. Уколико нема посебних закона, Закон о раду има директну и потпуну примену, а уколико посебних прописа има, Закон о раду се примењује делимично и супсидијарно.

Законом о раду настављена је реформа радног законодавства обезбеђивањем услова рада који одговарају стандардима Европске уније. Тако су овим законом прописани: забрана дискриминације, узнемиравања и сексуалног узнемиравања по основу пола, расе, националне припадности, вероисповести и другог личног својства; обезбеђивање једнаке зараде за исти рад или рад исте вредности за све запослене; заштита права запослених код промене послодавца (преношење свих уговора о раду и продужено важење претходно закљученог колективног уговора); обезбеђивање исплате зараде и других примања у одређеном износу и за одређени период запосленима који та права нису могли да остваре у складу са законом којим се уређује стечајни поступак; обезбеђивање права запослених у случају колективних отпуштања и др.

Закон о раду у значајној мери усаглашен је са следећим прописима ЕУ:

1. Директивом Савета број 76/207/ЕЕЗ о примени принципа равноправног третмана за мушкарце и жене када се ради о приступу запошљавању, стручном образовању и напредовању, као и условима рада, са изменама и допунама из 2002;

2. Директивом Европског парламента и Савета број 2003/88/ЕЗ о организацији радног времена;
3. Директивом Савета број 2001/23/ЕЗ о заштити права запослених у случају промене послодавца;
4. Директивом Савета број 98/59/ЕЕЗ које се односи на колективна отпуштања;
5. Директивом Савета број 80/987/ЕЕЗ о заштити запослених у случају банкротства послодавца, са изменама и допунама садржаним у Упутству Европског парламента и Савета број 2002/74/ЕЗ

Законом о спречавању злостављања на раду („Службени гласник РС”, број 36/10), прописана је забрана злостављања на раду и у вези са радом, мере за спречавање злостављања и унапређење односа на раду, поступак заштите лица изложених злостављању на раду и у вези са радом и друга питања од значаја за спречавање и заштиту од злостављања на раду и у вези са радом.

У 2012. години настављају се активности на припреми измена и допуна Закона о раду ради даљег усаглашавања са прописима ЕУ. У том циљу уз подршку ТАИЕХ, Канцеларије за европске интеграције, одржане су радионице на којима су стручњаци у области Европског радног права одржали предавања државним службеницима у министарствима и социјалним партнерима о европским стандардима. У току је анализа одредаба Закона о раду и његове усклађености са прописима Европске уније који су планирани као приоритети за 2013. годину.

Преглед приоритета за 2013. у погледу усклађивања законодавства

Планира се даље усклађивање Закона о раду са прописима ЕУ, према приоритетима до краја 2013. године, и то са:

1. Директивом Европског парламента и Савета број 2003/88/ЕЗ о организацији радног времена;
2. Директивом Савета бр. 97/81/ЕЗ од 15. децембра 1997. године о Оквирном споразуму о раду са непуним радним временом који су закључили UNICE, СЕЕР и ETUC

Овим предлогом закона дефинисаће се услови и начин утврђивања репрезентативности организација запослених и послодавца. Рок Упућивање Предлога закона о изменама и допунама Закона о раду на седницу Владе је септембар 2013. године.

Полазећи од обавеза преузетих Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. Годину и Плана рада Владе за 2013. годину, планирано је усклађивање одредаба Закона о раду са напред наведеним директивама Европске уније, као приоритетним у 2013. години. Овим ће се детаљне дефинисати правни оквир за унапређење услова рада, радног времена, одмора и одсуства.

Административни капацитети

Област радних односа у надлежности је Министарства рада, запошљавања и социјалне политике. Министарство обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на систем у области радних односа и права из рада у свим облицима рада изузев у државним органима.

Законом о раду основан је Фонд солидарности, који има својство правног лица и који послује као јавна служба за исплату неисплаћених потраживања запосленима код послодавца над којим је покренут стечајни поступак. У 2012. години Фонд солидарности је исплатио напред наведена примања за 2322 запослена.

Инспекторат за рад, као орган управе у саставу Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, обавља инспекцијске послове и с њима повезане стручне послове у области радних односа и безбедности и здравља на раду који се односе на надзор.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Усвајање Акционог плана за унапређење социјалног дијалога, којим ће се предвидети смернице и дефинисати активности којима ће се обезбедити унапређење социјалног дијалога и повећања ефикасности рада социјално-економских савета. Рок је септембар 2013. године.

Социјално економски савет РС ће донети Одлуку о новом износу минималне зараде у Републици и наставити да подстиче развој бипартитног социјалног дијалога. (континуирано у току године).

Мере планиране за период 2014-2016.

У периоду 2014-2016. године, планира се даље усклађивање прописа у области рада са релевантним прописима Европске уније, по питањима забране дискриминације, једнаког третмана

жена и мушкараца, одсуства родитеља ради бриге о детету, социјалног дијалога, заштите у случају колективног отпуштања и унапређења услова рада.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У вези са обавезама које произлазе из ССП (члан 101.) у домену усклађивања радног законодавства и реструктурирања радне снаге, наставиће се са организацијом семинара и обука уз стручну и техничку помоћ Европске комисије (ТАЕКС). Планирано је и да Република Србија приступи програму ЕУ који ће наследити Програм ЕУ за запошљавање и социјалну солидарност – Прогрес.

3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Преглед стања

Основни пропис у овој области је **Закон о безбедности и здрављу на раду** („Службени гласник РС” број 101/05) у коме су садржане основне одредбе и принципи Директиве Савета број 89/391/ЕЕЗ од 21. јуна 1989. године о увођењу мера којима се подстиче побољшање безбедности и здравља на раду. Законом су прописана права, обавезе и одговорности послодаваца и запослених за примену мера којима се обезбеђују безбедни и здрави услови рада на радним местима.

Прописи којима су у национално законодавство транспоноване директиве ЕУ у складу са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у ЕУ су:

1. Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС”, бр. 14/09 и 95/10), транспонована Директива Савета број 92/57/ЕЕЗ о примени минимума захтева за безбедност и здравље на раду на привременим или покретним градилиштима;
2. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Службени гласник РС”, број 92/08), транспонована Директива Савета број 89/656/ЕЕЗ о примени минимума захтева за безбедност и здравље на раду при коришћењу личне заштитне опреме од стране;
3. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад на радном месту („Службени гласник РС”, број 21/09), транспонована Директива Савета број 89/654/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених на радном месту;
4. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад („Службени гласник РС”, број 23/09), транспонована Директива Савета број 89/655/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље запослених приликом коришћења опреме за рад на радном месту;
5. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при ручном преношењу терета („Службени гласник РС”, број 106/09), транспонована Директива Савета број 90/269/ЕЕЗ о минимуму захтева за безбедност и здравље приликом ручног преношења терета тамо где постоји ризик од повређивања леђа запослених;
6. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном („Службени гласник РС”, број 106/09), транспонована Директива Савета број 90/270/ЕЕЗ од 29. маја 1990. године о минимуму захтева за безбедност и здравље при раду са опремом са екраном;
7. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању азбесту („Службени гласник РС”, бр. 106/09, 6/10 и 15/10), транспонована Директива Савета број 83/477/ЕЕЗ о заштити запослених од ризика насталих услед излагања азбесту;
8. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању хемијским материјама („Службени гласник РС”, број 106/09), транспонована Директива Савета број 98/24/ЕЗ о заштити безбедности и здравља запослених од ризика повезаних са хемијским агенсима на радном месту;
9. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при експлоатацији минералних сировина дубинским бушотинама („Службени гласник РС”, број 61/10), транспонована Директива број 92/91 ЕЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за

побољшање безбедности и здравља на раду запослених на вађењу минералних сировина у дубинским бушотинама;

10. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при подземној и површинској експлоатацији минералних сировина („Службени гласник РС”, број 65/10), транспонована Директива број 92/104/ЕЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених на површинским и дубинским коповима индустрије минерала;
11. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при раду на пловилима која обављају риболов („Службени гласник РС”, број 70/10), транспонована Директива број 93/103/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева безбедности и здравља на раду при раду на пловилима за улов рибе;
12. Правилник о обезбеђивању ознака за безбедност и здравље на раду („Службени гласник РС”, број 95/10), транспонована Директива Савета број 92/58/ЕЕЗ о минимуму захтева за обезбеђивање ознака за безбедност и/или здравље запослених на раду;
13. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима („Службени гласник РС”, број 96/10), транспонована Директива број 2000/54/ЕЗ Европског парламента и Савета о заштити запослених од ризика насталих услед излагања биолошким агенсима на радном месту;
14. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вибрацијама („Службени гласник РС”, број 93/11), транспонована Директива бр. 2002/44/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (вибрације);
15. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци („Службени гласник РС”, број 96/11), транспонована Директива број 2003/10/ЕЗ Европског парламента и Савета у вези са излагањем запослених ризицима проузрокованим физичким агенсима-бука;
16. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању карциногенима или мутагенима („Службени гласник РС”, број 96/11), транспонована Директива Европског парламента и Савета 2004/37/ЕЗ о заштити запослених од ризика везаних за излагање карциногенима или мутагенима на радном месту;
17. Уредба о превентивним мерама за безбедан и здрав рад услед ризика од експлозивних атмосфера („Службени гласник РС”, број 101/12), транспонована Директива број 1999/92/ЕЗ Европског парламента и Савета о минимуму захтева за побољшање безбедности и здравља на раду запослених изложених ризику услед експлозије гасова;
18. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетском пољу („Службени гласник РС”, број 117/12), транспонована је Директива бр. 2004/40/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о минимуму заштите запослених од ризика насталих услед излагања физичким штетностима (електромагнетна поља);
19. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вештачким оптичким зрачењима („Службени гласник РС”, број 120/12) транспонована је Директива бр. 2006/25/ЕЗ Европског парламента и Савета о заштити запослених од ризика при излагању физичким штетностима - вештачка оптичка зрачења.

Сви наведени усвојени прописи у потпуности су усклађени са наведеним директивама ЕУ.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Предлог закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду, којим треба да се омогући унапређење области безбедности и здравља на раду, ради спречавања повреда на раду и професионалних обољења.

Рок за доношење Предлога закона о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду је децембар 2013. године.

Изменама и допунама Закона ће се обухватити:

- унапређење улоге и значаја службе медицине рада,
- стално унапређење знања у области безбедности и здравља на раду,

- остала питања која су се показала као спорна у пракси.

Административни капацитети

У оквиру Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, у чијој се надлежности налази област безбедност и здравље на раду, органи управе су Управа за безбедност и здравље на раду и Инспекторат за рад. Законодавни и надзорни послови у оквиру надлежности Министарства подељени су тако да Управа у оквиру својих основних послова припрема прописе у области безбедности и здравља на раду, док Инспекторат врши надзор над применом Закона и подзаконских прописа, односно мера безбедности и здравља на раду

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Стратегија безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2013-2016. године, којом ће се на целовит начин утврдити стање у области безбедности и здравља на раду у Републици Србији и мере које треба предузети за њен развој, односно дефинисати основни циљеви и правци унапређења ове области. Рок за доношење Стратегије је јун 2013. године.

Основни циљеви Стратегије су:

- увођење јединственог система евиденција повреда на раду и професионалних обољења,
- развој посебног осигурања од повреда на раду и професионалних обољења,
- стална едукација представника послодаваца и запослених одговорних за безбедност и здравље на раду,
- промовисање културе превенције и примери добре праксе у области безбедности и здравље на раду.

Мере планиране за период 2014-2016.

У циљу усклађивања националног законодавства са прописима Европске уније, у периоду од 2014 - 2016. године, у плану је транспоновање следећих директива:

1. Директива 2009/148/ЕЗ – Европског парламента и Савета од 30. новембра 2009. године о заштити радника у вези ризика при излагању азбесту (до краја 2014. године);
2. Директива 2010/32/ЕУ – од 10. маја 2010. године којом се спроводи Оквирни споразум о спречавању повреда оштрим медицинским инструментима у болницама и здравственом сектору који су закључили HOSPEEM и EPSU (до краја 2015. године);
3. Даље усклађивање донетих подзаконских прописа са транспонованим директивама (до краја 2016. године).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Наставиће се даље транспоновање прописа Европске уније из области безбедности и здравља на раду у национално законодавство, а у складу са чл. 72. и 79. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и Републике Србије, Годишњим извештајем Европске комисије о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину и Аналитичким извештајем који прати Мишљење Европске комисије о захтеву Републике Србије за чланство у ЕУ.

3.19.3 Социјални дијалог

Преглед стања

Социјално-економски савет Републике Србије има 18 чланова и то по шест представника Владе, репрезентативних синдиката и удружења послодаваца основаних за територију Републике Србије. Савет, сагласношћу свих чланова, заузима ставове о битним питањима која се тичу социјално-економског положаја запослених (развој колективног преговарања, утицај економске политике и мера за њено спровођење на социјални развој и стабилност, политика запошљавања, политике зарада и цена, приватизација, заштита радне и животне средине, образовање и професионална обука, здравствена и социјална заштита и др.) и доставља их Влади. Такође, разматра и нацрте закона и предлоге других прописа од значаја за економски и социјални положај запослених и послодаваца и о њима даје мишљење које доставља надлежном министарству.

Социјално-економски савет доноси одлуку о висини минималне зараде у Републици Србији, која представља минимални износ зараде који је сваки послодавац дужан да исплати запосленом за стандардан радни учинак и пуно радно време.

Поред Социјално-економског савета на нивоу Републике, постоје и социјално-економски савети који делују на нивоу територијалне аутономије и локалне самоуправе (локални савети). Формирање локалних савета заснива се на споразуму учесника и добровољно је. Од 2005. године до данас основано је 18 локалних социјално-економских савета, у 2012. години формирана су два.

Важну улогу у развоју социјалног дијалога имају и методе мирног решавања радних спорова. Законом о мирном решавању радних спорова („Службени гласник РС”, бр. 125/04 и 104/09) образована је Републичка агенција за мирно решавање спорова. У 2012. години Агенција је одлучила о 20 предлога за мирно решавање колективних радних спорова.

Законом о раду значајна улога је дата колективним уговорима. Колективни уговори представљају специфичан извор радног права и социјални дијалог се не може развијати без постојања колективног преговарања. Колективни уговор закључује на период од три године са могућношћу продужења рока важења, у складу са Законом о раду.

У области бипартитног социјалног дијалога између удружења послодаваца и синдиката закључена су четири колективна уговора: за грађевинарство и индустрију грађевинског материјала; за делатност пољопривреде, прехранбене, дуванске индустрије и водопривреде Србије; за хемију и неметале; за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству. Посебан колективни уговор за металску индустрију, који је био закључен почетком 2012. године, отказан је од стране удружења послодаваца почетком новембра 2012. године (важи до априла 2013. године).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Нацрт закона о штрајку биће упућен Влади Републике Србије до краја марта 2013. године, ради утврђивања Предлога. У новом закону ће се прецизније дефинисати: улога социјалних партнера у доношењу одлуке о ступању у штрајк и спровођењу штрајка; делатности које подлежу обавези обезбеђивања минимума процеса рада, као и права и обавезе послодавца, синдиката, штрајкачког одбора, запослених и друга питања. Такође, планирано је унапређење решења у Закону о раду у погледу услова и критеријума за оснивање удружења послодаваца, начина и услова утврђивања репрезентативности синдиката и удружења послодаваца, што би допринело јачању социјалног дијалога.

Административни капацитети

Уређењем односа у овој области баве се Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Агенција за мирно решавање радних спорова и Социјално економски савет РС (на републичком и локалним нивоима).

Мере планиране за период 2014 -2016.

У периоду 2014-2016. године, планира се даље усклађивање прописа у области социјалног дијалога са релевантним прописима Европске уније.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У вези са обавезама које произлазе из ССП-а (члан 101.) у домену уређивања области социјалног дијалога, наставиће се са организацијом семинара и обука уз стручну и техничку помоћ Европске комисије (ТАЕКС). Планирано је и да Република Србија приступи програму ЕУ који ће наследити Програм ЕУ за запошљавање и социјалну солидарност – Прогрес.

3.19.4 Запошљавање и Европски социјалне фонд

Преглед стања

Политика запошљавања

Креирање и спровођење политике запошљавања у надлежности је Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, док су носиоци послова запошљавања Национална служба за запошљавање и приватне агенције за запошљавање.

Законодавни оквир за креирање и спровођење програма и мера за подстицање запошљавања чине Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, број

36/09 и 88/10) и Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са ивалдитетом („Службени гласник РС”, број 36/09).

Стратешки оквир политике запошљавања представља Национална стратегија запошљавања за период од 2011-2020. године („Службени гласник РС”, број 37/11), која је усвојена маја 2011. године. Основни циљ политике запошљавања је да се у Републици Србији до краја 2020. године успостави ефикасан, стабилан и одржив тренд раста запослености и да се политика запошљавања, као и институције тржишта рада потпуно ускладе са тековинама ЕУ. Приоритетне активности односиће се на повећање запослености и то улагањем у људски капитал и већим социјалним укључивањем.

У складу са стратешком оријентацијом Србије за прикључивање ЕУ, Национална стратегија запошљавања Републике Србије усаглашена је са Стратегијом „Европа 2020” (Communication from the Commission of 3 March 2010 - Europe 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth [COM/2010/2020 final – Not published in the Official Journal]), узимајући у обзир интегрисане препоруке (смернице), посебно следеће:

- смерница 7: Повећање партиципације на тржишту рада и смањење структурне незапослености;
- смерница 8: Развој обучене радне снаге која одговара потребама тржишта рада, промовисање квалитетних послова и доживотног учења;
- смерница 9: Побољшање учинка система образовања и обука на свим нивоима, као и повећање учешћа особа са високим образовањем;
- смерница 10: Промовисање социјалног укључивања и борбе против сиромаштва.

Националним акционим планом запошљавања за 2012. годину („Службени гласник РС”, бр. 79/11 и 13/12) (у дањем тексту: НАПЗ) дефинисани су циљеви за 2012. годину и то: подстицање запошљавања у мање развијеним регионима и развој регионалне и локалне политике запошљавања; унапређење квалитета радне снаге; усклађивање понуде и тражње на тржишту рада и подстицање отварања нових радних места; унапређење институција тржишта рада; подстицање запошљавања теже запошљивих лица и веће социјално укључивање осетљивих група.

НАПЗ је усаглашен са препорукама и одлукама Европског Савета о смерницама политике запошљавања – Препорука Савета 2010/410/ЕУ и Одлука Савета 2010/707/ЕУ (Council Recommendation 2010/410/EU of 13 July 2010 on broad guidelines for the economic policies of the Member States and of the Union и Council Decision 2010/707/EU of 21 October 2010 on guidelines for the employment policies of the Member States) као и са иницијативама Европске комисије, посебно иницијативом која се односи на запошљавање „Агенда за нове вештине и радна места”.

Административни капацитети

Законом о министарствима („Службени гласник РС”, број 72/12), надлежност за обављање послова запошљавања у надлежности је Министарства рада, запошљавања и социјалне политике почев од 26. јула 2012. године. У оквиру овог министарства питањем запошљавања се бави посебна организациона јединица - Сектор за запошљавање.

Министарство, такође, врши надзор над радом Националне службе за запошљавање (НСЗ), која има 2.013 запослених. У Републици Србији тренутно постоји 56 приватних агенција за запошљавање које обављају послове запошљавања, најчешће посредовање у запошљавању.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Ради смањења регионалних разлика мере активне политике запошљавања ће се у 2013. години усмеравати на неразвијена подручја и обезбедиће се већа финансијска средства за субвенције за отварање нових радних места у тим подручјима.

Мерама активне политике настојаће се да се подстакне запошљавање у приватном сектору. Мере активне политике запошљавања биће усмерене ка незапосленим лицима из категорије теже запошљивих. Ради подстицања равноправнијег положаја тих лица на тржишту рада, ова лица ће имати приоритет код укључивања у поједине мере за запошљавање. У циљу подстицања запошљавања лица ромске националности и особа са ивалдитетом биће расписани и посебни јавни позиви.

Национални акциони план запошљавања за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 117/2012) утврђује појединачне циљеве политике запошљавања у 2013. години који су усмерени на: унапређење институција тржишта рада, подстицање развоја регионалне и локалне политике

запошљавања и подстицање запошљавања у мање развијеним подручјима, унапређење квалитета радне снаге и подстицање запошљавања и социјалног укључивања теже запошљивих лица и посебно осетљивих категорија незапослених лица.

Законом о буџету РС за 2013. годину („Службени гласник РС”, број 114/12) средства за реализацију мера активне политике запошљавања планирана су у висини од 3.400.000.000,00 динара, што је на нивоу издвојених средстава у 2012. години. Подстицање запошљавања и професионална рехабилитација незапослених особа са инвалидитетом финансира се из Буџетског фонда за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом. Законом о буџету РС за 2013. годину из Буџетског фонда министарству и НСЗ биће на располагању средства у износу од 1.194.976.000,00 динара и 700.000.000,00 динара. Поред ових износа, средстава за реализацију мера активне политике запошљавања биће обезбеђена и из буџета територијалне аутономије и јединица локалних самоуправа за учешће у реализацији локалних и регионалних акционих планова запошљавања.

Мере планиране за период 2014-2016.

Приоритети политике запошљавања у наредном периоду биће пре свега усмерени на:

- даљем развијању система за мониторинг и евалуацију мера активне политике запошљавања и прогнозирање трендова на тржишту рада;
- усклађивање Националне класификације занимања са ISCO 08 стандардима;
- спровођење Анкете о радној снази два пута годишње;
- унапређење система обука ради ефикаснијег одговора на потребе тржишта рада;
- креирање и усмеравање мера активне политике запошљавања ка теже запошљивим лицима;
- јачање капацитета на локалном нивоу и подршка даљој децентрализацији политике запошљавања;
- усмеравање мера активне политике запошљавања ка мање развијеним подручјима у циљу подстицања равномерног регионалног и привредног развоја;
- јачање капацитета носиоца послова запошљавања како би се обезбедила боља усмереност и већа ефикасност мера тржишта рада.

Припреме за Европски социјални фонд

Сектор за запошљавање је надлежан орган за Оперативни програм Развој људских ресурса. На пословима везаним за ИПА IV компоненту тренутно ради 10 запослених у две организационе јединице - Одсек за планирање и имплементацију ИПА пројеката (Група за припрему пројеката и Група за спровођење пројеката) и Група за ИПА Оперативни програм за развој људских ресурса. Свих 10 запослених на пословима везаним за ИПА фондове прошли су 17 модула обука из области ИПА процедура. Поред Сектора за запошљавање који је надлежан за две приоритетне осе - запошљавање и тржиште рада и техничку помоћ- оперативну структуру чини и ИПА јединица Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, која прати области рада и социјалне политике, као и Министарство просвете, науке и технолошког развоја које је одговорно за по једну приоритетну осу (социјалну инклузију, односно образовање).

Сачувана је оперативна структура Сектора за запошљавање и поред промене министарства, те се у наредном периоду очекује почетак писања новог Оперативног програма за развој људских ресурса.

Све описане активности се спроводе у циљу развоја запослених и процедура и структура како би се систем што боље припремио за будуће коришћење средстава из структурних фондова, односно за Европски социјални фонд.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У вези са обавезама које произлазе из ССП (члан 101.) у домену унапређивања рада служби за посредовање у запошљавању и професионалну оријентацију, наставиће се са организацијом семинара и обука уз стручну и техничку помоћ Европске комисије (ТАЕКС). Планирано је и да Република Србија приступи програму ЕУ који ће наследити Програм ЕУ за запошљавање и социјалну солидарност – Прогрес. Тренутно се спроводи Твининг пројекат Припрема институција тржишта рада Републике Србије за Европску стратегију запошљавања и пројекат техничке помоћи под називом:

Даље интегрисање система за прогнозе, мониторинг и евалуацију у креирање и спровођење мера активне политике запошљавања, и усклађивање националне класификације занимања са стандардима ISCO 08.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

ИПА 2011 „Припрема институција тржишта рада Републике Србије за Европску стратегију запошљавања” се тренутно спроводи путем твининг уговора и техничке помоћи, који ће трајати две године.

Твининг пројекат „Припрема институција тржишта рада Републике Србије за Европску стратегију запошљавања” за циљ има убрзање реформи тржишта рада у складу са европским стандардима, као и јачање утицаја националне политике запошљавања. Пројекат се финансира из европских ИПА 2011 фондова и реализује се са партнерима из Европске уније – Министарством рада, запошљавања и здравља Републике Француске и Националном службом Републике Француске, Министарством рада, породице и социјалне политике Републике Румуније и Националном службом за запошљавање Краљевине Шведске. У реализацију пројекта, осим запослених и руководилаца Сектора за запошљавање, Националне службе за запошљавање (НСЗ) и локалних савета за запошљавање, биће укључени и представници социјалних партнера и других заинтересованих страна. Реализација пројекта је почела у мају 2012. године, предвиђено време трајања је 24 месеца, а укупна вредност пројекта је 2 милиона еура.

Пројекат техничке помоћи „Даље интегрисање система за прогнозе, мониторинг и евалуацију у креирање и спровођење мера активне политике запошљавања, и усклађивање националне класификације занимања са стандардима ISCO 08” финансира Европска унија из ИПА 2011 фондова. Пројектом руководи Делегација Европске уније у Републици Србији, а спроводи га HD European Consulting Group, у конзорцијуму са Националном службом Републике Француске, Канцеларијом за економску политику и регионални развој Републике Пољске и Фондом за развој економске науке Републике Србије (ФРЕН). Пројекат техничке помоћи отпочео је 5. септембра 2012. године и планирано трајање пројекта је 24 месеца. Укупна вредност пројекта је 1,2 милиона еура. Пројекат ће допринети одржавању и даљем развијању система за мониторинг и евалуацију мера активне политике запошљавања и прогнозирање трендова на тржишту рада, помоћи институцијама тржишта рада да користе резултате испитивања тржишта рада и евалуација мера активне политике запошљавања за креирање и спровођење политике запошљавања и ускладе националну класификацију занимања са ISCO 08 стандардима.

За програмски циклус ИПА 2012 Секторски образац – Социјални развој, Сектор за запошљавање је предложио меру „Повећање ефикасности политике запошљавања према угроженим групама”, односно низ активности, чија ће се реализација вршити на основу директне доделе средстава Националној служби за запошљавање.

За програмски циклус ИПА 2013 – Социјални развој, Сектор за запошљавање је предложио меру „Повећање ефикасности и укључености лица у услуге запошљавања кроз развој система обука заснованог на анализи неусаглашености понуде и потражње (у смислу вештина и знања) на тржишту рада, програма и услуга из области запошљавања прилагођених особама са инвалидитетом и субвенције за запошљавање”, укупне вредности од 8.000.000 еура.

3.19.5 Социјална укљученост

Преглед стања

У периоду од 2003–2007. апсолутно сиромаштво у Србији је преполовљено и тиме је испуњен циљ Стратегије за смањење сиромаштва у Србији. Међутим, у 2008. тренд пада апсолутног сиромаштва је заустављен, а финансијска криза је утицала на поновно повећање броја сиромашних у земљи. Апсолутно сиромаштво је почело да расте у 2009, као последица погоршања општих економских трендова, а посебно негативних кретања на тржишту рада који су узроковани ефектима светске економске кризе. Стопа апсолутног сиромаштва повећана је са 6,1% у 2008. на 6,9% у 2009. Тренд раста апсолутног сиромаштва настављен је и током 2010, када је забележена стопа апсолутног сиромаштва од 9,2%.

Реформе које су реализоване у области образовања у претходном периоду допринеле су повећању квалитета, релевантности, праведности и ефикасности система образовања и васпитања, на свим нивоима образовања. Томе је нарочито допринело усвајање скупа закона и стандарда, као и

Стратегије образовања у Републици Србији до 2020. Према расположивим подацима, последњих година расте број деце ромске националности и број деце са сметњама у развоју и инвалидитетом уписане у основне школе, повећана је нето стопа уписа у средње школе и број деце која су укључена у обавезни предшколски програм, као и број предшколских објеката, а у порасту је и број студената на свим нивоима студија.

После 20 година важења старог закона, априла месеца 2011. године на снагу је ступио нови Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС” бр. 24/2011). Закон уводи нове групе корисника, које су у пракси социјалне заштите до сада биле недовољно заступљене, као што су жртве насиља у породици, злостављања, занемаривања и самозанемаривања, као и трговине људима.

Посебно осетљиве категорије

Жене

Незапосленост жена у Републици Србији израженија је од незапослености мушкараца. Међутим, разлика у стопама незапослености између мушкараца и жена у априлу 2012. године се смањила, чему је допринело повећање стопе незапослености мушкараца.

Основни индикатори тржишта рада за становништво старости 15-64. година

Старосна категорија 15-64	Април 2010.	Октобар 2010.	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Стопа активности	59,1%	58,8%	58,9%	59,9%	59,7%
<i>Мушкарци</i>	67,4%	67,2%	67,5%	68,7%	68,7%
<i>Жене</i>	50,9%	50,6%	50,4%	50,9%	50,7%
Стопа запослености	47,2%	47,1%	45,5%	45,3%	44,2%
<i>Мушкарци</i>	54,3%	54,4%	52,2%	52,5%	51,1%
<i>Жене</i>	40,2%	39,9%	38,8%	37,9%	37,1%
Стопа незапослености	20,1%	20,0%	22,9%	24,4%	26,1%
<i>Мушкарци</i>	19,4%	19,0%	22,7%	23,5%	25,6%
<i>Жене</i>	20,9%	21,2%	23,1%	25,6%	26,7%
Стопа неактивности	40,9%	41,2%	41,1%	40,1%	40,3%
<i>Мушкарци</i>	32,6%	32,8%	32,5%	31,3%	31,3%
<i>Жене</i>	49,1%	49,4%	49,6%	49,1%	49,3%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Млади

Незапосленост младих старосне доби 15-24 у Републици Србији је веома изражена и знатно је изнад опште стопе незапослености (50,9% у односу на 26,1%). Стопа незапослености младих се у априлу 2012. године смањила за 1 процентни поен у односу на новембар 2011. године (51,9%). Међутим, и поред смањења стопе незапослености, она показује да је свака друга млада особа у Србији незапослена.

Основни индикатори тржишта рада младих, 15-24

Старосна категорија 15-24	Април 2010.	Октобар 2010.	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Стопа активности	28,2%	28,2%	28,1%	28,8%	29,1%
Стопа запослености	15,1%	15,2%	14,1%	13,9%	14,3%
Број младих незапослених	112.288	112.165	121.320	122.323	120.306
Стопа незапослености	46,4%	46,1%	49,9%	51,9%	50,9%
Стопа неактивности	71,8%	71,8%	71,9%	71,2%	70,9%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Роми

Проблем праћења реализације програма и мера намењених Ромима превазиђен је захваљујући унапређеној бази података о незапосленим лицима ромске националности која је успостављена у

Националној служби за запошљавање. Такође, сви подаци о броју незапослених лица ромске националности, као и подаци о лицима укљученим у мере активне политике запошљавања, родно су разврстани.

Број незапослених лица ромске националности пријављен на евиденцију НСЗ

2009 Стање 31. децембар	2010 Стање 31. децембар	2011 Стање 31. децембар	2012 Стање 30. новембар
13.416 лица (6.571 жена)	15.867 лица (7.637 жена)	19.398 лица (9.180 жена)	20.342 лица (9.513 жена)

Извор: Национална служба за запошљавање

Стари

Раст стопе незапослености лица која припадају старосној групи од 55-64 година у периоду април 2012.-новембар 2011. године, износи 4 процентна поен (са 15,1% у новембру 2011. на 19,1% у априлу 2012. године), што у апсолутном износу представља повећање броја незапослених за око 20.000 лица.

Основни индикатори тржишта рада старијих 55-64 година

Старосна категорија 55-64	Април 2010.	Октобар 2010.	Април 2011.	Новембар 2011.	Април 2012.
Стопа активности	36,9%	37,7%	37,2%	36,5%	37,3%
Стопа запослености	32,6%	33,1%	31,8%	31,0%	30,2%
Број старијих незапослених	50.769	56.131	67.800	69.954	90.361
Стопа незапослености	11,6%	12,2%	14,6%	15,1%	19,1%
Стопа неактивности	63,1%	62,3%	62,8%	63,5%	62,7%

Извор: АРС, Републички завод за статистику

Особе са инвалидитетом

Особе са инвалидитетом (ОСИ) се суочавају са ризиком од дугорочне незапослености и искључености са тржишта рада више него било која друга група незапослених лица.

На основу извршених истраживања (Студија изводљивости за унапређење запошљавања особа са инвалидитетом у Републици Србији, Европска агенција за реконструкцију - 2006. година) сматра се да у Србији живи око 700.000 особа са инвалидитетом, од којих је око 300.000 радног узраста (15-65 година).

На евиденцији Националне службе за запошљавање регистровано је 20.309 особа са инвалидитетом (новембар 2012. године), од чега је скоро половина особа са инвалидитетом или 44,5% неквалификована (поседују I и II степен стручне спреме).

Усвајањем Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом (2009. године), уз пратеће подзаконске акте, створен је потребан нормативни услов за потпунију радно – активациону интеграцију ОСИ на тржиште рада, уз уређење сфере запошљавања и професионалне рехабилитације

Мигранти и повратници по споразуму о реадмисији

Споразум између Европске заједнице и Републике Србије о реадмисији лица која незаконито бораве ступио је на снагу 1. јануара 2008. године. Споразумом о реадмисији уређује се враћање и прихватање држављана стране уговорнице, држављана трећих земаља и лица без држављанства, која незаконито бораве на територији стране уговорнице. По основу споразума у току 2010. године враћено је 4.434 лица, а у току 2011. године 5.150 лица.

У циљу успешне реинтеграције повратника по основу споразума о реадмисији и превенције поновног илегалног боравка у земљама уговорницама, Влада Републике Србије је 13. фебруара 2009. године усвојила Стратегију за реинтеграцију повратника по основу споразума о реадмисији, којом је утврђен низ конкретних мера у циљу њихове реинтеграције.

У претходном периоду већина спроведених мера се односила на јачање капацитета институција које су на националном нивоу задужене за спровођење Стратегије. Формиран је Савет за реинтеграцију повратника, Тим за спровођење Стратегије као оперативно тело за њену имплементацију и

одржан низ обука службеницима који су укључени у процес реадмисије и реинтеграције повратника. Ово је довело до успостављања добре координације између надлежних институција. У истом периоду спроведене су и мере које су допринеле да примарни прихват по повратку у земљу несметано функционише на граничним прелазима и у Канцеларији за реадмисију на аеродрому „Никола Тесла”.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Подзаконским актом Закона о социјалној заштити који је тренутно у завршној фази израде – *Правилником о минималним стандардима за пружање услуга социјалне заштите* биће уређени поступци према корисницима услуга социјалне заштите у смислу забране тзв. рестриктивних поступака.

У току је израда *Упутства о инспекцијском надзору над радом установа социјалне заштите и пружалаца услуга социјалне заштите* – подзаконског акта уз Закон о социјалној заштити, у коме је предвиђено да се ванредни инспекцијски надзор обавезно врши на основу обавештења о инцидентним ситуацијама: насилној смрти корисника (укључујући убиство и самоубиство), бекству, односно нестанку корисника, напуштању објекта без најаве и одобрења, и другим инцидентним ситуацијама.

У току је и израда документа *Упутство за пружаоце услуга социјалне заштите о разматрању притужби корисника*. Основ за израду Упутства се налази у члану 39. Закона о социјалној заштити којим је дефинисано право корисника социјалне заштите да поднесе притужбу уколико није задовољан пруженом услугом, поступком или понашањем пружаоца услуга, на шта може да поднесе притужбу надлежном органу.

Планирано је и усвајање *Правилника о евиденцијама и документацији за пружаоце услуга у социјалној заштити*, уз Закон о социјалној заштити. Овим документом предвиђено је евидентирање свих инцидентних ситуација, поднетих притужби корисника на рад пружаоца услуге и примењених рестриктивних поступака у односу на кориснике.

Рокови

Доношење наведених подзаконских аката уз Закон о социјалној заштити, као и једног броја наведених упутстава планирано је до 1.9. 2013. године.

У наредном периоду неопходно је наставити са развојем партнерског односа и непосредне сарадње са удружењима корисника на локалном нивоу и пружати им како финансијску, тако и стручну помоћ у реализацији активности које доприносе инклузији корисника у друштвену заједницу.

У току је и поступак усвајања Закона о социјалном предузетништву и запошљавању у социјалним предузећима којим се уређује социјално предузетништво чије се усвајање очекује у 4. кварталу 2013. године.

Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва започео је, на основу оцене у Годишњем извештају ЕК (2012): „Међутим, расположивост социјалних услуга у заједници у читавој земљи је и даље ограничена”, и у складу са Законом о социјалној заштити и Стратегијом развоја социјалне заштите, анализу услуга социјалне заштите на локалном нивоу, која ће бити доступна у 2013.

Административни капацитети

У Министарству рада, запошљавања и социјалне политике образован је Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту и Сектор за заштиту особа са инвалидитетом. У јединицама локалне самоуправе формиран су центри за социјални рад.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Споразумом о стабилизацији и придруживању – чланом 101, прописана је обавеза сарадње у области социјалне политике. Током 2013. године, приступиће се изради и усвајању документа који представља план за унапређење нивоа социјалног укључивања и смањења сиромаштва у земљи, а који ће такође представљати основ за преговоре са Европском комисијом у поглављима која се односе на ова питања³⁴.

³⁴ Према незваничним најавама из Европске комисије, овај документ ће носити назив *Employment and Social Reform Programmes for enlargement countries (ESRPs)*.

У складу са Споразумом о стабилизацији и придруживању – члан 102, у области образовања, у 2013. години ће се наставити подршка примени инклузивног образовања и сарадња са стручњацима ЕУ у овој области.

Мере планиране за период 2014-2016.

Републику Србију у наредним годинама очекује успостављање потпуно упоредивог система праћења и извештавања о стању социјалне искључености и сиромаштву, оснаживање и развијање капацитета државне управе и локалне самоуправе за примену и извештавање о току социјалног укључивања, као и успостављање одрживе јединице која ће координирати примену мера и извештавање о напретку социјалног укључивања у Србији. Политике социјалног укључивања треба да постану саставни део редовних активности релевантних институција на свим нивоима. Процеси које је потребно развити засниваће се на знању и примерима добре праксе европских земаља, као и на искуству које је Влада Србије стекла током израде и спровођења националних политика.

Први национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији (2011) утврдио је неке од основних средњорочних и дугорочних приоритета Владе у наведеним областима. Као предуслов за остваривање појединачних приоритета, неопходно је даље развијање институционалног оквира и унапређење координације процеса социјалног укључивања. У том смислу, у Извештају се наводи да је неопходно успоставити неки механизам који би подржавао програме социјалног укључивања осетљивијих група и утицао на ефикасније и успешније коришћење расположивих средстава ЕУ намењених социјалном укључивању. У погледу појединих секторских политика, у Извештају су утврђени следећи приоритети: подршка Републичком заводу за статистику да континуирано спроводи Анкету о приходима и условима живота (*SILC – Statistics on Income and Living Conditions*); ефикасно спровођење мера популационе политике; фокусирање мера и програма од интереса за смањење сиромаштва и социјалног укључивања на подручја изван урбаних центара и у најнеразвијеније регионе Републике Србије; повећање издвајања за активне мере запошљавања и ефикасније таргетирање према рањивим групама; повећање издвајања за развојне програме у образовању на рачун текућих издатака и повећање ефикасности трошења расположивих средстава, унапређење процеса прикупљања и обраде података у области образовања на националном и локалном нивоу и унапређење статистичке праксе, развој Јединственог информационог система (ЈИСП), увођење системских мера за спречавање осипања деце из образовног система, као и успостављање ефикаснијег система за образовање одраслих; деинституционализација у области социјалне заштите и даљи развој услуга у заједници; увођење инструмената смањења сиромаштва за старије и др.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У складу са приоритетом наведеним у Аналитичком извештају ЕК (2011): „Потребни су додатни напори да би се осигурало социјално укључивање осетљивих група, као што су Роми, особе са инвалидитетом, млади, стара лица и других у неповољном социјалном и економском положају”, у 2013. Влада Републике Србије ће наставити да спроводи пројекат „Подршка унапређењу процеса социјалног укључивања у Републици Србији”, уз подршку Швајцарске конфедерације, за унапређење социјалног укључивања у процесу приступања ЕУ.

Поред наведеног, кроз пројекат финансиран из ИПА фондова "Јачање капацитета институција Републике Србије за управљање миграцијама и реинтеграцију повратника", спроведен је низ обука намењених службеницима на локалном нивоу и обезбеђена подршка општинама и градовима за припрему локалних акционих планова који укључују повратнике по реадмисији. Припрема планова је започета у 77 општина, од којих је 24 усвојено.

3.19.6 Социјално осигурање

Преглед стања

Систем пензијског и инвалидског осигурања

Пензијски систем у Србији чине:

1. Систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања - обавезан (државни) систем, заснован на принципу међугенерациске солидарности и текућег финансирања (pay-as-you-

go). Њиме су покривени запослени, samozапослена лица (укључујући слободне професије) и пољопривредници;

2. Систем добровољних пензијских фондова и пензијских планова.

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији уређено је **Законом о пензијском и инвалидском осигурању** („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05, 63/06, 5/09, 107/09, 101/10 и 93/12), који је ступио на снагу и примењује се од 10.04.2003. године.

питања везана за обвезнике плаћања доприноса, обрачун, плаћање и контролу наплате доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање уређена су Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11 и 101/11).

Оснивање Централног регистра обавезног социјалног осигурања уређено је **Законом о централном регистру обавезног социјалног осигурања** („Службени гласник РС”, број 30/10).

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, број 85/05 и 31/11) регулише област добровољних пензијских фондова и пензијских планова. У овој области на снази су и следећи подзаконски акти који се налазе у надлежности Министарства рада, запошљавања и социјалне политике: Правилник о условима, начину и поступку организовања и функционисања пензијских планова („Службени гласник РС”, број 48/115) и Правилник о ближим условима за остваривање права члана добровољног пензијског фонда на располагање и повлачење акумулисаних средстава пре навршених 58 година живота („Службени гласник РС”, број 48/11).

Административни капацитети

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање налази се у надлежности Министарства рада, запошљавања и социјалне политике и Министарства финансија и привреде (законодавна улога оба министарства).

Министарство финансија и привреде обавља послове државне управе који се односе на обезбеђивање финансирања обавезног социјалног осигурања (укључујући пензијско и инвалидско осигурање), буџетску контролу и ревизију организација обавезног социјалног осигурања (укључујући Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање).

Обезбеђење и спровођење пензијског и инвалидског осигурања налази се у надлежности Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Народна банка Србије врши надзор над спровођењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, води Регистар добровољних пензијских фондова и поред Министарства рада, запошљавања и социјалне политике доноси подзаконске акте за извршавање овог закона.

Мере планиране за период 2014-2016.

Министарство рада, запошљавања и социјалне политике се пријавило на позив за достављање предлога акција у оквиру програма Прогрес (Call for proposals for actions related to the development of pension modelling and for support for mutual learning in national pension reform). Поднет је предлог за финансирање пројектних активности под називом Узајамним учењем до довољних, сигурних и одрживих пензија (Reaching Adequate, Safe and Sustainable Pensions in Serbia through Mutual Learning). Циљ пројекта је да кроз јачање капацитета, трансфер знања и искустава, компаративне анализе и оснажену дебату социјалних партнера допринесе наставку реформи у пензијском систему у Србији у складу са циљевима социјалне политике ЕУ израженим у Белој књизи (White paper). У току је процена квалитета поднетог предлога и његово евентуално одобравање.

Здравствено осигурање

Преглед стања

Закон о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 107/05, 109/05-исправка и 57/11), основни текст Закона о здравственом осигурању је на правној снази од 9. децембра 2005. године, а Закон о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању је на правној снази од 9. августа 2011. године.

Закон о здравственом осигурању обухвата осигурање за случај болести и повреде ван рада и осигурање за случај повреде на раду или професионалне болести. Права из обавезног здравственог осигурања јесу: право на здравствену заштиту; право на накнаду зараде за време привремене

спречености за рад осигураника и право на накнаду трошкова превоза у вези са коришћењем здравствене заштите.

Законом о здравственом осигурању, односно од децембра 2005. године, утврђен је правни основ и за добровољно здравствено осигурање. Добровољно здравствено осигурање може организовати и спроводити РФЗО и правна лица која обављају делатност осигурања у складу са прописима којима се уређује осигурање -осигуравач, односно добровољно здравствено осигурање могу организовати и спроводити и фондови за добровољно здравствено осигурање у складу са посебним законом. Влада, на предлог министра уређује врсте добровољног здравствено осигурања, услове, начин и поступак организовања и спровођења добровољног здравственог осигурања. Влада је донела Уредбу о добровољном здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 108/08 и 49/09), која је на правној снази од 2008. године.

Законом о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", број 57/11), који је на правној снази од 9. августа 2012. године, извршене су измене и допуне овог закона којима је, између осталог прописано и увођење електронске здравствене картице као посебне врсте исправе о здравственом осигурању (члан 112. Закона о здравственом осигурању). Наведеним изменама Закона, дат је правни основ за издавање исправе о осигурању - здравствене картице која садржи простор за контактни микроконтролер (ЧИП), који је на правној снази од 9. августа 2011. године.

Републички фонд за здравствено осигурање је донео Правилник о исправи о здравственом осигурању и посебној исправи за коришћење здравствене заштите („Службени гласник РС”, бр. 68/06 ... 98/12).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

За 2013. годину, Планом рада Владе нису планиране активности које се односе на измену и допуну Закона о здравственој заштити, као и Закона о здравственом осигурању, односно није планирано доношење новог Закона о здравственој заштити, односно Закона о здравственом осигурању.

Административни капацитети

У Министарству здравља, а према подацима од децембра 2012. године, укупно је запослено 310 лица.

У Републичком фонду за здравствено осигурање укупно је запослено 2.412 лица. Покрајинском фонду и филијалама Републичког фонда за здравствено осигурање (29 филијала и 149 испостава на територији Републике Србије).

У оквиру координације система социјалне сигурности, у Републици Србији, социјално осигурање обухвата пензијско-инвалидско осигурање, здравствено осигурање, осигурање за случај незапослености, а у ширем смислу и право на дечји додатак, односно све гране социјалног осигурања које су обухваћене основним прописима Европске Уније. Законски оквир социјалног осигурања у оквиру слободе кретања радника представљају билатерални споразуми о социјалном осигурању, којима се врши координација система социјалне сигурности. Поред тога, Законом о здравственој заштити обезбеђена је и здравствена заштита странаца, који су стално настањени или привремено бораве или пролазе преко територије Републике Србије (за оне држављане земаља са којима нису закључени билатерални споразуми о социјалном осигурању).

Здравствено осигурање се спроводи у Републичком фонду за здравствено осигурање, Покрајинском фонду у Новом Саду, односно у Филијалама Републичког фонда за здравствено осигурање.

У погледу координације система социјалне сигурности једно од надлежних органа је и Министарство здравља, а надлежне институције јесу Завод за социјално осигурање, као орган за везу у примени билатералних споразума о социјалном осигурању и Републички фонд за здравствено осигурање - за област здравства.

3.19.7 Спречавање дискриминације и једнаке могућности

Преглед стања

Законом о забрани дискриминације („Службени гласник РС” број 22/09), прописана је општа забрана дискриминације, облици и случајеви дискриминације, као и поступци заштите од

дискриминације (члан 1) и успостављен Повереник за заштиту равноправности као самосталан државни орган, независан у обављању послова утврђених тим законом.

Законом о забрани дискриминације регулисана је судска заштита од дискриминације.

Забрањено је дискриминисати дете, односно малолетника према здравственом стању, брачном, односно ванбрачном рођењу, јавно позивање на давање предности деци једног пола у односу на децу другог пола, као и прављење разлике према здравственом стању, имовном стању, професији и другим обележјима друштвеног положаја, активностима, израженом мишљењу или уверењу дететових родитеља, односно старатеља и чланова породице. Тренутно је у изради Национална стратегија за борбу против дискриминације.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У току је израда II и III Периодичног извештаја о промени Конвенције о правима детета, који ће Комитету за права детета УН бити достављен у првом кварталу 2013. године.

Такође, у 2013. години биће интензивирани активности за спровођење законске одредбе о забрани смештаја деце од 0-3 године у установе социјалне заштите. У ове активности укључени су сви релевантни актери, са циљем подршке развоју услуга у заједници за родитеље, посебно деце са сметњама у развоју.

Планиран је наставак активности намењених заштити деце од насиља, спровођења националне стратегије за превенцију и заштиту деце од насиља, али и активности на примени Ланзароте конвенције Савета Европе, чија је Србија потписница.

Планира се почетак израде нове Стратегије развоја социјалне заштите за период 2013-2020. година и значај део овог документа биће усмерен за заштиту права детета.

Административни капацитети

У Министарству рада, запошљавања и социјалне политике пословима везаним за спровођење анти-дискриминационог законодавства, у различитом домену, баве се: Сектор за бригу о породици и социјалну заштиту, Управа за родну равноправност, Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, Сектор за запошљавање, Сектор за рад.

Уредбом Владе Републике Србије о мрежи установа социјалне заштите ("Службени гласник РС", бр. 16/2012), обухваћена је мрежом установа социјалне заштите и новоформирана установа под називом "Центар за заштиту жртава трговине људима", која ће обављати послове координације заштите жртава трговине људима и ургентног прихвата и заштите жртава трговине људима.

Законом о социјалној заштити предвиђено је оснивање Коморе социјалне заштите као независне, непрофитне и професионалне организације запослених стручних радника и стручних сарадника у социјалној заштити у Републици Србији.

Мере планиране за период 2014-2016.

Наставак активности на унапређењу положаја посебно осетљивих група, нарочито социјалне инклузије деце са сметњама у развоју и одраслих особа са интелектуалним сметњама и проблемима менталног здравља.

Планирана је израда стандарда социо-здравствених услуга и подзаконског акта уз Закон о социјалној заштити, којим се регулише ова област за систем здравства и систем социјалне заштите (међусекторско питање), као и развој социоздравствених услуга у заједници и обука професионалаца из оба система за пружање ових услуга.

Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије за унапређење положаја Рома (четврти квартал 2013).

Родна равноправност

Преглед стања

Република Србија је 4. априла 2012. године, потписала Конвенцију Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици од 2011. године. У току су припреме за ратификацију Конвенције.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Управа за родну равноправност планира да у 2013. години иницира и спроведе законом предвиђене кораке ка ратификацији Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља

над женама и насиља у породици. Предлог закона о потврђивању овог међународног споразума требало би да буде усвојен до 1. септембра 2013. године.

У сврху постизања напретка у законодавним активностима за политике једнаких могућности мушкарца и жена, радиће се на изменама и допунама Закона о равноправности полова, којима би требало ојачати постојеће стање родне равноправности у Републици Србији, а што ће посредно довести до ефикаснијег спровођења Европског пакта о родној равноправности (2011-2020) (7370/11) и Директиве 2002/73/ЕЗ ЕП и Савета.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Наставиће се са применом Акционог плана Стратегије за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности у делу који се односи на подршку запошљавању и samozапосљавању жена до 1. септембра 2013. године.

Мере планиране за период 2014-2016.

У складу са резултатима оствареним у 2013. години, планирано је да активности у овој области буду усмерене ка:

1. Политикама и мерама економског оснаживања жена, које би требало да доведу до смањења разлике у платама и приходима мушкараца и жена за исти рад (Директива Савета 75/117/ЕЕЗ);
2. Циљ је, такође, да се дугорочно обезбеди да читава територија Републике Србије буде покривена мрежом сигурних кућа;
3. Након потписивања Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици у априлу 2012. године и очекиване ратификације током 2013. године, планира се низ активности на пословима националне имплементације овог регионалног споразума, који ће захтевати координативно ангажовање, односно, повезивање и сарадњу са свим релевантним ресорима и институцијама на свим државним нивоима, као и са организацијама цивилног сектора.

3.19.8 Сарадња у области социјалне политике и запошљавања

Преглед стања

Република Србија ратификовала је Ревидирану европску социјалну повељу (РЕСП) 29. маја 2009. године. У октобру 2011. и октобру 2012. године, надлежним службама Савета Европе достављени су извештаји о примени РЕСП у Републици Србији.

Република Србија је 2007. приступила Програму за запошљавање и социјалну солидарност Европске заједнице „Прогрес” (у даљем тексту: Програм). Према евиденцији Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, разни актери из Републике Србије, закључно са децембром 2012. године, реализовали су 7 пројеката у оквиру овог програма ЕУ, а тренутно се очекују резултати још два конкурса која су објављена у оквиру Програма Прогрес, на којима су конкурисали и субјекти из Републике Србије. Представници државних институција и невладиног сектора су учествовали и на 15 семинара (peer-review) и на неколико конференција које су организоване у оквиру Програма Прогрес.

У складу са обавезама које произлазе из чланства Републике Србије у Међународној организацији рада (МОП), Министарство рада, запошљавања и социјалне политике редовно доставља извештаје о примени ратификованих конвенција, а у претходном периоду ратификоване су: Поморска конвенција, Конвенција МОП број 183 о заштити материнства, а у процедури је Конвенција МОП број 181 о раду приватних агенција за запошљавање и Конвенција МОП број 150 о администрацији у области рада. Ратификација ових конвенција се очекује током 2013. године.

Административни капацитети

Министарство рада, запошљавања и социјалне политике има континуирану сарадњу са Тренинг центром Међународне организације рада у Торину и са Европском тренинг фондацијом (ЕТФ), агенцијом Европске уније која пружа обуке земљама током процеса приступања. Сарадња је успостављена и са релевантним директоратима Европске уније.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Усвајање закона о потврђивању Конвенције МОР број 181 и 150 и усвајање Програма пристојног рада за Републику Србију 2013-2016 је предвиђено у IV кварталу 2013. године.

Мере планиране за период 2014-2016

Наставак рада на хармонизацији законодавства Републике Србије у области рада, запошљавања и социјалне политике са правним тековинама ЕУ и међународним стандардима у овој области.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

ИПА 2008

Пројекат Развој услуга у заједници за децу са сметњама у развоју и њихове породице (у оквиру ИПА 2008 Социјална инклузија; укупне вредности од 6,3 милиона евра) током 2013. године се налази у завршној фази спровођења. Пројектом је подржан развој услуга у заједници унутар 41 општине груписане у 10 кластера, са циљем да развијене услуге допринесу укључивању деце у свакодневни живот заједнице, развоју њихових капацитета, већој самосталности, као и пружању подршке породицама како би одржавали породично јединство и квалитет породичног окружења.

Крајњи циљ пројекта је да се успоставе одрживе услуге у локалним заједницама за децу са сметњама у развоју које ће моћи да се примене и у другим срединама. Реализација овог пројекта поред директне користи за децу и њихове породице, доприноси и развоју капацитета свих укључених актера. Подстиче се међуопштинска и међусекторска сарадња кроз заједничко спровођење и суфинансирање услуга. Пројекте заједно спроводе по четири општине организоване у кластере, док приоритетне услуге пружају и развијају партнерске организације, односно пружаоци услуга: невладине организације, удружења родитеља, центри за социјални рад, као и установе система социјалне заштите које су у трансформацији.

Пројектом је остварена техничка подршка надлежном Министарству у поспешивању процеса имплементације новог Закона о социјалној заштити, развоју подзаконских аката која регулишу област развоја услуга у заједници, дефинисања приоритетних услуга у заједници које се односе на циљну групу, потом подршка спровођењу саме грант шеме и јачању општинских структура, центара за социјални рад, невладиног сектора и других организација који на локалу развијају услуге и спроводе активности за које су им опредељена средства.

ИПА 2009

Пројекат: Подршка приступу правима, запошљавању и унапређењу животних услова избеглица и интерно расељених лица у Србији је заједнички пројекат Комесаријат за избеглице и миграције, Канцеларије за КиМ и Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, подржан од стране ЕУ у вредности од 12, 65 милиона евра, док је укупна вредност пројекта 13, 81 милиона евра.

Компонента Министарства рада, запошљавања и социјалне политике у оквиру овог пројекта се односи на социјалну инклузију интерно расељених лица, у укупној вредности од 3,9 милион евра. Захваљујући додељеној бесповратној финансијској помоћи ЕУ од 2,6 милиона евра, током 2013. године ће се завршити спровођење 28 пројеката у 25 општина широм Србије из области пружања услуга социјалне заштите које обухватају: услуге кућне неге за стара лица, центре за подршку породици, услуге дневног центра за старија лица, децу и особе са инвалидитетом и становање уз подршку с инвалидитетом.

Пројектом је постигнута и активација интерно расељених лица кроз концепт „од помоћи до посла” (“from welfare to work”). У оквиру досадашњег спровођења пројекта обучено је 218 интерно расељених лица регистрованих у центрима за социјални рад, по програму акредитованих и уско специјализованих обука из домена социјалне заштите, која су усвојила неопходна знања и вештине за обављање конкретних делатности у области развоја социјалних услуга у заједници. Од ове групе, 107 обучених, интерно расељених лица је запослено на пројектима. Интерно расељена лица ће путем обуке и практичних искустава на пројектима значајно унапредити будући положај на тржишту рада.

Примери добре праксе, како из домена развоја социјалних услуга, и социјалне инклузије расељених лица, тако и процеса спровођења и мониторинга уговора о додели бесповратних средстава општинама, биће од велике користи Министарству рада, запошљавања и социјалне политике у развоју ефикасних система спровођења политика и мера.

ИПА 2011

Заједнички пројекат Министарства рада, запошљавања и социјалне политике и Министарства здравља Републике Србије: Унапређење положаја корисника у резиденцијалним установама за особе са менталним инвалидитетом и менталним болестима и стварање услова за њихово укључивање у локалну заједницу је отпочео са спровођењем у последњем кварталу 2012. године. Укупна вредност пројекта износи 5,17 милиона евра.

Пројектом је предвиђена припрема плана трансформације 13 домова за смештај одраслих лица са сметњама у развоју као и 5 психијатријских болница, план развоја међусекторских социо-здравствених услуга, као и израда националних минималних стандарда и подзаконских аката у овој области. Пројектом ће се кроз грант шему подржати финансирање развоја услуга у заједници којима се постиже постепена деинституционализација особа са менталним инвалидитетом и менталним болестима, као и стварање услова за њихову социјалну инклузију.

ИПА 2012

Пројекат: Јачање капацитета Владе и социјалних партнера у примени социјалног дијалога као инструмента за унапређење и спровођење друштвене и привредне реформе.

Пројекат ће бити спроведен кроз твининг уговор у вредности од 1,5 милиона евра. Циљ пројекта је јачање капацитета представника Владе РС и социјалних партнера на националном и локалном нивоу за развој, имплементацију и мониторинг социјалног дијалога у складу са ЕУ стандардима и интеграцијама. Између осталог резултати пројекта су: повећање броја локалних социјално економских савета, јачање њихове улоге и капацитета, као и израда акционог плана за сузбијање сиве економије/запошљавања.

Пројекат: Подршка друштвеној инклузији најрањивијих група, укључујући Роме, кроз развој локалних услуга у заједници.

Вредност пројекта је 6 милиона евра, а биће спроведен кроз уговор о услугама за јачање капацитета за спровођење политике социјалне инклузије на националном и локалном нивоу, као и кроз позив за достављање предлога пројекта за индикативни износ од 4,5 милиона евра за развој услуга социјалне заштите на локалном нивоу за најугроженије групе и активну инклузију Рома.

3.20. Предузетничка и индустријска политика

3.20.1. Индустријска стратегија

Преглед стања

Основни документ – Стратегија и политика развоја индустрије Републике Србије од 2011. до 2020. г („Сл. гласник РС”, бр. 55/11) донет у року предвиђеном НПИ Републике Србије у ЕУ, односно у II кварталу 2011. г. Акциони план за спровођење Стратегије („Сл. гласник РС”, бр. 100/11) донет је крајем 2011. г, односно у року који је утврдила Влада.

Стратегија и политика развоја индустрије РС од 2011. до 2020. г. представља први развојни документ који на конзистентан и целовит начин дефинише основне развојне приоритете индустрије Србије и начине њиховог остваривања у наредној деценији.

Нови модел индустријског раста за период 2011-2020. г. је извозно оријентисан и подразумева:

- Динамичан раст инвестиција,
- Високу стопу робног извоза,
- Раст индустријске запослености

Стратегија и политика развоја индустрије Србије од 2011. до 2020. г, повезује бројне развојне документе које је Влада усвојила, њена реализација захтева синхронизованост 13 различитих политика (образовања, технолошког развоја, истраживања и развоја, реструктурирања и приватизације, страних улагања, ИКТ, предузетништва, запошљавања, енергетске ефикасности, заштите животне средине, заштите тржишне конкуренције, регионалног развоја, унапређења корпоративног управљања).

Акционим планом за спровођење Стратегије и политике развоја индустрије РС од 2011. до 2020. г. утврђене су мере и активности за спровођење Стратегије и политике развоја индустрије РС од 2011. до 2020. г.

Акциони план усклађен је са новим приступом индустријској политици, који се заснива на јачању конкурентности националне индустрије и подстицању њеног раста и развоја.

У 2012. г. је започет рад на анализи предузетих активности које су планиране Акционим планом, у погледу измена прописа и предузетих мера за испуњење зацртаних циљева. Надлежни државни органи су на захтев Министарства финансија и привреде доставили преглед својих активности у оквиру преузетих обавеза.

Одредбе Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и РС са друге стране („Сл. гласник РС”, - МУ бр. 83/08), односно одредбе Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и РС, са друге стране („Сл. гласник РС”, - МУ бр. 83/08) која се односе на нормативну садржину Стратегије и Акционог плана, садржане су у Наслову VIII Политике сарадње ССП-а (чл. 89. Економска и трговинска политика и чл. 94. Индустријска сарадња). У погледу испуњености обавеза које произилазе из наведених одредби ССП-а и ПТС-а, Стратегија и Акциони план су у потпуности усклађени.

Област коју покрива документ до скоро није била предмет заједничке политике ЕУ. Након ескалације економске кризе, током 2009. и у 2010. г, у ЕУ се приступило формулисању општих принципа и основа заједничке политике индустријског развоја у појединим земљама чланицама. Констатована је важност боље координације националних индустријских политика и програма у циљу обезбеђења већег степена конкурентности и одрживог развоја.

У том циљу Европска комисија је усвојила документ Europe 2020 - the new strategy for smart, sustainable and inclusive growth (March 2010) и саопштење An Industrial Policy for the Globalisation Era (Oct 2010).

Стратегија и Акциони план за спровођење Стратегије и политике развоја индустрије РС од 2011. до 2020. су усклађени са наведеним документима у најважнијим начелима.

Извештајем ЕК о напретку Србије за 2012. г констатован је напредак у области начела политике предузетништва и индустријске политике: „Србија примењује Закон о малом бизнису на одговарајући начин и остале припреме у области политике предузећа и индустријске политике се добро одвијају.”

Административни капацитети

Министарство финансија и привреде надлежно је за дефинисање и спровођење индустријске политике. Министарство финансија и привреде доставља Влади предлоге у области индустријске политике које формулише само или у сарадњи са другим министарствима и органима. У оквиру овог министарства Сектор за привреду и приватизацију, односно Одељење за индустријску политику и програмске мере, надлежно је за припрему, координацију и извршавање активности у вези са имплементацијом Стратегије и политике развоја индустрије РС од 2011. до 2020. г. У одељењу је запослено 11 лица.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Фискална стратегија за 2013. г са пројекцијама за 2014. и 2015. г предвиђа вођење активне индустријске политике са циљем да се повећа конкурентност и извоз индустријског сектора као предуслова за вишу стопу раста и повећање удела разменљивих добара. У том циљу обезбедиће се одговарајућа подршка извозу софистицираних производа металске, аутомобилске, електронске, прехранбене, фармацеутске и наменске индустрије, пре свега кроз привлачење страних инвестиција. Томе ће значајно допринети завршетак реструктурирања већих индустријских система и ефикаснији поступак стечаја. Посебно ће се подржати развојни пројекти у области индустрије који дају највећи допринос уравнотежењу платног биланса, ангажују високе технологије и обучену радну снагу, имају високу додатну вредност, ангажују у производном ланцу велики број малих и средњих предузећа и доприносе повећању броја запослених. Мере и носиоци активности за достизање наведених циљева, поред других докумената економске политике, дати су и у Акционом плану за спровођење Стратегије и политике развоја индустрије РС од 2011. до 2020. г.

3.20.2. Приватизација и реструктурирање

Текуће активности у 2012. одвијају се у складу са законом и подзаконским актима којима се уређује приватизација, а који се односе на продају капитала и имовине путем јавног тендера, аукције и спровођењем поступка реструктурирања. У току је детаљна анализа постојећег портфолија, уз

сагледавање могућности унапређења приватизације оснаживањем постојећих инструмената приватизације, изменом регулаторног оквира уз покушај да се спроведе још један круг приватизације, док би покретање стечајног поступка био финални исход за сва неприватизована предузећа.

Реализацијом активности, у 2012., остварени приходи износе 6,7 милиона ЕВРА уз инвестиционе обавезе од 7 милиона ЕВРА.

Имајући у виду одредбе Закона о приватизацији, најзначајније активности у наредном периоду биле би:

1. завршетак приватизације друштвеног и државног капитала, сходно Закону о приватизацији, путем тендера, аукцијске продаје, продајом имовине и ликвидацијом/ стечајем;
2. продаја акција и удела из портфеља Акционарског фонда (тржиште капитала);
3. приватизација друштвеног капитала у предузећима организованим по Уредби о заштити имовине делова предузећа чије је седиште на територији бивших република СФРЈ и
4. учешће у изради Програма реструктурирања јавно комуналних предузећа у РС.

Укупно, у периоду од усвајања Закона о приватизацији (јул 2001.) до 25. децембра 2012., приватизовано/ продато је на:

- аукцијама, 1.532 предузеће са продајном ценом од 864 милиона € и инвестицијама од 193 милиона €;
- тендерима, 83 предузећа са продајном ценом од 1,02 милијарди € и инвестицијама од 877 милиона €, и на
- тржишту капитала: 751 пакет акција, са продајном ценом од 639 милиона €.

Поред наведеног, у току су активности везане за усвајање Програма реструктурирања јавно комуналних предузећа у РС (Програм).

Програм се бави кључним проблемима у пословању јавно комуналних предузећа, од имовинских односа па до саме организације и пословања ових предузећа, без обзира на делатност у којој послују. С тим у вези, у периоду од 15. јула до 15. октобра 2011. , спроведена је јавна расправа о предлогу Програма , и водила се на округлим столовима у градовима Србије, у периоду од 1. септембра до 13. октобра 2011. Сходно тачки 9. Програма јавне расправе (закључак Владе 05 број: 023-25547/2011-1 од 12. јула 2011.) МЕРП је сачинио и проследио извештај о спроведеној јавној расправи Одбору за привреду и финансије Републике Србије. Надаље, очекује се усвајање на Влади Програма, након чега ће се приступити изради Мера и активности Програма. Предвиђа се де ће Програмом, који треба да доведе до ефикасног и ефективног рада ових предузећа, бити опредељени различити модели, као што је нпр. ЈПП концепт (јавно приватно партнерство, тј. концепт који подразумева интеракцију приватног и јавног сектора), концесије и слично, у складу са позитивним искуствима из европске праксе.

Везано за предстојеће активности приватизације, детаљном анализом постојећег портфолија морају се сагледати могућности унапређења приватизације оснаживањем постојећих инструмената приватизације, те је потребно извршити измену регулаторног оквира и покушати још један круг приватизације. Финални исход за сва неприватизована предузећа било би покретање стечајног поступка.

У наставку дајемо преглед преосталих предузећа у поступку приватизацији. на основу којих видимо да је од укупно 491 предузећа из портфолија, у припреми 82 предузећа, 188 друштвених и 221 државно предузеће.

ПОРТФОЛИО ПРЕДУЗЕЋА У ПРИВАТИЗАЦИЈИ			
Статус	Број предузећа	Број запослених	
УКУПНО ПРЕДУЗЕЋА	491	88.079	
У припреми	82	5.340	
Укупно- у реструктурирању	175	55.342	
ПРЕКИДИ	Друштвена	125	3472
	Државна	45	1939
	у реструктурирању	53	17.871
	Тендер	5	745

ПОРТФОЛИО ПРЕДУЗЕЋА У ПРИВАТИЗАЦИЈИ		
Статус	Број предузећа	Број запослених
Аукција	130	3.073
Друштвена - укупно	188	21.689
У реструктурирању	122	37.471
из раскида	75	15.541
остало- државна	47	21.930
Тендер	14	16.192
Из раскида	3	3.800
Остало државна	11	12.392
Аукција	85	7.387
Државна - укупно	221	61.050

Извор: Агенција за приватизацију

На основу наведених података видимо, да је од укупно 188 друштвених предузећа, у реструктурирању 53, за 5 је предвиђен тендер, док је за 130 предузећа предвиђен аукцијски метод продаје. Од укупно 221 државног предузећа, у реструктурирању су 122, за 14 је предвиђен тендер, док је за 85 предузећа предвиђен аукцијски метод продаје.

3.20.3 Пословно окружење

Преглед стања

Пословно окружење предузећа чине сви елементи и фактори ван граница самог предузећа а који имају стварни и потенцијални утицај на пословање тог предузећа. Квалитет пословног окружења, односно његова повољност или неповољност, оцењује се на основу сегмената као што су: регулаторно окружење, радни односи, порески систем, институције, инфраструктура, приступ финансијама и макроекономско окружење.

У овом делу биће обрађени само они елементи пословног окружења који нису обрађени у другим поглављима овог документа.

У различитим извештајима који се односе на пословно окружење у Србији, а који су урађене у току 2012. г. указано је на помаке у погледу побољшања пословног окружења, али и на препреке које се још увек постављају у свакодневном деловању привредних субјеката.

Извештај о конкурентности Светског економског форума за 2012-2013. г., позиционира Србију на 95. место од 144 земаља, што према глобалном индексу конкурентности представља исти ранг као и у претходном извештају. Међутим, у неким важним аспектима Србија је забележила нижи ранг у односу на претходну годину, као на пример у погледу терета државне регулативе 136 место (прошле године 134. место), у обиму и дејству опорезивања са ранијег 118. места пала је на 122. место. Према анализи идентификовани су као највећи проблеми за пословање: неефикасна државна бирократија, корупција, приступ финансирању, девизни прописи, пореска стопа и порески прописи, неадекватна инфраструктура, недовољан капацитет за иновације итд. Србија је рангирана на 126. месту у погледу Владиних мера за побољшање пословања.

Doing Business извештај за 2013. рангира Србију на 89. место од 185 земаља, што представља напредак у односу на претходни извештај. Главни напредак је остварен у области Покретање бизниса – напредак Србије за чак 49 места. Значајан пораст на листи се види и у области решавања неликвидности – за 17 места, али упркос томе Србија је још увек на 103. месту. Штавише, још увек има много области у којима је потребно додатно побољшање, као на пример, у области спровођења уговора, Србија је рангирана на 103. месту, по процедури за измирење пореских обавеза тек на 149. месту, а у погледу издавања грађевинских дозвола на чак 179. месту.

OECD анализа припремљена за потребе EDIF пројекта, пружа кратак списак реформских предлога за земље Западног Балкана. Пет главних препрека за раст привреде према OECD су: корупција и сива економија, приступ финансијама, јавне набавке, инвестиције и промовисање политике и прописа.

У Белој књизи из 2012. г., Савет страних инвеститора је дао предлоге за побољшање пословног окружења у Србији који се односе на: убрзање транзиционих реформи са двоструким циљем побољшања услова пословања и приближавања Србије ЕУ; смањење и поједностављење бирократске

процедуре, како на националном и локалном нивоу; стварање услова за тржишну утакмицу на уређеном тржишту, пружајући једнака права свим учесницима на тржишту, као и наставак на борби против монопола; интензивирање борбе против корупције, јер представља један од најпроблематичнијих фактора за пословање у Србији; спровођење економске политике која ће бити погодна за пословање и привлачење инвестиција. У истом документу је констатовано да је највећи напредак је остварен у области е-трговине и интелектуалне својине, затим побољшања у укупном правном оквиру, као и поља дувана и телекомуникација, као и укидањем 138 парафискалних оптерећења које је оцењено као корак у правом смеру.

Према годишњој анкети предузећа коју спроводи USAID BER пројект, као најважније препреке пословања истакнуте су: фискално оптерећење зарада; парафискалне накнаде; регулаторно оптерећење; недостатак капитала и велико оптерећење бројним административним процедурама. Такође је уочен као битно неповољан фактор недостатак хоризонталне регулативе о инспекцијама, нарочито с обзиром на чињеницу да више од 1.000 закона и подзаконских аката регулишу рад инспекција.

Министарство финансија и привреде, поред фискалне консолидације и увођења јаче буџетске дисциплине, поставља као један од приоритета стварање повољне пословне климе.

У току 2012. г. укинута је 138 парафискалних намета, а Министарство здравља је смањило за 2/3 број докумената неопходна за остваривање права из радног односа које се односи на накнаду током трудничког и сваког другог боловања дужег од 30 дана. На овај начин је смањено оптерећење привреде у погледу додатних намета, а који не представљају пореске намете. Између осталог, укинута је обавеза плаћања локалне комуналне таксе за истицање фирме на пословном простору за предузетнике и мала правна лица, укинуте су бројне локалне комуналне таксе, укинута је и обавеза плаћања тзв. „шумарине” и три парафискална намета у грађевинарству, укинута је и обавеза евидентирања закључених спољнотрговинских послова, а започета је и реформа судских такси. Укидањем наведених парафискалних оптерећења значајно је повећана предвидивост оптерећења у погледу бројних издатака привреде и уклоњена су бројна „скривена” непореска давања што би требало да значајно утиче на конкурентност српске привреде.

Укидање наведених парафискалности и побољшање пословног амбијента извршено је изменама и допунама, као и усвајањем нових 28 прописа, што представља прву фазу у процесу смањења намета који оптерећују привреду, а која ће се наставити и у 2013. г.

Изменама Закона о републичким и административним таксама за око 300.000 предузетника и власника малих предузећа је постигнуто растерећење разних намета што ће им у условима кризе донети уштеду и до 200.000 динара годишње. Уведено је правило да убудуће ниједна такса ни накнада не може бити наплаћена уколико неки државни орган тражи документ који издаје други државни орган, а сви ценовници и тарифе различитих републичких и локалних институција биће детаљно анализирани од стране Министарства финансија и привреде и по потреби ревидирани.

Законом о изменама и допунама закона о буџетском систему забрањује се постојећа пракса да се грађанима и привреди уведе порези и дажбине од стране различитих државних институција, што је доводило до непрегледности и непредвидивости у пореском систему. Укинута су сопствени приходи министарстава, органа, агенција, а извршиће се и обједињавање свих прихода у буџет што ће омогућити да се државни новац боље контролише и рационалније користи, чиме ће се остварити уштеде од 3 милијарди динара у последњем кварталу и 20 милијарди динара у наредној години, као и створити већа прегледност пореског оптерећења привреди и смањиће се њихови трошкови.

Између осталих учињених помака на побољшању пословног амбијента, у овој години елиминисана је обавеза обавештавања о промени података о ПДВ обвезнику, поједностављено је отварање рачуна у пословној банци, и измењен је и закон којим се регулишу ауторска и сродна права, којима је укинута плаћање тзв. музичког динара за занатлије и обезбеђена ефикаснија контрола у заштити ауторских права. Такође је укинута и обавеза евидентирања промета преко фискалне касе за занатлије и предузетнике који плаћају порез на приходе од самосталне делатности на паушално утврђени приход.

У циљу реформе и модернизације пореског система и Пореске управе донет је и Закон о изменама и допунама закона о пореском поступку и пореској администрацији којим су упрошћене пореске процедуре и успостављен бољи третман пореских обвезника. Појачана је професионализација Пореске управе, уведена је обавеза пријема пореских пријава за све пореске обвезнике у електронском облику, што ће бити и спроведено у наредних 18 месеци. Исто ће важити и за предавање завршних рачуна, тако да ће од 2014. г. електронска комуникација пореских обвезника са Пореском управом постати обавезна, а електронски систем Пореске управе биће модернизован.

Законом је уведен потпуно једнак третман кашњења у плаћању обвезника и државе (држава плаћа камату за кашњење у поврату ПДВ и рефакцији акцизе).

Законом о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност за мала и средња предузећа се од 1. јануара уводи могућност да ПДВ плате тек када робу наплате. Ту могућност моћи ће да искористе сва предузећа чији је годишњи промет до 50 милиона динара, а то је случај за око 86% свих данашњих ПДВ обвезника. Смањен је број обвезника ПДВ подизањем границе за улазак и у систем ПДВ са 4 на 8 милиона динара, што ће бројним малим предузетницима омогућити да бирају између ПДВ система или паушалног опорезивања. По први пут, уведени су и пенали за државу уколико касни са повраћајем ПДВ-а привредницима и уведен је повраћај ПДВ-а за набавку хране и опреме за бебе (и то млеко за одојчад, кашице, пелене, креветац, колица, столица за храњење, столица за ауто) у износу до 70.000 динара повраћаја у периоду од рођења до друге године детета.

Законом о девизном пословању омогућава се да плаћање према иностранству не врши само преко банака, већ и преко интернета, чиме се омогућава долазак пејпала (*PayPal*) у Србију. На овај начин се значајно појефтиније спољнотрговинско пословање за привредне субјекте.

Једну од најзначајнијих активности на побољшању пословног амбијента у 2012. г. свакако представља припрема и усвајање Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама.

У погледу питања јавних набавки, важан допринос стварању бољег пословног окружењу постигнут је новим Законом о јавним набавкама, који је усвојен 29. децембра 2012. г.

Закон о јавним набавкама ће непосредно допринети већој ефикасности и ефективности система јавних набавки, а посредно ће повољно утицати и на пословно окружење.

Још једна важна новина коју доноси овај Закон, а која је битна за побољшање транспарентности а самим тим и пословног амбијента, је и обавезна објава на Порталу управе за јавне набавке и огласа о јавним набавкама који се односе на јавне набавке мале вредности (према постојећем законском оквиру су на Порталу објављивани само огласи који су се односили на јавне набавке велике вредности). Такође, уводи се и обавезна објава конкурсне документације на Порталу Управе за јавне набавке.

Нова законска решења подстичу примену, а у неким случајевима уводе обавезну примену електронске набавке, чиме се смањују трошкови и истовремено повећава транспарентност и конкуренција.

Административни капацитети

С обзиром да су послови на унапређењу пословног окружење у надлежности више министарстава и других органа, тиме су и административни капацитети распоређени унутар тих органа. У Министарству финансија и привреде постоји већи број сектора који с обзиром на своје надлежности предлажу прописе који директно или индиректно утичу на пословно окружење, постоје и расположиви административни капацитети унутар тих сектора. На основу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија и привреде, од 16.10.2012. г, у оквиру наведеног Министарства формиран је Сектор за развој предузетништва и конкурентности, у коме је формирана посебна организациона јединица – Група за унапређење правног оквира и пословног окружења за МСПП и занатство. Оваква организација ће омогућити јачање постојећих административних капацитета. Нови Правилник предвиђа четири радна места у оквиру ове групе, што је за три радна места више у односу на досадашње једно радно место које је у оквиру Одељења за политику развоја МСПП било прописано за унапређење правног оквира пословања МСПП и усклађивања са правним тековинама ЕУ. Тиме ће се омогућити боља координација са осталим органима, посебно са Владином канцеларијом за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа која располаже са 12 запослених који раде на унапређењу пословног окружења и утицају прописа на пословно окружење.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Поред редовних активности на пољу унапређења правног оквира и пословног окружења, кључни приоритети у 2013. г. су:

- наставак смањења оптерећења привреди у виду нагомиланих парафискалитета и административних оптерећења, као и процедура које директно утичу на привреду и пословно окружење;

- смањење процедура и трошкова за издавање грађевинске дозволе и измена прописа у области планирања и градње у правцу побољшања пословног окружења у тој области;
- реформа инспекцијских служби и побољшање њихове ефикасности и побољшања у циљу смањења негативног утицаја на пословни амбијент, као и проширењем надлежности појединих инспекцијских служби у циљу ефикасније борбе против сиве економије;
- унапређење приступа финансијама МСПП;

Поред тога, у 2013. г. започела би се израда Стратегије за унапређење правног оквира и пословног окружења за период 2014-2018, која ће се наставити на постојећу Стратегију развоја конкурентних и иновативних МСП 2008-2013 у делу који се односи на административне баријере и правни оквир, као и на Стратегију свеобухватне реформе прописа. Приликом израде стратешког документа у области политике унапређења правног оквира пословања и пословног окружења за наредни четворогодишњи период, полазну основу ће представљати досадашњи рад на унапређењу пословног окружења и регулаторне реформе, као и адекватни акти ЕУ. Припремиће се анализа пословног амбијента на основу које ће се утврдити даљи кораци у његовом побољшању. Посебна пажња ће се посветити отклањању административних баријера и намета за МСП, као наставак процеса који је започет у 2012. г., а којим је укинута 138 парафискалних намета који су оптерећивали свакодневно пословање.

Мере планиране за период 2014-2016.

Наставак реформе и унапређења пословног окружења у складу са Стратегијом за унапређење правног оквира и пословног окружења за период 2014-2018 и Акционим планом.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

USAID Пројекат за боље услове пословања (Business Enabling Project – BEP) је петогодишња иницијатива покренута у јануару 2011. г., укупног буџета \$16.7. Циљ пројекта је да помогне Влади РС да повећа конкурентност домаће економије и приватног сектора. Пројекат ће обезбедити стручну помоћ, тренинге и друге врсте подршке у циљу побољшања пословног окружења, одржавања макроекономске стабилности и даљег развоја финансијског тржишта. Пројекат се спроводи на основу приоритета које има Влада РС и привреда.

3.20.4. Политика малих и средњих предузећа

Преглед стања

Сектор МСПП је, уз стране директне инвестиције, један од кључних стубова економског и друштвеног развоја пре свега имајући у виду чињеницу да мала и средња предузећа чине 99.8% свих предузећа у РС. Према последњим званично расположивим подацима за 2011. годину, овај сектор упркос светској економској кризи представља важан сегмент српске привреде, посебно имајући у виду да обезбеђује 65,3% запослености односно 2/3 запослених грађана Србије у нефинансијском сектору, 65,5% промета и 55,2% бруто додате вредности нефинансијског сектора привреде Србије. Сектор МСПП учествује са око 44% у извозу, 52% у увозу и око 33% у БДП Републике Србије.³⁵

Учешће МСПП у основним показатељима пословања бележи негативан тренд у односу на претходне године, а до изражаја су у потпуности дошли структурни проблеми овог сектора: доминантно учешће микро и малих предузећа и предузетника уз њихову недовољну трансформацију у средња; велика условљеност од спољних извора финансирања, техничко-технолошко заостајање и неконкурентност и даље су кључни ограничавајући фактори ефикаснијег укључивања у међународне токове.

Иако је наставак тренд повећања броја привредних субјеката, као и МСПП, успорено је оснивање, а убрзано гашење привредних субјеката, што је погоршало однос броја основаних и угашених предузећа и радњи. И поред тога што су новине уведене новим Законом о привредним друштвима додатно олакшале услове за отпочињање пословања, што је евидентирано и у извештају

³⁵ Извештај о малим и средњим предузећима и предузетништву у 2011. г., Министарство финансија и привреде, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе и Национална агенција за регионални развој, октобар 2012. г.

Светске банке "Doing Business 2013", број новооснованих МСПП у току 2012. г. је мањи у поређењу са 2011. г.

Као последица светске економске кризе чији се утицај још увек одражава на пословање сектора МСПП, ова предузећа су суочена са падом тражње, отежаном наплатом потраживања, смањеним инвестицијама, презадуженошћу, смањеном кредитном способношћу и смањеном ликвидношћу, што резултира њиховим слабијим положајем на тржишту. МСПП у највећем броју послују у неразмљивим секторима индустрије, а њихове производе карактерише низак ниво обраде и пласман на локално тржиште, а недовољно се укључују у ланце добављача. Сем тога, МСПП у Србији су неуједначено регионално заступљена што потврђује податак да највише МСПП послује у Београдском и Јужнобачком округу, а најмање из Топличког и Пиротског округа.

Министарство финансија и привреде односно Сектор за развој предузетништва и конкурентност надлежан је за креирање и спровођење политике развоја малих и средњих предузећа, као и координацију над активностима осталих надлежних институција чији делокруг рада утиче на развој наведеног сектора.

Најважније активности на пољу политике развоја малих и средњих предузећа спроводе се у складу са годишњим акционим плановима којима се реализују мере дефинисане у оквиру Стратегије развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период 2008-2013. Овај стратешки документ је у великој мери усклађен са Актом о малим предузећима који дугорочно представља основни оквир политике развоја МСП у ЕУ и који је РС прихватила као основ политике развоја МСП.

У процес дефинисања, спровођења и извештавања по годишњим акционим плановима за реализацију Стратегије развоја МСПП укључено је око 20 институција међу којима је посебно потребно истаћи:

- Националну агенцију за регионални развој (НАРР) која са мрежом акредитованих регионалних развојних агенција пружа директну финансијску подршку јачању конкурентности МСПП, младим фирмама са неразвијених подручја, женском предузетништву и кластерима, као и нефинансијску подршку у виду обука, консалтинга, менторинга и пружања информација неопходних у свим фазама развоја предузећа;
- Фонд за развој РС који реализује велики број повољних кредитних линија и то за отпочињање бизниса (start up), краткорочне, инвестиционе и кредите за трајана обртна средства за мала и средња предузећа, кредите за предузетнике, женско предузетништво и старе уметничке занате. Поред наведеног, Фонд издаје и динарске гаранције МСП и реализује друге програме које доноси Влада РС, а које утичу на развој предузетништва (Програм Владе за подстицање равномерног регионалног развоја и сл.);
- Агенцију за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА) која својим активностима помаже МСПП да интернационализују своје пословање. СИЕПА своје активности усмерава и на повезивање српских МСПП са мултинационалним компанијама ради подстицања њиховог укључивања у ланце добављача, што се између осталог постиже кроз организацију догађаја „Meet the buyer”, као и кроз вођење Базе добављача;
- Агенцију за осигурање и финансирање извоза РС (АОФИ) чије су активности усмерене пре свега на подршку извозно орјентисаним предузећима кроз осигурање и финансирања извоза.
- Националну службу за запошљавање (НСЗ) која у оквиру својих активности у пословним центрима филија пружа нефинансијску (информативно-саветодавне услуге, едукативне услуге, менторинг програм) и финансијску (субвенције за samozapoшљавање) подршку незапосленим лицима, заинтересованим за отпочињање сопственог бизниса. Поред наведеног, НСЗ мерама активне политике запошљавања подстиче и отварање нових радних места у МСПП.

Значајну подршку МСПП могу да добију и кроз Европску мрежу предузетништва, која као највећа европска мрежа за пословну подршку, нуди разнолику помоћ малим и средњим предузећима у ЕУ и шире, укупно у 50 земаља у свету. НАРР координира Мрежом у Србији и, заједно са партнерима, учествује у реализацији ових активности у оквиру Програма за конкурентност и иновације ЕУ (СIP).

Једну од најзначајнијих активности у 2012. г. свакако представља доношење Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, који има за циљ да осигура наплату потраживања МСПП сектора и на тај начин смањи великвидност привреде.

Ублажавање великвидности остварено је и кроз реализацију субвенционисаних кредита за великвидност реализованих преко Фонда за развој РС.

Министарство финансија и привреде је уз подршку Пројекта ЕУ - "Унапређена конкурентност и иновативност МСП" (ICIP) и сарадњу НАРР, развило стандардизовани сет пословних услуга за МСПП и систем квалитета за пружање тих услуга. Сет је сачињен на основу мапирања и оцене постојећих пословних услуга, као и потреба МСП и спроводи се кроз мрежу акредитованих регионалних развојних агенција. Кроз овај сет, МСПП су на располагању услуге информација, обука и консалтинга, а акредитоване регионалне развојне агенције раде на промоције предузетништва на регионалном нивоу.

У циљу унапређења квалитета консултантских услуга за МСПП, започета је сертификација пословних консултаната уз подршку Пројекта ЕУ - "Унапређена конкурентност и иновативност МСП"(ICIP), а НАРР има улогу сертификационог тела. У исто време, започета је и регистрација консултантских кућа чији ће регистар бити постављен на порталу за МСПП, при НАРР, као и сертификованих индивидуалних пружалаца пословних услуга.

НАРР је уз подршку Пројекта ЕУ - "Унапређена конкурентност и иновативност МСП"(ICIP) успоставила портал за МСПП – Предузетнички сервис на коме предузетници могу да нађу све важне информације од значаја за њихово пословање.

Фонд за иновациону делатност је у 2012. г. започео своје активности кроз финансирање првих пројеката у оквиру „Програма раног развоја” и „Програма суфинансирања иновација”. Средства за ова два програма су обезбеђена кроз Пројекат подршке иновацијама у Србији, који се финансира из Инструмента за претприступну помоћ Европске уније (ИПА), и спроводи се у сарадњи са Светском банком.

Како у условима светске економске кризе и пада тражње расте значај учешћа МСПП у поступцима јавних набавки, веома су важне новине које ће олакшати и стимулирати учешће МСПП у поступцима јавних набавки, а које су садржане у новом Закону о јавним набавкама. Поред осталог, новине се односе и на стимулисање поделе јавних набавки на партије, увођење обавезе објављивања набавки мале вредности и решења којима се спречава корупција, повећава конкуренција и смањују трошкови поступка, те побољшава заштита права понуђача.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Министарство финансија и привреде је припремило Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама који је Скупштина РС усвојила половином децембра 2012, док је примена закона планирана од 31. марта 2013. У првом кварталу 2013, планира се усвајање подзаконских аката који ће омогућити адекватно спровођење наведеног Закона и то Правилник којим се уређује начин спровођења надзора и поступак надзора над спровођењем Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама када су дужници корисници буџетских средстава чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора и Правилник којим се уређује начин и поступак вршења надзора над спровођењем Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката. Циљеви који се применом овог закона желе постићи огледају се у повећању великвидности српске привреде, скраћивању рокова плаћања између јавног сектора и привредних субјеката, као и између самих привредних субјеката, као и у успостављању редовности и сигурности у плаћању новчаних обавеза.

Доношењем овог закона престала је да важи Уредба о мерама за спречавање неблаговременог измирења новчаних обавеза јавног сектора према привредним субјектима која је делимично уређивала ову област.

Полазну основу за израду овог закона представља Директива ЕУ о спречавању кашњења плаћања у комерцијалним трансакцијама (*Directive 2011/7/EU of the European parliament and of the Council of 16 february 2011 on combating late payment in commercial transactions*), чију имплементацију државе чланице треба да изврше у национално законодавство најкасније до 16. марта 2013. г.

Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама је делимично (у великој мери) усклађен са горе наведеном Директивом. Одредбе Закона које нису усклађене са Директивом биће предмет накнадног усклађивања.

У Аналитичком извештају који прати саопштење Комисије упућено Европском парламенту и Савету, у оквиру тачке 3.20. Поглавље 20 - Предузетништво и индустријска политика, наведено је да Србија мора да усклади своје законодавство са Директивом о борби против закаснелих плаћања у комерцијалним трансакцијама. Такође, у Извештају о напретку Србије за 2012. истакнуто је да је у октобру 2011.г. усвојен подзаконски акт којим се предвиђају мере за спречавање кашњења у измирењу обавеза јавног сектора према привредним субјектима којим је домаће законодавство делимично усклађено са Директивом о касном плаћању и утврђен је максимални рок за плаћање у трајању од 60 дана. Србија још треба да усвоји прописе о забрани кашњења у плаћању између привредних субјеката. Знатна кашњења у плаћању између привредних субјеката не јењавају, што доводи до хроничне неликвидности.

Административни капацитети

На основу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству финансија и привреде, од 16.10.2012., у оквиру наведеног Министарства формиран је Сектор за развој предузетништва и конкурентности. Оваква организација ће омогућити јачање постојећих административних капацитета, како у погледу броја тако и у погледу формирања ужих организационих јединица које ће се бавити одређеним питањима развоја сектора малих и средњих предузећа, предузетништва и задруга у Србији. Сектор за развој предузетништва и конкурентност се састоји из две уже унутрашње јединице и то Одељења за развој МСПП и Групе за унапређење правног оквира и пословног окружења за МСПП и занатство. Одељење за развој МСПП се састоји из Одсека за мере директне подршке МСПП и Групе за финансирање МСПП и промоцију предузетништва. Нови Правилник предвиђа 18 радних места што је за 10 места више у односу на дотадашњих 8 који су се у оквиру Одељења за политику развоја МСПП бавила развојем предузетништва и то као део Сектора за регионални развој и унапређење предузетништва.

Поред административних капацитета у Министарству финансија и привреде, постоји и одређени број радних места у оквиру НАРР и СИЕПА која се баве развојем предузетништва. У НАРР запослено је 13 особа у Дирекцији за развој привредних друштава и предузетништва и 8 у Одељењу за међународну и међурегионалну сарадњу, едукацију и менторинг, при Дирекцији за регионални развој.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Поред редовних активности на пољу развоја предузетништва, један од кључних приоритета у 2013. представља израда Стратегије развоја МСПП за наредни период, која ће се наставити на постојећу Стратегију развоја конкурентних и иновативних МСП 2008-2013. Приликом израде стратешког документа у области политике развоја МСП сектора у Србији, полазну основу ће представљати смернице Акта о малим предузећима, које ће бити допуњене специфичним потребама српске привреде и прилагођене постојећем пословном амбијенту. У првој половини 2013. , реформисаће се и активирати рад Савета за МСПП, Владиног међуресорног тела које ће се састајати квартално у циљу координације формулисања и спровођења политике МСПП, а у складу са препоруком из Извештаја о напретку Србије за 2012. Чланови Савета биће представници различитих министарстава и агенција који у својим надлежностима имају и развој МСП, али такође и најважнијих асоцијација које заступају интересе МСП-а.

На пољу финансирања МСПП, у плану је примена мера предложених у оквиру документа Финансирање раста МСПП, сачињеног од стране Министарства финансија и привреде, а уз подршку *USAID* Пројекта за боље услове пословања (БЕП).

Министарство финансија и привреде ће у сарадњи са НАРР наставити подршку јачању иновативности и предузећима која имају тенденцију брзог раста, као и набавку опреме кроз доделу бесповратних средстава. Наставиће се са реализацијом стандардизованог сета услуга за МСПП, а по први пут ће се спровести подршка невладиним организацијама за активности које имају за циљ подршку развоју предузетништва. Наставиће се подршка МСПП кроз субвенционисане кредите за ликвидност преко Фонда за развој. Посебна пажња ће се посветити отклањању административних баријера и намета за МСПП, као наставак процеса који је започет у 2012. години.

НАРР ће наставити спровођење програма подршке конкурентности МСПП и кластерима, док ће у складу са препорукама Европске комисије из Извештаја о напретку РС за 2012. сачинити Анализу пословних инкубатора на основу које ће се утврдити њихове потребе за подршком у наредом периоду.

НСЗ ће наставити подршку развоју МСПП спровођењем програма и мера активне политике запошљавања у складу са годишњим Програмом рада.

Агенција за страна улагања и промоцију извоза ће наставити реализацију свог програма подршке интернационализацији пословања.

Финансирање МСПП ће се наставити и кроз кредитну подршку Фонда за развој и Агенције за осигурање и финансирање извоза, док се велика подршка иновативним start up предузећима наставља кроз Фонд за иновациону делатност.

У погледу јачања административних капацитета, у плану је запошљавање нових кадрова у Министарству финансија и привреде, а у складу са усвојеним Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места. Такође, предвиђено је радно место које ће се бавити питањима европских интеграција и усклађивањем подршке МСПП са политикама ЕУ. Такође, у складу са потребама и приоритетима, спроводиће се и различите обуке и стручна усавршавања запослених.

Мере планиране за период 2014.-2016.

У току 2014, 2015. и 2016. години планира се наставак подршке развоју сектора МСПП кроз реализацију мера предвиђених Стратегијом развоја МСПП у РС, као и смерница Акта о малим предузећима, и то нарочито:

- унапређење пословног амбијента;
- олакшавање приступа МСПП финансијама;
- јачање интернационализације малих и средњих предузећа;
- примена Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама;
- У плану је наставак учешћа РС у иницијативама и програмима ЕУ, и то:
- Учествовање у процесу примене принципа СБА и извештавања:
- на нивоу ЕУ (ради се годишњи извештај и *SBA factsheet*);
- регионално (спровођење СБА на Западном Балкану и Турској);
- Приступање (2014) и координација (2015, 2016) Програму COSME;
- Координација на националном нивоу „Европске недеље малих предузећа” (*European SME Week*), као и Такмичења за најбољу идеју у области предузетништва (*„European Enterprise Promotion Awards”*).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Обавеза из ССП	Назив мере	Тела надлежна за спровођење	Временски рок
Сарадња између страна имаће за циљ развијање и јачање МСП у приватном сектору, успостављање нових предузећа у областима које пружају могућност за раст и сарадњу између МСП у Заједници и Србији.	Реализација пројекта Европска мрежа предузетништва (Enterprise Europe Network)	Министарство финансија и привреде као координатор СР у Србији; Национална агенција за регионални развој на челу конзорцијума који чине Универзитет у Београду, Универзитет у Новом Саду, Универзитет у Нишу, Институт Михаило Пупин, Агенција за страна улагања и промоцију извоза.	Током 2013. г.
	Реализација пројекта кроз инструмент Европске уније за бесповратну финансијску претприступну помоћ (ИПА) који су имали за циљ развој МСПП сектора у Републици Србији	Министарство финансија и привреде	Током 2013. г.

Обавеза из ССП	Назив мере	Тела надлежна за спровођење	Временски рок
	Учешће Републике Србије у Оквирном програму за конкурентност и иновативност 2007-2013	Министарство финансија и привреде	Током 2013. г. Од 2014. г. се очекује наставак кроз два одвојена програма COSME/HORIZON
	Учешће Републике Србије у Програму за развој и иновације предузећа Западног Балкана (WB EDIF)	Фонд за иновациону делатност	Током 2013. г.
У оквиру сарадње узете се у обзир приоритетне области везане за правне тековине Заједнице у области МСП, као и десет смерница утврђених у Европској повељи за мала предузећа.	Учествовање у процесу примене принципа Акта о малим предузећима који је 2008. г. заменио Европску повељу о малим предузећима и извештавање: 1. на нивоу Европске уније (ради се годишњи извештај и SBA fact sheet); 2. регионално (спровођење СБА на западном Балкану и Турској)	Министарство финансија и привреде има улогу координације овог процеса на националном нивоу, док је у сам процес примене СБА и извештавања укључено око надлежних 20 институција.	Смернице Акта о малим предузећима посебно ће се узети у обзир приликом креирања Стратегије развоја МСПП за наредни период, чија се израда очекује у другој половини 2013. г. Процес праћења и извештавања ЕК о резултатима примене Акта о малим предузећима (SBA fact sheet) одвија се на годишњем нивоу, док се регионално спровођење одвија према временској динамици којом координира ЕК, ОЕЦД, ЕТФ и ЕБРД као партнери у овом процесу.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У претходном периоду реализовани су бројни донаторски пројекти који су били усмерени на пружање техничке подршке за креирање и имплементацију политике МСПП, формирање институција и пружање помоћи на регионалном нивоу.

Тренутно се, у оквиру ИПА 2010, реализује пројекат Интегрисана подршка иновацијама (Integration Innovation Support Programme). Пројекат је почео 17. октобра 2011. г., траје 24 месеца и има буџет од 2,8 милиона евра. Основни циљ пројекта јесте унапређење националног иновационог система и развој алтернативних начина финансирања иновативних малих и средњих предузећа.

У 2013. г. ће отпочети реализација пројекта из ИПА 2012, чија ће једна од компонената бити – Подршка развоју МСП који ће се спроводити у сарадњи са Европском банком за обнову и развој (ЕБРД). Пројекат ће трајати три године и укупан буџет компоненте која се директно односи на подршку МСПП износи 5.165.000,00 евра. Општи циљ пројекта је унапређење конкурентности и продуктивности приватног сектора у Србији кроз јачање перформанси МСПП.

Један од веома значајних програма у коме учествује РС, а који има за циљ да промовише настајање и раст иновативних компанија високог потенцијала, као и стварање регионалног тржишта ризичног (venture) капитала јесте Програм за развој и иновације предузећа Западног Балкана (WB EDIF), који је званично покренут децембра 2012. г. Програм је покренут од стране Европске комисије у сарадњи са Европском банком за обнову и развој (ЕБРД), Европском инвестиционом банком (ЕИБ) и Европским инвестиционим фондом (ЕИФ). Буџет програма износи 300 милиона евра. Програмом у РС координира Фонд за иновациону делатност.

Посебан елемент развојне помоћи представљају повољне кредитне линије, које су обезбеђене преко:

- Европске инвестиционе банке „Апекс” зајам од 250 милиона евра за финансирање малих и средњих предузећа и предузећа средње тржишне капитализације, као и предузећа из области аутомобилске индустрије и медија. У 2013. години на располагању су преостала средства из прве транше у износу од 15.24 милиона евра као и средства друге транше у износу од 100.

милиона евра која су намењена такође финансирању извозно оријентисаних малих и средњих предузећа и предузећа средње тржишне капитализације;

- Влада Републике Италије одобрила је октобра 2004. г. РС кредит у износу од 33,25 милиона евра за финансирање малих и средњих предузећа. До краја новембра 2012. г. средства овог кредита, укључујући и средства револвинг фонда формираног од редовних отплата главнице и камате, користило је 152 малих и средњих предузећа у укупном износу од 51,5 милиона евра. Средства револвинг фонда и даље су расположива и могу бити коришћена, до 2014. године.

Средства новог кредита Републике Италије од 30 милиона евра расположива су малим и средњим предузећима и јавним комуналним предузећима од краја априла 2012, под истим условима и за исте намене који важе и за кредите револвинг фонда. До краја новембра 2012. из средстава овог кредита одобрено је шест кредита у износу од 1.978.117 евра;

- ЕУ, преко Европске агенције за реконструкцију, одобрила је РС донацију у износу од 15 милиона евра за финансирање малих и средњих предузећа и предузетника. Редовним отплатама главнице и камате формиран је Фонд револвинг кредита, а на РС је пренето власништво над њим крајем 2005. уз обавезу да се средства Фонда и даље користе под истим условима и за исте намене до краја 2015. године.

У име немачке владе, немачка развојна банка KfW одобрила је РС кредит од 100 милиона евра који је намењен финансирању пројеката у области пољопривреде, енергетске ефикасности, обновљиве енергије и општинске инфраструктуре. Кредитима намењеним енергетици финансираће се реконструкције, реновирања или опремања малих и средњих предузећа.

Финансијским споразумом, од 24. октобра 2008. , Влада Краљевине Данске је обезбедила 15 милиона ДКК (око 2 милиона евра), бесповратних средстава за имплементацију подкомпоненте програма ЛЕДИБ - "Бољи приступ повољним кредитима". До 30. новембра 2012. реализовано је 3,79 милиона ДКК за финансирање 58 малих и средњих предузећа из Нишавског округа. Распожива средства у износу од 11,2 милиона ДКК ће бити доступна до краја 2018. за кредите који ће се одобравати регистрованим пољопривредним газдинствима (пољопривредницима), предузетницима, задругама и малим и средњим предузећима на подручју Нишавског, Јабланичког, Пчињски, Топличког и Пиротског округ .

Од посебног значаја за мала и средња предузећа је „Оквирни програм за конкурентност и иновативност 2007-2013” (СIP), односно Потпрограм за предузетништво и иновативност (ЕIP) чији је координатор за РС Министарство финансија и привреде.

Кроз Програм за конкурентност и иновативност (СIP), РС учествује и у пројекту Европска мрежа предузетништва (*Enterprise Europe Network*) која нуди разнолику помоћ малим и средњим предузећима у Европској унији и шире. Мрежом у РС координира Национална агенција за регионални развој, док су остали партнери на пројекту Универзитет у Београду, Универзитет у Новом Саду, Универзитет у Нишу, Институт Михаило Пупин, Агенција за страна улагања и промоцију извоза. Од 2010. Привредна комора Србије је придружени члан конзорцијума.

Републици Србији је одобрен пројекат из СIP – а – „Амбасадори женског предузетништва у Србији”. Циљ пројекта је да промовише женско предузетништво и успешним примерима помогне постојећим и охрабри потенцијалне предузетнице да започну сопствени бизнис.

Поред наведеног, у 2011. је започет Пројекат "Ментори женског предузетништва" који се реализује у оквиру Програма ЕУ- СIP, а који има за циљ унапређење женског предузетништва кроз пружање услуга менторинга женама које су у почетној фази пословања.

Министарство финансија и привреде је корисник програма ACCESS - *Program for the Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SME*, који финансира Федерално министарство за економску сарадњу и развој Немачке. Пројекат је започет јануара 2011. и завршава се децембра 2019. , док се прва фаза завршава децембра 2013. Буџет прве фазе пројекта износи 4.7 милиона евра, док је главни циљ пројекта унапређење конкурентности српских МСПП на регионалном и ЕУ тржишту.

3.21. Трансевропске мреже

3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Преглед стања

Најважнији закони који се односе на област трансевропске транспортне мреже су : Закон о јавним путевима („Сл. гласник РС”, 101/2005, 123/2007, 101/2011 и 93/2012), Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС”, 41/2009, 53/2010 и 101/2011), Закон о железници („Сл. гласник РС”, 18/2005) и Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Сл. гласник РС”, 73/2010 и 121/2012).

У погледу усклађивања законодавства и повезивања са релевантним прописима ЕУ на основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима, усвојен је Правилник о основним условима које тунел на јавном путу мора да испуњава са гледишта безбедности саобраћаја и подобности пута за одвијање саобраћаја („Сл. гласник РС”, 52/2012), који подразумева делимичну примену Директиве 2004/54/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. о минималним условима које морају да испуњавају тунели (*Directive 2004/54/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on minimum safety requirements for tunnels in the Trans-European Road Network – CELEX No. 32004L0054*).

Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама уређене су основне претпоставке за реализацију смерница садржаних у Одлуци 661/2010/ЕУ Европског парламента и Савета о смерницама Уније за развој трансевропске транспортне мреже. (*Decision No 661/2010/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network - CELEX No. 32010D0661*). С тим у вези, чланом 8. Закона прописано је да се дугорочни развој водног саобраћаја уређује Стратегијом развоја водног саобраћаја РС, док је чланом 9. уређено да се у складу са Стратегијом доносе краткорочни, средњорочни и дугорочни планови изградње и развоја водних путева, лука и пристаништа, као и планирани износи трошкова и предлози начина финансирања наведених планова изградње и развоја водних путева и лука отворених за јавни саобраћај. Такође, чланом 13. Закона прописано је да се техничко одржавање међународних, међудржавних и државних водних путева врши у складу са годишњим програмом техничког одржавања које доноси Влада на предлог Министарства саобраћаја- Дирекције за водне путеве. Истим чланом Закона прописано је да начин техничког одржавања међународних, међудржавних и државних водних путева прописује министар, а државних водних путева на територији аутономне покрајине надлежни орган аутономне покрајине. Коначно, чланом 210. Закона прописано је да Влада ближе прописује услове које морају да испуњавају луке отворене за међународни саобраћај, луке отворене за домаћи саобраћај, пристаништа и привремена претоварна места.

У оквиру спровођења Меморандума о разумевању о развоју Основне регионалне транспортне мреже Југоисточне Европе, односно рада Секретаријата за посматрање транспорта у југоисточној Европи (SEETO) који обухвата Албанију, Босну и Херцеговину, Црну Гору, БЈР Македонију, Хрватску, Србију, укључујући Косово³⁶, на 8. састанку министара транспорта у Загребу 4.12.2012. усвојен је Вишегодишњи план 2013-2018 и Додатак Меморандуму о разумевању за развој Основне регионалне транспортне мреже Југоисточне Европе.

Током 2012. Министарство саобраћаја је активно учествовало у раду SEETO и то кроз учешће у раду Надзорног одбора и раду Радне групе за безбедност саобраћаја и Радне групе за железницу и интермодалност.

Такође, представници Министарства саобраћаја из Сектора за железнице и интермодални саобраћај и представници „Железнице Србије” ад активно учествују у раду Надзорног одбора за пројекте Трансевропске железнице (TER), који имају за циљ усаглашавање кроз уједначавање плана развоја железничког саобраћаја чланица TER и праћење примене стандарда у оквиру Европског споразума о најважнијим међународним железничким пругама (AGC) и Европског споразума о важним међународним линијама за комбиновани транспорт и пратећим постројењима (AGTC) .

³⁶ This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244 and ICJ Advisory opinion on the Kosovo declaration of independence

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са приоритетима, планирано је доношење следећих прописа:

1. Закон о изменама и допунама Закона о јавним путевима који ће створити правни основ за израду подзаконског акта који ће омогућити потпуну примену Директиве 2004/54/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29.4.2004. о минималним условима које морају да испуњавају тунели.
2. Правилник о стратешкој компаративној анализи утицаја новог, односно реконструисаног пута на безбедност саобраћаја на путној мрежи, ревизији безбедности саобраћаја, периодичној провери пута у експлоатацији, праћењу стања безбедности саобраћаја којим ће се извршити усклађивање нашег законодавства са Директивом 2008/96/ЕЗ Европског парламента и Савета о безбедном управљању путном инфраструктуром (*Directive 2008/96/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on road infrastructure safety management – CELEX No. 32008L0096*).
3. Закон о железници и Закон о безбедности и интероперабилности у железничком саобраћају, као и одговарајућих подзаконских аката, који ће бити усклађени са одговарајућим прописима ЕУ као што је детаљније појашњено у оквиру поглавља 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Административни капацитети

Административни капацитети Сектора за путеве и безбедност саобраћаја и Сектора за европске интеграције обрађени су у поглављу 3.14.1.1. Друмски транспорт.

Административни капацитети Сектора за железнице и интермодални транспорт и Дирекције за железнице обрађени су у поглављу 3.14.1.2. Железнички транспорт.

Тренутно је у Дирекцији за водне путеве, запослен укупно 101 државни службеник од којих се два државна службеника баве пословима европских интеграција.

ЈП „Путеви Србије” има око 1300 запослених лица, од којих 900 лица је запослено у Сектору наплате путарина. У овом предузећу у оквиру Сектора за планирање и развој предвиђено је праћење европских интеграција и тренутно ове послове обавља једна особа. Такође, у овој области значајно је и предузеће „Коридори Србије” д.о.о са својом инвеститорском функцијом.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У току је израда Стратегије развоја интелигентних транспортних система и акционог плана, која се реализује у оквиру пројекта Техничка помоћ за пројекат аутопута коридор 10 – Србија финансираног од стране Инвестиционог оквира за западни Балкан (WBIF), у складу са препорукама везаним за развој трансевропске транспортне мреже, са циљем побољшања ефикасности и безбедности транспортног система.

Наставиће се реализација активности дефинисаних у Програму за спровођење Стратегије развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године. („Сл. гласник РС”, број 4/08). Стратегијом се утврђује стање у областима транспорта, успоставља концепт развоја инфраструктуре и транспорта, дефинишу дугорочни и орочени циљеви развоја транспортног система. Стратегија је циљно оријентисана и заснована на визији за 2015. која узима у обзир друштвени развој, опредељење РС као чланству у Европској унији, одрживи развој транспортног система и стабилне институције.

Такође, наставиће се реализација пројеката и циљева дефинисаних у оквиру Генералног мастер плана транспорта за Републику Србију (усвојен на Националном савету за инфраструктуру 18.6.2010.), који има за циљ „да привуче нове инвестиције у региону, побољша квалитет живота, унапреди трговину и допринесе побољшању релација са суседним земљама”, посматрајући при томе транспортну инфраструктуру различитих видова транспорта као јединствену и интегрисану, која може да одговори захтевима грађана, привреде и региона.

Почеће са радом Агенција за управљање лукама, чиме ће се извршити усаглашавање са смерницама из Саопштења о европској лучкој политици Европског парламента и Савета од 7.7.2010. о смерницама Уније за развој трансевропске транспортне мреже.

Мере планиране за период 2014-2016:

За 2014. годину планирано је усвајање:

1. Стратегије развоја водног саобраћаја којом ће се дефинисати основне смернице развоја мреже водних путева у Републици Србији у складу са смерницама из Одлуке 661/2010/ЕУ Европског парламента и Савета од 7.7.2010. о смерницама Уније за развој трансевропске транспортне мреже. Такође, Стратегијом ће се дефинисати смернице развоја лука и пристаништа у циљу остваривања и заштите општег интереса у лукама као добрима од општег интереса, у складу са смерницама из Саопштења о европској лучкој политици (*Communication from the Commission - Communication on a European Ports Policy - CELEX No. 52007DC0616*). Стратегијом ће се извршити усаглашавање стратешког оквира РС у овој грани транспорта са смерницама садржаним у одредбама Одлуке 661/2010/ЕУ;
2. Правилника о начину техничког одржавања међународних, међудржавних и државних водних путева којим ће се уредити начин техничког одржавања међународних, међудржавних и државних водних путева, у циљу испуњавања критеријума које морају да испуњавају водни путеви одређене категорије. Правилником ће се извршити усаглашавање домаћег законодавства са смерницама садржаним у одредбама Одлуке 661/2010/ЕУ;

За 2015. планирано је усвајање Уредбе о условима које морају да испуњавају луке отворене за међународни саобраћај, луке отворене за домаћи саобраћај, пристаништа и привремена претоварна места.

За 2016. планирано је усвајање Правилника о техничким стандардима за лучку инфраструктуру и супраструктуру.

У области железничког саобраћаја, у периоду од 2014-2016 планирано је усвајање прописа којим ће се дефинисати функционисање железничког система Србије, безбедност и интероперабилност железнице, завршетак реформе „Железнице Србије” ад, кроз усаглашавање са европским прописима. Ови прописи омогућиће финансијску и функционалну стабилност железничког система Србије.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат Техничка помоћ за пројекат аутопута Коридор 10 – Србија се финансира из средстава WBIF. У оквиру овог пројекта поред помоћи која се односи на реализацију радова на Коридору 10 предвиђена је израда Стратегије и документације која је потребна за развој ИТС у Србији. Овим пројектом обезбеђена је подршка Коридорима Србије у износу од 3 милиона евра.

Пројекат за реализацију реконструкције и рехабилитације 1200 km путне мреже РС почеће у 2013. години. Пројекат ће бити реализован кроз рад Тела за координацију, односно кроз Радну групу за безбедност и унапређење путне инфраструктуре, Радну групу за унапређење рада саобраћајне полиције и прекршајних судова и Радну групу за унапређење безбедности деце у саобраћају. Носилац пројекта је ЈП „Путеви Србије” а пројекат ће бити реализован у периоду од наредних 5 година из кредита Светске банке.

У складу са подршком ЕИВ и WBIF, од фебруара 2012. реализује се пројекат Техничка подршка за железничку инфраструктуру (Мастер план за железнице). Овај пројекат треба да помогне у припреми инвестиционог плана за имплементацију железничке компоненте у Генералном мастер плану транспорта у РС (ГТМП). Такође, циљ овог пројекта је ревидирана железничка компонента Стратегије за развој железничког, друмског, речног, авио и интермодалног саобраћаја за Републику Србију, укључујући пројекте који су утврђени у ГТМП.

Такође, у поглављима 3.14.1.2. и 3.14.1.3. детаљније су дефинисани статуси пројекта на железничком Коридору 10 и развој интермодалног (комбинованог) транспорта.

Пројекти рехабилитације и ремонта железничког Коридора 10 финансирају се кредитима Европске инвестиционе банке (ЕИВ), Европске банке за обнову и развоја (ЕБРД) и из средстава Кувајтског фонда за арапски економски развој, док су у току преговори са Чешком експортном банком и закључивање државног кредита са Руском Федерацијом.

У циљу подизања нивоа безбедности пловидбе и укупног квалитета мреже унутрашњих водних путева РС, током 2012. започета је реализација пројекта „Припрема документације за хидротехничке и багерске радове на критичним секторима на реци Дунав у Србији”. Такође, током 2012. настављена је реализација пројекта имплементације Речних информационалних сервиса на рекама Дунав и Сава, као

и пројекта „Претраживање и уклањање неексплодираних убојних средстава из реке Дунав, сектор Прахово”.

3.21.2. Трансевропске енергетске мреже

Трансевропске енергетске мреже су обрађене у Поглављу 3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања.

3.21.3. Трансевропске комуникационе мреже

Преглед стања

На основу програма eЕуропе³⁷ земље југоисточне Европе, укључујући и Републику Србију, потписале су „eSEE Agenda+” за развој информационог друштва у Југоисточној Европи 2007-2012. године” (Агенда) којом су прихватиле исте циљеве као и чланице Европске уније. Овим је дат значај развоју телекомуникационе инфраструктуре, као и ширењу спектра интерактивних и мултимедијалних услуга. План ЕУ има за циљ да обезбеди да, до 2020, сви Европљани имају приступ много већим брзинама интернета, и то најмање 30Mbps, а да више од 50% домаћинстава ЕУ имају приступ интернету са протоком већим од 100Mbps.

Правни основ за приступање овом програму и за преузимање даљих активности из домена развоја телекомуникационе инфраструктуре су:

- Закон о електронским комуникацијама („Сл. гласник РС”, 44/10)
- Стратегија развоја широкопојасног приступа у Републици Србији до 2012. („Сл. гласник РС”, 84/10). Ова стратегија дефинише основу развоја широкопојасног приступа и услове које је потребно обезбедити ради повећања степена пенетрације широкопојасних прикључака и проширивања скупа услуга које ће бити доступне крајњем кориснику.
- Стратегија развоја електронских комуникација у Републици Србији од 2010. до 2020. године („Сл. гласник РС”, 68/10);
- Уредба о утврђивању Плана намене радио-фреквенцијских опсега („Сл. гласник РС”, 99/12), коју је усвојила Влада РС, а на предлог Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација. Овај документ је у потпуности хармонизован са Европским планом. Планом намене предвиђено је да се део спектра који ће се ослободити окончањем процеса дигитализације, тзв. „Дигитална дивиденда 1” (која одговара телевизијским каналима 61-69 UHF опсега, тј. у фреквенцијском опсегу од 790-862 MHz), користи за пружање услуга јавних мобилних телекомуникационих оператора. Тај део спектра ће подстаћи и предузетништво, што ће довести до повећања броја нових привредних делатности, што подразумева оснивање нових компанија и формирање нових области пословања у постојећим.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација је у 2012. припремило нацрт Акционог плана за развој електронских комуникација, који је прошао јавну расправу, а којим се предвиђају активности за наредне две године, такође у циљу подстицања развоја широкопојасних приступа и чије усвајање се предвиђа за I квартал 2013.

У IV кварталу 2013. предвиђено је да се изради стратегија развоја широкопојасних мрежа и сервиса до 2016, као и доношење одговарајуће регулативе (Израда предлога модела за подстицање

³⁷ Ради подстицања развоја и запошљавања у области информационог друштва, Европска комисија је 2000. године усвојила програм eЕуропе 2002, који је ревидиран 2002. и 2005. године. На њему је заснована Иницијатива „i2010-Европско информационо друштво за раст и запошљавање”, која као три битна елемента истиче:

1. стварање јединственог информационог простора Европске уније, кроз подстицање развоја широкопојасног приступа и развоја нових мултимедијалних садржаја;
2. подстицање иновација и већих улагања у даљи развој информационих и комуникационих технологија;
3. повећање доступности и могућности коришћења информационих и комуникационих технологија у свим регионима Европске уније.

развоја широкопојасног приступа у III кварталу 2013, Усвајање Плана преласка на дигитално емитовање у III кварталу 2013.).

Административни капацитети

Пословима везано за ову област предвиђено је да се баве две особе из Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, из Сектора за електронске комуникације, информационо друштво и поштански саобраћај.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Акционим планом је предвиђено да се уради Анализа стања изграђене мреже електронских комуникација у Републици Србији, као основе за развој широкопојасног приступа и Анализа доступности широкопојасног приступа у IV кварталу 2013. (тзв. „Атлас инфраструктуре“).

У IV кварталу 2013. предвиђа се и доношење финансијских мера за подстицање развоја широкопојасног приступа у областима где не постоји комерцијални интерес за таква улагања (Програм за подстицање развоја широкопојасног приступа).

Промовисање тражње и коришћења нових сервиса заснованих на широкопојасном приступу од стране грађана и привреде предвиђено је за IV квартал 2013.

Мере планиране за период 2014-2016

У 2014. се предвиђа израда плана за ослобађање делова радио фреквенцијског спектра, у складу са усвојеним фазама Плана преласка, најкасније до окончања процеса преласка на дигитално емитовање терестричког телевизијског сигнала. Намера је да се кроз рад Министарства Србија укључи у пројекте трансевропских мрежа за комуникације, у циљу развоја широкопојасног приступа интернету и побољшања квалитета комуникационе инфраструктуре и услуга у Србији.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У 2013. предвиђена је једна студијска посета у вези са широкопојасним интернетом и регулативом у тој области.

3.22. Регионална политика и координација структурних инструмената

Преглед стања

Законодавни оквир

Од 2007. године Европска унија (ЕУ) пружа финансијску помоћ државама кандидатима и потенцијалним кандидатима за пријем у ЕУ кроз Инструмент за претприступну помоћ (ИПА) сходно Уредби Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 од 17. јула 2006. године о успостављању Инструмента за претприступну помоћ (у даљем тексту: Оквирна уредба). У складу са чланом 17. Оквирне уредбе и чланом 7. Уредбе ЕК (ЕЗ) бр. 718/2007 о спровођењу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању Инструмента за претприступну помоћ свака држава корисница закључује са Европском комисијом оквирни споразум како би се дефинисала правила и принципи сарадње предвиђене Оквирном уредбом. С тим у вези, Влада Републике Србије и Европска комисија су 29. новембра 2007. године потписале Оквирни споразум који је потврђен у Народној скупштини Републике Србије 26. децембра 2007. године усвајањем **Закона о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента претприступне помоћи (ИПА)** („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 124/07).

Полазећи од Оквирног споразума (чланови 6-8.) а на основу члана 68. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС” бр. 54/09, 73/10 и 101/10) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08 и 16/11) Влада Србије је усвојила **Уредбу о децентрализованом систему управљања средствима развојне помоћи Европске уније у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА)** („Службени гласник РС” бр. 70/2011, 49/2012) којом се утврђује начин управљања средствима развојне помоћи Европске уније, као и одговорности и међусобни односи тела и за њих одговорних лица, а у вези припреме, координације, спровођења,

праћења и извештавања о спровођењу програма и пројеката који се финансирају из ИПА компоненти I, II, III и IV кроз децентрализован систем управљања.

У складу са чланом 8 Уредбе ЕК (ЕЗ) бр. 718/2007 од 12. јуна 2007. године о спровођењу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању Инструмента за претприступну помоћ, Европска комисија и Влада Србије закључују годишње финансијске споразуме чији саставни део чине национални програми са припадајућом листом пројеката. Тако је 21. децембра 2012. године потписан **Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије у вези са националним програмом за Републику Србију за 2012. годину у оквиру Инструмента за претприступну помоћ** у укупној вредности од 199 милиона евра од чега из ИПА 171.6 милиона евра.

У погледу усклађености националног законодавства са правним тековинама ЕУ у другим релевантним областима од значаја за кохезиону политику ЕУ попут државне помоћи, животне средине и јавних набавки погледати описе релевантних поглавља у овом документу.

Институционални оквир

Управљање Инструментом за претприступну помоћ (ИПА) се, закључно са ИПА 2012 програмском годином обавља по централизованом систему, са изузетком друге компоненте ИПА (програми прекограничне сарадње), у оквиру које се, за програме са државама чланицама ЕУ и транснационалне програме примењује подељено управљање (*shared management*). Имајући у виду да је планирано да се управљање ИПА 2013 пренесе на националне институције (и то за компоненте I, II и V), у току је процес увођења децентрализованог система за управљање ИПА, што подразумева изградњу одговарајућег правног, институционалног и административног капацитета.

У процесу увођења децентрализованог система за управљање ИПА, институционални оквир је успостављен у складу са Оквирним споразумом. Именовани су: национални ИПА координатор (Милан Пајевић, директор Канцеларије за европске интеграције, Закључком Владе 24 Број: 119-3192/2008 од 30. августа 2012. године), национални службеник за акредитацију (мр Млађан Динкић, министар финансија и привреде, Закључком Владе 24 Број: 119-3192/2008 од 30. августа 2012. године) и национални службеник за одобравање (Драгијана Радоњић-Петровић, посебни саветник у Министарству финансија и привреде, Закључком Владе 24 Број: 119-5725/2012 од 6. септембра 2012. године). Послове финансијског управљања и контроле ИПА средстава обавља Сектор за национални фонд за управљање средствима ЕУ, који је формиран у оквиру Министарства финансија и привреде. Такође, основана је Канцеларија за ревизију система управљања средствима Европске уније. Успостављене су оперативне структуре за сваку од компоненти, које чине тела и одговорна лица за обављање утврђених послова програмирања, спровођења, праћења, контроле и ревизије ИПА програма.

Оперативну структуру за ИПА компоненту I чине службеник за одобравање програма, службеници за програме помоћи (1. новембра 2012. године, именовани су службеници за програме помоћи у 11 државних органа), тело за уговарање (Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ у Министарству финансија и привреде), ИПА унутрашње јединице (у 11 државних органа) и технички секретаријат националног ИПА координатора (Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи у Канцеларији за европске интеграције).

Оперативну структуру за ИПА компоненту II чине одговорно лице за послове оперативне структуре, службеник за одобравање програма, тело за програме прекограничне сарадње (Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње у Канцеларији за европске интеграције) и тело за уговарање (Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ у Министарству финансија и привреде).

Оперативну структуру за ИПА компоненту V чине ИПАРД агенција (Управа за аграрна плаћања Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде) и Управљачко тело (Одељење за рурални развој у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде).

Међусобни односи одговорних лица и тела у систему децентрализованог управљања регулисани су одговарајућим споразумима.

Програмирање

Полазећи од приоритета и припадајућих мера идентификованих у **Вишегодишњем индикативном планском документу (2011-2013)** и документу **Потребе Републике Србије за међународном помоћи у периоду 2011-2013. године** овлашћени предлагачи пројеката су у другом

кварталу 2012. године приступили идентификацији и формулацији предлога пројеката који су развијени у форми секторских идентификационих програма и пројеката. Први нацрти ових докумената у процесу програмирања националног ИПА програма за 2013 су прослеђени Делегацији Европске уније (ДЕУ) у јуну 2012. године ради прибављања сугестија и коментара, да би се консултативни процес затим наставио кроз дијалог са представницима међународних развојних партнера и организација цивилног друштва. Усаглашени нацрти секторских идентификационих програма и пројеката су потом достављени Групи за оцену квалитета Европске комисије у септембру 2012. године која је припремила коментаре на њихов садржај. Полазећи од ових сугестија и коментара приступило се развијању секторских програма и пројеката, чији су нацрти у децембру 2012. године достављени ДЕУ на коментаре.

Процедура програмирања ИПА средстава дефинисана Акционим планом за програмирање и извештавање о средствима Европске уније и међународне развојне помоћи Републици Србији (усвојен у јануару 2012. године) од програмске 2012. године је обележена увођењем секторског приступа, чија је суштина у укрупњавању интервенција у осам идентификованих сектора³⁸ на начин да исте покривају читав сектор, а да се у идентификовању приоритетних области интервенције полази од кључних стратешких и програмских докумената (као и статуса у њиховом спровођењу), тако да иницијативе за које ће бити обезбеђена финансијска подршка, представљају део реформског процеса у конкретном сектору, чији ће се прогрес пратити на основу секторски дефинисаних индикатора. С тим у вези, у процедуру програмирања уведени су нови обрасци: секторски идентификациони програм и секторски пројекат.

Паралелно са процесом припреме Националног ИПА програма за 2013. годину, током 2012. године у сарадњи са Европском комисијом рађено је на финализацији и усвајању Националног ИПА програма за 2012. годину.

Имајући у виду да су Оперативни програми за програме прекограничне сарадње припремљени за период 2007-2013, активности у вези са програмима прекограничне сарадње обележиле су евалуације отворених позива и потписивање уговора. У оквиру 8 програма прекограничне сарадње до сада је отворено 19 позива, уговорено 314 пројеката, од чега за српске partnere укупна вредност је 33,2 милиона евра.

С обзиром на период важења актуелног Инструмента за претприступну помоћ, који истиче 2013. године, Европска комисија је припремила Предлог уредбе којом ће бити успостављен нови инструмент финансијске помоћи Европске уније државама кандидатима и потенцијалним кандидатима за финансијску перспективу 2014-2020. Године (тзв. ИПА 2).

Мониторинг и евалуација

Како се Инструмент за претприступну помоћ Европске уније (ИПА) у Републици Србији спроводи по модалитету централизованог система управљања, праћење текућих програма у оквиру прве две компоненте ИПА се врши путем „интерног” праћења, за шта је задужена Делегација Европске уније у Републици Србији (ДЕУ) и екстерног, резултатски оријентисаног система праћења (РОМ), на бази анализе ризика коју ради ДЕУ.

Делегација ЕУ, технички секретаријат Националног ИПА координатора (НИПАК ТС) и Тело за прекограничну сарадњу, одржавају двомесечно састанке на којима се дискутује о проблематичним питањима у вези са спровођењем програма и пројеката, који не могу бити решени на нивоу кварталних састанака управних одбора пројеката и месечних састанака представника ДЕУ са лидерима пројектних тимова, корисничких организација и осталих заинтересованих страна. Као део припреме НИПАК ТС и Тела за прекограничну сарадњу за њихово укључивање у систем праћења према децентрализованом систему, закључци и препоруке проистекли из поменутих система праћења прослеђују се корисницима пројеката преко НИПАК ТС, који је задужен и за праћење испуњавања препорука проистеклих из праћења.

38 Сектори у складу са документом Потребне Републике Србије за међународном помоћи 2011-2013: Реформа државне управе, Владавина права, Конкурентност, Људски ресурси, Транспорт, Животна средина и енергетика, Пољопривреда и рурални развој и Цивилно друштво, медији и култура. Сектори у складу са документом Вишегодишњи индикативни плански документ 2011-2013: Реформа државне управе, Правосуђе и унутрашњи послови, Развој приватног сектора, Социјални развој, Транспорт, Животна средина, енергетика и климатске промене, Пољопривреда и рурални развој и Друге активности у вези са правним тековинама ЕУ.

НИПАК ТС и Тело за прекограничну сарадњу, као и Национални службеник за одобравање (НАО), Национални фонд (НФ) и Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ (CFCU) активно учествују у *ad hoc* секторским састанцима између представника ДЕУ, корисника пројеката и осталих заинтересованих страна, као што су: донатори, уговарачи, јединице за спровођење пројеката, на којима се дискутује о темама у вези са спровођењем пројеката, односно напретком тендера у релевантним секторима.

У периоду 13.11.2012 – 16.11.2012. године КЕИ је организовала састанке Секторских пододбора за праћење прве ИПА компоненте. Између осталих (реализација националног суфинансирања пројеката финансираних из ИПА, статус спровођења проблематичних пројеката, развој индикатора за праћење спровођења приоритета и мера из документа „Потребе Републике Србије за међународном помоћи”, статус текућих секторских евалуација и група за координацију помоћи), једна од главних тема дневног реда је било разматрање осам Подсекторских извештаја о праћењу, насталих из Извештаја о праћењу пројеката, које су НИПАК ТС-у доставили релевантни Службеници за програме помоћи (представници институција корисника пројеката). Ови састанци и израда поменутих извештаја имају вишеструки значај, будући да је кроз њих први пут покренут процес праћења ИПА у складу са правилима и процедурама предвиђеним за праћење фондова ИПА у оквиру децентрализованог система управљања.

У оквиру програма прекограничне и транснационалне сарадње организују се редовни састанци Заједничких надзорних одбора за сваки од програма прекограничне и транснационалне сарадње током којих се одобравају сви програмски документи, прати реализација програма и обезбеђује ефикасно спровођење програма.

Два пута годишње се одржавају састанци Заједничког одбора за праћење ИПА, између представника Европске комисије/ДЕУ и националних институција предвођених НИПАК-ом и НАО-е, на којима се дискутује о кључним питањима у вези са спровођењем програма ИПА и корективним мерама за идентификоване проблеме у спровођењу. Последњи такав састанак, у којем је учешће узело 103 представника поменутих институција, одржан је у Београду, 03.12.2012. године.

У складу са критеријумима за акредитацију децентрализованог система управљања, прописаним у Анексу Уредбе ЕК за спровођење ИПА, израђени су посебно за сваку компоненту ИПА приручници са процедурама за праћење и евалуацију прилагођени свим релевантним институцијама. На основу анализе оптерећености послом и анализе потреба за обукама, тренутно се спроводи процес запошљавања и обуке особља које ће радити на пословима мониторинга и евалуације.

Као и у случају праћења, евалуација програма ИПА је тренутно у надлежности Европске комисије. ДЕУ за потребе евалуације ангажује независне експерте, у циљу стицања независне слике о ефективности, ефикасности, утицају, одрживости и релевантности програма и пројеката финансираних из ИПА у контексту утврђених циљева.

Што се тиче учешћа националних институција у евалуацији програма ИПА, НИПАК ТС пружа помоћ експертима ангажованим од стране ДЕУ у контактирању и организацији састанака са релевантним институцијама, достављању потребне документације, коментарисању евалуационих извештаја, организацији „*debriefing*” састанака и укључен је у праћење испуњавања препорука изнетих у евалуационим извештајима. Институције корисници ИПА учествују у састанцима са експертима, одговарају на евалуациона питања и коментаришу евалуационе извештаје. Тренутно су у току евалуације на различитим нивоима (секторске, регионалне, програмске) организоване у сарадњи са Канцеларијом за европске интеграције и финансиране на поменути начин од стране Европске комисије/ДЕУ. Након акредитације децентрализованог система управљања ИПА, организација евалуације током спровођења за I компоненту ИПА прелази у надлежност НИПАК ТС.

Када је реч о евалуацијама које се тичу укупне развојне помоћи укључујући ту и ИПА, на иницијативу КЕИ је покренута процедура уговарања евалуације финансиране од стране Шведске развојне агенције (SIDA), која ће оценити ефективност и ефикасност међународне развојне помоћи Републици Србији у периоду 2007 – 2011. године у приоритетним секторима и подсекторима дефинисаним у планском документу „Потребе Републике Србије за међународном помоћи”.

Финансијско управљање и контрола

Подношењем захтева за пренос овлашћења и слањем акредитационог пакета за ИПА компоненте I-IV у јуну 2012. године, окончана је четврта од пет фаза успостављања децентрализованог управљања фондовима ЕУ. Последња пета фаза која подразумева верификацију и

пренос овлашћења од стране ЕК за управљање фондовима отпочела је 19. новембра 2012. године доласком верификационе ревизије Европске комисије и трајаће од шест до осам месеци. Уколико Република Србија буде успешно завршила ову фазу очекује се да ће самостално управљати ИПА средствима од јуна 2013. године.

Одговорност за финансијско управљање средствима ЕУ у Републици Србији и делотворно функционисање система управљања и контроле у оквиру ИПА је на Националном службенику за одобравање сходно тачки 4. Анекса А Оквирног споразума. Национални службеник за одобравање је такође одговоран за издавање, праћење и суспензију или повлачење акредитација оперативних структура за све ИПА компоненте и даје сагласност на процедуре за обављање послова оперативним структурама за функционисање система финансијског управљања и контроле средствима Европске уније.

Послове финансијског управљања и контроле ИПА средстава обавља Сектор за национални фонд за управљање средствима ЕУ (МФП) који, између осталог, пружа подршку Националном службенику за одобравање у спровођењу контроле рада оперативних структура, укључујући и контроле на лицу места и сарађује са органима државне управе надлежним за припрему и извршење буџета, рачуноводство и финансијско извештавање, како би систем финансијског управљања и рачуноводства задовољио захтеве Европске комисије.

За потребе провере делотворног и стабилног система управљања средствима Европске уније сходно тачки 7 Анекса А Оквирног споразума у јуну 2011. године образована је Канцеларија за ревизију система управљања средствима Европске уније. Она, између осталог припрема годишње мишљење о томе да ли систем управљања и контроле функционише ефективно и мишљење о завршном извештају о трошковима поднетом Европској комисији од стране Националног службеника за одобравање, везаног за престанак било ког програма или дела програма.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Подзаконски акти

Крајем октобра 2012. год. оформљена је Радна група за припрему четири подзаконска акта за ИПА компоненте I, II, III и V, којима ће се ближе дефинисати улоге, одговорности и међусобни односи између одговорних лица и тела у тренутној финансијској перспективи 2007-2013. Чланови радне групе су представници: Министарства финансија и привреде, Министарства правде и државне управе, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Канцеларије за европске интеграције и Канцеларије за ревизију система управљања средствима ЕУ. Планирано је да се подзаконска акта усвоје у трећем кварталу 2013. године.

Закон о изменама и допунама закона о регионалном развоју

Планира се доношење Закона о изменама и допунама закона о регионалном развоју како би се осигурало успостављање система за управљање националном политиком регионалног развоја који је комплементаран са системом планирања националног буџета и системом за управљање претприступним фондовима ЕУ. На овај начин би се избегло стварање паралелних структура чиме се потенцијално ограничава способност ефикасног коришћења ограничених људских и финансијских ресурса како се наводи у Аналитичком извештају ЕК за 2011. годину и Годишњем извештају ЕК о напретку Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину.

Приликом доношења овог Закона узеће се у обзир одредбе Оквирног споразума, Оквирне уредбе и Уредбе ЕК (ЕЗ) бр. 718/2007 о спровођењу Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању Инструмента за претприступну помоћ. Такође, узимајући у обзир да ће у току 2013. године бити донета Уредба Савета (ЕЗ) о успостављању ИПА 2 која се односи на период 2014-2020 узеће се у обзир и релевантне одредбе овог прописа.

Административни капацитети

У току 2012. године кроз два сукцесивна пројекта финансирана из средстава ЕУ за 2007. годину и 2008. годину намењена подршци у успостављању система децентрализованог управљања фондовима ЕУ у Републици Србији организовано је 66 обука за запослене у структурама које се баве децентрализованим управљањем.

Укупан број стално запослених у институцијама и телима задуженим за управљање фондовима ЕУ, у моменту израде овог документа, је приказан у следећој табели:

ИПА тело/институција	Број стално запослених	Број систематизованих места
Сектор за национални фонд за управљање средствима ЕУ (МФП)	8	16
Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ (МФП)	32	69
Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи (КЕИ)	15	21
Група за подршку руководиоцу Оперативне структуре и националног тела ИПА II (КЕИ)	0	3
Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње (КЕИ)	6	10
Управа за аграрна плаћања (МПШВ)	57	105
Одељење за рурални развој (МПШВ)	6	10
Јединице за програмирање и спровођење ИПА у ресорним министарствима	67 ³⁹	96
Канцеларија за ревизију система управљања средствима Европске уније	5	25
Укупно	196	355

Мере за спровођење приоритета у 2013

У циљу планирања међународне развојне помоћи и усаглашавања државних приоритета са приоритетима донатора, Канцеларија за европске интеграције, у сарадњи са надлежним институцијама, ће током 2013. године извршити ревизију документа **Потребе Републике Србије за међународном помоћи 2011-2013**. Документ, који ће бити припремљен за период 2014-2017 са пројекцијама до 2020. године, биће заснован на секторском приступу и дефинисаће циљеве, приоритете, мере за њихово спровођење, индикаторе и институционални оквир неопходан за координацију и праћење спровођења дефинисаних приоритета и мера. Наведени документ ће представљати полазну основу Владе за програмирање ИПА за период 2014-2020.

Током 2013. године једна од кључних активности биће **припрема ИПА стратешког и програмског оквира за период 2014-2020**. Стратешки и програмски оквир ће обухватати израду:

- Заједничког стратешког оквира (Common Strategic Framework);
- Стратегија за Србију (Country Strategy Paper);
- Секторских програма (Sector Programmes);
- Оперативних програма за програме прекограничне сарадње.

Заједнички стратешки оквир представља стратешки документ који ће бити припремљен за период 2014-2020. године и обухватиће све ИПА приоритетне области⁴⁰, као и све земље кориснице ИПА. Поменути документ ће представити приоритете политике проширења, специфичне циљеве ИПА, као и на који начин ће финансијска средства подржати земље у процесу приступања ЕУ. Заједнички стратешки оквир ће, између осталог, садржати врсте активности које могу да буду обезбеђене кроз ИПА у оквиру различитих приоритетних области, као и индикаторе за праћење напретка. Поменути документ биће припремљен од стране Европске комисије.

³⁹ Подаци се односе на децембар 2012. Током јануара оперативна структура за прву ИПА компоненту ће се повећати за још једну ИПА јединицу (и још једног СПО-а)

⁴⁰ ИПА приоритетне области су: а). Процес транзиције у правцу приступања Унији и изградња институција, б). Регионални развој; в). Запошљавање, социјална политика и развој људских ресурса, г) пољопривреда и рурални развој и д) регионална и територијална сарадња.

Стратегија за Србију представља стратешки документ који ће преточити циљеве, принципе, критеријуме и индикаторе дефинисане у Заједничком стратешком оквиру на сваку земљу корисницу ИПА средстава. Поменути документ биће припремљен од стране Европске комисије, уз консултације са Националним ИПА координатором и другим државним органима, за период 2014-2020 и биће ревидиран на средини његовог важења. Документ ће дефинисати одговарајуће циљеве, резултате и индикаторе за сваки од сектора који ће бити дефинисани у оквиру приоритетних области.

Са сличном садржином као што је садржина документа Стратегија за Србију, биће припремљена Стратегија за више земаља⁴¹, односно Стратегија за територијалну сарадњу.

У циљу израде **Секторских програма** у договору са ЕК биће дефинисани сектори за које ће Секторски програми бити припремљени⁴², као и временски период за који ће бити припремљени (годишњи или вишегодишњи). Нацрти Секторских програма ће бити припремљени током 2013. године од стране надлежних институција Владе Републике Србије под руководством Канцеларије за европске интеграције у својству Националног ИПА координатора. Имајући у виду да структура Секторских програма у овом тренутку није позната, очекује се да ће ова документа садржати секторске приоритете, мере и индикативне пројекте за њихово спровођење, индикаторе и изворе верификације, опредељена средства и институционални оквир за спровођење.

Нацрти **Оперативних програма за сваки од програма прекограничне сарадње** биће израђени током 2013. године у партнерству са суседним државама. Оперативни програми ће садржати циљеве, мере за спровођење циљева, индикаторе и изворе верификације, опредељена средства и институционални оквир за спровођење.

У вези са **децентрализованим системом управљања ИПА** средствима за период 2007-2013 наставиће се са унапређењем процедура у складу са акредитационим захтевима. У складу са систематизацијама државних органа који чине одговарајуће оперативне структуре, током 2013. године биће запослени нови државни службеници. Поред тога, у складу са припремљеним плановима обука, спроводиће се одговарајуће стручно усавршавање државних службеника.

Мере планиране за период 2014-2016

У октобру 2012. год. оформљена је Радна група за припрему **Закона о управљању програмима финансираним из инструмента за претприступну помоћ Европске уније (ИПА)** (у даљем тексту: Закон). Чланови радне групе су представници: Министарства финансија и привреде, Министарства правде и државне управе, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Канцеларије за европске интеграције и Канцеларије за ревизију система управљања средствима ЕУ. Предвиђено је да се Законом начелно уреди начин управљања програмима финансираним из средстава претприступне помоћи и утврде одговорности и међусобни односи тела и за њих одговорних лица у вези са програмирањем, спровођењем, праћењем и извештавањем о спровођењу програма. Усвајањем Закона успоставља се транспарентнији правни оквир за уређивање односа тела и за њих одговорних лица у вези са управљањем програмима финансираним из ИПА. Закон ће представљати основу за припрему и доношење **подзаконских аката** којима ће се детаљније дефинисати улоге и одговорности између одговорних лица и тела. Планирано је да се израда закона финализује и усвоји након усвајања нових ИПА уредби за финансијску перспективу 2014-2020.

Очекује се да током 2014. године Секторски програми и Оперативни програми за програме прекограничне сарадње (о секторским и оперативним програмима програмима видети део 3.) **буду финализовани и званично усвојени**. Након њиховог званичног усвајања, у средњорочном периоду, фокус ће бити на спровођењу активности предвиђених Секторским и Оперативним програмима.

У циљу спровођења приоритета и мера предвиђених Секторским програмима континуирано ће се радити на **припреми пројектно техничке документације**.

У вези са **децентрализованим системом управљања ИПА** средствима за период 2014-2020 активности ће бити усмерена на прилагођавање институционалног оквира и процедура у складу са захтевима законодавног оквира који ће регулисати ИПА 2 за период 2014-2020. Исто тако, у овом периоду запошљавање нових кадрова биће усклађено са проценама обима посла које ће се редовно

⁴¹ У периоду ИПА 2007-2013 назив који се користи за приоритете и пројекте више земаља је Вишекорисничка ИПА.

⁴² У оквиру ИПА 2013 сектори су били: реформа државне управе, правда, унутрашњи послови, развој приватног сектора, социјални развој, транспорт, животна средина, енергетика и пољопривреда и рурални развој.

припремати. У циљу јачања капацитета и одрживости успостављеног децентрализованог система надлежне институције ће припремати планове обука и спроводити континуирано стручно усавршавање.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Имајући у виду суштину Кохезионе политике, пројекти из различитих секторских политика имају везе са регионалном политиком и координацијом структурних инструмената. С тим у вези, у овом делу биће приказани само они пројекти који су у директној вези са темама обрађеним у претходном тексту овог поглавља. На листи пројеката релевантних за поглавље 22 (Регионална политика и координација структурних инструмената) чије спровођење обухвата и 2013. годину налазе се:

Подршка процесу европских интеграција и управљању инструментом за претприступну помоћ у периоду после 2013. године (ИПА 2012). Буџет пројекта износи 11.84 милиона евра. У оквиру овог пројекта финансира се уговор, вредности 1.5 милиона евра, чији је циљ да допринесе ефективном и ефикасном управљању и абсорпцији средстава из претприступних фондова Европске уније као и јачању техничких, управљачких и административних капацитета органа државне управе у процесу европских интеграција, а посебно Националног фонда, Централне јединице за финансирање и уговарање у Министарству финансија и привреде као и других релевантних институција укључених у управљање средствима претприступне помоћи.

Пројекат техничке подршке у припреми пројеката (ИПА 2011). Буџет пројекта износи 5,75 милиона евра. Имплементација пројекта је почела у новембру 2012. године, а на основу предвиђене динамике имплементација ће трајати до краја 2014. године. Пројекат би требало да резултира припремљеним нацртом програмских докумената за ИПА 2014-2020, унапређеним административним капацитетима институција корисница за програмирање претприступне помоћи и управљање и имплементацију пројеката, као и припремљеним инфраструктурним пројектима спремним за имплементацију.

Подршка припреми пројеката у оквиру ИПА компоненте 3 (ИПА 2010). На основу предвиђене динамике, период имплементације пројекта је август 2013. Буџет пројекта износи 5 милиона евра. Пројекат би требало да допринесе припреми низа квалитетних и зрих пројеката за финансирање из ИПА, и благовременој и адекватној припреми тендерске и техничке документације у складу са захтевима и стандардима ЕУ, као и унапређењу административних капацитета институција корисница за процес програмирања и имплементације пројеката финансираних из средстава претприступне помоћи.

Подршка развоју регионалне политике на националном нивоу представља једну од две компоненте **Програма регионалног друштвено-економског развоја**, који је саставни део Националног ИПА програма за 2007. годину. Буџет програма износи 21 милион евра, од чега је за компоненту „Подршка развоју регионалне политике на националном нивоу” предвиђено 2 милиона евра. Период имплементације компоненте је од трећег квартала 2010. године до краја другог квартала 2013. године. Циљ ове интервенције је да допринесе унапређеним капацитетима надлежног министарства потребним да пружи адекватну подршку и да ефикасно координира активностима које се тичу политике интегрисаног регионалног развоја. Активности ове компоненте ће такође резултирати бољим разумевањем концепта и политике регионалног развоја ЕУ од стране релевантних националних институција које ће бити укључене у креирање и спровођење политике регионалног развоја, као и ојачаним капацитетима Завода за статистику у усвајању и примени адекватног система мерења регионалног развоја.

Подршка изградњи капацитета за спровођење политике руралног развоја (ИПА 2007). Буџет пројекта износи 4,5 милиона евра. Период имплементације пројектних активности се завршава марта 2013. године. Циљ пројекта је да допринесе изградњи институционалних капацитета неопходних за имплементацију ИПАРД-а. Пројекат би требао да резултира успостављањем административних структура надлежних за спровођење интервенција подржаних ИПАРД-ом, идентификацијом структурних потреба у руралним областима, јачањем капацитета Тела за управљање за ефикасно и ефективно управљање спровођењем програма у области руралног развоја, припремом Националног програма у области пољопривреде и руралног развоја, претходном евалуацијом програма руралног развоја, као и унапређеним капацитетима Управе за аграрна плаћања.

Након окончања овог пројекта предвиђен је наставак ове врсте подршке Телу за управљање ИПАРД-ом и Управи за аграрна плаћања у форми једног твининг пројекта и три оквирна уговора.

3.23. Правосуђе и основна права

3.23.1. Судски систем

У складу са обавезама из чл. 80. Споразума о стабилизацији и придруживању, који се односи на јачање институција и владавину права, као и након одлуке Европског савета од 1. марта 2012. да РС додели статус кандидата за чланство у ЕУ и очекиваног датума почетка преговора о чланству, РС улаже велике напоре ка јачању независности, транспарентности, одговорности и побољшању ефикасности правосудног система. Приликом припреме овог дела документа, али и приликом предузимања свих потребних активности и планирања нових, Министарство правде и државне управе водило се препорукама Европске комисије, али и свих релевантних међународних институција како би се наставило спровођење неопходних реформи правосудног система, унапређење нормативног оквира и хармонизација са европским и међународним стандардима и инструментима Уједињених нација, Савета Европе и ЕУ, а у циљу јачања владавине права, демократије, правне сигурности и заштите људских и мањинских права.

Преглед стања

Законодавни оквир

Министарство правде и државне управе

Устав РС („Сл. гласник РС”, број 98/2006) у члановима 142. до 165. уређује судове и положај судија, јавна тужилаштва и положај јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у РС, као и Високи савет судства и Државно веће тужилаца.

Правосудни систем регулишу следећи закони: Закон о Уставном суду („Сл. гласник РС”, број 109/07 и 99/2011), Закон о Високом савету судства („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008, 101/2010 и 88/2011), Закон о судијама („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008, 58/2009 - одлука УС, 104/2009, 101/2010 и 8/2012 - одлука УС), Закон о уређењу судова („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - др. закон, 78/2011 - др. закон и 101/2011), Закон о Државном већу тужилаца („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008, 101/2010 и 88/2011), Закон о јавном тужилаштву („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011 - др. закон, 101/2011 и 38/2012 - одлука УС), Закон о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Сл. гласник РС”, бр. 116/2008), Закон о Правосудној академији („Сл. гласник РС”, број 104/2009), Закон о прекршајима („Сл. гласник РС”, бр. 101/2005, 116/2008 и 111/2009), Закон о парничном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 72/2011), Закон о ванпарничном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 25/82 и 48/88 и „Сл. гласник РС”, бр. 46/95 - др. Закон, 18/2005 - др. закон и 85/2012), Закон о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011 и 99/2011 - др. закон), Закон о јавном бележништву („Сл. гласник РС”, бр. 31/2011 и 85/2012).

У РС су 2006. усвојени Национална стратегија реформе правосуђа, за период од 2006. до 2011. и Устав РС. После тога, започео је поступак изградње правосудног система који је назван: реформа правосуђа.

Најпре, крајем 2008. усвојен је пакет правосудних закона. На основу тих закона, основани су Високи савет судства и Државно веће тужилаца, као кључни органи чија је надлежност да кроз спровођење овлашћења бирају, предлажу и разрешавају судије, тужиоце и председнике судова и да кроз спровођење нормативних овлашћења (доношење критеријума и мерила за вредновање рада судија и тужилаца) и кроз предузимање организационих мера обезбеде ефикасан рад судова и јавних тужилаштава.

Законодавна активност и спровођење закона су у претходном периоду извршени на такав начин да ће се последице лоших законодавних решења и поступака избора судија и тужилаца тешко моћи за кратко време барем ублажити. Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Сл. гласник РС”, број 116/08) утврђена је нова мрежа судова и јавних тужилаштава (на пример: од 138 општинских судова дошло се до 34 основних судова и јавних тужилаштава). То веома лоше законодавно и организационо решење има за последицу неједнак и веома отежан приступ грађана правосуђу. С друге стране, то решење има за последицу драстично повећање трошкова.

Затим, Високи савет судства и Државно веће тужилаца су крајем 2009. донели одлуке о разрешењу и избору судија и тужилаца. На основу тих одлука разрешено је 837 судија и 220 тужилаца. Поступак тог разрешења је спроведен у потпуној тајности. Одлуке о разрешењу су донете без образложења и без икаквог учешћа разрешених судија и тужилаца у поступку реизбора. Последице су познате: Уставни суд Србије је до сада, поступајући по жалбама разрешених судија и тужилаца наложио враћање на положај 710 судија и тужилаца. Имајући у виду да је Уставни суд донео одлуке о враћању на дужност 710 судија и тужилаца штетне последице су очигледне. Материјална штета овако лошег избора судија и тужилаца је огромна јер се готово три године свим неизабраним судијама и тужиоцима исплаћује плата и уплаћују доприноси, а да при томе нису радили, а могли су да раде до коначне одлуке Уставног суда. Морална штета коју су због свега овога претрпеле противуставно неизабране судије и тужиоци (нарушен углед и психичке патње) тешко да се може проценити. И ЕУ се изразила негативно о овој промашеној реформи.

У извештају Европске комисије о напретку Србије за 2012. је у области правосуђа констатовано, између осталог, да законодавни оквир још увек оставља простора за неоправдани политички утицај на правосуђе. У погледу непристрасности судија констатовано је да је генерално обезбеђена захваљујући аутоматској додели судских предмета. С тим у вези и у Мишљењу Европске комисије о статусу кандидата Србије је наведено да законске одредбе о сукобу интереса постоје. Такође, да је један број закона ступио на снагу са циљем да се побољша ефикасност правосуђа и примене међународни стандарди у домаћим судовима. Најзад, да је приступ правди Уставом загарантован, али да треба израдити прописе и обезбедити финансирање за делотворан систем бесплатне правне помоћи.

У претходном периоду су усвојени: Закон о извршењу и обезбеђењу, Закон о јавном бележничтву Закон о парничном поступку и Закон о ванпарничном поступку. Законом о извршењу и обезбеђењу прописује се ефикаснији систем извршавања судских одлука у грађанским стварима. Овим законом се утврђују кратки рокови за спровођење решења о извршењу и обезбеђењу, ефикаснији правни лекови, а посебно је значајно увођење приватних извршитеља. Законом о јавном бележничтву уводе се у наш правни систем јавни бележници.

Циљ Закона о парничном поступку је унапређење грађанског поступка. Током 2011. су усвојене измене Закона о Високом савету судства и Закона о Државном већу тужилаца, затим о Уставном суду, као и Закон о рехабилитацији.

У другој половини 2012. усвојен је Закон о измени Закона о јавном бележничтву, као и Закон о амнестији.

У циљу интензивирања законодавних активности, у 2012. министар правде и државне управе формирао је радне групе за израду бројних закона или измена и допуна закона које су завршиле свој рад и спроведене су јавне расправе о тим законима. До краја новембра 2012. урађени су радни текстови Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку, Закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу, Закона о изменама и допунама Закона о ванпарничном поступку, Закона о медијацији, Закона о прекршајима, Закона о изменама и допунама Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва, Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова, Закона о судијама, Закона о изменама и допунама Закона о јавним тужилаштвима.

Национална стратегија реформе правосуђа и Акциони план

У априлу 2012. израђена је прва радна верзија нове петогодишње Националне стратегије реформе правосуђа која је званично представљена целокупној међународној заједници и домаћој јавности током Партнерског форума одржаног 15. новембра 2012. Представници Европске комисије су у новембру 2012. упознати са напретком који је остварен у изради стратешког оквира. Прва радна верзија Стратегије израђена је уз подршку тима експерата Светске банке формираном у оквиру Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за пружање подршке сектору правосуђа.

Нови стратешки оквир треба да помогне правосудном систему Републике Србије да постане правичнији, доследнији, систематичнији и спремнији да одговори на потребе свих њених грађана. Нова петогодишња Национална стратегија реформе правосуђа и даље ће се заснивати на четири кључна начела, предвиђена Националном стратегијом реформе правосуђа из 2006, у циљу постизања правосудног система који је независан, транспарентан, одговоран и ефикасан, а предвиђене реформе у складу су са обавезама које предвиђају Поглавље 23: Правосуђе и основна права и 24: Правда, слобода и безбедност.

Нова Стратегија подржава унапређење система правосуђа и спремност државе да одговори на захтеве грађана за поштовањем владавине права и независним, транспарентним, одговорним и ефикасним правосудним системом. Стратегија има за циљ да унапреди независност правосудног система, где спровођење правде не ометају захтеви извршне или законодавне гране власти или друга питања која нису директно везана за правосуђе. У основи Стратегије налази се претпоставка да је очување независности у доношењу одлука у правосуђу и тужилаштву од суштинског значаја за праведно друштво. Такође, неопходно је успоставити систем где се закони, правила и пракса лако идентификују, тумаче на јединствен начин и доследно примењују, чиме се јача доступност, легитимитет и предвидљивост. Правосудни систем мора да прихвата своју обавезу да одговора пред јавношћу за своје резултате и употребу јавних ресурса и да делотворно управља ресурсима и по предметима поступа и суди у разумном року.

У октобру 2012. започете су интензивне активности на изради нове Националне стратегије за реформу правосуђа и Министарство правде и државне управе тренутно је у процесу разраде идеја у вези са проширењем и унапређењем постојећег текста у следећим областима:

1. Одговорност судија и тужилаца. Ефекти узрока и последица квалитета рада на остатак на правосудној функцији и на напредовање. Објективни критеријуми и процес евалуације;
2. Образовање. Проширење курикулума на Правосудној академији, правним факултетима, правосудном испиту (стандардизација правног писања и анализе судске праксе и примене);
3. Обавезно континуирано правно образовање;
4. Обавезна примена судске праксе (коју подржава приступачан и стандардизован систем уређења судске праксе);
5. Континуирана законодавна активност у основним областима права (уговори, некретнине, накнада штете).

Паралелно са унапређењем постојећег текста Стратегије, започело се и са припремом Акционог плана за спровођење Стратегије који ће јасно дефинисати појединачне активности, одговорне институције за њихово спровођење, укључујући и дефинисање рокова на краткорочне, средњорочне и дугорочне.

Нова Стратегија и пратећи Акциони план треба да постану једноставна и ефикасна средства за управљање реформом на које ће Влада моћи да се ослони како би могла, с једне стране успешно да спроводи и мери неопходне реформе, али и да успешно комуницира са јавношћу о постигнутим резултатима.

Стратегија промовише приступ на нивоу целог сектора, али ће њен успех изискивати јасну расподелу конкретних одговорности везаних за спровођење њених делова. Институције које чине срж правосудног система - судови и тужилаштва, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Министарство правде и државне управе и Правосудна академија у великој мери су међузависни и примарни су субјекти за спровођење Стратегије.

Високи савет судства

Високи савет судства је у 2012. радио у истом законодавном оквиру одређеном Уставом РС, као и Законом о Високом савету судства, без измена у односу на 2011. У погледу законодавних активности, Високи савет судства учествовао је кроз давање мишљења и иницијатива на предложене законске текстове, као и у раду на унутрашњим подзаконским актима.

Високи савет судства је Министарству правде и државне управе доставио неколико иницијатива за измену закона и то Закона о извршењу и обезбеђењу, Закона о стечају, Закона о враћању пољопривредног земљишта које је по основу обавезног откупа прешло у друштвену својину, Закона о уређењу судова. Високи савет судства до краја 2012. Министарству правде и државне управе доставио је и мишљење на нацрте Закона о изменама и допунама Закона о судијама и Закона о уређењу судова.

Од унутрашњих аката Високи савет судства је поступајући по одлукама Уставног суда, доносио Одлуке о изменама броја судија у појединим судовима, усвојио Правилник о изменама и допунама Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији ВСС, Правилник о раду Комисије за одлучивање о приговору на решење о оцени судијског помоћника и именовано чланове Комисије.

Високи савет судства је учествовао у јавним расправама у групама и подгрупама које је образовало Министарство правде и државне управе, а у вези са изменама сета правосудних закона.

Радна група Високог савета судства сачинила је Извештај за израду методологије за вредновање предмета по тежини, а такође Високом савету судства је радна група доставила и Нацрт Правилника за избор и оцењивања судија изабраних на трогодишњи мандат, а у завршној фази је израда Правилника за вредновање и оцењивање рада судија и председника судова. Сачињена је Комуникациона стратегија.

Државно веће тужилаца

Државно веће тужилаца је у 2012. такође радило у истом законодавном оквиру одређеном Уставом РС, као и Законом о Државном већу тужилаца, без измена у односу на 2011. У погледу законодавних активности, Веће је претежно било ангажовано у раду на унутрашњим подзаконским актима.

Државно веће тужилаца је 6. јула 2012, након прибављеног позитивног мишљења Генералног директората за проширење и политику према суседима Европске комисије, као и широке јавне расправе, усвојило Правилник о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца који је ступио на снагу 12. јула 2012. Државно веће тужилаца донело је Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Административној канцеларији Државног већа тужилаца, као и Правилник о попуњавању извршилачких радних места и положаја у Административној канцеларији Државног већа тужилаца. Од подзаконских аката урађени су и План интегритета Државног већа тужилаца, Одлука о проширењу систематизације заменика јавних тужилаца, те Пословник о раду жалбене комисије Државног већа тужилаца.

Нацрт Етичког кодекса јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца је упућен на мишљење Генералном директорату за проширење и политику према суседима Европске комисије, као и Делегацији ЕУ у Србији. Након пријема мишљења, приступило се изради завршне верзије предлога Етичког кодекса.

Нацрт Правилника о вредновању рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца је у току децембра 2012. завршен, те ће у најскорије време бити упућен на стручну расправу, као и на мишљење Генералном директорату за проширење и политику према суседима Европске комисије, као и Делегацији Европске уније у Београду.

Административни капацитети

Министарство правде и државне управе

Одељење за надзор у правосудним органима обавља послове надзора над применом Судског пословника и Правилника о управи у јавним тужилаштвима и поступањем у прописаним роковима као и по притужбама и представкама на рад правосудних органа. У 2012. (од 01.01.2012. до 26.11.2012) обављено је 37 непосредних увида у рад 37 судова опште надлежности (основних, виших и апелационих), 32 јавна тужилаштва (основних, виших и апелационих) и једног прекршајног суда. Надзор се обавља и прибављањем извештаја. Утврђени приоритетни циљеви Плана надзора за 2012. су били: јачање одговорности судова у ажурирању поступка у свим предметима, посебно по старим предметима; редовно праћење реализације програма решавања старих предмета и отклањање узрока дугог трајања поступка; боље информисање грађана о надлежностима; транспарентно праћење предмета у оквиру примене информационих технологија и јавно доступног портала; поштовање уставног права на приступ правди и одлуку у разумном року и враћање поверења грађана у рад правосудних органа.

Одсек за кадровске и аналитичке послове у извештајном периоду обављао је послове израде кадровских планова правосудних органа, послове вођења кадровске евиденције за запослене у правосудним органима, послове припреме сагласности на текст правилника којим се уређује унутрашње уређење и систематизација радних места у судовима и јавним тужилаштвима, послове у вези са поступком именовања и престанком функције судије поротника и примену прописа из области правосуђа указујући на потребу и правце нормативног уређења.

Одсек за правосудне професије обављао је све послове који се односе на правосудне професије (судске вештаке, судске преводиоце-тумаче, извршитеље, јавне бележнике и посреднике-медијаторе) укључујући све потребне радње од јавног оглашавања потреба, преко полагања потребних испита, до њиховог избора односно ступања на дужност. Осим овога, Одсек је организовао и спроводио

полагање правосудних испита, водио Јединствени регистар извршних дужника и вршио прописане послове надзора над радом правосудних професија. Постојеће стање када су у питању правосудне професије је следеће:

- Одсек прати рад судских вештака и врши потребне измене у Регистру;
- У току је обиман посао на прикупљању тачних података за потребе израде јединствене евиденције судских преводилаца;
- Након одржаних испита, професионални извршитељи су почели са радом у јуну 2012;
- Ове године је започет посао на уносу података у јединствени регистар извршних дужника;
- Јавни бележници нису почели са радом, јер се још увек спроводе јавнобележнички испити, а почетак рада ове професије очекује се до краја наредне 2013. Почетак примене Закона о јавном бележничтву одложен је за 1. март 2013, али је у изгледу ново одлагање због недовољног броја кандидата за именовање и оснивање јавнобележничке коморе;
- У очекивању доношења Закона о медијацији, Одсек разрађује планове за почетак рада медијатора.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству правде и државне управе, октобра 2012, у Сектору за правосуђе, образована је Група за правосудну стражу. Група за правосудну стражу обавља послове у вези са организацијом правосудне страже, проценом стања безбедности у објектима у којима су смештени правосудни органи, координацију поступања припадника правосудне страже, њихове стручне обуке и усавшавања, контролу њихове опреме и наоружања, уједначавања поступања припадника правосудне страже, вођења евиденције о припадницима правосудне страже и ванредним догађајима у правосудним органима. Правосудна стража је наоружана и униформисана служба, која се стара о сигурности људи и имовине, безбедности зграде правосудног органа, реду и миру и несметаном спровођењу службених радњи у згради правосудног органа. Правосудни стражар је овлашћен да утврди идентитет и разлоге доласка лица у зграду правосудног органа, забрани улазак у зграду правосудног органа лицу са оружјем, опасним оруђем, под дејством алкохола или других омамљивих средстава, удаљи лице које омета ред и мир.

Одсек за Е-правосуђе током 2012. учествовао је у више пројеката који се реализују у оквиру правосудног система РС. У пројекту у оквиру ИПА 2007 „Technical assistance to improve the efficiency and transparency of the Judiciary System - Europe Aid/127704/C/SER/RS” ради се на увођењу јединственог пословног софтвера САПС (Стандардизоване Апликације Судова) у судове опште надлежности, Врховном касационом суду, Управном суду, Вишем и Основном суд у Сремској Митровици који ће се окончати пуштањем у реалан рад електронског вођења предмета у овом софтверу са преко 1000 крајњих корисника. Пројектом у оквиру ИПА 2008 „Improvement of Transparency and Efficiency (prosecution and penal system) - EuropeAid/129341/C/SER/RS and Supplies of IT equipment for the improvement of efficiency and transparency (prosecutors and penal system) - EuropeAid/131182/C/SUP/RS” ради се на развоју и увођењу јединственог пословног софтвера за потребе јавних тужилаштава Србије (САПО) и установа у саставу Управе за извршење кривичних санкција (САПА). У септембру 2012. завршена је процедура испоруке рачунарске опреме у вредности преко 2.3 милиона евра и успостављени су савремени централизовани Дата центри за јавна тужилаштва и за установе Управе за извршење кривичних санкција. За прекршајне судове у току је пројекат „Judicial Reform and Government Accountability” и поступак набавке софтверског решења за потребе судова и избор архитектуре информационог система. Окончана је друга фаза пројекта развоја савременог система јавних регистара у Сектору за правосуђе Министарства правде и државне управе са укупно три базе података (именик приватних судских извршитеља, именик ортачких друштава извршитеља и регистар за јавне бележнике), као и одговарајуће апликације. У оквиру пројекта „Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа” који се реализује унутар Министарства правде и државне управе уз подршку Светске банке, једна од компонената односи се на израду ИКТ стратегије и мапе пута за њену имплементацију у правосуђу Србије. Планирано је да се овај рад оконча до краја марта 2013.

Високи савет судства

У институционалном оквиру, 01.01.2012. започела је са радом буџетска канцеларија. Дисциплинском тужиоцу поднето је 476 иницијатива за покретање дисциплинских поступака, од којих је покренуто и окончано 6 дисциплинских поступака, изречене су следеће санкције: један

престанак судијске функције, у три случају умањење плате, једна опомена, један поступак је обустављен, а одлучено је и по осталим пријавама. Поднето је 1166 притужби на рад судија, одлучено је у 1161 предмету; одговорено је такође и на 148 захтева за приступ информацијама од јавног значаја.

Високи савет судства је у мају окончао поступак преиспитивања одлука првог састава Високог савета судства о престанку судијске дужности, а од септембра поступајући по одлукама Уставног суда изабрао је на судијску функцију 561 судију.

Обављени су и интервјуи са кандидатима за избор на место председника судова.

Високи савет судства је учествовао у раду регионалних конференција савета судства, а примљен је у својству посматрача у Европској конференцији Високих савета судства

Државно веће тужилаца

Државно веће тужилаца је 1. јануара 2012. преузело буџетске надлежности од Министарства правде РС, сходно важећем законодавном оквиру. С тим у вези, у Административној канцеларији Већа су формиране, оспособљене и започеле су са радом Група за планирање и извршење буџета јавних тужилаштава, као и Група за рачуноводствено-финансијске послове.

Након ступања на снагу Правилника о дисциплинском поступку и дисциплинској одговорности јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, у току новембра 2012. Државно веће тужилаца је, сходно законским и подзаконским одредбама, упутило позив свим овлашћеним предлагачима, као и појединцима да упуте предлоге кандидата за чланове дисциплинских органа тј. Дисциплинског тужиоца и његове заменике, као и чланове Дисциплинског већа и њихове заменике. Рок за пријаву је истекао 17. децембра 2012. са укупно пристиглом 61 пријавом потенцијалних кандидата.

Државно веће тужилаца је 7. децембра 2011. окончао поступак преиспитивања одлука првог састава Већа. Државно веће тужилаца је у потпуности поступило по одлукама Уставног суда Србије, те је 17. септембра 2012. изабрало 119 заменика јавних тужилаца, од којих је на функцију ступило њих 99 имајући у виду да 15 није ступило на дужност по својој одлуци, 4 је пензионисано по сили закона, а 1 је суспендован због кривичног поступка у току.

Државно веће тужилаца спроводи следеће активности:

1. Имплементација Правилника о дисциплинској одговорности и дисциплинском поступку јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца;
2. Планирање и извршење буџета јавних тужилаштава у Републици Србији почевши од 1. јануара 2012;
3. Анализа оптерећености јавних тужилаштава и носилаца јавнотужилачких функција током 2011, која је за директну последицу имала проширење броја заменика јавних тужилаца и њихово ангажовање у најоптерећенијим јавним тужилаштвима, чиме је грађанима омогућено брже и квалитетније поступање у оквиру тужилачке надлежности;
4. Оснивање првог центра за подршку жртвама кривичних дела при јавним тужилаштвима у РС, уз сарадњу са међународним институцијама, чиме би се јавна тужилаштва конкретније и директније ставила у функцију заштите грађана наше земље;
5. Извршење и програмирање пред-приступних фондова ЕУ ИПА 2008, 2010 и 2013 у циљу побољшања транспарентности рада, међународне сарадње и јачања капацитета Државног већа тужилаца и јавних тужилаштава;
6. Израде детаљног Индекса реформе јавних тужилаштава Републике Србије, у сарадњи са међународним удружењима правника;
7. Израда детаљне анализе техничког процеса рада у јавним тужилаштвима ради побољшања ефикасности рада администрације и носилаца јавнотужилачке функције;
8. Активно учествовање у припремама за процес придруживања ЕУ у различитим поглављима са посебним акцентом на Поглавље 23: "Правосуђе и основна права" и Поглавље 24: „Правда, слобода и безбедност”, у сарадњи са Канцеларијом за европске интеграције;
9. Формирање и успостављање пуног административног капацитета Административне канцеларије Државног већа тужилаца и преузимање надлежности од Управе за заједничке послове републичких органа;

10. Унапређење комуникације између грађана и Државног већа тужилаца омогућавањем директне и електронске двостране комуникације са Административном канцеларијом Државног већа тужилаца ради унапређења јавности рада и приступачности грађанима, у оквиру надлежности.

Правосудна академија

Правосудна академија током 2012. је поред редовних активности у реализацији програма обуке и упису треће генерације полазника почетне обуке, радила на ширењу мреже предавача и ментора, унапређењу евалуације обуке, техничком опремању простора Академије, учествовала у већем броју пројеката и програма и радила на унапређењу сарадње са домаћим и страним институцијама и организацијама.

Правосудна академија током 2012. организовала је преко 200 семинара сталне обуке у складу са Годишњим програмом. Упис треће генерације полазника почетне обуке организован је током септембра 2012. С тим у вези, а такође у складу са коментарима Делегације ЕУ Србији, почетна обука и каснији улазак корисника почетне обуке у систем правосуђа, представља значајан допринос независности и повећању професионалности правосуђа у Србији. Препорука представника Европске комисије је да похађање обуке у Правосудној академији треба да буде једини пут за ступање на правосудну функцију, јер се једино тако можемо добити непристрасне носиоце правосудних функција који се налазе на тим позицијама на основу својих заслуга. Поред тога, Правосудна академија има за свој дугорочни циљ унапређење менторског система, како би се обезбедио најефикаснији могући будући правосудни кадар.

У реализацији програма обуке Правосудну академију су подржали донатори: Делегације ЕУ у Србији, УСАИД програм, УНВИМЕН, УНОДЦ, УНДП, УНИЦЕФ, Мисија ОЕБС-а у Србији, ИРЗ и ГИЗ фондације, ЕИПА институт из Луксембурга, Савет Европе.

Правосудна академија има просторије у Београду, Нишу, Крагујевцу и Новом Саду. Просторије Правосудне академије у Крагујевцу отворене су 2011. уз подршку Мисије ОЕБС. На тај начин је реализован план Академије о отварању канцеларија у свим центрима апелација.

Специјализација – поступање са малолетницима

У складу са обавезама које произилазе из Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетника и Породичном закону Академија спроводи програм специјалистичке обуке, тако да полазници Академије по завршетку почетне обуке стичу сертификате који ће им омогућити поступање и у овим предметима. Ова обука је иста и за носиоце правосудних функција, јер им је сертификат неопходан за поступање у овим предметима, те Академија спроводи обуку за судије, тужиоце, адвокате и полицију према следећим темама: Малолетник учинилац кривичног дела, као и заштита права детета жртве или сведока кривичног дела.

Људска права

Правосудна академија има уврштен посебан модул у свом годишњем програму обуке посвећен стручном усавршавању судија из области људских права. Друга приоритетна тема која се такође стално реализује је стручно усавршавање судија и тужилаца из области право и институције Европске уније. Теме које се обрађују су: Органи ЕУ; Извори права ЕУ и основи законодавног поступка; Однос права ЕУ и националног права; Правосудни систем. Такође се редовно организују посебни дводневни семинари посвећени судској сарадњи у грађанским стварима у ЕУ и судској сарадњи у кривичним стварима у ЕУ.

Правосудна академија је тражила од ИПА 2013 пројекта помоћ у изради напредног модула за почетну обуку на тему права ЕУ, где би посебан фокус био на Европску конвенцију за људска права са праксом суда у Стразбуру.

Дискриминација и родна равноправност

Правосудна академија такође организује и планира према свом годишњем плану обуке да настави да организује семинаре који ће помоћи тумачење и ефикасније поступање у предметима према донетом сету антидискриминационог законодавства. Ти семинари такође укључују и законодавни оквир ЕУ. За судије и тужиоце заједно се организују семинари на тему Борба против сексуалног и родно заснованог насиља. За судије основних и виших судова, као и за судије прекршајних судова организују се семинари на тему Социо-економска права жена. Академија такође организује семинаре на тему појма дискриминације и поступка који води Повереник за заштиту

равноправности посебно за судије основних судова и посебно за судије прекршајних судова. Академија је израдила бројне приручнике који треба да помогну судијама и тужиоцима да решавају ове предмете, као и анализу релевантне судске праксе. Ове обуке су помогли следећи донатори: УНВИМЕН, УНДП и ОЕБС.

Правосудна академија, у сталном договору са Министарством правде и државне управе, је у процесу финалног обликовања компоненти које ће чинити захтеве од пројекта ИПА 2013, Делегације Европске комисије.

Планиране активности уз програме помоћи

Мисија ОЕБС у Србији има договор да ће у будућности помагати реализацију како сталне, тако и почетне обуке на тему борбе против дискриминације. Такође, Мисија ОЕБС и УСАИД подржавају тренинге посвећене тумачењу новог Законика о кривичном поступку. УНИЦЕФ редовно подржава ажурирање и унапређење курикулума и одржавање семинара посвећених правима детета и малолетника.

Правосудна академија је у оквиру своје сарадње са пројектом ЕУ који се односи на борбу против дискриминације, договорила пружање помоћи раду Академије у овој области тако што ће кроз овај пројекат бити обезбеђени приручници за судије и тужиоце са преведеним релевантним регулативама и судским одлукама. Такође је договорено да ће пројекат помоћи израду напредног курикулума у овој области, како би се формирала једна фокус група међу судијама које ова област занима и које ће пратити новине и у законодавном раду и у судској пракси, како домаћој, тако и европској, чиме ће Академија добити групу искусних и обучених судија који ће уједно моћи да буду и предавачи по потреби.

У погледу обуке носилаца правосудних функција за примену прописа у борби против корупције видети тачку 3.23.2.

У погледу обуке носилаца правосудних функција за примену права ЕУ у вези са економским питањима видети тачку 2.1.7. Правни систем везан за економска питања у оквиру Економских критеријума.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Законодавни оквир којим ће се допринети даљем јачању независности, непристрасности, професионализма и ефикасности правосудног система.

Министарство правде и државне управе

Област правосуђа обухвата генерално лимитиран *Acquis communautaire* (правне тековине ЕУ) имајући у виду различите правне традиције, уставне акте, моделе, системе контроле и равнотеже. Вршиће се одговарајуће усклађивање са директивама и одлукама које имају општи карактер и односе се на земље чланице, а тичу се области које се регулишу наведеним законима што ће се констатовати кроз ревизију НПАА за 2014 – 2016. У овој области приликом усклађивања узеће се у обзир извори права које се примењује у ЕУ (нпр. Европска конвенција о људским правима и основним слободама; Препорука Савета Европе СМ/Рец(2010) 12 Комитета министара државама чланицама о судијама: независност, ефикасност и одговорност и др.)

Влада је у децембру 2012. упутила Народној скупштини Закон о допуни Закона о јавном тужилаштву и Закон о допунама Закона о судијама ради разматрања по хитном поступку. Тим допунама закона ће се обезбедити избор на сталну функцију за 800 судија и заменика јавних тужилаца изабраних на три године.

У плану рада Министарства правде и државне управе за 2013. у области правосуђа утврђена је следећа динамика усвајања:

У првом кварталу 2013. планирано је усвајање на Влади следећих закона:

1. Предлог закона о изменама и допунама Закона о судијама
2. Предлог закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова
3. Предлог закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву
4. Предлог закона о изменама и допунама Закона о извршењу и обезбеђењу
5. Предлог закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку
6. Предлог закона о изменама и допунама Закона о јавном бележничтву

7. Предлог закона о изменама и допунама Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава

У вези са усвајањем наведених закона у првом кварталу 2013, у европском законодавству нема конкретних и релевантних прописа.

У другом кварталу 2013. планирано је усвајање на Влади следећих закона:

1. Предлог закона о медијацији
2. Предлог закона о прекршајима
3. Предлог закона о бесплатној правној помоћи

Ради јачања ефикасности правосудног система, као што смо навели, планирано је усвајање Закона о медијацији у другом кварталу 2013. који ће у потпуности бити усклађен са Директивом 2008/52/ЕЗ о медијацији у грађанским и трговачким стварима.

У области прекршаја, у европском законодавству нема конкретних прописа са којим би се вршило усклађивање Закона о прекршајима.

Како би се побољшало право на правично суђење и олакшао приступ правди, као што је напред наведено, Министарство правде и државне управе усвојиће Закон о бесплатној правној помоћи у другом кварталу 2013. Детаље о усклађивању овог Закона са релевантним прописима ЕУ у овој области видети под тачком 3.23.3.

У четвртм кварталу 2013. планирано је усвајање на Влади следећих закона:

1. Предлог закона о изменама и допунама Закона о правосудном испиту
2. Предлог закона о изменама и допунама Закона о Правосудној академији
3. Предлог закона о изменама и допунама Закона о ванпарничном поступку
4. Предлог закона о правосудној стражи

Везано за усвајање напред наведених закона у четвртм кварталу 2013, нема релевантних прописа ЕУ са којима би се вршило усклађивање.

Високи савет судства

У складу са Законом о Високом савету судства, Законом о судијама, Законом о уређењу судова, Стратешким планом Високог савета судства 2011. - 2013, приоритети рада Високог савета судства су:

1. Јачање независности судства;
2. Транспарентно и доступно судство;
3. Судски систем у који грађани имају поверења;
4. Стручност и ефикасност;
5. Самостални и функционални Високи савет судства.

Правне мере у складу са приоритетима које је Високи савет судства дефинисао, усклађиваће се са Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама и Протоколима уз Конвенцију, Повелем о основним правима Европске уније, Конвенцијом УН о елиминисању свих облика расне дискриминације (CERD), Европском Конвенцијом о спречавању мучења и нељудског или понижавајућег поступања или кажњавања, Декларацијом УН о елиминисању свих облика насиља над женама.

Високи савет судства очекује да се правне мере и постављени приоритети у потпуности ускладе са прописима ЕУ.

Државно веће тужилаца

Приоритети Државног већа тужилаца за 2013. су:

1. Израда Стратешког плана Државног већа тужилаца; Државно веће тужилаца ће почетком 2013. основати Радну групу за израду Стратешког плана Државног већа тужилаца;
2. Усвајање Етичког Кодекса Државног већа тужилаца. Након прибављања мишљења Европске комисије и спровођења јавне расправе, у првом кварталу 2013. Етички Кодекс ће бити усвојен.
3. Усвајање Правилника о вредновању рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца. Након прибављања мишљења Европске комисије и спровођења стручне и јавне расправе, Правилник ће бити усвојен у првом кварталу 2013.

4. Имплементација закључака Анализе техничког процеса рада у јавним тужилаштвима ради побољшања ефикасности рада администрације и носилаца јавнотужилачке функције. Након достављања Анализе од стране међународних партнера, иста ће бити размотрена и достављена Републичком јавном тужилаштву ради евентуалних измена Правилника о управи у јавним тужилаштвима и других подзаконских интерних аката којима се регулише поступање у тужилаштвима.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Национална стратегија реформе правосуђа и Акциони план

Према Програму рада Министарства правде и државне управе, улазак у процедуру усвајања нове петогодишње Националне стратегије реформе правосуђа и Акционог плана планиран је за први квартал наредне године, односно до краја марта 2013. Усвајање стратешког оквира са јасном визијом унапређења правосудног система РС путем јачања независности, непристрасности, стручности, одговорности и ефикасности правосуђа води ка јачању владавине права и правној сигурности, а доследност у спровођењу реформе доведиће до неопходног јачања правосудних институција.

Министарство правде и државне управе

Одељење за надзор у правосудним органима планира да:

1. Изради План надзора за 2013. који се доставља Врховном касационом суду и апелационим судовима ради упознавања виших и основних судова. Утврђивање приоритета надзора, уз додатни приоритет праћења хитних предмета у смислу члана 50. Судског пословника (притвор, поступци према малолетницима, кривични поступци којима је малолетник оштећени, прекршајни поступци код којих је прописана могућност извршења осуђујуће пресуде пре правноснажности, привремене мере, извршење, брачни и породични спорови, спорови у вези са јавним информисањем, стечајни поступак, сметање државине, издржавање малолетне деце, радни спорови, изборни спорови);
2. Ради на побољшању квалитета статистичких података (евиденција поднетих притужби, праћење основности и предузетих мера од стране правосудних органа, Министарства правде и државне управе, Високог савета судства - Дисциплинског тужиоца, Републичког јавног тужилаштва и Врховног касационог суда у делу јединствене судске примене права) у сарадњи са Одсеком за е-Правосуђе.
3. Реализује План надзора за 2013. са континуираним праћењем судских и тужилачких евиденција о предметима корупције и праћењем поступања по притужбама које указују на корупцију у правосуђу у смислу члана 8. Судског пословника - указивање на недозвољен утицај на ток или исход судског поступка у поступку спровођења Националне стратегије за борбу против корупције у складу са Програмом рада Владе Србије, Акционим планом и детаљним плановима активности. Реализација Плана надзора за 2013. треба да утиче на ефикасност у остваривању уставног права на правично суђење у разумном року и боље функционисање правосуђа.

Одсек за кадровске и аналитичке послове Планом рада за 2013. спроводиће следеће активности:

1. Прикупљање и обрада периодичних извештаја о раду судова закључно са деветомесечним извештајем о раду и израда годишњег статистичког извештаја о раду судова (подаци о броју предмета – приливу предмета, броју решених предмета, броју нерешених предмета, годину, као и квалитета суђења - броја потврђених, броја преиначених и броја укинутих судских одлука), ради утврђивања ефикасности правосуђа;
2. Прикупљање статистичких података о казненој политици виших и основних судова од 01.01.2012 до 31.12.2012. године и израда анализе казнене политике у првостепеним кривичним поступцима пред вишим и основним судовима за поједина кривична дела за 2012. годину;
3. Јачање кадровског потенцијала и унапређење ефикасности судске администрације у циљу повећање ефикасности рада правосудних органа кроз повећање броја запослених и побољшање квалификационе структуре запослених;

4. Анализа броја и структуре запослених у правосуђу по радним местима, по врсти радног односа (неодређено, одређено) и по звањима.
5. Усклађивање кадровског плана са изменом мреже судова и јавних тужилаштава;
6. Обезбеђивање потребног капацитета запослених у судовима и јавним тужилаштвима;
7. Ажурирање података о броју и структури припадника националних мањина у правосуђу;
8. Развој апликације за потребе кадрове евиденције запослених у правосудним органима. Аутоматизовани извештаји који се добијају из апликације на основу ових података ће унапредити рад и ефикасност Одсека;
9. Сарадња на Пројекту „Статистика криминала – дефинисање базе података о криминалу”
10. Успостављање интегрисане базе података о криминалу која представља основно оруђе за обезбеђивање владавине права, као и унапређење рада Одсека који се бави и анализом казнене политике, а ради утврђивања ефикасности правосуђа. Пројекат је окончан у децембру 2012, а реализован је из средстава амбасаде Краљевине Холандије у Београду, корисници су Министарство правде и државне управе, Министарство унутрашњих послова и Републички завод за статистику.
11. Сарадња са USAID-ом на пројекту поделе власти – Прикупљање статистичких података о просечном трајању решених предмета по врсти материје и просечном трајању нерешених предмета по врсти материје за периоде од 01.01.2011. до 31.12.2011. године и од 01.01.2012. до 31.12.2012. за све основне и више судове ради имплементације USAID Програма поделе власти и позитивне праксе у праћењу решавања старих предмета и убрзању поступака, спровођењу мера за убрзање судских поступака и смањењу броја заосталих нерешених предмета. Видети детаљније о пројекту у делу који се односи на Преглед текућих и планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи;
12. Анализа пословних софтвера за управљање предметима у домену статистичког извештавања – Омогућавање израде свих неопходних статистичких извештаја појединачних правосудних органа, као и израде извештаја централне статистике који ће даље омогућити збирне статистичке извештаје по врстама судова, као и јединствени аутоматизован систем за прикупљање статистичких података и аутоматизовану израду извештаја за потребе анализе у Сектору за правосуђе, али и за потребе других заинтересованих институција.

У складу са Програмом рада Владе Србије и планираним изменама и допунама закона у надлежности Министарства правде и државне управе чије се усвајање очекује током 2013. у Одсеку за правосудне професије планирано је:

1. Припремање и одржавање потребног броја јавнобележничких испита и испита за извршитеље имајући у виду да се за обе професије именована врше по територијалном принципу, те да се има у виду и број становника на подручју именована. Уколико јавнобележнички испит положи довољан број кандидата, након спроведеног конкурса ће се извршити именоване првих 100 јавних бележника и спровести све потребне радње за формирање Коморе јавних бележника, као и почетак рада ове професије. Обавиће се и именоване нових извршитеља. Сваког месеца Одсек ће припремати и одржавати правосудне испите. У овом кварталу ће бити окончан посао на устројавању евиденције судских преводилаца и расписивање конкурса за избор нових и биће учињен јавно доступним на интернет страници Министарства. Јединствени регистар извршних дужника је објављен, налази се на порталу судова, а у првом кварталу, као и у наредним кварталима биће допуњаван потребним подацима.
2. Одсек ће спроводити све потребне активности на припреми за примену Закона о медијацији чије се усвајање очекује у четвртном кварталу 2013. према Плану рада Владе Србије за 2013. Наставиће се активности око ступања на дужност и почетка рада јавних бележника.
3. Припремање и одржавање потребног броја јавнобележничких испита и испита за извршитеље.

Група за правосудну стражу ће, након усвајања Закона о правосудној стражи који је према Програму рада Министарства правде и државне управе планиран за четврти квартал 2013, у наредном периоду поступати у складу са својим овлашћењима и делокругом послова који је одређен одговарајућим прописима.

Одељење за е-правосуђе, у складу са Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2012. планира да у наредном периоду побољша квалитет статистичких података и успостави јединствену базу података за кривичне пријаве и поступке као и посебан механизам контроле. У оквиру ИПА 2007 и ИПА 2008 уводе се нови пословни софтвери за управљање садржајима/предметима у пилот судовима (укупно 8), јавним тужилаштвима (укупно 13) и установама Управе за извршење кривичних санкција (укупно 13), који треба да замене постојећа решења која се нису показала довољно квалитетна у делу који се односи на статистичка извештавања предвиђена пословницима о раду судова, јавних тужилаштава и установа Управе за извршење кривичних санкција. Увођење САПС софтвера у пилоте окончава се у јануару 2013.

У оквиру јединственог информационог система Министарства унутрашњих послова (МУП) води се централизована евиденција о кривичним делима у склопу информационе инфраструктуре на територији РС у складу са законском регулативом и надлежностима које из ње произилазе. МУП је развио техничке предуслове за остваривање електронске размене података са другим надлежним субјектима у ланцу откривања и гоњења учинилаца кривичних дела. Повезивањем путем заједничког интерфејса, створиће се услови за електронску размену података из кривичних пријава и у истражном поступку који ће прећи у надлежност јавних тужилаштава. У децембру 2012. је окончан пројекат који финансира амбасада Холандије „Статистика криминала – Дефинисање базе података о криминалу” (детаљи о пројекту су напред наведени) где је најзначајнији проблем идентификован у вези са начином праћења криминала у Србији. Чињеница је да нису повезане базе података у оквиру Министарства унутрашњих послова и органа које прати Министарство правде и државне управе односно да се две базе података не воде на исти начин што онемогућава праћење појединачног кривичног дела односно његовог учиниоца/учинилаца. У том смислу је у оквиру пројекта ИПА 2013 планирано да се у оквиру Framework contract Anticorruption IPA 2013 овај проблем прецизно идентификује и извештаји сачине до краја 2013.

Високи савет судства

Као што је већ наведено, приоритети Високог савета судства су:

1. Јачање независности судства;
2. Транспарентно и доступно судство;
3. Судски систем у који грађани имају поверења;
4. Стручност и ефикасност;
5. Самостални и функционални Високи савет судства.

Појединачне активности Високог савета судства ради реализације наведених приоритета:

1. Јачање независности судства

1.а.) Иницирање измене Устава:

Ова активност усмерена је како би се успоставила искључива надлежност Високог савета судства (у даљем тексту ВСС) за избор судија, председника судова и функционисање судства. Мере су обухваћене Стратешким планом ВСС до 2013, организовањем консултација са судијама и релевантним актерима, изградом упоредне анализе са решењима других земаља, организовањем округлих столова, јавних дебата, медијске промотивне активности.

1.б.) Иницирање измене Закона о уређењу судова и Закона о Високом савету судства:

Ова активност предвиђа исте мере усмерене како би Високи савет судства преузео потпуну надлежност над функционисањем судства, обухвата исте мере као под 1.а.)

1.в.) Иницирање измене Закона о судијама:

Ова активност усмерена је како би се успоставила искључива надлежност Високог савета судства за избор судија и председника судова, обухвата исте мере као под 1.а.)

2. Транспарентно и доступно судство

2.а.) Прибављање информација о развијености информатичког система у судовима, развој техничке и кадровске опремљености судова. Исто обухвата сарадњу са Министарством правде и државне управе, аплицирање у програмима и доступним фондовима, сарадњу са другим релевантним актерима.

Поред тога ова активност обухвата и усвајање Комуникационе стратегије у којој ће се потпуније дефинисати мере и активности.

2.б.) Активности које су усмерене на транспарентност у раду судова, израда препорука судовима у погледу транспарентности и доступности информација грађанима.

У оквиру ових активности поред мера предвиђених Комуникационом стратегијом, и израда препорука судовима и доношења других аката у складу са Комуникационом стратегијом.

2.в.) Медијске промотивне активности, усмерене на информисање грађана о коришћењу услуга судског система, а све у складу са Комуникационом стратегијом.

3. Судски систем у који грађани имају поверења

3.а.) Активности на смањењу нерешених старих предмета, механизма за праћење, анализу и адекватно реаговање на број и решавање старих предмета, уједначавање судске праксе, креирање плана за проактивно комуницирање позитивних резултата рада судова, избор председника судова и судија на упражњеним местима:

Мере на реализацији ових активности су доношење подзаконских аката, усклађивање истих са Стратешким планом ВСС, израда информатичког система који омогућава праћење и анализу, комуникација са Врховним касационим судом и Апелационим судовима и друге мере.

3.б.) Израда Правилника за оцењивање и вредновање рада судија и председника судова:

Ова активност обухвата усвајање Нацрта правилника сачињених од стране радних група, јавна расправа о истим и њихово имплементирање, разрада других аката потребних за потпуну евалуација рада судија и председника судова. Поред тога јачање капацитета дисциплинских органа и одговорности рада судија.

3.в.) Активности на сталном информисању грађана о раду судова:

Ова активност обухвата даље јачање капацитета и служби у судовима, идентификација информација, усклађеност са другим активностима предвиђеним Комуникационом стратегијом.

4. Стручност и ефикасност

У складу са Стратешким планом Високог савета судства, активности су избор судија у складу са новом мрежом судова, утврђивање броја полазника Правосудне академије, анализа и сагледавање Програма рада Правосудне академије, утврђивање потреба обуке судија и запослених, утврђивање стандарда везаних за услове рада запослених, стварање услова за равномерну оптерећеност судија са предметима, растерећеност судија од вансудских послова.

Мере обухватају доношење подзаконских аката, иницијативе Министарству правде и државне управе, развој служби у судовима, иницијативе за измену Закона о уређењу судова.

5. Самостални и функционални Високи савет судства

У складу са Стратешким планом Високог савета судства, активности укључују потпуну административну оспособљеност ВСС, укључујући административну и буџетску канцеларију, просторну и техничку опремљеност за самостални рад Високог савета судства, континуирану обуку запослених, стручно усавршавање чланова ВСС, као и развој међународне сарадње са другим саветима.

Мере обухватају техничко и комуникационо опремање ВСС, апликације у пројектима и окончање активности у пројектима у којима се већ учествује, као и друге мере у складу са Стратешким планом ВСС.

Државно веће тужилаца

Планиране активности Државног већа тужилаца су:

1. Избор дисциплинских органа, тј. Дисциплинског тужиоца и заменика, као и Дисциплинског већа и заменика чланова већа; У првом кварталу 2013. године Државно веће тужилаца ће изабрати дисциплинске органе и у потпуности оспособити капацитете Административне канцеларије Државног већа тужилаца ради успешног вођења наведених поступака.
2. Оснивање Центра за подршку жртвама кривичних дела при јавним тужилаштвима у Републици Србији. Ова активност реализује се као наставак пројекта са Владом Велике Британије и Амбасадом Велике Британије у Београду, уз обезбеђење твининг пројекта.
3. Јачање капацитета Административне канцеларије Државног већа тужилаца. Проширење капацитета, као и имплементација ИПА 2012 пројекта у овој области.
4. Анализа оптерећености јавних тужилаштава и носилаца јавнотужилачких функција у току 2012. Поменута анализа ће бити иницирана током првог квартала 2013.

О осталим активностима Државног већа тужилаца детаљније у делу који се односи на Преглед текућих и планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи.

Правосудна академија

Правосудна академија ће и у наредном периоду поред редовних активности у реализацији програма обуке и уписа нове генерације полазника почетне обуке, радити на ширењу мреже предавача и ментора, унапређењу евалуације обуке, као и даљем техничком опремању простора Академије.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Правне мере и приоритети дефинисани су имајући у виду Споразум о стабилизацији и придруживању (члан 80), Мишљење Комисије о захтеву Србије за чланство у Европској унији, Аналитички извештај, Годишњи извештај Европске комисије о напретку Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину, Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у напред наведеном Годишњем извештају, као и Националну стратегију реформе правосуђа и пратећи Акциони план.

Административни капацитети

Министарство правде и државне управе

У погледу постојећих административних капацитета Министарства правде и државне управе, више информација под тачком 1.1.4. Државна управа.

Високи савет судства

Високи савет судства ради у пуном капацитету. У току 2011. године изабрани су стални чланови Високог савет судства из реда судија; у међувремену један члан из реда судија је поднео оставку, па је извршен избор на упражњено место 2012, док је један члан из реда судија удаљен са функције услед покренутог кривичног поступка. У току 2012, изабрани члан из реда професора и угледних правника поднео је оставку, па је изабран нови члан од стране Народне Скупштине, а такође извршена је и измена чланова по положају. По систематизацији радних места у оквиру Административне и буџетске канцеларије систематизовано је 48 радних места, попуњено је 28 од којих 1 државни службеник по положају, 23 државна службеника на неодређено, 2 намештеника на неодређено и 2 државна службеника на одређено време.

Државно веће тужилаца

Државно веће тужилаца обавља законом предвиђене надлежности у пуном саставу од 5. децембра 2011, када је изабран члан већа из реда адвоката. У току 2012. након конституисања Народне Скупштине и Владе, дошло је до промене чланова по положају као представника законодавне и извршне власти.

По систематизацији радних места у оквиру Административне и буџетске канцеларије систематизовано је 19 радних места са 20 извршилаца, попуњено је 15 радних места. Радне задатке обављају 2 државна службеника по положају, док је једно место упражњено, 7 државних службеника на неодређено, док је 4 места упражњено, 3 намештеника на неодређено и 3 државна службеника на одређено време. Попуњавање радних места у потпуности планирано је за други квартал 2013. године.

Мере планиране за период 2014. - 2016. године

Министарство правде и државне управе

Министарство правде и државне управе и у наредном периоду планира да предузима низ законодавних мера и активности којима ће унапредити законодавни оквир, ускладити српске прописе у области правосуђа у потпуности са међународним и европским стандардима и унапредити рад правосудних органа у смислу јачања независности, непристрасности, професионализма и ефикасности правосудног система, а све ради постизања општег циља - успостављања демократије и владавине права у РС.

За период 2014. -2016, активности Министарства правде и државне управе биће усклађене са законодавним оквиром који се односи на нову мрежу судова и јавних тужилаштава и примену Закона

о уређењу судова и подзаконских аката, у складу са европским стандардима и стандардима које успоставља СЕРЕЈ (Комитет Савета Европе о ефикасности правосуђа).

У складу са Планом рада Министарства правде и државне управе за 2013. годину извршена је припрема за спровођење јавних набавки опреме и услуга како би се наставила структурна изградња правосудног информационог система изградњом целовите рачунарско-комуникационе мреже уз централизовану програмску подршку што до краја 2016. као резултат треба да има остварење следећих циљева:

1. Брже решавање предмета у судовима, евиденцију и контролу стања предмета увођењем аутоматизације и електронског вођења судских предмета и статистике;
2. Транспарентност рада и одлука судова која се огледа у доступности општих информација и информација о стању предмета, али и одлука кроз приказ судске праксе;
3. Доступност података у електронском облику из регистара које води Министарство правде и државне управе (регистар судских тумача, вештака, јавних бележника, приватних извршитеља и медијатора) и Управе за извршење заводских санкција Министарства правде и државне управе (увођење електронских база података о лицима лишеним слободе и о запосленим лицима, увођење електронске затворске статистике и др.) са циљем веће ефикасности и потпуне информатизације затвора и других установа. Да би се циљ испунио потребно је обавити реинжењеринг поступака вођења регистара и уместо великог броја малих и статичких регистара увести систем регистара с могућношћу праћења динамичких промена (израдом дигиталне архиве Министарства);
4. Ефикасније канцеларијско пословање Министарства правде и државне управе, судова, јавних тужилаштава и других правосудних органа;
5. Повезивање и размена података у реалном времену електронским путем са другим органима државне управе, пре свих, Министарством унутрашњих послова, Министарством иностраних послова, Министарством финансија и Владом Републике Србије;
6. Подизање општег нивоа заштите и безбедности информационих система и података, али и контроле рада унутар правосудних органа увођењем стандарда ISO 27001 и ISO 20000.

У постојећим пословним софтверима за управљање предметима (АВП – у основним, вишим, привредним судовима и у ПАС; и САПС – у ВКС, Управном суду и апелационим судовима) потребно је израдити збирне статистичке извештаје по врсти суда и по материјама. Ово се најпре односи на збирне статистичке извештаје о раду суда, о казненој политици, о старим предметима, о броју решених, односно нерешених предмета на дан. Потребно је израдити и извештај о броју примљених, решених и нерешених предмета по кривичним делима (могућност за избор више изабраних кривичних дела) за наведени период, за појединачне судове и збирни извештај по врсти судова, као и извештај по вредности спора. Поред тога, неопходно је извештаје о раду привредних судова прилагодити Судском пословнику.

Потребно је омогућити и континуирани рад на унапређењу и измени пословних софтвера у складу са законским изменама.

Високи савет судства

У току су активности на изради Стратешког плана Високог савета судства за период 2014. - 2015. у којима ће се јасно дефинисати мере и активности.

Државно веће тужилаца

У наведеном периоду Државно веће тужилаца спроводиће активности из Стратешког плана Државног већа тужилаца који ће бити усвојен током 2013.

Правосудна академија

Правосудна академија ће и у наведеном периоду обављати редовне активности у реализацији програма обуке и уписа нове генерације полазника почетне обуке.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекти Министарства правде и државне управе

Пројекти Министарства правде и државне управе у области правосуђа који се финансирају из ЕУ фондова

Пројекат „Унапређење транспарентности и ефикасности (тужиоци и Управа за извршење кривичних санкција)”, отпочео је са реализацијом 2010. и планирано је да траје до 2013. Пројекат се финансира из Националног програма за ИПА 2008. Укупна вредност пројекта је 4,5 милиона евра. Општи циљ пројекта је унапређење ефикасности тужилаштва и затворског система РС увођењем ефикасног система за управљање предметима и унапређењем статистике, као и повећање јавног приступа информацијама у свим областима правосуђа. У оквиру овог пројекта предвиђена је и израда софтверског решења за тужилаштва и Управу за извршење кривичних санкција који би допринео унапређењу транспарентности и ефикасности ових система.

Пројекат под називом „Даље Усклађивање затворског система Републике Србије са стандардима Европске уније и јачање система алтернативних санкција” отпочео је са реализацијом 2010. године и завршиће се до краја 2014. године. Пројекат се финансира из Националног програма за ИПА 2010. годину и укупна вредност пројекта је 5,1 милиона евра. Пројекат треба да пружи допринос успостављању ефикасног система ресоцијализације осуђеника у друштво, кроз јачање капацитета Министарства правде и државне управе/Управе за извршење кривичних санкција и увођења програма практичне и професионалне едукације осуђених лица, како би им се омогућило лакше запошљавање након одслужења прописане затворске казне. Пројекат обухвата активности неопходне за успостављање предуслова за стварање ефективног и ефикасног система алтернативних санкција у Републици Србији, као и увођење електронског надзора у извршењу кривичних санкција. Корисници пројекта су Управа за извршење кривичних санкција и Сектор за нормативне послове и међународну сарадњу Министарства правде и државне правде.

Пројекат под називом „Праћење суђења за ратне злочине” има вредност од 0,65 милиона евра и биће финансиран из преосталих средстава у оквиру Програма ИПА за 2010. Пројекат ће спроводити Канцеларија ОЕБС-а. Спровођење пројекта ће започети у другом кварталу 2013. и планирано је да траје три наредне године. Пројекат ће бити фокусиран на активности које се односе на наставак независног праћења суђења за ратне злочине и стварање услова за успостављање одрживог приступа у погледу праћења ових суђења и у наредном периоду.

Пројекат под називом „Владавина права у Републици Србији” одобрен је у оквиру Националног програма ИПА за 2012. Секторски предлог се састоји од четири пројекта, од којих се три односе на Министарство правде и државне управе, а један на Министарство унутрашњих послова.

Пројекат „Ефикасност правосудног сектора” обухвата активности које се односе на побољшање ефикасности, ефективности и квалитета судских поступака. Општи циљ пројекта је унапређење ефикасности и имиџа у јавности правосуђа РС путем унапређења оперативних поступака, увођења професионалног развоја и обуке администрације у правосуђу. Укупна вредност пројекат је 9 милиона евра. Планирани период реализације је 2013-2016.

Пројекат „Ефективно извршење судских одлука” обухвата низ активности на припреми свеобухватне оцене режима извршења судских одлука у циљу идентификовања неопходних законских, институционалних и других сродних мера за побољшање ефикасности и ефективности извршења судских одлука у РС кроз пружање подршке успостављеном систему извршења судских одлука. Укупна вредност пројекта је 2,0 милиона евра. Почетак реализације пројекта кроз директан уговор са ГИЗ-ом очекује се у марту 2013. и планирано је да спровођење траје до септембра 2015.

Подршка спровођењу правних реформи у Републици Србији који реализује ГИЗ (GIZ Legal Reform project)

Општи циљ пројекта је подршка унапређењу правног и институционалног оквира за јаку владавину права и стабилан економски раст, помажући на путу приступања Европској унији. Овај пројекат се фокусира на главне изазове правне реформе у Србији: побољшање свеобухватног законодавног процеса, спровођење реформских закона и популаризација законских одредби, посебно на подручју грађанског и привредног права. Пројекат садржи три компоненте: законодавни процес, имплементација закона и популаризација закона. Планирани период реализације је 2008 - 2018.

године. Пројекат спроводе заједно ГИЗ (Немачка организација за међународну сарадњу) и Канцеларија за европске интеграције.

Заједнички вишедонаторски поверенички фонд за подршку сектору правосуђа (Multi Donor Trust Fund for Justice Sector Support MDTF-JSS)

Министарство правде и државне управе спроводи Пројекат Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа (MDTF-JSS), уз контрибуцију партнера из развијених земаља, којим управља Светска банка. Овај пројекат је предвиђен као ефикасан инструмент координације између Министарства правде и државне управе и других правосудних институција, попут судова и тужилаштва, ЕК, међународних партнера, државне управе, како би се РС омогућило да: (а) ажурира Националну стратегију реформе правосуђа, (б) да се на адекватан начин развије план спровођења Националне стратегије реформе правосуђа са напретком полазних основа, (в) да се ојача институционални капацитет Министарства правде и државне управе и правосуђа како би се примењивале, координисале, надгледале и оцењивале реформе правосуђа као и модернизација, (г) прате и извештавају о напретку реформи правосуђа, (д) учествују НВО/донатори у реформи сектора правосуђа, уз улагање додатних напора у наведеним активностима. Значајан циљ Заједничког вишедонаторског повереничког фонда јесте учествовање сектора правосуђа Србије у процесу европских интеграција, успостављање законодавног оквира у правосуђу и пружање подршке у координацији активности сектора правосуђа.

У оквиру Националног програма за ИПА 2011 и пројеката „Јачање владавине права у Републици Србији”, прва компонента се односи на директну подршку МДФ-у. У току је припрема споразума са представницима Европске уније којим би се укупна средства којима располаже Министарство правде и државне управе повећала на око 5,4 милиона долара, а укупан буџет на 11,4 милиона долара. Планирано је да пројекат траје до краја 2015. Период реализације Пројекта је 2008. - 2015. године.

Кредит Европске инвестиционе банке

Пројекат под називом „Унапређења објеката правосудних органа у Републици Србији”, финансира се из кредита Европске инвестиционе банке. Циљ пројекта је унапређење правде у РС кроз изградњу и реконструкцију објеката правосудних органа. Из наведених средстава финансира се реновирање објекта „Палата Правде”, као и реновирање објеката за потребе тужилаштва. Укупна вредност пројекта је 45 милиона еура. Планирани период реализације пројекта је 2011 - 2015.

Пројекти Министарства правде и државне управе у области правосуђа који се финансирају из програма билатералне помоћи

Пројекат под називом „Унапређење доступности правде у судовима у Србији” се финансира из Програма билатералне помоћи Владе Краљевине Норвешке. Више детаља о наведеном пројекту у оквиру тачке 3.23.3. Основна права.

Пројекат „Унапређење квалитета и капацитета смештаја у Казнено-поправном заводу у Ваљеву” је одобрен у децембру 2012. године из Програма билатералне помоћи Владе Краљевине Норвешке. Циљ пројекта је побољшање услова за смештај осуђених малолетника у складу са циљевима Стратегије за реформу извршења кривичних санкција и међународним стандардима. Планирано је да се активности реализују у периоду 2013-2015. година.

Пројекат под називом „Унапређење интер-секторске сарадње у сектору правосуђа и унутрашњих послова као приоритетне области у процесу европских интеграција” финансира се из Програма билатералне помоћи амбасаде Велике Британије. Планирани износ средстава је 35 хиљада фунти. Реализација пројекта је планирана за прва три месеца 2013. Пројекат треба да допринесе подршци процесу јачања административних капацитета Министарства правде и државне управе и Министарства унутрашњих послова у области стратешког планирања међународне помоћи и примене новог секторског приступа са посебним акцентом на унапређење хоризонталне сарадње и координације између Министарства унутрашњих послова и Министарства правде и државне управе, као и јачање организационих јединица за припрему пројеката у оба министарства.

Пројекти Високог савета судства

У оквиру пројеката и програма финансираних из средстава развојне помоћи Високи савет судства очекује реализацију започетих и планираних пројеката:

Пројекти у сарадњи са УСАИД програм поделе власти:

1. Програм БПМИС у оквиру којег су два пројекта: Софтверски модул Профил суда и Извештај о стању средстава. Сврха је успостављање софтверског система за планирање буџета, као и израда модула са прецизним подацима за сваки суд;
2. Израда Комуникационе стратегије. Сврха је развој стратегије доступности информација грађанима о раду судова и ВСС;
3. Продужење Стратешког плана ВСС. Сврха је планирање активности ВСС у будућем периоду.

Сви пројекти се финансирају у оквиру пројекта Подела власти, чији је укупан буџет 10.500.000 \$, а извор финансирања је УСАИД СРБИЈА.

Пројекат у сарадњи са Међународном управљачком групом (International Management Group): Унапређење доступности правде у Србији - компонента три: Јачање ВСС у оквиру којег су следећи програми:

1. Успостављање ефикасног поступка по притужбама и јавно представљање;
2. Реновирање објекта ВСС;
3. Упутство за формирање типског суда.

Укупан буџет свих програма износи 3.560.000 норвешких круна, а извор финансирања је Министарство спољних послова Краљевине Норвешке.

У оквиру Заједничког вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа који се реализује у оквиру Министарства правде и државне управе уз подршку Светске банке:

Пројекат унапређења информационо-комуникационе технологије и опште инфраструктуре ВСС. Буџет и извор финансирања наведеног фонда је у оквиру Министарства правде и државне управе што је напред детаљно описано.

Пројекти Државног већа тужилаца

1. Имплементација Правилника о дисциплинској одговорности и дисциплинском поступку јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца управо ради отклањања вишедеценијског одсуства конкретизације дисциплинске одговорности у јавним тужилаштвима наше земље. Пројекат се реализује у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Београду, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;
2. Израда и доношења Етичког Кодекса јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца ради првог, на закону заснованог, моралног, друштвеног и радног система правила носиоца ове јавне функције. Пројекат се реализује у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Београду, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;
3. Израда и доношења Правилника о мерилима за вредновање рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, у сарадњи са међународним институцијама и на основу домаћих и међународних искустава. Пројекат се реализује у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Београду, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;
4. Преузимање планирања и извршења буџета јавних тужилаштава у Републици Србији. Пројекат се реализује у сарадњи са Амбасадом и Владом Велике Британије, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;
5. Оснивање првог центра за подршку жртвама кривичних дела при јавним тужилаштвима у РС. Пројекат се реализује уз сарадњу са међународним институцијама, са Амбасадом Велике Британије у Београду и Владом Велике Британије, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;
6. Израда детаљног Индекса реформе јавних тужилаштава РС. Пројекат се реализује у сарадњи са међународним удружењима правника САД, АБА РОЛИ, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;
7. Израда детаљне Анализе техничког процеса рада у јавним тужилаштвима ради побољшања ефикасности рада администрације и носилаца јавнотужилачке функције. Пројекат се реализује у сарадњи са Канцеларијом Светске банке у Београду, у оквиру Заједничког

вишедонаторског повереничког фонда за подршку сектору правосуђа, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;

8. Формирање и успостављање пуног капацитета Административне канцеларије Државног већа тужилаца и преузимање надлежности од Управе за заједничке послове републичких органа. Пројекат се реализује у сарадњи са Амбасадом Велике Британије у Београду и Владом Велике Британије, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта;
9. Унапређење комуникације између грађана и Државног већа тужилаца омогућавањем директне и електронске двостране комуникације са Административном канцеларијом ради унапређења јавности рада и приступачности грађанима, у оквиру надлежности. Пројекат се реализује у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Београду, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта.

Пројекти Републичког јавног тужилаштва

1. ИПА 2008 „Повећање ефикасности и транспарентности у раду јавних тужилаштва кроз примену информационаих технологија”; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
2. Пројекат развоја и успостављања правосудне царине у сарадњи са надлежним органима Републике Француске и Републике Италије; у току су преговори за реализацију пројекта;
3. Пројекат развоја новог статистичког модела и образаца јавних тужилаштва у сарадњи са Светском банком; у току су преговори за реализацију пројекта.

3.23.2. Политика борбе против корупције

Преглед стања

Законодавни оквир

Министарство правде и државне управе

Национална стратегија за борбу против корупције

Одлуком Народне скупштине РС ("Сл. гласник РС", бр 109/05) усвојена је Национална стратегија за борбу против корупције за период 2005- 2010. Стратегија је урађена у складу са чланом 5. Конвенције УН против корупције и у потпуности садржи елементе предвиђене Приручником УН за техничку примену Конвенције. Сходно обавезама утврђеним у Одлуци, Влада Републике Србије је усвојила Акциони план за примену Националне стратегије за борбу против корупције у децембру 2006. Акционим планом су детаљно разрађене препоруке из Стратегије у погледу активности, рокова, надлежних органа, ризика и циљева.

С обзиром да је предвиђени оквир за мере и активности застарео, а имајући у виду да је борба против корупције један од основних приоритета Владе, Министарство правде и државне управе основало је Радну групу за израду Нацрта нове Националне стратегије за борбу против корупције за период од 2013 – 2017. Нова Стратегија ће представљати основ израде новог Акционог плана као кључног акта у процесу борбе против корупције, којим ће бити предвиђене конкретне мере за њено спровођење, а које би требало да се спроведу у периоду од две године од момента усвајања Акционог плана.

На изради нове Стратегије, поред представника Министарства правде и државне управе, укључени су представници како домаћих тако и међународних еминентних институција (Агенције за борбу против корупције, Савета за борбу против корупције, МУП-а, Врховног касационог суда, Републичког јавног тужилаштва, Кабинета првог потпредседника Владе РС, представници Делегације ЕУ, USAID-а, UNDP-а, Светске банке, Савета Европе, ОЕБС-а, Амбасаде САД, Транспарентности Србије), чиме је успостављена сарадња не само на домаћем, већ и на међународном нивоу.

Радна група је након прикупљања релевантних, ажурираних и тачних података о стању за сваку појединачну област, детаљне анализе извештаја ЕК о напретку за све секторе који се могу тицати борбе против корупције, као и примедби и захтева који су упућени на текст радне верзије нове Националне стратегије за борбу против корупције коју је сачинила Агенција за борбу против корупције из новембра 2012. и анализе истог, израдила први радни текст у децембру 2012, док је израда коначне верзије планирана за први квартал 2013.

Закон о изменама и допунама Кривичног законика („Сл. гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 – исправка, 107/05 – исправка, 72/09, 111/09 и 121/12) Народна скупштина је усвојила у децембру 2012. Постоји више разлога који оправдавају доношење Закона о изменама и допунама Кривичног законика. Пре свега, РС је преузела одређене обавезе које проистичу из потврђених међународних уговора, чланства у Савету Европе, као и из захтева Европске уније у процесу придруживања и стицања статуса кандидата за чланство у Европској унији, а које се тичу и кривичног законодавства. Такође и Група држава за борбу против корупције Савета Европе (ГРЕКО) усвојила је извештај за РС у оквиру трећег круга евалуације, који садржи одређене препоруке за измене и допуне појединих чланова Кривичног законика, које се односе на коруптивна кривична дела.

Тако су у складу са препорукама ГРЕКО, проширене могућности примене кривичног законодавства РС и онда када се за кривично дело не кажњава по закону земље у којој је учињено, а што се односи и на кривична дела корупције (члан 2), прецизирани и проширени појмови службеног лица и страног службеног лица (члан 12).

Уместо постојећег кривичног дела несавесног рада у привредном пословању из члана 234. које се као превазиђено и непотребно укида, јер је својевремено уведено у настојању да се пружи појачана заштита друштвеној својини и у оним случајевима када не постоји намера да се себи или другоме прибави било каква корист (не познаје га ниједно кривично законодавство европских земаља), новим текстом члана 234. уводи се кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица (члан 21). Увођење овог кривичног дела јесте последица потребе да се направи битна разлика између одговорног и службеног лица што сада није случај.

Закон даље у члану 33. предвиђа да одговорно лице више не може бити извршилац кривичног дела из члана 359. став 1. Кривичног законика, већ новог кривичног дела (члан 234) због значајних разлика између појма одговорног и службеног лица и послова које она обављају. Наиме, постојећа инкриминација из члана 359. се у односу на њих показује прешироком, јер може да обухвати и случајеве привредног пословања које се обавља у складу са прописима који регулишу то пословање. Зато је било неопходно прописати ново кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица (члан 234), а код кривичног дела из члана 359. као извршиоца предвидети само службено лице.

Осим овога, допуњене су и одредбе Кривичног законика које прописују кривична дела примање и давање мита тако што се проширује законски опис тиме што се ова кривична дела могу извршити не само у оквиру свог овлашћења, него и у вези са њим (члан 34. и 35) и обрисана је одредба Кривичног законика која је предвиђала могућност враћања мита лицу које га је дало.

Међународни стандарди и учешће у међународним организацијама

Министарство правде и државне управе је предузело све потребне мере како би се законодавна активност ускладила са међународним инструментима у области борбе против корупције које су донеле међународне организације чији је Република Србија члан:

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација против корупције („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори”, број 12/2005);
- Закон о потврђивању Кривичноправне конвенције о корупцији („Сл. лист СРЈ - Међународни уговори”, број 2/2002. и „Службени лист СЦГ - Међународни уговори”, број 18/2005);
- Закон о потврђивању Додатног протокола уз Кривичноправну конвенцију о корупцији („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, број 102/2007) и
- Закон о потврђивању Грађанскоправне конвенције о корупцији („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, број 102/2007).

Република Србија је потписала Конвенцију УН за борбу против корупције 2003. и ратификовала је 2005. У јуну 2011. отпочела је друга година циклуса посматрања примене Конвенције УН против корупције. Лутријом је одређено да ће примену Конвенције у Србији посматрати Румунија и Украјина.

Прва фаза овог поступка подразумева самопроцену примене Конвенције у земљи која се посматра. У том смислу, од Србије се очекивало да достави попуњен упитник, а у вези са применом Конвенције, као и одговарајућу праксу, статистичке податке и релевантне прописе. У овој фази процене примене Конвенције разматрају се питања из поглавља 3. (инкриминација и примена закона) и 4. (међународна сарадња) Конвенције. Питања су заправо чланови Конвенције о којима је потребно доставити информације на који начин су имплементирани.

Република Србија је доставила већину одговора почетком 2012. године након чега су добијени коментари Румуније и Украјине на припремљене одговоре и дати допунски одговори Србије на добијене коментаре.

Србија је у септембру 2012. била домаћин студијске посете која је организована како би експерти и Секретаријат УНОДЦ имали прилику да се састану са представницима релевантних институција и боље упознају са применом Конвенције УН за борбу против корупције у пракси.

Србија се као чланица ГРЕКО Комитета Савета Европе налази у тзв. Трећем кругу евалуације, који је посвећен усклађености држава чланица ГРЕКО-а са Кривично-правном конвенцијом о корупцији, као и области финансирања политичких странака. Као део поступка оцене стања у Србији у ове две области, евалуациони тим ГРЕКО –а боравио је у посети Србији 2011. након чега је препоручено да Србија треба да припреми одговарајуће измене свог законодавног оквира. Конкретно, Србија је добила само 5 препорука које се односе на Кривични законик и 10 препорука из области финансирања политичких странака. У протеклом периоду, а након пажљивог разматрања ових препорука, Србија је припремила измене закона, односно усвојен је нови Закон о финансирању политичких активности ("Сл. гласник РС", бр. 43/2011) који је усаглашен са међународним и европским стандардима у овој области. Такође, Радна група Министарства правде и државне управе је припремила измене и допуне Кривичног законика како би побољшала санкционисање коруптивних кривичних дела. Закон о изменама и допунама Кривичног законика („Сл. гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 – исправка, 107/05 – исправка, 72/09, 111/09 и 121/12) усвојен је у децембру 2012. Србија је у априлу ове године известила ГРЕКО о предузетим корацима.

У октобру 2012. на Пленарном заседању ГРЕКО комитета је усвојен Извештај за Србију о усклађености са добијеним препорукама. Извештај се још увек сматра поверљивим и биће објављен након што Влада РС скине ознаку поверљивости са овог документа, а што се очекује веома брзо.

Поред усвајања новог Закона о финансирању политичких активности у току 2012, законодавне активности су настављене доношењем решења министра правде и државне управе којим је основана радна група за израду радног текста Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичних дела чије је усвајање планирано за други квартал 2013. Детаљније о овом Закону у Поглављу 24. тачка 3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала. Даље, обезбеђен је континуитет у примени Закона о Агенцији за борбу против корупције ("Сл. Гласник РС", бр. 97/2008, 53/2010 и 66/2011 – одлука УС) и Закона о одговорности правних лица за кривична дела ("Сл. гласник РС", бр. 97/2008), као закона из пакета антикорупцијских закона усвојених 23. октобра 2008. у Народној скупштини.

Државно веће тужилаца

Током 2012. Државно веће тужилаца је радило на изради Генералног плана интегритета Државног већа тужилаца и јавних тужилаштава у РС сходно Закону о Агенцији за борбу против корупције.

Административни капацитети

Државни органи чије су активности усмерене ка спречавању и борби против корупције су: Агенција за борбу против корупције, Републичко јавно тужилаштво укључујући Тужилаштво за организовани криминал, Министарство унутрашњих послова, Дирекција за управљање одузетом имовином Министарства правде и државне управе, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Управа царина Министарства финансија и привреде, Управа за спречавање прања новца Министарства финансија и привреде, Управа за јавне набавке, Служба за управљање кадровима Владе РС, Високи службенички савет Владе РС, Заштитник грађана, Државна ревизорска институција, и Правосудна академија.

Републичко јавно тужилаштво

Јавно тужилаштво наставило је и у 2012. бескомпромисну борбу против криминала, а нарочито против организованог криминала и корупције.

Републичко јавно тужилаштво је и до сада активно учествовало у изради Стратегије за борбу против корупције. Специјализација за борбу против корупције у оквиру виших и апелационих тужилаштава, показала је приметне резултате у кривичном гоњењу коруптивних кривичних дела. Наиме, за кривично дело давања мита (чл 368. КЗ) 2009. године оптужено је 87 лица, док је 2011. године тај број износио 126, што је повећање од 45%. Такође, дошло је и до повећања броја

оптужених лица и за кривично дело злоупотреба службеног положаја (чл. 359 КЗ), те је у 2009. години овај број износио 1522 лица, а 2011. године 1567 лица.

Као једно од најјачих средстава у борби против криминала, пре свега организованог криминала, али и корупције и других тешких облика криминала, Републичко јавно тужилаштво је интензивирало примену института одузимања имовине проистекле из кривичног дела. Овај закон који је писан уз стручну експертизу колега из Министарства правде САД, ОПДАТ програма и за који је организован циклус семинара за тужиоце и полицију, дао је одличне резултате.

Вредност привремено и трајно одузете имовине од почетка примене Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела ("Сл. гласник РС", бр 97/2008), 01.03.2009 год. износи око 350.000.000,00 евра. У периоду од 01.01.2011. - 30.06.2012. поднето је 199 наредби за покретање финансијске истраге, 165 захтева за привремено одузимање имовине и 21 захтева за трајно одузимање имовине. У току 2011, мера привременог одузимања имовине најчешће је примењивана код кривичних дела организованог криминала и код коруптивних кривичних дела.

Борби против организованог криминала и високе корупције допринео је и нови Законик о кривичном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/2011 и 101/2011) који се примењује од 15.1.2012. у поступцима које воде Тужилаштво за организовани криминал и Тужилаштво за ратне злочине, а чија ће примена у току 2013. отпочети у тужилаштвима опште надлежности.

У циљу повећања ефикасности кривичног поступка, сва јавна тужилаштва су повећала примену института споразума о признању кривице. У току 2011. закључено је 364 споразума, што представља повећање у износу од 420% у односу на претходни период. Повећању ефикасности кривичног поступка, допринела је и примена института одлагања кривичног гоњења (опортунитета), који је у 2011. примењен у укупно 9000 случајева што је повећање од 73% у односу на претходну годину и што је довело до уплате од око 2 500 000,00 евра у хуманитарне сврхе.

У области борбе против корупције остварени су значајни резултати пре свега у раду Тужилаштва за организовани криминал које је надлежно за предмете високе корупције- учињених од стране највиших државних функционера или ако је прибављена имовинска корист у износу већем од 2 милиона евра.

Републичко јавно тужилаштво је у оквиру званичног портала Владе Републике Србије за електронску управу, тзв. "Е-Government" поставило јединствени електронски образац специјализован за анонимно пријављивање извршења кривичних дела са коруптивним елементом. У циљу даљег унапређења могућности да грађани и друга лица пријављују кривична дела са коруптивним елементом, Републичко јавно тужилаштво је у октобру 2012. отворило посебну адресу електронске поште за хитну пријаву корупције и то на адреси prijava.korupcije@rjt.gov.rs, адресу коју директно прате посебно одређени административни радници у Републичком јавном тужилаштву (РЈТ), као и Одељење за борбу против корупције РЈТ.

У 2012. интензивирана је међународна сарадња, кроз пружање правне помоћи и друге облике сарадње, како са САД, тако и са ЕУРОЈУСТ--ом, другим међународним организацијама, европским земљама и земљама у региону. Републичко јавно тужилаштво је у наведеном периоду поступало по седам замолница ЕУРОЈУСТ-а и свим замолницама је удовољено. Одељење за међународну сарадњу похваљено је у извештају АБА РОЛИ, Индекс тужилачке реформе. У оквиру ЕУ пројекта: „Борба против организованог криминала и корупције: Јачање тужилачке мреже”, који спроводе ГИЗ и холандска организација ЦИЛЦ, у Републичко јавно тужилаштво упућен је ЕУ тужилац.

Републичко јавно тужилаштво је до сада потписало укупно 17 меморандума о сарадњи са страним генералним тужилаштвима у циљу ефикасније и брже размене података у вези са кривичним делима и извршиоцима, установљавањем директних контактних тачака. Значајни резултати су поред поступања по Меморандумима, остварени и сарадњом представника Републичког јавног тужилаштва са представницима мрежа попут Еуроцаста, Сепага, Тужилачке мреже земаља Западног Балкана и кроз контакте са представницима страних амбасада у РС.

Правосудна академија

У вези са одређеним приоритетним темама које треба да се обрађују наредних година, Правосудна академија је већ организовала и планира да организује како сталну тако и почетну обуку на тему корупције. Релевантни одржани семинари који су такође уврштени у годишњи програм обуке, су: Прање новца; Кривична дела злоупотребе службеног положаја чл. 359 КЗ; Кривично дело давање мита чл. 367 КЗ и кривично дело примање мита чл. 368 КЗ, Одузимање имовинске користи

проистекле из кривичног дела. Такође је тражена подршка од ТАИЕКС инструмента помоћи ЕК у организовању семинара такође на тему злоупотребе службеног положаја и борбе против корупције како би се довели европске експерте и разменили искуства европског правосуђа. Правосудна академија је тражила преко ИПА 2013 пројекта унапређење курикулума за област борбе против организованог криминала, како би ови тренинзи могли да се одржавају на напредном нивоу за носиоце правосудних функција који се свакодневно баве овим предметима.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Законодавни оквир којим ће се допринети ефикаснијој борби против корупције на свим нивоима.

Министарство правде и државне управе

На иницијативу Министарства правде и државне управе, планирано је усвајање Предлога Закона о заштити узбуњивача у другом кварталу 2013, којим се уводи ефикасан механизам заштите лица која пријављују корупцију од потенцијалне репресије због пријављивања.

Према Програму рада Министарства правде и државне управе, Предлог Закона о изменама и допунама Закона о кривичном поступку, којим ће се прецизирати постојеће одредбе у погледу надлежности и поступања судова, јавних тужилаштва и осталих учесника у кривичном поступку, биће упућен у скупштинску процедуру у првом кварталу 2013.

Према Програму рада Министарства правде и државне управе, Предлог закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, којим ће се детаљније прописати услови, поступак и рад органа надлежних за откривање, одузимање и управљање имовином проистеклом из кривичног дела биће упућен у скупштинску процедуру у другом кварталу 2013.

Један од приоритета Министарства правде и државне управе у 2013. на коме се активно ради је доношење Плана интегритета који представља самоанализу државног органа о његовој подложности корупцији, а истовремено обухвата и мере које треба предузети да би се смањили ризици корупције. У току је формирање Радне групе за израду Плана интегритета, а крајњи рок за усвајање је 31. 3. 2013.

Очекује се да у 2013. УНОДЦ достави комплетни нацрт Извештаја о оцени примене Конвенције УН за борбу против корупције у нашој земљи на основу које ће се спроводити даље активности у циљу што ефикасније примене поменуте конвенције.

Наставиће се континуиран рад на испуњавању препорука ГРЕКО и MONEYVAL Комитета Савета Европе у циљу сузбијања корупције и организованог криминала.

Током 2013. извршиће се припреме за Четврти круг евалуације ГРЕКО Комитета Савета Европе.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Министарство правде и државне управе

1. Примарни циљ Министарства правде и државне управе је да се кроз узајамну помоћ, подршку и рад свих наведених домаћих и међународних институција изради нова Национална стратегија за борбу против корупције и пратећи Акциони план који ће бити ефикасни и применљиви у пракси. На овај начин ће се установити правни и институционални оквир за превенцију, сузбијање корупције, спречавање сукоба интереса у јавном сектору, као и укључивање у регионалну и међународну борбу против корупције.

Након што је Радна група за израду Стратегије израдила први радни текст у децембру 2012, у наредном периоду ће сви подаци бити проверени уз помоћ надлежних министарстава којима ће бити достављени сегменти Стратегије који се односе на делатност у њиховој надлежности, те ће се након целокупног аналитичког рада, утврђивања анализе и оцене стања, израдити коначан текст Стратегије, а потом и Акционог плана. Након што се коначни текстови пошаљу релевантним међународним институцијама на мишљење, а потом и ускладе са евентуалним примедбама и сугестијама, Министарство правде и државне управе ће послати исте Народној Скупштини на усвајање у првом кварталу 2013.

На основу ова два акта биће обезбеђена организација и планирање процеса, дефинисање мера, постављање циљева за спречавање корупције, као и уобличавање мера за кратак, средњи и дужи рок.

2. Имплементација Националне стратегије за борбу против корупције и Акционог плана.

3. Унапређење институционалних капацитета и ефикасног функционисања Дирекције за управљање одузетом имовином, као и других кључних институција укључених у истрагу, привремено одузимање, управљање и трајно одузимање имовине стечене криминалом у РС.

4. Јачање Агенције за борбу против корупције у циљу повећања капацитета за имплементацију и даљи развој законодавства у области анти-корупционе политике.

5. Усвајање Плана интегритета до 31. марта 2013.

Државно веће тужилаца

У 2013. планирано је оснивање Центра за подршку жртвама кривичних дела при јавним тужилаштвима у РС. Ова активност реализује се као наставак пројекта са Владом Велике Британије и Амбасадом Велике Британије у Београду, уз обезбеђење твининг пројекта, чији је један од корисника Државно веће тужилаца.

Републичко јавно тужилаштво

1. Наставак бескомпромисне борба против криминала, нарочито против организованог криминала, корупције и других облика тешког криминала.
2. Повећање ефикасности кривичног гоњења.
3. Интензивирање међународне сарадње.
4. Повећање капацитета Тужилаштва за организовани криминал.
5. Унапређење ефикасности у раду Тужилаштва за организовани криминал.

О приоритетним активностима Тужилаштва за организовани криминал у 2013. више у Поглављу 24. тачка 3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала.

Правосудна академија

У вези са одређеним приоритетним темама које треба да се обрађују наредних година, Правосудна академија планира да организује како сталну тако и почетну обуку на тему корупције.

Мере планиране за период 2014. - 2016. године

1. Имплементација Стратегије за борбу против корупције и Акционог плана.
2. Евалуационе измене и унапређење закона који су повезани са темама из Четвртог круга евалуације ГРЕКО Комитета Савета Европе.
3. Даље јачање капацитета државних органа за борбу против корупције.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Правне мере и приоритети дефинисани су имајући у виду Споразум о стабилизацији и придруживању (члан 80), Мишљење Комисије о захтеву Србије за чланство у ЕУ, Аналитички извештај, Извештај Европске комисије о напретку РС за 2012.

Преглед текућих и планираних пројеката и програма финансираних из средстава иностране развојне помоћи

Пројекти Министарства правде и државне управе

1. Пројекат под називом „*Борба против корупције – Подришка успостављању Агенције за борбу против корупције*” представља саставни део Националног програма за ИПА 2008. Спровођење пројекта започето је 2011. и планирано је да пројекат траје до 2013. Укупна вредност пројекта је 2,5 милиона евра. Корисник пројекта је Агенција за борбу против корупције. Општи циљ пројекта је јачање капацитета Агенције за борбу против корупције и даљи развој политика и законодавства у области анти-корупционе политике која би довела до смањења нивоа корупције у РС. Поред компоненте техничке подршке пројекат подразумева и набавку неопходне ИТ опреме за Агенцију.
2. Пројекат „*Јачање капацитета правосудног сектора у борби против корупције у Републици Србији*” финансира се из Националног програма за ИПА 2011. годину. Пројекат ће отпочети са резализацијом почетком 2013. Планирано је да пројекат обухвати период од три године и активности пројекта ће бити реализоване кроз директан уговор са Саветом Европе. Укупна вредност пројекта је 2,0 милиона евра. Општи циљ пројекта је унапређење капацитета и квалитета у спровођењу институционалних реформи у циљу превенције и борбе против корупције. Пројекат ће обухватити низ активности које ће допринети како побољшаном функционисању и ефикасности институција за спровођење закона и правосуђа у откривању,

истражи и процесуирању случајева корупције, а кроз успостављање високих професионалних стандарда и перформанси за тужиоце и судије, тако и развијању и побољшању организационе структуре правосудних органа са одређеним процедурама у циљу смањења прилива предмета у судове као и за решавање заосталих предмета.

3. Наставља се изградња капацитета за Дирекцију за управљање одузетом имовином, чији је донатор ЕУ ИПА 2009, укупан буџет пројекта је 2,5 милиона евра.

Пројекти Државног већа тужилаца

1. 1. Израда Генералног плана интегритета Државног већа тужилаца и јавних тужилаштава у РС сходно Закону о Агенцији за борбу против корупције. Пројекат се реализује у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Београду, а Државно веће тужилаца је један од корисника пројекта.

Пројекти Републичког јавног тужилаштва

1. ИПА 2010 „Јачање мреже јавних тужилаштава у борби против организованог криминала и корупције”; главни корисник пројекта је Републичко јавно тужилаштво; период реализације пројекта је новембар 2011. - новембар 2013.; буџет је 1.2 милиона евра, а спроводи се у сарадњи са ГИЗ и ЕУ.
2. ИПА 2012 „Унапређење техничких капацитета јавних тужилаштава за примену Законика о кривичном поступку”; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.
3. Пројекат имплементације Закона о одузимању имовине стечене извршењем кривичних дела у сарадњи са Саветом Европе; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.
4. Пројекат „ЈАЦИ” за подизање капацитета и оспособљености јавних тужилаштава у борби против корупције и царинских кривичних дела у сарадњи са Амбасадом САД, ОПДАТ/Министарство правде САД; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.
5. Пројекат „МОЛИ” о изради националне процене ризика од прања новца и финансирања тероризма, у сарадњи са Саветом Европе; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.
6. Пројекат унапређења капацитета за борбу против високо-технолошког криминала ”Cyber@IPA” у сарадњи са Саветом Европе; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.
7. Пројекат израде инструмената за финансијске истраге за јавна тужилаштва у сарадњи са Амбасадом САД, ОПДАТ/Министарство правде САД; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.
8. Пројекат успостављања заједничких истражних тимова са надлежним органима Републике Словеније; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.

3.23.3. Основна права

Забрана дискриминације

Преглед стања

У циљу сузбијања дискриминације, протеклих година је у РС велики напор уложен у стварање конструктивног антидискриминационог правног оквира. Уставом Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 96/2006) забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета (чл. 21). Усвојени су општи и посебни антидискриминациони закони, а забрана дискриминације садржана је у многим законима којима се уређују поједине области друштвених односа. Успостављен је систем правне заштите од дискриминације, који обухвата компатибилне механизме грађанскоправне, кривичноправне и прекршајноправне заштите у коме важно место припада Поверенику за заштиту равноправности.

Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС”, бр. 22/09) усвојен је 26. марта 2009. године. Закон о забрани дискриминације је у потпуности усклађен са релевантним прописима ЕУ у тој области - Директивом 2000/78/ЕЗ којом се установљава општи оквир за једнак третман у области

запошљавања и Директивом 2000/43/ЕЗ којом се имплементира принцип једнаког третмана без обзира на расно или етничко порекло.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години и Мере планиране за период 2014-2016

У наредном периоду, највећи напори биће усмерени на активности које ће омогућити да важећи прописи наставе да пружају адекватан правни амбијент и ефикасне инструменте за заштиту од дискриминације, њено спречавање и сузбијање, у складу са међународним и европским стандардима.

У том циљу, највећи акценат ће бити на спровођењу законодавства о спречавању свих облика дискриминације.

По питању Закона о забрани дискриминације, потребно је размотрити измене и допуне постојећих одредби наведеног закона у складу са препорукама ЕК које су садржане у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2012.

Са циљем спровођења законодавства о спречавању свих облика дискриминације, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике ће у даљем периоду обезбедити ефикаснију и доследнију примену Закона о раду („Сл. гласник РС”, број 24/05, 61/05 и 54/09), а посебно одредби о забрани дискриминације, узнемиравања и сексуалног узнемиравања и то кроз рад Инспектората за рад. Изменама и допунама овог закона, постојеће одредбе ће бити допуњене, односно измењене и у делу који се односи на терет доказивања у случају дискриминације, у складу са одговарајућим прописима ЕУ.

Заштита личних података

Споразум о стабилизацији и придруживању у члану 81. предвиђа усклађивање законодавства РС са комунитарним законодавством и осталим европским и међународним прописима који се односе на заштиту личних података, као и формирање независног надзорног тела са довољно финансијских и људских ресурса како би се ефикасно надзирала и гарантовала примена националног законодавства о заштити личних података.

Преглед стања

Законодавни оквир

У члану 42. Устава РС зајемчена је заштита података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом. Поред тога, забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности РС, на начин предвиђен законом. Исто тако, свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом.

РС је потписала и ратификовала Конвенцију Савета Европе број 108 о заштити лица у односу на аутоматску обраду података о личности у септембру 2005. која је у односу на РС ступила на снагу 1. јануара 2006. У октобру 2008. РС потписала је и ратификовала Додатни протокол уз Конвенцију 108 у вези са надзорним органима и прекограничним протоком података („Сл.гласник РС – Међународни уговори”, бр. 98/2008).

Закон о заштити података о личности усвојен је 23. октобра 2008. („Сл. гласник РС”, бр. 97/08) а почео је да се примењује од 1. 1. 2009. Закон није у потпуности усклађен са Директивом европског Парламента и Савета 95/46 о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности и слободном протоку података, посебно имајући у виду одредбе члана 28. Директиве у погледу надзора и овлашћења независног органа.

Влада РС усвојила је Уредбу о обрасцу за вођење евиденције и начину вођења евиденције о обради података о личности („Сл. гласник РС” бр. 50/2009 од 10.07.2009). Влада још није усвојила Уредбу о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података у складу са чланом 16. став 5. Закона. У складу са Законом, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности донео је Правилник о начину претходне провере радњи и обраде података о личности и Правилник о обрасцу легитимације овлашћеног лица за вршење надзора по Закону о заштити података („Сл. гласник РС”, бр. 35/2009 од 12.05.2009).

Закон о тајности података, који је усвојен 11.12.2009, има за циљ да се у једном закону пропишу критеријуми на основу којих ће се страни и домаћи подаци од интереса за националну и јавну безбедност, одбрану, унутрашње и спољне послове Републике Србије одредити као тајни, да се дефинишу овлашћена лица за одређивање тајности података, да се на једнообразан начин пропишу

правила за одређивање степена тајности, начин означавања степена тајности, као и да се прецизно утврде рокови и услови престанка тајности података.

Институције

У складу са Законом, послове заштите података о личности обавља Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Одредбе важећег Закона о заштити података о личности нису у потпуности усклађене са међународним стандардима у тој области. Ради усклађивања текста са међународним стандардима министар правде и државне управе ће образовати радну групу, састављену од представника свих релевантних државних органа која ће припремити радни текст измена и допуна наведеног закона, односно текста новог закона, уколико измене и допуне буду таквог обима да је неопходно донети нови закон. У току је образовање радне групе. Имајући у виду да је у току припрема законског текста неопходно је прибавити мишљење већег броја различитих државних органа, као и прибављање експертизе међународних експерата, планира се да Закон о изменама и допунама Закона о заштити података о личности, односно нови Закон о заштити података о личности буде достављен Народној скупштини до краја августа 2013.

У међувремену је планирано и да се донесу недостајући подзаконски акти предвиђени важећим Законом о заштити података о личности и Стратегијом о заштити података о личности, а то су Акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности и Уредба о начину архивирања и мерама заштите нарочито осетљивих података о личности. Планирано је да се наведени подзаконски акти донесу до краја јуна 2013.

Закон о тајности података

До краја јуна 2013. године планирано је да се донесу сви недостајући подзаконски акти који су предвиђени Законом о тајности података (две уредбе и један правилник). С обзиром да је у току 2012. године у овој области значајно интензивирана међународна сарадња, у децембру 2012. године Народна скупштина потврдила је Споразум између Републике Србије и Републике Словачке о размени тајних података, а очекује се да до краја 2013. године потврди још седам споразума из ове области. У области тајних података, значајно је напоменути да је Народна скупштина у јануару 2012. потврдила споразум о међусобној размени тајних података између РС и ЕУ, док је сличан споразум са НАТО-м усвојен крајем 2011. године.

До краја 2013. предвиђено је и да се усвоје измене и допуне Закона о тајности података. Текст измена и допуна наведеног закона припремиће интерресорна радна група, уз коришћење упоредноправних искустава других држава, а пре свега држава из окружења, као и међународних стандарда у овој области.

Право на имовину

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу

На основу Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл. гласник РС”, бр. 72/11), донет је Правилник о обрасцу захтева за враћање одузете имовине, односно обештећење, начину и поступку пријема и обраде захтева, списку пошта у којима ће се вршити подношење захтева и облику и садржини извода из захтева („Сл. гласник РС”, бр. 94/11).

По захтеву за враћање имовине поступак води Агенција за реституцију преко подручних јединица.

На основу члана 48. овог Закона, прописано је да против првостепеног решења Агенције за реституцију, подносилац захтева, обвезник и републички јавни правобранилац могу изјавити жалбу овом Министарству, као другостепеном органу, у року од 15 дана од дана достављања решења. Ово Министарство по жалбама одлучује у року од 90 дана.

Такође, Министарство финансија и привреде доставља мишљења у вези са тумачењем појединих одредаба Закона.

У 2013. години планирано је доношење Уредбе о начину и методологији утврђивања вредности покретних ствари, а у 2015. години Уредбе о утврђивању коефицијената.

Закон о јавној својини

Законом о јавној својини („Службени гласник РС”, број 72/11) успостављено је право јавне својине Републике Србије као и аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, које до сада нису имале право својине. На захтев државних органа, јединица локалне самоуправе и др. ово Министарство даје мишљења у вези са тумачењем појединих одредаба.

У циљу спровођења Закона о јавној својини донета је Уредба о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом, давања у закуп ствари у јавној својини и поступцима јавног надметања и прикупљања писмених понуда („Службени гласник РС” број 24/12) и Уредба о одређивању опреме веће вредности и утврђивању случајева и услова под којима се покретне ствари из јавне својине могу отуђивати непосредном погодбом („Службени гласник РС” број 53/12).

Мере за спровођење приоритета у 2013.

У 2013. години планирано је доношење Уредбе о евиденцији непокретности у јавној својини, Уредбе о поклонима који остају у јавној својини и Уредбе о начину коришћења, управљања, чувања и заштите предмета историјско-документарне, уметничке и културне вредности у јавној својини Републике Србије.

Унапређење квалитета живота и положаја младих у друштву

Преглед стања

Законодавни оквир

Влада РС усвојила је 9.5.2008. Националну стратегију за младе, 22. јануара 2009. Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе за период од 2009-2014. и Стратегију каријерног вођења и саветовања у РС са Акционим планом за њено спровођење у периоду од 2010-2014- 4. марта 2010.

Народна скупштина донела је 5.7.2011. Закон о младима чија је примена отпочела 16. 1. 2012.

Наведени законски и стратешки документи у потпуности су усаглашени са *acquis communautaire*.

Полазне основе у изради Националне стратегије за младе обухватају: једанаест индикатора политике за омладину препоручених од стране Савета Европе, Националну стратегију за придруживање Србије ЕУ, Стратегију за смањење сиромаштва, Миленијумске циљеве развоја у Србији, секторске стратегије, као и међународна документа (Белу књигу ЕК о политици за младе, Повељу о учешћу младих у локалном и регионалном животу Конгреса локалних и регионалних власти у Европи и Светски акциони план Уједињених нација за младе од 2000. па надаље).

Национална стратегија за младе је усаглашена и са Резолуцијом о учешћу младих са састанка Савета министара и министара задужених за омладину одржаног у оквиру Савета 8. 2. 1999. Резолуција промовише учешће младих у размени искуства и информација, уважавање мишљења младих у развоју и примени програма за младе, охрабривање младих да учествују у демократским процесима одлучивања, у политичком, економском, друштвеном и културном животу.

Приликом израде Закона о младима узете су у обзир основне смернице европске омладинске политике садржане у документима: Будућност омладинске политике Савета Европе: АГЕНДА 2020, Стратегија за младе ЕУ – улагање и оснаживање и „Европа 2020: Стратегија за паметни, одрживи и инклузивни раст”.

Стратегија каријерног вођења и саветовања у РС усаглашена је са Резолуцијом Савета о целоживотном учењу од 27.6.2002. и Резолуцијом о бољем интегрисању целоживотног вођења у стратегије целоживотног учења са састанка Савета министара и представника влада држава чланица одржаног 21. 11. 2008.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години и Мере планиране за период 2014-2016

1. Наставак имплементације мера предвиђених Националном стратегијом за младе и Акционим планом за спровођење ове стратегије за период 2009-2014.
2. Наставак имплементације мера предвиђених Стратегијом каријерног вођења и саветовања у РС и Акционим планом за њено спровођење у периоду од 2010-2014.

3. Министарство омладине и спорта планира израду и слање предлога Националне стратегије за младе за период 2014-2024 и одговарајућег Акционог плана за њено спровођење на усвајање Влади РС.

Права грађана ЕУ

Право гласа и наступања у својству кандидата на локалним изборима

Обрађено у оквиру Политичких критеријума: 1.1.5. Изборни систем.

Право на слободно кретање и боравак

Обрађено у оквиру Поглавља 24.

Дипломатска и конзуларна заштита

На основу својих надлежности, прописаних Бечком конвенцијом о конзуларним односима из 1963, Законом о спољним пословима („Сл.гласник РС”, бр. 116/2007,126/2007 и 41/2009) и Законом о министарствима (Сл.гласник РС бр.72/12), Конзуларна служба у Министарству спољних послова у сарадњи са дипломатско конзуларним представништвима наше земље, штити интересе Србије, њених грађана и правних лица у иностранству, извршавајући задатке у домену издавања путних исправа, виза, матичарских послова, легализације докумената и других функција, укључујући и пружање конзуларне заштите у ванредним ситуацијама.

Поред осталих активности, напори Конзуларне службе су усмерени на усклађивање стандарда у домену конзуларних послова са праксом земаља чланица ЕУ и Шенген зоне. У циљу усклађивања са европским и стандардима Шенгена, у Министарству спољних послова је од марта 2012. успостављен Визно-информациони систем (ВИС) који је повезао комплетну мрежу дипломатско-конзуларних представништва РС у свету. Оперативном применом ВИС успостављена је пуна контрола процеса издавања виза по убрзаном поступку, отпочело се са формирањем електронских база података укључујући и могућност брзих претрага, по свим параметрима, чиме је укупан систем безбедности у овој области подигнут на виши ниво. Применом ВИС отпочело се са издавањем штампаних виза са сликом и оптички читљивим кодом на визној налепници која одговара форми коју користе земље ЕУ.

ВИС у МСП је повезан са одговарајућим службама Министарства унутрашњих послова и представља део јединственог информационог система у РС. Систем заштите података у ВИС је еквивалентан степену његове угрожености потенцијалним нападима.

У Министарству спољних послова је израђено и ново Упутство за обраду захтева за издавање виза у оквиру ВИС које је усклађено са системом издавања виза који се примењују у земљама ЕУ и Шенгена (смерница, најбоље праксе и препорука) и представља имплементацију пуног електронског система издавања виза.

Сврха Упутства је практична примена Визног режима и ВИС и установљавање оперативних инструкција (смерница, најбоље праксе и препорука) за извршавање задатака дипломатско-конзуларних представништва РС и других органа који су надлежни за разматрање и доношење одлука у вези са захтевима за издавање виза. Упутство и његове оперативне инструкције су базиране на Закону о странцима и Правилнику о визама МСП РС и другим релевантним подзаконским актима, као и законској регулативи коју примењују ДКП и други органи надлежни за разматрање и доношење одлука о захтевима за издавање виза у оквиру вине политике РС.

3.24. Правда, слобода и безбедност

3.24.1. Спољне границе

Преглед стања

Укупна дужина границе Републике Србије је 2.351,7 км, од чега је дужина сувоземне границе 1.654,4 км, а дужина водене границе 697,3 км.

Република Србија граничи се са: Мађарском у дужини од 174,7 км, Румунијом у дужини од 547,9 км, Републиком Бугарском у дужини од 369,4 км, Републиком Македонијом у дужини од 283,1 км, Републиком Албанијом у дужини од 113,5 км, Црном Гором у дужини од 249,5 км, Босном и Херцеговином у дужини од 363,2 км и Републиком Хрватском у дужини од 259,3 км. Границе према суседним државама наслеђене од некадашње СФРЈ, као и граница према Републици Македонији су

одређене и нису спорне. Границе према Црној Гори, Босни и Херцеговини и Републици Хрватској нису одређене, с обзиром да поступак разграничења није окончан. У досадашњем периоду започет је поступак разграничења са Републиком Хрватском, са Босном и Херцеговином је окончан највећи део активности, док се са Црном Гором налази на почетку.

Законодавни оквир

Влада Републике Србије је у новембру 2012. године усвојила нову Стратегију интегрисаног управљања границом у Републици Србији. У току су припреме за отпочињање активности за израду Акционог плана за спровођење Стратегије. Настављено је са применом Функционалне стратегије којом су дефинисане области од заједничког интереса за све четири граничне службе (гранична полиција, царина и две инспекцијске службе), а која се односи на области заједничке обуке, инфраструктуре, опреме и информационих технологија и телекомуникационих система. Примењује се и Споразум о сарадњи у области интегрисаног управљања границом. У току су припреме за израду Протокола о размени информација између служби укључених у систем интегрисаног управљања границом у Републици Србији.

Основу правног регулисања граничне контроле и обезбеђења државне границе у Републици Србији чини Закон о заштити државне границе („Сл. гласник РС” бр. 97/2008 од 27. 10. 2008. године). Усаглашен је са европским стандардима у мери коју дозвољава и омогућује статус државе кандидата за пријем у ЕУ и представља значајно побољшање у односу на важеће прописе: Шенгенски споразум од 14.06.1985; Конвенције од 19.06.1990. о примени Споразума из Шенгена од 14.06.1985, закљученог између влада држава Економске уније Бенелукса, Савезне Републике Немачке и Републике Француске о постепеном укидању контроле на заједничким границама и Шенгенски приручник – SLEZ бр. С 313 S.97 од 16.12.2002. године. Овим законом Република Србија је успоставила ефикасан систем заштите државне границе, висок стандард граничне контроле и уређена је сарадња свих органа који учествују у том поступку.

У децембру 2012. године усвојен је и сет од седам пратећих подзаконских прописа.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде учествује у интегрисаном управљању границом – видети поглавље 12.

Институционални оквир

У оквиру система интегрисаног управљања границом у Републици Србији успостављена су тела задужена за примену и праћење спровођења Стратегије интегрисаног управљања границом у Републици Србији и то Координационо тело (сачињавају га министри надлежних министарстава) и Оперативна радна група за координацију интегрисаног управљања границом на централном нивоу (сачињавају је руководиоци надлежних граничних служби) са својих шест интерресорних радних подгрупа.

У Министарству унутрашњих послова Републике Србије функционише Управа граничне полиције као јединствена и централизована служба, хијерархијски организована на централном, регионалном и локалном нивоу, а задужена је за непосредну организацију и обављање послова граничне контроле и обезбеђења државне границе. На централном нивоу, наведену функцију Управа остварује преко Одељења за границу, Одељења за странце, Одељења за сузбијање прекограничног криминала и криминалистичко-обавештајне послове, затим Одсека за међународну сарадњу и Дежурног оперативног центра. На регионалном нивоу, функцију остварује преко регионалних центара граничне полиције, основаних према свакој суседној држави. На локалном нивоу своју функцију Управа граничне полиције остварује преко станица граничне полиције, чији рад обједињавају регионални центри.

У оквиру Министарства унутрашњих послова развијен је информациони систем за контролу преласка државне границе, уз коришћење уређаја за аутоматско читавање докумената, који функционише на граничним прелазима.

Провера докумената се врши кроз централизоване базе података на ЈИС МУП Републике Србије. Систем за контролу границе је унапређен реализацијом пројеката „Унапређење стандарда за контролу границе” и „Изградња информационог система за контролу границе” финансираних средствима претприступних ЕУ фондова - ИПА2007 и ИПА2008. Кроз ове пројекте је унапређена техничко-технолошка информациона и комуникациона основа за ефикасну контролу лица и возила на граничним прелазима и надзор граничних прелаза, с обзиром да је успостављен систем основног видео надзора на граничним прелазима, сагласно приоритетима дефинисаним од стране Управе граничне полиције, који је доступан за коришћење у оквиру интранет мреже Министарства

унутрашњих послова. Информациони систем за контролу преласка државне границе је интегрисан са системом за читавање и препознавање таблица на друмским граничним прелазима, чиме је остварена функционалност провере моторних возила која прелазе државну границу. Поред могућности директне провере података кроз централизовану базу података на ЈИС МУП омогућена је и директна провера кроз Интерполове базе података. Динамика увођења овог унапређеног система у продукцију на граничним прелазима, такође је опредељена приоритетима Управе граничне полиције.

Поред тога, у оквиру пројекта „Унапређење капацитета за спречавање илегалних миграција”, који је реализован средствима претприступних ЕУ фондова за пројектни циклус ИПА2010, извршена је набавка система за управљање оперативним предметима и документима, чиме су створене могућности за унапређење капацитета граничне полиције за анализу ризика.

За пасоше новије генерације који садрже биометријске податке омогућена је ЕАС (Extended Access Control) на e-gate, који је успостављен на аеродрому „Никола Тесла” у Београду, тако да лица могу прећи границу кроз електронску капију, при чему се врши аутоматско читавање пасоша и верификација да је документ особе која га носи на основу аутоматског читавања отиска прста.

Сагласно Закону о преласку државне границе („Сл. гласник РС” бр. 97/2008) унапређени су технички капацитети за читавање биометријских података, односно утврђивање веродостојности путне или друге исправе прописане за прелазак државне границе. Опремање и унапређење техничких капацитета за остваривање функционалности аутоматског читавања биометријских података, реализовано је кроз пројекат „Унапређење капацитета за борбу против илегалних миграција”, који је финансиран средствима европских структурних фондова кроз пројекти циклус ИПА2010, чија је реализација завршена крајем 2012. године.

У наредном периоду ће се наставити са експлоатацијом информационог система за контролу границе, као и са унапређењем информационо комуникационе инфраструктуре за коришћење система и изградњом база података сагласно Закону о преласку државне границе.

Систем за обезбеђење државне границе ће, у наредном периоду, бити унапређен реализацијом пројекта „Унапређење система фиксног и мобилног видео надзора” („Establishment of stationary and mobile video surveillance system for state border protection), који се финансира средствима европских претприступних фондова - пројектни циклус ИПА2011, која је већ започета. Окончањем овог пројекта знатно ће се унапредити и побољшати капацитети МУП за контролу и обезбеђење државне границе.

Република Србија је укључена у заједничке операције, редовне размене података и најбољих пракси, као и активности обуке са Фронтексом.

У оквиру унапређења прекограничне сарадње, а сагласно одредбама Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи, која је потврђена Законом о потврђивању Конвенције о полицијској сарадњи у југоисточној Европи („Службени гласника РС – Међународни уговори” број 70/2007), реализована је могућност остваривања директне везе официра граничних служби суседних земаља, у циљу ефикасног решавања питања везаних за контролу преласка државне границе - обезбеђивањем комуникационе инфраструктуре, аналогне и дигиталне радио везе, сагласно техничко-технолошким капацитетима суседних земаља. Оваква комуникација је реализована са Босном и Херцеговином - полагањем кабла за обезбеђивање спојног пута и комуникације и са Хрватском - коришћењем капацитета и ресурса ТЕТРА система дигиталне радио везе и примену европских стандарда у овој области.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- Спроводити Стратегију интегрисаног управљања границом и донети Акциони план за имплементацију Стратегије за интегрисано управљање границом;
- Сачинити Протокол о размени информација између служби укључених у систем
- интегрисаног управљања границом у Републици Србији;
- За Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде видети поглавље 12.

Институционални оквир

- Јачати капацитете и сарадњу између граничних служби из система интегрисаног
- управљања границама на националном, регионалном и локалном нивоу;

- Наставити реструктурирање и модернизацију граничне полиције у складу са реалним потребама које се постављају пред њу, уз поштовање принципа транспарентности;
- Перманентно радити на унапређењу основне и специјалистичке обуке припадника граничне полиције и заједничке обуке са службеницима других граничних служби на националном и међународном нивоу;
- Сачинити концепт управљања људским ресурсима у граничној полицији;
- Сачинити и спроводити логистички план у циљу модернизације инфраструктуре,
- опреме, информационе технологије у складу са реалним потребама и могућностима, уз праћење и примену најбоље праксе граничних служби држава чланица ЕУ.

Мере планиране за период 2014. – 2016. године

Законодавни оквир

- Пратити актуелне шенгенске прописе и најбоље праксе земаља ЕУ и са њима усклађивати домаће прописе;

Институционални оквир

- Развијати организациону структуру и оперативну ефективност граничне полиције на свим нивоима организовања, а у складу са најбољим праксама и стандардима ЕУ;
- Ажурирати наставне планове и програме за специјалистичку обуку граничне полиције у складу са актуелним потребама и савременим тенденцијама;
- Наставити са изградњом и модернизацијом објеката и инфраструктуре на граничним прелазима, са циљем бржег протока људи и роба, уз подизање нивоа квалитета граничне контроле;
- Наставиће се са даљом модернизацијом и побољшањем опреме и инфраструктуре, како на граничним прелазима, тако и у сврху надзора и обезбеђења државне границе, реализацијом наведених пројеката финансираних из претприступних фондова ЕУ.

3.24.2. Управљање миграцијама

Преглед стања

Република Србија се почев од 2009. године суочава са новим видом илегалне миграције – секундарном илегалном миграцијом држављана афро-азијског комплекса преко држава Западног Балкана, са полазиштем из Грчке. Вишеструки тренд раста овог вида миграције проузрокован је прогресивним притиском илегалне миграције на грчко-турској граници који је настављен и током 2012. године. У односу на 2011. годину када је у илегалном преласку државне границе спречено 10.383 лица (раст од 459% у односу на 2010. годину), током 2012. године, спречено је 14.793 лица (раст од 42,5% у односу на 2011. годину). Највећи број илегалних прелазака спречен је на граници са Р Македонијом (8.348) која је улазна тачка на територију РС. Ирегуларни мигранти транзитирају територијом РС у покушају да илегално пређу границу са Р Мађарском, Р Хрватском и Р Румунијом или остају извесно време на територији Р Србије злоупотребљавајући право на азил.

Најзаступљенији у овој категорији илегалних миграната су држављани Авганистана, Пакистана и Сомалије.

Карактеристике овог облика илегалне миграције посебно изражене током 2012. године су:

- коришћење свих расположивих начина илегалног преласка државне границе, како између граничних прелазак, тако и на самом граничном прелазу (првенствено скривањем у превозним средствима, али и употребом фалсификоване и туђе путне исправе);
- злоупотреба права на азил;
- висок степен организованости илегалне миграције кроз активност мреже организованих криминалних група у државама порекла, транзита и дестинације ирегуларних миграната које немају строгу хијерархијску структуру, врло су флексибилне, међусобно сарађују у складу са фазама транспорта лица стварајући посебне мреже на територији сваке државе, уз ангажовање локалног становништва.

Поред активности и напора које држава Србија самостално улаже у сузбијање илегалних миграција и кријумчарења људи, неопходна је и интензивна регионална и међународна сарадња.

Укључивање РС у мађународне акције и ангажовање међународних организација и агенција које се баве активностима у сузбијању илегалних миграција (FRONTEKS, EUROPOL, EUROJUST, SELEC, IOM, UNDOC, ICMPD и др.), један је од фактора успешне контроле илегалних миграција и остваривања безбедности Европе као заједничког циља.

Из области заштите жртава трговине људима као најважније активности током 2012. године издвајамо:

Одлуком Владе Републике Србије априла 2012. године („Службени гласник Р Србије” бр. 35) основан је Центар за заштиту жртава трговине људима, као установа социјалне заштите, чија је сврха обезбеђивање помоћи и подршке жртвама трговине људима, укључујући и децу жртве трговине људима.

Народна скупштина је у новембру 2012. године усвојила Закон о управљању миграцијама ("Сл. гласник РС", број 107/12).

Усвајањем закона постигнуто је делимично усклађивање са Уредбом (ЕЗ) број 862/2007 Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. године о статистици Заједнице о миграцијама и међународној заштити и укидању Уредбе Савета (ЕЕЗ) број 311/76 о састављању статистика о страним радницима (Службени гласник Л 199, 31.7.2007, с. 23–29) и Одлуком Савета 2008/381/ЕЗ од 14. маја 2008. године о успостављању Европске миграционе мреже (Службени гласник Европске Уније, Л 131, 2.5.2008 с. 7 – 12). Овим Законом постигнуто је и усклађивање са чланом 2004/83/ЕЗ од 29. априла 2004. године о минималним стандардима за квалификовање и статус држављана трећих земаља или лица без држављанства као избеглица или као лица којима је потребна међународна заштита и садржај одобрене заштите ("Службени гласник Европске Уније", Л 304, 30.9.2004 с. 12 – 23). Додатно усклађивање ће се постићи доношењем подзаконских аката.

Република Србија је усвојила Миграционе профиле за 2010. и 2011. годину.

Координационо тело за праћење и управљање миграцијама, формирано Одлуком Владе са задатком да усмерава послове из области праћења и управљања миграцијама, наставило је са радом.

Комесаријат за избеглице и миграције је успоставио контакт и као посматрач учествује у раду Европске платформе агенција за прихват (EPRA European Platform for Reception Agencies) и Европске мреже организација за пријем азиланата (ENARO European Network of Asylum Reception Organisations).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Као један од приоритета за 2013. годину је израда нацрта за измену и допуну **Закона о странцима**, односно израду новог Закона о странцима. Приликом израде текста нацрта измена и допуна, односно новог Закона о странцима узеће се у обзир следећи прописи Европске уније који ће у највећој могућој мери бити инкорпорирани у домаће законодавство:

- Директива 2003/86/ЕЗ о праву на јединство породице
- Директива 2003/109/ЕЗ о статусу држављана трећих земаља који имају стални боравак,
- Директива 2005/71/ЕЗ о посебном поступку за улазак држављана трећих земаља у сврху научног истраживања
- Директива 2004/114/ЕЗ о условима пријема држављана трећих земаља у сврху студирања, размене ученика, неплаћене обуке и волонтирања,
- Директива 2009/50/ЕЗ о условима боравака високо образованих држављана трећих земаља са циљем запошљавања
- Директива 2009/90/ЕЗ којом се дефинише пружање помоћи за неовлашћени улазак, транзит и боравак
- Директива 2009/52/ЕЗ којом се одређује минимум стандарда у примени санкција и мера против послодавца који запошљава држављане трећих земаља који илегално бораве
- Поред наставка примене успостављених процедура за координацију и примарни прихват повратника, у наредном периоду фокус ће бити усмерен на даље јачање капацитета локалне заједнице.

- Перманентне обуке и усавршавања кадрова у областима реадмисије, миграција, азила, виза, као и праћење најновијих достигнућа информационих система са циљем да се кроз праћење закона и других решења унапреди процес сузбијања илегалних миграција

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- Усвајање Националне стратегије превенције и сузбијања трговине људима и заштите жртава у Републици Србији у периоду 2013-2017. година и пратећег Акционог плана за период 2013-2014. године и имплементација предвиђених активности за 2013. годину.
- Именовање чланова Савета за превенцију и сузбијање трговине људима и заштиту жртава у Републици борбу, именовање Националног координатора за борбу против трговине људима и формирање Канцеларије Националног координатора.
- Формирање Тима за имплементацију Националне стратегије превенције и сузбијања трговине људима и заштите жртава у Републици Србији.
- Измене и допуне Споразума о сарадњи државних органа у борби против трговине људима са смерницама за поступање.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Реализован је Заједнички програм ИОМ, УНОДЦ и УНХЦР за борбу против трговине људима у Србији (у периоду 01.06.2010. године до 31.10.2012. године), чији је циљ био спровођење активности предвиђених Националним планом акције за борбу против трговине људима за период 2009 – 2011. године и јачање сарадње државних органа, међународних организација и организација цивилног друштва. На пројекту су заједно радиле три међународне организације у партнерству са Владом Србије. Вредност пројекта је била 1.4 милиона УС долара. Донатори пројекта су били Влада Белгије са 680.000 УСД, Влада Швајцарске са 200.000 УСД и УН ГИФТ са 530.000 УСД.

У циљу успешнијег откривања случајева трговине људима и идентификације жртава трговине људима, у току 2012. године је извршено материјално-техничко јачање свих организационих јединица МУП Р Србије које се баве сузбијањем трговине људима (полицијске управе, криминалистичка полиција и гранична полиција), преко Заједничког програма ИОМ, УНОДЦ и УНХЦР за борбу против трговине људима у Србији, реализована је набавка информационо-технолошке опреме у вредности од 120.000 УСД. Наведена опрема ће бити коришћена и за превентивне активности које спроводе полицијски службеници МУП Р Србије, нарочито предавања и презентације о проблему трговине људима.

Пројекат "Успостављање ефикасног система за спречавање и сузбијање илегалних миграција на територији Републике Србије" финансиран из ИПА фондова за 2010. годину делимично је имплементиран у току 2012. године, тачније спроведена је компонента набавке опреме у вредности од 4 милиона евра. Наведена опрема ће допринети ефикаснијој превенцији и супротстављању илегалним миграција преко територије Републике Србије. У периоду 2012-2014 почело се са спровођењем твининг компоненте пројекта чији су крајњи корисници Управа криминалистичке полиције и Управа граничне полиције. Сврха пројекта је обезбеђење јачег и ефикаснијег система за спречавање и сузбијање илегалних миграција и трговине људима, који су све више потпомогнути употребом високих технологија и Интернета. Кроз обуку везану за сузбијање илегалне миграције и високотехнолошког криминала, полицијски службеници ће стећи и бити у могућности да примене знања о методама, односно примени најсавременије технологије у циљу организовања илегалне миграције и вршења кривичних дела у овој области и области трговине људима.

„Јачање капацитета институција Републике Србије за управљање миграцијама и реинтеграцију повратника”, ИПА 2010, вредност пројекта је 2 милиона евра, који је реализован у току 2011. и 2012. године. У оквиру пројекта је урађена анализа усклађености Закона о странцима и Закона о азилу са прописима ЕУ. Поред тога нормативне службе Комесаријата и Министарства унутрашњих послова прошле су одговарајућу обуку о анализи и припремању извештаја о усклађености са прописима ЕУ.

Важан резултат пројекта је су припремљене матрице за мониторинг, евалуацију и извештавање о спровођењу политика у области миграција.

У току ове године имплементираће се и пројекат који се финансира из ИПА фондова за 2012. годину, под називом "Реформа полиције и управљање миграцијама". Део пројекта чији је крајњи корисник Управа граничне полиције састоји се из две компоненте, набавке опреме и твининга. Вредност пројекта је 2,2 милиона евра. Имплементација овог пројекта допринеће јачању капацитета

МУП-а, Управе граничне полиције на пољу легалних миграција, у смислу усклађивања законодавства и процедура са ЕУ стандардима, израдом Централне базе података за странце која ће допринети још ефикаснијој процедури издавања виза, јачању везе са Националном службом за запошљавање у циљу боље контроле и координације издавања привремених боравака и радних дозвола а пројекат ће допринети и бољој контроли илегалних миграција.

- У току су активности на изради подзаконских аката (уз Закон о социјалној заштити) којима се уносе измене у досадашњи начин вођења евиденције и документације у центрима за социјални рад и установама за смештај корисника. И подаци о жртвама трговине људима, корисницима услуга у систему социјалне заштите, укључујући и децу жртве, биће тачни, свеобухватни, квалитетни и сегрегирани по захтевима међународних уговорних тела за заштиту људских права.
- У току је реализација пројекта „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу – DILS”, а једна од компоненти везана је за активности развоја информационог система у области социјалне заштите са обједињеном и прецизном базом корисника, укључујући жртве трговине људима
- Планира се почетак израде нове Стратегије развоја социјалне заштите за период 2013-2020 година.
- У односу на заштиту жртава трговине људима у плану је израда Инструкције о поступању центара за социјални рад у заштити жртава трговине људима (мај 2013)
- Планиран је наставак обука и у 2013. (трећи квартал) за запослене у центрима за социјални рад о заштити жртава трговине људима (у 2011 и 2012. обуку успешно завршило преко 170 запослених у центрима за социјални рад)

Мере планиране за период 2014. – 2016. године

- Израдити подзаконске акте који ће пратити измењен и допуњен Закон о странцима, односно нови Закон о странцима.
- Израда Централне базе података за странце којим би били повезани сви државни органи који учествују у поступку издавања виза, боравака и радних дозвола (МСП; МУП; Национална служба за запошљавање)
- Израда биометријских докумената за странце
- У наредном периоду потребно је започети активности на изради нове Стратегије и пратећег Акционог плана супротстављања илегалним миграцијама за период након истека важећих стратешких докумената и укључити у рад релевантне субјекте.
- Наставак активности на унапређењу положаја посебно осетљивих група, нарочито социјалне инклузије деце са сметњама у развоју и одраслих особа са интелектуалним сметњама и проблемима менталног здравља, али и жртава трговине људима

Реинтеграција

Преглед стања

Када се ради о Споразумима о реадмисији, закључивање и спровођење Споразума и Протокола (преглед стања међународних активности за 2012. годину је у надлежности Бироа за међународну сарадњу) представља стратешку активност министарства у циљу испуњавања међународних обавеза и перманентне борбе против незаконитих миграција. Стратешки оквири ових обавеза дати су кроз Стратегију развоја МУП-а, Стратегију о управљању миграцијама, Стратегију о реинтеграцији повратника по Споразуму о реадмисији са ЕЗ и др.

У складу са Стратегијом за реинтеграцију повратника по основу споразума о реадмисији спроведене су мере које су допринеле да примарни прихват по повратку у земљу несметано функционише на граничним прелазима и у Канцеларији за реадмисију на аеродрому "Никола Тесла". У Канцеларији за реадмисију на аеродрому "Никола Тесла" се пружају информације повратницима од стране службеника Комесаријата за избеглице и миграције о њиховим правима, као и савети о начину прибављања личних докумената, контакти у општинама у које се враћају и штампан информатор преведен на енглески, ромски, немачки и српски. Уколико је потребно обезбеђује се превоз до центра за ургентни прихват или места пребивалишта, повезивање са центром за социјални

рад ради обезбеђивања карте за превоз, смештај у центре за ургентни прихват (постоје три центра за ургентни прихват у Зајечару, Белој Паланци и Шапцу). По потреби, Министарство здравља обезбеђује и лекарску екипу за прихват лица којима је неопходна ургентна здравствена брига. За сва лица смештена у центре за ургентни прихват прибавља се неопходна документација, пружа правна и друга помоћ.

Административни капацитет

Управа за управне послове у седишту МУП-а одговорна је за унапређење и организовање послова из свог делокруга.

Управа за управне послове у свом саставу има: Одељење за држављанство и друге управне послове, Одељење за путне исправе и Одељење за регистрацију возила и возачке дозволе.

Одељење за држављанство и друге управне послове има: Одсек за држављанство, Одсек за личне карте, пребивалиште и друге управне послове и Одсек за оружје.

Одељење за путне исправе у свом саставу има: Одсек за контролу издавања путних исправа у земљи, Одсек за контролу издавања путних исправа у дипломатско-конзуларним представништвима и Одсек за спровођење Споразума о реадмисији.

Одељење за регистрацију возила и возачке дозволе у свом саставу има: Одсек за регистрацију возила и Одсек за возаче и возачке дозволе.

3.24.3. Визна политика

Преглед стања у 2012. години

У сарадњи са Министарством спољних послова, МУП Р Србије, Управа граничне полиције је у 2012. години је учествовала у изради софтвера за визни информациони систем, који је пуштен у продукцију у априлу 2012. године. До краја 2012. године умрежено је више од 90% дипломатско конзуларних представништава у иностранству са Министарством спољних послова и Министарством унутрашњих послова, тако да се по поднетом захтеву за визу, који се шаље МУП-у Р Србије на теренску и безбедносну проверу, поступа одмах по уносу на визни систем у ДКП-у. На овај начин временски период потребан да се изврше неопходне провере и одобри издавање визе сведен је на недељу дана. Такође, на овај начин остварена је брза, он лине претрага свих поднетих захтева за издавање визе, као и свих издатих виза у дипломатско конзуларном представништву Р Србије у иностранству.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У сарадњи са Министарством спољних послова радиће се на даљем умрежавању дипломатско-конзуларних представништава у којима се подносе захтеви за издавања виза, као и на унапређењу система, пре свега када је у питању израда статистичких извештаја, претрага захтева за издавање виза или претрага већ издатих виза по додатним критеријумима (нпр. претрага по ЈМБГ позиваоца или матичном броју правног лица које позива страног држављанина у Р Србију).

Мере планиране за период 2014. – 2016. године

Успостављање потпуног визно информационог система којим би биле повезана дипломатско конзуларна представништва, Министарство спољних послова, Министарство унутрашњих послова, гранични прелази и подручне полицијске управе.

3.24.4. Азил

Преглед стања

Следећи препоруке и уважавајући примедбе које је Европска комисија изнела у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2011. годину, а које су се тичале функционисања националног система азила, Министарство унутрашњих послова је током 2012. године предузело низ радњи из своје надлежности како би се отклонили разлози постојања поменутих примедби. Тако су представници Министарства унутрашњих послова, заједно са представницима Комесаријата за избеглице и миграције, као и осталих релевантних владиних институција, учествовали у изради предлога Закона о управљању миграцијама (Народна скупштина Републике Србије је дана 08.11.2012. године усвојила поменути законски предлог). Закон о управљању миграцијама је, између осталог, значајан и због тога што је њиме коначно одређен

државни орган надлежан за интеграцију лица којима је на територији Републике Србије одобрен азил (то је Комесаријат за избеглице и миграције), чиме је попуњена до тада постојећа правна празнина и отклоњен разлог за постојање једне примедбе из извештаја Европске комисије (слаби изгледи за интеграцију). Такође, током 2012. године у Министарству унутрашњих послова је у функцију стављена и база података тражилаца азила. Поменута база за сада не садржи отиске прстију или фотографије, већ само личне податке тражилаца азила, али је конципирана на тај начин да се брзо и лако могу добити све информације о конкретном лицу и предмету, чиме је делимично отклоњен разлог још једне примедбе из горе поменутог извештаја (непостојање националне базе података о тражиоцима азила и њиховим отисцима прстију). На крају, Република Србија је током 2012. године први пут одобрила избегличку заштиту тј. уточиште (у три случаја), од како је у пуном обиму од Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице преузела надлежност у области азила (2008. године).

У погледу кривичног законодавства, Кривични законик регулише материју безвизног режима са Европском унијом инкриминацијом одређених кривичних дела и то у члану 350. КЗ „Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи” и новим кривичним делом 350.а) КЗ „Омогућавање злоупотребе остваривања права азила у страни држави” које је уведено Законом о изменама и допунама Кривичног законика, а који је Народна скупштина усвојила у децембру 2012. године. Члан 350. КЗ за починиоце овог кривичног дела предвиђа казну затвора од једне до дванаест година, а средства намењена или употребљена за извршење дела биће одузета. Како би се превентивно, али и репресивно деловало на смањење броја лажних азиланата и тако сачувао постојећи безвизни режим, најновијим изменама Кривичног законика прописано је кривично дело којим је предвиђена кривична одговорност организатора путовања лажних азиланата у државе Европске уније за које је предвиђена казна затвора у трајању од три месеца до осам година (члан 350. а)) у зависности од тежине кривичног дела. Предмети, превозна и друга средства намењена или употребљена за извршење дела биће одузета.

Комисија за праћење безвизног режима путовања са Европском унијом, а чијим радом руководи Министарство унутрашњих послова координира активности које се односе на ово питање.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Предузеће се неопходне радње везане за измене Закона о азилу, како би се, са једне стране, исправили недостаци истог који су уочени приликом његове досадашње примене у пракси, а са друге стране, извршило потпуније усклађивање са нормативним оквиром ЕУ који се односи на ову област. Спровођењем претходно набројаних мера ће се остварити потпунија усаглашеност са релевантним директивама ЕУ, у првом реду са 2003/9/ЕС, 2005/85/ЕС и 2011/95/ЕУ

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- приоритетно ће се радити на формирању Канцеларије за азил, њеном кадровском проширењу и попуњавању, као и обуци запослених, чиме ће се побољшати квалитет испитивања основаности захтева за азил поднетих на територији Републике Србије
- током ове године ће бити успостављена и база података која ће садржати како отиске прстију, тако и фотографије тражилаца азила, што ће, поред брже и ефикасније обраде захтева за азил, имати и значајан утицај на смањење злоупотребе поступка азила од стране илегалних миграната. Такође, успостављањем ове базе података се стичу се технички услови неопходни за будућу примену Уредбе (ЕС) No 2725/2000, неопходном за ваљању и несметану примену Уредбе (ЕС) No 343/2003.

Мере планиране за период 2014. – 2016. године

У наведеном периоду основи приоритет ће бити потпуна усклађеност националне легислативе у области азила са свим релевантним директивама ЕУ, као и потпуна примена свих стандарда који у овој области важе на територији земаља чланица ЕУ. Поред тога, пуна пажња ће се посветити проширивању постојећих капацитета за смештај тражилаца азила, као и унапређењу ефикасности вођења поступка испитивања основаности поднетих захтева за азил (смањити време потребно за процесуирање захтева, уз истовремено побољшање квалитета обраде захтева), што би, између осталог, требало да доведе до тога да се, у редовном стању ствари, више никада не појави проблем недостатка смештајних капацитета.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Током 2012. године, Министарство унутрашњих послова је, у сарадњи са Комесаријатом за избеглице и миграције, израдило пројекат за унапређење националног система азила, са којим је аплицирало за средства из IPA фондова ЕУ за 2013. годину. Средствима из пројекта ће, уколико исти буде одобрен, бити финансиране приоритетне активности у периоду 2014. - 2016. година.

Швајцарска Влада је одобрила финансирање пројекта чије су главне активности усмерене на повећање толеранције локалне заједнице према тражиоцима азила, њихово укључивање у образовни систем и систем социјалне заштите, као и смањење тензија које владају међу тражиоцима азила различите националности унутар самих центара, као хитну помоћ до стварања бољих услова за њихов смештај. Посебна пажња ће се посветити малолетницима без пратње и евентуалним жртвама тортуре.

3.24.5. Полицијска сарадња и борба против организованог криминала

Преглед стања

Канали кроз које се оперативна полицијска сарадња остварује су непосредни контакт са сродним службама (пракса углавном са земљама региона), полицијски официри за везу (пракса углавном за државама чланицама ЕУ и не-ЕУ државама, које имају своје официре за везу у Србији), и међународне организације попут Интерпола, Европола, Центра за спровођење закона у Југоисточној Европи (SELEC), посредством Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу МУП-а Р Србије. На регионалном нивоу интензивна сарадња остварена је са бившим југословенским републикама. У регионалним димензијама, интензивирању сарадње не доприносе само оперативне потребе, већ и регионални пројекти, као и заједничка општа тенденција земаља региона ка европским интеграцијама. Ван региона се током 2012. године у оперативним активностима интензивно сарађивало са земљама ЕУ (Велика Британија, Холандија, Белгија, СР Немачка, Мађарском, Шведска, Норвешка, Италија, Аустрија, Шпанија), као и Швајцарска. У ваневропским димензијама 2012. годину је обележила посебно интензивна сарадња са Аустралијом, а континуитет сарадње одржан је са САД. У оквирима надлежности СБПОК-а, остварује се и сарадња међународним организацијама и институцијама специјализованим за област организованог криминала, попут Канцеларије Уједињених нација за дрогу и криминал (UNODC), Европски мониторинг центар за наркотику и наркоманију (EMCDDA), комисијом ЕУ „Троике” за сарадњу са земљама Западног Балкана, Међународним бордом за контролу наркотику (INCB), мрежом *CARIN* – неформална платформа за сарадњу специјализованих државних органа у области одузимања имовине стечене криминалом. итд.

Током 2012. године, одржано је око 200 оперативних састанака у Србији и иностранству у вези конкретних предмета по свим линијама рада СБПОК-а. У другој половини 2012. године је посебно интензивирани пракса обука полицијски службеника, те је укупан број обука (курсева, семинара, радионица) које су похађали службеници СБПОК-а у 2012. години 45 (похађало их је укупно 8 Ослужбеника).

У области борбе против корупције остварена је значајна сарадња са Тужилаштвом за организовани криминал, надлежним за предмете високе корупције (учињених од стране државних функционера и ако износи штете или добити прелазе износ од 2 милиона евра) у којој је, по захтеву овог Тужилаштва вршено прикупљање потребних обавештења, доказа и прилога неопходних за покретање и вођење кривичног поступка против извршилаца ових кривичних дела.

Сачињен је Стратешки план за успостављање КОС-а у МУП-у којим се дефинишу циљеви које је потребно реализовати ради успостављања КОС-а. Предметни план предвиђа формирање радних група које ће бити одговорне за реализацију постављених циљева. Стратешки план се налази на усвајању у МУП-у.

У 2012. години је сачињена прва радна верзија документа који у потпуности објашњава модел ИР, спроведене су обуке у области криминалистичко обавештајних послова (рад са оперативним везама, крим. обавештајна аналитика) по принципу едукације едукатора, започете су активности на имплементацији КОС-а кроз два пилот пројекта).

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- Континуирана едукација и стручно кадровско оспособљавање запослених у Управи криминалистичке полиције Подизање нивоа техничке опремљености Управе криминалистичке полиције и информатичко повезивање са надлежним институцијама, чије базе

података могу бити значајан извор информација везаних за кретање робе и новца и имовину физичких и правних лица

- Подизање нивоа сарадње са Тужилаштвом за организовани криминал и јачање међуресорне сарадње са Пореском управом, Управом за спречавање прања новца, управом царина, Народном банком Србије, Девизним инспекторатом, Агенцијом за борбу против корупције и Државном ревизорском институцијом
- Проширење обима међународне полицијске сарадње у откривању, праћењу и пресецању активности извршилаца најтежих кривичних дела из области организованог финансијског криминала и корупције са иностраним елементом и пружање помоћи по захтеву полиција страних земаља
- Подизање поверења грађана у институционалну борбу против организованог криминала и корупције
- Планира се даље унапређење архитектуре софтверског решења за приступ Интерполовом информационом систему I-24/7, као и ширење примене у оквиру надлежних служби Министарства унутрашњих послова, сагласно приоритетима оперативних организационих јединица МУП.

Међународна полицијска сарадња МУП-а спроводи се како на билатералном, тако и на регионалном и мултилатералном нивоу, кроз сарадњу у оквиру низа програма и пројеката које на простору југоисточне Европе организују и координишу међународне организације УН, Пакт за стабилност југоисточне Европе, SECI, ИОМ, Савет Европе, ОЕБС и др. Значајан обим ових активности остварује се преко НЦБ Интерпола Београд, али и кроз билатералне контакте и сарадњу надлежних линија рада Министарства са одговарајућим полицијским службама великог броја земаља региона.

У циљу унапређења међународне полицијске сарадње реализоване су заједничке тактичке вежбе са представницима суседних земаља (Босна и Херцеговина и Бугарска) у којима су размењена искуства и приказане могућности примене нових техничко технолошких решења у циљу ефикасније координације, вођења и праћења тока акције

Према Р Македонији

- Потписан је Протокол о оснивању и функционисању заједничког контакт центра за полицијску сарадњу. Успостављање заједничког контакт центра за полицијску сарадњу предвиђено је на територији Републике Македоније, на граничном прелазу Табановци. Заједничке патроле, као облик сарадње, су успостављене и несметано функционишу.

Према Р Бугарској

- Потписан је Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске о оснивању и функционисању Заједничког контакт центра за сарадњу полиције и царине,
- Потписан је Правилник о организацији и функционисању заједничког контакт центра Калотина,
- Потписан је Правилник заједничке комисије из члана 16. Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске о оснивању и функционисању заједничког контакт центра за сарадњу царине и полиције.
- Заједнички контакт центар за сарадњу царине и полиције на граничном прелазу Калотина (Бугарска), отпочео је са радом дана 09.11.2012. године.

Према Румунији

- Потписан је Споразум о сарадњи у борби против организованог криминала, међународне трговине незаконитим дрогама и међународног тероризма између Владе Румуније и Владе Републике Србије
- У току су прописане активности за усаглашавање Нацрта протокола између МУП Републике Србије и Министарства администрације и унутрашњих послова Румуније о раду заједничког контакт тачке на српско румунској државној граници
- Успостављање заједничке контакт тачке на српско румунској државној граници предвиђено је на територији Румуније на граничном прелазу Тердап.

Према Мађарској

- Потписан је Споразум између Владе Републике Србије и Владе Мађарске о граничној контроли у друмском, железничком и водном саобраћају, којим је између осталог предвиђено формирање заједничког контакт центра на територији Мађарске на граничном прелазу Хоргош – Реске.
- Према Р Хрватској:
- Потписан је Протокол између МУП Р Србије и МУП Р Хрватске о оснивању заједничке контакт службе на граничном прелазу Бајаково – Батровци,
- Донет је Пословник о раду заједничке контакт службе на граничном прелазу Бајаково – Батровци.
- Заједничка контакт служба на српско - хрватској граници успостављена је и функционише на територији Републике Хрватске, на граничном прелазу Бајаково.

Према Босни и Херцеговини

- Од стране БиХ покренута иницијатива за успостављање трилатералног контакт центра у Требињу у коме би учешће узели представници Црне Горе, Србије и БиХ.

Према Црној Гори

- Као према Босни и Херцеговини
- У току 2012. године реализовано је више билатералних и трилатералних заједничких акција на обезбеђењу државне границе и на граничним прелазима по питањима сузбијања прекограничног криминала, илегалних миграција и других недозвољених активности на државној граници.

Сарадња са Фронтексом и другим међународним организацијама

Реализовано је више различитих заједничких мултилатералних активности у сарадњи са Агенцијом Фронтекс (Frontex) из следећих области: заједничке акције на спољним границама ЕУ, едукација и размена искустава. Друге међународне организације са којима је остварена квалитетна и интензивна мултилатерална сарадња су: DCAF, OSCE, ИОМ и Ханс Зајдел фондација,

Сарадња са Интерполом

У сарадњи са Интерполом израђено је софтверско решење и успостављен сервис за приступ Интерполовом информационом систему I-24/7 на граничним прелазима, према утврђеним приоритетима надлежне линије рада. Успостављени сервис за приступ Интерполовом информационом систему I-24/7, се користи интегрисано са софтверским решењем за контролу преласка државне границе. Сервис је успостављени и пуштен у рад у четвртном кварталу 2012. године.

Борба против организованог криминала – базе података и информатички сервис

Преглед стања

Почетком 2012. године стављен је у продукцију унапређени систем за електронско вођење евиденције кривичних дела у Министарству унутрашњих послова, чиме је хармонизован и унапређен унос података релевантних за оперативну и стратешку анализу, а тиме и за развијање проактивног приступа у борби против организованог криминала и повећање ефикасности одговарајућим спровођењем превентивног и репресивног деловања. Такође, у циљу веће ефикасности како криминалистичке полиције тако и других оперативних линија рада које су надлежне за борбу против различитих видова и облика криминала, у наредном периоду ће се наставити са покривањем најважнијих путних праваца сигналом ТЕТРА система, што ће оперативним линијама рада, поред сигурне и поуздане комуникације, обезбедити и могућност заједничког рада и деловања, као и коришћење потребних информатичких сервиса.

Унапређени су технички капацитети Јединице за финансијске истраге у МУП Републике Србије у оквиру реализације CARDS Пројекта финансираног од стране Европске уније, а чији је носилац Дирекција за управљање одузетом имовином. Предстоји наставак ових активности како би се даље унапредили технички капацитети ове Јединице и подигао ниво техничке стручности.

У циљу ефикаснијег супротстављања организованом криминалу кроз побољшање сарадње и протока информација између служби надлежних за спровођење закона успостављени су основни технички предуслови за повезивање и остваривање електронске размене података са другим службама за спровођење закона. МУП је развио екстранет сегмент рачунарске мреже који омогућава, путем електронских сервиса, контролисан и заштићен приступ и размену информација и података из информационих система других државних органа и правних субјеката.

У наредном периоду ће се наставити рад на унапређењу техничких могућности МУП, а размена података зависиће од техничких предуслова других државних органа и агенција. Иначе, ова размена је заснована на инфраструктури јавних кључева и личним картама са чипом које садрже и дигитални потпис – што је предуслов за коришћење електронског пословања. С тим у вези, планира се развој електронске управе и електронских сервиса највишег степена софистицираности у складу са Стратегијом развоја електронске управе Републике Србије и пратећим Акционим планом.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У наредном периоду ће се наставити рад на унапређењу техничких могућности МУП, а размена података зависиће од техничких предуслова других државних органа и агенција.

Усвајање Стратешког плана за успостављање КОС-а у МУП-у.

Формирање радних група за прилагођавање законског оквира и организационе структуре и развој административних капацитета (нарочито база података) потребних за успостављање КОС-а. Циљ радне групе за анализа за израду законског оквира за 2013. годину. У области организационе структуре, циљ радне групе је сачињавање предлога за усклађивање структуре потребама КОС-а.

У 2013. години ће бити идентификоване потребе за техничким капацитетима, са приоритетом на изради и повезивању база података.

Такође ће бити настављена едукација полицијских службеника МУП-а у областима руковођења и управљања и криминалистичко обавештајним пословима по моделу ИЛР.

Мере планиране за период 2014-2016

План је да до 2016. године у потпуности буде успостављен законски оквир, усвојена организациона структура, развијени административни капацитети, а посебно базе података, потребни за успостављање КОС-а и имплементиран КОС у најмање две организационе јединице МУП-а.

Кривичноправно законодавство у области борбе против организованог криминала

Преглед стања

Изменама Кривичног законика, које су усвојене у децембру 2012. године, предвиђене су одређене новине на пољу борбе против организованог криминала. *Видети 3.23.2*

Код кривичног дела „удруживање ради вршења кривичних дела” (члан 346), сада је прописано да се, попут организатора, и припадник организоване криминалне групе који открије организовану криминалну групу пре него што је у њеном саставу или за њу учинио неко кривично дело прописано чланом 346, ст. 1 до 5, ради чијега вршења је ова организована криминална група организована, може ослободити од казне. Оваква одредба у складу је са Оквирном одлуком Савета Европске Уније 2008/841/ЈНА о борби против организованог криминала од 24. октобра 2008. године.

Законик о кривичном поступку који је усвојен 2011. године унео је значајне промене у кривичном систему у Србији, уводећи тужилачку истрагу. Нови ЗКП ступио је на снагу 15. јануара 2012. године у почетку само у специјализованим тужилаштвима и судовима који се баве ратним злочинима и организованим криминалом, али је било планирано да његова примена започне и у тужилаштвима и судовима опште надлежности од 15. јануара 2013. године.

Институционални оквир

Дирекција за управљање одузетом имовином

Дирекција за управљање одузетом имовином основана је Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела који је Народна Скупштина Републике Србије усвојила 23. октобра 2008. године, ступио је на снагу 4. новембра 2008. године, а примењује се од 01. марта 2009. године. Влада Србије донела је Уредбу о начину управљања новчаним средствима добијеним од закупа

привремено одузете непокретне имовине и привремено одузетим путничким возилима („Сл. гласник РС”, број 11/2011).

Републичко јавно тужилаштво

Видети поглавље 23.

Борби против организованог криминала и високе корупције допринео је и нови Законик о кривичном поступку који се примењује од 15. јануара 2012. године у поступцима које воде Тужилаштво за организовани криминал и Тужилаштво за ратне злочине, а чија ће примена у току 2013. отпочети у тужилаштвима опште надлежности.

У циљу повећања ефикасности кривичног поступка, сва јавна тужилаштва су повећала примену института споразума о признању кривице.

Такође, 2012. године, у свим јавним тужилаштвима одређене су контактне тачке за предмете трговине људима, који ће поступати и координирати рад у овој области. Модернизација рада, осим специјализације укључује и усвајање нових трендова у поступању, па је тако Републичко јавно тужилаштво, у складу са међународним стандардима и препорукама, потписало Меморандум о разумевању са невладином организацијом АСТРА, што је први меморандум у региону између јавног тужилаштва и невладиног сектора у области борбе против трговине људима.

Преглед приоритета за 2013. годину

Законодавни оквир

Као један од основних приоритета издваја се наставак рада Радне групе за **измене и допуне Законика о кривичном поступку** и усвајање овог закона у првом кварталу (март 2013. године). С тим у вези, континуирана обука судија, тужилаца и адвоката одбране је од великог значаја за почетак примене Закона пред судовима опште надлежности у Републици Србији. Примена се одлаже за октобар 2013. године. Радна група ће приликом израде текста Закона о изменама и допунама Закона о кривичном поступку законика узети у обзир следеће прописе Европске уније који ће у највећој могућој мери бити инкорпорирани у домаће законодавство:

1. Директива 2010/64/ЕУ Европског парламента и Савета од 20. октобра 2010. године о праву на судско тумачење и превод у кривичном;
2. Оквирна одлука 2001/220/ПУП од 15. марта о положају жртава у кривичном поступку;
3. Директива о праву на информације у кривичном поступку - Обавештењу о правима (*Letter of Rights*);
4. Директива 2004/80/ЕЗ од 29. априла 2004. године која се односи на накнаду/компензацију за жртве криминала.

Током 2013. године, односно до јуна 2013. године (други квартал према Програму рада Владе Србије за 2013. годину) планирано је да Влада Републике Србије усвоји Предлог закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела који ће у највећој могућој мери бити усклађен са међународним стандардима. Измене и допуне Закона, између осталог, односе се и на проширење овлашћења Дирекције за управљање одузетом имовином у смислу управљања привремено и трајно одузетом имовином проистеклом из кривичног дела.

У првој половини 2013. године планирано је да се донесу подзаконски акти којима ће се ближе уредити поступање Дирекције у складу са њеним овлашћењима из закона и то: Правилник о легитимацији и значки запослених у Дирекцији за управљање одузетом имовином, Правилник о трошковима управљања привремено и трајно одузетом имовином и Правилник о хигијенско-техничкој заштити у Дирекцији за управљање одузетим имовином.

Мере за спровођење приоритета које обухватају све друге активности, а ради даље борбе против организованог криминала

Административни капацитети

Дирекција за управљање одузетом имовином Министарства правде и државне управе

По усвајању Закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела Дирекција ће ускладити систематизацију радних места са Законом, имајући у виду овлашћења која ће изменама и допунама Закона добити, као и ради побољшања ефикасности рада у Дирекцији.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Републичко јавно тужилаштво

Планиране активности Републичког јавног тужилаштва обухватају:

- Наставак бескомпромисне борбе против криминала, нарочито против организованог криминала, корупције и других облика тешког криминала.
- Повећање ефикасности кривичног гоњења.
- Интензивирање међународне сарадње.
- Повећање капацитета Тужилаштва за организовани криминал
- Унапређење ефикасности у раду Тужилаштва за организовани криминал
- Подизање поверења грађана у јавнотужилачки систем.

Конкретне мере:

1. Повећање капацитета Тужилаштва за организовани криминал
 - Повећање броја запослених
 - Стручне обуке за запослене – тренинзи, студијске посете
 - Повећање просторних капацитета – изградња зграде Тужилаштва за организовани криминал из кредита ЕИБ или адаптација просторија у некој од постојећих зграда за потребе ТОК
 - Побољшање техничке опремљености – нова опрема за нове запослене у ток, за адаптацију нових судница за спровођење тужилачке истраге, као и за потребе формирања базе података
 - Формирање Јединице за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима кроз пројекат ИПА 2013
2. Унапређење ефикасности у раду Тужилаштва за организовани криминал
 - Формирање базе података Тужилаштва за организовани криминал за потребе праћења вођење евиденција, праћење предмета и израду тужилачке статистике на основу података из уписника, као и чување саме документације, али и за аналитичку обраду комплетне документације која се налази у списима тужилачког предмета
 - Стручне обуке за запослене – тренинзи, студијске посете
 - Доношење подзаконских и интерних аката
 - Јачање међународне сарадње
 - Дефинисање и јачање међуресорне сарадње (са Пореском управом, Управом за спречавање прања новца, Управом царина, Народном банком Србије, Девизним инспекторатом, Агенцијом за борбу против корупције, државном ревизорском институцијом, Повереником за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Заштитником грађана и др.)
3. Подизање поверења грађана у Јавно тужилаштво и Тужилаштво за организовани криминал
 - Повећање степена информисаности грађана кроз редовно обавештавање о активностима Тужилаштва за организовани криминал
 - Медијске презентације
 - Објављивање периодичних извештаја о раду (у припреми издање *Тужилаштво за организовани криминал Март 2009 – Септембар 2012.* уз помоћ и подршку Мисије ОЕБС у Србији)

Мере планиране за период 2014. – 2016. године

Законодавни оквир

Наставити са применом постојећих и, према потреби, закључивањем нових споразума о билатералној и мултилатералној полицијској сарадњи.

Према плану рада Владе Србије за 2013. годину није планирана измена Кривичног законика, али ће Министарство правде и државне управе размотрити могућност да у периоду 2014. – 2016. године у потпуности усклади Кривични законик са релевантним међународним изворима права, пре свега са *Acquis*-ом у овој области.

У складу са Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, Дирекција за управљање одузетом имовином ће ради лакшег преузимања и управљања имовином која се налази ван територије Београда, отворити организационе јединице у Нишу и Новом Саду, у периоду 2014. - 2016. година.

Институционални оквир

- Довршити започете активности на успостављању и функционисању заједничких контакт служби/центра на границама према суседним државама. Успоставити заједничке патроле и заједничке граничне прелазе тамо где се укажу потребе, а у складу са реалним могућностима.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Министарство унутрашњих послова учествује у припреми и спровођењу следећих пројеката

На иницијативу Међународног криминалистичко истражног програма помоћи (ICITAP) Министарства правде САД при амбасади САД у Србији, крајем октобра о.г. покренута је „Заједничка гранична антикорупцијска иницијатива (JACI)”. У активностима ове иницијативе, поред представника ССК УКП и СУК-а, учествује и један полицијски службеник СБПОК-а. Полицијски службеници СБПОК-а су интензивно са осталим представницима МУП-а Р Србије, у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а при Републици Србији, радили на дефинисању предлога пројекта „Унапређење капацитета српске полиције у борби против корупције”, чије се спровођење очекује током 2013. године, уз финансирање обезбеђено од Владе Краљевине Норвешке.

Предлози пројеката за програмски циклус **ИПА 2013**, чија се имплементација очекује крајем 2013. године или почетком 2014. године, су: „Јачање институција извршне власти за спровођење закона у борби против организованог криминала и управљање миграцијама” вредност 6.850.000 евра, „Превенција и борба против корупције” вредност 7.000.000 евра „Јачање система за управљање ванредним ситуацијама у Републици Србији” вредност 2.000.000 евра.

„Борба против организованог криминала: Међународна сарадња у области кривичног права”

У оквиру програма прекограничне сарадње, **ИПА 2** у фази имплементације су пројекти: СБС МАЂАРСКА-СРБИЈА „Студија изводљивости заједничке мађарско-српске мреже противградне заштите” од 116.365 евра, СБС БУГАРСКА-СРБИЈА „Јачање форензичких капацитета у области борбе против организованог прекограничног криминала у делу трговине наркотицима”

БУГАРСКА-СРБИЈА „Борба против прекограничног организованог криминала кроз јачање капацитета за форензичку обраду лица места и анализу биолошких и других трагова у ПУ пограничног региона Србија-Бугарска”

МУП Републике Србије и Шведски Национални Полицијски Одбор, у оквиру билатералне сарадње и реализације "Програма развоја МУП-а Републике Србије", спроводе пројекат "Развој капацитета полицијског рада вођеног криминалистичко обавештајним информацијама (Intelligence Led Policing - ILP) у циљу успостављања КОС-а у МУП-у". Овим пројектом ће бити реализован већи део активности потребних за успостављање КОС-а. Пројекат обухвата активности на изградњи законског оквира, организационе структуре, људских ресурса, идентификацију техничких капацитета потребних за успостављање КОС-а и имплементацију пилот пројеката. Пројекат не обухвата набавку опреме и изградњу и развој база података. Планирано трајање пројекта је три године (2012. – 2014. година). Целокупан пројекат финансира Шведска агенција за међународни развој и сарадњу (SIDA).

Пројекти Министарства правде и државне управе

Пројекат „Подршка имплементацији новог Законика о кривичном поступку” за циљ има повећање административних капацитета и вештина како носилаца правосудне и јавнотужилачке функције, тако и припадника Министарства унутрашњих послова и адвоката у преузимању нове улоге у вођењу кривичног поступка са посебним освртом на криминалитет „белог оковратника” и форензичког рачуноводства. Пројекат треба да допринесе побољшању техничке опремљености носилаца јавнотужилачке функције у Републици Србији у циљу побољшања функционисања и ефикасности спровођења Закона о кривичном поступку. Пројекат ће обухватити и низ активности на успостављању додатног механизма за специјалну подршку сведоцима и жртвама у поступку процесуирања организованог криминала. Укупна вредност компоненте је 1,3 милиона евра. Почетак спровођења ове компоненте очекује се у другом кварталу 2013. године.

Пројекат под називом „Изградња капацитета Дирекције за управљање одузетом имовином и подршка развоју система за истрагу, привремено и трајно одузимање имовине стечене кривичним делом” саставни је део Националног програма за ИПА 2009. годину. Укупна вредност пројекта је 2,5 милиона евра. Спровођење пројекта започето је у 2010. године и планирано је да траје до 2013. године. Пројекат реализује Савет Европе, а корисник пројекта је Дирекција за управљање одузетом имовином. Пројекат треба да пружи допринос развоју демократије и владавине праве кроз борбу против организованог криминала и корупције у складу са европским и међународним стандардима и препорукама MONEYVAL/GRECO-а за Републику Србију, кроз унапређење институционалних капацитета и ефикасног функционисања Дирекције за управљање одузетом имовином као и кључних институција укључених у истрагу, привремено одузимање, управљање и трајно одузимање имовине стечене кривичним делом у Републици Србији.

Пројекти у којима учествује Републичко јавно тужилаштво

1. Оснивање Центра за подршку жртвама кривичних дела при јавним тужилаштвима у Републици Србији. Ова активност реализује се као наставак пројекта са Владом Велике Британије и Амбасадом Велике Британије у Београду, уз обезбеђење твининг пројекта.
2. ИПА 2010 „Јачање мреже јавних тужилаштава у борби против организованог криминала и корупције”; главни корисник пројекта је Републичко јавно тужилаштво; период реализације пројекта је новембар 2011. године - новембар 2013. године; буџет је 1.2 милиона евра, а спроводи се у сарадњи са ГИЗ и Европском унијом;
3. ИПА 2012 „Унапређење техничких капацитета јавних тужилаштава за примену Законика о кривичном поступку”; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
4. ИПА 2013 „Јачање капацитета јавних тужилаштава ради борбе против трговине људима”, у сарадњи са невладиним организацијама и Амбасадом Републике Француске; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
5. Пројекат имплементације Закона о одузимању имовине стечене извршењем кривичних дела у сарадњи са Саветом Европе; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
6. Пројекат обуке и израде приручника и упутстава за јавна тужилаштва о пружању међународне правне помоћи у кривичним стварима; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
7. Пројекат обуке и израде приручника и упутстава за јавна тужилаштва о борби против организованог криминала у сарадњи са UNODC; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
8. Пројекат „ЈАЦИ” за подизање капацитета и оспособљености јавних тужилаштава у борби против корупције и царинских кривичних дела у сарадњи са Амбасадом САД, ОПДАТ/Министарство правде САД; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
9. Пројекат „МОЛИ” о изради националне процене ризика од прања новца и финансирања тероризма, у сарадњи са Саветом Европе; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
10. Пројекат унапређења капацитета за борбу против високо-технолошког криминала ”Cyber@IPA” у сарадњи са Саветом Европе; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
11. Пројекат израде инструмената за финансијске истраге за јавна тужилаштва у сарадњи са Амбасадом САД, ОПДАТ/Министарство правде САД; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта;
12. Пројекат успостављања заједничких истражних тимова са надлежним органима Републике Словеније; Републичко јавно тужилаштво је један од корисника пројекта.

3.24.6. Борба против тероризма

Преглед стања

Сходно препорукама комитета Савет Европе - Манивал (Moneyval), Влада Р. Србије је септембра 2008. донела Националну стратегију за борбу против прања новца и финансирања тероризма.

Видети поглавље 3.31 и 3.31.4

Секторским акционим планом МУП РС за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, утврђена је обавеза спровођење анализе ризика као примарне активности која треба да укаже на основне факторе ризика. Реализација свега наведеног базира се на:

1. Неопходности сарадње полиције и правосудних органа у борби против прања новца и финансирања тероризма, уз истовремено унапређење међународне сарадње на овом пољу;
2. Унапређењу унутрашње организације МУП РС у циљу веће ефикасности борбе против прања новца и финансирања тероризма
3. Препознавање проблема са којима се сусрећу полицијски службеници у откривању кривичних дела прања новца и финансирања тероризма;
4. Препознавање нарочитих околности које утичу на повећање степена опасности од прања новца и финансирања тероризма

Секторским акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма исказана је потреба за специјализацијом одређеног броја полицијских службеника који би се у оквиру свих полицијских управа на територији државе, специјализовали за послове спречавања прања новца и финансирања тероризма, из чега произилази потреба за изменом у систематизацији радних места.

Пројекти у којима учествује Управа криминалистичке полиције

Пројекат за спречавање прања новца - МОЛИ Србија

У организацији Европске уније, Савета Европе и Владе Републике Србије Р. Србији, крајем 2010. год., започето је са Пројектом за борбу против прања новца и финансирања тероризма у Србији - MOLI SRBIJA, који је повезан са Акционим планом за спровођење Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма и који ће трајати 36 месеци. Имплементација пројекта је у организацији Савета Европе - Одељење за економски криминал. Основна сврха овог пројекта, је да појача капацитете система за спречавање прања новца и финансирања тероризма у Србији имајући у виду пре свега законодавни оквир и оперативне капацитете институције.

Законом о изменама и допунама Кривичног законика, који је усвојен у децембру 2012. године, дошло је до измена у материји кривичноправног регулисања тероризма, пре свега у циљу усклађивања Кривичног законика са релевантним међународним изворима у овој области (Конвенцијом Савета Европе о превенцији тероризма коју је Србија ратификовала 2009. године, Оквирном одлуком Савета Европске Уније о борби против тероризма из 2002. године, измењеном Оквирном одлуком Савета Европске Уније о борби против тероризма из 2008. године). Поред наведеног, дошло је до проширења примене кривичног законодавства Републике Србије на учиниоце свих кривичних дела тероризма (а не само на кривично дело тероризма управљено против уставног уређења и безбедности Републике Србије), који кривично дело изврше у иностранству (члан 7.). Наведеним изменама пружа се широка кривичноправна заштита од свих радњи које имају карактер терористичког акта или представљају припремну радњу за њега. Европска комисија је у својој експертизи Закона о изменама и допунама Кривичног законика оценила да су нова решења начелно у складу са наведеном Оквирном одлуком.

Административни капацитети

Област борбе против тероризма, када је у питању његова превенција, се приоритетно налази у надлежности БИА, која се бави откривањем, праћењем, документовањем, спречавањем, сузбијањем и пресецањем делатности појединца, група и организација усмерених на вршење кривичних дела тероризма, предузимањем одговарајућих метода и средстава из своје надлежности. БИА у свом саставу има, у складу са актом о унутрашњој организацији, специјализоване организационе целине које се баве пословима и задацима везаним за откривање и сузбијање терористичких активности.

Координацијом борбе против тероризма се на стратешком нивоу бави Савет за националну безбедност Владе Р Србије.

У Министарству унутрашњих послова борбом против тероризма се баве осим Жандармерије, ПТЈ, САЈ и Одељење за праћење и истраживање појава тероризма Управе криминалистичке полиције. У наредном периоду планирано је јачање и проширење капацитета наведеног Одељења, тако што би се формирала Служба за сузбијање тероризма и екстремизма, која би у свом саставу сем оперативног одељења имала и Одељење за превенцију. Такође је предложено и отварање четири канцеларије на подручју Р Србије.

3.24.7. Сарадња на пољу борбе против дрога

Преглед стања

У току 2012. године МУП, УКП, СБПОК било је укључено у 15 операција на регионалном и међународном нивоу, а реализовало је неколико контролисаних испорука у којима су заплењене значајне количине кокаина, хероина, марихуане и синтетичких дрога у Србији и иностранству. У Републици Србији су откривене су и 3 илегалне лабораторије за производњу синтетичких дрога.

Законом о психоактивним контролисаним супстанцама („Службени лист СРЈ”, бр. 99/2010) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, односно транзит психоактивних контролисаних супстанци, услови за обављање послова у складу са Конвенцијом Уједињених нација о опојним дрогама из 1961. године и Конвенцијом Уједињених нација о психотропним супстанцама из 1971. године.

Законом о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) („Службени гласник РС”, број 107/05) уређени су услови за производњу и промет, увоз, извоз, транзит прекурсора, као и услови за обављање послова у овој области у складу са Конвенцијом Уједињених нација из 1988. године.

Све активности у овој области које нису законима дозвољене, те се као такве сматрају незаконитим, квалификују се као кривично дело и у надлежности су Министарства унутрашњих послова.

Влада Републике Србије је усвојила Стратегију за борбу против дрога у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, у фебруару 2009. године и Акциони план за спровођење Стратегије за борбу против дрога, као мултиресорски документ, у чијој изради је учествовало више министарстава и стручних институција. Стратегија је усклађена са Стратегијом Европске уније за борбу против дрога (2005-2012. година), као и са конвенцијама Уједињених нација (Конвенцијом Уједињених нација о опојним дрогама из 1961. године и Конвенцијом Уједињених нација о психотропним супстанцама из 1971. године и Конвенцијом Уједињених нација против незаконитог промета опојних дрога и психотропних супстанци из 1988. године.)

Административни капацитети

На основу Закона о психоактивним супстанцама, Влада Републике Србије је током 2012. године формирала Комисију за психоактивне супстанце. Главни задатак ове Комисије је предлагање стручних смерница за доношење одлука Владе у области психоактивних контролисаних супстанци.

Влада је 2012. године формирала и Комисију за контролу поступка уништавања одузетих психоактивних супстанци. Задатак ове Комисије је уређење поступка уништавања заплењених наркотика.

Законом дозвољена привредна и здравствена активност у области опојних дрога, односно психоактивних контролисаних супстанци и прекурсора у надлежности је Министарства здравља.

Надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита и примене психоактивних контролисаних супстанци, као и надзор над спровођењем закона у области производње, промета, увоза, извоза, транзита прекурсора (супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци) врши Министарство здравља. За непосредно извршење послова задужено је Одељење за опојне дроге и прекурсоре.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

До четвртог квартала 2013. године, планирано је доношење Закона о изменама и допунама Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора).

Планиране активности за 2013. годину

- Јачање међународне сарадње различитих сектора у борби против трговине забрањених психоактивних супстанци,
- Јачање сарадње са другим међународним организацијама (ЕУ, Европска Комисија, Европски центар за праћење дрога, Еуропол, Уједињене нације, UNODC, INCB, UNAIDS, WCO, Интерпол, Светска здравствена организација).
- Јачање сарадње владиног и невладиног сектора
- Јачање сарадње земаља Југоисточне Европе
- Израда свеобухватног извештаја о превентивним активностима на подручју дрога на националном нивоу
- Израда националног извештаја о дрогама према смерницама ЕМЦДДА (кроз ИПА4/ЕМЦДДА)
- Израђен је Списак психоактивних контролисаних супстанци, разврстаних у 7 листа, у складу с потврђеним конвенцијама Уједињених нација. Његово усвајање очекује се у првом кварталу 2013. године, након усаглашавања са другим министарствима, пре свега Министарством правде.

Мере планиране за период 2014-2016

- израда Стратегије за спровођење надзора у области психоактивних контролисаних супстанци и прекурсора
- Измене и допуне Закона о психоактивним контролисаним супстанцама у складу са Council Decision 2005/387/ЈНА.
- Измене и допуне Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора) у складу са Regulation (EC) No 273/2004.
- Израда пратећих прописа Закона о психоактивним контролисаним супстанцама.
- Израда пратећих прописа Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора).
- Формирање и институционализација националног центра за прикупљање, обраду података и извештавање
- Израда подзаконских аката који ће регулисати област превенције злоупотребе дрога, лечења и рехабилитације
- Евалуација Националне стратегије за борбу против дрога 2009-2013
- Спровођење ЕСПАД истраживања

3.24.8. Царинска сарадња

Национална царинска сарадња регулисана је чланом 22. Царинског закона ("Службени гласник РС", бр. 18/2010 и 111/2012) и чланом 64. Закона о државној управи ("Службени гласник РС" бр. 79/05, 101/07 и 95/2010) према којима се органи државне управе РС обавезују на међусобну сарадњу у свим заједничким питањима и на достављање података и обавештења потребних за рад.

Управа царина активно учествује у спровођењу интегрисаног управљања границом.

Област међународне царинске сарадње, поред напред наведеног члана 22. Царинског закона, дефинисана је и билатералним споразумима о административној сарадњи и пружању техничке помоћи у царинским питањима, Протоколом 5 Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице и Србије (у даљем тексту: Прелазни споразум), као и билатералним меморандумима и протоколима који дефинишу неку специфичну област царинске сарадње.

У вези са чланом 41 Прелазног споразума и Протоколом 5 Прелазног споразума (тј, чланом 99 и Протоколом 6 ССП) и Конвенцијом „Напуљ II” (CELEX 41998A0123(01)), којој Србија не може да приступи пре добијања статуса земље чланице, наводимо да је Управа царина Србије закључила 25 билатералних споразума о царинској сарадњи од којих су 22 на снази. Од наведеног броја споразума који се примењују, 12 је са земљама чланицама ЕУ и са свим земљама у региону (осим са Албанијом). Узајамна административна сарадња у царинским питањима се несметано одвија и са земљама

чланицама ЕУ са којима нису закључени билатерални споразуми и то на основу Протокола 5 Прелазног споразума.

У целини, може се оценити да је билатерална сарадња у царинским истрагама успешна и то како са земљама чланицама ЕУ, тако и са земљама у региону. Најчешћа размена података, односно тражена и пружана помоћ односи се на проверу царинске вредности и на проверу аутентичности/веродостојности поднетих докумената у царинским поступцима.

Са царинском службом Француске су потписана два меморандума о разумевању, први, 2010. године, о сарадњи царинских служби на аеродромима „Никола Тесла” Београд и „Роаси-Шарл Де Гол” Париз у области борбе против превара. Предвиђена је непосредна размена информација, обавештења и докумената између царинских служби који уживају исте мере заштите и поверљивости у складу са важећим националним законима сваке уговорне стране. Други је потписан 2012. године у вези са јачањем сарадње у програмима обуке (семинари и стажирања), незаконите трговине опојним дрогама, прекурсорима, прерађевинама од дувана, алкохолом и пићима, фалсификатима робних марки или задржавањем средстава проистеклих из царинског прекршаја. Са Царинском агенцијом Републике Италије, 2012. године, је потписан Меморандум о разумевању о оперативној сарадњи између и односи се на заједничку борбу против кријумчарења и других видова нелегалног промета.

У вези са чланом 6. ССП Влада Републике Србије и Влада Републике Бугарске закључиле су Споразум о оснивању и функционисању заједничког контакт центра за сарадњу полиције и царине ("Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 10/2010). Заједнички контакт центар за размену информација и координацију активности је почео са радом децембра 2012. године.

Република Србија је потписивањем SELEC конвенције постала чланица SELEC центра – Центра за спровођење закона у Југоисточној Европи. Под покровитељством SELEC центра организују се регионалне операције и заједничке истраге, а посредством официра за везу се размењују обавештајни подаци значајни за непосредан рад националних царинских и полицијских служби.

Током 2012. године Управа царина је успешно учествовала у 9 међународних акција у организацији SELEC центра, Интерпола, Светске царинске организације и Регионалне обавештајне канцеларије за везу (RILO) за Азију и Пацифик.

На основу билатералних протокола/меморандума о електронској размени царинских података које је Управа царина Србије закључила са царинским администрацијама Македоније (2010.), Босне и Херцеговине (2011.) и Црне Горе (2012.) успостављена је систематска, електронска размена података о роби и превозном средству пре њиховог приспећа на границу (Пројекат – Systematic Electronic Exchange of Data). Сврха размене најавних информација пре приспећа робе је да царинским администрацијама омогући благовремену процену ризика за робу и превозно средство ради предузимања адекватних мера на граници. Оваква размена података доприноси бржем протоку легалних токова робе преко границе и спречавању кријумчарења робе и повреда царинских и пореских прописа. Регионални пројекат (Србија, Црна Гора, Албанија, БиХ, БЈР Македонија и Косово*) SEED је финансиран из средстава вишекорисничке ИПА за 2010. и 2012. годину.

У вези са Одлуком Савета од 30. новембра 2009. године о употреби информационих технологија у царинске сврхе, тзв. „СИС” конвенцијом (CELEX 32009D0917), Управа царина користи и унапређује постојећи информациони систем царинске службе у мери у којој је то могуће (видети и поглавље 29 – Царинска унија). УЦ је усвојила и спроводи Стратегију информационе и комуникационе технологије за период 2011 – 2020. година, као и Тактички план ИТ за период 2011-2014. којим се предлажу конкретни кораци на путу евроинтеграција. Стратегија је израђена у складу са Пословном стратегијом УЦ за период 2011-2015. године.

У Стратегији је посебна пажња посвећена повезаности (интерконективности) и способности заједничког рада (интероперабилности). Интерконективност је анализирана са аспекта националне повезаности (размене информација између националне царинске организације и других националних институција и/или размене информација између пословних сарадника - спољашњи домен) и трансевропске повезаности са CCN/CSI мрежом (будућа CCN2). Стратегијом су идентификовани правци и опције развоја ИТ и то посебно имајући у виду системске модуле: NCTS – Нови компјутеризовани транзитни систем, AIS - Аутоматизовани систем увоза, AES - Аутоматизовани систем извоза, RMS - Систем управљања ризиком, ITMS - Интегрисани систем управљања тарифама, EORI, AEO и REX - Регистрација и идентификација економских оператора, овлашћени економски оператори и регистровани извозници, EMCS - Систем кретања и контроле акцизних роба, PCCS -

Систем контроле након царинења, DW - Систем складиштења података, SW – Један шалтер и BPM – Моделирање пословног процеса.

Приликом израде Стратегије, у фокусу су била следећа документа:

- Уредба (ЕЗ) бр. 648/2005 Европског парламента и Савета од 13 априла 2005 која мења Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 2913/92 којом се успоставља Царински код заједнице (Regulation (EC) No 648/2005 of the European Parliament and of the Council of 13 April 2005 amending Council Regulation (EEC) No 2913/92 establishing the Community Customs Code CELEX 32005R0648)
- Уредба (ЕЗ) бр. 450/2008 Европског парламента и Савета од 23 априла 2008 која регулише Царински код заједнице (модернизован царински код), (Regulation (EC) No 450/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Customs Code (Modernised Customs Code) CELEX 32008R0450)
- Одлука бр. 70/2008/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15 јануара 2008 о царини и трговини без папира, (Decision No 70/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 on a paperless environment for customs and trade CELEX 32008D0070(01))
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1875/2006 од 18 децембра 2006 која мења Уредбу (ЕЕЗ) бр. 2454/93 која регулише услове за примену Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 2913/92 којом се установљава Царински код заједнице (Текст релевантан за ЕЕА), (Commission Regulation (EC) No 1875/2006 of 18 December 2006 amending Regulation (EEC) No 2454/93 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (EEC) No 2913/92 establishing the Community Customs Code (Text with EEA relevance) CELEX 32006R1875)
- Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 312/2009 од 16 априла 2009 којом се мења Уредба (ЕЕЗ) бр. 2454/93 која регулише услове за примену Уредбе Савета /ЕЕЗ) бр. 2913/92 која установљава Царински код заједнице, (Commission Regulation (EC) No 312/2009 of 16 April 2009 amending Regulation (EEC) No 2454/93 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (EEC) No 2913/92 establishing the Community Customs Code CELEX 32009R0312)
- Одлука бр. 70/2008/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15 јануара 2008 о трговини и царини без папира, (Decision No 70/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 on a paperless environment for customs and trade CELEX 32008D0070(01))
- EIS, Европска стратегија интероперабилности (European Interoperability Strategy)
- EIF 2.0, Оквир европске интероперабилности (European Interoperability Framework)
- Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године - Влада Републике Србије, 08.07.2010
- Стратегија развоја електронске управе у Републици Србији 2009 – 2013. – Влада Републике Србије, 01.10.2009.

Административни капацитети

У складу са чланом 286. Царинског закона („Службени гласник РС”, бр. 73/2003, 61/2005, 85/2005 – др. закон, 62/2006 - др. закон, 63/2006 – испр. др. закон, 9/2010 – одлука УС и 18/2010 - др. закон) овлашћени царински службеници могу да врше контролу и претрес превозних средстава и робе по дубини територије.

Сектор за контролу примене царинских прописа (Enforcement Division) у чијем саставу су Одељење за сузбијање кријумчарења, Одељење за царинске истраге, Одељење за обавештајне послове, Одељење за анализу и управљање ризиком и Одељење за заштиту интелектуалне својине има 162 царинска службеника.

Одељење за сузбијање кријумчарења броји 86 царинских службеника и у свом саставу има 9 регионално организованих мобилних тимова, специјализовану организациону јединицу за царинску контролу водних путева, јединицу за координацију рада скенера и јединицу водича паса.

У оквиру Одељења постоји Командни центар. Основна функција центра је планирање и координација акција сузбијања кријумчарења. Рад у Командном центру је информатички подржан тако да је омогућено прецизно лоцирање сваког скенера и приступ слици скенираног возила одмах по обављеном скенирању, дакле у реалном времену. На тај начин у центру може да се врши друга контрола слике, уколико екипа са терена затражи асистенцију. На сличан начин се може лоцирати

свако патролно возило и приступити и њиховој слици у реалном времену. У Командном центру је инсталиран и Речни информациони систем - РИС помоћу кога се и са пловила УЦ у реалном времену прате бродови који се крећу пловним путевима кроз нашу земљу, као и товар који преносе.

Овлашћени царински службеници за сузбијање кријумчарења, као и царински извршиоци у оперативи/на терену обучавају се у континуитету. С тим у вези напомињемо да у Школском центру УЦ у којем се организују обавезне базне обуке за новозапослене постоји посебан предмет из области царинских прекршаја, сузбијања кријумчарења, препознавања дорга. За овлашћене царинске службенике и царинске извршиоце у оперативи/на терену у Школском центру се организују и напредне, уско специјализоване обуке на наведене теме. Представници УЦ се обучавају и кроз ЕУ програм ЦАРИНА 2013.

Административни капацитети царинске службе описани су и у поглављима 7 – Право интелектуалне својине и 29 - Царинска унија.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години (видети и поглавља 7 и 29)

- II квартал 2013 - превод и стручна редактура Одлуке Савета од 30. новембра 2009. године о употреби информационих технологија у царинске сврхе, тзв. „СIS” конвенцијом (CELEX 32009D0917) и Конвенције „Напуљ II” (CELEX 41998A0123(01))
- IV квартал 2013 - набавка пса за откривање новца у складу са Пројектом за спречавање прања новца и финансирања тероризма у Србији, тзв. MOLI-Serbia пројекта (ИПА 2010) у којем је УЦ један од корисника пројекта

Мере планиране за период 2014-2016 (видети и поглавља 7 и 29)

- 2014. године - закључивање билатералних споразума о административној сарадњи и пружању техничке помоћи у царинским питањима са царинским администрацијама Албаније и Молдавије
- 2014. године - ревидирање Стратегије информационе и комуникационе технологије УЦ за период 2011 – 2020. година
- 2015. године - закључивање билатералног Споразума о административној сарадњи и пружању техничке помоћи у царинским питањима са царинском администрацијом Кипра

3.24.9. Судска сарадња у кривичним и грађанским стварима

Преглед стања

У Републици Србији правна помоћ у кривичним стварима са другим земљама одвија се на основу домаћег законодавства, као и међународних уговора које је закључила, односно којима је приступила РС.

Када је у питању домаће законодавство треба, пре свега, као основни, истаћи Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима који је донет у марту 2009. године, који је у потпуности усклађен са одговарајућим међународним конвенцијама, при чему се имало у виду и законодавство Европске уније (Акт Савета од 10. марта 1995. године којим се саставља Конвенција о поједностављеном поступку изручења између држава чланица, Акт Савета 27. септембра 1996. године којим се саставља Конвенција о изручењу између држава чланица Европске уније, Акт Савета од 29. маја 2000. године који успоставља у складу са чланом 34 Уговора о Европској унији Конвенцију о међународној правној помоћи у кривичним стварима између држава чланица Европске уније) и који на потпун начин регулише све облике међународне правне помоћи у кривичним стварима (екстрадиције, међусобно извршавање судских одлука у кривичним стварима, уступање и преузимање кривичног гоњења, општи видови). Осим наведеног закона, одредбе од значаја за пружање правне помоћи у кривичним стварима садржани су у одређеним другим прописима, а пре свега у Законику о кривичном поступку, Кривичном законику, Закону о одузимању имовине проистекле из кривичних дела, као и у Закону о уређењу судова.

Када је у питању однос домаћег законодавства и међународних уговора, указује се да су према члану 16. Устава Републике Србије опште прихваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују. У складу са наведеним, чланом 1. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима

предвиђено да се одредбе овог закона примењују само ако не постоји потврђени међународни уговор или одређена питања нису њиме регулисана.

Република Србија има са 30 земаља закључених 43 уговора којима су регулисани или сви или поједини видови међународне правне помоћи у кривичним стварима. Република Србија је и чланица 23 конвенције Савета Европе које садрже одредбе о пружању међународне правне помоћи у кривичним стварима у погледу појединих видова међународне правне помоћи, било у погледу пружања међународне правне помоћи у односу на одређена кривична дела.

Исто тако Република Србија је и чланица око 30 конвенција Уједињених нација и њених организација које садрже одредбе о пружању одређених видова међународне правне помоћи у погледу одређених кривичних дела.

Република Србија уговорно има регулисане одређене видове међународне правне помоћи у кривичним стварима са 18 земаља чланица Европске уније. Међутим, треба истаћи да су са земљама чланицама Европске уније на снази и највећи број конвенција Савета Европе и Уједињених нација и њених организација које садрже одредбе у пружању међународне правне помоћи у кривичним стварима.

На основу међународних уговора о правној помоћи у кривичним стварима и домаћег законодавства, Министарство правде и државне управе Републике Србије је у току 2012. године примило око 8.000 замолница за међународну правну помоћ у кривичним стварима, било да су оне упућене од стране домаћих правосудних и других органа надлежним иностраним правосудним и другим органима или обрнуто.

У Републици Србији међународна правна помоћ у грађанским стварима за сада није уређена посебним законом. Одредбе о међународној правној помоћи налазе се у низу различитих правних извора (Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља, Закону о парничном поступку, Закону о уређењу судова).

Област међународне правне помоћи у грађанским стварима регулисана је и низом потврђених мултилатералних и билатералних конвенција које, као интегрални део домаћег права, представљају основ за пружање међународне правне помоћи. Република Србија има закључене билатералне уговоре о међународној правној помоћи у грађанским стварима са великим бројем земаља, међу којима су и све суседне земље и Република Словенија. У погледу мултилатералних конвенција Република Србија је чланица 19 конвенција Савета Европе које садрже одредбе о међународној правној помоћи у грађанским стварима, као и Хашких конвенција од којих су најзначајније Конвенција о достављању у иностранству судских и вансудских аката из 1965. године, Конвенција о извођењу доказа у иностранству из 1970. године, Конвенција о олакшању међународног приступа судовима из 1980. године и Хашка конвенција о грађанскоправним аспектима аспекта међународне отмице деча из 1980. године.

Када су у питању активности на нормативном плану треба истаћи да је Република Србија потписала четврти Додатни протокол уз Европску конвенцију о екстрадицији, те да се почетком 2013. године очекује доношење закона о потврђивању наведеног протокола. У току 2012. године Република Србија је усвојила и више закона о потврђивању међународних уговора који садрже одредбе у пружању међународне правне помоћи у кривичним и грађанским стварима.

Усвојени су:

1. Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Словеније о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима;
2. Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Словеније о изручењу;
3. Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Словеније о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима;
4. Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Македоније о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима;
5. Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Македоније о изручењу;
6. Закон о потврђивању Уговора између Републике Србије и Републике Македоније о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима.

У току 2012. године парафиран је и Уговор између Републике Србије и Републике Босне и Херцеговине о изручењу лица који предвиђа могућност изручења и сопствених држављана за

кривична дела организованог криминала, корупције и прање новца за која је предвиђена казна затвора у трајању од четири године или тежа казна, као и за одређена друга тешка кривична дела за која је предвиђена казна затвора у трајању од пет година или тежа казна. Када се ради о изреченој казни затвора она мора да износи најмање две године. Закључењем овог уговора Република Босна и Херцеговина би била четврта земља са којом Република Србија има закључене уговоре који предвиђају могућност изручења сопствених држављана за одређена кривична дела. Наиме, овакви уговори за сада постоје са Републиком Хрватском, Републиком Црном Гором и Републиком Македонијом. Уговор са Републиком Босном и Херцеговином још није потписан, односно потврђен, с обзиром да је у међувремену формирана нова влада Републике Србије, што захтева понављање процедуре у вези са закључењем наведеног уговора.

У вези са изручењем сопствених држављана треба истаћи и да је Република Србија повукла резерву на члан 6. Европске конвенције о екстрадицији према којој је изричито било предвиђено да ће Република Србија одбијати екстрадицију својих држављана.

Од регионалних иницијатива у области међународне правне помоћи у грађанским стварима треба истаћи Регионалну иницијативу за прекограничну сарадњу земаља региона Западног Балкана у области признања и извршења судских одлука у грађанским и трговинским стварима. Земље Западног Балкана, које су земље кандидати и земље потенцијални кандидати за чланство у Европској унији, имају велики интерес за побољшање прекограничне правосудне сарадње у грађанским и трговинским стварима, како међусобно тако и са Европском унијом. Наведена иницијатива се односи на изradу регионалног инструмента који би регулисао поступак признања и извршења страних судских одлука, по угледу на инструменте и стандарде који се примењују у Европској унији, пре свега по угледу на Луганску конвенцију из 2007. године и Уредбу Европског Савета (ЕС) 44/2001 од 22. децембра 2000. године о надлежности, признању и извршењу одлука у грађанским и трговинским стварима (Брисел I). Такође, остављена је могућност да наведени инструмент, поред материје признања и извршења судских одлука, уреди и питање достављања судских и вансудских аката, извођење доказа, формирање регионалне мреже судија у грађанским и трговинским стварима и портала за Регионални правосудни атлас, по угледу на Европску правосудну мрежу и Европски правосудни атлас.

Израђена је интернет страница о организационој структури судова у Републици Србији „Портал судова” по угледу на Европску судску мрежу и Европски судски атлас. На овом порталу се могу наћи сви подаци о надлежности и организацији сваког појединог суда у Републици Србији, а подаци као и само упутство за коришћење портала су доступни на више страних језика.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства и мере за спровођење приоритета у 2013. години

Имајући у виду да током 2013. године, у целости ступа на снагу нови Законик о кривичном поступку (према Програму рада Владе Србије - октобар 2013. године), решења садржана у истом неминовно ће довести и до измена и допуна Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима (према Програму рада Владе Србије – трећи квартал 2013. године), при чему ће се имати у виду и релевантни међународни стандарди.

У току 2013. године биће настављен рад на активностима у циљу закључивања билатералних уговора са државама у погледу којих су сачињени предлози основа за вођење преговора и закључивање уговора, као и рад на закључивању уговора и са једним бројем других држава, при чему ће се такође имати у виду међународни стандарди. Реч је о преговарању и закључивању следећих билатералних уговора:

1. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Албаније о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима;
2. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Албаније о изручењу;
3. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Албаније о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима;
4. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Турске о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима;

5. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Турске о изручењу;
6. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Турске о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима;
7. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Белорусије о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима (Влада утврдила Предлог основе);
8. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Белорусије о изручењу (Влада утврдила Предлог основе);
9. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Републике Белорусије о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима (Влада утврдила Предлог основе);
10. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Споразума између Републике Србије и Републике Италије о допуни и олакшању примене Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима из 1959. године (Влада утврдила Предлог основе);
11. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Споразума између Републике Србије и Републике Италије о олакшању примене Европске конвенције о екстрадицији из 1957. године (Влада утврдила Предлог основе);
12. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Уговора између Републике Србије и Босне и Херцеговине о изручењу (овај предлог је сачињен с обзиром да је ранији текст предлога и нацрта уговора утврдила ранија Влада).
13. Предлог основе за вођење преговора и закључивање Споразума између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о сарадњи у области борбе против транснационалног криминала (Влада утврдила Предлог основе).

Најзначајније нормативне активности за 2013. годину у области међународне правне помоћи у грађанским стварима су усвајање Закона о међународном приватном праву и Закона о грађанскоправној заштити деце од незаконитог прекограничног одвођења и задржавања који ће према Програму рада Владе Србије бити усвојени на Влади у децембру 2013. године.

Израђени Нацрт закона о међународном приватном праву има сврху да значајно побољша ефикасност у поступању домаћих судова и других државних органа у области међународне правне помоћи у грађанским и трговинским стварима. Овим законом уређују се правила поступка за пружање међународне правне помоћи и сарадње у грађанским стварима. Правила будућег закона примењивала би се кад међународна правна помоћ и сарадња није регулисана ратификованим међународним уговорима - који су у ранијем периоду закључени и представљају правни основ за пружање међународне правне помоћи у грађанским стварима. Узајамност није више општи услов за међународну правну помоћ и сарадњу у грађанским стварима између држава и других међународних субјеката, осим у случају непосредне доставе поштом, односно директне доставе лицима у иностранству, одређивања привремене мере по замолници иностраног органа или бесплатну правну помоћ, што ће омогућити ефикаснију правну помоћ и сарадњу у међународним односима уопште, а не само бољу комуникацију у оквиру европских или регионалних интеграција.

Израђени Нацрт закона о грађанскоправној заштити деце од незаконитог прекограничног одвођења и задржавања има за циљ олакшање примене Хашке конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце од 25. октобра 1980. године, а све у циљу сарадње правосудних органа и центара за социјални рад ради заштите најбољег интереса детета.

Наведени закони биће у највећој могућој мери усклађени са међународним стандардима у наведеним областима.

Планиране су током 2013. године даље активности у циљу закључења Споразума о регионалном налогу за хапшење држава региона југоисточне Европе и других заинтересованих држава, по угледу на Европски налог за хапшење како би се досадашњи режим екстрадиционалне процедуре приближио модерном режиму који важи у земљама Европске уније, с обзиром да су досадашње формалне процедуре екстрадиција оцењене комплексним и дуготрајним.

Израђен је нацрт Регионалне конвенције о признању и извршењу судских одлука у грађанским и трговинским стварима који је у потпуности заснован на принципима Уредбе Брисел I и Луганске конвенције и предвиђа за државе уговорнице поједностављен поступак међусобног признања и извршења судских одлука. Договорено је да се након разматрања коментара и примедби свих представника националних тимова, усагласи текст регионалне конвенције и током године приступи њеном потписивању.

Административни капацитети

Кадровски и технички капацитети у Министарству правде и државне управе, као централном органи преко кога се одвија међународна правна помоћ у кривичним стварима нису у потпуности задовољавајући. У Одељењу за међународну правну помоћ у кривичним стварима ради седам стручних лица на предметима међународне правне помоћи, што је недовољан број, у односу на број замолница коју Министарство прими у току једне године (између 8.000 и 10.000). При наведеном, се нарочито има у виду да се број захтева за правну помоћи из године у годину повећава, а врсте правне помоћи које се траже су све комплексније, односно сложеније (нарочито када се ради о организованом криминалу) њихово извршавање се тражи у што краћем року, што све захтева изузетну ажурност и ефикасност у раду.

При наведеном се напомиње да Министарство правде и државне управе није само транснациони орган већ оно у поступку пружања правне помоћи у кривичним стварима даје мериторна мишљења правосудним и другим органима у погледу постојања одређених услова за пружање међународне правне помоћи и у одређеним случајевима доноси мериторне одлуке, нарочито код појединих видова правне помоћи, пре свега екстрадиција.

Све наведено захтева повећани степен едукованости. У наведеном смислу повећани степен едукованости захтева се и кад је у питању рад правосудних и других органа који поступају по замолницама за правну помоћ, нарочито у делу познавања уговорног стања и могућности које оно пружа.

Мере планиране за период 2014-2016

Израда предлога основа за вођење преговора и закључивање уговора о правној помоћи у кривичним и грађанским стварима, о екстрадицији и међусобном извршавању судских одлука у кривичним и грађанским стварима и са једним бројем других земаља (Република Хрватска, Бразил, Аргентина, Египат, Мароко, Перу, Алжир, Кипар и друге) биће спроведени у наредном периоду.

3.25. Наука и истраживање

Преглед стања

Научноистраживачка и иновациона делатност је уређена **Законом о научноистраживачкој делатности** („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка); Законом о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, број 18/10) као и Законом о иновационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05 и 18/10).

Новине Закона о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности (у даљем тексту: Закон) који је донела Народна скупштина Републике Србије на Првој седници Првог редовног заседања у 2010. години, 23. марта 2010. године, прецизније су дефинисане неке постојеће одредбе, а извршене су одређене измене и допуне постојећих решења утврђених Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05 и 50/06-исправка). Поред усаглашавања са позитивним прописима, нова законска решења треба да омогуће имплементацију стратешких националних приоритета у домену науке и технологије, утврђених Стратегијом научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године. Примена Закона омогућиће рационализацију мреже научноистраживачких организација, чвршћу сарадњу института и факултета, партнерство са друштвом кроз промоцију и популаризацију науке, партнерство са привредом, сарадњу са дијаспором кроз заједничке пројекте, партнерство и сарадњу са међународним организацијама на заједничким програмима и пројектима, партнерство са другим министарствима у реализацији капиталних пројеката од стратешког и националног значаја за Републику Србију. Најзначајније новине, односно нова законска решења односе на: 1) утврђивање нових програма од општег интереса; 2) састав, начин избора и надлежност Националног савета за научни и технолошки

развој; 3) оснивање Центра за промоцију науке; 4) остваривање програма од општег интереса; 5) утврђивање нове категорије института – Институди од националног значаја за Републику Србију; 6) састав, односно број чланова управних одбора института чији је оснивач Република Србија; 7) директор института и в.д. директора института; 8) прецизирање критеријума за избор у научна звања, као и реизбор истраживача; 9) заснивање радног односа истраживача и помоћног особља у институтима и центрима изузетних вредности; 10) својинска права на резултатима истраживања; 11) рокови за доношење подзаконских аката и др.

Законски оквир поред поменутих Закона чине и Закон о Српској академији наука и уметности („Службени гласник РС”, број 18/10), Закон о Српској енциклопедији („Службени гласник РС”, бр. 110/05), Закон о Речнику Српске академије наука и уметности („Службени гласник РС”, бр. 110/05) и Закон о заштити од јонизујућег зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, бр. 36/09).

Основни стратешки документ који усмерава научну политику је **Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2010. до 2015. године** („Службени гласник РС” бр. 13/2010).

Научноистраживачки рад и иновациону делатност реализују универзитети (у чијем саставу се налазе факултети), институти и иновационе компаније. Све организације које се баве научноистраживачком делатношћу су обухваћене процесом акредитације који се периодично спроводи сваке четири године, од стране Одбора за акредитацију. Осим тога Комисија за акредитацију и проверу квалитета спроводу акредитацију високошколских установа (факултета и универзитета). Компаније које обављају иновациону делатност су уписане у регистар иновационих организација а статус стичу одлуком Министарства.

Тренутно постоји 18 акредитованих универзитета у чијем саставу се налази 131 факултет. Од укупног броја института 30 су истраживачко развојни а 28 има статус истраживачког института. У Србији је акредитовано пет центара изврности и регистровано иновативних компанија.

Истраживања се обављају у оквиру седам утврђених националних приоритета: биомедицина, нови материјали и нанонауке, заштита животне средине и климатске промене, енергетика и енергетска ефикасност, пољопривреда и храна, информационе и комуникационе технологије и унапређење доношења државних одлука и афирмација националног идентитета. Истраживања се реализују кроз четворогодишње пројекте који се спровode у оквиру програма: Основних истраживања (396 пројеката), Технолошког развоја (278 пројеката), Интегралних и интердисциплинарних истраживања (111 пројеката). Осим тога из буџета се финансира и 99 иновативних пројеката чије је трајање од 6 месеци до једне године. Кроз Иновациони фонд се реализује финансијска подршка за програме 14 иновативних компанија.

Укупан број истраживача који су ангажовани у институтима и високошколским установама Србији до краја 2012. године је био 12.000, што је еквивалентно (одговара) 8760 истраживача ангажованих са пуним радним временом (12 истраживач месеци годишње). Од укупног броја „истраживача ангажованих са пуним радним временом”, 17% чине истраживачи у научним звањима запослени у институтима, 35% истраживачи са наставничким звањима запослени у високошколским установама а 48% су истраживачи који нису доктори наука: истраживачи сарадници, истраживачи приправници, асистенти или стипендисти Министарства (највећи број истраживача су студенти докторских студија, чија је реализација на универзитетима у Србији започела 2007. године). Сви истраживачи у наставничким или истраживачким звањима, сем редовних професора и научних саветника, сваке пете године подлежу процесу реизбора.

У области међународне сарадње и европских програма истраживачке групе из Србије укључене су у програме сарадње са ЕУ. Република Србија је на основу Споразума о придруживању програму за науку, истраживање и демонстрационе активности Европске уније (**Седми оквирни програм-7ОП**), који је потписан 13. јуна 2007, добила статус придружене земље (associated countries). Истраживачи из Србије су остварили значајне резултате у позивима за пријављивање пројеката који су објављивани од 2007 године. Према статистичким подацима од новембра 2012. од 187 пројеката, колико их је у реализацији од 2007. године, до сада је учествовало преко 1403 организације из Републике Србије. Остварена успешност од 13.32% је слабија од европског просека, али је међу водећим у региону. Сагласно Меморандуму о разумевању између **ЕУРЕКА** Секретаријата и земаља чланица ЕУРЕКА иницијативе потписаном дана 28.02.2002. године ("Memorandum of Understanding on the EUREKA Secretariat between Members of EUREKA"), којим је Република Србија постала

пуноправна чланица ЕУРЕКА Програма, а у складу са правилом да свака од земаља-чланица ЕУРЕКА програма, према сопственим националним програмским шемама, сноси трошкове учешћа својих националних пројектних тимова у реализацији ЕУРЕКА пројеката, усвојен је Акт о финансирању пројеката у оквиру Еурека програма и потписан 29. маја 2009. године. У 77 Еурека пројеката, колико их је у реализацији од 2002. године, учествовало је 152 организације из Републике Србије. Током 2012. реализовано је 33 Еурека пројеката са српским учешћем, 8 пројеката је завршено. **COST програм** (European COoperation in the field of Scientific and Technical Research) је међувладин оквир за координацију европске сарадње сродних научних и техничких истраживања, која се финансирају на националном нивоу, а у чијој реализацији учествује најмање пет институција из земаља чланица. COST је основан 1971. године (СФРЈ је била једна од оснивача). СР Југославија је постала пуноправни члан COST -а јуна 2001. године. У овом моменту Србија учествује у преко 140 COST акција из 9 Домена плус Транс Домен, а који покривају различите стручно-научне области. Према проценама, а на основу броја учесника у радним групама у појединачним COST акцијама, тренутно учествује преко 400 искусних и млађих истраживача у активностима COST. **Програм билатералне сарадње** подразумева финансирање пројеката који подржавају мобилност истраживача. Размена истраживача кроз овај програм је актуелна са Словенијом, Француском, Словачком, Хрватском, Шпанијом, Португалијом, Немачком, Мађарском, Кином и Белорусијом.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

1. Усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја 2010-2015.
2. Започети процес придруживања Хоризонту 2020.
3. Израда Мапе пута Истраживачке инфраструктуре.

Административни капацитети

Новим правилником о систематизацији радних места у МПНТР планирано је 29 извршилачких радних места у секторима који се баве науком. Сектор за европске интеграције и развојне и истраживачке програме и пројекте у образовању и науци има 8 запослених. Сектор за основна истраживања и развој научно истраживачких кадрова има 11 запослених. Сектор за технолошки развој, трансфер технологија и иновациони систем има 10 запослених.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У току је израда Акционог плана за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја 2010-2015.

Поред тога планирано је започињање преговора о приступању Хоризонту 2020. Наредни програм ЕУ за истраживање и иновације - Хоризонт 2020 (*Horison 2020*) ће бити кључно средство у спровођењу *Innovation Union flagship initiative*, настале као одговор на Резолуцију Европског парламента од 12. маја 2011. (*European Parliament resolution of 12 May 2011 on Innovation Union: transforming Europe for a post-crisis world*).

У оквиру предлога РС за финансирање пројеката у оквиру ИПА2013, предложен је пројекат израде националне Стратегије науке, истраживања и иновације РС за период 2015. до 2020. године који укључује и израду Мапе пута истраживачке инфраструктуре.

Урађен *Sector Fische* и прослеђен преко Канцеларије за Европске интеграције Европској Комисији/Делегацији Европске Комисије у Београду на коментар.

Мере планиране за период 2014-2016

Стратегијом научног и технолошког развоја 2010-2015 (усвојена 2010.) су дати глави правци развоја науке и технологије, израда Акционог плана је у току. Истраживања се обављају у оквиру седам утврђених националних приоритета: биомедицина, нови материјали и нанонауке, заштита животне средине и климатске промене, енергетика и енергетска ефикасност, пољопривреда и храна, информационе и комуникационе технологије и унапређење доношења државних одлука и афирмација националног идентитета.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће наставити и интензивирати сарадњу са Директоратом за науку ЕК и пружати подршку учешћу свим правним лицима РС заинтересованим за

европске научне и развојне програме (Седми оквирни програм, Хоризонт 2020, Еурека програм, COST програм итд.) као што је дефинисано у Споразуму о стабилизацији и придруживању чланом 72. (наслов 6, усклађивање прописа) и чланом 112 (наслов 8, политике сарадње).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Законом о буџету Републике Србије за 2013. годину предвиђена су средства за плаћање контрибуције Републике Србије у Седмом оквирном програму, а у складу са финансијским одредбама Споразума о придруживању програму за науку, истраживање и демонстрационе активности Европске уније који је потписан 13. јуна 2007.

Преглед пројеката у области науке финансираних уз подршку Европске уније
 кроз претприступне фондове (ИПА 2007–2012)

Назив пројекта	Укупни буџет	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
1. Програм интегрисане подршке иновацијама (17. 10. 2011. - 16.10.2013.)	3.000.000 Евра МПНТР је партнер на пројекту	Повећање конкурентности и економског развоја РС кроз јачање иновативности у малим и средњим предузећима (МСП) кроз а) побољшање институционалног капацитета за ефикасну подршку иновацијама производа и процеса унутар МСП и технолошки трансфер и б) побољшање инструмената финансирања иновативних активности МСП	• подржано је 5 иницијатива за подстицање иновација у МСП кроз развој локалних инструмената • покренуто 10 локалних приступних тачака за информисање о иновацијама • подржано 250 иновативних МСП у процесу побољшања производње и технолошког унапређивања од чега је планирано да 20 МСП добију свеобухватну подршку за специфичне иновативне потребе (као што је подршка за развој нових производа, имплементирање нових технолошких процеса итд) • технолошки брокери – нови механизам директне подршке Владе РС (20 обучених и активних технолошких брокера) • формирати механизам за подстицање ризичног капитала • формирање и развијање мреже за неформалне инвестиције ризичног капитала у МСП • развијање партнерства са финансијским посредницима за омогућавање мезанинског финансирања за МСП • реализација ефективног програма обуке и спремности на улагање за МСП • развијање ваучерске шеме за подстицање МСП-а на преузимање ризика при иновативним подухватима

3.26 Образовање и култура

3.26.1 Образовање

Преглед стања

Правни оквир којим је уређена област образовања још увек није заокружен и чине га: **Закон о основама система васпитања и образовања** („Службени гласник РС” бр. 72/2009 и 52/2011), **Закон о предшколском васпитању и образовању** („Службени гласник РС” бр. 18/2010), **Закон о високом образовању** („Службени гласник РС” бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008, 44/2010 и 93/2012) и **Закон о учбеницима и другим наставним средствима** („Службени гласник РС” бр. 72/2009). Доношење Закона о основном образовању и васпитању, Закона о средњем образовању и васпитању и Закона о образовању одраслих одложено је, због избора, за 2013. годину.

Основни стратегијски документи који усмеравају политику образовања су: **Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године** („Службени гласник РС” бр. 107/2012), **Стратегија развоја**

стручног образовања у Републици Србији са Акционим планом 2009-2015, Стратегија развоја образовања одраслих у Републици Србији са Акционим планом 2009-2010.

Предшколским васпитањем и образовањем су обухваћена деца узраста од шест месеци до поласка у основну школу, а остварује се у 160 државних и 63 приватне предшколске установе и основним школама које реализују припремни предшколски програм. Предшколским васпитањем је у школској 2011/2012. години било обухваћено 48,49% деце предшколског узраста, а припремним предшколским програмом (обавезан и бесплатан у трајању од девет месеци за децу узраста од 5,5 до 6,5 година) 98,49% деце. Највећу препреку за укључивање деце и остваривање предшколског васпитања и образовања представљају недовољан капацитет мреже, неравномерна географска распоређеност предшколских објеката и велика регионална неуједначеност у погледу услова за рад и опремљености дидактичким материјалима. На листама чекања је и даље велики број деце, при чему велики број деце, посебно из осетљивих друштвених група, није регистрован у званичној статистици.

Основно образовање и васпитање је обавезно, траје осам година и остварује се у два образовна циклуса: од I до IV разреда - наставу свих предмета изводи учитељ, а наставу страног језика, изборних и факултативних предмета, може да реализује наставник предметне наставе, а од V до VIII разреда - наставу сваког предмета реализује наставник предметне наставе.

Осим обавезних основних школа, у систем су укључене и основне музичке и основне балетске школе, као и школе за музичке таленте и школе за балетске таленте. Иако ове школе нису обавезне, деца их похађају бесплатно, а финансирају се из буџета Републике, односно локалне самоуправе.

Ученици са сметњама у развоју остварују право на образовање у оквиру редовних основних школа, у редовним одељењима, специјалним одељењима и специјалним школама. Због инклузивног приступа постоји тенденција гашења специјалних одељења. У Републици Србији има 47 специјалних основних школа, које су територијално неравномерно распоређене.

Систем образовања укључује и приватне основне школе у којима родитељи сnose трошкове школовања.

Оснивање и рад образовних установа прате Министарство просвете, науке и технолошког развоја, надлежни органи покрајине, као и надлежна јединица локалне самоуправе. На основу података Републичког завода за статистику, укупан број матичних основних школа је 1.140 са 2.327 издвојених одељења, односно објеката у којима се остварује основно образовање ван седишта школе.

Мрежу музичких и балетских школа, које се углавном налазе у великим градовима, чине 72 основне музичке школе са 48 издвојених одељења и 3 основне балетске школе са 7 издвојених одељења.

Национални просветни савет доноси обавезни наставни план и програм којим су дефинисани циљеви, садржаји, активности и препоручени методички поступци за све наставне предмете (обавезни и изборни). Наставни план и програм једнак је за све школе и он се не може мењати на школском или локалном нивоу, а остварује се на српском језику, језику националне мањине, односно двојезично, а може се реализовати и на страном језику, односно двојезично.

Један од инструмената за осигурање квалитета у образовању је и увођење система националних испита. У основном образовању и васпитању је то завршни испит после завршеног осмог разреда, када се процењује колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умећима. Испит се уводи постепено, почев од 2010/2011. године. Ученици који заврше осми разред у школској 2013/2014. години полагаће завршни испит путем теста из предмета српски, односно матерњи језик, математика и комбинованог теста из предмета: историја, географија, биологија, физика и хемија. Тестови завршног испита састављени су од непознатих задатака.

Прилагођавање завршног испита ученицима са сметњама у развоју врши се према индивидуалном образовном плану. Предлог закона о основном образовању и васпитању је, по спроведеним општим изборима, повучен из процедуре, Министарство је припремило нови нацрт и у складу са процедуром прибављена су релевантна мишљења.

Средње образовање и васпитање стиче се у средњој школи, и то опште образовање и васпитање у четворогодишњем трајању којим се обезбеђује припрема за наставак образовања у високошколским установама у гимназији; опште и уметничко образовање и васпитање у четворогодишњем трајању за обављање послова одговарајућег занимања и за наставак образовања у високошколским установама у уметничкој школи; одговарајуће опште и стручно образовање и васпитање у трогодишњем и четворогодишњем трајању за обављање послова одговарајућег занимања и за наставак образовања у високошколским установама у стручној школи као и специјалистичко и мајсторско образовање у

трајању од годину дана до две године, и други облици стручног образовања: образовање за рад у трајању од две године, стручно оспособљавање и обука до годину дана. Школе могу бити још и мешовите, школе за образовање одраслих које остварују посебне програме за образовање одраслих у двогодишњем и трогодишњем трајању, програме стручног оспособљавања, специјалистичког, односно мајсторског образовања, програме обуке и друге програме за образовање одраслих; школе за ученике са сметњама у развоју - образовање и васпитање за одговарајућа занимања ученика који ову школу похађају на основу мишљења интерресорне комисије за процену додатне образовне, здравствене и социјалне подршке ученику уз сагласност родитеља; школе са домом, које обезбеђују смештај и исхрану ученика у складу са законом којим се уређује ученички стандард.

Влада одређује које су школе уникатне, односно од посебног интереса за Републику Србију.

Прва фаза реформе средњег стручног образовања, која је обухватила процес испитивања нових образовних профила, је методолошки завршена. Реформу су подржали различити пројекти (ИПА 07, ИПА 08) и Европска фондација за обуку (ETF).

Тренутно се развијају стандарди за осам опште образовних предмета (биологија, географија, историја, математика, српски језик и књижевност, страни језици, физика, хемија). У сарадњи са Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања, Заводом за унапређивање образовања и васпитања и Пројектом *Друга шанса*, IPA 2008 - ради се на изради стандарда за крај првог циклуса функционалног основног образовања одраслих, за крај основног образовања одраслих и на изради предлога стандарда за 30 програма стручних обука, а у циљу повећања квалитета образовања одраслих.

Центар за стручно образовање и образовање одраслих Завода за унапређивање образовања и васпитања припрема Национални оквир квалификација и стандарде квалификација за ниво средњег стручног образовања, стручног усавршавања и других облика стручног образовања, уз подршку пројекта *Осигурање квалитета кроз систем националних испита* (ИПА 08).

Током 2012. године успостављена су секторска већа. Улога секторских већа је у повезивању потреба уочених на тржишту рада са образовним сектором и давањем иницијативе за увођење нових квалификација, по секторима рада.

Процес увођења националних испита, поред завршног испита за основно образовање, обухвата општу и стручну матуру, завршни испит у стручном образовању и има за циљ повећање квалитета образовања, а спроводе га Министарство, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања и Завод за унапређивање образовања и васпитања.

У области високог образовања је у 2012. години, ради отклањања уочених проблема донет Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", број 93/12), којим је утврђено: да Министарство, на предлог Националног савета за високо образовање, утврђује национални оквир квалификација за високо образовање; да студентске конференције имају својство правног лица; да ће се до школске 2014/2015. године постепено смањити број испитних рокова са шест на четири и тиме омогућити да високошколске установе тежиште у организацији студија усмере на обезбеђивање и повећање квалитета и ефикасности наставног процеса.

У оквиру Стратегије образовања у Републици Србији до 2020. године коју је у 2012. години донела Влада, утврђени су и правци развоја високог образовања за период 2012-2020. године. Стратегијом је предвиђено да се у фокус имплементације Болоњског процеса поставе исходи учења, знања, вештине и компетенције студената и целоживотно учење, да се структурне реформе обаве у целости, да се унапреди систем финансирања високог образовања, да се повећа доступност високог образовања, мобилност, приступ тржишту рада, могућност запошљавања и samozapoшљавања, да се донесе национални оквир квалификација који је усаглашен са европским оквиром квалификација, да се са актуелним системом у ЕУ усагласе прописи и поступање у области признавања стечених квалификација.

Национални савет за високо образовање, Комисија за акредитацију и проверу квалитета, Конференција универзитета, Конференција академија струковних студија и студентске конференције, у 2012. години су поступајући у оквиру својих овлашћења у области обезбеђења квалитета високог образовања допринели даљем развоју квалитета високог образовања. У току је поступак провере квалитета високошколских установа и студијских програма обављањем редовне акредитације која се спроводи у року од пет година и поступак спољашње провере квалитета високошколских установа. На универзитетима су формиран центри за развој каријере и каријерно вођење студената и дипломаца и препознат је њихов значај за даљи развој одрживог система високог образовања и

система подршке за студенте и дипломце у избору професије, препознавању на тржишту рада и вођењу каријере.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

1. Закон о основном образовању и васпитању: прво тромесечје;
2. Закон о средњем образовању и васпитању (усаглашавање са Одлуком Савета 63/266/ЕЕЗ - 31963D0266): друго тромесечје;
3. Закон о образовању одраслих: друго тромесечје;
4. Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању (обезбеђивање ефикаснијег и квалитетнијег система високог образовања, веће доступности, мобилности и даљег усаглашавања са стандардима ЕУ) и пратећа подзаконска акта: треће тромесечје;
5. Утврђивање норматива и стандарда рада високошколских установа чији је оснивач Република и адекватног обезбеђивања потребних материјалних средстава: треће тромесечје;
6. Национални оквир квалификација: четврто тромесечје;
7. Закон о признавању квалификација за регулисане професије (усклађивање са Директивом 2005/36/ЕЗ о признавању професионалних квалификација - 32005L0036): четврто тромесечје.

Административни капацитети

Министарство просвете (са школским управама) - укупно 284 државна службеника.

Завод за унапређивање образовања и васпитања - укупно 73 стручњака.

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања - укупно 33 стручњака.

Мере за спровођење приоритета у 2013. Години

У наставку реформе средњег образовања до 1. септембра 2013. радиће се на: утврђивању нове мреже средњих стручних школа која је усклађена са потребама привреде и демографским кретањима у региону/локалној средини; успостављању најмање пет регионалних тренинг центара; примена нове Методологије развоја, праћења и увођења огледа у систем; реформи предуниверзитетског општег образовања (основна школа, гимназија и општеобразовни програми у стручним школама); усклађивање уписне политике са потребама тржишта рада у сарадњи са Националном службом за запошљавање; успостављање система акредитације програма неформалног стручног образовања.

Мере планиране за период 2014-2016

У периоду 2014-2016. године систем ће се дограђивати и усаглашавати са европским прописима и стандардима на свим нивоима образовања.

Током периода 2014-2016. година систем средњег образовања ће се непрестано усавршавати и усклађивати са европским стандардима у погледу развоја људског капитала за друштвену кохезију и конкурентност у друштву знања, транспарентности и упоредивости квалификација и компетенција, кључним компетенцијама за учење током читавог живота, професионалне оријентације, унапређивању статистика у образовању и стручном оспособљавању, успостављању референтног оквира за оцену квалитета у стручном образовању и оспособљавању, и др.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ће наставити блиску сарадњу са Европском комисијом и Европском фондацијом за обуку, и учешћем у Bologna follow-up групи на даљем усавршавању система образовања по свим нивоима. Министарство ће, такође, пружати подршку учешћу образовних установа у разним европским програмима, у складу са потписаним Меморандумом о разумевању између Европске уније и Републике Србије о учешћу Републике Србије у акционом програму за целоживотно учење (2007-2013).

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Преглед пројеката у области образовања финансираних уз подршку Европске уније кроз претприступне фондове (ИПА 2007–2012)

Назив пројекта		Укупни буџет (EUR)	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
1.	Модернизација система средњег стручног образовања ИРА 2007. (1.10.2009 – 31.03.2013)	4.000.000 ЕУ	Подршка модернизацији образовног система у циљу ефикасног економског опоравка земље, друштвене кохезије, запошљивости радне снаге и потребе ученика.	• Развијено 28 огледних профила • Основано је 5 центара за континуирано учење • Обучено 2.000 наставника • Опремљено 286 ССС • 87 школа је добило по једну потпуно опремљену учионицу за информатику (укупно инсталирано 1.500 нових рачунара) • Припремљен Оквир за самовредновање за установе у стручном образовању (Водич за самовредновање за установе у стручном образовању, Интегрисани оквир квалитета, пратећи материјали) • Организована је студијска посета Аустрији и Великој Британији • Зајам Европске инвестиционе банке –50 милиона € се улаже
2.	Подршка осигурању квалитета система завршних испита на националном нивоу у основном и средњем образовању ИРА 2008. (2010 – 2013)	2.000.000 ЕУ 2.000.000 буџет РС	Подршка развоју савременог образовног система у Србији, који ће ефикасније доприносити економском развоју у складу са политиком Европске уније изнетом у Лисабонској стратегији, као и допринос у развоју демократије и европским интеграцијама земље.	• Обухваћено 1.200 ОШ • У школској 2011/2012 98,26% ученика је полагало малу матуру, а постојале је могућности полагања на језику националне мањине • Обучено је: 11.500 наставника, 2.500 директора и стручних сарадника, 2.500 супервизора и 120 просветних саветника • Развијено 14 стандарда квалификације
3.	Развој система функционалног основног образовања одраслих у Србији – друга шанса ИРА 2008. (2011 – 2013)	4.500.000 ЕУ 3.000.000 буџет РС	Изградња модерног система функционалног образовања одраслих који ће допринети запошљивости радне снаге, као и смањењу сиромаштва, друштвеној кохезији и економском развоју	• Развијен концепт, дефинисани предлози законских процедура који омогућавају одрживост концепта ФООО. Припремљена методологија за праћење и евалуацију • У школској 2011/2012 настава је организована у 37 ОШ • Израђени и тестирани наставни програми за 3 циклуса ФООО, чиме су обухваћени материјали за учење и подучавање из 17 предмета, као и 35 стручних профила • Обучено: 602 наставника и 550 наставника • 2.700 одраслих полазника у школској 2011/2012

Назив пројекта		Укупни буџет (EUR)	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
4.	Унапређивање предшколског васпитања и образовања у Србији – ИМПРЕС ИРА 2009. (феб. 2011 – јан. 2014)	3.750.000 ЕУ 1.250.000 буџет РС	Допринос социјалном укључивању и смањењу сиромаштва унапређивањем услуга у области предшколског васпитања и ширењем доступности за сву децу, посебно децу из осетљивих група.	Изабрано 15 општина које учествују у пројекту Набављена опрема: 1 аутобус – путујући вртић, 6 монтажних објеката, 9 комбија Развијен комплет алатки за локалне самоуправе за систематско организовање мреже предшколских установа, ради оптимизације капацитета ПУ и повећања доступности за осетљиве групе Прикупљени и анализирани подаци у вези са обухватом деце, бројем, расположивости објеката, квалитетом рада, сарадњом са родитељима и потребе запослених за стручним усавршавањем. Припремљен Предлог стандарда за спољашње вредновање квалитета предшколских установа и Водич за самовредновање 122 практичара обучено за самоевалуацију
5.	Инфраструктурни програм за високо образовање – набавка опреме за високо образовање ИРА 2010. (сеп. 2012 – јун 2014)	22.000.000 ЕУ	Подршка унапређењу економије засноване на знању која одговара будућим потребама тржишта рада, у складу са Лисабонском стратегијом.	Изабрано је 27 високошколских установа са следећих универзитета: БУ укупно 11.937.340 (11 објеката) КГ укупно 1.427.200 (4 објекта) НИ укупно 3.104.310 (4 објекта) НП укупно 1.010.640 (3 објекта) НС укупно 5.027.000 (5 објеката)
7.	Подршка развоју људског капитала и истраживању ИРА 2011.	16.900.000 ЕУ (8.500.00 за 1. компоненту) 1.200.000 буџет РС	Унапређење квалитета људског капитала јачањем „троугла знања”: образовање – истраживање – иновација, повећање ефективности образовног система.	Реализација пројекта започета 5.7.2012.
8.	Друштвени развој ИРА 2012.	Трећа мера: 3.800.000 ЕУ Пета мера (укупно): 4.800.000 ЕУ	<i>Трећа мера:</i> Побољшање квалитета, обухвата и релеватности образовања кроз модернизацију средњег стручног образовања и превенцију раног напуштања образовања <i>Пета мера:</i> Обуке за педагошке асистенте и стипендије за средњошколске ученике из ромске националне мањине	Потписан финансијски споразум, почетак реализације пројекта у 2013.

Преглед пројеката у области образовања финансираних у оквиру мултилатералне и билатералне сарадње

Назив пројекта		Укупни буџет (EUR)	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
9.	Превенција насиља у образовном систему 2012- 2014	408.420 USD УНИЦЕФ	Спречавање и смањење насиља над и међу децом и стварање езденијег окружења за учење и развој	Развија систем редовног праћења и извештавања о насиљу у образовно-васпитном систему, унапређује рад регионалних школских мрежа како би се осигурало прикупљање примера добре праксе и побољшање квалитета рада у школама
10.	Подршка професионалном развоју и европским иницијативама у образовању 2002-2013	2.000.000 CHF SDC	Развој система стручног усавршавања и стварање правног и регулативног оквира за стручно усавршавање наставника и његово праћење	Изградња капацитета Министарства и осталих релевантних институција на националном и регионалном нивоу Успостављање нових институција (Центар за професионални развој при Заводу за унапређивање васпитања и образовања и центри за стручно усавршавање)
11.	Реформа средњег стручног образовања у Србији - област економија, право и администрација 2002-2013	5.150.000 ЕУР GIZ	Усклађивање стручног образовања са потребама тржишта рада и побољшавање изгледа младих за запошљавање	Развијени нови образовни профили
12.	Професионална оријентација на преласку у средњу школу	4.000.000 ЕУР GIZ	Успостављање функционалног система професионалне оријентације	Оспособљавање омладине да донесе самосталну одлуку засновану на информацијама о потребама на променљивом тржишту запошљавања и образовне понуде, а у складу са сопственим способностима и интересовањима

Преглед пројеката који се финансирају из кредита

Назив пројекта		Укупни буџет (EUR)	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
13.	Програм модернизације школа 2011-2014	470.000 ЕУР ЕИБ	Међународна истраживања у образовању	PISA 2012 - у току је обрада резултата који ће бити објављени крајем 2013.
14.	Пружање унапређених услуга на локалном нивоу-DILS 2009-2013	12.000.000 ЕУР	Подршка за реализацију иновативних решења у образовању и васпитању	Увођење инклузивног образовања Увођење новог модела финансирања у образовању Истраживања у циљу уобличавања националне политике и стратегије образовања Обуке за повећање компетенција запослених у сектору образовања

3.26.2. Омладина

Преглед стања

На основу пописа из 2011. године у Републици Србији има 7 186 862 становника⁴³. Укупан број младих (старости 15-29 година) у 2011. години је био 1 322 021 тј. 18% укупне популације. Међу њима је 677 110 (9,42%) мушког, а 644 911 (8,97%) женског пола. Уколико се упореди број младих

⁴³ Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. године у Републици Србији, Књига 2 – старост и пол, Републички завод за статистику, 2012. године

према резултатима пописа из 2002. године који је тада износио 1 512 646 младих, односно 20% укупне популације (укупно становника 7 498 001) и наведени број младих по попису из 2011. године може се закључити да је дошло до значајног смањења групе становника Србије од 15 до 29 година старости и то за 2%, односно за 190 625.

У Јединствену евиденцију удружења младих, удружења за младе и њихових савеза, коју је Министарство омладине и спорта установило јануара 2012. године у складу са Законом о младима и одговарајућим правилником донетим на основу овог закона⁴⁴, током 2012. године уписано је преко 350 удружења и савеза који делују у различитим областима омладинског сектора и међу којима су невладине организације, извиђачки одреди, културно-уметничка друштва, аматерска позоришта и сл.

У ред приоритета Министарства омладине и спорта за 2013. годину уврштено је образовање Савета за младе као саветодавног тела Владе Републике Србије у чији састав, у складу са законом, улазе представници органа државне управе надлежних за питања од значаја за омладину, надлежног покрајинског органа, одговарајућих удружења и савеза, националних савета националних мањина, канцеларија за младе, као и угледни стручњаци.

Народна скупштина Републике Србије донела је 5. јула 2011. године Закон о младима („Службени гласник РС” број 50/11) чија је примена отпочела 16. јануара 2012. године. Закон је донет након широког консултативног процеса као пропис којим се по први пут у Републици Србији установљавају принципи и институционални оквир за свеобухватно спровођење омладинске политике. Закон је заснован на начелима подршке младима, једнакости и забране дискриминације, једнаких шанси, јачања свести о значају младих и њиховој друштвеној улози, активног учешћа младих и одговорности и солидарности младих. Приликом израде Закона узете су у обзир основне смернице европске омладинске политике садржане у документима: Будућност омладинске политике Савета Европе: АГЕНДА 2020, Стратегија за младе Европске уније – улагање и оснаживање и „Европа 2020: Стратегија за паметни, одрживи и инклузивни раст”. Такође, Закон је усаглашен са Резолуцијом Савета и представника влада држава-чланица који су се састали у оквиру Савета о оквиру за европску сарадњу на пољу омладине од 27. јуна 2002. године.

Закон о спорту („Службени гласник РС” бр. 24/11 и 99/11) Народна скупштина Републике Србије донела је 31. марта 2011. године. Закон је усаглашен са примарним изворима права Европске уније - Поглавље 12, члан 165. Уговора о функционисању Европске уније.

Влада Републике Србије усвојила је 9. маја 2008. године Националну стратегију за младе („Службени гласник РС” број 55/08) и Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе за период од 2009-2014 године („Службени гласник РС” број 7/09) 22. јануара 2009. године. Стратегијом је установљено 11 општих циљева: 1) подстицање младих да активно учествују у друштву, 2) развијање сарадње младих и обезбеђивање услова за учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима, 3) изградња система информисања младих на свим нивоима и у свим областима, 4) обезбеђивање остваривања права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима, 5) подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима, 6) унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена младих, 7) развијање отвореног, делотворног, ефикасног и праведног система формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима и који је у складу са светским трендовима у образовању и контекстом образовања у Републици Србији, 8) подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, само-запошљавања и предузетништва младих, 9) унапређивање услова за безбедан живот младих, 10) чување и унапређивање здравља младих, смањивање ризика и водећих поремећаја здравља и развијање здравствене заштите прилагођене младима и 11) оснаживање младих за иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и здраве животне средине. Такође, Стратегија је усаглашена са Резолуцијом Савета и министара који су се састали у оквиру Савета о приоритетним акцијама на пољу омладине од 26. јуна 1991. године, као и другим резолуцијама Савета које се односе на питања од значаја за омладину. Имплементацију Стратегије прати Радна група за спровођење Националне стратегије за младе, основана од стране Владе Републике Србије. Такође, редовно се припремају и Влади достављају извештаји о напредовању у спровођењу Стратегије, који су доступни и јавности, на званичном сајту Министарства.

⁴⁴ Правилник о садржини и начину вођења Јединствене евиденције удружења младих, удружења за младе и њихових савеза („Службени гласник РС” број 1/12)

Стратегију каријерног вођења и саветовања у Републици Србији са Акционим планом за њено спровођење у периоду од 2010-2014 године („Службени гласник РС” број 16/10) Влада Републике Србије донела је 4. марта 2010. године. Стратегија је усаглашена са Резолуцијом Савета о целоживотном учењу од 27. јуна 2002. године и Резолуцијом о бољем интегрисању целоживотног вођења у стратегије целоживотног учења са састанка Савета министара и представника влада држава чланица одржаног 21. новембра 2008. године.

Стратегију развоја спорта у Републици Србији за период 2009-2013 („Службени гласник РС” број 110/08) Влада Републике Србије донела је 2. децембра 2008. године.

Административни капацитети

Министарство омладине и спорта тренутно има 56 запослених, у 2013. Години је планирано 64 запослених.

Национални ниво управљања омладинском политиком

Министарство омладине и спорта формирано је маја 2007. године, на основу Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 43/07). Према Правилнику о изменама и допунама Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству омладине и спорта (112-01-1/2007-01/2 од 04.12.2007. године) образоване су три основне унутрашње јединице: Сектор за спорт, Сектор за омладину и Сектор за управљање пројектима. Посебне унутрашње јединице су Секретаријат министарства и Кабинет министра. Наведена унутрашња структура министарства у међувремену није промењена, а актуелно Министарство омладине и спорта функционише у складу са Законом о министарствима из 2012. године („Службени гласник РС” бр. 72/12).

Поред Министарства омладине и спорта директне надлежности у раду са младима имају: Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство здравља, Министарство унутрашњих послова, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Министарство културе и информисања, Министарство правде и државне управе, Министарство одбране, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе, Министарство финансија и привреде, Министарство спољних послова, Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине.

Одлуком Владе од 24. јула 2008. године образован је Фонд за младе таленте Републике Србије којим председава министар омладине и спорта, а Министарство омладине и спорта по овој Одлуци надлежно је за функционисање и реализацију одлука Фонда. Циљ образовања Фонда је пружање континуиране подршке најталентованијим младим људима у њиховом професионалном развоју кроз стипендирање студирања у Републици Србији, земљама Европске уније, земљама Европске зоне слободне трговине (ЕФТА) и на водећим светским универзитетима, кроз реализацију праксе у земљама Европске уније, као и кроз награђивање ученика средњих школа за изузетне резултате на републичким и међународним такмичењима. Почев од 2008. године, преко 8.800 студената и ученика примило је одговарајуће стипендије и награде.

Поред доделе стипендија и награда Фонд за младе таленте је својим стипендистима кроз сарадњу са значајним институцијама омогућио низ додатних активности и погодности које ће им пружити значајну помоћ и подршку у даљем школовању и стручном усавршавању. Фонд је, такође, успоставио сарадњу са бројним значајним компанијама, а најзначајнији уговор о сарадњи потписан је са Националном службом за запошљавање којим се овај јавни сервис обавезује да стипендистима Фонда да приоритет приликом посредовања при запошљавању, као и приликом укључивања у активне мере запошљавања.

Регионални и локални ниво управљања омладинском политиком

Законом о утврђивању одређених надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС” бр. 99/09 и 67/12 – одлука УС) Аутономној покрајини додељене су одређене надлежности у области спорта. Институционално, овлашћења за спровођење омладинске политике на покрајинском нивоу припадају Покрајинском секретаријату за спорт и омладину. Такође, 15. новембра 2012. године конституисан је Савет за младе Аутономне покрајине Војводине као покрајинско консултативно тело.

На локалном нивоу, до сада је у оквирима постојећих општинских и градских управа у Републици Србији основано укупно 139 канцеларија за младе (у тренутку оснивања Министарства било је основано пет канцеларија за младе).

Такође, на територији Републике основано је 108 локалних савета за младе, као и 30 омладинских клубова.

Распоред буџетских средстава (РСД)

	2013 - одобрено	2014 - планирано	2015 - планирано
Министарство омладине и спорта	4.827.919.000,00	4.780.590.000,00	4.971.903.000,00
Сектор за омладину	263.683.550,00	222.763.000,00	231.673.000,00
Фонд за младе таленте РС	754.534.000,00	784.716.000,00	816.104.000,00

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- Наставак имплементације мера предвиђених Националном стратегијом за младе и Акционим планом за спровођење ове стратегије за период 2009-2014 године;
- Наставак имплементације мера предвиђених Стратегијом каријерног вођења и саветовања у Републици Србији и Акционим планом за њено спровођење у периоду од 2010-2014 године;
- Образовање Савета за младе у складу са Законом о младима;
- Наставак учешћа у Програму „Млади у акцији” преко контакт центара;
- Израда Стратегије развоја спорта у Републици Србији за период 2014-2019 године;
- Подршка раду Асоцијације канцеларија за младе;
- Унапређивање квалитета услуга за младе;
- Израда приручника за примену стандарда у раду канцеларија за младе;
- Обука координатора канцеларија за младе;
- Праћење остварености индикатора омладинске политике.

Мере планиране за период 2014 -2016

Министарство омладине и спорта планира израду и слање предлога Националне стратегије за младе за период 2015-2024 и одговарајућег Акционог плана за њено спровођење, као и израду и слање предлога Стратегије каријерног вођења и саветовања у Републици Србији на усвајање Влади Републике Србије.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У вези са чланом 102. став 1. Споразума о стабилизацији и придруживању којим је предвиђено да ће уговорне стране сарађивати, између осталог, у области политике према младима и рада младих, укључујући и неформално образовање, Министарство омладине и спорта интензивно промовише и подржава рад контакт тачака (невладиних организација које делују у областима омладинског сектора) изабраних од стране Европске комисије, у вези са спровођењем програма „Млади у акцији”⁴⁵.

У дату сврху, уведена је посебна буџетска линија за подршку контакт тачкама у промоцији Програма и едукацији за његово коришћење, за које је обучено преко 800 представника невладиних организација, канцеларија за младе и локалних самоуправа.

Такође, организовани су тренинзи, семинари и инфо дани. Преко 10.000 младих директно је информисано о могућностима Програма, а преко 60.000 младих индиректно. Преко 40 организација акредитовано је за Европски волонтерски сервис.

Министарство омладине и спорта наставиће током 2013. године спровођење започетих активности.

⁴⁵ Програм „Млади у акцији” (Youth in Action programme) успостављен је за период 2007-2013 године Одлуком 1719/2006/ЕЗ Европског парламента и Савета од 15. новембра 2006. године

Преглед текуће и планиране иностране помоћи

Назив пројекта	Укупан буџет	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
1. „Омладинско предузетништво” УСАИД ППЕС Период реализације 2008. године - март 2013.	10000000 USD	предузетништво, економско оснаживање младих и каријерно вођење и саветовање	Ојачани капацитети координатора канцеларија за младе за промоцију развоја омладинског предузетништва, кроз обуку 25 координатора пружена подршка стратегији Министарства омладине и спорта у области промоције омладинског предузетништва, запошљавања и самозапошљавања младих кроз обуку 281 младих. Усвојено 10 Акционих планова за развој омладинског предузетништва, на основу којих је подржано 40 омладинских предузећа.
2. „Одрживи развој”УСАИД 2011-2016. године	21000000 USD		• Јачање капацитета за 30 координатора КЗМ кроз обуке за стицање компетенција за ниво 2 омладинског радника • Заједничка подршка програму Бизнис младих Србије-менторска подршка за прву годину рада у 40 новооснованих омладинских предузећа
3. Активни грађани (Британски Савет)	150.000 британских фунти		У току 2011 и 2012. године 23 локалне канцеларија за младе учествовало је у пројекту. Одржано је 34 тренинга са више од 900 полазника. Полазници ових обука осмислили су и спровели 34 локалних пројекта за младе. Реализовано је 6 студијских посета и један округли сто у оквиру међународне размене и умрежавања.
4. Јачање структура за оснаживање и партиципацију младих (ГИЗ) 2010-2014	6,5 милиона ЕУР	пружање подршке на националном, регионалном и општинском нивоу структурама које подстичу друштвену, политичку и економску партиципацију младих у Србији	Оснажени капацитети структура које пружају подршку младима на локалном нивоу за спровођење омладинске политике, посебно праћење стандарда у раду КЗМ и процесу ревизије; пружена подршка умрежавању КЗМ кроз формирање Асоцијације КЗМ.
5. Професионална оријентација у на преласку у средњу школу (партнери на Пројекту су Министарством просвете, науке и технолошког развоја и Министарство омладине и спорта, а Пројекат траје од 2011. до 2013. године)	4.000.000 ЕУР	успостављање система професионалне оријентације унутар школског образовног система и ваншколског система за младе на преласку из основне у средњу школу, односно у свет рада, као и његово функционисање на националном нивоу	успостављено је 42 Инфо кутка за каријерно информисање при КЗМ а до краја овог трогодишњег пројекта планирано је укључивање свих КЗМ.

Назив пројекта	Укупан буџет	Општи циљ пројекта	Активности и резултати пројекта
6. Јачање капацитета координатора КЗМ за рад са рањивим групама ОЕБС			Министарство омладине и спорта Републике Србије и Мисија ОЕБС у Србији, уз стручну подршку Београдског центра за људска права развио је сертификовани образовни курс за локалне координаторе/ке канцеларија за младе на тему - Рад са осетљивим групама младих и принципи недискриминације. Курс је организован у два модула да би област недискриминације и рада са осетљивим групама била свеобухватно покривена. Курс је похађало је укупно 75 координатора локалних канцеларија за младе и 20 координатора омладинских клубова широм Србије

Министарство омладине и спорта је било активно у програмирању ИПА 2013, кроз учешће у раду Секторске радне групе за Друштвени развој. Мера 2 – *Развој система каријерног вођења и саветовања у Републици Србији*, препозната је као Секторски приоритет, а МОС је, уважавајући коментаре и сугестије Делегације ЕУ, припремио и крајем новембра 2012. године проследио нацрт предлога пројекта (ТоR) под називом: *Израда Студије изводљивости која се тиче оснивања Националног ресурс центра за каријерно вођење и саветовање у Србији и даљи развој система каријерног вођења и саветовања у Србији*. Основни циљ пројекта је израда Студије изводљивости која треба да препоручи ефективне и ефикасне моделе и решења за даљи развој система каријерног вођења и саветовања у складу са европским и међународним стандардима и најбољим праксама, а реализација овог пројекта очекује се у 2013. години.

3.26.3 Култура

Преглед стања

Министарство културе и информисања обавља послове државне управе који се односе на: развој и унапређење културе и уметничког стваралаштва; праћење и истраживање у области културе; обезбеђивање материјалне основе за делатности културе; развој и унапређење књижевног, преводилачког, музичког и сценског стваралаштва, ликовних и примењених уметности и дизајна, филмског и стваралаштва у области других аудио-визуелних медија; заштиту непокретног, покретног и нематеријалног културног наслеђа; библиотечку, издавачку, кинематографску и музичко-сценску делатност; задужбине и фондације; систем јавног информисања; праћење спровођења закона у области јавног информисања; праћење рада јавних предузећа и установа у области јавног информисања; праћење делатности страних информативних установа, страних средстава јавног информисања, дописништава и дописника у Републици Србији; информисање националних мањина; регистрацију страних информативних установа и пружање помоћи у раду страним новинарима и дописницима; сарадњу у области заштите културне баштине, културног стваралаштва и информисања на језику и писму припадника српског народа у региону; оснивање и развој културно-информативних центара у иностранству; стварање услова за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из средстава претприступних фондова Европске уније, донација и других облика развојне помоћи из надлежности тог министарства, учешћа у регионалним пројектима, као и друге послове одређене законом.

Важећи закони:

1. Закон о делатностима од општег интереса у области културе ("Службени гласник РС", бр. 49/92);
2. Закон о културним добрима ("Службени гласник РС", бр. 71/94);

3. Закон о обнови културно-историјског наслеђа и подстицању развоја Сремских Карловаца ("Службени гласник РС", бр. 37/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005);
4. Закон о оснивању Музеја жртава геноцида ("Службени гласник РС", бр. 49/92, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005);
5. Закон о Матици српској ("Службени гласник РС", бр. 49/92);
6. Закон о самосталном обављању уметничке или друге делатности у области културе ("Службени гласник РС", бр. 39/93, 42/98);
7. Закон о издавању публикација ("Службени гласник РС", бр. 37/91, 53/93, 67/93, 48/94, 135/2004, 101/2005);
8. Закон о Српској књижевној задрузи ("Службени гласник РС", бр. 20/97);
9. Закон о култури ("Службени гласник РС", бр. 72/2009);
10. Закон о задужбинама и фондацијама („Службени гласник РС", бр. 88/10);
11. Закон о обавезном примерку публикација („Службени гласник РС", бр. 52/11);
12. Закон о библиотечко-информационој делатности („Службени гласник РС", бр. 52/11);
13. Закон о старој и реткој библиотечкој грађи („Службени гласник РС", бр. 52/11);
14. Закон о кинематографији („Службени гласник РС", бр. 99/2011 и 2/2012).

Законом о култури утврђује се општи интерес у култури („Службени гласник РС", бр. 72/2009), начин остваривања општег интереса у култури и обављање културних делатности, права, обавезе и одговорности Републике Србије, аутономних покрајина и општина, градова и града Београда у култури, као и услови за деловање свих субјеката у култури. Република Србија стара се о остваривању општег интереса у култури и о спровођењу културне политике као скупа циљева и мера подстицања културног развоја који се заснива на следећим начелима: слобода изражавања у културном и уметничком стваралаштву, аутономија субјеката у култури, отвореност и доступност културних садржаја јавности и грађанима, уважавање културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости културног израза, интегрисање културног развоја у социо-економски и политички дугорочни развој демократског друштва, демократичност културне политике, равноправност субјеката у оснивању установа и других правних лица у култури и равноправност у раду свих установа и других субјеката у култури, децентрализација у одлучивању, организовању и финансирању културних делатности, подстицање културног и уметничког стваралаштва и очување културног и историјског наслеђа и подстицање одрживог развоја културне средине као интегралног дела животне средине.

Административни капацитети

Према важећем Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству културе и информисања, између осталих, постоје следеће основне унутрашње јединице: Сектор за културно наслеђе, Сектор за савремено стваралаштво и креативне индустрије, као и Сектор за информисање и медије. У оквиру Сектора за информисање и медије је Одсек за европске интеграције у области јавног информисања и културе са укупно пет државних службеника. У Одсеку се обављају послови који се односе на хармонизацију прописа са прописима Европске уније, праћење прописа, препорука и стандарда ЕУ у овим областима, као и утврђивање и формулисање пројеката који се финансирају из фондова ЕУ, праћење и спровођење програма ЕУ *Култура* и координација са надлежним органима државне управе у процесу припреме стратешких планских докумената. Усклађивањем законодавства са прописима ЕУ баве се и два правника из Сектора за културно наслеђе, који учествују у припреми анализа, мишљења, информација, извештаја и других акта из области хармонизације прописа са прописима ЕУ укључујући и имплементацију међународних стандарда и конвенција из области културног наслеђа.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Планирано да се у четвртном кварталу 2013. године Народној скупштини Републике Србије достави Предлог закона о архивској служби и архивској грађи. Овим законом уређује се систем заштите архивске грађе као културног наслеђа и документарног материјала, њихово чување, сређивање и обрада, услови и начин коришћења; организација, надлежности и делатност архива и

архивске службе у Републици Србији (РС), као и заштита Архивског фонда РС као културног наслеђа.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

Израда Стратегије развоја културе Републике Србије за период 2013-2023 је у завршној фази и планирано је да буде усвојена на Влади Републике Србије у другом кварталу 2013. године. Стратегија обухвата пет главних тема:

1. Анализа постојећег стања;
2. Основне поставке културног развоја: циљеве, приоритетна подручја и међуресорну сарадњу;
3. Стратешки правци и инструменти:
 - заштита културних добара, у земљи и иностранству, подстицање културног стваралаштва и продукције (и за националне мањине), рад установа и других субјеката у култури и капиталне инвестиције за установе;
 - кадрови и њихова едукација, научно-истраживачки рад, аматеризам и међуресорна сарадња (стимулативни порези, предузетништво);
4. План реализације Стратегије;
5. Евалуација (критеријуми, индикатори, поступци).

Све теме усклађене су са важећим Законом о култури (усвојен 31.08.2009, "Службени гласник РС", бр. 72/2009).

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Потврђивањем Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза, Унеско, 2005 (у даљем тексту Конвенција) на седници Народне скупштине Републике Србије, 29. маја 2009. године („Службени гласник РС" 42/09 - Међународни уговори), обезбедили су се услови за примену првог међународног инструмента који регулише питања очувања и развијања културне разноликости, чиме се битно утиче на остваривање фундаменталних слобода и права грађана, која су регулисана Законом о култури (чл. 3), Законом о јавном информисању (чл. 7, ал. 1 - „Службени гласник РС", бр. 43/2003, 61/2005, 71/2009, 89/10) и Законом о радиодифузији (чл. 3, тачке 2, 3 4. и 5 - „Службени гласник РС", бр. 42/2002, 97/2004, 76/2005, 79/2005, 62/2006, 85/2006, 86/2006, 41/2009).

Према Закону о култури утврђено је да се Република Србија стара о остваривању општег интереса у култури и о спровођењу културне политике као скупа циљева и мера подстицања културног развоја, који се заснива на начелима утврђеним тим законом, а између осталих и на начелу уважавања културних и демократских вредности европске и националне традиције и разноликости културног израза (члан 3, тачка 4).

Поред тога што је правни и политички оквир ове Конвенције дао суштински подстицај доношењу поменутог Закона о култури, свој удео има и приликом израде и других закона у области културе (Закон о кинематографији) и културног наслеђа, чија је реформа у току. Конвенција такође пружа врло битан подстицај дефинисању Стратегије развоја културе Републике Србије за период од 2013-2023, чија је израда у току.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат рехабилитације Сењског Рудника. Пројекат рехабилитације Сењског Рудника једини је пројекат у Републици Србији који финансира Европски парламент кроз Пилот пројекат за очување и обнову културног наслеђа у конфликтним подручјима на западном Балкану. Споразум о финансирању између Владе Републике Србије и Европске комисије потписан је 21. маја 2010. године, а сви уговори ради реализације пројекта потписани су у мају 2012. године. Пројекат рехабилитације Сењског Рудника односи се на ревитализацију друштвено-економских услова ове слабо развијене области кроз обнову културног наслеђа, што подразумева обнову три зграде - споменика културе у Сењском Руднику, оснивање Регионалног центра наслеђа и обуку локалног становништва. Средства ЕУ намењена за реализацију овог пројекта износе 1.5 милиона евра.

Пројекат Cultema. Међународни партнерски пројекат *Cultema*, чији је носилац за Србију Министарство културе, информисања и информационог друштва, а главни координатор италијанска Регија Венето финансира се из Програма транснационалне сарадње Југоисточне Европе (2007-2013),

односно 2. Компоненте инструмента претприступне помоћи ИПА. Предвиђено је да пројекат траје 30 месеци, а укупан буџет из ИПА фонда за део пројекта у коме је Министарство носилац за Србију, износи 1 10.000 евра.

Рехабилитација светског културног наслеђа Гамзиград - Ромулијана (ИПА 2010-leftover). У сарадњи са Канцеларијом за европске интеграције урађена је прва верзија једног обједињеног пројекта са три компоненте, од којих једна обухвата и рехабилитацију археолошког налазишта *Felix Romuliana*. Целокупан пројекат би се финансирао из преосталих средстава у оквиру ИПА фонда за 2010. годину. Предложена вредност пројекта *Рехабилитација светског културног наслеђа Гамзиград - Ромулијана* је 1.7 милиона евра. Пројекат предвиђа конзерваторске и рестаураторске радове у циљу превенције даљег пропадања структура самог налазишта, како би се побољшало његово очување за будуће генерације.

Љубљански процес II. У оквиру програма *Љубљански процес II* (заједничка иницијатива Регионалног савета за сарадњу /RCC -Regional Cooperation Council/, Савета Европе и ЕУ), Републички завод за заштиту споменика културе добио је донацију у износу од 5.000 евра за реализацију активности из националног акционог плана. Такође, одобрена су и средства за хитне интервенције из гранта RCC у износу од 7.000 евра за пројекат рехабилитације Суваче из Кикинде, који се налази на листи приоритета у оквиру Љубљанског процеса.

Унеско. У оквиру пројекта под називом *Holocaust education and intercultural understanding in South-East Europe: renewing the "Ex-Yugoslav" Pavdion in Auschwitz-Birkenau*, који се реализује под покровитељством Унеска, Историјски музеј Србије је примио донацију од Унеска у износу од 10.000 евра за истраживачки пројекат на име припрема за реализацију регионалне изложбе у концентрационом логору Аушвиц Биркенау.

3.27. Животна средина

3.27.1. Стање

Процес системског усаглашавања домаћих прописа са ЕУ прописима у области животне средине започео је 2009. године усвајањем тзв. *зеленог пакета закона* (сет од 19 еколошких закона који су поставили основ за даље регулисање управљања отпадом, заштите природе, контроле индустријског загађења, квалитета ваздуха, процене утицаја и стратешке процене утицаја на животну средину, управљања хемикалијама и биоцидима, управљања амбалажом и амбалажним отпадом, заштите од јонизујућег и нејонизујућег зрачења, заштите од буке итд.) у складу са релевантним ЕУ прописима. На основу ових закона усвојено је више од 70 подзаконских аката којим је извршена даља хармонизација са ЕУ прописима из ове области⁴⁶.

Влада Републике Србије је (на основу члана 64. Закона о заштити животне средине) 2010. године усвојила Национални програм заштите животне средине као основни стратешки документ у области животне средине за период од 10 године, („Службеном гласнику РС” 12/10)⁴⁷.

Влада РС је у октобру 2011. године усвојила Националну стратегију апроксимације у области животне средине („Сл. гласник РС” 80/11), Стратегија је донета у циљу осигурања спремности РС за вођење преговора са ЕУ на најефикаснији начин, као и у циљу испуњења обавеза проистеклих из чланства. Такође, Стратегија садржи приказ економских инструмената и финансијских механизма у области животне средине неопходних за реализацију домаћих и иностраних улагања као и потреба за институционалном реформом, развојем законодавства, спровођењем прописа на свим нивоима, едукацијом и развијањем јавне свести на пољу животне средине.

Када је реч о степену усклађености са правним тековинама у области животне средине, интензивна законодавна активност Министарства надлежног за послове животне средине и осталих институција са надлежношћу у овој области довела је до постизања значајног степена транспозиције

⁴⁶ Детаљан приказ законодавне активности у периоду 2008- 2012 дат је у Извештају о реализацији Националног програма за интеграцију (НПИ)

⁴⁷ Програм садржи: опис и оцену стања животне средине; основне циљеве (опште, краткорочне, средњорочне, континуиране) и критеријуме за спровођење заштите животне средине у целини, по областима и просторним целинама са приоритетним мерама заштите; услове за примену најповољнијих привредних, техничких, технолошких, економских и других мера за одрживи развој и управљање заштитом животне средине; дугорочне и краткорочне мере за спречавање, ублажавање и контролу загађивања; носиоце, начин и динамику реализације; средства за реализацију.

релевантних ЕУ прописа. Према Прогрес мониторинг извештају за 2012. годину⁴⁸, већи део ЕУ директива који се односи на тзв. хоризонтални сектор, заштиту природе, управљање хемикалијама, заштиту од буке потпуно је или скоро потпуно пренет у домаће законодавство. У осталим областима (квалитет ваздуха, управљање отпадом, заштита вода, контрола индустријског загађења) највећи део ЕУ прописа је у великој мери пренет у домаће законодавство. С обзиром на обавезе РС као Не-анекс 1 државе при Оквирној конвенцији УН о промени климе као и сложеност и трошак имплементације ових прописа, усклађивање са правним тековинама из климатског пакета је тек започето.

Национална стратегија апроксимације у области животне средине, полазећи од претпоставке да ће РС бити чланица ЕУ до 2019. године, предвиђа постизање пуне транспозиције највећег дела *acquis*-а до краја 2014. године. Имајући у виду институционалну комплексност и мултидисциплинарност области животне средине, пуна транспозиција свих правних тековина можда ће захтевати и шири временски оквир, посебно у случају директива које захтевају велика финансијска улагања (тзв. *heavy investment* директиве).

Пуна имплементација прописа из ове области захтеваће значајна финансијска средства, посебно када је реч о инфраструктурним улагањима (у области управљања отпадом, квалитета вода и индустријског загађења). Полазећи од стања инфраструктуре, као и од искустава нових чланица ЕУ у овом процесу, Стратегија процењује да ће пуна имплементација свих ЕУ прописа бити завршена до 2030. године, а да ће укупни трошкови пуне имплементације ЕУ прописа из области животне средине износити око 10,6 милијарди евра. *Детаљнији приказ очекиваних улагања налази се у оквиру поглавља 2.2.2.*

У циљу обезбеђивања адекватне примене ЕУ прописа, биће потребно припремити конкретне планове за имплементацију директива (укључујући и детаљне планове инвестиција), који ће уједно представљати основ за преговарање прелазних периода за потпуну имплементацију појединих елемената правних тековина ЕУ. У току 2011. године, у оквиру ЕАС пројекта⁴⁹, израђени су нацрти имплементационих планова за шест ЕУ директива које захтевају значајна финансијска средства (*DSIP*-ови за директиву о депонијама, комуналним отпадним водама, индустријском загађењу, граничним вредностима емисија штетних материја, систему трговине гасовима са ефектом стаклене баште, буџи), а у току је разрада плана имплементације за Директиву о депонијама. У наредном периоду биће разматрани начин и динамика даљег рада на овим документима, односно, израда *DSIP* -ова за преостале директиве које захтевају значајна финансијска средства.

Постојећи административни капацитети, посебно на локалном нивоу оцењују се као недовољни за адекватну имплементацију. Имајући у виду комплексност правних тековина у области животне средине, као и чињеницу да је надлежност над прописима ЕУ подељена између већег броја институција⁵⁰, у овој области постоји снажна потреба за даљим јачањем међуинституционалне сарадње и процеса координације. Захваљујући учешћу министарства, и чланова подгрупе 27-животна средина, у пројекту ЕК Регионална мрежа за приступање држава Западног Балкана ЕУ⁵¹, и укључености у све секторске радне групе пројекта, обезбеђен је мултидисциплинарни и регионални приступ процесу приступања ЕУ. Такође, реализовано је неколико пројектних и програмских активности које су, између осталог, за циљ имале јачање институционалних капацитета попут Пројекта „ИПА 2007 - Стратегија апроксимације у области животне средине”, „Припреме за преговоре о чланству у области животне средине – ENVAP 1”, као и бројни други пројекти који се односе на специфичне области. Кроз ENVAP 1 пројекат припремљени су нацрти преговарачких позиција за одређене делове *Acquis*-а. У 2013. години планиран је наставак пројекта ENVAP који ће се у домену изградње капацитета посебно усмерити на локалне самоуправе и организације цивилног друштва. Такође, имајући у виду очекивано интензивирање активности у оквиру преговарачког процеса, у складу са препорукама Стратегије, у наредном периоду приступиће се реструктурирању Подгрупе 27 формирањем ужих радних јединица и формализацији њеног рада.

⁴⁸ Активност у оквиру РЕНА пројекта (Регионална мрежа за приступање ЕУ)

⁴⁹ Израда стратегије апроксимације у области животне средине, финансиран у оквиру ИПА 2007, реализован у периоду 2009-2011.

⁵⁰ Највећи део надлежности над правним тековинама је у оквиру надлежности МЕРЖС-а (око 60 %), док се остатак налази у надлежности МПШВ-а, МЗ-а, МИ-а, МПРПП-а, МУП-а, АБС-а итд.

⁵¹ РЕНА пројекат

3.27.2. Хоризонтално законодавство

Преглед стања

Стратешки оквир у области хоризонталног законодавства чине Национална стратегија одрживог развоја (2008), Национални програм заштите животне средине (2010), Национална стратегија апроксимације у области животне средине (2011), Стратегија за примену Архуске конвенције и акциони план (2011), Национална Стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара (2012).

Област хоризонталног законодавства регулисана је Законом о изменама и допунама Законом о заштити животне средине (Сл. Гласник РС 135/2004, 36/2009, 72/2009, 43/2011), Законом о изменама и допунама Закона о процени утицаја на животну средину (Сл. Гласник РС 135/2004, 36/2009), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину (Сл. Гласник РС 135/04, 88/10), Законом о приступу информацијама од јавног значаја (Сл. Гласник РС 120/2004, 54/2007, 104/2009) и пратећим подзаконским актима.

У области хоризонталног законодавства постигнут је висок степен усклађености са релевантним ЕУ прописима из ове области.

Директива о приступу информацијама у области животне средине (2003/4/ЕЗ) је готово у потпуности пренета Законом о ратификацији Архуске конвенције и Законом о ратификацији ПРТР протокола, Законом о приступу информацијама од јавног значаја, Законом о заштити података о личности. У циљу спровођења Архуске конвенције, Влада је усвојила Стратегију за примену Архуске конвенције („Службени гласник РС, 103/11) и Акциони план за спровођење Стратегије. У периоду 2010- 2012 у Републици Србији су отворена четири Архус центра (Нови Сад, Крагујевац, Суботица, Ниш). У складу са Стратегијом о примени Архуске конвенције, за почетак 2013. предвиђена је израда националног метарегистра за информације о животној средини (екорегистар) који ће бити доступан на сајту Агенције за заштиту животне средине. У циљу јачања капацитета за имплементацију Трећег стуба Архуске конвенције, током 2011. и 2012, у сарадњи са ОЕБС-ом и Регионалним центром за животну средину, одржан је низ тренинга и округлих столова намењен представницима државних институција које се баве доношењем и спровођењем прописа из области животне средине, правосудним органима и представницима цивилног сектора⁵².

Директива о учешћу јавности (2003/35/ЕЗ) потпуно је пренета Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, Законом о планирању и изградњи. Усвајањем секторских закона (Закон о управљању отпадом, Закон о заштити ваздуха, *IPPC* закон) 2009. омогућена је потпуна имплементација ове директиве.

Директива о процени утицаја на животну средину (85/337/ЕЕЗ⁵³) потпуно је пренета 2009. усвајањем Закона о изменама Закона о процени утицаја на животну средину и пратећих подзаконских аката, Закона о потврђивању Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту и у целисти се имплементира. Предстоји ратификација амандмана на ЕСПОО конвенцију, чиме ће се унапредити постојећи механизам имплементације у области прекограничне сарадње и усклађивање са амандманима на директиву (листа пројеката за које је потребна процена утицаја) (консолидована верзија Директиве 92/2011).

Директива о стратешкој процени утицаја (2001/41/ЕЗ) потпуно је пренета Законом о стратешкој процени утицаја, чије су измене и допуне (2010) обезбедиле оквир за пуну имплементацију ове директиве. Такође, Република Србија је ратификовала Протокол о стратешкој процени утицаја на животну средину уз Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту⁵⁴ и примењује његове процедуре.

ИНСПИРЕ директива (2007/2/ЕЗ) је делимично пренета Законом о државном премеру и катастру. Пуна транспозиција везана је за успостављање Националне инфраструктуре просторних

⁵² Активности реализоване у оквиру пројекта „Изградња капацитета за спровођење Архуске конвенције и подршку развоју ПРТР система у јужној и југоисточној Европи” уз финансијску подршку Савезног министарства за животну средину, очување природе и нуклеарну безбедност и Савезне агенције за животну средину Републике Немачке.

⁵³ Директива је консолидована и замењена Директивом 2011/92/ЕУ. Више информација о усаглашавању са овим прописом дато је делу потпоглавља који се тиче планираних законодавних активности.

⁵⁴ Сл. гласник РС– Међународни уговори број”, 01/2010

података и предвиђена је за 2015, а према тренутном ИНСПИРЕ "road map", рок за пуну имплементацију Директиве је 2020.

Потпуно преношење директиве о кривичним делима у области животне средине (2008/99/ЕЗ) директно је везано за измене и допуне Кривичног законика, и динамика даљег усклађивања зависиће од предвиђених измена наведеног закона, који се налазе у надлежности Министарства правде и државне управе.

Транспозиција Директиве о одговорности за штету у области животне средине (2004/35/ЕЗ) није отпочета.

Мониторинг и извештавање у области животне средине

Агенција за заштиту животне средине има улогу Националне фокалне институције, као и Националне фокалне тачке за сарадњу са Европском агенцијом за животну средину (ЕЕА - *European Environmental Agency*) и укључена је у сарадњу и размену података и информација у оквиру Европске електронске мреже за информације и осматрање (ЕИОНЕТ - *European Information and Observation network*). У области достављања података, по Бази обавеза извештавања (РОД - *Reporting Obligations Database*) Агенција редовно остварује напредак. Процент достављених података је од 2008. године константно већи од 70%.

У току 2012. године довршен је информациони систем *Националног регистра извора загађивања* као део Информационог система заштите животне средине (ИС) који води Агенција за заштиту животне средине. Његов оквир за рад је дефинисан кроз подзаконске акте којима је уређена материја методологије израде националног и локалног регистра загађивања и прикупљања података, изгледа образаца дневних евиденција и годишњих извештаја о отпаду, амбалажном отпаду, као и производима који после употребе постају посебни токови отпада⁵⁵. До сада је преко 2600 предузећа доставило потребне податке у ИС Националног регистра извора загађивања. У наредном периоду предвиђена је друга фаза развоја ИС Националног регистра извора загађивања⁵⁶. Тиме ће се обезбедити имплементација прописа усвојених у протеклом периоду где постоји обавеза извештавања (регистар ПЦБ и ПЦБ уређаја, регистар мерења буке у животној средини, отпадних вода према члану 99. Закона о водама, регистар издатих дозвола за управљање отпадом)

Агенција за заштиту животне средине води ПРТР Регистар, који је у 2011 години, обухватао 289 највећих извора загађивања у Републици Србији, што је дефинисано Правилником о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и о методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података (Службени гласник РС, бр. 91/2010) који је усаглашен са ПРТР Протоколом Архуске конвенције и Уредбом 166/2006. За ПРТР регистар своје податке за 2011. годину доставило је 189 предузећа. У току 2012. године, у сарадњи са ОЕБС-ом, припремљена су Упутства за извештавање за групе оператера за које је оцењено да немају довољно капацитета за прикупљање и обраду података (фарме свиње и живине, оператери који управљају подземним и надземним копови ма угља), тако да се очекује побољшање у овој области током 2013. године. Поред тога, током 2012. одржано је више од 20 радионица намењених различитим категоријама оператера, а у циљу побољшања квалитета извештавања.

У 2012. у Агенцији је први пут припремљен извештај о количинама емитованих основних загађујућих материја у складу са методологијом *CLRTAP* протокола. У фази припреме је и Инвентар гасова са ефектом стаклене баште за период 2000 – 2011 године. Поред овога, у току 2012. године, успостављена је и база о најбољим доступним техникама и праксама и њиховој примени у области заштите животне средине, која обухвата БРЕФ документе на енглеском, француском и немачком језику.

⁵⁵ Правилник о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података (Службени гласник РС, бр. 91/2010), Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање (Службени гласник РС, бр. 95/2010), Правилник о обрасцима извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом (Службени гласник РС, бр. 21/2010), Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњем извештају, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницама плаћања накнада, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде (Службени гласник РС, бр. 54/2010).

⁵⁶ Према Програму рада Владе за 2013, успостављање је предвиђено у оквиру пројекта *Друга фаза развоја Информационог система Националног регистра извора загађивања*, процењена вредност пројекта износи 6.000.000 РСД. Извор финансирања – Буџет републике Србије

Агенција за заштиту животне средине у оквиру својих надлежности започела је спровођење **Директиве о стандардизацији и имплементацији извештавања (91/692/ЕЕЗ)**. Извештавање у оквиру ове директиве захтева додатне људске и материјалне капацитете.

Према Закону о Министарствима ("Службени гласник РС" 72/2012) Агенција за заштиту животне средине надлежна је за послове **управљања Националном лабораторијом за мониторинг чинилаца животне средине**. У циљу изградње капацитета Националне лабораторије, Програмом рада владе је за 2013. предвиђено је издвајање средстава за реализацију пројеката Изградња Националне референтне лабораторије за контролу квалитета животне средине⁵⁷ и Пројекат обуке кадрова за обављање сложених аналитичких поступака у Националној лабораторији⁵⁸. Агенција за заштиту животне средине је у 2012. години започела процес акредитације Националне лабораторије за анализу параметара квалитета земљишта, као и акредитације метода узорковања земљишта. С тим у вези Агенција је извршила иницијално узорковање земљишта на 77 локалитета (укупно 100 узорака).

У току је пројекат оснивања **Центра за управљање животном средином (ЕМС)** у Србији ради ефикасног праћења емисија и извештавања у оквиру Агенције за заштиту животне средине РС, повезивања са сектором привреде, органима надлежним за животну средину и одговарајућим институцијама ЕУ. Овај центар обезбедиће повећање капацитета Агенције за заштиту животне средине Републике Србије, индустрије, јавно-комуналних предузећа и државних институција развојем организационе инфраструктуре **ЕМС** и софтверске подршке са уграђеним моделима праћења емисија и извештавања ка националним институцијама и ЕУ⁵⁹.

Детаљније информације о систему мониторинга и извештавања у конкретним областима дате су у одговарајућим потпоглављима у наставку материјала.

Сектор за контролу и надзор

На основу препорука Европског парламента и Савета Европе 2001/331/ЕЗ⁶⁰, планирање и извештавање инспекције за заштиту животне средине је регулисано Директивом о обавези планирања и извештавања инспекције за заштиту животне средине која је донета 20.12.2006. (Директива), као и Инструкцијом о потреби извештавања инспекције за заштиту животне средине од 26.01.2007. којом је регулисано извештавање покрајинских и локалних инспектора за заштиту животне средине (Инструкција). Директива и Инструкција се примењују у потпуности од њиховог доношења.

Сектор за контролу и надзор Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине активно учествује у раду међународних мрежа, пројеката и организација (**ECENA, IMPEL-TSF, INECE, INTERPOL, USAID, OEBC**).

У циљу унапређења капацитета и ефикасности инспекције за заштиту животне средине на свим нивоима и унапређења сарадње са релевантним заинтересованим странама, почев од 2011. Министарство надлежно за послове животне средине реализовало је низ пројектних активности у оквиру пројекта „Јачање инспекције за заштиту животне средине и релевантних заинтересованих страна у Републици Србији⁶¹”.

У наведеном периоду, одржан је низ тренинга и припремљени приручници, смернице и инспекцијски програми са посебним акцентом на област индустријског загађења, хемијских удеса, управљања отпадом, испуштање вода и угрожене врсте. Такође, у оквиру пројекта набављена је опрема за инспекцију на свим нивоима, у вредности од 500.000 евра, укључујући и набавку опреме за еко-токсиколошку лабораторију за Завод за јавно здравље у Ћуприји.

Сарадња са другим институцијама која је претходних година већ успостављена, формализована је у оквиру наведеног пројекта образовањем радних група са заинтересованим странама и њиховим укључивањем у обуке и друге активности: Удружењем јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца Србије, Удружењем судија прекршајних судова, Министарством унутрашњих послова (криминалистичка полиција, ИНТЕРПОЛ, гранична полиција), комуналном полицијом, Министарством финансија-Управом царина, Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде (Дирекција за воде, Покрајинским секретаријатом за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине), јединицама локалне самоуправе, Сталном конференцијом градова и општина и др. Активно учешће ових

⁵⁷ Предвиђено трајање пројекта- 4. Квартал 2013

⁵⁸ Предвиђено трајање пројекта- 2013-2014

⁵⁹ Више информација о детаљима пројекта дато је у делу потпоглавља које се односе на финансијску помоћ.

⁶⁰ EU Recommendation on Minimum Criteria for Environmental Inspections - RMCEI

⁶¹ Више информација о пројекту налази се у делу потпоглавља који се односи на инострану финансијску помоћ

заинтересованих страна у обукама, радним групама и састанцима, који су организовани у оквиру пројекта, представљаће основ за развијање даље сарадње у области инспекцијског надзора у области животне средине.

На основу Стратегије интегрисаног приступа граници и верификованог протокола између Министарства надлежног за послове животне средине са једне стране и Министарства финансија - Управе царина, са друге, као и Министарства пољопривреде (ветеринарска и фитосанитарна инспекција) са треће, успостављена је сарадња у области контроле прекограничног кретања отпада, отровних материја, супстанци које оштећују озонски омотач, и спречавања илегалног кретања као и контроле промета угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне. У оним областима у којима је идентификована потреба за успостављањем ближе сарадње (нпр. управљање хемикалијама), у наредном периоду биће неопходно покретање иницијатива за успостављање формалне сарадње са инспекцијским службама других институција (санитарна инспекција, тржишна инспекција и сл.).

Детаљније информације о активностима и административним капацитетима инспекцијски надзор у конкретним областима дате су у одговарајућим потпоглављима у наставку материјала.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, до краја 2013. планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима у овој области:

Усвајање Закона о изменама и допунама закона о заштити животне средине у циљу даљег усклађивања са Архуском конвенцијом, Директивом о приступу информацијама (2003/4/ЕЗ) и одредбама СЕВЕСО II директиве (96/82/ЕЗ)

Усвајање Уредбе о изменама и допунама Уредбе о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину у циљу усклађивања постојеће листе са ажурираним листама садржаним у Директиви о процени утицаја на животну средину (консолидована верзија- Директива 92/2011/ЕЗ) планирано је за 4. квартал 2013.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Одсек за хармонизацију прописа у области енергетике и животне средине	5	5	Припрема системских правних решења и прописа у области енергетике и животне средине
Група за стратешка, програмска и планска документа	4	1	Координација активности на припреми, организовању и праћењу процеса израде и реализације стратегија, програма и планова у области животне средине
Одељење за процену утицаја на животну средину	8	8	Примена закона о процени утицаја на животну средину
Група за стратешку процену утицаја	4	4	Примена закона о стратешкој процени утицаја/ издавање сагласности на пројекте санације и ремедијације
Сектор за контролу и надзор ⁶²	91	86	Надзор над применом прописа из области животне средине ⁶³

⁶² Детаљнији приказ административних капацитета за инспекцијски надзор дат је у оквиру потпоглавља 3.27.2- 3.27.

⁶³ Аутономној покрајини Војводина и јединицама локалне самоуправе поверени су послови инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите животне средине у објектима за које надлежни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе издаје одобрење за градњу. Надлежности су поверене следећим законима: Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину, Закон о процени утицаја на животну средину, Закон о интегрисаном спречавању и контроли

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Агенција за заштиту животне средине⁶⁴			
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	12	8	Вођење националног информационог система заштите животне средине, вођење података о најбољим доступним техникама и праксама и њиховој примени у области заштите животне средине; сарадња са Европском агенцијом за заштиту животне средине (ЕЕА) и Европском мрежом за информације и посматрање (EIONET), Објављивање годишњих Извештаја о стању животне средине, као и других извештаја, информација и података
Одељење за национални регистар извора загађивања	2	2	
Републички геодетски завод			
Сектор за информатику и комуникације/Одељење за НИГП	16	9	Транспозиција и имплементација <i>INSPIRE</i> директиве. Имплементација <i>INSPIRE</i> директиве је у надлежности субјеката НИГП-а који су дефинисани Законом о државном премеру и катастру, члан 159.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

До краја 2013. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Акционог плана за реализацију Националног програма заштите животне средине за период од пет година. Наведени документ, који ће бити израђен у складу са релевантним стратешким документима ЕУ (Шести акциони програм Европске уније у области животне средине, Стратегија одрживог развоја ЕУ, Миленијумски циљеви развоја УН, Рио декларација) и представљаће краткорочни инструмент за имплементацију Националног програма, којим се разрађују регулаторне и институционалне активности, активности мониторинга, студије, израда пројектне документације, економских и финансијских инструмената, информисање, образовање, руковођење и капиталне инвестиције (МЕРЗЖС);

Усвајање Стратегије НИГП-а⁶⁵ за период 2013-2015. Стратегија ће дефинисати динамику активности и мере које ће омогућити креирање националне инфраструктуре за претраживање, преглед и размену геоинформација који ће истовремено бити део европске инфраструктуре; динамику и активности на транспозицији и имплементацији *INSPIRE* директиве у циљу обезбеђивања формирања европске инфраструктуре хармонизованих података о простору за потребе подршке активностима од утицаја на животну средину са становишта геоинформација (ПГЗ);

Усвајање Програма вођења информационог система Агенције за заштиту животне средине⁶⁶ којим ће се регулисати питање организације, начина вођења и одржавања Информационог система, попис субјеката извештавања укључујући референтне центре, начин и рокове достављања података по тематским подручјима, начин управљања подацима и информацијама; рачунарску, програмску и комуникациону опрему, као и финансијска средства и друге мере и активности (Агенција):

загађивања животне средине, Закон о заштити од буке у животној средини, Закон о управљању отпадом, Закон о заштити од нејонизујућих зрачења, Закон о заштити природе, Закон о заштити ваздуха, Закон о хемикалијама, Закон о амбалажи и амбалажном отпаду; такође, Законом о водама, вршење инспекцијског надзора поверава се, као поверени посао државне управе, Аутономној покрајини Војводина и Граду Београду, на њиховим територијама, респективно.

⁶⁴ дат је приказ броја запослених који се у оквиру одељења баве пословима хоризонталног законодавства.

⁶⁵ Национална инфраструктура геопросторних података

⁶⁶ Усвајање Програма предвиђено је на основу Уредбе о садржини и начину вођења информационог система, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Службени гласник РС”, број 112/09).

Успостављање систематског праћења одрживе производње и потрошње, као и започињање извештавања по овим индикаторима на националном и међународном нивоу у складу са индикаторима ЕЕА (Агенција)⁶⁷;

Израда Приручника о учешћу јавности у доношењу одлука у питањима животне средине⁶⁸ и **Израда приручника о правној заштити у питањима животне средине**⁶⁹ (МЕРЗЖС).

Мере планиране за период 2014-2016

До краја 2014. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Закона о ратификацији Мултилатералног споразума између земаља Југоисточне Европе који ће служити као основа за имплементацију Конвенције о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту (МЕРЗЖС);

Усвајање Закона о ратификацији амандмана на ЕСПОО конвенцију (МЕРЗЖС);

Израђен план транспозиције и имплементације Директиве 2004/35/ЕЗ (МЕРЗЖС);

Извршене анализе неопходне за ревизију постојећих аката из области дозвољених концентрација опасних вода и штетних материја, а у складу са Директивом 2004/35/ЕЗ, Директивом 2000/60/ЕЗ (МЕРЗЖС);

Проширење Уредбе о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологије за израду ремедијационих програма (Сл. гласник РС, 88/10), односно, усклађивање са препорукама датим у Предлогу Директиве ЕУ (*Proposal for a Soil Framework Directive - COM(2006)232*) у оквиру чега ће бити дефинисан број и распоред локалитета на којима се врши систематско праћење квалитета земљишта, као и обим и учесталост мерења, начин обраде и приказивања података. Наведена Уредба представља основ за доношење програма системског праћења квалитета земљишта који ће обухватити успостављање државне мреже локалитета за праћење квалитета земљишта на нивоу РС чиме ће се испунити препоруке ЕК које се односе на успостављање основа за интегрални мониторинг животне средине;

Израда Инвентара контаминираних локација кроз идентификацију потенцијално контаминираних и контаминираних локалитета којом се утврђују извори који доводе до загађења земљишта и врши систематизација података о изворима загађења као што су: врста, количина, начин, место испуштања загађујућих материја у земљиште;

Започети извештавање о садржају органске материје у земљишту, као и о тресетиштима, на националном и међународном нивоу, у склопу Информационог система Агенције а према захтевима Европске Комисије⁷⁰;

Израда Стратегије за успостављање интегралног националног система мониторинга животне средине у РС, у складу са релевантним ЕУ прописима у области извештавања, у циљу обезбеђивања успостављања мреже институција задужених за мониторинг медија животне средине на свим нивоима и размене података о стању животне средине;

Започети активности на успостављању националних референтних центара за поједине тематске области животне средине (вода, ваздух, биодиверзитет, заштита природе, бука, одржива производња и потрошња итд.) кроз успостављање националног *EIONET* система на основу стратегије Интегралног националног система мониторинга животне средине и Програма вођења информационог система (Агенција за заштиту животне средине);

Унапређење праћења одрживе производње и потрошње, и започињање извештавања, према расположивим подацима на националном и међународном нивоу у складу са индикаторима ЕЕА (Агенција).

До краја 2015. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Закона о Националној инфраструктури геопросторних података (*НИГП*) чиме ће се постићи потпуна усклађености са Директивом 2007/2/ЕЗ (*ПГЗ*);

⁶⁷ Програм рада Владе за 2013 предвиђа реализацију пројекта Израда индикатора за праћење одрживе производње и потрошње. Финансирање ових активности извршиће се средствима из буџета Републике Србије, а предвиђено трајање пројекта је 2012-14.

⁶⁸ Приоритет ће се реализовати кроз сарадњу МЕРЗЖС-а са REC- ом. Датум почетка пројекта и буџет још увек нису утврђени.

⁶⁹ Приоритет ће се реализовати кроз сарадњу МЕРЗЖС-а са ОЕБС- ом. Датум почетка пројекта и буџет још увек нису утврђени.

⁷⁰ У наредном периоду неопходно је утврдити надлежност над питањем заштите земљишта, у складу са чим ће се утврдити првонадлежна институција и ревидирати планови.

Приоритети за 2016. годину биће дефинисани у наредном периоду.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

ПТС/ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Назив пројекта:	РГЗ – Statens Kartverk Twinning пројекат Географске информације за развој и ЕУ интеграције
Извор финансирања:	Донација Краљевине Норвешке
Буџет:	370 000 €
Корисник	РГЗ
Резултати:	Добро организована Национална инфраструктура геопросторних података Национални геопортал је функционалан у складу са INSPIRE захтевима Успостављени капацитети за одржавање и развој НИГП-а
Трајање:	март 2011 – март 2013
Назив пројекта:	INSPIRATION Инфраструктура просторних података у земљама Западног Балкана
Извор финансирања:	<i>Multi-beneficiary IPA 2011</i> Број пројекта: <i>EuropeAid/130907/C/SER/Multi</i>
Буџет:	1 400 000 €
Корисник	Геодетско-катастарске установе држава Западног Балкана/ Републички геодетски завод Републике Србије
Трајање:	јануар 2011 – децембар 2013
Резултати:	Допринос развоју повољног окружења за тачне, ажурне, квалитетне, добро организоване и доступне просторне податке на локалном, регионалном и националном нивоу у региону Западног Балкана Промоција <i>SDI</i> и даља координација имплементације <i>SDI</i> на Западном Балкану ради припреме учесника да испуне циљеве <i>INSPIRE</i> директиве
Назив пројекта:	IPA 2010 „Јачање инспекције за заштиту животне средине и релевантних заинтересованих страна у РС”
Извор финансирања:	IPA 2010
Буџет:	2 000 000 €
Корисник	МЕРЖС - Сектор за контролу и надзор
Трајање:	фебруар 2011 – фебруар 2013, напомена: пројекат ће бити продужен до краја 2013. године

Резултати: • Примарно и секундарно законодавство ревидирано у складу са анализом недостатака законодавства (<i>gap analysis</i>) • Припремљен детаљан предлог за унапређење структуре инспекције, оперативних процедура и расподеле ресурса на сва три нивоа контроле • Активности/програми инспекције су ревидирани у складу са препорукама <i>RMCEI</i> према приоритетима (најмање три програма изведена из следећих области: отпадне воде, загађење животне средине, природа и хемијски удеси), уз подршку ажурираних упутстава и листа • Развијен је програм за професионални развој (заснован на процени потреба за обуком) који одговара свим нивоима инспекције и чије спровођење је покренуто на републичком, покрајинском и локалном нивоу • Припремљен је Протокол за размену информација и сарадњу међу заинтересованим странама и идентификовани су захтеви • Развијен и достављен тренинг програм за заједничку обуку заинтересованих страна (укључујући и царину, полицију, тужиоце и судство (али не ограничавајући се само на њих) • Развијени и спроведени заједнички годишњи програми инспекције за све одговарајуће секторе (засновани на препорукама <i>RMCEI</i> и приоритетима)	
Назив пројекта:	Припреме за преговоре везане за процес приступања Републике Србије Европској Унији - ENVAP 2
Извор финансирања:	<i>SIDA</i>
Буџет:	1,700.000.000 €
Корисник	МЕРЗЖС
Трајање:	3 године (2013-2016)
Општи циљ:	
• Србија у потпуности усклађена са захтевима ЕУ у области заштите животне средине	
Назив пројекта:	Имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине
Извор финансирања:	ИПА 2013 – предлог
Назив пројекта:	Имплементација Стратегије за апроксимацију у области животне средине
Буџет:	2.000.000 €
Корисник	МЕРЗЖС
Трајање:	2 година (2014-2016)
Резултати: • Припремљен инвестициони и финансијски план за област животне средине; • Припремљени <i>DSIP</i>-ови за директиве о великим улагањима и друге одабране директиве; • Припремљене Радне верзије преговарачких позиција за Поглавље 27, животна средина; • Реализовани тренинзи, радионице, семинари и студијске посете за различите заинтересоване стране.	
Назив пројекта:	Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду ⁷¹
Извор финансирања	ИПА 2012
Буџет:	1.950.000 €
Корисник	Агенција за заштиту животне средине
Трајање:	2 године (2013 – 2015)
Резултати: • Набавка опреме (опрема за аутоматски мониторинг, ИТ опрема, лабораторијска опрема за аутоматско праћење и калибрацију) и софтвера за информациони систем за квалитет воде; организовање тренинга за коришћење софтвера и/или хардвера и опреме за мониторинг. • Успостављање оперативне аутоматске процедуре за пренос резултата мерења, радних параметара гас-анализатора, информација о zero/spam проверама; ажурирање и архивирање података; валидација и веб презентација података, обрада и извештавање; укључивање података из локалних мрежа (покрајинске, Града Београда и Панчева) у извештавање у реалном времену и обједињени приказ на веб страници Агенције	
Назив пројекта:	Оснивање Центра за управљање животном средином
Извор финансирања	Донација Краљевине Норвешке

⁷¹ Пројекат је наведен и у оквиру потпоглавља 3.27.5. управљање водама и 3.27.4. квалитет ваздуха.

Буџет	14.112.800 RSD (118.000 EUR)
Корисник	Агенција за заштиту животне средине
Трајање:	Децембар 2010 – јули 2013.
Резултати: • Повећан капацитет Агенције за заштиту животне средине, индустрије, јавних предузећа и владиних институција у Србији у погледу праћења емисија, извештавања и одрживог развоја у области заштите животне средине; • Побољшано коришћење производних ресурса партнера уз смањење емисија; • Повећан капацитет менаџера животне средине и проширена мрежа партнера у Републици Србији	

3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха

Климатске промене

Преглед стања

Република Србија је чланица Оквирне конвенције УН о промени климе од 2001. године, а Кјото протокола од 2008. године (Закон о ратификацији Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе - „Сл. гласник РС” 88/07), у статусу ”не-Анекс I уговорнице”. Имајући наведено у виду, Република Србија има могућност учешћа у Механизму чистог развоја. Национално тело за спровођење пројеката Механизма чистог развоја Кјото протокола (*Designated National Authority- DNA*) потпуно је оперативно од 21. новембра 2008.

Стратешки оквир у области климатских промена чине Национална стратегија за укључивање Републике Србије у Механизам чистог развоја Кјото протокола за секторе управљања отпадом, пољопривреде и шумарства (Национална *CDM* стратегија) (“Сл. гласник РС” 8/10)⁷² и Прва национална комуникација (Први извештај РС према Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе)⁷³.

Усклађивање са ЕУ прописима из области климатских промена налази се на почетном нивоу, осим у делу правних тековина које се односе на супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште. У наставку је дат приказ статуса транспозиције и имплементације **најважнијих** група ЕУ прописа из области климатских промена:

Трговина емисијама гасова са ефектом стаклене баште (Директиве 2009/29/ЕЗ) и мониторинг и извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште

Директива 2009/29/ЕЗ о трговини емисијама гасова са ефектом стаклене баште – Полазећи од Националне стратегије за апроксимацију у области животне средине процес транспозиције и имплементације наведене директиве неће почети пре 2016. Ова процена се заснива на потребном временском периоду који ће бити неопходан за успостављање правног и институционалног оквира и за изградњу капацитета, посебно у индустријском сектору. У оквиру *HEAC – a* израђена је радна верзија Посебног плана за имплементацију Директиве 2003/87/ЕК (*Directive Specific Implementation Plan – DSIP*), у којој су учествовале релевантне институције у овој области. План представља радни документ који је потребно ажурирати и унапредити у наредном периоду.

Одлука 280/2004/ЕЗ (мониторинг емисија гасова са ефектом стаклене баште)- У циљу отпочињања имплементације поменуте Одлуке предузете су мере у циљу успостављања система прикупљања података за редовну припрему *GHG* инвентара. У складу са наведеним, усвојена је Уредба о методологији прикупљања података за Национални инвентар емисије гасова са ефектом стаклене баште (“Сл. гласник РС” 81/2010).

Методологија прикупљања података за Национални инвентар емисија гасова са ефектом стаклене баште има за циљ ефикасно и ефективно успостављање и одржавање редовног годишњег извештавања од стране субјеката извештавања који прикупљају и/или поседују податке потребне за

⁷² Основни циљ Стратегије је изградња капацитета и подизање свести заинтересованих страна о механизму чистог развоја, али и идентификација потенцијалних пројеката и финансијских могућности за спровођење истих у оквиру овог механизма Кјото протокола, у поменутим секторима.

⁷³ Прва национална комуникација садржи инвентар гасова са ефектом стаклене баште за 1990 и 1998. годину и дефинише програм мера митигације и адаптације, као и планове у циљу јачања капацитета, подизања свести, нучних истраживања и осматрања климе.

израду Инвентара, а који су неопходни за његово успостављање, као и за припрему података за прорачун емитованих количина гасова са ефектом стаклене баште на националном нивоу. Субјекти извештавања су државни органи и организације, јавне установе, јединице локалне самоуправе, удружења, привредни субјекти и други субјекти заштите животне средине или субјекти чији је рад у директној или индиректној вези са заштитом животне средине.

Субјекти извештавања податке за Инвентар на прописаним обрасцима достављају једном годишње Агенцији и то најкасније до 31. марта текуће године за претходну календарску годину. Агенција обезбеђује достављање података за Инвентар, проверу њиховог квалитета, као и квалитета прорачуна. Поред тога, Агенција обезбеђује размену података и информација са субјектима извештавања, омогућавањем приступа тим подацима и информацијама путем информационог система заштите животне средине Републике Србије. Такође Агенција је припремила податке за израду *GHG* инвентара за период 2000-2011. година и врши се њихов унос у званични софтвер Међународног панела за климатске промене.

Директива 2008/101/ЕЗ о укључивању авијације у шему трговине гасовима са ефектом стаклене баште која амендира Директиву 2003/87/ЕЗ

Све ваздухопловне компаније регистроване у Р. Србији које учествују у шеми трговине емисијама гасова са ефектом стаклене баште израдиле су и доставиле надлежним институцијама земаља чланица ЕУ планове за мониторинг и извештаје о емисијама CO₂ за 2010. и 2011. годину.

Одлука 406/2009/ЕЗ о заједничком напору на смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште

Процес имплементације Одлуке још увек није отпочео. Међутим, одређене активности које су потребне за успостављање процеса имплементације су извршене.

Прва национална комуникација (извештај) ка Оквирној конвенцији УН-а за климатске промене, која представља први преглед стања на националном нивоу у области климатских промена, као стратешки документ, дефинише мере ублажавања и адаптације на климатске промене, као и релевантне активности. Ова комуникација је усвојена од стране Владе и поднета Оквирној конвенцији УН-а за климатске промене крајем новембра 2010. године. У овом документу се налазе и пројекције емисија гасова до 2012. и 2015. године, као и опције и могућности за њихово ограничење. Идентификација могућности ублажавања ефеката за неке секторе који су наведени у Одлуци 406/209/ЕЗ је покривена Првом националном комуникацијом, за наведени период.

Финансирање припреме Друге националне комуникације на бази пројекта одобрено је од стране Глобалног фонда за животну средину (*GEF*). Друга национална комуникација ће садржати и одређене процене који се тичу сектора наведених у овој Одлуци.

Заштита озонског омотача

Република Србија ратификовала је Бечку конвенцију о заштити озонског омотача („Сл. лист СФРЈ” 1/90) и, уз њу Монреалски протокол о супстанцама које оштећују озонски омотач („Сл. лист СФРЈ” 16/90 и „Сл. лист СЦГ” 24/04), као и сва четири амандмана на Монреалски протокол у марту 2005: Лондонски из 1990. године, Копенхагеншки из 1992. године, Монреалски из 1997. године и Пекиншки из 1999. године. РС је земља члана 5. Монреалског протокола (земље у развоју) са одложеним постепеним смањивањем до коначног престанка потрошње контролисаних супстанци. Реализацију и координацију свих активности везаних за имплементацију Монреалског протокола обавља Национална озонска канцеларија, формирана у МЕРЗЖС, у оквиру Одсека за заштиту ваздуха и озонског омотача .

Законодавни оквир којим се уређује област заштите Озонског омотача (супстанце које оштећују озонски омотач) у РС израђен је на основу одредби Монреалског протокола и **Уредбе о супстанцама које оштећују озонски омотач 2037/2000/ЕЗ.**

У циљу имплементације Монреалског протокола, чл. 51, 53. и 54. Закона о заштити ваздуха („Сл. гласник РС” 36/09) прописано је поступање супстанцама које оштећују озонски омотач (поступно смањивање потрошње супстанци које оштећују озонски омотач, поступање са тим супстанцама, поступање са производима и опремом који садрже или су помоћу тих супстанци произведени, поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач након престанка употребе производа и опреме који их садрже, начин њиховог сакупљања, обнављања и обраде, коришћења и трајног одлагања, стављања у промет, као и начин обрачуна трошкова њиховог поновног коришћења

и начин означавања производа и опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач); забране као и евиденција о супстанцама које оштећују озонски омотач.

Уредба 2037/2000/ЕЗ је узета у обзир приликом израде Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Сл. гласник РС” 22/10). Овом Уредбом прописано је: поступно смањивање потрошње супстанци које оштећују озонски омотач; услови и начин издавања дозвола за увоз и извоз супстанци које оштећују озонски омотач и производа и/или опреме која их садржи; поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач и производима и/или опремом који садрже супстанце које оштећују озонски омотач или су помоћу тих супстанци произведени; поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач након престанка употребе производа и/или опреме који их садрже; начин сакупљања, обнављања и обраде, коришћења и трајног одлагања; стављање у промет супстанци које оштећују озонски омотач; начин обрачуна трошкова поновног коришћења супстанци које оштећују озонски омотач; начин означавања производа и/или опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач; услови које морају да испуне правна лица и предузетници који обављају делатност производње, одржавања и/или поправке, сакупљања, обнављања и обраде, контролу коришћења, стављања на тржиште, трајног одлагања и искључивања из употребе производа и/или опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач.

Изменама Закона о заштити ваздуха планирано је усвајање нове Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, која ће створити правни основ за имплементацију делова **Уредбе 1005/2009/ЕЗ** и **Уредбе 744/2010/ЕУ**.

Флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

Поступање са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште оквирно је уређено Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС” 36/09).

Законом је прописана забрана увоза и/или извоза и стављања у промет ф- гасова без дозволе; забрана испуштања ф-гасова у атмосферу; забрана пуњења производа и опреме који садрже ф-гасове супстанцама које оштећују озонски омотач као и стављање ф-гасова у промет на мало.

У складу са наведеним Законом, Министарство надлежно за послове животне средине води евиденцију о увозу и/или извозу, стављању у промет и потрошњи ф-гасова, односно производа и опреме који их садрже, о правним лицима и предузетницима који се баве делатношћу увоза и/или извоза, стављања у промет, производње и одржавања производа и опреме који садрже те гасове, сакупљања, обнављања и обраде ф-гасова.

Ф-гасови су у Републици Србији на режиму дозвола од маја 2009. године. Од 2004. године, Министарство издаје мишљења за увоз и извоз ових супстанци. Дозволе се издају без ограничења количина, ради вођења евиденције о увозу, извозу и потрошњи ф-гасова.

Законом је успостављен правни основ за усвајање подзаконског акта који ће ближе прописати поступање са одређеним ф-гасовима, као и опремом и уређајима који садрже ове гасове.

У складу са Изменама и допунама Закона о заштити ваздуха планирано је усвајање Уредбе о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова, којом ће се омогућити имплементација **Уредбе 842/2006/ЕУ**.

Геолошко складиштење угљен диоксида

Геолошко складиштење угљен диоксида уређено је Законом о рударству и геолошком истраживању, који је усвојен 2011. године. **Директива 2009/31/ЕЗ** пренета је у основним члановима у поменути закон.

Транспорт и горива

Емисије издувних гасова на аеродромима – уређене су Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству (Анекс 16)⁷⁴ и Законом о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11 и 93/12). Министарство саобраћаја уз сагласност МЕРЗЖС - прописује допуштене нивое емисије издувних гасова на аеродромима, начин праћења емисије и оперативна ограничења на појединим тачкама аеродрома, као и мере за смањење емисије издувних гасова. Министарство саобраћаја уз сагласност МЕРЗЖС прописује висину накнаде за заштиту животне средине од емисија издувних гасова ваздухоплова.

⁷⁴ Сл. лист ФНРЈ- додаток Међународни уговори, број 3/54

Правилник о сертификацији ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја у области пловидбености и заштите животне средине и о издавању дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности организацијама за производњу и пројектовање („Сл. гласник РС” 2/11) у потпуности је усклађен са **Уредбом 1702/2003/ЕЗ**.

Квалитет бензина и течних горива уређен је Правилником о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС” 123/12) усвојеним на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС” 36/09). Инспекцијски надзор у овој области је у надлежности Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација. **Директива 98/70/ЕЗ о квалитету бензина и течних горива** делимично је пренета у наведени Правилник. Усвајањем Правилника („Сл. гласник РС” 123/12) 2012. године остварен је напредак у погледу имплементација поменуте Директиве. Стављање на тржиште бензина који садржи олово је забрањено, док је стављање на тржиште бензина које садржи макс. 13 mg/L олова дозвољено до 31. јула 2013. Процена националне потрошње горива ради се једном годишње у облику Енергетског биланса, који припрема МЕРЗЖС, а усваја Влада у форми одлуке.

Правилником о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла Дефинисан је начин узорковања (у сагласности са *SRPS EN ISO 3170* и *SRPS EN ISO 3171*).

Једна од компоненти пројекта IPA 2010 *”Implementation of the Energy Component of the Sustainable Strategy”*, односи се на развој плана за имплементацију ЕУ прописа у оквиру кога су препоручени даљи кораци за имплементацију регулативе које се односе на квалитет горива, као и за успостављање система контроле и мониторинга нафтних горива на тржишту.

Процес усклађивања домаћег законодавства са **Уредбом 443/2009/ЕЗ о стандардима емисија за нова путничка возила** и у вези са њом **Уредбом 1014/2010/ЕУ, Уредбом 63/2011/ЕУ, Уредбом 725/2011/ЕУ и Уредбом 510/2011/ЕУ** о стандардима емисија за нова лака теретна возила још увек није почео.

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, као институција која у оквиру Координационог тела за приступање Србије ЕУ руководи Подгрупом 27 - Животна средина ће иницирати процес одређивања надлежне институције за имплементацију мера које су у складу са захтевима поменутих Уредби.

Планирано је да се у циљу утврђивања надлежне институције организују међуинституционалне консултације у којима би учествовале институције које имају одређене надлежности у овој области (Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, Министарство саобраћаја, Министарство унутрашњих послова и Агенција за безбедност саобраћаја).

Процес усклађивања са **Директивом 1999/94/ЕЗ о доступности информација потрошачима о емисијама CO₂ приликом рекламирања нових путничких возила** још увек није отпочео.

У циљу утврђивања надлежне институције, 2012. су покренуте међуинституционалне консултације, као и анализа законодавног оквира са циљем утврђивања правне основе за преношење поменуте Директиве. У овај процес су до сада биле укључене институције са одређеним надлежностима у погледу предмета који се овом Директивом уређује (Министарство саобраћаја, Агенција за безбедност саобраћаја, Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Министарство финансија и привреде и Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине). Утврђено је да не постоји правни основ у оквиру постојећег законодавног оквира за преношење Директиве, због чега је неопходно дефинисати првонадлежну институцију за транспозицију/имплементацију ове директиве, а потом и план за измене и допуне постојећих Закона, како би се успоставио правни основ за пренос поменуте Директиве у домаћи правни систем.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Заштита озонског омотача

На основу планираног Закона о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха (планирано за 2. квартал 2013) планирано је усвајање Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци, која ће бити делимично усклађена са Уредбом 1005/2009/ЕЗ и Уредбом 744/2010/ЕУ до краја 2013 (*МЕРЗЖС*).

Флуоровани гасови са ефектом стаклене баште

Усвајање Уредбе о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова, која ће бити делимично усклађена са

Уредбом 842/2006/ЕЗ Уредбом 1493/2007/ЕЗ, Уредбом 1494/2007/ЕЗ, Уредбом 1497/2007/ЕЗ, Уредбом 1516/2007/ЕЗ, Директивом 2006/40/ЕЗ планирано је до краја 2013 (*МЕРЗЖС*);

Усвајање Уредбе о сертификацији лица која обављају одређене делатности везане за контролисане супстанце и одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште, која ће бити делимично усклађена са Уредбом 303/2008/ЕЗ; Уредбом 304/2008/ЕЗ; Уредбом 305/2008ЕЗ; Уредбом 306/2008/ЕЗ; Уредбом 307/2008/ЕЗ, Уредбом 308/2008/ЕЗ, планирано је до краја 2013 (у складу са Законом о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха). Наведеним прописом регулисаће се материја сертификације лица која обављају делатности и за супстанце које оштећују озонски омотач и за флуороване гасове са ефектом стаклене баште (*МЕРЗЖС*).

Геолошко складиштење угљен диоксида

Усвајањем новог Закона о геолошким истраживањима и рударству које је планирано у четвртном кварталу 2013. успоставиће се правни основ за даљи процес преношења Директива 2009/31/ЕЗ у домаћи правни систем. На основу поменутог закона планирано је усвајање подзаконских аката како би се наставило преношење Директиве 2009/31/ЕЗ у домаћи правни систем (*МПРРПТ*).

Транспорт и горива

Усвајањем Измена и Допуна Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла у другом кварталу 2013, наставиће се процес преношења Директиве 98/70/ЕЗ. У складу са овим прописом биће забрањено стављање у промет одређених деривата нафте, чије карактеристике не одговарају ЕУ стандардима (*МЕРЗЖС*).

Административни капацитети

Организациона јединица/Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Надлежност
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Одсек за климатске промене	5	4	Креирање законодавног и стратешког оквира у области климатских промена
Одсек за заштиту ваздуха и озонског омотача	6	2	Заштита озонског омотача, флуоровани гасови
Сектор за нафту и гас	10	6 ⁷⁵	Квалитет течних горива нафтног порекла
Одељење за заштиту животне средине од загађивања	26 ⁷⁶	26	Инспекцијски надзор у области климатских промена
Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници	3 ⁷⁷	3	Подршка интегрисаном управљању границама: инспекцијски надзор у области прекограничног кретања супстанци које оштећују озонски омотач

⁷⁵ Исти број запослених у овом сектору дат је такође у делу 3.27.2. Квалитет ваздуха – Концентрација сумпора у течним горивима

⁷⁶ Исти број запослених у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.4. Заштита ваздуха, 3.27.10 Заштита од буке

⁷⁷ Исти број запослених у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.4. Управљање отпадом - прекогранично кретање, 3.27.6. Заштита природе - прекогранично кретање заштићене дивље флоре и фауне, 3.27.9. Хемикалије - прекогранично кретање хемикалија чији је увоз забрањен

Организациона јединица/Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Надлежност
Агенција за заштиту животне средине⁷⁸			
Одељење за национални регистар извора загађивања	1	1	Праћење стања комуналног и индустријског загађивања
Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања			
Одсек за геолошка истраживања и земљиште	18	3	Геолошко складиштење угљен диоксида.
Директорат за цивилно ваздухопловство			
Дирекција за сигурност и надзор	-	4	Емисије издувних гасова из ваздухополова
Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација			
Сектор тржишне инспекције	11	11 ⁷⁹	Контролу промета и усаглашености деривата нафте.

Мере спровођења укључујући и ванзаконодавне активности у 2013.

Трговина емисијама гасова са ефектом стаклене (Директиве 2009/29/ЕЗ) и мониторинг и извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште

У току 2013, планиран је почетак израде Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом, у оквиру пројекта „Израда Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом”) и Друге националне комуникације према Оквирној конвенцији УН о промени климе (у оквиру пројекта „Припрема Друге националне комуникације према Оквирној конвенцији УН о промени климе”).

Реализација процеса транспозиције и имплементације ЕУ прописа из области трговине, емисијама гасова са ефектом стаклене баште, мониторинга и извештавања захтева развој адекватног институционалног и правног оквира и модела финансирања неопходних за ефикасно спровођење мера у складу са захтевима процеса апроксимације. У наставку је дат приказ активности које су предвиђене текућим/планираним пројектима, а који ће довести до реализације конкретних приоритета. Наведене планиране активности су релевантне и за период 2014-2016.

Пројекат „Израда Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом”(IPA 2012) - Планирано је да се у оквиру овог пројекта, започне са израдом Стратегије борбе против климатских промена, из неалоцираних финансијских средстава ЕУ за 2012. годину. Уколико средства буду одобрена почетак спровођења пројекта планиран је за 2013. Анализе, за потребе Стратегије, ће обухватити и потребе по питању прилагођавања на измењене климатске услове, а како би се дефинисао одрживи пут ограничења/смањења емисија *GHG*. Кроз стратегију и акциони план биће утврђено ограничења/смањење емисија које се остварују, као и ниво ограничења смањења до 2020, односно 2030. године поштујући одредбе секторских стратешких докумената, пре свега нове Стратегије развоја енергетике. Реализација пројекта обезбедиће идентификацију временског оквира и могућности ограничења/смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште на националном нивоу.

Узимајући у обзир расположивост података планирана је израда Оквирне стратегије развоја праћења смањењем емисија *GHG* до 2050. Стратегија ће бити заснована на ЕУ Пакету за климу и енергију и Мапи пута до 2050, али и другим релевантним документима ЕУ, као и Оквирној конвенцији УН о промени климе.

⁷⁸ Дат је приказ броја запослених који се у оквиру одељења баве пословима климатских промена. Исти број запослених дат је у приказу капацитета за област квалитета ваздуха,

⁷⁹ Исти Број запослених у Министарству спољне и унутрашње трговине/Сектор тржишне инспекције да је у делу квалитета ваздуха

Активности пројекта обухватиће анализу постојећих података и акција које доприносе ограничења/смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште (*GHG*), које су у фази реализације, као и анализу релевантних одредби закона чије спровођење доприноси ограничењу/смањењу емисија *GHG*. На основу потребних и расположивих средстава, укључујући и техничко технолошке потребе, као и очекивани раст БДП-а биће дефинисане могуће акције, временски оквир и потребе за њихово спровођење.

Пројекат „Припрема Друге националне Комуникације према Оквирној конвенцији УН о промени климе”. Планирана је израда Друге националне комуникацију (DNK) као обавеза према Оквирној конвенцији Уједињених нација о промени климе (UNFCCC), која ће дати преглед и информације о националним околностима, прорачун емисија гасова са ефектом стаклене баште (за све секторе и гасове у складу са Упутством *IPCC* из 1996. године за израду инвентара за период од 2000-2010 године, поновни прорачун емисионог фактора), чиме ће бити ојачани капацитети и успостављен континуитет прикупљања података за израду будућих комуникација.

План ублажавања климатских промена до 2020. године по секторима, укључујући социјалне и економске трендове, дугорочна анализа и потенцијални извори финансирања за акције митигације биће утврђени по узору на релевантна документа ЕУ.

Осим тога, детаљна анализа биће урађена за поглавље прилагођавања на измењене климатске услове кроз ревизију климатских сценарија, која ће укључити анализу периода од 1950-2009, појаву екстремних временских прилика, као и оцену рањивости сектора, са акцентом на сектор хидрологије и водних ресурса, шумарства и пољопривреде. Планирано је да се изради листа приоритетних акција адаптације и анализа потенцијала за њихово укључивање у националне стратегије, као и дугорочна стратегија прилагођавања на измењене климатске услове, а по узору на релевантна ЕУ документа од значаја на међународном нивоу. Иако је израда Друге националне комуникације проистекла као обавеза из захтева Оквирне конвенције УН о промени климе, свакако ће узети у обзир захтеве ЕУ законодавства у области, а планирање у оквиру истог биће засновано на одредбама и приступима ЕУ у области климатских промена.

Пројекат: „Успостављање система за мониторинг, извештавање и верификацију неопходног за ефикасно спровођење Система трговине емисијама ЕУ” (IPA 2012) – У оквиру пројекта биће припремљен план имплементације, али и конкретна законодавна акта и препоруке за институционалну организацију потребну за спровођење Директиве 2009/29/ЕЗ. Такође, предвиђено је да се пројектом успостави врста и динамика израде прописа у циљу преношења и имплементације Директиве 2009/29/ЕЗ у домаћи правни систем.

Пројекат (предлог): ”Успостављање система за извештавање за Директиву 2009/29/ЕУ (Систем трговине емисијама Европске уније)”, који финансира Влада Краљевине Норвешке, док ће део средстава бити обезбеђен из буџета Р Србије, требао би започети у другој половини 2013. године. Циљ пројекта је јачање капацитета и обука индустријског сектора и потенцијалних верификатора за испуњење обавеза које проистичу из Директиве 2009/29/ЕЗ. Предвиђено трајање пројекта је 24 месеца.

Пројекат (предлог): ”Успостављање система за мониторинг, извештавање и верификацију емисија са ефектом стаклене баште и других информација од значаја за климатске промене” IPA 2013 - Припремљена је мера за секторски предлог пројекта којом је предвиђена припрема израде предлога пројекта. Почетак пројекта предвиђен је по потписивању финансијског споразума између Владе Р Србије и Европске комисије Планирано је да се кроз реализацију пројекта израде препоруке за унапређење система за извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и других релевантних информација према захтевима Оквирне конвенције УН о промени климе.

Пројекат: „Двогодишње извештавање према Оквирној конвенцији УН о промени климе (biennial update report) - У циљу испуњења нове обавезе која је проистекла из преговарачког процеса под Оквирном конвенцијом УН о промени климе, Одсек за климатске промене иницирао је поменути пројекат. Планирано је да припрему пројектне документације за GEF сачине UNDP, као имплементациона агенција и Одсек за климатске промене. Планирано је да се у оквиру пројекта припреми двогодишњи извештај о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и програм мера митигације. Рок за достављање Првог двогодишњег извештаја Секретаријату UNFCCC је децембар 2014. године.

Пројекат: „Структурирана мрежа за интеграцију знања о клими у политику и територијално планирање” - IPA 2012 - се реализује у оквиру програма транснационалне сарадње у Југоисточној Европи на пољу јачања капацитета у вези са развојем и коришћењем индикатора ризика насталих

услед климатских промена путем организације експертских радионица и обука за кориснике. Пројектом је предвиђена израда методологије за израчунавање и коришћење индикатора ризика климатских промена и варијабилности која је хармонизована на регионалном нивоу. Предвиђена је и израда пилот студије примене индикатора и регионалних карата вредности индикатора климатских ризика. Предвиђено трајање Пројекта је 24 месеца, у периоду јул 2012 - јул 2014. г.

Пројекат: „Изградња отпорности на природне катастрофе у западном Балкану и Турској” - IPA 2012 - имплементирају UNISDR (United Nations International Strategy for Disaster Reduction) и WMO (World Meteorological Organization) са циљем смањења рањивости земаља које користе IPA фондове на природне катастрофе у складу са HFA (Hyogo Framework for Action) и повећа њихову флексибилност на климатске промене. Поред Србије, корисници овога пројекта су и Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Македонија, Црна Гора, Косово* (именовање се не односи на статус и у складу је са UNSCR 1244 и ICJ мишљење о Декларацији о независности Косова) и Турска. Предвиђено трајање Пројекта је 24 месеца у периоду мај 2012 - мај 2014. г.

Заштита озонског омотача

Имплементација Монреалског протокола о супстанцама које оштећују озонски омотач у Републици Србији врши се кроз пројекте које спроводи УНИДО (Организација УН за индустријски развој), из средстава Мултилатералног фонда. Најзначајнији пројекти су Национални план за искључивање из употребе потпуно халогенованих угљоводоника (НЦПП) и Национални план за искључивање из употребе хлорофлуороугљоводоника (ХПМП). Ови пројекти доприносе смањењу потрошње супстанци које оштећују озонски омотач.

Пројекат: „Национални план за искључивање из употребе потпуно халогенованих угљоводоника (НЦПП)” у 2013. години - Планирана је обука сервисних техничара из расхладног и климатизационог сектора за исправно поступање са супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, чиме се стварају предуслови за успостављање система за сертификацију сервисних техничара о исправном поступању са овим супстанцама. Такође, планирана је набавка опреме за адекватно сервисирање у расхладном сектору за сервисере који успешно прођу обуку.

Пројекат: „Национални план за искључивање из употребе хлорофлуороугљоводоника ХПМП у 2013. години” - Планирана је обука инспекције за заштиту животне средине и цариника у области заштите озонског омотача. Такође, планирана је набавка опреме којим ће се осигурати прелазак на алтернативне супстанце супстанцама које оштећују озонски омотач у два предузећа која производе расхладне уређаје и опрему.

Оквирни планови за 2014-2016

Један од задатака претходно наведених пројеката је и припрема планова транспозиције и почетка спровођења различитих прописа ЕУ: Директиве [2009/29/ЕЗ](#) и осталих ЕУ прописа које су у вези са поменутом Директивом, пре свега Уредбе 600/2012/ЕУ и Уредбе 601/2012/ЕУ као и Одлуке 280/2004/ЕЗ. те је у овом тренутку немогуће дефинисати тачне године. Прецизне активности и рокови биће накнадно дефинисани на основу реализације пројекта. Више информација налази се у делу у коме су обрађене приоритетне мере за 2013.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Климатске промене

Назив пројекта:	Пројекат јачања капацитета за израду националних акција митигације (NAMAs)
Извор финансирања:	Донација Владе Јапана
Буџет:	1.700.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године и 3 месеца (новембар 2010 – фебруар 2013)
Резултати:	Идентификоване приоритетне националне акције митигације у области енергетске ефикасности.
Назив пројекта:	Припрема друге Националне Комуникације
Извор финансирања:	GEF
Буџет:	500.000 \$
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	3 године (јул 2012 – јул 2015)
Циљ пројекта:	Омогућавање Републици Србији да изради и поднесе своју Другу националну комуникацију (DNK) Конференцији потписница Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским променама (UNFCCC) у складу са Одлуком 17/CP.8 и другим приложеним смерницама.
Резултат:	Друга Национална Комуникације израђена
Назив пројекта:	Подршка одрживом саобраћају у Граду Београду
Извор финансирања:	UNDP
Буџет:	950.000 долара
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	4 године (мај 2010 – мај 2014)
Циљеви пројекта:	Редуција гасова са ефектом стаклене баште насталих у друмском саобраћају кроз промовисање дугорочне промене опредељења у корист ефикаснијих и видова саобраћаја који мање загађују.
Резултати:	Смањити раст броја возила за личне потребе; Побољшати управљање саобраћајном инфраструктуром ради подршке еколошког развоја Београда; Директна уштеда енергије од 285 kton CO₂/годишње; Индиректна уштеда из повећање учешћа енергетски ефикасних начина транспорта од 71 kton CO₂/годишње.
Назив пројекта:	Твининг - Успостављање система за мониторинг, извештавање и верификацију за успешну имплементацију EU Emission Trading Scheme
Извор финансирања:	IPA 2012
Буџет:	1.000.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године (2013 – 2015)
Резултати:	Развијен неопходни правни оквир и релевантна документа за ефикасну имплементацију EU ETS у MRV маниру; Успостављена институционални оквир за имплементацију EU ETS у MRV маниру; Ојачани капацитети заинтересованих страна.
Назив пројекта:	Израда Стратегије борбе против климатских промена, са акционим планом
Извор финансирања:	IPA 2012
Буџет:	1.000.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС

Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
Резултати:	• Кроз стратегију и акциони план биће утврђена ограничења/смањење емисија које се остварује као и ниво емисија до 2020, односно 2030. године поштујући одредбе секторских стратешких докумената, пре свега нове Стратегије развоја енергетике; • Оквирна стратегија развоја праћења смањења емисија ГХГ до 2050. биће израђена.
Назив пројекта:	Успостављање механизма за праћење, извештавање, разматрање и верификацију емисије гасова са ефектом стаклене баште и других информација од значаја за климатске промене
Извор финансирања:	ИРА 2013 – предлог
Буџет:	1.200.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године (индикативно 2014 – 2016) Након потписивања Финансијског споразума између Владе Републике Србије и Европске комисије за ИПА2013
Резултати:	• Препоруке за унапређење система за извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и других релевантних информација према захтевима Оквирне конвенције УН о промени климе биће израђене кроз пројекат.
Назив пројекта:	Успостављање система извештавања за ЕУ Директиву 2009/29/ЕС (EU ETS) - предлог пројекта
Извор финансирања:	Краљевина Норвешка
Буџет:	500.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године (септембар 2013 - септембар 2015)
Резултати:	• Повећани капацитети за имплементацију Директиве о Емисији гасова у области извештавања; • Идентификована Национална верификациона тела и њихови капацитети ојачани.
Назив пројекта:	Двогодишње извештавање према Оквирној конвенцији УН о промени климе (biennial update report)
Извор финансирања:	GEF
Буџет:	352 000 \$
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	по одобрењу средстава - до средине 2014. године.
Циљ пројекта- Припрема двогодишњег извештаја о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и програма мера митигације.	
Резултат пројекта - Израђен двогодишњи извештај.	

Заштита Озонског омотача

Назив пројекта:	Национални план за искључивање из употребе потпуно халогенованих угљоводоника (НЦПП)
Извор финансирања:	Мултилатерални фонд (МЛФ)
Буџет:	2.951.535 УСД
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	јул 2004 –
Циљ пројекта:	
• Потрошња потпуно халогенованих угљоводоника је нула, почев од 01.01.2010. године, у складу са динамиком смањења за земље члана 5. Монреалског протокола	
Назив пројекта:	Национални план искључивања из употребе хлорофлуороугљоводоника (ХПМП)
Извор финансирања:	Мултилатерални фонд (МЛФ)
Буџет:	990.760 долара

Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	април 2011– децембар 2020.
Циљ пројекта:	• Смањена потрошња хлорофлуороугљоводоника (НСFC) за 35% у односу на базну потрошњу до 2020. године, у складу са динамиком смањења за земље члана 5. Монреалског протокола
Назив пројекта:	Институционално јачање
Извор финансирања:	Мултилатерални фонд (МЛФ)
Буџет:	131.000 долара
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	новембар 2011 – новембар 2013
Циљ пројекта:	• Ојачани капацитети на националном нивоу за испуњавање обавеза према Монреалском протоколу • Јачање јавне свести и едукација о значају и заштити озонског омотача и како се штитимо од последица оштећења озонског омотача

Квалитет течних горива нафтног порекла

Назив пројекта:	Спровођење енергетске компоненте Националне стратегије одрживог развоја
Извор финансирања:	ИРА 2010
Буџет:	2.500.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године (индикативно 2011 – 2013)
Резултати	• Припремљен средњорочни план примене Кјото протокола у сектору енергетике и спроведена јавна кампања о значају одрживог развоја (овај део пројекта је у току рада преименован у Аспекти климатских промена у развоју енергетског сектора у Србији) • Припремљен План за примену ЕУ регулативе о квалитету горива и садржају сумпора у појединим течним горивима • Припремљена анализа постојећег правног и институционалног оквира за коришћење геотермалне енергије и завршена студија о потенцијалима геотермалне енергије у Србији • Припремљен стратешки документ о потенцијалима и промоцији комбиноване производње топлотне и електричне енергије (са индикативним циљевима) као и Регионалне стратегије за специфичне регионе у Србији. • Побољшан постојећи ИТ систем за мониторинг и одрживо планирање у сектору енергетике
Назив пројекта:	„Структурирана мрежа за интеграцију знања о клими у политику и територијално планирање” (“A Structured Network for Integration of Climate Knowledge into Policy and Territorial Planning” – ORIENTGATE)
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	310 000 € (од укупне вредности пројекта око 5 000 000 €)
Корисник:	РХМЗ
Трајање:	01. 7. 2012 - 31. 12. 2014.
Циљ пројекта - Јачање транснационалне сарадње у Југоисточној Европи.	
Резултат пројекта:	• Методологија за израчунавање и коришћење индикатора ризика климатских промена и варијабилности која је хармонизована на регионалном нивоу; • Пилот студије примене индикатора, • Регионалне карте вредности индикатора климатских ризика • Јачање капацитета у вези са развојем и коришћењем индикатора климатских ризика путем организације експертских радионица и обука за кориснике.
Назив пројекта:	„Изградња отпорности на природне катастрофе у западном Балкану и Турској” (“Building Resilience to Disasters in Western Balkans and Turkey”).
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	Укупна вредност Пројекта 2 200 000 €
Корисник:	РХМЗ

Трајање:	Мај 2012. - мај 2014. године.
Циљ пројекта - Јачање регионалне сарадње у области смањења ризика од елементарних непогода и прилагођавања на измењене климатске услове.	
Резултат пројекта - Изградња регионалног система за ране најаве и упозорења.	

Квалитет ваздуха

Преглед стања

Међународно-правни оквир у овој области чини Конвенција о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима („Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори”, 11/86) и три протокола уз њу (Протокол о дугорочном финансирању програма сарадње за праћење и процену прекограничног преноса загађујућих материја у ваздуху на велике удаљености у Европи (ЕМЕП) („Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори”, 2/87), Протокол о тешким металима⁸⁰, и Протокол о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs)⁸¹, Уговор о енергетској заједници.

Област управљања квалитетом ваздуха уређена је Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, 36/09) који у великој мери преноси Директиве 2008/50/ЕЗ и 2004/107/ЕЗ, као и пратећим подзаконским актима којима се или преносе делови директива 2008/50/ЕЗ и 2004/107/ЕЗ или се имплементирају поједини захтеви ових директива, као што су утврђивање зона и агломерација на територији Републике Србије, успостављање државне мреже за мониторинг квалитета ваздуха, обезбеђивање квалитета података на основу којих се врши оцењивање ваздуха и сл. Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, 36/09) и релевантним подзаконским актима уређена је и област емисија загађујућих материја у ваздуху и делимично пренети захтеви директива 2001/81/ЕЗ, 2001/80/ЕЗ, 1999/13/ЕЗ, 1994/63/ЕЗ и 2009/126/ЕЗ.

Основни проблеми у спровођењу законодавства у области заштите ваздуха односе се на мали број запослених који ради на овим пословима. Квалитет података из државног аутоматског мониторинга квалитета ваздуха се обезбеђује коришћењем референтних метода мониторинга. Ограничење представља изостанак финансијских средстава која се из буџета опредељују за несметан рад и одржавање државне мреже за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха. Што се тиче квалитета података о емисијама загађујућих материја у ваздуху, од 2010. године се врши њихова редовна провера у складу са одредбама ПРТР Директиве 166/2006/ЕЗ.

Садржај сумпора у појединим течним горивима уређена је Правилником о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла („Сл. гласник РС”, 123/12), који је усвојен на основу Закона о техничким захтевима за производе и оцењивање усаглашености („Сл. гласник РС”, 36/09) Наведени прописи делимично преносе Директиву 1999/32/ЕЗ. Инспекцијски надзор у овој области је у надлежности Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација.

У области емисије штетних гасова из друмских возила примењују се међународни Споразуми о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опреме и делова који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу тих прописа. Агенција за безбедност саобраћаја је надлежна за спровођење поменутог Споразума, односно UN/ECE правилника који се односе на емисију штетних гасова од друмских возила:

- UN/ECE R. 24 - Наредба о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, 11/85, 1/87, у складу са Директивом 72/306/ЕЗ са изменама и допунама
- UN/ECE R. 40 и UN/ECE R. 47 - Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, 60/86 у складу са Директивом 97/24/ЕЗ са изменама и допунама
- UN/ECE R.49 – Наредбе о хомологацији „Сл. лист СРЈ”, 60/02, 64/02 у складу са Директивама 88/77, 2005/55 и 595/2009 са изменама и допунама
- UN/ECE R.83 – Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СРЈ”, 61/02 у складу са Директивама 70/220 и 715/2007 са изменама и допунама
- UN/ECE R.96 – Одговара Директиви 97/68/ЕЗ са одговарајућим изменама и допунама:);

⁸⁰ Закон о потврђивању Протокола о тешким металима уз Конвенцију о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима (Сл. гласник РС – Међународни уговори”, 1/2012)

⁸¹ Закон о потврђивању Протокола о дуготрајним органским загађујућим супстанцама („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, 1/2012)

Усклађеност са релевантним ЕУ прописима из наведених области је на високом нивоу.

Директива 2008/50/ЕЗ (Директива о квалитету амбијенталног ваздуха и чистијем ваздуху за Европу) највећим делом је пренета кроз Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, 36/09) и подзаконска акта: Уредбу о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 11/10 и 75/10), Правилник о садржају планова квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 21/10) и Правилник о садржају краткорочних акционих планова („Сл. гласник РС”, 65/10)

У циљу имплементације Директиве 2008/50/ЕЗ усвојено је пет подзаконских аката и то:

- Уредба о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи („Сл. гласник РС”, 58/11)
- Уредба о одређивању зона и агломерација („Сл. гласник РС”, 58/11 и 98/12)
- Уредба о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2011. годину („Сл. гласник РС”, 124/12)
- Правилник о условима за издавање сагласности оператерима за мерење квалитета ваздуха и/или мерење емисије из стационарних извора загађивања („Сл. гласник РС”, 16/12)
- Правилник о условима за издавање дозволе за мерење квалитета ваздуха и дозволе за мерење емисије из стационарних извора загађивања („Сл. гласник РС”, 1/12)

Изменама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 11/10 и 75/10) планираним за 2013, постићи ће се потпуно преношење одредби директиве 2008/50/ЕЗ, изузев одредби које се односе на извештавање Комисије.

У периоду новембар 2009 – април 2012. реализован је *Twining* пројекат⁸² *"Јачање административних капацитета у области управљања квалитетом ваздуха"*, са циљем размене информација у области квалитета и заштите ваздуха, преношење знања и искуства и помоћ институцијама и експертима у Републици Србији у имплементацији законодавства о управљању квалитетом ваздуха, о мониторингу квалитета ваздуха и поступку оцењивања квалитета ваздуха, у складу са важећим европским прописима.

Основни резултат пројекта је успостављање система за управљање квалитетом ваздуха у Републици Србији који је у складу са захтевима Европске Уније. Прописи у области квалитета ваздуха и емисија у ваздух су делимично усклађени и у доброј мери имплементирани у Републици Србији. У оквиру пројекта је урађено прелиминарно оцењивање квалитета ваздуха, успостављен је систем за мониторинг квалитета ваздуха и процедуре за контролу квалитета података и калибрацију опреме, извршено је пилот моделовање емисија из тачкастих извора и из саобраћаја, одређене су зоне и агломерације и извршена њихова категоризација, урађен је нацрт Стратегије заштите ваздуха и, у сарадњи са ЈЛС, урађени су пилот планови квалитета ваздуха за Београд, Нови Сад и Бор.

Директива 2004/107/ЕЗ (AQ II) пренета је кроз иста акта као и директива 2008/50/ЕЗ. Изменама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, 11/10 и 75/10), планираним за 2013. годину, постићи ће се потпуно преношење одредби директиве 2004/107/ЕЗ, изузев одредби које се односе на извештавање Европске Комисије.

Директива 2001/80/ЕЗ (LCP) делимично је пренета кроз Уредбу о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух, која је усвојена 2010. године („Сл. гласник РС”, 71/10 и 6/11-испр.). Изменама Закона о заштити ваздуха, које су у процедури, предвиђена је ревизија Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух („Сл. гласник РС”, 71/10 и 6/11-испр.) на начин да се предмет који се њоме уређује пропише у два подзаконска акта: Уредбу о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање, којом ће се потпуније пренети одредбе Директиве 2001/80/ЕЗ и Уредбу о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање, која не транспонује европску легислативу у овој области, већ служи као имплементациони акт за утврђивање годишњих максималних националних емисија.

Крајњи рок за транспозицију још увек није одређен, имајући у виду ступање на снагу нове Директиве о индустријским емисијама (2010/75/ЕЗ⁸³). Пуна имплементација ове директиве зависи од динамике издавања Интегрисаних дозвола као и рокова за усаглашавање који ће се наћи у појединачним дозволама.

⁸² IPA 2007

⁸³ Више информација о Директиви 2010/75 дато је у потпоглављу 3.27.7. Индустријско загађење и управљање ризиком

Директива 2001/81/ЕЗ (NEC) пренета је само начелно кроз Уредбу о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух, („Сл. гласник РС”, 71/10 и 6/11-испр.). Изменама Закона о заштити ваздуха, предвиђено је усвајање Уредбе о утврђивању максималних националних емисија до краја 2015. чиме ће се обезбедити већи степен преноса ове директиве. Ипак, максималне националне емисије директно зависе од брзине усаглашавања са граничним вредностима емисије, па је за њихово утврђивање потребно више података о плановима индустрије за смањење емисија.

Нацрт ДСИП -а за Директиву 2001/81/ЕЗ је израђен кроз пројекат *"Техничка помоћ у изради Националне стратегије за апроксимацију у области животне средине"*. Ажурирање овог документа је континуиран процес и условљен је стратешким одлукама у погледу брзине усаглашавања са одредбама директиве, нарочито у термоенергетском сектору.

У оквиру билатералног Пројекта који се спроводи у сарадњи са Владом Краљевине Холандије, Министарством за европске послове и међународну сарадњу, под називом *"Имплементација и ратификација Протокола о тешким металима, Протокола о дуготрајним органским загађујућим супстанцама и Гетеборшког протокола"*, у периоду октобар 2009 - септембар 2010 израђен је Национални акциони план за имплементацију и ратификацију Протокола о тешким металима, Протокола о дуготрајним органским загађујућим супстанцама и Гетеборшког протокола. Анализа и подаци садржани у Националном акционом плану представљаће основ за ратификацију Гетеборшког протокола и за утврђивање максималних националних емисија загађујућих материја у ваздух. Такође, у марту 2012. године усвојени су Закон о потврђивању Протокола о тешким металима („Сл. гласник РС”, 1/2012) и Закон о потврђивању Протокола о дуготрајним органским загађујућим супстанцама („Сл. гласник РС”, 1/2012).

Директива 1999/13/ЕЗ (VOC)⁸⁴ пренета је кроз Уредбу о листи индустријских постројења и активности у којима се контролише емисија испарљивих органских једињења, о вредностима емисије испарљивих органских једињења при одређеној потрошњи растварача и укупним дозвољеним емисијама, као и шеми за смањење емисија (“Сл. гласник РС”, 100/2011). Планирани рок за потпуну имплементацију је 2023. година.

Директива 2004/42/ЕЗ (VOC/ боје и лакови) обрађена је у потпоглављу 3.27.9. Хемикалије.

Директива 94/63/ЕЗ (Petrol I) је у потпуности пренета кроз Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из просеса складиштења и транспорта бензина („Сл. гласник РС”, 1/12, 25/12 и 48/12). Крајњи рок за имплементацију захтева ове директиве је 2023. година. Законом о заштити ваздуха успостављен је систем казних одредби за непоштовање одредби ове директиве. Инспекцијски надзор је у надлежности МЕРЗЖС.

Директива 2009/126/ЕЗ (Petrol II) је у потпуности пренета кроз Правилник о техничким мерама и захтевима који се односе на дозвољене емисионе факторе за испарљива органска једињења која потичу из процеса складиштења и транспорта бензина („Сл. гласник РС”, 01/12, 25/12 и 48/12). Рок за усаглашавање са одредбама ове директиве је 2020. година. Законом о заштити ваздуха успостављен је систем казних одредби за непоштовање одредби ове директиве. Инспекцијски надзор је у надлежности МЕРЗЖС.

Директива 1999/32/ЕЗ (садржај сумпора у течним горивима) делимично је пренета у Правилник о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла 2010 и 2011. („Сл. гласник РС” 97/2010 и 64/11). Правилником о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла. дефинисан је начин узорковања (у сагласности са СРПС ЕН ИСО 3170 и СРПС ЕН ИСО 3171)

Директива 2000/76/ЕЗ о инсинерацији отпада обрађена је у потпоглављу 3.27.6 Индустријско загађење и управљање ризиком.

Мониторинг квалитета ваздуха

Закључком Владе Републике Србије из 2007. Агенција за заштиту животне средине је одређена за извршиоца послова успостављања и оперативног функционисања система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха. Из средстава обезбеђених у оквиру CARDS пројекта⁸⁵ омогућено је оперативно функционисање система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха са 28 фиксних мерних

⁸⁴ Размтрана са Директивом 2004/42/ЕЗ у делу који се односи на измену Директиве 1999/13/ЕЗ

⁸⁵ "Supply of equipment for air quality monitoring stations (Europe aid 124394/D/SUP/YU)" (период трајања 2008 - 2011)

станција. Такође је побољшана техничка опремљеност набавком калибрационе и аналитичке лабораторије и једне мобилне станице.

Из домаћих средстава финансирања унапређена је мрежа за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха повећањем броја мерних станица на 40 (јун 2012).

Поред националне мреже у Републици Србији постоји и неколико локалних мрежа: Војводине (7), Града Београда (9) и Града Панчева (4).

Извештавање о квалитету ваздуха

У складу са законом и релевантним подзаконским актима Агенција за заштиту животне средине објављује Извештај о стању квалитета ваздуха (*web* страница) у Републици Србији, укључујући и алергени полен (почев од 2010). Извештај је базиран на резултатима аутоматског мониторинга квалитета ваздуха и анализама узорака из мреже за детекцију и квантификацију алергеног полена и садржи оцену квалитета ваздуха у агломерацијама и зонама.

У току 2012. године довршен је информациони систем Националног регистра извора загађивања који обухвата извештавање према релевантним подзаконским актима. У Агенцији је 2012. израђен први пут инвентар и извештај о количинама емитованих основних загађујућих материја, у складу са ЕМЕР/ЕЕА методологијом, прописане Конвенцијом о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима, за период 2000-2010 године. Инвентар за период од 1990. до 2011. године је тренутно у фази израде.

Приоритетне законодавне активности у 2013. години

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у 2013. планиране су следеће законодавне активности кроз које ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима релевантним у овој области:

Усвајање Закона о изменама и допунама закона о заштити ваздуха планирано је за други квартал 2013. Закон ће успоставити правни основ за усвајање прописа којим ће се утврдити максималне националне емисије за загађујуће материје обухваћене Директивом 2001/81/ЕЗ. Тиме ће се обезбедити већи степен преноса ове директиве, а у складу са препоруком Европске комисије (Аналитички извештај Европске комисије о оствареном напретку - део који се односи на област животне средине – квалитет ваздуха) која се односи на потребу наставка процеса усаглашавања домаћег законодавства са елементима ове директиве (*МЕРЗЖС*),

Усвајање Измена и допуна Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха предвиђено је за 4. квартал 2013. Усвајањем ове уредбе, у потпуности ће се пренети Директива 2008/50/ЕЗ (осим одредби које се односе на извештавање према Комисији) и Директива 2004/107/ЕЗ (осим одредби које се односе на извештавање према Комисији) (*МЕРЗЖС*),

Усвајање Закона о изменама и допунама закона о заштити ваздуха, биће створен правни основ за **ревизију Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух** ("Сл. гласник РС" 71/10 и 6/11 - испр.) и **доношење Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање**, којом се директно преносе одредбе Директиве 2001/80/ЕЗ (*МЕРЗЖС*),

Усвајање **Измена и допуна Правилника о техничким и другим захтевима за течна горива нафтног порекла** планирано је у другом кварталу 2013, чиме ће се наставити процес преношења релевантних ЕУ прописа у домаћи правни систем. (Директива 1999/32). Овим прописом биће дефинисане врсте горива која се могу ставити у промет на тржишту Републике Србије.

Административни капацитети

Организациона јединица/ Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Надлежност
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Одсек за заштиту ваздуха и озонског омотача	6	4	Управљање и контрола квалитета ваздуха ⁸⁶
Сектор за нафту и гас	10	6	Квалитет течних горива нафтног порекла
Сектор за контролу и надзор/ Одељење за заштиту животне средине од загађивања	26 ⁸⁷	26	Инспекцијски надзор у области контроле квалитета ваздуха
Агенција за заштиту животне средине ⁸⁸			
Одељење за контролу квалитета ваздуха	11	11	Оперативни мониторинг квалитета ваздуха, ажурирање, валидација и обрада података; Извештавање на националном нивоу и ЕЕА
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	1	1	Анализа и праћење квалитета ваздуха и регионалног транспорта загађујућих материја
Одељење за национални регистар извора загађивања	2	1	Праћење емисија загађујућих материја у ваздух
Одељење за националну лабораторију	6	3	Калибрација гас-анализатора у државној мрежи за мониторинг квалитета ваздуха; Гравитријко одређивање ПМ, хемијске анализе на садржај тешких метала, хемијске анализе падавина
Агенција за безбедност саобраћаја			
Одељење за хомологацију	8	1	Емисије штетних гасова од друмских возила
Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација			
Сектор тржишне инспекција	–	11	Надзор над стављањем горива на тржиште

Мере спровођења укључујући ванзаконодавне активности у 2013

До краја 2013. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Уредбе о утврђивању листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама, у складу са Законом о заштити ваздуха, на територији Републике Србије за 2012. годину (IV квартал).

Усвајањем Закона о изменама и допунама закона о заштити ваздуха, биће створен правни основ за ревизију Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух („Сл. Гласник РС” 71/10 и 6/11- испр.) и усвајање Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у

⁸⁶ Значајну улогу у имплементацији прописа у области заштите ваздуха имају: Агенција за заштиту животне средине (мониторинг квалитета ваздуха, аутоматска мрежа, регистар извора емисије загађујућих материја у ваздух, извештавање о квалитету ваздуха), Заводи за јавно здравље- (мониторинг квалитета ваздуха у урбаног мрежи мерних станица), ЈЛС (доношење планова квалитета ваздуха у зонама/агломерацијама у којима је ваздух III категорије; доношење краткорочних акционих планова у зонама/агломерацијама где постоји опасност од прекорачења прописаних концентрација загађујућих материја опасних по здравље људи; доношење програма контроле квалитета ваздуха у локалној мрежи; доношење планова у случају прекограничног аерозагађења). инспекција за заштиту животне средине – на републичком, покрајинском и локалном нивоу

⁸⁷ Исти број запослених наведен је у Потпоглављима 3.27.3.1. Климатске промене и 3. 27.10. Заштита од буке

⁸⁸ Дат је приказ броја запослених који се у оквиру одељења баве пословима хоризонталног законодавства

ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање. Наведене уредбе ће служити као имплементациони акти за утврђивање годишњих максималних националних емисија.

Предвиђено је усвајање Плана квалитета ваздуха за агломерацију Бор и израда Плана квалитета ваздуха за град Београд и град Нови Сад⁸⁹ чиме ће се постићи имплементација захтева Директиве 2008/50/ЕЗ, односно Закона о заштити ваздуха. У оквиру пројекта Имплементација енергетске компоненте Стратегије одрживости⁹⁰, предвиђен је развој плана за имплементацију ЕУ прописа који се односе на садржај сумпора у одређеним течним горивима, као и за успостављање система контроле и мониторинга течних горива на тржишту

Мониторинг квалитета ваздуха

Активности везане за оперативни аутоматски мониторинг квалитета ваздуха у државној мрежи одвијају се у континуитету. У оквиру редовних активности везаних за рад Националне лабораторије наставља се са увођењем нових хемијских метода у области контроле квалитета ваздуха тако да се очекује акредитација три нове методе почетком 2013. године. Група за Калибрациону лабораторију, наставља редован рад на калибрацији аутоматских станица за контролу квалитета ваздуха и припрема документацију за акредитацију овог дела Националне лабораторије. Од априла 2012 отежано је редовно одржавање и сервисирање опреме за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха. Основни проблеми се односе на усмеравање финансијских средстава за ове намене, а као последица се јавља мањи обим поузданих података.

Оквирни планови за 2014-2016

До краја 2014. је планирана реализација следећих приоритетних активности:

У погледу управљања квалитетом ваздуха, у складу са Директивом 2008/50 ЕЗ, предвиђено је утврђивање категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама за 2013. годину кроз усвајање Уредбе о категоријама квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама за 2013. годину. Такође, Планирано је усвајање Плана квалитета ваздуха за град Београд и Нови Сад.

До краја 2015. је планирана реализација следећих приоритетних активности:

У складу са захтевима директиве 2001/81/ЕЗ утврдиће се максималне националне емисије за ацидификујуће и еутрофикујуће загађујуће материје и прекурсоре приземног озона и дефинисати методологије за израду инвентара емисија и пројекција кроз Уредбу о утврђивању максималних националних емисија.

У складу са захтевима Директиве 2008/50 ЕЗ, а у циљу управљања квалитетом ваздуха утврђивањем категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама за 2014. годину планирано је усвајање Уредбе о категоријама квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама за 2014. годину.

До краја 2016. је планирана реализација следећих приоритетних активности

Потврђивање Гетеборшког протокола уз Конвенцију о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима. У циљу дефинисања мера и рокова за постизање привремених циљева смањења националних емисија планирано је усвајање Националног програма за постепено смањивање годишњих максималних националних емисија загађујућих материја. Програм ће узети у обзир Националну стратегију развоја енергетике, мере оператера за усаглашавање са захтевима ИРПС директиве, мере за побољшање квалитета горива, мере за спровођење VOC директиве о органским растварачима и економске анализе.

У складу са Директивом 2008/50/ ЕЗ, а у циљу управљања квалитетом ваздуха утврђивањем категорија квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама за 2015. годину планирано је усвајање Уредбе о категоријама квалитета ваздуха у зонама и агломерацијама за 2015. Годину

⁸⁹ У складу са Законом о заштити ваздуха, Планове квалитета ваздуха доносе јединице локалне самоуправе

⁹⁰ "Implementation of the Energy Component of the Sustainable Strategy", ИПА 2010

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Назив пројекта:	Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду ⁹¹
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	1.750.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС/Агенција за заштиту животне средине
Трајање:	2 године (2013 – 2015)
Резултати:	• Набавка опреме (опрема за аутоматски мониторинг квалитета вода , ИТ опрема, лабораторијска опрема) софтвера за информациони систем за квалитет воде; Организовање тренинга за коришћење софтвера и/или хардвера и опреме за мониторинг. • Успостављање оперативне аутоматске процедуре за пренос резултата мерења, радних параметара гас-анализатора , информација о zero/span проверама; ажурирање и архивирање података; валидација и веб презентација података, обраду и извештавање • Укључивање података из локалних мрежа (покраинске, Града Београда и Панчева) у извештавање у реалном времену и обједињени приказ на веб страници Агенције

3.27.4. Управљање отпадом

Преглед стања

Област управљања отпадом је уређена Стратегијом апроксимације у области животне средине („Сл. гласник РС”, 80/11), Стратегијом управљања отпадом за период 2010 – 2019. („Сл. гласник РС” 29/10), Законом о ратификацији протокола о дуготрајним органским загађивачима - ПОПс („Сл. гласник РС” 01/2012), Законом о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС” 88/11), Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС” 36/09 и 88/10), Законом о управљању амбалажом и амбалажним отпадом („Службени гласник РС”, 36/09), Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС”, 135/04 и 36/09), као и пратећим подзаконским актима.

Већи део одредби Оквирне директиве о отпаду **2008/98/ЕЗ** пренете су 2010. године усвајањем измена и допуна Закона о управљању отпадом и пратећим подзаконским актима. У погледу имплементације поменуте директиве успостављен је систем издавања дозвола предузетницима и оператерима за обављање делатности сакупљања, транспорта, складиштења и рециклаже отпада. У Србији се највише рециклирају следеће врсте неопасног отпада: папир, картон, пластика, црни метали, обојени метали, отпадне гуме, отпадно јестиво уље и масти, дрво и текстил, а од опасног отпада: отпадна уља, отпад од електричне и електронске опреме и отпадни акумулатори, као посебни токови отпада (преко 15% различитог отпада). МЕРЗЖС је до сада издало преко 1000 дозвола оператерима, а укупан број издатих дозвола укључујући покрајинске и органе локалне самоуправе је преко 2000. У Србији је у току успостављање система рециклаже отпада и формирање јаке

⁹¹ Пројекат је наведен и у оквиру потпоглавља 3.27.2. – хоризонтално законодавство и 3.27.5. – управљање водама

сакупљачке мреже што представља важан елемент у успостављању и унапређењу система управљања отпадом и запошљавања значајног броја људи.

Директива 2006/66/ЕЗ о батеријама и акумулаторима је делимично пренета Правилником о методама и процедурама за управљање искоришћеним батеријама и акумулаторима („Сл. гласник РС” 86/10) као и Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС” 36/09).

Директива 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду је потпуно пренета Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС” 36/09) и пратећим подзаконским актима.

Директива 96/59/ЕЗ (PCB/PCT) је делимично пренета Правилником о третману опреме и отпада који садржи PCB („Сл. гласник РС” 37/11). Поменути правилник садржи услове за имплементацију одредби (чл. 4 директиве) које се односе на успостављање и ажурирање инвентара опреме која садржи полихлорисане бифениле и захтева од власника опреме која садржи полихлорисане бифениле да утврде надлежно тело.

Директива 1999/31/ЕЗ о депонијама је потпуно транспонована Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС” 36/09 и 88/10) и пратећим подзаконским актима. Тренутно је у Републици Србији формирано 24 региона за управљање отпадом, изграђено 7 регионалних санитарних депонија и 2 санитарне депоније које нису регионалног типа. Такође је урађен је први нацрт Имплементационог плана за поменути директиву.

Директива 2000/53/ЕЗ о неупотребљивим возилима је потпуно пренета Правилником о управљању неупотребљивим возилима („Сл. гласник РС” 98/10).

Директиве 2011/65/ЕУ о електричној и електронској опреми и **2002/96/ЕЗ** о електричним и електронским производима су делимично пренете Правилником о листи електричних и електронских производа, мери забране и смањења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне супстанце, методама и процедурама управљања отпадом из електричних и електронских производа. („Сл. гласник РС” 99/10). Такође је започета имплементација **Директиве 2011/65/ЕУ** у смислу утврђивања методе за имплементацију одредби које се тичу забране стављања на тржиште електричне и електронске опреме која садржи олово, живу, кадмијум, хексавалентни хром, полибромоване бифениле или полибромиране бифенил дифенил-етри.

Доношењем Правилника о листи ПОПс материја, начину и поступку за управљање ПОПс отпадом и граничним вредностима концентрација ПОПс материја које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран ПОПс материјама („Сл. гласник РС” 65/2011), створен је правни основ за имплементацију **Уредбе 850/2004**, која је у складу са Стокхолмском конвенцијом о ПОПс.

Директиве 78/176/ЕЕЗ и 82/883/ЕЕЗ, 91/692/ЕЕЗ о отпаду из индустрије титанијум диоксида су делимично пренете Правилником о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида, мерама надзора и мониторинга животне средине на локацији („Сл. гласник РС” 1/2012).

Директива 2006/21/ЕЗ о отпаду из екстрактивне индустрије је делимично пренета Законом о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС” 88/11).

Директива 86/278/ЕЕЗ о отпадном муљу је делимично пренета Уредбом о граничним вредностима загађујућих емисија у воду и рокова за постизања вредности („Сл. гласник РС” 88/67/11). Ова уредба је преузела део граничних вредности садржаних у Директиви о отпадном муљу (део анекса IB који се односи на комуналне воде), а даље преношење директиве захтеваће утврђивање законског основа и начина њеног преношења Наиме, постојећи прописи, Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС” 36/09, 88/10) и Закон о водама („Сл. гласник РС” 30/10)⁹² не препознају управљање отпадним муљем и не постоји законски основ за пуну транспозицију ове директиве, због чега ће бити потребно прецизно дефинисати надлежности и приступити паралелној изради плана транспозиције и имплементације ове директиве у наредном периоду. Рокови за пуну транспозицију и имплементацију ове директиве још увек нису утврђени.

Закон о управљању отпадом регулисао је питање прекограничног кретања отпада у складу са захтевима **Уредбе 1013/2006/ЕЗ** (прекогранично кретање отпада). Систем надзора и контроле над прекограничним кретањем отпада је у складу са системом ЕУ и Базелском конвенцијом, а успостављен је и систем јавног приступа информацијама у овој области.

Директива 2000/76/ЕЗ је обрађена у делу 3.27.7 Индустијско загађење и управљање ризиком.

⁹² Закон о управљању отпадом не дефинише муљ, изузев муља из постројења за третман отпадног муља, Закон о водама не садржи дефиницију муља (постоји дефиниција седимента).

У оквиру Твининг пројекта „Јачање административних капацитета за управљање опасним отпадом”, МЕРЗЖС је припремило Нацрте Националних планова за управљање отпадним уљима, отпадним батеријама и акумулаторима, електричним и електронским отпадом, и отпадом који садржи азбест.

Такође у оквиру пројекта „Техничка помоћ за управљање медицинским отпадом” у изради је Национални план за управљање медицинским отпадом.

У наредном периоду, планирана је ревизија постојећих законских решења, укључујући и израду нове Стратегије управљања отпадом.

Преглед приоритета за 2013. у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, до краја 2013. планирано је усвајање следећих прописа којим ће се извршити даље усклађивање са релевантним ЕУ прописима у овој области:

Усвајање Закона о управљању отпадом који ће делимично пренети одредбе директива 2008/98/ЕЗ и 96/59/ЕС и поставити основ за њихову имплементацију (МЕРЗЖС),

Усвајање **Закона о геолошким истраживањима и рударству** који ће делимично пренети Директиву 2006/21/ЕЗ Овим законом ће се, између осталог, регулисати управљање рударским отпадом, поступци санације и рекултивације напуштених рударских објеката, као и надзор над спровођењем овог закона (МППРПП).

Административни капацитети

Организациона јединица/Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Одељење за управљање отпадом ⁹³	17	17	Усклађивање прописа са прописима ЕУ у области управљања отпадом
Сектор за контролу и надзор, Одељење за поступање са опасним и осталим отпадом		9	Надзор над спровођењем прописа у области управљања отпадом
Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници	3 ⁹⁴	3	Подршка интегрисаном управљању границама: инспекцијски надзор у области прекограничног кретања отпада
Агенција за заштиту животне средине			
Одељење за национални регистар извора загађивања ⁹⁵	3	3	Извештавање и мониторинг у области управљања отпадом
Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања			

⁹³ Институције које такође имају надлежност у области управљања отпадом су: Министарство здравља, Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања, Министарство финансија и привреде, Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе, Покрајински секретаријат, Јединице локалних самоуправа, Невладине организације

⁹⁴ Исти број запослених у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.3.1. Климатске промене, 3.27.6. Заштита природе - прекогранично кретање заштићене дивље флоре и 3.27.9. Хемикалије - прекогранично кретање хемикалија чији је увоз забрањен

⁹⁵ Дат је приказ броја запослених који се у оквиру одељења баве пословима климатских промена.

Организациона јединица/Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Сектор за рударство и геологију	18	3	Усклађивање са директивом 2006/21/ЕЗ

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

До краја 2013. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

На основу Закона о управљању отпадом планирана је израда Планова за управљање посебним токовима отпада и то: електричним и електронским отпадом, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима и азбестом.

Усвајање Уредбе о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период од 2014. до 2018; Законски основ за доношење овог прописа је Закон о амбалажи и амбалажном отпаду члан 16. став 4. („Сл. гласник РС” 36/09) и Стратегија управљања отпадом, поглавље 6.2 Посебни циљеви, Дугорочни циљеви (2015 – 2019). Овим прописом обезбедиће се даља имплементација прописа донетих у области управљања амбалажом и амбалажним отпадом са циљем да се 2020. године достигну степени рециклаже и поновног искоришћења прописаних у Директиви 94/62/ЕЗ Члан 6, Тачка 1.

Настављена израда Имплементационог плана за Директиву 99/31/ЕЗ у оквиру пројекта „*Environmental Infrastructure Supporting Project*”.

Измена Уредбе о критеријумима за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде, обвезницима плаћања, висини накнаде, као и о начину обрачунавања и плаћања накнаде, ради даље имплементације прописа донетих из области управљања амбалажом и амбалажним отпадом са циљем да се 2020. године достигну степени рециклаже и поновног искоришћења прописаних у Директиви о 94/62/ЕЗ.

На основу новог Закона о управљању отпадом планира се редифинисање надлежности у погледу питања посебних токова отпада.

У циљу имплементације других прописа који подразумевају извештавање предвиђена је реализација друге фазе развоја Информационог система Националног регистра извора загађивања. Она треба да обухвати имплементацију ново-усвојених прописа где постоји обавеза извештавања о отпаду (*више информација дато је у потпоглављу 3.27.2. хоризонтално законодавство*).

Јачање административних капацитета је предвиђено Твининг пројектом „Јачање институционалних капацитета за управљање опасним отпадом” Такође, административни капацитети ће јачати кроз *TAIEX* програм помоћи и ЕНВАП пројекат.

Кроз пројекат „Правилно управљање и финално одлагање *PCB*” планирана је реализација Националног плана за управљање *PCB*-јем.

Твининг пројектом *IPA* 2010 „*Јачање инспекције за заштиту животне средине и релевантних заинтересованих страна у РС*”, предвиђено је јачање административних капацитета кроз израду Инспекцијског плана заснованог на процени ризика за 2014 (за управљање опасним отпадом), одржавање радионица са номинованим тренерима за специфичне области, организовање заједничких контрола на терену, ажурирање упутстава за отпад, организовање заједничког тренинга на српско-хрватској граници (заједнички са хрватским твининг пројектом за прекогранично кретање отпада).

Планирано је јачање институционалних капацитета кроз запошљавање и обуку кадрова на пословима који обухватају даљи развој, унапређење и вођење Националног регистра извора загађивања.

Мере планиране за период 2014-2016

У 2014. је планирана реализација следећих приоритетних активности:

Израда подзаконских аката који уводе економске инструменте (посебно по питању посебних токова отпада).

Приоритети за 2015. и 2016. годину биће дефинисани у наредном периоду.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Пројекти који ће се реализовати током 2013 године:	
Назив пројекта:	(08 SER 01/29/11) Твининг – Јачање институционалних капацитета за управљање опасним отпадом
Извор финансирања:	IPA 2008
Буџет:	1.500.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање	2 године (2010-2013)
Резултати: • Национални планови за специфичне токове опасног отпада су припремљени и поднети за усвајање; • Селектована подзаконска акта су припремљена и усвојена; • Институционални капацитети за управљање опасним отпадом су побољшани; • Успостављена методологија за идентификацију потенцијално контаминираних локација; • Студија ремедијационих алтернатива за Велики Бачки канал у изради; • Студија о процени опасности и прикладности могућих ремедијационих концепата за општинску комуналну депонију Прелићи у Чачку; • Стратегија комуникације у области опасног отпада је израђена (прва фаза Стратегије за интерну и за екстерну комуникацију).	
Назив пројекта:	(09 SER 01/08/11) Техничка помоћ за изградњу постројења за третман опасног отпада
Извор финансирања:	IPA 2009
Буџет:	2.500.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године (2010-) - одложен до усвајања ПДР за Стару Пазов
Резултати: • Студија изводљивости за национално постројење за третман опасног отпада израђена; • Припремљена планска и техничка документација (Студија о процени утицаја одбрана, изабрана локација, потребне дозволе добијене); • Успешно припремљена тендерска документација (FIDIC) и спроведен поступак уговарања за изградњу постројења за третман опасног отпада; • Ојачани капацитети државне администрације и заинтересованих страна кроз програме обука.	
Назив пројекта:	Подршка развоју инфраструктурних пројеката у области животне средине
Извор финансирања:	SIDA
Буџет:	2.700.000 € (26,6 милиона SEK)
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање:	3,5 године (децембар 2010 – јул 2013)
Циљеви пројекта: • Одељење за управљање пројектима успоставило механизме да надгледа програмирање и имплементацију инфраструктурних пројеката у области животне средине како би било спремно за ЕУ приступне структурне фондове.	

Резултати: • Развој пројеката са приоритетне листе из области заштите животне средине (унапређен упитник за апликанте на локалном нивоу у SLAP-у, приручник за приоритизацију пројеката, припремљена индикативна листа инфраструктурних пројеката из области животне средине за различите изворе финансирања); • Финансијски планови за подршку приоритетним/селектованим предлозима израђени; • Припремљена техничка документација за одабране пројекте; • Подршка у изградњи одабраних инфраструктурних пројеката (трансфер станица Чачак и завршетак депоније у Панчеву); • Јачање капацитета за Одељења за управљање пројектима и локалне самоуправе; • Унапређење постојећег информационог система.	
Назив пројекта:	ИМРАСТ – управљање комуналним отпадом и отпадним водама
Извор финансирања:	GIZ
Буџет (фаза 1):	2.400.000 €
Корисник:	МЕРЗЖС
Трајање (фаза 1):	3 године (јануар 2012 – децембар 2014)
Циљеви (фаза 1): • Јачање управљачких капацитета пилот општина за спровођење националног законодавства из области заштите животне средине у области управљања отпадом и отпадним водама.	
Резултати (фаза 1): • Развијене студије и планови за отпад и отпадне воде за 5 пилот општина; • Развијен информациони систем за отпад и отпадне воде за 5 пилот општина; • Изградња капацитета за планирање и управљање у области заштите животне средине и активности везане за подизање свести јавности за 5 општина.	
Пројекти који ће се реализовати од 2014 године:	
Назив пројекта:	Изградња Регионалне Депоније Каленић
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	17 000 000 €
Трајање	2 године (индикативно 2014 – 2016)
<u>ИПА финансирање за имплементацију:</u> • Уговор о радовима (жути Фидик) (14.8 милиона €) за изградњу Регионалног Центра за управљање отпадом, укључујући припремне радове, • Уговор о набавци (1.0 милиона €) за возни парк (камиони и прес контејнери) за РЦУО; • Уговор о услугама (1.2 милиона €) за техничку помоћ за надгледање радова и набавку опреме, подршку за управљање пројектом и активности за односе са јавношћу, програм за побољшање оперативних и финансијских перформанси за тренирање запослених и других заинтересованих страна и тиме се осигурава ефективног функционисање РЦУО-а. <u>Национално кофинансирање:</u> • Уговор о радовима (0.7 милиона €) за изградњу и опремање рециклажних дворишта; • Уговор о радовима (1.5 милиона €) за изградњу и опремање 2 трансфер станице; • Уговор о набавци (4.2 милиона €) за камионе за прикупљање и контејнере за ЈКП-ове.	
Назив пројекта:	Изградња регионалне депоније Суботица
Извор финансирања:	ИРА 2012
Буџет:	16.850.000€
Трајање:	2 године (индикативно 2014 – 2016)

ИПА финансирање за:	
• Уговор о радовима (жути Фидик) (12 милиона €) за изградњу Регионалног Центра за управљање отпадом Суботица, укључујући припремне радове • Уговор о радовима (2.3 милиона €) за изградњу и опремање 4 трансфер станице (Суботица, Бачка Топола, Сента и Кањижа); • Уговор о набавци (1.25 милиона €) за возни парк од трансфер станица до депоније; • Уговор о услугама (1.3 милиона €) за техничку помоћ за надзор грађевинских радова и набавку опреме; програм за побољшање оперативних и финансијских перформанси; подршку за управљање пројектом и активности за односе са јавношћу. • Национално кофинансирање : • Уговор о радовима (0.7 милиона €) за изградњу и опрему рециклажних дворишта у Малом Иђошу, Новом Кнежевцу и Чоки; • Уговор о набавци (3.2 милиона €) за камионе за прикупљање и контејнере за ЈКП-ове (Суботица, Бачка Топола, Сента, Чока, Нови Кнежевац и Мали Иђош).	
Назив пројекта:	Јачање административних капацитета за управљање опасним отпадом
Извор финансирања:	ИРА 2013 - предлог
Буџет:	1.000.000 €
Трајање:	2 године (индикативно 2014-2016)
Резултати: • Развијен Интегрални план управљања опасним отпадом; • Израђена Студија институционалне организације управљања опасним отпадом и ојачани капацитети на националном нивоу; • Унапређени капацитети на локалном нивоу у области управљања опасним отпадом.	
Назив пројекта:	Припрема и изградња трансфер станице за отпад Коцељева
Извор финансирања:	Холандски РСО Програм
Буџет:	750.000 €
Трајање:	3 године (2013-2016)
Резултати: • Израђен Главни пројекат за Трансфер станицу и Процена утицаја на животну средину; • Израђена тендерска документација и спроведен тендерски поступак за извођача радова; • Израђена Трансфер станица; • Опремљена Трансфер станица; • Спроведен надзор над изградњом и опремањем	
Назив пројекта:	„Управљање рударским отпадом ”
Извор финансирања:	ИПА 2013
Корисник	Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања- Сектор за рударство и геологију
Буџет:	2.2 милиона еура (из ИПА фонда 85%, домаћи извори финансирања 15%)
Трајање:	3 године (2013-2016)
Резултати: • Израда пописа свих рударских простора на којима су извођени или се изводе рударски радови и на којима је одлаган рударски отпад • Формиран катастар рударског отпада и • Утврђени приоритети локација и урађене студије случаја за три карактеристичне врсте отпада у циљу добијања информација о количини и заузетом простору и висини средстава потребних за санацију еколошког наслеђа, и добијања полазног основа за имплементацију директиве о рударском отпаду	

3.27.5. Заштита и управљање водама

Преглед стања

Међународно правни оквир у области заштита и управљања водама чине Закон о потврђивању Конвенције о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера⁹⁶

⁹⁶ „Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 1/2010

(Протокол о води и здрављу уз Конвенцију о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера је у поступку ратификације), Закон о потврђивању Конвенције о сарадњи на заштити и одрживом коришћењу реке Дунав⁹⁷, Закон о ратификацији Оквирног споразума о сливу реке Саве, Протокола о режиму пловидбе уз Оквирни споразум о сливу реке Саве и Споразума о изменама Оквирног споразума о сливу реке Саве⁹⁸.

Област управљања и квалитета вода уређена је Законом о водама, Законом о заштити животне средине, Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, Законом о хидрометеоролошкој делатности и пратећим подзаконским актима. **Кроз Закон о водама** („Сл. гласник РС”, 30/10) уређен је правни статус вода, интегрално управљање водама, управљање водним објектима и водним земљиштем, заштита вода, извори и начин финансирања водне делатности, надзор над спровођењем овог закона и сл. у складу са захтевима ЕУ прописа из ове области, пре свега Оквирном директивом о водама. У складу са захтевима Оквирне директиве о водама, Закон предвиђа израду планских докумената (Стратегија управљања водама, План управљања водама за слив реке Дунав и за водна подручја, планови којима се уређује заштита од штетног дејства вода (план управљања ризицима од поплава, општи и оперативни план за одбрану од поплава), планови којима се уређује заштита вода (план заштите вода од загађивања и програм мониторинга)).

Након усвајања Закона о водама усвојен је низ подзаконских аката којима је правни систем Републике Србије у области квалитета и управљања водама делимично усклађен са правним тековинама Европске уније.

Већи део **Оквирне директива о водама (2000/60/ЕЗ)** транспонован је кроз Закон о водама и пратеће подзаконске акте, а потпуна транспозиција ће наступити до краја 2016. године усвајањем преосталих подзаконских аката. Израда Стратегије управљања водама⁹⁹ и Плана управљања водама за слив реке Дунав је у завршној фази и усвајање ових докумената очекује се до краја 2013. Јавна водопривредна предузећа започела су активности на изради Плана управљања водним подручјима¹⁰⁰. Годишње програме управљања водама доноси Влада Републике Србије на годишњем нивоу, а доношење Уредбе о утврђивању Програма управљања водама за 2013. годину очекује се у јануару. Такође, започете су активности на изради Плана заштите вода од загађивања¹⁰¹, а његово доношење очекује се 2014. Програм мониторинга статуса вода, методолошки потпуно усклађен са ОДВ, донет је за 2012. годину, а доношење Програма мониторинга статуса вода за 2013. годину очекује се у првом кварталу 2013, међутим, из финансијских разлога, мониторинг статуса вода није предвиђен за целу територију Републике Србије. Усвајањем и спровођењем наведених планских докумената у Републици Србији биће имплементиран значајан део наведене директиве.

Директива о третману комуналних отпадних вода (91/271/ЕЕЗ) је делимично транспонована у домаће законодавство кроз Закон о водама и Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. Гласник РС” 67/11 и 48/12) којима је регулисано питање граничних вредности емисија загађујућих материја у воде. Пуна транспозиција директно је везана за израду Плана заштите воде од загађења. Према постојећим подацима, у

⁹⁷ „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 2/2003

⁹⁸ „Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, број 12/2004

⁹⁹ Стратегија управљања водама на територији Републике Србије је плански документ којим се утврђују дугорочни правци управљања водама. Законом је предвиђено да ће стратегија садржати оцену постојећег стања управљања водама; циљеве и смернице за управљање водама; мере за остваривање утврђених циљева управљања водама и пројекцију развоја управљања водама.

¹⁰⁰ План управљања водама представља правни акт у коме се утврђује политика управљања водама на третираном простору. Овај план поштује принципе и стратешка решења из Стратегије и, на бази утврђених циљева, дефинише све елементе и посебне планове потребне за одрживо коришћење и развој водних ресурса и усклађени развој водних делатности на простору на који се односи.

¹⁰¹ План заштите вода од загађивања представљаће правни акт који садржи: мере за контролу, спречавање, прекидање и смањивање уношења у површинске и подземне воде хазардних супстанци; мере за спречавање уношења и одлагање отпадних и других материја на подручјима на којима то може утицати на погоршање квалитета вода; мере за пречишћавање отпадних вода; мере превенције и контроле уношења расутих загађења, ради спречавања њиховог утицаја; мере заштите акватичних екосистема и других екосистема који непосредно зависе од акватичних екосистема од хазардних и приоритетних супстанци, укључујући и приоритетне хазардне супстанце; начин спровођења интервентних мера у одређеним случајевима загађивања; органе и правна лица који су дужни спроводити поједине мере и радове; рокове за смањење загађивања воде; одговорности и овлашћења у вези са спровођењем заштите вода, изградње објеката и друге мере.

Републици Србији је свега 10 % отпадних вода биолошки је третирано пре испуштања, а на систем прикупљања је прикључено око 70 % урбаних и 10% руралних подручја. Имајући у виду постојеће стање, процењено је да ће имплементација ове директиве захтевати значајне инвестиције и биће предмет преговарања транзиционих рокова, због чега је израђен нацрт Посебног плана за имплементацију ове директиве, који ће бити финализиран у наредном периоду.

Директива о подземним водама (80/68/E3) је делимично транспонована у домаће законодавство, у највећој мери кроз Закон о водама и уредбу којом се утврђују граничне вредности загађујућих материја у подземним водама, као и друге пратеће подзаконске акте. Потпуно усклађивање са овом директивом предвиђено је за 2016, до када је предвиђено усвајање преосталих подзаконских аката и успостављање ефективних система мониторинга, инспекцијског надзора и потписивања протокола о прекограничној сарадњи у овој области, а пуна имплементација директиве очекивана је за 2032¹⁰².

Директива о подземним водама (2006/118/E3) у највећој мери је регулисана кроз уредбу којом су регулисане граничне вредности загађујућих материја у подземним водама, као и кроз правилник којим се утврђују параметри хемијског и квантитативног статуса подземних вода. Пуна транспозиција биће постигнута кроз успостављање Плана заштите воде од загађења и Програм мера.

Директива о стандардима квалитета воде (2008/105/E3) делимично је транспонована кроз Закон о водама и пратеће подзаконске акте којима је регулисано питање граничних вредности загађујућих материја. Доношењем Уредбе о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2012. годину („Сл. гласник РС”, 100/12), стекли су се услови за успостављање система мониторинга вода у складу са захтевима члана 10. Оквирне директиве о водама (2000/60/E3). Успостављени Програм мониторинга статуса вода који укључује надзорни и оперативни мониторинг, спроводи Агенција за заштиту животне средине. На основу резултата мониторинга спроведеног према овој уредби извршиће се ревизија вредности за стандарде квалитета површинских вода и параметара са листа као и дефинисати стандарди квалитета за придодате супстанце које су садржане у Уредби о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, 35/11). У зависности од утврђеног тренутног стања квалитета површинских вода по питању оптерећења приоритетним и приоритетним хазардним супстанцама, током 2013. ће се кроз ревизију наведене уредбе, извршити делимична или потпуна хармонизација са Директивом 2008/105/E3.

Усклађивање са *Нитратном директивом (91/696/EEC)* није започето. Директива ће делимично бити транспонована кроз План заштите вода од загађивања, чије усвајање је планирано за 2014. годину.

Оквир за имплементацију Директиве о поплавама делимично (2007/60/E3) је формиран кроз Законе о ратификацији Конвенције о сарадњи у погледу заштите и одрживог коришћења реке Дунав, Оквирног споразума о сарадњи у басену реке Саве, Протокола о пловном режиму у басену реке Саве, Закон о водама и пратећи подзаконски акт којим је регулисано успостављање методологије за припрему процене ризика од поплаве. Наведене конвенције и Закон о водама створили су правни оквир за даље усаглашавање са овом директивом, а значајан степен транспозиције биће постигнут усвајањем подзаконског акта кроз који се регулише израда мапа подручја под ризиком од поплава (2013).

Директива о стандардима квалитета воде за живот рибе (2006/44/E3) је делимично транспонована у домаће законодавство кроз Уредбу о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл.гласник РС” 50/12) која је преузела део граничних вредности садржаних у овој директиви. Законски основ за потпуну транспозицију не постоји, и биће дефинисан у наредном периоду. Имплементација директиве ће отпочети након доношења одговарајућих аката.

Директива о води за пиће (98/8/E33) делимично је транспонована у домаће законодавство кроз Закон о водама, Закон о здравственој заштити, Закон о безбедности хране и постојеће правилнике о хигијенској исправности воде за пиће, методологији за узорковање воде за пиће и сл. *Директива о води за купање (2006/7/E3)* је делимично транспонована кроз Закон о водама и постојећој Уредби о категоризацији вода из 1968. године. Даља транспозиција је предвиђена кроз усвајање подзаконских аката у 2013. години који ће заменити постојеће прописе, чиме ће се створити оквир за имплементацију ове директиве.

¹⁰² У складу са Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање (Сл. Гласник РС 50/12)

Законом о поморској пловидби („Сл. гласник РС”, 87/11) у домаће законодавство су унете одредбе следећих секундарних извора комунитарног права релевантне за област заштите морске средине: *Директива 2005/35/EЗ о загађењу са бродова* и увођењу казни за преступе; *Уредба Европског парламента и Савета о забрани употребе органских једињења на броду (782/2003)*, *Директива 2000/59/EЗ о лучким станицама* за пријем бродског отпада и остатака терета и *Уредба 2978/94 о спровођењу ИМО резолуције А.747(18) о вршењу баждарења баластних простора* у посебним баластним танковима за нафту на танкерима.

Мониторинг и извештавање о квалитету вода

Агенција за заштиту животне средине од 2011 реализује систематски мониторинг површинских и подземних вода, на територији Републике Србије. Осим редовног Агенција спроводи и ванредни мониторинг, у случајевима акцидентних загађења и мониторинга квалитета вода водотока који чине или су пресечени државном границом.¹⁰³

Најважније обавезе везане за мониторинг проистичу из Конвенције за заштиту реке Дунав и Транснационалне мреже за мониторинг (*TMMN*) под управом Међународне комисије за заштиту реке Дунав

На основу резултата мониторинга квалитета површински и подземних вода Агенција публикује Извештај о стању квалитета вода (*web* страница) у Републици Србији¹⁰⁴. Такође, у току 2012. године започето је извештавање о хаваријским загађењима вода (*web* страница).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у 2013. планиране су следеће законодавне активности кроз које ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима релевантним у овој области:

У складу са препоруком бр. 204 АП за испуњавање препорука из Годишњег извештаја ЕК¹⁰⁵, предвиђено је усвајање **Закона о изменама и допуна закона о водама**. Законом ће се прецизније уредити правни положај вода и водног земљишта, надлежности државних органа и правних лица у вези са управљањем водама, финансирање водне делатности, надзор над спровођењем закона и др. и извршити делимично усклађивање са Оквирном директивом о водама. Усвајање закона предвиђено је у 3. кварталу 2013 (*Дирекција за воде*),

У складу са препоруком бр. 204 АП за испуњавање препорука из Годишњег извештаја ЕК, предвиђено је усвајање **Уредбе о утврђивању критеријума за одређивање референтне цене воде** (2. квартал), **Уредбе о утврђивању методологије за обрачун цене снабдевања водом за пиће системом јавног водовода и цене сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода системом јавне канализације** (2. квартал) и **Одлуке о одређивању референтне цене воде** (3. квартал). Наведеним прописима уредиће се критеријуми за одређивање референтне цене воде и основа за накнаде за воде, методологија за обрачун цене снабдевања водом за пиће системом јавног водовода и цене сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода системом јавне канализације и одредити се референтна цена воде, што ће представљати основ за реформу тарифа у складу са захтевима члана 9 Оквирне директиве о водама (*Дирекција за воде*),

Усвајање **Правилника о садржини посебног плана управљања водама** који ће делимично транспоновати члан 13 Оквирне директиве о водама планирано је за 2. квартал 2013. (*Дирекција за воде*),

Усвајање **Правилника о утврђивању методологије за израду карте угрожености и карте ризика од поплава** кроз који ће се извршити даље усаглашавање са Директивом о поплавама, у делу који се односи на питања прелиминарне процене ризика од поплава, односно, обавезе које се односе на припрему карата угрожености и ризика од поплава планирано је за 3. квартал 2013. (*Дирекција за воде*),

Усвајање **Уредбе о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово**

¹⁰³ Надзорни мониторинг се врши на 50 мерних станица. Оперативни мониторинг се спроводи на 87 станица водних тела површинских вода за које је утврђено, на основу резултата мониторинга и анализе утицаја, да постоји ризик постојања циљева животне средине.

¹⁰⁴

¹⁰⁵ Усвојен 6. децембра 2012. Акциони план обухвата план активности за период до септембра 2013.

достизање кроз коју ће се извршити делимично/потпуно усклађивање са Директивом о стандардима квалитета воде (*видети опис стања*) предвиђено је за 4. квартал 2013 (*МЕРЗЖС*),

Усвајање **Правилника о здравственој исправности воде пиће**, кроз који ће се извршити делимично усклађивање са Директивом о води за пиће предвиђено је за 4. квартал 2013 (*Министарство здравља*),

Усвајање **Правилника о здравственој исправности воде за купање** кроз који ће се извршити делимично усклађивање са Директивом о води за купање предвиђено је за 4. квартал 2013 (*Министарство здравља*).

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Сектор за заштиту животне средине - Одсек за заштиту вода	7	5	Квалитет површинских и подземних вода (израда докумената, праћење реализације, успостављање основа за контролу и заштиту квалитета), имплементација међународних обавеза
Сектор за контролу и надзор- Група за заштиту вода од загађивања	4	4	Инспекцијски надзор у области заштите површинских вода од загађивања
Сектор за контролу и надзор- Група за заштиту земљишта и подземних вода од загађивања	3	3	Инспекцијски надзор у области заштите подземних вода од загађивања
Агенција за заштиту животне средине¹⁰⁶			
Сектор за праћење стања животне средине (Одељење за контролу квалитета вода, седимената и земљишта, Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем, Одељење за национални регистар извора загађивања)	23	23	Извештавање о квалитету и квантитету површинских и подземних вода, о комуналним и индустријским отпадним водама и емисијама у воде, према наведеним подзаконским актима, кроз мониторинг квалитета вода и Регистар извора загађивања и извештавање о акцидентним ситуацијама и извршавање међународних обавеза из области мониторинга квалитета и квантитета вода
Одељење за националну лабораторију	17	7	

¹⁰⁶ Дат је приказ броја запослених у одељењу који се баве пословима релевантним за област управљања и квалитетом вода

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Сектор за праћење стања животне средине (Одељење за контролу квалитета вода, седимената и земљишта, Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем, Одељење за национални регистар извора загађивања)	20	20	Мониторинг квалитета вода, вођење регистра извора загађивања, извештавање о квалитету водотокова, вода акумулација и језера, о комуналним и индустријским, акцидентним ситуацијама, имплементација међ.обавеза из области мониторинга.
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Републичка дирекција за воде			
Одсек за учествовање у стратешком планирању и управљању и међународну сарадњу у области вода	4	3	Координација израде и праћење реализације планских докумената (Стратегија и План управљања водама за слив реке Дунав),водног информационог система РС и координација билатералне и мултилатералне међународне сарадње у области вода.
Група за коришћење вода и заштиту вода од загађивања	2	2	Припрема нацрта планских докумената у области вода и праћење донетих планских докумената, укључујући Нацрт Плана заштите вода од загађивања, реализација суфинансирања изградње и реконструкције водних објеката за коришћење вода и водних објеката за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода
Група за заштиту од штетног дејства вода	3	2	Уређење водотокова и заштита од поплава, праћење режима вода на водотоцима, хидромелиорација земљишта, заштита од ерозије и бујица, израду методологије за израду карте угрожености и карте ризика од поплава и критеријума за проглашење ерозионих подручја
Одсек за управне и аналитичке послове и стандарде у области вода	5	3	Припрема предлога одлука којима се потврђују општи акти предузећа из области вода; уговора који за предмет имају финансирање послова од општег интереса утврђених Законом о водама; решавање управних спорова припрема акта везана за концесије у области вода и аката за доделу финансијских средстава и праћење и припремање извештаја о коришћењу средстава у складу са Програмом управљања водама; припрема прописа из области вода, праћење њихове примене и предлагање њихово усаглашавања са прописима ЕУ;

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Водна инспекција	18	18	Контрола спровођења одредаба Закона о водама, као и других прописа и општих аката који се односе на изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката и извођење других радова који могу утицати на промене у водном режиму.
Министарство здравља			
Сектор за инспекцијске послове (Одељење за санитарну инспекцију)	155	7% укупног броја санитарних инспектора	Инспекцијски надзор који се односи на здравствену исправност воде за пиће, санитарно-хигијенске потребе и купање ¹⁰⁷
Министарство саобраћаја			
Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе	49	3	Спровођење Закона о поморској пловидби у делу који се односи на заштиту морске средине

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У складу са постојећим стратешким и законодавним оквиром, до краја 2013. је планирана реализација следећих приоритета:

Усвајање **Стратегије управљања водама**, у складу са захтевима Оквирне директиве о водама је планирано до краја 2013. Стратегија управљања водама на територији Републике Србије утврдиће дугорочне правце управљања водама и заменити постојећи стратешки оквир (Водопривредна основа од 2002). Такође, овај документ ће поставити оквир за детаљније планирање у складу са чл. 29 Закона о водама, укључујући и планове имплементације ЕУ директива (*Дирекција за воде*).

Доношење **Плана управљања водама са Програмом мера на сливу реке Дунав** планирано је за 4. квартал 2013. Планом управљања водама се на разматраном подручју биће обезбеђено рационално коришћење и заштита вода, као и заштита од вода, укључујући и процену неопходних средстава за реализацију планираних активности, динамику и начин њиховог обезбеђења, чиме ће се делимично имплементирати чл.11 и чл. 13 Оквирне директиве о водама.

Усвајање **Уредбе о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2013.** годину која ће укључити и Уредбу којом се успоставља процедура за надзор подземних вода чије усвајање је предвиђено АП за испуњавање препорука ЕК (*преорука бр. 205- повећати капацитет за надзор подземних вода*) делимично ће се имплементирати Анекс 5 Оквирне директиве о водама. Уредба ће дефинисати број и положај мерних профила на површинским и подземним водама, начин и поступак испитивања квалитета вода са циљем установљавања и потврђивања статуса вода у складу са Законом о водама. Усвајање уредбе планирано је за 2. квартал 2013

Усвајање **Правилника о начину и условима мерења количине и испитивања квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима**, који ће ближе прописати начин и услове мерења количине, биохемијских и механичких параметара квалитета отпадних вода, као и садржину извештаја о извршеним мерењима чиме ће се омогућити имплементација Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл.гласник РС”, 67/11 и 48/12), односно, релевантних чланова ЕУ прописа из групе граничних вредности емисија који су пренети кроз ову уредбу. Усвајање Правилника је планирано за 4. квартал 2013.године

Успостављање **Националне конференције за воде**¹⁰⁸, тела кроз које ће се обезбедити учешће јавности у управљању водама за свако водно подручје предвиђено је у 2013. Конференцију ће чинити

¹⁰⁷ Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију АП Војводина (Сектор за санитарни надзор и превентивно-медицинску делатност - Одељење за санитарну инспекцију) – поверени послови. На Покрајинском нивоу постоји 55 санитарних инспектора.

¹⁰⁸ Одлука о оснивању Националне конференције за воде („Сл. гласник РС”, 55/2011)

представници јединица локалне самоуправе са сваког водног подручја представника корисника вода и удружења грађана¹⁰⁹. На овај начин, имплементираће се члан 14 Оквирне директиве о водама, који се односи на учешће јавности.

Израда **приручника о примени уредби којима је регулисано питање граничних вредности**, као и обезбеђивање повратне информације о проблемима у њиховој имплементацији које би се узеле у обзир у процесу ревизије уредби и њиховог унапређења кроз пројектну активност „Промоција новог приступа у заштити вода у Републици Србији” (*реализација ће зависити од одобрених средстава у оквиру буџета Републике Србије*). Сврха наведеног приручника је упознавање циљних група, пре свега на локалном нивоу, о примени националних уредби¹¹⁰ које су пренеле одредбе ЕУ прописа из ГВЕ¹¹¹ групе.

У циљу припреме за транспозицију и имплементацију Директиве 2006/44, у току 2013. предвиђена је реализација пројектне активности „**Истраживање актуелног стања и валоризација рибљег фонда у великим рекама Србије** - Развој система (мреже) за комплетно и континуално праћење стања и нивоа коришћења рибљих ресурса великих река Републике Србије у дужем временском периоду- мониторинг рибљег фонда”. (*реализација ће зависити од одобрених средстава у оквиру буџета Републике Србије*).

У циљу имплементације Оквирне директиве о водама, предвиђено је **увођење оперативног мониторинга**, чиме ће се стећи подаци о еколошком и хемијском статусу одређених водних подручја, као и хемијског и квантитативног статуса за одређена тела подземних вода. Ова пројектна активност има за циљ одређивање еколошког и хемијског статуса одређених водних подручја, као и хемијског и квантитативног статуса за одређена тела подземних вода која нису обухваћена редовним годишњим мониторингом који обавља Агенција за заштиту животне средине као и тела површинских и подземних вода за које се претпоставља да су угрожена (*реализација ће зависити од одобрених средстава у оквиру буџета Републике Србије*).

Трансфером надлежности над реализацијом *KfW*-а који се тиче отпадних вода (водоснабдевање и изградња система за пречишћавање отпадних вода у градовима /општинама северне, централне и јужне Србије) из Министарства регионалног развоја и локалне самоуправе у Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине, у 2013. ће доћи до преузимања запослених на пројекту, чиме ће се повећати капацитети МЕРЗЖС-а за имплементацију постојећих прописа у наведеној области. У складу са препоруком бр 203 АП (*побољшати капацитет Дирекције за воде*) за испуњавање препорука из годишњег извештаја, предвиђено је повећање броја запослених у Републичкој дирекцији за воде током 2013 за пет запослених.

У циљу јачања капацитета за инспекцијски надзор у области квалитета вода, у Сектору за контролу и надзор предвиђено је формирање Одељења за заштиту земљишта, подземних и површинских вода од загађивања са укупно 17 инспектора који ће вршити инспекцијски надзор који се односи на квалитет отпадних вода које се испуштају у реципијент и квалитет подземних вода. Такође, предвиђено је и усвајање **Споразума о сарадњи између кључних министарстава и заинтересованих страна** (документ ће дати смернице за активности инспекције за заштите животне средине у области контроле испуштања отпадних вода); **Водича за издавање дозвола и инспекцијски надзор ИРПС инсталација** (документ би требало да обезбеди техничку основу за споразум о сарадњи) и **Водич за инспекцију у области контроле испуштања отпадних вода** (документ је

¹⁰⁹ Послови Националне конференције за воде су да прати реализацију Стратегије управљања водама на територији Републике Србије и плана управљања водама, учествује у јавној расправи у фази припреме плана управљања водама, прати реализацију плана управљања водама на водном подручју, даје предлоге за побољшање учешћа јавности у процесу планирања, доношења одлука и контроле њиховог спровођења, даје предлоге за едукацију јавности о значају воде, о потреби рационализације потрошње воде и заштите воде и улози водних објеката у обезбеђењу услуга.

¹¹⁰ Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање (Сл.гласник РС бр. 67/2011 и 48/2012), Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање (Сл.гласник РС, број 50/2012), као и Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање (Сл.гласник РС бр. 35/2010)

¹¹¹ ГВЕ- граничне вредности емисије (Директива 2000/60/ЕЗ, Директива 91/676/ЕЕЗ, Директива 2006/11/ЕЗ, Директива 2006/118/ЕЗ, Директива 2008/105/ЕЗ, Директива Европског парламента и Савета 2006/44/ЕЗ о квалитету слатких вода којима је потребна заштита или побољшање ради обезбеђење живота риба, Директива Савета 91/271/ЕЕС, Директива 82/176/ЕЕЗ, Директива 83/513/ЕЕЗ, Директива 84/156/ЕЕЗ, Директива 84/491/ЕЕЗ, Директива 86/278/ЕЕЗ).

намењен републичким и покрајинским инспекторима, као и инспекторима града Београда, а правна основа ће бити Закон о водама и нова уредба о ГВЕ загађујућих материја у воде)¹¹².

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

ПТС/ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Мере планиране за период 2014-2016

Током 2014. предвиђена је реализација следећих приоритетних активности

- Усвојен План заштите вода од загађења и извршена потпуна транспозиција Директиве о отпадним водама и отпочета делимична транспозиција Нитратне директиве
- Отпочета припрема Планава управљања ризиком од поплава у складу са захтевима Директиве о поплавама.
- У зависности од резултата пројекта чија реализација је очекивана током 2013. Идентификоване и успостављене салмонидне и ципринидне воде у складу са захтевима Директиве 2006/44/ЕЗ и припремљене неопходне измене закона и подзаконских аката у циљу усклађивања са 2006/44/ЕЗ о квалитету слатких вода које треба заштитити или побољшати ради обезбеђења живота риба.
- Отпочета имплементација члана 4. Директиве 91/271 на делу територије Републике Србије (третман отпадних вода за агломерације веће од 2000) у складу са резултатима реализације предлога пројекта¹¹³
- Израђен Посебан план имплементације (ДСИП) за Директиву 91/271/ЕЕЗ о третману коуналних отпадних вода,
- Ојачани капацитети (пријем и обука кадрова) за нове инструменталне технике праћења приоритетних загађујућих материја и набавка нове аналитичке опреме и обука кадрова за нове инструменталне технике праћења приоритетних загађујућих материја и биолошких параметара статуса вода према Оквирној директиви о води 2000/60 ЕУ и Уредби о граничним вредностима приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, 35/2011). *(предвиђено ИПА пројектом- детаљна информација дата је у наставку у делу који се односи на финансијску помоћ).*

Током 2015 предвиђена је реализација следећих приоритетних активности:

Отпочето решавање проблема "црних еколошких тачака" на делу територије Републике Србије, чиме ће се делимично имплементирати Оквирна директива о водама (у складу са резултатима реализације предлога пројекта)

¹¹² Израда наведених докумената предвиђена је као пројектна активност у оквиру текућег ИПА пројекта- Јачање капацитета инспекције у области животне средине, чији корисник је МЕРЖС (више детаља је дато у потпоглављу 3.27.2, хоризонтално законодавство).

¹¹³ „Пречишћавање отпадних површинских вода са јужног ревира Рудника бакра Мајдампек”, „Систем за пречишћавање отпадних вода у општини Краљево”, „Систем за сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних вода у сливу Топчидерске реке”, „Чишћење и ремедијација муља из Палићког језера”

Приоритетне активности за 2016. годину биће дефинисане у наредном периоду.

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Назив пројекта:	Успостављање интегрисаног система за мониторинг животне средине за ваздух и воду ¹¹⁴
Извор финансирања	ИПА 2012
Буџет:	1.950.000 €
Корисник	Агенција за заштиту животне средине
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
Резултати:	• Набавка опреме (опрема за аутоматски мониторинг, ИТ опрема, лабораторијска опрема за аутоматско праћење и калибрацију) и софтвера за информациони систем за квалитет воде; Организовање тренинга за коришћење софтвера и/или хардвера и опреме за мониторинг.• Успостављање оперативне аутоматске процедуре за пренос резултата мерења, радних параметара гас-анализатора, информација о zero/sram проверама; ажурирање и архивирање података; валидација и веб презентација података, обрада и извештавање: Укључивање података из локалних мрежа (покраинске, Града Београда и Панчева) у извештавање у реалном времену и обједињени приказ на веб страници Агенције
Назив пројекта:	Наставак развоја водопривредног информационог система
Извор финансирања	ИПА пројекат
Буџет:	3.700.000 €
Корисник	Републичка дирекција за воде
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
Резултати:	• Обезбеђивање дугорочне размене и доступности информација;• Набавка опреме за подршку рада система.
Назив пројекта:	„Студија мапирања плавних зона у Србији – 2. Фаза”
Извор финансирања	СоФПАС пројекат
Буџет:	2.000.000 €
Корисник	Републичка дирекција за воде
Трајање:	2 године (индикативно 2014 – 2016)
Резултати:	• Развој нових инструмената који помажу у постепеној и широј имплементацију не-структуралних мера у управљању поплавама.

3.27.6. Заштита природе

Опис стања у области

Стратешки оквир у овој области чине Национална стратегија одрживог развоја (2008), Национални програм заштите животне средине (2010), Национална Стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара (2012), Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године (2011), Стратегија просторног развоја Републике Србије 2009-2013-2020.

Област заштите природе регулисана је Законом о заштити природе (Сл.гласник РС 36/09, 88/10, 91/10), Законом о дивљачи и ловству (Сл.гласник РС 18/10), Законом о просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године (Сл.гласник РС 88/10), Законом о заштити животне средине (Сл. гласник РС 135/04 и 36/09); Законом о шумама (Сл. гласник РС, 30/10) и пратећим подзаконским актима усвојеним на основу наведених закона.

Међународно-правни оквир у овој области чине следећи ратификовани међународни споразуми: Конвенција о мочварама које су од међународног значаја, нарочито као станишта птица мочварица, Конвенција о биолошкој разноврсности (укључујући Картагена протокол о биолошкој сигурности уз Конвенцију о биолошкој разноврсности¹¹⁵) Конвенција о међународном промету угрожених врста дивље фауне и флоре, Конвенција о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта, Конвенција о очувању миграторних врста дивљих животиња, Оквирна конвенција о заштити и одрживом развоју Карпата (укључујући Протокол о одрживом управљању

¹¹⁴ Пројекат је наведен и у оквиру потпоглавља 3.27.2 хоризонтално законодавство и 3.27.3.2. – квалитет ваздуха

¹¹⁵ Протокол о приступу генетским ресурсима и праведној и једнакој расподели добробити које произилазе из њиховог коришћења (Нагоја протокол) је потписан у септембру 2011, али још увек није ратификован.

шумама, Протокол о одрживом туризму¹¹⁶), Конвенција о борби против дезертификације у земљама са тешком сушом и/или дезертификацијом, посебно у Африци, Европска конвенције о пределу, Закон о ратификацији Конвенције о заштити културне и природне баштине.

Степен транспозиције релевантних ЕУ прописа из области заштите природе је на високом нивоу.

Директива о птицама (2009/147ЕЕЗ) је потпуно транспонована кроз Измене и допуне Закона о заштити природе. **Директива о стаништима (92/43ЕЕЗ)** је готово у потпуности транспонована кроз закон и пратеће подзаконске акте, а потпуна транспозиција (члан 8.6. Директиве) ће наступити са приступањем ЕУ, када ће и мрежа заштићених подручја формирана у складу са захтевима директива и формално постати саставни део еколошке мреже НАТУРА 2000.

У циљу обезбеђивања оквира за пуну имплементацију члана 6 Директиве о стаништима планирано је усвајање уредбе која ће ближе прописати процедуру, садржину, рокове, начин имплементације процене утицаја у циљу заштите еколошки значајних подручја, као и начин обавештавања јавности, утврђивање јавног интереса од највећег значаја и компензационих мера. До усвајања наведене уредбе спроводе се постојеће процедуре у оквиру постојећих механизма процене утицаја и стратешке процене утицаја на животну средину.

Услед недостатка средстава и адекватних административних капацитета, систематски процес идентификовања НАТУРА подручја још увек није отпочео.

У Републици Србији, тренутно је под заштитом 5.92 % територије, а према Просторном плану Републике Србије¹¹⁷ предвиђено је да површина заштићених подручја, достигне 10% територије Републике Србије до 2015, односно 12% територије Републике Србије до 2021.

У оквиру имплементације Бернске конвенције (Европска конвенција о заштити дивљих врста и станишта), у Републици Србији је идентификовано 61 подручје као потенцијално подручја од посебног интереса за очување (*ASCI*), од који већина ужива статус заштићених подручја на националном нивоу, а одређени део је заштићен на међународном нивоу.

У периоду 2010-2012. године имплементиран је пројекат Јачање административних капацитета за заштићена подручја у Србији (НАТУРА 2000) са циљем развоја система заштите природе у Србији кроз три компоненте: 1) хармонизација законодавства (пројекат је допринео даљој хармонизацији кроз рад на Уредбама о еколошкој мрежи и оцени прихватљивости, предлог амандмана Закона о заштити природе), 2) припрема предлога за Натуру 2000 (извршена процена постојећих података, одржана серија радионица са националним експертима, обука за ГИС; израђена прелиминарна листа SPA подручја према Директиви о птицама и два пилот плана управљања) и 3) институционални капацитети и стратегија комуникације (процена капацитета и предлог за јачање, програм тренинга у циљу јачања капацитета других сектора и нацрт Стратегије комуникације и акционог плана).

Иако ће постојећи механизми представљати основ за имплементацију НАТУРА 2000, још увек нису јасно дефинисани рокови и методологија за формирање система заштићених подручја који ће чинити НАТУРА 2000 мрежу, услед недостатка средстава и адекватних административних капацитета. Акциони план за успостављање еколошке мреже НАТУРА 2000, чији нацрт је припремљен у оквиру радне групе за успостављање еколошке мреже НАТУРА 2000, а на основу препорука наведеног твининг пројекта садржаће преглед циљева, задатака, активности, периода реализације, одговорних институције за реализацију, потребних финансијских средстава и извора финансирања неопходних за успостављање еколошке мреже НАТУРА 2000 у Републици Србији.

Прикупљање и обраду података о дивљим биљним и животињским врстама и њиховим стаништима и станишним типовима за потребе формирања еколошке мреже и *НАТУРА 2000* врши Републички и Покрајински завод за заштиту природе у сарадњи са другим стручним и научним институцијама, међутим, реализација наведених активности захтеваће издвајање додатних средстава, јачање постојећих капацитета и успостављање чврсте међуинституционалне сарадње.

У складу са Индикаторима Европске агенције за заштиту животне средине и Националном листом индикатора, Агенција за заштиту животне средине врши мониторинг биолошке разноврсности, шумарства, ловства и риболова. Формиран је веб портал СНМ-а, Конвенције о биолошкој разноврсности и реализација база података и линкова је у току. Имплементација Директиве о птицама и

¹¹⁶ Протокол о очувању и одрживом коришћењу биолошке разноврсности уз Оквирну конвенцију о заштити и одрживом развоју Карпата је у поступку ратификације

¹¹⁷ Сл.гласник РС, 88/10

Директиве о стаништима одразиће се директно и на промену и имплементацију Националне листе индикатора у области биолошке разноврсности, шумарства, ловства и риболовства.

Праћење стања (мониторинг), оцену очуваности и степен угрожености одређених дивљих врста и њихових станишта и станишних типова, посебно у оквиру заштићених подручја и еколошке мреже као и вођење евиденције о начину и обиму коришћења, факторима угрожавања строго заштићених и заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација налази се у надлежности Завода за заштиту природе. У циљу обезбеђивања оквира за систематски мониторинг, биће потребно успоставити јединствен систем базе података за целу територију Републике Србије.

Значајни део **Директиве о зоолошким вртовима (Директива 1999/92ЕЗ)** је транспонован у домаће законодавство кроз Закон заштити природе и Закон о добробити животиња и пратеће подзаконске акте. Пуна транспозиција постићи ће се кроз измене и допуне Закона о заштити природе у 2013. У овој области идентификована је потреба за јачањем капацитета, посебно у сфери инспекцијског надзора који је подељен између инспекције за заштиту животне средине и ветеринарске инспекције. *Детаљи о примени ове директиве налазе се у Поглављу 12, Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.*

Уредбе које регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама дивље флоре и фауне, укључујући и CITES конвенцију (Уредба 338/97/ЕЗ), имплементирани су у РС, а законски основ за имплементацију постављен је кроз Закон о заштити природе и пратеће подзаконске акте. Истим прописима је у потпуности створен правни оквир за имплементацију одредби европских прописа који се односе на **трговину производа од фока, младунаца фока, китова и морских сисара**. У склопу имплементације Стратегије интегрисаног управљања границом у Републици Србији, 2007. године потписан је Споразум о преношењу дела надлежности контроле промета угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне на граничним прелазима између МПШВ (ветеринарска и фитосанитарна инспекција) и МЕРЖС (инспекција за животну средину), међутим неопходно је знатно ојачати капацитете царинских и инспекцијских служби за имплементацију прописа и испуњавања обавеза из међународних уговора.

У погледу **Уредбе о лову помоћу замки за ноге (3254/91ЕЕЗ)**, изменама и допунама Закона и пратећих подзаконских аката створиће се оквир за пуну имплементацију овог ЕУ прописа.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, до краја 2013. планиране су следеће законодавне активности кроз које ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима релевантним у овој области:

Закон о изменама и допунама закона о заштити природе прецизније ће регулисати питање лиценцирања зоолошких вртова, додатних казнене одредбе везане за незаконит прекогранични промет и трговину заштићеним врстама и област унутрашње трговине заштићеним врстама и обележавања примерака, чиме ће се постићи потпуна транспозиција Директиве о зоолошким вртовима. Усвајање закона планирано је за 4. квартал 2013.

Уредба о оцени прихватљивости прецизније ће регулисати процедуру давања сагласности на планове, основе, програме, пројекте, радове и активности, који могу имати значајан утицај на циљеве очувања и целовитост еколошки значајног подручја, у складу са захтевима Директиве о стаништима. Усвајање уредбе планирано је за 2. квартал 2013.

Усвајање **Уредбе о изменама и допунама уредбе о еколошким мрежама**, у циљу пролонгирања рока за идентификацију граница еколошке мреже за крај 2014. а у складу са проценом расположивих капацитета и средстава неопходних за овај процес.

Изменама и допунама Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним и строго заштићеним врстама извршиће се редовно усаглашавање са анексима Уредбе 338/97 ЕЗ, до краја 2013.

Изменама и допунама Правилника о условима држања, начину обележавања и евидентирања дивљих животиња у заточеништву омогућиће се потпуна имплементација директиве о зоолошким вртовима. Усвајање Правилника предвиђено је за 4. квартал 2013.

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа релевантних за наведену област	Опис надлежности
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Група за спровођење ЦИТЕС конвенције – Сектор за заштиту животне средине (Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине)	3	3	Праћење спровођења закона и подзаконских аката којима се уређује прекогранични промет и трговина заштићеним врстама дивље флоре и фауне у складу са одредбама ЦИТЕС конвенције ¹¹⁸
Група за заштићена подручја, еколошку мрежу и оцену прихватљивости	4	4	Послови који се односе на заштиту, очување и унапређење и управљање заштићеним природним добрима ¹¹⁹
Група за Натуру 2000	3	2	Хармонизација законодавства Републике Србије у складу са директивама Европске Уније у области заштите природе (Директиве о птицама и Директиве о стаништима), координација активности везаних за успостављање и припрема проглашења еколошки значајних подручја Европске Уније (НАТУРА 2000)
Група за заштиту биодиверзитета и контролу сакупљања и промета заштићених врста дивље флоре и фауне (нонЦИТЕС)	4	4	Праћење спровођења закона којим се уређује и обезбеђује заштита и унапређење биодиверзитета
Одељење за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара (Сектор за контролу и надзор)	12	12	Контрола заштићених подручја од значаја за републику, прекогранични промет дивље флоре и фауне, контрола спровођења ЦИТЕС конвенције
Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници (Сектор за контролу и надзор)	3 ¹²⁰	3	Подршка интегрисаном управљању границама: инспекцијски надзор у области прекограничног кретања заштићене дивље флоре и фауне

¹¹⁸ Контрола спровођења прописа поверена је царинској служби, граничној полицији републичкој и покрајинској инспекцији за заштиту животне средине (део надлежности инспектора поверен је граничној фитосанитарној и ветеринарској инспекцији).

¹¹⁹ Имплементација прописа поверена је Заводу за заштиту природе Србије и Покрајинском заводу за заштиту природе

¹²⁰ Исти број запослених у Сектору за контролу и надзор наведен је и у потпоглављима 3.27.3.1. Климатске промене – прекогранично кретање супстанци које оштећују озонски омотач, 3.27.4. Управљање отпадом - прекогранично кретање, 3.27.9. Хемикалије - прекогранично кретање хемикалија чији је увоз забрањен

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа релевантних за наведену област	Опис надлежности
Агенција за заштиту животне средине			
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	1	1 ¹²¹	Мониторинг биолошке разноврсности, шумарства, ловства и риболова у складу са Индикаторима Европске агенције за заштиту животне средине и Националном листом индикатора
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за ветерину			
Група за добробит животиња	3	2	Транспозиција и имплементација зоо директиве
Ветеринарска инспекција	344 ¹²²	344	Контрола спровођења прописа из надлежности Управе за ветерину, укључујући прописе који се односе на држање дивљих животиња у заточеништву и зоолошке вртове
Министарство природних ресурса, рударства и просторног планирања			
Одсек за заштићена подручја	5	5	Управљање заштићеним подручјима
Завод за заштиту природе Републике Србије¹²³			
Одељење за природна добра	10	10	Прикупљање и обрада података о дивљим биљним и животињским врстама и њиховим стаништима и станишним типовима за потребе еколошке мреже и НАТУРА 2000, Праћење стања (мониторинг), оцену очуваности и степен угрожености одређених дивљих врста и њихових станишта и станишних типова, посебно у оквиру заштићених подручја и еколошке мреже (2013-2016); вођење евиденције о начину и обиму коришћења, као и факторима угрожавања строго заштићених и заштићених дивљих врста ради утврђивања и праћења стања њихових популација
Одељење за предеоне вредности и просторно-планску документацију	13	8 ¹²⁴	
Одељење за геодиверзитет	5	5	
Одељење за биодиверзитет	9	9	
Одељење за еколошке мреже и одрживи развој	12	9	
Одељење за људске и материјалне ресурсе	25	2	

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У току 2013. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

- Израда протокола о сарадњи Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине у циљу координиране контроле примене Правилника о условима за заштиту добробити животиња које морају испунити

¹²¹ Исти број запослених наведен је у потпоглављу 3.27.2. – хоризонтално законодавство

¹²² Укупан број ветеринарских инспектора на централном, окружном и локалном нивоу, укључујући граничне ветеринарске инспекторе

¹²³ Стручне послове заштите природе и природних добара обављају Завод за заштиту природе Србије, Београд и Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, у складу са чл. 102. и 103. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10).

¹²⁴ Припрема за учешће у успостављању и примени карактеризације предела и имплементација у просторно планску документацију

зоолошки вртови и мини зоолошки вртови, као и елементима за одређивање мини зоолошког врта (Сл.гласник РС, 75/10), а чија имплементација је надлежности оба министарства.

- Развој информационог система (успостављање вебсајт *НАТУРА 2000*, опремање институција, израђени веб-модули за унос, размену, претрагу, анализу и приказ података, обрада, чување и управљање подацима)¹²⁵
- Развој методологије картирања типова станишта и врста са анекса директива и обука тимова за картирање типова станишта и врста са анекса директива¹²⁶.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

ПТС/ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг вежбе која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством и ванзаконодавне мере планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Оквирни планови за 2014-2016

До краја 2014. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

- Започета хармонизација индикатора и методологије израде индикатора у области биолошке разноврсности, шумарства, ловства и риболова у складу са захтевима Директиве о птицама и Директиве о стаништима (укључујући прикупљање просторних геореференцираних података, примену ГИС технологија, експертско прилагођавање методологија у складу са биогеографском области, извештавање у складу са Аичи циљевима Конвенције о биолошкој разноврсности) и јачање институционалних капацитета како кроз усавршавање постојећег кадра, тако и виду ангажовања нових капацитета (Агенција).
- Започета израда националне типологије предела и развоја система предеоних индикатора у оквиру пројекта *Карактеризација предела Србије* (укључујући идентификацију предела различитог карактера на националном и регионалном нивоу, којом се формира основа за: валоризацију и заштиту природних и културних предела, планирање и управљање њиховим квалитетом; стратешку процену и процену утицаја на животну средину; формирање ГИС-а о природним и културним вредностима предела) реализованог у оквиру средстава издвојених из буџета Републике Србије и Аутономне покрајине у периоду 2012-2017.
- Континуирано усклађивање са будућим изменама ЕУ прописа који регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама (*EU Wildlife Trade Regulations*) кроз правовремено вршење измена и допуна Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама са ревидираним листама заштићених врста.
- Јачање капацитета кроз редовну обуку надзорних органа (царине, граничне полиције, инспекције за заштиту животне средине, граничне ветеринарске и фитосанитарне инспекције), ради што ефикасније имплементације прописа коју врши Група за спровођење ЦИТЕС конвенције.
- Јачање капацитета за ефикасно издавање ЦИТЕС дозвола и потврда, контролу легалне и спречавање илегалне трговине заштићеним врстама укључујући и набавку опреме у оквиру реализације активности обухваћених предлогом пројекта *Јачање капацитета за спровођење асquis-а и конвенција у заштити природе (IPA 2012)*.

До краја 2015. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

- Ревидирана Стратегија о биолошкој разноврсности за период 2011-2018 у складу са новим Стратешким Планом Конвенције о биолошкој разноврсности 2011-2020 и Аичи циљевима у

¹²⁵ У складу са ПРВ за 2013

¹²⁶ У складу са ПРВ за 2013

оквиру средстава обезбеђених од стране ГЕФ-а (реализација пројекта планирана у периоду 2013-15),

- Израђен предлог листе потенцијалних НАТУРА 2000 локација која је у складу са релевантном базом података *EMERALD* мреже у оквиру реализације пројектних активности обухваћених предлогом пројекта *Јачање капацитета за спровођење ацquis-а и конвенција у заштити природе - IPA 2012* (МЕРЗЖС),
- Унапређен НАТУРА 2000 информациони систем, укључујући софтвер за обраду НАТУРА 2000 података у оквиру реализације пројектних активности обухваћених предлогом пројекта *Јачање капацитета за спровођење ацquis-а и конвенција у заштити природе- IPA 2012* (МЕРЗЖС),
- Потпуна усклађеност Правилника о условима за заштиту добробити животиња које морају испунити зоолошки вртови и мини зоолошки вртови, као и елементима за одређивање мини зоолошког врта (Сл. гласник РС,75/10) са Директивом 1999/22 (*Управа за ветерину*),
- Континуирано усклађивање са будућим изменама ЕУ прописима који регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама (*EU Wildlife Trade*) кроз правовремено вршење измена и допуна Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама (МЕРЗЖС),
- Јачање капацитета за ефикасно издавање ЦИТЕС дозвола и потврда, контролу легалне и спречавање илегалне трговине заштићеним врстама укључујући и набавку опреме у оквиру реализације активности обухваћених предлогом пројекта *Јачање капацитета за спровођење ацquis-а и конвенција у заштити природе- IPA 2012* (МЕРЗЖС).

У 2016. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

- Континуирано усклађивање са будућим изменама ЕУ прописа који регулишу прекогранични промет и трговину заштићеним врстама (*EU Wildlife Trade Regulations*) кроз правовремено вршење измена и допуна Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама са ревидираним листама заштићених врста.

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Назив пројекта:	Промоција екотуризма и заштите животне средине на Власинском језеру
Извор финансирања:	UNDP
Буџет:	231.717 \$
Корисник	МЕРЗЖС
Трајање:	3 године (август 2011 – август 2014)
Циљеви пројекта:	
• Побољшани механизми за заштиту животне средине, обезбеђено одрживо управљање природним ресурсима, и митигација и/или прилагођавање утицају глобалних климатских промена у оквиру социјалних, економских и еколошких система	
Резултати:	
• Брендирање и промоција Власинског језера; • Промоција екотуризма и заштите животне средине; • Изградња нове туристичке инфраструктуре на Власинском језеру и реконструкција постојеће.	
Назив пројекта:	Подршка одрживом финансирању система заштићених природних добара у Србији
Извор финансирања:	UNDP
Буџет:	950,000 \$ (GEF)
Корисник	МЕРЗЖС
Трајање:	4 године (јануар 2010 – јануар 2014)
Резултати:	
• Побољшана финансијска одрживост система заштићених подручја у Србији. • Омогућено правно и политичко окружење за побољшање финансијске одрживости у заштићеним подручјима; • Повећани токови прихода за систем заштићених подручја од стране потенцијалних токова прихода из	

активности компатибилних са циљевима конзервације мреже заштићених подручја; • Повећани институционални и индивидуални капацитети институција заштићених подручја за подизање исплативости управљања заштићеним подручјима; • Развијен је процес пословног планирања за заштићена подручја у оквиру 21 пилот подручја и проширење процеса на сва заштићена подручја у Србији; • Развијен је план финансирања за заштићена подручја (PAFP) који интегрише резултате целог пројекта у кључном документу.	
Назив пројекта:	Јачање капацитета за спровођење acquis-а и конвенција у заштити природе
Извор финансирања:	IPA 2012
Буџет:	1.500.000 €
Корисник	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
Резултати:	
• Успостављање листе потенцијалних НАТУРА 2000 локација која је у складу са релевантном базом података EMERALD мреже; • Мапирање врста и станишта у складу са ЕУ Директивом за станишта; • Јачање капацитета заинтересованих страна за припрему планова управљања и међусекторску сарадњу и учешће заинтересованих страна; • Израда планова управљања за НАТУРА 2000 изабране локације; • Надоградња сајта за НАТУРА 2000, ако је потребно; • Припрема смерница за процену и обуку свих заинтересованих страна. • <u>Компонента 2- резултати:</u> • Јачање капацитета заинтересованих страна (инспекције, управљачка и научна тела, судије и тужиоци, центри за спашавање и Зоолошки врт итд.) за имплементацију ЦИТЕС-а; • Подизање свести јавности о питањима трговине дивљим животињама (легална и илегална трговина, санкције и утицаји на глобални биодиверзитет).	
Буџет:	500.000 €
Трајање:	2 године (индикативно 2013 – 2015)
• Набавка опреме за даље унапређење НАТУРА 2000 информационог система, укључујући софтвер за обраду НАТУРА 2000 података, пратећу ИТ опрему и опреме за подршку имплементацији ЦИТЕС конвенције; • Организовање тренинга везано за коришћење софтвера и/или хардвера и опреме за мониторинг	
Назив пројекта:	Планирање очувања биолошке разноврсности на националном нивоу као подршка имплементацији Стратешког плана Конвенције о биолошкој разноврсности за период 2011-2020 у Републици Србији
Извор финансирања:	GEF
Буџет:	220.000 \$ (GEF) 15.000 \$ (Средства UNDP-а)
Корисник	МЕРЗЖС
Трајање:	3 године (2013 – септембар 2016)
Циљеви пројекта:	
• Интегрисање обавезе Србије према Конвенцији о биолошкој разноврсности (CBD) у свој национални развој и оквире за секторско планирање кроз обновљено и партиципативно планирање у области биодиверзитета и стратешког процеса на начин који је у складу са глобалним смерницама које су садржане у CBD Стратешком плану за 2011-2020.	

3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Преглед стања

Област индустријског загађења и управљања ризицима уређена је: Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС” 135/04, 36/09,– др. закон, 72/09 – др. закон и 43/11-УС), Законом о ратификацији Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Сл. гласник РС” 42/09), Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС” 135/04), Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 11/09, 92/11, 93/12) и Законом о водама („Сл. гласник РС” 30/10).

Директива 96/61/ЕЗ (ИППС директива) је потпуно пренета Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС”,135/04) и подзаконским актима неопходних за имплементацију. Ова директива је замењена директивом 2008/1/ЕЗ која ће бити

стављена ван снаге у јануару 2014. кад започиње примена нове Директиве 2010/75/EУ о емисијама из индустрије.

Према прелиминарном списку постојећих постројења састављеном на основу Уредбе о врстама активности и постројењима за које се издаје интегрисана дозвола („Сл. гласник РС”, број 84/2005), у Републици Србији постоји 161 постројење обухваћено Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине. До данашњег дана надлежним органима на свим нивоима поднето је 96 захтева за издавање интегрисаних дозвола, а издато је 6 интегрисаних дозвола.

Директива 2010/75/EУ о емисијама из индустрије која је ступила на снагу 6. јануара 2011. обједињава 7 постојећих директива из три различита сектора животне средине – контроле индустријског загађења, квалитета ваздуха и управљања отпадом. На основу Извештаја *Progress Monitoring* извештаја за 2012. степен транспозиције нове директиве у национално законодавство износи 76% јер је већина директива које су обухваћене овом директивом већ пренета у национално законодавство. РС још није размотрила методологију за пуну транспозицију ове директиве и још увек је на почетку преиспитивања постојећих законских инструмената. У оквиру пројекта *IPA 2011* „Примена закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања *EMAS* система у РС”, биће урађене препоруке за усаглашавање законодавства РС са новом директивом 2010/75/EУ чему ће претходити детаљне анализе националног законског и институционалног оквира. Кроз активности *IPA 2007* пројекта „Техничка помоћ за припрему Националне стратегија за апроксимацију у области животне средине” припремљена је Национална стратегија Републике Србије за апроксимацију у области животне средине која покрива и Секторску стратегију за индустријско загађење и буку, а урађен је и први нацрт Плана имплементације нове Директиве о емисијама из индустрије.

Директива 96/82/EЗ (СЕВЕСО директива) је делимично пренета Законом о заштити животне средине (Сл.гласник РС, 135/04, 36/09,– др. закон, 72/09 – др. закон и 43/11-УС), Правилником о садржини Политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса („Службени гласник РС”, бр 41/10); Правилником о садржини обавештења о новом севесо постројењу, односно комплексу, постојећем севесо постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса („Службени гласник РС”, 41/10) и Правилником о Листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса („Службени гласник РС”, 41/10). Имајући у виду делимичну транспозицију Директиве 96/82/EЗ и непотпуну усклађеност законске регулативе РС из ове области са истом, једна од будућих активности на нивоу Министарства, у циљу потпуног усклађивања, је измена ЗЗЖС и пратећих подзаконских аката.

У оквиру спровођења законске регулативе из ове области, Министарство даје сагласност на Извештај о безбедности и План заштите од удеса. У поступку одлучивања о давању сагласности, врши се преглед и оцена докумената, које достављају оператери „вишег реда”, а за Извештај о безбедности обавеза надлежног органа је и да обезбеди јавни увид, организује презентацију и спроводи јавну расправу. Документ Политика превенције удеса, који израђују оператери „нижег реда”, прегледа републичка инспекција за заштиту животне средине и врши инспекцијску контролу и надзор свих севесо постројења, односно комплекса, у складу са планом инспекције. На основу Извештаја о безбедности и Обавештења, Министарство води Регистар постројења и Регистар пријављених удеса. На основу података достављених од стране оператера, евидентирано је 59 оператера „нижег реда” и 47 оператера „вишег реда”. До сада је, од стране оператера „вишег реда” достављено 38 Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, од којих је у процедури 36. Пуна имплементација се може очекивати након ступања Републике Србије у чланство

Такође, **Директива 96/82/EЗ** је делимично пренета Правилником о начину израде и садржају плана заштите од удеса („Сл. гласник РС” 82/2012), Уредбом о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 8/2011), који су у складу са Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 111/09, 92/11 и 93/12).

Директива 2000/76/EЗ о инсинерацији отпада је потпуно пренета Уредбом о врстама отпада за које се врши термички третман, условима и критеријумима за одређивање локације, техничким и технолошким условима за пројектовање, изградњу, опремање и рад постројења за термички третман отпада, поступању са остатком након спаљивања отпада, као и другим питањима од значаја за рад постројења за термички третман отпада („Сл. гласник РС”, 102/10), Правилником о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна

сировина или гориво („Сл. гласник РС”, 98/2010), Правилником о садржини и изгледу дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада („Службени гласник РС”, 96/2009).

Директиве 1999/13/ЕС и 2001/80 ЕЗ су обрађене у поглављу 3.27.2 Ваздух

Закон о заштити животне средине (Сл.гласник РС, 135/04), 36/09) представља правни оквир за спровођење **Уредбе ЕК 1221/2009, 1893/2006, 196/2006 и Одлуке ЕК 2011/832/ЕУ и 2006/193/ЕК**. Начин на који ће законска регулатива бити усклађена у предстојећем периоду биће дефинисан пројектом „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и имплементација ЕМАС система”. Потпуна примена могућа је само од момента када Србија постане пуноправна чланица ЕУ.

Табела са одлукама Европске Комисије које су у вези са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр 66/2010

Р.б.	Групе производа	Наведени документи биће у примени до:	Commission Decision number(s)
1.	Детерџенти за машинско прање посуђа	28. април 2015.	2011/263/EU:
2.	Детерџенти за рубље	28. април 2015.	2011/264/EU
3.	Средства за чишћење	28. јун 2015.	2011/383/EU
4.	Папир за копирање и графички папир	7. јун 2015.	2011/333/EU
5.	Детерџент за ручно прање посуђа	24. јун 2015.	2011/382/EU
6.	Мазива	24. јун 2015.	2011/381/EU
7.	Персонални рачунари	9. јун 2015.	2011/337/EU
8.	Преносни рачунари	6. јун 2015.	2011/330/EU
9.	Извори светла	6. јун 2013.	2011/331/EU
10.	Готови супстрати за гајење биљака	31. децембар 2013.	2007/64/EC
11.	Топлотне пумпе	31. март 2013.	2007/742/EC
12.	Сапуни и шампони	31. март 2013.	2007/506/EC
13.	Супстанце за побољшање квалитета земљишта	31. децембар 2013.	2006/799/EC
14.	Унутрашње боје и лакови	30. јун 2013.	2009/544/EC
15.	Спољашње боје и лакови	30. јун 2013.	2009/543/EC
16.	Душеци	10. јули 2013.	2009/598/EC
17.	Обућа	10. јули 2013.	2009/563/EC
18.	Тврде покривке	10. јули 2013.	2009/607/EC
19.	Текстилни производи	10. јули 2013.	2009/567/EC
20.	Убруси	10. јули 2013.	2009/568/EC
21.	Туристички смештај	10. јули 2013.	2009/578/EC
22.	Кампови	10. јули 2013.	2009/564/EC
23.	Дрвени намештај	1. децембар 2013.	2009/894/EC
24.	Телевизори	31. октобар 2013.	2009/300/EC
25.	Меке (текстилне) подне покривке	1. децембар 2013.	2009/967/EC
26.	Дрвене подне покривке	27. децембар 2013.	2010/18/EC
27.	Детерџент за индустријско прање посуђа	14. новембар 2016.	2012/720/EU
28.	Детерџенти за индустријско прање рубља	14. новембар 2016.	2012/721/EU

Национални Еко знак је делимично усклађен са „Правилником о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе, процесе и услуге” који је настао је на основу **Уредбе 1980/2000**, али га је потребно ускладити и са **Уредбом 66/2010**. Потпуна примена могућа је само од момента када Србија постане пуноправна чланица ЕУ.

Извештавање

У складу са законом и релевантним подзаконским актима Агенција припрема годишњи Извештај о стању животне средине у РС, у оквиру ког се приказује и *Систем управљања заштитом животне средине*, који обухвата сертификацију СРПС ИСО 14001, ЕМАС, Еко знак и чистију производњу, кроз број предузећа која поседују сертификате СРПС ИСО 14001, ЕМАС и Еко знак, као и број предузећа која су увела чистију производњу.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у 2013. планиране су следеће законодавне активности кроз које ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима релевантним у овој области:

Усвајање **Закона о изменама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине који ће потпуно транспоновати Директиву 2008/1/ЕС**. Измене Закона се односе на усклађивање одредби везано за почетак рада постројења која су у обавези да прибаве интегрисану дозволу, са Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС” 72/09, 81/09 и 24/11), чиме би се постигла међусобна хармонизација националних прописа и већи степен интегрисаног приступа спречавању и контроли загађивања животне средине сходно начелу интегрисаности и координације. Изменама закона је такође предвиђено продужење периода за издавање интегрисаних дозвола постојећим постројењима.

Усвајање **Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине; Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини обавештења о новом севесо постројењу, односно комплексу, постојећем севесо постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса; и Правилник о изменама и допунама Правилника о Листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса**, којима се делимично преноси Директива 96/82/ЕЗ. Планирани закон ће бити у складу са препоруком 208 АП, а подзаконски акти у складу са члановима 58. став 2, 58а став 4, 59. став 2 и 60. став 6 Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС” 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон и 43/11-УС). Изменама и допунама Закона о заштити животне средине, створиће се услови за потпуну транспозицију и усклађивање домаћих прописа са прописима ЕУ и УНЕЦЕ, на основу идентификованих недостатака, осим одредби које се односе на просторно планирање и екстерне планове заштите од удеса. У складу са тим, потребно је да се Закон о планирању и изградњи измени и у њега угради област, у складу са одредбама Севесо II Директиве (члан 12. Директиве), којом ће се уредити коришћење земљишта кроз контролу одређивања локација за изградњу нових севесо постројења, контролу измена у постојећим севесо постројењима и изградње нових објеката у близини постојећих севесо постројења (саобраћајнице, веома коришћене јавне површине и стамбене зоне и др.), када су место и изградња тих објеката такви, да могу повећати ризик од удеса (великог) или погоршати његове последице. Такође, екстерне планове заштите од удеса треба да израђује орган јединице локалне самоуправе на основу Закона о ванредним ситуацијама.

Усвајање **Правилника о врстама и количинама опасних материја, објектима и другим критеријумима на основу којих се сачињава План заштите од удеса којим се делимично преноси директива 96/82/ЕЗ (МУП)**.

Усвајање **Уредбе о организацији и функционисању система осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања и Правилника о поступку обавештавања и начину размене података са другим земљама које могу бити захваћене удесима са прекограничним ефектима** којима ће се потпуно пренети одредбе СЕВЕСО II директиве, које се односе на обавештавање у случају удеса и које ће, такође бити у складу са Законом о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Сл. гласник РС” 42/09), Законом о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС” 111/09, 92/11 и 93/12) и Националном стратегијом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл.гласник РС” 85/11). Овим ће се постићи размена информација о прекограничним ефектима индустријских удеса, а самим тим правремена заштита људи, животиња, материјалних и културних добара и животне средине у ванредним ситуацијама.

Административни капацитети

Институција/организацио на јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Одељење за интегрисане дозволе	8	7	Надлежност за издавање интегрисаних дозвола подељена је сходно Закону о планирању и изградњи на основу тога ко издаје дозволе или одобрења за изградњу постројења и почетак њиховог рада. На тај начин надлежности су подељене између Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине, Покрајинског Секретаријата за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине и органа јединица локалне самоуправе надлежних за послове заштите животне средине.
Одсек за заштиту од хемијског удеса	7	7	Спровођење прописа из ове области, који су у надлежности МЕРЗЖС, је на републичком нивоу. У имплементацију је укључена и Републичка инспекција за заштиту животне средине. Део надлежности у имплементацији има и МУП, Сектор за ванредне ситуације, и у складу са Законом о ванредним ситуацијама, органи јединица локалне самоуправе.
Одсек за стандарде и чистије производње	4	4	Имплементација Уредбе ЕЗ бр 1221/2009) једним делом ће бити спроведена у АТС-у (Акредитационом телу Србије)
Сектор за контролу и надзор Одељење за хемикалије, биоциде и севесо постројења	12	12 ¹²⁷	Надзор над спровођењем прописа из ове области
Сектор за контролу и надзор, Одељење за заштиту животне средине од загађивања	9	9 ¹²⁸	Надзор над спровођењем прописа из ове у области интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине
Агенција за заштиту животне средине			
Одељење за индикаторе, извештавање и информациони систем	1	1 ¹²⁹	Извештавање о развоју система управљања заштитом животне средине

¹²⁷ Исти број запослених наведен је и у потпоглављу 3.27.9. Хемикалије

¹²⁸ Овај број запослених обухваћен је бројем који наведен је и у потпоглављима 3.27.3.2. Квалитет ваздуха, 3.27.3.1. Климатске промене и 3.27.10 Заштита од буке

¹²⁹ Исти број запослених наведен је и у потпоглављу 3.27.2 Хоризонтално законодавство

Институција/организацио на јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство унутрашњих послова			
Управа за управљање ризиком	64	8	Спровођење прописа у области управљања ризиком од елементарних непогода; Послови осматрања, обавештавања, узбуњивања и телекомуникација; Методологијом модификације времена и противградне заштите; управљањем ризиком од техничко технолошких удеса и терористичких напада; као и активностима у оквиру Републичког центра за обавештавање (1985, 112).

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У 2013 планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Израда Програма превенције и контроле индустријског загађења и управљања хемикалијама у циљу смањења индустријског загађења и пуштања у рад постројења у складу са условима прописаним интегрисаним дозволама,

Реализација I фазе израде Регистра постројења, која ће обухватити прикупљање и анализу података и резултати прелиминарном листом постројења и израдом Регистра пријављених удеса,

Израда Упутства о поступку обавештавања, односно размене података о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним ефектима, у складу са Законом о заштити животне средине. Овим прописом омогућиће се и спровођење обавеза из UNECE Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса.

Формирање Заједничке експертске радне групе за идентификацију севесо постројења, односно комплекса чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним ефектима:

Кроз пројекат „Примена закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања EMAS система у РС”, биће спроведен велики број активности које би требале омогућити постизање следећих циљева:

1. Дефинисан приступ за начин усаглашавања законодавства РС са ЕУ законодавством у области нове Директиве о емисијама из индустрије.
2. Јасно одређено место МЕРЗЖС-а (права и обавезе) као будућег компетентног тела за EMAC у поступцима EMAC сертификације српских компанија кроз EMAC ГЛОБАЛ у периоду до приступања Р Србије ЕУ.
3. Повећана информисаност организација у Србији о EMAC-у, урађени нацрти интегрисаних дозвола за 3 индустријска постројења у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и ојачани капацитети надлежних органа у области издавања интегрисаних дозвола у складу са препоруком 208 Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку РС у процесу европских интеграција за 2012. годину и препоруком ЕК у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину,

Израђени нацрти Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса за три оператера севесо постројења, што се директно односи на имплементацију прописа из области заштите од хемијског удеса, у складу са Севесо II директивом, како на нивоу оператера, тако и на нивоу надлежних органа.

Мере планиране за период 2014-2016

До краја 2014. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Дефинисан приступ за начин усаглашавања прописа РС са Директивом 2012/18/ЕУ, у складу са пројектом IPA 2011 „Примена закона у области контроле индустријског загађења, спречавања хемијских удеса и успостављања EMAS система у РС”

Реализација II фазе израде Регистра постројења, која ће обухватити проверу и верификацију и по потреби ажурирање и ревизију и успостављен верификован Регистар

Унапређен систем за издавање интегрисаних дозвола на свим нивоима власти у складу са директивом 2008/1/ЕЗ.

Утврђена процедура за ЕМАС сертификацију организација из РС чиме ће бити постигнута делимична усклађеност са Уредбом 1221/2009 у складу са Законом о заштити животне средине (Члан 44 - 50) и препоруком Пројекта „Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, спречавање хемијских удеса и имплементација ЕМАС система”.

Усвајање Правилника о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе, процесе и услуге који је у складу са Правилником о висини трошкова права на коришћење еколошког знака који је у складу са Уредбом 1980/2000

Завршен систем обуке и побољшани капацитети надлежних органа за преглед и оцену Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, укључујући и преглед на терену. Такође на нивоу оператера, подигнут ниво знања за испуњавање обавеза у складу са прописима.

До краја 2015. је планирана реализација следећих приоритетних активности:

Урађени Нацрти измене законског оквира (закона и подзаконских аката) за преношење Директиве Савета 2010/75/ЕУ о емисијама из индустрије и разматрање институционалних решења за успостављање система за издавање интегрисаних дозвола у складу са новом Директивом .

Успостављање Система издавања интегрисаних дозвола кроз детаљно и свеобухватно разматрање институционалних решења за успостављање наведеног система, у складу са захтевима Директиве 2010/75/ЕУ.

Израђен нацрт измена законске регулативе у циљу транспозиције преношење Директиве 2012/18/ЕУ.

Израда Правилника о ближим условима и поступку за добијање права на коришћење еколошког знака, елементима, изгледу и начину употребе еколошког знака за производе и услуге у складу са Уредбом 66/2010.

Успостављање Компетентног тела за ЕМАС. Ово компетентно тело би било формирано од постојећих запослених у МЕРЗЖС-у, односно у Одсеку за стандарде и чистије производње

До краја 2016. је планирана реализација следећих приоритетних активности:

Потпуно преношење Директиве 2010/75/ЕУ путем усвајања/измена закона, односно одговарајућих подзаконских аката, а у складу са НЕАС.

Потпуно преношење Директиве 2012/18/ЕУ, усвајањем одговарајућих прописа.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

Обавеза из ПТС/ССП	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Назив пројекта:	(11 SER 01/18/11) Спровођење закона у области контроле индустријског загађења, заштите и спречавања хемијског удеса и успостављање система ЕМАС
Извор финансирања:	ИРА2011
Корисник	МЕРЗЖС
Буџет:	2.527.000 €
Трајање:	2 године (2012-2014)

Резултати: • Побољшани капацитети на националном нивоу односе се на ИРПС дозволе и на процену безбедности извештавања и ЕМАС Сертификацију, на нивоу оператера/компанија (квалитет безбедног извештавања, ИРПС апликације и припрема документације неопходне за ЕМАС Сертификацију); • Урађени предлози механизма за хармонизацију националног законодавства са законодавством ЕУ у области SEVESO II Директиве, интегрисаног спречавања и контроле загађења и успостављања и спровођења ЕМАС-а. • Повећана свест јавности која се односи на могућности за учешће јавности у доношењу одлука у вези са процедурама везано за безбедно извештавање и планове заштите од удеса као и ИРПС дозволе, и информисаност јавности о могућностима сертификације у ЕМАС-у; • Симулација Извештаја о безбедности и припрема планова заштите од удеса је припремљена у оквиру пилот пројеката у складу са Законом о заштити животне средине; • ИРПС дозволе су припремљене за индустријске инсталације у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања у области животне средине; • Изабране компаније спремне за будућу ЕМАС сертификацију и регистрацију у оквиру пилот програма за процес ЕМАС сертификације.	
Назив пројекта:	„Студија изводљивости заједничке српско-мађарске мреже противградне заштите”
Извор финансирања:	ИПА 2012
Корисник:	Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације – носилац: Управа за управљање ризиком
Буџет:	50 600 €
Трајање:	13 месеци (завршетак 31. јануар 2013. године)
Резултати: • Успостављање система одбране од града у пограничној области; • Проширењем јединствене брањене површине двоструко ће се увећати ефекат деловања противградне заштите у Србији. Зона забране деловања ракетама у пограничним областима не би постојала и могло би се раније деловати на градоносне облаке у раним фазама развоја на мађарској страни.	
Назив пројекта:	„Увођење јединственог оперативног система 112 за хитне случајеве”
Извор финансирања:	Није дефинисано – Буџет Републике Србије и/или приступни фондови ЕУ
Корисник:	Министарство унутрашњих послова - носилац: Сектор за ванредне ситуације
Буџет:	30 милиона евра
Трајање:	Три (3) године
Резултати: • Прецизно дефинисане активности и процедуре свих релевантних чиниоца на спасилачким интервенцијама • Бржа и ефикаснија интервенција • Смањење времена стизања на место интервенције • Смањење времена трајања интервенције • Боља координација између свих ангажованих спасилачких служби • Смањење материјалне штете • Умањена угроженост животне средине • Израђене и увежбане спасилачке процедуре • Повећан капацитет спасилачких и других јединица за реаговање у ванредним догађајима, • Бржи пренос информација • Постигнут виши ниво знања и обучености оператера и диспечера • Постигнут виши ниво знања и обучености припадника спасилачких и других јединица јединица. • Смањен број повређених и страдалих учесника у незгодама, односно лица која су подлегла повредама насталим у удесу. • Смањење времена трајања интервенције • Смањење утрошка средстава за санацију последица насталог догађаја • Повећање безбедност припадника хитних служби и лица којима се пружа помоћ, • Смањење материјалне штете, • Виши ниво осећаја сигурности и безбедности свих грађана, • Умањена угроженост животне средине, • Израђене и увежбане процедуре у циљу што ефикаснијег заједничког деловања и координације	

3.27.8. Генетични модификовани организми

Област генетички модификованих организама је обрађена у оквиру Поглавља 3.12 овог документа (*Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика*).

3.27.9. Хемикалије

Опис стања у области

Област управљања хемикалијама уређена је Законом о хемикалијама („Сл. гласник РС” 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12) и Законом о биоцидним производима („Сл. гласник РС” 36/09, 88/10 и 92/11), који су усклађени са релевантним прописима Европске уније.

Међународно правни оквир у овој области чине Закон о потврђивању Ротердамске конвенције о поступку давања сагласности на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини („Сл. гласник РС” 38/09), Закон о потврђивању Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама („Сл. гласник РС” 42/09) и Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању („Сл. гласник РС” 36/09).

Уредба 1907/2006 REACH, Директива 67/548/EEЗ; Директива 98/45/ЕЗ; Уредба 440/2008/ЕЗ у складу са Уредбом 1907/2006 ЕЗ; Директива 2004/42/ЕЗ; Уредба 689/2008/ЕЗ; Уредба 1272/2008/ЕЗ; Уредба 648/2004/ЕЗ, односно Директива 98/8/ЕЗ о стављању биоцидних производа на тржиште пренети су Законом о хемикалијама, Законом о биоцидним производима и подзаконским актима донетим на основу ових закона домаћи правни систем

Усклађивање домаћих прописа у овој области са релевантним ЕУ прописима извршено је усвајањем низа подзаконских аката којима је прецизно регулисано питање класификације, паковања, обележавања и оглашавања хемикалија, ограничења и забрана производње, стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, увоз и извоз одређених опасних хемикалија, поступање са детергентима и др.

Одредбе релевантних ЕУ прописа које се односе на централизоване поступке који се спроводе на нивоу ЕУ нису пренете у домаћи правни систем, с обзиром да као такви не би били признати на нивоу ЕУ, већ се њихова примена очекује након приступа Републике Србије Европској Унији. Пример за наведено су домаћи прописи усклађени са деловима REACH-а којима се установљавају одређене обавезе за земље чланице ЕУ, али не и са одредбама којима се дефинишу процедуре које су предмет централизованог поступка регистрације, евалуације и ауторизације, а које према REACH-у у Европској унији спроводи Европска агенција за хемикалије. Такође, нису пренете ни сличне одредбе које су прописане директивама као што је нпр. извештавање Европске Комисије у складу са одредбама Директиве 2004/42 (VOC) Европског парламента и Савета.

На овај начин у Републици Србији успостављен је систем управљања хемикалијама који је у највећој могућој мери усаглашен са обавезама које произилазе из релевантних ЕУ прописа из ове области.

Приликом последњих измена Закона о хемикалијама, из закона су искључене све раније утврђене накнаде за ову област. У наредном периоду, биће потребно дефинисати начин на који ће се уредити област стављања хемикалија у промет у складу са прописом којим се уређују накнаде за коришћење јавних добара, као и таксе у складу са позитивним домаћим законодавством.

Област Добре лабораторијске праксе уређена је Законом о лековима и медицинским средствима ("Сл. гласник РС" 30/10, 107/12), Правилником о садржају обрасца сертификата добре лабораторијске праксе, подацима који се уписују у регистар издатих сертификата, као и начину вођења регистра („Сл. Гласник РС” 100/11) и Смерницама Добре лабораторијске праксе ("Сл. гласник РС", 28/2008). **Директиве 2004/9/ЕЗ и 2004/10/ЕЗ** су у потпуности пренете у горе наведена подзаконска акта. Предвиђено је да лабораторијска испитивања лекова и безбедности супстанци које улазе у састав лека, пестицида, козметичких производа, додатака храни, додатака храни за животиње и индустријских хемикалија буде у складу са Смерницама Добре лабораторијске праксе ("Сл.гласник РС" 28/2008). Сертификате Добре лабораторијске праксе на захтев лабораторије која је уписана у Регистар врши Министарство здравља, а контролу усаглашености рада лабораторије са Смерницама Добре лабораторијске обављају инспектори за лекове и медицинска средства Министарства здравља РС на тржишту Републике Србије.

Информације о примени **Директиве 2010/63/ЕУ** (експерименти над животињама) је дата у оквиру Поглављу 12 овог документа (Фитосанитарна политика и безбедност хране).

Република Србија примењује, као део националног законодавства, најважније међународне споразуме и конвенције **о наоружању, контроли наоружања и јачању безбедносних мера**, између осталог, Конвенцију о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о њиховом уништењу (*CWC*).

Приоритетне законодавне активности у 2013. години

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, у 2013. планиране су следеће законодавне активности кроз које ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима релевантним у овој области:

Усвајање **Закона о изменама и допунама Закона о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању** у циљу потпуне усклађености са Конвенцијом о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању, коју је Република Србија ратификовала планирано је за 3. квартал 2013. чиме ће се домаћи систем ускладити са изменама Конвенције које се односе на концентрационе лимите коју је неопходно унети у текст домаћег прописа.

У складу са обавезом која произилази из Уредбе 850/2004 планирано је ажурирање Националног имплементационог плана за спровођење Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (НИП).

На основу Закона о хемикалијама, Закона о биоцидним производима, Националне стратегије одрживог развоја („Сл. гласник РС” 57/08) и Националног програма заштите животне средине („Сл. гласник РС” 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12) у току 2013. планирано је усвајање следећих прописа којима ће извршити редовно усклађивање са најновијим изменама релевантних ЕУ прописа кроз следеће законодавне активности:

Усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавања УН, који ће бити у потпуности усклађен са наведеном Уредбом 286/2011/ЕУ планирано је за други квартал 2013. (Имајући у виду да се критеријуми за класификацију и правила обележавања хемикалија који су утврђени Глобално хармонизованим системом ЕУ за класификацију и обележавања хемикалија ревидирају на нивоу УН, потребно је усклађивање нашег релевантног прописа са ЕУ прописом са којим је основни пропис већ усклађен. Циљ усвајања овог прописа је да све хемикалије/производи буду једнако обележени као и да се захваљујући томе омогући слободна трговина.

Усвајање Списка измена и допуна Списка класификованих супстанци, у циљу потпуног усклађивања са **Уредбом 286/2011/ЕУ и Уредбом 618/2012/ЕУ**¹³⁰ планирано је за други квартал 2013. Наведеним изменама и допунама, извршиће се ажурирање постојећег списка у складу са најновијим изменама у овој области у ЕУ систему. Сврха наведених прописа је смањење ризика по здравље људи и на животну средину и омогућавање слободног протока робе.

Усвајање **Правилника о изменама Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија**, који ће бити делимично усклађен са **Уредбом 649/2012/ЕУ, Уредбом 71/2012/ЕУ, Уредбом о имплементацију 834/2012/ЕУ, Уредбом 214/2011/ЕУ, Уредбом 186/2011** планирано је за други квартал 2013. Поступак давања сагласности на основу претходног обавештења за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународној трговини (РИС поступак) и поступак претходног обавештења који се спроводи приликом увоза и извоза морају се редовно ажурирати. На овај начин домаћи пропис се усклађује са релевантним изменама ЕУ прописа са којим је основни пропис већ усклађен.

Усвајање Правилника о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама стављања у промет и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, који ће бити делимично усклађен са **Уредбом 109/2012/ЕУ, Уредбом 848/2012/ЕУ, Уредбом 836/2012/ЕУ и Уредбом 835/2012/ЕУ** планирано је за други квартал 2013. Ради заштите здравља људи и животне средине услед могућности да супстанце представљају значајну опасност по њих, овај пропис се редовно усклађује са новим научним сазнањима, односно са релевантним ЕУ прописом са којим је основни пропис већ усклађен.

¹³⁰ На предлог Комитета за процену ризика Европске агенције за хемикалије (РАС) Европска комисија је донела Уредбу којом се врши измена постојеће хармонизоване класификације

Усвајање **Правилника о изменама и допунама Правилника о методама испитивања опасних својстава хемикалија** који ће бити у потпуности усклађен са **Уредбом 761/2009/ЕЗ и Уредбом Комисије 152/2010/ЕУ планирано је за други квартал 2013.** Овим прописом утврђују се нове методе испитивања физичко-хемијских, токсиколошких и екотоксиколошких својстава својстава хемикалија чиме се основни домаћи пропис усклађује са изменама релевантног ЕУ прописа са којим је основни пропис већ усклађен.

Усвајање **Листе измена и допуна Листи активних супстанци у биоцидним производу** који ће бити делимично усклађен са **Директивом 2012/20/ЕУ, Директивом 2012/38/ЕУ, Директивом 2012/41/ЕУ, Директивом Комисије 2012/42/ЕУ и Одлуком Комисије 2012/728/ЕУ планирано је за други квартал 2013.** Овим прописом усклађује се подзаконски пропис са релевантним изменама ЕУ прописа, са којим је основни пропис већ усклађен, а све у циљу заштите здравља људи и животне средине, као и побољшања слободног промета биоцидних производа са земљама ЕУ и другим земљама.

Усвајање **Правилника о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама стављања у промет и коришћења хемикалија** које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину који ће бити делимично усклађен са **Уредбом 847/2012/ЕУ и Уредбом 519/2012/ЕУ планирано је за четврти квартал 2013.** Ради заштите здравља људи и животне средине услед могућности да супстанце представљају значајну опасност по њих овај пропис мора редовно да се усклађује са новим научним сазнањима, односно са релевантним ЕУ прописом са којим је основни пропис већ усклађен.

Планирано је да се у четвртном кварталу 2013. **усвоји Листа измена и допуна Листе супстанци које изазивају забринутост** која ће бити делимично усклађена са **Амандманима на Анекс XIV Уредбе 1907/2006/ЕЗ REACH.** Ради правилног управљања и идентификовања супстанци које изазивају забринутост које представљају највећу опасност по здравље људи и на животну средину нужно је редовно усклађивати домаћи пропис са релевантним изменама ЕУ прописа са којим је основни пропис већ усклађен.

Усвајање **Правилника о изменама и допунама Правилника о детергентима** који ће бити делимично усклађен са **Уредбом 259/2012/ЕУ планирано је за четврти квартал 2013.** Овим прописом планира се увођење забране за фосфате у детергентима како би се заштитила животна средина од њихових штетних дејстава. На овај начин пропис се усклађује са изменама релевантног ЕУ прописа са којим је основни пропис већ усклађен.

У складу са Акционим планом за реализацију приоритета из извештаја Европске комисије планирана је измена Закона о биоцидним производима („Сл. гласник. РС” 36/09, 88/10 и 92/11) како би се ускладио са изменама Закона о хемикалијама („Сл. гласник. РС” 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12).

Административни капацитети

Агенција за хемикалије, основана је 17. септембра 2009. године одлуком Владе („Сл. гласник. РС” 78/09), а на основу одредаба Закона о хемикалијама као регулаторна организација која врши јавна овлашћења у области управљања хемикалијама и биоцидним производима. Агенција је укинута Одлуком Владе („Сл. гласник. РС” 93/12) на основу Закона о изменама Закона о хемикалијама („Сл. гласник. РС” 93/12) и престала са радом 29. септембра 2012. године.

Агенција за хемикалије је, до дана када је престала са радом, имала 42 запослена лица.

Поред регулаторне функције која се огледала у усвајању подзаконских прописа за спровођење Закона о хемикалијама и Закона о биоцидним производима, у оквиру Агенције је успостављен и Интегрални регистар хемикалија који представља електронску базу прописа о хемикалијама стављеним у промет на територији Републике Србије и њиховим својствима; израђен је велики број техничких упутстава којима се привреди олакшава примена прописа и успостављен информациони пулт за пружање стручне помоћи привредним субјектима. Током рада, Агенција је успоставила сарадњу са Привредном комором Србије уз чију помоћ и сарадњу је одржала велики број обука за привреду, а успостављена је и стална сарадња по питањима одређивања висина накнада и другим техничким питањима. Агенција за хемикалије је иницирала оснивање Заједничког тела за инспекцијски надзор у области хемикалија и биоцидних производа у чијем је раду учествовала, израдила је бројна упутстава и методологије за надзор намењене надлежним инспекцијама. У оквиру ИПА средстава је обезбеђена је опрема за анализу инспекцијских узорака (вредности 500.000 ЕУР).

Агенција за хемикалије је започела успостављање система за информисање јавности о ризицима које представљају хемикалије преко своје веб презентације и средстава јавног

информисања, а успоставила је и сарадњу са 14 организација за заштиту потрошача као и са заинтересованим субјектима из области безбедности на рад, по питањима ризика које представљају хемикалије на радном месту.

Поред билатералне сарадње са надлежним телима држава чланица, Агенција је била укључила се у рад Европске Агенције за хемикалије, а од стицања статуса кандидата, представници Агенције су учествовали на техничким састанцима Европске Комисије у Бриселу у статусу посматрача.

Права и обавезе Агенције за хемикалије, као и запослене, опрему, средства за рад, архивску грађу и регистратурски материјал коме није истекао рок чувања, преузело је Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине за вршење надлежности у области управљања хемикалијама и биоцидним производима

Кроз реализацију пројектних активности (листа актуелних пројеката дата је на крају потпоглавља) планирано је унапређење административних и стручних капацитета у области процене ризика и управљања ризиком од биоцидних производа и хемикалија, као и за ефективно спровођење законских прописа који су хармонизовани са ЕУ прописима у области биоцидних производа и других прописа који се односе на стављање хемикалија на тржиште (нарочито везано за оне обавезе у REACH-у које се односе на централизоване поступке који нису преузети у домаће прописе). У плану је и спровођење обука за учешће у раду ЕСНА и других институција ЕУ компетентних за област управљања хемикалијама

Контролу хемикалија и биоцидних производа на основу Закона о хемикалијама и Законом о биоцидним производима врши инспекција за заштиту животне средине, санитарна и тржишна инспекција. Контролу хемикалија и биоцидних производа на тржишту врши Одељење за хемикалије, биоциде и севесо постројења у Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине (14 запослених). Инспекцијски надзор прекограничног кретања хемикалија чији је увоз забрањен врши Одељење за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници (3 запослена). Одељење за инспекцију за лекове и медицинска средства Министарства здравља врши надзор над применом правила Добре лабораторијске праксе (4 запослена).

У погледу инспекцијског надзора у области хемикалија, биће потребно да се јасно дефинише подела надлежности између три инспекције које према овом закону врше контролу хемикалија (инспекција за заштиту животне средине, санитарна и тржишна инспекција), највероватније кроз измене постојећег Закона о хемикалијама, а начин и рокови за ову активности биће дефинисани у наредном периоду.

Мере спровођења приоритета у 2013. години

До краја 2013. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Планирана је измена Правилника о Регистру хемикалија. („Сл. гласник РС” 100/11, 16/12 и 47/12), која ће се односити на увођење Досијеа о супстанци која изазива забринутост / смеши која је садржи (Овај досије на једном месту прописује који подаци су неопходни да се доставе Регистру у вези са супстанцама које изазивају забринутост). Измена прописа омогућиће имплементацију **Уредбе 1907/2006 (REACH)** која за ове супстанце прописује поступак ауторизације. Како се ради о централизованом поступку на нивоу ЕУ (који се не примењује у Републици Србији), потребно је на овај начин идентификовати супстанце које изазивају забринутост а које постоје на територији Републике Србије, како би се њиховим уписом у Регистар хемикалија смањио ризик од ових хемикалија, а након тога радило на подизању свести привредних субјеката о њиховом штетном утицају и потреби замене безбеднијим алтернативама.

Кратак преглед мера у вези са спровођењем обавеза из Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима и Споразума о стабилизацији и придруживању у 2013

ПТС/ССП обавеза	Предвиђена мера
ССП, члан 72	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране за 2013 годину предвиђене овим документом представљају реализацију члана 72. Анализа степена транспозиције и имплементације у оквиру Прогрес Мониторинг-а која се на годишњем нивоу реализује у оквиру Регионалне мреже за приступање у области животне средине (РЕНА)
ССП, члан 111	Све мере усклађивања са европским законодавством планиране овим документом за 2013 годину представљају мере реализације члана 111

Оквирни планови за 2014-2016

До краја 2014. године планирана је реализација наведених активности:

На основу Националне стратегије одрживог развоја („Сл. гласник. РС” 57/08), Националног програма заштите животне средине („Сл. гласник. РС” 12/10) и Националне стратегија Републике Србије за апроксимацију у области животне средине („Сл. гласник. РС” 80/11) планирано је усвајање следећих прописа кроз које ће се извршити даље усклађивање домаћих прописа са релевантним ЕУ прописима:

Усвајање Правилника о изменама и допуна Правилника о методама испитивања опасних својстава хемикалија („Сл. гласник. РС” 42/11) на основу кога ће се у потпуности ускладити са Уредбом 640/2012/ЕЗ. Тиме ће се основни пропис ускладити се са изменама релевантног ЕУ прописа.

Усвајање новог Закона о биоцидним производима делимично ће се ускладити са Уредбом 528/2012/ЕЗ.

Планирана је измена Закона о хемикалијама („Сл. гласник. РС” 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12) који се не односи на усклађивање са ЕУ прописима већ ће се овом изменом отклонити недостаци

У складу са захтевима ЕУ прописа планирано је да се у циљу успостављања адекватног управљања хемикалијама у свим фазама животног циклуса хемикалија, остварења стратешког приступа управљања хемикалијама, постизања доприноса одрживом развоју Републике Србије током 2014. године усвоји Интегрисани програм управљања хемикалијама, а у складу са Уредбом 1907/2006/ЕЗ, Уредбом 1272/2008/ЕЗ, Уредбом 440/2008/ЕЗ, Уредбом 649/2012/ЕЗ и Уредбом 528/2012/ЕЗ).

У периоду 2014 – 2016 планирана је реализација следећих активности:

У складу са Националном стратегијом одрживог развоја „Сл. гласник. РС” 57/08) и Националним програмом заштите животне средине („Сл. гласник. РС” 12/10) планирано је ажурирање постојећих подзаконских аката у циљу њиховог усклађивање са изменама Уредбе 1907/2006/ЕЗ, Уредбе 1272/2008/ЕЗ, 440/2008/ЕЗ, Уредбе 649/2012/ЕЗ, Уредбе 528/2012/ЕЗ, као и усвајање нових подзаконских прописа којима се уређује област биоцидних производа, а у циљу усклађивања са новим ЕУ прописом у овој области.

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Назив пројекта:	Твининг – Помоћ у имплементацији система за управљање хемикалијама у Србији
Извор финансирања:	ИРА2008
Буџет:	1.000.000 €
Корисник	МЕРЗЖС
Трајање:	2 године (2010- март 2013)
Одговоран за имплементацију:	Конзорцијум Аустрија, Словенија и Немачка <u>Аустрија:</u> Агенција за животну средину Аустрије <u>Словенија:</u> Канцеларија за хемикалије Републике Словеније <u>Немачка:</u> Федерално министарство за животну средину, очување природе и нуклеарну безбедност Немачке
Резултати:	• Обуке о хемијској безбедности спроведене;• Унапређени су капацитети за управљање хемикалијама;• Побољшан је интегрисани систем за управљање хемикалијама (ICMS) ;• Успостављена је сарадња са међународним организацијама (Европска Агенција за хемикалије и друге организације одговорне за управљање хемикалијама);• Стратегије комуникације израђене.
Назив пројекта:	Ажурирање Националног имплементационог план за спровођење Стокхолмске конвенције о дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs) (НИП)
Извор финансирања:	GEF, UNIDO
Корисник	МЕРЗЖС
Буџет:	179,476 \$ (GEF), 10 000 USD (UNIDO)
Трајање:	октобар/новембар 2012 – октобар/новембар 2013

Циљеви пројекта: Ажурирање и разматрање Националног имплементационог плана и подржавање и достављање плана од стране Владе Стокхолмској конвенцији конференција уговорених страна (COP)	
Назив пројекта:	Управљање ризиком од хемикалија, друга фаза пројекта
Извор финансирања:	SIDA
Корисник	МЕРЗЖС
Буџет:	839 .000 €
Трајање:	3 године (децембар 2010 – децембар 2013)
Циљ пројекта (циљеви друге фазе): Успостављање оперативног интегрисаног регистра хемикалија; Развој техничких смерница за имплементацију релевантног законодавства; Развој економских мера и инструмената за управљање хемикалијама; Тренинзи за запослене у Агенцији за хемикалије и друге заинтересоване стране укључене у управљање хемикалијама у Републици Србији; Развој метода и алата за инспекцију у области хемикалија; Успостављање система сертификације за добре лабораторијске праксе итд.	
Сектор:	ХЕМИКАЛИЈЕ
Извор финансирања:	ИРА 2013 – предлог
Назив пројекта:	Твининг - Јачање административних и стручних капацитета српских институција у циљу побољшања имплементације ЕУ законодавства о биоцидним производима и других прописа везано за стављање хемикалија на тржиште (посебно за REACH)
Корисник	МЕРЗЖС
Буџет:	1. 000.000 €
Трајање:	2 године (индикативно 2014-2016)
Резултати: Спроведени тренинзи за релевантне српске институције и органе одговорне за одређене аспекте везано за управљање хемикалијама и биоцидним производима; Спроведени тренинзи за релевантне српске институције одговорне за законодавство у области стављања хемикалија на тржиште (посебно за REACH); Особље Агенције за Хемикалије је припремљено за учествовање и учествује у раду ЕСНА и других ЕУ органа за управљање хемикалијама; Припремљена упутства за имплементацију законодавства у области стављања хемикалија на тржиште (посебно за REACH) за надлежне институције и државне органе; Припремљени приручници везано за процену ризика од хемикалија.	

3.27.10. Заштита од буке

Преглед стања

Област буке је регулисана Законом о заштити од буке у животној средини ("Сл. гласник РС", 36/09, 88/10) и пратећим подзаконским актима као и Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, 73/10, 57/11 и 93/12).

Директива 2002/49/ЕЗ је потпуно пренета Законом о заштити од буке у животној средини и следећим подзаконским актима: Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС”, 75/2010); Правилником о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности („Сл. гласник РС” 80/2010) и Правилником о методологији за израду акционих планова („Сл. гласник РС”, 72/2010);

Директива 2002/30/ЕЗ је делимично пренета Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС”, 73/10, 57/11 и 93/12) који у чл. од 200. до 203. садржи одредбе које се односе на заштиту од буке и емисије издувних гасова.

Директива 2000/14/ЕЗ је потпуно пренета Правилником о буци коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору, („Сл. гласник РС”, 1/2013). Правилник ће се примењивати од 1. јула 2015. године.

У области друмских возила примењују се међународни Споразум о усвајању једнообразних техничких прописа за возила са точковима, опреме и делова који могу бити уграђени и/или коришћени на возилима са точковима и условима за узајамно признавање додељених хомологација на основу тих прописа (Споразум из `58. *UN/ECE*). Агенција за безбедност саобраћаја је надлежна за спровођење Споразума из `58 односно за следеће *UN/ECE* правилнике, који су његов саставни део, а који се односе на буку од друмских возила и који одговарају следећим директивама:

Директива 97/24/ ЕЗ са одговарајућим изменама је у складу са одредбама Правилника:

1. „Једнообразни прописи који се односе на хомологацију возила са три точка у погледу буке (*Uniform provisions concerning the approval of category L2, L4 and L5 vehicles with regard to noise*) (*UN/ECE R. 9*) („Сл. лист СФРЈ”, бр. 16/72 - Међународни уговори и други споразуми),
2. „Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације мотоцикла у погледу буке (*Uniform provisions concerning the approval of motor cycles with regard to noise*) (*UN/ECE R. 41*) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 60/86), (одговара директиви/правилнику ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 97/24);
3. „Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације бицикла са мотором, у погледу буке (*Uniform provisions concerning the approval of two-wheeled mopeds with regard to noise*) (*UN/ECE R. 63*) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 73/87, 0/86),

Директива 70/157ЕЗ са одговарајућим изменама и допунама је у складу са: одредбама Правилника:

1. „Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације моторних возила са најмање четири точка у погледу буке (*Uniform provisions concerning the approval of motor vehicles having at least four wheels with regard to their noise emissions*) (*UN/ECE R. 51*) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СФРЈ”, бр. 48/84, 1/87), (одговара директиви/правилнику ЕУ са одговарајућим изменама и допунама: 70/157);
2. „Једнообразни прописи за испитивање и спровођење обавезне хомологације заменљивих система за смањење буке (*Uniform provisions concerning the approval of replacement silencing systems*) (*UN/ECE R. 59*) (На основу Наредбе о обавезној хомологацији „Сл. лист СРЈ”, бр. 43/92

У наредном периоду потребно је извршити Анализу усклађености Правилника који се примењују и Директива ЕУ које регулишу ову област.

У децембру 2011. реализован је *G2G* пројекат „Смањење буке од друмског саобраћаја у Србији” (пројекат Владе Краљевине Холандије). Носилац пројекта је Јавно предузеће Путеви Србије а један од корисника је било Министарство задужено за послове заштите животне средине.

У децембру 2012. реализован је пројекат *G2G* „Имплементација Директиве о буци 2002/49/ЕС у Србији” (пројекат Владе Краљевине Холандије), са циљем јачања капацитета МЕРЗЖС и осталих надлежних органа за имплементацију законодавства у области заштите од буке у Србији.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са постојећим законским и стратешким оквиром, до краја 2013. планиране су следеће законодавне активности кроз које ће се извршити даље усклађивање са ЕУ прописима релевантним у овој области

Доношење **Правилника о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима**, на основу Закона о ваздушном саобраћају, чиме ће бити потпуно транспонована Директива 2002/30/ЕЗ (*Министарство саобраћаја*)

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине			
Сектор за планирање и управљање, Група за заштиту од буке и вибрација	4	4	Усклађивање са прописима ЕУ у области буке у животној средини ¹³¹
Сектор за контролу и надзор, Одељење за заштиту од загађења	26	26	Надзор над применом прописа у области буке
Одељење Националног регистра извора загађивања	0 ¹³²	0	Извештавање и мониторинг у области буке
Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије			
Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије	137	4	Усклађивање са прописима ЕУ у области буке из ваздушног саобраћаја
Министарство финансија и привреде			
Одељење за техничке прописе и оцењивање усаглашености	8	3	Усклађивање са прописима ЕУ у области буке из опреме на отвореном
Агенција за безбедност саобраћаја			
Одељење за хомологацију возила	8	1	Усклађивање са прописима ЕУ у области буке од друмских возила

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У оквиру обавеза Националног регистра извора загађивања, у 2013. планира се израда Правилника о информационом систему о буци, којим ће бити дефинисани образац, рокови и начин извештавања о извршеним мерењима буке у животној средини.

На основу пројекта G2G „Имплементација Директиве о буци 2002/49/ЕС у Србији”, предвиђено је формирање радне групе за заштиту од буке која ће утврдити надлежности и задужења за припрему и израду стратешких карата буке и акционих планова.

У току 2013. планирана је реализација пилот пројекта „Израда стратешке карте буке градске општине Обреновац”. Пројекат се реализује као прва самостална израда стратешких карата буке у Србији. Наведена општина је изабрана као засебна целина, у оквиру агломерације Београд, са великим бројем различитих извора буке – друмски и железнички саобраћај, индустријска бука. Он ће бити основа за израду плана активности и одређивање извора финансирања за израду стратешких карата буке у складу са чланом 20. Закона о заштити од буке у животној средини (Сл. гласник РС” 36/09 и 88/10).

Јачање институционалних капацитета кроз запошљавање и обуку кадрова на пословима који обухватају даљи развој, унапређење и вођење Националног регистра извора загађивања (*Агенција за заштиту животне средине*).

Мере планиране за период 2014-2016

До краја 2014. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

¹³¹ За имплементацију прописа у области буке надлежна су следећа јавна предузећа: Железнице Србије” А.Д.; ЈП „Путеви Србије” ; ЈП за ваздушни саобраћај „ЈАТ Airways”; ЈП Аеродром „Никола Тесла”, Београд, Јединице локалне самоуправе

¹³² Односи се на број запослених у одељењу који се баве пословима везаним за заштиту од буке

Припремљени подаци неопходни за израду стратешких карата буке, чиме ће се имплементирати Директива 2002/49/ЕЗ (*МЕРЗЖС, Агенција за заштиту животне средине, РЗС, ЈП Путеви Србије, ЈП Железнице Србије, Директорат за цивилно ваздухопловство*).

Доношење Правилника о примени Директиве 2006/93/ЕЗ године о ограничавању експлоатације авиона који су обухваћени у Делу II, поглавље 3, Књига 1 Анекса 16 Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству, друго издање (1988) (Директорат за цивилно ваздухопловство)

До краја 2015. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Израђен први круг стратешких карата буке, чиме ће се имплементирати Директива 2002/49/ЕЗ, на основу НЕАС стратегије (*Агенција, МЕРЗЖС*).

До краја 2016. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Израђен први круг акционих планова, чиме ће се имплементирати Директива 2002/49/ЕЗ, на основу НЕАС стратегије (*МЕРЗЖС, локална самоуправа*).

3.27.11 Шумарство

Преглед стања

Законски оквир у области шумарства чине Закон о шумама (Сл. гласник РС 30/10 и 93/12), Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа (Сл. гласник РС135/04, 08/05 и 41/09), Закон о дивљачи и ловству (Сл. гласник РС 18/10), Закон о заштити биља од болести и штеточина (Сл. гласник СРС 14/84), Закон о здрављу биља (Сл.гласник РС 41/2009) и подзаконски акти донети на основу наведених закона.

Влада Републике Србије је 2006. године усвојила Стратегију развоја шумарства Републике Србије¹³³, која дефинише стање и развојне циљеве сектора шумарства, руководећи се њиховим одрживим коришћењем и унапређивањем стања, а узимајући у обзир свеукупне функције шума и њихов значај за друштво у целини.

Усвојеном Стратегијом су утврђени општи развојни циљеве шумарства Републике Србије и одређене мере за постизање тих циљева. Влада се, у том смислу, обавезала на успостављање равнотеже интереса друштва у односу на шуму стварањем повољне климе за економски развој, очување еколошких вредности шума Републике Србије, обезбеђење социјалних функција шума и стварање најоптималнијег законског оквира за шумарство.

На основу резултата националне инвентуре шума (2004- 2008), у оквиру пројекта који је финансирала Влада Републике Финске, а на основу обавеза насталих прихватањем докумената Министарске конференције о заштити шума у Европи (МСПФЕ), припремљен је Програм развоја шумарства на територији Републике Србије, којим се конкретизују и оперативно спроводе циљеви Стратегије развоја шумарства Републике Србије за десетогодишњи период. Реализацијом Програма, чије усвајање се очекује у току 2013. створиће се материјалне, финансијске, кадровске и институционалне претпоставке за примену политике утврђене у документу Стратегија развоја шумарства Републике Србије.

Закон о репродуктивном материјалу шумског дрвећа и Правилник о признавању полазног материјала и контроли производње репродуктивног материјала шумског дрвећа ("Сл. гласник РС", бр. 76/05, 105/05 и 83/09) делимично је усклађен са Директивом о 1999/105/ЕС о шумском репродуктивном материјалу у међународном промету. У наредном периоду, биће потребно извршити анализу усклађености домаћих прописа са наведеном директивом.

Тренутно, укупна површина под шумама у Републици Србији износи 2,252,400.00 ха, односно укупно 29.1% територије Србије, од чега се 53% налази у својини државе, а 47% у приватној својини. Просторним планом Републике Србије за период 2010-2019 („Службени гласник РС”, број 88/10) пројектована шумовитост од 41%. Од укупне површине шума, свега 27,5% је тзв. високог порекла (квалитетне шуме семеног порекла), а чак 64,7% изданачког порекла (неквалитетне шуме, тзв. пањаче, ниске шуме), док интензивни засади заузимају само 7,8% свих шума. Од укупне површине шума чак 27% чине разређене шуме, што уз 2,4% девастираних шума, чини чак 30% шума чији се станишни потенцијал користи са сса 30% мање од могућег. Другим речима, стање шума карактерише недовољан производни фонд, неповољна старосна структура, незадовољавајућа обраслост и

¹³³ У складу са члана 19. став 3. Закона о шумама

шумовитост, неповољно састојинско стање - велико учешће састојина прекинутог склопа и закоровљених површина, незадовољавајуће здравствено стање.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. години нису планиране активности на усвајању законских и подзаконских аката у области шумарства кроз које би се извршила транспозиција релевантних ЕУ прописа из ове области

Административни капацитети

Организациона јединица	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за шуме			
Одељење за учествовање у стратешком планирању и одрживи развој у шумарству и ловству (<i>Одсек за заштиту и унапређивање шумарства и ловства</i>)	20		Послови државне управе и стручни послове који се односе на: политику шумарства; очување шума; унапређење и коришћење шума и дивљачи; спровођење мера заштите шума и дивљачи; контролу семена и садног материјала у шумарству; инспекцијски надзор у области шумарства и ловства који се обавља у складу са законом; обавља и друге послове из ове области.
Одељење шумарске и ловне инспекције (<i>Одсеци шумарске и ловне инспекције у Београду, Ужицу, Краљеву и Нишу</i>)	44		

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У току 2013. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Стратегије развоја ловства Републике Србије планирано је за крај 2013. Стратегија представља основни документ управљања и заштите дивљачи, а доноси се за период од 15 година. Стратегијом ће се одредити дугорочни циљеви, смернице и мере за развој ловства и унапређивање стања популација дивљачи, као и начин спровођења, у складу са привредним, друштвеним и културним развојем Републике Србије. Стратегија ће, поред извештаја о стању дивљачи и ловства, начина спровођења заштите дивљачи, као и општих стратешких циљева, садржати и: смернице за развој сектора ловства и сарадње са другим секторима; смернице за управљање популацијама дивљачи и праћење стања дивљачи и њених станишта; смернице за законодавни и институционални оквир; смернице за образовање стручних лица и ловочувара; смернице за укључивање локалног становништва у процес заштите дивљачи и унапређења ловства; смернице за обавештавање јавности и учешће јавности у одлучивању о заштити дивљачи; планове за спровођење смерница са утврђивањем приоритета и могућих извора финансирања; начин испуњавања међународних обавеза у заштити дивљачи и њених станишта. Наведене смернице Стратегије примењују се у изради програма развоја ловних подручја и других планских докумената у ловству (*МПШВ*).

Усвајање Програма развоја шумарства на територији Републике Србије, предвиђено је за крај 2013. Програмом развоја ће се створити материјалне, финансијске, кадровске и институционалне претпоставке за примену политике утврђене Стратегији развоја шумарства Републике Србије. Предвиђено је да Програм, у складу са прописаном садржином у члану 19. став 2. Закона о шумама, садржи пет поглавља, и то: увод, стање шума и шумарства, правци развоја шума и шумарства, мере за унапређење развоја шума и шумарства, план спровођења циљева и мера са динамиком и финансијским средствима(*МПШВ*).

Током 2013. планирано је **усвајање прописа** (Програма расподеле и коришћења средстава субвенција Буџетског фонда у 2013, Уредба о утврђивању годишњег програма коришћења средстава буџетског фонда за шуме.) **којим ће се утврдити субвенције** за програме и пројекте у области ловства и шумарства (МПШВ).

Током 2013. године планирано је **усвајање подзаконских аката (правилника)** којим ће се регулисати питања садржине планских докумената у шумарству и начину вршења састојинске инвентуре, услова организовања послова чувања, и начину вршења сече у шумама, садржина и начину вођења катастра шума, успостављање информационог система, услови у погледу кадровске оспособљености и техничке опремљености која морају да испуњавају лица која се баве газдовањем шумама, услови у погледу опреме и стручног кадра која морају да испуњавају лица која се баве извођењем радова у шумарству, услови за уклањање паса и мачака без власника или без контроле власника из ловишта, начин полагања испита за оцењивање трофеја, садржина и начин вођења катастра шумских путева, начин вођења евиденције извршених радова и начину вођења шумске хронике, образац легитимације и изгледу службеног одела чувара шума. (МПШВ).

Оквирни планови за 2014-2016

Оквирни планови за наведени период ће бити дефинисани у наредном периоду.

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Назив пројекта:	Подршка развоју планирања и изградње шумске инфраструктуре у Србији-предлог пројекта
Извор финансирања:	ФАО
Буџет:	260.000 УСД
Корисник	МПШВ-Управа за шуме
Трајање:	2 године (2013-2014)- индикативно
Општи циљ: • Могућности да се шумарским професионалцима у области планирања и изградње путева, обезбеде најбоља практична искуства у изградњи шумских путева који треба да испуне све техничке обавезе, а да буду еколошки, економски и социолошки прихватљиви • Резултати: • Свеобухватна анализа планирања, изградње, операција и метода одржавања шумских путева који најбоље одговарају условима Србије, са фокусом на ефективне мере за унапређење еколошке прихватљивости у отварању шума. • Студије случаја које се баве планирањем и изградњом шумских путева и најбољим праксама у планирању, изградњи, операцијама. • Изградња капацитета шумарских стручњака и конструктора у техникама планирања, изградње и одржавања. • Смернице и препоруке за партиципативни процес у планирању и изградњи путне мреже са посебном пажњом на улогу јавне шумарске администрације и начине финансијске подршке.	
Назив пројекта:	Унапређење система контроле и заштите шумских пожара
Извор финансирања:	ИПА прекогранична сарадња (Србија-Босна и Херцеговина)
Буџет:	500.000 €
Корисник	МПШВ-Управа за шуме
Трајање:	3 године (2013-2015)
Општи циљ: • Успостављање одрживог система мониторинга, обавештавања и заштите (управљања) од шумских пожара Резултати: • Изграђени капацитети за израду Плана заштите од шумских пожара • Успостављен ефикасан систем мониторинга шумских пожара • Изграђене и одржаване противпожарне пруге • Изграђени противпожарне осматрачке куле • Изграђене водне каптаже за контролу шумских пожара	

3.27.12. Цивилна заштита

Преглед стања

Систем заштите и спасавања у ванредним ситуацијама у Републици Србији, који је по дефиницији једнак Систему цивилне заштите у Европској унији, уређен је кровним Законом о ванредним ситуацијама из 2009. и његовим изменама и допунама из 2011, и 2012, као и Законом о заштити од пожара (2009). Усвојена је Национална стратегија смањења ризика од катастрофа и заштите и спасавања у ванредним ситуацијама (2011) и Стратегија заштите од пожара за период од 2012-2017 (2012). Стратешка документа су у складу са Хјого оквиром за деловање 2005-2015 – као свеобухватним приступом за смањење ризика од катастрофа у систему УН.

Наведени закони су у сагласности са релевантним ЕУ прописима (**Одлука Савета 1999/847/ЕЗ (32005D0012), Одлука Савета 2005/12/ЕЗ (32005D0012), Одлука, Еуроатом, 2004/277/ЕК (32004D0277), Одлука 2010/481/ЕУ (32010D0481), Одлука 2007/779/ЕЗ**) у делу који се односи на формирање оперативнијих тимова за реаговање у случају природних или од стране човека изазваних катастрофа у међународном окружењу:

Сектор за ванредне ситуације МУП учествује у реализацији активности вођеним или подржаваним од стране Европске Комисије и Механизма цивилне заштите Европске уније. У току је реализација пројекта ИРА 2009 „Програма за сарадњу у области цивилне заштите за државе кандидате и потенцијалне кандидате”, чија прва фаза се завршава ове године у мају, док се друга фаза очекује у другој половини 2013. године. Главни циљ програма у области цивилне заштите је смањивање рањивости земаља на природне и изазване катастрофе на локалном, националном и регионалном нивоу. Програм обухвата активности на повећању синергије и комплементарности између ЕУ инструмената регионалних и националних напора који се могу употребити у случају различитих катастрофа на Западном Балкану и у Турској.

У складу са наведеним законима и стратешким документима Републички штаб за ванредне ситуације (проглашен Националном платформом за смањење ризика од катастрофа у систему УН) је координационо тело у случају ванредних ситуација на националном нивоу. Надлежности поменутог тела односе се на управљање ванредним ситуацијама са циљем успостављања интегрисаног система заштите и спасавања у ванредним ситуацијама у Републици Србији и спровођење превентивних мера и активности за спречавање настанка или ублажавања последица ванредних ситуација.

Сектор за ванредне ситуације је најзначајнији субјекат система заштите и спасавања у чијој је надлежности координација управљања интегрисаним системом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и који обавља стручне и административно техничке послове Републичког штаба као врховног тела управљања у овој области. Сектор је формиран 2009. године, када је објединио Сектор за заштиту и спасавање МУП, Управу за ванредне ситуације Министарства одбране, део припадника за реаговање у случају хемијских акцидената из Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине, као и Сектор противградне заштите (тада је припадао РХМЗ - у, а који се од 2011. године налази у саставу Сектора за ванредне ситуације МУП - а Републике Србије.

Приоритетне активности у 2013. години

До краја 2013. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Усвајање Закона о експлозивним материјама који ће у потпуности пренети Директиве 93/15/ЕЕЗ, 2007/23/ЕЕЗ и 2004/57/ЕЗ планирано је за четврти квартал 2013. године (МУП).

Усвајање Правилника о поступку обавештавања и начину размене података са другим земљама које могу бити захваћене удесима са прекограничним ефектима који ће у потпуно пренети Одлуку 91/396/ЕЕЗ.

У циљу уређења промета и складиштења запаљивих течности и гасова у трећем кварталу 2013. године планирано је **усвајање Закона о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима** који је у сагласности са Законом о хемикалијама (Закон о хемикалијама преноси Директиву 93/15/ЕЕЗ о експлозивима за цивилну употребу и Директиву 2004/57/ЕЗ о идентификацији пиротехничких производа).

У складу са Упутством о методологији за израду процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Сл. гласник. РС” 96/2012), прописана је **Методологија за израду процене угрожености од елементарних непогода и других несрећа, плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама** на нивоу Републике Србије и плана заштите и спасавања у

ванредним ситуацијама ограна државне управе, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе, привредних друштава, других правних лица и других организација.

Израда **Националне процене угрожености и Плана заштите и спасавања** од елементарних непогода и других несрећа као и Акциони план заштите и спасавања у ванредним ситуацијама и Акциони план заштите од пожара.

Планирано је спровођење активности у оквиру реализације пројекта „**Систем за узбуњивање на територији града Београда**”¹³⁴ у циљу благовременог узбуњивања становништва и субјеката система заштите и спасавања о настанку и престанку опасности и правовременом предузимању мера, радњи и поступака личне, узајамне и колективне заштите од елементарних непогода и других несрећа.

Административни капацитети

Организациона јединица/Институција	Укупан број запослених	Број запослених који ради на транспозицији/ имплементацији и спровођењу ЕУ прописа	Опис надлежности
МУП РС - Сектор за ванредне ситуације	4500	5	Координација управљања интегрисаним системом заштите и спасавања у ванредним ситуацијама обавља стручне и административно техничке послове републичког штаба као врховног тела управљања у овој области.

Оквирни планови за 2014-2016

До краја 2014. планирана је реализација следећих приоритетних активности:

Планирано је да започне функционисање система 112 у складу са препорукама и стандардима ЕУ које прописују успостављање јединственог Система 112 (Одлука Савета 91/396/ЕЕЗ, Оквирна директива 2002/21/ЕЗ; Директива 2002/22/ЕЗ; Препорука Комисије 2003/558/ЕЗ)

Преглед текуће и планиране финансијске помоћи (2013-2016)

Извор финансирања:	ИРА 2009
Назив пројекта:	ИПА Пројекат о Сарадњи у области цивилне заштите за земље кандидате и потенцијалне кандидате
Буџет:	4 милиона евра
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, заједно са земљама региона Западног Балкана и Турском.
Трајање:	До 31. маја 2013. године
Резултати:	Смањивање рањивости земаља Западног Балкана и Турске на природне и изазване катастрофе на локалном, националном и регионалном нивоу кроз организовање размене експерата, обука, тренинга, симулационих вежби (командних и теренских) и радионица за размену искустава и научених лекција током претходних година у оквиру три подгрупе (лотова) пројекта.
Назив пројекта:	„Студија изводљивости заједничке српско-мађарске мреже противградне заштите”
Извор финансирања:	ИПА 2012
Корисник:	Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације – носилац: Управа за управљање ризиком
Буџет:	50 хиљада и 600 евра
Трајање:	13 месеци (завршетак 31. јануар 2013. године)

¹³⁴ Носилац пројекта је Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације Управа за управљање ризиком ; Буџет пројекта је 2 милиона и 500 хиљада динара

Резултати: • Успостављање система одбране од града у пограничној области; • Проширењем јединствене брањене површине двоструко ће се увећати ефекат деловања противградне заштите у Србији. Зона забране деловања ракетама у пограничним областима не би постојала и могло би се раније деловати на градоносне облаке у раним фазама развоја на мађарској страни.	
Назив пројекта:	ИПА Пројекат о Сарадњи у области цивилне заштите за земље кандидате и потенцијалне кандидате – Фаза 2
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	2 милиона евра
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, заједно са земљама региона Западног Балкана и Турском.
Трајање:	Две године од тренутка отпочињања Планиран почетак септембар/октобар 2013.године
Резултати: Наставак пројекта за смањивање рањивости земаља Западног Балкана и Турске на природне и изазване катастрофе на локалном, националном и регионалном нивоу кроз организовање размене експерата, обука, тренинга, симулационих вежби (командних и теренских) и радионица за размену искустава и научених лекција током претходних година у оквиру три подгрупе (лота) пројекта.	
Назив пројекта:	„Увођење јединственог оперативног система 112 за хитне случајеве“
Извор финансирања:	Није дефинисано – Буџет Републике Србије и/или приступни фондови ЕУ
Корисник:	Министарство унутрашњих послова - носилац: Сектор за ванредне ситуације
Буџет:	30 милиона евра
Трајање:	Три (3) године
Резултати: • Прецизно дефинисане активности и процедуре свих релевантних чиниоца на спасилачким интервенцијама • Бржа и ефикаснија интервенција • Смањење времена стицања на место интервенције • Смањење времена трајања интервенције • Боља координација између свих ангажованих спасилачких служби • Смањење материјалне штете • Умањена угроженост животне средине • Израђене и увежбане спасилачке процедуре • Повећан капацитет спасилачких и других јединица за реаговање у ванредним догађајима, • Бржи пренос информација • Постигнут виши ниво знања и обучености оператера и диспечера • Постигнут виши ниво знања и обучености припадника спасилачких и других јединица јединица. • Смањен број повређених и страдалих учесника у незгодама, односно лица која су подлегла повредама насталим у удесу. • Смањење времена трајања интервенције • Смањење утрошка средстава за санацију последица насталог догађаја • Повећање безбедност припадника хитних служби и лица којима се пружа помоћ, • Смањење материјалне штете, • Виши ниво осећаја сигурности и безбедности свих грађана, • Умањена угроженост животне средине, • Израђене и увежбане процедуре у циљу што ефикаснијег заједничког деловања и координације	
Назив пројекта:	Прекогранична заштита и спасавање од поплава
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	372.201,18 ЕУР – укупан буџет 206.375,18 ЕУР – буџет водећег партнера – МНЕ 165.826,00 ЕУР – буџет првог партнера - СРБ
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова, заједно са Сектором за ванредне ситуације и цивилну безбедност Министарства унутрашњих послова Републике Црне Горе
Трајање:	До 15. Априла 2014. године

Резултати: Успостављање дугорочне сарадње у области реаговања у ванредним ситуацијама изазваним бујичним поплавама са службом за заштиту и спасавање у Црној Гори.	
Назив пројекта:	Побољшање способности румунских и српских власти за реаговање у ванредним ситуацијама
Извор финансирања:	ИПА 2012
Буџет:	1.744.401,73 ЕУР – укупан буџет 744.401,73 ЕУР – буџет водећег партнера – СРБ, 750.000,00 ЕУР – буџет првог партнера – РОМ 1 (општина Caras-Severin), 250.000,00 ЕУР – буџет другог партнера – РОМ 2 (West university of Timisoara)
Корисник:	Република Србија - Сектор за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова заједно са партнерима из Румуније
Трајање:	Од 28. децембар 2012. до 28. децембра 2014.
Резултати: Консолидација прекограничне сарадње између румунских и српских власти одговорних за управљање ванредним ситуацијама и развој ефикасног система за рано упозорење и реаговање у случају ванредних ситуација између Румуније и Србије у складу са ЕУ стандардима.	

3.28. Здравствена заштита и заштита потрошача

3.28.1. Заштита потрошача

Преглед стања

Закон о заштити потрошача („Сл. гласник РС” бр. 73/2010) којим је транспоновано 15 директива ЕУ, у примени је од 1.1.2011. На снази су четири подзаконска акта: Правилник о евиденцији удружења и савеза удружења за заштиту потрошача, Правилник о садржини обрасца за једнострани раскид уговора на даљину и уговора који се закључују изван пословних, Уредба о садржини обрасца за једнострани раскид уговора о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене, Уредба о садржини стандардног информативног обрасца за уговоре о временски подељеном коришћењу непокретности, о трајним олакшицама за одмор, о помоћи приликом препродаје и о омогућавању размене.

Поред Закона о заштити потрошача, интереси потрошача штите се и низом прописа који правно уређују различита права потрошача: Закон о трговини, Закон о електронској трговини, Закон о оглашавању, Закон о заштити корисника финансијских услуга, Закон о општој безбедности производа, Закон о тржишном надзору, Закон о заштити конкуренције, Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености, Закон о облигационим односима, Закон о осигурању, Закон о финансијском лизингу и др.

На основу Закона о општој безбедности производа („Сл. гласник РС”, бр. 41/09), донета су следећа подзаконска акта: Уредба о начину успостављања и рада система брзе размене информација о опасним производима („Сл. гласник РС”, бр. 89/09) и Правилник о облику и садржини обавештења о опасним производима („Сл. гласник РС”, бр. 112/09).

Закон о тржишном надзору („Сл. гласник РС”, бр. 92/2011) уређује активности које спроводе и мере које предузимају органи тржишног надзора да би се обезбедила усаглашеност производа са прописаним техничким захтевима за производе и другим прописаним захтевима у погледу оцењивања усаглашености, начину руковања и употребе производа према њиховој намени и начину одржавања, са циљем да производи не угрожавају здравље и безбедност потрошача и друге аспекте заштите јавног интереса.

Надзор над спровођењем Закона о заштити потрошача у области туризма врши Сектор туристичке инспекције Министарства финансија и привреде, у редовном надзору или по пријавама странака. На питања потрошача која се односе на област туризма, запослени у Сектору за туризам пружају потребне информације и дају званична мишљења о примени законских одредби, а по поднетим жалбама и пријавама потрошача инспектори Сектора туристичке инспекције поступају у складу са законом.

У погледу мандата, одговорности и овлашћења службе која врши надзор, туристички инспектори имају овлашћење да непосредном контролом утврде чињенично стање, односно да ли је оправдан захтев потрошача нарочито у остваривању права у области туристичких путовања. Они пружају помоћ у постизању договора између организатора путовања и путника како би се о спорним питањима постигла сагласност и потрошачу за неизвршене услуге вратио новац. Туристички инспектори су надлежни за надзор на целој територији Републике Србије и овлашћени су да поднесу пријаву надлежном суду за учињено кривично дело или привредни преступ, односно поднесу захтев за покретање прекршајног поступка када утврде повреду закона из своје надлежности за коју је прописана санкција.

У октобру 2012. образована је Радна група за израду стручне основе за израду Закона о изменама и допунама Закона о заштити потрошача, а у оквиру ИПА 2009 пројекта сачињен је Списак предложених измена и допуна Закона који је на снази.

Доношењем Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011) створен је законски оквир за деловање на пољу заштите права корисника.

Закон о заштити корисника финансијских услуга ступио је на снагу 4.6. 2011, а почео је да се примењује 5.12. 2011.

Поред овог Закона, законодавни оквир делатности заштите и едукације корисника финансијских услуга у Републици Србији чине Закон о Народној банци Србије („Сл. гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012 и 106/2012), Закон о банкама („Сл. гласник РС”, бр. 107/2005) и његове измене и допуне објављене у „Сл. гласнику РС”, бр. 91/2010, Закон о осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 55/2004, 70/2004 – исправка, 61/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УСС, 107/2009, 99/2011 и 119/2012), Закон о обавезном осигурању у саобраћају („Сл. гласник РС”, бр. 51/2009, 78/2011 и 101/2011 и 93/2012), Закон о финансијском лизингу („Сл. гласник РС”, бр. 55/2003) и његове измене и допуне објављене у „Сл. гласнику РС”, бр. 61/2005, 31/2011, 99/2011 – др. закон, као и Закон о добровољним пензијским фондovima и пензијским планovima („Сл. гласник РС”, бр. 85/2005) и његове измене и допуне објављене у „Сл. гласнику РС”, бр. 31/2011.

Такође, законодавни оквир чине и подзаконска акта која су донета на основу Закона о заштити корисника финансијских услуга, Закона о банкама, Закона о осигурању и Закона о добровољним пензијским фондovima и пензијским планovima, и то: Одлука о начину поступања банке и даваоца лизинга по приговору корисника финансијских услуга и начину поступања Народне банке Србије по обавештењу тих корисника („Сл. гласник РС”, бр. 65/2011), Одлука о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС”, бр. 65/2011), Одлука о ближим условима и начину поступања банке по приговору клијента (правна лица и предузетници) „Сл. гласник РС”, бр. 85/2011 и Одлука о начину заштите права и интереса клијената друштава за осигурање и друштава за управљање пензијским фондovima („Сл. гласник РС”, бр. 60/2011).

Предлагањем Закона о заштити корисника финансијских услуга Народна банка Србије је приступила усклађивању законодавства Републике Србије у области заштите корисника финансијских услуга са законодавством Европске уније, пре свега са Директивом 2008/48/ЕЗ о уговорима о кредитирању потрошача (32008L0048), као једном од значајнијих из ове области. Усвајањем овог закона извршено је транспонување Директиве 48/2008/ЕЗ о кредитирању потрошача у законодавство Републике Србије у највећој могућој мери.

Такође, овим законом у делу који се односи на права корисника платних картица (члан 38. Закона) делом су транспонована поједина права корисника из Директиве 2007/64/ЕЗ о платним услугама (32007L0064).

Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику имплементиран је део Директиве 48/2008/ЕЗ о кредитирању потрошача који се односи на обрачун ефективне каматне стопе.

Доношењем Закона о заштити корисника финансијских услуга и поменутих подзаконских аката приступило се реализацији међународне обавезе Републике Србије да изврши усклађивање домаћег законодавства у домену заштите потрошача са стандардима Европске уније, а која је утврђена чланом 78. Законом о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању („Сл. гласник РС”, бр. 83/2008).

Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености донет је у мају 2009. Циљ закона је да се обезбеди висок ниво заштите живота, здравља и безбедности људи, животиња и биљака, заштите животне средине, заштите потрошача и осталих корисника, заштите имовине и заштите осталих јавних интереса, са једне стране, као и обезбеђивање правног оквира за прописивање техничких захтева којима се неће стварати непотребне препреке у трговини, са друге стране.

Област безбедности хране обрађена је у поглављу 3.12. Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Ревизија Закона о заштити потрошача одговориће на захтеве и потребе за ефикаснијим институционалним и процесним механизмом спровођења. Највећи изазов у том погледу је дефинисање институционалног модела заштите права потрошача који би био адекватан у контексту правног и институционалног поретка Републике Србије. Планирано је да се инкорпорирају одредбе Директиве о потрошачким правима ЕУ из 2011. (*Directive 2011 of the European Parliament and of the Council on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council*). Усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у ЕУ је преузета обавеза која се наводи у члану 78. ССП. Усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити потрошача планирано је за IV квартал 2013. Закон ће бити делимично усклађен са Директивом 2011/83/ЕУ.

За приоритете у делу тржишног надзора погледати Поглавље које се односи на кретање роба (3.1. Слобода кретања роба).

Административни капацитети

Закон о министарствима из 2012. прописује да је Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација надлежно за област заштите потрошача, а у оквиру ресорног Министарства - Одељење за заштиту потрошача. Покренута је интернет страница Одељења намењена актерима у овој области.

У оквиру овог министарства одређени сектори су задужени за непосредан инспекцијски надзор, поред осталог и у области заштите потрошача. У Сектору тржишне инспекције има укупно 477 извршилаца који обављају послове инспекцијског надзора у области контроле протока робе и услуга, усаглашености и безбедности непрехрамбених производа и друге активности у области заштите потрошача, од којих је 45 извршилаца посебно задужено за послове инспекцијског надзора у примени одредби Закона о заштити потрошача (непоштено пословање, злоупотреба израза гаранција, услуге од општег економског интереса, дужност обавештавања, истицање цена, издавање рачуна).

У Републици Србији тренутно има 26 евидентираних удружења за заштиту потрошача (од којих је 2012. евидентирано 16) што представља предуслов за аплицирање за финансијска средства ресорног Министарства. Дотације намењене невладином сектору додељују се у сврху унапређења система заштите потрошача, као и даљег јачања њихових капацитета. У 2012. су додељена средства за пет удружења за заштиту потрошача са четири региона: Регион Београда (2 удружења), Регион Војводине (1 удружење), Регион Шумадије и Западне Србије (1 удружење) и Регион Источне и Јужне Србије (1 удружење). Укупан износ дотираних средстава је 32,2 милиона РСД.

У октобру 2012. образован је Национални савет за заштиту потрошача и одржана је конститутивна седница овог Владиног тела. Национални савет састоји се од представника владиног и невладиног сектора, привреде, као и представника стручне јавности. Кроз рад Националног савета за заштиту потрошача у 2013. биће побољшана координација ресорних министарстава и регулаторних тела која се баве заштитом потрошача.

У Сектору туристичке инспекције запослено је 99 службеника који су организационо распоређени у пет одељења. Финансијска средства за рад обезбеђују се из буџета на основу годишњег оперативног плана.

Центар за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга сагласно Закону о Народној банци Србије и његовим изменама и допунама врши послове заштите права и интереса корисника услуга које пружају банке, даваоци финансијског лизинга, друштва за осигурање и друштва за управљање добровољним пензијским фондовима. Послови заштите корисника спроводе се поступањем по обавештењима корисника, односно клијената и спровођењем поступака посредовања. Послове посредовања врше запослени који поседују лиценцу овлашћеног посредника.

У оквиру Народне банке Србије, Центар је надлежан за послове заштите и едукације корисника финансијских услуга који у свом саставу има два одељења: Одељење за заштиту корисника финансијских услуга и Одељење за едукацију корисника финансијских услуга. Такође, у оквиру Центра је и Информативни центар. У Центру је запослено 22 лица.

Поред наведеног у пет филијала Народне банке Србије раде групе за едукацију корисника финансијских услуга у којима је запослено 16 лица.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У процедури је израда Стратегије заштите потрошача за период 2013-2018. Петогодишњи стратешки документ захтева стварање логичког оквира за доношење одлука о политици заштите потрошача, спровођење активније и транспарентније политике заштите потрошача и унапређење процеса праћења мера које ће се спроводити. Усмерена на обезбеђење високог нивоа заштите потрошача у Србији и унапређење система заштите потрошача у складу са стандардима и праксом ЕУ, Стратегија ће јасно дефинисати циљеве, утврдити скуп принципа као основу за будуће мере у области заштите потрошача и одредити све планиране активности, приоритете и временске оквире за њихово спровођење. Стратегија ће се спроводити кроз годишње акционе планове, а рок за достављање Влади РС на усвајање је други квартал 2013.

Приоритети су боља координација политика и активности свих владиних институција и веће учешће представника удружења потрошача у процесу креирања политике заштите потрошача. За постизање боље координације неопходно је даље унапређење институционалног уређења кроз ојачавање капацитета и стручности Одељења за заштиту потрошача које би временом требало да прерасте у Сектор за заштиту потрошача. Образовањем Националног савета начињен је важан предуслов за реализацију приоритета, јер су задаци Националног савета, између осталог, предлагање мере и активности на унапређењу политике заштите потрошача и учешће у изради Стратегије заштите потрошача. Образовање Националног савета се наводи као један од приоритета у Годишњем извештају Европске комисије о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012.

У циљу даљег спровођења едукације корисника финансијских услуга наставиће се са активностима које су утврђене Стратегијом Народне банке Србије на пољу финансијске едукације за период 2012 – 2015. која је усвојена марта 2012, односно активностима дефинисаним Планом активности у области финансијске едукације грађана. Ова стратегија и план активности резултат су реализације ИПА пројекта „Јачање институционалних капацитета Народне банке Србије”, односно сарадње са експертима централне банке Пољске.

На овај начин ће се обезбедити боље разумевање финансијских производа и услуга, а тиме и предупредити у одређеном обиму настајање нових спорних односа између финансијских институција и њихових клијената.

Истовремено, приступиће се даљем јачању институционалних капацитета Центра за заштиту и едукацију корисника финансијских услуга (у даљем тексту: Центар). Предузимаће се потребне мере којима ће се обезбедити да запослени унапређују своја стручна знања. Такође, у циљу спровођења активности из надлежности Центра, а имајући у виду недовољан број запослених, потребно је ангажовање нових кадрова, чиме ће се обезбедити ефикасније поступање по обавештењима корисника и уједно обезбедити унапређење обављања свих других активности из надлежности Центра.

Мере планиране за период 2014-2016.

У периоду 2014 - 2016. планирано је да се изврши усклађивање регулативе која се односи на област заштите и едукације корисника финансијских услуга са прописима Европске уније. У наведеном периоду приступиће се припреми предлога за измену и допуну Закона о заштити и едукацији корисника финансијских услуга којим ће се обезбедити усклађивање овог закона са Директивом 48/2008/ЕЗ о кредитирању потрошача.

С обзиром да Законом о заштити корисника финансијских услуга није у потпуности извршено усклађивање законодавства у области заштите корисника финансијских услуга са Директивом 48/2008/ЕЗ о кредитирању потрошача, планирано је да се приступи активностима на припреми предлога измена и допуна овог закона како би се благовремено обезбедило његово даље усклађивање са овом директивом. На овај начин реализовала би се Препорука (83) из Годишњег Извештаја Европске комисије о напретку за 2012, али би се уједно обезбедило и унапређење нивоа заштите корисника финансијских услуга уважавајући посебности у Републици Србији.

Начин усклађивања Закона о заштити корисника финансијских услуга са Директивом 2007/64/ЕЗ о платним услугама зависиће од тога како ће бити извршено усклађивање закона којим ће се уредити питање платних услуга са овом директивом, односно на који начин ће бити извршено усаглашавање тог закона са Законом о заштити корисника финансијских услуга.

Такође, приступиће се и припреми предлога за измене и допуне прописа из области финансијског лизинга, осигурања и добровољних пензијских фондова како би се обезбедило потпуније уређење питања заштите корисника услуга свих финансијских институција. На овај начин би се поред усклађивања са прописима ЕУ обезбедио и адекватан ниво заштите свих корисника финансијских услуга.

Прописи Европске уније 518/2012/ЕЗ, 109/2012/ЕЗ, 848/2012/ЕЗ, 836/2012/ЕЗ, 835/2012/ЕЗ, 847/2012/ЕЗ и 519/2012/ЕЗ који се односе на област хемикалија, обрађени су у поглављу 3.27. животна средина – 3.27.9. хемикалије.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Обавеза из ССП	Мера	Надлежно тело	Временски рок
члан 78 – усклађивање законодавства о заштити потрошача у Србији са заштитом која је на снази у Заједници	усвајање Закона о изменама и допунама Закона о заштити потрошача	Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	IV квартал 2013.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Током 2013. реализује се ИПА 2009 „Јачање заштите потрошача у Србији” чија имплементација је почела 10.8.2011. и траје 30 месеци (до 10. 2.2014.). Укупан буџет пројекта је 2.660.500 ЕУР, од чега ЕУ финансира 2.260.500 ЕУР а контрибуција Републике Србије износи 400.000 ЕУР. Сврха пројекта је унапређење заштите права и интереса потрошача у Србији у складу с правним тековинама Европске уније, док су специфични циљеви: даље усаглашавање законодавног оквира у области заштите потрошача у складу са правним тековинама ЕУ; јачање институционалног капацитета свих релевантних учесника у систему заштите; јачање координације и сарадње између државних институција и приватног сектора, у циљу промовисања јединствене примене потрошачког законодавног оквира и повећање свести јавности о правима и интересима потрошача.

У периоду 2013-2014, реализоваће се пројекат ИПА 2010 „Јачање система тржишног надзора у Србији за непрехрамбене и прехрамбене производе”, који се састоји од три компоненте, ближе описане у оквиру Поглавља 3.1.

У истом периоду реализоваће се пројекат ИПА 2011 „Спровођење права интелектуалне својине, са посебним нагласком на уништавање пиратских и кривотворених производа”. Овај пројекат је ближе описан у оквиру Поглавља 3.7. Право интелектуалне својине.

3.28.2. Заштита здравља

3.28.2.1. Биомедицина

Преглед стања

Најважније активности Управе за биомедицину су припрема, израда и доношење једанаест подзаконских аката. У 2012, у „Сл. гласнику РС”, бр. 89/2012, од 14.9.2012, објављено је осам правилника из области трансплантације органа и ткива, као и трансфузиолошке делатности и 17.12.2012, у „Сл. гласнику РС”, бр. 119/2012, објављена су три правилника из области трансфузиолошке делатности и то:

- Правилник о обиму прегледа, као и критеријумима за избор даваоца крви или компонената крви („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);
- Правилник о систему праћења, начину означавања и другим питањима од значаја за идентификацију сваког појединачног узимања крви, односно појединачне јединице крви, као и начину, поступку и садржају обрасца за пријављивање озбиљних нежељених догађаја, односно озбиљних нежељених реакција („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);

- Правилник о садржају обрасца изјаве о пристанку примаоца органа за пресађивање органа („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);
- Правилник о садржају обрасца документа о информисању, садржају обрасца изјаве о пристанку и о повлачењу пристанка за узимање органа живог даваоца органа („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);
- Правилник о обрасцу изјаве о пристанку за донирање органа, односно ткива у случају мождане смрти („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);
- Правилник о обрасцу изјаве о забрани узимања органа, односно ткива („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);
- Правилник о издавању донаторске картице („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);
- Правилник о обрасцу изјаве о давању сагласности, о одбијању давања сагласности и о повлачењу сагласности члана породице, односно другог блиског лица за узимање органа, односно ткива са умрлог лица („Сл. гласник РС”, бр. 89/2012);
- Правилник о ближим условима у погледу кадра, опреме и простора за обављање трансфузиолошке делатности, односно одређених послова трансфузиолошке делатности („Сл. гласник РС”, бр. 119/2012);
- Правилник о ближим условима, стандардима и мерама за успостављање система квалитета у обављању трансфузиолошке делатности, односно одређених послова трансфузиолошке делатности („Сл. гласник РС”, бр. 119/2012);
- Правилник о ближим условима за чување, управљање и дистрибуцију крви и компонената крви („Сл. гласник РС”, бр. 119/2012).

Завршена је процедура јавне набавке за информациони систем само за област трансплантације органа – Србијатранспланта.

Обезбеђено је наменско возило за транспорт органа и тимова за експлантацију и трансплантацију органа.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013, кроз „Програмску активност социјалне мобилизације у оквиру календара јавног здравља и развијања мотивисаности за донаторство”, планирано је доношење следећих подзаконских аката:

- I Имплементација Закона о трансплантацији органа („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) кроз:
1. Правилник о стандардима за акредитацију здравствених установа које обављају послове трансплантације;
 2. Правилник о ближим условима у погледу опреме, простора, кадра и тимова за трансплантацију у здравственим установама које обављају послове трансплантације;
 3. Правилник о врсти и висини нужних трошкова као и начин и поступак надокнаде нужних трошкова у поступку донирања органа;
 4. Правилник о подацима о даваоцу и примаоцу органа, медицинској документацији која се води у поступку трансплантације, као и начин и поступак обраде вођења, чувања, коришћења и размене података између овлашћених здравствених установа и Управе за биомедицину одн. филијале обавезног здравственог осигурања;
 5. Правилник о начину и поступку обавештавања између овлашћене здравствене установе и Управе за биомедицину, као и садржај обрасца о обавештавању у коме здравствена установа има податке, извршеном узимању и о пресађивању органа, као и размени органа ради пресађивања;
 6. Правилник о начину и поступку узимања органа и донирања од живог или умрлог лица, припрема, обрада, очување, карантин, употреба, дистрибуција одн. трансплантација;
 7. Правилник о обрасцу и садржају легитимације инспектора Управе за биомедицину;
 8. Правилник о садржају обрасца за праћење озбиљних нежељених реакција и озбиљних нежељених појава, као и писмену изјаву даваоца да не прихвата праћење здравственог стање и образац следивости органа;

9. Правилник о условима о начину и поступку спречавања ризика преношења болести у поступку трансплантације, укључујући и све процедуре за припрему, обраду, чување и дистрибуцију;
10. Правилник о начину и поступку заштите података даваоца, односно примаоца органа у поступку трансплантације;
11. Правилник о начину и поступку, вођењу и упису давалаца органа у јединствени републички регистар давалаца, подацима који се воде, чување и заштита података, поступак приступа подацима који се воде у јединственом републичком регистру давалаца, начин и поступак давања и чувања шифре за позивање на податке који се воде, брисање података, начин и поступак меморисања свих позивања на податке које се воде;
12. Правилник о медицинским критеријумима, начину и поступку, условима за дијагностиковање и утврђивање могуће смрти лица чији део тела може да се узме због пресађивања у тело другог лица ради лечења, медицинска документација о дијагностиковању и утврђивању могуће смрти, као и начин и поступак вођења и пријављивања Регистра могуће смрти;
13. Правилник о садржају, начину и поступку сачињавања и вођења Републичке листе чекања и достављања података од овлашћених здравствених установа, критеријуме за стављање на Републичку листу чекања и услове за уписивање приоритета примаоца за пацијенте који чекају трансплантацију органа.

Подзаконски акти из области трансплантације органа који ће бити донети у 2013. биће делимично усклађени са:

- Директивом 2010/45/ЕУ и Исправком 2010/53/ЕУ за стандард квалитета и безбедност људских органа намењених за трансплантацију;
- Директивом 2012/25/ЕУ од 9.10.2012. којом се утврђују процедуре информисања за размену људских органа намењених за трансплантацију између држава чланица;
- Директивом 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета од 31.3.2004. године;
- Директивом Комисије 2006/17/ЕЗ од 8.2.2006;
- Директивом Комисије 2006/86/ЕЗ од 24.10.2006;
- Конвенцијом о људским правима у биомедицини;
- Оквирним протоколом за спровођење Конвенције о људским правима у биомедицини.

II Имплементација Закона о трансплантацији ћелија и ткива („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) кроз:

1. Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме, кадра, односно тимова за трансплантацију и о другим условима у здравственим установама које обављају делатност трансплантације ћелија односно ткива;
2. Правилник о садржају обрасца писмене изјаве о престанку пунолетног пословно способног примаоца ћелија односно ткива;
3. Правилник о садржају обрасца писмене изјаве о престанку законског заступника, родитеља, односно старатеља малолетног примаоца, односно примаоца коме је делимично или у потпуности одузета пословна способност;
4. Правилник о садржини, начину и поступку сачињавања и вођења Републичке листе чекања за трансплантацију, о достављању података из здравствених установа, критеријумима за стављање на Републичку листу чекања, условима за избор најповољнијег примаоца, односно утврђивања приоритета примаоца и о другим питањима;
5. Правилник о садржини, начину и поступку сачињавања и вођења Јединственог републичког регистра давалаца ћелија односно ткива, о упису давалаца у регистар, о подацима који се воде и о доступности;
6. Правилник о ближим условима у погледу начина и поступка обезбеђивања следивости ћелија и ткива;
7. Правилник о поступку трансплантације, односно о ближим условима у погледу начина и поступка узимања и донирања ћелија односно ткива са живог или умрлог лица, о обради, очувању, карантину, употреби и дистрибуцији ћелија односно ткива;

8. Правилник о ближим условима у погледу начина и поступка спречавања ризика преношења болести у току руковања ћелијама, односно ткивима, као и очувања квалитета узетих ћелија односно ткива;
9. Правилник о садржају обрасца за пријављивање озбиљних нежељених појава и озбиљних нежељених реакција, као и о евиденцијама које води овлашћена здравствена установа;
10. Правилник о начину и поступку организовања система за извештавање, истраживање, регистровање и преношење информација о озбиљним нежељеним појавама и озбиљним нежељеним реакцијама;
11. Правилник о медицинској документацији која се води о поступку трансплантације ћелија, односно ткива, о подацима који се воде о даваоцу и о примаоцу, о начину и поступку обраде, вођења, чувања, коришћења и размене података између овлашћених здравствених установа и Управе за биомедицину;
12. Правилник о начину и поступку заштите података даваоца и примаоца;
13. Правилник о начину и поступку обавештавања Управе за биомедицину о сваком намераваном донирању, о извршеном узимању и пресађивању ћелија и ткива, о размени ћелија и ткива ради трансплантације и о садржају обрасца обавештења Управе за биомедицину;
14. Правилник обрасца изјаве о престанку живог даваоца ћелија односно ткива за одређеног примаоца;
15. Правилник о поступку узимања, чувања и употребе крвотворних матичних ћелија из пупчане врпце новорођеног детета;
16. Правилник о садржају обрасца о праву на непристрасно информисање добровољног даваоца ћелија односно ткива, ради писменог престанка;
17. Правилник о условима, начину и поступку донирања и коришћења ћелија односно ткива у јавној банци ћелија, односно ткива;
18. Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме, кадрова и других питања од значаја, о начину и поступку за добијање, обнављање и одузимање дозволе за обављање делатности јавне или приватне банке ћелија, односно ткива;
19. Правилник о спровођењу научно-истраживачког рада на ћелијама, односно ткивима, о писменом престанку и о садржају обрасца писмене изјаве о престанку лица од кога потичу ћелије, односно ткива;
20. Правилник о садржини обрасца службене легитимације инспектора за трансплантацију ћелија и ткива.

Подзаконски акти из области трансплантације ћелија и ткива који ће бити донети у 2013. биће делимично усклађени са:

1. Директивом 2010/45/ЕУ и Исправком 2010/53/ЕУ за стандард квалитета и безбедност људских органа намењених за трансплантацију;
2. Директивом 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета од 31.3.2004;
3. Директивом Комисије 2006/17/ЕЗ од 8.2.2006;
4. Директивом Комисије 2006/86/ЕЗ од 24.10.2006;
5. Конвенцијом о људским правима у биомедицини Савета Европе и Оквирним протоколом за спровођење Конвенције о људским правима у биомедицини.

III Имплементација Закона о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења („Сл. гласник РС”, бр. 72/09) кроз:

1. Правилник о дужностима одговорног лекара, о садржају обрасца обавештења, о садржају обрасца писменог престанка и о повлачења писменог престанка лица која учествују у поступку БМПО;
2. Правилник о садржају, начину и поступку сачињавања и вођења јединственог регистра донираних репродуктивних ћелија и друга питања од значаја за вођење регистра,

коришћење, употребу и размену репродуктивних ћелија, вођење документације, чување података и информисање;

3. Правилник о садржају обрасца изјаве о престанку донора репродуктивних ћелија о давању и коришћењу репродуктивних ћелија;
4. Правилник о садржају обрасца о повлачењу писменог престанка донора репродуктивних ћелија и о потврди здравствене установе о повлачењу раније дате изјаве о престанку донора;
5. Правилник о критеријумима за избор и лабораторијско тестирање донираних репродуктивних ћелија;
6. Правилник о периоду чувања репродуктивних ћелија и раних ембриона, и о садржају обрасца захтева овлашћене здравствене установе о писменом изјашњавању лица о даљем поступању са репродуктивним ћелијама;
7. Правилник о садржају и начину вођењу медицинске документације и евиденција које воде овлашћене здравствене установе у поступку БМПО;
8. Правилник о садржају и начину вођења Јединственог регистра донора репродуктивних ћелија;
9. Правилник о садржају обрасца службене легитимације инспектора Управе за биомедицину.

Закон о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења је делимично усклађен са директивама Европске уније за област добијања, давања, тестирања, обраде, конзервирања, складиштења и дистрибуције људских ткива и ћелија намењених за примену код људи, и то:

1. Директивом 2004/23/ЕЗ Европског парламента и Савета од 31.3.2004;
2. Директивом Комисије 2006/17/ЕЗ од 8.2.2006;
3. Директивом Комисије 2006/86/ЕЗ од 24.10.2006;
4. Конвенцијом о људским правима у биомедицини и Оквирним протоколом за спровођење Конвенције о људским правима у биомедицини Савета Европе.

Поменути правилници ће такође бити делимично усклађени са горе наведеним прописима ЕУ. IV Имплементација Закона о трансфузиолошкој делатности („Сл. гласник РС” бр. 72/09) кроз:

1. Правилник о начину и поступку чувања и доступности документације;
2. Правилник о начину и поступку вођења евиденција као и садржај обрасца за вођење евиденције;
3. Правилник о ближим условима за тестирања крви и компонената крви.

Закон о трансфузиолошкој делатности делимично је усклађен са прописима Европске уније у овој области, и то:

1. Директивом 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27.1.2003, о утврђивању стандарда квалитета и безбедности за прикупљање, тестирање, обраду, складиштење и дистрибуирање људске крви и компонената крви;
2. Директивом 2004/33/ЕЗ Комисије од 22.3.2004, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на одређене техничке захтеве за крв и компоненте крви;
3. Директивом 2005/61/ЕЗ Комисије од 30.9.2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на захтеве у погледу следивости (хемовигиланце) и пријављивања озбиљних нежељених реакција и појава;
4. Директивом 2005/62/ЕЗ Комисије од 30.9.2005, којом се спроводи Директива 2002/98/ЕЗ Европског парламента и Савета у делу који се односи на стандарде и спецификације Заједнице у вези са системом квалитета за трансфузионе установе.

Поменути правилници ће такође бити делимично усклађени са горе наведеним прописима ЕУ.

У 2013. планирано је потписивање Твининг споразума са једним од трансплантационих центара у циљу развоја Програма трансплантације срца (што подразумева примену Директиве 2012/25/ЕУ од 9.10.2012. којом се утврђују процедуре информисања за размену људских органа намењених за трансплантацију између држава чланица.

Административни капацитети

Управа поред директора и саветника за правна питања има три организационе јединице:

- за трансфузиолошку делатност, у оквиру које је запослен један помоћник директора и један саветник, за трансфузиолошку област,
- за трансплантацију ћелија и ткива и биомедицински потпомогнуто оплођење, у оквиру кога је запослен један помоћник директора и један саветник за област трансплантације ћелија, односно ткива и област биомедицински потпомогнутог оплођења,
- за трансплантацију органа „Србијатрансплант”, запослен је један саветник за област трансплантације органа. Помоћник директора – руководиоца за област трансплантације органа још увек није номинован.

У наредном периоду очекује се јачање кадровских и техничких капацитета Управе за биомедицину, у оквиру Министарства здравља.

Мере планиране за период 2014-2016.

Оквирна пројекција, односно мере планиране за период 2014-2016. подразумевају потписивање прелиминарног уговора о сарадњи са међународном фондацијом Еуротрансплант уколико Република Србија испуни услове које Еуротрансплант предвиђа за нове државе чланице.

3.28.2.2. Јавно здравље

Преглед стања

У оквиру сарадње на пољу јавног здравља Министарство здравља је потписало Меморандуме о разумевању и сарадњи са Мађарском, Кубом, Црном Гором, Републиком Италијом, Босном и Херцеговином, Републиком Српском, Арапском републиком Египат, Народном републиком Кином, Републиком Албанијом, Републиком Македонијом.

На 61. заседању Регионалног комитета СЗО за Европу у Бакуу-Азербејџан, потписана је Стратегија „Здравље 2020”, а у оквиру пројекта "Унапређење скрининга и превенције рака дојке у РС" закључен је Меморандум о сарадњи са Јапанском агенцијом за међународну сарадњу. За приоритетне области: педијатрија и педијатријска хирургија, хирургија, трансплантација људских органа и ткива и трансплантација коштане сржи Министарство здравља потписало је Меморандум о разумевању и сарадњи са Регионалним министарством здравља Аутономног региона Тоскана.

На седници Владе Републике Србије, одржаној 08.11.2012, усвојен је Предлог закона о потврђивању Споразума између држава чланица Здравствене мреже Југоисточне Европе о аранжману са земљом домаћином о седишту секретаријата Здравствене мреже Југоисточне европе. Током 2013. очекује се његово усвајање у Скупштини Републике Србије.

Административни капацитети

У Сектору за јавно здравље и програмску здравствену заштиту има 9 запослених, 4 у Одељењу за програмску здравствену заштиту и 4 у Одељењу за јавно здравље и помоћник министра.

Мере планиране за период 2014-2016.

У 2014. планирано је доношење Правилника о здравственој исправности и начину, садржини и ближним условима декларисања и означавања предмета који долазе у контакт са кожом или слузокожом.

3.28.2.3. Скрининг

Преглед стања

На основу Националних програма „Србија против рака”, Националног програма за превенцију колоректалног карцинома, Националног програма за превенцију рака дојке и Националног програма за превенцију рака грлића материце, који су у складу са документом Савета Европе (10414/08, *Presse* 166) из Луксембурга, донетим 9-10.06.2008, почетком децембра 2012. на територији Србије, започет је скрининг за сва три карцинома.

У изменама и допунама Закона о здравственој заштити („Сл. гласник РС” бр. 119/12), унет је скрининг, као обавезан вид здравствене заштите, без обзира на поседовање здравствене књижице.

Административни капацитети

Од 9 запослених у Сектору за јавно здравље и програмску здравствену заштиту, четворо ради на скринингу. У Националној канцеларији за скрининг планирано је да ће бити запослено 9 људи. У 24 Института/завода за јавно здравље, именован је по један координатор и заменик координатора (укупно 48), као и у здравственим установама из Плана мреже у којима ће такође биће именован по један координатор и заменик координатора.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У 2013. биће формирана Канцеларија за скрининг сва три рака у Републици Србији, која ће спроводити програмске активности у области скрининга рака дојке, дебелог црева и рака грлића материце.

Такође, предвиђено је да се сачине Акциони планови за наставак активности у области сва три скрининга а према месту спровођења скрининга, као и усвајање интерних докумената за извештавање о скринингу (образац за извештавање о скринингу, протокол за спровођење скрининга на примарном нивоу здравствене заштите, односно Клинички путеви за спровођење скрининга на секундарном и терцијалном нивоу здравствене заштите, Стручно – методолошко упутство за здравствене установе и Заводе за јавно здравље у спровођењу скрининга).

Ове активности разрађују планиране мере из Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије за 2012.

3.28.2.4. Заразне болести

Преглед стања

Закон о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 125/04) и правилници донети у складу са њим, и то: Правилник о обавезним здравственим прегледима одређених категорија запослених, других лица и клицоноша („Сл. гласник РС” бр. 20/06, 27/06), Правилник о имунизацији и начину заштите лековима („Сл. гласник РС”, бр. 11/06), Правилник о пријављивању заразних болести и других случајева утврђених законом о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 98/05, 107/05-исправка), Правилник о ближим условима у погледу просторија, уређаја и опреме и начину поступања којим се спречава појава и ширење заразних болести приликом пружања хигијенских услуга („Сл. гласник РС”, бр. 47/06), који су на снази, регулишу област заштите становништва од заразних болести и солидан су основ за доношење новог закона и правилника, који би се ускладили са европским законодавством у овој области.

Епидемиолошки надзор над заразним болестима у Републици Србији спроводи се у координацији Института за јавно здравље Србије са мрежом института/завода за јавно здравље у Србији, који су надлежни на територији 25 округа, а на основу Закона о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 125/04) и Правилника о пријављивању заразних болести и других случајева утврђених Законом о заштити становништва од заразних болести („Сл. гласник РС”, бр. 98/05) и односи се на 70 заразних болести које се обавезно пријављују. У постојећој регулативи недостаје дефиниција случаја за већину заразних болести.

Имунизација се спроводи у складу са Правилником о имунизацији и начину заштите лековима („Сл. гласник РС”, бр. 11/06). Постоји потреба за осавремењивањем имунизације увођењем нових вакцина, укључујући и комбиноване вакцине, због чега се током 2012. приступило изради измена и допуна важећег правилника.

Национални центар за спровођење Међународног здравственог правилника (МЗП) је ИЈЗ Србије „Др Милан Јовановић Батут”.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са потребом усклађивања и доношења нових законских и подзаконских аката у области заштите становништва од заразних болести приоритетно је доношење:

- Закона о заштити становништва од заразних болести;
- Правилника о пријављивању заразних болести;
- Правилника о епидемиолошком надзору;
- Правилника о лабораторијском испитивању;

- Правилника о имунизацији и начину заштите лековима (у току је припрема Правилника о изменама и допунама Правилника о имунизацији и начину заштите лековима).

Доношење овог закона и подзаконских аката биће усаглашено са Акционим планом за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012, редни број 215, прилагођено одредбама Међународног здравственог правилника (МЗП) и делимично усклађено са одлукама комисије 02/253/ЕЗ и 09/363/ЕЗ. Тиме би се омогућило успостављање кључних дефиниција за извештавање о заразним болестима, укључујући клиничке, лабораторијске и епидемиолошке критеријуме у складу са дефиницијама.

Административни капацитети

У Сектору за јавно здравље и програмску здравствену заштиту епидемиолошку ситуацију прати Група за развој јавног здравља, у којој је запослено 5 особа, а за заразне болести задужена је 1 особа, епидемиолог.

У Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић – Батут” у оквиру Одељења за превенцију и контролу заразних болести запослено је 14 лица (7 специјалиста епидемиологије, 3 доктора медицине опште праксе, 2 виша санитарна техничара, 1 медицинска сестра и 1 особа са завршеним Факултетом организационих наука). У оквиру Одељења основан је Комуникациони центар, чији је основни задатак праћење и прикупљање информација у вези догађаја који могу представљати ризик по јавно здравље.

У циљу извештавања стручне јавности, Центар за комуникацију, једном недељно електронским путем доставља Извештај о потенцијалним претњама по јавно здравље, сачињен по угледу на недељне извештаје *ECDC*.

Мере планиране за период 2014-2016.

У циљу имплементације одредаба МЗП у нашу законску регулативу, неопходно је обезбеђивање званичног превода МЗП, као и доношење подзаконског акта који ће дефинисати имплементацију одредби у складу са МЗП.

Напомињемо да је рок за имплементацију одредби МЗП, у делу који се односи на основне капацитете, одложен за јун 2014.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројекат ИПА 2008 Управљање медицинским отпадом

Буџет пројекта је 6.000.000 евра - допринос ЕУ (од чега: 4.000.000 евра за опрему (*Supply contract*) 46 система за стерилизацију медицинског отпада и возила за транспорт отпада - 33 за ветеринарски и 13 за здравствени сектор, а 2.000.000 евра за услуге (*Service contract*). Трајање пројекта је 24 месеца.

Очекивани резултати су: израда процедура за сигурно управљање медицинским отпадом у здравственим установама, унапређење техничких капацитета здравствених установа за третман медицинског отпада, едукација запослених у заводима за јавно здравље и ветеринарским институтима за спровођење управљања медицинским отпадом у складу са ЕУ законодавством и водичима.

Пројекат ИПА 2008 Имплементација болничког информационог система

Буџет пројекта је 7.500.000 евра - допринос ЕУ (од чега: 5.000.000 евра за опрему (*Supply contract*) - набавка хардвера за 25 болница и 2.500.000 евра за услуге (*Service contract*) - тренинзи запослених и прилагођавање софтвера за 19 болница. Трајање пројекта је 24 месеца.

Очекивани резултати су: интегрисање, у већ постојећи, унапређеног софтвера за болнички информациони систем у складу са усвојеним стандардима, изградња капацитета болничког особља у складу са добром праксом ЕУ у области коришћења и одржавања информационог система.

Пројекат ИПА 2009 Имплементација Националних програма за скрининг карцинома дојке, грлића материце и дебелог црева

Буџет пројекта је 6.600.000 евра - допринос ЕУ (од чега: 4.500.000 евра за опрему (*Supply contract*) набавка и инсталација неопходне опреме: мамографи, колоноскопи, цитопатолошке лабораторије, а 2.100.000 евра (*Service contract*) за услуге изградње капацитета, а трајање је 24 месеца.

Очекивани резултати пројекта су: установљивање функционалног и оперативног система скрининга карцинома и подизање свести грађана о значају скрининга.

Пројекат ИПА 2010 Развој служби за палијативно збрињавање у Републици Србији

Буџет пројекта је 4.100.000 евра (од чега: 600.000 евра национално ко-финансирање (из буџета Министарства здравља) у сврху адаптације јединица за палијативно збрињавање у 13 општинских болница, а према Националној Стратегији за палијативно збрињавање, а 3.500.000 евра допринос ЕУ: 2.700.000 евра за опрему (*Supply contract*) за јединице за палијативно збрињавање и 800.000 евра за услуге (*Service contract*). Предвиђено трајање пројекта је 36 месеци. Очекивани резултати су: подршка Републици Србији у операционализацији националног законодавства и Акционог плана у области палијативног збрињавања свим особама и породицама којима је то потребно, обезбеђивање техничке подршке (обуке и едукације) у области принципа палијативног збрињавања и имплементација ЕУ препорука и примера добре праксе у овој области, успостављање адекватног модела за све нивое палијативног збрињавања, укључујући психолога, психијатра и радног терапеута као и представнике различитих верских заједница и волонтера је припремљен (модел је тестиран у пилот институцијама на свим нивоима палијативног збрињавања), палијативно збрињавање у оквиру екипа за кућно лечење и негу коју чине лекар, медицинске сестре, физиотерапеут, као и социјални радник су обучени по принципима и пракси палијативног збрињавања-основни ниво (сви чланови особља у тим тимовима су завршили други ниво курса палијативног збрињавања година, а особље на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите обучено је у складу с принципима палијативног збрињавања).

Пројекат ИПА 2010 Имплементација Националне Стратегије за борбу против дрога-компонента смањење понуде

Буџет пројекта је 4.000.000 евра, од чега: 2.500.000 евра за опрему за Националну лабораторију (*Supply contract*) и 1.500.000 евра за услуге (*Twining contract*). Твининг партнери су Немачка и Чешка, а Министарство здравља РС реализује пројекат у сарадњи са Министарством унутрашњих послова РС. Трајање пројекта је 36 месеци.

Очекивани резултат пројекта је унапређење система за борбу против дрога у складу са стандардима ЕУ.

Остварен резултат: основана и опремљена Национална референтна лабораторија за идентификацију и испитивање психоактивних контролисаних супстанци.

У току 2013. биће реализован пројекат реконструкције хируршког блока Опште болнице Пирот, укупне вредности 400.000 евра, обезбеђених од стране Чешке развојне агенције.

Спроводиће се и пројекат набавке 20 инкубатора и 20 монитора за праћење виталних функција пацијената. Укупна вредност пројекта је 300.000 евра. Средства су обезбеђена Споразумом о привредно техничкој сарадњи са Народном Републиком Кином.

Према Финансијском споразуму између Владе Републике Италије и Владе Србије, очекује се реализација преосталог дела средстава у укупном износу 7 милиона евра. Приоритет реализације ових средстава била би набавка опреме за здравствене установе.

У току 2013. се очекује реализација донације Турске агенције за међународну сарадњу у виду медицинске опреме за десет јединица за трансплантацију. Укупна вредност овог пројекта је 700.000 евра.

3.29. Царинска унија

Преглед стања

Област царинских прописа у Републици Србији регулисана је три закона: Царинским законом, Законом о Царинској тарифи и Законом о слободним зонама. Законски прописи у Србији су у великој мери усаглашени са тековинама ЕУ.

Царински закон („Сл. гласник РС”, бр. 18/10 и 111/12) који је усвојен 2010. углавном је усклађен са Царинским законом ЕУ. Такође, током 2010. усвојена су сва одговарајућа подзаконска акта потребна за спровођење Царинског закона, који су ступили на снагу током 2010. године или од 1. јануара 2011.

Закон о изменама и допунама Царинског закона је усвојен на заседању Народне скупштине Републике Србије од 22. новембра 2012. Разлози за његово доношење су усаглашавање са одредбама Закона о буџетском систему, Одлуком Уставног суда, одредбама прописа Царинског закона ЕУ, одредбама из Споразума о примени члана VII GATT и одредбама Закона о прекршајима, као и исправке појединих техничких грешака.

Номенклатура царинске тарифе је у потпуности усклађена са Комбинованом номенклатуром ЕУ. На основу члана 3. став 8. Закона о Царинској тарифи („Сл. гласник РС”, бр. 62/05, 61/07 и 5/09), Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније, која ће се примењивати на сврставање производа у Царинској тарифи. Ова уредба обухвата и стопе, односно износ царине утврђене овим законом, односно закљученим споразумима о слободној трговини примењене на усклађену номенклатуру.

На основу напред наведеног овлашћења, од 2008. се редовно усклађује национална номенклатура са Комбинованом номенклатуром ЕУ. У 2012. години је на снази Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2012. („Сл. гласник РС”, бр. 95/11 и 15/12). Влада је на седници одржаној 29. новембра 2012. донела Уредбу о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2013. годину („Сл. гласник РС”, бр. 115/12), која ће се примењивати од 1. јануара 2012.

Такође, на основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”. У 2012. години објављено је укупно 95 Уредби ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1994, 1995, 1996, 1997, 2011. и 2012. Иначе, до сада су национално законодавство преузете све Уредби ЕК објављене од 1994. до краја новембра 2012.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Као приоритет у 2013. у погледу усклађивања законодавства планирано је доношење следећих прописа:

1. Закона о Царинској тарифи, уколико се заврше преговори за приступање чланству Републике Србије у Светску трговинску организацију
2. Закона о ратификацији ратификацији Регионалне конвенције о пан-евро-медитеранским правилима о пореклу робе
3. Закона о царинској служби
4. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2014. годину
5. Уредби ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1990, 1991, 1992, 1993, 2012. и 2013.

Приказ планираних приоритета у погледу усклађивања законодавства за 2013. дат је у следећој табели.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

РБ	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
1.	Закон о Царинској тарифи	Доношење овог закона је неопходно, уколико се заврше преговори за приступање чланству Републике Србије у Светску трговинску организацију, ради усаглашавања нивоа стопа царине са концесијама договореним у процесу приступања чланству СТО.	Комбинована номенклатура ЕУ за 2013. 32012R0927	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС

Р Б	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
2.	Закон о ратификацији Регионалне конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу робе	Доношење овог законе је неопходно ради ратификовања ПЕМ конвенције која је потписана од стране Србије 12.11.2012. ЕУ је потписала 15.6.2011, ратификовала 26.3.2012 и ступила је на снагу 1.5.2012.	Regional Convention on Pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin Није још увек објављено у „Службеном листу ЕУ”	у потпуности	Члан 14. ССП
3.	Закон о царинској служби	Надлежности и организација Управе царина прописане су чл. 252. до 329. старог Царинског закон (СГ РС бр. 73/03, 61/05, 85/05 - други закон, 62/06 - др закон), чије се остале одредбе не примењују од маја 2010. Ради регулисања ове материје посебним законом Управа царина је припремила Нацрт Закон о царинској служби.	-	-	препука ЕК 221 из Акционог плана Владе РС за 2013. и чланом 99. ССП
4.	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе у 2014.	Влада уредбом најкасније у новембру текуће године за наредну годину усклађује номенклатуру Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром Европске уније	Комбинована номенклатура ЕУ за 2014.	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС
5.	Уредбе ЕК (ЕЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1993	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	31993R3295, 31993R2291, 31993R2174, 31993R1825, 31993R1611, 31993R1486, 31993R1395, 31993R0893, 31993R0731, 31993R0719, 31993R0350, 32005R2126	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2012.
6.	Уредбе ЕК (ЕЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1992	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	31992R3802, 31992R3513, 31992R3180, 31992R2949, 31992R2933, 31992R2812, 31992R2087, 31992R1911, 31992R1533, 31992R1035, 31992R0840, 31992R0597, 31992R0509, 31992R0396, 32007R0321	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2012.

Р Б	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
7.	Уредбе ЕК (ЕЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1991	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	31991R3640, 31991R3425, 31991R3411, 31991R2507, 31991R2399, 31991R2084, 31991R1796, 31991R1288, 31991R1214, 31991R1176, 31991R0964, 31991R0546, 31991R0442, 31991R0440, 31991R0316, 31991R2293, 31996R2383	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2012.
8.	Уредбе ЕК (ЕЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 1990	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	31990R3044, 31990R2368, 31990R1964, 31990R1936, 31990R1422, 31990R1012, 31990R0650, 31990R0542, 31990R0314, 31990R0048, 32006R0957,	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2012.
9.	Уредбе ЕК (ЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2012	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	32012R1089, 32012R1108, 32012R1109, 32012R1110, 32012R1111, 32012R1112, 32012R1114, 32012R1123, 32012R1124, 32012R1125, 32012R1126, 32012R1127, 32012R1128, 32012R1129, 32012R1130, 32012R1144, 32012R1145, 32012R1170, 32012R1171, 32012R1172	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2012.

Р Б	Назив приоритета	Опис приоритета	Пропис ЕУ са којим се врши усклађивање	Степен усклађености	Веза са стратешким документом
10.	Уредбе ЕК (ЕЗ) у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2013	На основу члана 3а Закона о Царинској тарифи, одлуке о сврставању објављене у „Службеном листу ЕУ”, обавезне су за примену у Републици Србији и објављују се у „Службеном гласнику РС”.	По објављивању у „Службеном листу ЕУ”	у потпуности	Члан 18. ССП Члан 3. ПТС Аналитички извештај, који прати Мишљење ЕК о захтеву РС за чланство у ЕУ Извештај о напретку Србије за 2012.

Административни капацитети

Сектор за царински систем и политику Министарства финансија и привреде има у саставу два одсека у којима ради укупно 12 државних службеника, сви са високом стручном спремом, који су задужени за припрему и усклађивање свих царинских прописа. Државни службеници континуирано иду на обуке значајне за припрему прописа и унапређење рада. До сада нису укључивани у програм ЕУ Царина 2013 у делу који се односи на законодавне активности.

Управа царина је орган у саставу Министарства финансија и привреде. Поверене послове обавља у 15 царинарница и Централи. Има 2740 (стално и привремено) запослених, од којих 34,7% има универзитетску диплому, 20,7% вишу спрему а 38,4% средњу стручну спрему. Стручна обука запослених се реализује у Школском центру Управе царина, у виду редовних царинских курсева.

У Управи царина функционише Информациони систем царинске службе (ИСЦС) који подржава све основне царинске процедуре (транзит и остала царински дозвољена поступања са робом) у Републици Србији, као и разне друге функције неопходне за рад царинске службе. Информациони систем је сложен, интерактиван и интегрисан систем који чини мрежа локалних сервера (50) повезаних са централним сервером и преко 2300 радних станица. Функционише 24 часа дневно, 365 дана у години. Сва радна места су информатички опремљена и повезана.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У Управи царина је установљена пракса стратешког управљања и руковођења службом. Усвојене су: Пословна стратегија за период 2011-2015, ИТ стратегија за период 2011-2020 са стратегијом развоја интерконективности и интероперабилности са царинским ИТ системима ЕУ (детаљније погледати у поглављу 24), Пословна стратегија накнадних контрола за период 2011-2015. и Стратегија управљања ризиком за период 2012-2015. Од 2006. године, сваке године се доноси *Пословни план* са активностима које је неопходно спровести у предвиђеним роковима за текућу годину у циљу остваривања дефинисаних приоритета. У документу су наведени: организациона јединица која је надлежна/задужена да предузме мере, финансијска средства, индикатори реализације и очекивани резултати.

Управа царина тематске обуке по потреби организује и кроз модуле електронског учења Светске царинске организације (СЦО). Осим тога, стручно усавршавање се обавља кроз шестонедељне стипендије СЦО и кроз активности програма ЕУ Царина 2013 који земљама кандидатима помаже у јачању сопствених капацитета како би ефикасно и ефективно обављале царинске послове у периоду пре и после приступања ЕУ.

Управа царина сарађује са пословном заједницом и активно ради на поједностављивању царинских поступака. У вези са чланом 99. ССП, Управа царина је увела поједностављени увозни поступак у простору примаоца, поједностављени извозни поступак у простору пошиљаоца, поједностављени царински поступак на основу фактуре, поједностављен поступак активног оплемењивања у слободним зонама, поједностављен поступак извоза робе у поштанском саобраћају и прописала могућност усменог декларисања за привремени увоз и извоз амбалаже, палета и контејнера. Привредним субјектима којима је одобрено кућно царинење, обезбеђен је повољнији третман у систему анализе ризика чиме се битно смањује проценат прегледа. Такође, у циљу даљих олакшица, Управа царина је прописала поступак извоза, одвојено од поступка транзита, који омогућава

пословној заједници да приликом извоза робе за исту не подноси гаранцију, чиме је царински поступак у потпуности усаглашен са начином поступања у ЕУ. Аутоматско раздужење декларација за поједностављен поступак, као и раздвајање поступка извоза од поступка транзита информационо су подржани у ИСЦС-у.

У складу са Прелазним споразумом о трговини и трговинским питањима Управа царина је, по угледу на праксу Европске уније, израдила матрице САП кумулације и кумулације у оквиру ЦЕФТА-ЕФТА које су објављене на интернет страници и редовно се ажурирају. Сходно члану 23. Протокола о пореклу Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Републике Србије, са једне стране и Европске заједнице са друге стране, Споразума о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи – ЦЕФТА 2006, Споразума о слободној трговини између Републике Србије и Републике Турске и Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА, Управа царина Србије овлашћује извозника за сачињавање изјаве о пореклу робе на фактури ("овлашћени извозник") уколико предметно привредно друштво испуњава услове наведене у интерном акту Управе царина: "Поступак издавања и одузимања овлашћења за сачињавање изјаве о пореклу на фактури" који је урађен у складу са праксом Европске уније у овој области. Административна сарадња између царинских администрација у овом делу одвија се несметано (члан 32. Протокола о пореклу наведених споразума).

У области електронског пословања, Управа царина је омогућила пословној заједници електронско подношење декларација. Објавила је Опште услове за коришћење квалификованог електронског потписа у царинском поступку, као и Корисничко упутство за спољне кориснике који желе да царински поступак обављају коришћењем квалификованог електронског потписа. Урађен је и званични веб портал Управе царина на коме се налазе документа и информације од значаја за царинско пословање, како за пословну заједницу, тако и за путнике. Омогућено је да се преко сајта врши провера искоришћености гаранције, као и искоришћеност квота.

У области управљања границом, сузбијања кријумчарења, међународне и регионалне царинске сарадње (детаљније погледати поглавље 24) и у вези са члановима 6, 80, 82, 83, 85, 86, 100 и 110. ССП и Протокола 6, царинска служба редовно и активно учествује у међународним акцијама које организују СЦО, Интерпол, SELEC центар (у којем има свог сталног представника) и друге међународне организације. Поред 22 билатерална споразума о међународној царинској сарадњи, спроводи и закључене меморандуме о разумевању са царинским службама Италије и Француске, Меморандум о размени података у путничком промету закључен између аеродрома Шарл де Гол и Никола Тесла, протоколе о електронској размени података (SEED) са царинским службама БЈР Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе. Управа царина за преглед друмских превозних средстава редовно користи мобилне скенере последње генерације који су умрежени и имају могућност аудио-визуелне комуникације у реалном времену у оквиру Командног центра. Царинска служба користи и осам стационарних монитора за детекцију радиоактивности, као и разну приручну опрему за неинвазивни преглед. Поседује аутомобиле, чамце, мотоцикле. Управа царина има два пса за откривање наркотика који су још увек у фази обуке.

У области заштите права интелектуалне својине (детаљније погледати поглавље 7) и у вези са члановима 33, 75 и 86. ССП и препоруке ЕК број 231 из Акционог плана за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. (у даљем тексту: Акциони план Владе РС за 2013.), Управа царина је успоставила електронски систем размене података са носиоцима права интелектуалне својине. На сајту УЦС, у делу eIPR, објављена је инструкција која објашњава начин и услове електронске размене. Октобра 2012. потписани су уговори са две адвокатске канцеларије које заступају већи број носилаца права интелектуалне својине и са којима је у пракси имплементирана електронска размена података. Царинским службеницима на граници је омогућена експлоатација IPM базе података СЦО. Обуке царинских службеника спровode се у континуитету. Појачане су активности у вези са уништавањем кривотворене робе.

Мере планиране за период 2014-2016

У наредне три године планирано је доношење следећих прописа:

1. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2015. годину
2. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2016. годину

3. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2017. годину
4. Уредби ЕК у вези са сврставањем одређене робе према Комбинованој номенклатури из 2014, 2015, 2015 и 2016.

Наведеним прописима планира се да се оствари континуирано усклађивање националне Царинске тарифе са Комбинованом номенклатуром ЕУ за сваку наредну годину. Такође је планирана даља имплементација прописа ЕУ којима се јасно дефинише сврставање одређене робе према Комбинованој номенклатури у национално законодавство.

Активности у Управи царина планиране у 2014, 2015 и 2016. су:

- Учешће у програму ЦАРИНА 2020 (од 2014 – 2020. године) - чланови 6, 33, 44, 75, 80, 82, 83, 85, 86, 99 и 108 ССП
- Израда и усвајање Стратегије за односе са јавношћу (2014.) – члан 99. ССП
- Израда и усвајање Стратегије развоја људских ресурса (2015.) – чланови 99 и 114. ССП
- Припрема УЦ за имплементацију AIS и AES система ЕУ у складу са *Decision on a paperless environment for customs and trade* (Decision promoting electronic customs, No 70/2008/EC) и модернизованим Царинским законом ЕУ (Regulation (EC) No 450/2008 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Customs Code) (2016.) – члан 99. ССП
- Даља консолидација мреже, модернизација и имплементација стандарда безбедности за комуникациону структуру и ИТ систем царинске службе (2016.) члан 99. ССП

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ПТС и ССП за Подгрупу 29, које су планиране дат је у следећој табели.

Преглед мера у вези са спровођењем обавеза из ПТС и ССП у 2013 години

обавеза из ПТС или ССП	назив мере	тела надлежна за њено спровођење	временски рок
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Успостављање билатералне зоне слободне трговине у периоду од највише шест година	МФП	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине по динамици прописаној за 2013.
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Комбинована номенклатура ће се примењивати на класификацију робе у међусобној трговини уговорних страна	МФП	континуирано
Члан 18. ССП Члан 3. ПТС	Примена снижених стопа царине као резултат преговора о царинама у оквиру СТО	МФП МСУТТ	IV квартал 2013
Члан 21. ССП Члан 6. ПТС + Анекс I	Преференцијалне царине за индустријске производе	МФП МСУТТ	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине по динамици прописаној за 2013. У индустрији само Анекс Iв плаћа 20% базне царине
Члан 25. ССП Члан 10. ПТС + Протокол 1	Преференцијални увоз прерађених пољопривредних производа	МФП МПШВ МСУТТ	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013.

обавеза из ПТС или ССП	назив мере	тела надлежна за њено спровођење	временски рок
Члан 27. ССП Члан 12. ПТС + Анекс III	Преференцијални увоз пољопривредних производа	МФП МПШВ МСУГТ	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине, сезонске царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013.
Члан 28. ССП Члан 13. ПТС + Протокол 2	Преференцијални увоз вина	МФП МПШВ	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине, односно квота за 2013.
Члан 30. ССП Члан 15. ПТС + Анекс V	Преференцијални увоз рибе и производа од рибе	МФП МПШВ	Од 1. јануара 2013 за преференцијалне стопе царине и посебне дажбине по динамици прописаној за 2013.
Члан 44. ССП Члан 29. ПТС + Протокол 3	Примена правила о пореклу	МФП	континуирано
Члан 99. ССП Члан 41. ПТС + Протокол 5	административна сарадња у области царина	МФП	континуирано

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

Пројектне активности у 2013. у Управи царина су следеће:

1. Назив програма - ЕУ програм Царина 2013

- **Буџет и начин финансирања** - Учешће УЦС у програму Царина 2013 финансира се из буџета Републике Србије уплаћивањем годишње контрибуције Европској комисији (ЕК). Тај износ се кроз три годишње уплате/рефундације доставља УЦС како би се њиме финансирале активности програма (учествовање у састанцима, радним групама, обукама и радним посетама), а сва средства која не буду потрошена остају ЕК. Део финансијског доприноса може бити финансиран из средстава одговарајућег инструмента ЕУ за пружање спољне помоћи на захтев Републике Србије. Меморандумом је предвиђено да годишња финансијска контрибуција за учешће Србије у програму износи 100.000 евра.
- **Циљ програма** - Програм је пре свега намењен земљама чланицама ЕУ, али је под одређеним условима доступан и земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима. Програм Царина 2013 земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима треба да помогне у јачању сопствених капацитета како би ефикасно и ефективно обављале царинске послове у периоду пре и после приступања. То подразумева подршку за унапређење разумевања царинских прописа и процедура ЕУ, подстицање регионалне сарадње између царинских администрација, модернизацију царинских формалности и унапређење информационих система у домену размене информација и борбе против превара. Очекивани резултат програма је побољшање ефикасности и ефективности рада националних администрација путем размене знања и искустава са колегама из других царинских администрација, (пре свега земаља чланица ЕУ) кроз учествовање у састанцима, радним групама, обукама и радним посетама.
- **Планиране активности** – континуирано у 2013. (очекиване активности због природе програма није могуће раздвојити по кварталима. Службеници УЦС учествују на догађајима у оквиру програма или по позиву од стране ЕК (састанци, радне групе, радионице, обуке) или у договору са земљом домаћином, на одређену тему и на своју иницијативу (радне посете).
- **Веза са ССП** – чланови 6, 33,44,75,85,99 и 108.

2. **Назив пројекта - Усклађивање Сектора за контролу примене царинских прописа Управе царина Србије са стандардима, организацијом и оперативном методологијом органа за контролу примене прописа ЕУ**
- **Укупан буџет:** 8,9 милиона евра
 - **Извор финансирања:** IPA 2008 (ЕУ средства 4,4 милиона евра, национална контрибуција 4,5 милиона евра)
 - **Циљ пројекта:** Пројекат ће омогућити Републици Србији да успостави отворене, али безбедне границе путем ефикасне граничне контроле и система управљања границом, на основу најбоље праксе и искуства ЕУ.
 - **Планиране активности у 2013. години** односе се на компоненту 4 пројекта – Твининг из области система наплате пореза и буџетских прихода
 - **I квартал:** Организација студијске посете за групу службеника укључених у рад у акцизном сектору и сектору индиректног опорезивања; радионица за службенике Управе царина, Пореске управе и главне представнике пословне заједнице у циљу повећања сарадње са приватним сектором; два напредна курса обуке за откривање и спречавање превара у вези са порезом на додату вредност; техничка асистенција у изради нацрта смерница/упутстава за процедуре анализе ризика; курс обуке едукатора; два напредна курса обуке за контроле пореза на додату вредност; студијска посета за групу службеника укључених у рад у акцизном сектору и сектору индиректног опорезивања. Половином фебруара месеца предвиђена је завршна конференција.
 - **Веза са ССП** - чланови 99 и 100.
3. **Назив пројекта - Унапређење институционалних и административних капацитета Управе царина Србије кроз развој система пословног извештавања и приближавање модерним европским стандардима царинског пословања**
- **Укупан буџет:** 401.824 евра
 - **Извор финансирања:** Краљевина Норвешка
 - **Циљ пројекта:** Пројектом ће се побољшати перформансе Управе царина у области пословног извештавања и реализацијом пројекта обезбедиће се окружење у коме за креирање и одржавање упита није потребно познавање техничких аспеката база података као и начин за убрзање креирања и одржавање упита од стране царинских службеника.
 - **Планиране активности у 2013. години:**
 - **I квартал:** Програмске измене у 147 постојећих апликација за израду извештаја тако да показују податке и за поједностављене поступке; израда 21 нове апликације за израду извештаја за потребе Одељења за анализу и управљање ризиком; израда 51 нове апликације за израду извештаја за праћење ефеката поједностављених процедура. Завршетак пројекта је планиран за 28. фебруар 2013..
 - **Веза са ССП** – члан 99.
4. **Назив пројекта - Модернизација царинског система**
- **Укупан буџет:** 4,1 милиона евра
 - **Извор финансирања:** IPA 2011 (ЕУ средства)
 - **Циљ пројекта:** Јачање административних и оперативних капацитета Управе царина и релевантних заинтересованих страна са циљем испуњења ЕУ захтева у области NCTS (New Computerized Transit System), AEO (Authorized Economic Operator), трговинских олакшица и управљања ризиком.
 - **Планиране активности у 2013. години:**
 - **I квартал:** Почетни извештај и снимање стања
 - **II квартал:** Завршена анализа потреба и анализа јаза (GAP анализа)
 - **III квартал:** Завршена анализа пословања и фаза спецификације система - функционална спецификација, тест стратегија, системи управљања конфигурацијом, изградња/формирање података и стратегија транзиције, стратегија комуникације и обуке

- **Планиране активности у 2014. години:**
 - Студија изводљивости царинских процедура у речном, ваздушном и железничком саобраћају;
 - Софтвер инсталиран на тест систем, окончано тестирање, техничке карактеристике, документација програма, формирани приручници о систему, набављен материјал за обуку, систем инсталиран у систем обуке и реализована обука инструктора/предавача.
- **Планиране активности у 2015. години:**
 - Реализована обука крајњих корисника, реализован пилот пројекат размештања (испоручен изворни код, систем пуштен у промет и изабрана царинарница) и потпуно размештање (систем пуштен у промет на целој територији).
- **Веза са ССП – чланови 99 и 108.**

3.30 Економски односи са иностранством

3.30.1 Заједничка трговинска политика

Преглед стања

Интеграција Србије у међународне робне токове и реформа спољно трговинске политике представљају један од кључних елемената економских реформи спроведених у претходном периоду.

Правила **Светске трговинске организације (СТО)**, уз **Споразум о стабилизацији и придруживању, мултилатералне и билатералне споразуме о слободној трговини** представљају главни оквир спољнотрговинске политике Србије.

Чланство у **СТО** је важан елемент подршке процесу унутрашњих економских реформи, као и неопходан корак за приступање ЕУ. Формално је процес приступања СТО започео 2005. када је Генерални савет СТО оформио Радну групу за приступање Србије. До сада је одржано дванаест састанака Радне групе, од којих **је последњи одржан у марту 2012.** Тада је констатовано да је остварен знатан напредак и да је остало само пар отворених питања на мултилатералном нивоу од којих је најважнији усвајање Закона о генетски модификованим организмима (ГМО), док су на билатералном плану окончани преговори око царинских концесија за робу и услуге са великом већином земаља које се су појавиле у овом процесу¹³⁵. Још увек се воде преговори са САД и Бразилом за мањи број пољопривредних производа и са Индијом (за услуге); а са Украјином и за робу и за услуге. Најоштрији захтев који је Србија примила од почетка преговора о приступању СТО је захтев Украјине. У циљу олакшавања захтева ове земље на мултилатералном нивоу, тј. у оквиру СТО, започети су преговори о закључивању билатералног споразума о слободној трговини. Према садашњем стању преговора, одржавање наредног, **тринаестог састанка Радне групе** за приступање Србије СТО и завршетак процеса приступања СТО, зависи од спремности да се адекватно измени Закон о генетски модификованим организмима.

Европска унија је септембра 2012.г. иницирала разговоре између **Србије и ЕУ** у вези са приступањем **Републике Хрватске ЕУ**. Адаптација Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), односно Прелазног трговинског споразума (ПТС) је иницирана пошто Хрватска постаје чланица ЕУ 1. јула 2013., и уласком у ЕУ напушта режим трговине који је регулисан ЦЕФТА споразумом. Сходно томе трговина између Хрватске и Србије се више неће одвијати према ЦЕФТА Споразуму, већ према одредбама ССП/ПТС који је Србија потписала са ЕУ. Преговори о адаптацији би требало да буду окончани до уласка Републике Хрватске у ЕУ. До сада су на ову тему, у новембру и децембру 2012.г. одржане само консултације између представника Србије и ЕУ, а прва рунда преговора ће се одржати крајем јануара 2013.

Када је реч о осталим процесима важним за европске интеграције и за примену ССП у области регионалне сарадње треба поменути да је током 2012.г. у функционисању **ЦЕФТА** било одређених потешкоћа које су отклоњене средином године. Наиме, у првој половини 2012.г. постојао је проблем око представљања представника Привремених институција самоуправе у Приштини на састанцима

¹³⁵ Швајцарском, Норвешком, Канадом, Јапаном, Корејом, Европском унијом, Мексиком, Панамом, Еквадором, Кином, Доминиканском Републиком, Салвадором и Хондурасом.

ЦЕФТА услед различитог тумачења одредби Договора о регионалном представљању и сарадњи између Београда и Приштине постигнутог уз посредовање ЕУ.

Овај проблем је, након формирања нове Владе Србије отклоњен, па је функционисање ЦЕФТА могло несметано да се настави.

У 2012.г. активности у оквиру ЦЕФТА су биле усмерене на елиминисање нецаринских препрека на граничним прелазима ради повећања извоза и привлачења инвеститора, стварање услова за отпочињање преговора о либерализацији трговине услугама, јачање производне сарадње у региону, надгледање либерализације тржишта јавних набавки, заштиту конкуренције и права интелектуалне својине и пуну примену дијагоналне кумулације порекла. Одржана су 23 састанка ЦЕФТА тела, **а на састанку Заједничког комитета ЦЕФТА, који је одржан 8. новембра 2012.г.** у Тирани између осталог су усвојени и Министарска одлука о оснивању радне групе за управљање царинским ризиком и Министарска препорука о признавању извештаја о испитивању тела за оцењивање усаглашености.

Посвећена је пажња и отвореним питањима за даље функционисање ЦЕФТА, с обзиром да Хрватска због уласка у ЕУ 1. јула 2013. напушта овај регионални споразум. Између осталог, договорено је да се покрене процедура за измену члана 52 ЦЕФТА који говори о функцији депозитара, што је до сада била управо Хрватска.

Потписани су билатерални протоколи са Босном и Херцеговином и Црном Гором о међусобном признавању сертификата које издају акредитоване лабораторије за безбедност хране.

Сарадња са земљама чланицама **ЕФТА**, се одвија кроз примену Споразума о слободној трговини између РС и ЕФТА, који је због специфичне ратификационе процедуре ступио на снагу крајем 2011. Први састанак Мешовитог комитета **ЕФТА одржан је 24. октобра 2012. у Женеви**, на коме су разматрана питања примене споразума, царина и порекла робе. На овом састанку је од стране представника ЕФТА иницирано питање потписивања PanEuroMed конвенције од стране Србије, како би се омогућио процес дијагоналне кумулације порекла и тиме повећала преференцијална робна размена.

Србија је **12. новембра 2012. потписала PanEuroMed Конвенцију** што је један од предуслова за пуну имплементацију дијагоналне кумулације порекла између Србије, ЕУ, ЕФТА, ЦЕФТА и Турске.

У 2011. и 2012. на билатералном економском плану остварена је интензивна међународна активност одржавањем преко 16 заседања мешовитих комитета и комисија за економску сарадњу и/или пословних форума са различитим земљама. Такође, реализован је и значајан број билатералних сусрета и преговора, који су за резултат имали закључивање 5 споразума у области економске и/или трговинске сарадње и два протокола о изменама и допунама споразума о слободној трговини.

У циљу усклађивања **либерализације трговине РС** са чланицама Царинске уније Русије, Белорусије и Казахстана, 2011. потписани су Протокол о измени и допуни Споразума између Владе РС и Владе Републике Белорусије о слободној трговини из 2009, као и Протокол о изузецима из режима слободне трговине и правилима о пореклу робе уз Споразум о слободној трговини са Руском Федерацијом из 2000.г.

У 2011.г. закључени су нови билатерални **споразуми о економској сарадњи са Пољском и Индонезијом, док је са Кувајтом закључен Споразум о трговинској сарадњи**, који садржи клаузулу најповлашћеније нације. Споразуме са Пољском и Кувајтом ратификовала је Народна скупштина у 2011.г. Споразуми су усаглашени са правилима ЕУ и СТО и представљају законодавни оквир за јачање економске и трговинске сарадње са овим земљама.

Споразум о економској и технолошкој сарадњи са Азербејџаном закључен је и ступио је на снагу у 2012, чиме је формално отворена могућност да азербејџанска Влада кредитира и реализује изградњу деонице од Љига до Прељине на аутопуту Е-763 на Коридору 11.

Споразум о стратешкој економској сарадњи између Владе Србије и Канадске комерцијалне корпорације потписан је 15. новембра 2012.г, на иницијативу канадске стране, у циљу стварања оквира за стратешку сарадњу на државном и привредном нивоу, олакшања финансирања различитих инвестиционих пројеката у Србији (пример РТБ Бор) и унапређења укупне привредне сарадње, посебно у областима као што су енергетика, инфраструктура, индустрија и прехрамбено-пољопривредни сектор. Анексом су поменути конкретни енергетски пројекти који већ јесу или могу бити предмет сарадње на бази интереса истакнутих канадских компанија за улагања у Србију (Пројекат изградње реверзибилне ХЕ Бистрица, пројекат хидроелектрана Бродарево 1 и 2, ХЕ у доњем току Дрине Козлук 1 и 2).

Република Србија је до сада потписала **Споразуме о узајамном подстицању и заштити улагања** са 49 земаља. Највећи број тих Споразума наслеђен је из бивше СР Југославије, односно касније ДЗ СЦГ. У 2011. потписана су два споразума ове врсте (са Азербејџаном и Индонезијом), док је у 2012.г. потписан један са Алжиром.

Од свог оснивања 2005.г. до данас Агенција за осигурање и финансирање извоза (АОФИ) подржава извоз из Србије кроз послове краткорочног осигурања од комерцијалних ризика и финансирања извоза. Током кризних година је у великој мери помогла ликвидност извозника из Србије. Променом Закона о АОФИ 2010.г, седиште Агенције је премештено у Ужице, а Агенцији је омогућено да се бави и реосигурањем.

Скупштина РС је новембра 2011. усвојила измене и допуне **Закона о спољнотрговинском пословању** („Сл. гласник РС”, бр. 88/11) које су почеле да се примењују од 1. фебруара 2012. Овим изменама је извршено прецизније дефинисање појединих термина и института спољнотрговинског пословања и усклађивање са девизним законом, и то:

- у дефиницији „лица у спољнотрговинском пословању” укључени су, поред већ обухваћених правних лица, предузетника и физичких лица, и огранци домаћих и страних правних лица којима се даје једнако право на бављење спољнотрговинским пословањем. У складу са препоруком ЕК, наглашено је да се исти третман даје домаћим и страним лицима;
- изузеци од принципа спољнотрговинског пословања, у потпуности су усаглашени са општим изузецима садржаним у члану XX ГАТТ-а из 1994 и изузецима из безбедносних разлога садржаним у члану XXI ГАТТ-а из 1994;
- одредбе о случајевима када се могу уводити квантитативна ограничења увоза и извоза, дефинисане су на начин, како би у потпуности биле усклађене са терминологијом СТО. Такође је при додели квоте, рок за њено искоришћавање продужен са шест месеци на годину дана, што представља побољшање комерцијалних услова пословања;
- извршена је допуна дефиницијама третмана најповлашћеније нације и националног третмана у области услуга;
- предвиђена је обавеза надлежних органа да процедуру за издавање дозволе пропишу тако да буде што једноставнија, као и да се подносиоци захтева могу обратити само једном органу у вези са захтевом, али свакако не више од три органа;
- у члану који регулише мере за заштиту платног биланса РС, прецизирано је да се мере у облику квантитативног ограничења, могу увести само изузетно и то ако мере засноване на цени не могу да зауставе нагло погоршање платног биланса РС.

Закон о спољнотрговинском пословању („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 36/11 – др.закон и 88/11), омогућава доследну примену правила и принципа СТО, као и свих мултилатералних споразума.

У Републици Србији је на снази **Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене** („Сл. лист СЦГ”, бр. 7/05 и 8/05). Усвајањем наведеног закона извоз контролисане робе је стављен под пуну цивилну контролу. У плану је да се материја спољне трговине контролисаном робом регулише помоћу два посебна закона, у складу са међународном праксом. У 2011. отпочео је рад на тексту нацрта новог **Закона о извозу и увозу робе двоструке намене**. Нацрт наведеног Закона претходна Влада је усвојила у јануару 2012, али он није био разматран у Народној скупштини у претходном сазиву. Сходно закључку Владе од 27. јула 2012., повучен је из скупштинске процедуре и упућен је у поновну процедуру усвајања од стране Владе. У 2012. формирана је међуресурска радна група са задатком да припреми нацрт новог Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме.

Влада је новембра месеца ове године усвојила нову Националну контролну листу наоружања и војне опреме Републике Србије („Сл. гласник РС”, број 112/12), која је усклађена са листом ЕУ за 2011., а коју је Европски Савет усвојио у мају ове године. Усклађивање се врши у складу са анексима који усвајају на годишњем нивоу, а саставни су део Council Common position CELEX бр. 32008E0944.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. г су планиране следеће законодавне активности:

- усвајање и ступање на снагу **Закона о извозу и увозу робе двоструке намене** чиме ће бити извршено потпуно усклађивање нашег законодавства са Регулатором CELEX бр. 02009R0428-20120615 (ЕС) 428/2009 од 5. маја 2009.г;
- усвајање **Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме**. У овој области, с обзиром да је у питању део законодавства ЕУ који се односи на спољну политику, одбрану и безбедност нема заједничких обавезујућих прописа, већ је регулисање ове материје препуштено државама чланицама, уз примену заједничких правила које се односе на извоз војне опреме и технологија (Council Common position CELEX бр. 32008E0944 од 8. децембра 2008.). Закон ће бити у потпуности усклађен са одредбама европског законодавства;
- усвајање **Националне контролне листе робе двоструке намене**. ЕУ листа робе двоструке намене садржана је у анексу Регулаторе 428 CELEX бр. 02009R0428-20120615, и усваја се на годишњем нивоу. Усклађивањем домаћих Националних контролних листа са листама ЕУ повећава се међународни кредибилитет РС у области извозне контроле;
- усвајање **Годишњег извештаја о спољнотрговинском промету контролисаном робом за 2011.г.** који представља део међународне обавезе РС о редовном извештавању ЕУ, у прописаној форми, о извозу и увозу наведене робе;
- потписивање **Протокола о Споразуму о стабилизацији и придруживању између ЕУ и Србије поводом приступања Хрватске ЕУ** (правни основ за овај Протокол је члан 39. ССП).

У оквиру ове подгрупе, једна од важнијих законодавних активности је и **ратификација међународних билатералних и мултилатералних споразума у области трговинске и економске сарадње**. За ову врсту споразума не може се прецизирати датум ратификације, пошто процес преговарања и потписивања споразума не зависи само од наше стране, већ и од земље са којом се воде преговори¹³⁶. Имајући ово у виду, начелно можемо оценити да, у складу са нашим плановима, у 2013. очекујемо:

- закључивање споразума о економској и/или трговинској сарадњи са Грузијом, Јерменијом, Тунисом, Ираком, Катаром, Анголом, Јужноафричком Републиком и Сингапуром, као и споразума о слободној трговини са Украјином. У 2013. се очекује и потписивање споразума о оснивању Мешовитог комитета са Мароком;
- одржавање преговора ради закључења Споразума о узајамном подстицању и заштити инвестиција са Канадом и САД. Са Канадом је у 2012. одржана видео-конференција, а следећа је најављена за почетак 2013. Усаглашавање и потписивање наведеног билатералног споразума добар је основ за повећање обима страних инвестиција из одређене земље.

Активности у области ЦЕФТА на којима ће се радити у 2013. г. обухватају отварање преговора о либерализацији трговине услугама, потпуно преузимање одговорности и власништва над ЦЕФТА Трговинским порталом, даљу либерализацију трговине пољопривредним и прехранбеним производима, уклањање техничких и нецаринских препрека трговини и успостављање механизма управљања ризиком ради олакшања и поједностављења процедуре на граничним прелазима. Посветиће се пажња и повећању транспарентности и јачању капацитета у области дефинисања, координације и спровођења трговинске политике у циљу повећања привредног раста ЦЕФТА Страна.

Административни капацитети

Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација је на основу члана 19. Закона о министарствима („Сл. гласник РС”, бр. 72/2012) надлежно за следеће области које се односе на економске односе са иностранством:

- преговарање, закључивање и праћење спровођења мултилатералних и билатералних економских и трговинских споразума, споразума о слободној трговини, протокола и меморандума;

¹³⁶ Из истих разлога ови споразуми се неће уносити електронска базу која прати НПАА

- спољнотрговински систем и мере заштите;
- спољну трговину контролисаном робом.

У оквиру Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација постоје два сектора која се баве економским односима са иностранством, а то су Сектор за мултилатералну и регионалну економску и трговинску сарадњу и Сектор за билатералну и економску сарадњу. У оквиру првог Сектора по систематизацији постоје 33 радна места, а тренутно има 28 запослених. У другом Сектору има 20 запослених, као што је и предвиђено Правилником о систематизацији радних места.

Ради што успешнијег обављања активности које се односе на област економских односа са иностранством врши се континуирана обука запослених и фокус се ставља на квалитет ангажованих лица, а не само на њихов број.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

- Реализација активности у области економских односа са иностранством се одвија и кроз праћење примене мултилатералних и билатералних споразума о економској, привредној и/или трговинској сарадњи, укључујући и рад мешовитих радних тела (мешовити комитети, комисије, радне групе).
- Ради спровођења приоритета везаних за усвајање Закона о извозу и увозу робе двоструке намене и Закона о извозу и увозу наоружања и војне опреме, потребно је обезбедити одговарајућу ИТ опрему, пре свега у циљу унапређења постојеће базе података издатих дозвола, као и наставити редовно обучавање запослених на овим пословима.

Мере планиране за период 2014-2016

- Уколико се током 2013.г. оконча процес преговора о приступању СТО, у 2014. би требало да се потпише и Протокол о приступању Србије овој међународној организацији.
- У 2014. очекује се потписивање Споразума о економској и/или трговинској сарадњи са Узбекистаном.
- Сингапур, Јужна Кореја, Етиопија и Јужноафричка Република су изразиле интерес за закључивање Споразума о узајамном подстицању и заштити инвестиција, те се у периоду 2014 - 2016. г очекује потписивање ових споразума.

Преглед текуће и планиране иностране развојне помоћи

У циљу јачања административних капацитета за спровођење мера и активности у оквиру надлежности економских односа са иностранством спроводе се следећи пројекти иностране помоћи:

- **SECO** - Техничка помоћ швајцарске Владе за приступање РС СТО у сарадњи са IDEAS центром Женева, имплементационом агенцијом Швајцарске агенције за сарадњу (SECO). Овај пројекат је отпочео за време СЦГ и било је планирано да траје до краја 2012, али се очекује да се пројекат продужи до 2016. г;
- **Пројекат ЕУ „Унапређење извозне контроле региона југоисточне Европе”**. Средства за ту намену се дистрибуирају преко БАФА (немачке Агенције за контролу извоза). Средства су коришћена за различите намене, углавном едукативне и састојала су се у ангажовању европских експерата у појединим сегментима (унапређење законодавства и његова хармонизација са ЕУ законодавством, унапређење кривичних санкција, разрада појединих конкретних питања извозне контроле-нпр. брокеринг и сл. превођење листа роба која се налазе на режиму контроле, организација семинара за привреду у свим земљама у регион и сл). Углавном, те фондове дистрибуира БАФА и за њих одговара и Европска комисија;
- Слична помоћ за земље региона добијана је и од америчког **EXBS** програма (Програм извозне контроле и безбедности на граници – Export Control and Related Border Security) и **UNDP** - Центра за контролу малог и лаког наоружања југоисточне Европе (SEESAC). Сви ови пројекти ће се наставити и у 2013.г;
- Трбало би поменути и важније пројекте који су започети и на којима ће се радити и током наредног периода, а чији је циљ да се сарадња међу чланицама ЦЕФТА, са ЕУ и чланицама ЕФТА унапређује, у којима представници Србије активно учествују. То су: пројекат OECD/ЕС и мађарске Владе о елиминисању нецаринских баријера; GIZ о ЦЕФТА трговинском порталу, транспарентности мера трговинске политике и мерењу примене

ЦЕФТА кумулације порекла и Светске банке и OECD/ЕС о либерализацији трговине услугама.

3.30.2 Политика развојне и хуманитарне помоћи

Развојна сарадња и хуманитарна помоћ

Република Србија је корисник финансијске помоћи ЕУ и њених држава чланица. Србија до сада није учествовала у пројектима ЕУ на пружању развојне, техничке или финансијске помоћи, нити у националном буџету има средства предвиђена за те намене, с обзиром да има изузетно ограничене могућности за учествовање у пружању подршке циљевима и инструментима развојне политике ЕУ.

У погледу пружања хуманитарне помоћи, РС је у протеклих неколико година, у оквиру својих могућности, пружила хуманитарну материјалну помоћ (поготово државама у региону југоисточне Азије, чије је становништво било погођено природном катастрофом цунамијем). Према досадашњој пракси, приликом пружања хуманитарне помоћи, с обзиром да се, по правилу, радило о потреби хитног хуманитарног реаговања на природне катастрофе и уклањање њихових последица, Влада РС је доносила *ad hoc* одлуке за сваку појединачну ситуацију. Дакле, не постоји институционални облик координације, већ су се на пружању помоћи ангажовала надлежна министарства, у зависности од карактера природне непогоде и технолошке катастрофе и потреба угроженог становништва у дотичној држави.

Тако је, током 2011. и 2012. г, МСП, заједно са МУП, било ангажовано у кризним ситуацијама које су се десиле услед промене власти у Либији и сукоба у Сирији (који још увек трају), а у циљу пружања помоћи грађанима Србије. У МСП је била основана Група за кризне ситуације и послове одбране при Одељењу за конзуларне послове. Активности и циљеви ове Групе, иако на *ad hoc* основи, остварени су у потпуности, са најбољим оценама за професионално ангажовање.

У наредном периоду, предстоји успостављање правног и институционалног оквира за пружање развојне помоћи трећим земљама. РС ће кроз процес приступања ЕУ покушати да унапреди сопствене економске могућности, како би била у прилици да успешно учествује у програмима развојне сарадње ЕУ.

Приоритети у 2013. су- формирање технички и персонално опремљене организационе јединице МСП, сходно предлогу нацрта новог Закона о спољним односима Републике Србије, која ће на одговарајући начин пратити, планирати и координирати развојну сарадњу и хуманитарну помоћ. У предстојећем дугорочнијем периоду, требало би размотрити могућност усвајања Закона о развојној сарадњи и хуманитарној помоћи и у оквиру њега евентуално именовање националног координатора за развојну сарадњу и хуманитарну помоћ, који би координирао рад свих домаћих државних органа и институција.

3.31. Спољна, безбедносна и одбрамбена политика

3.31.1. Политички дијалог

Преглед стања

Србија наставља са испуњавањем политичких критеријума и услова преузетих у контексту процеса стабилизације и придруживања.

Политички дијалог између ЕУ и Србије се, поред редовног политичког дијалога, институционално одвија у оквиру Форума ЕУ- Западни Балкан и кроз састанке „Унапређеног сталног дијалога”, кроз који се ЕК обавештава о усклађивању законодавства са правом ЕУ и од ЕК добијају препоруке о даљим потребним корацима у процесу интеграција.

Ступањем на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању, који се очекује у првој половини 2013. године, формираће се Савет за стабилизацију и придруживање који ће надзирати примену и спровођење ССП-а и који ће разматрати сва важна питања која проистичу у оквиру ССП-а и сва друга билатерална или међународна питања од заједничког интереса. Тиме ће се политички дијалог додатно институционализовати, ојачати и постати део свеобухватног међународног споразума између Србије и ЕУ.

Уз посредовање Европске уније (К. Ештон) води се политички дијалог на високом нивоу између Београда и Приштине.

Одлуком Савета ЕУ о принципима, приоритетима и условима, садржаним у Европском партнерству са РС, укључујући и Косово и Метохију, утврђени су краткорочни и средњорочни приоритети који су у надлежности Министарства спољних послова, а који се тичу усклађивања спољне политике РС са Заједничком спољном и безбедносном политиком ЕУ. У том контексту, РС ће наставити да се придружује декларацијама ЕУ и спремна је да пружи допринос координисаном деловању са ЕУ у оквиру појединих међународних организација.

Административни капацитети

Током 2013. године, требало би да се одрже постојећи административни капацитети у складу са ранијим пројекцијама. Наставиће се са јачањем институција и изградњом административних капацитета у сарадњи са Канцеларијом за европске интеграције. Истовремено се предузимају мере у циљу унапређење капацитета Мисије РС при ЕУ у Бриселу. Поред редовног дипломатског састава., Мисија ће се ојачати ангажманом експерата по областима сходно поглављима претприступних преговора РС и ЕУ. Институције надлежне за спровођење активности РС у области спољне, безбедносне и одбрамбене политике су: Министарство спољних послова, Министарство одбране, Министарство унутрашњих послова, Министарство правде и државне управе, Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација, Министарство финансија и привреде и Републички секретаријат за законодавство.

3.31.2. Сарадња са међународним организацијама

Преглед стања

Чланство у међународним организацијама

Р. Србија је чланица следећих глобалних и регионалних међународних организација:

Организација Уједињених нација

Организације у оквиру система Уједињених нација

1. Светска банка (WB)
2. Међународни монетарни фонд (ММФ)
3. Организација УН за индустријски развој (UNIDO)
4. Организација УН за образовање и културу (UNESCO)
5. Међународна организација рада (ILO)
6. Међународна поморска организација (IMO)
7. Светска здравствена организација (WHO)
8. Међународна организација за цивилно ваздухопловство (ICAO)
9. Међународна унија за телекомуникације (ITU)
10. Светска поштанска унија (UPU)
11. Међународна организација за атомску енергију (IAEA)
12. Светска организација за интелектуалну својину (WIPO)
13. Организација УН за храну и пољопривреду (FAO)
14. Међународна организација за миграције (IOM)
15. Светска метеоролошка организација (WMO)
16. Светска туристичка организација УН (UNWTO)

Остале глобалне међународне организације

1. Међународна група за бакар и цинк
2. Међународна организација за унификацију приватног права (UNIDROIT)
3. Међународна организација за телекомуникације путем сателита (EUTELSAT)
4. Организација за међународни железнички саобраћај (OTIF)

5. Међународна полиција (INTERPOL)
6. Европска конференција министара саобраћаја (CEMT)
7. Покрет несврстаних земаља (у својству посматрача) (NAM)
8. Међународна железничка унија (UIC)
9. Светска царинска организација (WCO)

Регионалне организације

1. Организација за европску безбедност и сарадњу (OSCE)
2. Савет Европе (CoE)
3. Европска банка за обнову и развој (EBRD)
4. Централноевропска иницијатива (CEI)
5. Иницијатива за сарадњу земаља ЈИЕ (SECI)
6. Регионални савет за сарадњу (RCC)
7. Јадранско-јонска иницијатива (АИ)
8. Дунавска комисија (DC)
9. Међународна комисија за заштиту реке Дунав (ICPDR)
10. Процес сарадње у југоисточној Европи (SEECP)
11. Регионална иницијатива за миграције, азил и избегла лица (MARRI)
12. Организација за црноморску економску сарадњу (BSEC)
13. Процес сарадње на Дунаву (DCP)
14. Међународна комисија за слив реке Саве (ISRBC)
15. Централноевропско удружење слободне трговине (CEFTA 2006)
16. Заједница европских железница и инфраструктурних менаџера (CER)
17. Европска организација за нуклеарна истраживања (придружени члан) (CERN)
18. Програм НАТО Партнерство за мир (PfP)

Организација Уједињених нација

Савезна Република Југославија примљена је у чланство УН 2000. године. Након раздруживања СЦГ у јуну 2006. године, Република Србија је као међународно правна наследница наставила чланство у УН.

Србија доприноси раду УН и кроз чланство у различитим телима УН и специјализованим агенцијама. Активно учествује у раду Генералне скупштине УН и њених комитета и залаже се за ревитализацију овог тела. Током 2012. године Р. Србију је посетио генерални секретар УН Бан Ки-Мун.

Представник Р. Србије (бивши министар спољних послова Вук Јеремић) председава 67. заседањем Генералне скупштине УН (септембар 2012. - септембар 2013. године). Избор В. Јеремића на ову функцију представља својеврсно признање доприноса Р. Србије јачању улоге Светске организације у међународним односима. Р. Србија ће у 2013. години наставити активно деловање у оквиру система УН посебно у вези са питањем Косова и Метохије. Активно ће учествовати на редовним кварталним заседањима Савета безбедности на којима се разматра ситуација на КиМ и даље ће се залагати за побољшање положаја неалбанског становништва у покрајини и спровођење адекватне међународне истраге у вези са илегалном трговином људским органима на КиМ.

Делегација Р. Србије учествовала је на 36. заседању Комитета за светску баштину УНЕСКО у Санкт Петербургу (23. јун – 5. јул 2012), где се првенствено залагала да УНЕСКО настави да делује у статусно неутралним оквирима када се ради о ЈПН Косова.

У оквиру Алијансе цивилизација у Београду је 10. априла 2012. године, одржана Друга регионална конференција за југоисточну Европу на нивоу националних координатора, а у 2013. години ће се организовати састанак на министарском нивоу и израдити Национални план за 2013-2014. годину.

Република Србија од 2002. године активно учествује у мировним операцијама УН. Припадници Министарства одбране и МУП Р.Србије тренутно су ангажовани у више мировних мисија УН: мисија

УН у Обали Слоноваче (UNOCI), Либерiji (UNMIL), Кипру (UNFICYP), ДР Конгу (MONUSCO), Либану (UNIFIL) и на Хаитију (MINUSTAH).

Организација за европску безбедност и сарадњу

Усвајање Одлуке Министарског савета ОЕБС о консекутивном председавању Швајцарске и РС у 2014. и 2015. години, је у највећој мери одредило активности РС. Претходну годину је обележило интензивирање сарадње са Швајцарском, кроз неколико рунди билатералних консултација на тему заједничких активности током којих су разрађивани детаљи Заједничког радног плана. Почетком септембра 2012. су одржане и трилатералне консултације са Украјином и Швајцарском, са којима ћемо током 2014. бити у Тројци ОЕБС.

Усвајањем Одлуке о успостављању процеса Хелсинки +40 на састанку Министарског савета ОЕБС, одржаном у Даблину, 6. и 7. децембра 2012., пред будућа три председавајућа (Украјина, Швајцарска и РС) постављен је задатак да се договоре око тема којима ће се овај процес бавити. РС ће као будући председавајући ОЕБС, у 2013. председавати и Комитетом људске димензије.

У склопу иницијативе високог комесара за националне мањине ОЕБС (ВКНМ), амб. К. Волебека, РС учествује на неформалним консултацијама са Румунијом о националним мањинама у источној Србији, а од фебруара 2013. године у формату Међувладине мешовите комисије Румуније и РС за националне мањине.

Као и ранијих година, сарадња са Мисијом ОЕБС у РС је била изузетно добра у свим областима утврђеним мандатом, а партнерски однос између Мисије и државних институција и НВО значајно је допринео испуњењу стандарда и усклађивању институционалног и законодавног оквира са потребама европских интеграција РС. За шефа Мисије је недавном одлуком председавајућег ОЕБС именован швајцарски дипломата Петер Буркхард, који је ступио на дужност 6. децембра 2012.

Сарадња са Мисијом ОЕБС на КиМ је од изузетног значаја за РС, посебно што ова Мисија представља најснажнији вид статусно-неутралног присуства на терену и једину међународну мисију на КиМ која у свом мандату има јасно изражену компоненту заштите људских права.

У вези са председавањем Републике Србије ОЕБС, током 2013. године планиране су следеће активности:

- од 1. јануара 2013. године Србија је преузела председавање Комитетом за људску димензију ОЕБС, што представља изузетно комплексан и одговоран задатак, имајући у виду озбиљну поделу међу државама учесницама када је реч о питањима из ове области;
- очекује се наше активно учешће на свим састанцима ОЕБС, као и заузимање ставова по свим питањима којима се Организација бави;
- планирано је да се до лета 2013. године формира радне групе за председавање у оквиру Министарства спољних послова, а током јесени и интерресорна радне групе за подршку председавању у коју ће бити укључени представници ресора Владе, независних регулаторних тела и Народне скупштине Републике Србије, а коју би водио представник Министарства спољних послова;
- наставак интензивне сарадње са Швајцарском у оквиру ОЕБС;
- финализирање Заједничког радног плана за председавање са Швајцарском очекује се у првом кварталу ове године, а средином године и његово представљање државама учесницама ОЕБС;
- учешће министра спољних послова Републике Србије на Министарском састанку ОЕБС у Кијеву у децембру 2013. године;
- интензивирање припреме кадрова, који ће радити на председавању Србије ОЕБС.
- Током 2014. године могу се очекивати следеће активности:
- улазак Србије у Тројку ОЕБС, што значи повећани ниво активности, с обзиром да председавајући Организације доноси све одлуке након консултација са члановима Тројке;
- преузимање председавања Контакт групом за сарадњу са Медитеранским партнерима ОЕБС;
- интензивирање припрема за председавање Организацијом, посебно у смислу стварања организационих, кадровских и техничких услова за годину председавања;
- учешће представника Србије на свим састанцима ОЕБС;

- учешће министра спољних послова на Министарском састанку ОЕБС у Базелу, у децембру 2014. године.

Савет Европе

У циљу стварања услова за примену мониторинг механизма СЕ на Косову и Метохији, крајем 2011. и почетком 2012. године, на нивоу Комитета министара СЕ, разматрано је питање закључивања Споразума између УНМИК и СЕ о примени пет мониторинг механизма (борба против трговине људима; регионални или мањински језици; мере против прања новца и финансирања тероризма; корупција). Нацртом оквирног споразума УНМИК-СЕ је, између осталог, предложена директна комуникација СЕ са надлежним органима за те области у Приштини. Србија је начелно подржавала ту иницијативу, уз услов да, попут два споразума из 2004. године, и овај пут буде закључен споразум са УНМИК.

Након интервенције МСП Р. Србије 12. септембра 2012. године (у складу са захтевом МСП И. Мркића упућеном генералном секретару Савета Европе) обезбеђено је да СЕ настави са праксом означавања Косова у документима СЕ на уобичајен начин, осим у документима СЕ који се односе на програме ЕУ/СЕ на Косову које ЕУ сматра регионалном сарадњом и у којима ће Косово бити означавано тзв. бриселском фуснотом. Поред тога, у децембру 2012. године је ГС СЕ најавио отпочињање праксе остваривања директних контаката СЕ са властима на Косову у контексту спровођења активности СЕ на Косову.

Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе је иницирало процедуру приступања Републике Србије Европској оквирној конвенцији о прекограничној сарадњи територијалних заједница и власти, што је једна од последњих преузетих обавеза из мониторинг процедуре СЕ по питању правних инструмената СЕ.

Потписан је Четврти додатни протокол уз Европску конвенцију Савета Европе о екстрадицији 20. септембра 2012. године.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. години очекују се ефекти најављених националних мера које би водиле смањењу представки из РС пред Европским судом за људска права, наставак конкретних активности у правцу затварања мониторинга над спровођењем пост-пријемних обавеза и дужности (примена анти-дискриминационих стандарда – посебно у области ефикасније примене стандарда људских права у односу на припаднике дискриминисаних група, реформа судства, јачање независности регулаторних тела). Такође, Р. Србија ће се и у наредном периоду залагати за очување неутралне позиције СЕ према статусу Косова и Метохије.

Сарадња у оквиру осталих међународних организација¹³⁷

Р. Србија је јануара 2012. године постала придружени члан CERN чиме је започет процес приступања овој организацији који би требало да се оконча у року од пет година.

3.31.3. Контрола наоружања

Преглед стања

У складу са својим безбедносним и спољнополитичким циљевима и приоритетима, РС настоји да усклади своје активности и законодавство са међународним нормама у овој области. Стриктно поштује међународне обавезе и доследно их спроводи.

Р. Србија је ратификовала највећи број међународних уговора и конвенција које се односе на ову област, као што су Уговор о неширењу нуклеарног оружја (NPT); Конвенција о физичкој заштити нуклеарног материјала (CPPNM); Свеобухватни уговор о забрани нуклеарних проба (CTBT); Конвенција о забрани хемијског оружја (CWC); Конвенција о забрани бактериолошког/биолошког и токсичног оружја (BTWC); Протокол о забрани употребе у рату загушљивих, отровних или других гасова, као и бактериолошких метода ратовања/Женевски Протокол 1925; Конвенција о забрани или ограничењу употребе неких конвенционалних оружја (CCW); Конвенција о забрани противпешадијских мина (Ottawa Convention); Споразум о подрегионалној контроли наоружања/Спо-

¹³⁷ Део о сарадњи у оквиру осталих међународних организација садржан је и у делу НПАА плана који се односи на регионалну сарадњу (1.3.1)

разум из Фиренце 1996.; Хашки кодекс понашања против ширења балистичких пројектила (HCC); Бечки документ о мерама за јачање поверења 99 (CSBM); Програм Акције УН за сузбијање и искорењивање малог и лаког наоружања (UNPoA-SALW); Протокол УН о ватреном оружју (UN Firearms Protocol); Документ ОЕБС о малом и лако наоружању (SALW), као и друге одговарајуће одлуке ОЕБС из ове области.

Такође, РС је усвојила начела садржана у Кодексу понашања ЕУ у вези извоза наоружања (EU Code of Conduct on Arms Exports) која су уграђена у Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене.

У складу са Резолуцијом СБ УН 1810, Влада Р. Србије је 19. априла 2012. године усвојила Национални акциони план за примену Резолуције СБ УН 1540. Тиме је Р. Србија ушла у малобројну групу држава чланица УН, које су испуниле ову препоруку, те правовремено доставља информације у вези са њеном применом.

Р. Србија је приступила Иницијативи за безбедност против пролиферације (Proliferation Security Initiative/PSI) 2006. године, као и Глобалној иницијативи за борбу против нуклеарног тероризма (Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism) 2007. године.

Закључком Владе из априла 2008, покренут је преговарачки механизам за приступање Р. Србије међународним контролним режимима за извоз наоружања и робе двоструке намене (Васенарски аранжман - WA, Група нуклеарних снабдевача - NSG, Режим контроле ракетне технологије – MTCR, Аустралијска група - AG). Настављени су преговори за приступање Васенарском аранжману (WA), који су отпочели 2010. године. Р. Србија је током Пленарног заседања Групе нуклеарних снабдевача (NSG), одржаног у Сијетлу, јуна 2012. године, представила своју кандидатуру за чланство и добила статус посматрача. Формална процедура за пријем у пуноправно чланство покренута је октобра 2012. године.

Влада Р. Србије је 2002. године, уз подршку Међународне агенције за атомску енергију (IAEA), покренула Пројекат нуклеарне декомисије – Пројекат ВИНД.

ВИНД обухвата прераду исслуженог горива, препакивање и његов трансфер у земљу порекла, тј. Руску Федерацију, као и трансфер обогаћеног уранијума у земљу порекла. До сада је реализован трансфер обогаћеног уранијума и плутонијума (2002. и 2010. године). Такође, предвиђена је изградња новог привременог складишта и постројења за третман ниског и средње активног отпада, као и декомисија истраживачког нуклеарног реактора РА.

Реализацијом прве две фазе овог пројекта, РС се придружила групи земаља на чијој се територији више не налази обогаћени уранијум.

Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја (CWC) и о његовом уништавању усвојен је у мају 2009. године. Р. Србија је у потпуности испунила све своје обавезе из ове Конвенције, редовно подноси годишње декларације и остварује све друге обавезе у вези са њеним спровођењем. Центар АБХО у Крушевцу остварује тесну сарадњу са Организацијом за забрану хемијског оружја OPCW, као Регионални центар за обуку, у коме се одвијају међународни курсеви за сарадњу и помоћ од употребе хемијског оружја и обука инспектора OPCW.

Народна скупштина Р. Србије усвојила је 17. новембра 2011. године Закон о забрани усавршавања, производње и стварања залиха бактериолошког (биолошког) и токсичког оружја и о њиховом уништавању, који је објављен у Сл. гласнику РС, бр. 87/11 од 21. новембра 2011. године. Поштујући препоруке VI Прегледне конференције за примену BTWC, усвојен је Закон о повлачењу резерве на Женевски Протокол из 1925. године.

У циљу давања подстицаја даљим напорима за унапређење примене Конвенције, Р. Србија је, у сарадњи са ЕУ и Канцеларијом УН за разоружање у Женеви, била домаћин Регионалног семинара за унапређење примене BTWC, одржаног у Београду, априла 2012. године.

Р. Србија је 2007. године први пут поднела Годишњу декларацију у вези примене Хашког кодекса понашања против ширења балистичких пројектила - HCoS и од тада редовно подноси годишње декларације.

Р. Србија као правни следбеник, односно држава континитета СРЈ, тј. СЦГ, је дала значајан допринос усвајању и примени Споразума о подрегионалној контроли наоружања, који је потписан у Фиренци, 14. јуна 1996. године, у складу са чл. IV Анекса 1-Б Дејтонско-Париског оквирног споразума за мир у БиХ. У петнаестогодишњем периоду примене Споразума о подрегионалној контроли наоружања правовремено је извршила све обавезе и дала креативан допринос унапређењу његове

примене. У току је нова фаза примене овог Споразума, позната као „пренос власништва на Стране”, која треба да буде окончана до јула 2014. године.

Р. Србија у потпуности испуњава обавезе на основу Плана акције УН о искорењивању и сузбијању малог и лаког наоружања (SALW), Документа ОЕБС о малом и лако наоружању и других релевантних одлука. С тим у вези, редовно доставља своје годишње извештаје. Стратегија РС о малом и лако наоружању је усвојена крајем 2010, а крајем 2011. је формиран Национални савет за мало и лако наоружање. Акциони план за примену Стратегије ће ускоро бити усвојен.

Србија и Црна Гора је 2004. године ратификовала Отавску конвенцију о забрани противпешадијских (тј. антиперсоналних) мина. Р. Србија (као правни наследник СЦГ) је у потпуности и правовремено испунила обавезе по члану 4. Конвенције, које се односе на уништавање свих мина које су се налазиле у поседу Војске РС. Обавеза разминирања преосталих подручја загађених противпешадијским минама одвија се задовољавајућим темпом. Сегменту помоћи жртвама се, од стране Министарства здравља, односно социјалне политике придаје адекватан значај (медицинска рехабилитација, израда протеза, социјална реинтеграција).

Р. Србија, која има статус респектабилног произвођача и извозника конвенционалног оружја и војне опреме, свој национални систем контроле извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене законски је уредила у складу са правилима и стандардима ЕУ и ОЕБС као и обавезама у складу са релевантним резолуцијама Савета безбедности УН-а и другим међународним документима.

Ова материја регулисана је Законом о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, који је ступио на снагу 31. марта 2005. године. Битна квалитативна новина овог закона је у томе што је њиме надлежност у овој области пренета са војних на цивилне органе. Системом извозне контроле, успостављеним Законом и пратећим прописима, РС се приближила нормама и стандардима ЕУ у овој области. Усвајањем наведеног законодавства учињен је битан напредак у успостављању државне контроле и поштовања преузетих међународних обавеза. У Закон су уврштена начела и критеријуми Кодекса понашања ЕУ при извозу оружја (EU Code of Conduct on Arms Exports). Уведена је, по први пут, и контрола извоза и увоза робе двоструке намене (Dual-Use Goods) и дефинисане су националне контролне листе роба за које је потребна дозвола, које се редовно усклађују са одговарајућим листама ЕУ.

Административни капацитети

Област контроле наоружања, разоружања и непролиферације покрива Одсек за контролу наоружања који припада Сектору за безбедносну политику. Према постојећој систематизацији, у Одсеку има укупно 6 радних места, од чега 5 дипломатска и једно административно. У овом тренутку, у Одсеку фактички ради укупно 4 запослена (3 дипломата и 1 административни радник).

3.31.4. Спровођење рестриктивних мера и економских санкција

Преглед стања

Р. Србија врши спровођење рестриктивних мера и економских санкција према појединим земљама на основу одлука УН и међународних судова, а у складу са чланом 16. Устава РС, којим се потврђује да су општеприхваћена правила међународног права и ратификовани међународни уговори саставни део правног поретка РС и као такви се непосредно примењују. У нашем правном систему, још увек, не постоји општи правни акт којим се на генералан начин уређују питања спровођења рестриктивних мера и економских санкција, те постоји потреба да се ова материја уреди на јединствен начин и у складу са стандардима држава чланица ЕУ.

Имајући у виду постојећи законодавни оквир, спровођење рестриктивних мера, у смислу увођења ембарга на извоз наоружања појединим земљама, а према Резолуцијама СБ УН, врши се на основу Закона о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене, подзаконских аката и осталих прописа од утицаја на ову област. Што се тиче других мера ограничавања (економске, забране путовања), исте примењују надлежни државни органи (Министарство унутрашњих послова, Министарство финансија и привреде и други).

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

Планирано је усвајање Закона о међународним мерама ограничавања, којим се уређује примена, спровођење и укидање рестриктивних мера, улога, одговорност и начин одлучивања појединих државних органа и судова, те вођење одговарајућих евиденција. При том ће се водити

рачуна да новим законом не буду нарушене међународне норме и стандарди заштите људских права, те да овај акт представља јединствену целину са прописима из области кретања и боравка странаца, трговине оружјем и војном опремом, као и са нормама кривичног права. Израда Нацрта закона је у завршној фази и очекује се да ће исти бити упућен на усвајање Влади у првој половини 2013. Усвајање закона о међународним мерама ограничавања базира се на члану 215. Уговора о функционисању ЕУ.

Административни капацитети

Примену међународних мера ограничавања, које се односе на забрану извоза наоружања, војне опреме и робе двоструке намене, покрива Одсек за контролу наоружања Министарства спољних послова, чија је организација описана у одељку

3.31.5. Заједничка безбедносна и одбрамбена политика

Током 2012. године дошло је до повећања ангажовања Министарства одбране и Војске Србије у активностима Заједничке безбедносне и одбрамбене политике Европске уније.

Активније учешће омогућено је ратификацијом Споразума између Европске уније и Републике Србије о безбедносним процедурама за размену и заштиту поверљивих информација и Споразума између Европске уније и Републике Србије о успостављању оквира за учешће Републике Србије у операцијама за управљање кризама Европске уније.

Представници Министарства одбране и Војске Србије у 2012. години започели су учешће у операцијама за управљање кризама Европске уније и то у операцији поморских снага ЕУ „EUNAVFOR – ATALANTA” и мисији „ЕУТМ–Сомалија” у Уганди.

Током 2012. године представници Министарства одбране су започели учешће на неформалним састанцима министара одбране ЕУ и састанцима Војног комитета ЕУ.

Преглед приоритета за 2013. годину

Из надлежности Министарства одбране за 2013. годину у погледу усклађивања са специфичним обавезама у оквиру Заједничке безбедносне и одбрамбене политике Европске уније, планирано је усвајање:

- Закона о изменама и допунама Закона о одбрани, (I квартал),
- Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије, (II квартал),
- Закона о изменама и допунама Закона о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, (IV квартал),
- Закона о изменама и допунама Закона о Војнобезбедносној и Војнообавештајној агенцији, (I квартал),
- Закона о изменама и допунама Закона о војној, радној и материјалној обавези, (II квартал),
- Закона о образовању у систему одбране (III квартал),
- Закона о војном здравственом осигурању и здравственој заштити, (IV квартал).

Административни капацитети

У Министарству одбране у 2013. години није планирано повећање административних капацитета у области европских интеграција. У јачању административних способности Министарство одбране планира даље усавршавање кадра у области Заједничке безбедносне и одбрамбене политике.

Мере планиране за период 2014-2016

У 2013. години Министарство одбране планира да потпише Административни уговор са Европском одбрамбеном агенцијом. Ратификација и примена наведеног уговора планирана је у 2014. години.

3.32. Финансијска контрола – Подгрупа за финансијски надзор

3.32.1. Спољна (државна) ревизија

Преглед стања

Уставом Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 98/06) и Законом о Државној ревизорској институцији („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 54/07 и 36/10) уређен је положај, права и обавезе Државне ревизорске институције. Уставом је прописано да је Државна ревизорска институција највиши државни орган ревизије јавних средстава у Републици Србији, самостална је и подлеже надзору Народне скупштине, којој и одговара.

Своју ревизиону надлежност Институција обавља у складу са **Законом о Државној ревизорској институцији** и Пословником о раду Државне ревизорске институције („Службени гласник РС”, број 9/09), као и у складу са Међународним стандардима ревизије, ИНТОСАИ стандардима и националним прописима.

Државна ревизорска Институција Републике Србије је пуноправан члан Међународне организације врховних ревизорских институција - ИНТОСАИ (од новембра 2008) и Европске организације врховних ревизорских институција - ЕУРОСАИ (од јуна 2009).

Институција је донела Правилник о програму и начину полагања испита за стицање звања државни ревизор и овлашћени државни ревизор („Службеном гласнику РС”, број 102/10) по коме су запослени у Институцији, који испуњавају услове, прошли обуку и стекли сертификат овлашћеног државног ревизора и државног ревизора. За остале запослене, обука за стицање звања државни ревизор ће почети почетком 2013. године.

Институција је донела Стратешки план Државне ревизорске институције за период 2011-2015. године („Службени гласник РС”, број 100/11). Овим стратешким планом одређени су правци развоја Државне ревизорске институције у наредном средњорочном периоду, како би се на најбољи начин одредили приоритети којих се Институција мора придржавати током свог рада. Стратешким планом је утврђена визија, мисија, као и суштинске вредности којима ће се Државна ревизорска институција руководити у будућем раду.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. години Институција ће анализирати правна акта, и њихову усклађеност са стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција (ИНТОСАИ) и добром праксом ЕУ.

Административни капацитети

Изменама Закона из 2010. године, Институција је знатно побољшала материјални положај запослених, који је био велика препрека запошљавању, и активно наставља да попуњава радна места. На дан 21.12.2012. године Институција има 152 запослена лица, од тога 124 у ревизорским службама.

Институција користи пословни простор у Нишу, Новом Саду и Београду. У Београду Институција користи канцеларије на четири локације што представља проблем у комуникацији запослених и повећава укупне трошкове пословања. Због недостатка пословног простора, поново се доводи у питање попуна радних места и јачање кадровских капацитета у Институцији. Техничка опремљеност Институције је на задовољавајућем нивоу.

Осим неадекватног и недовољног пословног простора, Институција има довољно финансијских средстава опредељених законом којим се прописује буџет Републике Србије, као и средстава из донације, за нормално функционисање.

Мере за спровођење приоритета у 2013. години

У погледу екстерне ревизије, од земље кандидата се очекује да примењује норме дефинисане од стране Међународне организације институција за врховну ревизију – ИНТОСАИ, посебно Декларације из Лиме и Декларације из Мексика, које предвиђају функционалну, институционалну и финансијску независност институција врховне ревизије и њихову обавезу да одговарају само Парламенту. Резолуцијом А/66/209 Генералне скупштине УН - Промовисање ефикасности, одговорности, ефективности и транспарентности државне управе јачањем врховних ревизорских институција, се уважава Лимска декларација из 1977. године и Мексичка декларација о независности врховних ревизорских институција из 2007, и подстичу све државе чланице УН да, у складу са својим домаћим

институционалним решењима, примењују принципе из наведених декларација и подстичу државе чланице релевантних институција Уједињених нација да наставе и интензивирају своју сарадњу са Међународном организацијом врховних ревизорских институција, укључујући изградњу капацитета, да би се промовисало добро управљање тако што ће се обезбедити ефикасност, одговорност, ефективност и транспарентност кроз јачање врховних ревизорских институција.

У Мишљењу ЕК о захтеву Републике Србије за чланство у ЕУ и Извештају ЕК о напретку Србије за 2012. годину, у Поглављу 32, наведено је да је неопходно уложити знатне и континуиране напоре како би се ускладили прописи са правним тековинама ЕУ, између осталих и у области финансијске контроле и оцењено је да ДРИ постепено изграђује своје капацитете, али да Закон о Државној ревизорској институцији не предвиђа потпуну финансијску и оперативну независност, у складу са стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција (ИНТОСАИ). Овим документом је констатовано да Институција нема довољно ресурса, а да је обухват ревизијом и даље прилично ограничен.

Наведена акта несумњиво указују на потребу анализе Закона о Државној ревизорској институцији, па је планирано да се, уз помоћ међународних консултаната уради свеобухватна анализа овог закона.

Овим актима се такође указује на потребу настављања рада на приручницима и методологијама ревизије, те ће се наставити на изради ових докумената.

Такође, зависно од резултата анализе Закона, и евентуалних измена Закона анализираће се и друга акта, ради усаглашавања са Законом.

Врховне ревизорске институције организују и усклађују рад са стандардима Међународне организације врховних ревизорских институција (ИНТОСАИ) и добром праксом ЕУ. Степен усклађености са овим документима је „делимично усклађен”.

Мере планиране за период 2014-2016

Резултати анализа и обима потребних измена правних аката, ће одредити време када ће акта бити измењена.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног трговинског споразума које се односе на Државну ревизорску институцију садржане су у члану 92. ССП-а.

Институција ће наставити сарадњу коју је успоставила у претходном периоду са надлежним министарством, у области унутрашње финансијске контроле и спољне ревизије, а посебно ка јачању јединица за централну хармонизацију финансијског управљања и контроле и интерну ревизију. У том смислу је већ формирана радна група од представника ДРИ и МФП- Централна јединица за хармонизацију.

Преглед текуће и иностране развојне помоћи

1. Твининг пројекат из средстава ИПА 2011 „Јачање капацитета Државне ревизорске институције”; ознака пројекта СР 11 ИБ ФИ 01.
 - 1,4 милиона евра – пројекат почео 24.10.2012. и траје 2 године.
2. Пројекат „Информациони систем за управљање пословним процесима”; ознака пројекта СРБ-11/0010; финансира Министарство спољних послова Краљевине Норвешке.
 - Друга транша 148.693,81 евра – пројекат се завршава другом половином 2013. године.

3.32.2 Интерна финансијска контрола у јавном сектору

Преглед стања

Интерна финансијска контрола у јавном сектору (у даљем тексту: ИФКЈ), је свеобухватни систем који успоставља Влада кроз организације јавног сектора са циљем да су управљање и контрола јавних средстава, укључујући и стране фондове, у складу са прописима, буџетом, и принципима доброг финансијског управљања односно ефикасности, ефективности, економичности и јавности.

Област интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији регулисана је следећим прописима:

- **Стратегија развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у Републици Србији** („Сл. гласник РС”, бр. 61/2009);
- **Закон о буџетском систему** („Сл. гласник РС”, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011 и 93/2012);
- Правилник о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 99/2011);
- Правилник о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 99/2011);
- Правилник о условима, начину и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 46/2009 и 94/210), чији је саставни део Програм обуке и полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору;
- Приручник за интерну ревизију;
- Приручник за финансијско управљање и контролу.

Марта 2010. године, формиран је Сектор – **Централна јединица за хармонизацију**. У оквиру сектора успостављена су два одељења: Одељење за хармонизацију финансијског управљања и контроле и Одељење за хармонизацију интерне ревизије.

Током 2012. године, спроведене су следеће активности:

- Извршена је допуна Закона о буџетском систему тако што је у члану 2. измењена дефиниција управљачке одговорности,
- спроведена је основна обука за ФУК за полазнике из 70 организација,
- посебна пажња посвећена је развоју система ФУК са циљем повећања броја координатора и радних група за унапређење овог система,
- одржана је радионица, за средњи ниво руководиоца, о интерним контролама у јавном сектору,
- урађен је функционални преглед система ФУК у тринаест министарстава, фонду ПИО и РФЗО, граду Београду,
- урађен је функционални преглед интерне ревизије у десет министарстава фонду ПИО и РФЗО, граду Београду,
- одржана су два испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору. Испит је положило 40 кандидата.
- Консолидовани годишњи извештај за 2011. годину је припремљен, прихваћен на влади а потом и објављен на интернет презентацији Министарства финансија и привреде,
- На интернет презентацији Министарства финансија и привреде формирана је посебна страница искључиво за ИФКЈ, чиме је значајно унапређено умрежавање између управљачких структура и стручњака из области ИФКЈ.

На основу извештаја за 2011. годину, које су корисници јавних средстава доставили Централној јединици за хармонизацију код 42 корисника јавних средстава на републичком нивоу именован је руководилац или је основана радна група за увођење или јачање ФУК.

На основу извештаја за 2011. годину, које су корисници јавних средстава доставили Централној јединици за хармонизацију, од 18 директних корисника буџетских средстава на републичком нивоу (у даљем тексту: ДКБ) и 3 организације обавезног социјалног осигурања (у даљем тексту: ООСО), који су у обавези да успоставе сопствену интерну ревизију у складу са чланом 3. Правилника ИР, њих 16 ДКБ и 3 ООСО су успоставили јединице интерне ревизије. Код 16 ДКБ и 3 ООСО се обављају послови интерне ревизије. На дан 31.12.2011. године код 16 ДКБ интерну ревизију је обављало 31, код 3 ООСО 30 интерних ревизора, односно укупно 61 интерни ревизор. Код осталих корисника јавних средстава на републичком нивоу (18), интерну ревизију обавља 70 интерних ревизора.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У 2013. години, у другом кварталу, се планирају следеће активности:

- Измене и допуне Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору („Службени Гласник РС” број 99/11);
- Измене и допуне Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору („Службени Гласник РС” број 99/11);
- Измене и допуне Правилника о условима, начину и поступку полагања испита за стицање звања овлашћени интерни ревизор у јавном сектору („Службени Гласник РС” број 46/09 и 94/10).

Све предвиђене активности усмерене су на усаглашавање са изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени Гласник РС” број, 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012). Усаглашавањем се поштују преузете обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању.

Административни капацитети

У Сектору за интерну контролу и интерну ревизију Министарства финансија и привреде је запослено дванаест државних службеника, од којих пет у Одсеку за интерну ревизију и пет у Одсеку за финансијско управљање и контролу, као и помоћник министра и технички секретар. У јавном сектору тренутно постоји 140 сертификованих интерних ревизора код 41 корисника јавних средстава.

Мере планиране за спровођење приоритета у 2013. години

Израда предлога нове Стратегије развоја ИФКЈ у јавном сектору у Републици Србији за период 2014 – 2019 година са планом активности, предвиђена је у 2013. години и представљаће наставак развоја и јачање постојећег система.

Мере планиране за период 2014 -2016

У периоду 2014-2016 година наставиће се са праћењем измена стандарда интерне контроле, интерне ревизије и најбоље праксе и уграђивање истих у успостављени законодавни оквир ИФКЈ.

Уз поштовање општих рокова наставиће се са активностима на развоју система ИФКЈ.

Обавезе из Споразума о стабилизацији и придруживању и Прелазног споразума

У сарадњи са Генералном дирекцијом буџета Европске комисије употпуњен је законодавни оквир потребан за успостављање и развој интерне финансијске контроле у јавном сектору. У Министарству финансија и привреде формиран је Сектор за интерну контролу и интерну ревизију (који обавља послове централне јединице за хармонизацију).

Преглед текуће и иностране развојне помоћи

У току је пројекат „Помоћ развоју интерних финансијских контрола у јавном сектору у Републици Србији”, фаза 3. Пројекат се финансира из претприступних фондова Европске уније - ИРА 2008. Буџет пројекта је 1.999.600 евра и трајаће до августа 2013. године. Општи циљ пројекта је побољшање ефикасности, ефективности и јавности у прикупљању и трошењу буџетских средстава. Задатак је да се допринесу процесу реформе државне администрације кроз децентрализоване систем интерних контрола. Пројектом ће се обухватити увођење и јачање финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у минимум петнаест ресорних министарстава, пензионим и здравственом фонду и градовима Београд и Нови Сад.

Ради остварења заједничког циља: Успостављање Радне групе за сарадњу између Министарства финансија и привреде (Централне јединице за хармонизацију) и Државне ревизорске институције, Организација СИГМА ће пружати подршку.

3.33. Финансијске и буџетске одредбе

Преглед стања

Са циљем даљег унапређења буџетског система, у периоду 2010 - 2012. година, Министарство финансија и привреде је у више наврата вршило измене и допуне Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11 и 93/12).

Основне измене које доноси Закон о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, број 93/12), усвојен на седници Народне скупштине 25. септембра 2012. године, су:

- буџетски корисници не могу више располагати оствареним сопственим приходима, већ они постају општи приход буџета и распоређују се у складу са одобреним апропријацијама у буџету, а у циљу обезбеђења ефикасног финансијског планирања и управљања јавним финансијама, као и контроле трошења свих новчаних средстава корисника јавних средстава који су укључени у консолидовани рачун трезора Републике Србије;
- како би се омогућило непосредно редовно праћање укупног обима јавних прихода и расхода и управљање јавним средствима, било је неопходно проширити дефиницију и створити основу за успостављање јединственог система управљања јавним средствима. Дефинисање система управљања јавним средствима даје основ за успостављање јединствених процеса и процедура у планирању, располагању, евидентирању и информисању, као и извештавању о јавним средствима. То значи да би комплетан јавни сектор функционисао у финансијском систему на јединствен начин, чиме би се омогућила контрола трошења јавних средстава;
- Законом се прописује и обавеза да сваки корисник јавних средстава на својој интернет страници објављује своје финансијске планове за наредну годину, информатор о раду, као и завршне рачуне и финансијске извештаје;
- изменама Закона о буџетском систему, утврђени су принципи увођења пореза, груписање накнада, такси, казни и прихода насталих употребом јавних средстава као непореских прихода, затим дефинисање такси и принципа на којима треба да се заснива утврђивање њихове висине, као и накнада;
- у складу са препорукама Генералне дирекције буџета Европске уније, Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему мења се дефиниција управљачке одговорности;
- у циљу ефикаснијег управљања преузетим обавезама, изменама Закона се предвиђа јачање одредби које се односе на обавезу корисника буџетских средстава да и пре преузимања обавезе Управа за трезор буде обавештена о намери потписивања уговора којим се преузима обавеза, затим да се Управа за трезор обавести о преузимању обавезе и предвиђеним условима и роковима плаћања, о свакој промени која се тиче износа, рокова и услова плаћања.

Преглед приоритета за 2013. годину у погледу усклађивања законодавства

У складу са календаром за подношење годишњег финансијског извештаја, Министарство финансија и привреде је током 2012. године припремило нацрт Закона о завршном рачуну буџета Републике Србије за 2011. годину. Исти је припремљен у складу са међународним рачуноводственим стандардима и европским системом обрачуна (Уредбе ЕЗ број 1606/2002 Европског парламента и Савеза, од 19. јула 2002. године, о примени међународних рачуноводствених стандарда).

Мере планиране за период 2014-2016

Законом о буџету Републике Србије за 2008. годину програмски буџет је први пут уведен за пет министарстава: Министарство трговине и услуга, Министарство здравља, Министарство просвете, Министарство за државну управу и локалну самоуправу и Министарство вера. У складу са Законом о буџетском систему, програмски буџет треба да се уведе за све кориснике буџетских средстава, од доношења закона о буџету Републике Србије и одлука о буџетима локалне власти за 2015. годину.

Током овог периода Министарство финансија и привреде – Управа за трезор има обавезу да припреми Нацрт закона о завршном рачуну у складу са буџетским календаром.

Преглед планиране иностране помоћи и регулаторни оквир

У Министарству финансија и привреде – Управа за трезор у току је реализација пројекта под називом „Подршка Министарству финансија – изградња капацитета Управе за трезор”. Референтни

број пројекта је: EuropeAid/129688/C/SER/RS, и овај пројекат се финансира из средстава ИПА 2010 – компонента 1 – Помоћ транзицији и изградња институција. Укупан буџет пројекта је два милиона евра. Непосредни циљ пројекта је изградња одрживих капацитета у Управи за трезор и Управи за јавни дуг за ефикасније извршење буџета, буџетског рачуноводства, извештавања, финансијског планирања, управљања јавним дугом и управљања ликвидношћу.

Један од пројектних задатака подразумева и дефинисање оквира рачуноводствених прописа који ће убрзати примену Међународних стандарда за рачуноводство у јавном сектору у рачуноводство јавног сектора Републике Србије. С тим у вези, у току јануара 2013. године, у Управи за трезор биће спроведена анализа регулаторног оквира у оквиру које би требало да се формулишу евентуални предлози за измену постојећег регулаторног оквира који се тиче буџетског рачуноводства (закони, уредбе и правилници).

ПРИЛОГ А – ПЛАН УСКЛАЂИВАЊА ЗАКОНОДАВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СА ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

А) Листа планираних закона и подзаконских аката за 2013. годину

*Ниво усклађености са прописима ЕУ: 1 – делимична усклађеност; 2 – потпуна усклађеност.
Статус прописа: а – није у процесу превођења; б – у процесу превођења, в – превод постоји.*

1. ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИЈУМИ				
1.2. ЉУДСКА ПРАВА И ЗАШТИТА МАЊИНА				
1.2.2. Грађанска и политичка права				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
1.	2013-209	Закон о бесплатној правној помоћи	МПДУ	2013/II
Celexi: 1:32005D0630: 1:32004D0844: 1:32003L0008:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.3. Фармацеутски производи, медицински уређаји, медицински уређаји за активну имплантацију и in vitro медицински уређаји за дијагностику				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
2.	2013-70	Закон о изменама и допунама Закона о лековима и медицинским средствима	МЗ	2013/III
Celexi: 1:31989L0105:				
3.	2013-216	Правилник о програму и начину стицања лиценце, као и начину одузимања лиценце за обављање послова квалификованог фармацеута одговорног за пуштање у промет одређене врсте лека у одређеном фармацеутском облику	МЗ	2013/IV
Celex: 1:31989L0105:				
4.	2013-217	Правилник о обрасцу и садржини рецепта за лекове који се издају уз лекарски рецепт, као и начину издавања и прописивања лекова	МЗ	2013/IV
Celex: 1:31989L0105:				

5.	2013-218	Правилник о начину, поступку и условима за уништавање лекова и медицинских средстава, полазних супстанци и другог материјала који се употребљавају у поступку производње и промета лекова и медицинских средстава на велико, односно промета на мало медицинских средстава у специјализованим продавницама, као и израда галенских, односно магистралних лекова	МЗ	2013/IV
Celex: 1:31989L0105:				
6.	2013-219	Правилник о документацији потребној за увоз лекова који немају дозволу за лек, као и начину увоза лекова који немају дозволу за лек	МЗ	2013/IV
Celex: 1:31989L0105:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА

3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
	2012-497	Закон о ефикасном коришћењу енергије ¹	МЕРЗЖС	2013/IV

Celexi: 1:32010L0031: 1:32010L0030:

7.	2013-238	Правилник о означавању енергетске ефикасности расхладних уређаја за домаћинство	МЕРЗЖС	2013/IV

Celexi: 2: 32010R1060

¹ Закон о ефикасном коришћењу енергије је према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније планирани пропис из поглавља 3.15.2 Енергетска ефикасност. У овој табели, закон се приказује као правни основ за доношење правилника под редним бројем 7.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.2. СЛОБОДА КРЕТАЊА РАДНИКА

3.2.1. Приступ тржишту рада

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
8.	2012-585	Закон о запошљавању странаца	МРЗСП	2013/IV

Celexi: 1:32009L0052: 1:32004L0114: 1:32004L0081: 2:32011R0492: 2:32009L0038:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.2 Слобода пружања прекограничних услуга

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
9.	2012-566	Закон о изменама и допунама Закона о трговини	МСУТТ	2013/I

Celexi: 1:31998L0006:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.4. Међусобно признавање професионалних квалификација

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
10.	2013-49	Закон о признавању квалификација	МПНТР	2013/IV

Celexi: 1:32005L0036:6

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА
3.4.2. Платни систем

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
11.	2012-543	Закон о платним услугама	НБС	2013/IV
Celexi: 2:32009L0110: 2:32007L0064:				
12.	2012-544	Закон о коначности поравнања у платним системима и системима за поравнање хартија од вредности	НБС	2013/IV
Celexi: 2:31998L0026:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.4. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ КАПИТАЛА
3.4.3 Спречавање прања новца

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
13.	2013-171	Закон о ограничавању располагања имовином у циљу спречавања тероризма	МФП	2013/І
Celexi: 2:32005L0060:				
14.	2013-172	Закон о изменама и допунама закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма	МФП	2013/І
Celexi: 2:32005L0060:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.6. ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА
3.6.2 Рачуноводство и ревизија

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
15.	2012-559	Закон о рачуноводству	МФП	2013/І
Celexi: 1:31983L0349: 1:31978L0660:				
16.	2012-561	Закон о ревизији	МФП	2013/І
Celexi: 1:32006L0043:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.1. Ауторско право и сродна права

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
17.	2013-165	Законом о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима	ЗИС	2013/ІV
Celexi: 2:32011L0077: 2:32009L0024: 2:32004L0048: 2:31996L0009:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.2. Право индустријске својине

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
18.	2013-168	Закон о изменама и допунама Закона о правној заштити индустријског дизајна	ЗИС	2013/III
Celexi: 2:31998L0071:				
19.	2013-169	Закон о изменама и допунама Закона о ознакама географског порекла	ЗИС	2013/III
Celexi: 2:32006R0510:				
20.	2013-167	Закон о изменама и допунама Закона о патентима	ЗИС	2013/IV
Celexi: 2:32004L0048: 2:31998L0044:				
21.	2013-226	Закон о заштити топографија полупроводничких производа	ЗИС	2013/I
Celexi: 2:31987L0054:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.7. ПРАВО ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
3.7.3. Спровођење права интелектуалне својине

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
22.	2013-225	Закон о изменама и допунама Закона о посебним овлашћењима ради ефикасног спровођења права интелектуалне својине	ЗИС	2013/I
Celexi: 1:32004L0048:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.8. ПОЛИТИКА КОНКУРЕНЦИЈЕ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
23.	2012-580	Закон о изменама и допунама Закона о заштити конкуренције	МСУТТ	2013/III
Celexi: 2:32004R0139: 2:32003R0001: 2:31999R2790: 2:31999R1216: 2:31999R1215: 2:31965R0019:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.2. Осигурање

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
24.	2012-415	Закон о осигурању	НБС	2013/IV

Celexi: 1:32009L0138:6 1:32009L0103:a 1:32002L0083: 1:31992L0049:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.9. ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ
3.9.3. Тржиште капитала

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
25.	2013-48	Закон о инвестиционим фондовима	МФП	2013/IV

Celexi: 1:32009L0065:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.2. Информационо друштво

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
26.	2012-548	Закон о изменама и допунама Закона о електронској трговини	МСУТТ	2013/III

Celexi: 1:32000L0031:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.3. Аудиовизуална политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
27.	2013-1	Закон о електронским медијима и јавним сервисима	МКИ	2013/II

Celexi: 1:32010L0013:

**3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
28.	2013-44	Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју	МПШВ	2013/I
Celexi: 1:32009R0073:a 1:32007R0834: 1:32007R0718:a 1:32005R1698:				

**3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.1. Пољопривреда**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
29.	2013-227	Закон о изменама и допунама Закона о пољопривреди и руралном развоју	МПШВ	2013/III
Celexi: 1:32007R0718:a 1:32006R1085:a				
30.	2013-28	Закон о изменама закона о вину	МПШВ	2013/I
Celexi: 2:32009R0607: 2:32007R1234:				
31.	2013-42	Закон о јаким алкохолним пићима	МПШВ	2013/IV
Celexi: 1:32008R0110:				
32.	2013-211	Закон о изменама Закона о сточарству	МПШВ	2013/II
Celexi: 1:32009L0157: 1:31990D0254: 1:31989L0361: 1:31989D0502: 1:31989D0501: 1:31984D0247:				
33.	2013-212	Правилник о квалитету свињских трупова и полутки	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32008R1249: 1:32007R1234:				
34.	2013-197	Национална шема сертификације улова за увоз и извоз рибе и рибљих производа	МПШВ	2013/II
Celexi: 1: 32008R1005				

**3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.2. Рурални развој**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
35.	2013-175	Закон о потврђивању секторског споразума о спровођењу пете компоненте ИПА	МПШВ	2013/III

Celexi: 2:32007R0718:a 2:32005R1085:a				
36.	2013-177	Правилник о спровођењу мере 101 ИПАРД програма	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32007R0718:a				
37.	2013-178	Правилник о спровођењу мере 103 ИПАРД програма 2013	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32007R0718:a				
38.	2013-176	ИПАРД програм 2013	МПШВ	2013/II
Celex: 2:32007R0718:a 2:32005R1085:a				
39.	2013-174	Уредба о спровођењу ИПАРД програма	МПШВ	2013/II
Celex: 2:32007R0718:a				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.5. Органска производња

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
40.	2013-68	Закон о органској производњи и органским производима	МПШВ	2013/IV
Celexi: 1:32009R0710: 1:32008R1235: 1:32008R0889: 1:32007R0834:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.1. Безбедност хране и контрола

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
41.	2013-191	Закон о генетички модификованим организмима	МПШВ	2013/II
Celexi: 1:32003R1830: 1:32003R1946: 1:32001L0018: 1:32009L0041				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
42.	2013-190	Закон о средствима за заштиту биља	МПШВ	2013/IV

Celexi: 1:32005R0396: 1:32009R1185: 1:32009L0127: 1:32009L0128: 1:32009R1107

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.1.1. Друмски транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
43.	2012-510	Закон о превозу терета у друмском саобраћају	МС	2013/IV
Celexi: 1:32009R1072: 1:32009R1071:				
44.	2012-519	Закон о радном времену посада на возилима	МС	2013/IV
Celexi: 2:32009L0005: 2:32006R0561: 2:32002L0015:				
45.	2012-554	Закон о превозу путника у друмском саобраћају	МС	2013/IV
Celexi: 1:32009R1073: 1:32009R1071:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.1.2. Железнички транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
46.*	2012-508	Закон о безбедности и интероперабилности железнице	МС	2013/I
Celexi: 1:32008L0057: 1:32007L0059: 1:32004L0049:				
47.	2012-526	Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром	МС	2013/II
Celex: 2:32010R1169:				
48.	2012-528	Правилник о заједничкој безбедносној методи за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за превоз	МС	2013/II
Celex: 2:32010R1158:				
49.	2012-529	Правилник о заједничким показатељима безбедности и методама за израчунавање економских последица несрећа у железничком саобраћају	МС	2013/II
Celex: 2:32004L0049:				
50*	2012-509	Закон о железници	МС	2013/I
Celexi: 1:32007R1370: 1:32001L0014: 1:31995L0018: 1:31991L0440:				
51.	2012-495	Правилник о висини накнаде за издавање лиценци за превоз	МС	2013/III
Celex: 2:32001L0013: 2:31995L0018:				

52.	2012-496	Уредба о Методологији вредновања елемената за одређивање накнада за коришћење железничке инфраструктуре, организовање и регулисање железничког саобраћаја	МС	2013/IV
Celex: 2:31991L0440:				
53.	2012-524	Правилник о садржини и форми изјаве о мрежи	МС	2013/IV
Celex: 2:32001L0014:				
54.	2012-525	Уредба о правилима о обрачунавању накнаде за обавезу јавног превоза	МС	2013/IV
Celex: 2:32007R1370:				
55.	2012-530	Правилник о начину доказивања испуњености услова за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром	МС	2013/IV
Celex: 2:32001L0013: 2:31995L0018:				
56.	2012-531	Правилник о поступку издавања и одузимања лиценце за управљање железничком инфраструктуром, садржини те лиценце и начину провере испуњености прописаних услова	МС	2013/IV
Celex: 2:32001L0013: 2:31995L0018:				
57.	2012-532	Правилник о висини накнаде за издавање лиценце за управљање железничком инфраструктуром	МС	2013/IV
Celex: 2:32001L0013: 2:31995L0018:				
58.	2012-533	Правилник о начину доказивања испуњености услова за издавање лиценце за превоз	МС	2013/III
Celex: 2:32001L0013: 2:31995L0018:				
59.	2012-534	Правилник о поступку издавања, суспензије, измене или одузимања лиценце за превоз, њеном облику и садржини и начину провере испуњености прописаних услова	МС	2013/III
Celex: 2:32001L0013: 2:31995L0018:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.2. Водни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
60.	2012-516	Закон о водном транспорту	МС	2013/IV
Celexi: 1:32010R1177: 1:31987L0540: 2:32009R0392: 2:32009L0020: 2:31996R1356: 2:31991R3921:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.15. ЕНЕРГЕТИКА****3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
61*	2013-224	Закон о геолошким истраживањима и рударству	МПРРПП	2013/IV
Celexi: 2:32009L0031: 2:32006L0021: 2:31994L0022:				
62.	2013-5	Закон о изменама и допунама Закона о енергетици	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 1:32009R0715: 1:32009R0714: 1:32009L0073: 1:32009L0072:				
63.	2013-181	Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 2: 32001L0077: 2: 32009L0028: 2: 32004L0008: 2: 32006L0032: 2: 32009L0072: 2: 32009L0073: 2: 32005L0032: 2: 32010L0030: 2: 32010L0031				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.15. ЕНЕРГЕТИКА****3.15.2 Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
64.	2012-497	Закон о ефикасном коришћењу енергије	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 1:32010L0031: 1:32010L0030:				
65.	2012-504	Уредба о врстама производа који утичу на потрошњу енергије за које је неопходно означавање енергетске ефикасности као и динамику увођења ознака енергетске ефикасности	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32010L0030:				
66.	2012-505	Правилник о начину и роковима достављања података неопходних за праћење спровођења Акционог плана	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32006L0032:				
67.	2012-506	Правилник о методологији за праћење, верификацију и евалуацију ефеката спровођења Акционог плана	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32006L0032:				
68.	2012-507	Правилник о начину означавања производа који утичу на потрошњу енергије, облику, изгледу, садржини ознаке енергетске ефикасности и другим питањима	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32010L0030:				
69.	2012-573	Правилник о садржини извештаја о спроведеном енергетском прегледу	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:32006L0032:				
70.	2013-18	Правилник о обрасцу на коме се достављају обједињени статистички подаци о испорученој енергији	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32006L0032:				
71.	2013-30	Уредба о утврђивању годишњих планираних циљева уштеде енергије граничну вредност потрошње енергије којом се одређује која привредна друштва су обвезници система, као и образац пријаве о оствареној потрошњи енергије	МЕРЗЖС	2013/III
Celex: 1:32006L0032:				
72.	2013-31	Уредба којом се утврђује годишњи програм финансирања активности и мера унапређења енергетске ефикасности	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 1:32006L0032:				
73.	2013-34	Правилник о критеријумима под којима корисници средстава могу бити изузети од обавезе вршења енергетског прегледа	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 1:32006L0032:				
74.	2013-35	Правилник о ближим условима за расподелу и коришћење средстава Буџетског фонда, начину расподеле тих средстава, као и начину праћења наменског коришћења средстава и уговорених права и обавеза	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 1:32006L0032:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.1. Радно законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
75.	2012-545	Закон изменама и допунама Закона о раду	МРЗСП	2013/III

Celexi: 2:32003L0088:в 2:31997L0081:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
76.	2012-551	Закон о изменама и допунама Закона о безбедности и здрављу на раду	МРЗСП	2013/IV

Celexi: 2:31989L0391:в

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.7. Спречавање дискриминације и једнаке могућности

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
77.	2012-575	Закон о изменама и допунама Закона о равноправности полова	МРЗСП	2013/III

Celexi: 2:32002L0073:в 2:31975L0117:в

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.21. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ
3.21.1. Трансевропске транспортне мреже

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
46.*	2012-508	Закон о безбедности и интероперабилности железнице	МС	2013/I

Celexi: 1:32008L0057: 1:32007L0059: 1:32004L0049:

50.*	2012-509	Закон о железници	МС	2013/I

Celexi: 1:32007R1370: 1:32001L0014: 1:31995L0018: 1:31991L0440:

78.	2013-17	Закон о изменама и допунама Закона о јавним путевима	МС	2013/IV

Celexi: 2:32004L0054:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА
3.23.1. Судски систем

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
79.	2013-215	Закон о медијацији	МПДУ	2013/II

Celexi: 2:32008L0052:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.23. ПРАВОСУЂЕ И ОСНОВНА ПРАВА
3.23.3. Основна права

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
80.	2013-204	Закон о изменама и допунама Закона о заштити података о личности	МПДУ	2013/II
Celexi: 1:31995L0046				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ
3.24.7. Сарадња на пољу борбе против дрога

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
81.	2013-136	Закон о изменама и допунама Закона о супстанцама које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци (прекурсора)	МЗ	2013/III
Celexi: 1:32004R0273:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА
3.26.1. образовање

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
82.	2013-12	Закон о основном образовању и васпитању	МПНТР	2013/I
Celexi: 2:42008X0607(02):a 2:41990X0703(01):a 2:32002G0223(01):a 2:32001H0166:a				
83.	2013-15	Закон о средњем образовању и васпитању	МПНТР	2013/II
Celexi: 1:31963D0266:б				
84.	2013-50	Закон о образовању одраслих	МПНТР	2013/II
Celexi: 1:31963D0266:б				
85.	2013-185	Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању	МПНТР	2013/III
Celexi: 2:32006H0961: 2:32006H0143: 2:32006D1720: 2:32003G1205(05): 2:32002G0709(01): 2:31998H0561:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.26. ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА
3.26.3. Култура

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
86.	2013-4	Закон о архивској служби и архивској грађи	МКИ	2013/III
Celex: 1:32009R0116:a 2:42005X0610(03):a 2:41991X1205:a 2:32006D0515:a 2:32003G1205(03):a 2:32003G0513(01):a 2:32002G0205(02):a 2:32002G0205(01):a 2:31999Y1112(01):a 2:31997Y0205(01):a 2:31996Y0821(01):a 2:31995Y0923(02):a 2:31995Y0923(01):a 2:31994Y0823(03):a 2:31994Y0322(01):a				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.2. Хоризонтално законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
87.	2013-84	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 2:32003L0004: 2:31996L0082:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
61*	2013-224	Закон о геолошким истраживањима и рударству	МПРРПП	2013/IV
Celexi: 2:32009L0031: 2:32006L0021: 2:31994L0022:				
88.	2013-87	Закон о изменама и допунама Закона о заштити ваздуха	МЕРЗЖС	2013/II
Celexi: 2:32001L0081:				
89.	2013-199	Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 2:32001L0080				
90.	2013-201	Уредба о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 2:32009R1005 2:32010R0744				

91.	2013-202	Уредба о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 2:32006R0842 2:32007R1493 2:32006L0040 2:32007R1494 2:32007R1497 2:32007R1516				
92.	2013-203	Уредба о сертификацији лица која обављају одређене делатности везане за супстанце које оштећују озонски омотач и одређене флуороване гасове са ефектом стаклене баште	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 2:32008R0303 2:32008R0304 2:32008R0305 2:32008R0306 2:32008R0307				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.4. Управљање отпадом

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
61*	2013-224	Закон о геолошким истраживањима и рударству	МПРРПП	2013/IV
Celexi: 2:32009L0031: 2:32006L0021: 2:31994L0022:				
93.	2013-90	Закон о управљању отпадом	МЕРЗЖС	2013/IV
Celexi: 2:32008L0098: 2:31996L0059:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.5. Заштита и управљање водама

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
94.	2013-234	Закон о изменама и допунама Закона о водама	МПШВ	2013/III
Celexi: 1:32000L0060:в				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.6. Заштита природе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
95.	2013-92	Закон о изменама о допунама Закона о заштити природе	МЕРЗЖС	2013/IV

Celexi: 2:31999L0022:

96.	2013-96	Правилник о изменама и допунама Правилника о условима држања, начину обележавања и евиндетирања дивљих животиња у заточеништву	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:31999L0022:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.7. Контрола индустријског загађења и управљање ризиком

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
97.	2013-97	Закон о изменама и допунама Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине	МЕРЗЖС	2013/IV

Celexi: 2:32008L0001: 2:32008L0001:

	2013-84	Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине ¹	МЕРЗЖС	2013/IV

Celexi: 2:32003L0004: 2:31996L0082:

98.	2013-98	Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини обавештења о новом СЕВЕСО постројењу, односно комплексу, постојећем СЕВЕСО постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада СЕВЕСО постројења, односно комплекса	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:31996L0082:

99.	2013-100	Правилник о изменама и допунама Правилника о Листи опасних материјала и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте документ које израђује оператер СЕВЕСО постројења, односно комплекса	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:31996L0082: 2:31996L0082:

¹Закон о изменама и допунама Закона о заштити животне средине је према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније планирани пропис из поглавља 3.27.2. Хоризонтално законодавство. У овој табели, закон се приказује као правни основ за доношење правилника под редним бр. 98 и 99.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.9. Хемикалије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
100.	2013-205	Закон о изменама и допунама Закона о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и његовом уништавању	МЕРЗЖС	2013/III

Celexi: 2: Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their Destruction

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА
3.28.1. Заштита потрошача

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
101.	2012-547	Закон о изменама и допунама Закона о заштити потрошача	МСУТТ	2013/IV

Celexi: 1:32011L0083:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА
3.28.2. Заштита здравља

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
102.	2013-144	Закон о изменама и допунама Закона о заштити становништва од заразних болести	МЗ	2013/IV

Celexi: 1:32009D0363: 1:32002D0253:

103.	2013-145	Правилник о пријављивању заразних болести	МЗ	2013/IV

Celex: 1:32009D0363: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32002D0253:

104.	2013-146	Правилник о епидемиолошком надзору	МЗ	2013/IV

Celex: 1:32009D0363: 1:32002D0253:

105.	2013-147	Правилника о лабораторијском испитивању	МЗ	2013/IV

Celex: 1:32009D0363: 1:32002D0253:

106.	2013-148	Правилник о имунизацији и начину заштите лековима	МЗ	2013/IV

Celex: 1:32009D0363: 1:32002D0253:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
107.	2012-488	Закон о Царинској тарифи	МФП	2013/IV
Celexi: 2:31987R2658; 2:32012R0927				
108.	2012-490	Уредба Комисије (ЕЗ) број 957/2006 од 28. јуна 2006. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури којом је примењена Уредба (ЕЗ) број 48/90	МФП	2013/IV
Celex: 2:32006R0957:				
109.	2013-32	Закон о потврђивању Регионалне конвенције о пан-евро-медитеранским преференцијалним правилима о пореклу	МФП	2013/IV
2: Regional Convention on Pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ
3.30.1 Заједничка трговинска политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
110.	2012-557	Закон о извозу и увозу робе двоструке намене	МСУТТ	2013/II
2:02009R0428-20120615 Council Regulation (EC) No 428/2009 of 5 May 2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items				
111.	2012-558	Закон о извозу и увозу наоружања и војне опреме	МСУТТ	2013/III
2:32008E0944 Council Common Position 2008/944/CFSP of 8. December 2008 defining common rules governing control of exports of military technology and equipment				

Прописи који се према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније, налазе у два и више поглавља су:

- 46.* Закон о безбедности и интероперабилности железнице (3.14.1.2. Железнички транспорт и 3.21.1. Трансевропске транспортне мреже)
- 50.* Закон о железници (3.14.1.2. Железнички транспорт и 3.21.1.Трансевропске транспортне мреже)
- 61.* Закон о геолошким истраживањима и рударству (3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања, 3.27.3. Квалитет ваздуха и климатске промене, 3.27.4. Управљање отпадом)

**Б) Листа планираних подзаконских аката за 2013. годину
који се доносе на основу раније усвојених закона**

Ниво усклађености са прописима Европске уније: 1 – делимична усклађеност; 2 – потпуна усклађеност.

Статус прописа: а – није у процесу превођења; б – у процесу превођења; в – превод постоји.

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.1.4. Метрологија				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о метрологији („Службени гласник РС” број 30/12)				
Celex: 1:32007L0013:				
1.	2013-40	Правилник о мерилима	МФП	2013/II
Celex: 2:32004L0022:в 2:32009L0137:в				
2.	2013-41	Правилник о вагама са неаутоматским функционисањем	МФП	2013/II
Celex: 2:32009L0023:в				
3.	2013-43	Правилник о претходно упакованим производима	МФП	2013/II
Celex: 2:32007L0045: 2:31976L0211:в 2:31975L0107:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ				
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА				
3.1.2.4. Козметички производи и безбедност играчака				
Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о здравственој исправности предмета опште употребе („Службени гласник РС” број 92/11)				
Celex: 1:32002D0072: 1:32002D0016: 1:31993L0011: 1:31993L0010: 1:31989L0109: 1:31985L0572: 1:31984L0500: 1:31982L0711: 1:31981L0432: 1:31980L0590: 1:31978L0142:				
4.	2013-51	Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања дечијих играчака и предмета намењених деци и одојчади	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32009L0048:				
5.	2013-52	Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања козметичких производа, козметичких производа са посебном наменом и амбалаже за паковање ових производа	МЗ	2013/IV
Celex: 1:31976L0768: 1:32009R1223				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА****3.1.2.6. Текстил**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС” број 36/09)				
Celex: 2:31993R0339:				
6.	2012-587	Правилник о означавању и обележавању текстилних производа	МФП	2013/IV
Celex: 2:32011R1007:6				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА****3.1.2.7. Обућа**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС” број 36/09)				
Celex: 2:31993R0339:				
7.	2013-46	Правилник о означавању и обележавању обуће	МФП	2013/IV
Celex: 2:31994L0011:в				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ**3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА****3.1.3.7. Топловодни котлови (бојлери), плински уређаји и уређаји за хлађење**

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС” број 36/09)				
Celex: 2:31993R0339:				
8.	2013-239	Правилник о гасним апаратима	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0142:				
9.	2013-240	Правилника о топоводним котловима	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0142:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.10. Пловила за рекреацију

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС” број 87/11)				
Celex: 1:32007R0416: 1:32007R0415: 1:32007R0414: 1:32006R1365: 1:32006L0087: 1:32005L0044: 1:31999R0812: 1:31999R0805: 1:31999R0718: 1:31998R0742: 1:31996R1356: 1:31996L0075: 1:31996L0050: 1:31992R3912: 1:31991R3921: 1:31991R3356: 1:31991L0672: 1:31989R4060: 1:31989R1101: 1:31987L0540: 1:31976L0135: 1:31970R1107: 1:31969R1191:				
10.	2013-27	Правилник о условима за стављање на тржиште пловила за рекреацију, услови које морају испуњавати именована тела, као и начин и поступак њиховог именовања	МС	2013/IV
Celex: 2:32003L0044: 2:31994L0025:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.1. СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА
3.1.3.11. Поморска опрема

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС” број 87/11)				
Celex: 1:32009R0391: 1:32009L0021: 1:32009L0015: 1:32008L0106: 1:32006R0336: 1:32005L0045: 1:32003R0782: 1:32002R0417: 1:32001L0096: 1:32001L0025: 1:31999L0063: 1:31999L0035: 1:31998L0018: 1:31996L0098: 1:31992L0029: 2:32009R0392: 2:32009L0123: 2:32009L0020: 2:32009L0018: 2:32005L0035:				
11.	2013-29	Правилник о поморској опреми	МС	2013/II
Celex: 2:31996L0098:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.3. ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА И СЛОБОДА ПРУЖАЊА УСЛУГА
3.3.2 Слобода пружања прекограничних услуга

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о изменама и допунама Закона о поштанским услугама („Службени гласник РС” број 30/10)				
Celexi: 1:31998L0006:				
12.	2013-214	Стратегија развоја поштанских услуга 2013-2016	МСУТТ	2013/II
Celexi: 1:32002L0039: 1:32008L0006 :				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.1 Телекомуникације и информациона технологија

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС” број 44/10)				
Celex: 2:32007H0879: 2:32002L0058: 2:32002L0022: 2:32002L0021:6 2:32002L0020:6 2:32002L0019: 2:32000R2887:				
13.	2013-8	Правилник о изменама и допунама Правилника о Радио телекомуникационој и терминалној опреми	МСУТТ	2013/III
Celex: 2:31999L0005:				
14.	2013-163	Правилник о начину коришћења радио-фреквенција по режиму општег овлашћења	РАТЕЛ	2013/IV
Celex: 2:32002L0021:6 2:32002L0020:6				
15.	2013-164	Правилник о изменама и допунама Правилника о начину контроле коришћења радио-фреквенцијског спектра, обављања техничких прегледа и заштите од штетних сметњи	РАТЕЛ	2013/III
Celex: 2:32002L0021:6				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.10. ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ
3.10.3. Аудиовизуална политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о радиодифузији („Службени гласник РС” бр. 42/2002, 97/2004, 76/2005, 62/2006, 85/2006, 86/2006 и 41/2009)				
Celex: 2:22004A1224(01):				
16.	2013-183	Правилник о изменама и допунама Правилника о мерилима за утврђивање висине накнаде за емитовање радио и/или телевизијског програма	РРА	2013/III
Celex: 1:32010L0013:				
17.	2013-184	Стратегија развоја радиодифузије од 2013. до 2018. године	РРА	2013/IV
Celex: 1: 32010L0013				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.1. Пољопривреда

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о вину („Службени гласник РС” бр. 41/09 и 93/12)				
Celex: 2:32008R0555: 2:32008R0479:				
18.	2013-24	Правилник о техничким и кадровским условима које треба да испуни Контролна организација, начину вођења послова везаних за географско порекло, начину и поступку рада контролне организације, контроли производње грожђа намењеног за производњу вина са географским пореклом и контроли производње вина са географским пореклом	МПШВ	2013/II
Celex: 2:32009R0607: 2:32009R0491: 2:32007R1234:				
19.	2013-25	Правилник о границама и називима виноградарских подручја, дозвољеним и препорученим сортама за виноградарска подручја, максималним приносима за та виноградарска подручја и другим карактеристикама везаним за производњу грожђа и вина у виноградарским подручјима	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32009R0607: 2:32009R0491: 2:32007R1234:				
20.	2013-26	Правилник о садржини и начину вођења винаријске евиденције	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32009R0436:				
Закон о сточарству („Службени гласник РС” бр. 41/09 и 93/12)				
Celex: 1:32006D0427: 1:32006D0139: 1:32005D0379: 1:31996D0510: 1:31996D0509: 1:31996D0463: 1:31996D0079: 1:31996D0078: 1:31994L0028: 1:31993D0623: 1:31992D0354: 1:31992D0353: 1:31992D0216: 1:31991L0174: 1:31990L0428: 1:31990L0427: 1:31990L0119: 1:31990L0118: 1:31990D0258: 1:31990D0257: 1:31990D0256: 1:31990D0255: 1:31990D0254: 1:31989L0361: 1:31989D0507: 1:31989D0506: 1:31989D0505: 1:31989D0504: 1:31989D0503: 1:31989D0502: 1:31989D0501: 1:31988L0661: 1:31987L0328: 1:31984D0419: 1:31984D0247: 1:31977L0504:				
21.	2013-20	Правилник о условима и начину размножавања домаћих животиња, начину вођења евиденције о вештачком осемењавању, односно природном парењу, као и садржини потврде о вештачком осемењавању, односно природном парењу	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:31990L0119: 1:31990L0118: 1:31990D0257: 1:31989D0506: 1:31989D0503:				
22.	2013-16	Правилник о начину вршења контроле производних способности домаћих животиња, садржини и начину вођења збирки података о контроли производних способности и других особина домаћих животиња, као и поступку и начину оцењивања и разврставања квалитетних приплодних домаћих животиња у класе	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32006D0427: 1:31994D0515: 1:31990L0427: 1:31990D0256: 1:31989D0507:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.2. Рурални развој

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС” број 30/10)				
Celex: 2:32003R1782:				
23.	2013-179	Правилник о начину обављања саветодавних послова у области пољопривреде	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32009R0073:a				
24.	2013-180	Правилник о лиценци, идентификационој картици и регистру пољопривредних саветодаваца	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32009R0073:a				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.4. Политика квалитета

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о безбедности хране („Службени гласник РС” број 41/09)				
Celex: 1:32005R0183: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32003R1829: 1:32000L0013: 1:31997R0258: 1:31989L0662: 1:31989L0109: 2:32002R0178:				
25.*	2013-186	Правилник о декларисању, рекламирању и презентацији хране	МПШВ	2013/III
Celex: 1:32000L0013:				
26.	2013-23	Правилник о тржишним стандардима квалитета за воће и поврће	МПШВ	2013/III
Celex: 1:32011R0543:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.11. ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ
3.11.5. Органска производња

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о органској производњи („Службени гласник РС” број 30/10)				
Celex: 1:32008R0889: 1:32007R0834:				

27.	2013-22	Правилник о условима увоза органских производа, издавања потврде и начину продаје органских производа	МПШВ	2013/II
Celex: 1:32008R1235: 1:32007R0834:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

3.12.1. Безбедност хране и контрола

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

Закон о безбедности хране („Службени гласник РС” број 41/09)

Celex: 1:32005R0183: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32003R1829: 1:32000L0013: 1:31997R0258: 1:31989L0662: 1:31989L0109: 2:32002R0178:

28.	2013-53	Правилник о здравственој исправности и начину, садржају и ближим условима декларисања и означавања посуђа, прибора, уређаја, амбалаже и материјала који долазе у контакт са храном	МЗ	2013/IV

Celex: 1:32011R0010: 1:32009R0450: 1:32008R0282: 1:32007L0042: 1:32006R2023: 1:32004R1935: 1:31984L0500:

29.	2013-54	Правилник о здравственој исправности адитива	МЗ	2013/IV

Celex: 1:32012R0231: 1:32011R1131: 1:32011R1130: 1:32011R1129: 1:32008R1333:

25*	2013-186	Правилник о декларисању, рекламирању и презентацији хране	МПШВ	2013/III

Celex: 1:32000L0013:

30.	2013-210	Правилник о начину успостављања и организације система брзог обавештавања и узбуњивања за безбедност хране и хране за животиње	МПШВ	2013/III

Celex: 1: 32011R0016

Закон о средствима за заштиту биља („Службени гласник РС” број 41/09)

Celex: 1:31991L0414:

31.	2013-151	Правилник о елементима за процену активне супстанце, односно основне супстанце и средстава за заштиту биља	МПШВ	2013/II

Celex: 2: 31991L0414

Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/05, 30/10 и 93/12)

Celex: 1:32005R2075: 1:32005R2074: 1:32005R2073: 1:32005R0349: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32004R0745: 1:32004R0282: 1:32004R0136: 1:32003R2160: 1:32003R1831: 1:32003R1082: 1:32003R0998: 1:32003L0099: 1:32003D0803: 1:32003D0422: 1:32002R1774: 1:32002L0099: 1:32002L0033: 1:32002L0032: 1:32002D0349: 1:32002D0106: 1:32001R0999: 1:32001L0089: 1:32001D0075: 1:32000R1760: 1:32000L0075: 1:32000L0027: 1:32000D0428: 1:32000D0208: 1:32000D0025: 1:31998R0494: 1:31997L0078: 1:31997D0794: 1:31996L0093: 1:31996L0023: 1:31995L0070: 1:31994D0360: 1:31993L0074: 1:31993L0053: 1:31992L0119: 1:31992L0118: 1:31992L0066: 1:31992L0065: 1:31992L0035: 1:31991L0496: 1:31991L0068: 1:31990L0539: 1:31990L0429: 1:31990L0426: 1:31990L0423: 1:31990L0167: 1:31990D0638: 1:31989L0556: 1:31988L0407: 1:31983L0091: 1:31982L0894: 1:31982L0471: 1:31979L0373: 1:31964L0432:

32.	2013-196	Правилник о регистрацији одобравању објеката који се баве производњом и прометом хране животињског порекла и храном за животиње и споредних производа животињског порекла	МПШВ	2013/III
Celex: 1:32009R1069: 1:32005R0183: 1:32004R0853: 1:32004R0852:				
Закон о генетички модификованим организмима („Службени гласник РС” број 41/09)				
Celex: 1:32004R0641: 1:32004R0065: 1:32003R1946: 1:32003R1831: 1:32003R1830: 1:32003R1829: 1:32001L0018: 1:31998L0081:				
33.	2013-193	Правилник о употреби генетички модификованих организама у затвореним системима	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32009L0041:				
34.	2013-194	Правилник о стављању у промет генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32004R0641: 1:32003R1946: 1:32003R1829: 1:32001L0018:				
35.	2013-195	Правилник о обележавању и следљивости генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32004R0065: 1:32003R1830:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.2. Здравље биља

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о здрављу биља („Службени гласник РС” број 41/09)				
Celex: 1:32000L0029:				
36.	2013-104	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Anoplophora chinensis</i>	МПШВ	2013/II
Celex: : 1:32008D0840				
37.	2013-208	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Dryocosmus kuriphilus</i> Yasumatsu	МПШВ	2013/II
Celex: : 1: 32006D0464				
38.	2013-107	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Rhynchophorus ferrugineus</i>	МПШВ	2013/III
Celex: : 1: 32007D0365				
39.	2013-138	Наредба о мерама за спречавање ширења Potato spindle tuber viroid	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32007D0410:				
40.	2013-141	Наредба о мерама за спречавање уношења и ширења <i>Giberella circinata</i>	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32007D0433:				

41.	2013-149	Правилник о спречавању уношења, откривању, спречавању ширења и сузбијању кромпирових цистоликих нематода	МПШВ	2013/І
Celex: 1:32007L0033:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.3. Семе и садни материјал

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о генетички модификованим организмима („Службени гласник РС” број 41/09)				
Celex: 1:32004R0641: 1:32004R0065: 1:32003R1946: 1:32003R1831: 1:32003R1830: 1:32003R1829: 1:32001L0018: 1:31998L0081:				
42.	2013-110	Правилник о намерном увођењу генетички модификованих организама у животну средину	МПШВ	2013/І
Celex: 2:32001L0018:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.4. Средства за заштиту биља и резидуе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о средствима за заштиту биља („Службени гласник РС” број 41/09)				
Celex: 1:31991L0414:				
43.	2013-187	Правилник о МДК остатака СЗБ у храни и храни за животиње и храни и храни за животиње за које се утврђују МДК остатака СЗБ	МПШВ	2013/ІІ
Celex: 1:32005R0396:				
44.	2013-188	Правилник о пострегистрационој контроли СЗБ за 2013. годину	МПШВ	2013/ІІІ
Celex: 1:32012R0788:				
45.	2013-189	Правилник о изменама и допунама Правилника о садржини и начину вођења листе одобрених супстанци, листе забрањених супстанци и листе средстава за заштиту биља	МПШВ	2013/ІІІ
Celex: 1:32011R0546: 1:32011R0540:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.12 БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА
3.12.5. Ветеринарска политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о ветеринарству („Службени гласник РС” бр. 91/05, 30/10 и 93/12)				
Celex: 1:32005R2075: 1:32005R2074: 1:32005R2073: 1:32005R0349: 1:32004R0882: 1:32004R0854: 1:32004R0853: 1:32004R0852: 1:32004R0745: 1:32004R0282: 1:32004R0136: 1:32003R2160: 1:32003R1831: 1:32003R1082: 1:32003R0998: 1:32003L0099: 1:32003D0803: 1:32003D0422: 1:32002R1774: 1:32002L0099: 1:32002L0033: 1:32002L0032: 1:32002D0349: 1:32002D0106: 1:32001R0999: 1:32001L0089: 1:32001D0075: 1:32000R1760: 1:32000L0075: 1:32000L0027: 1:32000D0428: 1:32000D0208: 1:32000D0025: 1:31998R0494: 1:31997L0078: 1:31997D0794: 1:31996L0093: 1:31996L0023: 1:31995L0070: 1:31994D0360: 1:31993L0074: 1:31993L0053: 1:31992L0119: 1:31992L0118: 1:31992L0066: 1:31992L0065: 1:31992L0035: 1:31991L0496: 1:31991L0068: 1:31990L0539: 1:31990L0429: 1:31990L0426: 1:31990L0423: 1:31990L0167: 1:31990D0638: 1:31989L0556: 1:31988L0407: 1:31983L0091: 1:31982L0894: 1:31982L0471: 1:31979L0373: 1:31964L0432:				
46.	2013-152	Правилник о измени Правилника о ветеринарско-санитарним условима за некомерцијално кретање кућних љубимаца за које није потребно решење за увоз и транзит, као и о изгледу и садржини обрасца уверења (сертификата) за те пошिल्ке	МПШВ	2013/III
Celex: 2:32011D0874: 2:32010D0734:				
47.	2013-153	Правилник о измени Правилника о врстама пошिल्ки које подлежу ветеринарско-санитарној контроли и начину обављања ветеринарско-санитарног прегледа пошिल्ки на граничним прелазима	МПШВ	2013/IV
Celex: 1:32012R0028: 1:32012D0031: 2:32012R0468:				
Закон о лековима и медицинским средствима („Службени гласник РС” бр. 30/10 и 107/12)				
Celex: 1:32009L0009: 1:32008L0029: 1:32007R1394: 1:32005L0028: 1:32004R0726: 1:32004L0028: 1:32004L0027: 1:32004L0024: 1:32004L0010: 1:32004L0009: 1:32003L0094: 1:32003L0063: 1:32002L0098: 1:32001L0083: 1:32001L0082: 1:32001L0020: 1:31998L0079: 1:31993L0042: 1:31991L0412: 1:31990R2377: 1:31990L0385:				
48.	2013-45	Правилник о обрасцу и садржини рецепта за ветеринарске лекове, као и начину прописивања и издавања ветеринарских лекова	МПШВ	2013/III
Celex: 1:32004L0028: 1:32003L0063: 1:32001L0082:				
49.	2013-47	Правилник о начину пријављивања, прикупљања и праћења нежељених реакција на ветеринарске лекове	МПШВ	2013/III
Celex: 1:32004L0028: 1:32003L0063: 1:32001L0082:				
Закон о добробити животиња („Службени гласник РС” број 41/09)				
Celex: 2:32008L0120: 2:32008L0119: 2:32007L0043: 2:32006D0778: 2:32005R0001: 2:32003R1040: 2:32003L0065: 2:32003D0584: 2:32002L0004: 2:31999L0074: 2:31999L0022: 2:31998L0058: 2:31997R1255: 2:31993L0119: 2:31991L0628: 2:31986L0609: 2:22004A0713(01): 2:21999A0824(01): 2:21978A1117(01):				

50.	2013-228	Правилник о утврђивању услова у објектима у којима се врши промет животиња	МПШВ	2013/III
Celex: 1:31997R1255:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1. Коппени транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

Закон о транспорту опасног терета („Службени гласник РС” број 88/10)

Celex: 2:32000L0018: 2:31996L0049: 2:31996L0035: 2:31995L0050: 2:31994L0055:

51.	2012-550	Правилник о садржини сертификата за возача, року важења и условима за продужење важења сертификата за возача и вођењу регистра издатих сертификата за возача	МС	2013/IV

Celex: 2:32008L0068:

52.	2012-552	Правилник о програму и начину полагања испита за стручну оспособљеност за обављање послова возача возила за транспорт опасног терета, саставу комисије и износу трошкова полагања испита	МС	2013/IV

Celex: 2:32008L0068:

53.	2012-553	Правилник о садржини сертификата о одобрењу за возило и ближим условима под којима се издаје, односно враћа сертификат о одобрењу за возило	МС	2013/IV

Celex: 2:32008L0068:

54.	2012-541	Правилник о условима које мора да испуњава привредно друштво, односно друго правно лице под којима му се издаје, односно одузима овлашћење за стручно оспособљавање кандидата за возача возила за транспорт опасног терета	МС	2013/IV

Celex: 2:32008L0068:

Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС” бр. 41/09, 53/10 и 101/11)

55.	2012-535	Правилник о начину утврђивања испуњености услова за издавање дозволе за обављање послова професионалног возача (СРС)	МС	2013/IV

Celexi: 2: 32003L0059

56.	2012-535	Правилник о програму обуке и семинара унапређења знања, начину полагања испита, изгледу и садржаја обрасца дозволе за обављање послова професионалног возача (СРС), и уверењу о успешној завршеној провери знања за обављање послова возача	МС	2013/IV

Celexi: 2: 32003L0059

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.1.2 Железнички транспорт

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о транспорту опасног терета („Службени гласник РС” број 88/10)				
Celex: 2:32000L0018: 2:31996L0049: 2:31996L0035: 2:31995L0050: 2:31994L0055:				
57.	2012-522	Правилник о условима за издавање и одузимање овлашћења и именована тела за оцењивање усаглашености типа амбалаже, посуде под притиском или цистерне за транспорт опасног терета	МС	2013/IV
Celex: 2:32008L0068:				
58.	2012-371	Правилник о ближим условима у погледу стручне оспособљености које стручно лице, које испитује посуду под притиском или цистерну, мора да испуњава, као и образац Регистра овлашћених стручних лица за испитивање посуде под притиском и цистерне за транспорт опасног терета, образац извештаја о испитивању и изглед жига	МС	2013/IV
Celex: 2:32008L0068:				
59.	2012-538	Правилник о условима за издавање одобрења за тип амбалаже, односно посуде под притиском или цистерне за транспорт опасног терета	МС	2013/IV
Celex: 2:32008L0068:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА
3.14.2. Водни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС” бр. 73/10 и 121/12)				
Celex: 1:32007R0416: 1:32007R0415: 1:32007R0414: 1:32006R1365: 1:32006L0087: 1:32005L0044: 1:31999R0812: 1:31999R0805: 1:31999R0718: 1:31998R0742: 1:31996R1356: 1:31996L0075: 1:31996L0050: 1:31992R3912: 1:31991R3921: 1:31991R3356: 1:31991L0672: 1:31989R4060: 1:31989R1101: 1:31987L0540: 1:31976L0135: 1:31970R1107: 1:31969R1191:				
60.	2012-514	Правилник о програму и начину полагања стручног испита за стицање звања чланова посаде трговачке морнарице	МС	2013/IV
Celex: 1:31996L0050:				
61.	2012-515	Правилник о техничким правилима за градњу бродова унутрашње пловидбе	МС	2013/IV
Celex: 1:32006L0087:				

62.	2012-517	Правилник о условима за признавање класификационих друштава	МС	2013/IV
Celex: 1:32006L0087:				
63.	2012-539	Уредба о врсти услуга РИС-а и почетак њихове обавезне примене	МС	2013/II
Celex: 1:32012R0689: 1:32010R0164: 1:32007R0416: 1:32007R0415: 1:32007R0414:				
Закон о поморској пловидби („Службени гласник РС” број 87/11)				
Celex: 1:32009R0391: 1:32009L0021: 1:32009L0015: 1:32008L0106: 1:32006R0336: 1:32005L0045: 1:32003R0782: 1:32002R0417: 1:32001L0096: 1:32001L0025: 1:31999L0063: 1:31999L0035: 1:31998L0018: 1:31996L0098: 1:31992L0029: 2:32009R0392: 2:32009L0123: 2:32009L0020: 2:32009L0018: 2:32005L0035:				
64.	2012-540	Правилник о звањима, условима и начину стицања звања и овлашћења чланова посаде поморских бродова трговачке морнарице, обука, програм и начин полагања стручног испита као и програм и начин полагања испита за стицање посебних овлашћења	МС	2013/IV
Celex: 2:32008L0106:				
Закон о транспорту опасног терета („Службени гласник РС” број 88/10)				
Celex: 2:32000L0018: 2:31996L0049: 2:31996L0035: 2:31995L0050: 2:31994L0055:				
65.	2012-512	Правилник о обрасцу сертификата о посебним знањима у области АДН, као и о року важења и условима за продужење важења сертификата о посебним знањима у области АДН и као и о начину вођења регистра издатих сертификата о посебним знањима у области АДН	МС	2013/IV
Celex: 2:32008L0068:				
66.	2012-513	Правилник о ближим условима за издавање овлашћења за привредно друштво, односно друго правно лице којем се издаје, односно одузима овлашћење за стручно оспособљавање кандидата за лице са одговарајућим сертификатом о посебним знањима у области АДН	МС	2013/IV
Celex: 2:32008L0068:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

3.14.3. Ваздушни саобраћај

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС” број 57/11)				
Celex: 1:32008R1008:				
67.	2012-555	Уредба о начину истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова	МС	2013/IV
Celex: 2:32010R0996:				
Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС” бр. 73/10 и 57/11)				

Celex: 1:32007R0915: 1:32007R0633: 1:32007R0437: 1:32007R0376: 1:32007R0375: 1:32007R0335: 1:32006R1900: 1:32006R1899: 1:32006R1862: 1:32006R1546: 1:32006R1448: 1:32006R0831: 1:32006R0240: 1:32006R0065: 1:32006L0023: 1:32005R2150: 1:32005R2096: 1:32005R0857: 1:32005R0781: 1:32005R0381: 1:32004R1138: 1:32004R0552: 1:32004R0551: 1:32004R0550: 1:32004R0549: 1:32004R0068: 1:32004L0036: 1:32003R2042: 1:32003R1702: 1:32003R1217: 1:32003R0622: 1:32003L0042: 1:32002R2320: 1:32002L0030: 1:32000L0079: 1:31996L0067: 1:31994L0056: 1:31993R0095:в 1:31992R2409: 1:31992R2408: 1:31992R2407: 1:31991R3922: 1:31991L0670: 1:31989L0629:

68.	2012-511	Правилник о оперативним ограничењима повезаним са емисијом буке на аеродромима	МС	2013/II

Celex: 2:32002L0030:

69.	2012-523	Правилник о додељивању слотова и усклађивању редова летења на аеродромима	ДЗЦВ	2013/IV

Celex: 2:31993R0095:в

70.	2012-527	Правилник о дозволама и центрима за обуку и здравственим способностима летачког и помоћног особља и ваздухопловно-медицинским центрима	ДЗЦВ	2013/II

Celex: 1:32012R0290:в 1:32011R1178:в

71.	2012-542	Правилник о делатностима у ваздушном саобраћају	ДЗЦВ	2013/IV

2:32012R0965 Commission Regulation (EU No 965/2012) of 5. October 2012. laying down technical requirements and administrative procedures related to air operations pursuant to Regulation (EC No 216/2008) of the European Parliament and of the Council.

72.	2012-546	Правилник о прихвату и отпреми на аеродрому	ДЗЦВ	2013/IV

Celex: 2:31996L0067:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.1. Енергетско тржиште и сигурност снабдевања

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

Закон о енергетици („Службени гласник РС” бр. 57/11, 80/11, 93/12 и 124/12)

Celex: 1:32005R1775: 1:32005L0089: 1:32004L0067: 1:32004L0008: 1:32003R1228: 1:32003L0055: 1:32003L0054: 1:32001L0077:

73.	2012-498	Уредба о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом	МЕРЗЖС	2013/I

Celex: 2:32003L0054:

74.	2012-499	Уредба о условима за испоруку и снабдевање природног гаса	МЕРЗЖС	2013/II

Celex: 2:32003L0055:

75.	2012-500	Превентивни акциони план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:32009L0073:

76.	2012-501	Кризни план ради обезбеђивања сигурности снабдевања природним гасом	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0073:				
77.	2012-502	Уредба о енергетски заштићеном купцу	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:32009L0073: 2:32009L0072:				
78.	2013-220	Правила о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисању квалитета испоруке и снабдевања електричном енергијом и природним гасом	АЗЕ	2013/III
Celex: 2:32009R0715: 2:32009R0714: 2:32009L0073: 2:32009L0072:				
79.	2013-221	Правила рада транспортног система за природни гас	АЗЕ	2013/I
Celex: 2:32009R0715: 2:32009L0073:				
80.	2013-223	Методологија за одређивање цене приступа складишту природног гаса	АЗЕ	2013/III
Celex: 2:32009L0073:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.2. Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о Влади („Службени гласник РС” број 101/2007)				
Celex: 1:32003L0122: 1:31997L0043: 1:31996L0029:				
81.	2012-503	Други акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2013-2016. године	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2: 32006L0032				
Закон о енергетици („Службени гласник РС” бр. 57/11, 80/11, 93/12 и 124/12)				
Celex: 1:32005R1775: 1:32005L0089: 1:32004L0067: 1:32004L0008: 1:32003R1228: 1:32003L0055: 1:32003L0054: 1:32001L0077:				
82.	2012-562	Уредба о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0028:				
83.	2012-563	Уредба о подстицајним мерама за производњу биогорива	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0028:				
84.	2012-564	Уредба о условима за стицање статуса повлашћеног произвођача електричне енергије и критеријумима за оцену испуњености тих услова	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0028:				
85.	2012-565	Правилник о гаранцији порекла електричне енергије	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:32009L0028:				
86.	2012-567	Уредба о начину обрачуна и висини накнаде за подстицај повлашћених произвођача електричне енергије	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0028:				
87.	2012-569	Национални акциони план за обновљиве изворе енергије	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32009L0028:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.15. ЕНЕРГЕТИКА

3.15.3. Нуклеарна сигурност и заштита од зрачења

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС” бр. 36/09 и 93/12)				
Celex: 1:32003L0122: 1:31997L0043: 1:31996L0029:				
88.	2013-11	Уредба о утврђивању Програма радијационе сигурности и безбедности	АЗЈЗНС	2013/IV
Celex: 1:32003L0122: 1:31997L0043: 1:31996L0029:				
89.	2013-13	Уредба о безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала	АЗЈЗНС	2013/IV
Celex: 1:22008A0208(01):				
90.	2013-14	Уредба о утврђивању Плана за деловање у случају акцидента	АЗЈЗНС	2013/IV
Celex: 1:31989L0618:				
91.	2013-222	Уредба о утврђивању Програма управљања радиоактивним отпадом	АЗЈЗНС	2013/IV
Celex: 1:32011L0070:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.18. СТАТИСТИКА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о званичној статистици („Службени гласник РС” број 104/09)				
Celexi: 2:31990R1588: 2:32002R0831: 2:31997R0322				
92.	2012-494	Уредба о утврђивању плана званичне статистике за 2014. годину	РЗС	2013/IV
Celexi: 2:52011PC0928:a 2:32009R0223:a				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ
3.19.2. Безбедност и здравље на раду

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” број 101/2005)				
Celexi: 2: 31989L0391:в				
93.	2012-556	Стратегија безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2013-2016. године	МРЗСП	2013/П
Celexi: 2:31989L0391:в				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.20. ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА
3.20.4. Политика малих и средњих предузећа

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама („Службени гласник РС” број 119/12)				
Celex: 1:32011L0007:б				
94.	2013-38	Правилник о начину и поступку вршења надзора над роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама у којима су дужници корисници буџетских средстава чији се рачуни воде у консолидованом рачуну трезора	МФП	2013/Л
Celex: 1:32011L0007:б				
95.	2013-39	Правилник о начину и поступку вршења надзора над роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама између привредних субјеката	МФП	2013/Л
Celex: 1:32011L0007:б				

СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.21. ТРАНС-ЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ
3.21.1. Трансевропске транспотне мреже

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС” бр. 41/09, 53/10 и 101/11)				
Celex: 1:32004R0139: 1:32004H0345: 1:32003R0001: 1:31999R1216: 1:31999R1215: 1:31991L0439: 1:31965R0019: 2:32009L0103:a 2:32006R0561: 2:32006R0561: 2:32006R0561: 2:32006L0022:				

2:32006L0022: 2:32006L0022: 2:32004H0345: 2:32004H0345: 2:32004H0345: 2:32002L0007:
 2:32002L0007: 2:32002L0007: 2:31997Y1209(01): 2:31996L0053: 2:31996L0053: 2:31996L0053:
 2:31985R3821: 2:31985R3821: 2:31985R3821:

96.	2012-518	Правилник о стратешкој компаративној анализи утицаја новог, односно реконструисаног пута на безбедност саобраћаја на путној мрежи, ревизији безбедности саобраћаја, периодичној провери пута у експлоатацији, праћењу стања безбедности саобраћаја	МС	2013/IV

Celex: 2:32008L0096:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА СТРУКТУРНИХ ИНСТРУМЕНАТА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

Закон о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима инструмента претприступне помоћи (ИПА) („Службени гласник РС - Међународни уговори” број 124/07)

Celex: 1:32007R0718:a 1:32006R1085:a 1:32002R1605:

97.	2013-198	Уредба о децентрализованом управљању средствима развојне помоћи Европске уније у оквиру пете компоненте Инструмента претприступне помоћи (ИПАРД)	МФП	2013/III

Celex: 2:32007R0718:a 2:32006R1085:a

98.	2013-200	Уредба о управљању програмима прве компоненте Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) 2007-2013 - Помоћ транзицији и изградња институција	МФП	2013/III

Celex: 2:32007R0718:a 2:32006R1085:a

99.	2013-206	Уредба о управљању програмима друге (а) компоненте Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) 2007-2013 - Прекогранична и транснационална сарадња са земљама чланицама Европске уније	МФП	2013/III

Celex: 2:32007R0718:a 2:32006R1085:a

100.	2013-207	Уредба о управљању програмима друге (б) компоненте Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) 2007-2013 - Прекогранична сарадња са земљама кандидатима и потенцијалним кандидатима за чланство у Европске уније	МФП	2013/III

Celex: 2:32007R0718:a 2:32006R1085:a

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о управљању миграцијама („Службени гласник РС” број 107/12)				
101.	2013-230	Уредба о врсти података који се прикупљају, анализирају, обрађују, организују, размењују, чувају и штите у оквиру Јединственог система, методама, динамици и техничким средствима која се у Јединственом систему примењују	КЗИ	2013/II
Celex: 2:32007R0862:				
102.	2013-231	Уредба о начину укључивања у друштвени, културни и привредни живот лица којима је признато право на уточиште	КЗИ	2013/III
Celex: 2:32004L0083:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.2. Хоризонтално законодавство

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС” бр. 135/04 и 36/09)				
Celex: 2:32003L0035: 2:32003L0004: 2:31997L0011: 2:31985L0337:				
103.	2013-86	Уредба о изменама и допунама Уредбе о утврђивању листе пројеката за које је обавезна проведена утицаја и листе пројеката за које се може тражити процена утицаја на животну средину	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32011L0092:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.3. Климатске промене и квалитет ваздуха

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС” број 36/09)				
Celex: 1:32003L0017: 1:31999L0032: 1:31998L0070: 1:31993L0012: 2:32007R1516: 2:32007R1497: 2:32007R1494: 2:32007R1493: 2:32007D0589: 2:32006L0040: 2:32004L0107: 2:32004D0842: 2:32004D0461: 2:32004D0224: 2:32003L0087: 2:32002L0003: 2:32001L0081: 2:32001L0080:				

2:32000R2037: 2:32000L0069: 2:31999L0030: 2:31999L0013: 2:31999D0296: 2:31996L0062:
2:31994L0063: 2:31988D0540: 2:31985L0203: 2:31982L0884: 2:31980L0779:

104.	2013-88	Уредба о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:32008L0050: 2:32004L0107:

Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености
(„Службени гласник РС” број 36/09)

Celex: 2:31993R0339:

105.	2013-89	Правилник о изменама и допунама Правилника о техничким и другим захтевима за горива течног порекла	МЕРЗЖС	2013/II

Celex: 2:32003L0017: 2:31999L0032: 2:31998L0070:

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ

3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

3.27.5. Заштита и управљање водама

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства

Закон о водама („Службени гласник РС” бр. 30/10 и 93/12)

Celex: 1:32007L0060:в 1:32000L0060:в

106.	2013-55	Правилник о здравственој исправности воде за пиће	МЗ	2013/IV

Celex: 1:31998L0083:

107.	2013-56	Правилник о здравственој исправности воде за купање	МЗ	2013/IV

Celex: 1:32006L0007:

108.	2013-91	Уредба о изменама и допунама Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање	МЕРЗЖС	2013/IV

Celex: 2:32008L0105:

109.	2013-154	Уредба о утврђивању критеријума за одређивање референтне цене воде	МПШВ	2013/II

Celex: 2:32000L0060:в

110.	2013-155	Уредба о утврђивању годишњег програма мониторинга статуса вода у 2013. години	МПШВ	2013/II

Celex: 1:32000L0060:в

111.	2013-156	Одлука о одређивању референтне цене воде	МПШВ	2013/III

Celex: 2:32000L0060:в

112.	2013-157	Уредба о утврђивању методологије за обрачун цене снабдевања водом за пиће системом јавног водовода и цена сакупљања, одвођења и пречишћавања отпадних вода системом јавне канализације	МПШВ	2013/II

Celex: 2:32000L0060:в

113.	2013-159	Одлука о доношењу Плана управљања водама са Програмом мера на сливу реке Дунав	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32000L0060:в				
114.	2013-160	Правилник о садржини посебног плана управљања водама	МПШВ	2013/II
Celex: 2:32000L0060:в				
115.	2013-161	Правилник о утврђивању методологије за израду карте угрожености и карте ризика од поплава	МПШВ	2013/III
Celex: 2:32007L0060:в				
116.	2013-229	Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима	МПШВ	2013/III
Celex: 1:32000L0060:в				
117.	2013-158	Стратегија управљања водама на територији Републике Србије	МПШВ	2013/IV
Celex: 2:32007L0060:в				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.6. Заштита природе

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о заштити природе („Службени гласник РС” бр. 88/10 и 31/10)				
Celex: 2:31999L0022: 2:31997R0338: 2:31992L0043: 2:31983L0129: 2:31981R0348: 2:31979L0409:				
118.	2013-93	Уредба о оцени прихватљивости	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:31992L0043: 2:31992L0043:				
119.	2013-94	Уредба о изменама и допунама Уредбе о еколошким мрежама	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:31992L0043:				
120.	2013-95	Правилник о изменама и допунама Правилника о прекограничном промету и трговини заштићеним и строго заштићеним врстама	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:31997R0338:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.27. ЖИВОТНА СРЕДИНА
3.27.9. Хемикалије

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о хемикалијама („Службени гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12)				
Celex: 1:32006R1907: 1:32004R0648: 1:32004L0042: 1:32003R0304: 1:31999L0045: 1:31967L0548:				

121.	2013-101	Правилник о изменама и допунама Правилника о класификацији, паковању, обележавању и оглашавању хемикалија и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:32011R0286:				
122.	2013-102	Списак измена и допуна Списка класификованих супстанци	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:32012R0618: 2:32011R0286:				
123.	2013-103	Правилник о изменама и допунама Правилника о увозу и извозу одређених опасних хемикалија	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:32012R0649: 2:32012R0071: 2:32011R0834: 2:32011R0214:				
124.	2013-105	Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама стављања у промет робе и коришћења хемикалија које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:32012R0848: 2:32012R0836: 2:32012R0835: 2:32012R0109:				
125.	2013-106	Правилник о изменама и допунама Правилника о методама испитивања опасних својстава хемикалија	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:32010R1152: 2:32009R0761:				
126.	2013-109	Правилник о изменама и допунама Правилника о детергентима	МЕРЗЖС	2013/IV
Celex: 2:32012R0259:				
Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 92/11 и 93/12)				
Celex: 1:31998L0008:				
127.	2013-108	Листа измена и допуна Листе активних супстанци у биоцидном производу	МЕРЗЖС	2013/II
Celex: 2:32012L0022: 2:32012L0020:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.28. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА
3.28.2. Заштита здравља

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о лечењу неплодности поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења („Службени гласник РС” број 72/09)				
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
128.	2013-115	Правилник о дужностима одговорног лекара, о садржају обрасца обавештења, о садржају обрасца писменог пристанка и о повлачењу писменог пристанка лица која учествују у поступку биомедицински потпомогнутог оплођења	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				

129.	2013-117	Правилник о садржају, начину и поступку сачињавања и вођења јединственог регистра донираних репродуктивних ћелија и друга питања од значаја за вођење регистра, коришћење, употребу и размену репродуктивних ћелија, вођење документације, чување података и информисање	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
130.	2013-118	Правилник о садржају обрасца изјаве о пристанку донора репродуктивних ћелија о давању и коришћењу репродуктивних ћелија	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
131.	2013-119	Правилник о садржају обрасца о повлачењу писменог пристанка донора репродуктивних ћелија и о потврди здравствене установе о повлачењу раније дате изјаве о пристанку донора	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
132.	2013-121	Правилник о критеријумима за избор и лабораторијско тестирање донираних репродуктивних ћелија	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
133.	2013-123	Правилник о периоду чувања репродуктивних ћелија и раних ембриона, и о садржају обрасца захтева овлашћене здравствене установе о писменом изјашњавању лица о даљем поступању са репродуктивним ћелијама	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
134.	2013-124	Правилник о садржају и начину вођењу медицинске документације и евиденција које воде овлашћене здравствене установе у поступку биомедицински потпомогнутог оплођења	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
135.	2013-125	Правилник о садржају и начину вођења Јединственог регистра донора репродуктивних ћелија	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017:				
Закон о трансфузиолошкој делатности („Службени гласник РС” број 72/09)				
Celex: 1:32005L0062: 1:32005L0061:				
136.	2013-129	Правилник о начину и поступку чувања и доступности документације	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32005L0062: 1:32005L0061: 1:32004L0033: 1:32002L0098:				
137.	2013-131	Правилник о начину и поступку вођења евиденција као и садржај обрасца за вођење евиденције	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32005L0062: 1:32005L0061: 1:32004L0033: 1:32002L0098:				
138.	2013-132	Правилник о ближим условима за тестирања крви и компонената крви	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32005L0062: 1:32005L0061: 1:32004L0033: 1:32002L0098:				
Закон о трансплантацији ћелија и ткива („Службени гласник РС” број 72/09)				
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				

139.	2013-112	Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме, кадра, односно тимова за трансплантацију и о другим условима у здравственим установама које обављају делатност трансплантације ћелија односно ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
140.	2013-113	Правилник о садржају обрасца писмене изјаве о пристанку пунолетног пословно способног примаоца ћелија односно ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
141.	2013-114	Правилник о садржају обрасца писмене изјаве о пристанку законског заступника, родитеља, односно старатеља малолетног примаоца, односно примаоца коме је делимично или у потпуности одузета пословна способност	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
142.	2013-116	Правилник о садржини, начину и поступку сачињавања и вођења Републичке листе чекања за трансплантацију, о достављању података из здравствених установа, критеријумима за стављање на Републичку листу чекања, условима за избор најповољнијег примаоца, односно утврђивања приоритета примаоца и о другим питањима	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
143.	2013-120	Правилник о садржини, начину и поступку сачињавања и вођења Јединственог републичког регистра давалаца ћелија односно ткива, о упису давалаца у регистар, о подацима који се воде и о доступности	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
144.	2013-122	Правилник о ближим условима у погледу начина и поступка обезбеђивања следивости ћелија и ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
145.	2013-126	Правилник о поступку трансплантације, односно о ближим условима у погледу начина и поступка узимања и донирања ћелија односно ткива са живог или умрлог лица, о обради, очувању, карантину, употреби и дистрибуцији ћелија односно ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
146.	2013-127	Правилник о ближим условима у погледу начина и поступка спречавања ризика преношења болести у току руковања ћелијама, односно ткивима, као и очувања квалитета узетих ћелија односно ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
147.	2013-128	Правилник о садржају обрасца за пријављивање озбиљних нежељених појава и озбиљних нежељених реакција, као и о евиденцијама које води овлашћена здравствена установа	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				

148.	2013-130	Правилник о начину и поступку организовања система за извештавање, истраживање, регистровање и преношење информација о озбиљним нежељеним појавама и озбиљним нежељеним реакцијама	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
149.	2013-133	Правилник о медицинској документацији која се води о поступку трансплантације ћелија, односно ткива, о подацима који се воде о даваоцу и о примаоцу, о начину и поступку обраде, вођења, чувања, коришћења и размене података између овлашћених здравствених установа и Управе за биомедицину	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
150.	2013-134	Правилник о начину и поступку заштите података даваоца и примаоца	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
151.	2013-135	Правилник о начину и поступку обавештавања Управе за биомедицину о сваком намераваном донирању, о извршеном узимању и пресађивању ћелија и ткива, о размени ћелија и ткива ради трансплантације и о садржају обрасца обавештења Управе за биомедицину	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
152.	2013-137	Правилник обрасца изјаве о престанку живог даваоца ћелија односно ткива за одређеног примаоца	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
153.	2013-139	Правилник о поступку узимања, чувања и употребе крвотворних матичних ћелија из пупчане врпце новорођеног детета	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
154.	2013-140	Правилник о садржају обрасца о праву на непристрасно информисање добровољног даваоца ћелија односно ткива, ради писменог пристанка	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
155.	2013-142	Правилник о условима, начину и поступку донирања и коришћења ћелија односно ткива у јавној банци ћелија, односно ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
156.	2013-143	Правилник о ближим условима у погледу простора, опреме, кадрова и других питања од значаја, о начину и поступку за добијање, обнављање и одузимање дозволе за обављање делатности јавне или приватне банке ћелија, односно ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
157.	2013-150	Правилник о спровођењу научно-страживачког рада на ћелијама, односно ткивима, о писменом пристанку и о садржају обрасца писмене изјаве о престанку лица од кога потичу ћелије, односно ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				

158.	2013-192	Правилник о садржини обрасца службене легитимације инспектора за трансплантацију ћелија и ткива	M3	2013/IV
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
Закон о трансплантацији органа („Службени гласник РС” број 72/09)				
Celex: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
159.	2013-71	Правилник о стандардима за акредитацију здравствених установа које обављају послове трансплантације	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
160.	2013-72	Правилник о ближим условима у погледу опреме, простора, кадра и тимова за трансплантацију у здравственим установама које обављају послове трансплантације	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
161.	2013-73	Правилник о начину и поступку обавештавања између овлашћене здравствене установе и Управе за биомедицину, као и садржај обрасца о обавештавању у коме здравствена установа има податке, извршеном узимању и о пресађивању органа, као и размени органа ради пресађивања	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
162.	2013-74	Правилник о начину и поступку узимања органа и донирања од живог или умрлог лица, припрема, обрада, очување, карантин, употреба, дистрибуција одн. трансплантација	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
163.	2013-75	Правилник о садржају обрасца за праћење озбиљних нежељених реакција и озбиљних нежељених појава, као и писмену изјаву даваоца да не прихвата праћење здравственог стање и образац следивости органа	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
164.	2013-76	Правилник о условима о начину и поступку спречавања ризика преношења болести у поступку трансплантације, укључујући и све процедуре за припрему, обраду, чување и дистрибуцију	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
165.	2013-77	Правилник о начину и поступку заштите података даваоца, односно примаоца органа у поступку трансплантације	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017:				
166.	2013-78	Правилник о начину и поступку, вођењу и упису давалаца органа у јединствени републички регистар давалаца, подацима који се воде, чување и заштита података, поступак приступа подацима који се воде у јединственом републичком регистру давалаца, начин и поступак давања и чувања шифре запозивање на податке који се воде, брисање података, начин и поступак меморисања свих позивања на податке које се воде	M3	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				

167.	2013-80	Правилник о врсти и висини нужних трошкова као и начин и поступак надокнаде нужних трошкова у поступку донирања органа	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
168.	2013-81	Правилник о подацима о даваоцу и примаоцу органа, медицинској документацији која се води у поступку трансплантације, као и начин и поступак обраде вођења, чувања, коришћења и размене података између овлашћених здравствених установа и Управе за биомедицину односно филијале обавезног здравственог осигурања	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
169.	2013-82	Правилник о обрасцу и садржају легитимације инспектора Управе за биомедицину	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
170.	2013-83	Правилник о медицинским критеријумима, начину и поступку, условима за дијагностиковање и утврђивање мождане смрти лица чији део тела може да се узме због пресађивања у тело другог лица ради лечења, медицинска документација о дијагностиковању и утврђивању мождане смрти, као и начин и поступак вођења и пријављивања Регистра мождане смрти	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				
171.	2013-85	Правилник о садржају, начину и поступку сачињавања и вођења Републичке листе чекања и достављања података од овлашћених здравствених установа, критеријуме за стављање на Републичку листу чекања и услове за уписивање приоритета примаоца за пацијенте који чекају трансплантацију органа	МЗ	2013/IV
Celex: 1:32010L0053: 1:32006L0086: 1:32006L0017: 1:32004L0023:				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ 3.29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о Царинској тарифи („Службени гласник РС” бр. 62/05, 61/07 и 5/09)				
Celex: 2:32007R1352: 2:32007R1214: 2:31987R2658:				
172.	2012-433	Уредба Комисије (ЕЗ) број 396/1992 од 18. фебруара 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R0396:				
173.	2012-434	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3044/90 од 22. октобра 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R3044:				

174.	2012-435	Уредба Комисије (ЕЗ) број 509/92 од 28. фебруара 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R0509:				
175.	2012-436	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2368/90 од 9. августа 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R2368:				
176.	2012-437	Уредба Комисије (ЕЗ) број 597/92 од 6. марта 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R0597:				
177.	2012-438	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1964/90 од 6. јула 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R1964:				
178.	2012-439	Уредба Комисије (ЕЗ) број 840/92 од 1. априла 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R0840:				
179.	2012-440	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1035/92 од 24. априла 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R1035:				
180.	2012-441	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1936/90 од 6. јула 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R1936:				
181.	2012-442	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1533/92 од 12. јуна 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R1533:				
182.	2012-443	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1911/92 од 9. јула 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R1911:				
183.	2012-444	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1422/90 од 23. маја 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R1422:				
184.	2012-445	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2087/92 од 22. јула 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R2087:				
185.	2012-446	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1012/90 од 20. априла 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R1012:				

186.	2012-447	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2812/92 од 25. септембра 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R2812:				
187.	2012-448	Уредба Комисије (ЕЗ) број 650/90 од 16. марта 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R0650:				
188.	2012-449	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2933/92 од 7. октобра 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R2933:				
189.	2012-450	Уредба Комисије (ЕЗ) број 542/90 од 1. марта 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R0542:				
190.	2012-451	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2949/92 од 9. октобра 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R2949:				
191.	2012-452	Уредба Комисије (ЕЗ) број 314/90 од 5. фебруара 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R0314:				
192.	2012-453	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3180/92 од 28. октобра 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R3180:				
193.	2012-454	Уредба Комисије (ЕЗ) број 48/90 од 9. јануара 1990. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/IV
Celex: 2:31990R0048:				
194.	2012-455	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3513/92 од 3. децембра 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R3513:				
195.	2012-456	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3802/92 од 23. децембра 1992. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/II
Celex: 2:31992R3802:				
196.	2012-457	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3640/91 од 13. децембра 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R3640:				
197.	2012-458	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3425/91 од 25. новембра 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R3425:				

198.	2012-459	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3411/91 од 21. новембра 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R3411:				
199.	2012-460	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2507/91 од 20. августа 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R2507:				
200.	2012-461	Уредба Комисије (ЕЗ) број 350/93 од 17. фебруара 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R0350:				
201.	2012-462	Уредба Комисије (ЕЗ) број 719/93 од 25. марта 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R0719:				
202.	2012-463	Уредба Комисије (ЕЗ) број 731/93 од 26. марта 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R0731:				
203.	2012-464	Уредба Комисије (ЕЗ) број 893/93 од 13. априла 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R0893:				
204.	2012-465	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1395/93 од 4. јуна 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R1395:				
205.	2012-467	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2399/91 од 6. августа 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31993R1486: 2:31991R2399:				
206.	2012-468	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2084/91 од 12. јула 2001. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R2084:				
207.	2012-469	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1796/91 од 24. јуна 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R1796:				
208.	2012-470	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1288/91 од 14. маја 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R1288:				
209.	2012-471	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1214/91 од 7. маја 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R1214:				

210.	2012-472	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1176/91 од 6. маја 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R1176:				
211.	2012-466	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1486/93 од 16. јуна 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R1486:				
212.	2012-473	Уредба Комисије (ЕЗ) број 964/91 од 18. априла 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R0964:				
213.	2012-474	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1611/93 од 24. јуна 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R1611:				
214.	2012-475	Уредба Комисије (ЕЗ) број 546/91 од 5. марта 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R0546:				
215.	2012-476	Уредба Комисије (ЕЗ) број 442/91 од 25. фебруара 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R0442:				
216.	2012-477	Уредба Комисије (ЕЗ) број 1825/93 од 7. јула 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R1825:				
217.	2012-478	Уредба Комисије (ЕЗ) број 440/91 од 25. фебруара 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R0440:				
218.	2012-479	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2174/93 од 2. августа 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R2174:				
219.	2012-480	Уредба Комисије (ЕЗ) број 316/91 од 7. фебруара 1991. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/III
Celex: 2:31991R0316:				
220.	2012-481	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2291/93 од 15. августа 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R2291:				
221.	2012-482	Уредба Комисије (ЕЗ) број 3295/93 од 26. новембра 1993. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/I
Celex: 2:31993R3295:				

222.	2012-483	Уредба Комисије (ЕЗ) број 321/2007 од 23. марта 2007. године којом је промењена Уредба (ЕЗ) број 396/92 у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/П
Celex: 2:32007R0321:				
223.	2012-484	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2126/2005 од 22. децембра 2005. године којом је промењена Уредба (ЕЕЗ) број 350/93 у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/Л
Celex: 2:32005R2126:				
224.	2012-485	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2293/91 од 29. јула 1991. године којом је промењена Уредба ЕЕЗ број 964/91 у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/Ш
Celex: 2:31991R2293:				
225.	2012-487	Уредба Комисије (ЕЗ) број 2383/96 од 13. децембра 1996. године у вези са сврставањем одређених роба у Комбинованој номенклатури	МФП	2013/Ш
Celex: 2:31996R2383:				
226.	2012-491	Уредба о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2014. годину	МФП	2013/IV
Celex: 2:31987R2658: 2:32012R0927				

3. СПОСОБНОСТ ПРЕУЗИМАЊА ОБАВЕЗА ИЗ ЧЛАНСТВА У ЕУ
3.30. ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ СА ИНОСТРАНСТВОМ
3.30.1 Заједничка трговинска политика

Редни број	Шифра план. прописа	Назив прописа	Надлежно министарство или посебна организација	Рок за утврђивање /усвајање од стране владе /министарства
Закон о спољној трговини наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене („Службени лист СЦГ”, бр. 7/2005 и 8/2005)				
Celex: 1:32007X0329(02): 1:32003E0468: 1:32000R1334: 1:32000E0401: 2:32000X0823:				
227.	2012-560	Национална контролна листа робе двоструке намене	МСУТТ	2013/Л
Celex: 2:32009R0428				

25* Правилник о декларисању, рекламирању и презентацији хране рекламирању и презентацији хране, је пропис који се према структури Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније налази у два поглавља (3.11.4. Политика квалитета и 3.12.1. Безбедност хране и контрола).

ПРИЛОГ Б – ПЛАНИРАНА БУЏЕТСКА СРЕДСТВА

(Буџетска средства за суфинансирање и претфинансирање ИПА пројеката и секторских програма за 2013. годину, за пројекте и секторске програме релевантне за поједине критеријуме односно поглавља)

У прегледу који следи представљене су информације о буџетским средствима за суфинансирање и претфинансирање ИПА пројеката и секторских програма у складу са Законом о буџету Републике Србије за 2013. годину, и то за оне пројекте и секторске програме који су у прилозима институција за Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ наведени као релевантни за поједине критеријуме односно поглавља. Сви представљени пројекти и секторски програми припадају првој компоненти ИПА – помоћ у транзицији и изградња институција. У одељку који представља везу са политичким критеријумима наводи се укупна вредност обавеза Републике Србије за све програме прекограничне и транснационалне сарадње из друге компоненте ИПА – прекогранична сарадња у складу са Законом о буџету. Како је сврха овог прилога исказивање финансијских обавеза за буџет Републике Србије, представљени су само они пројекти за које је у буџетској 2013. години предвиђено издвајање буџетских средстава за суфинансирање. Назначена је такође и процена реализације ЕУ средстава у календарској 2013. години за пројекте респективно:

1. Политички критеријуми

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	
ИПА 2008: Програм подршке општинској инфраструктури (Municipal Infrastrucutre Support Programme - MISP) Корисник : Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе	45.000.000	10.000.000	5.340.000	615.702.000	160.000.000
ИПА 2010: Програм подршке за општинску инфраструктуру - MISP 2010 Корисник: 1. Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе 2. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине	31.120.000	10.000.000	11.450.000	1.369.420.000	1. Министарство регионалног развоја и локалне самоуправе: 350.000.000 2. Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине : 347.558.000 Укупно: 697.558.000
Подршка спровођењу процеса реформе државне управе Корисник: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	6.500.000	2.500.000	660.000	78.936.000	179.400.000

ИПА 2012: Секторски програм - Социјални развој	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	
Корисник: Национална служба за запошљавање	24.100.000	4.100.000 од чега из буџета: 3.600.000 а остатак - крајњи корисници грант схема (јединице локалне самоуправе и сл.): 500.000	17.168.000	2.053.292.800	0

Такође, У оквиру друге компоненте Инструмента за претприступну помоћ Европске уније – прекогранична сарадња, за компоненту техничке помоћи Република Србија очекује у 2013. години бесповратна средства развојне помоћи у износу од 11.066.000 евра, односно 1.323.493.600 динара, уз обавезу обезбеђивања буџетских средстава за суфинансирање у износу од 195.282,31 евра, односно 23.356.000 динара. Ради се о програмима прекограничне сарадње: Србија – Црна Гора, Србија – Босна и Херцеговина, Србија – Хрватска, Србија – Мађарска, Србија – Бугарска, Србија – Румунија, као и о транснационалним програмима: Југоисточна Европа и Јадрански програм. У 2013. години Република Србија обезбеђује средства за суфинансирање односно предфинансирање активности у пројектима прекограничне и транснационалне сарадње у којима учествују директни буџетски корисници у износу од 90.528.000 динара

2. Економски критеријуми

ИПА 2012: Подршка за учешће у програмима ЕУ	Средства ЕУ за све Програме ЕУ	Средства за суфинансирање за све Програме ЕУ	У EUR	У рсд	
Корисници: Министарство финансија и привреде за Оквирни програм за конкурентност (ЦИП) – потпрограм за предузетништво и иновативност (ЕИР) Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација за Оквирни програм за: - конкурентност и иновације (ЦИП) – потпрограм подршке развоја политике информационих и комуникационих технологија; - БЕЗБЕДНИЈИ ИНТЕРНЕТ	6.123.486	2.858.000	0	0	МФП за програм ЦИП (ЕИР): 100.000.000 МСУТТ за програме ЦИП и БЕЗБЕДНИЈИ ИНТЕРНЕТ: 66.378.000

3. Способност преузимања обавеза из чланства у ЕУ

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 1: СЛОБОДА КРЕТАЊА РОБА					
ИПА 2010: Јачање система тржишног надзора прехрамбених и непрехрамбених производа у Републици Србији Корисник: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	48.369.000
	2.500.000	350.000	650.000	77.740.000	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 4: СЛОБОДА КРЕТАЊА КАПИТАЛА					
ИПА 2010: Пројекат за спречавање прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији Корисник: Министарство финансија и привреде/Управа за спречавање прања новца	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1.196.000
	2.000.000	265.000 од чега из буџета: 65.000 а остатак: Савет Европе 200.000	100.000	11.960.000	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 10: ИНФОРМАЦИОНО ДРУШТВО И МЕДИЈИ					
ИПА 2010: Помоћ у прелазу на дигитално емитовање сигнала у Републици Србији Корисник: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	220.000.000
	10.500.000	3.250.000	3.880.000	464.048.000	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ИПА 2010: Подршка спровођењу процеса реформе државне управе					
Корисник: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	179.400.000
	6.500.000	2.500.000	660.000	78.936.000	

ИПА 2012: Подршка за учешће у програмима ЕУ Корисници: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација за Оквирни програм за: - конкурентност и иновације (ЦИП) – потпрограм подршке развоја политике информacionих и комуникационих технологија; - БЕЗБЕДНИЈИ ИНТЕРНЕТ	Средства ЕУ за све Програме ЕУ	Средства за суфинансирање за све Програме ЕУ	У ЕУР	У рсд	МСУТТ за програме ЦИП и БЕЗБЕДНИЈИ ИНТЕРНЕТ: 66.378.000
	6.123.486	2.858.000	0	0	

Секторски програм и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у ЕУР за цео период	Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години	Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд		
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 11: ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ И ПОГЛАВЉЕ 12: БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ, ВЕТЕРИНАРСКА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА					
ИПА 2012 Секторски програм: Подршка пољопривреди и руралном развоју Корисник: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У ЕУР	У рсд	0
	15.600.000	1.500.000	10.190.000	1.218.724.000	

ИПА 2010 Пројекат: Рурални развој: Ефикасно управљање земљиштем Корисник: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде/Управа за пољопривредно земљиште	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У ЕУР	У рсд	14.352.000
	2.780.000	1.100.000 од чега из буџета: 100.000 а остатак: GIZ 1.000.000	0	0	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у ЕУР за цео период	Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години	Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд		
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 18: СТАТИСТИКА					
ИПА 2011: Усаглашавање са европским статистичким системом (ЕСС) Корисник: Републички завод за статистику	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У ЕУР	У рсд	364.000.000
	24.000.000	15.860.000	0	0	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 19: СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ЗАПОШЉАВАЊЕ					
ИПА 2011: Подршка спровођењу стратегије за интерно расељена лица, избеглице и повратнике Корисници: 1. Комесаријат за избеглице 2. Канцеларија за Косово и Метохију	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1. Комесаријат за избеглице: 16.146.000 2. Канцеларија за Косово и Метохију: 10.764.000 Укупно: 26.910.000
	7.000.000	720.000	3.550.000	424.580.000	

ИПА 2012: Подршка за унапређење животних услова присилних миграната и за затварање колективних центара Корисници: 1. Комесаријат за избеглице 2. Канцеларија за Косово и Метохију	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1. Комесаријат за избеглице: 0 2. Канцеларија за Косово и Метохију: 17.223.000 Укупно: 17.223.000
	15.200.000	1.950.000 од чега из буџета: 840.000 а остатак - крајњи корисници грант схема (јединице локалне самоуправе): 460.000 и Имплементациони партнери: 650.000	627.000	74.989.200	

ИПА 2012: Секторски програм Социјални развој Корисник: Национална служба за запошљавање	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	0
	24.100.000	4.100.000 од чега из буџета: 3.600.000 а остатак - крајњи корисници грант схема (јединице локалне самоуправе и сл.): 500.000	17.168.000	2.053.292.800	

ИПА 2012: Подршка за учешће у програмима ЕУ Корисници: Министарство рада, запошљавања и социјалне политике за Програм ПРОГРЕС	Средства ЕУ за све Програме ЕУ	Средства за суфинансирање за све Програме ЕУ	У EUR	У рсд	МРЗСП за програм ПРОГРЕС: 8.970.000
	6.123.486	2.858.000	0	0	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 20: ПРЕДУЗЕТНИЧКА И ИНДУСТРИЈСКА ПОЛИТИКА					
ИПА 2012: Подршка за учешће у програмима ЕУ Корисници: Министарство финансија и привреде за Оквирни програм за конкурентност (ЦИП) – потпрограм за предузетништво и иновативност (ЕИР) Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација за Оквирни програм за: - конкурентност и иновације (ЦИП) – потпрограм подршке развоја политике информационих и комуникационих технологија; - БЕЗБЕДНИЈИ ИНТЕРНЕТ	Средства ЕУ за све Програме ЕУ	Средства за суфинансирање за све Програме ЕУ	У EUR	У рсд	МФП за програм ЦИП (ЕИР): 100.000.000 МСУТТ за програме ЦИП и БЕЗБЕДНИЈИ ИНТЕРНЕТ: 66.378.000
	6.123.486	2.858.000	0	0	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 24: ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ					
ИПА 2010: Пројекат за спречавање прања новца и финансирања тероризма у Републици Србији Корисник: Министарство финансија и привреде/Управа за спречавање прања новца	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1.196.000
	2.000.000	265.000 од чега из буџета: 65.000 а остатак: Савет Европе 200.000	100.000	11.960.000	

ИПА 2012: Реформа полиције и управљање миграцијама Корисник: Министарство унутрашњих послова	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	15.100.000
	3.910.000	200.000	1.400.000	167.440.000	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 25: НАУКА И ИСТРАЖИВАЊЕ и ПОГЛАВЉЕ 26: ОБРАЗОВАЊЕ И КУЛТУРА					
ИПА 2008: Подршка обезбеђењу квалитета у оквиру националног система испита на нивоу основног и средњег образовања Корисници: Институције из надлежности Министарства просвете, науке и технолошког развоја 1. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања 2. Завод за унапређивање образовања и васпитања	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања: 15.842.000 2. Завод за унапређивање образовања и васпитања: 17.916.000 Укупно: 33.758.000
	1.790.000	2.000.000	0	0	
ИПА 2008: Системски развој основног образовања одраслих заснованог на пракси у Републици Србији (друга шанса) Корисници: 1. Национална служба за запошљавање; и Институције из надлежности Министарства просвете, науке и технолошког развоја: 2. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања; 3. Завод за унапређивање образовања и васпитања	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1. Преко Националне службе за запошљавање: 60.000.000 2. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања: 4.225.000 3. Завод за унапређивање образовања и васпитања: 5.800.000 Укупно из буџета: 10.025.000
	4.500.000	3.000.000	0	0	
ИПА 2009: Унапређење предшколског образовања у Републици Србији (пројекат ИМПРЕС) Корисник: Министарство просвете, науке и технолошког развоја	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	55.748.000
	3.750.000	1.250.000	0	0	

ИПА 2011: Подршка развоју људског капитала и истраживању Корисници: Институције из надлежности Министарства просвете, науке и технолошког развоја 1. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања 2. Завод за унапређивање образовања и васпитања	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања: 10.000.000 2. Завод за унапређивање образовања и васпитања: 16.880.000 Укупно: 26.880.000
	16.900.000	1.200.000 од чега из буџета: 600.000 а остатак: крајњи корисници грант схема: 600.000	3.360.000	401.856.000	

ИПА 2012: Секторски програм - Социјални развој Корисник: Национална служба за запошљавање	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	0
	24.100.000	4.100.000 од чега из буџета: 3.600.000 а остатак - крајњи корисници грант схема (јединице локалне самоуправе и сл.): 500.000	17.168.000	2.053.292.800	

ИПА 2012: Подршка за учешће у програмима ЕУ Корисници: Министарство културе и информисања за Оквирни програм КУЛТУРА 2007-2013	Средства ЕУ за све Програме ЕУ	Средства за суфинансирање за све Програме ЕУ	У EUR	У рсд	МКИ за програм КУЛТУРА: 13.000.000
	6.123.486	2.858.000	0	0	

Секторски програм и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период	Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години	Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд

ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 27: ЖИВОТНА СРЕДИНА

ИПА 2012: Јачање система за заштиту животне средине и за климатске промене Корисник: Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	179.400.000
	55.150.000	14.100.000 од чега из буџета: 8.900.000 а остатак - јединице локалне самоуправе: 1.400.000 и Јавно предузеће Електропривреда Србије: 3.800.000	8.638.000	1.033.104.800	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ВЕЗА СА Националним програмом за усвајање правних тековина ЕУ – ПОГЛАВЉЕ 28: ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА					
ИПА 2009: Побољшање заштите потрошача у Републици Србији	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	1.850.000
Корисник: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	2.500.000	400.000	0	0	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ИПА 2010: Јачање система тржишног надзора прехрамбених и непрехрамбених производа у Републици Србији	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	48.369.000
Корисник: Министарство спољне и унутрашње трговине и телекомуникација	2.500.000	350.000	650.000	77.740.000	

Пројекат и корисник пројекта надлежан да обезбеди суфинансирање	Укупна вредност у EUR за цео период		Процена реализације средстава ЕУ у 2013. години		Средства за суфинансирање у 2013. години у рсд
ИПА 2010: Развој услуга палијативне неге у Републици Србији	Средства ЕУ	Средства за суфинансирање	У EUR	У рсд	17.940.000
Корисник: Министарство здравља	3.500.000	600.000	820.000	98.072.000	

ПРИЛОГ В¹³⁸ – ПРЕЛИМИНАРНА ЛИСТА ПРАВНИХ ПРОПИСА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КОЈИ ЋЕ БИТИ ПРЕВЕДЕНИ У ТОКУ 2013. ГОДИНЕ

Поглавље 1		
1.	32012R0109	Commission Regulation (EU) No 109/2012 of 9 February 2012 amending Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) as regards Annex XVII (CMR substances) Text with EEA relevance

¹³⁸ Ова листа ће бити допуњена на основу номинације приоритета за превођење које ће у марту 2013. године доставити надлежни државни органи.

2.	32011R0286 32011R0286R(01)	Commission Regulation (EU) No 286/2011 of 10 March 2011 amending, for the purposes of its adaptation to technical and scientific progress, Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council on classification, labelling and packaging of substances and mixtures Text with EEA relevance Corrigendum to Commission Regulation (EU) No 286/2011 of 10 March 2011 amending, for the purposes of its adaptation to technical and scientific progress, Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council on classification, labelling and packaging of substances and mixtures (OJ L 83, 30.3.2011)
3.	32009R0469	Regulation (EC) No 469/2009 of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 concerning the supplementary protection certificate for medicinal products (Codified version) (Text with EEA relevance)
4.	32012R0618	Commission Regulation (EU) No 618/2012 of 10 July 2012 amending, for the purposes of its adaptation to technical and scientific progress, Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council on classification, labelling and packaging of substances and mixtures Text with EEA relevance
5.	32009R0976	Commission Regulation (EC) No 976/2009 of 19 October 2009 implementing Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council as regards the Network Services
6.	32012R0259	Regulation (EU) No 259/2012 of the European Parliament and of the Council of 14 March 2012 amending Regulation (EC) No 648/2004 as regards the use of phosphates and other phosphorus compounds in consumer laundry detergents and consumer automatic dishwasher detergents Text with EEA relevance
7.	32008R1205 32008R1205(02)	Commission Regulation (EC) No 1205/2008 of 3 December 2008 implementing Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council as regards metadata (Text with EEA relevance) Corrigendum to Commission Regulation (EC) No 1205/2008 of 3 December 2008 implementing Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council as regards metadata (OJ L 326, 4.12.2008)

Поглавље 2		
1.	32010D0424(09)	Decision No S2 of 12 June 2009 concerning the technical specifications of the European Health Insurance Card (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)
2.	32010D0424(08)	Decision No S1 of 12 June 2009 concerning the European Health Insurance Card (Text of relevance to the EEA and to the EC/Switzerland Agreement)

Поглавље 6		
1.	32006L0046	Directive 2006/46/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 amending Council Directives 78/660/EEC on the annual accounts of certain types of companies, 83/349/EEC on consolidated accounts, 86/635/EEC on the annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions and 91/674/EEC on the annual accounts and consolidated accounts of insurance undertakings (Text with EEA relevance)
2.	32012L0028	Directive 2012/28/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on certain permitted uses of orphan works Text with EEA relevance
3.	32011L0007	Directive 2011/7/EU of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on combating late payment in commercial transactions Text with EEA relevance

4.	32011L0035	Directive 2011/35/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 concerning mergers of public limited liability companies Text with EEA relevance

Поглавље 7		
1.	32011L0077	Directive 2011/77/EU of the European Parliament and of the Council of 27 September 2011 amending Directive 2006/116/EC on the term of protection of copyright and certain related rights

Поглавље 9		
1.	32012R0260	Regulation (EU) No 260/2012 of the European Parliament and of the Council of 14 March 2012 establishing technical and business requirements for credit transfers and direct debits in euro and amending Regulation (EC) No 924/2009 Text with EEA relevance
2.	32012L0023	Directive 2012/23/EU of the European Parliament and of the Council of 12 September 2012 amending Directive 2009/138/EC (Solvency II) as regards the date for its transposition and the date of its application, and the date of repeal of certain Directives Text with EEA relevance

Поглавље 10		
1.	31991L0287	Council Directive 91/287/EEC of 3 June 1991 on the frequency band to be designated for the coordinated introduction of digital European cordless telecommunications (DECT) into the Community
2.	31999L0093	Directive 1999/93/EC of the European Parliament and of the Council of 13 December 1999 on a Community framework for electronic signatures
3.	32002D0676	Decision No 676/2002/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a regulatory framework for radio spectrum policy in the European Community (Radio Spectrum Decision)
4.	32002D0622	2002/622/EC: Commission Decision of 26 July 2002 establishing a Radio Spectrum Policy Group (Text with EEA relevance)
5.	32009D0978	Commission Decision of 16 December 2009 amending Decision 2002/622/EC establishing a Radio Spectrum Policy Group (Text with EEA relevance)

Поглавље 11		
1.	32009R0436	Commission Regulation (EC) No 436/2009 of 26 May 2009 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards the vineyard register, compulsory declarations and the gathering of information to monitor the wine market, the documents accompanying consignments of wine products and the wine sector registers to be kept
2.	32009R0606	Commission Regulation (EC) No 606/2009 of 10 July 2009 laying down certain detailed rules for implementing Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards the categories of grapevine products, oenological practices and the applicable restrictions
3.	32009R0867	Commission Regulation (EC) No 867/2009 of 21 September 2009 amending and correcting Regulation (EC) No 1242/2008 establishing a Community typology for agricultural holdings
4.	32009R0042	Commission Regulation (EC) No 42/2009 of 20 January 2009 amending Regulation (EC) No 555/2008 laying down detailed rules for implementing Council Regulation (EC) No 479/2008 on the common organisation of the market in wine as regards support programmes, trade with third countries, production potential and on controls in the wine sector

Поглавље 11		
5.	32010R0401 32010R0401R(01)	Commission Regulation (EU) No 401/2010 of 7 May 2010 amending and correcting Regulation (EC) No 607/2009 laying down certain detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards protected designations of origin and geographical indications, traditional terms, labelling and presentation of certain wine sector products Corrigendum to Commission Regulation (EU) No 401/2010 of 7 May 2010 amending and correcting Regulation (EC) No 607/2009 laying down certain detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards protected designations of origin and geographical indications, traditional terms, labelling and presentation of certain wine sector products (OJ L 117, 11.5.2010)
6.	32011D0142	2011/142/EU: Commission Decision of 3 March 2011 amending Decision 97/80/EC laying down provisions for the implementation of Council Directive 96/16/EC on statistical surveys of milk and milk products Text with EEA relevance
7.	32003R2336 32003R2336R(01)	Commission Regulation (EC) No 2336/2003 of 30 December 2003 introducing certain detailed rules for applying Council Regulation (EC) No 670/2003 laying down specific measures concerning the market in ethyl alcohol of agricultural origin Corrigendum to Commission Regulation (EC) No 2336/2003 of 30 December 2003 introducing certain detailed rules for applying Council Regulation (EC) No 670/2003 laying down specific measures concerning the market in ethyl alcohol of agricultural origin (OJ L 346, 31.12.2003)
8.	32011R0737	Commission Implementing Regulation (EU) No 737/2011 of 26 July 2011 amending Annex I to Council Regulation (EC) No 1217/2009 as regards the list of divisions
9.	32011R0758	Commission Implementing Regulation (EU) No 758/2011 of 1 August 2011 amending Regulation (EU) No 1291/2009 concerning the selection of returning holdings for the purpose of determining incomes of agricultural holdings
10.	32010R0479	Commission Regulation (EU) No 479/2010 of 1 June 2010 laying down rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 1234/2007 as regards Member States' notifications to the Commission in the milk and milk products sector
11.	32008R0589	Commission Regulation (EC) No 589/2008 of 23 June 2008 laying down detailed rules for implementing Council Regulation (EC) No 1234/2007 as regards marketing standards for eggs
12.	32009R0073 32009R0073R(03)	Council Regulation (EC) No 73/2009 of 19 January 2009 establishing common rules for direct support schemes for farmers under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers, amending Regulations (EC) No 1290/2005, (EC) No 247/2006, (EC) No 378/2007 and repealing Regulation (EC) No 1782/2003 Corrigendum to Council Regulation (EC) No 73/2009 of 19 January 2009 establishing common rules for direct support schemes for farmers under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers, amending Regulations (EC) No 1290/2005, (EC) No 247/2006, (EC) No 378/2007 and repealing Regulation (EC) No 1782/2003 (OJ L 30, 31.1.2009)
13.	32008R0617	Commission Regulation (EC) No 617/2008 of 27 June 2008 laying down detailed rules for implementing Regulation (EC) No 1234/2007 as regards marketing standards for eggs for hatching and farmyard poultry chicks

Поглавље 11		
14.	32008R0543 32008R0543R(02)	Commission Regulation (EC) No 543/2008 of 16 June 2008 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 1234/2007 as regards the marketing standards for poultrymeat Corrigendum to Commission Regulation (EC) No 543/2008 of 16 June 2008 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 1234/2007 as regards the marketing standards for poultrymeat (OJ L 157, 17.6.2008)

Поглавље 12		
1.	32009R0669	Commission Regulation (EC) No 669/2009 of 24 July 2009 implementing Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council as regards the increased level of official controls on imports of certain feed and food of non-animal origin and amending Decision 2006/504/EC (Text with EEA relevance)
2.	32009L0118	Commission Directive 2009/118/EC of 9 September 2009 amending Annexes II to V to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
3.	32007R0333	Commission Regulation (EC) No 333/2007 of 28 March 2007 laying down the methods of sampling and analysis for the official control of the levels of lead, cadmium, mercury, inorganic tin, 3-MCPD and benzo(a)pyrene in food-stuffs (Text with EEA relevance)
4.	32007D0363	2007/363/EC: Commission Decision of 21 May 2007 on guidelines to assist Member States in preparing the single integrated multi-annual national control plan provided for in Regulation (EC) No 882/2004 of the European Parliament and of the Council (notified under document number C(2007) 2099) (Text with EEA relevance)
5.	32007L0041	Commission Directive 2007/41/EC of 28 June 2007 amending certain Annexes to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
6.	32007D0516	2007/516/EC: Commission Decision of 19 July 2007 concerning a financial contribution from the Community towards a survey on the prevalence and antimicrobial resistance of Campylobacter spp. in broiler flocks and on the prevalence of Campylobacter spp. and Salmonella spp. in broiler carcasses to be carried out in the Member States (notified under document number C(2007) 3440)
7.	32008R0429	Commission Regulation (EC) No 429/2008 of 25 April 2008 on detailed rules for the implementation of Regulation (EC) No 1831/2003 of the European Parliament and of the Council as regards the preparation and the presentation of applications and the assessment and the authorisation of feed additives (Text with EEA relevance)
8.	32008L0064	Commission Directive 2008/64/EC of 27 June 2008 amending Annexes I to IV to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
9.	32008L0061	Commission Directive 2008/61/EC of 17 June 2008 establishing the conditions under which certain harmful organisms, plants, plant products and other objects listed in Annexes I to V to Council Directive 2000/29/EC may be introduced into or moved within the Community or certain protected zones thereof, for trial or scientific purposes and for work on varietal selections (Codified version)

Поглавље 12		
10.	32008L0062	Commission Directive 2008/62/EC of 20 June 2008 providing for certain derogations for acceptance of agricultural landraces and varieties which are naturally adapted to the local and regional conditions and threatened by genetic erosion and for marketing of seed and seed potatoes of those landraces and varieties (Text with EEA relevance)
11.	32008L0109	Commission Directive 2008/109/EC of 28 November 2008 amending Annex IV to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
12.	32009L0007	Commission Directive 2009/7/EC of 10 February 2009 amending Annexes I, II, IV and V to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
13.	32009R0206	Commission Regulation (EC) No 206/2009 of 5 March 2009 on the introduction into the Community of personal consignments of products of animal origin and amending Regulation (EC) No 136/2004 (Text with EEA relevance)
14.	32009R1107	Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC
15.	32009L0143	Council Directive 2009/143/EC of 26 November 2009 amending Directive 2000/29/EC as regards the delegation of the tasks of laboratory testing
16.	32010L0001	Commission Directive 2010/1/EU of 8 January 2010 amending Annexes II, III and IV to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
17.	32010L0017 32010L0017R(01)	Commission Directive 2010/17/EU of 9 March 2010 amending Council Directive 91/414/EEC to include malathion as active substance (Text with EEA relevance)
		Corrigendum to Commission Directive 2010/17/EU of 9 March 2010 amending Council Directive 91/414/EEC to include malathion as active substance (OJ L 60, 10.3.2010)
18.	32010R0200	Commission Regulation (EU) No 200/2010 of 10 March 2010 implementing Regulation (EC) No 2160/2003 of the European Parliament and of the Council as regards a Union target for the reduction of the prevalence of Salmonella serotypes in adult breeding flocks of Gallus gallus (Text with EEA relevance)
19.	32010R0178	Commission Regulation (EU) No 178/2010 of 2 March 2010 amending Regulation (EC) No 401/2006 as regards groundnuts (peanuts), other oilseeds, tree nuts, apricot kernels, liquorice and vegetable oil (Text with EEA relevance)
20.	32010R0605 32010R0605R(01)	Commission Regulation (EU) No 605/2010 of 2 July 2010 laying down animal and public health and veterinary certification conditions for the introduction into the European Union of raw milk and dairy products intended for human consumption (Text with EEA relevance)
		Corrigendum to Commission Regulation (EU) No 605/2010 of 2 July 2010 laying down animal and public health and veterinary certification conditions for the introduction into the European Union of raw milk and dairy products intended for human consumption (OJ L 175, 10.7.2010)
21.	32010L0060	Commission Directive 2010/60/EU of 30 August 2010 providing for certain derogations for marketing of fodder plant seed mixtures intended for use in the preservation of the natural environment Text with EEA relevance

Поглавље 12		
22.	31994L0003 31994L0003R(01)	Commission Directive 94/3/EC of 21 January 1994 establishing a procedure for the notification of interception of a consignment or a harmful organism from third countries and presenting an imminent phytosanitary danger Corrigendum to Commission Directive 94/3/EC of 21 January 1994 establishing a procedure for the notification of interception of a consignment or a harmful organism from third countries and presenting an imminent phytosanitary danger (OJ No L 32 of 5. 2. 1994)
23.	31998L0022	Commission Directive 98/22/EC of 15 April 1998 laying down the minimum conditions for carrying out plant health checks in the Community, at inspection posts other than those at the place of destination, of plants, plant products or other objects coming from third countries
24.	32001L0033	Commission Directive 2001/33/EC of 8 May 2001 amending certain annexes to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
25.	31998L0095 31998L0095R(01) 31998L0095R(02) 31998L0095R(04)	Council Directive 98/95/EC of 14 December 1998 amending, in respect of the consolidation of the internal market, genetically modified plant varieties and plant genetic resources, Directives 66/400/EEC, 66/401/EEC, 66/402/EEC, 66/403/EEC, 69/208/EEC, 70/457/EEC and 70/458/EEC on the marketing of beet seed, fodder plant seed, cereal seed, seed potatoes, seed of oil and fibre plants and vegetable seed and on the common catalogue of varieties of agricultural plant species Corrigendum to Council Directive 98/95/EC of 14 December 1998 amending, in respect of the consolidation of the internal market, genetically modified plant varieties and plant genetic resources, Directives 66/400/EEC, 66/401/EEC, 66/402/EEC, 66/403/EEC, 69/208/EEC, 70/457/EEC and 70/458/EEC on the marketing of beet seed, fodder plant seed, cereal seed, seed potatoes, seed of oil and fibre plants and vegetable seed and on the common catalogue of varieties of agricultural plant species (Official Journal of the European Communities L 25 of 1 February 1999) Corrigendum to Council Directive 98/95/EC of 14 December 1998 amending, in respect of the consolidation of the internal market, genetically modified plant varieties and plant genetic resources, Directives 66/400/EEC, 66/401/EEC, 66/402/EEC, 66/403/EEC, 69/208/EEC, 70/457/EEC and 70/458/EEC on the marketing of beet seed, fodder plant seed, cereal seed, seed potatoes, seed of oil and fibre plants and vegetable seed and on the common catalogue of varieties of agricultural plant species (OJ L 25 of 1.2.1999) Corrigendum to Council Directive 98/95/EC of 14 December 1998 amending, in respect of the consolidation of the internal market, genetically modified plant varieties and plant genetic resources, Directives 66/400/EEC, 66/401/EEC, 66/402/EEC, 66/403/EEC, 69/208/EEC, 70/457/EEC and 70/458/EEC on the marketing of beet seed, fodder plant seed, cereal seed, seed potatoes, seed of oil and fibre plants and vegetable seed and on the common catalogue of varieties of agricultural plant species (OJ L 25 of 1.2.1999)
26.	32002L0028	Commission Directive 2002/28/EC of 19 March 2002 amending certain annexes to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community

Поглавље 12		
27.	32002L0036	Commission Directive 2002/36/EC of 29 April 2002 amending certain Annexes to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
28.	32002L0089	Council Directive 2002/89/EC of 28 November 2002 amending Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
29.	32003L0022	Commission Directive 2003/22/EC of 24 March 2003 amending certain Annexes to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
30.	32003L0047	Commission Directive 2003/47/EC of 4 June 2003 amending Annexes II, IV and V to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
31.	32003R0998	Regulation (EC) No 998/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 on the animal health requirements applicable to the non-commercial movement of pet animals and amending Council Directive 92/65/EEC
32.	32003R1830	Regulation (EC) No 1830/2003 of the European Parliament and of the Council of 22 September 2003 concerning the traceability and labelling of genetically modified organisms and the traceability of food and feed products produced from genetically modified organisms and amending Directive 2001/18/EC
33.	32003L0116	Commission Directive 2003/116/EC of 4 December 2003 amending Annexes II, III, IV and V to Council Directive 2000/29/EC as regards the harmful organism <i>Erwinia amylovora</i> (Burr.) Winsl. et al.
34.	32003L0099	Directive 2003/99/EC of the European Parliament and of the Council of 17 November 2003 on the monitoring of zoonoses and zoonotic agents, amending Council Decision 90/424/EEC and repealing Council Directive 92/117/EEC
35.	32004L0031	Commission Directive 2004/31/EC of 17 March 2004 amending Annexes I, II, III, IV and V to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
36.	32004R0641	Commission Regulation (EC) No 641/2004 of 6 April 2004 on detailed rules for the implementation of Regulation (EC) No 1829/2003 of the European Parliament and of the Council as regards the application for the authorisation of new genetically modified food and feed, the notification of existing products and adventitious or technically unavoidable presence of genetically modified material which has benefited from a favourable risk evaluation (Text with EEA relevance)
37.	32004L0070	Commission Directive 2004/70/EC of 28 April 2004 amending Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community (Text with EEA relevance)
38.	32004L0102	Commission Directive 2004/102/EC of 5 October 2004 amending Annexes II, III, IV and V to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community

Поглавље 12		
39.	32005L0015	Council Directive 2005/15/EC of 28 February 2005 amending Annex IV to Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
40.	32005L0016	Commission Directive 2005/16/EC of 2 March 2005 amending Annexes I to V to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
41.	32005L0077	Commission Directive 2005/77/EC of 11 November 2005 amending Annex V to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
42.	32006L0014	Commission Directive 2006/14/EC of 6 February 2006 amending Annex IV to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
43.	32006L0035	Commission Directive 2006/35/EC of 24 March 2006 amending Annexes I to IV to Council Directive 2000/29/EC on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community
44.	32006R1981	Commission Regulation (EC) No 1981/2006 of 22 December 2006 on detailed rules for the implementation of Article 32 of Regulation (EC) No 1829/2003 of the European Parliament and of the Council as regards the Community reference laboratory for genetically modified organisms (Text with EEA relevance)
45.	32012R0505	Commission Implementing Regulation (EU) No 505/2012 of 14 June 2012 amending and correcting Regulation (EC) No 889/2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control
46.	32006R1664	Commission Regulation (EC) No 1664/2006 of 6 November 2006 amending Regulation (EC) No 2074/2005 as regards implementing measures for certain products of animal origin intended for human consumption and repealing certain implementing measures (Text with EEA relevance)
47.	32009L0145	Commission Directive 2009/145/EC of 26 November 2009 providing for certain derogations, for acceptance of vegetable landraces and varieties which have been traditionally grown in particular localities and regions and are threatened by genetic erosion and of vegetable varieties with no intrinsic value for commercial crop production but developed for growing under particular conditions and for marketing of seed of those landraces and varieties (Text with EEA relevance)
48.	32006R1881	Commission Regulation (EC) No 1881/2006 of 19 December 2006 setting maximum levels for certain contaminants in foodstuffs (Text with EEA relevance)
49.	32012R0508	Commission Implementing Regulation (EU) No 508/2012 of 20 June 2012 amending Regulation (EC) No 1235/2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries Text with EEA relevance
50.	32012R0528	Regulation (EU) No 528/2012 of the European Parliament and of the Council of 22 May 2012 concerning the making available on the market and use of biocidal products Text with EEA relevance

Поглавље 12		
51.	32010R0165	Commission Regulation (EU) No 165/2010 of 26 February 2010 amending Regulation (EC) No 1881/2006 setting maximum levels for certain contaminants in foodstuffs as regards aflatoxins (Text with EEA relevance)
52.	32009R0450	Commission Regulation (EC) No 450/2009 of 29 May 2009 on active and intelligent materials and articles intended to come into contact with food (Text with EEA relevance)
53.	32010R0105	Commission Regulation (EU) No 105/2010 of 5 February 2010 amending Regulation (EC) No 1881/2006 setting maximum levels for certain contaminants in foodstuffs as regards ochratoxin A (Text with EEA relevance)
54.	32008R1332	Regulation (EC) No 1332/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on food enzymes and amending Council Directive 83/417/EEC, Council Regulation (EC) No 1493/1999, Directive 2000/13/EC, Council Directive 2001/112/EC and Regulation (EC) No 258/97 (Text with EEA relevance)
55.	32009R1099	Council Regulation (EC) No 1099/2009 of 24 September 2009 on the protection of animals at the time of killing (Text with EEA relevance)
56.	32008R1331	Regulation (EC) No 1331/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 establishing a common authorisation procedure for food additives, food enzymes and food flavourings (Text with EEA relevance)

Поглавље 13		
1.	32000R0104 32000R0104R(02)	Council Regulation (EC) No 104/2000 of 17 December 1999 on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products CORRIGENDUM TO: Council Regulation (EC) No 104/2000 of 17 December 1999 on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products
2.	32008R0696	Commission Regulation (EC) No 696/2008 of 23 July 2008 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 104/2000 as regards the extension to non-members of certain rules adopted by producers' organisations in the fisheries sector (Codified version)

Поглавље 14		
1.	31990R3916	Council Regulation (EEC) No 3916/90 of 21 December 1990 on measures to be taken in the event of a crisis in the market in the carriage of goods by road
2.	31991L0671	Council Directive 91/671/EEC of 16 December 1991 on the approximation of the laws of the Member States relating to compulsory use of safety belts in vehicles of less than 3,5 tonnes
3.	31970R1108	Regulation (EEC) No 1108/70 of the Council of 4 June 1970 introducing an accounting system for expenditure on infrastructure in respect of transport by rail, road and inland waterway
4.	31988R4048	Council Regulation (EEC) No 4048/88 of 19 December 1988 on the grant of financial support to transport infrastructure projects
5.	31968L0297	Council Directive 68/297/EEC of 19 July 1968 on the standardisation of provisions regarding the duty-free admission of fuel contained in the fuel tanks of commercial motor vehicles
6.	21982A0526(04)	Agreement on the International Carriage of Passengers by Road by means of Occasional Coach and Bus Services (ASOR) - Final Act - Declarations by the Contracting Parties - Declaration by the European Economic Community
7.	31993D0704	93/704/EC: Council Decision of 30 November 1993 on the creation of a Community database on road accidents

Поглавље 14		
8.	31992L0106	Council Directive 92/106/EEC of 7 December 1992 on the establishment of common rules for certain types of combined transport of goods between Member States
9.	32001R2163	Commission Regulation (EC) No 2163/2001 of 7 November 2001 concerning the technical arrangements for data transmission for statistics on the carriage of goods by road (Text with EEA relevance)
10.	31999L0062	Directive 1999/62/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 1999 on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructures
11.	31982R1658	Council Regulation (EEC) No 1658/82 of 10 June 1982 supplementing by provisions on combined transport Regulation (EEC) No 1107/70 on the granting of aids for transport by rail, road and inland waterway
12.	22002A1126(01)	Agreement on the international occasional carriage of passengers by coach and bus (Interbus Agreement)
13.	32003R0006	Commission Regulation (EC) No 6/2003 of 30 December 2002 concerning the dissemination of statistics on the carriage of goods by road (Text with EEA relevance)
14.	32003L0025	Directive 2003/25/EC of the European Parliament and of the Council of 14 April 2003 on specific stability requirements for ro-ro passenger ships (Text with EEA relevance)
15.	32003R1358	Commission Regulation (EC) No 1358/2003 of 31 July 2003 implementing Regulation (EC) No 437/2003 of the European Parliament and of the Council on statistical returns in respect of the carriage of passengers, freight and mail by air and amending Annexes I and II thereto (Text with EEA relevance)
16.	32005R0546	Commission Regulation (EC) No 546/2005 of 8 April 2005 adapting Regulation (EC) No 437/2003 of the European Parliament and of the Council as regards the allocation of reporting-country codes and amending Commission Regulation (EC) No 1358/2003 as regards the updating of the list of Community airports (Text with EEA relevance)
17.	32006L0001	Directive 2006/1/EC of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 on the use of vehicles hired without drivers for the carriage of goods by road (codified version) (Text with EEA relevance)
18.	32006R1365	Regulation (EC) No 1365/2006 of the European Parliament and of the Council of 6 September 2006 on statistics of goods transport by inland waterways and repealing Council Directive 80/1119/EEC
19.	32011L0076	Directive 2011/76/EU of the European Parliament and of the Council of 27 September 2011 amending Directive 1999/62/EC on the charging of heavy goods vehicles for the use of certain infrastructures Text with EEA relevance
20.	32011D0665	Commission Implementing Decision of 4 October 2011 on the European register of authorised types of railway vehicles (notified under document C(2011) 6974) Text with EEA relevance
21.	32011D0633	2011/633/EU: Commission Implementing Decision of 15 September 2011 on the common specifications of the register of railway infrastructure (notified under document C(2011) 6383) Text with EEA relevance
22.	32011R1141	Commission Regulation (EU) No 1141/2011 of 10 November 2011 amending Regulation (EC) No 272/2009 supplementing the common basic standards on civil aviation security as regards the use of security scanners at EU airports Text with EEA relevance
23.	32011R1147	Commission Implementing Regulation (EU) No 1147/2011 of 11 November 2011 amending Regulation (EU) No 185/2010 implementing the common basic standards on civil aviation security as regards the use of security scanners at EU airports Text with EEA relevance

Поглавље 14		
24.	32011D0765	2011/765/EU: Commission Decision of 22 November 2011 on criteria for the recognition of training centres involved in the training of train drivers, on criteria for the recognition of examiners of train drivers and on criteria for the organisation of examinations in accordance with Directive 2007/59/EC of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2011) 7966) Text with EEA relevance
25.	32012R0070	Regulation (EU) No 70/2012 of the European Parliament and of the Council of 18 January 2012 on statistical returns in respect of the carriage of goods by road Text with EEA relevance
26.	32007R0158	Commission Regulation (EC) No 158/2007 of 16 February 2007 amending Commission Regulation (EC) No 1358/2003 as regards the list of Community airports (Text with EEA relevance)
27.	32007R0416	Commission Regulation (EC) No 416/2007 of 22 March 2007 concerning the technical specifications for Notices to Skippers as referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community
28.	32007R0425	Commission Regulation (EC) No 425/2007 of 19 April 2007 implementing Regulation (EC) No 1365/2006 of the European Parliament and of the Council on statistics of goods transport by inland waterways
29.	32007R0833	Commission Regulation (EC) No 833/2007 of 16 July 2007 ending the transitional period provided for in Council Regulation (EC) No 1172/98 on statistical returns in respect of the carriage of goods by road (Text with EEA relevance)
30.	32008L0096	Directive 2008/96/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on road infrastructure safety management
31.	32009R1072	Regulation (EC) No 1072/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international road haulage market (Text with EEA relevance)
32.	32009R1073	Regulation (EC) No 1073/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 on common rules for access to the international market for coach and bus services, and amending Regulation (EC) No 561/2006 (Text with EEA relevance)
33.	32010R0202	Commission Regulation (EU) No 202/2010 of 10 March 2010 amending Regulation (EC) No 6/2003 concerning the dissemination of statistics on the carriage of goods by road (Text with EEA relevance)
34.	32010R0164	Commission Regulation (EU) No 164/2010 of 25 January 2010 on the technical specifications for electronic ship reporting in inland navigation referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community
35.	32010L0036	Commission Directive 2010/36/EU of 1 June 2010 amending Directive 2009/45/EC of the European Parliament and of the Council on safety rules and standards for passenger ships (Text with EEA relevance)
36.	32010D0308	2010/308/: Council Decision of 11 March 2010 concerning the position of the European Union regarding draft Decision 1/2003 and draft Recommendation 1/2003 of the Joint Committee set up under the Interbus Agreement on the international occasional carriage of passengers by coach and bus (Text with EEA relevance)
37.	32010R0913	Regulation (EU) No 913/2010 of the European Parliament and of the Council of 22 September 2010 concerning a European rail network for competitive freight Text with EEA relevance

Поглавље 14		
38.	32010R1213	Commission Regulation (EU) No 1213/2010 of 16 December 2010 establishing common rules concerning the interconnection of national electronic registers on road transport undertakings Text with EEA relevance
39.	32010R1177	Regulation (EU) No 1177/2010 of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 concerning the rights of passengers when travelling by sea and inland waterway and amending Regulation (EC) No 2006/2004 Text with EEA relevance
40.	32011R0181	Regulation (EU) No 181/2011 of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 concerning the rights of passengers in bus and coach transport and amending Regulation (EC) No 2006/2004 Text with EEA relevance
41.	32011R0445	Commission Regulation (EU) No 445/2011 of 10 May 2011 on a system of certification of entities in charge of maintenance for freight wagons and amending Regulation (EC) No 653/2007 Text with EEA relevance
42.	32012R1077	Commission Regulation (EU) No 1077/2012 of 16 November 2012 on a common safety method for supervision by national safety authorities after issuing a safety certificate or safety authorisation Text with EEA relevance
43.	32012R1078	Commission Regulation (EU) No 1078/2012 of 16 November 2012 on a common safety method for monitoring to be applied by railway undertakings, infrastructure managers after receiving a safety certificate or safety authorisation and by entities in charge of maintenance Text with EEA relevance
44.	32012L0034	Directive 2012/34/EU of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 establishing a single European railway area Text with EEA relevance
45.	31983R0056	Council Regulation (EEC) No 56/83 of 16 December 1982 concerning the implementation of the Agreement on the international carriage of passengers by road by means of occasional coach and bus services (ASOR)
46.	31989R4058	Council Regulation (EEC) No 4058/89 of 21 December 1989 on the fixing of rates for the carriage of goods by road between Member States
47.	32009D0992	Commission Decision of 17 December 2009 on minimum requirements for the data to be entered in the national electronic register of road transport undertakings (notified under document C(2009) 9959) (Text with EEA relevance)
48.	32012R0689	Commission Implementing Regulation (EU) No 689/2012 of 27 July 2012 amending Regulation (EC) No 415/2007 concerning the technical specifications for vessel tracking and tracing systems referred to in Article 5 of Directive 2005/44/EC of the European Parliament and of the Council on harmonised river information services (RIS) on inland waterways in the Community
49.	32009R1071	Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC (Text with EEA relevance)
50.	32009L0033	Directive 2009/33/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of clean and energy-efficient road transport vehicles (Text with EEA relevance)
Поглавље 15		
1.	31972D0443	72/443/ECSC: Commission Decision of 22 December 1972 on alignment of prices for sales of coal in the common market
Поглавље 17		

1.	32011O0013	2011/525/EU: Guideline of the European Central Bank of 25 August 2011 amending Guideline ECB/2007/9 on monetary, financial institutions and markets statistics (ECB/2011/13)
2.	32011O0014	2011/817/EU: Guideline of the European Central Bank of 20 September 2011 on monetary policy instruments and procedures of the Eurosystem (ECB/2011/14)
3.	32011R1358	Regulation (EU) No 1358/2011 of the European Central Bank of 14 December 2011 amending Regulation (EC) No 1745/2003 on the application of minimum reserves (ECB/2003/9) (ECB/2011/26)
4.	32011O0027	2012/38/EU: Guideline of the European Central Bank of 21 December 2011 amending Guideline ECB/2010/20 on the legal framework for accounting and financial reporting in the European System of Central Banks (ECB/2011/27)
5.	32009O0011	Guideline of the European Central Bank of 28 May 2009 amending Guideline ECB/2006/4 on the Eurosystem's provision of reserve management services in euro to central banks and countries located outside the euro area and to international organisations (ECB/2009/11)

Поглавље 18		
1.	32012R0555	Commission Regulation (EU) No 555/2012 of 22 June 2012 amending Regulation (EC) No 184/2005 of the European Parliament and of the Council on Community statistics concerning balance of payments, international trade in services and foreign direct investment, as regards the update of data requirements and definitions
2.	32007R0105	Commission Regulation (EC) No 105/2007 of 1 February 2007 amending the annexes to Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council on the establishment of a common classification of territorial units for statistics (NUTS)

Поглавље 19		
1.	32009L0005 32009L0005R(02)	Commission Directive 2009/5/EC of 30 January 2009 amending Annex III to Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities (Text with EEA relevance) Corrigendum to Commission Directive 2009/5/EC of 30 January 2009 amending Annex III to Directive 2006/22/EC of the European Parliament and of the Council on minimum conditions for the implementation of Council Regulations (EEC) Nos 3820/85 and 3821/85 concerning social legislation relating to road transport activities (OJ L 29, 31.1.2009) Text with EEA relevance
2.	32010D0707	2010/707/EU: Council Decision of 21 October 2010 on guidelines for the employment policies of the Member States
3.	52004DC0062	Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions on the practical implementation of the provisions of the Health and Safety at Work Directives 89/391 (Framework), 89/654 (Workplaces), 89/655 (Work Equipment), 89/656 (Personal Protective Equipment), 90/269 (Manual Handling of Loads) and 90/270 (Display Screen Equipment)
4.	32008L0106	Directive 2008/106/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on the minimum level of training of seafarers (recast) (Text with EEA relevance)

5.	32009R0546	Regulation (EC) No 546/2009 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 amending Regulation (EC) No 1927/2006 on establishing the European Globalisation Adjustment Fund
6.	31995R2744	Council Regulation (EC) No 2744/95 of 27 November 1995 on statistics on the structure and distribution of earnings

Поглавље 20		
1.	32011R1051	Commission Implementing Regulation (EU) No 1051/2011 of 20 October 2011 implementing Regulation (EU) No 692/2011 of the European Parliament and of the Council concerning European statistics on tourism, as regards the structure of the quality reports and the transmission of the data Text with EEA relevance
2.	32010R0520	Commission Regulation (EU) No 520/2010 of 16 June 2010 amending Regulation (EC) No 831/2002 concerning access to confidential data for scientific purposes as regards the available surveys and statistical data sources (Text with EEA relevance)
3.	31990Y0713(01)	Council Resolution of 29 June 1990 concerning cooperation in the field of scientific and technical research (COST) and Central and Eastern European States
4.	51997IR0158	Opinion of the Committee of the Regions on the 'Proposal for a European Parliament and Council Decision concerning the Fifth Framework Programme of the European Community for research, technological development and demonstration activities (1998-2002)'

Поглавље 21		
1.	32009L0131	Commission Directive 2009/131/EC of 16 October 2009 amending Annex VII to Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council on the interoperability of the rail system within the Community (Text with EEA relevance)
2.	32010D0713	2010/713/EU: Commission Decision of 9 November 2010 on modules for the procedures for assessment of conformity, suitability for use and EC verification to be used in the technical specifications for interoperability adopted under Directive 2008/57/EC of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2010) 7582) Text with EEA relevance

Поглавље 24		
1.	32001R0539	Council Regulation (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement
2.	32002D0622(01)	Council Decision of 13 June 2002 amending the Council Decision of 27 March 2000 authorising the Director of Europol to enter into negotiations on agreements with third States and non-EU related bodies
3.	32011L0098	Directive 2011/98/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on a single application procedure for a single permit for third-country nationals to reside and work in the territory of a Member State and on a common set of rights for third-country workers legally residing in a Member State
4.	32009R1244	Council Regulation (EC) No 1244/2009 of 30 November 2009 amending Regulation (EC) No 539/2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement
5.	32009R0810	Regulation (EC) No 810/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 establishing a Community Code on Visas (Visa Code)

Поглавље 25		

1.	32006D0796	2006/796/EC: Council Decision of 13 November 2006 on the European Capital of Culture event for the year 2010
2.	52003DC0673	White paper - Space: a new European frontier for an expanding Union - An action plan for implementing the European Space policy {SEC (2003) 1249 }
3.	32003G0626(01)	Council resolution of 13 May 2003 on "the development of an overall European space policy"
4.	32001G0714(01)	Council Resolution of 26 June 2001 on science and society and on women in science
5.	31974Y0129(02)	Council Resolution of 14 January 1974 on the participation of the European Communities in the European Science Foundation
6.	31983Y0809(01)	Council Resolution of 28 June 1983 on a Community plan of action relating to the evaluation of Community research and development programmes
7.	31989Y0706(01)	Council Resolution of 20 June 1989 concerning cooperation in the field of scientific and technical research (COST) and the European Communities
8.	31992Y0509(01)	Council Resolution of 29 April 1992 concerning the activities to be undertaken by the Joint Research Centre
9.	31992Y0723(02)	European cooperation in the field of scientific and technical research (COST) - Resolution of the COST Senior Officials Committee concerning the enlargement of COST to the Republics of Croatia and Slovenia (Adopted at the Senior Official's meeting held in Stockholm on 18 June 1992)

Поглавље 26		
1.	32009H0708(01)	Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (Text with EEA relevance)
2.	32009H0708(02)	Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET) (Text with EEA relevance)

Поглавље 27		
1.	32009D0300	2009/300/EC: Commission Decision of 12 March 2009 establishing the revised ecological criteria for the award of the Community Eco-label to televisions (notified under document number C(2009) 1830) (Text with EEA relevance)
2.	32012R0835	Commission Regulation (EU) No 835/2012 of 18 September 2012 amending Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) as regards Annex XVII (Cadmium) Text with EEA relevance
3.	32012R0792 32012R0792R(01)	Commission Implementing Regulation (EU) No 792/2012 of 23 August 2012 laying down rules for the design of permits, certificates and other documents provided for in Council Regulation (EC) No 338/97 on the protection of species of wild fauna and flora by regulating trade therein and amending Commission Regulation (EC) No 865/2006
4.	32012R0791	Commission Regulation (EU) No 791/2012 of 23 August 2012 amending, as regards certain provisions relating to the trade in species of wild fauna and flora, Regulation (EC) No 865/2006 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 338/97
5.	32012R0601	Commission Regulation (EU) No 601/2012 of 21 June 2012 on the monitoring and reporting of greenhouse gas emissions pursuant to Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance
6.	32012R0600	Commission Regulation (EU) No 600/2012 of 21 June 2012 on the verification of greenhouse gas emission reports and tonne-kilometre reports and the accreditation of verifiers pursuant to Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance

Поглавље 27		
7.	32011D0263	2011/263/EU: Commission Decision of 28 April 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel to detergents for dishwashers (notified under document C(2011) 2806) Text with EEA relevance
8.	32011D0264	2011/264/EU: Commission Decision of 28 April 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for laundry detergents (notified under document C(2011) 2815) Text with EEA relevance
9.	32011D0330	2011/330/EU: Commission Decision of 6 June 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for notebook computers (notified under document C(2011) 3736) Text with EEA relevance
10.	32011D0331	2011/331/EU: Commission Decision of 6 June 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for light sources (notified under document C(2011) 3749) Text with EEA relevance
11.	32011D0333 32011D0333R(01)	2011/333/EU: Commission Decision of 7 June 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for copying and graphic paper (notified under document C(2011) 3751) Text with EEA relevance
12.	32011D0337	2011/337/EU: Commission Decision of 9 June 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel for personal computers (notified under document C(2011) 3737) Text with EEA relevance
13.	32011L0065	Directive 2011/65/EU of the European Parliament and of the Council of 8 June 2011 on the restriction of the use of certain hazardous substances in electrical and electronic equipment Text with EEA relevance
14.	32011D0381	2011/381/EU: Commission Decision of 24 June 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel to lubricants (notified under document C(2011) 4447) Text with EEA relevance
15.	32011D0382	2011/382/EU: Commission Decision of 24 June 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel to hand dishwashing detergents (notified under document C(2011) 4448) Text with EEA relevance
16.	32011D0383 32011D0383R(01)	2011/383/EU: Commission Decision of 28 June 2011 on establishing the ecological criteria for the award of the EU Ecolabel to all-purpose cleaners and sanitary cleaners (notified under document C(2011) 4442) Text with EEA relevance
17.	32011D0484	Commission Implementing Decision of 11 July 2011 concerning a site information format for Natura 2000 sites (notified under document C(2011) 4892)
18.	32012L0018	Directive 2012/18/EU of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances, amending and subsequently repealing Council Directive 96/82/EC Text with EEA relevance
19.	32006L0021	Directive 2006/21/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the management of waste from extractive industries and amending Directive 2004/35/EC - Statement by the European Parliament, the Council and the Commission

Поглавље 28		
1.	32011R1007	Regulation (EU) No 1007/2011 of the European Parliament and of the Council of 27 September 2011 on textile fibre names and related labelling and marking of the fibre composition of textile products and repealing Council Directive 73/44/EEC and Directives 96/73/EC and 2008/121/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance
2.	32012R0848	Commission Regulation (EU) No 848/2012 of 19 September 2012 amending Annex XVII to Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) as regards phenylmercury compounds Text with EEA relevance

Поглавље 28		
3.	32012R0847	Commission Regulation (EU) No 847/2012 of 19 September 2012 amending Annex XVII to Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) as regards mercury Text with EEA relevance
4.	32012R0836	Commission Regulation (EU) No 836/2012 of 18 September 2012 amending Annex XVII to Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) as regards lead Text with EEA relevance
5.	32011D0321	2011/321/EU: Commission Implementing Decision of 27 May 2011 establishing, pursuant to Directive 2006/7/EC of the European Parliament and of the Council, a symbol for information to the public on bathing water classification and any bathing prohibition or advice against bathing
6.	32011R0590	Commission Implementing Regulation (EU) No 590/2011 of 20 June 2011 amending Regulation (EC) No 1235/2008, laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries Text with EEA relevance
7.	32012L0025	Commission Implementing Directive 2012/25/EU of 9 October 2012 laying down information procedures for the exchange, between Member States, of human organs intended for transplanted Text with EEA relevance
8.	32012R0203	Commission Implementing Regulation (EU) No 203/2012 of 8 March 2012 amending Regulation (EC) No 889/2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007, as regards detailed rules on organic wine
9.	32008R1250	Commission Regulation (EC) No 1250/2008 of 12 December 2008 amending Regulation (EC) No 2074/2005 as regards certification requirements for import of fishery products, live bivalve molluscs, echinoderms, tunicates and marine gastropods intended for human consumption (Text with EEA relevance)

Поглавље 30		
1.	32004D0869	2004/869/EC: Council decision of 24 February 2004 concerning the conclusion, on behalf of the European Community, of the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture
2.	32009R1225 32009R1225R(01)	Council Regulation (EC) No 1225/2009 of 30 November 2009 on protection against dumped imports from countries not members of the European Community Corrigendum to Council Regulation (EC) No 1225/2009 of 30 November 2009 on protection against dumped imports from countries not members of the European Community (OJ L 343, 22.12.2009)
3.	22010D0004	Decision of the EEA Joint Committee No 4/2010 of 29 January 2010 amending Annex II (Technical regulations, standards, testing and certification) to the EEA Agreement
4.	32011D0213	2011/213/EU: Council Decision of 9 March 2011 on the conclusion of the Agreement between the European Community and the Government of Japan on cooperation in science and technology
5.	32009D0313	2009/313/EC: Council Decision of 30 March 2009 concerning the renewal of the Agreement on cooperation in science and technology between the European Community and the Government of the Russian Federation
6.	32009R0625	Council Regulation (EC) No 625/2009 of 7 July 2009 on common rules for imports from certain third countries (Codified version)

Поглавље 30		
7.	22011A0406(01)	Agreement between the European Community and the Government of Japan on cooperation in science and technology
8.	31998R2387	Commission Regulation (Euratom) No 2387/98 of 3 November 1998 concerning the accession by the European Atomic Energy Community, and the European Community, acting as one party, to an Agreement having established in 1993 a Science and Technology Centre in Ukraine between Canada, Sweden, Ukraine and the United States of America
9.	32009R0260	Council Regulation (EC) No 260/2009 of 26 February 2009 on the common rules for imports (Codified version)
10.	32009R1152	Commission Regulation (EC) No 1152/2009 of 27 November 2009 imposing special conditions governing the import of certain foodstuffs from certain third countries due to contamination risk by aflatoxins and repealing Decision 2006/504/EC (Text with EEA relevance)
11.	32007D0834	2007/834/EC, Euratom: Decision of the Council and of the Commission of 22 November 2007 on the position to be taken by the Communities in the Governing Board of the International Science and Technology Centre as regards the accession of the Swiss Confederation to the Agreement establishing an International Science and Technology Centre between the United States of America, Japan, the Russian Federation and, acting as one Party, the European Atomic Energy Community and the European Economic Community
12.	21992A1231(17)	Agreement establishing an International Science and Technology Centre - Declaration
13.	21994A0308(01)	Protocol on the provisional application of the Agreement establishing an International Science and Technology Centre
14.	31992R3955	Council Regulation (EEC) No 3955/92 of 21 December 1992 concerning the conclusion on behalf of the European Economic Community of an Agreement establishing an International Science and Technology Centre between the United States of America, Japan, the Russian Federation and, acting as one Party, the European Atomic Energy Community and the European Economic Community
15.	31992R3956	Commission Regulation (Euratom) No 3956/92 of 21 December 1992 on the conclusion by the European Atomic Energy Community of an Agreement establishing an International Science and Technology Centre between the United States of America, Japan, the Russian Federation, and, acting as one Party, the European Atomic Energy Community and the European Economic Community
16.	21985A1122(01)	Framework Agreement for scientific and technical cooperation between the European Communities and the Kingdom of Sweden
17.	21985A1122(02)	Framework Agreement for scientific and technical cooperation between the European Communities and the Swiss Confederation
18.	21986A0324(03)	Framework Agreement for Scientific and Technical Cooperation between the European Communities and the Kingdom of Norway
19.	21988A0723(01)	Cooperation Agreement between the European Economic Community and the Swiss Confederation on Research and Development in the field of wood, including cork, as a renewable raw material
20.	21988A0723(02)	Cooperation Agreement between the European Economic Community and the Swiss Confederation on Research and Development in the field of advanced materials (Euram)
21.	21991A0307(03)	Cooperation Agreement between the European Economic Community and the Kingdom of Norway on a European Stimulation Plan for Economic Science (SPES)

Поглавље 30		
22.	21991A0307(05)	Cooperation Agreement between the European Economic Community and the Swiss Confederation on a European Stimulation Plan for Economic Science (SPES)
23.	21991A0307(08)	Cooperation Agreement between the European Economic Community and the Swiss Confederation on a research and development programme for the European Economic Community in the field of applied metrology and chemical analysis (BCR)
24.	21998A0812(01)	Agreement to establish a science and technology centre in Ukraine - Declaration by the representatives of the Community on the deposit of the Instrument of Accession with the science and technology centre in Ukraine
25.	21998A1210(01)	Amendment extending the ITER EDA Agreement among the European Atomic Energy Community, the Government of Japan, the Government of the Russian Federation and the Government of the United States of America on cooperation in the engineering design activities for the international thermonuclear experimental reactor - Declaration of the Government of the United States of America
26.	21998A0812(02)	Protocol to amend the agreement to establish a science and technology centre in Ukraine
27.	32000D0742	2000/742/EC: Council Decision of 16 November 2000 concerning the conclusion of the Agreement on cooperation in science and technology between the European Community and the Government of the Russian Federation
28.	31994R0500 31994R0500R(01)	Council Regulation (EC) No 500/94 of 21 February 1994 concerning the conclusion, on behalf of the European Community, of the Protocol on the provisional application of the Agreement establishing an International Science and Technology Center
29.	31994R0501	Commission Regulation (Euratom) No 501/94 of 2 March 1994 concerning the conclusion by the European Atomic Energy Community of the Protocol of the provisional application of the Agreement establishing an International Science and Technology Center
30.	31998R1766	Council Regulation (EC) No 1766/98 of 30 July 1998 concerning the accession by the European Community and the European Atomic Energy Community, acting as one party, to the Agreement to establish a science and technology centre in Ukraine, of 25 October 1993, between Canada, Sweden, Ukraine and the United States of America
31.	32003D0798	2003/798/EC: Council Decision of 5 June 2003 concerning the conclusion of an Agreement aimed at renewing the Agreement on cooperation in science and technology between the European Community and the Government of the Russian Federation
32.	32003D0877	2003/877/EC, Euratom: Council Decision of 8 December 2003 on the accession of Canada to the Agreement establishing an International Science and Technology Centre between the United States of America, Japan, the Russian Federation and, acting as one Party, the European Atomic Energy Community and the European Economic Community
33.	32004D0823	2004/823/EC, Euratom: Council Decision of 22 November 2004 concerning the accession by the Republic of Moldova to the Agreement to establish a science and technology centre in Ukraine, of 25 October 1993, between Canada, Sweden, Ukraine and the United States of America

Поглавље 31		
1.	32009E0164	Council Common Position 2009/164/CFSP of 26 February 2009 renewing measures in support of the effective implementation of the mandate of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY)

2.	32010D0424	Council Decision 2010/424/CFSP of 26 July 2010 amending Joint Action 2008/736/CFSP on the European Union Monitoring Mission in Georgia, EUMM Georgia
3.	32001E0931	Council Common Position of 27 December 2001 on the application of specific measures to combat terrorism
4.	32001R2580	Council Regulation (EC) No 2580/2001 of 27 December 2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism
5.	32002R0881	Council Regulation (EC) No 881/2002 of 27 May 2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden, the Al-Qaida network and the Taliban, and repealing Council Regulation (EC) No 467/2001 prohibiting the export of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan

Поглавље 34		
1.	32010R0674	Regulation (EU) No 674/2010 of the European Central Bank of 23 July 2010 amending Regulation (EC) No 63/2002 (ECB/2001/18) concerning statistics on interest rates applied by monetary financial institutions to deposits and loans vis-à-vis households and non-financial corporations (ECB/2010/7)
2.	32010O0020	2011/68/EU: Guideline of the European Central Bank of 11 November 2010 on the legal framework for accounting and financial reporting in the European System of Central Banks (ECB/2010/20)
3.	31984D0338	84/338/Euratom, ECSC, EEC: Council Decision of 29 June 1984 dealing with structures and procedures for the management and coordination of Community research, development and demonstration activities
4.	32005D0383	2005/383/EC: Commission Decision of 11 May 2005 on the renewal of the mandate of the European Group on Ethics in Science and New Technologies
5.	32007D0114	2007/114/EC: Commission Decision of 8 February 2007 amending Commission Decision 2005/56/EC setting up the Education, Audio-visual and Culture Executive Agency for the management of Community action in the fields of education, audio-visual and culture in application of Council Regulation (EC) No 58/2003 (Text with EEA relevance)
6.	32007D0666	2007/666/EC: Commission Decision of 9 October 2007 on the appointment of one member of the European Group on Ethics in Science and New Technologies for its third mandate
7.	32008D0785	2008/785/EC: Commission Decision of 9 October 2008 amending Commission Decision 2005/56/EC setting up the Education, Audiovisual and Culture Executive Agency for the management of Community action in the fields of education, audiovisual and culture in application of Council Regulation (EC) No 58/2003
8.	32008D0629	2008/629/EC: Commission Decision of 12 June 2008 amending Decision 2005/56/EC setting up the Education, Audiovisual and Culture Executive Agency for the management of Community action in the fields of education, audiovisual and culture in application of Council Regulation (EC) No 58/2003